

NEJVYŠŠÍ SOUD

**SBÍRKA SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ
A STANOVISEK**

Kniha první

Rozhodnutí ve věcech trestních

2022

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu je jediným pramenem, který obsahuje výlučně judikaturu vycházející z kolektivní procedury upravené zákonem, jejím vydavatelem je Nejvyšší soud. Výběr rozhodnutí provádějí a o zařazování rozhodují kolegia Nejvyššího soudu.

Před projednáním jednotlivých vybraných rozhodnutí jsou tyto judikáty zasílány na připomínková místa. Rozhodnutí publikovaná v této Sbírce nepředstavují názor jednotlivce, ale jsou výsledkem kolektivního projednání a kolektivního názoru o vhodnosti zveřejnění řešení nového nebo dosud neřešeného problému.

Redakční rada:

Předseda:	JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D.
Místopředseda:	JUDr. Petr Šuk
Členové:	JUDr. Antonín Draštík, JUDr. Václav Duda, JUDr. Roman Fiala, JUDr. František Púry, Ph.D., JUDr. Zdeněk Krčmář

Adresa redakce:

Nejvyšší soud, Burešova 20, 657 37 Brno
tel.: +420 541 593 111, fax: +420 541 213 493
e-mail: sbirka@nsoud.cz

Ročník LXXIV

Sešit Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek č. 1/2022 byl vydán dne 12. 4. 2022, č. 2/2022 byl vydán dne 25. 5. 2022, sešit č. 3/2022 byl vydán dne 8. 7. 2022, sešit č. 4/2022 byl vydán dne 25. 7. 2022, sešit č. 5/2022 byl vydán dne 20. 9. 2022, sešit č. 6/2022 byl vydán dne 9. 12. 2022, sešit č. 7/2022 byl vydán dne 10. 1. 2023, sešit č. 8/2022 byl vydán dne 3. 3. 2023, sešit č. 9/2022 byl vydán dne 16. 3. 2023 a sešit č. 10/2022 byl vydán dne 25. 4. 2023.

Souborné vydání sešitů Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek pro rok 2022 sestavilo oddělení Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

Úprava textu: Mgr. Zdeněk Stuchlík, Mgr. Kateřina Vlčková

Připomínková místa:

Nejvyšší správní soud, Vrchní soud v Praze, Vrchní soud v Olomouci, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, Česká advokátní komora, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Právnická fakulta Palackého univerzity, Právnická fakulta Západočeské univerzity, Ústav státu a práva Akademie věd ČR, Krajský soud v Ústí nad Labem,

Krajský soud v Hradci Králové, Krajský soud v Plzni, Krajský soud v Brně, Krajský soud v Ostravě, Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Praze, Městský soud v Praze, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Nejvyšší státní zastupitelství

Vzor citace rozhodnutí uveřejněných ve Sbírce:

- stanovisko pléna Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2017, sp. zn. Plsn 1/2015 (uveřejněné pod č. 1/2017 Sb. rozh. st.)

- rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 29 Cdo 300/2010 (uveřejněný pod č. 32/2013 Sb. rozh. obč.);

nebo

- rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod č. 99/1995 Sb. rozh. tr.

Vzor citace rozhodnutí neuveřejněných ve Sbírce:

- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2012, sp. zn. 3 Tdo 225/2012

Rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce jsou redakčně zpracovávána.

Online verze ke stažení zde

Sešity roku 2022

č. 1/2022

Rozhodnutí ve věcech trestních

- č. 1 Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 3. 2021, sp. zn. 14 To 25/2021, ECLI:CZ:VSPH:2021:14.TO.25.2021.1
- č. 2 Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 3. 2021, sp. zn. 14 To 18/2021, ECLI:CZ:VSPH:2021:14.TO.18.2021.1
- č. 3 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2021, sp. zn. 5 Tdo 591/2021, ECLI:CZ:NS:2021:5.TDO.591.2021.1
- č. 4 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 10. 2020, sp. zn. 5 Tdo 1114/2020, ECLI:CZ:NS:2020:5.TDO.1114.2020.1
- č. 5 Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 4. 2021, sp. zn. 6 To 22/2021, ECLI:CZ:VSPH:2021:6.TO.22.2021.1
- č. 6 Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 13. 9. 2017, sp. zn. 6 To 297/2017, ECLI:CZ:KSUL:2017:6.TO.297.2017.1

č. 2/2022

Rozhodnutí ve věcech trestních

- č. 7 Usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2021, sp. zn. 15 Tdo 525/2021, ECLI:CZ:NS:2021:15.TDO.525.2021.1
- č. 8 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2021, sp. zn. 7 Tdo 17/2021, ECLI:CZ:NS:2021:7.TDO.17.2021.1
- č. 9 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 10. 2021, sp. zn. 5 Tdo 973/2021, ECLI:CZ:NS:2021:5.TDO.973.2021.1
- č. 10 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 8. 2021, sp. zn. 8 Tdo 699/2021, ECLI:CZ:NS:2021:8.TDO.699.2021.1

č. 3/2022

Rozhodnutí ve věcech trestních

- č. 11 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2021, sp. zn. 3 Tz 17/2021, ECLI:CZ:NS:2021:3.TZ.17.2021.1
- č. 12 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2021, sp. zn. 8 Tz 77/2021, ECLI:CZ:NS:2021:8.TZ.77.2021.1
- č. 13 Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 7. 2021, sp. zn. 14 To 46/2021, ECLI:CZ:VSPH:2021:14.TO.46.2021.1

- č. 14 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2021, sp. zn. 7 Tdo 309/2021, ECLI:CZ:NS:2021:7.TDO.309.2021.1
- č. 15 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. 7 Tdo 833/2021, ECLI:CZ:NS:2021:7.TDO.833.2021.1
- č. 16 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 9. 2021, sp. zn. 5 Tdo 750/2021, ECLI:CZ:NS:2021:5.TDO.750.2021.1
- č. 17 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2021, sp. zn. 7 Tz 9/2021, ECLI:CZ:NS:2021:7.TZ.9.2021.1

č. 4/2022

Rozhodnutí ve věcech trestních

- č. 11 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2021, sp. zn. 5 Tdo 1307/2021, ECLI:CZ:NS:2021:5.TDO.1307.2021.1
- č. 12 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2021, sp. zn. 5 Tdo 650/2021, ECLI:CZ:NS:2021:5.TDO.650.2021.1
- č. 13 Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 27. 1. 2020, sp. zn. 6 To 31/2020, ECLI:CZ:KSUL:2020:6.TO.31.2020.1

č. 5/2022

Rozhodnutí ve věcech trestních

- č. 21 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2022, sp. zn. 8 Tdo 138/2022, ECLI:CZ:NS:2022:8.TDO.138.2022.1
- č. 22 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2021, sp. zn. 4 Tdo 609/2021, ECLI:CZ:NS:2021:4.TDO.609.2021.1
- č. 23 Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 9. 2021, sp. zn. 6 To 60/2021, ECLI:CZ:VSPH:2021:6.TO.60.2021.1
- č. 24 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2022, sp. zn. 5 Tdo 1273/2021, ECLI:CZ:NS:2022:5.TDO.1273.2021.1
- č. 25 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. 7 Tdo 795/2021, ECLI:CZ:NS:2021:7.TDO.795.2021.1

č. 6/2022

Rozhodnutí ve věcech trestních

- č. 26 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2022, sp. zn. 8 Tdo 233/2022, ECLI:CZ:NS:2022:8.TDO.233.2022.1
- č. 27 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2022, sp. zn. 8 Tdo 201/2022, ECLI:CZ:NS:2022:8.TDO.201.2022.1

- č. 28 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2022, sp. zn. 11 Tz 24/2022, ECLI:CZ:NS:2022:11.TZ.24.2022.1
- č. 29 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2021, sp. zn. 7 Tdo 1176/2021, ECLI:CZ:NS:2021:7.TDO.1176.2021.1
- č. 30 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2022, sp. zn. 5 Tdo 118/2022, ECLI:CZ:NS:2022:5.TDO.118.2022.1
- č. 31 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2021, sp. zn. 5 Tdo 888/2021, ECLI:CZ:NS:2021:5.TDO.888.2021.1
- č. 32 Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. 13 To 183/2021, ECLI:CZ:KSHKPA:2021:13.TO.183.2021.1
- č. 33 Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 1. 2022, sp. zn. 12 To 20/2022, ECLI:CZ:KSHK:2022:12.TO.20.2022.1

č. 7/2022

Rozhodnutí ve věcech trestních

- č. 34 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 7. 2022, sp. zn. 8 Tz 60/2022, ECLI:CZ:NS:2022:8.TZ.60.2022.1
- č. 35 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2021, sp. zn. 3 Tdo 1120/2021, ECLI:CZ:NS:2021:3.TDO.1120.2021.1
- č. 36 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 8. 2022, sp. zn. 8 Tdo 593/2022, ECLI:CZ:NS:2022:8.TDO.593.2022.1
- č. 37 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2020, sp. zn. 8 Tdo 974/2020, ECLI:CZ:NS:2020:8.TDO.974.2020.1
- č. 38 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2021, sp. zn. 5 Tdo 467/2021, ECLI:CZ:NS:2021:5.TDO.467.2021.1
- č. 39 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2022, sp. zn. 5 Tdo 324/2022, ECLI:CZ:NS:2022:5.TDO.324.2022.1

č. 8/2022

Rozhodnutí ve věcech trestních

- č. 40 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 7. 2022, sp. zn. 8 Tdo 630/2022, ECLI:CZ:NS:2022:8.TDO.630.2022.1
- č. 41 Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 5. 2022, sp. zn. 1 Tmo 2/2022, ECLI:CZ:VSPH:2022:1.TMO.2.2022.1
- č. 42 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 10. 2021, sp. zn. 11 Tdo 1044/2021, ECLI:CZ:NS:2021:11.TDO.1044.2021.1

- č. 43 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2020, sp. zn. 4 Tdo 27/2020, ECLI:CZ:NS:2020:4.TDO.27.2020.1
- č. 44 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2022, sp. zn. 5 Tz 32/2022, ECLI:CZ:NS:2022:5.TZ.32.2022.1
- č. 45 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2022, sp. zn. 5 Tdo 274/2022, ECLI:CZ:NS:2022:5.TDO.274.2022.1

č. 9/2022

Stanoviska

- č. 3 Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 21. 9. 2022, sp. zn. Tpjn 301/2018, ECLI:CZ:NS:2022:TPJN.301.2018.1

Rozhodnutí ve věcech trestních

- č. 46 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2022, sp. zn. 11 Tdo 123/2022, ECLI:CZ:NS:2022:11.TDO.123.2022.1
- č. 47 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2022, sp. zn. 4 Tdo 73/2022, ECLI:CZ:NS:2022:4.TDO.73.2022.1
- č. 48 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2022, sp. zn. 5 Tdo 4/2022-I., ECLI:CZ:NS:2022:5.TDO.4.2022.2

č. 10/2022

Rozhodnutí ve věcech trestních

- č. 49 Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 11. 12. 2020, sp. zn. 4 To 44/2020, ECLI:CZ:VSOL:2020:4.TO.44.2020.1
- č. 50 Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 1. 2022, sp. zn. 23 To 546/2021, ECLI:CZ:KSCB:2022:23.TO.546.2021.1
- č. 51 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 11. 2022, sp. zn. 4 Tdo 572/2022, ECLI:CZ:NS:2022:4.TDO.572.2022.1
- č. 52 Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 3. 2022, sp. zn. 14 To 18/2022, ECLI:CZ:VSPH:2022:14.TO.18.2022.1
- č. 53 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 10. 2022, sp. zn. 7 Tdo 850/2022, ECLI:CZ:NS:2022:7.TDO.850.2022.1
- č. 54 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2021, sp. zn. 7 Tdo 501/2021, ECLI:CZ:NS:2021:7.TDO.501.2021.1
- č. 55 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2022, sp. zn. 5 Tdo 1358/2021, ECLI:CZ:NS:2022:5.TDO.1358.2021.1

č. 56 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2021, sp. zn. 7 Tdo 219/2021,
ECLI:CZ:NS:2021:7.TDO.219.2021.1

OBSAH

STANOVISKA

č. 3

Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 21. 9. 2022,
sp. zn. Tpjn 301/2018 18

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH

č. 1

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 3. 2021, sp. zn. 14 To 25/2021..... 44

č. 2

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 3. 2021, sp. zn. 14 To 18/2021..... 47

č. 3

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2021, sp. zn. 5 Tdo 591/2021 52

č. 4

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 10. 2020, sp. zn. 5 Tdo 1114/2020 68

č. 5

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 4. 2021, sp. zn. 6 To 22/2021..... 80

č. 6

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 13. 9. 2017,
sp. zn. 6 To 297/2017 84

č. 7

Usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2021,
sp. zn. 15 Tdo 525/2021 91

č. 8

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2021, sp. zn. 7 Tdo 17/2021 111

č. 9

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 10. 2021, sp. zn. 5 Tdo 973/2021 117

č. 10

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 8. 2021, sp. zn. 8 Tdo 699/2021 125

č. 11

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2021, sp. zn. 3 Tz 17/2021 136

č. 12

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2021, sp. zn. 8 Tz 77/2021 148

č. 13	
Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 7. 2021, sp. zn. 14 To 46/2021	157
č. 14	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2021, sp. zn. 7 Tdo 309/2021	164
č. 15	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. 7 Tdo 833/2021	177
č. 16	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 9. 2021, sp. zn. 5 Tdo 750/2021	183
č. 17	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2021, sp. zn. 7 Tz 9/2021	194
č. 18	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2021, sp. zn. 5 Tdo 1307/2021	201
č. 19	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2021, sp. zn. 5 Tdo 650/2021	216
č. 20	
Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 27. 1. 2020, sp. zn. 6 To 31/2020	227
č. 21	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2022, sp. zn. 8 Tdo 138/2022	235
č. 22	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2021, sp. zn. 4 Tdo 609/2021	248
č. 23	
Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 9. 2021, sp. zn. 6 To 60/2021.....	259
č. 24	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2022, sp. zn. 5 Tdo 1273/2021	265
č. 25	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. 7 Tdo 795/2021	273
č. 26	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2022, sp. zn. 8 Tdo 233/2022	280
č. 27	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2022, sp. zn. 8 Tdo 201/2022	294

č. 28	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2022, sp. zn. 11 Tz 24/2022	305
č. 29	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2021, sp. zn. 7 Tdo 1176/2021	313
č. 30	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2022, sp. zn. 5 Tdo 118/2022	327
č. 31	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2021, sp. zn. 5 Tdo 888/2021	336
č. 32	
Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. 13 To 183/2021	352
č. 33	
Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 1. 2022, sp. zn. 12 To 20/2022	360
č. 34	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 7. 2022, sp. zn. 8 Tz 60/2022	363
č. 35	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2021, sp. zn. 3 Tdo 1120/2021	371
č. 36	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 8. 2022, sp. zn. 8 Tdo 593/2022	380
č. 37	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2020, sp. zn. 8 Tdo 974/2020	386
č. 38	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2021, sp. zn. 5 Tdo 467/2021	393
č. 39	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2022, sp. zn. 5 Tdo 324/2022	410
č. 40	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 7. 2022, sp. zn. 8 Tdo 630/2022	420
č. 41	
Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 5. 2022, sp. zn. 1 Tmo 2/2022	439
č. 42	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 10. 2021, sp. zn. 11 Tdo 1044/2021	444

Obsah

č. 43	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2020, sp. zn. 4 Tdo 27/2020	458
č. 44	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2022, sp. zn. 5 Tz 32/2022	474
č. 45	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2022, sp. zn. 5 Tdo 274/2022	481
č. 46	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2022, sp. zn. 11 Tdo 123/2022	491
č. 47	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2022, sp. zn. 4 Tdo 73/2022	502
č. 48	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2022, sp. zn. 5 Tdo 4/2022-I	510
č. 49	
Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 11. 12. 2020, sp. zn. 4 To 44/2020515	
č. 50	
Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 1. 2022, sp. zn. 23 To 546/2021	521
č. 51	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 11. 2022, sp. zn. 4 Tdo 572/2022	526
č. 52	
Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 3. 2022, sp. zn. 14 To 18/2022	539
č. 53	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 10. 2022, sp. zn. 7 Tdo 850/2022	543
č. 54	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2021, sp. zn. 7 Tdo 501/2021	556
č. 55	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2022, sp. zn. 5 Tdo 1358/2021	562
č. 56	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2021, sp. zn. 7 Tdo 219/2021	567
Rejstřík	
Rejstřík hesel	

Rozhodnutí ve věcech trestních 580

STANOVISKA

č. 3

I. Léčivé přípravky humánní a léčivé přípravky veterinární určené pro léčebné účely u lidí nebo zvířat nelze považovat za prekursory ve smyslu § 283 odst. 1 a § 286 odst. 1 tr. zákoníku, a to ani v případě, že samy obsahují prekursor (např. efedrin a pseudoefedrin). Přitom není rozhodné, zda takové léčivé přípravky pochází z některého členského státu Evropské unie nebo z třetích zemí.

II. Neoprávněným nakládáním s léčivým přípravkem obsahujícím efedrin nebo pseudoefedrin, zejména jeho použitím k nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek, lze za splnění dalších podmínek naplnit zákonné znaky skutkové podstaty dokonaného trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 tr. zákoníku, jeho pokusu podle § 21 tr. zákoníku k § 283 tr. zákoníku nebo přípravy k tomuto trestnému činu podle § 20 odst. 1 tr. zákoníku k § 283 odst. 2 až 4 tr. zákoníku, popř. účastenství ve formě pomoci podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku k § 283 tr. zákoníku.

Stejně se tato ustanovení uplatní, dojde-li k neoprávněnému dovozu, vývozu a průvozu léčivých přípravků obsahujících efedrin nebo pseudoefedrin za účelem jejich použití ke konkrétní nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek.

Jednání pachatele nelze posoudit jako trestný čin výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 tr. zákoníku, neboť v těchto případech je trestný čin podle § 286 tr. zákoníku ve vztahu subsidiarity k trestnému činu podle § 283 tr. zákoníku, a je tak vyloučen jednočinný souběh těchto trestných činů.

III. Za „jiný předmět“ určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky než prekursor ve smyslu § 286 tr. zákoníku lze považovat též léčivé přípravky obsahující prekursor (např. efedrin a pseudoefedrin), které pachatel za tímto účelem sobě nebo jinému opatřil anebo přechovával.

Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu, Prekursor

§ 283 tr. zákoníku, § 286 tr. zákoníku

Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 21. 9. 2022, sp. zn. Tpjn 301/2018, ECLI:CZ:NS:2022:TPJN.301.2018.1

Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 21. 9. 2022, sp. zn. Tpjn 301/2018, k výkladu znaku „prekursor“ u trestných činů nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 tr. zákoníku a výroby a držení

předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 tr. zákoníku a k posuzování trestnosti držení léčivých přípravků obsahujících efedrin a pseudoefedrin a nakládání s nimi

I.

Zadání návrhu stanoviska a vymezení problému

1. Předseda Nejvyššího soudu podle § 21 odst. 1 a § 14 odst. 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudech a soudcích“), a čl. 25 odst. 1 písm. f) jednacího řádu Nejvyššího soudu učinil dne 16. 10. 2018 návrh, pozměněný dne 9. 6. 2021, aby trestní kolegium Nejvyššího soudu podle § 14 odst. 3 zákona o soudech a soudcích a podle čl. 12 odst. 1 písm. c) jednacího řádu Nejvyššího soudu zaujalo stanovisko k výkladu znaku „prekursor“ u trestných činů nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 tr. zákoníku a výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 tr. zákoníku a k posuzování trestnosti držení léčivých přípravků obsahujících efedrin a pseudoefedrin a nakládání s nimi.

2. K návrhu na zaujetí stanoviska přistoupil předseda Nejvyššího soudu s ohledem na závěry vyplývající z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2017, sp. zn. 11 Tdo 344/2017, které sice nebylo na zasedání trestního kolegia Nejvyššího soudu dne 26. 4. 2018 schváleno k publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, avšak byl jím pozměněn právní názor vyslovený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1363/2011 (uveřejněném pod č. 50/2012 Sb. rozh. tr.), což mohlo rozkolísat stávající rozhodovací praxi, a proto by bylo vhodné, aby trestní kolegium Nejvyššího soudu (dále též jen „trestní kolegium“) v zájmu vyjasnění dané problematiky a jednotného rozhodování soudů zaujalo k výše uvedeným otázkám sjednocující stanovisko. V souvislosti s dalším vývojem rozhodovací činnosti v posuzované oblasti a vzhledem k zásadním výhradám řady připomínkových míst vzneseným v průběhu let 2019 a 2020 k již dříve vypracovanému návrhu stanoviska přistoupil předseda Nejvyššího soudu k pozměnění svého návrhu na zaujetí tohoto stanoviska a k modifikaci vymezených otázek, které má řešit.

3. Impulsem pro návrh na zaujetí stanoviska byl tedy návrh na uveřejnění usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2017, sp. zn. 11 Tdo 344/2017, ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek (materiál pro zasedání trestního kolegia Nejvyššího soudu dne 26. 4. 2018, sp. zn. Et 2/2018, rozhodnutí pod č. 10) s následujícími právními větami:

I. Léčivé přípravky obsahující látky, které by samy o sobě odpovídaly definici pojmu prekursor (např. efedrin nebo pseudoefedrin), s ohledem na změnu nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 11. 2. 2004 č. 273/2004 o prekursorech drog, provedenou s účinností od 30. 12. 2013 nařízením ze dne 30. 11. 2013 č. 1258/2013, nelze pokládat za prekursor. Tím se mění právní názor obsažený v rozhodnutí uveřejněném pod č. 50/2012-I. Sb. rozh. tr.

II. Protože objektivní stránka trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku nepostihuje nedovolené nakládání s přípravky obsahujícími

prekursor, ale jen nedovolené nakládání s prekursorem, lze jednání pachatele, který si pouze opatřil nebo přechovával takové léčivé přípravky, za splnění dalších zákonných podmínek posoudit jako trestný čin výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 tr. zákoníku, neboť jde o „jiný předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku, nebo jedu“ ve smyslu v něm uvedeného zákonného znaku.

III. V případě přeshraničního nakládání s takovými léčivými přípravky (tj. jejich dovoz, vývoz a průvoz přes „vnější“ hranice Evropské unie) se použije ustanovení o trestní odpovědnosti za nedovolené nakládání s prekursory ve smyslu § 283 tr. zákoníku (srov. rozhodnutí pod č. 50/2012-II. Sb. rozh. tr.).

Tímto rozhodnutím mělo dojít ke změně právního názoru obsaženého v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1363/2011, publikovaném pod č. 50/2012 Sb. rozh. tr. s následujícími právními větvemi:

č. 3

I. Prekursor je definován v čl. 2 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. 2. 2004 o prekursorech drog. Podle této definice se za prekursor považují všechny látky, které jsou uvedeny v příloze I citovaného nařízení včetně směsí a přírodních produktů, které tyto látky obsahují, ale i takové látky obsažené v léčivých přípravcích, které jsou sice jinak z této definice vyloučeny, avšak odpovídající látku (prekursor) z nich lze snadno použít nebo extrahovat snadno dostupnými nebo hospodárnými prostředky.

Extrakcí snadno dostupnými prostředky ve smyslu této definice prekursoru se rozumí např. rozpuštění ve vodě nebo v jiném roztoku, zahřátí nad otevřeným ohněm nebo jiným tepelným zdrojem za použití zcela běžných nástrojů, náčiní či hospodářských zařízení apod. Může tedy jít o běžné úkony jednotlivce či skupiny osob v rámci individuální nebo manufakturní výroby, při nichž dojde k vyloučení nebo jinému oddělení prekursoru, aniž by k tomu bylo nutno použít složitých chemických, laboratorních nebo obdobných náročných postupů.

II. Úpravu dovozu a vývozu (a též zprostředkovatelských činností) prekursoru obsaženou v nařízení Rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. 12. 2004, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi (tj. přímo použitelný předpis Evropských společenství), lze aplikovat jen na jím předpokládané povolené a legální obchodní vztahy, nikoliv však na případy nezákonné distribuce drog včetně prekursorů za účelem toxikomanie. V těchto souvislostech se zásadně použije vnitrostátní právní úprava vztahující se na neoprávněný dovoz, vývoz a průvoz nejen prekursorů, ale i ostatních omamných a psychotropních látek nebo jedů, obsažená v ustanovení § 283 tr. zákoníku.

4. Shora uvedeným usnesením Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2017, sp. zn. 11 Tdo 344/2017, evidentně došlo k odklonu od dosavadní rozhodovací praxe v otázce, zda lze považovat za prekursor i léčivý přípravek, který jinak obsahuje prekursor, resp.

zda držení takového přípravku naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 tr. zákoníku.

5. Z odůvodnění výše citovaného usnesení senátu č. 11 trestního kolegia vyplývá, že ke změně judikatury, dosud založené na rozhodnutí publikovaném pod č. 50/2012-I. Sb. rozh. tr., vedl tento senát výsledek řízení u Soudního dvora Evropské unie. Nejvyšší soud totiž usnesením ze dne 25. 8. 2016, sp. zn. 11 Tdo 212/2016, přerušil řízení a podle čl. 267 Smlouvy o fungování Evropské unie požádal Soudní dvůr Evropské unie o zodpovězení předběžné otázky (poté byla tato věc nově vedena pod sp. zn. 11 Tdo 344/2017) tohoto znění: Lze léčivé přípravky podle definice stanovené ve směrnici Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2001/83/ES, které obsahují „uvedené látky“ stanovené nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004, na základě čl. 2 písm. a) tohoto nařízení považovat za vyloučené z jeho působnosti ve smyslu rozsudku Soudního dvora Evropské unie ve spojených věcech C-627/13 a C-2/14 i poté, co znění uvedeného ustanovení bylo změněno nařízením č. 1258/2013, a s přihlédnutím k tomu, že čl. 2 písm. a) nařízení č. 111/2005, ve znění nařízení č. 1259/2013, léčivé přípravky s obsahem efedrinu a pseudoefedrinu podřizuje režimu nařízení č. 111/2005?

6. Soudní dvůr Evropské unie v usnesení ze dne 2. 3. 2017, sp. zn. C-497/16, k tomu sdělil následující: „Léčivé přípravky“ ve smyslu čl. 1 bodu 2. směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 6. 11. 2001 č. 2001/83/ES o kodexu Společenství týkajícím se humánních léčivých přípravků, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 31. 3. 2004 č. 2004/27/ES, obsahující „uvedené látky“ ve smyslu čl. 2 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 11. 2. 2004 č. 273/2004 o prekursorech drog, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 20. 11. 2013 č. 1258/2013, jako jsou efedrin a pseudoefedrin, jsou vyloučeny z působnosti posledně uvedeného nařízení i po vstupu v platnost nařízení č. 1258/2013 a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 20. 11. 2013 č. 1259/2013, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi.

7. Odklon od dosavadní rozhodovací praxe vycházel z toho, že Nejvyšší soud, vázán podle § 9a odst. 4 tr. ř. závazným právním názorem Soudního dvora Evropské unie, v usnesení ze dne 27. 9. 2017, sp. zn. 11 Tdo 344/2017, uzavřel, že pod objektivní stránku skutkové podstaty trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 tr. zákoníku nelze podřadit nedovolené nakládání s léčivým přípravkem obsahujícím prekursor, ale pouze nedovolené nakládání s prekursorem. Podle názoru Nejvyššího soudu vysloveného v tomtéž usnesení však nedovolené nakládání s přípravkem obsahujícím prekursor může naplňovat skutkovou podstatu trestného činu výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 tr. zákoníku, neboť „jiným předmětem určeným k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku, nebo jedu“ může být i léčivý přípravek obsahující prekursor.

8. Dopad usnesení Soudního dvora Evropské unie ze dne 2. 3. 2017, sp. zn. C-497/16, které se promítlo v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2017, sp. zn.

11 Tdo 344/2017, podle senátu Nejvyššího soudu též údajně vedl k zavedení dvojkolejnosti při posuzování trestnosti držení těchto látek v závislosti na jejich původu (viz výše právní větu pod bodem III. návrhu na publikaci citovaného usnesení ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek). Vynětí léčivých přípravků obsahujících prekursor ze skupiny „uvedené látky“ ve smyslu čl. 2 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 11. 2. 2004 č. 273/2004 o prekursorech drog, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 20. 11. 2013 č. 1258/2013, se má údajně uplatňovat pouze v rámci unijního prostoru, zatímco v případě léčivých přípravků pocházejících ze třetích zemí se naopak uplatní nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 22. 12. 2004 č. 111/2005, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1259/2013, podle kterého je na přeshraniční (ve smyslu přes vnější hranici Evropské unie) nakládání s léčivými přípravky obsahujícími (pseudo)efedrin nutno nahlížet jako na nedovolené nakládání s prekursorem. Takové jednání je pak postižitelné jako trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 tr. zákoníku, tj. v podstatě ve shodě s rozhodnutím uveřejněným pod č. 50/2012 Sb. rozh. tr.

9. Již při projednávání návrhu na uveřejnění usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2017, sp. zn. 11 Tdo 344/2017, na zasedání trestního kolegia, kromě převažujícího nesouhlasu členů trestního kolegia, k tomu zazněly kritické připomínky ze strany např. Vrchního soudu v Olomouci a Nejvyššího státního zastupitelství, v nichž se poukazovalo na interpretační obtíže související s odlišnou právní kvalifikací nakládání s léčivými prostředky uvnitř hranic Evropské unie na straně jedné a přes její „vnější“ hranice na straně druhé.

10. Institut pro kriminologii a sociální prevenci (dále jen „IKSP“) rovněž nesouhlasil se závěrem o odlišném posuzování přeshraničního nedovoleného nakládání s léčivými přípravky obsahujícími efedrin (pseudoefedrin). Podle zákona č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog, na který odkazuje § 289 odst. 1 tr. zákoníku, jsou totiž prekursori drog tzv. uvedené látky kategorie 1, 2 nebo 3, dále tzv. neuvedené látky ve smyslu přímo použitelných předpisů Evropské unie a pak tzv. výchozí nebo pomocné látky. Nařízení Rady (ES) č. 111/2005 přitom zařazuje léčivé přípravky s obsahem (pseudo)efedrinu do kategorie 4 tzv. uvedených látek. Podle názoru IKSP tedy pod pojem „prekursor“ nelze pro účely trestního práva zařadit tzv. uvedené látky kategorie 4 ve smyslu nařízení Rady (ES) č. 111/2005. IKSP dále považuje za velmi problematický závěr vyslovený v navazujícím usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2017, sp. zn. 11 Tdo 461/2017, podle kterého lze za určitých okolností (např. při vynětí tablet z obalů, po němž jsou takové tablety z terapeutického hlediska znehodnoceny) považovat léčivé přípravky i nadále za prekursori ve smyslu nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004. Podle názoru IKSP totiž o povaze léčivého přípravku rozhodují léčivé a terapeutické vlastnosti dané látky [podle směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2001/83/ES], a pokud určitá látka těmito vlastnostmi disponuje, je vždy léčivým přípravkem.

11. Ministerstvo spravedlnosti upozornilo, že při řešení spočívajícím v posuzování léčivého přípravku obsahujícího (pseudo)efedrin jako „jiného přípravku“ podle § 286 tr. zákoníku jde též o problém subsidiarity trestného činu podle § 286 tr. zákoníku vůči

trestnému činu podle § 283 tr. zákoníku. Jako příklad sporné situace uvádí případ, kdy pachatel doveze léčivý přípravek obsahující (pseudo)efedrin jako „překupník“. Za „jiný předmět“ podle § 286 tr. zákoníku se v praxi pokládají zejména chemické instrumenty (teploměry, varné baňky apod.), přičemž nakládání s léčivými přípravky obsahujícími (pseudo)efedrin lze považovat za mnohem závažnější jednání. Kriticky se staví i k závěru o dvojím posuzování nakládání s uvedenými přípravky v závislosti na jejich původu a vznášejí otázku o možném založení kvalifikační nerovnosti dvou, jinak zcela srovnatelných pachatelů a případném narušení zásady rovnosti. Shodně s IKSP pak Ministerstvo spravedlnosti poukazuje na to, že pod pojem prekursor nelze pro účely trestního práva zařadit tzv. uvedené látky kategorie 4 ve smyslu nařízení Rady (ES) č. 111/2005. Navíc Ministerstvo spravedlnosti upozornilo, že vymezení prekursorů podle obou nařízení (č. 273/2004 a č. 111/2005) je závazné pouze pro oblast jejich působnosti, mezi něž nepatří oblast trestní odpovědnosti za neoprávněné nakládání s nimi ani související trestní sankce.

12. Za účelem zjištění rozhodovací praxe soudů nižších stupňů v otázce, zda a za jakých skutkových okolností vychází tato praxe z jednoho či z druhého právního názoru (tj. z rozhodnutí uveřejněného pod č. 50/2012 Sb. rozh. tr., anebo z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2017, sp. zn. 11 Tdo 344/2017), popřípadě zda řeší tyto případy jiným způsobem, byli požádáni o spolupráci a o zaslání příslušných rozhodnutí soudů v jejich působnosti všichni předsedové krajských soudů, předseda Městského soudu v Praze a předsedové obou vrchních soudů. Z jimi poskytnutých materiálů bylo zjištěno, že praxe skutečně není jednotná.

13. Tak např. rozsudkem Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 3. 11. 2010, sp. zn. 1 T 157/2010, byla obviněná uznána vinnou trestným činem výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 odst. 1 tr. zákoníku, jehož se dopustila kromě jiného tím, že opatřila spoluobviněným k výrobě pervitinu léky Modafen a Nurofen. Naproti tomu rozsudkem Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 20. 8. 2012, sp. zn. 10 T 50/2012, bylo jednání obviněného, který dovezl z Polska 81 balení po 10 ks tablet léku Claritine Active a 58 balení po 8 ks tablet léku Neo Afrin, posouzeno jako trestný čin podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, tedy že dovezl a pro jiného přechovával prekursor a čin spáchal ve větším rozsahu.

14. Soudní praxe při posuzování neoprávněného nakládání s léčivými přípravky byla poté významným způsobem ovlivněna výše citovaným právním názorem vysloveným v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1363/2011 (uveřejněném pod č. 50/2012 Sb. rozh. tr.). V této trestní věci obviněná dovezla do České republiky 100 ks balení léku Sudafed po 12 ks v balení, s celkovým obsahem 72 000 mg pseudoefedrinu, a tedy neoprávněně dovezla prekursor a čin spáchala ve značném rozsahu. Soudy (Okresní soud v Liberci a Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci) posoudily její jednání podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, s tímto právním názorem se ztotožnil i Nejvyšší soud a jeho zmíněné rozhodnutí bylo uveřejněno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek.

15. Po uveřejnění výše uvedeného judikátu došlo k posuzování případů, např. dovozu, nabízení, zprostředkování či opatření léčivých přípravků obsahujících efedrin

a pseudoefedrin, vesměs jako dokonaného trestného činu podle § 283 tr. zákoníku s tím, že jde o neoprávněné nakládání s prekursorem. V tomto směru lze poukázat např. na usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 20. 1. 2015, sp. zn. 4 To 173/2014, nebo na rozsudek Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 28. 3. 2013, sp. zn. 1 T 41/2013, jímž byla obviněná uznána vinnou dokonaným trestným činem podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku na tom skutkovém podkladě, že v lékárnách zakoupila 22 balení léku Modafen a 30 balení léku Nurofen, vždy po 24 ks tablet, které předala spoluobviněnému za účelem výroby pervitinu, neboť jinému opatřila prekursor. Okresní soud v Liberci rozsudkem ze dne 5. 6. 2017, sp. zn. 4 T 69/2016, posoudil samotný dovoz 5 295 ks tablet léku Cirrus z Polska za účelem výroby pervitinu jako dokonaný trestný čin podle § 283 tr. zákoníku. Okresní soud v Rakovníku rozsudkem ze dne 23. 10. 2018, sp. zn. 1 T 112/2018, posoudil jako trestný čin podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku jednání obviněného, který předal spoluobviněnému nejméně 250 krabiček léku Cirrus, s tím, že opatřil jinému prekursor. Též Nejvyšší soud v řadě svých rozhodnutí navázal na rozhodnutí publikované pod č. 50/2012 Sb. rozh. tr. a např. v usnesení ze dne 28. 5. 2013, sp. zn. 11 Tdo 130/2012, zaujal právní názor, že humánní lék Nurofen Stopgrip lze považovat za prekursor.

16. Naproti tomu i poté např. Okresní soud v Prostějově rozsudkem ze dne 9. 9. 2014, sp. zn. 1 T 61/2014, posoudil jako pokus trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 21 odst. 1 a § 283 odst. 1 tr. zákoníku jednání obviněných spočívající v podstatě v tom, že po předchozí vzájemné domluvě na výrobě pervitinu zakoupili v Polsku léky Sudafed (15 balení po 12 ks tablet) a Cirrus (29 balení po 14 ks tablet), z kterých by bylo možno vyrobit 41 g pervitinu, avšak k výrobě této drogy nedošlo v důsledku policejního zásahu. Současně pak tento soud v odůvodnění svého rozsudku odmítl právní názor obsažený v rozhodnutí pod č. 50/2012 Sb. rozh. tr., když dospěl k závěru, že léky Sudafed a Cirrus nelze pokládat za prekursor, neboť prekursorem je až pseudoefedrin a tyto léky nesplňují definici prekursoru.

17. K rozkolísání vcelku ustálené aplikační praxe došlo právě v důsledku právního názoru obsaženého v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2017, sp. zn. 11 Tdo 344/2017, opřené o interpretaci usnesení Soudního dvora Evropské unie ze dne 2. 3. 2017, sp. zn. C-497/16 (viz výklad níže). Řada soudů totiž i nadále vycházela (a dosud evidentně vychází) ze závěrů obsažených v rozhodnutí pod č. 50/2012 Sb. rozh. tr., a to zejména poté, co Nejvyšší soud usnesením ze dne 29. 11. 2017, sp. zn. 11 Tdo 461/2017, se pokusil modifikovat svůj právní názor vztahující se k posuzování léčivých přípravků (obsahujících efedrin nebo pseudoefedrin) nikoliv jako prekursoru, a to v závislosti na způsobu nakládání s nimi, tedy podle toho, zda jsou ještě (i nadále) použitelné k terapeutickým účelům, či nikoliv (otázka tzv. vylopaných tablet). Nejsou-li léčivé přípravky použitelné k léčebným účelům (např. s ohledem na jejich vylopaní z původních obalů, neexistenci příbalového letáku apod.), pak podle tohoto pozdějšího právního názoru Nejvyššího soudu již nešlo o lék, nýbrž o prekursor.

18. V tomto směru jde např. o rozsudek Okresního soudu v Trutnově ze dne 31. 1. 2018, sp. zn. 4 T 2/2018, jímž bylo jednání obviněného, který ve dvou plastových dózách dovážel z Polska 200 ks vylopaných tablet léku Galpseud za účelem výroby pervitinu,

posouzeno jako nedovolený dovoz prekursoru ve smyslu § 283 tr. zákoníku. Stejně tak obdobné případy kvalifikoval Vrchní soud v Olomouci v rozsudku ze dne 23. 5. 2018, sp. zn. 5 To 27/2018, a Vrchní soud v Praze v rozsudku ze dne 18. 6. 2018, sp. zn. 15 To 24/2018. Toto posouzení léčivých přípravků jako prekursoru v závislosti na způsobu nakládání s nimi se tak v soudní praxi mnohdy i nadále uplatňuje, a to např. v rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. 1. 2018, sp. zn. 50 T 8/2017, ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 5. 2018, sp. zn. 1 To 21/2018, v rozsudku Okresního soudu Praha-východ ze dne 21. 11. 2019, sp. zn. 16 T 186/2019, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 28. 1. 2020, sp. zn. 10 To 16/2020, a dalších.

19. Naproti tomu např. Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci v rozsudku ze dne 27. 10. 2017, sp. zn. 31 To 363/2017, posoudil čin obviněných spočívající v tom, že dovezli z Polska celkem 1 407 ks tablet léku Cirrus bez originálních obalů a příbalových letáků, jen jako trestný čin podle § 286 odst. 1 tr. zákoníku.

20. Proto v zájmu odstranění zjištěné nejednotnosti ve výkladu a použití ustanovení § 283 a § 286 tr. zákoníku ve vztahu k posouzení léčivých přípravků obsahujících efedrin či pseudoefedrin jako prekursoru a v reakci na rozporné závěry ve výše citovaných rozhodnutích senátů č. 8 a č. 11 trestního kolegia Nejvyššího soudu bylo namíste přistoupit k zaujetí stanoviska trestním kolegiem Nejvyššího soudu.

21. Navíc v této souvislosti je třeba zdůraznit i význam řešení dané problematiky pro jednotný výklad předložených otázek v rámci Evropské unie. Vzhledem ke skutečnosti, že drogová trestná činnost je dlouhodobě páchána s extrateritoriálním přesahem a boj s ní představuje v rovině trestní politiky jeden z klíčových prvků spolupráce členských států Evropské unie, byla otázka nakládání s prekursory drog (léčivými přípravky obsahujícími prekursor) pojata též ve vztahu k praxi jiných členských států Evropské unie. V daném směru došlo prostřednictvím českého zastoupení Jednotky Evropské unie pro justiční spolupráci (EUROJUST) k položení otázek souvisejících s problematikou prekursorů, pokud jsou takové látky obsaženy v léčivých přípravcích, a s přístupem, který zastávají členské státy Evropské unie, a to i s ohledem na judikaturu Soudního dvora Evropské unie.

22. V rámci daného podnětu (vedeného u jednotky EUROJUST pod ID 50511) byly získané poznatky z celkem 18 členských států Evropské unie a dále od zástupců Norska, Švýcarska a Ukrajiny. Ačkoliv se může jevit problematika prekursorů jako nezávislá na určitých národních lokalitách, je třeba si uvědomit, že v daném kontextu je stěžejní pohled na prekursory obsažené v léčivých přípravcích, které jsou dostupné běžným uživatelům. Jejich zneužití se potom v drtivé většině případů pojí s výrobou specifických omamných a psychotropních látek, jako je tomu v případě výroby metamfetaminu (pervitinu) z prekursorů efedrinu či pseudoefedrinu. Výskyt této drogy je přitom pro některé státy více příznačný než pro jiné a tato skutečnost se promítla též do jejich praktických zkušeností v trestněprávní rovině.

23. Přes určité dílčí odlišnosti lze celkově konstatovat, že léčivé přípravky obsahující látky, které lze označit za prekursory, podléhají jistým kontrolním a povolovacím mechanismům. Současně je v rámci Evropské unie samozřejmě upraven trestněprávní

postih nedovoleného nakládání s prekursory. Některé státy poukázaly na nemožnost trestně stíhat (jako tzv. drogové delikty) nakládání s léčivými přípravky obsahujícími prekursory, pokud neexistuje další poznatek, že tyto slouží (mají sloužit) k výrobě omamných a psychotropních látek. Není však vyloučen postih v rovině přestupkové, případně i trestněprávní, při nakládání s nimi bez příslušného povolení, zejména v podobě nedovoleného dovozu z jiného státu. V souvislosti s tím většina států, resp. státy, které poskytly odpověď na tuto otázku (Rakousko, Portugalsko, Lotyšsko, Řecko, Švédsko, Španělsko, Slovinsko, Finsko, Itálie), nerozlišují mezi tím, zda léčivý přípravek pochází z jiného členského státu Evropské unie či z třetího (nečlenského) státu. Stejně tak zůstává pro většinu států nepodstatné, zda pachatelé při nakládání s léčivými přípravky, které slouží k výrobě drog, s nimi disponují v podobě, v jaké tyto léčivé přípravky legálně získali, nebo zda je např. za účelem snazší přepravy či ztížení identifikace zbavily originálních balení, příbalových letáků apod. Podstatou protiprávního jednání zůstává tedy skutečnost, že pachatel bez příslušného povolení nakládá s takovými léčivými přípravky nikoliv k léčebným účelům.

č. 3

24. Mezi členskými státy Evropské unie panuje shoda, že v případě zjištění, že tyto léčivé přípravky jsou zneužity k výrobě omamné a psychotropní látky, je takové jednání trestně postižitelné, a to minimálně v podobě pomoci k trestnému činu jejich výroby (Polsko), jeho přípravy (Finsko) či pokusu (Dánsko). Ve stejném duchu se nesla odpověď Spolkové republiky Německo, tedy členského státu Evropské unie, který je velmi úzce provázán s trestnou činností spočívající ve výrobě metamfetaminu, resp. jeho dovozu z České republiky. Spolková republika Německo přitom v minulosti rovněž adresovala Soudnímu dvoru Evropské unie předběžnou otázku, jako tomu bylo v případě České republiky a usnesení Soudního dvora Evropské unie ze dne 2. 3. 2017, sp. zn. C-497/16. Soudní dvůr Evropské unie v rozsudku ze dne 5. 2. 2015 ve spojených věcech sp. zn. C-627/13 a C-2/14 dovodil, že články 2 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 11. 2. 2004 č. 273/2004 o prekursorech drog a nařízení Rady (ES) ze dne 22. 12. 2004 č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi, musejí být vykládány v tom smyslu, že takový léčivý přípravek, jako je přípravek definovaný v článku 1 bodu 2. směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 6. 11. 2001 č. 2001/83/ES o kodexu Společenství týkajícím se humánních léčivých přípravků, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 12. 12. 2006 č. 1901/2006, nelze kvalifikovat jako „uvedenou látku“, a to i za předpokladu, že obsahuje látku stanovenou v příloze I nařízení č. 273/2004, jakož i v příloze nařízení č. 111/2005, kterou lze snadno použít nebo extrahovat snadno dostupnými nebo hospodárnými prostředky. Výše uvedené závěry pak vedou německé justiční orgány k posuzování případů, kdy dochází k nakládání s léčivými přípravky obsahujícími efedrin či pseudoefedrin (typicky v situacích, kdy pachatelé nakupují léky ve Spolkové republice Německo, tyto vyvážejí do České republiky, kde je z nich vyráběn metamfetamin), jako pomoc k trestným činům podle zákona o omamných látkách (Betäubungsmittelgesetz), popřípadě jako přestupky podle zákona o léčivých přípravcích (Arzneimittelgesetz).

25. Lze tak uzavřít, že členské státy Evropské unie sice primárně ve shodě s výše citovanými rozhodnutími Soudního dvora Evropské unie nekriminalizují trestněprávními normami dopadajícími na nedovolenou výrobu omamných a psychotropních látek běžné

nakládání s léčivými přípravky obsahujícími látky, které lze označit za prekursory, neboť takový postup by byl v rozporu též s požadavky volného obchodu, resp. pohybu zboží mezi nimi. Avšak současně nevylučují použití těchto norem v případech, kdy z relevantních okolností vyplývá, že pachatel si byl či musel být vědom užití těchto léků k výrobě drogy. Pro většinu států je přitom zcela irelevantní, zda takové léčivé přípravky pocházejí z členského státu Evropské unie či z třetího státu, stejně jako není významná fyzická podoba, v jaké se s nimi nakládá. Z důvodů níže rozvedených se v zásadě ke stejnému výkladu přiklání též toto stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu.

II.

Vyjádření připomínkových míst

26. Trestní kolegium Nejvyššího soudu si před zaujetím stanoviska vyžádalo podle § 21 odst. 3 zákona o soudech a soudcích vyjádření Ministerstva spravedlnosti České republiky, Ministerstva vnitra České republiky, Národní protidrogové centrály, Nejvyššího státního zastupitelství, předsedů vrchních a krajských soudů, právnických fakult univerzit v Praze, v Brně, v Plzni a v Olomouci, Institutu pro kriminologii a sociální prevenci, Ústavu státu a práva Akademie věd České republiky, České advokátní komory a veřejného ochránce práv.

27. Z oslovených připomínkových míst se k návrhu předloženého stanoviska v zásadě kladně vyjádřilo Nejvyšší státní zastupitelství. Především vyslovilo souhlas s právním názorem, podle něhož léčivé přípravky humánní a veterinární obsahující efedrin a pseudoefedrin nelze v žádném případě pokládat za prekursor, a to bez ohledu na zemi jejich původu, tj. zda pochází z členských států Evropské unie či z třetích států. Rovněž souhlasí s vymezením trestní odpovědnosti za trestný čin podle § 283 tr. zákoníku, popřípadě za pomoc k tomuto trestnému činu, pokud takové léčivé přípravky byly opatřeny k realizaci záměru, aby z nich byly neoprávněně vyrobeny omamné nebo psychotropní látky. Naproti tomu Nejvyšší státní zastupitelství pokládá za potřebné podrobnější rozpracování problematiky rozlišení trestných činů podle § 283 tr. zákoníku a podle § 286 tr. zákoníku, zejména v souvislosti s činností tzv. překupníků těchto léčiv. Ve vztahu k činnosti tzv. překupníků by bylo vhodné řešit tuto otázku i z hlediska vymezení pojmu „jiný předmět“ ve smyslu § 286 tr. zákoníku.

28. Souhlasné stanovisko k výše uvedeným právním větám vyplývá též z vyjádření Ministerstva vnitra a Národní protidrogové centrály, v nichž se poukazuje na úskalí vymezení pojmu „prekursor“, a to s ohledem na stávající právní úpravu, zejména pak v unijním kontextu. Z hlediska aplikační praxe bude důkazně složitě posouzení jednání osob, které prodávají dané léčivé přípravky dalším osobám, přičemž dochází k opakovaným prodejům těchto léčiv, než se dostanou k osobě, která je využije k nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek. Jelikož nejde o prekursory, bude zřejmě nutné jejich jednání posoudit jen podle § 286 tr. zákoníku.

29. Z vyjádření Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně je zřejmý souhlas s koncepcí návrhu stanoviska a s výše uvedenými právními větami. Doporučení se týká drobných formulačních úprav a doplnění odůvodnění ohledně trestnosti ve vztahu k tzv. vyloupaným tabletám. Rovněž Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

uplatnila formulační návrhy, a to s ohledem na určitou nepřehlednost, nejasnost a nesrozumitelnost navrhovaných právních vět. Její doporučení na zjednodušení návrhu stanoviska se stalo podkladem zejména pro text právní věty pod bodem I. tohoto stanoviska.

30. Souhlasný názor k návrhu stanoviska vyjádřily Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Vrchní soud v Praze a Krajský soud v Hradci Králové.

31. Výhrady k údajné rozporuplnosti navrhovaných právních vět vznesl Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci. Ten doporučil podstatné zjednodušení právních závěrů v tom smyslu, že léčivé přípravky obsahující efedrin nebo pseudoefedrin nelze pokládat za prekursory, a pokud nedojde alespoň k pokusu výroby pervitinu, nejde o trestný čin podle § 283 tr. zákoníku. Tyto léčivé přípravky však mohou být považovány za „jiný předmět“ určený k výrobě omamné nebo psychotropní látky ve smyslu § 286 tr. zákoníku, přičemž je vyloučen jednočinný souběh trestných činů podle § 283 tr. zákoníku a podle § 286 tr. zákoníku.

č. 3

III.

Právní rámec posuzované problematiky

32. Právní úprava pojmu „prekursor“ je obsažena především v nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) ze dne 11. 2. 2004 č. 273/2004 o prekursorech drog, ve znění nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) ze dne 20. 11. 2013 č. 1258/2013 (dále též jen „nařízení o prekursorech drog“), a v nařízení Rady (ES) ze dne 22. 12. 2004 č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 20. 11. 2013 č. 1259/2013 (dále též jen „nařízení o obchodu s drogami mimo prostor EU“), což jsou přímo použitelné právní předpisy Evropské unie. Tato dvě nařízení vycházejí z Úmluvy Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, přijaté ve Vídni dne 19. 12. 1988, kterou uzavřelo Evropské společenství rozhodnutím Rady (ES) č. 90/611/EHS. Česká právní úprava je obsažena v zákoně č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog, ve znění pozdějších předpisů, a dále v zákoně č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Trestněprávní úpravu této problematiky pak obsahuje zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. zákoník“).

33. Podle čl. 2 preambule nařízení o prekursorech drog požadavky článku 12 Úmluvy Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s prekursory (tj. látkami často používanými při nezákonné výrobě omamných a psychotropních látek) se provádějí při obchodování mezi Evropským společenstvím a třetími zeměmi na základě nařízení Rady (EHS) ze dne 13. 12. 1990 č. 3677/90 o opatřeních, která mají být přijata za účelem zamezení zneužívání určitých látek k nedovolené výrobě omamných a psychotropních látek [toto nařízení bylo zrušeno a nahrazeno nařízením Rady (ES) č. 111/2005].

34. Zásadní význam pro úvahy o trestněprávní odpovědnosti v souvislosti s posuzovanou problematikou má vymezení oblasti působnosti v čl. 1 nařízení o prekursorech drog, které stanoví harmonizovaná opatření pro kontrolu a sledování některých látek často

používaných při nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek v rámci Evropské unie s cílem zabránit jejich zneužití. Současně toto nařízení vytváří prostor pro vnitrostátní úpravu, a to jak mimotrestní, tak i trestněprávní. Uvedený článek nedoznal novelou [nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 20. 11. 2013 č. 1258/2013] obsahově podstatnější věcné změny. Podle bodu 4. preambule nařízení ze dne 20. 1. 2013 č. 1258/2013 jde totiž jen o upřesnění definice „uvedené látky“, tj. vymezení látek běžně využívaných při nedovolené výrobě omamných a psychotropních látek obsažených v příloze I nařízení o prekursorech drog, aniž dochází ke změně ve vymezení pojmu „prekursor drog“. Je ovšem skutečností, že původní text nařízení o prekursorech drog obsahoval současně pojmy „farmaceutické přípravky“ a „léčivé přípravky“, což s ohledem na dikci původního čl. 2 písm. a) nařízení o prekursorech drog mohlo vést k nejasnostem ohledně dosahu tohoto nařízení ve vztahu ke zmíněným látkám. Ve svém důsledku to vedlo i k takovému výkladu pojmu „prekursor“, jaký je obsažen v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1363/2011, uveřejněném pod č. 50/2012 Sb. rozh. tr. Ostatně, jak je uvedeno výše, možnou nejasností výkladu čl. 2 písm. a) nařízení o prekursorech drog, vyplývající též z různých jazykových verzí překladu tohoto článku, se k předběžné otázce položené Nejvyšším soudem Spolkové republiky Německo zabýval Soudní dvůr Evropské unie (dále též jen „ESD“) v rozsudku ze dne 5. 2. 2015 ve spojených věcech sp. zn. C-627/13 a C-2/14.

35. V ustanovení čl. 2 písm. a) nařízení o prekursorech drog se určuje, o jaké látky jde, přičemž v původním znění, tj. ve znění před účinností nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 20. 11. 2013 č. 1258/2013, bylo vymezení „uvedených látek“ takové, že jde o všechny látky uvedené v příloze I, včetně směsí a přírodních produktů, které tyto látky obsahují. Nevztahuje se na léčivé přípravky, jak jsou definovány ve směrnici Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 6. 11. 2001 č. 2001/83/ES o kodexu Společenství týkajícím se humánních léčivých přípravků, a dále na farmaceutické přípravky, směsi, přírodní produkty a jiné přípravky, ve kterých jsou uvedené látky obsaženy tak, že je nelze snadno použít nebo extrahovat snadno dostupnými nebo hospodárnými prostředky.

36. Od účinnosti nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 20. 11. 2013 č. 1258/2013 text čl. 2 písm. a) nařízení o prekursorech drog zní (v českém překladu) tak, že „uvedenou látkou“ se rozumí jakákoliv látka uvedená v příloze I, která může být použita k nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek, včetně směsí a přírodních produktů, které tyto látky obsahují, avšak s výjimkou směsí a přírodních produktů, ve kterých jsou uvedené látky obsaženy tak, že tyto uvedené látky nelze snadno použít ani extrahovat snadno dostupnými nebo hospodárnými prostředky, léčivé přípravky ve smyslu čl. 1 bodu 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2001/83/ES a veterinární léčivé přípravky ve smyslu čl. 1 bodu 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2001/82/ES.

37. V příloze I nařízení o prekursorech drog jsou mezi „uvedenými látkami“ zařazeny v kategorii 1 mimo jiné efedrin a pseudoefedrin. Z hlediska výkladu pojmu „prekursor“ lze však poukázat i na běžně se vyskytující látky zařazené do kategorie 3 této přílohy I, kde jde např. o toluen, aceton apod.

38. Podle čl. 2 písm. a) nařízení o obchodu s drogami mimo prostor EU se v původním znění „uvedenou látkou“ rozuměla jakákoliv látka uvedená v příloze, včetně směsí a přírodních produktů, které tuto látku obsahují, avšak s výjimkou léčivých přípravků, jak jsou definovány ve směrnici Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2001/83/ES, farmaceutických přípravků, směsí, přírodních produktů a jiných přípravků, v kterých jsou uvedené látky obsaženy tak, že je nelze snadno použít nebo extrahovat snadno dostupnými nebo hospodárnými prostředky.

39. Ve stávajícím znění (od účinnosti nařízení č. 1259/2013) zní čl. 2 písm. a) nařízení o obchodu s drogami mimo prostor EU tak, že „uvedenou látkou“ se rozumí jakákoliv látka uvedená v příloze, která může být použita k nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek, včetně směsí a přírodních produktů, které tyto látky obsahují, avšak s výjimkou směsí a přírodních produktů, v kterých jsou uvedené látky obsaženy tak, že tyto látky nelze snadno použít nebo extrahovat snadno dostupnými nebo hospodárnými prostředky, a léčivých přípravků ve smyslu čl. 1 bodu 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2001/83/ES a veterinárních léčivých přípravků ve smyslu čl. 1 bodu 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2001/82/ES, kromě léčivých přípravků a veterinárních léčivých přípravků zařazených v příloze.

40. V příloze nařízení o obchodu s drogami mimo prostor EU je zavedena nová „kategorie 4“ – léčivé přípravky a veterinární léčivé přípravky obsahující efedrin nebo pseudoefedrin a jejich soli. Lze znovu připomenout, že citované nařízení stanoví pravidla pro sledování obchodu mezi Evropskou unií a třetími státy s některými látkami často používanými při nedovolené výrobě omamných a psychotropních látek (dále jen „prekursory drog“) s cílem zamezit zneužívání těchto látek. Vztahuje se na dovoz, vývoz a zprostředkovatelskou činnost. Pro účely tohoto stanoviska není zapotřebí se blíže zabývat touto novou kategorií, a to též proto, že chybí v naší vnitrostátní právní úpravě.

41. Právní úprava pojmu „léčivý přípravek“ je obsažena ve směrnici Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2001/83/ES o kodexu Společenství týkající se humánních léčivých přípravků a podle čl. 1 bodu 2 tohoto kodexu se léčivým přípravkem rozumí jakákoliv látka nebo kombinace látek určená k léčení nebo předcházení nemoci u lidí. Za léčivý přípravek se rovněž považuje jakákoliv látka nebo kombinace látek, které lze podat lidem za účelem stanovení lékařské diagnózy nebo k obnově, úpravě či ovlivnění fyziologických funkcí u lidí. V další směrnici Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2001/82/ES o kodexu Společenství týkající se veterinárních léčivých přípravků je v čl. 1 bodu 2 uvedeno, že veterinárním léčivým přípravkem se rozumí jakákoliv látka nebo kombinace látek určená k léčení nebo předcházení nemoci u zvířat. Za veterinární léčivý přípravek se rovněž považuje jakákoliv látka nebo kombinace látek, které lze podat zvířatům za účelem stanovení lékařské diagnózy nebo k obnově, úpravě či ovlivnění fyziologických funkcí u zvířat.

42. Naše vnitrostátní právní úprava odkazuje především na shora uvedené přímo použitelné předpisy Evropské unie (viz § 1 zákona č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog, ve znění pozdějších předpisů, § 1 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů). Podle § 1 písm. a) zákona o prekursorech drog tento zákon upravuje některé povinnosti podnikajících fyzických

osob, právnických osob a orgánů státní správy, které se zabývají nebo se hodlají zabývat činnostmi s uvedenou látkou kategorie 1, 2 nebo 3, s neuvedenou látkou nebo s výchozí nebo pomocnou látkou (dále jen „prekursor drog“). Podle § 34 zákona o prekursorech drog při činnosti s léčivým přípravkem, který obsahuje uvedenou látku kategorie 1, se postupuje podle zákona upravujícího zacházení s omamnými a psychotropními látkami. V § 53 zákona o prekursorech drog je pak zmocnění pro vládu, aby svým nařízením stanovila seznam výchozích a pomocných látek a jejich roční množstevní limity. Podle aktuálního znění nařízení vlády vydaného na základě tohoto zmocnění (nařízení vlády č. 458/2013 Sb.) obsahuje tento seznam dvě položky, a to 1,4- Butandiol a Gama – butyrolakton.

43. Podle § 1 odst. 1 písm. b) zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, upravuje tento zákon zacházení s přípravky obsahujícími návykovou látku, s přípravky obsahujícími návykovou látku a uvedenou látku kategorie 1 podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího prekursory drog (dále jen „uvedená látka kategorie 1“) a s léčivými přípravky obsahujícími uvedenou látku kategorie 1, jejich vývoz, dovoz a tranzitní operace s nimi. V § 3 odst. 1, 2 zákona o návykových látkách je upraveno zacházení s návykovými látkami (např. jejich výzkum, výroba, skladování, koupě, prodej) na základě povolení k zacházení vydaného příslušnými orgány státní správy nebo podle § 5 zákona o návykových látkách i bez takového povolení (např. pro provoz lékárny, pro poskytování zdravotnických služeb). Pro účely tohoto zákona se podle § 2 písm. a) zákona o návykových látkách rozumí návykovými látkami omamné a psychotropní látky (dále též jen „OPL“) a psychotropní látky přírodního nebo syntetického původu, které mají psychoaktivní účinky a současně jsou uvedeny v některé z příloh č. 1 až 7 nařízení vlády o seznamu návykových látek vydaného na základě zmocnění v § 44c odst. 1 zákona o návykových látkách (nařízení vlády č. 463/2013 Sb., ve znění pozdějších předpisů). V přílohách zákona o návykových látkách se rovněž odkazuje na mezinárodní dokumenty vymezující OPL. Jde o Jednotnou úmluvu o omamných látkách (vyhlášenou pod č. 47/1965 Sb.) a Úmluvu o psychotropních látkách (vyhlášenou pod č. 62/1989 Sb.). Lze připomenout, že léčivé přípravky obsahující efedrin nebo pseudoefedrin se zpravidla používají k výrobě metamfetaminu, který je jako psychotropní látka uveden v seznamu II v příloze k Úmluvě o psychotropních látkách.

44. Pro účely zákona o návykových látkách je v něm vymezen též pojem „přípravek“, jímž se rozumí roztok nebo směs v jakémkoli fyzikálním stavu obsahující návykovou látku nebo návykovou látku a uvedenou látku kategorie 1 nebo léčivý přípravek obsahující uvedenou látku kategorie 1. K tomu lze poznamenat, že pro účely tohoto stanoviska nemají význam změny těchto ustanovení provedené zákony č. 366/2021 Sb. a č. 417/2021 Sb., které se týkají výhradně jen konopí.

45. Pojem „léčivý přípravek“ je definován v zákoně č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který zapracovává přímo použitelné předpisy Evropské unie [tj. směrnici Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2001/83/ES o kodexu Společenství týkajícím se humánních léčivých přípravků a směrnici Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 2001/82/ES o kodexu Společenství týkajícím se veterinárních léčivých přípravků] a v návaznosti na ně

upravuje určité otázky zde vymezené. Definici léčivého přípravku obsahuje ustanovení § 2 odst. 1 zákona o léčivech, podle něhož se léčivým přípravkem rozumí a) látka nebo kombinace látek prezentovaná s tím, že má léčebné nebo preventivní vlastnosti v případě onemocnění lidí nebo zvířat, nebo b) látka nebo kombinace látek, kterou lze použít u lidí nebo podat lidem, nebo použít u zvířat či podat zvířatům, a to buď za účelem obnovy, úpravy či ovlivnění fyziologických funkcí prostřednictvím farmakologického, imunologického nebo metabolického účinku, nebo za účelem stanovení lékařské diagnózy. V § 2 odst. 2 zákona o léčivech je pak pod písmeny a) až q) velmi podrobně uvedeno, co je léčivým přípravkem. Pro potřeby tohoto stanoviska postačí uvést definici obsaženou pod písm. a), tedy, že léčivými přípravky jsou humánní léčivé přípravky určené pro použití u lidí nebo podání lidem. Podle § 2 odst. 3 zákona o léčivech se látkou rozumí jakákoli látka bez ohledu na její původ, který může být a) lidský, například lidská krev, její složky a přípravky z lidské krve, b) živočišný, například mikroorganismy, toxiny, celí živočichové, části orgánů, živočišné sekrety, extrakty nebo přípravky z krve, c) rostlinný, nebo d) chemický. Podle § 2 odst. 4 zákona o léčivech se za látku podle § 2 odst. 3 zákona o léčivech považuje zejména a) léčivá látka, kterou se rozumí jakákoliv látka nebo směs látek určená k použití při výrobě nebo přípravě léčivého přípravku, která se po použití při této výrobě nebo přípravě stane účinnou složkou léčivého přípravku určenou k vyvinutí farmakologického, imunologického nebo metabolického účinku za účelem obnovy, úpravy nebo ovlivnění fyziologických funkcí anebo ke stanovení lékařské diagnózy, b) pomocná látka, kterou se rozumí jakákoliv složka léčivého přípravku, která není léčivou látkou nebo obalovým materiálem. Podle § 5 odst. 11 zákona o léčivech se zneužitím léčivých přípravků pro účely tohoto zákona rozumí úmyslné nadměrné užívání léčivých přípravků nebo úmyslné užívání léčivých přípravků způsobem, který je v rozporu s určeným účelem použití, a to případně i po jejich dalším zpracování, doprovázené škodlivými účinky na organismus, včetně škodlivých účinků na jeho psychiku. Podle § 5 odst. 16 zákona o léčivech se výrobou léčivé látky pro účely tohoto zákona, jde-li o její použití v hodnocených humánních léčivých přípravcích nebo ve veterinárních léčivých přípravcích, rozumí jakýkoli úplný nebo částečný úkon převzetí materiálu, výroby, balení, přebalování, označování, přeznačování, kontroly jakosti nebo propouštění léčivé látky, jakož i související kontrola. Vymezení toho, co se rozumí výrobou léčivé látky, jde-li o její použití v humánních léčivých přípravcích, stanoví přímo použitelný předpis Evropské unie upravující správnou výrobní praxi pro léčivé látky (nařízení Komise Evropské unie v přenesené pravomoci č. 1252/2014).

46. Na mimotrestní právní úpravu odkazuje § 289 odst. 1 tr. zákoníku, podle něhož zákon stanoví, co se považuje za omamné látky, psychotropní látky, přípravky obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursory používané pro nezákonnou výrobu omamných nebo psychotropních látek.

47. Trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku spáchá, kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed. Za to bude potrestán odnětím svobody na 1 rok až 5 let nebo peněžitým trestem.

48. Trestný čin výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 odst. 1 tr. zákoníku spáchá, kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává prekursor nebo jiný předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku, nebo jedu. Za to bude potrestán odnětím svobody až na 5 let, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

IV.

Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu

49. Po zvážení výše uvedeného, jakož i názorů připomínkových míst, trestní kolegium Nejvyššího soudu k odůvodnění jednotlivých právních vět tohoto stanoviska uvádí následující.

K právní větě pod bodem I.

50. Klíčovým pojmem, kterým bylo nutné se zabývat a provést jeho výklad, je pojem „prekursor“, jak to ostatně vyplývá i ze zadání návrhu stanoviska. Jak již bylo výše uvedeno, v české právní úpravě není tento pojem výslovně definován. Právní úprava tak vychází z již citovaného nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1258/2013, a nařízení Rady (ES) č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1259/2013, což jsou přímo použitelné právní předpisy Evropské unie. Tato dvě nařízení vycházejí z Úmluvy Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, přijaté ve Vídni dne 19. 12. 1988, kterou uzavřelo Evropské společenství rozhodnutím Rady (ES) č. 90/611/EHS. Česká právní úprava v návaznosti na výše uvedené evropské předpisy vymezuje pojem „prekursor“ v § 1 písm. a) zákona č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog, ve znění pozdějších předpisů, dále pak v zákoně č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a z hlediska trestněprávního je tento pojem jako zákonný znak skutkové podstaty příslušných trestných činů obsažen v trestním zákoníku.

51. Obecný význam pojmu „prekursor“, popřípadě „prekursor drog“ lze vymezit jako „předchůdce“, tj. výchozí látku, která předchází vytvoření jiné látky. V kontextu trestního práva se tímto pojmem označují látky používané k výrobě drog, tedy látky použitelné k výrobě OPL uvedené ve výše citovaných předpisech Evropské unie. V ustanovení čl. 2 preambule nařízení o prekursorech drog je uvedeno, že prekursory jsou látky často používané při nezákonné výrobě omamných a psychotropních látek. Lze znovu podotknout, že podle čl. 2 písm. a) nařízení o prekursorech drog (v nyní platném znění a v českém překladu) se „uvedenou látkou“, tedy prekursorem, rozumí jakákoliv látka uvedená v příloze I k citovanému nařízení, která může být použita k nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek, včetně směsí a přírodních produktů, které tyto látky obsahují, avšak s výjimkou směsí a přírodních produktů, v kterých jsou uvedené látky obsaženy tak, že tyto uvedené látky nelze snadno použít ani extrahovat snadno dostupnými nebo hospodárnými prostředky, léčivé přípravky ve smyslu čl. 1 bodu 2

směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2001/83/ES a veterinární léčivé přípravky ve smyslu čl. 1 bodu 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2001/82/ES.

52. V českém právním řádu je vymezení pojmu „prekursor“ provedeno poměrně neurčitě, když nejprve § 289 odst. 1 tr. zákoníku uvádí, že zákon stanoví, co se považuje za omamné látky, psychotropní látky, přípravky obsahující omamnou nebo psychotropní látku a prekursory používané pro nezákonnou výrobu omamných nebo psychotropních látek. V § 1 písm. a) zákona o prekursorech drog je uvedeno, že tento zákon upravuje některé povinnosti podnikajících fyzických osob, právnických osob a orgánů státní správy, které se zabývají nebo se hodlají zabývat činností s uvedenou látkou kategorie 1, 2 nebo 3, s neuvedenou látkou nebo s výchozí nebo pomocnou látkou (dále jen „prekursor drog“). A konečně v § 1 odst. 1 písm. b) zákona o návykových látkách se uvádí, že tento zákon upravuje zacházení s přípravky obsahujícími návykovou látku, s přípravky obsahujícími návykovou látku a uvedenou látku kategorie 1 podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího prekursory drog (dále jen „uvedená látka kategorie 1“) a léčivými přípravky obsahujícími uvedenou látku kategorie 1, jejich vývoz, dovoz a tranzitní operace s nimi.

č. 3

53. S ohledem na neurčitost vymezení pojmu „prekursor drog“ v českém právním řádu se v tomto stanovisku vychází z definice obsažené v čl. 2 preambule nařízení o prekursorech drog a v čl. 2 písm. a) nařízení o prekursorech drog, v novelizovaném znění. Lze tedy shrnout, že za prekursory obecně je možno označit látky často používané při nezákonné výrobě omamných a psychotropních látek. Konkrétně jde o jakékoliv látky taxativně uvedené v příloze I nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1258/2013, které mohou být použity k nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek (typicky efedrin a pseudoefedrin). Prekursorem mohou být i směsi a přírodní produkty, v kterých jsou uvedené látky obsaženy tak, že je lze snadno použít či extrahovat snadno dostupnými nebo hospodárnými prostředky. Touto extrakcí se rozumí běžné úkony v rámci výroby, při níž dojde k vyloučení nebo jinému oddělení prekursoru, aniž by k tomu bylo nutno použít složitých chemických, laboratorních nebo obdobných náročných postupů (např. rozpuštění ve vodě nebo v jiné kapalině, zahřátí nad otevřeným ohněm nebo jiným tepelným zdrojem) a za použití běžných nástrojů, náčiní, apod.

54. Z hlediska právní úpravy Evropské unie je třeba zdůraznit, že jejím předmětem v citovaných nařízeních jsou opatření pro kontrolu a sledování některých látek často používaných při nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek v rámci Evropské unie s cílem zabránit jejich zneužití (čl. 1 nařízení o prekursorech drog), popřípadě stanovení pravidel pro sledování obchodu mezi Evropskou unií a třetími státy s některými látkami často používanými při nedovolené výrobě omamných a psychotropních látek (dále jen „prekursory drog“) s cílem zamezit zneužívání těchto látek (nařízení o obchodu s drogami mimo prostor EU), přičemž tato ustanovení nemají bezprostřední dopad na trestněprávní posuzování nedovoleného nakládání s těmito látkami, ale vytváří jen prostor pro vnitrostátní úpravu, včetně úpravy trestněprávní. Je nutno již na tomto místě zdůraznit, že unijní úprava, jak byla výše citována a na kterou

navazuje vnitrostátní vymezení pojmu „prekursor“, nepokládá (a ani nikdy předtím nepokládala) léčivé přípravky jako takové za prekursor.

55. Stěžejní částí tohoto stanoviska, vyplývající z jeho zadání, je posouzení trestnosti držení léčivých přípravků obsahujících efedrin a pseudoefedrin a nedovoleného nakládání s nimi. Nejprve však bylo nutné zabývat se pojmem těchto „léčivých přípravků“ ve vztahu k pojmu „prekursor“.

56. Právní úprava pojmu „léčivý přípravek“ a „veterinární léčivý přípravek“ je obsažena především v již citovaných směrnících Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2001/83/ES a č. 2001/82/ES. Česká právní úprava pojmu „léčivý přípravek“ je obsažena ve výše zmíněném ustanovení § 2 zákona č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Pro potřeby tohoto stanoviska postačí znovu připomenout definici uvedenou pod písmenem a) tohoto ustanovení – tedy, že léčivými přípravky jsou humánní léčivé přípravky určené pro použití u lidí nebo podání lidem.

57. Pokud jde o možné posouzení léčivých přípravků jako prekursorů, tak čl. 2 písm. a) nařízení o prekursorech drog (v novelizovaném znění) zřetelně zařazuje humánní léčivé přípravky a veterinární léčivé přípravky do výjimek z obecného pravidla, že se prekursorem rozumí jakákoliv látka uvedená v příloze I (např. efedrin a pseudoefedrin), která může být použita k nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek, včetně směsí a přírodních produktů, které tyto látky obsahují, a to bez ohledu na to, zda lze tyto látky z léčivých přípravků snadno extrahovat. Jinou otázkou je jejich zneužití k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky či k jinému nedovolenému nakládání s nimi, ale samotný léčivý přípravek nelze považovat za prekursor. V tomto směru trestní kolegium Nejvyššího soudu v zásadě souhlasí s právním názorem obsaženým v první právní větě usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2017, sp. zn. 11 Tdo 344/2017, navrhovaného k publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, podle něhož léčivé přípravky obsahující látky, které by samy o sobě odpovídaly definici pojmu „prekursor“ (např. efedrin nebo pseudoefedrin), s ohledem na změnu nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 11. 2. 2004 č. 273/2004 o prekursorech drog, provedenou nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 30. 11. 2013 č. 1258/2013, nelze pokládat za prekursor. Tím se mění právní názor obsažený v rozhodnutí uveřejněném pod č. 50/2012-I. Sb. rozh. tr. Tento závěr však Nejvyšší soud v citovaném usnesení nesprávně vázal na údajnou změnu nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 11. 2. 2004 č. 273/2004 o prekursorech drog, provedenou nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 30. 11. 2013 č. 1258/2013, když naopak tato novelizace jen potvrdila stávající úpravu, že léčivé přípravky obsahující např. efedrin nebo pseudoefedrin nelze pokládat za prekursor.

58. K otázce, zda došlo usnesením Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2017, sp. zn. 11 Tdo 344/2017, k odklonu od dosavadní rozhodovací praxe, je potřebné ještě uvést, že byt toto rozhodnutí obsahuje jinak správný závěr o povaze léčivých přípravků, jeho odůvodnění s poukazem na změnu nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 11. 2. 2004 č. 273/2004 (viz výše) neobstojí. Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí totiž vycházel z chybného vyhodnocení usnesení Soudního dvora Evropské unie ze dne 2. 3. 2017, sp. zn. C-497/16, když měl za to, že se tímto rozhodnutím potvrzuje změna

postoje orgánů Evropské unie k léčivým přípravkům obsahujícím efedrin a pseudoefedrin, které měly být nově, tj. po novele nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 11. 2. 2004 č. 273/2004 o prekursorech drog, provedené nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 30. 11. 2013 č. 1258/2013, vyloučeny z působnosti tohoto předpisu, a tím Nejvyšší soud odůvodnil změnu dosavadní judikatury ohledně posuzování těchto léčivých přípravků opírající se dříve o usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1363/2011 (publikované pod č. 50/2012 Sb. rozh. tr.).

59. Toto chybné vyhodnocení bylo zčásti zapříčiněno i překladatelskou nepřesností části výroku citovaného usnesení Soudního dvora Evropské unie v české verzi překladu, když bylo uvedeno: „Léčivé přípravky“ ve smyslu čl. 1 bodu 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 6. 11. 2001 č. 2001/83/ES o kodexu Společenství týkajícím se humánních léčivých přípravků, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 31. 3. 2004 č. 2004/27/ES, obsahující „uvedené látky“ ve smyslu čl. 2 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 11. 2. 2004 č. 273/2004 o prekursorech drog, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 20. 11. 2013 č. 1258/2013, jako jsou efedrin a pseudoefedrin, jsou vyloučeny z působnosti posledně uvedeného nařízení i po vstupu v platnost tohoto nařízení a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 20. 11. 2013 č. 1259/2013, kterým se mění nařízení Rady (ES) ze dne 22. 12. 2004 č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi.

č. 3

60. Jde tedy o písmeno „i“ v textu („... jsou vyloučeny z působnosti posledně uvedeného nařízení i po vstupu v platnost nařízení č. 1258/2013 ...“), které bylo v kontextu celého rozhodnutí přehlédnuto, a text usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2017, sp. zn. 11 Tdo 344/2017, vyzněl tak, že „léčivé přípravky ... jsou tak (rozuměj ‚nově‘) vyloučeny ... po vstupu v platnost nařízení č. 1258/2013 z jeho působnosti ...“.

61. Pro potřeby tohoto stanoviska byla oddělením analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu provedena analýza výkladu zmíněné věty v dalších relevantních jazykových mutacích a bylo zjištěno, že v anglické, německé a francouzské jazykové verzi tohoto výroku přeložené do českého jazyka nebylo použito písmeno „i“, ale slovo „zůstávají“, tedy že léčivé přípravky ... obsahující „uvedené látky“ ve smyslu čl. 2 písm. a) nařízení č. 273/2004, jako jsou efedrin a pseudoefedrin, zůstávají vyloučeny z působnosti nařízení č. 273/2004 po vstupu v platnost nařízení č. 1258/2013 a nařízení č. 1259/2013.

62. Tím výrok zmíněného rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie nabývá zcela jiného významu, než který mu přisuzoval senát č. 11 Nejvyššího soudu ve shora citovaném usnesení, a to takového, že Soudní dvůr Evropské unie neshledal důvod k žádné změně podstaty původního nařízení, že tedy považoval tyto léčivé přípravky za vyloučené z působnosti nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog vždy, ať již před jeho novelizací, tak i po ní.

63. Jak už bylo výše naznačeno, jedním z důvodů nejasností výkladu čl. 2 písm. a) nařízení č. 273/2004 o prekursorech drog byl nejednotný překlad tohoto ustanovení, jak na to poukázal též ESD v rozsudku ve spojených věcech vedených pod sp. zn. C-627/13 a C-2/14 s tím, že v případě rozdílů mezi různými jazykovými verzemi nelze žádné z nich

přiznat přednostní povahu, ale je třeba vycházet z kontextu tohoto ustanovení a cílů sledovaných touto právní úpravou (viz body 45. až 49. rozsudku). Ve srovnání s některými jinými překlady (např. slovenskou či francouzskou jazykovou verzí) může být gramatická konstrukce české jazykové verze zavádějící ponecháním výjimky v podobě „léčivé přípravky“ v návaznosti na předchozí text v prvním pádu, zatímco při správném použití pádu druhého, tj. „léčivých přípravků“, by bylo evidentní, že dané ustanovení obsahuje tři kategorie výjimek, a to: 1. směsi a přírodní produkty, které sice obsahují látky uvedené v příloze I, které však nelze snadno použít ani extrahovat snadno dostupnými nebo hospodárnými prostředky; 2. léčivé přípravky a 3. veterinární přípravky. Proto v již uvedeném rozsudku ESD (vydaném před novelizací nařízení č. 273/2004) zaujal právní názor, podle něhož „... léčivý přípravek ... nelze jako takový kvalifikovat jako ‚uvedenou látku‘, a to i za předpokladu, že obsahuje látku stanovenou v příloze I nařízení č. 273/2004 ... kterou lze snadno použít nebo extrahovat snadno dostupnými nebo hospodárnými prostředky“. Shodně se pak ESD vyjádřil k předběžné otázce Nejvyššího soudu České republiky ve věci vedené pod sp. zn. C-497/16, přičemž jeho rozhodnutí bylo učiněno již ve vztahu k novelizaci tohoto ustanovení nařízením č. 1258/2013.

64. Ze zprávy oddělení analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu ke zjištění skutečností, zda v období od 2. 3. 2017 (kdy bylo vydáno rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie ve věci vedené pod sp. zn. C-497/16) nedošlo ke změně unijní právní úpravy v této oblasti [nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog, ve znění nařízení č. 1258/2013, respektive nařízení Rady (ES) č. 111/2005, ve znění nařízení č. 1259/2013] a zda se posuzovanou problematikou nezabýval Soudní dvůr Evropské unie, kromě rozhodnutí ve věci předběžné otázky položené Nejvyšším soudem a projednávané pod sp. zn. C-497/16, v nějakých dalších svých rozhodnutích, vyplývá, že v období od 20. 11. 2013, kdy byla přijata nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1258/2013 a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1259/2013, nedošlo k žádné relevantní změně unijního práva dotýkající se definice pojmu „prekursor“ jak v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004, tak v nařízení Rady (ES) č. 111/2005, a dále, že posuzovanou problematikou se od usnesení ze dne 2. 3. 2017, sp. zn. C-497/16, Soudní dvůr Evropské unie ve svých rozhodnutích nezabýval. Pro úplnost lze dodat, že k řešenému problému se nevztahuje rozhodnutí o předběžné otázce ve věci vedené u ESD pod sp. zn. C-806/21, s níž se na ESD obrátilo Nizozemsko.

65. Nejvyšší soud (senát č. 11) ve zmíněném rozhodnutí, které je jinak východiskem pro zaujetí tohoto stanoviska, též nesprávně dovodil, že dopad usnesení Soudního dvora Evropské unie ze dne 2. 3. 2017, sp. zn. C-497/16, měl spočívat nejen ve změně rozhodovací praxe v otázce trestněprávní kvalifikace držení léčivých přípravků obsahujících prekursor (a neoprávněného nakládání s nimi), nýbrž též v údajném zavedení dvojkoľejnosti při posuzování trestnosti držení těchto látek (neoprávněného nakládání s nimi) v závislosti na jejich původu. Vynětí léčivých přípravků obsahujících prekursor ze skupiny „uvedené látky“ ve smyslu čl. 2 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1258/2013, se totiž podle názoru senátu č. 11 trestního kolegia mělo uplatnit pouze v rámci vnitrounijního prostoru, avšak v případě léčivých

přípravků pocházejících z třetích států se naopak mělo uplatnit nařízení Rady (ES) č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1259/2013, podle kterého je na přeshraniční (ve smyslu přes vnější hranici Evropské unie) nakládání s takovými léčivými přípravky obsahujícími pseudoefedrin nebo efedrin nutno nahlížet jako na nedovolené nakládání s prekursorem a takové jednání je podle názoru senátu č. 11 trestního kolegia postižitelné jako trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 tr. zákoníku.

66. Pokud jde o deklarované zavedení dvojkolejnosti při posuzování trestnosti držení daných látek v závislosti na jejich původu, bylo pro potvrzení či vyvrácení tohoto názoru důležité posoudit skutečný smysl a význam nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1258/2013, a nařízení Rady (ES) č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1259/2013.

č. 3

67. V případě prvně zmíněného nařízení (č. 273/2004, ve znění nařízení č. 1258/2013) je jeho cílem harmonizovaná kontrola obchodu s prekursory drog a zabránění jejich zneužití při nedovolené výrobě syntetických drog a psychotropních látek. Důvodem vyloučení léčivých přípravků obsahujících efedrin a pseudoefedrin z jeho působnosti bylo umožnit bezproblémové legální obchodování s léky a léčivými přípravky v rámci volného pohybu tohoto zboží mezi jednotlivými státy Evropské unie. Dojde-li však k protiprávnímu použití léčivých přípravků obsahujících efedrin a pseudoefedrin, zejména tedy k nedovolené výrobě drog z těchto přípravků nebo k jejich neoprávněnému dovozu, vývozu a průvozu, neuplatní se výše uvedené „obchodní“ hledisko, ale hledisko trestněprávní, přičemž právní úprava trestnosti držení těchto látek a nakládání s nimi je ponechána zcela v kompetenci jednotlivých států Evropské unie.

68. Smyslem výslovného uvedení léčivých přípravků obsahujících efedrin a pseudoefedrin v novelizovaném znění dalšího výše označeného nařízení (č. 111/2005, ve znění nařízení č. 1259/2013) bylo toliko posílení kontroly obchodování s nimi mezi Evropskou unií a třetími státy, tedy posílení kontroly pohybu léčivých přípravků obsahujících efedrin a pseudoefedrin, které jsou vyváženy z celního území Evropské unie nebo jím procházejí, aniž tím bude narušen zákonný obchod, aby se tak více zabránilo jejich zneužívání pro nedovolenou výrobu omamných nebo psychotropních látek, protože léčivé přípravky obsahující tyto dvě látky jsou zneužívány pro nedovolenou výrobu drog mimo Evropskou unii. Ostatně i z tohoto důvodu jsou zmíněné látky výslovně zařazeny do přílohy citovaného nařízení („Kategorie 4“). Jak již bylo výše uvedeno, touto změnou se není třeba blíže zabývat, když vnitrostátní zákonodárce tuto kategorii do našeho právního řádu nepřevzal.

69. Z trestněprávního hlediska však nelze dovodit, že by snad tato dvě nařízení mohla zakládat nerovnost či dvojkolejnost ve vyvozování trestní odpovědnosti ve vztahu k léčivým přípravkům obsahujícím efedrin (pseudoefedrin). V obou případech, tj. jak vnitrounijního, tak mimounijního neoprávněného nakládání s léčivými přípravky obsahujícími látky, které odpovídají definici pojmu prekursor (např. efedrin

nebo pseudoefedrin), se mohou uplatnit stejná vnitrostátní ustanovení o trestní odpovědnosti.

70. Ze všech výše uvedených důvodů tedy bylo možné dojít k závěrům uvedeným v první právní větě tohoto stanoviska, a to, že léčivé přípravky obsahující efedrin a pseudoefedrin jsou vyloučeny z působnosti nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1258/2013. Důvodem vyloučení těchto přípravků z působnosti citovaného nařízení bylo umožnit bezproblémové legální obchodování s léky a léčivými přípravky v rámci volného pohybu tohoto zboží mezi jednotlivými státy Evropské unie. Podle nařízení Rady (ES) č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1259/2013, jsou zmíněné léčivé přípravky obsahující efedrin a pseudoefedrin v něm bez dalšího výslovně uvedeny jako prekursor drog. Ovšem smyslem jejich výslovného uvedení v nařízení Rady (ES) č. 111/2005, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1259/2013, bylo jen posílení kontroly obchodování s nimi mezi Evropskou unií a třetími státy z důvodu zjištěného zneužívání léčivých přípravků obsahujících efedrin a pseudoefedrin pro nedovolenou výrobu drog mimo Evropskou unii jako náhražky mezinárodně kontrolovaného efedrinu a pseudoefedrinu. Rozdílnost režimu těchto nařízení se vztahuje pouze k obchodování s léčivými přípravky, a nemá tak žádný význam pro posuzování trestní odpovědnosti za neoprávněné nakládání s nimi (viz usnesení Soudního dvora Evropské unie ze dne 2. 3. 2017, sp. zn. C-497/16, bod 33.). Léčivé přípravky bez ohledu na jejich původ (zda pochází ze států Evropské unie či z třetích států) nelze pokládat za prekursor. Obdobně se k posuzování této otázky vyjádřil Soudní dvůr Evropské unie i v rozsudku ze dne 5. 2. 2015, sp. zn. C-627/13 a C-2/14.

K právním větám pod bodem II.

71. Jak již bylo výše rozvedeno, další stěžejní částí stanoviska je posouzení trestnosti držení léčivých přípravků obsahujících efedrin a pseudoefedrin a nakládání s nimi, a to z hlediska v úvahu přicházejících trestných činů, zejména trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 tr. zákoníku a trestného činu výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedy podle § 286 tr. zákoníku. Toto zadání bylo iniciováno návrhem již výše citovaných právních vět vycházejících z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2017, sp. zn. 11 Tdo 344/2017, které měly být odklonem od dosavadní rozhodovací praxe v této oblasti. V posuzované věci měl obviněný ve svém držení v originálních neporušených obalech celkem 120 kusů tablet přípravku Nurofen Stopgrip, obsahujících účinnou látku pseudoefedrin hydrochlorid, které nesl pro svého známého, přičemž byl minimálně srozuměn s tím, že z tohoto léčiva lze vyrobit drogu pervitin. Nejvyšší soud výše označeným usnesením zrušil rozhodnutí odvolacího soudu, kterým byl obviněný pravomocně uznán vinným zvláště závažným zločinem nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, a odvolacímu soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, a to se závazným právním názorem, že věc bude třeba

kvalifikovat jako trestný čin výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 tr. zákoníku.

72. Z citovaného rozhodnutí senátu č. 11 trestního kolegia vyplývá, že Nejvyšší soud správně dospěl k závěru, že léčivé přípravky, byť obsahující efedrin (pseudoefedrin), nelze pokládat za prekursor, a tudíž se v tomto směru důvodně odchýlil od právního názoru publikovaného v rozhodnutí pod č. 50/2012 Sb. rozh. tr. Senát č. 11 však poté tento právní názor nesprávně korigoval v usnesení ze dne 29. 11. 2017, sp. zn. 11 Tdo 461/2017, s tím, že za určitých okolností (např. po vynětí tablet takových léků z originálních obalů, po odstranění příbalových letáků) lze tyto léčivé přípravky považovat za prekursor. Léčivé přípravky jako takové ani v těchto případech nejsou prekursorem. Je tedy nerozhodné, zda léčivé přípravky obsahující efedrin (pseudoefedrin) se nachází v neporušených baleních, nebo jsou tablety léků tzv. vyloupany z originálních balení, jsou bez příbalových letáků apod. Léčivé přípravky jako takové tedy nejsou prekursorem, i když mají být použity k neoprávněné výrobě OPL, prekursorem je však efedrin nebo pseudoefedrin v nich obsažený, který je uveden v příloze I nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1258/2013 (viz výše bod 53. tohoto stanoviska).

č. 3

73. K této problematice lze uvést, že již výše uvedené mimotrestní právní předpisy (jednak přímo použitelné předpisy Evropské unie, jednak zákon o návykových látkách, zákon o prekursorech drog a zákon o léčivech) podrobně stanoví pravidla pro zacházení s danými látkami, stejně jako to, kdo, za jakých okolností a podmínek a kdy je oprávněn je vyrábět a nakládat s nimi. Tím je také vymezeno, co je možno považovat za legální držení léčivých přípravků obsahujících efedrin a pseudoefedrin a legální nakládání s nimi.

74. Jestliže určitá osoba nakládá s léčivým přípravkem obsahujícím efedrin nebo pseudoefedrin tak, že jej použije nikoliv k léčebným účelům, ale zneužije jej k získání (extrahování) v něm obsaženého efedrinu nebo pseudoefedrinu jako prekursoru, popřípadě poté použije tento prekursor k nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek (tedy k výrobě metamfetaminu – pervitinu), pak její jednání může za splnění dalších podmínek naplnit zákonné znaky skutkové podstaty dokonaného trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 tr. zákoníku, jeho pokusu podle § 21 tr. zákoníku, anebo přípravy podle § 20 odst. 1 tr. zákoníku k tomuto trestnému činu podle § 283 odst. 2 až 4 tr. zákoníku. Pokud pachatel opatří tyto léky pro jiného s tím, že budou použity již k získání prekursoru (efedrinu nebo pseudoefedrinu z nich) a poté ke konkrétní nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky (např. pervitinu), pak takové jednání lze posoudit jako účastenství ve formě pomoci podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku k individuálně určenému trestnému činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 tr. zákoníku. Stejně závěry platí i ve vztahu k neoprávněnému dovozu, vývozu a průvozu léčivých přípravků obsahujících efedrin nebo pseudoefedrin za účelem jejich použití k získání prekursoru z nich a ke konkrétní nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek.

75. Okolnost, zda nakládání pachatele s léčivými přípravky s obsahem efedrinu (pseudoefedrinu) skutečně již směřovalo k nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek (v praxi jde především o výrobu pervitinu) podle § 283 tr. zákoníku, musí být předmětem dokazování. Závěr o takovém zneužití léků lze dovozovat např. z jejich množství, způsobu nabytí, jejich stavu apod. Orgány činné v trestním řízení musí podle okolností případu pečlivě zvažovat, zda úmysl pachatele (v podobě alespoň nepřímého úmyslu) zahrnoval neoprávněné nakládání s léčivými přípravky za účelem získání prekursoru (efedrinu, resp. pseudoefedrinu) a poté výroby omamné nebo psychotropní látky (např. pervitinu). Stejně jako u hlavního pachatele je třeba tuto okolnost zjišťovat též v případě účastenství (ve formě pomoci) na tomto trestném činu, zvláště pak, dojde-li k opakovaným prodejem léčivých přípravků, než se dostanou do dispozice výrobce OPL. U každého z těchto „překupníků“ (prodejců, poskytovatelů) se bude nutno zabývat jejich vědomím o tom, k jakým účelům mají být léčivé přípravky použity, a přinejmenším srozuměním, že dojde k jejich zneužití nedovolenou výrobou OPL. Pokud výsledky provedeného dokazování neumožní učinit takový závěr, pak podpůrně přichází v úvahu posouzení uvedeného jednání jako trestného činu výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 tr. zákoníku. Léčivé přípravky obsahující efedrin (pseudoefedrin), jsou-li určeny k nedovolené výrobě OPL, lze totiž pokládat za „jiný předmět“ ve smyslu § 286 tr. zákoníku (viz právní větu pod bodem III. tohoto stanoviska).

K právní větě pod bodem III.

76. Kromě samostatné kategorie „prekursor“ se ustanovení § 286 odst. 1 tr. zákoníku vztahuje též na „jiný předmět“. Tedy jde o jiný předmět způsobitý a určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, než jakým je prekursor. Jde o předměty, které jsou zpravidla běžně dostupné a lze si je bez dalšího volně opatřit. V aplikační praxi to jsou různé pomůcky či nástroje – např. chemikálie, laboratorní zařízení, různé skleněné nádoby, misky, kompletní vybavení tzv. varen pervitinu apod. Pod tento pojem lze zahrnout i léčivé přípravky obsahující prekursor. Závěr, že léčivé přípravky lze pokládat za „jiný předmět“ ve smyslu § 286 odst. 1 tr. zákoníku, vyplývá též z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2017, sp. zn. 11 Tdo 344/2017. Podle názoru Nejvyššího soudu vysloveného v tomto usnesení nedovolené nakládání s léčivým přípravkem obsahujícím prekursor může naplňovat skutkovou podstatu trestného činu výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 tr. zákoníku, neboť „jiným předmětem určeným k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku ...“ může být i léčivý přípravek obsahující prekursor. V takovém případě musí být zjištěno, že pachatel přechovával (opatřil) léčivý přípravek nikoliv k léčebným účelům, ale pro jeho budoucí (zatím nekonkretizované) zneužití k výrobě omamné nebo psychotropní látky.

77. Ustanovení § 286 tr. zákoníku poskytuje trestněprávní ochranu proti možnému ohrožení vyplývajícímu z nekontrolovaného nakládání s látkami v něm uvedenými. Sankcionuje výrobu, opatření a přechovávání prekursorů a jiných předmětů určených k nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek, přípravků obsahujících omamnou nebo psychotropní látku nebo jedu. Jsou to tedy předměty nejen způsobitý k nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek, ale také pachatelem

k takové výrobě určené. Z hlediska subjektivní stránky se vyžaduje, aby pachatel věděl, že předmět, s nímž takto nakládá, je prekursorem či „jiným předmětem“ obecně způsobilým k nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek, a byl s tímto určením (ve smyslu budoucího použití) minimálně srozuměn.

78. Důležitý je také vzájemný vztah ustanovení § 283 tr. zákoníku a § 286 tr. zákoníku, přičemž jak vyplývá z aplikační praxe (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2020, sp. zn. 11 Tdo 990/2020), tak z odborné literatury (viz např. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2898), trestný čin podle § 286 tr. zákoníku je subsidiární k trestnému činu podle § 283 tr. zákoníku, a proto je vyloučen jejich jednočinný souběh. Trestný čin podle § 286 tr. zákoníku má svou povahou velmi blízko k přípravě trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 20 odst. 1 a § 283 tr. zákoníku, neboť spočívá v opatřování (v širším smyslu zahrnujícím i vyrobení) předmětů (prekursorů a jiných předmětů) určených k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku, nebo jedu. Rozdíl mezi trestným činem výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 tr. zákoníku a přípravou k trestnému činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 20 odst. 1 a § 283 odst. 2 až 4 tr. zákoníku spočívá v tom, že příprava musí vždy směřovat k individuálně určenému trestnému činu, zatímco podle § 286 tr. zákoníku je trestný pachatel, který vyrobí, sobě nebo jinému opatří nebo přechovává precursor nebo jiný předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku, nebo jedu, přičemž však jde o předmět, který je pouze obecně určen k takové nedovolené výrobě, bez vztahu ke konkrétnímu, individuálně určenému trestnému činu. Ustanovení § 286 tr. zákoníku se uplatní také v případech, pokud jednání pachatele nelze posoudit jako přípravu k trestnému činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku.

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH

Č. 1

Při rozhodování soudu o odložení předání k trestnímu stíhání do ciziny je namístě vedle okolností demonstrativně vyjádřených v § 210 odst. 1 z. m. j. s. vzít do úvahy i to, že z hlediska obecně vnímaného pojmu spravedlnosti je žádoucí, aby vyžádaná osoba vykonala nezanedbatelnou část z uloženého trestu odnětí svobody.

Právní styk s cizinou

§ 210 odst. 1 z. m. j. s.

Č. 1

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 3. 2021, sp. zn. 14 To 25/2021, ECLI:CZ:VSPH:2021:14.TO.25.2021.1

Vrchní soud v Praze zamítl stížnost, kterou podal vyžádaný A. S. proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 18. 2. 2021, sp. zn. 7 Nt 101/2020.

I.

Rozhodnutí soudu prvního stupně

1. Usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 18. 2. 2021, sp. zn. 7 Nt 101/2020, bylo rozhodnuto, že podle § 208 odst. 2 a § 210 odst. 1 zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ve zkratce „z. m. j. s.“), se předání A. S. (dále též označen jako "vyžádaný") k trestnímu stíhání do Italské republiky odkládá do doby výkonu trestu odnětí svobody, který mu byl uložen rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 27. 8. 2020, sp. zn. 80 T 10/2020, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 1. 2021, sp. zn. 2 To 110/2020, případně do doby jeho propuštění na svobodu z jiného, zákonem předpokládaného důvodu.

2. O odkladu předání vyžádaného rozhodl Krajský soud v Ústí nad Labem k návrhu státní zástupkyně v rámci zjednodušeného předání A. S. k trestnímu stíhání do Italské republiky pro trestný čin podle čl. 110, čl. 628 odst. III, č. 1 trestního zákoníku Italské republiky, kterého se měl jmenovaný dopustit skutkem spočívajícím v tom, že vyžádaný A. S. s dalšími spolupachateli měl v srpnu 2019 přepadnout ve městě XY za užití pistole prodavačku ve zlatnictví a odcizit tam 18 ks hodinek Rolex v celkové hodnotě 180 000 euro. Souběžně s předávacím řízením probíhalo v České republice trestní stíhání vyžádaného, ve kterém byl vyžádaný rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 27. 8. 2020, sp. zn. 80 T 10/2020, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 1. 2021, sp. zn. 2 To 110/2020, uznán vinným zločinem loupeže podle § 173 odst. 1, odst. 2 písm. a), c) tr. zákoníku a byl mu uložen trest odnětí svobody ve výměře 7 let, kterému se vyžádaný aktuálně podrobuje. Konec výkonu uvedeného trestu se předpokládá dne 22. 11. 2026. Vedle toho byl vyžádanému uložen trest vyhoštění na

dobu 10 let. V předávacím řízení po poučení vyžádaný prohlásil, že souhlasí s předáním do Italské republiky a vzdal se zásady speciality. O odkladu předání krajský soud rozhodl s odkazem na hlediska, uvedená v § 210 odst. 1 z. m. j. s.

II.

Stížnost

3. Proti shora uvedenému usnesení podal vyžádaný ihned po jeho vyhlášení stížnost, kterou po doručení jeho písemného vyhotovení nijak neodůvodnil ani sám, ani prostřednictvím svého obhájce a rovněž neavizoval, že by tak hodlal učinit v pozdější, přijatelné době. Jeho výhrady proti citovanému usnesení tak bylo možné dovést jen z jeho vyjádření ve veřejném zasedání konaném u krajského soudu. V něm prohlásil, že souhlasí se svým předáním, vzdává se zásady speciality a žádá o předání do Itálie i s ohledem na svůj zdravotní stav ovlivněný nemocí diabetes.

III.

Důvodnost stížnosti

4. Vrchní soud v Praze na základě stížnosti vyžádaného přezkoumal výrok napadeného usnesení a řízení, které jeho vyhlášení předcházelo, a jak je dále uvedeno, neshledal stížnost vyžádaného důvodnou.

5. Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodoval o návrhu státní zástupkyně na odklad předání v rámci řízení o zjednodušeném předání s ohledem na vyjádření vyžádaného při výslechu před předsedkyní senátu uvedeného krajského soudu dne 3. 12. 2020, že souhlasí se svým předáním do Itálie pro skutek, jak byl popsán v evropském zatýkacím rozkazu italského soudu v Janově, a vzdává se zásady speciality. K rozhodnutí o shora uvedeném návrhu krajský soud nařídil veřejné zasedání a návrh projednal za přítomnosti vyžádaného a jeho obhájkyne. Vyžádaný měl možnost se k uvedenému návrhu vyjádřit a uvést vše, co považoval za podstatné. Stejně tak bylo respektováno jeho právo vyjádřit se k prováděným důkazům, případně navrhopat provedení dalších důkazů. V řízení, které předcházelo vyhlášení usnesení napadeného stížností, nedošlo k žádnému procesnímu pochybení, pro které by zmíněné usnesení nemohlo obstát.

6. O tom, zda má být předání odloženo, nebo naopak má být předání vyžádaného k trestnímu stíhání do Itálie provedeno bez odkladu, rozhodoval Krajský soud v Ústí nad Labem po vyhodnocení hledisek uvedených v § 210 odst. 1 z. m. j. s. Jak se uvádí již v odůvodnění napadeného usnesení, v citovaném zákonném ustanovení se demonstrativně vypočítávají zejména závažnost trestného činu, pro který má být osoba předána, závažnost trestného činu, v souvislosti s nímž je o odložení předání rozhodováno, možnost předání této osoby z vyžadujícího státu zpět do České republiky, jakož i možnost dočasného předání osoby do vyžadujícího státu. Krajský soud uplatnil tato hlediska na daný případ a dospěl k závěru, že skutek, pro který byl vyžádaný v České republice pravomocně odsouzen, je z hlediska provedení a cíle, který jeho pachatelé sledovali, srovnatelný se skutkem, pro který se žádá o jeho předání. Krajský soud zdůraznil, že s ohledem na trest vyhoštění, uložený vyžádanému na dobu 10 let, je žádoucí, aby vyžádaný nejprve vykonal pravomocně uložený trest odnětí svobody. Zároveň zdůraznil, že rozhodnutím o odkladu předání není vyloučeno, aby vyžádaný byl do vyžadujícího státu dočasně předán k jednotlivým úkonům tam prováděného trestního

stíhání. Samozřejmě v rozsahu, v jakém to italské právo připouští, lze uvažovat i o účasti vyžádaného na takových úkonech cestou videokonference. Nad rámec hodnocení zmíněných podmínek krajským soudem lze dodat, že vyžádaný byl v České republice pravomocně odsouzen teprve v lednu letošního roku a z hlediska obecně vnímaného pojmu spravedlnosti je žádoucí, aby nikoliv zcela zanedbatelnou část uloženého trestu vykonal ve státě, kde se dopustil závažné úmyslné trestné činnosti.

7. S ohledem na shora uvedené je třeba závěr krajského soudu o splnění podmínek pro rozhodnutí o odkladu předání označit za správný a v souladu se zákonem. Krajský soud vyhodnotil všechna hlediska uváděná v § 210 odst. 1 z. m. j. s. a správně zdůraznil, že výkonem trestu odnětí svobody v České republice nedojde ke zmaření úkonů trestního stíhání pro nedosažitelnost vyžádaného ve vyžadujícím státě. I když v § 210 odst. 1 z. m. j. s. se předpokládá, že o odkladu předání rozhodne soud i s přihlédnutím ke stanovisku soudu, který v prvním stupni rozhodoval ve věci, v níž se vede či vedlo v České republice trestní stíhání nebo v níž byl pravomocně uložen trest nebo ochranné opatření, krajský soud neměl takové stanovisko k dispozici. S ohledem na skutečnost, že řízení u zmíněného soudu prvního stupně již skončilo a vyžádaný vykonává uložený trest, přičemž soud, který vedl trestní stíhání v České republice, je totožný se soudem, který rozhodoval o odkladu předání, lze nedostatek takového stanoviska při rozhodování o odkladu označit za vadu, která neměla vliv na výsledné rozhodnutí soudu.

č. 2

8. V potřebném rozsahu se krajský soud zabýval i další námitkou vyžádaného, že v případě svého předání bude mít k dispozici lepší podmínky pro léčbu diabetu. Nelze tvrdit, že zdravotní služba, poskytovaná vězněným osobám ve stejném rozsahu jako ostatním pacientům – až na výjimky vyplývající z jejich uvěznění, by byla v České republice na horší úrovni než v jiných evropských státech. Navíc, léčebné možnosti uvedené civilizační choroby jsou dostatečně známé a opatření, užívaná k její kompenzaci v jednotlivých státech, jsou plně srovnatelná.

9. Ze shora uvedených důvodů proto Vrchní soud v Praze shledal usnesení napadené stížností jako správné, odpovídající provedeným důkazům. Podmínky odkladu předání posoudil Krajský soud v Ústí nad Labem v souladu se zákonným ustanovením, na jehož obsah poukázal, a vyhlášení uvedeného usnesení předcházelo řízení, ve kterém byla respektována zákonná procesní ustanovení, včetně práva vyžádaného na obhajobu. Již v odůvodnění svého usnesení se krajský soud náležitě vypořádal s argumentací vyžádaného přednesenou ve veřejném zasedání a ve své stížnosti nic nového vyžádaný neuvedl. Vrchní soud v Praze z těchto důvodů podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl stížnost jako nedůvodnou.

č. 2

V případě souběhu dvou evropských zatýkacích rozkazů podle § 217 odst. 1 z. m. j. s., jimiž se vyžadující státy domáhají předání osoby k trestnímu stíhání pro skutky, které jsou s ohledem na obdobný způsob spáchání a jejich závažnost srovnatelné, přičemž mezi daty vydání evropských zatýkacích rozkazů není významnější časový

odstup, lze při rozhodnutí o určení, do kterého z vyžadujících států bude vyžádána osoba předána, zohlednit i zájem na tom, aby přednostně byla projednána dříve spáchaná trestná činnost.

Evropský zatýkácí rozkaz

§ 217 odst. 1 z. m. j. s.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 3. 2021, sp. zn. 14 To 18/2021, ECLI:CZ:VSPH:2021:14.TO.18.2021.1

Vrchní soud v Praze zamítl stížnost vyžádaného Y. Y. proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 17. 2. 2021, sp. zn. Nt 2034/2020.

č. 2

I.

Rozhodnutí soudu prvního stupně

1. Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 17. 2. 2021, sp. zn. Nt 2034/2020, bylo rozhodnuto, že

- podle § 217 odst. 1 a § 205 odst. 1 zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „z. m. j. s.“), soud určil a současně rozhodl, že vyžádaný Y. Y. (dále též jen "vyžádaný") se předává do Lucemburského velkovévodství na základě evropského zatýkácího rozkazu vydaného vyšetřujícím soudcem Obvodního soudu v Lucemburku dne 9. 7. 2020, č. j. 15824/17/CD, k trestnímu stíhání pro trestný čin krádeže podle čl. 461 a čl. 463 a trestný čin praní špinavých peněz podle čl. 506-1 trestního zákoníku Lucemburského velkovévodství, kterého se měl dopustit tím, že dne 16. 5. 2017 v XY v obchodě H. G. odcizil hodinky zn. ROLEX, model Oyster Perpetual Day-Date, růžovo-zlaté barvy v hodnotě 37 600 euro;
- podle § 217 odst. 1 věty třetí z. m. j. s. byl udělen souhlas s předáním vyžádaného Y. Y. do Nizozemského království na základě evropského zatýkácího rozkazu vydaného Soudem v Roermondu dne 14. 5. 2020, sp. zn. RCnr. 20/376, k trestnímu stíhání pro trestný čin podvodu podle čl. 326 odst. 1 a trestný čin krádeže podle čl. 310 trestního zákoníku Nizozemského království, kterého se měl dopustit tím, že dne 8. 5. 2018 v XY ve zlatnictví L. M. J. prostřednictvím triku výměny hodinek odcizil hodinky zn. ROLEX v hodnotě 34 600 euro a ve zlatnictví ponechal padělané hodinky zn. ROLEX,
- podle § 210 odst. 1 z. m. j. s. bylo předání vyžádaného Y. Y. odloženo do skončení výkonu trestu odnětí svobody, uloženého mu rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 11. 3. 2020, sp. zn. 2 T 66/2018.

2. O předání vyžádaného rozhodl Městský soud v Praze s odůvodněním, že neshledal žádnou překážku ve smyslu § 205 odst. 2 z. m. j. s., která by takovému výroku bránila. Vzhledem k tomu, že v době jeho rozhodování požadovalo předání vyžádaného pro obdobné jednání jak Lucemburské velkovévodství, tak i Nizozemské království, rozhodoval Městský soud v Praze podle § 217 odst. 1 z. m. j. s. o tom, do kterého z členských států Evropské unie bude vyžádaný předán a zda udělí souhlas s jeho předáním do druhého členského státu. Výrok o tom, že vyžádaný se předává do Lucemburského velkovévodství, soud odůvodnil poukazem na porovnání data, kdy mělo v tom kterém státě dojít ke spáchání trestné činnosti, výše způsobené škody a výše trestní sazby, kterou je vyžádaný ohrožen v případě, že bude uznán vinným. Po vyhodnocení shora uvedených skutečností Městský soud v Praze rozhodl, že vyžádaný se předává do Lucemburského velkovévodství, a vyslovil souhlas s jeho předáním do Nizozemského království.

3. Vzhledem ke skutečnosti, že v současné době se vyžádaný podrobuje výkonu trestu odnětí svobody uloženého shora citovaným rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1, rozhodoval Městský soud v Praze o tom, zda předání bude odloženo do doby výkonu uvedeného trestu. Poukázal na stanovisko zmíněného obvodního soudu, který navrhl, aby bylo předání odloženo do skončení výkonu trestu, s nímž se ztotožnil.

č. 2

II. Stížnost

4. Proti shora uvedenému usnesení podal vyžádaný prostřednictvím svého obhájce v zákonem stanovené lhůtě stížnost, v jejímž odvodnění uvedl, že sice vyslovil souhlas se svým předáním, ale Městský soud v Praze při rozhodování o tom, kterému z evropských zatýkacích rozkazů dá přednost, nepřihlédl k datu jejich vydání podle § 217 odst. 1 z. m. j. s. Soud se nezabýval ani skutečností, že v Nizozemském království byl evropský zatýkací rozkaz vydán mnohem dříve než v Lucemburském velkovévodství, a datum jejich vydání by mělo být klíčovým kritériem pro určení, do kterého státu má být vyžádaný předán, protože závažnost trestných činů, pro které se žádá o předání, je velmi obdobná, stejně jako výše škody a horní hranice trestní sazby, kterou je vyžádaný v obou státech ohrožen. Mělo být proto rozhodnuto, že vyžádaný se předává do Nizozemského království za současného souhlasu s jeho předáním do Lucemburského velkovévodství.

5. Vyžádaný vznesl výhrady rovněž proti výroku o odkladu předání do skončení výkonu trestu odnětí svobody, kterému se v současné době podrobuje. Z odůvodnění napadeného usnesení nevyplývá, jaké důvody soud vedly k rozhodnutí o odložení předání ve smyslu § 210 odst. 1 z. m. j. s. Hlediska, kterými by se v této souvislosti měl soud řídit, nebyla nijak posouzena, soud jen poněkud zmatečně uvádí, že nevyžadoval stanovisko Obvodního soudu pro Prahu 1 k případnému odkladu předání a tento soud navrhl, aby bylo předání odloženo do skončení výkonu trestu. Odložením předání může dojít k důkazním komplikacím způsobeným časovým odstupem od projednávání věci v obou vyžadujících státech, což může vést i k významnému porušení práva na spravedlivý proces. Z hlediska spravedlnosti ničemu nebrání, aby vyžádaný byl předán do některého z vyžadujících států a po skončení tamních trestních řízení, eventuálně

i výkonu uložených trestů, byl předán zpět do České republiky k výkonu zbytku uloženého trestu.

6. S ohledem na shora uvedené námitky vyžádaný v závěru odůvodnění své stížnosti navrhl, aby Vrchní soud v Praze zrušil napadené usnesení a aby sám ve věci rozhodl tak, že vyžádaný se předává do Nizozemského království a uděluje se souhlas s jeho předáním do Lucemburského království (patrně míněno velkovévodství).

7. Ve svém osobním podání ze dne 9. 3. 2021 vyžádaný jednak namítl, že ustanovený obhájce vykonává jeho obhajobu zcela nedostatečně a ledabyle a že státní zástupkyně, která vedla předběžné šetření, porušila své pravomoci ve vztahu k jeho osobě z důvodů národnostních a religiózních. Vyžádaný zopakoval argumentaci o časové posloupnosti vydaných evropských zatýkacích rozkazů a poukázal na to, že do České republiky byl předán ze Švýcarska a že pouze tento stát je oprávněn rozhodovat o jeho dalším předání do jiného státu Evropské unie.

III.

Důvodnost stížnosti

8. Vrchní soud v Praze na základě stížnosti vyžádaného přezkoumal všechny výroky napadeného usnesení a řízení, které předcházelo jeho vyhlášení, a jak je dále uvedeno, neshledal stížnost vyžádaného důvodnou.

9. Městský soud v Praze k projednání návrhu státní zástupkyně na předání k trestnímu stíhání a rozhodnutí o něm v souladu s § 205 odst. 1 z. m. j. s. nařídil veřejné zasedání; na základě výslovně projevené vůle vyžádaného se toto veřejné zasedání konalo bez jeho přítomnosti, pouze za účasti jeho obhájce a státní zástupkyně. Uvedeným postupem nedošlo ke zkrácení práv vyžádaného, neboť je jeho právem, nikoliv povinností, se osobně účastnit veřejného zasedání. Obhájce ve veřejném zasedání tlumočil stanovisko vyžádaného shodně jako v později podané stížnosti.

10. Lze souhlasit se závěrem prvostupňového soudu, že ve smyslu § 205 odst. 2 z. m. j. s. není dána žádná překážka, která by bránila předání do každého z vyžadujících států. Městský soud v Praze se uvedenými podmínkami v potřebném rozsahu zabýval a s jeho závěrem v tomto směru nepolemizuje ani vyžádaný.

11. Výhrady, jak je zřejmé z obsahu jeho stížnosti, vyžádaný vznesl proti rozhodnutí soudu o jeho předání do Lucemburského velkovévodství a vyslovení souhlasu s předáním do Nizozemského království, ačkoliv navrhoval opačný postup. Postup při rozhodování o souběhu evropských zatýkacích rozkazů více členských států Evropské unie upravuje § 217 odst. 1 z. m. j. s. Podle něj soud na návrh státního zástupce posoudí podmínky ve vztahu ke každému z nich samostatně, a jsou-li tyto podmínky splněny u více vyžadujících států, rozhodne o určení, do kterého z nich bude osoba předána, a současně rozhodne, že se do určeného vyžadujícího státu předává. Zváží přitom všechny okolnosti, zejména závažnost a místo spáchání trestných činů, data vydání evropských zatýkacích rozkazů a zda byly vydány za účelem trestního stíhání nebo výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody anebo ochranného opatření spojeného se zbavením osobní svobody. Současně může udělit souhlas s předáním osoby do dalšího vyžadujícího státu.

12. Pokud tedy vyžádaný ve své stížnosti namítá, že zásadní pro výběr státu, do kterého bude vyžádaný předán, je datum vydání evropských zatýkacích rozkazů, je třeba upozornit, že toto hledisko je jen jedním z demonstrativně uváděných v citovaném zákonném ustanovení, dokonce nikoliv první v daném výčtu. Závažnost obou jednání, kterých se měl vyžádaný dopustit v obou vyžadujících státech, je s ohledem na obdobný způsob spáchání srovnatelná; to ale neplatí o sazbě trestu odnětí svobody, který hrozí za takové jednání v každém z vyžadujících států. Jak uvádí v odůvodnění napadeného usnesení Městský soud v Praze, přísnější postih v případě, že vyžádaný bude uznán vinným, mu hrozí v Lucemburském velkovévodství. Oběma evropskými zatýkacími rozkazy se vyžadující státy domáhají předání vyžádaného k trestnímu stíhání, Lucembursko pro čin, spáchaný v květnu 2017, Nizozemí pro čin, spáchaný o rok později. Mezi daty vydání evropských zatýkacích rozkazů není významnější časový odstup. Pokud uvedené skutečnosti vedly Městský soud v Praze k závěru, že je namístě dát přednost předání do Lucemburského velkovévodství, je takový závěr logicky vysvětlitelný zejména požadavkem umožnit, aby nejdříve byla projednána dříve spáchaná trestná činnost. Jak bylo již shora uvedeno, Městský soud v Praze neshledal žádnou překážku, která by bránila předání, ani ve vztahu k evropskému zatýkacímu rozkazu Nizozemského království. Za tohoto stavu správně současně rozhodl, že uděluje souhlas s předáním vyžádaného do tohoto státu.

13. Druhá námitka vyžádaného proti shora uvedenému usnesení se týkala výroku, jímž bylo předání odloženo do doby skončení výkonu trestu odnětí svobody, kterému se vyžádaný v současné době podrobuje. Přes výhrady k odůvodnění uvedeného usnesení, vznesené vyžádaným v jeho stížnosti, je třeba konstatovat, že Městský soud v Praze o tom, zda předání má být odloženo, rozhodoval se znalostí stanoviska Obvodního soudu pro Prahu 1, které si předtím vyžádal. Podle § 210 odst. 1 z. m. j. s. má soud při rozhodování o odkladu vzít v úvahu zejména závažnost trestného činu, pro který má být osoba předána, závažnost trestného činu, v souvislosti s nímž je o odložení předání rozhodováno, možnost předání této osoby z vyžadujícího státu zpět do České republiky, jakož i možnost dočasného předání osoby do vyžadujícího státu. Vyžádaný na podporu své námitky, že k předání do některého z vyžadujících států by mělo dojít bez odkladu, uvedl, že zatímco v České republice je jeho trestní stíhání skončeno a on zde již jen vykonává uložený trest, v obou vyžadujících státech by proti němu mělo být vedeno trestní stíhání a časový odklad je spojen s rizikem ztráty vypovídací hodnoty důkazů přicházejících v úvahu. K tomu je třeba dodat, že důvodnost takové námitky je nutno posoudit s vědomím délky zbytku nevykonaného trestu odnětí svobody, která by signalizovala délku případného odkladu předání. Vyžádanému uložil Obvodní soud pro Prahu 1 za trestný čin krádeže podle § 205 odst. 1, odst. 4 písm. a), c) tr. zákoníku, tj. za trestný čin se sazbou trestu odnětí svobody od 2 roků do 8 let (tedy typově závažnější, než jsou trestné činy, pro které se žádá o předání) trest odnětí svobody ve výměře 3 roků a předpokládané datum skončení jeho výkonu připadá na den 22. 3. 2022. Toto datum by platilo v případě, že vyžádaný by nebyl podmíněně propuštěn, čehož se podle svých slov domáhá u Okresního soudu v Kladně, nebo nedošlo k upuštění od jeho výkonu postupem podle § 327 odst. 1 písm. a) tr. ř. Vzhledem ke skutečnosti, že vyžádaný má být postupně předán k trestnímu stíhání do dvou států a není občanem České republiky, ani zde nemá trvalý pobyt, se varianta, že by po

skončení trestních řízení ve zmíněných státech byl vrácen do České republiky k vykonání zbytku uloženého trestu, jeví jako komplikovaná. S ohledem na časový odstup od doby, kdy mělo dojít k trestné činnosti uvedené v obou evropských zatýkacích rozkazech, lze předpokládat, že v obou státech byly již učiněny procesní úkony sledující fixaci rozhodujících důkazů. Všechny tyto skutečnosti vedou k závěru, že rozhodnutí prvostupňového soudu o odkladu předání do doby skončení výkonu trestu odnětí svobody uloženého citovaným rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 je správné a odpovídá hlediskům uvedeným v § 210 z. m. j. s.

14. K ostatním námitkám uvedeným v podání vyžádaného ze dne 9. 3. 2021 je třeba uvést, že soudu nepřísluší zasahovat do vztahu mezi obhájcem a jeho klientem, navíc v podání vyžádaného nejsou uvedeny žádné výhrady, k nimž by se měl obhájce vyjadřovat a které by se měly přezkoumávat. Vyžádanému samozřejmě nic nebrání v tom, aby si kdykoliv namísto ustanoveného obhájce zvolil jiného obhájce a udělil mu plnou moc. K jeho námitce, týkající se státní zástupkyně, se soud nemohl vyjádřit, protože z obsahu spisu není patrné, v čem měla státní zástupkyně porušit zákon, tím spíše poškodit zájmy vyžádaného z jím uváděných důvodů národnostních či religiózních. Z obsahu spisu nevyplývá, že by postup státní zástupkyně v rámci předběžného šetření byl jakkoliv protiprávní. Pokud vyžádaný poukazuje na to, že byl do České republiky předán ze Švýcarska, kterému náleží rozhodnout o jeho případném dalším předání, je třeba upozornit na obsah dvou sdělení Ministerstva spravedlnosti Švýcarské konfederace ze dne 4. 1. 2021 a dne 22. 1. 2021, podle nichž Švýcarsko uděluje souhlas k dalšímu předání vyžádaného do Lucemburského velkovévodství a Nizozemského království.

15. Ze shora uvedených důvodů proto Vrchní soud v Praze shledal usnesení napadené stížností ve všech jeho výrocích jako správné a odpovídající provedeným důkazům. Zjištěný skutkový stav posoudil Městský soud v Praze v souladu se zákonnými ustanoveními, na která odkázal, a vyhlášení uvedeného usnesení předcházelo řízení, v němž byla respektována zákonná procesní ustanovení, včetně práva vyžádaného na obhajobu. Naopak, argumentaci vyžádaného obsaženou v jeho stížnosti neshledal Vrchní soud v Praze důvodnou, a proto ji podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl.

č. 3

č. 3

Pachatelem trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku, ve znění účinném do 31. 1. 2019, resp. podle § 216 odst. 2 alinea 1 tr. zákoníku, ve znění účinném od 1. 2. 2019, může být i pachatel trestného činu, z něhož pochází věc, jež byla tímto (predikativním, zdrojovým) trestným činem získána jako výnos z ní a jejíž původ je zastírán. Takové posouzení není v rozporu se zákazem nucení k sebeobviňování.

Pravomocné odsouzení pachatele za trestný čin (např. proti majetku), kterým získal věc jako výnos z tohoto trestného činu, nezakládá překážku věci rozhodnuté s účinkem *ne bis in idem* pro trestní postih téhož pachatele za trestný čin legalizace výnosů

z trestné činnosti spáchaný tím, že zastíral původ takové věci získané uvedeným (predikativním, zdrojovým) trestným činem, protože jde o odlišné skutky.

*Legalizace výnosů z trestné činnosti, Pachatel, Zákaz nucení k sebeobviňování,
Ne bis in idem*

§ 216 odst. 2 alinea 1 tr. zákoníku

*Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2021, sp. zn. 5 Tdo 591/2021,
ECLI:CZ:NS:2021:5.TDO.591.2021.1*

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného D. I. podané proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 9. 2020, sp. zn. 4 To 140/2020, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 74 T 165/2019.

č. 3

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 4. 5. 2020, sp. zn. 74 T 165/2019, byl obviněný D. I. uznán vinným zločinem legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. d) zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění účinném do 31. 1. 2019, tj. do změny provedené zákonem č. 287/2018 Sb. (dále ve zkratce jen „tr. zákoník“), za který mu byl podle § 216 odst. 3 tr. zákoníku uložen trest odnětí svobody v trvání 2 roků a 6 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 3 roků [správně mělo být uvedeno, že jde o trestný čin podle § 216 odst. 1 alinea 1 písm. a), odst. 3 písm. d) tr. zákoníku]. Tímto rozsudkem bylo rozhodnuto také o vině a trestu obviněného J. D.

2. Proti rozsudku soudu prvního stupně podali oba zmínění obvinění odvolání, která Krajský soud v Ostravě svým usnesením ze dne 14. 9. 2020, sp. zn. 4 To 140/2020, zamítl.

3. Uvedené trestné činnosti se obviněný D. I. podle rozsudku soudu prvního stupně dopustil (zjednodušeně uvedeno) tím, že v blíže nezjištěné době roku 2017 a na nezjištěném místě v Ostravě po předchozí komunikaci se svým známým – obviněným J. D. ho požádal o poskytnutí jeho bankovního účtu se záměrem zastírat původ finančních prostředků, jež byly výnosem z úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, odst. 5 písm. c) tr. zákoníku, pro který bylo proti obviněnému D. I. dne 3. 7. 2019 zahájeno trestní stíhání. Následně byly na bankovní účet obviněného J. D. převedeny zmíněné finanční prostředky, aby byly poté vybrány v hotovosti. Konkrétně pod bodem 1. výroku o vině dne 8. 6. 2017 z bankovního účtu R. M. byla na účet J. D. převedena částka ve výši 245 000 Kč, z níž podle instrukcí obviněného D. I. vybral obviněný J. D. dne 8. 6. 2017 částku ve výši 200 000 Kč a dne 12. 6. 2017 částku ve výši 34 000 Kč, jež v hotovosti předal v nezjištěnou dobu a na nezjištěném místě obviněnému D. I., zbylou část ve výši

11 000 Kč si obviněný J. D. ponechal na splacení dluhu obviněného D. I.; dne 20. 6. 2017 vložil R. M. na bankovní účet obviněného J. D. částka ve výši 255 000 Kč, kterou podle instrukcí obviněného D. I. dne 21. 6. 2017 obviněný J. D. v plné výši vybral a následně ji v hotovosti v nezjištěnou dobu předal obviněnému D. I. v místě jeho bydliště. Dále pak pod bodem 2. výroku o vině byla z bankovního účtu majitele L. K. dne 21. 7. 2017 převedena na účet obviněného J. D. částka ve výši 500 000 Kč, kterou poté tento obviněný podle instrukcí obviněného D. I. dne 21. 7. 2017 v plné výši vybral a v hotovosti mu ji v nezjištěnou dobu předal v místě jeho bydliště.

II.

Dovolání obviněného

4. Proti usnesení odvolacího soudu podal obviněný D. I. prostřednictvím svého obhájce dovolání, které opřel o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., resp. § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť napadené rozhodnutí podle něj spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

5. Obviněný v dovolání napadl zákonnost svého odsouzení za zločin legalizace výnosů z trestné činnosti jako navazující trestnou činnost na zločin úvěrového podvodu, pro který byl rovněž stíhán v jiném trestním řízení. Prostředky, jejichž původ měl být zakryt, totiž měly být získány právě obviněným D. I. prostřednictvím zločinu úvěrového podvodu, jehož spáchání je mu rovněž kladeno za vinu v jiném trestním řízení vedeném proti němu u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 2 T 10/2019. Dovolatel vyjádřil své přesvědčení, že pachatelem trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 tr. zákoníku nemůže být pachatel základního (zdrojového) trestného činu, z něhož pocházejí nelegální výnosy. Tento svůj závěr obviněný opřel o dva základní argumenty: jednak by podle něj docházelo k porušení "principu zákazu sebeobviňování" (*nemo tenetur se ipsum accusare*), jednak by došlo k porušení principu zákazu dvojího přičítání (*ne bis in idem*). Poukázal na podobnou povahu trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti s trestnými činy podílnictví a nadřování.

6. Podle dovolatele je nutné uplatnit zásadu, že nikdo není povinen obviňovat sám sebe. Odkázal při tom na „publikované rozhodnutí Nejvyššího soudu z roku 1974“ (aniž by je blíže označil), které řešilo zatajení příjmu docíleného trestným činem ve vztahu k trestnému činu zkrácení daně, jehož souběh byl z důvodu principu *nemo tenetur se ipsum accusare* zapovězen.

7. Možnost postihu za tzv. samoprání podle obviněného dále znemožňuje zákaz dvojího přičítání téže skutečnosti, neboť navazující trestná činnost je "spolutrestána" se základním trestným činem. Zdůraznil, že smyslem následného tzv. praní špinavých peněz je pouze snaha o „zametení“ stop po spáchání vlastní předešlé trestné činnosti a zajištění si možnosti dispozice s výnosem z této trestné činnosti. Samotná povaha praní špinavých peněz představuje navazující (následnou) trestnou činnost. Trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti má akcesorní povahu a jeho trestnost se odvozuje od základního trestného činu. To obviněný dovodil z formulace § 216 odst. 1 tr. zákoníku, podle níž platí, že „... spáchá-li takový čin ve vztahu k věci ..., která pochází z trestného činu, na který zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán tímto trestem mírnějším.“

8. Obviněný v tom spatřoval podobnost s trestným činem krádeže, pokud pachatel následně prodá kradenou věc třetí osobě, kterou při tom zároveň uvede v omyl, že věc byla získána legálně. V takovém případě je souběh trestných činů krádeže a podvodu vyloučen. Následné jednání v podobě praní špinavých peněz (byť relativně samostatné) je třeba podobně považovat za součást původní trestné činnosti. Tyto své závěry obviněný opřel rovněž o názory k dané problematice týkající se subjektu trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti publikované v odborné literatuře autory Eduardem Brunou a Vladimírem Pelcem (opět aniž by konkrétní zdroje identifikoval).

9. Podle dovolatele byla v tomto trestním řízení porušena také jeho základní práva a svobody, konkrétně právo na spravedlivý proces, princip presumpce nevinoty, zásada *in dubio pro reo* a rovnost účastníků řízení.

10. Porušení presumpce nevinoty spatřoval obviněný v tom, že soud prvního stupně si musel jako předběžnou otázku vyřešit, zda prostředky, k jejichž zakrytí směřovala trestná činnost, pocházely z trestné činnosti. Sám tak vlastně vyslovil vinu trestným činem, o němž se v té době ještě vedlo trestní řízení, které nebylo skončeno a v němž dovolatel do té doby nebyl odsouzen za úvěrové podvody. Jeho vinu touto trestnou činností soudy nižších stupňů dovodily pouze z výpovědí svědků L. K. a R. M., kteří jsou zároveň společně s dovolatelem obviněnými v trestním řízení vedeném pro úvěrové podvody, a mají tak zájem hájit spíše své zájmy.

11. Dále dovolatel brojil proti důkazům, jež ho měly usvědčit ze spáchané trestné činnosti a vůči nimž konkretizoval své námitky.

12. S ohledem na výše uvedené obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil jednak napadené usnesení odvolacího soudu, jednak rozsudek soudu prvního stupně, a aby věc vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

III.

Vyjádření k dovolání

13. K dovolání obviněného D. I. se vyjádřil nejvyšší státní zástupce prostřednictvím státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství. Nesouhlasil s obviněným, že by snad nebylo možno současně postihnout pachatele zdrojového trestného činu úvěrového podvodu (popřípadě účastníka na něm) též jako pachatele následného trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti.

14. Za zcela nepřijatelný označil státní zástupce odkaz dovolatele na porušení pravidla *nemo tenetur se ipsum accusare*. Toto pravidlo je vždy třeba vykládat tak, že je zakázáno donucování k aktivnímu jednání obviněného, jímž by obviněný měl osobně přispívat k vlastnímu usvědčení. Podrobný výklad k tomuto pravidlu podal Nejvyšší soud v usnesení ze dne 13. 3. 2019, sp. zn. 8 Tdo 136/2019. Státní zástupce zdůraznil, že jde o významnou zásadu, jež tvoří součást práva obviněného na spravedlivý proces, obsahem však nesměřuje proti právnímu posouzení skutku a není sama o sobě ani způsobila naplnit deklarovaný hmotně právní dovolací důvod. Nemožnost postihnout zatajení příjmu docíleného trestným činem jako trestného činu zkrácení daně nemá podle státního zástupce spojitost s nyní posuzovanou věcí, a to ani za využití obviněným blíže nespecifikovaného rozhodnutí, kterým patrně mělo být usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 1974, sp. zn. 3 To 2/74.

15. Zásada *nemo tenetur* ... přichází do úvahy jen v situacích, kdy by hrozilo (např. splněním nějaké povinnosti), že pachatel poskytne důkaz vůči sobě ve vztahu k jiné trestné činnosti. V souvislosti s jednáním obviněného, které naplnilo znaky trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti, nelze podle státního zástupce dovodit žádnou takovou povinnost, k níž by byl obviněný nucen a při jejímž nesplnění by měl naplnit znaky trestného činu. Obviněný D. I. nebyl postižen za nečinnost či za pasivní nesplnění nějaké ukládané povinnosti, nýbrž za aktivní jednání, které dokonce z pozice přímého pachatele zorganizoval a řídil. Státní zástupce vyjádřil své přesvědčení, že ustanovení § 216 tr. zákoníku v sobě neobsahuje povinnost doznat se ke spáchání předchozí trestné činnosti, ale jeho cílem je postihnout jednání, které navazuje na předchozí trestnou činnost stejné či jiné osoby, přičemž toto (další) jednání spočívá právě v legalizaci věcí (resp. jiného majetkového prospěchu či jiných majetkových hodnot), které byly předtím získány trestným činem. Citované ustanovení tedy v sobě obsahuje pouze zákaz takového jednání (k tomu státní zástupce odkázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 7. 2008, sp. zn. 11 Tdo 652/2008).

16. Státní zástupce rovněž odmítl argument obviněného, že by šlo o dvojí potrestání v rozporu se zásadou *ne bis in idem*. Je totiž zájem na trestně právním postihu i jednání následujícího po dokonání trestného činu spáchaného ve spojitosti se sjednáním úvěrové smlouvy, jsou-li jím naplněny zákonné znaky trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti. K tomu státní zástupce odkázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 9. 2017, sp. zn. 4 Tdo 814/2017, a ze dne 23. 5. 2018, sp. zn. 7 Tdo 1506/2017.

17. Státní zástupce dále poukázal na to, že sám dovolatel přiznával legalizaci výnosů z trestné činnosti, byť zjevně neochotně, status relativně samostatné trestné činnosti a zpochybňoval jen závěr o možném souběhu tohoto trestného činu s trestným činem základním. Státní zástupce také připomněl, že došlo k novelizaci trestního zákoníku. Skutková podstata trestného činu podílnictví podle § 214 tr. zákoníku byla touto novelizací z trestního zákoníku vypuštěna, kromě toho se základní skutková podstata trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku (ve znění účinném do 31. 1. 2019) odlišovala od skutkové podstaty trestného činu podílnictví podle § 214 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku (ve znění účinném do 31. 1. 2019). Na rozdíl od podílnictví, jehož pachatelem mohla být jen osoba rozdílná od pachatele, spolupachatele či účastníka základního (hlavního) trestného činu, pro postih legalizace výnosů z trestné činnosti nebylo podmínkou, aby předmětná věc byla získána trestným činem spáchaným jinou osobou. Pachatelem zdrojového trestného činu tudíž nemusela být výlučně jiná osoba, čili někdo jiný, než je sám pachatel trestného činu podle § 216 odst. 1 tr. zákoníku, a tento trestný čin tak může spáchat jak osoba, která sama spáchala hlavní trestný čin, tak i jiná osoba, od pachatele hlavního trestného činu odlišná.

18. Další námitky obviněného, že soudy nižších stupňů nepostupovaly v souladu se zásadou *presumpce nevinny*, resp. *in dubio pro reo*, resp. že chybně hodnotily důkazy, považoval státní zástupce za výlučně skutkové či procesní, které neodpovídají uplatněným ani jiným dovolacím důvodům.

19. Státní zástupce nesouhlasil ani s námitkami vztahujícími se k porušení principu *presumpce nevinny* vzhledem k posouzení predikativního trestného činu jako předběžné

otázky. Podle státního zástupce se právní teorie i praxe v této spojitosti již musela vypořádat se situací, kdy dosud nebylo pravomocně rozhodnuto o hlavním trestném činu (zejména z důvodu, že nebyl zjištěn jeho pachatel). Nauka i judikatura se v zásadě ustálila na závěru, že posouzení, zda došlo k získání majetkové hodnoty trestným činem, je předběžnou otázkou podle § 9 odst. 1 tr. ř. závisící jen na zhodnocení daných okolností případu, zda byl, či nebyl spáchán trestný čin, z něhož pochází majetková hodnota (k tomu státní zástupce odkázal na komentář DRAŠTÍK, A., FREMR, R. a kol. Trestní zákoník. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 1314, nebo na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2020, sp. zn. 8 Tdo 1570/2019).

20. Závěrem z důvodů shora uvedených státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., neboť podle něj jde o dovolání zjevně neopodstatněné.

IV.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

21. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení, a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označenému dovolacímu důvodu. Dále se věnoval obecným východiskům pro podání dovolání a vymezení dovolacích důvodů.

b) K námitkám neodpovídajícím dovolacím důvodům

22. V další části svého rozhodnutí se Nejvyšší soud vypořádal s těmi námitkami obviněného, které podle něj neodpovídají uplatněným ani jiným dovolacím důvodům. Jde především o ty ryze procesní a skutkové námitky, jimiž dovolatel brojil proti procesu dokazování, hodnocení některých důkazů (včetně údajného porušení zásady presumpce nevinny a principu *in dubio pro reo*) a skutkovým závěrům na jejich základě učiněným. Dále jde o výhrady porušení základních práv obviněného a základních zásad trestního řízení, zejména práva na obhajobu a práva na spravedlivý proces.

23. Naproti tomu k tvrzenému porušení, byť jinak též procesních principů *ne bis in idem* a *nemo tenetur se ipsum accusare*, se Nejvyšší soud vyjádří až v další pasáži věnované subjektu trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti, neboť právě ve spojitosti se zmíněnou relevantně uplatněnou hmotně právní otázkou obviněný užil takovou argumentaci ve svém dovolání.

24. K námitce obviněného, že byl porušen princip presumpce nevinny, neboť byla nejprve řešena vina navazující trestné činnosti, teprve poté vina primárním úvěrovým podvodem, se dovolací soud vyjádří podrobněji, byť ani tato námitka není způsobitelná naplnit uplatněné či jiné dovolací důvody. Je třeba upozornit, že v trestním řádu ani jinde není nikde stanoveno, že by bylo třeba nejprve projednat časově předcházející trestnou činnost kladenou obviněnému za vinu před činností následující. Pořadí projednání jednotlivých kauz jednoho a téhož obviněného závisí na mnoha faktorech. Podle § 20 odst. 1 tr. ř. se koná ve všech věcech téhož obviněného společně řízení (tzv. subjektivní souvislost), je-li takový postup vhodný z hlediska rychlosti a hospodárnosti řízení (v případě potřeby urychlení řízení nebo z jiných důležitých důvodů lze řízení o některém

z trestných činů podle § 23 odst. 1 tr. ř. vyloučit k samostatnému projednání). Ani v případě relativně úžeji provázaných trestných činů, které týž obviněný nespáchal jediným skutkem (jednočinný souběh, ideální konkurence), ale více skutky (vícečinný souběh, reálná konkurence), nemusí být splněny podmínky pro konání společného řízení. Tak tomu zjevně bylo i v daném případě, kdy bylo rychlejší, efektivnější a hospodárnější projednat navazující trestnou činnost zvlášť, neboť se týkala jen úzce omezeného okruhu osob (konkrétně dvou), a nikoli širokého okruhu osob, jako tomu bylo v případě primárního úvěrového podvodu (což bylo též důvodem legitimního očekávání delšího projednávání dané trestní věci, jakkoli posléze i toto projednání v řízení před soudem bylo poměrně rychlé). Pokud v rámci projednávání tvrzené navazující trestné činnosti je třeba vyřešit otázku týkající se viny a spočívající zároveň v posouzení dřívější (primární) trestné činnosti, musí si ji každý orgán činný v trestním řízení posoudit samostatně, není přitom vázán ani případnými závěry obsaženými v jiném rozhodnutí, třebaže by šlo o rozhodnutí soudní a pravomocné. Tento přístup jednoznačně vyplývá z řešení obsaženého v § 9 odst. 1 tr. ř. o posuzování předběžných otázek (viz k tomu výklad v odborné literatuře – například ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, s. 170). Proto závěr, zda jde o „věc, která byla získána trestným činem spáchaným na území České republiky“, si musí posoudit soud v dané věci rozhodující zcela nezávisle na tom, jak případně tuto otázku posoudil jiný soud, který takovou trestnou činnost předtím projednával. Stejně to platí obráceně, ani soud projednávající primární (tzv. zdrojovou) trestnou činnost není vůbec ve svém rozhodování jakkoliv limitován případným předchozím rozhodnutím jiného soudu, který jako časově první posuzoval vinu trestným činem legalizace výnosů z trestné činnosti. Toto řešení zaručující nezávislost rozhodování o vině se uplatní při posuzování celé řady relativně úžeji spjatých trestných činů, rozhodně nejde o specifikum vztahu obohacovacího majetkového trestného činu (vedle úvěrového podvodu může jít o jiné typy podvodů, krádeže či zpronevěry) nebo jiného trestného činu, kterým pachatel získal prospěch (např. trestné činy hospodářské – viz třeba ustanovení § 248, § 251, § 252, § 255a, § 256 tr. zákoníku a mnohá další) a navazujícího trestného činu postihujícího kořistění z něj či tzv. praní špinavých peněz (§ 214 až § 217 tr. zákoníku), lze zmínit i vztah trestných činů z osmého dílu desáté hlavy zvláštní části trestního zákoníku (konkrétně § 365 až § 368 tr. zákoníku) k dřívějšímu trestnému činu jiné osoby, ale též další případy (např. § 347a odst. 2 tr. zákoníku ve vztahu k trestným činům tam uvedeným).

25. Platí tedy, že každý jednotlivý znak projednávaného trestného činu si musí příslušný orgán činný v trestním řízení posoudit sám, třebaže jde o posouzení otázky viny jinou trestnou činností téže či jiné osoby, je-li to podmínkou pro uznání viny projednávaným trestným činem (v daném případě uvedeným v § 216 odst. 1 tr. zákoníku). Protože jde o otázku viny (podmínku trestnosti), musel by si ji soud posoudit samostatně i v případě, kdyby existovalo již pravomocné rozhodnutí příslušného orgánu o takové otázce (tzn. v daném případě rozhodnutí jiného trestního soudu o primárním úvěrovém podvodu). Ať už by tedy rozhodoval soud prvního stupně dříve či později než jiný trestní soud posuzující úvěrový podvod, musel by si vždy posoudit samostatně, zda věc, jež byla předmětem legalizace výnosu z trestné činnosti, byla získána trestným činem či nikoliv. Soudy rozhodující v této věci si tak v souladu se zákonem (§ 9 odst. 1 tr. ř.) byly povinny toto posoudit samostatně jako předběžnou otázku. Stejný přístup k posuzování

uvedeného znaku trestného činu podle § 216 odst. 1 tr. zákoníku je obsažen v judikatuře (viz například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 7. 2008, sp. zn. 11 Tdo 652/2008) i odborné literatuře (např. DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. a kol. Trestní zákoník. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 1314).

c) K pachateli trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti

26. Obviněný D. I. svým dovoláním brojil proti svému odsouzení pro zločin legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 (alinea 1) písm. a), odst. 3 písm. d) tr. zákoníku, které považoval z více důvodů za nesprávné. Kromě shora zmíněných procesních námitek ovšem obviněný uplatnil také ty výhrady, které odpovídaly jím uplatněným dovolacím důvodům. Obviněný totiž zpochybnil, že by mohl být pachatelem (subjektem) tohoto trestného činu, je-li současně podezříván ze spáchání (resp. je-li současně pachatelem) tzv. zdrojového (původního) trestného činu úvěrového podvodu, z něhož měly pocházet peníze (coby výnos z trestné činnosti), jejichž původ měl obviněný zastírat. Jinými slovy obviněný zpochybnil, zda pachatelem navazujícího trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku může být i pachatel původního (tzv. zdrojového či predikativního) trestného činu, z něhož pochází věc, jež je hmotným předmětem útoku obou trestných činů (výnos z trestné činnosti). Tuto svou námitku obviněný opřel zčásti o argumentaci hmotně právní (že tzv. samopraní peněz u nás není trestné a kořistění z vlastní trestné činnosti je v jejím postihu zahrnuto), zčásti o argumentaci procesní (porušení zásad *ne bis in idem* a *nemo tenetur se ipsum accusare*).

27. Zločinu legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 alinea 1 písm. a), odst. 3 písm. d) tr. zákoníku (ve znění účinném do 31. 1. 2019) se dopustil, kdo zastíral původ nebo jinak usiloval, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění původu věci, která byla získána trestným činem spáchaným na území České republiky nebo v cizině, nebo jako odměna za něj, a získal takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch. Tato skutková podstata je po novelizaci trestního zákoníku provedené zákonem č. 287/2018 Sb. uvedena (v poněkud pozměněné podobě) v § 216 odst. 2 alinea 1 tr. zákoníku (ve znění účinném od 1. 2. 2019). Jde již podle znění o tzv. složitou skutkovou podstatu, která má více znaků uvedených ve více alternativách.

28. Obviněnému D. I. bylo konkrétně kladeno za vinu, že zastíral původ věci, která byla získána trestným činem spáchaným na území České republiky (zcela nadbytečně a nepřípadně bylo uváděno, že tak činil, „aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění jejího původu“, neboť tato vedlejší věta se týká jiné varianty jednání v podobě „jinak usiluje“, což ale obviněný ve svém dovolání nezpochyboval), a tím získal pro sebe značný prospěch. Tuto skutkovou podstatu měl obviněný (zjednodušeně uvedeno) naplnit tím, že v roce 2017 požádal J. D. o poskytnutí jeho účtu, na který nechal osoby R. M. a L. K. převést či vložit finanční prostředky v částkách 245 000 Kč, 255 000 a 500 000 Kč, které pocházely z trestné činnosti spočívající v úvěrových podvodech, a to se záměrem zastírat původ těchto finančních prostředků, obviněný J. D. pak tyto peníze (vyjma částky 11 000 Kč) vybral z účtu v hotovosti a předal je obviněnému D. I. Obviněný D. I. přitom měl být jednak pachatelem (ústřední postavou a organizátorem) úvěrových podvodů, jednak pachatelem navazujícího tzv. praní špinavých peněz, tedy legalizace výnosů z trestné činnosti.

29. Ústřední otázka předložená obviněným v dovolání, zda pachatel původního trestného činu, z něhož vzejde výnos (někdy nazývaného zdrojového či predikativního trestného činu), může být zároveň i pachatelem pozdějšího navazujícího trestného činu, kterým se snaží zastříti původ výnosu z primárního trestného činu, je též předmětem jisté polemiky v odborné literatuře. Legalizace výnosů z trestné činnosti je u nás v odborné literatuře a v zahraničí často i v právních předpisech nazývaná spíše jako „praní peněz“ či „praní špinavých peněz“ (německy „*Geldwäsche*“, „*Geldwäscherei*“, anglicky „*money-laundering*“, v románských jazycích odvozované od slova „bělení“ – francouzsky „*blanchiment*“, španělsky „*blanqueo*“, případně „recyklování“ – italsky „*riciclaggio*“), které je snad i pro laickou veřejnost poněkud srozumitelnější. Případy, kdy tak činí sám původce výnosu z trestné činnosti, bývají označovány jako tzv. samoprání špinavých peněz (anglicky „*self-money laundering*“, německy „*selbst-Geldwäsche*“, francouzsky „*autoblanchiment*“, španělsky „*autoblanqueo*“, italsky „*autoriciclaggio*“). Majoritní proud odborné literatury i s ohledem na legislativní zakotvení od samého počátku existence tohoto trestného činu vcelku nepochyboval, že i tzv. samoprání špinavých peněz je trestné, neboli že za trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti může být postižen i pachatel tzv. zdrojového (predikativního) trestného činu, z něhož onen výnos z trestné činnosti (tj. věc či případně dřívější terminologií jiná majetková hodnota, resp. jiný majetkový prospěch) pochází, teprve později se počaly objevovat názory zpochybňující tento přístup, a to především v dílech V. Pelce, který se tématu zevrubně věnoval a k němuž se posléze připojili někteří další autoři, nicméně stále jde o názory minoritní, jak bude ještě níže poukázáno.

30. Trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti byl zařazen do katalogu trestných činů uvedených ve zvláštní části trestního zákona s účinností od 1. 7. 2002 zákonem č. 134/2002 Sb., kterým byl novelizován tehdy platný a účinný zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce jen „tr. zák.“), od té doby bylo znění skutkové podstaty vícekrát zákonodárcem změněno, naposledy zákonodárce významně zasáhl do tohoto znění již zmíněným zákonem č. 287/2018 Sb., kterým byl zároveň vypuštěn z katalogu trestných činů tradiční trestný čin podílnictví, o jednání tohoto typu ovšem byl rozšířen dosah ustanovení § 216 a § 217 tr. zákoníku o trestném činu legalizace výnosů z trestné činnosti v jeho úmyslné i nedbalostní verzi. Je též třeba upozornit, že trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti, upravený od 1. 7. 2002 v § 252a tr. zák., resp. posléze od 1. 1. 2010 v § 216 tr. zákoníku, zčásti navazoval na ustanovení § 251a tr. zák., ve znění účinném od 1. 1. 1992 do 30. 6. 2002, které bylo podřazeno pod trestný čin podílnictví a které však postihovalo jen určitou formu trestné součinnosti (a proto se opět vztahovalo k trestnému činu jiného – viz slova „umožní zastříti“), tento typ jednání byl posléze zařazen jako druhá alternativa v § 252a odst. 1 tr. zák. ve znění účinném od 1. 7. 2002 do 30. 6. 2008, resp. v § 252a odst. 2 tr. zák., ve znění od 1. 7. 2008 do 31. 12. 2009, posléze pak v § 216 odst. 1 alinea 2 tr. zákoníku, ve znění od 1. 1. 2010 do 31. 1. 2019. Této poslední varianty, v níž byla materiálně forma účastenství na trestném činu jiného formálně povýšena na pachatelství, se však nebude další text týkat (neboť tato varianta nebyla obviněnému kladena za vinu); z uvedených důvodů však nemůže být pádným argumentem ani odkaz na literaturu vykládající § 251a tr. zák. s tím, že se tehdy nepřipouštělo, aby pachatel zdrojového trestného činu byl podle uvedeného ustanovení postižen.

31. Právě v porovnání zákonných textů ustanovení o podílnictví a o legalizaci výnosů z trestné činnosti byly hledány argumenty pro posouzení, zda i v případě legalizace výnosů z trestné činnosti platí dříve zaujaté názory, že pachatel tzv. zdrojového (predikativního) trestného činu ani účastník na něm nemůže být pachatelem navazujícího trestného kořistění z této trestné činnosti, jak byly zaujaty v případě trestného činu podílnictví (viz k tomu zejména rozhodnutí pod č. 36/1966, č. 16/1971, č. 42/1971 nebo č. 5/1993 Sb. rozh. tr.). V případě podílnictví totiž zákon výslovně vyžadoval, aby jeho pachatel ukryl, převedl, resp. později i užíval věc získanou „trestným činem spáchaným jinou osobou“. Takto to bylo legislativně zakotveno v § 252 tr. zák., ve znění účinném od 1. 1. 1962 až do 31. 12. 2010, ač toto ustanovení bylo vícekrát měněno, vždy zůstal tento požadavek zachován a byl vyžadován po celou dobu jeho existence i v § 214 odst. 1 tr. zákoníku ve znění účinném od 1. 1. 2010 do 31. 1. 2019. Naproti tomu nebyl tento dříve známý požadavek od samého počátku až dodnes zařazen do koncepce skutkové podstaty legalizace výnosů z trestné činnosti spočívající v zastírání původu věci coby výnosu z trestné činnosti, ať již šlo o různé verze § 252a tr. zák. (ve znění účinném od 1. 7. 2002 do 31. 10. 2010) nebo § 216 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku (ve znění účinném od 1. 1. 2010 do 31. 1. 2019), resp. § 216 odst. 2 alinea 1 tr. zákoníku, ve znění účinném od 1. 2. 2019. U této skutkové podstaty byla uváděna „věc nebo jiný majetkový prospěch získaný trestnou činností“, „věc nebo jiná majetková hodnota získaná trestnou činností“, „věc nebo jiná majetková hodnota získaná trestným činem spáchaným v České republice nebo v cizině“, „věc nebo jiná majetková hodnota, která byla získána trestným činem spáchaným na území České republiky nebo v cizině,“ resp. „věc, která byla získána trestným činem spáchaným na území České republiky nebo v cizině“. Ani v jedné z variant se tak neobjevil požadavek, aby šlo o trestný čin jiné osoby, a to zcela záměrně, aby se právě mohly podle uvedeného ustanovení postihovat i případy tzv. samoprání špinavých peněz, jak byly vymezeny shora. Rozhodně v tomto rozdílu nelze hledat nějaké opomenutí zákonodárce, ale zcela cílené jednoznačné vymezení podmínek trestnosti, které bylo záměrně formulováno odlišně od dříve známé skutkové podstaty tradičního trestného činu podílnictví, kterým se též měly postihovat určité typy jednání navazujících na původní obohacovací trestnou činnost (zdrojový či predikativní delikt), jakkoliv se důvodová zpráva k zákonu č. 134/2002 Sb., kterou byl tento trestný čin zaveden, zmíněnému problému nevěnovala.

32. Přestože to důvodová zpráva k zákonu výslovně neuváděla, tento názor o možnosti spáchání ve vícečinném souběhu trestného činu predikativního (zdrojového) a trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti od samého počátku jeho existence byl (vcelku bez pochybností) zastáván v majoritním proudu odborné literatury – tak jednoznačně a výslovně například ŠÁMAL, P., PÚRY, F., RIZMAN, S. Trestní zákon. Komentář. II. díl. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 1513 (autor P. Šámal); NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M. a kol. Trestní kodexy. Trestní zákon, trestní řád a související předpisy (komentář). Praha: Eurounion, 2002, s. 375 (autor F. Novotný); ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 1946 (autor P. Šámal), viz též 2. vydání téhož komentáře na s. 2157; DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ A. a kol. Trestní zákoník. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 1313 (autor R. Šmerda); NOVOTNÝ, O., VOKOUN, R. a kol. Trestní právo hmotné – II. Zvláštní část. 5. vydání. Praha: ASPI, 2007, s. 148 (autor F. Púry); ŠÁMAL, P. a kol. Trestní právo

hmotné. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 714 (autor J. Krupička); KUČTA, J. a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 183 (autor J. Kuchta); HERCZEG, J. Legalizace výnosů z trestné činnosti a zdanění zisků z neidentifikovatelných zdrojů. Bulletin advokacie č. 3/2015, s. 23; nejnověji (ovšem k textu § 216 odst. 2 tr. zákoníku po novelizaci provedené zákonem č. 287/2018 Sb.) pak ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. Svazek 2. § 205 až 421. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1752 (autoři K. Kandová a D. Čep).

33. Shodné stanovisko se dlouhodobě zastává i v judikatuře obecných soudů – viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 7. 2008, sp.zn. 11 Tdo 652/2008, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 9. 2017, sp. zn. 4 Tdo 814/2017, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2018, sp. zn. 7 Tdo 1506/2017, a též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 6. 2020, sp. zn. 6 Tdo 413/2020, a rozhodnutí pod č. 12/2014 Sb. rozh. tr.

34. Teprve relativně nedávno započal tento vcelku jednoznačný přístup zastávaný v nauce i judikatuře zpochybňovat v řadě svých příspěvků na totožné téma autor V. Pelc (viz zejména PELC, V. Subjekt trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti. Kriminalistika č. 2/2013, s. 114; PELC, V. Trestní odpovědnost právnických osob za praní špinavých peněz. AUC Iuridica č. 2/2017, s. 4; PELC, V. Odpovědnost právnických osob za trestný čin praní peněz. In: JELÍNEK, J. a kol. Trestní odpovědnost právnických osob v České republice: bilance a perspektivy. Praha: Leges, 2013, s. 201; zčásti též PELC, V., in JELÍNEK, J., IVOR J. a kol. Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky. Praha: Leges, 2015, s. 172). Na něj potom navázali a odkazovali někteří další autoři (E. Bruna a J. Jelínek) a vyjadřovali tomuto zpochybnění podporu, resp. souhlasili s V. Pelcem, že postih tzv. samoprání u nás není možný (viz BRUNA, E. K diskusi o subjektu trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti. Bulletin advokacie č. 5/2015, s. 25; JELÍNEK, J. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 682, v posledním 7. vydání z r. 2019 jde o s. 694; JELÍNEK, J. a kol. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 5. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 327, v 7. vydání z r. 2017 na s. 344). Tento minoritní názorový proud, o nějž obviněný též opřel svou argumentaci v dovolání (aniž by uvedenou odbornou literaturu identifikoval), vychází z toho, že takový postih tzv. samoprání by byl v rozporu se zásadou *ne bis in idem* a zásadou *nemo tenetur se ipsum accusare*.

35. S uvedenou argumentací ovšem Nejvyšší soud nesouhlasí, k tvrzenému porušení zmíněných zásad postihem obviněného též pro zločin legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 alinea 1 písm. a), odst. 3 písm. d) tr. zákoníku (ve znění účinném do 31. 1. 2019) nedošlo.

36. K porušení zásady nebyt stíhán (a potrestán) dvakrát v téže věci (*ne bis in idem*) nemohlo podle přesvědčení Nejvyššího soudu v této věci dojít, stejně jako k tomu nemůže dojít ani v jiných typově stejných věcech, v nichž je postihováno tzv. samoprání, neboť nebyl a nemůže být vůbec naplněn prvek *idem* z uvedené zásady (tzn. totéž, týž skutek, týž trestný čin). Jednání spočívající v zastírání původu věci pocházející z trestné činnosti je totiž novým a zcela jiným skutkem, který není totožný s původním trestným činem, z něhož je výnos z trestné činnosti získáván (resp. je získána věc, která se stane posléze předmětem zastírání původu, tedy legalizace výnosu z trestné

činnosti). Jde totiž o zcela novou navazující trestnou činnost spáchanou novým skutkem, proto se také postihuje původní trestná činnost, z níž výnos pochází, a navazující trestná činnost spočívající v zastírání původu jako vícečinný, tj. reálný, souběh dvou trestných činů, a nikoli jako souběh jednočinný (u něhož by jinak musela být zvažována pravidla o vyloučení jednočinného souběhu z důvodu speciality, subsidiarity či faktické konzumpce; důvody pro vyloučení vícečinného souběhu u nás nejsou zpravidla zmiňovány a uznávány – k výjimce v odborné literatuře viz ŘÍHA, J. Tabulky a schémata z obecné části trestního práva hmotného. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 70). Původní skutek (v daném případě šlo o úvěrový podvod jako majetkový obohacovací trestný čin podvodného charakteru) spočívá ve zcela jiném jednání i následku než navazující skutek, který spočívá v zastírání původu výnosu z předchozí trestné činnosti (tj. získaných peněz jako věcí pocházejících z trestného činu úvěrového podvodu). I ve zmíněné odborné literatuře zastávající oponentní minoritní názor je uznáváno, že postihem praní špinavých peněz se především chrání ekonomické (hospodářské) zájmy společnosti před poškozováním stability a pověsti finančního sektoru, v němž by docházelo k masivním tokům tzv. špinavých peněz, přičemž tento koncept má mít přednost před tzv. patrimonialistickou koncepcí založenou na ochraně majetku (viz PELC, V. in JELÍNEK, J., IVOR, J. a kol. Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky. Praha: Leges, 2015, s. 175). S tím lze souhlasit, neboť výnos může pocházet i z jiné než majetkové obohacovací trestné činnosti (např. nejen z hospodářských trestných činů jako je porušení pravidel hospodářské soutěže, neoprávněné podnikání nebo zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě), ale i z trestných činů obecně nebezpečných, jako je obchod s drogami, z trestných činů proti životnímu prostředí, proti pořádku ve věcech veřejných, např. trestných činů korupčních, a dalších. Legalizace výnosů z trestné činnosti spočívající v zastírání původu věci tak zřetelně musí časově navazovat na dřívější zdrojovou trestnou činnost (proto se někdy též hovoří o tzv. *post factum*), časově tak spadá do jiné doby, může mít i jiné místní určení, je charakterizována odlišným jednáním spočívajícím v navazujícím konání, kterým má být zastřen původ výnosu z trestné činnosti, i následkem (viz výše), může být spáchána stejnou osobou nebo i odlišnou osobou od pachatele původního trestného činu, z něhož výnos pochází.

37. Zřetelná odlišnost tohoto dalšího navazujícího skutku je dána především novým jednáním zasluhujícím potrestání, jde ve své podstatě o nové aktivní konání, kterým má být zastřen původ věci jako výnosu z trestné činnosti. Typické je to především (jako v této trestní věci) právě pro tzv. propírání peněz přes další účty (jejich převádění z účtu na účet), aby se posléze vybraly v hotovosti (mnohdy pak ještě v jiném státě) a následně s nimi jako s „čistými“ bylo jinak naloženo. Takováto technika praní je také důvodem pro celou oblast právní regulace v bankovním sektoru a je důvodem existence právní úpravy směřující proti praní špinavých peněz. V České republice je možno připomenout zejména zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon (viz jeho § 1) zapracovává příslušné předpisy Evropské unie [jde o směrnici Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 20. 5. 2015 č. 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz a financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady

č. 2005/60/ES a směrnice Komise č. 2006/70/ES; dále o směrnici Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 30. 5. 2018 č. 2018/843, kterou se mění směrnice Rady (EU) č. 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice č. 2009/138/ES a č. 2013/36/EU; o směrnici Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 20. 6. 2019 č. 2019/1153 o stanovení pravidel usnadňujících používání finančních a dalších informací k prevenci, odhalování, vyšetřování či stíhání určitých trestných činů a o zrušení rozhodnutí Rady (ES) č. 2000/642/SVV], zároveň navazuje na přímo použitelné předpisy Evropské unie [nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 23. 10. 2018 č. 2018/1672 o kontrolách peněžní hotovosti vstupující do Unie nebo ji opouštějící a o zrušení nařízení (ES) č. 1889/2005; nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 20. 5. 2015 č. 2015/847 o informacích doprovázejících převody peněžních prostředků a o zrušení nařízení (ES) č. 1781/2006]. K definici legalizace výnosu z trestné činnosti ve smyslu uvedeného zákona viz jeho § 3 odst. 1 (není přitom rozhodující, zda tím současně došlo ke spáchání trestného činu – viz § 3 odst. 4 téhož zákona).

38. Lze tak konstatovat, že podle § 216 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku (ve znění účinném do 31. 1. 2019), resp. posléze podle § 216 odst. 2 alinea 1 tr. zákoníku (ve znění účinném od 1. 2. 2019), se má postihovat nový skutek, odlišný od původního predikativního trestného činu, z něhož pochází výnos z trestné činnosti. Jde totiž o zcela nový typ poměrně závažného deliktu, který zasluhuje potrestání, a to i v případě, že se jej dopustí sám pachatel predikativního trestného činu, v němž není tato navazující trestná činnost zahrnuta a tzv. spolupotrestána, není jeho nějakou esenciální či alespoň pravidelnou součástí, nepočítá se automaticky, že by se i jí pachatel následně dopustil (není ani pouhým využitím výnosu z trestné činnosti ku prospěchu svému či další osoby). Jde tak o zcela jiný, samostatný skutek.

39. V tomto směru je možno vycházet též z judikatury Evropského soudu pro lidská práva (dále ve zkratce též jen „ESLP“) k výkladu čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (dále též jen „Úmluva“), v němž je právě upraveno právo nebyt souzen nebo trestán dvakrát („Nikdo nemůže být stíhán nebo potrestán v trestním řízení podléhajícím pravomoci téhož státu za trestný čin, za který již byl osvobozen nebo odsouzen konečným rozsudkem podle zákona a trestního řádu tohoto státu.“). Pro potřeby posouzení této věci je možno vycházet především ze sjednocujícího rozsudku ESLP ze dne 10. 2. 2009 ve věci Zolotukhin proti Rusku, č. stížnosti 14939/03, v němž ESLP řešil především otázku, nakolik určitá lidská aktivita ve vymezeném období je týmě trestným činem, pro který může být vedeno jediné řízení a osoba může být jen jednou odsouzena. Základem všeho je ve své podstatě jediný skutek, čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě musí být podle ESLP vykládán tak, že se (viz bod 82. uvedeného rozsudku) zakazuje stíhání nebo soudní řízení pro druhý „trestný čin“ („*offence*“, „*infraction*“), jestliže je založen na totožných nebo v podstatě stejných skutečnostech („*facts*“, „*faits*“), resp. musí jít o totožný skutek, a posuzovány mají být (viz bod 84. rozsudku) skutečnosti, které tvoří soubor konkrétních skutkových okolností zahrnujících stejného obviněného a nerozlučně spojených v čase a prostoru, jejichž existence musí být prokázána, aby mohlo dojít k odsouzení nebo k zahájení trestního stíhání. Tento přístup se dále rozvíjel v navazující judikatuře ESLP, ale též tuzemských obecných soudů, jakož i Ústavního soudu, mnohdy byla pozornost zaměřena poněkud jiným směrem,

a to nakolik je přípustné postižení téže osoby v různých typech řízení vycházejících ze stejného či úzce spjatého skutkového základu (z judikatury z poslední doby viz například rozhodnutí pod č. 15/2017, č. 44/2017, č. 16/2019, č. 17/2019 a č. 24/2020 Sb. rozh. tr.), z nichž řada se týká vztahu daňového a trestního řízení. V tomto směru je možno odkázat též na odbornou literaturu obsahující zevrubný výklad uvedeného principu (viz zejména KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1407 a násl.).

40. Dále lze připomenout základní skutkové okolnosti nyní projednávaného případu obviněného, z nichž jednoznačně vyplývá, že nejsou ani stejné a ani nerozlučně spjaté v čase a prostoru s dřívějším úvěrovým podvodem. V této věci bylo obviněnému kladeno za vinu, že ve spolupráci s dalšími osobami chtěl zastít původ úvěrovým podvodem vylákaných peněz tak, že je tzv. propere přes účet další osoby nezučastněné na původním zdrojovém činu (spoluobviněného J. D.). Šlo o to, že další osoby převedly na účet J. D. anebo na něj vložily finanční prostředky, které pak obviněný J. D. vybral v hotovosti a předal je obviněnému D. I. Takové jednání mohlo proběhnout v jakémkoliv čase následujícím po spáchání zdrojového trestného činu (úvěrového podvodu), jeho cílem bylo tzv. zamést stopy vedoucí k výnosu z tohoto původního trestného činu, je to typické právě pro peníze jako věci sice genericky určené, avšak zároveň identifikovatelné (v případě hotovostních papírových peněz číslem bankovek), popřípadě zanechávající elektronickou stopu (v případě jejich bezhotovostní podoby). Spojitost obou skutků, resp. trestných činů, o nichž se vedla různá řízení, je dána jen tím, že nezbytnou podmínkou pro následný skutek, resp. trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti, je spáchání jiného dřívějšího trestného činu, z něhož pochází výnos z trestné činnosti (zde úvěrový podvod).

č. 3

41. Není přitom pravidlem, že by jakýkoliv skutek spáchaný pachatelem po vlastním předchozím trestném činu, který je s ním určitým způsobem spjat, neboť pachatel se jen snaží, aby nebyl odhalen, popřípadě se snaží udržet si výhody získané původním trestným činem, nemohl být samostatně postižen, právě opak je pravdou. Tak by jistě nikdo nezpochybňoval možnost odsoudit pachatele za další skutek navazující po vlastním dřívějším trestném činu, který by spočíval např. ve vydírání svědka, aby věc neoznámil, popřípadě ve věci nesvědčil, a to podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. e) tr. zákoníku, v jeho vraždě podle § 140 odst. 2, odst. 3 písm. e) tr. zákoníku, v nepřípustném působení na soudce, aby pachatele neodsoudil, a tím porušil své povinnosti podle § 335 odst. 1 tr. zákoníku, v podplacení státního zástupce, aby nepodal obžalobu, a zároveň tak zneužil svou pravomoc podle § 332 odst. 1 alinea 1, odst. 2 písm. b) a podle § 24 odst. 1 písm. b), § 329 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku, již i v pouhé nabídce prospěchu svědkům za křivou výpověď podle § 347a odst. 2 tr. zákoníku a podobně.

42. Lze tak uzavřít, že navazující skutek, jehož základem je zastírání původu věci pocházející z jiné předchozí trestné činnosti, není tímž trestným činem a skutkem, z něhož pochází výnos, ani jeho nezbytnou a nedílnou součástí, takové další jednání může proběhnout, ale také nemusí. Nejde tedy o *idem* ve smyslu čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě, nemůže tak dojít ani k porušení zásady *ne bis in idem*, jak obviněný ve svém dovolání zpochybňoval.

43. Zároveň zčásti i z uvedeného vyplývá, že nemohlo dojít ani k porušení principu *nemo tenetur se ipsum accusare*. Obviněný totiž rozhodně nebyl ničím a nikým k takovému druhému skutku donucován, šlo o jeho zcela svobodné rozhodnutí, k němuž nebyl donucen pravidly obsaženými v českém právním řádu, ani postupem orgánů činných v trestním řízení při stíhání predikativního trestného činu – úvěrového podvodu. Šlo ryze o rozhodnutí obviněného, zda se pokusí dosáhnout toho, aby „zametl“ stopy vedoucí k výnosu z trestné činnosti v podobě úvěrového podvodu, umožnil tak uchovat si výnos z trestné činnosti pro sebe (či jiného) a znemožnil tak dosažení reparace v rámci trestního řízení, a to za cenu spáchání dalšího trestného činu, anebo zda změní svůj postoj, umožní nápravu stavu vyvolaného predikativní činností, tedy zejména náhradu škody způsobené svou trestnou činností. Ani ze samotného odvolání obviněného (a ani ze shora zmíněné odborné literatury zastávající minoritní názor o porušení zmíněné procesní zásady) přitom vůbec nevyplývá, v čem vlastně by takové nezákonné donucení k sebeobvinění mělo spočívat, čím tedy byl obviněný jako pachatel donucován k sebeobvinění, popřípadě šířeji k přispění ke svému odsouzení. Není vůbec zřejmé, v čem by měl být základ této nepřípustné procesní techniky, tedy v čem spočívá ono „donucení“, jaká povinnost a kým (popřípadě čím) a na jakém zákonném základě mu byla uložena, kterou byl nucen aktivně se podílet na svém odsouzení, pod hrozbou jakého následku (sankce) obviněný v tomto druhém případě jednal, že nemohl jednat jinak.

44. K principu *nemo tenetur se ipsum accusare* lze odkázat především na zevrubné výklady obsažené v odborné literatuře; ze všech pramenů je možno zmínit především vynikající výklady v těchto článcích: MUSIL, J. Zákaz donucování k sebeobviňování (*nemo tenetur se ipsum accusare*). Kriminální č. 4/2009, s. 252; HERCZEG, J. Zásada „*nemo tenetur*“ a práva obviněného v trestním řízení. Bulletin advokacie č. 1-2/2010, s. 38; HOLLÄNDER, P. Zrod a současnost principu *nemo tenetur se ipsum prodere* (hypostáze jednoho základního práva). Právník č. 2/2017, s. 89; PÚRY, F., MATES, P. Zákaz nucení k sebeobviňování. Bulletin advokacie č. 3/2019, s. 7; BOHUSLAV, L. Zásada *nemo tenetur* ve vztahu k trestnímu řízení proti právníkům osobám. In: Ústavněprávní limity trestního práva. K odkazu Jiřího Herczega. Praha: Leges, 2019, s. 175. S tímto principem pracuje judikatura obecných soudů (např. rozhodnutí pod č. 33/2020 Sb. rozh. tr., usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2019, sp. zn. 8 Tdo 136/2019) a zejména Ústavního soudu (z mnohých viz např. jeho nálezy ze dne 11. 10. 2007, sp. zn. III. ÚS 528/06, nebo ze dne 9. 12. 2010, sp. zn. II. ÚS 2369/08, či stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 30. 11. 2010, sp. zn. Pl. ÚS-st 30/10, kterým byl sjednocen dosavadní rozkolísaný přístup senátů Ústavního soudu); zevrubně k přehledu judikatury Ústavního soudu a jejího vývoje viz HOLLÄNDER, P. Zrod a současnost principu *nemo tenetur se ipsum prodere* (hypostáze jednoho základního práva). Právník č. 2/2017, s. 89. V českém právním řádu vyplývá tento princip zejména z čl. 37 odst. 1 a čl. 40 odst. 4 Listiny základních práv a svobod a § 33 odst. 1, § 89 odst. 3 a § 92 odst. 1 tr. ř. Je možno připomenout též mezinárodní závazky plynoucí z čl. 14 odst. 3 písm. g) Mezinárodního paktu o občanských a politických právech uveřejněného pod č. 120/1976 Sb. a též omezenou judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, který bez jasného a jednoznačného zakotvení této zásady v Úmluvě může využít zejména čl. 3 (zákaz mučení a nelidského a ponižujícího zacházení nebo trestu) a čl. 6 (právo na spravedlivý proces) – viz např. rozhodnutí ve věci Jalloh proti Německu ze dne 11. 6. 2006, č. stížnosti 54810/00, rozhodnutí ve věci Funke

proti Francii ze dne 25. 2. 1993, č. stížnosti 10828/84, a též rozhodnutí ve věci Gäfgen proti Německu ze dne 1. 6. 2010, č. stížnosti 22978/05.

45. Zmíněný princip se podle odborné literatury i judikatury (zjednodušeně uvedeno) váže především k vynucení výpovědi osoby proti ní samé, jak výslovně zapovídají i ustanovení § 33 odst. 1, § 89 odst. 3 a § 92 odst. 1 tr. ř., podle nichž obviněný není povinen vypovídat, k výpovědi či k doznání nesmí být žádným způsobem donucován a důkaz získaný nezákonným donucením nebo hrozbou takového donucení zásadně nesmí být v řízení použit, ledaže by šlo o řízení proti osobě, která se dopustila donucení. Má ovšem širší dosah v tom směru, že nikdo nesmí být nucen k tomu, aby aktivně přispěl ke svému odsouzení (viz např. Rezoluce XV. Mezinárodního kongresu trestního práva v Rio de Janeiro, 1994, že „nikdo není povinen přispět aktivním způsobem, přímo či nepřímo, k vlastnímu odsouzení“) – viz MUSIL, J. Zákaz donucování k sebeobviňování (*nemo tenetur se ipsum accusare*). Kriminalistika č. 4/2009, s. 252. V širším smyslu tak na obviněném v souladu s uvedeným principem nesmí být vynucována aktivní spolupráce na jeho odsouzení (např. v podobě sepsání určitého textu pro porovnání písma, nesmí být nucen ani k tomu, aby určil místo, kde se nacházejí věci důležité pro trestní řízení apod., jak vyplývá z bohaté judikatury soudů), nicméně může být na něm vynucováno strpění určitých úkonů k zajištění důkazů objektivně existujících nezávisle na obviněném (např. sejmutí otisků prstů, pachové stopy, odebrání bukálního stěru apod. – viz zejména stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 30. 11. 2010, sp. zn. Pl. ÚS-st 30/10).

č. 3

46. V daném případě ovšem ani sám obviněný v dovolání neuváděl, v čem by porušení principu *nemo tenetur se ipsum accusare* mělo spočívat, čím měl být nepřípustně nucen k výpovědi, doznání či jiné aktivní spolupráci na svém odsouzení. Z uvedeného je patrné, že jde o princip procesní, který zapovídá nepřípustné procesní techniky vedoucí k usvědčení obviněného, nemá ovšem nic společného s tím, zda určité jednání (v podobě legalizace výnosu z trestné činnosti) může být trestné, tedy zda lze za něj vyvozovat trestní odpovědnost. Nesankcionuje se zde ani určitá pasivita v průběhu trestního řízení o zdrojovém (predikativním) trestném činu, ale naopak určité aktivní jednání ve formě konání provedené po spáchání predikativního trestného činu, a to zcela nezávisle na úkonech orgánů činných v trestním řízení ohledně takového zdrojového deliktu. Není ani dána časová spojitost s tímto trestním řízením, protože ke kriminalizovanému zastírání původu výnosu z trestné činnosti může dojít před zahájením trestního řízení o predikativním trestném činu, v jeho průběhu (např. i v reakci na postup orgánů činných v trestním řízení), ale i po jeho skončení (např. tehdy, pokud se výnos z trestné činnosti orgánům činným v trestním řízení nepodaří v jeho průběhu dohledat).

47. Lze tak uzavřít, že nebylo zjištěno, že by in abstracto (z právní úpravy) či in concreto (konkrétním postupem orgánů činných v trestním řízení) došlo k porušení principu *nemo tenetur se ipsum accusare*, tedy že by obviněný byl jakkoliv nucen k výpovědi, doznání či k jiné aktivní součinnosti na svém usvědčení v tomto řízení. Stejně tak nebylo zjištěno, že by byl nepřípustně nucen ke spáchání trestného činu legalizace výnosu z trestné činnosti.

48. V tomto směru se nemůže uplatnit ani judikatura vztahující k nepřipustnosti trestní odpovědnosti za zkrácení daně, nepřizná-li pachatel v daňovém přiznání příjmy ze své trestné činnosti, již se odkazem na rozhodnutí z roku 1974 zřejmě chtěl obviněný dovolávat. Na mysli měl patrně rozhodnutí pod č. 53/1974 Sb. rozh. tr., podle něž by bylo v rozporu se zásadou zákazu donucování k doznání, pokud by i pod hrozbou trestní sankce za zkrácení daně byl obviněný nucen přiznat výnos docílený trestným činem. To je ovšem zcela nesrovnatelný případ, protože v něm šlo o nucení k aktivnímu podání daňového přiznání s přiznáním příjmu získaného trestným činem, a to dokonce pod hrozbou trestní sankce za trestný čin zkrácení daně. Stejný závěr vyplývá i z rozhodnutí pod č. 85/1953 Sb. rozh. tr. a ve vztahu k výnosu z trestného činu lichvy z rozhodnutí pod č. 30/2006 Sb. rozh. tr. Je však možno upozornit též na rozhodnutí pod č. 41/1998 Sb. rozh. tr., podle něhož uvedené závěry neplatí, dosáhl-li obviněný výnosu jako provozovatel podnikání bez potřebného povolení orgánu státní správy, pokud v době zkrácení daně mu již nehrozilo trestní stíhání pro trestný čin neoprávněného podnikání vzhledem ke změně právního řádu, protože už nadále nebylo povolení třeba, což bylo pachateli známo. Tyto případy mají ovšem zcela jinou charakteristiku, protože v nich byl pachatel postihován za opomenutí, že (aktivně) nesplnil svou zákonnou povinnost podat pravdivé daňové přiznání, v němž by se musel doznat ke své trestné činnosti. Jde tak o typově i skutkově o zcela jiné případy nesouměřitelné s postihem dobrovolného aktivního jednání obviněného spočívajícího v navazujícím jednání v podobě zastírání původu věcí získaných trestnou činností. Podobně jsou tyto případy nesrovnatelné i s jinými, v nichž judikatura i nauka dospěly k závěru, že postih není přípustný s odkazem na porušení zákazu nucení k doznání – viz např. rozhodnutí pod č. 25/1969 Sb. rozh. tr. ohledně neodpovědnosti za křivou výpověď osoby vypovídající v postavení svědka, pokud se sama dopustila trestného činu. Lze tak uzavřít, že zmíněná judikatura, kterou navíc obviněný ve svém dovolání ani přesně neidentifikoval, na daný případ nedopadá.

49. Ke stejným závěrům, že k porušení principu *nemo tenetur se ipsum accusare* při postihu pachatele predikativního trestného činu, z něhož pochází výnos, i za následný trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti (za tzv. samoprání), dospěl Nejvyšší soud i ve svém dřívějším usnesení ze dne 8. 7. 2008, sp. zn. 11 Tdo 652/2008. Od tohoto přístupu ani s ohledem na nové kritické názory v odborné literatuře nemá Nejvyšší soud důvod se ani nyní jakkoliv odchýlovat, a to i vzhledem ke shora rozvedené argumentaci.

50. Na závěr je též možno připomenout, že stíhání tzv. samoprání špinavých peněz („*self money laundering*“, „*selbst-Geldwäsche*“) není v rozporu ani s mezinárodními závazky České republiky, právě naopak k jeho postihu je Česká republika zavázána. Lze odkázat především na mezinárodní smlouvy Rady Evropy (Evropskou úmluvu o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu ze dne 8. 11. 1990, publikovanou pod č. 33/1997 Sb.), jakož i na předpisy Evropské unie (například na rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 17. 10. 2000 č. 2000/642/SVV o způsobech spolupráce mezi finančními zpravodajskými jednotkami členských států při výměně informací, rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 26. 6. 2001 č. 2001/500/SVV o praní špinavých peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení, zadržení, zabavení prostředků a výnosů z trestné činnosti, směrnici Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 26. 10. 2005 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování

terorismu, ve znění směrnice č. 2007/64/ES a směrnice č. 2008/20/ES, rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 6. 12. 2007 č. 2007/845/SVV o spolupráci mezi úřady pro vyhledávání majetku z trestné činnosti v jednotlivých členských státech v oblasti vysledování a identifikace výnosů z trestné činnosti nebo jiného majetku v souvislosti s trestnou činností).

51. Lze tak uzavřít, že pachatelem trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku, ve znění účinném do 31. 1. 2019, resp. podle § 216 odst. 2 alinea 1 tr. zákoníku, ve znění účinném od 1. 2. 2019, může být i pachatel trestného činu, z něhož pochází věc, jež byla tímto trestným činem získána jako výnos z ní a jejíž původ je zastírán.

V.

Závěrečné shrnutí

52. Námitky obviněného D. I. uplatněné v dovolání tak zčásti neodpovídaly deklarovanému ani žádnému jinému dovolacímu důvodu, v tomto směru bylo dovolání podáno z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř. Zčásti sice námitky vznesené obviněným odpovídaly uplatněnému dovolacímu důvodu uvedenému v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., avšak Nejvyšší soud je shledal neopodstatněnými, jak bylo rozvedeno shora. Proto Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné.

č. 4

č. 4

Přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku se zpravidla nedopustí statutární orgán obchodní společnosti – daňového dlužníka, pokud jako osoba povinná učinit prohlášení o majetku na základě výzvy správce daně podle § 180 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, ve znění pozdějších předpisů, učiní kroky ke splnění této výzvy tím, že pověří zpracováním a podáním takového prohlášení další osobu k tomu způsobilé, které pracují pro obchodní společnost a na něž se statutární orgán důvodně spoléhá. V takovém případě z důvodu (být i nepřiměřeného) spoléhání se na konkrétní okolnosti statutární orgán nejedná ani s úmyslem nepřímým podle § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, přestože pověřené osoby nepodalý prohlášení o majetku za povinnou obchodní společnost.

Porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku, Úmysl

§ 15, § 227 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 10. 2020, sp. zn. 5 Tdo 1114/2020, ECLI:CZ:NS:2020:5.TDO.1114.2020.1

Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. z podnětu dovolání obviněného R. I. zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. 7. 2020, sp. zn. 5 To 109/2020, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 12. 2. 2020, sp. zn. 2 T 173/2019. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Obvodnímu soudu pro Prahu 4 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 12. 2. 2020, sp. zn. 2 T 173/2019, byl obviněný R. I. uznán vinným přečinem porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoník, za nějž byl obviněnému podle § 227 tr. zákoníku za použití § 67 odst. 2 písm. a), odst. 3 a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku uložen peněžitý trest ve výši 60 000 Kč, vyměřený v 60 denních sazbách po 1 000 Kč, a pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, byl podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání 60 dnů.

2. Uvedeného trestného činu se obviněný podle rozsudku soudu prvního stupně dopustil (zjednodušeně uvedeno) tím, že dne 1. 2. 2019 jako jednatel obchodní společnosti P., tehdy se sídlem XY, nyní se sídlem XY (dále ve zkratce jen „obchodní společnost P.“), převzal do vlastních rukou výzvu Finančního úřadu pro hlavní město Praha, Územní pracoviště pro P. – J. M. (dále ve zkratce jen „finanční úřad“), ze dne 10. 1. 2019, k podání prohlášení o majetku, podle níž měl učinit prohlášení o majetku obchodní společnosti P. ve lhůtě 15 dní ode dne doručení této výzvy, avšak obviněný ve stanovené lhůtě nepodal toto prohlášení, přestože byl ve výzvě poučen o trestní odpovědnosti za nesplnění této povinnosti.

3. Proti rozsudku soudu prvního stupně podal obviněný odvolání, o němž rozhodl Městský soud v Praze usnesením ze dne 1. 7. 2020, sp. zn. 5 To 109/2020, tak, že jej podle § 256 tr. ř. zamítl.

II.

Dovolání obviněného

4. Obviněný podal proti citovanému usnesení Městského soudu v Praze prostřednictvím svého obhájce dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., protože napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení. Namítl také porušení práva na spravedlivý proces.

5. Obviněný nejprve poukázal na rozpor mezi rozhodnutím odvolacího soudu a samotným průběhem řízení před tímto soudem, u něhož se dne 3. 6. 2020 konalo veřejné zasedání, které po přednesu závěrečných návrhů, v nichž i státní zástupce vyjádřil určité pochybnosti o naplnění všech znaků žalovaného přečinu, bylo odročeno za účelem vyhlášení rozhodnutí na den 1. 7. 2020. Důvodem mělo být, že se očekává v nejbližší době vydání či publikování rozhodnutí Nejvyššího soudu v obdobné trestní věci. Následně odvolací soud svým usnesením zamítl podané odvolání a v jeho odůvodnění uvedl, že neměl sebemenší pochybnost o naplnění zákonných znaků uvedeného

trestného činu, k tomu odkázal na dřívější judikaturu, konkrétně na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2019, sp. zn. 5 Tdo 1354/2019.

6. Obviněný dále namítl, že ve skutkové větě v rozsudku soudu prvního stupně zcela chybí popis způsobu nesplnění nebo nikoli řádného splnění zákonné povinnosti. Podle jeho názoru je tento popis zkratkovitý a teprve v právní větě byl vybrán jeden ze způsobů porušení zákonné povinnosti spočívající v tom, že ji obviněný odmítl splnit. Podle obviněného takový popis skutku nenaplňuje všechny zákonné znaky skutkové podstaty uvedeného trestného činu. Lze si totiž představit mnoho důvodů, kdy nereagování na výzvu ve stanovené lhůtě nemusí mít žádný trestněprávní dopad na adresáta výzvy (případy úmrtí, nemoci apod.). Chybějící část skutku má totiž vztah i k subjektivní stránce skutkové podstaty uvedeného trestného činu. Přečin porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. Zákoníku je přitom trestným činem úmyslným a v daném případě důkazy provedené v řízení před soudem odporují závěru, že by obviněný jednal v přímém nebo nepřímém úmyslu. V tomto směru obviněný odkázal na obsah e-mailové komunikace mezi pracovníci účetní společnosti Z., svědkyň M. N. H. a M. T., a daňového poradce, svědka P. P., s nimiž obchodní společnost P. spolupracovala.

č. 4

7. Obviněný dále poukázal na význam slova „odmítnout“, jeho jednání však podle něj nelze takto označit, pokud se neužije značně extenzivní výklad spočívající v tom, že obviněný následně nezkontroloval splnění povinnosti. Podle přesvědčení obviněného rozhodnutí Nejvyššího soudu citovaná soudy nižších stupňů se týkala skutkově odlišných věcí a nedopadala na jeho trestní věc. To platí i pro usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2019, sp. zn. 5 Tdo 1534/2019 (správně má jít o sp. zn. 5 Tdo 1354/2019), na které poukázal odvolací soud. Obviněný opakovaně odkázal na vyjádření svědka P. P., že oblast účetnictví je značně nepřehledná, a na e-mail od svědkyně M. T., kterým jej „uklidnila, že se ho to osobně netýká“. Obviněný také namítl, že uložený trest svou výměrou neodráží důkazní situaci, polehčující okolnosti a povahu jeho činu, který je bagatelním deliktem.

8. Obviněný ze všech důvodů navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů nižších stupňů včetně obsahově navazujících rozhodnutí a aby věc vrátil k novému projednání a rozhodnutí soudu prvního stupně.

III.

Vyjádření k dovolání

9. K dovolání obviněného se vyjádřil nejvyšší státní zástupce prostřednictvím státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství.

10. Podle něj námitky, jimiž obviněný poukázal na postup odvolacího soudu při odročení veřejného zasedání, neodpovídají deklarovanému dovolacímu důvodu ani žádnému jinému důvodu dovolání. I kdyby měl odvolací soud pochybnosti o správnosti rozhodnutí soudu prvního stupně a odročil veřejné zasedání v očekávání nějakého zásadního judikatorního počínu Nejvyššího soudu, nebylo by možné hovořit o porušení práva na spravedlivý proces, pokud by odvolací soud následně změnil svoje stanovisko. Mimo rámec uplatněného důvodu dovolání se nacházejí i námitky obviněného týkající se nepřiměřenosti uloženého trestu.

11. Státní zástupce považoval za relevantně uplatněnou námitku obviněného, podle které ve skutkové větě nebyly uvedeny okolnosti odpovídající zákonnému znaku „odmítnutí“ splnění zákonné povinnosti. Vytkl soudům nižších stupňů, že vymezení posuzovaného jednání tak, že obviněný „ve stanovené lhůtě nepodal toto prohlášení“, bylo zkratkovité a bylo by vhodnější alespoň stručně uvést důvody tohoto „nepodání“. Přesto takto vymezený popis skutku je ještě akceptovatelný a neodůvodňující zrušení napadených rozhodnutí, byť šlo o případ do určité míry hraniční.

12. Další námitky týkající se subjektivní stránky trestného činu bylo možné podřadit pod deklarovaný důvod jen s jistou dávkou tolerance. Státní zástupce nejprve upozornil na závěry soudů nižších stupňů a odůvodnění jejich rozhodnutí. Soud prvního stupně považoval za věrohodnou obhajobu obviněného, podle kterého informoval o doručené výzvě jak externí účetní společnosti, tak i daňového poradce - svědka P. P. Konstatoval, že obviněný delegoval odpověď na výzvu finančnímu úřadu na svědkyni M. T. z účetní společnosti Z., která tímto úkolem pověřila svědkyni M. N. H., zaměstnankyni téže účetní společnosti, jež celou věc řešila se svědkem P. P. Soud také považoval za prokázané, že všichni tři svědci řešili záležitost vypracování prohlášení o majetku obchodní společnosti P., avšak celá záležitost zůstala nevyřízená, neboť na ni všichni tři svědci zapomněli. Současně soud konstatoval, že osobou odpovědnou za splnění této zákonné povinnosti byl obviněný jako jednatel obchodní společnosti P. Obviněný se poté již nezajímal o celou záležitost a jím vedená obchodní společnost P. ve stanovené patnáctidenní lhůtě nepodala prohlášení o majetku. Svědek P. P. už v kritické době neměl oprávnění zastupovat obchodní společnost P. před finančním úřadem. Soudy nižších stupňů proto dospěly k závěru, že obviněný jednal minimálně ve formě nepřímého úmyslu, neboť musel být srozuměn s tím, že svým jednáním může porušit zájem státu na řádné činnosti orgánů veřejné moci. Srozumění obviněného bylo podle nich zřejmé z nezájmu zabývat se splněním uložené povinnosti poté, co její vyřízení delegoval na výše uvedené externí spolupracovníky (jak vyplývá z odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně). Odvolací soud pak poukázal na závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2019, sp. zn. 5 Tdo 1354/2019, a odmítl jako bezpředmětnou obhajobu obviněného o delegování povinnosti na účetního či jinou osobu.

13. Státní zástupce k tomu uvedl, že „odmítnutí“ ve smyslu § 227 tr. zákoníku může spočívat i v pouhé nečinnosti pachatele, který po doručení výzvy k učinění prohlášení o majetku neuvede příslušnému orgánu veřejné moci žádné údaje o svém majetku nebo o majetku právnické osoby, za kterou je oprávněn jednat. V daném případě však nešlo o situaci, kdy by obviněný zůstal zcela nečinný, neboť učinil opatření k tomu, aby splnění povinnosti učinit prohlášení o majetku zajistily jiné osoby. Státní zástupce v této souvislosti navrhl zabývat se otázkou, zda o „odmítnutí“ ve smyslu § 227 tr. zákoníku jde i v případě, že obviněný učiní určité kroky směřující ke splnění povinnosti učinit prohlášení o majetku, avšak jde o kroky neadekvátní a nedostatečné. Upozornil, že nebylo možné obhajobu obviněného o delegování povinnosti učinit prohlášení o majetku s odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2019, sp. zn. 5 Tdo 1354/2019, označit za bezpředmětnou, jak to učinil odvolací soud. Podle státního zástupce „odmítnutí“ splnění zákonné povinnosti učinit prohlášení o majetku ve smyslu § 227 tr. zákoníku předpokládá logicky kladný vztah pachatele k okolnosti, že prohlášení nebude učiněno, a to nejméně ve formě smíření (§ 15 odst. 2

tr. zákoníku). Obviněný však v tomto případě učinil opatření k tomu, aby povinnost učinit prohlášení byla splněna dalšími osobami, přičemž, jak připustily i soudy nižších stupňů, spoléhal na to, že tyto osoby vyřeší záležitost s prohlášením o majetku. Ze skutkových zjištění přitom nevyplynulo, že by obviněný měl v minulosti s obchodní společností Z., zpracovávající účetnictví, a v ní působícími svědkyněmi M. T. a M. N. H., popřípadě s daňovým poradcem P. P., nějaké negativní zkušenosti při vedení daňové a účetní agendy. Ze skutkových zjištění také nevyplynulo, že by některý ze svědků sdělil obviněnému, že se nebude věci zabývat, resp. že už není oprávněn věc řešit. Daňový poradce, svědek P. P., připustil, že s obviněným byl ústně dohodnut na spolupráci v daňových věcech i po skončení plné moci a že se věci nezabýval, protože na ni zapomněl. Za této situace podle názoru státního zástupce nelze dovozovat, že obviněný sice pověřil zpracováním prohlášení o majetku jiné osoby, současně však byl srozuměn s tím, že tak tyto osoby neučiní. K tomu státní zástupce doplnil, že obě svědkyně M. T. i M. N. H. měly k dispozici elektronický podpis obviněného. Z těchto okolností lze podle jeho názoru dovodit pouze to, že vzhledem k relativně krátké lhůtě obviněný věděl o možnosti, že povinnost učinit prohlášení nebude splněna, ale bez přiměřených důvodů se domníval, že tato okolnost nenastane. Státní zástupce uzavřel, že takový psychický vztah obviněného k nesplnění zákonem uložené povinnosti odpovídal zavinění z vědomé nedbalosti ve smyslu § 16 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, nikoliv však zavinění ve formě nepřímého úmyslu ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zákoníku. Státní zástupce proto navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení odvolacího soudu a přikázal tomuto soudu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

14. Vyjádření státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství bylo zasláno k případné replice obviněnému, který tohoto práva do konání neveřejného zasedání nevyužil.

IV.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

15. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení, a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označenému dovolacímu důvodu.

16. Dovolání je svou povahou mimořádným opravným prostředkem, který na rozdíl od odvolání či některých jiných opravných prostředků není možné podat z jakéhokoli důvodu, ale jen z některého z taxativně vymezených dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř., resp. podle § 265b odst. 2 tr. ř. Podání dovolání z jiného důvodu je vyloučeno. Přitom nestačí, aby zákonný dovolací důvod byl jen formálně deklarován, ale je třeba, aby námítka dovolatele svým obsahem odpovídal takovému důvodu.

17. Nejprve je třeba zmínit, že obviněný sice formálně deklaroval dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve skutečnosti měl patrně na mysli dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. v jeho druhé alternativě, neboť se domáhal přezkumu rozhodnutí odvolacího soudu, kterým odvolací soud zamítl jeho odvolání podané proti odsuzujícímu rozsudku soudu prvního stupně, tj. proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř., přestože v řízení mu předcházejícím byl podle

obviněného dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Obviněný tak neoznačil správně dovolací důvod, na jehož základě by měl Nejvyšší soud přezkoumat napadené rozhodnutí, toto pochybení však samo o sobě nebylo natolik závažné, aby Nejvyšší soud jen proto odmítl dovolání obviněného.

18. Obviněný uplatnil dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., podle něhož je dovolání možno podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Jde tedy o nesprávný výklad a použití norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotně právních norem jiných právních odvětví. Podstatou je vadné uplatnění příslušných ustanovení hmotného práva na skutkový stav zjištěný soudem prvního a druhého stupně. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán zejména tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v tom, že rozhodná skutková zjištění sice potvrzují spáchání určitého trestného činu, ale soudy nižších stupňů přesto dospěly k závěru, že nejde o trestný čin, ačkoli byly naplněny všechny jeho zákonné znaky. Tento dovolací důvod ovšem nespočívá v případném procesním pochybení soudů nižších stupňů ani v tom, že se dovolatel sice domáhá použití norem hmotného práva, ale na takový skutek, k němuž dospěl vlastní interpretací provedených důkazů, které soudy prvního a druhého stupně vyhodnotily odlišně od názoru dovolatele. Dovolání s poukazem na citovaný důvod nemůže být založeno ani na námitkách proti tomu, jak soudy hodnotily důkazy, jaká skutková zjištění z nich vyvodily, jak postupovaly při provádění důkazů, v jakém rozsahu provedly dokazování apod. Dovolání je koncipováno jako mimořádný opravný prostředek a je tudíž určeno k nápravě pouze závažných právních vad pravomocných rozhodnutí.

b) K vlastním námitkám obviněného

19. Předně je třeba uvést, že uplatněnému dovolacímu důvodu ani žádnému jinému dovolacímu důvodu vůbec neodpovídaly námitky obviněného proti procesnímu postupu soudů nižších stupňů, zejména ohledně rozporu mezi rozhodnutím odvolacího soudu a samotným průběhem řízení před tímto soudem, ani výhrady týkající se nepřiměřenosti uloženého trestu. Nejvyšší soud nezjistil porušení základních práv obviněného, a to ani porušení práva na spravedlivý proces, pro které by mělo dojít ke kasačnímu zásahu Nejvyššího soudu, jakkoliv je možno s obviněným souhlasit, že odročením veřejného zasedání za účelem vyhlášení rozhodnutí o téměř jeden měsíc odvolací soud znatelně překročil (pořádkovou) lhůtu stanovenou trestním řádem v § 128 odst. 3 tr. ř., který se užije i v případě vyhlášení usnesení (viz § 138 tr. ř.). Důvodem kasačního zásahu Nejvyššího soudu byly jiné důvodné námitky obviněného proti hmotně právnímu posouzení skutku soudy nižších stupňů.

20. Zásadní výhrady obviněného, které uznal důvodnými ve shodě se státním zástupcem i Nejvyšší soud, totiž směřovaly proti správnosti právního posouzení skutku jako přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku, a to z důvodu chybějícího zavinění v požadované úmyslné formě, což se též projevilo v nedostatečném popisu skutku (a to i ve znaku jednání), který neodráží naplnění veškerých nezbytných znaků skutkové podstaty daného trestného činu.

21. Soudy nižších stupňů posoudily jednání obviněného jako přečin porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku. Nejvyšší soud v obecné rovině připomíná, že tohoto trestného činu se dopustí ten, kdo v řízení před soudem nebo jiným orgánem veřejné moci odmítne splnit zákonnou povinnost učinit prohlášení o majetku nebo se takové povinnosti vyhýbá nebo v takovém prohlášení uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje. Ustanovení § 227 tr. zákoníku obsahuje znaky typického formálního deliktu a postihuje určité jednání, aniž by se současně žádalo způsobení nějakého účinku, resp. škodlivého následku.

22. Obviněnému bylo podle rozsudku soudu prvního stupně kladeno za vinu, že v řízení před jiným orgánem veřejné moci (finančním úřadem) odmítl splnit zákonnou povinnost učinit prohlášení o majetku tím, že nepodal ve stanovené lhůtě 15 dnů ode dne doručení výzvy prohlášení o majetku obchodní společnosti P., jejímž byl jednatelem a společníkem, přestože byl ve výzvě poučen o možné trestní odpovědnosti za nesplnění této povinnosti.

č. 4

23. Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně byla výzvou finančního úřadu ze dne 10. 1. 2019 vyzvána obchodní společnost P. k podání prohlášení o majetku podle § 180 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce jen „DŘ“). Jediným jednatelem a společníkem uvedené obchodní společnosti byl obviněný. Ve stejný den byla výzva doručena do datové schránky obchodní společnosti P., do které se přihlásila pověřená osoba, a dne 1. 2. 2019 byla výzva doručena do vlastních rukou obviněnému. Obviněný následně zaslal výzvu obchodní společnosti Z., která pro obchodní společnost P. zpracovávala účetnictví a kterou pověřil vyřízením věci. Konkrétně se obrátil na svědkyni M. T., která tento úkol poté přidělila další zaměstnankyni, svědkyni M. N. H., aby vypracovala prohlášení o majetku. Obviněný zaslal kopii této výzvy též daňovému poradci, svědkovi P. P., se kterým spolupracoval a s nímž měl ústní dohodu, že v případě potřeby se na něj může kdykoliv obrátit ve věcech daní a poplatků, a to i po skončení zplnomocnění k zastupování před finančním úřadem. Přístup do datové schránky obchodní společnosti P. měly obě zmíněné pracovnice, svědkyně M. T. i M. N. H., které také disponovaly elektronickým a autorizačním podpisem obviněného. Bylo také prokázáno, že dne 10. 1. 2019 svědkyně M. N. H. přeposlala výzvu daňovému poradci, svědkovi P. P., a že mezi nimi proběhla e-mailová komunikace týkající se předmětné výzvy. Svědek P. P. pak přislíbil, že se na to podívá, čímž to svědkyně M. N. H. považovala za vyřízené. Soud prvního stupně tedy vzal za prokázané, že se všichni tři výše jmenovaní svědci zabývali výzvou k vypracování prohlášení o majetku, každý z nich se pak spoléhal na to, že toto prohlášení bude vypracováno a odesláno někým jiným, což vedlo k tomu, že na výzvu nakonec nikdo nereagoval, neboť na ni všichni (včetně obviněného) zapomněli.

24. Naplnění skutkové podstaty podle § 227 tr. zákoníku předpokládá porušení zákonné povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku tím, že ji pachatel odmítne splnit, vyhýbá se jejímu splnění nebo uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje. Podle § 180 DŘ je osobou povinnou podat prohlášení o majetku dlužník. V případě daňového dlužníka – obchodní společnosti P. to byl obviněný, který byl jejím jediným jednatelem a jemuž byla v souladu s právem výzva zaslána.

25. Podle § 180 odst. 1 DŘ platí, že nebyl-li nebo nemohl-li být vymáhaný nedoplatek uhrazen daňovou exekucí příkázáním pohledávky z účtu poskytovatele platebních služeb, má na výzvu správce daně dlužník povinnost podat ve stanovené lhůtě prohlášení o majetku. Lhůta pro podání prohlášení o majetku nesmí být kratší než 15 dnů ode dne doručení výzvy. Ve výzvě správce daně zároveň poučí dlužníka o povinnostech spojených s doručením výzvy a o případných následcích spojených s nepodáním prohlášení nebo uvedením nepravdivých anebo hrubě zkreslených údajů; ohledně nesplnění této povinnosti není správce daně vázán povinností mlčenlivosti pro účely trestního řízení.

26. Ustanovení § 227 tr. zákoníku výslovně neupravuje formu zavinění, proto se užije obecného pravidla obsaženého v § 13 odst. 2 tr. zákoníku, podle něhož k trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že stačí zavinění z nedbalosti. Podle § 15 odst. 1 tr. zákoníku je trestný čin spáchán úmyslně, jestliže pachatel a) chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem (přímý úmysl), nebo b) věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn (nepřímý úmysl). Podle § 15 odst. 2 tr. zákoníku se srozuměním rozumí i smíření pachatele s tím, že způsobem uvedeným v trestním zákoně může porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem. Naproti tomu o vědomou nedbalost podle § 16 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku jde, jestliž pachatel věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí, a o nevědomou nedbalost podle § 16 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku jde, jestliže pachatel nevěděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl.

27. Jak též vyplývá z výše uvedeného, zavinění je vnitřní psychický vztah pachatele ke skutečnostem zakládajícím trestný čin a je vybudováno na dvou složkách, a sice na složce vědomostní (intelektuální) a složce volní. Složka intelektuální zahrnuje jak vnímání, tak i představu určitých okolností a může být v podstatě odstupňována tak, že subjekt o určitých okolnostech ví jistě, případně si určité okolnosti představuje jako možné anebo určité okolnosti nezná, neví o nich. Složka volní může být též odstupňována a vyjadřuje pachatelův kladný vztah k takovým okolnostem, které si logicky musí představovat alespoň jako možné, přičemž subjekt může některé okolnosti chtít, případně může být s určitými okolnostmi srozuměn, anebo na druhou stranu určité okolnosti nechce, není s nimi ani srozuměn, nemá k nim kladný volní vztah. Úmysl se odlišuje od nedbalosti především právě volní složkou, která u nedbalosti chybí, zatímco u úmyslu je dána vždy.

28. O úmysl přímý tak jde především v případech, kdy pachatel ví jistě, že svým jednáním poruší nebo ohrozí zájem chráněný trestním zákonem, a v takových případech nemůže tento výsledek svého jednání nechtít (vědomí jistoty a chtění). Dále jde o úmysl přímý, pokud pachatel považuje za možné, že svým jednáním způsobí porušení nebo ohrožení chráněného zájmu, a zároveň je chce způsobit (vědomí možnosti a chtění). O úmysl nepřímý jde v případech, kdy pachatel ví o možnosti, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit tento zájem, a pro ten případ je s tím srozuměn, a to alespoň

do té míry, že je s tím smířen (vědomí možnosti a srozumění). Naproti tomu o vědomou nedbalost [§ 16 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku] jde tehdy, pokud pachatel sice ví, že svým jednáním může porušit či ohrozit zájem chráněný trestním zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhá, že nezpůsobí takové porušení nebo ohrožení. O případ nevědomé nedbalosti [§ 16 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku] jde, pokud pachatel ani neví, že svým jednáním může porušit či ohrozit zájem chráněný trestním zákonem, ač o tom vzhledem k okolnostem a ke svým poměrům vědět měl a mohl (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až § 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, zejména s. 202; ŠÁMAL, P. a kol. Trestní právo hmotné. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 179; JELÍNEK, J. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 229).

29. Předpokladem právního závěru o formě zavinění jsou vždy náležitá skutková zjištění týkající se obou uvedených složek, na nichž je zavinění založeno, a to ve vztahu ke všem rozhodným okolnostem, které musí být zaviněním kryty – především k tzv. deskriptivně-objektivním znakům skutkové podstaty, ale též ke znakům normativním, u nichž postačí laická představa pachatele. V daném případě ovšem skutkové závěry učiněné soudy nižších stupňů nedovolují označit obě nezbytné složky úmyslu, tj. složku vědomostní i volní, za naplněné.

č. 4

30. Je tak třeba souhlasit s námitkou obviněného, které přisvědčil i státní zástupce ve svém vyjádření k dovolání, že se soudy nižších stupňů dostatečně nezabývaly formou zavinění jako znaku subjektivní stránky skutkové podstaty daného trestného činu, resp. že nesprávně dospěly k závěru, že učiněná skutková zjištění odpovídají zavinění ve formě nepřímého úmyslu a že lze konstatovat, že obviněný byl srozuměn s tím, že nepodá požadované prohlášení o majetku, resp. dokonce odmítne jej podat (ostatně tomu neodpovídá ani popis skutku, v němž jsou koncizní formou shrnuty skutkové závěry soudu prvního stupně). Učiněná skutková zjištění totiž neodpovídají vůbec naplnění prvku vůle alespoň ve formě srozumění, a to dokonce ani v podobě smíření ve smyslu § 15 odst. 2 tr. zákoníku, protože podle zjištění soudů nižších stupňů obviněný činil kroky k tomu, aby splnil svou povinnost, splnit ji též chtěl, obával se možného trestního postihu, a proto také pověřil jejím splněním další pracovníky, kterým důvěřoval a na něž se spoléhal, že za něj zpracují takové prohlášení a vyřídí věc s finančním úřadem. To platí tím spíše, že mělo jít jen o oznámení, že obchodní společnost P. je v podstatě nemajetná (alespoň tak to vyplývá z vyjádření svědků a též z listinných důkazů o jejich vzájemné komunikaci), což nebylo nijak vyvráceno. Jinými slovy obviněný se spoléhal na konkrétní okolnosti, pro které neměl nastoupit následek v podobě ohrožení zájmu státu na řádné činnosti orgánů veřejné moci, aby mohly náležitě zjistit existenci majetku a jeho případný rozsah pro účely daňového řízení, tedy konkrétně spoléhal na pomoc k tomu zjednaných osob. Jak správně upozornil státní zástupce, takové spoléhání se na konkrétní okolnosti umožňuje nejvýše závěr o vědomé nedbalosti podle § 16 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, nikoliv však o nepřímém úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. Nelze tak ani konstatovat, že by obviněnému bylo lhostejné, že nedojde k podání prohlášení o majetku, naopak chtěl podat takové prohlášení, učinil pro to také kroky, které ze svého pohledu považoval za dostatečné, pouze pak rezignoval na kontrolu splnění svých pokynů. V tom lze shledat nanejvýš jeho nedbalost, nikoli však již úmysl, neboť rozhodně nelze říci, že tím vyjadřoval svůj kladný postoj k uvedené alternativě, naopak jeho

stanovisko k takové alternativě bylo jednoznačně negativní, obviněný si toto nepřál, spoléhal se na konkrétní okolnosti (na zodpovědný postup k tomu konkrétně pověřených osob), pro které se důvodně domníval, že nenastane takový výsledek, ač se nakonec ukázalo, že šlo o spoléhání se nepřiměřené. K posouzení přiměřenosti jeho důvodů je přitom nutno přistoupit z hlediska zkušeností pachatele a ostatních okolností případu (viz rozhodnutí pod č. 45/1965 a č. 29/2012 Sb. rozh. tr.).

31. Ze skutkového stavu zjištěného soudy nižších stupňů přitom jasně plyne, že dovolatel si byl dobře vědom trestních následků, které by mu hrozily, kdyby vůči správci daně neučinil pravdivé prohlášení o majetku, takový důsledek si rozhodně nepřál, a proto podnikl vše, co v daný okamžik ze svého pohledu považoval za potřebné, tedy obrátil se na subjekt, který mu zpracovával účetnictví, a který tak měl přehled o majetku jím řízené obchodní společnosti P., za niž měl učinit prohlášení o majetku, a také na svého daňového poradce, kterého běžně využíval pro komunikaci s finančním úřadem, a to s požadavkem, aby připravili takové prohlášení o majetku v požadované formě a též jej podali. Bylo rovněž zjištěno, že svědkyně mohly jménem obviněného činit podání vůči úřadům, disponovaly jeho elektronickým podpisem a přístupem do datové schránky, vždy se v tomto ohledu na ně spoléhal a nebylo zjištěno, že by předtím nebyla jeho očekávání naplněna. Nadto je třeba upozornit, že obviněný je cizincem, občanem Ruské federace, tím spíše lze uvěřit tomu, že se při komunikaci s úřady spoléhal na pomoc jiných k tomu povolaných osob. Jak již bylo uvedeno, další osoby, na které se obrátil, měly přístup do datové schránky obchodní společnosti P., disponovaly elektronickým podpisem obviněného, vzájemně komunikovaly o výzvě ústně i prostřednictvím e-mailů, ujistily obviněného, že se nemusí obávat a že se o to postarají, nakonec se však spoléhaly na sebe navzájem a zapoměly na výzvu. Toto jednání obviněného tedy nelze považovat ani za odmítnutí splnit zákonnou povinnost učinit pravdivé prohlášení o majetku, neboť v posuzovaném případě je zřejmé, že obviněný vyvíjel úsilí a měl snahu vyhovět výzvě. V těchto souvislostech je třeba souhlasit se státním zástupcem, že obviněný činil opatření k tomu, aby byla povinnost učinit prohlášení o majetku splněna dalšími osobami, přitom spoléhal na to, že tyto osoby záležitost ohledně prohlášení o majetku vyřeší, neboť s nimi neměl v minulosti žádné negativní zkušenosti týkající se vedení daňové a účetní agendy.

32. Lze tak na základě výše uvedeného vysvětlení obecně shrnout, že přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku se zpravidla nedopustí statutární orgán (zde jednatel) obchodní společnosti (zde společnosti s ručením omezeným), jako daňového dlužníka, pokud jako osoba povinná učinit prohlášení o majetku na základě výzvy správce daně podle § 180 DŘ učiní kroky ke splnění této výzvy tím, že zpracováním a podáním takového prohlášení pověří další k tomu způsobilé osoby pracující pro obchodní společnost (ať zaměstnance či externí smluvně zajištěný subjekt zpracovávající účetnictví, jako tomu bylo zde), na něž se důvodně spoléhá, neboť v takovém případě z důvodu (nepřiměřeného) spoléhání se na konkrétní okolnosti nejedná ani s nepřímým úmyslem podle § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, není-li nakonec prohlášení o majetku uvedenými osobami podáno.

33. Nadto lze souhlasit i s námitkou obviněného, že se soudy nižších stupňů nedostatečně vypořádaly se zásadou subsidiarity trestní represe a principem *ultima ratio*

ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Je možno připomenout, že finanční úřad už více nekomunikoval s obchodní společností P. ani s obviněným, po dvojím zaslání první výzvy jak do datové schránky obchodní společnosti P., tak i do vlastních rukou jednatele – obviněného již v další komunikaci s obchodní společností P. nepokračoval, ale pouze po marném uplynutí lhůty k podání prohlášení o majetku s delším časovým odstupem podal trestní oznámení. Finanční úřad tedy obviněného znovu nevyzval ke splnění povinnosti učinit prohlášení, o obchodní společnost P. a o důvody, proč nebylo prohlášení o majetku učiněno, se nijak nezajímal a nevyužil ani mírnějších postupů, které mu nabízí daňový řád, jako je uložení pořádkové pokuty podle § 247 odst. 2 DŘ (a to až do výše 500 000 Kč), která má jednak sankční charakter za nesplnění uložené povinnosti, jednak donucovací charakter, aby došlo k dodatečnému splnění uvedené povinnosti. Je sice pravdou, že Nejvyšší soud v minulosti judikoval, že opakované výzvy či další aktivity ze strany finančního úřadu není třeba (viz rozhodnutí pod č. 7/2017 Sb. rozh. tr.), nicméně toto rozhodnutí je třeba vnímat též v kontextu zjištěného skutkového stavu tehdy posuzovaného případu, který byl od nyní projednávaného případu značně odlišný (ve zmíněné věci totiž obviněný dále komunikoval s finančním úřadem, žádal o prodloužení lhůty, na což reagoval finanční úřad zamítnutím této žádosti, přesto vyčkal nejen doručení rozhodnutí o zamítnutí žádosti o prodloužení lhůty k podání prohlášení o majetku, ale dokonce i uplynutí samotným obviněným požadované lhůty ke splnění, přičemž ani v těchto následných lhůtách obviněný nesplnil svou povinnost a neučinil tak ani poté, co byly zahájeny úkony trestního řízení – k tomu viz též rozhodnutí pod č. 52/2018 Sb. rozh. tr.). V daném případě tak finanční úřad zvolil praxi, na kterou přešel právě po publikaci zmíněného rozhodnutí pod č. 7/2017 Sb. rozh. tr. a kterou svým způsobem Nejvyšší soud odmítl již v dalším rozhodnutí pod č. 52/2018 Sb. rozh. tr. (podobně i v dalších věcech), protože postupoval ryze formálně, zaslal daňovému subjektu (v tomto případě jednatelem společnosti s ručením omezeným) výzvu k podání prohlášení o majetku podle § 180 DŘ a po marném uplynutí lhůty ke splnění bez jakéhokoliv dalšího kroku podal trestní oznámení. Obviněný ovšem po výzvě policejního orgánu k podání vysvětlení v této věci (na rozdíl od případu popsáno v publikovaném rozhodnutí pod č. 52/2018 Sb. rozh. tr.) již nemohl učinit prohlášení o majetku obchodní společnosti P., protože už nebyl jejím jednatelem (funkce jednatele mu zanikla dne 7. 6. 2019, úkony trestního řízení byly zahájeny dne 3. 7. 2019 a podezření bylo obviněnému sděleno až dne 24. 10. 2019).

34. Přitom je třeba připomenout, že přečin porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku je ryze formálním deliktem, který lze spáchat jednáním (a to i ve smyslu opomenutí, jak bylo vyloženo v rozhodnutí pod č. 7/2017 Sb. rozh. tr.), aniž by bylo třeba škodlivého následku, tím spíše je třeba se důsledně zabývat i společenskou škodlivostí takového činu a možností jeho postihu podle jiných právních předpisů, jak vyplývá z § 12 odst. 2 tr. zákoníku a jak na to ve spojitosti s tímto trestným činem opakovaně upozorňoval i Nejvyšší soud (viz zejména rozhodnutí pod č. 52/2018-I. Sb. rozh. tr.). V daném případě je přitom možno konstatovat, že i kdyby skutečně byl správný závěr soudů nižších stupňů, že obviněný jednal s úmyslem nepřímým (ač takový závěr Nejvyšší soud, jak vyplývá ze shora uvedeného rozboru, nepovažuje za správný a neakceptoval jej), bylo by třeba se zabývat všemi souvisejícími okolnostmi daného případu, které podle všech ukazatelů by měly

soudy nižších stupňů vést k tomu, že nejde o případ natolik společensky škodlivý, u něhož by nepostačovalo užít postihu podle jiného právního předpisu (zde zejména podle § 247 odst. 2 DŘ), a to zejména s ohledem na to, že šlo o ryze formální prohřešek osoby dosud bezúhonné, cizince, který se spoléhal na pomoc dalších osob při vyřízení úřední záležitosti, přičemž finanční úřad dále nijak nekomunikoval s daňovým subjektem, nevyzýval jej ke splnění, nevyužil možností, které mu skýtá daňový řád k vynucení splnění příkazu, a daňový subjekt stejně neměl žádný relevantní majetek, který by měl před finančním úřadem přiznat, atd.

35. Ze všech shora rozvedených důvodů, zejména proto, že soudy nižších stupňů neopodstatněně shledaly naplněným znak zavinění ve formě nepřímého úmyslu, ač obviněný jednal jen z vědomé nedbalosti, Nejvyšší soud pokládá námitky obviněného za důvodné. Nemohlo tedy obstát odsouzení obviněného a bylo třeba zrušit napadené usnesení odvolacího soudu i odsuzující rozsudek soudu prvního stupně.

V.

Závěrečné shrnutí

36. Vzhledem ke všem shora zmíněným skutečnostem Nejvyšší soud vyhověl dovolání obviněného a podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. 7. 2020, sp. zn. 5 To 109/2020, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 12. 2. 2020, sp. zn. 2 T 173/2019, jakož i podle § 265k odst. 2 tr. řádu všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Obvodnímu soudu pro Prahu 4 uložil, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Z výše uvedeného výkladu je přitom zřejmé, že při stávajícím skutkovém stavu zjištěném soudy nižších stupňů není možno obviněného odsoudit pro žalovaný skutek, protože nejsou naplněny veškeré nezbytné formální znaky trestného činu, který byl státním zástupcem spatřován v zažalovaném skutku.

č. 5

č. 5

Účastníkem na podnikání v obchodní korporaci ve smyslu § 255a odst. 1 tr. zákoníku o trestném činu zneužití postavení v obchodním styku (dříve zneužití informace a postavení v obchodním styku podle § 255 odst. 2 tr. zákoníku, ve znění účinném do 12. 8. 2017) je i osoba, která ji fakticky ovládá, byť postavení této osoby není založeno smlouvou ani zákonem.

Zneužití postavení v obchodním styku, Zneužití informace a postavení v obchodním styku

§ 255a odst. 1 tr. zákoníku

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 4. 2021, sp. zn. 6 To 22/2021, ECLI:CZ:VSPH:2021:6.TO.22.2021.1

Vrchní soud v Praze z podnětu odvolání obžalovaného, státního zástupce a poškozené zrušil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 8. 1. 2021, sp. zn. 56 T 8/2018, a vrátil věc soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

I.

Rozhodnutí soudu prvního stupně

1. Rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 8. 1. 2021, sp. zn. 56 T 8/2018, byl obžalovaný N. P. uznán vinným přečinem zneužití informací v obchodním styku podle § 255 odst. 2 tr. zákoníku, ve znění účinném do 12. 8. 2017, kterého se podle jeho skutkových zjištění dopustil tím, že jako zástupce obchodní společnosti E., s. r. o., se sídlem v XY (dále jen „společnost E.“), jejímž předmětem podnikání bylo mimo jiné výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, na základě smlouvy o zprostředkování ze dne 3. 1. 2011 a současně jako společník obchodní společnosti G., spol. s r. o., se sídlem v XY (dále jen „společnost G.“), jejímž předmětem podnikání byla koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej v rámci živností volných, v přesně nezjištěné době v prosinci 2014 navrhl uzavření smlouvy mezi společností G. a společností C. I., se sídlem v XY, Spojené státy americké (dále jen „společnost C.“), o výhradním zastoupení na dodávky fólií NP13009A a NP1300930 do Rakouska, Bulharska, České republiky, Finska, Německa a dalších států k „používání v podzemních skladovacích nádržích pro skladování pohonných hmot“, přičemž zneužil toho, že byl v té době z důvodu jazykové bariéry jediným zástupcem společnosti E. komunikujícím se zástupci společnosti C., a předstíral, že společnost E. již nebude jejich produkty odebírat a v této činnosti bude místo toho pokračovat společnost G., a následně dne 1. 1. 2015 v sídle společnosti C. uzavřel uvedenou smlouvu, ačkoliv věděl, že tyto fólie vyvinula společnost C. cíleně pro společnost E., ve spolupráci s ní a na základě podkladů od ní získaných právě pro využití společností E. a že společnost E. nezbytně potřebuje zmíněný produkt pro své výrobky, neboť fólie dodávaná společností C. tvoří základní prvek jejich technologie vložek do nádrží pohonných hmot a její náhrada s parametry potřebnými pro používanou technologii by byla na světových trzích obtížně dostupná. V důsledku uzavření této smlouvy společnost C. odmítla přímé dodávky společnosti E. s poukazem na výhradní právo společnosti G. zajistit prodej a obžalovaný za společnost G. následně nabídl fólii společnosti E. za cenu 25 USD za 1 m² fólie oproti původní ceně 16,15 USD za 1 m² fólie; zároveň tím omezil společnost E. v přímém spolupůsobení na dalším vývoji fólie, který je nezbytný s ohledem na měnící se složení pomocných látek, zejména etanolu a biosložek v benzínu, čímž ohrozil další rozvoj celé technologie společnosti E.

2. Za výše uvedený trestný čin byl obžalovaný odsouzen podle § 255 odst. 2 tr. zákoníku, ve znění účinném do 12. 8. 2017, k trestu odnětí svobody v trvání 6 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 15 měsíců. Dále byla podle § 229 odst. 1 tr. ř. poškozená společnost E. odkázána se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

II.

Podaná odvolání

3. Proti tomuto rozsudku podali v zákonné lhůtě odvolání obžalovaný N. P., státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci a poškozená společnost E.

4. Obžalovaný, který výslovně zaměřil své odvolání proti výrokům o vině a o uloženém trestu, úvodem vytkl soudu prvního stupně zejména to, že se dostatečně nevypořádal se všemi okolnostmi významnými pro rozhodnutí a nesprávně právně posoudil jednání obžalovaného, které kriminalizoval v rozporu se zásadou subsidiarity trestní represe, přičemž současně nesprávně vyhodnotil provedené důkazy, což má za následek vadné rozhodnutí ve věci samé. Obžalovaný dále vyjádřil nesouhlas s právním názorem soudu prvního stupně, který jeho jednání, i přes zásadu subsidiarity trestní represe, označil za jednání trestné.

5. Obžalovaný namítl i nesprávný procesní postup soudu prvního stupně a uplatnil obsáhle formulované výhrady vůči jeho skutkovým závěrům. Obžalovaný předně zdůraznil, že smlouva o zprostředkování ze dne 3. 1. 2011, která byla dodatky prodlužovaná a měla skončit ke dni 31. 12. 2014, ve skutečnosti podle výpovědi svědka J. T., který okamžitě ukončil pracovní poměr s obžalovaným a okamžitě ho „vyhodil“, skončila na podzim roku 2014, takže i kdyby obžalovaný uzavřel jakoukoli smlouvu dne 18. 12. 2014, což popírá, byla by uzavřena až po skončení jeho spolupráce se společností E. Ke smlouvě uzavřené mezi obžalovaným a společností E. dále obžalovaný konstatoval, že bez ohledu na to, o jaký smluvní typ jde, jejím zákonným znakem je vždy odměna pro zprostředkovatele či pro obchodního zástupce, kterou za celé období nedostal.

6. Jak dále obžalovaný zdůraznil, soud prvního stupně při rozhodování nezohlednil zjištění, že nezískal žádné informace o společnosti C. za trvání smluvního vztahu mezi ním a společností E., neboť společnost C. znal již dříve a se společností E. ji propojil ještě před vznikem jeho smluvního vztahu se společností E. Dále se vyjádřil k problematice tzv. exkluzivity dodávek fólií.

7. Obžalovaný také poukázal na odlišný předmět podnikání společnosti E. a společnosti G., které sice mají v obchodním rejstříku uveden shodný předmět podnikání, nicméně tento předmět podnikání mají zapsány téměř všechny existující společnosti. Společnost E. podniká v oblasti technologií vnitřních nádrží na pohonné hmoty, v čemž společnost G. nikdy nepodnikala a ani nemohla, neboť by na tuto činnost neměla oprávnění, a proto nemohla být reálným konkurentem společnosti E. Navíc společnost E. má v předmětu podnikání uvedeny další specializované činnosti, což dokresluje rozdílnost obchodního zaměření obou společností.

8. Obžalovaný shrnul vlastní argumentaci tak, že žádným způsobem nezneužil informace v obchodním styku, které se dozvěděl na základě spolupráce se společností E., pokud společnost G. objednala u společnosti C. naprosto odlišný produkt, než na který měla společnost E. exkluzivitu. Nový objednaný produkt nebylo možné z důvodu právní úpravy a chybějících atestů uvést na trh, a proto nebyl konkurenceschopný. Svým jednáním nezpůsobil společnosti E. žádnou škodu a sobě nevygeneroval žádný zisk.

Společnosti G. a C. začaly spolupracovat až po ukončení spolupráce obžalovaného se společností E.

9. Závěrem svého odvolání obžalovaný navrhl, aby Vrchní soud v Praze zrušil rozsudek soudu prvního stupně a aby ve věci rozhodl tak, že se obžalovaný zprošťuje obžaloby, případně aby byla věc vrácena soudu prvního stupně k novému projednání.

10. Státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci podal odvolání v neprospěch obžalovaného a vyjádřil souhlas s výroky o vině obžalovaného a o trestu odnětí svobody mu uloženém s tím, že naopak i nadále se domáhal uložení peněžitého trestu obžalovanému a rozhodnutí o povinnosti k náhradě škody způsobené poškozené společností E. Závěrem státní zástupce navrhl, aby Vrchní soud v Praze doplnil výrok o trestu tak, že obžalovanému se vedle trestu odnětí svobody ukládá i peněžitý trest, jehož konkrétní výši státní zástupce navrhl, a aby byl zrušen výrok o odkázání poškozené obchodní společnosti E. s uplatněným nárokem na náhradu škody na občanskoprávní řízení a aby byl obžalovaný zavázán povinností nahradit škodu způsobenou této poškozené společnosti.

č. 5

11. Poškozená společnost E. ve svém odvolání vyslovila nesouhlas s výrokem o náhradě škody učiněným podle § 229 odst. 1 tr. ř., proto navrhla, aby byl zrušen a aby odvolací soud rozhodl tak, že uloží obžalovanému povinnost k náhradě způsobené škody.

III.

Rozhodnutí o podaných odvoláních

12. Vrchní soud v Praze po přezkoumání napadeného rozsudku dospěl mimo jiné k následujícím závěrům.

13. Odvolací soud se předně vypořádal s odvolacími námitkami, které se týkají nepoužitelnosti výpovědi jednoho ze svědků k důkazu a upozornění obžalovaného na možnost přísnějšího posouzení jím spáchaného skutku.

14. V souvislosti s obhajobou obžalovaného uplatněnou v dosavadním řízení a jeho konkrétními odvolacími námitkami týkajícími se výroku o vině v napadeném rozsudku Vrchní soud v Praze pro přehlednost připomíná, že přečinu zneužití informace a postavení v obchodním styku podle § 255 odst. 2 tr. zákoníku, ve znění účinném do 12. 8. 2017, se dopustil ten, kdo jako podnikatel, společník, člen orgánu, zaměstnanec nebo účastník na podnikání dvou nebo více podnikatelů se stejným nebo podobným předmětem činnosti v úmyslu opatřit sobě nebo jinému výhodu nebo prospěch uzavřel nebo dal popud k uzavření smlouvy na úkor jednoho nebo více podnikatelů nebo jejich podniků. Na možné pachatelství tohoto přečinu nemá vliv obhajobou zdůrazňovaná okolnost, že v období, v němž se měl obžalovaný dopustit trestné činnosti, ještě nevykonával u společnosti G. funkci jednatele. Pachatelem uvedeného přečinu totiž může být jakýkoliv účastník na podnikání dvou nebo více podnikatelských subjektů se stejným nebo obdobným předmětem činnosti, tj. fyzická osoba podílející se v zásadě jakýmkoli způsobem na podnikání podnikatelských subjektů se stejným nebo podobným předmětem činnosti. Jeho účast na podnikání takových subjektů může, ale nemusí být zakotvena nějakou smlouvou. V případě společnosti E. šlo o smlouvu o zprostředkování ze dne 3. 1. 2011, ve znění smluvních aktualizací. U společnosti G. sice obžalovaný v rozhodném období nebyl v postavení podnikatele, společníka, člena orgánu

nebo zaměstnance, ale tuto obchodní korporaci, kterou založil, ve skutečnosti podle výsledků provedeného dokazování ovládal a výhradně za ni při podnikání jednal.

15. Dále, ačkoliv bez zákonným způsobem provedeného výsledku svědka R. P. k okolnostem navázání smluvního vztahu společnosti G. se společností C., resp. podnětu ke vzniku tohoto smluvního vztahu, a s ohledem na odvolací námitky obžalovaného týkající se údajného jednostranného ukončení jeho smluvního poměru k poškozené společnosti E. na podzim roku 2014 nelze bez opětovného výsledku svědka J. T. učinit v tomto stadiu trestního řízení konečný závěr o tom, zda obžalovaný v rozhodném období byl současně účastníkem na podnikání obou shora uvedených podnikatelů, jak předpokládalo ustanovení § 255 odst. 2 tr. zákoníku, ve znění účinném do 12. 8. 2017, jeví se zde na podkladě dosud provedených důkazů obhajoba obžalovaného krajně nevěrohodnou. Zjevně totiž neodpovídá skutečnosti tvrzení obžalovaného ohledně ukončení smluvního vztahu s poškozenou společností E. na podzim roku 2014 podle svědecké výpovědi J. T., jestliže tento svědek v hlavním líčení dne 10. 9. 2020 naopak podle protokolu uvedl, že vztah s obžalovaným skončil poté, co mu již nebyla prodloužena smlouva o zprostředkování po uplynutí prodloužení s tím, že podle zjištění obsahu dodatku č. 5 ke smlouvě o zprostředkování ze dne 1. 7. 2014 byla smlouva uzavřena na dobu určitou do 31. 12. 2014 a pravidelné měsíční platby po 50 000 Kč byly nadto zasílány na účet obžalovaného od května 2011 až do ledna 2015.

16. Vrchní soud v Praze odmítl jako neopodstatněné tvrzení obžalovaného o odlišném předmětu podnikání poškozené společnosti E. a společnosti G. V tomto směru totiž ve skutečnosti není rozhodující vymezení předmětu podnikání ve veřejných rejstřících, ale jeho jinak legální skutečný obsah, takže na právní posouzení jednání obžalovaného by nemělo vliv ani obecné vymezení předmětu podnikání v obchodním rejstříku. Dále zde není zapotřebí shoda nebo obdobnost celého předmětu podnikání obou konkurujících si podnikatelských subjektů, neboť postačuje shoda i jen v části předmětu podnikání, přičemž v přezkoumávané trestní věci právě popud obžalovaného k uzavření smlouvy mezi společností G. a společností C. o výhradním zastoupení na dodávky fólií NP13009A a NP1300930 do Rakouska, Bulharska, České republiky, Finska, Německa a dalších států k používání v podzemních skladovacích nádržích pro skladování pohonných hmot za okolností popisovaných ve svědeckých výpovědích J. T., J. H. a A. Š. měl vést k nahrazení jimi dříve uzavřené smlouvy se společností C. a ve svých důsledcích ke vzniku majetkové škody, tj. k zásahu do podnikatelské činnosti konkurující poškozené společnosti E.

17. Bez významu pro právní posouzení skutku kladeného za vinu obžalovanému je dále jeho námitka ohledně neexistence exkluzivity obchodování pro poškozenou společnost E. s určitými produkty společnosti C. V tomto směru je totiž rozhodující výhradně právní úprava obsažená v trestním zákoníku, neboť ustanovení § 255 odst. 2 tr. zákoníku, ve znění účinném do 12. 8. 2017, není ustanovením s blanketní (odkazovací) dispozicí, protože co do vymezení zákazu konkurence neodkazuje na žádný mimotrestní právní předpis. Trestní zákoník totiž přímo v něm stanoví vlastní znaky charakterizující porušení zákazu konkurence, a to univerzálně bez rozlišení právních forem podnikatelských subjektů, na něž se vztahuje, a současně obligatorně spojuje trestní odpovědnost pachatele se specifickým úmyslem spočívajícím v konkrétním záměru opatřit sobě

nebo jinému výhodu nebo prospěch. Proto také pro trestní odpovědnost podle citovaného ustanovení není nutné, aby současně muselo dojít k porušení zákazu konkurence podle předpisů občanského práva (viz rozhodnutí pod č. 39/2006-I. Sb. rozh. tr.). Jde zde o trestněprávní postih jakéhokoli nepřípustného konkurenčního jednání ve smluvních vztazích toho, kdo v postavení podnikatele, společníka, člena orgánu, zaměstnance nebo účastníka na podnikání dvou nebo více podnikatelů se stejným nebo podobným předmětem činnosti ve shora uvedeném úmyslu uzavře nebo dá popud k uzavření smlouvy na úkor jednoho nebo více podnikatelů nebo jejich podniků.

18. Odvolací soud v další části odůvodnění vyložil, proč akceptoval jako důvodná i odvolání státního zástupce stran peněžitého trestu a odvolání poškozené společnosti E. ohledně jejího nároku na náhradu škody.

19. Proto Vrchní soud v Praze k odvoláním obžalovaného, státního zástupce a poškozené rozhodl podle § 258 odst. 1 písm. a) až c) a písm. f) tr. ř. o zrušení napadeného rozsudku v celém rozsahu a podle § 259 odst. 1 tr. ř. o vrácení věci soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí, neboť rozsah a zejména povaha doplnění dokazování potřebného k napravení zjištěných podstatných vad řízení předcházejících vyhlášení napadeného rozsudku a k náležitému objasnění skutkových okolností významných především pro rozhodnutí o vině obžalovaného vylučuje, aby tyto vady odstranil odvolací soud ve veřejném zasedání.

č. 6

č. 6

Autobus obsluhující linku městské hromadné dopravy není obecně prospěšným zařízením ve smyslu § 132 tr. zákoníku.

Obecně prospěšné zařízení

§ 132 tr. zákoníku

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 13. 9. 2017, sp. zn. 6 To 297/2017, ECLI:CZ:KSUL:2017:6.TO.297.2017.1

Krajský soud v Ústí nad Labem podle § 256 tr. ř zamítl odvolání státního zástupce podané v neprospěch obžalovaného M. D. proti rozsudku Okresního soudu v Ústí nad Labem ze dne 4. 4. 2017, sp. zn. 27 T 4/2017.

I.

Rozhodnutí soudu prvního stupně

1. Napadeným rozsudkem Okresního soudu v Ústí nad Labem ze dne 4. 4. 2017, sp. zn. 27 T 4/2017, byl obžalovaný M. D. uznán vinným ze spáchání přečinu poškození

cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku, jehož se podle zjištění soudu prvního stupně dopustil tím, že dne 12. 3. 2016 kolem 6:55 hodin na tzv. točně vozidel městské hromadné dopravy v ulici XY v Ústí nad Labem hodil dva kameny proti skleněné výplni zadního okna zde stojícího autobusu tov. zn. XY, linky 55, kterou rozbil, přičemž svým jednáním způsobil poškozené obchodní společnosti - Dopravnímu podniku města Ústí nad Labem škodu v celkové výši nejméně 27 963 Kč; v důsledku popsaného jednání byl tento autobus dne 12. 3. 2016 v 7:30 hod. nahrazen jiným vozidlem a poškozený autobus byl odstaven z provozu na dobu jeho opravy až do dne 21. 3. 2016.

2. Za to byl obžalovanému uložen podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání 3 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 12 měsíců, za současného uložení povinnosti podle § 82 odst. 2 tr. zákoníku, aby ve zkušební době podmíněného odsouzení podle svých sil nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byl obžalovaný zavázán povinností zaplatit poškozené obchodní společnosti – pojišťovně Kooperativa pojišťovna, a. s., Vienna Insurance Group, jako náhradu majetkové škody částku ve výši 7 963 Kč a poškozené obchodní společnosti Dopravnímu podniku města Ústí nad Labem jako náhradu majetkové škody částku ve výši 20 000 Kč; podle § 229 odst. 2 tr. ř. byla tato obchodní společnost odkázána se zbytkem nároku na náhradu majetkové škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. Proti tomuto rozsudku podal státní zástupce bezprostředně po jeho vyhlášení do protokolu odvolání, které následně odůvodnil. Upřesnil, že odvolání směřuje v neprospěch obžalovaného a brojí jím proti soudem učiněné právní kvalifikaci skutku a proti výroku o trestu na to navazujícímu. Svůj opravný prostředek státní zástupce konkrétně odůvodnil tím, že se nelze ztotožnit se závěrem soudu zejména v tom smyslu, že podle jeho názoru v případě napadení autobusu MHD nejde o obecně prospěšné zařízení ve smyslu výkladového ustanovení § 132 tr. zákoníku, takže nelze užít pro právní kvalifikaci skutku ustanovení § 276 tr. zákoníku. Soud bezesporu velmi pečlivě zkoumal znění ustanovení § 132 tr. zákoníku, k jazykovému rozboru zákonem užitých výrazů využil dokonce odborné lingvistické literatury, avšak podle názoru státního zástupce nerespektoval smysl výše zmíněných zákonných ustanovení a zákonodárcovu vůli jako takovou. Je třeba připomenout, že zákonodárce při tvorbě shora citovaných ustanovení projevil vůli přísněji postihovat jednání pachatelů, kteří svým počínáním napadají věci či soubory věcí, které svou povahou a účelem přesahují potřeby a zájmy jednotlivce (zejména pak vlastníka či oprávněného uživatele), neboť tyto věci slouží širšímu blíže neurčenému okruhu osob, čímž je mimo jiné založena jejich tzv. obecná prospěšnost. Při poškození takových věcí či ohrožení jejich provozu tedy způsobený následek dopadá plošně na podstatně větší okruh lidí. Pachatele by pak měla odrazovat citelně přísnější trestní sazba, kterou je při spáchání takové trestné činnosti ohrožen, a pokud se toho přesto nezdrží, má mít takto přísnější trest výchovný efekt nejen pro něho samotného, ale i pro okolní společnost. Pachatel je tak veden k pečlivější úvaze nejen o tom, zda podnikne útok, či nikoli, ale i k úvaze, na jakou věc útočí a jaké následky může mít jeho jednání. Odborná literatura pak uvádí, že „obecně prospěšnými zařízeními jsou ta zařízení, která jsou obecně v tomto ustanovení vymezena. Jde o taxativní výčet těchto zařízení, která představují buď technicky složitější veřejná zařízení, která podle své povahy slouží potřebám velkého okruhu osob, a využívá je tak neomezená část

veřejnosti, anebo slouží omezenému množství osob za předpokladu, že jsou technicky složitější nebo mají velký význam z hlediska společnosti a mají veřejnou povahu (k tomu viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1386). I při taxativní povaze výčtu okruhu věcí, které lze podle zákona považovat za obecně prospěšná zařízení, nespátřuje státní zástupce důvod, proč by nebylo možno autobus MHD podřadit pod pojem „zařízení pro veřejnou dopravu“. Bez větších pochybností jde o technicky složitější věc, která slouží k potřebám velkého okruhu osob, a jakožto vozidlo MHD ji skutečně využívá neomezená část veřejnosti. Pokud by bylo nezbytně nutné držet se striktně jazykového významu výrazu „zařízení“, což zdůraznil soud prvního stupně v odůvodnění svého rozsudku, byly by z příslušné právní ochrany automaticky vyňaty všechny dopravní prostředky včetně zejména těch technicky složitějších (kromě vozidel drážních), s čímž se státní zástupce neztotožňuje. Neshledává zde totiž jakýkoli rozumný a akceptovatelný důvod, proč by požívaly silnější právní ochrany věci, které slouží k zajišťování veřejné dopravy, aniž by se taková ochrana vztahovala na dopravní prostředky samotné. Při útoku na dopravní prostředky, obzvláště jsou-li v pohybu, tak bezesporu hrozí v návaznosti na povahu útoku újma na zdraví či dokonce na životě cestujících a posádky, konečně též újma na majetku, která při obvykle vyšší ceně dopravního prostředku samotného a jeho komponentů dosahuje zpravidla vysokých hodnot. Při striktní interpretaci zákona, kterou zaujal soud prvního stupně, by pak byl útok např. proti trolejbusu MHD, který je již tzv. drážním vozidlem, zapotřebí právně kvalifikovat jako trestný čin poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení podle § 276 tr. zákoníku. Napadne-li však pachatel naprosto totožným způsobem „pouze“ autobus MHD, bylo by možno učinit právní kvalifikaci skutku nanejvýš jako přečin poškození cizí věci podle § 228 tr. zákoníku, kde navíc zákonodárce ani nerozlišuje, zda byla věc vyřazena z provozu či nikoli, a soud by se mohl pohybovat nanejvýš v rámci dané trestní sazby při úvahách o výši trestu. Nelze pominout, že následky by v obou případech byly prakticky shodné – vyřazení vozidla z provozu, obstarání náhradního vozidla, diskomfort a jiné obtíže způsobené cestujícím, vynaložení nákladů na opravu atd. Takto nedůvodně rozdílný přístup k posuzování *de facto* totožného jednání je tudíž namíste vnímat jako neopodstatněný až nespravedlivý.

4. Pokud státní zástupce při podání obžaloby kvalifikoval posuzovaný skutek rovněž podle § 276 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, pak tak učinil z důvodu, že rozbitím zadního skla autobusu musel být tento z bezpečnostních důvodů odstaven z provozu až do doby jeho opravy, čímž tedy došlo k poruše v jeho provozu. Na tom nic nemění ani fakt, že by napadený autobus teoreticky byl schopen jízdy jako takové. Podstatné ovšem je, že v návaznosti na další respektované normy a pravidla (především ty bezpečnostní povahy) nebylo jeho řádné fungování přípustné. Odůvodnil-li soud nepoužití této kvalifikované skutkové podstaty tím, že byl „rozbitý“ autobus nahrazen asi za 30 minut po incidentu novým vozidlem, a nelze proto hovořit o skutečné poruše v jeho provozu, pak ani s touto jeho úvahou se státní zástupce neztotožňuje, neboť by opět nerespektovala vůli zákonodárce – tedy vůli přísněji postihovat pachatele, kteří nejenže poškodí obecně prospěšné zařízení, nýbrž v důsledku jejich jednání již není zařízení ani schopno samotného provozu. Soud se zcela správně zabýval též otázkou takové „nahraditelnosti“, avšak podle názoru státního zástupce se může její vyhodnocení promítnout nanejvýš v úvaze o druhu a výměře trestu, nikoli však v úvaze o naplnění

či nenaplnění kvalifikované skutkové podstaty daného trestného činu. Státní zástupce tedy trvá na tom, aby byl předmětný skutek právně kvalifikován kromě přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku rovněž jako zločin poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení podle § 276 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, přičemž jejich jednočinný souběh je možný.

5. V další části odvolání uplatnil státní zástupce námitky i v tom směru, že skutek nebyl posouzen též jako trestný čin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku a že v důsledku právní kvalifikace skutku, kterou státní zástupce považuje za nesprávnou, byl obžalovanému uložen i mírný trest. Závěrem svého odvolání proto státní zástupce navrhl, aby Krajský soud v Ústí nad Labem, jakožto soud odvolací, zrušil jako nezákonný rozsudek soudu prvního stupně napadený odvoláním státního zástupce a aby mu vrátil věc k dalšímu řízení.

II.

Rozhodnutí odvolacího soudu

6. Krajský soud v Ústí nad Labem projednal odvolání státního zástupce ve veřejném zasedání, které konal v souladu s ustanovením § 202 odst. 2 tr. ř. v nepřítomnosti obžalovaného. Z podnětu podaného odvolání státního zástupce byla tedy podle § 254 odst. 1, 3 tr. ř. přezkoumána zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i správnost postupu řízení předcházejícího jeho vydání, přičemž krajský soud dospěl k závěru, že podané odvolání není důvodné.

7. V podané obžalobě byly v jednání obžalovaného spatřovány celkem tři trestné činy, jichž se měl dopustit v jednočinném souběhu – zločin poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení podle § 276 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, přečin poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku a přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku. Z nich nicméně okresní soud uznal za oprávněnou právní kvalifikaci prokázaného a nesporného jednání obžalovaného toliko podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku, tedy jako přečinu poškození cizí věci, jehož znaky obžalovaný naplnil tím, že poškodil cizí věc, v daném případě autobus obchodní společnosti Dopravní podnik města Ústí nad Labem, a způsobil tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, zde v celkové výši nejméně 27 963 Kč. Takovýto závěr je bezpochyby správný a zbývá tak jen posoudit právní názor okresního soudu o tom, že obžalovaný svým jednáním současně nenaplnil znaky dalších dvou trestných činů, konkrétně zločinu poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení podle § 276 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku a přečinu výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku.

8. Pokud jde o zločin poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení, okresní soud velmi podrobně a precizně rozvedl své závěry v odůvodnění napadeného rozsudku, které je zcela přesvědčivé a stěžejí lze k němu více dodat; z tohoto důvodu na něj odvolací soud již na tomto místě pro stručnost plně odkazuje, neboť se s ním ztotožňuje. Rovněž státní zástupce ve svém odvolání připustil, že soud prvního stupně bezesporu velmi pečlivě zkoumal znění ustanovení § 132 tr. zákoníku, které vykládá obsah pojmu „obecně prospěšné zařízení“ s tím, že jde mimo jiné o zařízení pro veřejnou dopravu, včetně součástí dráhy a drážních vozidel ve veřejné drážní dopravě, avšak namítl, že nebyl respektován smysl zákona a zákonodárcova vůle jako taková, která směřuje

k přísnějšímu postihování jednání pachatelů napadajících věci či soubory věcí, které svou povahou a účelem přesahují potřeby a zájmy jednotlivce, neboť slouží širšímu, blíže neurčenému okruhu osob a při ohrožení jejichž provozu způsobený následek dopadá plošně na podstatně větší okruh lidí. S touto námitkou se však nemohl odvolací soud ztotožnit. Již z citace komentářové literatury, kterou odvolatel rovněž připojil, je zřejmé, že výčet zařízení specifikovaných v ustanovení § 132 tr. zákoníku je výčtem taxativním. Má-li státní zástupce pochybnosti o tom, proč by nebylo možno autobus městské hromadné dopravy podřadit pod pojem „zařízení pro veřejnou dopravu“, je tedy třeba se ptát, proč pak ale zákonodárce v § 132 tr. zákoníku pojem „zařízení pro veřejnou dopravu“ výkladově rozvinul tak, že jeho součástí se rozumí též vozidla (ve veřejné dopravě), avšak výlučně vozidla v dopravě drážní. Z toho tedy podle odvolacího soudu a *contrario* vyplývá, že pokud by zákonodárce hodlal zvýšeně chránit i vozidla ve veřejné dopravě silniční, nepochybně by to v ustanovení § 132 tr. zákoníku výslovně uvedl, nebo by v něm nezdržoval jen vozidla drážní a zmínil by se o vozidlech obecně, tj. zakotvil by, že obecně prospěšným zařízením je mimo jiné zařízení pro veřejnou dopravu, včetně součástí dráhy a vozidel ve veřejné dopravě, anebo by naopak konkrétně uvedl, že obecně prospěšným zařízením je i zařízení pro veřejnou dopravu, včetně součástí dráhy a drážních vozidel ve veřejné drážní dopravě a silničních vozidel ve veřejné silniční dopravě. Navenek se případně může jevit jako zvláštní, že pod pojem „zařízení pro veřejnou dopravu“ nespádají autobusy městské hromadné dopravy ani jiná vozidla, pokud nejde o vozidla drážní, která jediná požívají zvýšené ochrany, a že trolejbus městské hromadné dopravy jakožto vozidlo drážní již požívá zvýšené ochrany, přičemž městské autobusy a trolejbusy jsou často konstruovány na stejném technickém základě (karoserie) a pohybují se leckdy po stejných komunikacích. Nicméně svou logiku to má, jak již naznačil soud prvního stupně, neboť zásah do integrity drážního vozidla v důsledku případného protiprávního jednání může mít podstatně širší důsledky než v případě vozidla silničního. Vyřazení silničního vozidla, např. autobusu městské hromadné dopravy, z provozu neznamená naprosto zásadní dopad na celkový provoz veřejné dopravy na trase (konkrétní lince), na které je konkrétní autobus jako jedno z více (mnoha) vozidel provozován. Vyřazený autobus mohou ostatní autobusy provozované na stejné lince v zásadě bez problémů objet, případně kritické místo objet po jiném krátkém úseku. Naproti tomu v případě drážního vozidla se taková porucha dotýká provozu na trase či lince jako takového a další vozidla jej nemohou jednoduše objet, kritický úsek překonat po jiné trase apod. Markantní je to přirozeně zejména v případě kolejové dopravy, lanovky atd. Obdobně tak se to ovšem týká i trolejbusů, neboť znehybnění jednoho trolejbusu na lince omezuje i všechny další trolejbusy na trati, a to nejméně tím, že pokračování dopravy na trati není možné bez odpojení jednoho či druhého vozidla od trolejového vedení, aby mohla doprava pokračovat a aby další vozidla pohybující se na trati mohla minout (překonat) poškozené vozidlo. Pokud v tom, co bylo uvedeno, státní zástupce přesto spatřuje nedokonalost právní úpravy, lze to jistě respektovat, nicméně v takovém případě může dát podnět zákonodárci ke změně ustanovení § 132 tr. zákoníku. Za současného znění zákona se však podle přesvědčení odvolacího soudu státní zástupce domáhá jeho nepřipustně extenzivního výkladu soudem, a to v neprospěch stíhané osoby.

9. V souvislosti s užitím kvalifikované skutkové podstaty trestného činu podle § 276 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku pak státní zástupce argumentoval tím, že v důsledku rozbití zadního skla autobusu musel být tento z bezpečnostních důvodů odstaven z provozu až do doby jeho opravy, čímž tedy došlo k poruše v jeho provozu. Tímto ovšem došlo k poruše provozu konkrétního vozidla, tedy autobusu XY, nikoli však obecně prospěšného zařízení jako takového, tj. ve smyslu souboru předmětů určených k obecnému provozu na lince městské hromadné dopravy. Z těchto důvodů také nelze akceptovat argument odvolatele o tom, že otázku relativně snadné nahraditelnosti autobusu lze promítnout nanejvýš v úvaze o druhu a výměře trestu, nemluvě již o tom, že nebylo-li shledáno naplnění znaku základní skutkové podstaty trestného činu podle § 276 tr. zákoníku, tím spíše nelze uvažovat ani o naplnění znaku kvalifikované skutkové podstaty téhož trestného činu.

10. Soud prvního stupně se dále rozhodl prokázané jednání obžalovaného nekvalifikovat rovněž ani jako přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku. Své rozhodnutí opět velmi podrobně odůvodnil a odkázal přitom k podpoře svého závěru jak na komentářovou literaturu, tak i (zcela konkrétně) na judikaturu Nejvyššího soudu. Oproti tomuto velmi podrobnému rozvedení závěrů okresního soudu stojí jen strohé odůvodnění odvolání státního zástupce, který navenek sice vyjadřuje respekt k soudní judikatuře (která je podle něj ovšem spíše obecného rázu), zároveň ale uzavírá, že právní posouzení je do značné míry otázkou individuální. Důvod pro právní kvalifikaci posuzovaného skutku též jako přečinu výtržnictví shledává odvolatel v neexistenci jakkoli ospravedlnitelných důvodů počínání obžalovaného a v povaze předmětu útoku a jeho následků. Ani jedna z uvedených okolností však podle odvolacího soudu nezakládá důvod pro odchýlení se od ustálené právní praxe a tyto jsou spíše zohlednitelné při úvahách o druhu a výši trestu. Okresní soud v daném případě správně zdůraznil, že jednání obžalovaného, byť obecně bylo jistě opovržením hodné, se odehrálo ve velmi krátkém časovém úseku a v podstatě šlo o jeden jediný hod kameny směrem k autobusu. Odehrálo se na místě mimo obytnou zástavbu, které lze označit skutečně jako poměrně odlehlé, přičemž přítomni u něj dále byli již jen dva řidiči autobusů. Toto krátkodobé jednání skutečně i podle odvolacího soudu nedosáhlo takové intenzity, která by postačovala k jeho posouzení jako přečinu výtržnictví, a je třeba jej odlišit od jiných případů ničení motorových vozidel, kdy je uvedená právní kvalifikace naopak namísto (např. pokud pachatel či skupina pachatelů poškozují zaparkované motorové vozidlo či více motorových vozidel tím, že ukopává zpětná zrcátka, kope do dveří a jiných částí karoserie, přebíhá přes vozidlo, skáče po kapotě či střeše apod., přičemž toto jednání trvá jistý, poměrně delší časový úsek, odehrává se v blízkosti zástavby apod.). Jak správně uvedl soud prvního stupně, nebylo-li by třeba zkoumat intenzitu jednání pachatele, pak by muselo být jako přečin výtržnictví podle § 358 tr. zákoníku právně kvalifikováno v podstatě každé jednání naplňující znaky skutkové podstaty přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku, k němuž by došlo veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném. Z praxe je přitom známo, že se tak neděje, a např. jednání, při nichž pachatel v úmyslu zmocnit se cizích věcí vloupá do motorového vozidla rozbitím jeho okenní výplně, vypáčením dveří apod., přičemž způsobí škodu na vozidle přesahující částku 5 000 Kč, bývají standardně právně kvalifikována jako souběh přečinů krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku a poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku,

a nikoli též jako přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku, přestože i v takovýchto situacích pachatel na ulici, na parkovišti apod., tedy na místě veřejně přístupném, poškozují cizí motorové vozidlo.

11. Pokud jde o výrok o trestu, ani zde krajský soud neshledal žádné pochybení, k němuž by došlo ve prospěch obžalovaného. Trest odnětí svobody, který mu byl soudem prvního stupně uložen, odpovídá povaze a závažnosti jeho přečinu, jakož i dosavadnímu způsobu jeho života. Rozhodně není trestem nepřiměřeně přísným, ale na druhé straně ani trestem nepřiměřeně mírným. Jak připustil i státní zástupce v podaném odvolání, úvahám okresního soudu o trestu (v rámci té právní kvalifikace, k níž okresní soud dospěl) není namísto ničeho významnějšího vytknout a nesouhlas odvolatele s ukládaným trestem byl odvozen jen od nesouhlasu s pominutím přísnější právní kvalifikace, zejména podle § 276 tr. zákoníku, neboť státní zástupce se původně domáhal ukládání trestu v dolní polovině zákonné trestní sazby, avšak té, která je zakotvena v ustanovení § 276 odst. 2 tr. zákoníku. Jestliže však okresní soud příslušným způsobem (správně) právně nekvalifikoval jednání obžalovaného a ukládal trest toliko v rámci trestní sazby podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku, a to také v její dolní polovině, nepochybil. Stejně tak nepochybil tím, že výkon uloženého tříměsíčního trestu odnětí svobody podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 12 měsíců, přičemž své rozhodnutí adekvátně odůvodnil. Pochybení by jistě bylo možno spatřovat v tom, kdyby soud prvního stupně opomenul uložit obžalovanému jako součást výchovného působení trestu též přiměřenou povinnost k náhradě škody způsobené jeho trestným činem, avšak uložení této povinnosti je rovněž součástí napadeného výroku o trestu.

12. Na základě shora uvedených zjištění tedy dospěl odvolací soud k závěru, že napadený rozsudek je ve všech jeho výrocích zákonný a odůvodněný, a proto bylo odvolání státního zástupce jako nedůvodné podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

č. 7

I. Pokud senát trestního kolegia Nejvyššího soudu dospěje při svém rozhodování k právnímu názoru, který je odlišný od právního názoru zaujatého v dřívějším rozhodnutí senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu, postoupí věc podle § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, k rozhodnutí velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu, který je k takovému rozhodnutí příslušný, nebyla-li věc dosud řešena ve stanovisku pléna nebo některého z kolegií Nejvyššího soudu.

Postoupení věci velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu

§ 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů

II. Přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku se nedopustí ten, kdo uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje v seznamu majetku podle § 104 odst. 1 písm. a) nebo § 392 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), ve znění pozdějších předpisů. Přečin porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku lze v insolvenčním řízení spáchat jen ve vztahu k prohlášení o majetku podle § 214 až § 216 insolvenčního zákona.

Porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku

§ 227 tr. zákoníku

Usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2021, sp. zn. 15 Tdo 525/2021, ECLI:CZ:NS:2021:15.TDO.525.2021.1

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněné M. H. podle § 265k odst. 1 tr. ř. v celém rozsahu zrušil ohledně obviněné M. H. a za použití § 265k odst. 2 a § 261 tr. ř. i ohledně obviněného K. A. H. usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 9. 12. 2020, č. j. 12 To 201/2020-530, a rozsudek Okresního soudu v Kolíně ze dne 16. 9. 2020, č. j. 4 T 22/2020-494, a za použití § 265k odst. 2 a § 261 tr. ř. ohledně obviněné N. V. zrušil usnesení Okresního soudu v Kolíně ze dne 16. 9. 2020, č. j. 4 T 22/2020-492, které téhož dne nabylo právní moci. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Nejvyšší soud přikázal Okresnímu soudu v Kolíně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Kolíně ze dne 16. 9. 2020, sp. zn. 4 T 22/2020, byla obviněná M. H. uznána vinnou pomocí k přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 24 odst. 1 písm. c) a § 227 tr. zákoníku. Za to jí byl podle § 227 tr. zákoníku uložen trest odnětí svobody v trvání 8 měsíců, jehož výkon jí byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 18 měsíců. Tímto rozsudkem byl uznán vinným také obviněný K. A. H., a to pro návod podle § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku k uvedenému trestnému činu. Ohledně spoluobviněné N. V. soud prvního stupně v hlavním líčení svým usnesením ze dne 16. 9. 2020, sp. zn. 4 T 22/2020, které téhož dne nabylo právní moci, podle § 307 odst. 1 tr. ř. podmíněně zastavil trestní stíhání pro skutek uvedený v obžalobě (zkušební dobu stanovil na 12 měsíců).

2. Uvedené pomoci k trestnému činu se obviněná M. H. podle rozsudku soudu prvního stupně dopustila (zjednodušeně uvedeno) tak, že po předchozí domluvě s obviněnou N. V. pro účely podání návrhu na oddlužení s ní jménem občanského sdružení D.

podepsala fiktivní pracovní smlouvu, aby tak N. V. mohla doložit budoucí příjem a splnila podmínky pro povolení oddlužení, ač obě současně věděly, že obviněná N. V. nebude u občanského sdružení D. fakticky zaměstnána a nebude pro ně vykonávat žádné práce. Následně mezi lety 2013 a 2017 postupně obviněný K. A. H., který v obou obviněných vyvolal uvedený nápad, podal za N. V. ke Krajskému soudu v Praze celkem 4 návrhy na povolení oddlužení dlužníka – N. V. Všichni přitom věděli, že zmíněná fiktivní pracovní smlouva bude předložena společně s návrhy na povolení oddlužení v řízení před soudem. Poslední návrh na povolení oddlužení byl soudem akceptován a N. V. bylo na základě nepravdivých dokladů schváleno oddlužení formou splátek.

3. Proti rozsudku soudu prvního stupně podali obvinění M. H. a K. A. H. odvolání, o nichž rozhodl Krajský soud v Praze usnesením ze dne 9. 12. 2020, sp. zn. 12 To 201/2020, tak, že je podle § 256 tr. ř. zamítl jako nedůvodná.

II.

Dovolání obviněné M. H.

č. 7

4. Obviněná podala proti uvedenému usnesení Krajského soudu v Praze prostřednictvím své obhájkyne dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť měla za to, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku.

5. Obviněná nejprve zrekapitulovala dosavadní průběh řízení. Podle jejího názoru spočívají rozhodnutí soudů nižších stupňů na nesprávném právním posouzení skutku a jiném nesprávném hmotně právním posouzení, zejména pokud jde o protiprávnost jejího jednání. Namítla, že soudy nižších stupňů dospěly k nesprávnému závěru o vině v případě skutku, který byl soudem prvního stupně kvalifikován jako účastenství ve formě pomoci k přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 24 odst. 1 písm. c) a § 227 tr. zákoníku. Obviněná vyjádřila přesvědčení, že uzavřením pracovní smlouvy s N. V. nemohlo dojít k zastření pravé majetkové situace pro účely povolení oddlužení a věřitelé nebyli zkráceni v přímé souvislosti s uzavřenou pracovní smlouvou. Soud prvního stupně také vadně dovodil úmyslné zavinění obviněné, neboť neměla úmysl obházet podmínky insolvenčního řízení a nedošlo ke zkrácení věřitelů. Existoval zde totiž dostatek finančních prostředků na pokrytí měsíčních splátek pro oddlužení, byť nemusely pocházet z pracovního poměru, za což obviněná nemohla odpovídat. Soudy nižších stupňů nezohlednily prohlášení N. V. týkající se trvání pracovního poměru, učiněné na schůzi věřitelů u Krajského soudu v Praze, a potvrzení vystavené Všeobecnou zdravotní pojišťovnou České republiky, že pracovní poměr prokazatelně trval. V tomto směru obviněná odkázala na usnesení Městského soudu v Praze ze dne 12. 9. 2001, sp. zn. 7 To 337/2001, podle kterého sdělení nepravdivých údajů o tom, zda a od koho pobírá obviněný mzdu nebo jiný pravidelný příjem, u kterého peněžního ústavu má účet a jaké je číslo tohoto účtu, učiněné na základě výzvy soudu podle § 260 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (a to v tehdy účinném znění; dále ve zkratce jen „o. s. ř.“ pro nyní platné a účinné znění), není prohlášením o majetku, a proto takovým sdělením nepravdivých údajů obviněný nenaplnuje skutkovou podstatu trestného činu podle § 256 odst. 1 písm. d) zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce jen „tr. zák.“).

6. Podle obviněné její jednání není společensky škodlivé, neboť podepsáním pracovní smlouvy nebyla naplněna skutková podstata žádného trestného činu. Obviněná pouze poskytla zaměstnání N. V. a nebylo prokázáno, že by se nějak podílela na podání insolvenčních návrhů za N. V. Tento fakt potvrdil i obviněný K. A. H. Proto měla být v plném rozsahu zproštěna obžaloby.

7. Obviněná s ohledem na výše uvedené navrhl, aby Nejvyšší soud vyhověl jejímu dovolání a zrušil rozhodnutí soudů obou nižších stupňů a aby poté věc přikázal soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí. Následně též vyjádřila souhlas s projednáním dovolání v neveřejném zasedání.

III.

Vyjádření k dovolání

8. Dovolání obviněné bylo zasláno nejvyššímu státnímu zástupci, který se k němu vyjádřil prostřednictvím státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství. Podle názoru státního zástupce námitky obviněné v podstatné části neodpovídají uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., protože ten nemůže být naplněn námitkami, které představují polemiku se skutkovými zjištěními soudů, se způsobem hodnocení důkazů nebo s postupem při provádění důkazů apod. Obviněná ve svém dovolání předkládá vlastní verzi skutkového děje a snaží se o prosazení takových skutkových okolností, které by negovaly její podíl na spáchání trestného činu v souvislosti s insolvenčním řízením vedeným proti N. V. Dílem šlo také o opakování námitek, jimiž se už soudy nižších stupňů v předchozích řízeních zabývaly.

9. S jistou mírou tolerance by podle státního zástupce bylo možno formálně podřadit pod uplatněný dovolací důvod ty námitky obviněné, které se vztahovaly k účastenství ve formě pomoci podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku k přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku, avšak při respektování skutkového děje zjištěného soudem prvního stupně. Jejich opodstatněnost však státní zástupce neshledal. Ustanovení § 227 tr. zákoníku sankcionuje nesplnění nebo nikoli řádné splnění zákonem uložené povinnosti určitých osob, aby soud či jiný orgán veřejné moci mohl řádně zjistit jejich majetkové poměry. Ve vztahu k prohlášení o majetku v rámci insolvenčního řízení, resp. k podání návrhu na povolení oddlužení, poukázal státní zástupce na odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2015, sen. zn. 29 NSČR 47/2013, publikovaného pod č. 24/2016 Sb. rozh. obč., z něhož mimo jiné vyplývá, že jednou z nejdůležitějších povinností dlužníka podávajícího insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení je připojit k insolvenčnímu návrhu seznam svého majetku obsahující všechny předepsané náležitosti. Státní zástupce konstatoval, že význam, jaký má splnění této povinnosti pro insolvenční řízení, je zdůrazněn i požadavkem, aby se dlužník tzv. osobně zaručil za správnost a úplnost takového seznamu tím, že jej podepíše a výslovně uvede, že seznam majetku je správný a úplný. Úmyslné porušení této povinnosti je podle státního zástupce sankcionováno též normami trestního práva. Při předpokládaném zásahu do majetkových práv věřitelů, k němuž dochází v důsledku podání insolvenčního návrhu, je třeba mít k dispozici úplné, nezkrácené a pravdivé informace od dlužníka, který je soudu stvrzuje.

10. Dále státní zástupce uvedl k námitkám obviněné o omezeném významu jejího podílu na podání insolvenčních návrhů, že k trestnosti účastníka na trestném činu jiného ve formě pomoci podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku se nevyžaduje, aby svým jednáním naplnil všechny zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu spáchaného hlavním pachatelem, k němuž pomoc směřovala. Podstatné je, aby pomocník přispěl ke spáchání úmyslného trestného činu hlavního pachatele, a státní zástupce odkázal také na rozhodnutí pod č. 35/2020 Sb. rozh. tr. Jestliže obviněná podepsala s dlužnicí (jako hlavní pachatelkou) N. V. fiktivní pracovní smlouvu vztahující se k jejímu zaměstnání v občanském sdružení D. jak její zástupkyně, resp. jednatelka, za účelem jejího předložení v rámci insolvenčního řízení před Krajským soudem v Praze, jak vyplývá z dostupného materiálu, vykazovalo toto jednání znaky pomoci. Smysl fiktivní pracovní smlouvy lze vyložit jako uzavření vztahu, jehož obsah následně nebyl naplňován po právu. Předstíral se potenciál výplaty mezd ze zaměstnání, tedy majetková situace dlužníka, která předepsaným způsobem neodpovídala skutečnosti. Tímto byla mařena možnost soudu náležitě ji zjistit. Případná oznámení o trvání pracovního poměru např. Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky mohla znamenat pouhé deklarování administrativního stavu vzniklého v návaznosti na předložení fiktivní pracovní smlouvy. Státní zástupce odmítl námitky obviněné, kterými brojila proti způsobení následků, resp. poškození věřitelů. Ty rovněž neobstály potud, pokud skutková podstata přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku je vybudována jako tzv. abstraktně ohrožovací delikt. K jeho dokonání se nevyžaduje materiální výsledek, škodlivý následek nebo účinek. Ve shodě s názorem vysloveným v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2020, sp. zn. 5 Tdo 294/2020, není nutné, aby došlo ke zmaření uspokojení pohledávky věřitele dlužníka ani k jakékoli jiné škodě na cizím majetku.

11. Státní zástupce z uvedených důvodů uzavřel, že ty námitky obviněné, které byly částečně podřaditelné pod uplatněný dovolací důvod, jsou neopodstatněné. Proto navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněné jako zjevně neopodstatněné.

12. Vyjádření státního zástupce bylo zasláno k případné replice obviněné, která tohoto práva nevyužila.

IV.

Postoupení věci velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu

13. Trestní věci obviněné M. H. se původně zabýval senát č. 5 trestního kolegia Nejvyššího soudu (dále též jen „senát č. 5“), jemuž byla věc přidělena k rozhodnutí podle rozvrhu práce Nejvyššího soudu. Tento senát svým usnesením ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. 5 Tdo 300/2021, rozhodl podle § 20 odst. 1, 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce jen „ZSS“ nebo „zákon o soudech a soudcích“), o postoupení věci velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu (dále též jen „velký senát trestního kolegia“ nebo „velký senát“). Senát č. 5 totiž dospěl k závěru, že porušením povinnosti uvést pravdivé údaje v insolvenčním návrhu spojeném s návrhem na povolení oddlužení podle § 104 odst. 1 písm. a) a § 392 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „insolvenční zákon“), nemůže být

spáchán přečin porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku, jak to dříve uvedl v odůvodnění svého usnesení jiný senát Nejvyššího soudu (senát č. 29 občanskoprávního a obchodního kolegia), a to konkrétně v odůvodnění usnesení ze dne 17. 6. 2015, sen. zn. 29 NSČR 47/2013, které bylo poté publikováno pod č. 24/2016 Sb. rozh. obč.

14. Senát č. 5 pak obsáhle pod body 17. až 39. svého usnesení zdůvodnil svůj názor, proč v uvedeném případě nejde o prohlášení o majetku ve smyslu § 227 tr. zákoníku, stejně tak vysvětlil i zvolený procesní postup, proč věc předkládá velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu. V tomto směru lze odkázat jak na uvedené usnesení senátu č. 5, tak i na další pasáže odůvodnění tohoto rozhodnutí velkého senátu, protože argumentaci předloženou senátem č. 5 akceptoval jako správnou i velký senát trestního kolegia a použil ji v tomto rozhodnutí.

V.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

15. Velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu nejprve zjistil, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení, a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti dovolacích námitek obviněné ve vztahu k uplatněnému dovolacímu důvodu.

16. Dovolání je svou povahou mimořádným opravným prostředkem, který na rozdíl od odvolání není možné podat z jakéhokoli důvodu, ale jen z některého z taxativně vymezených důvodů podle § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř., resp. podle § 265b odst. 2 tr. ř. Podání dovolání z jiného důvodu je vyloučeno. Přitom nestačí, aby zákonný dovolací důvod byl jen formálně deklarován, ale je třeba, aby mu námitky dovolatele také svým obsahem odpovídaly.

17. Obviněná M. H. uplatnila dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., pro který je možno dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Jde tedy o nesprávný výklad a použití norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotně právních norem jiných právních odvětví. Podstatou je vadné uplatnění příslušných ustanovení hmotného práva na skutkový stav zjištěný soudem prvního a druhého stupně. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán zejména tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Tento dovolací důvod ovšem nespočívá v případném procesním pochybení soudů nižších stupňů ani v tom, že se dovolatel sice domáhá použití norem hmotného práva, ale na takový skutek, k němuž dospěl vlastní interpretací provedených důkazů, které soudy prvního a druhého stupně vyhodnotily odlišně od názoru dovolatele. Dovolání s poukazem na citovaný důvod tudíž nemůže být založeno na námitkách proti tomu, jak soudy hodnotily důkazy, jaká skutková zjištění z nich vyvodily, jak postupovaly při provádění důkazů, v jakém rozsahu provedly dokazování apod. Dovolání je koncipováno jako mimořádný opravný prostředek, a je tudíž určeno k nápravě pouze závažných právních vad pravomocných rozhodnutí.

18. Ve skutečnosti ale měla obviněná na mysli spíše dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. v jeho druhé alternativě, neboť se domáhala přezkumu rozhodnutí odvolacího soudu, který svým usnesením rozhodl o zamítnutí odvolání proti odsuzujícímu rozsudku soudu prvního stupně, tj. proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř., přestože byl podle jejího přesvědčení v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Toto pochybení by ovšem samo o sobě nemohlo být důvodem pro odmítnutí dovolání obviněné.

19. Dále je vhodné připomenout, že v trestních věcech rozhodují o dovoláních senáty trestního kolegia Nejvyššího soudu v souladu se stanoveným rozvrhem práce pro dané období. Pokud podle § 20 odst. 1 ZSS dospěje senát Nejvyššího soudu při svém rozhodování k právnímu názoru, který je odlišný od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího soudu, postoupí věc k rozhodnutí velkému senátu příslušného kolegia. Senát trestního kolegia postupuje věc k rozhodnutí velkému senátu trestního kolegia (senátu č. 15), senát občanskoprávního a obchodního kolegia pak velkému senátu tohoto kolegia (senát č. 31). Zákon o soudech a soudcích ani jiné právní předpisy (a v návaznosti na to ani rozvrh práce Nejvyššího soudu) nepočítají se žádným tzv. konfliktním senátem, který by rozhodoval v konkrétním případě, pokud senát jednoho kolegia se chce odchýlit od právního názoru vyjádřeného v rozhodnutí senátu jiného kolegia. Proto je třeba užít úpravy obecné, podle níž senát trestního kolegia může věc předložit pouze velkému senátu trestního kolegia, byť se chce odchýlit od právního názoru zaujatého v rozhodnutí senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu. Nyní posuzovaná otázka zároveň dosud nebyla řešena ve stanovisku Nejvyššího soudu (viz § 20 odst. 3 ZSS a *contrario*), a to ani některého z kolegií ani pléna Nejvyššího soudu (viz § 14 odst. 3 a § 21 odst. 1, 2 ZSS). Z uvedených důvodů je k projednání této věci příslušný velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu.

b) K vlastním námitkám obviněné

20. Jak bylo uvedeno, obviněná M. H. napadla svým dovoláním usnesení odvolacího soudu, jímž bylo zamítnuto její odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně. Obviněná zčásti zpochybňovala skutková zjištění soudu prvního stupně a v tomto směru její námitky zásadně neodpovídaly uplatněnému, avšak ani žádnému jinému dovolacímu důvodu, jak též správně poukázal ve svém vyjádření k dovolání státní zástupce. Nicméně zčásti obviněná zpochybnila to, že by vůbec byly naplněny znaky skutkové podstaty přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku, na němž se měla účastnit. Je sice pravdou, že příliš nerozlišovala mezi pachatelstvím a účastenstvím jako formou trestné součinnosti, jak poukazoval státní zástupce, přesto však (být s poněkud odlišnou argumentací) vytkla, že nedošlo k učinění nepravdivého prohlášení o majetku, resp. že označené jednání nebylo protiprávní a postížitelné prostředky trestního práva. V tomto směru je třeba se zabývat námitkami obviněné.

21. Přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku (v nyní účinném znění) se dopustí, kdo „v řízení před soudem nebo jiným orgánem veřejné moci odmítne splnit zákonnou povinnost učinit prohlášení o majetku nebo se takové povinnosti vyhýbá nebo v takovém prohlášení uvede nepravdivé

nebo hrubě zkreslené údaje“. Novelizací provedenou zákonem č. 55/2017 Sb. s účinností od 18. 3. 2017 přitom bylo nahrazeno původní sousloví „zákonnou povinnost učinit prohlášení o svém majetku nebo o majetku právnické osoby, za kterou je oprávněn jednat“, souslovím „zákonnou povinnost učinit prohlášení o majetku“, nicméně z hlediska obsahového ve vztahu k nyní řešenému problému je tato změna bez významu. V daném případě byla za pachatelku označena N. V., přičemž trestní stíhání vedené proti ní bylo podle § 307 odst. 1 tr. ř. podmíněně zastaveno. Obviněná N. V. se měla dopustit uvedeného přečinu v jeho třetí alternativě, tj. měla v řízení před soudem uvést v prohlášení o majetku nepravdivé nebo (sic!) hrubě zkreslené údaje. Obviněná M. H. jí měla umožnit spáchat tento čin ve smyslu § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku (aniž by v právní větě byla tato pomoc podle uvedeného ustanovení specifikována některou z demonstrativně vypočtených alternativ), a to tím, že s ní jménem občanského sdružení D. sjednala fiktivní pracovní smlouvu. Obviněný K. A. H. je k tomu měl navést ve smyslu § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku.

22. Jak již vysvětlil státní zástupce ve svém vyjádření k dovolání, postup soudů nižších stupňů, které v nepravdivé deklaraci o majetku, resp. o příjmech a zaměstnavateli, v insolvenčním návrhu spojeném s návrhem na povolení oddlužení podle § 104 odst. 1 písm. a) a § 392 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona spatřovaly znaky přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku, odpovídal názoru obsaženému v odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2015, sen. zn. 29 NSČR 47/2013, publikovaného pod č. 24/2016 Sb. rozh. obč. Podle odůvodnění tohoto rozhodnutí je jednou z nejdůležitějších povinností dlužníka podávajícího insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení připojit k insolvenčnímu návrhu seznam svého majetku [§ 104 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona] obsahující všechny předepsané náležitosti (§ 104 odst. 2 insolvenčního zákona). Význam, jaký má splnění této povinnosti pro insolvenční řízení, je zdůrazněn i požadavkem, aby se dlužník tzv. osobně zaručil za správnost a úplnost takového seznamu tím, že jej podepíše a výslovně uvede, že seznam majetku je správný a úplný (§ 104 odst. 4 insolvenčního zákona). Úmyslné porušení zmíněné povinnosti dlužníkem spočívající v tom, že dlužník odmítne splnit tuto povinnost, vyhýbá se jejímu splnění nebo v seznamu majetku uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje, je podle uvedeného rozhodnutí sankcionováno též normami trestního práva, a to jako přečin porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku. Neuvede-li dlužník v seznamu svého majetku podstatnou část svého majetku, je to (ve shodě se závěry obsaženými především v rozhodnutí pod č. 86/2013 Sb. rozh. obč.) podkladem pro závěr, že dosavadní výsledky řízení dokládají lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení [§ 395 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona]. Kdyby se prokázalo, že se tak stalo úmyslně, bylo by již na tomto základě možné důvodně předpokládat, že dlužník sleduje podáním návrhu na oddlužení nepoctivý záměr [§ 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona].

23. Velký senát trestního kolegia (ve shodě se senátem č. 5) ovšem z důvodů dále rozvedených dospěl k jinému závěru. V ustanovení § 104 insolvenčního zákona jsou upraveny náležitosti tzv. dlužnického insolvenčního návrhu a jeho přílohy. Jednou z těchto příloh je též v § 104 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona uvedený seznam vlastního majetku dlužníka, jehož náležitosti jsou blíže specifikovány v § 104 odst. 2

insolvenčního zákona. Je sice pravdou, že zde dlužník svým podpisem stvrzuje správnost svého podání včetně jeho příloh, nicméně jde „jen“ o podání dlužníka, které činí z vlastní vůle, bez předchozí ingerence orgánu veřejné moci a bez poučení o případných následcích řádného nesplnění uvedené zákonné povinnosti. Navíc ani samotný insolvenční zákon neoznačuje tento seznam majetku, který je povinnou přílohou insolvenčního návrhu, výslovně jako „prohlášení o majetku“, což je *terminus technicus* užívaný v § 227 tr. zákoníku (a ve spojitosti s tím, jak bude níže poukázáno, i v dalších právních předpisech, včetně samotného insolvenčního zákona). Ve své podstatě platí totéž i o přílohách návrhu na oddlužení podle § 392 insolvenčního zákona, zejména pak o seznamu majetku ve smyslu § 392 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona (takový návrh, jako tomu bylo v daném případě, se podle § 391 odst. 3 insolvenčního zákona podává na formuláři).

č. 7

24. Přitom uvedené slovní spojení „prohlášení o majetku“ zná i samotný insolvenční zákon, který jej užívá ve svých ustanoveních § 214 až § 216. Tento institut se též v řadě ohledů ztlačně odlišuje od předložení (pouhého) seznamu majetku dlužníkem spolu s insolvenčním návrhem. Podle § 214 insolvenčního zákona je to insolvenční soud, který na návrh insolvenčního správce nebo věřitelského výboru je oprávněn předvolat dlužníka nebo osoby jednající za dlužníka k výslechu a vyzvat je k „prohlášení o majetku“. Předvolání k prohlášení o majetku pak musí obsahovat účel výslechu a především i poučení o následcích odmítnutí prohlášení nebo uvedení nepravdivých, neúplných nebo hrubě zkreslujících údajů, čímž se jednoznačně míní poučení o trestních následcích, tj. o tom, že v případě nikoli řádného splnění zmíněné povinnosti by se dlužník mohl dopustit právě přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku. I proto se předvolání doručuje předvolanému do vlastních rukou, a to nejméně 10 dnů před výslechem, předvolaný je povinen se osobně dostavit k výslechu, jinak může být k němu předveden, před započítáním výslechu je třeba vyslýchaného znovu poučit i o trestních následcích (viz zejména § 214 odst. 2 a 3 insolvenčního zákona). O prohlášení o majetku se sepisuje protokol (§ 216 odst. 1 insolvenčního zákona), jehož případnou přílohou může být seznam majetku sepsaný dlužníkem. Přitom tento protokol zahrnuje též obsah poučení poskytnutého insolvenčním soudem podle § 214 insolvenčního zákona a výslovné prohlášení předvolaného o tom, že uvedl jen úplné a pravdivé údaje o majetku dlužníka, přičemž dlužník musí protokol podepsat. Úkony insolvenčního soudu v takovém případě může činit jen soudce (tj. nikoli pomocný administrativní aparát). Přejímá se tak podoba tzv. přísežného výslechu dlužníka či jeho statutárního orgánu z ustanovení § 260a a násl. o. s. ř. (viz níže).

25. Z uvedeného jsou patrné jednoznačné rozdíly mezi seznamem majetku jako přílohou insolvenčního návrhu podle § 104 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona, resp. návrhu na oddlužení podle § 392 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona, a prohlášením o majetku podle § 214 až § 216 insolvenčního zákona. Předně je třeba uvést, že samotný insolvenční zákon zná institut prohlášení o majetku, sám zákonodárce odlišuje i slovním označením „prohlášení o majetku“ a „seznam majetku“ (k vůli zákonodárce ovšem viz níže). Dále je třeba uvést, že aktivita při získání prohlášení o majetku vychází od orgánu veřejné moci, nikoli od soukromé osoby, která podává insolvenční návrh nebo návrh na oddlužení. S tím je spojeno i to, že dlužník (případně jiná osoba) je při předvolání

k prohlášení o majetku a následně před započítáním výsledku (tedy dokonce dvakrát) poučení o trestních následcích nesplnění výzvy, zatímco v případě podání insolvenčního návrhu či návrhu na oddlužení se mu nedostává takového poučení. O prohlášení o majetku sepisuje insolvenční soud protokol (jde o veřejnou listinu), jehož součástí musí být i obsah podaného poučení, a úkony zde činí soudce. Naproti tomu seznam majetku jako součást insolvenčního návrhu a návrhu na oddlužení sepisuje dlužník sám (popřípadě za pomoci dalších osob) a jde o soukromou listinu. Mezi oběma instituty tak lze nalézt zřejmé a z hlediska uplatnění trestní represe podstatné rozdíly (viz k tomu ještě dále).

26. Na druhé straně je třeba připustit, že i judikatura civilních soudů přiznává seznamu majetku ve smyslu § 104 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona určitou specifičnost a vyšší závažnost, protože nejde jen o pouhé tvrzení obsažené v samotném insolvenčním návrhu nebo v jiném podání adresovaném insolvenčnímu soudu, neboť podle § 104 odst. 4 insolvenčního zákona *in fine* musí obsahovat prohlášení, že je správné a úplné a musí být podepsáno, byť se zde nepožaduje ověření podpisu (na rozdíl od dalších právních úprav prohlášení o majetku v jiných právních předpisech – viz níže a rozhodnutí pod č. 111/2011 Sb. rozh. obč.). Pokud by insolvenční návrh neobsahoval takové prohlášení, dlužník by řádně nesplnil svou povinnost předložit seznam majetku (viz též rozhodnutí pod č. 26/2011 Sb. rozh. obč.).

27. Současná odborná literatura z oblasti trestněprávní v případě insolvenčního zákona výslovně označuje za prohlášení o majetku ve smyslu § 227 tr. zákoníku zpravidla jen institut uvedený v § 214 až § 216 insolvenčního zákona (zatímco ustanovení § 104 či § 392 insolvenčního zákona pomíjí, resp. se k němu nijak nevyjadřuje) – viz zejména ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2281 a 2282; JELÍNEK, J. a kol. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 8. vydání. Praha: Leges, 2020, s. 366; ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2. § 205 až 421. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1859; ŠÁMAL, P. a kol. Trestní právo hmotné. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 704. Jen výjimečně se za prohlášení o majetku označuje i seznam majetku ve smyslu § 104 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona – viz zejména DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. a kol. Trestní zákoník. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 1460 a násl.

28. Ani v současné odborné literatuře k insolvenčnímu právu se zpravidla neuvádí, že nepodání úplného a pravdivého seznamu majetku jako přílohy insolvenčního návrhu či návrhu na oddlužení by mělo být sankcionováno jako trestný čin podle § 227 tr. zákoníku. Tak např. v jednom komentáři (HÁSOVÁ, J., MORAVEC, T. a kol. Insolvenční zákon. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 370) se zmiňují v rámci trestněprávních konsekvencí podání nepravdivého seznamu majetku dva tzv. úpadkové trestné činy – uvedené v § 222 a § 223 tr. zákoníku, kterých by se nepoctivý navrhovatel mohl dopustit, přičemž o ustanovení § 227 tr. zákoníku se tento komentář nezmiňuje. V jiném velmi podrobném komentáři od téhož nakladatele (SPRINZ, P., JIRMÁSEK, T., ŘEHÁČEK, O., VRBA, M., ZOUBEK, H. a kol. Insolvenční zákon. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 250 a násl.) autor Tomáš Jirmásek velmi podrobně rozebírá na několika stranách následky nepředložení řádných příloh (odmítnutí insolvenčního návrhu, odpovědnost

za škodu nebo jinou újmu, odmítnutí návrhu na vyhlášení moratoria, na povolení reorganizace a na povolení oddlužení, nepoctivý záměr dlužníka a jeho následky, domněnka platební neschopnosti dlužníka), stejně tak se podrobně věnuje seznamu majetku, nikde se však nezmiňuje o tom, že by nepředložení řádného seznamu majetku mělo být trestným činem podle § 227 tr. zákoníku (a to ani v pasáži o následcích nepředložení řádného seznamu majetku pod bodem III.3., marginální čísla 42 a 43 na s. 254 uvedeného komentáře, ale ani pod bodem I.2., marginální číslo 7 na s. 250, kde autor poukazuje jen na možnost spáchání trestných činů poškození věřitele podle § 222 tr. zákoníku a porušení povinnosti v insolvenčním řízení podle § 225 tr. zákoníku); takový důsledek neuvádějí ani autoři Petr Sprinz a Petr Chytil v pasáži k § 392 (s. 1020 a násl. posledně citovaného díla), kde přitom výslovně zmiňují i rozhodnutí pod č. 24/2016 Sb. rozh. obč. Zmíněné důsledky, tedy že by mělo jít o trestný čin podle § 227 tr. zákoníku, nebude-li podán řádný seznam majetku podle § 104 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona, resp. podle § 392 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona, neuvádí ani další dva komentáře (KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. Insolvenční zákon. Komentář. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 353 a násl., resp. s. 1370 a násl.; MARŠÍKOVÁ, J. a kol. Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES č. 1346/2000 a prováděcími předpisy. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 174 a násl., resp. s. 698 a násl.).

č. 7

29. Vedle metody jazykového výkladu se pak nabízí i užití metody historického výkladu ustanovení § 227 tr. zákoníku, resp. souvisejících ustanovení insolvenčního zákona (§ 104, § 214 až § 216 a § 392 insolvenčního zákona), a jim předcházejících právních úprav. Ani z tohoto pohledu není řešení zcela jednoznačné, byť je třeba uznat, že na základě této metody výkladu není vyloučeno ani řešení zvolené v rozhodnutí pod č. 24/2016 Sb. rozh. obč. Na jedné straně, jak již bylo uvedeno, zákonodárce od samého počátku i terminologicky rozlišoval označení „prohlášení o majetku“ v § 214 až § 216 insolvenčního zákona od „seznamu majetku“ v § 104 odst. 1 písm. a) a § 392 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona. Přitom institut prohlášení o majetku byl v době přijetí insolvenčního zákona znám a zákonodárce i podle důvodové zprávy si jej byl dobře vědom. Z důvodové zprávy k insolvenčnímu zákonu totiž vyplývá, že právě ustanoveními § 214 až § 216 insolvenčního zákona má být pro insolvenční řízení „nahrazena“ úprava obsažená v § 260a až § 260k o. s. ř., tedy institutu, který byl pro uvedenou úpravu v insolvenčním zákoně též vzorem a který má jednoznačně povahu „prohlášení o majetku“ ve smyslu § 227 tr. zákoníku. Pro případ porušení této povinnosti se ovšem v důvodové zprávě výslovně nedovolával trestněprávní ochrany. Naproti tomu při zdůvodnění § 104 insolvenčního zákona nijak neodkazoval na obecný institut prohlášení o majetku, resp. na inspirační vzor úpravy obsažené v § 260a a násl. o. s. ř. (jako v případě § 214 až § 216 insolvenčního zákona), ale zase se výslovně dovolával trestněprávní ochrany prostřednictvím tehdejší skutkové podstaty trestného činu poškození věřitele podle § 256 odst. 1 písm. d) tr. zák., kterou se poskytovala ochrana před nesplněním povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku. I v důvodové zprávě se kladl důraz na požadavek, aby dlužník podepsal předložené seznamy a tímto podpisem stvrdil povinné prohlášení o jejich správnosti a úplnosti, což mělo být též důvodem pro možný trestněprávní postih uvedení nepravdivých informací. V případě § 392 insolvenčního zákona nic takového důvodová zpráva neuváděla.

30. K tomu je třeba doplnit, že ustanovení § 256 odst. 1 písm. d) tr. zák. bylo formulováno takto: „Kdo i jen částečně zmaří uspokojení svého věřitele tím, že ... v řízení před soudem odmítne splnit zákonnou povinnost učinit prohlášení o svém majetku nebo o majetku právnické osoby, za kterou je oprávněn jednat, nebo v takovém prohlášení uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem.“ Oproti nyní platné právní úpravě obsažené v § 227 tr. zákoníku tak bylo dřívější ustanovení znatelně užší, neboť se týkalo jen porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení v řízení před soudem, které se ovšem postihovalo (spolu s dalšími alternativami poškození věřitele) pouze tehdy, pokud došlo k alespoň částečnému zmaření uspokojení vlastního věřitele. Současná právní úprava je obecnější v tom směru, že se již netýká jen prohlášení o majetku v řízení před soudem, ale může jít i o jiné případy prohlášení o majetku (např. v přípravném řízení před státním zástupcem nebo policejním orgánem podle § 7a tr. ř. – viz též dále). Především však je rozdíl v tom, že podle nyní platné právní úpravy jde o tzv. abstraktně ohrožovací trestný čin, který není podmíněn poruchou a dokonce ani konkrétním ohrožením majetkového práva jiného (jde vlastně o předčasně dokonáný trestný čin, u něhož prosté zákonem popsané jednání postačuje k naplnění skutkové podstaty, výsledek ani v podobě konkrétního ohrožení se nežádá). Změnou právní úpravy tak došlo k výraznému zosřtení trestní represe, což zřejmě odpovídá vůli zákonodárce. Na tu lze usuzovat z velmi stručné důvodové zprávy k § 227 tr. zákoníku: „Nový trestný čin porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 225 (resp. po přečíslování § 227 – poznámka velkého senátu), který byl dříve nesystémově zařazen do poškození věřitele, byl při nové úpravě rozšířen na všechna prohlášení o majetku před státními orgány činěná na základě zákonné povinnosti a navíc, pokud jde o formy jednání popsané ve skutkové podstatě, i na vyhýbání se takové zákonné povinnosti, které se v praxi také poměrně často vyskytuje.“ Nejvýraznější změně spočívající v posunu od výsledečného trestného činu k trestnému činu abstraktně ohrožovacímu tak důvodová zpráva nevěnovala pozornost (pomine-li se zmínka o nesystémovém zařazení skutkové podstaty), navíc nebyla ani zcela přesná a v souladu se zákonnou dikcí, neboť zmiňovala poněkud nepřesně „státní orgány“, a nikoli „jiné orgány veřejné moci“ (uvedené pojmy mají různý obsah, tak např. podle důvodové zprávy by nebylo postiženo prohlášení o majetku před soudním exekutorem, zatímco podle dikce § 227 tr. zákoníku je postižitelné – viz k tomu též dále). V naznačeném směru tak ani historický výklad pomocí zjištění vůle zákonodárce příliš nepřispívá k řešení nastíněného problému, a to ani při pohledu hlouběji do historie, kdy byl trestněprávní postih porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku zahrnut do tehdejšího § 256 odst. 1 písm. d) tr. zák. novelizací provedenou zákonem č. 253/1997 Sb. (stručná důvodová zpráva uváděla pouze, že „skutková podstata trestného činu poškození věřitele se doplňuje tak, aby zahrnovala i jednání spočívající v odmítnutí pachatele splnit zákonnou povinnost učinit před soudem úplné a pravdivé prohlášení o svém majetku“, a že „navazuje na stávající úpravu postupu soudu ve vykonávacím řízení v rámci občanského soudního řízení“). Podle odborné literatury ovšem tato změna přinesla možnost trestního postihu podle § 256 odst. 1 písm. d) tr. zák. i dlužníka, který v návrhu na prohlášení konkursu nebo poté na výzvu soudu, nepodával-li sám návrh, neposkytl seznam svého majetku a závazků (podepsaný a s výslovným prohlášením, že je správný a úplný), jak vyplývalo z ustanovení § 4 odst. 3 a posléze i § 4a odst. 1 písm. b), odst. 2 tehdy platného zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání,

ve znění pozdějších předpisů (viz k tomu např. ŠÁMAL, P., PÚRY, F., RIZMAN, S. Trestní zákon. Komentář. II. díl. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 1551; toho se dovolává i komentář k současnému trestnímu zákoníku DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. a kol. Trestní zákoník. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 1460 a násl.).

31. Uvedené historické expozé lze shrnout tak, že z legislativních změn v oblasti trestněprávní není na základě důvodových zpráv sice zcela jednoznačná vůle zákonodárce, zda má být postihováno prostředky trestního práva i sepsání nepravdivého seznamu majetku podle § 104 a § 392 insolvenčního zákona, nicméně z důvodové zprávy k prvně uvedenému ustanovení je to vcelku patrné. Tento záměr navazuje též na dobovou odbornou literaturu, která i za předchozí právní úpravy zamýšlela takový postih, ovšem při neexistenci nyní platných ustanovení § 214 až § 216 insolvenčního zákona. Zostření trestní represe při rekodifikaci trestního práva hmotného na tom nic nezměnilo. Z hlediska historického výkladu se tak názor uvedený v rozhodnutí pod č. 24/2016 Sb. rozh. obč. jeví být do jisté míry důvodným.

č. 7

32. Dále se však nabízí možnost využít komparativní metodu. Institut prohlášení o majetku lze totiž najít i v dalších právních předpisech, s nimiž je možno učinit stručné porovnání sledovaných základních parametrů.

33. Předně lze upozornit na již výše zmíněná ustanovení § 260a a násl. o. s. ř., kde je obsažen institut prohlášení o majetku, který byl do občanského soudního řádu zaveden jeho velkou novelou provedenou zákonem č. 30/2000 Sb., přičemž se zde navazovalo na tzv. vyjevovací přísahu, která byla upravena v rakouském exekučním řádu (§ 47 až § 49 zákona č. 79/1896 ř. z.; bezprostředně ovšem tato úprava navazovala na jiná ustanovení o činnosti soudu před nařízením výkonu rozhodnutí a bez podrobností se zmiňovala o „prohlášení o svém majetku“ v § 259 o. s. ř. od roku 1992, podobný institut takto výslovně neoznačený byl do roku 1991 obsažen v § 260 o. s. ř.). Institut prohlášení o majetku podle § 260a a násl. o. s. ř. měl podle důvodové zprávy sloužit věřitelům jako prostředek k umožnění výkonu rozhodnutí (byť jeho účinnost bývá zpochybňována). K prohlášení o majetku v tomto případě může dojít jen na základě návrhu věřitele s peněžitou pohledávkou přiznanou vykonatelným rozhodnutím před samotným podáním návrhu na nařízení výkonu takového rozhodnutí. Soud pak předvolává povinného k prohlášení o majetku a předvolání musí podle § 260d odst. 1 o. s. ř. obsahovat mimo jiné vedle účelu výsledku i poučení o následcích, jestliže prohlášení bude odmítnuto nebo jestliže v něm budou uvedeny nepravdivé nebo hrubě zkrácené údaje. Citované ustanovení přitom výslovně odkazuje na trestní předpisy, byť na již neplatnou právní úpravu obsaženou v § 256 odst. 1 písm. d) tr. zák. I v tomto případě se jednak dostává předvolané osobě opětovného poučení před započítáním výsledku – viz § 260e odst. 1 o. s. ř., jednak se pořizuje protokol o prohlášení o majetku (§ 260e odst. 3 o. s. ř.), v němž se uvede i obsah poučení, kterého se dostalo vyslychanému, který pak musí tento protokol podepsat, jednak může činit uvedené úkony jen soudce (§ 260e odst. 4 o. s. ř.). Je tak zřejmé, že tato obecná úprava byla vzorem pro institut prohlášení o majetku upravený v § 214 až § 216 insolvenčního zákona (nikoli však pro pouhé předložení seznamu majetku jako součást insolvenčního návrhu, resp. návrhu na

oddlužení), jak ostatně vyplývá z důvodové zprávy k insolvenčnímu zákonu uvedené shora.

34. Je třeba odkázat rovněž na další právní předpis týkající se výkonu rozhodnutí, konkrétně na zákon č. 120/2001 Sb., exekuční řád, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce jen „EŘ“), upravující exekuční řízení. Exekutor je při výkonu exekuční činnosti a při činnostech vykonávaných z pověření soudu nebo státního zástupce úřední osobou ve smyslu § 127 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku (dříve veřejným činitelem podle § 89 odst. 9 tr. zák.), a tedy i tzv. jiným orgánem veřejné moci, nikoli však státním orgánem (k postavení exekutora viz § 1 a násl. EŘ a též např. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2006, sp. zn. Pl. ÚS st 23/06). Podle § 50 odst. 2 EŘ může exekutor, považuje-li to za účelné, předvolat povinného a vyzvat ho k dobrovolnému splnění povinnosti, kterou mu ukládá exekuční titul, a k prohlášení o majetku povinného (pozn. redakce: s účinností od 1. 1. 2022 však byla z citovaného ustanovení vypuštěna právě část týkající se prohlášení o majetku povinného). Podle § 50 odst. 3 EŘ je exekutor také oprávněn nahlédnout do soudního spisu o prohlášení o majetku povinného. Podle § 52 odst. 1 EŘ se pro exekuční řízení použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, tedy pro prohlášení o majetku se přiměřeně užijí ustanovení § 260a až § 260h o. s. ř., přičemž úkony, které jsou svěřeny soudci, v tomto řízení podle § 52 odst. 2 EŘ provádí soudní exekutor. I zde tedy platí, že iniciativa vychází od soudního exekutora jako úřední osoby nadané k tomu svěřenou pravomocí [§ 127 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku], a povinnému se rovněž dostává dokonce dvojího poučení o případných trestních následcích nevyhovění výzvě, sepisuje se protokol o úkonu jako veřejná listina atd.

35. Dále je možno zmínit též právní úpravu prohlášení o majetku obsaženou v § 180 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce jen „DŘ“). I v tomto případě vychází aktivita od orgánu veřejné moci (státního orgánu), konkrétně správce daně může vyzvat daňového dlužníka, jehož dluh nebyl a nemohl být uhrazen daňovou exekucí příkázáním pohledávky z účtu u poskytovatele platebních služeb, aby ve stanovené lhůtě, která nesmí být kratší než 15 dnů od doručení výzvy, podal prohlášení o majetku. Ve výzvě musí podle § 180 odst. 1 DŘ správce daně poučit dlužníka o povinnostech spojených s doručením výzvy a o případných následcích spojených s nepodáním prohlášení nebo uvedením nepravdivých anebo hrubě zkreslených údajů, čímž se opět (jednoznačně) míní důsledky v rovině trestněprávní. Výslovně se též uvádí, že ohledně nesplnění této povinnosti není správce daně vázán povinností mlčenlivosti pro účely trestního řízení. Prohlášení o majetku přitom může daňový dlužník učinit více způsoby, o čemž je též poučen (písemně s ověřeným podpisem, ústně do protokolu, prostřednictvím datové zprávy s uznávaným elektronickým podpisem nebo prostřednictvím datové schránky), tedy způsobem, kterým lze ověřit, že takové prohlášení o majetku skutečně učinil osobně on sám. I v případě prohlášení o majetku v daňovém řízení vychází aktivita od orgánu veřejné moci, který též poskytuje povinné osobě poučení o případných trestních následcích neuposlechnutí takové výzvy.

36. Z daňového práva lze uvést rovněž institut prohlášení o majetku podle § 38zc až § 38ze zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. I podle

uvedených ustanovení vyzývá v zákonem předvídaných případech k podání prohlášení o majetku správce daně (tedy státní orgán jako orgán veřejné moci). Podle § 38zc odst. 3 citovaného zákona přitom poučí poplatníka o povinnostech spojených s oznámením výzvy a o případných následcích spojených s nepodáním prohlášení o majetku nebo uvedením nepravdivých anebo hrubě zkreslených údajů; ohledně nesplnění této povinnosti není správce daně vázán povinnostmi mlčenlivosti pro účely trestního řízení. Prohlášení o majetku podává poplatník ústně do protokolu, písemně s úředně ověřeným podpisem nebo prostřednictvím datové zprávy. I v tomto případě je tedy osoba podávající prohlášení o majetku předem poučena o případných trestních následcích.

37. V neposlední řadě je třeba zmínit institut prohlášení o majetku obsažený v trestněprocesním předpisu, a sice v § 7a tr. ř., do něhož byl novelizací provedenou zákonem č. 55/2017 Sb. za jeho současné modifikace přesunut ze zákona č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Pro účely trestního řízení se u tohoto institutu zvláště upravují s ohledem na princip *nemo tenetur se ipsum accusare* (princip zákazu nucení k sebeobviňování) případy, kdy vyzvaná osoba nemusí vyhovět výzvě k prohlášení o majetku. Jinak i v tomto případě podává označená osoba prohlášení o majetku na výzvu orgánu veřejné moci, konkrétně předsedy senátu a v přípravném řízení státního zástupce nebo policejního orgánu, ve výzvě je třeba upozornit osobu, která má učinit prohlášení o majetku, vedle práva odepřít učinění prohlášení o majetku i na následky nevyhovění této výzvě, čímž se též rozumí poučení o možnosti trestněprávního poškození. I zde se jí tak dostává předem poučení o trestněprávních následcích neoprávněného nevyhovění výzvě, resp. podání nepravdivého či hrubě zkresleného prohlášení (které jinak vyzvaná osoba podává v písemné podobě a v případě nesrovnalostí může být k němu vyslechnuta – viz § 7a odst. 4 tr. ř.).

38. Z podaného komparativního přehledu je patrné, že institut prohlášení o majetku je obsažen ve více právních předpisech, především procesních, v nichž jej zákonodárce standardně takto výslovně označuje, zároveň stanovuje v zásadě podobný procesní postup orgánů veřejné moci, resp. úředních osob vykonávajících státem svěřenou pravomoc, při němž mohou žádat po určitých osobách prohlášení o majetku. Vždy přitom vychází iniciativa od orgánu veřejné moci (státního nebo jiného), resp. úřední osoby, vždy se v rámci výzvy k učinění prohlášení o majetku dostává vyzvané osobě nejméně jednou (mnohdy i vícekrát) poučení o trestních následcích nevyhovění výzvě nebo uvedení nepravdivých údajů. Podává-li se prohlášení o majetku ústně (ať obligatorně, jako např. v civilním soudním řízení, nebo fakultativně, jako např. v daňovém řízení), sepisuje se o takovém prohlášení protokol, tj. veřejná listina. V tom všem se uvedený procesní postup zřetelně odlišuje od prostého sepsání seznamu majetku, podává-li dlužník insolvenční návrh podle § 104 insolvenčního zákona nebo návrh na oddlužení podle § 392 insolvenčního zákona, kdy iniciativa vychází výlučně od něho samého, nedostává se mu předem poučení o trestních následcích podání nepravdivého či hrubě zkresleného seznamu majetku, resp. při jeho nepodání, nadto takový seznam je pouze soukromou listinou, přílohou podání (byť v tomto ohledu by to mohlo být do určité míry srovnatelné s případy prohlášení o majetku, které se podává písemně – např. v daňovém řízení, pak se však zpravidla žádá vyšší standard autentizace podání ověřením podpisu, popřípadě podáním prostřednictvím datové zprávy – viz § 180

odst. 2 DŘ). Kromě toho i samotný insolvenční zákon terminologicky rozlišuje mezi instituty seznamu majetku a prohlášení o majetku.

39. Insolvenční zákon přitom má vlastní účinné sankce uplatňované přímo v insolvenčním řízení pro případ uvedení nepravdivých či hrubě zkreslených údajů o vlastním majetku dlužníka při podání insolvenčního návrhu nebo návrhu na povolení oddlužení, jak ostatně vyplývá i ze samotného rozhodnutí pod č. 24/2016 Sb. rozh. obč., které v této rovině ani velký senát trestního kolegia nehodlá zpochybňovat. Ve shodě se shora uvedenou odbornou literaturou je možno zmínit především odmítnutí insolvenčního návrhu, odpovědnost za škodu nebo jinou újmu, odmítnutí návrhu na vyhlášení moratoria, na povolení reorganizace a na povolení oddlužení, možnost učinit závěr o nepoctivém záměru dlužníka s jeho vlastními následky, domněnka platební neschopnosti dlužníka). Velký senát trestního kolegia (ve shodě s jeho senátem č. 5) zaujal odlišný názor od dříve prezentovaného názoru v rozhodnutí pod č. 24/2016 Sb. rozh. obč. pouze v tom směru, že uvedení nepravdivých či hrubě zkreslených údajů v seznamu majetku jako příloze insolvenčního návrhu (resp. návrhu na oddlužení) nemůže být trestným činem podle § 227 tr. zákoníku. Rozhodující pro zaujetí zmíněného stanoviska jsou především první dva základní aspekty zdůrazněné shora. Jde o to, že ve všech ostatních srovnatelných případech je osoba, již je uložena povinnost učinit úplné a pravdivé prohlášení o majetku, vyzvána k takovému prohlášení orgánem veřejné moci, resp. Úřední osobou, přičemž je jí předem poskytnuto poučení o možných trestněprávních důsledcích nevyhovění takové výzvě. Tak tomu ovšem v případě seznamu majetku podle § 104 odst. 1 písm. a) a § 392 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona není (jde přitom o jediný ze všech zmíněných případů, u nichž se zvažuje, že porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku má být trestným činem podle § 227 tr. zákoníku). V tom velký senát trestního kolegia spatřuje nejvýznamnější a zásadní deficit při porovnání jinak srovnatelných institutů podřaditelných pod ustanovení § 227 tr. zákoníku.

40. Vychází-li iniciativa od orgánu veřejné moci, vyjevuje se tím totiž jeho zvláštní zájem na splnění povinnosti učinit věrné, tedy úplné a správné prohlášení o majetku, vyzvaná osoba je pak pod pohrůžkou trestní sankce nucena ke splnění zmíněné povinnosti, a to nejen k tomu, aby byl soupis majetku úplný a správný, ale i k tomu, aby vůbec učinila prohlášení (odmítnutí splnění této povinnosti je pak první a nejzávažnější formou jednání postižitelného podle § 227 tr. zákoníku). Naproti tomu k podání insolvenčního návrhu a návrhu na oddlužení zákonodárce obecně nenutí, nestanovuje obecnou povinnost dlužníka podat tyto návrhy (a tím i předložit seznam majetku jako jejich přílohu). Povinnost dlužníka podat vůči sobě samému insolvenční návrh platí omezeně jen pro právnické osoby a pro fyzické osoby – podnikatele (viz § 98 insolvenčního zákona); důsledkem nepodání takového návrhu, a tedy nesplnění této povinnosti, je především vznik nové povinnosti k náhradě škody (viz § 99 insolvenčního zákona). Samotné nepodání insolvenčního návrhu, ač k tomu byla ze zákona určitá osoba povinna, již od 1. 1. 2008 není sankcionováno prostředky trestního práva, a to na rozdíl od předchozí právní úpravy – viz k tomu § 126 odst. 2 tr. zák., ve znění účinném do 31. 12. 2007. Trestnost postihu nesplnění zákonné povinnosti podat návrh na prohlášení konkursu byla totiž zrušena ještě za působnosti předchozího trestního zákona jeho novelou provedenou zákonem č. 296/2007 Sb. [a to s tímto odůvodněním: „V pojetí nové úpravy úpadkového práva působí zmíněný trestní postih proti tendenci motivovat dlužníka

ke včasnému řešení krizové situace především pozitivně. Namísto trestní sankce zavádí nová úprava soukromoprávní sankce majetkové (§ 98 a násl. insolvenčního zákona), jdoucí ku prospěchu věřitelů dlužníka, kteří jsou porušením povinnosti podat návrh zpravidla postiženi nejvíce. Vztahy primárně soukromoprávní povahy, mezi něž vztah dlužníka a věřitele nepochybně patří, je nutné řešit primárně prostředky mimo obor trestního práva, nikoli trestní sankcí.“]. Pokud tedy dlužník (jde-li o fyzickou osobu – nepodnikatele) není vůbec nucen podat insolvenční návrh, resp. návrh na oddlužení, není ani ze zákona nucen předložit seznam majetku. Ten je jen přílohou jeho dobrovolného insolvenčního návrhu (resp. návrhu na oddlužení), přitom sám insolvenční zákon i aplikační praxe počítají s eventualitou (celkem běžnou), že dlužník vůbec nepřipojí tento seznam majetku ke svému návrhu, nebo jej sice připojí, ale neopatří jej podepsaným prohlášením, že je správný a úplný ve smyslu § 104 odst. 4 insolvenčního zákona, což se považuje za nesplnění povinnosti předložit seznam (viz rozhodnutí pod č. 26/2011 Sb. rozh. obč.), důsledkem je pak vždy odmítnutí návrhu dlužníka podle § 128 odst. 1 insolvenčního zákona, není-li tento nedostatek ve stanovené lhůtě napraven. Pokud by měla platit teze, že uvedení hrubě zkreslených či nepravdivých údajů v seznamu majetku jako přílohy insolvenčního návrhu (resp. návrhu na oddlužení) je postižitelné podle § 227 tr. zákoníku, pak by i úplné nesplnění této povinnosti, resp. nikoli řádné splnění této povinnosti, muselo být též stejným trestným činem, a to v jeho první či druhé alternativě (odmítnutí splnění povinnosti nebo vyhýbání se jí), jinými slovy prakticky vždy, kdy by došlo k odmítnutí insolvenčního návrhu podle § 128 odst. 1 insolvenčního zákona pro nedostatky v seznamu majetku, by podle takového přístupu, s nímž velký senát trestního kolegia nesouhlasí, mělo být zvažováno vyvození trestní odpovědnosti pro přečin podle § 227 tr. zákoníku. To by ovšem bylo zcela proti smyslu a logice úpravy insolvenčního práva, pro dlužníky by vždy byla výhodnější situace vůbec nepodávat insolvenční návrh, tedy zřetelně by se tak popíral záměr zákonodárce při shora zmíněné dekriminalizaci nepodání insolvenčního návrhu.

41. V rámci porovnání jednotlivých institutů je možno také upozornit, že v právním řádu existuje celá řada dalších právních předpisů, v nichž se po různých osobách vyžaduje jistá deklarace vlastního majetku vůči jiným osobám, a to dokonce i vůči orgánům veřejné moci, typicky jako součást či příloha jiného návrhu. Zákonodárce označuje takové povinnosti různě (např. jako osvědčení, oznámení apod.) a je přitom zřejmé, že v těchto případech při nesplnění povinnosti učinit uvedenou deklaraci se nepočítá se sankcionováním prostředky trestního práva, nečiní tak ani odborná literatura, která se soustředí (vyjma zmíněného sporného seznamu majetku jako přílohy insolvenčního návrhu a návrhu na oddlužení) jen na případy výslovně označené jako prohlášení o majetku, jak byly zmíněny shora. Jako jejich protipól tak lze uvést například osvědčení nemajetnosti určité osoby v trestním řízení při žádosti o bezplatné zastoupení či zastoupení za sníženou odměnu (v případě obviněného viz § 33 odst. 2 tr. ř., v případě poškozeného v trestních věcech viz § 51a odst. 1 tr. ř.), podobně musí prokázat majetkové poměry i žadatel o osvobození od soudních poplatků podle § 138 odst. 1 o. s. ř. (na stejné podmínky je mimo jiné vázáno i právo na ustanovení zástupce podle § 30 odst. 1 o. s. ř.), sankcí za nesplnění zmíněných povinností je v takových případech neúspěšnost návrhu. Z dalších předpisů je možno zmínit např. oznámení o majetku, resp. o příjmech a závazcích podle § 10 a § 11 zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů,

ve znění pozdějších předpisů, podle nichž veřejný funkcionář ve smyslu § 2 uvedeného zákona je též povinen přesně, úplně a pravdivě oznámit svůj majetek a příjmy a závazky (a to ke dni před zahájením výkonu funkce i periodicky v jejím průběhu), nesplnění této povinnosti je pak pouhým přestupkem – viz § 23 odst. 1 písm. f) citovaného zákona. Povinnosti k deklaraci o vlastním majetku (např. pro tzv. politicky exponované osoby) vůči povinným osobám (např. finančním institucím) stanovuje rovněž zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů (viz např. jeho § 15 odst. 2), a tento zákon sám řeší důsledky neposkytnutí součinnosti. Takto by bylo možno citovat i další právní předpisy (např. prohlášení dědiců o pozůstalostním majetku podle § 1687 odst. 2 o. z. a § 172 odst. 1 a dalších zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů). Povinnost podat úplný a správný seznam majetku jako přílohu insolvenčního návrhu případně spojeného s návrhem na oddlužení tak lze spíše zařadit do této druhé skupiny jiných povinných deklarací o vlastním majetku (činěných na základě zákona), s nimiž právní řád sice taktéž počítá, avšak neformalizuje je tak, jak to činí u shora popsanych prohlášení o majetku, a rozhodně nepočítá se sankcionováním porušení takové povinnosti prostředky trestního práva.

42. Zmíněný závěr, že nesplnění povinnosti podat úplný a správný seznam majetku jako přílohu insolvenčního návrhu, resp. návrhu na oddlužení, není žádným trestným činem a že plně postačí ochrana plnění této povinnosti prostředky civilněprávními, danými insolvenčním zákonem, je též zcela v souladu s principem subsidiarity trestní represe a použitím trestního práva jako *ultima ratio*, který má mít na zřeteli již zákonodárce a následně ho musí uplatňovat podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku i soudy rozhodující v trestních věcech. Jak vyplývá z názorů obsažených v odborné literatuře, ale i v mnoha rozhodnutích Ústavního a Nejvyššího soudu (viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 12. 10. 2006, sp. zn. I. ÚS 69/06, ze dne 10. 2. 2011, sp. zn. III. ÚS 2523/10, nebo ze dne 20. 2. 2014, sp. zn. III. ÚS 934/13), nesmí docházet k zapovězenému přepínání trestní represe, trestní odpovědnost má být uplatňována jen v případech, kdy jiné prostředky se jeví jako neúčinné či nedostatečné, tedy jako ten nejzazší nástroj pro nápravu závažného bezpráví (princip *ultima ratio*). Obecně uznávaný princip subsidiarity trestní represe vyžaduje, aby prostředky trestního práva byly v právním státě používány jen tam, kde nepostačí ochrana poskytovaná jinými právními odvětvími (právem občanským, obchodním, správním, finančním atd.). Tímto principem se musí řídit především zákonodárce, avšak uplatní se i při použití trestního zákona v praxi orgánů činných v trestním řízení. Je tak možno jej chápat ve dvojím smyslu. Jednak jako pravidlo limitující intenzitu trestní represe při definování skutkových podstat trestných činů a při stanovení dalších obecných podmínek trestní odpovědnosti. Tímto principem se vyjadřuje myšlenka, že k použití tak přísného prostředku, jakým je trestní právo spojené s razantními zásahy do lidských práv a svobod, se má sáhnout až v nezbytných případech, tj. jen tehdy, jestliže k nápravě důsledků protiprávního jednání a k účinné ochraně společnosti nepostačují jiné, mírnější prostředky, ať již prostředky, jimiž disponují jiná právní odvětví, nebo prostředky mimoprávní. Tyto mimotrestní prostředky mají mít zásadně přednost. Jednak má princip subsidiarity trestní represe své uplatnění také v aplikační praxi orgánů činných v trestním řízení při projednávání jednotlivých trestních věcí jako korektiv zabraňující posouzení konkrétního protiprávního

jednání jako trestného činu a vyplývá z ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Taková potřeba zpravidla nastává tehdy, jestliže se v daném individuálním případě vyskytnou mimořádné skutkové okolnosti, které způsobují, že stupeň trestního bezpráví je extrémně nízký, takže nejsou naplněny definiční znaky trestného činu, někdy je s ohledem na atypické okolnosti nezbytné, aby dolní hranici škodlivosti určil sám orgán činný v trestním řízení, aby tak zabránil očividně nespravedlivému trestnímu postihu.

43. Zmíněné principy musí být zvažovány především v těch případech, kdy i sám zákonodárce považuje určitý typ jednání za méně společensky závazný a škodlivý, což vyjadřuje i relativně nižší trestní sazbou trestu odnětí svobody (v případě § 227 tr. zákoníku v rozpětí 6 měsíců až 3 roků), podobně lze uvažovat i u trestných činů ryze formálních, abstraktně ohrožovacích, jejichž znakem není nějaký právem zapovězený výsledek (účinek). V tomto směru lze odkázat na bohatou odbornou literaturu k danému tématu (např. JELÍNEK, J. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 135 a násl.), jakož i na judikaturu Nejvyššího soudu. Především lze připomenout stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012, publikované pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr., zejména pak jeho druhou právní větu, podle níž zásada subsidiarity trestní represe a z ní vyplývající princip použití trestního práva jako *ultima ratio* má význam i interpretační, neboť znaky trestného činu je třeba vykládat tak, aby za trestný čin byl považován jen čin společensky škodlivý. Podle třetí právní věty téhož stanoviska kritérium společenské škodlivosti případu je doplněno principem *ultima ratio*, z něhož vyplývá, že trestní právo má místo pouze tam, kde jiné prostředky z hlediska ochrany práv fyzických a právnických osob jsou nedostatečné, neúčinné nebo nevhodné.

44. To je i případ přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku. Tento trestný čin patří spíše mezi ty méně závažné, tedy bagatelní trestné činy, které i zákonodárce zařadil do kategorie méně závažných trestných činů, tedy přečinů. Jde o specifický majetkový delikt, který je obvykle přiřazován k úpadkovým trestným činům, ač úpadek není jeho znakem, ani jeho zařazení mezi poškozovací trestné činy by však nebylo přesné. Tento přečin má totiž specifickou povahu abstraktně ohrožovacího deliktu, který se v uvedeném ohledu zřetelně odlišuje od dřívějšího postihu učinění nepravdivého prohlášení o majetku jako jedné z alternativ trestného činu poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. d) tr. zák. V případě této právní úpravy šlo výsledečný delikt, jehož základem byl postih poškozovacího jednání, které spočívalo v alespoň částečném zmaření uspokojení vlastního věřitele, muselo tedy vést k nějakému (byť v základní skutkové podstatě nekvantifikovanému) výsledku, který měl podobu poruchy (újmy na majetku poškozeného věřitele, uspokojení jehož pohledávky bylo zmařeno), přičemž porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku bylo jen jednou z alternativně stanovených forem způsobení takového výsledku. Oproti tomu současná právní úprava obsažená v § 227 tr. zákoníku vychází z prostého postihu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku jako formálního deliktu, který nemá vzápětí žádný výsledek, jde o pravý omisivní delikt (v podobě odmítnutí splnění povinnosti či vyhýbání se jí) nebo čistě činnostní delikt (v podobě uvedení nepravdivých nebo hrubě zkreslených údajů v takovém prohlášení). I z tohoto úhlu pohledu jde o významné zpřísnění právní úpravy, které nutí i aplikační praxi zvažovat, na jaké případy má adekvátně dopadnout a na které nikoli (třebaže v dřívější době za jiných předpokladů

se klamání při sdělování údajů o vlastním majetku postihovalo). Tato myšlenka vychází nejen ze změny ve vymezení objektivní stránky skutkové podstaty zmíněných deliktů, ale též ze související změny jejich objektu, tj. zájmu, který byl, resp. Je danými ustanoveními chráněn. Zatímco v případě § 256 odst. 1 písm. d) tr. zák. šlo o ochranu majetkových práv věřitelů, v případě § 227 tr. zákoníku jde primárně o ochranu zájmu na řádné činnosti soudů a jiných orgánů veřejné moci směřující k náležitému zjištění existence majetku a jeho rozsahu pro účely soudního či jiného podobného řízení (a vlastně tím jen zprostředkovaně, sekundárně, jsou chráněny i majetkové zájmy věřitelů). Také problematické vymezení z hlediska objektivní stránky i objektu bylo důvodem zcela nové koncepce postihu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku při rekodifikaci trestního práva hmotného, jak bylo zmíněno shora. Uvedené zostření trestní represe spočívající především v posunu od výsledečného k formálnímu deliktu, od deliktu poruchového k tzv. abstraktně ohrožovacímu, jehož základem je pouhé nesplnění povinnosti, aniž by se žádalo porušení či alespoň konkrétní ohrožení něčích práv (coby účinku na určitém hmotném předmětu útoku), opravňuje též ke kritickému náhledu na vymezení jednotlivých povinností podle mimotrestních předpisů, které lze podřadit pod ustanovení trestního zákoníku. K takové úvaze je třeba přistoupit právě u blanketních nebo odkazovacích skutkových podstat, které musejí být natolik přesné a ve svých důsledcích předvídatelné, aby byly dostatečným vodítkem pro chování svých adresátů (viz přiměřeně nález Ústavního soudu ze dne 12. 10. 2006, sp. zn. I. ÚS 69/06).

45. Jádro odlišení proto může spočívat právě v pojetí prohlášení o majetku v mimotrestních předpisech. Standardně totiž zákonodárce vyžaduje určitou vyšší závažnost a rozhodnost pachatele spáchat čin, podmiňuje-li trestnost dodržěním zákonného postupu příslušného orgánu veřejné moci, především jde-li o splnění jeho poučovací povinnosti. Proces prohlášení o majetku je tak standardně formalizován, pod ustanovení § 227 tr. zákoníku (vyjma sporného seznamu majetku) lze podřadit jen taková prohlášení o majetku, která zákonodárce takto výslovně označuje v mimotrestních předpisech, která jsou poskytována jen z podnětu orgánu veřejné moci a která mají formalizovaný postup s povinnou poučovací povinností vůči osobě, od níž se žádá takové prohlášení, o trestněprávních důsledcích nesplnění zmíněné povinnosti. V tom všem se však seznam majetku jako příloha insolvenčního návrhu nebo návrhu na oddlužení odlišuje, neboť je podáván z vůle navrhovatele a bez náležitého poučení, jde o soukromý seznam (jakkoliv o něm musí navrhovatel prohlásit, že je úplný a pravdivý a musí jej podepsat). Navíc z hlediska úvahy o subsidiaritě trestní represe a pojetí trestního práva jako *ultima ratio* je třeba doplnit, že i právní odpovědi insolvenčního práva nabízí dostatečně účinné nástroje k zamezení takového protiprávního jednání a k jeho nápravě (působí preventivně i restorativně). Tyto konkrétní sankce za neposkytnutí pravdivého a úplného seznamu majetku ve smyslu § 104 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona a § 392 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona jsou uplatnitelné přímo v insolvenčním řízení, popřípadě v samostatných navazujících civilních řízeních (např. o náhradě škody) a jeví se jako dostačující.

46. Z výše uvedených důvodů má velký senát trestního kolegia za to, že nemůže jít o trestný čin podle § 227 tr. zákoníku při porušení povinnosti podat věrný, tedy správný a úplný seznam majetku podle § 104 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona, resp. § 392

odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona, protože nejde o srovnatelný institut s případy zákonodárcem výslovně označenými jako „prohlášení o majetku“, jak byly popsány výše.

VI.

Závěrečné shrnutí

47. Ze všech shora uvedených důvodů dospěl velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu k závěru, že odsouzení obviněné M. H. v tomto trestním řízení nemůže obstát. Obviněná se totiž měla účastnit na jednání jiné osoby (obviněné N. V.) spočívajícím v předložení nepravdivého seznamu majetku jako přílohy k návrhu na oddlužení podle § 392 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona, jež však nemohlo naplnit znaky přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku, který v něm byl spatřován. Pokud obviněná N. V. označená jako pachatelka zmíněného trestného činu ho nemohla popsaným jednáním spáchat, nemůže být ani účastenství na takovém trestném činu ve formě pomoci (u obviněné M. H.), ale ani návodu k němu (u obviněného K. A. H.) trestné. To vyplývá z principu akcesority účastenství (v rovině kvalitativní), neboť není-li trestného činu hlavního pachatele, není ani účastenství dalších osob na něm (viz návěť § 24 odst. 1 tr. zákoníku).

č. 7

48. Proto velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil k dovolání obviněné M. H. v celém rozsahu jak napadené usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 9. 12. 2020, č. j. 12 To 201/2020-530, tak i rozsudek Okresního soudu v Kolíně ze dne 16. 9. 2020, č. j. 4 T 22/2020-494. Učinil tak nejen ohledně obviněné M. H., která jediná podala dovolání, ale za použití § 265k odst. 2 a § 261 tr. ř. též ohledně obviněného K. A. H. Podle stejných ustanovení § 265k odst. 2 a § 261 tr. ř. zrušil také ohledně obviněné N. V. usnesení Okresního soudu v Kolíně ze dne 16. 9. 2020, č. j. 4 T 22/2020-492, které téhož dne nabylo právní moci, o podmíněném zastavení trestního stíhání. Ohledně dvou posledně uvedených obviněných lze uvést, že i jim prospívají důvody, pro které byla zrušena rozhodnutí soudů nižších stupňů z podnětu dovolatelky. Podstatou argumentace totiž bylo, že uvedením nepravdy v seznamu majetku podle § 104 odst. 1 písm. a) a § 392 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona nemůže dojít ke spáchání přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku, což bylo kladeno za vinu obviněné N. V. Zároveň nemůže být trestný ani návod k němu, což bylo kladeno za vinu obviněnému K. A. H. Bylo proto namístež užít tzv. *beneficia cohaesionis* (dobrodiní v souvislosti) a podle § 265k odst. 2 tr. ř. za užití § 261 tr. ř. zrušit i ohledně obviněného K. A. H. v celém rozsahu napadené usnesení odvolacího soudu i jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně, resp. ohledně obviněné N. V. také usnesení o podmíněném zastavení jejího trestního stíhání jako součástí vadného řízení předcházejícího zrušenému napadenému usnesení odvolacího soudu. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. byla zrušena také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

49. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. bylo Okresnímu soudu v Kolíně přikázáno, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Nejvyšší soud připomíná, že podle § 265s odst. 1 tr. ř. jsou v dané věci soudy nižších stupňů vázány právním názorem Nejvyššího soudu vysloveným v tomto dovolacím rozhodnutí a jsou také povinny respektovat zákaz *reformationis in peius* ve smyslu § 265s odst. 2 tr. ř. Závazný právní

názor zde vyplývá ze shora rozvedeného rozboru a zjednodušeně ho lze shrnout tak, že uvedení nepravdy v seznamu majetku podle § 104 odst. 1 písm. a) a § 392 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona nenaplnňuje znaky přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku.

50. Protože vady napadeného rozhodnutí zjištěné na podkladě důvodně podaného dovolání obviněné nebylo možno odstranit v případném veřejném zasedání dovolacího soudu, rozhodl velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu o tomto dovolání podle § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. v neveřejném zasedání.

Č. 8

Předmětem útoku u trestného činu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku mohou být i vstupní dveře domu, jehož vlastníkem není pachatel tohoto trestného činu, byť by je sám opatřil z vlastních prostředků a instaloval do domu. Vstupní dveře jsou součástí takového domu, a tedy pro pachatele cizí věci. Při stanovení výše škody podle § 137 tr. zákoníku ji není možné vyjádřit jako rozdíl mezi cenou nepoškozených dveří a cenou poškozených dveří, nýbrž je třeba vycházet z nákladů účelně vynaložených na uvedení poškozeného domu v předešlý stav.

Č. 8

Poškození cizí věci, Cizí věc, Škoda

§ 137, § 228 odst. 1 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2021, sp. zn. 7 Tdo 17/2021, ECLI:CZ:NS:2021:7.TDO.17.2021.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného M. K. proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové zedne 26. 8. 2020, sp. zn. 12 To 149/2020, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Semilech pod sp. zn. 4 T 67/2020.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Semilech ze dne 10. 6. 2020, sp. zn. 4 T 67/2020, byl obviněný M. K. uznán vinným přečinu porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 2 tr. zákoníku a poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku, za což byl odsouzen podle § 178 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 a § 67 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku k úhrnnému peněžitému trestu ve výměře 40 denních sazeb po 500 Kč, celkem tedy ve výši 20 000 Kč. Podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku byl obviněnému pro případ nezaplacení peněžitého trestu stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání 6 měsíců. Dále bylo rozhodnuto, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. je obviněný povinen nahradit škodu způsobenou trestným činem poškozené E. T. ve výši 14 300 Kč. Podle § 229 odst. 2 tr. ř.

byla poškozená odkázána se zbytkem nároku na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byli poškození E. T. a AAAAA (pseudonym) odkázáni s nárokem na náhradu nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních.

2. Podle skutkových zjištění soudu se obviněný dopustil uvedených trestných činů tím, že v XY dne 7. 2. 2020 kolem 15:20 hodin v části XY zazvonil na domovní zvonek domu č. p. XY a poté otevřel vstupní dveře domu jeho syn AAAAA, který, když zjistil, že zvonil obviněný, chtěl ihned zavřít vstupní dveře a nepustit ho do domu, avšak obviněný nejprve rychle strčil nohu do vstupních dveří, aby je AAAAA nemohl zavřít, a začal se s AAAAA přetlačovat o tyto dveře, čímž došlo k jejich vyvrácení z kovových závěsů a k nemožnosti jejich dalšího zavření, a následně obviněný vnikl do tohoto domu patřícího jeho bývalé partnerce E. T. a v domě setrval, ačkoli ho AAAAA opakovaně vyzýval, aby dům opustil, přičemž poškozením vstupních dveří domu způsobil jeho majitelce E. T. škodu ve výši nejméně 14 300 Kč.

3. Odvolání obviněného, kterým napadl rozsudek soudu prvního stupně ve všech výrocích, a poškozených E. T. a AAAAA směřující proti výroku o náhradě škody a nemajetkové újmy Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 26. 8. 2020, sp. zn. 12 To 149/2020, podle § 256 tr. ř. zamítl.

č. 8

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal obviněný M. K. dovolání, kterým jej napadl v celém rozsahu a v němž uplatnil dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř. Namítl, že odvolací soud se při řešení otázky právního posouzení skutku odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, přičemž v rozhodnutích dovolacího soudu je podobná otázka posuzována rozdílně.

5. Obviněný především vytkl, že soud nesprávně posoudil skutek jako trestný čin, ačkoli nešlo o žádný trestný čin. Ve vztahu k přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku poukazuje na nesprávně zjištěnou výši škody. Základním znakem výše uvedeného přečinu je existence škody nikoli nepatrné, která podle nyní platné právní úpravy činí 10 000 Kč. Podkladem pro závěr soudu o způsobené škodě bylo odborné vyjádření, podle kterého je poškození dveří neopravitelné, přičemž škoda na dveřích jako takových je ve výši 12 500 Kč a náklady na práci činí 1 800 Kč. Soud tedy určil výši škody součtem v částce 14 300 Kč. Tento způsob stanovení výše škody je podle obviněného nesprávný. Škoda měla být stanovena toliko částkou 12 500 Kč, za kterou se věc v místě činu obvykle prodává. Kritérium uvedení do původního stavu se užije až jako třetí v pořadí, když není možné zjistit nebo použít výši škody podle předchozích alternativ.

6. Dále u tohoto přečinu obviněný namítá, že nedošlo k poškození věci cizí, ale věci vlastní. Podle jeho názoru bylo prokázáno, že poškozené dveře jsou jeho vlastnictvím. Soudy nesprávně vycházely z toho, že dveře jsou ve vlastnictví poškozené E. T., která je vlastníkem nemovitosti, v níž se dveře nacházely. S odkazem na občanskoprávní judikaturu obviněný dovozuje, že otázku, zda se dané dveře staly součástí domu, je třeba posuzovat podle zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění

pozdějších předpisů (dále ve zkratce „obč. zák.“). V souladu s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2017, sp.zn. 22 Cdo 4311/2016, obviněný dospěl k závěru, že předmětné dveře nejsou součástí nemovitosti, jelikož nešlo o dveře na míru, ale o obyčejné, interiérové dveře. Tyto dveře instaloval do nemovitosti odsouzený v roce 2007. Dveře lze jednoduchým způsobem demontovat. Při demontáži dveří nedochází k jejich poškození a lze je vsadit do zárubní i v jiné nemovitosti.

7. Ve vztahu k přečinu porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku obviněný namítá, že soud opřel své závěry o jediný přímý důkaz a o další důkazy pouze nepřímé, které spolu nekorespondují a obsahují zásadní nesrovnalosti.

8. Obviněný poukázal i na subsidiaritu trestní represe a pojmání trestního práva jako *ultima ratio*, přičemž jen obecně vymezuje, co tyto pojmy znamenají, aniž by je konkretizoval na projednávanou věc.

9. Závěrem obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil usnesení Krajského soudu v Hradci Králové napadené dovoláním a přikázal soudu prvního stupně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, nebude-li moci dovolací soud při zrušení napadeného rozhodnutí také sám hned ve věci rozhodnout ve smyslu § 265m odst. 1 tr. ř.

10. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k dovolání obviněného uvedl, že námitky v něm obsažené zčásti neodpovídají formálně deklarovaným dovolacím důvodům, zčásti jde o námitky zjevně nedůvodné. Dovolacími námitkami podřaditelnými pod uplatněný dovolací důvod jsou námitky týkající se některých znaků trestného činu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku. První z nich je, zda poškozené dveře byly ve vztahu k obviněnému cizí věcí. Státní zástupce má za to, že k rodinnému domu podle jeho povahy náleží vstupní dveře a že jejich oddělením by došlo ke znehodnocení domu, neboť by se tak stal prakticky volně přístupným neoprávněným osobám a nebylo by zaručeno soukromí osob v něm oprávněně bydlících. Jsou tedy neoddělitelné od samotné nemovitosti. Vstupní dveře byly nepochybně jako součást domu vlastnictvím E. T. jako jediné vlastnice předmětného domu, a byly tedy – tak jako celý dům – ve vztahu k dovolateli cizí věcí. Důvodnými pak státní zástupce neshledal ani námitky týkající se výše škody. Podle něj zabudované vstupní dveře jako součást domu nemohou být samostatným předmětem obchodu, a dojde-li jednáním pachatele k jejich poškození, nelze při použití kritérií pro zjišťování výše škody uvedených v § 137 tr. zákoníku vycházet z ceny, za kterou se poškozená věc v době a v místě činu obvykle prodává, resp. není možné vyjádřit výši škody jako rozdíl mezi cenou věci nepoškozené a cenou věci poškozené, nýbrž je třeba vycházet z účelně vynaložených nákladů na opravu dveří, tj. na jejich uvedení v předešlý stav. Pokud jde o zbylé námitky, ty formálně neodpovídají uvedenému dovolacímu důvodu.

11. Státní zástupce proto navrhl, aby Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., protože jde o dovolání zjevně neopodstatněné.

III.

Posouzení důvodnosti dovolání

12. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání je přípustné [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř.], bylo podáno osobou k tomu oprávněnou,

tj. obviněným prostřednictvím obhájce [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě k tomu určeném (§ 265e tr. ř.) a splňuje i náležitosti obsahu dovolání (§ 265f odst. 1 tr. ř.), je však zjevně neopodstatněné.

13. Dovolací námitky obviněného týkající se právní kvalifikace skutku jako přečinu porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 2 tr. zákoníku směřují proti skutkovým zjištěním soudů a obsahově neodpovídají deklarovanému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

14. Obdobně je pak možné pohlížet i na námitku týkající se subsidiarity trestní represe a pojetí trestního práva jako *ultima ratio*. Obviněný sice v dovolání obsáhle citoval konstantní judikaturu, ale neuvedl žádné konkrétní důvody, pro které by s ohledem na uvedenou zásadu proti němu nemělo být použito prostředků trestního práva. Takto nedostatečně formulovaná námitka nezakládá přezkumnou povinnost dovolacího soudu.

č. 8

15. Pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. však lze podřadit dvě námitky obviněného k přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku. První se týká stanovení výše škody způsobené poškozením dveří, druhá spočívá v tvrzení, že poškozené dveře nebyly ve vztahu k obviněnému cizí věci.

16. Námitku vadného právního vyhodnocení znaku škody u trestného činu poškození cizí věci z důvodu chybného užití ustanovení § 137 tr. zákoníku obviněný konkretizoval tak, že určení výše škody ve vztahu k trestnému činu poškození cizí věci podle odborného vyjádření bylo vadné a škoda takto vyčíslená není řádným způsobem stanovena, neboť určení výše škody uvedením v předešlý stav je uvedeno v citovaném zákonném ustanovení jako alternativa k účelně vynaloženým nákladům na pořízení stejné nebo obdobné věci, což je však možné teprve poté, když nelze stanovit výši škody podle obvyklé ceny, za kterou se věc podává.

17. Podle § 137 tr. zákoníku se při stanovení výše škody vychází z ceny, za kterou se věc, která byla předmětem útoku, v době a v místě činu obvykle prodává. Nelze-li takto výši škody zjistit, vychází se z účelně vynaložených nákladů na obstarání stejné nebo obdobné věci nebo na uvedení věci v předešlý stav.

18. Podle rozhodnutí uveřejněného pod č. 39/2002 Sb. rozh. tr. je ustanovení § 137 tr. zákoníku koncipováno tak, že vyjadřuje celkem tři kritéria pro stanovení výše škody. Těmito kritérii jsou: cena, za kterou se věc v době a v místě činu obvykle prodává, účelně vynaložené náklady na obstarání stejné nebo obdobné věci nebo účelně vynaložené náklady na uvedení věci v předešlý stav. Vzájemný vztah těchto kritérií není takový, že by šlo o alternativy, z nichž by si orgány činné v trestním řízení mohly podle volného uvážení zvolit tu, kterou použijí. Mezi uvedenými kritérii je určitá hierarchie, která vyjadřuje, že primárním hlediskem je hledisko ceny, za kterou se věc v době a v místě činu obvykle prodává, a že teprve v případě, kdy výši škody není možné zjistit podle tohoto hlediska, je použitelné některé z dalších dvou hledisek, to znamená hledisko účelně vynaložených nákladů na obstarání stejné nebo obdobné věci nebo hledisko účelně vynaložených nákladů na uvedení věci v předešlý stav.

19. Podle téhož rozhodnutí jestliže zákonným znakem trestného činu je způsobení škody na věci, je třeba výši škody vyjádřit jako rozdíl mezi cenou věci nepoškozené a cenou věci

poškozené. To však platí pouze v případech, kdy i poškozené věci jsou předmětem obchodu, typicky v případech poškození motorových vozidel. Teprve není-li možné škodu takto vyčíslit, protože jde o věc, s níž po poškození nelze obchodovat, lze vycházet z účelně vynaložených nákladů na opravu věci, tj. na její uvedení v předešlý stav.

20. Ve výroku rozsudku soudu prvního stupně je uvedeno, že obviněný M. K. svým jednáním způsobil na vstupních dveřích domu poškozené E. T. škodu ve výši 14 300 Kč. V odůvodnění tohoto rozhodnutí pak soud konstatoval, že podle odborného vyjádření je škoda na dveřích samotných ve výši 12 500 Kč a náklady na práci (sundání a instalace opravených dveří) představují minimálně částku 1 800 Kč, přičemž bylo zohledněno, že jde o dveře interiérové, které však sloužily jako exteriérové.

21. Podle obviněného měla být škoda stanovena částkou toliko ve výši 12 500 Kč, za kterou se věc v místě činu obvykle prodává, jelikož kritérium uvedení do původního stavu se užije až jako třetí v pořadí, když není možné zjistit výši škody podle předchozích alternativ. Nejvyšší soud však poukazuje na své usnesení ze dne 4. 8. 2005, sp. zn. 11 Tdo 810/2005, z něhož vyplývá, že v případě, když škoda vznikla poškozením několika vstupních dveří do různých prostor jejich vylomením, vyštípáním, vypáčením apod., se její výše stanoví podle účelně vynaložených nákladů na opravu věci, tj. na její uvedení v předešlý stav. Poškozené dveře (ať už dveřní křídla, panty, zámky či zárubně) nejsou standardně předmětem obchodu, a proto není možné výši škody vyjádřit jako rozdíl mezi cenou věci nepoškozené a cenou věci poškozené, nýbrž je třeba vycházet z účelně vynaložených nákladů na opravu věci, tj. na uvedení domu v předešlý stav. Lze také poukázat na stanovisko Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 45/2006 Sb. rozh. tr., z jehož závěrů vyplývá, že stanovení výše škody podle účelně vynaložených nákladů na uvedení poškozené věci do stavu před jejím poškozením přichází v úvahu zejména tehdy, pokud je z okolností zřejmé, že výše způsobené škody je ve značném nepoměru k celkové ceně poškozené věci nebo jde o poškození části většího funkčního celku, které se neprojeví na jeho prodejní ceně.

22. Soud prvního stupně v projednávané věci stanovil výši škody ve smyslu § 137 tr. zákoníku za použití kritéria účelně vynaložených nákladů na uvedení domu v předešlý stav. Postupoval tak zcela v souladu s výše uvedeným respektovaným výkladem citovaného zákonného ustanovení.

23. Druhá námitka obviněného spočívá v tom, že nedošlo k poškození cizí věci, jelikož on je vlastníkem poškozených dveří. Tyto zakoupil a do nemovitosti poškozené E. T. namontoval v roce 2007. Je toho názoru, že dveře se nestaly součástí nemovitosti, jelikož nešlo o dveře na míru, ale o obyčejné, interiérové dveře, které lze jednoduchým způsobem demontovat. Při demontáži dveří nedochází k jejich poškození a lze je vsadit do zárubní i v jiné nemovitosti. Nejvyšší soud se neztotožnil s touto námitkou obviněného. Podle § 120 obč. zák. bylo součástí věci vše, co k ní podle její povahy náleželo a nemohlo být odděleno, aniž by se tím věc znehodnotila. Zcela shodně je pojem součásti věci vymezen i v nyní platném zákoně č. 89/2012 Sb., občanském zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, a to v § 505 o. z. Je zřejmé, že k rodinnému domu podle jeho povahy náleží vstupní dveře a že jejich oddělením by došlo ke znehodnocení domu, neboť by se tak stal prakticky volně přístupným neoprávněným osobám a nebylo by zaručeno soukromí osob v něm oprávněně bydlících. Vstupní dveře byly v době útoku

obviněného nepochybně součástí domu ve vlastnictví E. T., a tudíž ve vztahu k obviněnému věci cizí, a to bez ohledu na skutečnost, že podle jeho tvrzení měly být v minulosti pořízeny z jeho finančních prostředků. Podle názoru Nejvyššího soudu nelze klást rovnítko mezi kuchyňskou linku zhotovenou na míru (argumentace obviněného rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2017, sp.zn. 22 Cdo 4311/2016) a zabudovanými venkovními dveřmi domu, jak tvrdí obviněný, jelikož jejich míra oddělitelnosti je zcela odlišná, stejně jako funkce a nezbytnost pro nemovitost jako celek.

24. Z hlediska dovolacího důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dovolání obviněného zjevně neopodstatněné.

25. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. obviněný uplatnil v návaznosti na důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., tedy ve druhé alternativě. Jestliže je však dovolání zjevně neopodstatněné ve vztahu k důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., z logiky věci plyne, že je zjevně neopodstatněné také ve vztahu k důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř.

26. Nejvyšší soud závěrem konstatuje, že dovolací námitky obviněného nejsou zčásti podřaditelné pod uplatněné ani žádné jiné dovolací důvody, ve zbylé části jsou neopodstatněné. Proto podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného M. K.

č. 9

č. 9

Podstatou návodu ve smyslu § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku je jednání, jímž návodce úmyslně vzbudil v jiném rozhodnutí spáchat trestný čin, o který se hlavní pachatel alespoň pokusil, přičemž návod musí směřovat k individuálně určené osobě a k individuálně určenému trestnému činu. Zákon blíže nevymezuje konkrétní formy návodu, může tedy jít např. o příkaz, přemlouvání, poučení atd., přičemž trestný čin, k němuž směřuje, musí být vyjádřen alespoň v hrubých rysech, ale nevyžaduje se, aby návodce podrobně instruoval hlavního pachatele. Individuální určitost trestného činu nespočívá v absolutní totožnosti skutkových okolností trestného činu tak, jak je vymezil návodce, a okolností, za kterých následně došlo ke spáchání trestného činu hlavním pachatelem. Mezi návodem k trestnému činu a samotným trestným činem mohou existovat odchylky, pokud nedosáhnou zjevného excesu hlavního pachatele z návodného jednání.

Návod

§ 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 10. 2021, sp. zn. 5 Tdo 973/2021, ECLI:CZ:NS:2021:5.TDO.973.2021.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání, které podal obviněný P. L. proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. 3. 2021, sp. zn. 9 To 73/2021, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 6 T 101/2020.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 27. 1. 2021, sp. zn. 6 T 101/2020, byl obviněný P. L. (dále též jen „obviněný“ nebo „dovolatel“) uznán vinným návodem k přečinu vydírání podle § 24 odst. 1 písm. b) a § 175 odst. 1 tr. zákoníku, kterého se dopustil skutkem podrobně popsáním ve výroku o vině v citovaném rozsudku. Za tuto trestnou činnost byl obviněný odsouzen podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 8 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 20 měsíců. Podle § 67 odst. 2 písm. a) a § 68 odst. 1 tr. zákoníku byl obviněnému uložen peněžitý trest ve výměře 60 denních sazeb po 500 Kč, tedy celkem ve výši 30 000 Kč. Týmž rozsudkem byl odsouzen i spoluobviněný R. K.

2. Skutek, jímž byl dovolatel uznán vinným, spočíval ve stručnosti v tom, že v souvislosti s řízením o vydání společného územního rozhodnutí a stavebního povolení ve věci změny územního rozhodnutí a změny stavby před dokončením pro stavbu nazvanou „Bytový dům T. č. p. XY“, zahájeným na základě žádosti obchodní společnosti T. L. S. M., s. r. o., dne 4. 5. 2018, se obviněný dne 8. 7. 2020 dostavil jako jednatel této obchodní společnosti do budovy Úřadu městské části XY, odbor stavební, na adrese XY, do kanceláře poškozeného J. Z., úřední osoby Úřadu městské části XY, odboru stavebního, který prováděl uvedené řízení, a obviněný po poškozeném požadoval, aby bylo rozhodnutí napsáno ve lhůtě sedmi dnů, jinak přijdou tvrdší vymahači a už to nebude legrace, toto zopakoval následně i před svědkyní H. R., vedoucí oddělení, které sdělil, že pokud se řízení neposune, budou „posláni rusáci“. Následně si obviněný k provedení své výhrůžky a za účelem návštěvy výše jmenovaného úřadu zjednal svého známého, obviněného R. K., o němž věděl, že byl na Slovensku ve výkonu trestu odnětí svobody, tomuto předal dne 15. 7. 2020 kolem 9:00 hodiny na parkovišti plnou moc s pověřením jednat jménem obchodní společnosti T. L. S. M., s. r. o., se slovy „Tady máš plnou moc, běž to zařídít“. Obviněný R. K. navštívil zmíněný úřad v doprovodu svého známého z výkonu vazby – svědka F. M., společně vešli do kanceláře poškozeného J. Z., svědek F. M. zavřel dveře do kanceláře, u nichž zůstal stát, obviněný R. K. přistoupil k poškozenému, začal mu tykat, oslovoval ho „ty kokot“, používal vůči poškozenému i další nadávky, začal jej nahrávat na mobilní telefon s tím, že z něj na internetu udělá „největšího pedofila“, bránil mu v odchodu z kanceláře, přičemž jej i strčil rukou do hrudníku, to vše za současného požadavku, aby bylo rozhodnutí napsáno do sedmi dnů. Obviněný R. K. zanechal svého jednání vůči poškozenému poté, co do kanceláře vešla svědkyně H. R., kterou se poškozenému podařilo přivolat, následně obviněný R. K. opustil budovu úřadu, a to za pokračujících slovních útoků, přičemž poté videozáznam

pořízený s poškozeným zaslal obviněnému P. L., s nímž si jej i následně přehrávali, a obviněný P. L. reagoval na situaci, k níž došlo v kanceláři poškozeného, smíchem.

3. Proti zmíněnému rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 podal obviněný odvolání, které Městský soud v Praze usnesením ze dne 23. 3. 2021, sp. zn. 9 To 73/2021, podle § 256 tr. ř. zamítl, neboť ho shledal nedůvodným.

II.

Dovolání obviněného a vyjádření k němu

4. Obviněný P. L. podal proti tomuto usnesení Městského soudu v Praze prostřednictvím svého obhájce dovolání, které opřel o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Podle názoru obviněného je napadené rozhodnutí vadné především proto, že jím došlo k porušení zásad spravedlivého procesu v celém trestním řízení, zejména k omezení práva obviněného hájit se. Dále vytkl tzv. extrémní nesoulad mezi skutkovými zjištěními a provedeným dokazováním a také nesprávné právní posouzení skutku, jímž byl uznán vinným. Obviněný namítl i porušení svého práva být podrobně seznámen s povahou a důvody obvinění po celou dobu trestního řízení [čl. 6 odst. 3 písm. a) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod], přičemž v trestním řízení došlo k podstatnému rozšíření skutku, čímž byla porušena obžalovací zásada (§ 2 odst. 8 tr. ř. ve spojení s § 220 odst. 1 tr. ř.), a obviněný tak nebyl schopen ve své obhajobě z přípravného řízení adekvátně reagovat na obvinění vznesené vůči němu až obžalobou, neboť s ním nebyl seznámen. Obviněný poukázal na logický rozpor odůvodnění usnesení odvolacího soudu, podle kterého nedošlo rozšířením skutku o jednání obviněného ze dne 8. 7. 2020 k narušení totožnosti skutku, na druhé straně z tohoto rozhodnutí vyplývá, že je to právě jednání ze dne 8. 7. 2020, které konstituuje popis subjektivní stránky trestného činu údajně spáchaného obviněným dne 15. 7. 2020, která v popisu skutku v usnesení o zahájení trestního stíhání zcela chyběla. Tímto nesprávným postupem se odvolací soud vypořádal s odvolací námitkou obviněného o nenaplnění subjektivní i objektivní stránky návodu k danému přečinu v usnesení o zahájení trestního stíhání ve vztahu k objektu chráněnému trestním zákoníkem. Nicméně obviněnému tím bylo fakticky znemožněno obhajovat se ohledně naplnění subjektivní stránky trestného činu, který mu byl kladen za vinu, přičemž při vyvrácení závěru o naplnění tohoto znaku skutkové podstaty trestného činu obhajobou by nebylo možné dovozovat trestní odpovědnost obviněného.

5. Podle obviněného bylo porušeno jeho právo mít přiměřený čas a možnost k přípravě své obhajoby [čl. 6 odst. 3 písm. b) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod], neboť přípravné řízení netrvalo ve vztahu k obviněnému ani měsíc, ačkoliv policejní orgán již od 28. 7. 2020 považoval obviněného za osobu podezřelou. Usnesení o zahájení trestního stíhání přitom bylo obviněnému doručeno až dne 9. 11. 2020, nicméně v tomto okamžiku již byly učiněny všechny procesní úkony, významné z pohledu obhajoby. V procesním postavení podezřelého se obviněný nemohl účinně hájit, jelikož provádění důkazů, které vůči němu byly později použity, nebyl přítomen jeho obhájce, ale ani on sám.

6. Obviněný rovněž upozornil na to, že ze spisového přehledu, z položky č. 55, vyplývá, že součástí úředních záznamů o vyhodnocení údajů o telekomunikačním provozu

mobilního telefonu obviněného je nosič DVD se všemi výpisy v původní podobě. Tento nosič však obviněný ani obhájce nenašli ve spise při seznámení se s výsledky vyšetřování, ani jim nebylo vyhověno ohledně žádosti o předložení uvedených výpisů, po skončení odvolacího řízení však byl zmíněný nosič připojen ke spisu. Obviněný tak neměl od počátku přístup k těmto důkazům, ačkoli na jejich podkladě bylo rozhodnuto o jeho vině.

7. Obviněný dále vytkl vnitřní rozpor v případě argumentace odvolacího soudu při konstatování, že výpovědi svědků z přípravného řízení učiněné před sdělením obvinění obviněnému nejsou vůči němu procesně účinné, ovšem uvedení závěrů z nich vyplývajících ve skutkové větě rozsudku nepovažoval odvolací soud za problematické. V tom obviněný spatřuje porušení svého práva obhajovat se osobně nebo za pomoci obhájce podle vlastního výběru nebo, pokud nemá prostředky na zaplacení obhájce, aby mu byl poskytnut obhájce bezplatně, jestliže to vyžadují zájmy spravedlnosti [čl. 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod]. Obviněný zde shledal i porušení svého práva vyslyšet nebo dát vyslyšet svědky proti sobě a dosáhnout předvolání a výslechu svědků ve svůj prospěch za stejných podmínek jako svědků proti sobě [čl. 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod]. Výslechů, z nichž jsou vyvozovány závěry odsuzujícího rozsudku, se totiž nemohl účastnit obhájce obviněného v přípravném řízení a nemohl pokládat svědkům otázky.

8. Obviněný dále namítl tzv. extrémní rozpor mezi skutkovými zjištěními a provedeným dokazováním. Následkem byly nesprávné právní závěry, které soudy učinily, když vinu obviněného vyslovily na základě neuceleného řetězce nepřímých důkazů, čímž došlo k porušení práva obviněného na spravedlivý proces, jelikož tento postup nebyl v souladu se zásadami *in dubio pro reo* a *presumpce nevinny*. Extrémní nesoulad spatřoval obviněný zejména v tom, že soudy nižších stupňů neodůvodnily rozpory patrné z údajů o telekomunikačním provozu, ani nevysvětlily, čím je podle nich tvořen řetězec nepřímých důkazů, přičemž obviněný odkázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 10. 2007, sp. zn. 3 Tdo 668/2007, z něhož se podává, že o extrémní nesoulad učiněných skutkových zjištění a právních závěrů nejde v případě, kdy soudy založily svá skutková zjištění a z nich plynoucí právní závěry na pečlivém rozboru provedených důkazů a ve svých rozhodnutích je v souladu s ustanovením § 125 odst. 1 tr. ř. náležitě vyložily a odůvodnily. Dále obviněný připomenul usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 5. 2020, sp. zn. 4 Tdo 439/2020, podle kterého extrémní rozpor mezi skutkovými zjištěními a provedenými důkazy spočívá zejména v tom, že skutková zjištění nemají žádnou vazbu na obsah důkazů, jestliže skutková zjištění nevyplývají z důkazů při žádném z logicky přijatelných způsobů jejich hodnocení, nebo pokud jsou skutková zjištění pravým opakem toho, co je obsahem důkazů, na jejichž podkladě byla učiněna tato zjištění, apod. V projednávaném případě byl extrémní nesoulad podle obviněného v tom, že na základě údajů o telekomunikačním provozu byla učiněna taková skutková zjištění, která jsou pravým opakem toho, co je obsahem těchto údajů. Údaje o telekomunikačním provozu prokazují, že oba obvinění se dne 15. 7. 2020 po incidentu na Úřadu městské části XY (dále jen „Úřad“) již v P. nesešli, avšak podle svědka F. M. se tento svědek sešel s obviněnými na nějaké venkovní terase, takže jednotlivá skutková zjištění byla navzájem protichůdná a nemohla vytvořit ucelený řetězec důkazů. Obviněný se rovněž bránil tím, že byl uznán vinným na základě svědecké výpovědi zmíněného svědka,

jehož věrohodnost byla založena na výpisu údajů o telekomunikačním provozu, v němž jsou ovšem patrné nesrovnalosti, a není tak podle obviněného spolehlivým zdrojem informací. Výpověď svědka F. M. navíc byla podle obviněného ryze účelová, neboť uvězněním obviněného R. K. se svědek F. M. na čas zbavil svého věřitele.

9. Podle názoru obviněného byla jeho trestní odpovědnost dovozována právě z výpovědi svědka F. M., byť v hlavním líčení byla za účelem odstranění rozporů podle § 211 odst. 3 písm. a) tr. ř. přečtena část jeho výpovědi z přípravného řízení, která byla následně odvolacím soudem zhodnocena jako procesně nepoužitelná a neúčinná ve vztahu k obviněnému. Výslech svědka byl totiž proveden ještě před zahájením trestního stíhání obviněného, tudíž jedinou procesně použitelnou výpovědí svědka F. M. vůči obviněnému byla jeho výpověď z hlavního líčení, podle které svědek přesně nepamatoval, co měl dovolatel sdělit obviněnému R. K. při předání plné moci. Jde-li o plnou moc, argumentoval obviněný tím, že tato byla udělena mezi dvěma obchodními korporacemi, které z objektivního hlediska spolupracovaly v minulosti na celé řadě stavebních akcí. Přes všechny tyto skutečnosti odvolací soud dovodil trestní odpovědnost obviněného pro návod k trestnému činu vydírání.

č. 9

10. Obviněný rovněž upozornil na svědeckou výpověď poškozeného J. Z., z níž nevyplývalo, že by jednání obviněného vzbudilo v poškozeném strach, obavu či osobní nebo pracovní nejistotu. Ani svědkyně H. R. nevyprávěla, že by jednání obviněného vnímala jako vydírání. Z části výpovědi poškozeného J. Z., která je vůči obviněnému použitelná, rovněž nevyplývalo, že by obviněný žádal o vydání rozhodnutí ve lhůtě sedmi dnů, jak je uvedeno ve výroku odsuzujícího rozsudku.

11. Obviněný argumentoval ve svém dovolání i nesprávnou hmotně právní kvalifikací svého jednání, protože z popisu skutku ani z provedeného dokazování podle něj nevyplývalo, že by byl obviněný R. K. jakkoliv instruován k jednání, které se odehrálo dne 15. 7. 2020, nebo že by byl obeznámen s jednáním dovolatele na Úřadu dne 8. 7. 2020. Jde-li o udělenou plnou moc, lze jednání obviněného R. K. posuzovat jako „exces z účastenství“. Z provedených důkazů nelze dojít ani k závěru, podle něhož by obviněný jednal v rámci tzv. nepravé lhostejnosti, a měl tak pozitivní vztah k následku, který by mohl objektivně předpokládat. Obviněný se neztotožnil ani se závěrem soudů nižších stupňů, že si byl vědom kriminální minulosti a způsobu chování obviněného R. K. Podle obviněného soud prvního stupně navíc nezjistil přesnou formu zavinění, když v odůvodnění svého rozsudku konstatoval, že obviněný „jednal minimálně v úmyslu nepřímém“. Tento závěr hodnotí obviněný jako alternativní a nejistý, a proto je rozhodnutí z jeho hlediska nepřezkoumatelné a nemůže obstát pro chybějící elementární podmínku trestní odpovědnosti. Naplnění subjektivní stránky trestného činu navíc soudy dovodily na základě pokynu „běž to zařídit“, který obviněný adresoval obviněnému R. K., přestože byl tento pokyn zjištěn z výpovědi svědka F. M. z přípravného řízení, která je vůči obviněnému procesně nepoužitelná. Z výše uvedených důvodů má obviněný za to, že jeho jednání nenaplnilo znaky návodu k přečinu vydírání podle § 24 odst. 1 písm. b) a § 175 odst. 1 tr. zákoníku.

12. Závěrem svého dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadené usnesení Městského soudu v Praze a jemu předcházející rozsudek

Obvodního soudu pro Prahu 4 a aby podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž dojde zrušením, pozbydou podkladu. Dále obviněný učinil návrh, aby Nejvyšší soud podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 4, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

13. Nejvyšší státní zástupce se vyjádřil k dovolání obviněného P. L. prostřednictvím státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství. Podle jeho názoru námitky obviněného zčásti neodpovídají formálně deklarovanému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a zčásti jde o námitky zjevně neúvodné. Ryze procesními shledal státní zástupce tvrzení označené jako „právo dovolatele podle čl. 6 odst. 3 písm. a) Úmluvy“, které se fakticky týká procesního institutu totožnosti skutku, ale i po věcné stránce je neúvodné, neboť byla dána alespoň částečná shoda jednání a následku ve vymezení skutku mezi usnesením o zahájení trestního stíhání, obžalobou a rozsudkem. Další procesní námitka se podle státního zástupce týká rychlosti přípravného řízení. Pokud jde o tvrzení obviněného ohledně nepřípustnosti některých důkazů provedených v přípravném řízení ještě před doručením usnesení o zahájení trestního stíhání obviněnému, státní zástupce ho považuje za nadbytečné s odkazem na odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu, který se k této problematice vyjádřil, navíc jde rovněž o námitku procesního charakteru. Polemika o přípustnosti začlenění údaje o jednání obviněného na Úřadu dne 8. 7. 2020 do skutkové věty ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně podle názoru státního zástupce nemůže nic změnit na zjištění podstatném pro závěr o vině obviněného. Státní zástupce neshledal ani extrémní nesoulad mezi skutkovými zjištěními a provedenými důkazy v tomto případě, neboť obviněný v dovolání nevytkl vadu, která by mohla založit tento nesoulad. Námitky vytýkající nesprávnou hmotně právní kvalifikaci skutku obviněný pojal do značné míry jako námitky skutkové. Státní zástupce dodal, že u účastenství ve formě návodu není nutné, aby návodce podrobně instruoval hlavního pachatele, jak má postupovat. Nakonec státní zástupce uvedl, že formulací „nejméně v nepřímém úmyslu“ soud prvního stupně naznačil, že by mohlo jít o přímý úmysl. Z výše uvedených důvodů proto státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného, neboť jde o dovolání zjevně neopodstatněné.

č. 9

III.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

14. Nejvyšší soud zjistil, že byly splněny všechny formální podmínky k podání dovolání. Obviněný P. L. opřel své dovolání o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., který je naplněn tehdy, jestliže napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotně právním posouzení. I když měl obviněný uplatnit citovaný dovolací důvod prostřednictvím důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., jde o vadu, která sama o sobě nemohla vést k odmítnutí dovolání.

b) K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

15. K výkladu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Nejvyšší soud připomíná, že je dán především tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v okolnosti, že rozhodná skutková zjištění neposkytují dostatečný podklad k závěru o tom, zda je stíhaný skutek vůbec trestným činem, popřípadě o jaký trestný čin jde. Podobně to platí o jiném nesprávném hmotně právním posouzení, které lze dovodit pouze za situace, pokud byla určitá skutková okolnost posouzena podle jiného ustanovení hmotného práva, než jaké na ni dopadalo. Dovolání, které se opírá o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., je tedy určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů.

č. 9

16. Pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., na němž obviněný založil své dovolání, lze s jistou mírou tolerance podřadit jen námitku obviněného týkající se údajného excesu obviněného R. K. z toho, v čem by mohlo být spatřováno účastenství dovolatele na trestném činu jmenovaného obviněného. K tomu Nejvyšší soud připomíná, že podstatou návodu ve smyslu § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku je jednání, jímž návodce úmyslně vzbudí v jiném rozhodnutí spáchat trestný čin, o který se navedený alespoň pokusil, přičemž návod musí směřovat k individuálně určené osobě a k individuálně určenému trestnému činu. Zákon ovšem blíže nevymezuje konkrétní formy návodu, může tedy jít např. o příkaz, přemlouvání, poučení atd., nicméně trestný čin, k němuž návod směřuje, musí být vyjádřen alespoň v hrubých rysech, ale nevyžaduje se, aby návodce podrobně instruoval hlavního pachatele. Individuální určitost trestného činu tedy nespočívá v absolutní totožnosti skutkových okolností tak, jak je vymezil účastník (v tomto případě návodce), a okolností, za kterých následně došlo ke spáchání trestného činu hlavním pachatelem. Mezi návodem k trestnému činu a samotným trestným činem mohou existovat odchylky, pokud nedosáhnou zcela zřejmého excesu hlavního pachatele z návodného jednání (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2016, sp. zn. 6 Tdo 548/2016). Podmínkou účastenství je také příčinný vztah mezi činem účastníka a trestným činem jiné osoby, tj. hlavního pachatele. Účastenství je možné jen ve vztahu k činu, který má znaky trestného činu, a to znaky obecné i typové, a zároveň jde o protiprávní čin.

17. Nejvyšší soud pak pokládá námitku obviněného poukazující na údajný „exces z účastenství“ v projednávané věci za nedůvodnou. Plná moc ze dne 15. 7. 2020 měla obviněnému R. K. sloužit k nahlížení do spisu a archivních materiálů, přestože do tohoto spisu měl možnost nahlédnout sám dovolatel o dva dny dříve, když se dne 13. 7. 2020 na Úřadu sešel se svědkyní H. R. Z toho lze usuzovat, že obviněný byl dobře informován o stavu daného řízení a neexistoval objektivní důvod k tomu, aby o pouhé dva dny později posílal někoho dalšího nahlédnout do spisu. Argumentace obviněného, podle níž úkony správního řízení jsou prováděny průběžně, a proto měl zájem na zjištění aktuálních informací, je tedy zjevně účelová. Obviněný R. K. se navíc u poškozeného J. Z. ani nedomáhal nahlédnutí do spisu, pouze opakovaně žádal vydání rozhodnutí, stejně

jako obviněný dne 8. 7. 2020. Proto se Nejvyšší soud ztotožňuje se závěrem soudu prvního stupně, že jediným účelem plné moci bylo, aby se obviněný R. K. snadněji dostal do kanceláře poškozeného J. Z. Při zohlednění všech souvislostí případu nejde podle Nejvyššího soudu o žádný „exces z účastenství“, jak se mylně domnívá obviněný. V daném případě totiž obviněný R. K. nemohl nijak vybočit z udělené plné moci, která byla vydána toliko účelově a fakticky nepředstavovala pokyny dovolatele, jak má tento obviněný postupovat na Úřadu.

18. S tím souvisí námitka obviněného o nenaplnění znaků subjektivní stránky skutkové podstaty trestného činu, přičemž podle obviněného nezjistil soud prvního stupně přesnou formu zavinění, když ve svém rozhodnutí konstatoval, že obviněný „jednal minimálně v úmyslu nepřímém“. Proto je rozhodnutí podle obviněného nepřezkoumatelné. Přitom k naplnění znaků subjektivní stránky trestného činu vydírání je třeba úmyslného zavinění a může jít o úmysl přímý nebo nepřímý. Totéž platí o návodu jako jedné z forem účastenství podle § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, kterou byl obviněný uznán vinným.

19. Podle názoru Nejvyššího soudu nelze z formulace „minimálně v nepřímém úmyslu“ dovozovat, že nebyly naplněny znaky subjektivní stránky návodu k trestnému činu, neboť obviněný v tomto smyslu jednal alespoň v úmyslu nepřímém, který zde zcela postačuje. Zmíněná formulace ovšem nabízí závěr o možném přímém úmyslu, nikoli o vědomé nedbalosti, jak v dovolání naznačuje obviněný. Z provedeného dokazování před soudy nižších stupňů jasně vyplynulo, že dovolatel se dobře zná s obviněným R. K. a dovolatel rovněž věděl o jeho kriminální minulosti a musel předpokládat i jeho případné agresivnější chování při jednání na Úřadu dne 15. 7. 2020. Jestliže dovolatel nijak konkrétněji neinstruoval obviněného R. K. o jednání na Úřadu a dovolatel mu nestanovil jasné „mantinely“, kam až může tento obviněný zajít, lze dovést kladný postoj dovolatele jak k možnosti, že chováním obviněného R. K. na Úřadu dojde k ohrožení či porušení zájmu chráněného trestním zákoníkem, a tím i k naplnění skutkové podstaty trestného činu vydírání, tak k možnosti, že k ohrožení či porušení těchto zájmů vůbec nedojde. Dovolatel nadto nepočítal se žádnou konkrétní okolností, která by mohla zabránit trestněprávně relevantnímu jednání ze strany obviněného R. K. Lze proto uzavřít, že v projednávaném případě šlo o tzv. nepravou lhostejnost dovolatele. Zavinění obviněného tedy bylo shledáno ve formě nepřímého úmyslu ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, který zde postačí (byť soud prvního stupně nevyloučil ani přímý úmysl), a námitka obviněného proto není důvodná.

20. Jde-li o argument obviněného, že jeho jednání dne 8. 7. 2020 nevzbudilo v poškozeném J. Z. žádné obavy a svědkyně H. R. rovněž nevnímala dané jednání jako vydírání, Nejvyšší soud k tomu dodává, že účastník na trestném činu sám nenaplnňuje znaky konkrétní skutkové podstaty trestného činu, na němž participuje, nicméně přispívá k tomu, aby došlo k jejich naplnění (viz např. DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T. a kol. Trestní zákoník. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 204). Z uvedeného vyplývá, že k tomu, aby byl obviněný uznán vinným za návod k přečinu vydírání, nemusí on sám naplnit znaky skutkové podstaty tohoto trestného činu, ale postačí, jestliže vzbudil v jiném rozhodnutí spáchat daný trestný čin. Zmíněná námitka obviněného tudíž není důvodná, neboť v projednávané věci došlo k naplnění znaků

skutkové podstaty trestného činu vydírání až jednáním obviněného R. K. dne 15. 7. 2020, na základě čehož byl dovolatel uznán vinným jako návodce k trestnému činu vydírání. Pokud by totiž dovolatel svým jednáním ze dne 8. 7. 2020 sám naplnil znaky skutkové podstaty tohoto trestného činu, byl by takový skutek kvalifikován jako samostatný trestný čin, přičemž obviněný by byl jeho pachatelem, a nikoli návodcem k němu.

c) Námitky neodpovídající dovolacím důvodům

21. Ohledně zbylých námitek obviněného P. L. Nejvyšší soud shledal, že věcně neodpovídají uplatněnému hmotně právnímu dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jelikož jsou založeny jen na zpochybnění skutkových zjištění a výsledků provedeného dokazování před soudy nižších stupňů nebo jsou procesního charakteru.

22. To se týká i údajného extrémního rozporu mezi skutkovými zjištěními a výsledky provedeného dokazování, protože z takového tvrzení není zřejmé, které ustanovení hmotného práva mělo být porušeno, v čem toto porušení spočívá a jaký vliv má na právní posouzení skutku nebo na jiné hmotně právní posouzení. Navíc obviněný nijak nespecifikoval, mezi kterým důkazem a kterým skutkovým zjištěním je rozpor a proč by mělo jít o rozpor extrémní povahy. Samotný odlišný názor dovolatele na hodnocení důkazů a na skutkové závěry z nich vyvozené nezakládá žádný rozpor v uvedeném smyslu, natož rozpor extrémní.

23. K námitce obviněného, podle které nebyla dodržena totožnost skutku mezi usnesením o zahájení trestního stíhání a obžalobou, Nejvyšší soud připomíná, že jde o institut trestního práva procesního (viz ustanovení § 176 odst. 2 a § 220 odst. 1 tr. ř.) a netýká se hmotně právního posouzení skutku, na němž je založen dovolací důvod uplatněný obviněným. To vyplývá už ze skutečnosti, že zákon odlišuje totožnost skutku (§ 220 odst. 1 tr. ř.) a právní posouzení skutku (§ 220 odst. 3 tr. ř.). Navíc v posuzované věci byla dodržena totožnost skutku, která zůstává zachována i tehdy, pokud je dána shoda alespoň v jednání při rozdílném následku nebo v následku při rozdílném jednání, ale rovněž v případech, jsou-li jednání nebo následek (případně obojí) shodné alespoň částečně za předpokladu, že bude dána shoda v podstatných okolnostech, jimiž se rozumí zejména skutkové okolnosti charakterizující jednání nebo následek z hlediska právní kvalifikace, která přichází v úvahu. V této věci je možné konstatovat, že jednání dovolatele ohledně pokynů obviněnému R. K., jakož i následné jednání tohoto obviněného bylo v usnesení o zahájení trestního stíhání, v obžalobě i v rozsudku vymezeno shodně.

24. K námitce obviněného, že bylo porušeno jeho právo mít přiměřený čas a možnost k přípravě obhajoby ve smyslu čl. 6 odst. 3 písm. b) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, když přípravné řízení ve vztahu k obviněnému netrvalo ani měsíc, Nejvyšší soud uvádí, že jde o námitku procesního charakteru, která neodpovídá hmotně právní povaze uplatněného dovolacího důvodu. Navíc s ohledem na zásadu rychlosti řízení podle § 2 odst. 4 tr. ř., podle níž musí být trestní věci projednávány urychleně bez zbytečných průtahů, jde o námitku zcela neúvodnou.

25. Nejvyšší soud neakceptoval ani tvrzení obviněného týkající se údajné procesní neúčinnosti částí svědeckých výpovědí svědka F. M. a poškozeného J. Z., ohledně nichž byl v hlavním líčení přečten protokol o dřívějších výpovědích podle § 211 odst. 3 písm. a)

tr. ř. Jde totiž o námitku, která rovněž neodpovídá hmotně právní povaze uplatněného dovolacího důvodu, jak je ostatně zcela zřejmé z jejího charakteru i z poukazu obviněného na citované procesní ustanovení.

IV.

Závěrečné shrnutí

26. Na podkladě všech výše popsanych skutečností dospěl Nejvyšší soud k závěru, že obviněný P. L. podal dovolání proti rozhodnutí, jímž nebyl naplněn dovolací důvod § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. V dovolání však zčásti uplatnil takové námitky, které by za jiných okolností mohly být dovolacím důvodem uvedeným v citovaném ustanovení, nicméně Nejvyšší soud neshledal tyto námitky opodstatněnými, proto odmítl dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné, takže nepřezkoumával zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí ani správnost řízení mu předcházejícího. Jde totiž o závěr, který lze učinit bez takové přezkumné činnosti pouze na podkladě spisu a obsahu dovolání, aniž by bylo třeba opatřovat další vyjádření dovolatele či ostatních stran trestního řízení nebo dokonce doplňovat řízení provedením důkazů podle § 265r odst. 7 tr. ř.

27. Podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. mohl Nejvyšší soud rozhodnout tímto způsobem o dovolání obviněného v neveřejném zasedání, proto tak učinil.

č. 10

č. 10

Vážně míněný nesouhlas s pohlavním stykem ve formě soulože může oběť zločinu znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, která je v důsledku stresu neschopna verbální komunikace, projevit pouze způsobem chování, zejména polohou těla v podobě zaujetí pasivní obranné pozice, znemožňující provedení soulože. Pachatel naplní svým jednáním znak donucení objektivní stránky uvedeného zločinu, jestliže tuto její polohu násilně změní tak, aby mohl soulož provést.

Znásilnění

§ 185 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 8. 2021, sp. zn. 8 Tdo 699/2021, ECLI:CZ:NS:2021:8.TDO.699.2021.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného P. Č. proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 11. 2020, sp. zn. 8 To 260/2020, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 6 pod sp. zn. 2 T 53/2018.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 15. 7. 2020, sp. zn. 2 T 53/2018, byl obviněný P. Č. uznán vinným zločinem znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, kterého se dopustil tím, že mezi 04:06 a 04:17 hod. dne 12. 12. 2017 v XY v ulici XY jako řidič vozidla taxi zn. XY úmyslně nedovezl poškozenou E. Z. na místo, které mu udala jako bydliště, přestože měl ve vozidle navigaci, zastavil na málo frekventovaném místě, vypnul motor, zhasl světla vozidla, vytáhl klíček ze zapalování a požadoval po poškozené zaplacení finanční částky za odvoz, poškozená v rychlosti a zmatku nemohla najít ve své tašce peněženku s hotovostí, požadovala zaplacení zakázky platební kartou, kterou měla při sobě, což obviněný bezdůvodně odmítl, přestože měl ve vozidle platební terminál, s tím, že chce pouze hotovost a hned, zatímco poškozená ve zmatku hledala peněženku, začal opakovaně požadovat okamžité zaplacení zakázky poskytnutím sexuálních služeb, následně využil šoku a překvapení poškozené a dále své zjevné fyzické převahy, přešel z místa řidiče přes ruční brzdou do zadní části vozidla, kde seděla poškozená s pokrčenýma nohama a s koleny u brady, v tzv. klubičku, silou roztáhl poškozené nohy, povalil ji na sedadlo do pololehu na zádech a sundal jí spodní kalhotky. Poškozená byla touto stresovou situací tak paralyzována, že nedokázala adekvátně reagovat ani se bránit, protože v důsledku reakce na stres došlo k jejímu útlumu a znehybnění, čehož obviněný využil, vyhrnul jí šaty a vykonal na ní nechráněnou vaginální soulož s vyvrcholením na břicho poškozené, které poté sdělil, že její peněženka leží na podlaze, poškozená v rychlosti posbírala své věci a vyběhla z vozidla, které vyfotografovala mobilním telefonem, čehož si obviněný povšiml a rozeběhl se za ní, poškozená před ním utekla do neosvětlené uličky, kde se skrývala do příjezdu hlídky policie, přičemž lékařským vyšetřením bylo u poškozené zjištěno poranění zevního genitálu – drobná asi 0,5 cm krvácející ragáda.

2. Za tento zločin byl obviněný odsouzen podle § 185 odst. 2 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 2 roků, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 3 roků. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněnému uložena povinnost zaplatit poškozené E. Z. jako náhradu majetkové škody částku ve výši 41 707,70 Kč a 736,76 EUR a náhradu nemajetkové újmy v penězích ve výši 200 000 Kč. Podle § 229 odst. 2 tr. ř. byla poškozená se zbytkem nároku na náhradu škody a nemajetkové újmy odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. Městský soud v Praze jako soud odvolací usnesením ze dne 11. 11. 2020, sp. zn. 8 To 260/2020, podle § 256 tr. ř. zamítl odvolání podané obviněným proti shora citovanému rozsudku soudu prvního stupně.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Obviněný podal proti tomuto rozsudku odvolacího soudu prostřednictvím obhájkyň z důvodů podle § 265b odst. 1 písm. g), h) a l) tr. ř. dovolání, které zaměřil proti všem výrokům, protože soudy nedostály povinnosti podle § 265s odst. 1 tr. ř. respektovat závazné pokyny vyslovené Nejvyšším soudem v usnesení ze dne 27. 8. 2019, sp. zn. 8 Tdo 935/2019 (dále jen „usnesení sp. zn. 8 Tdo 935/2019“). Přezkoumávaná

rozhodnutí podle obviněného trpí ve výroku o vině tzv. extrémním nesouladem mezi skutkovými zjištěními a provedenými důkazy (viz nález Ústavního soudu ze dne 28. 11. 2005, sp. zn. IV. ÚS 216/04) a ve výroku o náhradě škody a nemajetkové újmy nedostatečným uvážením příčinné souvislosti mezi vzniklou újmou a trestným činem. Výroku o trestu obviněný vytýkal, že mu byl uložen nepřipustný trest.

5. Nedostatky výroku o vině obviněný spatřoval v nedostatečném objasnění činu, protože tvrzení uváděná poškozenou, jimiž doplnila svou výpověď v průběhu nového hlavního líčení konaného dne 1. 7. 2020, nejsou věrohodná, jsou oproti její dřívější výpovědi změněná ohledně „násilného jednání“ ze strany obviněného. Tuto změnu označil za účelovou v duchu usnesení sp. zn. 8 Tdo 935/2019, protože poškozená ji upravila tak, aby v ní bylo zmíněno alespoň nějaké „násilné chování“, a proto popsala, že se schoulila na zadním sedadle do klubíčka, dala si kolena k bradě, obviněný jí údajně silou roztáhl nohy od sebe, použil střední sílu, měla modřiny na lýtkách. K této pozici obviněný uvedl, že je těžko představitelná a navíc i v rozporu s tím, že s ohledem na zimní období by od jejích šněrovacích bot, které měla mít na nohou, muselo dojít k zašpinění sedačky vozidla, avšak nic takového nebylo při ohledání místa činu zjištěno (viz policejní fotodokumentace z ohledání místa činu a videozáznamy pořízené palubní kamerou). Tyto nově uváděné informace jsou podle obviněného v extrémním rozporu s předchozí výpovědí, jak to dokladují podání vysvětlení před policejním orgánem ze dne 17. 12. 2017 a odpovědi na otázky kladené poškozené při její svědecké výpovědi policejním orgánem dne 12. 1. 2018 a u hlavního líčení dne 30. 7. 2018. Není pravdou, že by poškozená nebyla tázána na podrobný průběh pohlavního styku a předcházející přípravy, případně na to, zda proti ní obviněný použil násilí. Obviněný rovněž poukázal na rozpory v jejím popisu jeho jednání po sundání bot, z čehož dovedl, že tato výpověď potvrzuje jeho obhajobu, že po dohodě a za souhlasu poškozené nejprve (otočený s jednou nohou kolenem na sedadle) manipuloval s roletou zavazadelníku a pokoušel se i sklopit zadní sedadlo pro větší pohodlí při konsensuálním dohodnutém pohlavním styku, čemuž poškozená napomáhala tím, že se přesunula na druhou část sedačky.

6. Chování poškozené při činu bylo podle obviněného zcela jiné, než jak to sama prezentuje zejména v poslední výpovědi. Znak bezbrannosti není možné z jejího chování dovozovat, neboť po celou dobu s obviněným komunikovala, což je zřejmé z krátkých záznamů zvuku z palubní videokamery, navíc měla k dispozici mobilní telefon, kterým si mohla přivolat pomoc, a vozidlo nebylo po celou dobu zamčeno. Samotnému pohlavnímu styku předcházelo delší období, v němž poškozená i podle své vlastní výpovědi zaznamenala, že si obviněný rozvazuje boty, poté přelézá z přední části vozidla k ní a že se svléká. Poškozená podala obviněnému během jízdy ruku, drželi se za ruce a vzájemně se představili křestními jmény, v průběhu pohlavního styku s obviněným komunikovala o způsobu zakončení, přičemž on její preference akceptoval. Nebyla vyvrácena ani verze obviněného, že se pro větší pohodlí společně snažili sklopit sedačky. Obviněný vnesl výhrady i proti vadnému a nekvalitnímu kamerovému záznamu, přičemž část záznamů z inkriminované doby se nepodařilo ani policejnímu orgánu obnovit.

7. Soudy podle obviněného neobjasnily jeho zavinění, jímž se ani přes výslovný pokyn Nejvyššího soudu nezabývaly, a neprovedly žádné důkazy, které by svědčily o jeho

úmyslu znásilnit poškozenou , a to i s odkazem na výpověď soudního znalce z odvětví psychologie PhDr. M. P., Ph.D., jenž potvrdil jako možnou variantu odlišného vnímání probíhající situace, a znalkyně PhDr. T. S., Ph.D., že obviněný si nemusel vůbec všimnout, že se poškozená nachází ve stresovém stavu a nesouhlasí s jeho jednáním. Na rozdíl od ní však znalec PhDr. M. P., Ph.D., při hlavním líčení dne 1. 7. 2020 konstatoval, že pojem „mrtvý brouk“ není exaktní a definovatelný pojem, nýbrž spíše pojem popisný a symbolický, což vylučuje možnost spáchání trestného činu znásilnění, který vyžaduje zavinění ve formě úmyslu. Soudy i přesto vadně dovodily úmysl obviněného a nemístně poukazovaly na rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci vedené pod sp. zn. 3 Tdo 1498/2017, v němž byla situace zcela odlišná, a proto ho nelze užít na tuto projednávanou věc.

8. Podle výsledků doplněného dokazování nebylo možné dojít k závěru, že šlo o odlehlé místo, protože vyšlo najevo, že poškozená se nacházela prakticky v místě svého bydliště, místo druhé zastávky je osvětleno pouličními lampami a rezidenční čtvrť XY je navíc považována za klidnou a bezpečnou.

č. 10

9. Obviněný poukázal rovněž na existenci tzv. opomenutých důkazů, neboť soudy neprovedly „skutkový pokus“ na místě samém, který byl nedůvodně zamítnut, obzvláště když jde o situaci „tvrzení proti tvrzení“ (viz např. náleží Ústavního soudu ze dne 22. 6. 2016, sp. zn. I. ÚS 520/16), a zmínil i ovlivnění poškozené feminismem i její angažovanost v neziskových organizacích s vazbou na feministická témata a problematiku sexuálního zneužívání žen.

10. Obviněný směřoval své výtky i proti výroku o náhradě škody a nemajetkové újmy s poukazem na to, že poškozená v novém hlavním líčení po zrušení věci Nejvyšším soudem uplatnila nový nárok na náhradu nemateriální újmy ve výši 1 000 000 Kč (tedy dvojnásobný než v předchozím řízení), v čemž obviněný spatřoval její motivaci k dosažení odsuzujícího rozsudku, a to v souladu s názorem znalce psychologa PhDr. M. P., Ph.D. Obviněný označil výrok o povinnosti k náhradě za nesprávný a neodpovídající pokynům Nejvyššího soudu z hlediska nutnosti zkoumat zejména příčinnou souvislost mezi údajným jednáním obviněného a způsobenými následky.

11. U bolestného se podle obviněného soudy nevypořádaly důsledně s námitkou, že stav poškozené nelze přirovnat k „difúznímu axonálnímu poranění mozku za akutní stres“ ohodnocenému 100 body, neboť u ní nedošlo k žádnému poranění mozku a případnou stresovou situaci nelze srovnávat s poraněním mozku s trvalými následky. Rovněž se nevypořádaly ani s položkou „poranění zevního genitálu“ ohodnocenou 30 body, neboť drobná ragáda tohoto typu vzniká i nahodile u zcela dobrovolného pohlavního styku.

12. Obviněný brojil i proti přiznání náhrady za výdaje spojené s léčbou a dalším nárokům spojeným s přerušением studia a ztrátou statutu studenta, doplatku jízdného městské hromadné dopravy v XY, jakož i náhrady platby sociálního a zdravotního pojištění na Slovensku, protože v tomto směru neprovedly potřebné důkazy, jež jim uložil Nejvyšší soud. Přestože byla dokladována výše nákladů, které vynaložila poškozená, nebylo doloženo, že zmíněná péče byla nezbytná pro odstranění následků, a už vůbec

nebylo prokázáno, že by tyto náklady musela účelně vynaložit v důsledku projednávaného trestného činu.

13. Vadu ve výroku o trestu spatřoval dovolatel v tom, že došlo k porušení zákazu *reformationis in peius*, pokud mu byl uložen trest odnětí svobody ve stejné výměře a se stejnou délkou zkušební doby jako ve zrušeném rozsudku, neboť od 17. 1. 2019 do 27. 8. 2019 již fakticky vykonával pravomocný rozsudek, což je z celkové doby 3 roků téměř 20 %. Zpřísnění spařoval v tom, že při shodné výměře trestu došlo k prodloužení období, ve kterém bude žít v režimu podmíněčného odsouzení, a bude tedy omezen ve svém způsobu života, výběru povolání atp., a to o více než 7 měsíců. Z těchto důvodů mu mohl být uložen maximálně trest odnětí svobody v trvání 2 roků, přičemž zkušební doba měla být snížena o období, po které již měl záznam v evidenci Rejstříku trestů.

14. Státní zástupkyně činná u Nejvyššího státního zastupitelství ve svém vyjádření k dovolání upozornila, že obviněný uplatňoval námitky v dovolání v souladu s tím, jak činil v rámci své obhajoby prakticky od samého počátku trestního řízení, neztotožnila se s nimi a vyslovila souhlas s názorem odvolacího soudu, že za situace, kdy obviněný nejprve na poškozenou vyvíjel opakovaný nátlak ohledně zaplacení ceny jízdného, odmítl úhradu platební kartou, následně s vozidlem zajel na odlehlé místo, kde poškozená neměla možnost dovolat se pomoci, což už v poškozené logicky vzbudilo obavu, jak uvedla, nelze souhlasit s obhajobou obviněného, že ze strany poškozené šlo o dobrovolnou soulož za účelem úhrady ceny za odvoz vozidlem taxi. Ačkoliv poškozená v důsledku tohoto jednání obviněného byla paralyzována a na stres reagovala stavem tzv. mrtvého brouka, což odpovídá její osobnosti, jak vysvětlila znalkyně z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a klinické psychologie PhDr. T. S., obviněný se nemohl domnívat, že souhlasí se souloží a přistupuje k ní dobrovolně. Naopak zneužil situace, při níž poškozená nemohla najít peněženku, neodvezl ji na místo odpovídající adrese jejího bydliště, ale na odlehlé místo poblíž, kde využil své fyzické převahy, a přes nesouhlas, byť poškozená nekladla aktivní odpor z důvodů výše uvedených, na ní vykonal nechráněnou soulož. Jde o zvlášť závažný zločin násilnění podle § 185 odst. 1 alinea 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku (obdobně viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2017, sp. zn. 3 Tdo 1498/2017), neboť pro naplnění znaku násilí nebo pohrůžky násilí nebo pohrůžky jiné těžké újmy není nezbytné, aby poškozená osoba kladla zřejmý fyzický odpor, jelikož postačí, že pachateli musela být z jejího jednání zjevná nevole poškozené.

15. K námitkám proti výměře trestu státní zástupkyně uvedla, že obviněnému byl uložen trest odnětí svobody v trestní sazbě podle § 185 odst. 2 tr. zákoníku, což je stejný trest jako v předchozím rozhodnutí, a již vykonaná část trestu mu bude do výkonu trestu započítána, nejde proto o rozhodnutí v jeho neprospěch. Za adekvátní považovala i rozhodnutí odvolacího soudu o náhradě nemajetkové újmy z důvodu způsobení duševních útrap poškozené. S ohledem na výše uvedené státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl podané dovolání jako zjevně neopodstatněné.

III.

Přípustnost dovolání

16. Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve shledal, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř., bylo podáno oprávněnou osobou podle § 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.). Protože Nejvyšší soud z obsahu dovolání dovodil splnění i dalších formálních požadavků podle § 265f odst. 1 tr. ř., zkoumal, zda bylo podáno v souladu s důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h) a l) tr. ř., o něž obviněný opřel své dovolání, protože jen na základě dovolání podloženého námitkami obsahově způsobilými naplnit uplatněný dovolací důvod lze podrobit napadená rozhodnutí a řízení jim předcházející věcnému přezkoumání.

IV.

Důvodnost dovolání

17. Z obsahu podaného dovolání Nejvyšší soud shledal, že obviněný zčásti splnil výše uvedené požadavky, jelikož většinou výhrad brojil proti vadné právní kvalifikaci, jíž vytýkal nedostatky v posouzení znaků „násilí“ a „donucení“, jakož i subjektivní stránky. Shodně jako ve svém předchozím dovolání poukazoval na zjištěné chování poškozené, z něhož podle jeho názoru nemohl ani při nejlepší vůli rozpoznat či dovodit její nesouhlas s navrženou a vykonanou souloží. Zásadně pak odmítl, že byvůči ní použil jakékoli násilí, kterého navíc ani nebylo pro její souhlas a poskytnutou součinnost zapotřebí. Rovněž spatřoval nedostatky ve výroku o náhradě škody a nemajetkové újmy. Uplatněným dovolacím důvodům dostal i námitkou zaměřenou vůči výroku o trestu, jemuž vytýkal překročení maximální možné sazby v důsledku porušení zákazu *reformationis in peius* v návaznosti na již vykonanou část trestu, resp. zkušební doby podmíněného odsouzení.

18. Uvedené námitky obviněného se týkají právního posouzení věci, byť částečně s poukazem na nedostatečná a s obsahem provedených důkazů rozporná skutková zjištění, a proto Nejvyšší soud mohl na jejich podkladě zkoumat, zda jsou opodstatněné.

19. Nejvyšší soud přezkoumává posuzovanou věc již podruhé poté, co usnesením ze dne 27. 8. 2019, sp. zn. 8 Tdo 935/2019, z podnětu dovolání obviněného P. Č. podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 1. 2019, sp. zn. 8 To 501/2018, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 15. 10. 2018, sp. zn. 2 T 53/2018, jakož podle § 265k odst. 2 tr. ř. i další rozhodnutí na zrušené rozsudky obsahově navazující, a přikázal soudu prvního stupně věc znovu projednat a rozhodnout. Důvodem byla nepřezkoumatelnost zrušených rozhodnutí proto, že se soudy dostatečně nezabývaly všemi znaky skutkové podstaty zločinu podle § 185 odst. 1 alinea 1 a 2, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. Za tím účelem uložil soudu prvního stupně provést potřebné úkony a znovu rozhodnout o vině obviněného tak, aby o ní nevznikaly pochybnosti (viz body 51. až 58. zrušujícího usnesení Nejvyššího soudu).

20. Uvedené pokyny Nejvyšším soudem uložené v předešlém rozhodnutí soudy obou stupňů respektovaly; soud prvního stupně doplnil dokazování o výsledcích poškozené se zaměřením na otázky týkající se samotného průběhu skutku a konkretizaci vzájemných pozic a postavení obviněného a poškozené před sexuálním aktem a v jeho

průběhu, jakož i na konkrétní jednání a úkony obviněného v rámci přípravy na soulož s ní. Zaměřil se i na komunikaci mezi poškozenou a obviněným, z níž by bylo možné usuzovat na nevoli a nesouhlas, či naopak souhlas poškozené s návrhem i následným počínám obviněného, z něhož by bylo seznatelné, zda souhlasí se souloží či nikoli. Dále doplnil dokazování o výslech obviněného ke stejným okolnostem a o časovou osu setkání obviněného s poškozenou a navazujících událostí inkriminovaného dne, kterou předložil obviněný, stejně jako provedl k důkazu i jím předložené fotografie ze sítě Facebook ohledně poškozené pocházející z doby po činu. K prokázání zdravotního, zejména psychického stavu poškozené soud přibral znalce z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a klinická psychologie, MUDr. G. L. a MUDr. M. P., PhD., kteří nepotvrdili lékařskými zprávami dokladovanou posttraumatickou stresovou poruchu, avšak shledali úzkostně depresivní syndrom spadající z lékařského klasifikačního hlediska pod poruchu přizpůsobení, zahrnující depresivní nálady, úzkostné stavy, obavy, zhoršení výkonu v denních činnostech, atd. Při hlavním líčení byl rovněž přečten kamerový záznam z palubní kamery ve vozidle obviněného, byly přečteny lékařské zprávy T. M. a I. Z., z nichž byl zjištěn vývoj i aktuální psychický stav poškozené, fotografická mapa a záznam z aplikace Google Street View z místa činu za účelem posouzení jeho odlehlosti a vzdálenosti od místa bydliště poškozené. Další návrhy na doplnění dokazování soud považoval za nadbytečné (revizní znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychologie, opětovný výslech poškozené či obsah její e-mailové komunikace po činu, videozáznam poškozené zveřejněný na síti Instagram, znalecké zkoumání obviněného k jeho věrohodnosti), neboť všechny rozhodné skutečnosti byly již provedeným dokazování dostatečně objasněny způsobem, aby o skutkovém ději nevznikaly důvodné pochybnosti.

21. Nejvyšší soud k námitkám obviněného směřujícím proti neúplnosti skutkových zjištění významných pro správné právní posouzení věci shledal, že se soudy již zabývaly všemi potřebnými skutečnostmi rozhodnými z hlediska naplnění znaků zločinu znásilnění, jímž byl obviněný uznán vinným, a byly odstraněny nedostatky, které byly v předchozím řízení v této věci shledány. Dokazování bylo doplněno, jak Nejvyšší soud vyžadoval. Soud prvního stupně vysvětlil, o které důkazy své závěry opřel a jak hodnotil provedené důkazy se zaměřením zejména na věrohodnost poškozené a obviněného. Především z výsledků provedeného dokazování vyplynulo, že soudy se zabývaly výpovědí poškozené, na niž navazovaly jiné provedené nepřímé důkazy, vyjádření znalců z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a klinické psychologie, lékařské zprávy, zpráva ČVUT, záznam telefonátu na linku 158, výpovědi policistů, apod.

22. Soudy se věnovaly i námitce obviněného vztahující se k věrohodnosti poškozené a vysvětlily, že považovaly jím zpochybňovaný znalecký posudek za dostatečný a neskýtající důvody pro to, aby byl zpracován v této věci jiný znalecký posudek. V odůvodnění dovoláním napadených rozhodnutí je dostatek podkladů pro závěr, že soudy nepominuly existenci případných rozporů mezi jednotlivými důkazy, ale naopak splnily svou povinnost podle § 2 odst. 6 tr. ř. zhodnotit věrohodnost a pravdivost každého důkazu jednotlivě, a poté v souhrnu s ostatními důkazy, a to vždy ve vztahu ke konkrétní skutečnosti.

23. Výsledkem provedeného i doplněného dokazování bylo zahrnutí okolnosti vyjadřující znak „použití násilí“ obviněným do tzv. skutkové věty výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně. Oproti předchozímu rozsudku soud včlenil do skutkových zjištění, že v době, kdy obviněný přelézal a přešel přes řadicí páku do zadní části vozidla „seděla poškozená s pokrčenýma nohama s koleny u brady, v tzv. klubičku, silou roztáhl poškozené nohy, povalil ji na sedadlo do pololehu na zádech, sundal jí spodní kalhotky ...“. Soudy na základě doplněného dokazování zahrnuly tento znak již nejen do tzv. právní, ale i do skutkové věty výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně poté, co tento znak řádně a pochybnosti nevzbuzujícím způsobem skutkově objasnily a uvedly k němu též potřebná vysvětlení.

24. Odvolací soud považoval uvedené skutečnosti za plně odpovídající všem učiněným zjištěním a ztotožnil se se skutkovými závěry soudu prvního stupně. Pro úplnost se zřetelem na výhrady obviněného je vhodné zmínit, že odvolací soud shledal, že věrohodnost poškozené mohl soud prvního stupně posoudit jednak na základě skutečností, které v průběhu hlavního líčení sám vnímal, a konstantního a konzistentního obsahu jejích výpovědí podávaných v průběhu celého trestního řízení, jednak s oporou v obsahu znaleckých posudků. Pro věrohodnost poškozené svědčí i svědectví svědka J. T., jenž ji po činu popsal jako vyděšenou, plačící a velmi rozrušenou.

25. Nejvyšší soud uvedené postupy posuzoval z hlediska pravidel stanovených pro řádné objasnění věci ve smyslu § 2 odst. 5, 6 tr. ř., přičemž soud není povinen provést všechny obviněným navržené důkazy, avšak musí rozhodnout o vznesených důkazních návrzích a – pokud jim nevyhoví – musí ve svém rozhodnutí vyložit, z jakých důvodů (zpravidla ve vztahu k hmotně právním předpisům, které užil, a právním závěrům, k nimž na skutkovém základě věci dospěl) navržené důkazy neprovedl.

26. Požadavek obviněného na doplnění dokazování o znovuvyslechnutí E. Z. a doplnění plánkem či fotodokumentací z místa činu nebyl soudy akceptován, což však nesvědčí o tom, že by se soudy zpronevěřily zásadám objasnit řádně posuzovaný skutek. Naopak vyložily, že uvedeným návrhům nevyhověly pro jejich nadbytečnost, což odpovídá obsahu provedeného dokazování, které bylo zaměřeno na objasnění všech rozhodných skutečností a bylo realizováno v dostatečném rozsahu.

27. Vzhledem k těmto závěrům Nejvyšší soud nepovažoval dovolání obviněného v části, ve které tvrdil, že je dokazování neúplné, za důvodné, protože soudy věnovaly dostatečnou pozornost prověření obhajoby obviněného a zajištění důkazů objasňujících všechny rozhodné okolnosti, za nichž k činu došlo. Jejich postup odpovídal zásadám uvedeným v § 2 odst. 5 a 6 tr. ř. a § 125 odst. 1 i § 134 odst. 2 tr. ř., neboť si obstaraly dostatek důkazních prostředků, které zákonným způsobem provedly a jež hodnotily plně v souladu se zásadami vymezenými v § 2 odst. 6 tr. ř. Verze poškozené nebyla zpochybněna a úvahy vedoucí k tomuto závěru soud dostatečně vysvětlil a podložil argumenty, které nevyvolávají pochybnosti, čímž je vyvrácena námitka obviněného o nevěrohodnosti poškozené.

28. Po uvážení uvedených skutečností, výsledků doplněného dokazování soudy obou stupňů i učiněných změn ve skutkových zjištěních Nejvyšší soud považuje provedené

dokazování za ucelené, konzistentní a dostačující pro utváření právních závěrů ve vztahu k zločinu znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku.

29. Obviněný byl uznán vinným zločinem znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, vůči němuž namítal, že nedošlo k naplnění znaku donucení násilím ani pohrůzkou násilí, a to i ve vztahu k jeho zavinění, což míří proti správnosti právního posouzení posuzovaného skutku. Tohoto zločinu se dopustí ten, kdo jiného násilím nebo pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku a spáchá tento čin souloží nebo jiným pohlavním stykem provedeným způsobem srovnatelným se souloží.

30. Soudy podle tzv. právní věty výroku o vině dospěly k závěru, že obviněný spáchal posuzovaný zločin v alternativě, že „jiného násilím donutil k pohlavnímu styku a čin spáchal souloží“, a proto je třeba uvést, že za násilí se ve smyslu § 185 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku podle soudní praxe považuje použití fyzické síly ze strany pachatele za účelem překonání nebo zamezení vážně míněného odporu znásilňované osoby a dosažení pohlavního styku proti její vůli, aniž by bylo nutné, aby poškozená osoba kladla zřejmý fyzický odpor, avšak pachateli musí být její nevole zjevná (viz zhodnocení pod č. 17/1982, str. 128 a 129 Sb. rozh. tr., zhodnocení pod č. 1/1980 Sb. rozh. tr. nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 3. 2014, sp. zn. 11 Tdo 294/2014, ze dne 1. 8. 2018, sp. zn. 3 Tdo 885/2018, či ze dne 30. 5. 2018, sp. zn. 6 Tdo 603/2018, aj.).

31. Donucením jiného k pohlavnímu styku se rozumí překonání jeho vážně míněného odporu nebo podlehnutí poškozeného při seznání beznadějnosti kladení odporu s ohledem na to, že mu pachatel za použití násilí nebo pohrůžky násilí nebo pohrůžky jiné těžké újmy nedal žádnou možnost projevit odpor. Výsledkem násilí nebo pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy je, že napadená osoba po vyjádření vážně míněného nesouhlasu a projeveném odporu upustí od dalšího vzdoru např. pro zřejmou beznadějnost nebo z odůvodněného strachu, že pachatel uskuteční svou pohrůžku násilím. Podstatným je posoudit, zda odpor oběti je vážně míněný, protože byl-li pouze předstíraný, nejde o donucení. O donucení také nejde, když sice poškozená osoba zpočátku klade odpor, ale později dobrovolně souhlasí s pohlavním stykem a takový projev je z jejího chování patrný (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2019, sp. zn. 8 Tdo 935/2019).

32. Pokud jde o průběh činu, jak byl soudem popsán ve skutkových zjištěních v přezkoumávaném rozhodnutí, nevznikají pochybnosti o tom, že obviněný vykonal na poškozené násilí, aby mohlo dojít k pohlavnímu styku s ní. Je zjevné, že obviněný nejprve musel v prostoru auta přelézt na zadní sedadlo, a aby vykonal soulož s poškozenou, když ona zjevně nespolupracovala, bylo zapotřebí, aby jí dostal z její polohy „v klubíčku“, a proto jí „roztáhl nohy a povalil ji na sedadlo do pololehu na zádech“. Takto realizované úkony jsou projevem fyzické síly vůči poškozené, a tudíž v uvedené manipulaci obviněného s poškozenou je třeba spatřovat naplnění znaku „násilí“. O uvedený znak jde i v případě násilí malé intenzity, protože pro něj není rozhodná jeho menší a mírnější povaha. Míra intenzity násilí se promítá pouze do vyšší či nižší škodlivosti činu, je měřítkem jeho závažnosti a nachází odraz i při ukládání trestu.

33. Nejvyšší soud proto s ohledem na uvedená skutková zjištění, právní závěry soudů i obecné vymezení pojmu „násilí“ považuje v přezkoumávané věci znak násilí u zločinu znásilnění podle § 185 odst. 1 tr. zákoníku za naplněný.

34. V daných souvislostech lze konstatovat, že obviněným vyvinuté násilí vůči poškozené bylo prostředkem k jejímu „donucení“ k vykonání soulože ve smyslu uvedené skutkové podstaty, byť je třeba připustit, že v této věci byl vážně míněný odpor poškozené v jistém směru zastřený tím, že svůj nesouhlas se souloží neprojevila slovně, a tedy hlasovým vyjádřením svého odmítání obviněným navrženého způsobu úhrady ceny za taxi službu, a to v důsledku momentálního psychického bloku, který u ní zjistili i znalci a připustili jeho možnost s ohledem na průběh události i z psychologického hlediska. I přesto však nonverbálně dávala obviněnému najevo, že s ním nechce souložit, a to chováním spočívajícím v reflexivním stažení těla „do klubíčka“, tzn. do sedu s nohama i rukama přitahovanými co nejtěsněji k tělu s „koleny u brady“. V této její pozici nemohlo k souloží objektivně dojít, protože poškozená seděla takto přitisknuta na zadním sedadle vozidla a tato poloha jí v jistém směru dávala možnost ochránit genitálie před tím, aby do nich obviněný mohl vniknout. Lze tedy z uvedeného dovodit, že tímto postojem, který byl přímou reakcí na požadavek obviněného, aby s ním souložila, dávala najevo svůj nesouhlas a odmítnutí, což korespondovalo s tím, že byla vzniklou situací paralyzována (k tomu viz závěry psychologického znaleckého posudku) do té míry, že nebyla schopna svůj nesouhlas vyjádřit jinak (nemohla "vydat ani hlásku"). Právě to, že se stáhla do jakési obranné pasivní nehybné pozice, bylo zřejmým projevem jejího odmítnutí. Rozhodné pro posouzení uvedené situace je i to, že v této pozici poškozená setrvala až do doby, než se k ní obviněný výše popsaným násilným jednáním dostal tím, že ji povalil na sedadlo do polohy na zádech, sundal jí kalhotky a roztáhl jí nohy. Tímto násilným chováním překonal její vážně míněný odpor a vykonal na ní soulož.

35. K námitkám obviněného je možno doplnit, že poškozenou prožívaný stres a obava byly objektivně podloženy jí vnímanou situací, a to nikoliv jen v důsledku aktu soulože samotné, ale i předchozího chování obviněného, jež se vymylo běžnému chování řidiče taxislužby. Lze jen připomenout, že k činu došlo v časných ranních hodinách, poškozená nemohla najít svou peněženku, aby obviněnému zaplatila (nevěděla, že jí spadla pod sedadlo). Obviněný v rozporu s jejím přáním, aby jí zastavil na místě, které uvedla, zajel na odlehlé místo, byť nedaleko místa bydliště poškozené, bez veřejného osvětlení a bez přítomnosti jiných osob či budov. Neobvyklé pro poškozenou bylo i to, že byť mu nabízela možnost uhradit za jízdu platební kartou, pro jejíž platbu bylo vozidlo uzpůsobeno, obviněný odmítl tuto možnost s požadavkem na sexuální aktivitu.

36. Při rozvedených skutečnostech lze dospět k závěru též o naplnění znaku „donucení“, o které jde u zločinu znásilnění po objektivní stránce i tehdy, když oběť v důsledku stresu a neschopnosti verbální komunikace dává pachateli najevo svůj nesouhlas způsobem svého chování, zejména postojem či polohou těla, při kterých zaujme pozici, z níž plyne ochrana a zneprístupnění genitálií, a k souloží dojde až tehdy, když je u takto nespolupracující oběti popsaná obranná poloha násilným jednáním pachatele změněna tak, že je přizpůsobena k tomu, aby mohlo k souloží dojít. Projev nesouhlasu s požadavky pachatele lze totiž projevit různými způsoby a odmítnutí se nemusí vyjádřit jen slovně,

ale s ohledem na okolnosti a stav oběti jej lze vyjádřit nonverbálním způsobem, např. pozicí těla apod.

37. Pozornost je třeba věnovat v uvedených souvislostech rovněž subjektivní stránce, vůči níž se obviněný v dovolání rovněž vymezoval. U znásilnění jde o úmyslný trestný čin, u kterého zásadně stačí zavinění ve formě nepřímého úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zákoníku.

38. Soud prvního stupně se zabýval zaviněním obviněného na základě všech zjištěných skutečností a dospěl k závěru, že rozhodné okolnosti byly obviněnému známy a zřejmé, a pokud byla poškozená schoulená v tzv. „klubíčku“ a on jí násilím roztáhl nohy a natočil si ji tak, aby mohlo k souloži dojít, jednal v úmyslu přímém ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Odvolací soud se s tímto závěrem ztotožnil, protože rovněž shledal, že obviněný jednal cíleně a plánovitě v úmyslu znásilnit poškozenou, o čemž svědčí zejména to, že odbočil z ulice mimo adresu jejího bydliště a a sex ji nabídl jako možnou úhradu za provedenou službu.

39. Nejvyšší soud v tomto posouzení neshledal vady a jen pro úplnost dodává, že závěr učiněný soudy o přímém úmyslu ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku zcela odpovídá zjištěným skutečnostem, neboť z nich je zřejmé, že obviněný chtěl s poškozenou souložit i přes její odmítavý postoj. Tyto okolnosti subjektivního charakteru vyplynuly toliko nepřímo z okolností objektivní povahy, z nichž bylo možno podle zásad logického myšlení usuzovat na vnitřní vztah pachatele k porušení nebo ohrožení zájmů chráněných trestním zákonem (viz rozhodnutí pod č. 62/1973 a č. 41/1976 Sb. rozh. tr., usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 5. 2010, sp. zn. 8 Tdo 394/2010, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2001, sp. zn. 5 Tz 225/2001, či usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2013, sp. zn. IV. ÚS 2728/12). Proto bylo možné vycházet jak z chování obviněného a poškozené, tak i z dalších zjištěných skutečností. Uvedený záměr obviněného vyplynul již z toho, že se jako řidič taxislužby nechoval standardně, neboť nejel na místo, které bylo určené adresou poškozené, na níž žádala zavézt, ale vybral jiné místo, neosvětlené a málo frekventované. Na jeho úmysl lze usuzovat rovněž z toho, že na poškozené si vyžádal sex namísto úhrady platby platební kartou, kterou navrhla, na což však nepřistoupil. Soudy se zabývaly i jeho vědomím a chtěním souložit s poškozenou i přesto, že z jejího jednání nevyplývalo sice výslovné slovní odmítnutí, avšak její nesouhlas byl patrný z toho, že nejprve nepřijala jeho nabídku na sex a domáhala se platby platební kartou. Poté však již byla paralyzována jeho chováním vybočujícím z běžných situací a slovně nereagovala, ale schoulila se do "klubíčka" na zadním sedadle. Tato poloha jejího těla s nohama u brady svědčila o tom, že odmítá sex, a uvedená pozice byla pro obviněného zcela zjevná. Jednak poškozenou viděl, a když přešel z předního sedadla k ní dozadu, její polohu musel změnit. Poškozená v této fázi opět vůbec nespolupracovala. Obviněný jí roztáhl nohy, položil ji ze sedu do polohy ležmo na záda a sundal jí spodní kalhotky. Toto násilné jednání (jak bylo výše vyloženo) bylo nutným překonáním, byť nikoliv výslovného, avšak pozičního odmítání sexuálních praktik, které bylo zřejmé, ale obviněný i přesto záměrně jednal tak, aby dosáhl soulože s poškozenou. Význam má i to, že ani on sám již s poškozenou slovně nekomunikoval, ale pouze uskutečňoval svůj záměr bez ohledu na její zcela pasivní chování. Lze proto dospět k závěru, že obviněný věděl, že způsobem uvedeným

v trestním zákoně porušuje zájem chráněný zákonem, a takové porušení chtěl způsobit i je způsobil, neboť věděl, že poškozená není ochotna se podvolit a přizpůsobit jeho sexuálně motivovanému jednání, že s ním nesouhlasí, což dávala najevo sice méně běžným způsobem, avšak i přesto srozumitelně.

40. Ze všech uvedených důvodů se Nejvyšší soud ztotožnil s tím, že obviněný jednal v přímém úmyslu za splnění podmínek stanovených v § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

41. Nejvyšší soud na základě popsaných úvah dospěl k závěru, že přezkoumávaná rozhodnutí netrpí vadami, které obviněný v dovolání výroku o vině vytýkal, a skutkové i právní závěry jsou zcela správné, neboť soudy dostaly všem povinností a nárokům kladeným na ně jak trestněprávními normami, tak Nejvyšším soudem v jeho předchozím usnesení.

42. Dále se Nejvyšší soud vypořádal s dovolacími námitkami, jimiž obviněný napadl výroky o trestu, o náhradě škody a o náhradě nemajetkové újmy, a z důvodů v rozhodnutí podrobně rozvedených podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl podané dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné.

č. 11

č. 11

Souhlas dozorového státního zástupce s dočasným odložením trestního stíhání podle § 159b odst. 1 tr. ř., případně s prodloužením lhůty takového dočasného odložení podle § 159b odst. 2 tr. ř., sám o sobě není souhlasem státního zástupce s později učiněným usnesením o zahájení trestního stíhání, jehož důsledkem je jinak s ohledem na ustanovení § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. změna ve funkční příslušnosti pro rozhodnutí o stížnosti obviněného proti usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání.

Řízení o stížnosti, Dočasné odložení trestního stíhání

§ 146 odst. 2 písm. a) tr. ř., § 159b odst. 1 tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2021, sp. zn. 3 Tz 17/2021, ECLI:CZ:NS:2021:3.TZ.17.2021.1

Nejvyšší soud zamítl jako nedůvodnou stížnost pro porušení zákona, kterou podala ministryně spravedlnosti ve prospěch obviněného P. B. proti usnesení státního zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 ze dne 30. 12. 2020, sp. zn. 1 ZT 132/2020.

I.

Rozhodnutí napadené stížností pro porušení zákona

1. Usnesením policejního orgánu Policie České republiky, Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy, Služby kriminální policie a vyšetřování, odboru extremismu a terorismu, ze dne 26. 11. 2020, č. j. KRPA-88359-85/TČ-2020-000042, bylo podle § 160 odst. 1 tr. ř. zahájeno trestní stíhání obviněného P. B. pro zločin podplacení podle § 332 odst. 1 alinea 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku.

2. Proti výše zmíněnému usnesení policejního orgánu podal obviněný stížnost. Usnesením státního zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 ze dne 30. 12. 2020, sp. zn. 1 ZT 132/2020 (dále jen „napadené usnesení“), byla podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. stížnost jako nedůvodná zamítnuta. Tomuto zamítnutí předcházely souhlasy dozorového státního zástupce s dočasným odložením trestního stíhání a zároveň též souhlasy dozorového státního zástupce s prodloužením lhůty dočasného odložení trestního stíhání. Část uvedených souhlasů byla vyhotovena formou souhlasné doložky dozorového státního zástupce na příslušné žádosti policejního orgánu, přičemž doložka byla opatřena otiskem úředního razítka.

II.

Stížnost pro porušení zákona

3. Proti pravomocnému usnesení státního zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 ze dne 30. 12. 2020, sp. zn. 1 ZT 132/2020, podala podle § 266 odst. 1 tr. ř. ministryně spravedlnosti ve prospěch obviněného P. B. stížnost pro porušení zákona, neboť tímto usnesením podle ní došlo k porušení zákona v ustanovení § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. v neprospěch obviněného P. B.

4. V odůvodnění stížnosti pro porušení zákona stěžovatelka uvedla, že dozorový státní zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 dal dne 19. 3. 2020 ve smyslu § 159b odst. 1 tr. ř. předchozí souhlas s dočasným odložením zahájení trestního stíhání obviněného P. B. pro skutek, jehož se měl dopustit nabídkou úplatku učiněnou zastupiteli XY J. K. Státní zástupce ve dnech 6. 4. 2020 a 12. 6. 2020 udělil podle téhož ustanovení souhlas s dočasným odložením zahájení trestního stíhání obviněného P. B. pro jednání, jehož se měl dopustit v souvislosti s nabídkou úplatku a poskytnutím úplatku zastupiteli XY R. V. Státní zástupce opakovaně uděloval policejnímu orgánu souhlas s prodloužením lhůty dočasného odložení trestního stíhání obviněného P. B. podle § 159b odst. 2 tr. ř. Udělení souhlasu vždy předcházelo doručení žádostí policejního orgánu buď o dočasné odložení zahájení trestního stíhání, nebo o prodloužení lhůty dočasného odložení trestního stíhání, přičemž ve všech žádostech byl každý skutek zakládající jednotlivé dílčí útoky úmyslného trestného činu podrobně popsán a právně kvalifikován. Zároveň bylo v těchto žádostech uvedeno, že pachatelem skutku je P. B. Svým souhlasem tak státní zástupce zároveň nutně souhlasil i s budoucím trestním stíháním P. B., neboť z dikce § 159b odst. 6 tr. ř. je zřejmé, že policejní orgán neprodleně zahájí trestní stíhání, jakmile pominou důvody pro jeho dočasné odložení. V souvislosti s tím stěžovatelka odkázala na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2019, sp. zn. 3 Tz 34/2019.

5. Podle názoru stěžovatelky lze za souhlas státního zástupce ve smyslu § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. považovat jak souhlasy dozorového státního zástupce Obvodního státního

zastupitelství pro Prahu 1 ze dne 19. 3. 2020, 6. 4. 2020 a 16. 6. 2020 s dočasným odložením trestního stíhání podle § 159b odst. 1 tr. ř., tak jeho souhlasy ze dne 19. 5. 2020, 15. 7. 2020, 14. 8. 2020, 18. 9. 2020, 15. 10. 2020 a 19. 11. 2020 s prodloužením lhůty dočasného odložení zahájení trestního stíhání podle § 159b odst. 2 tr. ř. Jde totiž o úkony, jimiž státní zástupce jednoznačně vyjádřil názor na trestní odpovědnost P. B. za skutky popsané ve výroku usnesení policejního orgánu. Podle stěžovatelky tak o stížnosti obviněného proti usnesení o zahájení trestního stíhání rozhodoval věcně nepřislušný státní zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1, když věcně příslušný k rozhodování v této věci byl podle § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. státní zástupce Městského státního zastupitelství v Praze jako nadřízený státní zástupce.

6. Závěrem stížnosti pro porušení zákona ministryně spravedlnosti navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným usnesením státního zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 ze dne 30. 12. 2020, sp. zn. 1 ZT 132/2020, byl porušen zákon v § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř., aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadené usnesení, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a aby podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal státnímu zástupci Městského státního zastupitelství v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

III.

Vyjádření procesních stran

7. K podané stížnosti pro porušení zákona se vyjádřil státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství. Navrhl nejprve vyžádání obsahu dozorového spisu Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 vedeného pro fázi vyšetřování pod sp. zn. 1 ZT 132/2020.

8. Podle státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství je pro závěr o důvodnosti podané stížnosti pro porušení zákona klíčovým výklad pojmu „souhlas“ nebo „pokyn“ státního zástupce vykonávajícího dozor podle § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. Sama stěžovatelka se přitom podle jeho názoru nedomnívá, že by postup spočívající v souhlasu s dočasným odložením trestního stíhání představoval pokyn dozorového státního zástupce. Co se týká posouzení výkladu pojmu „souhlas“, státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství uvedl, že jde doposud o judikaturou neřešenou problematiku. K tomu odkázal na dva prameny komentářové literatury a uvedl, že z dosavadní judikatury Nejvyššího soudu vyplývá, že za souhlas ve smyslu § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. je třeba považovat nejen úkony takto v zákoně výslovně označené, ale také další úkony státního zástupce, kterými vyjadřuje své kladné stanovisko ke konkrétnímu rozhodnutí policejního orgánu, které má být následně instančně přezkoumáno ve stížnostním řízení.

9. Dočasné odložení trestního stíhání představuje podle státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství časově ohraničený průlom do principu legality, jehož smyslem je oddálení trestního stíhání tehdy, pokud je to třeba pro objasnění trestné činnosti nebo zjištění (dalších) pachatelů. Pro posouzení otázky funkční příslušnosti v opravném řízení není podle něj bez významu, že prvotní iniciativa pro dočasné odložení trestního stíhání vychází zpravidla od policejního orgánu. Souhlas dozorového státního zástupce

přítom směřuje primárně k posouzení podmínek pro průlom do zásady legality. Nemusí tedy sám o sobě nutně implikovat kladné stanovisko k důvodnosti zahájení trestního stíhání vůči konkrétní osobě. Rozhodnutí o dočasném odložení trestního stíhání nemusí být nutně vždy úkonem vyjadřujícím souhlas státního se zahájením trestního stíhání v budoucnu, zejména pokud jím má být vytvořen procesní prostor pro další vývoj důkazní situace. Za takový souhlas by bylo namísto považovat souhlas státního zástupce s dočasným odložením jen tehdy, pokud by z tohoto úkonu jednoznačně vyplývalo již ustálené souhlasné stanovisko k budoucímu zahájení trestního stíhání konkrétního obviněného a jeho právní kvalifikace.

10. Na tomto závěru podle státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství nic nezmění ani příkaz obsažený v § 159b odst. 6 tr. ř., podle kterého dozorový státní zástupce v nyní posuzované věci svými souhlas s dočasným odložením trestního stíhání a souhlas s prodloužením takového dočasného odložení fakticky nevyvolil předchozí souhlas se zahájením trestního stíhání. K posunu funkční příslušnosti pro rozhodnutí o stížnosti obviněného proti usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání proto podle státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství nedošlo.

11. V posuzované věci byla podle státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství zjevně prvotním důvodem pro dočasné odložení trestního stíhání nutnost posílení důkazní situace a potřeba rozkrytí širšího pozadí prověřované trestné činnosti. Problém podle něj nepředstavuje ani to, že souhlas dozorového státního zástupce obsahoval zběžný popis skutkových okolností, a to tím spíše, že závěr o spáchání trestného činu podezřelým byl vysloven podmíněně. Ani tato okolnost proto podle státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství nepředstavuje konkrétní kladné stanovisko dozorového státního zástupce k vymezení skutku v možném budoucím usnesení o zahájení trestního stíhání, ale spíše jen stručnou rekapitulaci poznatků policejního orgánu. Navíc skutková zjištění se postupně v průběhu prověřování v mezidobí dočasného odložení trestního stíhání proměňovala a doplňovala. V době prvního souhlasu s odložením trestního stíhání tak nemohl dozorový státní zástupce předjímat, jakým způsobem se důkazní situace vyvine. Nyní předkládaná věc tedy nevykazuje znaky souhlasu ve smyslu výše uvedených závěrů a souhlas s dočasným odložením trestního stíhání v sobě neimplikoval též souhlas s konkrétním vymezením skutku a jeho právní kvalifikací v budoucím usnesení o zahájení trestního stíhání. V této souvislosti státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství odkázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2016, sp. zn. 5 Tz 40/2016. Podaná stížnost pro porušení zákona podle jeho názoru není důvodná, neboť je založena na nepřiměřeně extenzivním výkladu pojmu „souhlas“.

12. Z tohoto důvodu státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství navrhl, aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání (§ 274 věta poslední tr. ř.) rozhodl podle § 268 odst. 1 písm. c) tr. ř. tak, že stížnost pro porušení zákona jako nedůvodnou zamítne.

13. Obviněný se písemně ani jinak k věci nevyjádřil.

IV.

Posouzení důvodnosti stížnosti pro porušení zákona

14. Nejvyšší soud podle § 267 odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost výroku rozhodnutí, proti němuž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadenému rozhodnutí předcházející, a dospěl k závěru, že stížnost pro porušení zákona není důvodná.

a) Zjištění Nejvyššího soudu

15. Nejvyšším soudem bylo zjištěno, že usnesením policejního orgánu Policie České republiky, Krajského ředitelství policie hl. města Prahy, Služba kriminální policie a vyšetřování, Odbor extremismu a terorismu, 2. oddělení, ze dne 26. 11. 2020, č. j. KRPA 88359-85/TČ-2020-000042, bylo podle § 160 odst. 1 zákona tr. ř. zahájeno trestní stíhání obviněného P. B., a to pro zločin podplácení podle § 332 odst. 1 alinea první, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. Proti tomuto usnesení policejního orgánu podal obviněný stížnost. Usnesením státního zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 ze dne 30. 12. 2020, sp. zn. 1 ZT 132/2020 (dále jen „napadené usnesení“), byla tato stížnost podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. jako nedůvodná zamítnuta.

16. V obecné rovině je z hlediska procesního vývoje předcházejícímu tomuto zamítnutí stížnosti zásadní zdůraznit, že zahájení trestního stíhání obviněného předcházely souhlasy dozorového státního zástupce s dočasným odložením tohoto trestního stíhání a zároveň též jeho souhlasy (popř. zastupujícího dozorového státního zástupce) s prodloužením lhůty dočasného odložení trestního stíhání.

17. Z hlediska konkrétních procesních kroků je pak žádoucí na základě předloženého spisového materiálu, tak i Nejvyšším soudem vyžádaného dozorového spisu Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 vedeného pro fázi vyšetřování pod sp. zn. 1 ZT 132/2020, konstatovat, že dozorový státní zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 dal dne 19. 3. 2020 ve smyslu § 159b odst. 1 tr. ř. souhlas k dočasnému odložení zahájení trestního stíhání P. B. pro skutek (zjednodušeně řečeno), jehož se měl dopustit nabídkou úplatku zastupiteli XY J. K. Podle téhož ustanovení udělil státní zástupce ve dnech 6. 4. 2020 a 16. 6. 2020 souhlas s dočasným odložením zahájení trestního stíhání P. B. pro jednání, jehož se měl dopustit (opět zjednodušeně řečeno) v souvislosti s nabídkou úplatku a poskytnutím úplatku zastupiteli XY R. V.

18. Následně státní zástupce opakovaně uděloval policejnímu orgánu souhlas k prodloužením lhůty dočasného odložení trestního stíhání P. B. podle § 159b odst. 2 tr. ř. (souhlasy ze dne 19. 5. 2020, 15. 7. 2020, 14. 8. 2020, 18. 9. 2020, 15. 10. 2020 a naposledy dne 19. 11. 2020). Souhlasu udělenému státním zástupcem vždy předcházelo doručení žádosti policejního orgánu o dočasné odložení zahájení trestního stíhání podle § 159b odst. 1 tr. ř. či o prodloužení lhůty dočasného odložení trestního stíhání podle § 159b odst. 2 tr. ř. (s výhradou uvedenou pod bodem 19. tohoto usnesení).

19. Lze pak shrnout, že část uvedených souhlasů byla vyhotovena formou souhlasné doložky dozorového státního zástupce na příslušné žádosti policejního orgánu, přičemž doložka byla opatřena otiskem úředního razítka, a že jiné vyjádření dozorujícího státního zástupce, a to v jakékoliv podobě, k žádostem policejního orgánu o souhlas s dočasným odložením trestního stíhání a s prodloužením lhůty dočasného odložení

trestního stíhání, ze spisového materiálu zjišťováno není. Pouze pro úplnost a na základě vyjádření dozorového státního zástupce zaslaného Nejvyššímu soudu společně s výše uvedeným dozorovým spisem Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1, Nejvyšší soud uvádí, že souhlas k dočasnému odložení zahájení trestního stíhání ve smyslu § 159b odst. 1 tr. ř. dne 19. 3. 2020 sepsal sám dozorující státní zástupce k telefonické žádosti policejního orgánu, a to s ohledem na nouzový stav vyhlášený na území České republiky v březnu 2020.

20. Pro úplnost Nejvyšší soud uvádí, že ve všech těchto žádostech, stejně jako v záznamech o dočasném odložení trestního stíhání vyhotovených policejním orgánem ve smyslu § 159b odst. 5 tr. ř., je každý skutek zakládající jednotlivé dílčí útoky úmyslného trestného činu popsán a právně kvalifikován a zároveň je v těchto žádostech výslovně uvedeno, že pachatelem skutků je P. B.

b) Relevantní právní úprava

21. Stížností pro porušení zákona je tvrzeno, že napadeným usnesením byl porušen zákon v ustanovení § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. Kromě citace tohoto ustanovení považuje Nejvyšší soud za vhodné citovat i další ustanovení trestního řádu mající bezprostřední a přímý vliv na posouzení důvodnosti podané stížnosti z hlediska uvedeného ustanovení.

22. Podle § 146 odst. 1 tr. ř.: „Orgán, proti jehož usnesení stížnost směřuje, jí může sám vyhovět, nedotkne-li se změna původního usnesení práv jiné strany trestního řízení. Jde-li o usnesení policejního orgánu, které bylo vydáno s předchozím souhlasem státního zástupce nebo na jeho pokyn, může policejní orgán sám stížnosti vyhovět jen s předchozím souhlasem státního zástupce.“

23. Podle § 146 odst. 2 tr. ř.: „Jestliže lhůta k podání stížnosti již všem oprávněným osobám uplynula a stížnosti nebylo vyhověno podle odstavce 1, předloží věc k rozhodnutí a) policejní orgán státnímu zástupci, který vykonává nad přípravným řízením dozor, a jde-li o stížnost proti usnesení, k němuž tento státní zástupce dal souhlas nebo pokyn, jeho prostřednictvím nadřízenému státnímu zástupci (...).“

24. Podle § 159b odst. 1 tr. ř.: „Jestliže to je třeba k objasnění trestné činnosti spáchané ve prospěch organizované zločinecké skupiny, nebo jiného úmyslného trestného činu, anebo zjištění jejich pachatelů, může policejní orgán se souhlasem státního zástupce dočasně odložit zahájení trestního stíhání na nezbytnou dobu, nejdéle však o dva měsíce.“

25. Podle § 159b odst. 2 tr. ř.: „Trvají-li důvody, pro které bylo trestní stíhání podle odstavce 1 dočasně odloženo, může státní zástupce na návrh policejního orgánu vyslovit souhlas s prodloužením lhůty uvedené v odstavci 1 nejvýše o další dva měsíce, a to i opakovaně.“

26. Podle § 159b odst. 6 tr. ř.: „Pominou-li důvody pro dočasné odložení trestního stíhání, policejní orgán trestní stíhání neprodleně zahájí.“

c) Právní posouzení

27. S ohledem na obsahové vymezení a odůvodnění podané stížnosti pro porušení zákona je zřejmé, že posouzení její důvodnosti z pohledu toho, zda výše uvedeným

postupem státního zástupce (kterým zamítl stížnost obviněného proti usnesení policejního orgánu podle § 160 odst. 1 tr. ř. o zahájení trestní stíhání) byl porušen zákon v ustanovení § 146 odst. 2 písm. b) tr. ř., se odvíjí od výkladu pojmu „předchozí souhlas“ státního zástupce.

28. V tomto ohledu proto bylo nutné procesní situaci, která nastala v této trestní věci, stejně jako názor stěžovatelky (založený na přesvědčení, že pokud státní zástupce výše uvedené žádosti policejního orgánu opatřil svým písemným souhlasem, pak souhlasil i s budoucím trestním stíháním P. B., neboť podezřelý byl ve všech těchto žádostech označen jako pachatel jednotlivých skutků, přičemž z dikce § 159b odst. 6 tr. ř. je zřejmé, že policejní orgán neprodleně zahájí trestní stíhání, jakmile pominou důvody pro jeho dočasné odložení) konfrontovat nejen s tím, jakým způsobem se s touto otázkou zabývá trestněprávní nauka a judikatura, ale také se smyslem a účelem institutů dočasného odložení trestního stíhání podle § 159b odst. 1 tr. ř. a souvisejícím souhlasem s prodloužením lhůty podle § 159b odst. 2 tr. ř. a v širší a obecné rovině také se smyslem, vymezením či rozsahem dozorové činnosti státního zástupce ve fázi prověřování podezření ze spáchání trestného činu před zahájením trestního stíhání.

č. 11

29. Jestliže komentář autorského kolektivu prof. JUDr. Pavla Šámala (ŠÁMAL, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013) se touto problematikou nezabývá, pak v části komentáře autorského kolektivu JUDr. Antonína Draštíka a prof. JUDr. Jaroslava Fenyka věnované ustanovení § 159b tr. ř. je uveden tento závěr: „K dočasnému odložení potřebuje policejní orgán předchozí souhlas státního zástupce. Pokud záznam o dočasném odložení obsahuje dostatečně určitý popis skutkových okolností, který bude alespoň zčásti totožný s budoucím popisem skutku v usnesení podle § 160 odst. 1 tr. ř., je státní zástupce, který dal k dočasnému odložení souhlas, vyloučen z rozhodování o stížnosti proti usnesení o zahájení trestního stíhání. O stížnosti pak bude rozhodovat nadřízený státní zástupce, tedy státní zástupce nejbližší vyššího státního zastupitelství [§ 146 odst. 2 písm. a)]“ (DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol.: Trestní řád – Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017).

30. V souladu s tímto stanoviskem v uvedeném komentáři k trestnímu řádu je i judikatura Nejvyššího soudu, a to jak v podobě stěžovatelkou uváděného rozhodnutí ze dne 19. 6. 2019, sp. zn. 3 Tz 34/2019, tak i například rozhodnutí ze dne 23. 1. 2013, sp. zn. 5 Tz 94/2012.

31. Rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 23. 1. 2013, sp. zn. 5 Tz 94/2012, bylo rozhodnuto tak, že usneseními státního zástupce (ve výroku tohoto rozsudku citovanými) byl v neprospěch obviněných porušen zákon v ustanoveních § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. a § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. (s tím, že citovaná usnesení byla v celém rozsahu zrušena společně s dalšími rozhodnutími obsahově navazujícími na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo jejich zrušením, pozbyla podkladu a příslušnému státnímu zástupci bylo přikázáno, aby věc v potřebném rozsahu projednal a rozhodl). Porušení zákona z hlediska ustanovení § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. bylo v této trestní věci spatřováno v tom, že stížnosti obviněných podané proti usnesení policejního orgánu o zahájení jejich trestního stíhání zamítl jako nedůvodné nepřislušný státní zástupce, ačkoli o nich měl rozhodovat nadřízený státní zástupce. Důvodem pro konstatování nepřislušnosti uvedeného státního zástupce bylo zjištění, že tento dozorující státní

zástupce po prověrce spisu k dalšímu postupu policejního orgánu výslovně uvedl, že „... neshledává žádné zvláštní okolnosti, které by bránily v postupu podle § 160 odst. 1 tr. ř., neboť základní otázky jsou vyřešeny spolehlivě“.

32. K námitce ministra spravedlnosti, že v citovaném vyjádření státního zástupce je vyjádřen pokyn policejnímu orgánu, aby zahájil trestní stíhání obviněných, s tím, že takový pokyn měl být důvodem, aby o stížnosti proti následně vydanému usnesení o zahájení trestního stíhání obviněných rozhodoval nadřízený státní zástupce, Nejvyšší soud dále uvedl následující: „Za pokyn ve smyslu § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. sice lze zpravidla považovat nejen pokyn vydaný podle § 12d odst. 1 a 2 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů (viz k tomu přiměřeně i rozhodnutí pod č. 8/2013 Sb. rozh. tr.), o něž v nyní projednávané věci nešlo, nebo pokyn podle § 174 odst. 2 písm. a) a d) tr. ř., ale též jiné akty a úkony státního zástupce výslovně neoznačené jako pokyn, které ovšem vyjadřují jednoznačný názor státního zástupce na určitou otázku, jejíž řešení je významné pro danou věc, pokud jsou obsažené třeba jen v odůvodnění jeho usnesení (viz rozhodnutí pod č. 7/2010 Sb. rozh. tr.) nebo v písemně zachycené zprávě o prověrce trestního spisu v rámci dozoru státního zástupce nad zachováváním zákona v přípravném řízení (§ 157 odst. 2, § 174 tr. ř.). Shora citované vyjádření státního zástupce, jímž po prověrce spisu policejního orgánu „neshledal překážky k zahájení trestního stíhání“, však nelze považovat za pokyn policejnímu orgánu, aby zahájil trestní stíhání obviněných, jak tvrdí ministr spravedlnosti ve stížnosti pro porušení zákona, protože jeho formulace nespovídá o tom, že by chtěl státní zástupce prosadit svůj právní názor na věc a autoritativně ho uplatnit vůči policejnímu orgánu, ale spíše vyznívá jako reakce dozorujícího státního zástupce na již existující záměr policejního orgánu zahájit trestní stíhání obviněných, resp. na jeho postup k tomu směřující. Proto Nejvyšší soud pokládá takové vyjádření státního zástupce za jeho předchozí souhlas s rozhodnutím policejního orgánu ve smyslu § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř., tj. za souhlas s usnesením o zahájení trestního stíhání. Státní zástupce zde totiž projevil svůj právní názor, kterým v podstatě sdělil policejnímu orgánu, že může zahájit trestní stíhání obou obviněných podle § 160 odst. 1 tr. ř., takže pokud tak policejní orgán učiní, nebude to proti vůli státního zástupce, který ovšem výslovně a přímo nezavázal policejní orgán k vydání usnesení o zahájení trestního stíhání, jak by tomu bylo v případě pokynu, jehož se týká zmíněná judikatura (rozhodnutí publikované pod č. 7/2010 Sb. rozh. tr.). Zároveň jsou v písemnostech dozorujícího státního zástupce adresovaných policejnímu orgánu obsaženy další jeho úvahy k dosavadnímu průběhu trestního řízení i k jeho pokračování. Ostatně státní zástupce je oprávněn v rámci dozoru nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení usměrňovat činnost policejního orgánu a v rámci tohoto oprávnění také vyjádřit právní názor na posuzovanou věc. Nejvyšší soud dále v této souvislosti připomíná, že za „souhlas“ ve smyslu § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. lze považovat nejen úkon státního zástupce takto výslovně označený a vyžadovaný (např. podle § 76 odst. 1, § 79 odst. 1, § 79a odst. 1, § 79c odst. 2, § 79e odst. 1, § 83b odst. 1 tr. ř. a dalších ustanovení), ale podobně, jak bylo již shora zdůrazněno ohledně pojmu „příkaz“, též další úkony státního zástupce, jimiž vyjadřuje své kladné stanovisko ke konkrétnímu rozhodnutí policejního orgánu. Takový souhlas pak může být rovněž obsažen i v písemně zachycené zprávě o prověrce trestního spisu

v rámci dozoru státního zástupce nad zachováváním zákona v přípravném řízení (§ 157 odst. 2, § 174 tr. ř.), jak bylo učiněno i v této trestní věci“.

33. Rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2019, sp. zn. 3 Tz 34/2019, bylo rozhodnuto tak, že usnesením státního zástupce (ve výroku tohoto rozsudku citovaným) byl v neprospěch obviněného porušen zákon v ustanoveních § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. (s tím, že citované usnesení se zrušuje společně s dalšími rozhodnutími obsahově navazujícími na zrušené rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo jejich zrušením, pozbyla podkladu a příslušnému státnímu zástupci bylo přikázáno, aby věc v potřebném rozsahu projednal a rozhodl). Porušení zákona v ustanovení § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. bylo v této trestní věci spatřováno v tom, že pokud státní zástupce Okresního státního zastupitelství Plzeň-město rozhodl o stížnosti obviněného proti usnesení o zahájení trestního stíhání, a to přesto, že již dříve dal policejnímu orgánu písemný pokyn k zahájení tohoto trestního stíhání obviněného, postupoval v rozporu se zákonem, neboť příslušný k rozhodnutí o stížnosti proti usnesení o zahájení trestního stíhání obviněného byl ve smyslu ustanovení § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Plzni jako nadřízený státní zástupce.

č. 11

34. Nejvyšší soud dále v tomto rozhodnutí uvedl, že „ustanovení § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. má zásadní význam pro zajištění objektivnosti rozhodování o stížnosti. Státní zástupce, který vykonává dozor nad přípravným řízením a v jeho rámci nad činností jednotlivých policejních orgánů, je zásadně orgánem oprávněným k rozhodnutí o stížnosti podané proti usnesení těchto policejních orgánů. Výjimkou je ale situace, kdy tento státní zástupce sám dal souhlas nebo pokyn k vydání usnesení policejnímu orgánu. V důsledku toho by totiž nemohl zcela nestranným způsobem podanou stížnost přezkoumat a rozhodnout o ní. V těchto případech proto musí být taková stížnost jeho prostřednictvím předložena státnímu zástupci nadřízeného státního zastupitelství“.

35. Z této judikatury tedy vyplývá (z hlediska posouzení toho, co je v této trestní věci zásadní, tedy co je již nutno považovat za souhlas státního zástupce), že za souhlas ve smyslu § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. je třeba považovat nejen úkony takto v zákoně výslovně označené, ale také další úkony státního zástupce, kterými vyjadřuje své kladné stanovisko ke konkrétnímu rozhodnutí policejního orgánu, které má být následně instančně přezkoumáno ve stížnostním řízení.

36. V případě nyní přezkoumávaného rozhodnutí lze pro úplnost uvést, že jakkoliv nyní podaná stížnost odkazuje na závěry tohoto rozsudku, které obecně shrnují důvody pro změnu funkční příslušnosti v rámci stížnostního řízení v rámci dozoru státního zástupce nad zákonností přípravného řízení, je z obsahu stížnosti zřejmé, že ani stěžovatelka se nedomnívá, že by nyní posuzovaný postup spočívající v souhlasu s dočasným odložením trestního stíhání představoval pokyn dozorového státního zástupce.

37. Otázkou povahy a důsledků vyjádřeného souhlasu státního zástupce ve vztahu k dozorovanému policejnímu orgánu ve smyslu § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. se zabývalo i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2016, sp. zn. 5 Tz 40/2016. I zde se Nejvyšší soud věnoval otázce, zda byl porušen zákon v ustanovení § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř., protože státní zástupce rozhodoval o stížnosti proti usnesení policejního orgánu, ač k tomu nebyl příslušný a řádný opravný prostředek měl předložit k rozhodnutí

nadřízenému státnímu zástupci (neboť předtím dal souhlas k vydání usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání). V tomto případě (z dále rozvedených důvodů) však Nejvyšší soud rozhodl, že se podle § 268 odst. 1 písm. c) tr. ř. stížnost pro porušení zákona zamítá.

38. Nejvyšší soud v rámci odůvodnění svého rozhodnutí v uvedené trestní věci mj. konstatoval, že „nelze zcela paralyzovat dozorová oprávnění státního zástupce, která by vylučovala prakticky jakoukoliv komunikaci mezi ním a policejním orgánem z obavy, aby se státní zástupce *pro futuro* nevyločil z možnosti rozhodovat o oprávněm prostředku, tím, že jakékoliv pokyny a vedení policejního orgánu budou *a priori* považovány za vyjádření souhlasu s budoucím procesním postupem policejního orgánu. Není možné užít zcela bezbřehý extenzivní výklad pojmu souhlas, jak to učinil stěžovatel. Ostatně s předestíráním zamýšleného postupu ze strany policejního orgánu státnímu zástupci vykonávajícímu dozor v trestních věcech počítá i pokyn obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č. 8/2009 o trestním řízení (pozn. od 1. 1. 2020 platí pokyn nejvyššího státního zástupce č. 9/2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení), který připomněl i sám stěžovatel a v jehož čl. 12 se výslovně uvádí, že pokyn či souhlas státního zástupce policejnímu orgánu k vydání usnesení [ve smyslu § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř.] musí být písemný, přitom se za souhlas nepovažuje vzetí na vědomí zamýšleného postupu policejního orgánu. Pokud by byla dovedena myšlenka předestřená ve stížnosti pro porušení zákona do důsledků, šlo by o vyjádření tzv. konkludentního souhlasu dozorovým státním zástupcem s dalším postupem policejního orgánu ve všech případech, kdy by se státní zástupce dozvěděl o záměru policejního orgánu zahájit trestní stíhání a aktivně by proti takovému záměru nezasáhl pokynem, aby trestní stíhání zahajováno nebylo a aby byla např. věc odložena. Takový výklad by totiž mohl vést k absurdním důsledkům, buď na straně jedné k zásadnímu oslabení pozice dozorového státního zástupce a k extrémnímu zúžení možností aktivního vedení policejního orgánu již ve fázi prověřování, nebo na straně druhé k zásadnímu přesunutí rozsáhlé agendy rozhodování o stížnostech proti usnesením policejního orgánu na státní zastupitelství vyšších stupňů v soustavě státního zastupitelství.“

39. Nejvyšší soud je v předmětné trestní věci, v návaznosti na závěry Nejvyššího soudu v citovaném usnesení sp. zn. 5 Tz 40/2016, a zcela ve shodě s vyjádřením státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství učiněným v této trestní věci, toho názoru, že dozorový státní zástupce v nyní posuzované trestní věci svými (stížností zpochybňovanými) souhlasly s dočasným odložením trestního stíhání a souhlasly s prodloužením takového dočasného odložení fakticky nevyslovil předchozí souhlas se zahájením trestního stíhání obviněného. Nejvyšší soud tento svůj závěr činí na základě shora v tomto usnesení konstatovaného průběhu trestního řízení (ve fázi prověřování) před zahájením trestního stíhání s přihlédnutím k účelu institutu dočasného odložení trestního stíhání (respektive souhlasem s prodloužením takového dočasného odložení) a s přihlédnutím k pozici a roli státního zástupce při jeho dozorové činnosti nad činností policejního orgánu.

40. Dočasné odložení trestního stíhání podle § 159b tr. ř. představuje časově ohraničený průlom do principu legality, jehož smyslem je oddálení trestního stíhání tehdy, pokud je to třeba pro objasnění trestné činnosti nebo zjištění (dalších) pachatelů. Zvláštní skupinu

představují případy, u nichž zahájení trestního stíhání brání vymezené zákonné překážky (srov. § 159b odst. 3, 4 tr. ř.), o což se však v nyní předkládané věci zjevně nejedná.

41. Z hlediska posouzení sporné otázky funkční příslušnosti v opravném řízení není bez významu, že prvotní iniciativa pro dočasné odložení trestního stíhání zpravidla vychází od policejního orgánu, který tak postupuje v rámci své procesní samostatnosti. Souhlas dozorového státního zástupce přitom směřuje primárně k posouzení podmínek pro uvedený průlom do zásady legality. Nemusí tedy sám o sobě nutně implikovat kladné stanovisko k důvodnosti zahájení trestního stíhání vůči konkrétní osobě. Tak tomu bude zpravidla tehdy, pokud je třeba v rámci dočasného odložení trestního stíhání nutno provádět další úkony prověřování nutné k dalšímu objasnění věci. I po dočasném odložení trestního stíhání totiž může být prověřované podezření zcela vyvráceno, popřípadě povede k důvodnému podezření odlišné osoby, což zpravidla v době rozhodování o dočasném odložení trestního stíhání za účelem dalšího objasnění věci nelze jakkoli předjímat.

č. 11

42. Nemůže přitom být pochyb o tom, že rozhodnutí o dočasném odložení trestního stíhání nemusí být vždy úkonem vyjadřujícím souhlas státního zástupce se zahájením trestního stíhání v budoucnu, zejména pokud jím má být vytvořen procesní prostor pro další vývoj důkazní situace. Za takový souhlas by bylo namístě považovat souhlas státního zástupce s dočasným odložením jen tehdy, pokud by z tohoto úkonu jednoznačně vyplývalo již ustálené souhlasné stanovisko k budoucímu zahájení trestního stíhání konkrétního obviněného a jeho právní kvalifikaci. Pro úplnost pak lze konstatovat, že tento závěr není dotčen ani ustanovením § 159b odst. 6 tr. ř., podle kterého je nutno trestní stíhání po uplynutí lhůty dočasného odložení či pominutí důvodů pro dočasné odložení obligatorně zahájit i v těch případech, kdy důvod k takovému zahájení odpadl (tedy pokud bude například v mezidobí podezření rozptýleno).

43. Pokud se nyní uvedená teoretická a obecná východiska promítnou na okolnosti nyní posuzované trestní věci, pak je zřejmé, že důvodem pro dočasné odložení trestního stíhání (jak také vyplývá z odůvodnění souhlasu s dočasným odložením trestního stíhání dozorového státního zástupce ze dne 19. 3. 2021) byla nutnost posílení důkazní situace a potřeba rozkrytí širšího pozadí prověřované trestné činnosti. Na uvedeném závěru pak ničeho nemění ani zjištění, že souhlas dozorového státního zástupce k žádosti policejního orgánu byl učiněn při vědomí určitého popisu doposud učiněných skutkových okolností, a to tím spíše, že závěr o spáchání trestného činu (tehdy) podezřelým byl vysloven podmíněně (srov. slova „zřejmě dopustil“). Ani tato okolnost tedy sama o sobě nepředstavuje konkrétní kladné stanovisko dozorového státního zástupce k vymezení skutku v (možném) budoucím usnesení o zahájení trestního stíhání, ale jedná se spíše o stručnou rekapitulaci poznatků policejního orgánu. Při tomto náhledu na postoj a postup dozorového státního zástupce pak je zřejmé, že ani jeho další souhlasy, navíc učiněné již pouze formou souhlasné doložky k připravenému opatření policejního orgán, nelze považovat za souhlas s konkrétním vymezením skutku a jeho právní kvalifikací, a to i při odhlédnutí od toho, že policejní orgán zde činí výhradu, že i nadále probíhá vyhodnocování zjištěných poznatků.

44. Na podporu a na dokreslení opodstatněnosti shora uvedeného závěru Nejvyšší soud uvádí, že dozorový státní zástupce nemohl mít v okamžiku udělení souhlasu s dočasným

odložením trestního stíhání utvořen relevantní a konečný postoj k důvodnosti zahájení trestního stíhání a jeho případné právní kvalifikaci. V době prvního souhlasu s odložením trestního stíhání ze dne 19. 3. 2020 totiž státní zástupce zdůraznil, že doposud je trestná činnost doložena pouze jednou svědeckou výpovědí. Je také skutečností, že usnesení o zahájení trestního stíhání obviněného bylo vydáno až se značným odstupem po prvním dočasném odložení trestního stíhání (prověřování realizováno od března 2020 do listopadu 2020), a to poté, co se skutková zjištění během prověřování v mezidobí od dočasného odložení trestního stíhání do jeho zahájení proměňovala, resp. doplňovala a dozorový státní zástupce tak nemohl předjímat, jakým způsobem se důkazní situace vyvine.

45. Je tedy zjevné, že smyslem uvedených předchozích úkonů dozorového státního zástupce nebylo vyjádření kladného stanoviska ke konkrétnímu, jakkoliv již v té době zvažovanému, rozhodnutí policejního orgánu o zahájení trestního stíhání. Jednalo se zjevně o projev zcela legitimního, řádného a aktivního vedení dozoru nad činností policejního orgánu v rámci prověřování tak, aby byla prověřovaná věc náležitě objasněna v celé její šíři (viz bod 41. tohoto usnesení). Pokud dozorující státní zástupce dal souhlas s dočasným odložením trestního stíhání obviněného, pak tím současně nevyjádřil ani souhlas s konkrétním vymezením skutku a jeho právní kvalifikací v budoucím usnesení o zahájení trestního stíhání.

46. Lze tedy uzavřít, že v nyní posuzované věci se ze strany dozorujícího státního zástupce nejednalo o vyjádření relevantního souhlasu s pozdějším vydáním usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání. Opačný názor by znamenal zásadní omezení státního zástupce jako dozorujícího orgánu s vyloučením jakékoliv jeho komunikaci policejním orgánem, a to z obavy, aby se do budoucna nevyloučil z možnosti rozhodovat o opravném prostředku s tím, že jakékoliv pokyny a vedení policejního orgánu budou *a priori* považovány za vyjádření souhlasu s budoucím procesním postupem policejního orgánu.

47. Současně pak ale lze uzavřít, že svým postupem ve zjišťované podobě také nezaložil změnu ve funkční příslušnosti pro rozhodnutí o stížnosti obviněného proti usnesení policejního orgánu o zahájení jeho trestního stíhání. Stížnost pro porušení zákona proto nelze z těchto důvodů považovat za důvodnou, neboť je založena na nepřiměřeně extenzivním výkladu pojmu „souhlas“ podle § 146 odst. 2 tr. ř.

V.

Závěrečné shrnutí

48. Ze všech shora rozvedených důvodů dospěl Nejvyšší soud k závěru, že stížnost pro porušení zákona není důvodná, neboť v nyní posuzované věci nedošlo předmětným usnesením státního zástupce k vytýkanému porušení zákona v ustanovení § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř.

49. Nejvyšší soud proto stížnost pro porušení zákona zamítl jako nedůvodnou podle § 268 odst. 1 písm. c) tr. ř. Učinil tak v neveřejném zasedání podle § 274 tr. ř. *in fine*.

č. 12

Za cizí věc ve smyslu § 228 odst. 1 tr. zákoníku nelze považovat věc patřící do společného jmění manželů, kterou poškodil jeden z manželů poté, co již zaniklo manželství a v době činu nebylo vypořádáno společné jmění manželů (viz § 736 o. z.).

Poškození cizí věci

§ 228 odst. 1 tr. zákoníku

č. 12

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2021, sp. zn. 8 Tz 77/2021, ECLI:CZ:NS:2021:8.TZ.77.2021.1

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona podané ministryní spravedlnosti ve prospěch podezřelého F. Č. proti pravomocnému usnesení státního zástupce Okresního státního zastupitelství Praha-východ ze dne 17. 4. 2020, sp. zn. ZK 114/2020, vyslovil, že tímto usnesením byl porušen zákon v ustanoveních § 13 odst. 1 a § 228 odst. 1 tr. zákoníku a v řízení, jež tomuto rozhodnutí předcházelo, v § 2 odst. 5, 6 a § 179g odst. 1 tr. ř. v neprospěch podezřelého F. Č. Dále Nejvyšší soud podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadené usnesení asoučasně zrušil i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené usnesení, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal státnímu zástupci Okresního státního zastupitelství Praha-východ, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Stížnost pro porušení zákona a napadené rozhodnutí

1. Stížnost pro porušení zákona, kterou podala ministryně spravedlnosti ve prospěch podezřelého F. Č. (dále též jen „podezřelý“), směřuje proti pravomocnému usnesení státního zástupce Okresního státního zastupitelství Praha-východ ze dne 17. 4. 2020, č. j. ZK 114/2020-9, jímž bylo podle § 179c odst. 2 písm. h) tr. ř. ve spojení s § 179g odst. 1 tr. ř. ve věci týkající se podezření ze spáchaní přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku rozhodnuto o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání a podle § 179g odst. 3 tr. ř. byla podezřelému stanovena zkušební doba v trvání osmi měsíců. Toto usnesení nabylo právní moci dne 5. 5. 2020.

2. Ministryně spravedlnosti ve stížnosti pro porušení zákona poukázala na stávající právní úpravu obsaženou v § 13 odst. 1 a § 228 odst. 1 tr. zákoníku i § 2 odst. 5, 6 tr. ř. a shrnula skutkový stav zjištěný orgány činnými v trestním řízení v posuzované věci, který spočívá zkráceně v tom, že podezřelý dne 9. 2. 2020 kolem 17:30 hodiny v obci XY, okres XY, během hádky s bývalou manželkou D. Č. úmyslně kopl do levých předních dveří jejího stojícího vozidla tov. zn. XY, reg. zn. XY, v důsledku čehož došlo k promáčklině dveří,

jejíž oprava si vyžádala částku ve výši 14 559 Kč, čímž D. Č. způsobil škodu ve výši 10 000 Kč a obchodní společnosti Allianz pojišťovna, a. s., škodu ve výši 4 599 Kč. Postup podle § 179g odst. 1 tr. ř. vyplynul z toho, že ve věci bylo vedeno zkrácené přípravné řízení, v rámci něhož se podezřelý doznal k popsání jednání, nahradil způsobenou škodu a souhlasil s postupem podle § 179g odst. 1 tr. ř.

3. Ze stížnosti pro porušení zákona se dále podává, že podezřelý uvedl, že do vozidla, které užívala jeho bývalá manželka, kopnul, přičemž poškozená D. Č. ve vysvětlení podaném k poškození vozidla konstatovala, že je majitelkou dotčeného motorového vozidla, byť majetek stále nemají s podezřelým jako bývalým manželem rozdělený. Využila tudíž i práva podle § 43 odst. 3 tr. ř. uplatnit nárok na náhradu škody a podle § 163 odst. 1 tr. ř. souhlasila s trestním stíháním svého bývalého manžela. Ministryně spravedlnosti zmínila i řízení o návrhu podezřelého na povolení obnovy řízení vedené u Okresního soudu Praha-východ pod sp. zn. 0 Nt 8204/2020, z něhož sice vyplynulo, že poškozené vozidlo mělo náležet do společného jmění manželů, a tudíž by nemohlo být věcí cizí ve smyslu § 228 odst. 1 tr. zákoníku, jakož ani posuzovaný skutek by nemohl být trestným činem, avšak obnova nebyla povolena a usnesením ze dne 3. 11. 2020, sp. zn. 0 Nt 8204/2020, byl podle § 283 písm. d) tr. ř. návrh podezřelého na povolení obnovy řízení v posuzované trestní věci zamítnut, neboť jde o otázku zákonnosti rozhodnutí, nikoli otázku skutkovou, na kterou míří právní úprava obnovy řízení, vyjdou-li najevo nové skutečnosti a důkazy.

4. Právě tato okolnost vedla k podání stížnosti pro porušení zákona, protože z doložených podkladů vyplývá, že v době spáchání skutku nebylo dosud vypořádáno společné jmění tehdy již bývalých manželů Č., ale poškozená v řízení o určení výživného vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 8 pod sp. zn. 0 P 212/2015 v rámci jednání dne 9. 9. 2019 uvedla, že vozidlo tov. zn. XY zakoupila v prosinci 2018 z finančních prostředků, které obdržela na základě dohody o vypořádání majetkových vztahů pro dobu po rozvodu manželství ve výši 15 000 000 Kč. Tato dohoda však nebyla Obvodním soudem pro Prahu 8 schválena (viz usnesení ze dne 8. 11. 2019, sp. zn. 0 Nc 43002/2019), a tudíž částka 15 000 000 Kč, z níž poškozená vozidlo zakoupila, je součástí společného jmění manželů, byť k rozvodu manželství došlo v únoru 2019 (viz rozsudek Okresního soudu Praha-východ ze dne 19. 2. 2019, sp. zn. 21 C 35/2018) a ke spáchání posuzovaného skutku došlo dne 9. 2. 2020.

5. Na základě těchto zjištění ministryně spravedlnosti shrnula, že předmětné vozidlo mělo být zakoupeno z finančních prostředků, které náležely do společného jmění manželů, přičemž i vozidlo samotné bylo zakoupeno před rozvodem manželství v prosinci 2018. Mediační dohoda o vypořádání majetkových vztahů pro dobu po rozvodu manželství uzavřená dne 31. 7. 2015 nebyla následně schválena soudem a stále se vede řízení o vypořádání společného jmění manželů. Poškozená tedy zakoupila vozidlo z prostředků patřících do společného jmění manželů, jak ostatně plyne i z vyjádření poškozené (viz řízení vedené u Obvodního soudu pro Prahu 8 pod sp. zn. 0 P 212/2015). I pokud by nebylo toto vozidlo předmětem řízení o vypořádání společného jmění manželů, tak v době spáchání skutku dosud neuplynula lhůta ve smyslu § 741 o. z.

6. Náleželo-li v době spáchání skutku předmětné vozidlo do nevypořádaného společného jmění manželů, pro podezřelého nebylo cizí věcí ve smyslu jejího výkladu podle ustálené trestněprávní judikatury, která vychází z názoru, že u společného jmění manželů je každý z manželů úplným vlastníkem celé věci (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 6. 2001, sp. zn. 7 Tz 120/2001, či rozhodnutí pod č. 32/1969 Sb. rozh. tr., aj.). Takto vyjádřené zásady je nutné vztáhnout i na majetkový režim rozvedených manželů, pokud dosud nedošlo k vypořádání jejich společného jmění, neboť je třeba mít na paměti, že i pro takový případ platí podle § 736 věty druhé o. z., že dokud zúžené, zrušené nebo zaniklé společné jmění není vypořádáno, použijí se pro ně ustanovení o společném jmění přiměřeně (viz též např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2008, sp. zn. 33 Odo 1229/2006).

7. Ministryně spravedlnosti na základě těchto zjištění shledala, že v projednávané věci situace, na kterou dopadá ustanovení § 741 o. z., nenastala, ani nedošlo k jinému způsobu vypořádání společného jmění, a proto nelze dotčené vozidlo považovat za „věc cizí“, což je odrazem zvláštního případu tzv. společenství jmění (§ 1236 až § 1239 o. z.) s tím, že se toto společenství řídí přiměřeně úpravou platnou pro společné jmění manželů. Základní charakter tohoto společenství jmění manželů je stejný jako v případech ještě nezaniklého společného jmění manželů, včetně toho, že zůstává zachována i bezpodílová povaha společenství (viz KRÁLÍČKOVÁ, Z., HRUŠÁKOVÁ, M., WESTPHALOVÁ, L. a kol. Občanský zákoník II. Rodinné právo. § 655 – 975. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, komentář k ustanovení § 736 o. z.; zdroj: Beck-online).

8. Uvedené skutečnosti vedly ministryni spravedlnosti k závěru, že napadené usnesení státního zástupce Okresního státního zastupitelství Praha-východ vzešlo z řízení, v němž nebyl dostatečně objasněn u trestného činu poškození cizí věci znak „cizí věc“ jeho skutkové podstaty, a tudíž usnesení podle § 179g odst. 1 tr. ř. bylo vydáno na základě nedostatečně zjištěného skutkového stavu. Upozornila rovněž na minimum dosavadní trestněprávní judikatury týkající se zrušeného společného jmění manželů, které dosud nebylo vypořádáno, a z toho plynoucí nezanedbatelný judikaturní rozměr projednávané věci. Závěrem proto ministryně spravedlnosti navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením státního zástupce Okresního státního zastupitelství Praha-východ ze dne 17. 4. 2020, sp. zn. ZK 114/2020, byl porušen zákon v neprospěch podezřelého F. Č., a to v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 tr. ř. a § 13 odst. 1, § 228 odst. 1 tr. zákoníku, a aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil toto usnesení státního zástupce v celém rozsahu, jakož i další rozhodnutí na něj obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž dojde zrušením, pozbydou podkladu, a podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal státnímu zástupci Okresního státního zastupitelství Praha-východ, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

II.

Řízení u Nejvyššího soudu

9. Nejvyšší soud shledal, že stížnost pro porušení zákona je přípustná podle § 266 odst. 1 tr. ř., neboť směřuje proti usnesení státního zástupce Okresního státního zastupitelství Praha-východ ze dne 17. 4. 2020, sp. zn. ZK 114/2020, které nabylo právní moci dne 5. 5. 2020, a proto přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost

rozhodnutí, proti němuž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení předcházející napadenému rozhodnutí.

10. Obviněný, jenž byl o veřejném zasedání Nejvyššího soudu řádně a včas vyrozuměn, se k němu nedostavil. Obhájce si ve stanovené lhůtě neztotožnil, přičemž důvody nutné obhajoby ve smyslu § 36a odst. 2 tr. ř. u něj v posuzované věci nebyly dány.

11. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství přítomný u veřejného zasedání Nejvyššího soudu se zcela ztotožnil s argumenty ministryně spravedlnosti uvedenými v podané stížnosti pro porušení zákona a připojil se i k jejímu návrhu na způsob rozhodnutí Nejvyššího soudu.

III.

Posouzení důvodnosti stížnosti pro porušení zákona

12. Podle předložené stížnosti pro porušení zákona je zjevné, že ministryně spravedlnosti shledává její podstatu jednak ve vadném postupu řízení, které předcházelo vydání přezkoumávaného rozhodnutí, protože státní zástupce, popřípadě policejní orgán, nedostatečně a rozporu s § 2 odst. 5, 6 tr. ř. zjistil okolnosti rozhodné pro objasnění činu, z něhož byl obviněný podezřelý, tak, aby mohlo být bez pochybností rozhodnuto podle § 179g tr. ř. o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání. Ministryně spravedlnosti dále vytýká porušení zákona z důvodu nedostatečného posouzení znaku „cizí věc“ u přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku.

13. Z hlediska takto vytknutých nedostatků je třeba uvést, že z povahy podmíněného odložení podání návrhu na potrestání podle § 179g tr. ř. plyne, že jde o institut (zavedený do trestního řádu zákonem č. 193/2012 Sb.), který je alternativním řešením věci ve zkráceném přípravném řízení. Dopadá na trestné činy, o nichž přísluší konat řízení v prvním stupni okresnímu soudu a na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje 5 let (viz § 179a tr. ř.), tudíž se uplatňuje v řízení o přečinech (§ 14 odst. 2 tr. zákoníku). Předpokladem pro to, aby takový procesní postup mohl být zvolen, je to, aby výsledky zkráceného přípravného řízení objasnily, že čin, pro který se toto řízení vede, naplňuje po všech stránkách znaky zvažovaného přečinu, protože státní zástupce rozhoduje o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání namísto postupu podle § 179c odst. 2 tr. ř. Proto, i když se obviněný dozná k takovému činu [§ 179g odst. 1 písm. a) tr. ř.], tato skutečnost, třebaže je jednou z podmínek pro postup podle § 179g tr. ř., nezabavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti objasnit (viz zásadu oficiality podle § 2 odst. 4 tr. ř.), zda posuzovaný čin naplňuje všechny znaky trestného činu, konkrétně přečinu (viz § 13 tr. zákoníku), který je v něm spatřován. Hmotněprávní podmínkou pro takový postup tedy je objasnění, že jde o trestný čin (přečin), tzn. že z výsledků zkráceného přípravného řízení vyšlo najevo, že čin, pro nějž se toto řízení vede, naplňuje všechny znaky konkrétního trestného činu. Jestliže takový závěr nelze učinit a o naplnění některého ze znaků vznikají pochybnosti, nebo podle výsledků dokazování nebyl prokázán, nelze postupovat podle § 179g tr. ř. (k tomu viz § 179c tr. ř.).

14. V posuzované věci však policejní orgán a státní zástupce nesplnili tyto podmínky před podáním návrhu na podmíněné odložení podání návrhu na potrestání. V řízení o přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku totiž nezjistili, zda vozidlo, které měl

obviněný poškodit činem, pro nějž se vedlo zkrácené přípravné řízení, bylo pro něj bylo cizí věcí za situace, kdy z okolností, za kterých byl tento čin spáchán, se podávalo, že vozidlo souvisí se společným jměním nedlouho před tím rozvedených manželů.

15. Nejvyšší soud z obsahu spisů Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, Obvodního oddělení v Čelákovících, vedeného pod sp. zn. KRPS -37308/TČ-2020-011511, Okresního státního zastupitelství Praha-východ vedeného pod sp. zn. ZK 114/2020 a Okresního soudu Praha-východ vedeného pod sp. zn. 0 Nt 8204/2020, jejichž součástí je i napadené usnesení státního zástupce Okresního státního zastupitelství Praha-východ ze dne 17. 4. 2020, sp. zn. ZK 114/2020, zjistil, že podezření ze spáchání přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku, bylo podezřelému F. Č. sděleno policejním orgánem dne 6. 4. 2020. Skutkový základ i obsah citovaného sdělení podezření je popsán ve stížnosti pro porušení zákona, jak je výše uvedeno. Ze shromážděných listinných podkladů vyplynulo, že vzájemné majetkové poměry podezřelého a poškozené po rozvodu manželství dosud, resp. k okamžiku spáchání činu, vypořádány nebyly. Podle rozsudku o rozvodu manželství Okresního soudu Praha-východ ze dne 19. 2. 2019, sp. zn. 21 C 35/2018, se majetkové poměry manželů neřešily, jak plyne z opisu tohoto rozhodnutí založeného ve spisu policejního orgánu, z něhož je patrné, že i manželé sjednaná mediační dohoda nebyla soudem schválena, což dokládá usnesení Městského soudu v Praze ze dne 12. 2. 2020, sp. zn. 62 Co 48/2020, jímž byl potvrzen rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 8. 11. 2019, sp. zn. 0 Nc 43002/2019, o zamítnutí návrhu podezřelého F. Č. jako navrhovatele na schválení dohody o vypořádání majetkových vztahů pro dobu po rozvodu. Ten měl státní zástupce ve spisovém materiálu vedeném pod sp. zn. ZK 114/2020 též k dispozici.

č. 12

16. Státní zástupce i přes uvedené skutečnosti dospěl k závěru, že vina podezřelého byla prokázána a byla zvolena i odpovídající právní kvalifikace, že podezřelý splnil všechny zákonné podmínky vymezené v § 179g odst. 1 tr. ř., neboť se doznal k trestné činnosti, souhlasil s uvedeným postupem a nahradil i způsobenou majetkovou škodu poškozeným, když i vzhledem k osobě podezřelého a jeho dosavadnímu způsobu života lze důvodně považovat rozhodnutí o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání za dostačující. Proto státní zástupce usnesením ze dne 17. 4. 2020, sp. zn. ZK 114/2020, podle § 179c odst. 2 písm. h) tr. ř. ve spojení s § 179g odst. 1 tr. ř. podmíněně odložil podání návrhu na potrestání podezřelého za současného stanovení zkušební doby v trvání 8 měsíců. Toto usnesení nabylo právní moci dne 5. 5. 2020, protože nikdo nevyužil možnosti podat proti němu stížnost.

17. Podstatou stížnosti pro porušení zákona je otázka, zda věc, do níž obviněný kopl (tj. předmětný automobil), byla pro něj v dané situaci cizí věcí, což je jeden ze základních znaků skutkové podstaty přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku, jehož se dopustí ten, kdo zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou. Musí tedy vždy jít o cizí věc a tento znak není naplněn, pokud by šlo o vlastní věc.

18. Cizí věcí se rozumí věc, jež nenáleží pachateli, resp. nenáleží výlučně jemu (viz přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2002, sp. zn. 7 Tdo 830/2002). Není jí však ve smyslu § 228 odst. 1 tr. zákoníku ve vztahu ke kterémukoli z manželů věc,

kteřá je v jejich společném jmění (§ 708 a násl. o. z.), protože v takovém případě každý z manželů je úplným vlastníkem celé věci. Útok jednoho z manželů vůči věci náležející do jejich společného jmění není proto trestným činem poškození cizí věci podle § 228 tr. zákoníku (viz přiměřeně rozhodnutí uveřejněné v Bulletinu Nejvyššího soudu pod č. 15 v sešitě 3/1984). V případě společného jmění manželů lze ve smyslu výkladu pojmu "cizí věc" přisvědčit stížnosti pro porušení zákona, že ustálená judikatura ho vykládá tak, že se pachatel nemůže dopustit uvedeného trestného činu (ale též trestných činů podle § 205 tr. zákoníku nebo podle § 173 tr. zákoníku) na věci, která je součástí společného jmění manželů.

19. Podle ministryně spravedlnosti je však třeba tuto zásadu vztáhnout i na situaci, která nastala v projednávané věci, kdy podezřelý poškodil věc patřící do společného jmění bývalých manželů, jejichž majetkové poměry po rozvodu nebyly vypořádány, a tuto věc po rozvodu manželství užívala poškozená.

20. Jak vyplývá z připojeného spisového materiálu, v době, kdy došlo k posuzovanému činu (dne 9. 2. 2020), manželství podezřelého a poškozené bylo rozvedeno rozsudkem Okresního soudu Praha-východ ze dne 19. 2. 2019, sp. zn. 21 C 35/2018. Proto je třeba na uvedený stav nahlížet ve smyslu § 708 o. z., z něhož plyne, že společné jmění manželů vždy spojuje svou existenci s existencí manželství a spolu se zánikem manželství nebo jeho prohlášením za neplatné zaniká i společné jmění manželů, avšak s tím, že dokud není majetková podstata zaniklého společného jmění vypořádána, budou i nadále přiměřeně použitelná ustanovení o společném jmění manželů (viz KRÁLÍČKOVÁ, Z., HRUŠÁKOVÁ, M., WESTPHALOVÁ, L. a kol. Občanský zákoník II. Rodinné právo. § 655 – 975. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 137). Podle § 709 o. z. je součástí společného jmění to, čeho nabyt jeden z manželů nebo čeho nabyli oba manželé společně za trvání manželství, s výjimkou věcí z toho vyloučených. Součástí společného jmění je zisk z toho, co náleží výhradně jednomu z manželů, také podíl manžela v obchodní společnosti nebo družstvu, stal-li se manžel v době trvání manželství společníkem obchodní společnosti nebo členem družstva. To neplatí, pokud jeden z manželů nabyt podíl způsobem zakládajícím podle § 709 odst. 1 o. z. jeho výlučné vlastnictví.

21. Se zřetelem na takto stanovené podmínky bylo třeba zkoumat, zda předmětné vozidlo patřilo do společného jmění manželů a zda v době po rozvodu trval stav předpokládaný v § 736 o. z., podle něhož je-li společné jmění zrušeno nebo zanikne-li, anebo je-li zúžen jeho stávající rozsah, provede se likvidace dosud společných povinností a práv jejich vypořádáním. Dokud zúžené, zrušené nebo zaniklé společné jmění není vypořádáno, použijí se pro ně ustanovení o společném jmění přiměřeně. Z citovaného ustanovení plyne, že i když společné jmění manželů zaniká v okamžiku nabytí právní moci rozsudku o rozvodu manželství, podle § 765 o. z. platí, že zanikne-li manželství rozvodem, spravují se majetkové povinnosti a práva rozvedených manželů dohodou manželů. Nedohodnou-li se rozvedení manželé o vypořádání, může bývalý manžel podat návrh na vypořádání (srov. § 740 o. z.). O vypořádání rozhoduje soud podle stavu, kdy nastaly účinky zúžení, zrušení nebo zániku společného jmění. K vypořádání může dojít dohodou, která je preferovaným způsobem vypořádání společného jmění manželů (§ 738 odst. 1 o. z.), jež má vždy účinky ke dni, kdy společné jmění bylo zúženo,

zrušeno nebo zaniklo, bez ohledu na to, zda dohoda byla uzavřena před anebo po zúžení, zrušení nebo zániku společného jmění. Nedojde-li do tří let od zúžení, zrušení nebo zániku společného jmění k vypořádání toho, co bylo dříve součástí společného jmění, ani dohodou, ani nebyl podán návrh na vypořádání rozhodnutím soudu, platí domněnka vypořádání podle § 741 o. z.

22. Na základě takto stanovených zásad lze konstatovat, že přestože manželství podezřelého a poškozené zaniklo a v souvislosti s tím zaniklo i společné jmění manželů a dosud neuplynula ani doba tří let ve smyslu § 741 o. z., do doby, než bude uzavřena dohoda o vypořádání společného jmění manželů ve smyslu § 738 o. z., nebo než bude rozhodnuto o vypořádání tohoto jmění soudem na základě návrhu některého z bývalých manželů podle § 740 o. z., vychází se ze zásady, že věci patřící do tohoto majetku podléhají stále režimu společného jmění manželů. Proto za situace, kdy jeden z bývalých manželů poškodí věc patřící do takového majetku, nejde pro něj o cizí věc ve smyslu § 228 odst. 1 tr. zákoníku.

č. 12

23. V posuzované věci s ohledem na skutečnosti, které byly dosud zjištěny, se nabízí závěr, že vozidlo, do něhož podezřelý kopl a které poškodil, bylo stále v režimu věci patřící do společného jmění manželů, protože, jak tvrdil podezřelý, nedošlo v době před rozvodem manželství ani po něm k dohodě ani k vypořádání společného jmění jiným způsobem, přičemž zatím neuplynula ani doba tří roků po rozvodu. Podezřelý sice předložil Obvodnímu soudu pro Prahu 8 návrh na schválení mediační dohody, kterou uzavřel s poškozenou za trvání manželství dne 31. 7. 2015 a jejímž předmětem bylo vypořádání majetkových vztahů pro dobu po rozvodu manželství, přičemž v ní bylo ujednáno v článku II. bodu 13., že podezřelý poskytne poškozené částku ve výši 15 000 000 Kč jako náhradu za prostředky vynaložené ze společného jmění manželů, což také učinil, avšak dohoda nebyla pro nedostatek vůle poškozené akceptována. Návrh podezřelého na schválení dohody byl usnesením soudu ze dne 8. 11. 2019, sp. zn. O Nc 43002/2019, zamítnut, což Městský soud v Praze jako odvolací soud usnesením ze dne 12. 2. 2020, sp. zn. 62 Co 48/2020, potvrdil, neboť poškozená D. Č. brojila proti platnosti a účinnosti mediační dohody.

24. K okolnostem nabytí předmětného vozidla se podává z výpovědi poškozené D. Č. zaznamenané ve spise, který se týká řízení o svěření do péče a určení výživného vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 8 pod sp. zn. O P 212/2015, při jednání dne 9. 9. 2019, že poté, co od podezřelého i přesto, že dohoda nebyla schválena, převzala částku ve výši 15 000 000 Kč, neboť jí byla ještě za trvání manželství podezřelým vyplacena, zakoupila si z ní v prosinci 2018 byt a osobní motorové vozidlo tov. zn. XY, reg. zn. XY, tedy vozidlo, které je napadeným předmětem v této trestní věci. Připustila ve shodě s podezřelým, že do dne, kdy mělo dojít k nyní posuzovanému činu, tj. téměř rok od rozvodu manželství, nebylo soudem pravomocně rozhodnuto o vypořádání společného jmění manželů.

25. Je nutné rovněž zdůraznit, že obviněný poté, co bylo s jeho souhlasem vydáno přezkoumávané usnesení Okresního státního zastupitelství Praha-východ ze dne 17. 4. 2020, č. j. ZK 114/2020-9, podal proti němu návrh na povolení obnovy řízení, a to z týchž důvodů, jaké jsou zformulovány v nyní podané stížnosti pro porušení zákona. Tento návrh však byl usnesením Okresního soudu Praha-východ ze dne 3. 11. 2020,

sp. zn. 0 Nt 8204/2020, podle § 283 písm. d) tr. ř. zamítnut, a to přesto, že soud v zásadě zjistil, že existenci skutečností zmíněných v návrhu obviněného nelze vyloučit, avšak šlo by o činnost soudu jdoucí nad rámec účelu obnovy řízení, která dopadá pouze na situace, v nichž vyvstanou po právní moci rozhodnutí nové skutkové okolnosti, nikoli na změnu právního názoru obviněného, resp. obhajoby, či na pochybení orgánů činných v trestním řízení při aplikaci norem hmotného či procesního práva. Lze jen zmínit, že i státní zástupkyně přítomná veřejnému zasedání dne 3. 11. 2020 se s podezřelým ve výhradě možné vadné právní kvalifikace podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku ztotožnila. Se zřetelem na tyto závěry byl podán podnět ke stížnosti pro porušení zákona.

IV.

26. Na základě těchto zjištění korespondujících s obsahem podané stížnosti pro porušení zákona Nejvyšší soud shledal, že stížnost pro porušení zákona je důvodná, neboť je zřejmé, že státní zástupce vydal napadené usnesení, aniž by postupoval řádně a důsledně ve smyslu § 2 odst. 5 tr. ř. tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Je třeba poznamenat, že jako předběžnou otázku (§ 9 odst. 1 tr. ř.) bylo třeba řešit to, zda je předmětné vozidlo pro obviněného cizí věcí, což však státní zástupce vyřešil vadně a rozhodl přesto, že byly důvodné pochybnosti o tom, zda byly naplněny znaky přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku, a tedy, zda bylo možné volit postup podle § 179g odst. 1 tr. ř.

27. Po rozvodu manželství na základě rozsudku Okresního soudu Praha-východ ze dne 19. 2. 2019, sp. zn. 21 C 35/2018, nedošlo k uzavření dohody, která sice byla připravena, avšak pro nesouhlasný postoj poškozené k návrhu majetkového vypořádání vtěleného do mediační dohody sjednané v roce 2015 před mediátorem nedošlo k jejímu uzavření. Šlo o mediační dohodu podle § 7 zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci, která - ačkoliv to zákon výslovně neuvádí - není bez dalšího vykonatelná a není novým druhem exekučního titulu. Lze však docílit vykonatelnosti dohody uzavřené mezi stranami v průběhu mediace jejím promítnutím do notářského nebo exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti (následné uzavření dohody o splnění nároku vyplývajícího z mediační dohody ve formě notářského či exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti) nebo do smíru schváleného soudem (viz důvodovou zprávu k zákonu č. 202/2012 Sb., o mediaci, dostupnou např. v právním informačním systému ASPI). Taková dohoda je tedy vykonatelná výlučně po jejím schválení soudem, a to buď v rámci smířčího řízení v podobě přetorského smíru, nebo v občanském soudním řízení ve formě soudního smíru, případně na základě notářského zápisu (viz DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š. a kol. Zákon o mediaci. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 36; komentář k § 7, dostupné v Beck-online k datu 27. 10. 2021). Z těchto důvodů bez souhlasu poškozené nemohla být soudem schválena, jak soud v odůvodnění zmíněného usnesení také výslovně uvedl s poukazem na již citované ustanovení zákona č. 202/2012 Sb. a komentářovou literaturu k němu, jakož i na ustanovení § 736 a násl. o. z.

28. Z uvedených důvodů nemohly na základě zmíněné mediační dohody nastat právní účinky předpokládané v § 738 o. z. Základním limitujícím faktorem pro uzavření dohody o vypořádání zaniklého, zrušeného nebo zúženého společného jmění manželů, je lhůta pro její uzavření vyplývající z § 741 o. z. Dohoda musí být uzavřena nejpozději do 3 roků od zrušení společného jmění. V posuzované věci nedošlo k vypořádání společného jmění

ani ve smyslu § 740 o. z., k němuž dala poškozená podnět návrhem k Obvodnímu soudu pro Prahu 8 v červnu 2019, avšak soud v době, kdy mělo dojít k činu, tj. ke dni 9. 2. 2020, nerozhodl o vypořádání společného jmění. Neuplynula ani doba 3 roků od rozvodu manželství ve smyslu § 741 o. z. potřebná k tzv. vydržení věci, a proto podle § 736 věty druhé o. z. se na předmětné vozidlo XY užívané poškozenou a zakoupené ještě za trvání manželství v prosinci 2018 nadále vztahovala ustanovení občanského zákoníku o společném jmění manželů, neboť poškozená si vozidlo koupila z částky 15 000 000 Kč, kterou jí podezřelý dal na základě neúčinné dohody z prostředků patřících do společného jmění manželů, jež v té době nebylo zákonným způsobem vypořádáno.

29. Zjištění vyplývající z uvedených podkladů neměl státní zástupce v době rozhodování o napadeném usnesení k dispozici a nemohl dostatečně posoudit, zda byl naplněn znak "cizí věc" jako základní znak skutkové podstaty přečinu podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku. Doznání obviněného nepostačovalo pro takový závěr v dané situaci, a proto nemělo být postupováno podle § 179g tr. ř. Tak lze učinit pouze tehdy, když ve smyslu § 179c odst. 1 tr. ř. nevznikají pochybnosti o tom, jaký trestný čin (přečin) je spatřován ve skutku, pro který je sděleno podezření. Orgány činné v trestním řízení nedbaly v důkazním řízení zásad oficiality a vyhledávací (§ 2 odst. 4 tr. ř.), jimiž je obecně vymezena povinnost orgánů činných v trestním řízení z vlastní iniciativy vyhledávat a provádět důkazy tak, aby byl zjištěn skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Tyto zásady se nutně musejí promítat i do zkráceného přípravného řízení, protože i zde platí, že doznání obviněného nezbavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat všechny podstatné okolnosti případu (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 36). Těmito zásadám, jejichž smyslem je řádné a pochybnosti nevzbuzující objasnění věci, policejní orgán ani státní zástupce nedostáli, neboť pro své závěry si neopatřili potřebné důkazy, resp. ty, které měli k dispozici, náležitě a obezřetně nehodnotili v souladu s jejich skutečným obsahem v návaznosti na právní předpisy, a to i jiných právních odvětví nežli jen práva trestního, zde především práva občanského. Namísto toho se státní zástupce spokojil s doznáním podezřelého F. Č., jakož i s tím, že nahradil způsobenou škodu, a dovozoval tak naplnění znaku přečinu poškození věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku na základě neúplného dokazování.

V.

30. Nejvyšší soud z uvedených důvodů přisvědčil stížnosti pro porušení zákona a v souladu s ní vyslovil, že podle § 268 odst. 2 tr. ř. byl pravomocným usnesením státního zástupce Okresního státního zastupitelství Praha-východ ze dne 17. 4. 2020, sp. zn. ZK 114/2020, porušen zákon v ustanoveních § 13 odst. 1 a § 228 odst. 1 tr. zákoníku a v řízení, jež tomuto rozhodnutí předcházelo, v § 2 odst. 5, 6 a § 179g odst. 1 tr. ř. v neprospěch podezřelého F. Č. Proto podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil toto usnesení, jakož i další rozhodnutí na něj obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal státnímu zástupci Okresního státního zastupitelství Praha-východ, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

31. Na státním zástupci v dalším řízení bude, aby znovu vzal v úvahu všechny výše uvedené skutečnosti, případně na ně sám zaměřil objasňování přečinu podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku, v souladu s nimi znovu zvažoval další postup a rozhodl v intencích

všech zásad ovládajících trestní řízení. Při tomto svém rozhodování bude vázán právním názorem, který výše vyslovil Nejvyšší soud (§ 270 odst. 4 tr. ř.), a ustanovením § 273 tr. ř., podle něhož nemůže v novém řízení dojít ke zhoršení postavení podezřelého, neboť stížnost pro porušení zákona byla podána toliko v jeho prospěch (zákaz *reformationis in peius*).

Č. 13

V řízení o uznání a výkonu rozhodnutí jiného členského státu Evropské unie, jímž byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody, je soud České republiky vázán návrhem příslušného orgánu jiného členského státu, kterým se domáhá uznání a výkonu rozhodnutí jen ve vztahu k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, avšak nikoliv k dalším trestům (popř. jiným povinnostem) uloženým tímto rozhodnutím. Proto se soud České republiky musí omezit jen na výrok podle § 306 odst. 1 z. m. j. s., tedy rozhodnout o tom, zda se na území České republiky uznává uvedené rozhodnutí, jímž byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody, a zda se vykoná uložený nepodmíněný trest odnětí svobody.

S ohledem na podmínku oboustranné trestnosti skutku ve smyslu § 305 odst. 1 písm. b) z. m. j. s. musí soud ve výroku rozsudku o uznání a výkonu cizozemského rozhodnutí ukládajícího nepodmíněný trest odnětí svobody uvést konkrétní trestný čin, jehož zákonné znaky podle práva České republiky naplňuje čin, kterým byl odsouzený uznán vinným cizozemským rozhodnutím.

Je-li třeba rozhodnout o zápočtu vazby do uvedeného trestu odnětí svobody, učiní tak soud dodatečně v návaznosti na právní moc rozsudku o uznání a výkonu cizozemského rozhodnutí.

Právní styk s cizinou, Uznání a výkon cizozemských rozhodnutí

§ 305 odst. 1 písm. b), § 306 odst. 1 z. m. j. s.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 7. 2021, sp. zn. 14 To 46/2021, ECLI:CZ:VSPH:2021:14.TO.46.2021.1

Vrchní soud v Praze podle § 308 odst. 3 z. m. j. s. k odvolání státního zástupce zrušil rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 18. 5. 2021, sp. zn. 11 T 6/2020, a ve věci odsouzeného M. L. sám znovu rozhodl o uznání rozsudku Zemského soudu v Eisenstadtu (Rakousko) ze dne 17. 6. 2019, č. j. 8 Hv 2/19x-1281b.

I.

Rozhodnutí soudu prvního stupně

1. Rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 18. 5. 2021, sp. zn. 11 T 6/2020, bylo rozhodnuto, že podle § 304 odst. 2, § 323 odst. 1 písm. b) a § 327 odst. 2 zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ve zkratce „z. m. j. s.“), se uznává na území České republiky rozsudek Zemského soudu v Eisenstadtu ze dne 17. 6. 2019, č. j. 8 Hv 2/19x-1281b, který nabyl právní moci dne 17. 6. 2019 a podle něhož odsouzený M. L. spáchal

pod bodem B./I./2. zločin obchodování s návykovými látkami podle § 28a odst. 1 druhý a třetí případ a odst. 2 č. 2 SMG – rakouského zákona o návykových látkách,

pod bodem B./II./5. a bodem E. zločin obchodování s návykovými látkami podle § 12 třetí případ StGB – rakouského trestního zákona a § 28a odst. 1 pátý případ, odst. 2 č. 2 a odst. 4 č. 3 SMG – rakouského zákona o návykových látkách,

pod bodem B./III./2. přečin nedovoleného zacházení s návykovými látkami podle § 27 odst. 1 č. 1 první a druhý případ a odst. 4 č. 2 SMG – rakouského zákona o návykových látkách;

pod bodem B./IV./2. přečiny nedovoleného zacházení s návykovými látkami podle § 27 odst. 1 č. 1 první a druhý případ a odst. 2 SMG – rakouského zákona o návykových látkách.

2. Uvedených trestných činů se odsouzený M. L. dopustil v podstatě tak, že

B. proti předpisům návykovou látku, převážně květy cannabis, obsahující látku Delta-9-THC a THCA, a částečně jiné návykové látky

I. v množství přesahujícím hranici množství (§ 28b SMG – rakouského zákona o návykových látkách) jako člen kriminálního spolčení a za vědomého a chtěného spolupůsobení jako spolupachatel (§ 12 StGB – rakouského trestního zákona) se separátně stíhanými osobami J. L., J. K., M. A. K., Z. K. S. a K. N. převážně ve městě Drasenhofen a Bernahrdstal vyvezl z České republiky a dovezl do Rakouska, a to tím, že transportovali návykové látky v osobním motorovém vozidle do Rakouska, a to

2. od blíže nezjištěné doby v létě 2015 do 5. 5. 2017, nejméně 1 kg květů cannabis;

II. v množství přesahujícím hranici množství (§ 28b SMG – rakouského zákona o návykových látkách) jako člen kriminálního spolčení přenechal jiným osobám, a to

5. od blíže nezjištěné doby v létě 2015 do 5. 5. 2017 ve městě Salzburg nejméně 1,5 kg květů cannabis, z toho 300 gramů osobě S. A., 10 gramů osobě I. C. a 2 gramy osobě K. S. a zbytek neznámým odběratelům,

III. jako člen kriminálního spolčení v úmyslu uvést do provozu získal, vlastnil a převážel, a to:

2. s osobou K. N. dne 29. 5. 2017 ve městě Salzburg, v obci Maria Alm a na jiných místech 95,8 gramů květů cannabis, obsahující čistou substanci o hmotnosti 7,5 gramů THCA a 2,29 gramů Delta-9-THC, které podle pokynu osoby Z. K. S. vyzvedli od osoby M. A. K., aby je ve městě Zell am See prodali,

IV. výlučně pro osobní potřebu získal a vlastnil, a to

2. od blíže nezjištěné doby do 29. 5. 2017, ve městě Salzburg a na jiných místech ve vícero útocích pokaždé nepatrné množství květů cannabis.

Odsouzený M. L. dále

E. ohledně 8 kilogramů květů cannabis činy uvedenými v bodě B./II./3./d) obžaloby proti předpisům návykové látky, především květy cannabis obsahující Delta-9-THC v množství přesahujícím hranici množství (§ 28b SMG – rakouského zákona o návykových látkách), jako člen kriminálního spolčení přenechal ziskuchtivě jiným osobám, a to Z. K. S. v období od jara 2016 do 29. 5. 2017 ve městě Salzburg, návykové látky v množství přesahujícím dvacetpětkrát hranici množství (§28b SMG – rakouského zákona o návykových látkách), celkově 40,9 kilogramů květů cannabis, dále neznámým osobám, které návykové látky přebíraly, nejméně 34 kilogramů květů cannabis (6.640 g THCA, tj. 19 %, 340 g Delta-9-THC, tj. 1%), které byly předem přes osobu M. Y. D. z Ukrajiny ve třech kamnech dodány do Rakouska a v bytě osoby S. v Salzburgu rozřezány a rozděleny, přičemž k tomuto přispěl tím, že v bytě osoby S. při rozdělování jedné kamen a odebrání a rozdělování balíků květů cannabis spoluúčinkoval a poté podle pokynu osoby S. kamna odstranil.

3. Za to byl M. L. odsouzen za použití § 28 odst. 1 StGB (rakouského trestního zákona) podle trestní sazby § 28a odst. 4 SMG (rakouského zákona o návykových látkách) ve vztahu k rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. 4. 2018, sp. zn. 32 T 46/2018, který nabyl právní moci dne 29. 5. 2018, k dodatečnému trestu odnětí svobody v trvání 3 roků, stejně tak jako podle § 389 StPO (rakouského trestního řádu) k náhradě nákladů trestního řízení. Podle § 43a odst. 4 StGB (rakouského trestního zákona) bylo rozhodnuto, že se podmíněně upouští od části trestu odnětí svobody v rozsahu 2 roků za stanovení zkušební doby v délce 3 roků.

4. Dalšími výroky Krajský soud v Hradci Králové rozhodl, že podle § 38 odst. 1 č. 1 StGB (rakouského trestního zákona) se vykonaná předběžná vazba od 29. 5. 2017, 16:25 hodin, do 14. 9. 2017, 13:00 hodin, započítává do uloženého trestu odnětí svobody. Podle § 20 odst. 1 StGB (rakouského trestního zákona) se prohlašuje částka 3 000 EUR, která byla docílena obchodováním s návykovými látkami u obviněného M. L., za propadlou. Podle § 19a StGB (rakouského trestního zákona) se nařizuje konfiskace zajištěného mobilního telefonu. Podle § 304 odst. 2 a § 306 odst. 1 z. m. j. s. se nepodmíněný trest odnětí svobody uložený M. L. rozsudkem Zemského soudu v Eisenstadtu ze dne 17. 6. 2019, č. j. 8 Hv 2/19x-1281b, který nabyl právní moci dne 17. 6. 2019, v délce

164 dnů vykoná. Podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku byl odsouzený M. L. zařazen pro výkon trestu do věznice s ostrahou.

5. Podle odůvodnění uvedeného rozsudku, Krajský soud v Hradci Králové rozhodl o uznání rozsudku Zemského soudu v Eisenstadtu a výkonu trestu v České republice na základě osvědčení vydaného vrchním státním zástupcem v Eisenstadtu dne 25. 5. 2020, v němž je popsána trestná činnost, za niž byl jmenovaný odsouzen citovaným rozsudkem, přičemž nejpřísněji trestným byl zločin obchodování s návykovými látkami podle § 28a odst. 1 druhý a třetí případ a odst. 2 č. 2 SMG – rakouského zákona o návykových látkách. Za to byl odsouzen též s ohledem na rozsudek Okresního soudu v České Budějovicích ze dne 27. 4. 2018, sp. zn. 32 T 46/2018, s právní mocí dne 29. 5. 2018, k dodatečnému trestu odnětí svobody v trvání 3 roků, přičemž podle § 43a odst. 4 StGB – rakouského trestního zákona bylo podmíněně upuštěno od části trestu odnětí svobody v rozsahu 2 roků se stanovením zkušební doby v délce 3 roků. Dále se ve výroku rozsudku o uznání cizozemského trestního rozsudku citují další výroky obsažené v rozsudku Zemského soudu v Eisenstadtu.

č. 13

6. Krajský soud v Hradci Králové po provedeném dokazování dospěl k závěru, že návrhu na uznání citovaného rozsudku rakouského soudu lze vyhovět, byť s úpravami týkajícími se délky nepodmíněného trestu odnětí svobody, a stanovil skutečnou délku nepodmíněného trestu odnětí svobody, kterou by měl odsouzený M. L. vykonat na území České republiky. Podle osvědčení vykonal ke dni 24. 4. 2020 z celkové délky nepodmíněného trestu odnětí svobody 109 dnů. Podle rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. 4. 2018, sp. zn. 32 T 46/2018, který je součástí výroku o trestu podle krajského soudu označovaného jako dodatečný trest, odsouzený vykonával trest odnětí svobody od 17. 9. 2020 do 14. 12. 2020, což činí 87 dní. Dohromady tedy podle krajského soudu odsouzený vykonal 196 dní, což po odečtení od 360 dní znamená, že mu zbývá vykonat ještě 164 dní nepodmíněného trestu odnětí svobody. Pro jeho výkon jej s odkazem na § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou.

II.

Odvolání státního zástupce a vyjádření k němu

7. Proti shora uvedenému rozsudku podal v neprospěch odsouzeného v zákonem stanovené lhůtě státní zástupce odvolání zaměřené do obou jeho výroků.

8. V odůvodnění odvolání se uvádí, že krajský soud v souladu s návrhem státního zástupce sice uznal zmíněný rozsudek Zemského soudu v Eisenstadtu, avšak měl tak učinit podle § 306 odst. 1 z. m. j. s., a nikoli podle § 304 odst. 2, § 323 odst. 1 písm. b) a § 327 odst. 2 z. m. j. s. Zde navíc uvedení odkazů na ustanovení týkající se uznání a výkonu rozhodnutí ukládajících trest nespojený se zbavením osobní svobody (§ 323 a § 327 z. m. j. s.) je poněkud matoucí, neboť rakouská strana žádala (a zaslala příslušné osvědčení) pouze o výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody. Přesto krajský soud odkazuje i na ustanovení týkající se uznání a výkonu rozhodnutí ukládajícího podmíněný trest odnětí svobody, kde je dána věcná příslušnost okresního soudu.

9. Státní zástupce v odvolání dále krajskému soudu vytýká, že v uznávacím výroku jeho rozsudku chybí odkaz na to, jaký trestný čin podle práva České republiky je ve skutku,

pro který bylo vydáno rozhodnutí, o jehož uznání a výkon jde, spatřován, a to z důvodu výkonu trestu a evidence v Rejstříku trestů.

10. Za mnohem podstatnější pochybení pak státní zástupce považuje úvahy, které vedly krajský soud k výroku, podle něž má odsouzený vykonat nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 164 dnů, ačkoli byl rakouským soudem odsouzen k dodatečnému (správně dodatkovému) trestu odnětí svobody v trvání 3 roků a ve vztahu k uloženému trestu bylo podmíněně upuštěno od části trestu odnětí svobody v trvání 2 roků za stanovení zkušební doby v délce 3 roků. Podle příslušného osvědčení tedy činí délka uloženého nepodmíněného trestu odnětí svobody celkem 360 dnů a do jeho výkonu by pak mělo být započteno 109 dnů vazby. S ohledem na skutečnost, že uznávaný trest byl vydán jako dodatkový trest, bude podle krajského soudu třeba do celkové výměry trestu odnětí svobody započítat i část vykonaného trestu uloženého rozhodnutím soudu, ke kterému byl ukládán dodatkový trest, tj. rozsudkem Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. 4. 2018, sp. zn. 32 T 46/2018, v trvání 87 dnů. Tímto postupem krajský soud dospěl k závěru, že zbývá vykonat 164 dnů trestu odnětí svobody. (360 dnů podle údaje v osvědčení – 109 dnů vazby – 87 dnů vykonaného trestu uloženého rozsudkem Okresního soudu v Českých Budějovicích = 164 dnů).

11. K tomu státní zástupce ve svém odvolání uvádí, že v tomto výroku by neměl být proveden zápočet části vykonaného trestu či jiných dob omezení osobní svobody v souvislosti s daným skutkem do trestu odnětí svobody. K tomu slouží samostatné rozhodnutí soudu vydávané podle § 310 odst. 1 z. m. j. s. ve spojení s § 130 odst. 2 z. m. j. s. Vůbec pak není důvod započítávat do výkonu dodatkového trestu podle § 31 a § 40 rakouského trestního zákona trest, který byl vykonán ve věci, ve vztahu k níž byl dodatkový trest uložen. Stanovení dodatkového trestu podle § 31 a § 40 rakouského trestního zákona totiž nelze ztotožňovat se souhrnným trestem podle českého trestního zákoníku. Na rozdíl od souhrnného trestu podle českého trestního zákoníku u dodatkového trestu podle § 31 a § 40 rakouského trestního zákona nedochází ke zrušení výroku o trestu uloženého v předchozí věci, ve vztahu k níž je dodatkový trest ukládán, ale dodatkový trest se pouze přidává k původnímu trestu, přičemž oba dohromady ve svém součtu musí odpovídat trestu, který by byl uložen při společném odsouzení. Dodatkový trest podle § 31 a § 40 rakouského trestního zákona je tedy samostatným trestem a z hlediska jeho výkonu je naprosto irrelevantní, zda a v jakém rozsahu byl vykonán trest ve věci, ve vztahu k níž byl dodatkový trest uložen.

12. Ze shora uvedených důvodů proto státní zástupce v závěru svého odvolání navrhl, aby Vrchní soud v Praze jako soud odvolací podle § 308 odst. 3 z. m. j. s. ve spojení s § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. zrušil napadený rozsudek a aby sám podle § 259 odst. 3, 4 tr. ř. rozhodl tak, že podle § 306 odst. 1 z. m. j. s. uzná citovaný rozsudek Zemského soudu v Eisenstadtu, a ve výroku doplnil, že skutky popsané v uznávaném rozsudku naplňují v České republice znaky skutkové podstaty pokračování ve zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. c) tr. zákoníku a že odsouzený M. L. vykoná nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 360 dnů se zařazením do věznice s ostrahou. Vlastní započtení vykonané vazby pak již podle státního zástupce provede samostatně krajský soud.

13. K odvolání státního zástupce se prostřednictvím svého obhájce vyjádřil odsouzený M. L. Podle něj krajský soud ve výroku napadeného rozsudku rozhodl o zápočtu trestu uloženého rozsudkem Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. 4. 2018, sp. zn. 3 T 46/2018, správně. Pokud má státní zástupce za to, že takový postup je nesprávný, měl by předložit autentické znění § 31 a § 40 rakouského trestního zákoníku, protože ve vztahu k právu cizího státu neplatí zásada *iura novit curia*.

III.

Posouzení důvodnosti odvolání

14. Vrchní soud v Praze na základě řádně a včas podaného odvolání přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost výroků napadeného rozsudku, proti kterým směřuje odvolání, i řízení, které mu předcházelo, a shledal odvolání státního zástupce důvodným.

15. K řízení, které předcházelo vydání napadeného rozsudku, je třeba uvést, že Vrchní soud v Praze v něm neshledal porušení zákona, které by mělo za následek vadnost některého z výroků rozsudku. Odsouzený byl osobně přítomen ve veřejném zasedání, konaném před krajským soudem, a v rámci svého výslechu mohl za účasti svého obhájce uvést vše, co pro posouzení předmětu řízení považoval za důležité. Mohl se rovněž vyjádřit ke všem provedeným důkazům, případně navrhopvat provedení dalších důkazů. Jeho právo na obhajobu bylo plně respektováno.

16. Jako vadné shledal Vrchní soud v Praze výroky napadeného rozsudku, týkající se jak uznání zmíněného rozsudku Zemského soudu v Eisenstadtu, tak i výroku o výkonu trestu odnětí svobody. V první řadě je třeba souhlasit s námitkou státního zástupce, uvedenou v jeho odvolání, že vrchní státní zástupce činný na Spolkovém ministerstvu spravedlnosti Rakouska se cestou příslušného osvědčení domáhá uznání zmíněného rozsudku Zemského soudu v Eisenstadtu a jeho výkonu ve vztahu k nepodmíněnému trestu odnětí svobody a jeho formalizovaný návrh se nevztahuje k dalším uloženým trestům a vysloveným povinnostem. Z tohoto důvodu se měl krajský soud omezit na výrok podle § 306 odst. 1 z. m. j. s., tedy rozhodnout o tom, zda se na území České republiky uznává uvedený rozsudek a zda se vykoná trest odnětí svobody, který byl tímto rozsudkem uložen. Vykonatelnosti jiných trestů na území České republiky, stejně jako dalších povinností, uložených zmíněným rozsudkem, se odsuzující stát nedomáhal a nebyl důvod o ní rozhodovat.

17. Jednou z podmínek, za nichž lze rozhodnout o uznání cizozemského rozhodnutí ukládajícího trest odnětí svobody, je ve smyslu § 305 odst. 1 písm. b) z. m. j. s. oboustranná trestnost skutku, kterým byl odsouzený uznán vinným. Takový skutek tedy musí naplňovat znaky trestného činu i podle práva České republiky. Skutečnost, že soud rozhodující o uznání se zabýval touto podmínkou, je třeba promítnout do výroku rozsudku o uznání, a to nejen z důvodu, který v odvolání uvádí státní zástupce, ale i pro další rozhodování např. o případném přizpůsobení trestu podle § 124 odst. 2 písm. b) z. m. j. s., o zařazení odsouzeného do určitého typu věznice podle § 56 odst. 2 tr. zákoníku, nebo posouzení podmínek pro podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody podle § 88 trestního zákoníku. Za situace, kdy krajský soud neuvedl ve výroku svého rozsudku právní kvalifikaci skutků, za něž byl odsouzený uznán vinným

rakouským soudem, podle českého trestního zákoníku, nelze shora uvedené otázky bezpečně posoudit.

18. Zásadní pochybení shledal Vrchní soud v Praze rovněž ve výroku o výkonu trestu odnětí svobody z hlediska stanovení doby jeho trvání. Především je třeba upozornit na to, že dodatkový trest podle rakouského trestního zákoníku nelze zaměňovat s institutem souhrnného trestu ve smyslu § 43 odst. 2 českého tr. zákoníku. Zásadní rozdíl je v tom, že podle rakouského práva se výrok o trestu v odsuzujícím rozsudku, ve vztahu k němuž se ukládá dodatkový trest, neruší, ale s přihlédnutím k hlediskům uvedeným v § 31 a § 40 rakouského trestního zákoníku se jako další – dodatkový trest – ukládá k trestu předtím uloženému. Pojem „dodatkový trest“ není v našem právním řádu pojmem neznámým; obsahoval jej trestní zákon č. 86/1950 Sb., který v § 22 odst. 1 vycházel ze stejných principů, jako dodatkový trest podle rakouského trestního zákoníku, jak jej popisuje v odůvodnění svého rozsudku Zemský soud v Eisenstadtu (viz doslovná znění § 31 a § 40 rakouského trestního zákoníku citovaná v osvědčení státního zástupce). K námitce obhajoby, že přetrvávají pochybnosti o tom, jakou funkci plní dodatkový trest podle rakouského trestního zákona a v čem spočívá jeho aplikace, provedl vrchní soud ve veřejném zasedání důkaz shora citovanými listinami. Pro vysvětlení lze poukázat na znění § 31 rakouského trestního zákona citované v osvědčení státního zástupce:

„(1) Bude-li ten, kdo je již odsouzen, odsuzován za jiný čin, který po jeho spáchání měl být přidán k dřívějšímu řízení o odsouzení, bude uložen dodatkový trest. Tento trest nesmí přesáhnout nejvyšší výměru trestu, která hrozí za nyní odsuzovaný čin. Celkové tresty nesmí přesáhnout trest, který by byl přípustný podle pravidel pro výměru trestu při souběhu trestných jednání a pro součet hodnot a obnosů škod.

(2) Dřívější vnitrostátní odsouzení se považuje za stejné jako dřívější cizozemské odsouzení, pokud nejsou dány předpoklady § 73.“

19. Ze shora uvedeného důvodu je nesprávný postup krajského soudu, který do dodatkového trestu započítal trest odnětí svobody uložený rozsudkem Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. 4. 2018, sp. zn. 32 T 46/2018, ačkoliv k tomuto trestu – bez jeho zrušení – již přihlédl rakouský soud při úvaze o výměře dodatkového trestu ve svém odsuzujícím rozsudku.

20. Konečně je třeba souhlasit s odvoláním státního zástupce i v tom směru, že předmětem uznání cizozemského rozsudku není i zápočet dosud vykonaného trestu či vazby na základě jiných rozhodnutí; to je předmětem až vykonávacího řízení. Vyplývá to jednoznačně z § 310 odst. 1 z. m. j. s., který výslovně odkazuje na § 130 odst. 2 z. m. j. s. o zápočtu vazby a trestu. Na krajském soudu bylo, aby rozhodl, zda trest odnětí svobody, resp. ta jeho část, která byla vyslovena jako nepodmíněný trest odnětí svobody, se bez dalšího vykoná na území České republiky, nebo zda s ohledem na podmínky stanovené v § 124 odst. 2 písm. b) z. m. j. s. se takový trest přizpůsobuje, neboť převyšuje horní hranci trestu odnětí svobody, který by bylo možné uložit za uvedenou trestnou činnost podle českého trestního zákoníku. O takovou situaci rozhodně nejde, a není tedy důvod nepřevzít celou část uloženého trestu v podobě 360 dnů nepodmíněného trestu odnětí

svobody. Rozhodnutí o zápočtu vazby do uvedeného trestu odnětí svobody učiní krajský soud až v návaznosti na právní moc rozsudku o uznání cizozemského rozhodnutí.

21. Přitom nebyl důvod uznávat a přebírat jiné sankce, které jsou uvedeny v rozsudku Zemského soudu v Eisenstadtu, a to z důvodů, na které ve svém odvolání poukazuje již státní zástupce. Lze jen připomenout, že převzetí výkonu jiných výroků z citovaného rozsudku Zemského soudu v Eisenstadtu se nedomáhalo Spolkové ministerstvo spravedlnosti Rakouska a nebyl důvod je přebírat.

22. I když odsouzený M. L. byl v minulosti již opakovaně ve výkonu trestu odnětí svobody, nejsou splněny podmínky, za nichž by jej bylo namíště zařadit do věznice se zvýšenou ostrahou. Krajský soud v tomto případě postupoval v souladu se zákonem, pokud odsouzeného s odkazem na § 306 odst. 1 z. m. j. s. a § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařadil pro výkon uloženého trestu odnětí svobody do věznice s ostrahou, a není důvodu se v novém rozhodnutí odchylovat od takového postupu.

23. Ze shora uvedených důvodů Vrchní soud v Praze zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, a protože tomu nic nebránilo, znovu rozhodl o návrhu na uznání cizozemského rozhodnutí a výkon uloženého trestu odnětí svobody uloženého rozsudkem Zemského soudu v Eisenstadtu v souladu s námitkami státního zástupce uvedenými v jeho odvolání, neboť je shledal plně důvodnými.

č. 14

č. 14

Povinnost, jejímž porušením lze spáchat určitý trestný čin (např. trestný čin usmrcení z nedbalosti podle 143 odst. 1, 2 tr. zákoníku), může být obecně stanovena zákonem, např. při projektové činnosti a při provádění a užívání staveb ustanovením § 2 odst. 2 písm. e) a § 169 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., stavebního zákona, ve znění pozdějších předpisů, přičemž její konkretizace může být provedena dalšími podzákonými či prováděcími předpisy, které mohou odkazovat i na příslušné české technické normy. Takový způsob vymezení povinností je v souladu s ustanovením čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, podle něhož povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod.

Protiprávnost, Usmrcení z nedbalosti

§ 13 odst. 1, § 143 odst. 1, 2 tr. zákoníku

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2021, sp. zn. 7 Tdo 309/2021, ECLI:CZ:NS:2021:7.TDO.309.2021.1

Nejvyšší soud rozhodl o dovolání obviněného D. D. podaném proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 1. 7. 2020, sp. zn. 5 To 75/2020, v trestní věci vedené u Obvodního

soudu pro Prahu 8 pod sp. zn. 2 T 94/2019 tak, že podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. částečně zrušil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 27. 11. 2019, sp. zn. 2 T 94/2019, a to ve výroku o povinnosti obviněného nahradit poškozené společnosti C. K. škodu ve výši 80 490,03 euro, a dále rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 1. 7. 2020, sp. zn. 5 To 75/2020, a to v části, v níž zůstal tento výrok v rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 nedotčen. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. byla zrušena také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené části rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265m odst. 1 tr. ř. Nejvyšší soud nově rozhodl tak, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. je obviněný D. D. povinen zaplatit poškozené C. K. jako náhradu škody částku ve výši 10 412,81 euro. Podle § 229 odst. 2 tr. ř. byla tato poškozená odkázána se zbytkem uplatněného nároku na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 27. 11. 2019, sp. zn. 2 T 94/2019, byl obviněný D. D. uznán vinným přečinem usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 2 tr. zákoníku, za který mu byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 36 měsíců, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s ostrahou, a trest zákazu činnosti ve stavebnictví ve funkci stavbyvedoucího v trvání 5 let. Dále mu byla podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložena povinnost nahradit poškozené C. K. škodu ve výši 80 490,03 euro a poškozeným A. V. N. a O. T. D. škodu ve výši 17 194,89 euro a 810 Kč. Posledně dva jmenovaní a poškozená AAAAA (pseudonym) byli se svými nároky (případně jejich zbytky) odkázáni na řízení ve věcech občanskoprávních.

2. Trestného činu usmrcení z nedbalosti se obviněný podle zjištění soudu prvního stupně dopustil v podstatě tím, že jako osoba podnikající podle živnostenského oprávnění s předmětem podnikání „provádění staveb, jejich změn a odstraňování“ po předchozí ústní dohodě s investorem R. S. vedl dále specifikovaným nesprávným způsobem realizaci stavby bazénu s úpravnou vody v objektu H.-S. S. v P. 8, přičemž v rozsahu předmětu svého podnikání byl odpovědný za řádné provedení prací v souladu s dokumentací ověřenou stavebním úřadem za dodržení podmínek stavebního povolení a povinností k ochraně života a zdraví osob a bezpečnosti práce.

V přesně nezjištěné době po výstavbě betonové části bazénu, tedy mezi roky 2004 až 2008, ačkoli k tomu neměl potřebné znalosti a zkušenosti a bez patřičné projektové dokumentace k vodním atrakcím zvaným „příslušenství“ – ačkoliv si musel být vědom, že ke stavbě bazénu je potřebná – obviněný nechal na sací otvor (druhý zleva) v hloubce 2,635 metru jednak usadit prostup bez zdvojeného sání, čímž porušil bod č. 4.6.1. normy ČSN EN 13451-3. Dále nechal tento prostup zakrýt mřížkou z plastu, přičemž materiál a provedení mřížky byly zcela nevhodné a nestandardní pro bazén a v rozporu s bodem 5.5. normy TNV 94 0920, čímž porušil ustanovení § 47 zákona č. 50/1976 Sb., stavebního zákona, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „stavební zákon č. 50/1976 Sb.“). Tento prostup (sací otvor) sloužil k sání vody do jedné z vodních atrakcí (s názvem „Dívčí sen“) nacházející se v mělké části bazénu. Toto sání bylo zajištěno nevhodnými čerpadly typu Sapho SAP1100P a následně Winner 150M, Winner 200M a Winner 300M v počtu nejméně 6 kusů, jejichž sací síla při paralelním zapojení již dvou kusů čerpadel

překračovala sací rychlost o 0,5 m/s, a porušil tak normu ČSN EN 13451-1 platnou od července roku 2002.

Následně obviněný jako stavbyvedoucí po ústní dohodě s investorem R. S. na přelomu roku 2013 a v roce 2014 změnil technologii bazénu ze slané vody na sladkou, přičemž nechal napojit k téže vodní atrakci bez instalace tlakového spínače a při ponechání prostupu bez zdvojeného sání dvě oběhová čerpadla NEWBC550T, jejichž sací rychlost byla překročena na sacím otvoru dvaapůlkrát a sací síla na každém z čerpadel přibližně dvakrát, což je v rozporu s povolenými hodnotami uvedenými pod bodem č. 4.6.1. normy ČSN EN 13451-3. V důsledku toho dne 18. 8. 2017 v době kolem 16:20 hodin došlo k přísátí poškozené BBBB (pseudonym) pravou hýždí k uvedenému sacímu otvoru a k jejímu tonutí, v důsledku kterého dne 24. 8. 2017 ve 12:00 hodin zemřela pro těžké hypoxické poškození mozku s následným selháním základních životních funkcí.

Popsaným jednáním obviněný porušil důležitou povinnost vyplývající ze stavebního zákona č. 50/1976 Sb. a zákona č. 183/2006 Sb., stavebního zákona, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „stavební zákon č. 183/2006 Sb.“), porušil normu ČSN EN 13451-1, normu ČSN EN 13451-3, normu TNV 94-0920, vyhlášku č. 499/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a ustanovení § 153 odst. 4 stavebního zákona č. 183/2006 Sb.

3. Proti tomuto rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 podal obviněný odvolání zaměřené vůči všem jeho výrokům. Městský soud v Praze jako soud odvolací svým rozsudkem ze dne 1. 7. 2020, sp. zn. 5 To 75/2020, o něm rozhodl tak, že zrušil rozsudek soudu prvního stupně pouze ve výroku o trestu a v rozsahu tohoto zrušení nově rozhodl tak, že obviněného odsoudil za výše uvedený přečin k trestu odnětí svobody v trvání 2 roků, jehož výkon podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 4 roků. V ostatních výrociích zůstal rozsudek soudu prvního stupně nedotčen.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Rozsudek odvolacího soudu napadl obviněný v celém rozsahu dovoláním a odkázal na důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Namítl, že nikdy neměl žádnou důležitou povinnost při stavbě bazénu, nemohl ji tudíž ani porušit. Nikdy nedisponoval odbornou způsobilostí, nemohl tak být stavbyvedoucím ani vést realizaci bazénu. V roce 2000 se dohodl s R. S. tak, že pro něj bude příležitostně zařizovat nákup a dovoz stavebního materiálu, ale nemohl ovlivnit, jakým způsobem pak byly jednotlivé části montovány, jelikož sám neprováděl montáž ani nikomu nezadával žádný úkol.

5. Podle dovolatele to byl naopak R. S. – stavebník a provozovatel bazénu, kdo nesplnil povinnosti uložené mu ve stavebním povolení, jelikož nezajistil, aby byla stavba prováděna odbornou osobou podle výběrového řízení. Za výsledek je proto odpovědný on, případně společně s ním jediná autorizovaná osoba podílející se na stavbě bazénové technologie – K. P. z obchodní společnosti Ú. v., jež prováděla různé montážní práce.

6. K jednotlivým technickým normám obviněný uvedl, že ČSN EN 13451-1 nabyla účinnosti až v srpnu 2002. Vzhledem k tomu, že projektová dokumentace ke stavbě bazénu byla vypracována již v roce 1995, neměla tato norma žádný význam. Podobný závěr platí i pro normu TNV 94 920, která byla účinná až od roku 2010 a rovněž

se nemohla dotknout stavebního období od roku 1995 do roku 2008. Norma ČSN EN 13451-3 sice byla účinná od července 2002, ale teprve její novela účinná od června 2014 stanovila podmínky projektování a eliminace rizik v důsledku zachycení sáním. K osazení jednoho kusu čerpadla (NEWBC550T) navíc došlo již v březnu 2014, tedy před účinností té části normy, jejíž porušení bylo kladeno za vinu obviněnému.

7. Obviněný nesouhlasil dále s tím, že šlo o jeden pokračující trestný čin, a to s ohledem na časové hledisko (rozmezí let 2004 až 2014) i okolnost, že se podle jeho názoru dopustily jednotlivých jednání různé osoby. Jednotlivé části jednání, které jsou obviněnému kladeny za vinu, rozčleňuje obviněný na 6 samostatných skutků. V roce 2004 neexistovala žádná ústní dohoda, obviněný neprováděl žádnou činnost osobně ani prostřednictvím nikoho podřízeného, nedisponoval ani zaměstnanci, stavbu bazénu tak vedl pouze R. S. Obviněný pracoval na stavbě podle jeho pokynů ve stejném postavení jako další pracovníci. V letech 2007 a 2008 to nebyl obviněný, kdo nechal usadit vstup bez zdvojeného sání, zakryl jej mřížkou a napojil 6 kusů nevhodného typu čerpadel (včetně nastavení nevhodného sacího výkonu čerpadel), ale byla to obchodní společnost Ú. v., a to po dohodě či na pokyn R. S. Ani se změnou technologie bazénu ze slané na sladkou vodu v letech 2013 a 2014 neměl obviněný nic společného, žádná ústní dohoda mezi ním a investorem neexistovala, přičemž také tuto změnu realizovala obchodní společnost Ú. v., resp. K. P. V roce 2014 neměl obviněný nic společného s instalací oběhového čerpadla NEWBC550T k vodní atrakci „Dívčí sen“, v roce 2014 ani nebyl na stavbě fyzicky přítomen. Toto čerpadlo dodala obchodní společnost Ú. v. a nechal je namontovat R. S. prostřednictvím svých dělníků.

8. Obviněný dovedl, že došlo k extrémnímu rozporu mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními a že u jednotlivých „skutků“ nebyla z hmotně právního hlediska posuzována míra spoluodpovědnosti dalších osob.

9. Podle obviněného nebyla naplněna ani subjektivní stránka skutkové podstaty trestného činu – pokud obviněný neměl na základě jakéhokoli právního předpisu žádnou důležitou povinnost, pak o ní vědět nemohl ani nemusel. Neměl důležitou povinnost, protože se nepodílel na plánování ani projektování stavby bazénu a neprováděl žádnou z montáží sám, ani prostřednictvím svých podřízených.

10. Obviněný namítl, že soudy nižších stupňů hodnotily pouze důkazy směřující proti jeho osobě a vůbec nevyslechly obhajobou navrhované svědky (tj. pracovníky na stavbě bazénu). Jejich svědectví by totiž vyvrátilo spekulace obou soudů o tom, že obviněný byl „generálním dodavatelem“.

11. Soudy rozhodly výrokem o náhradě škody mimo jiné o tom, že je povinen nahradit poškozené C. K. škodu ve výši 80 490,03 euro (10 412,81 euro za stacionární péči zemřelé ve Fakultní nemocnici v M. a 70 077,22 euro za psychologické ošetření dvojčete zemřelé sestry). Takový výrok je však podle obviněného nesprávný, jelikož mezi jeho údajným jednáním a náhradou psychologického ošetření sestry zemřelé není příčinná souvislost. V této souvislosti dovolatel poukázal zejména na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2015, sp. zn. 25 Cdo 1206/2015.

12. Závěrem svého dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Městského soudu v Praze a aby přikázal tomuto soudu věc v potřebném

rozsahu znovu projednat a rozhodnout. Vedle toho také navrhl, aby předseda senátu Nejvyššího soudu do rozhodnutí o dovolání odložil výkon rozhodnutí o náhradě škody.

13. Státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství v písemném vyjádření k dovolání uvedla, že námitky obviněného jsou zčásti skutkové povahy, a tedy neodpovídající zvolenému dovolacímu důvodu. Shrnula vytýkané jednání obviněného, které jej činí spoluodpovědným za smrt poškozené. Zdůraznila však, že při posuzování naplnění znaku "porušení důležité povinnosti" je třeba hodnotit všechny okolnosti stavby bazénu a role a míru odpovědnosti jednotlivých osob. Podrobně poukázala na povinnosti stavebníka a provozovatele stavby R. S. s tím, že není vyloučeno, že v důsledku jeho spoluzavinění by obviněný nemusel být uznán vinným uvedeným přčínem v jeho kvalifikované skutkové podstatě, tj. spáchaným tím, že porušil důležitou povinnost. Ztotožnila se i s námitkou obviněného ohledně výroku o náhradě škody, přičemž poukázala i na další judikaturu Nejvyššího soudu. Státní zástupkyně pak navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a aby Obvodnímu soudu pro Prahu 8 přikázal nové projednání a rozhodnutí věci.

č. 14

14. Obviněný se v replice k vyjádření státní zástupkyně ztotožnil s nutností vyjasnit role jednotlivých účastníků stavby, a to nejen R. S., ale i K. P., což je naprosto zásadní pro následné právní posouzení věci, přičemž podíl dalších osob může mít vliv i na rozhodnutí o trestu a o náhradě škody. Toto doplnění řízení by podle obviněného přesahovalo možnosti soudu. Navrhl proto, aby po zrušení rozhodnutí soudů obou stupňů byla věc vrácena k došetření státnímu zástupci.

III.

Posouzení důvodnosti dovolání

15. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání je přípustné (§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. a), h) tr. ř.), bylo podáno osobou k tomu oprávněnou, tj. obviněným prostřednictvím obhájce (§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.), v zákonné lhůtě a na místě k tomu určeném (§ 265e tr. ř.) a splňuje náležitosti obsahu dovolání (§ 265f odst. 1 tr. ř.).

16. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Záleží tedy ve vadném použití hmotného práva na skutkový stav, který zjistily soudy. Tento ani žádný jiný dovolací důvod se nevztahuje ke skutkovým zjištěním, k hodnocení důkazů nebo k rozsahu dokazování. To souvisí s tím, že dovolání jako mimořádný opravný prostředek je určeno k nápravě závažných právních vad pravomocných rozhodnutí, a nikoli k tomu, aby skutková zjištění soudů prvního a druhého stupně byla přezkoumávána ještě třetí instancí. Námitky zaměřené proti skutkovým zjištěním soudů tudíž nejsou dovolacím důvodem.

17. Především právě námitky skutkové povahy však uplatnil obviněný v dovolání, a setrval tak na své obhajobě v průběhu trestního stíhání. Namítal nesprávnost závěru soudů, že vedl realizaci stavby bazénu a ve faktické pozici stavbyvedoucího nechal namontovat i příslušenství v podobě zcela nevhodných, nebezpečných a příliš silných sacích čerpadel bez odpovídajících bezpečnostních prvků tak, jak je blíže uvedeno ve výroku rozsudku soudu prvního stupně a v odůvodnění rozsudků obou soudů.

18. Na skutkovém základě jsou do značné míry založeny i námitky dovolatele, v nichž zpochybňuje příčinnou souvislost mezi jeho jednáním a následkem (smrtí poškozené), porušení své důležité povinnosti a naplnění subjektivní stránky trestného činu. Jestliže obviněný namítá, že neměl žádnou důležitou povinnost, protože bazén nestavěl a čerpadly ho neosazoval, a z téhož důvodu že nebyla naplněna ani subjektivní stránka, protože pokud neměl žádnou důležitou povinnost, pak o ní ani nemohl a nemusel vědět, jde stále o tytéž skutkové námitky, o nichž už byla řeč.

19. Část námitek zpochybňujících porušení důležité povinnosti lze nicméně podřadit pod uplatněný dovolací důvod, neboť obviněný zde zpochybnil porušení některých konkrétních povinností, vycházejí především ze znění a účinnosti jednotlivých v rozsudku citovaných technických norem.

20. Soudy nižších stupňů dovodily, že obviněný porušil především ustanovení § 47 odst. 1 stavebního zákona č. 50/1976 Sb., účinného do 31. 12. 2006. Podle něj pro stavbu mohly být navrženy a použity jen takové výrobky a konstrukce, jejichž vlastnosti z hlediska způsobilosti stavby pro navržený účel zaručují, že stavba při správném provedení a běžné údržbě po dobu předpokládané existence splňuje požadavky na mechanickou pevnost a stabilitu, požární bezpečnost, hygienu, ochranu zdraví a životního prostředí, bezpečnost při užívání (včetně užívání osobami s omezenou schopností pohybu a orientace), ochranu proti hluku a na úsporu energie a ochranu tepla. Podle § 47 odst. 2 stavebního zákona č. 50/1976 Sb. vlastnosti výrobků pro stavbu mající rozhodující význam pro výslednou kvalitu stavby musí být ověřeny podle zvláštních předpisů z hledisek uvedených v § 47 odst. 1 stavebního zákona č. 50/1976 Sb. Soudy dovodily rovněž porušení stavebního zákona č. 183/2006 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2007 a jehož ustanovení § 156 bylo po celé zde posuzované období prakticky shodného znění jako citované ustanovení předchozího stavebního zákona. Výrobek pro stavbu je definován v § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 163/2002 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na vybrané stavební výrobky, a to jako každý výrobek určený výrobcem pro trvalé zabudování do staveb, pokud jeho vlastnosti mohou ovlivnit alespoň jeden ze základních požadavků na stavby. Trvalým zabudováním výrobku do stavby je takové zabudování, při kterém se vyjmutím nebo výměnou výrobku trvale mění vlastnosti stavby, přičemž vyjmutí nebo výměna výrobku je stavební prací.

21. Dále soud prvního stupně zmínil i porušení § 58 stavebního zákona č. 50/1976 Sb. a § 18 vyhlášky č. 132/1998 Sb., z nichž vyplývá, že úplná projektová dokumentace musí být podkladem pro stavební povolení. Obviněnému bylo vytknuto i porušení vyhlášky č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb. Zde soudy nespécifikovaly konkrétní porušené ustanovení, z obsahu jejich rozhodnutí však vyplývá, že jde o provádění předmětné stavební činnosti bez náležité projektové dokumentace.

22. Další porušení povinností se podle soudů týkalo ustanovení § 154 odst. 3 stavebního zákona č. 183/2006 Sb., podle něhož osoba vykonávající stavební dozor sleduje způsob a postup provádění stavby, zejména bezpečnost instalací a provozu technických zařízení na staveništi, vhodnost ukládání a použití stavebních výrobků, materiálů a konstrukcí a vedení stavebního deníku nebo jednoduchého záznamu o stavbě; působí k odstranění závad při provádění stavby, a pokud se jí nepodaří takové závady v rámci vykonávání

dozoru odstranit, oznámí je neprodleně stavebnímu úřadu. Konečně soudy dovodily i porušení zmíněných technických norem.

23. Obviněný nezpochybňoval, že došlo k porušení citovaných právních ustanovení. Nad rámec dovolacích námitek Nejvyšší soud jen pro úplnost považuje za vhodné zmínit také ustanovení § 153 odst. 1 stavebního zákona č. 183/2006 Sb., podle něhož je stavbyvedoucí povinen řídit provádění stavby v souladu s rozhodnutím nebo jiným opatřením stavebního úřadu a s ověřenou projektovou dokumentací, zajistit dodržování povinností k ochraně života, zdraví, životního prostředí a bezpečnosti práce vyplývajících ze zvláštních právních předpisů, zajistit řádné uspořádání staveniště a provoz na něm a dodržení obecných požadavků na výstavbu (§ 169 stavebního zákona č. 183/2006 Sb.), popřípadě jiných technických předpisů a technických norem. Dále se v § 169 odst. 1 stavebního zákona č. 183/2006 Sb. (obecné požadavky na výstavbu) uvádí, že právnické i fyzické osoby jsou povinny (zkráceně) při projektové činnosti a při provádění a užívání staveb respektovat obecné požadavky na výstavbu [§ 2 odst. 2 písm. e) stavebního zákona č. 183/2006 Sb.] stanovené prováděcími právními předpisy. Vzhledem k tomu, že Listina základních práv a svobod v čl. 4 odst. 1 stanoví, že povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod, a s přihlédnutím k tomu, že některé stavebně technické požadavky na stavby obsahují podzákonné předpisy, ukládá přímo stavební zákon účastníkům všech fází procesu výstavby povinnost postupovat podle všech předpisů obsahujících technické požadavky na výstavbu.

24. Soudy prvního a druhého stupně vycházely z uvedených právních předpisů a z odborného posouzení znalců a podrobným a přesvědčivým způsobem vyložily, v kterých směrech postupoval obviněný zcela nesprávně a porušil důležité povinnosti, což vedlo k popsanému následku v podobě smrti poškozené.

25. K námitkám obviněného týkajícím se porušení technických norem Nejvyšší soud dodává, že soud prvního stupně sice nevyjádřil v rozsudku porušení jednotlivých norem (z časového hlediska) zcela přesně, není to však významné. Technické normy nejsou pramenem práva, a nevztahuje se na ně tudíž zásada *iura novit curia* (soud zná právo), což soud prvního stupně respektoval. Podle § 4 odst. 1 zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, ve znění pozdějších předpisů, česká technická norma není obecně závazná. Podle § 4 odst. 4 téhož zákona česká technická norma poskytuje pro obecné a opakované používání pravidla, směrnice nebo charakteristiky činností nebo jejich výsledků zaměřené na dosažení optimálního stupně uspořádání ve vymezených souvislostech. Otázkou povahy technických norem se zabýval také Ústavní soud, který ve svém nálezu ze dne 26. 5. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 40/08, uvedl, že české technické normy (dále též jen „ČSN“) se považují za kvalifikovaná doporučení (nikoliv příkazy) a jejich používání je nezávazné, jen dobrovolné. V určitých případech ale může vzniknout povinnost postupovat v souladu s ČSN, a to především na základě ustanovení právního předpisu, který stanoví, že ve vztazích upravených tímto právním předpisem je nutno dodržovat české technické normy. V takových případech lze hovořit o určité závaznosti těchto norem (blíže viz citovaný náleží). Nejvyšší soud sice v rozhodnutích soudů nižších stupňů postrádá závěr o doporučujícím či závazném charakteru zmíněných ČSN (přičemž jedna z použitých norem ani není českou technickou

normou v tomto smyslu), avšak uvedený nedostatek není rozhodný pro posouzení dovolání. Závaznost zmíněných technických norem lze opírat o ustanovení § 153 odst. 1 a § 160 odst. 2 stavebního zákona č. 183/2006 Sb. (avšak i pokud by nešlo o normy závazné, nic by to nezměnilo na celkovém posouzení projednávané věci).

26. Soudy nižších stupňů vycházely ze znaleckých posudků, jež podrobně vyložily, v kterých směrech obviněný porušil požadavky na řádnou a bezpečnou stavbu bazénu s vodními atrakcemi a sacími čerpadly, vyplývající mimo jiné z jimi citovaných technických norem. Závěry znalců ovšem nemohou předjímat jakékoliv závěry hmotně právní. V procesu dokazování jde pouze o jeden ze skutkových podkladů. Až poté, co jsou všechna skutková zjištění k dispozici, dospěje soud ke konečným právním závěrům. To soudy učinily a své závěry náležitě odůvodnily.

27. Není přesné tvrzení dovolatele, že soudy jej uznaly vinným porušením důležité povinnosti, které spočívalo v nerespektování technických norem. Obviněný porušil především citovaná ustanovení právních předpisů. Soudy nižších stupňů nicméně nepochybily, když přihlédly i ke znění konkrétních technických norem při posuzování zavinění obviněného. Bylo totiž povinností obviněného jako stavbyvedoucího složité a nebezpečné stavby, aby se seznámil s jejich obsahem a dodržel je, respektive zapojil do výstavby svého odborného zástupce.

28. K technickým normám považuje Nejvyšší soud za vhodné v zájmu úplnosti dodat následující. Stíhaný skutek měl evidentně dvě časové fáze. Z rozsudku soudu prvního stupně nevyplývá jednoznačně, v které fázi jednal obviněný v rozporu s jednotlivými technickými normami. Již ve vztahu k první fázi (v letech 2004 až 2008) je obviněnému vytýkáno mimo jiné porušení bodu 4.6.1. ČSN EN 13451-3 spočívající v osazení prostupu (sání) čerpadel bez zdvojeného sání. Ve znění z roku 2002 však tato norma vůbec neobsahovala zmíněné ustanovení (nahradilo ji až znění z roku 2012). Pokud jde o zakrytí prostupu plastovou mřížkou, to je v rozporu s bodem 5.5. normy TNV 94 0920, která však byla vydána až v březnu 2010 (správně zde ovšem soud prvního stupně uvedl, že tím obviněný porušil ustanovení § 47 stavebního zákona č. 50/1976 Sb., resp. § 156 stavebního zákona č. 183/2006 Sb.). V době první stavební fáze již byla (od roku 2002) „účinná“ norma ČSN EN 13451-1, kde byly v bodě 4.9 upraveny parametry týkající se sací síly čerpadel tak, že rychlost sání vody musí být menší nebo rovna 0,5 m/s. Vedle toho měl být splněn jeden z následujících požadavků: zdvojené sání, vypouklé rošty s obvodovým sáním, nádrž plnicí se gravitací, jednotlivé rošty o minimální ploše 1 metr čtvereční. Kromě toho se doporučuje na úrovni ochozu nádrže instalovat dostupný hlavní nouzový spínač pro čerpadla a instalovat detektor podtlaku. Již v první fázi výstavby (v letech 2004 až 2008) tudíž obviněný skutečně jednal v rozporu s touto normou zejména v tom směru, že do bazénu umístil nevhodná čerpadla, jejichž sací síla výrazně překračovala výše uvedenou sací rychlost (jak je uvedeno i ve skutkové větě v rozsudku soudu prvního stupně). Zjevně neopodstatněná je námitka, že znění posledně citované normy z roku 2002 je nevýznamné, když projektová dokumentace pocházela z roku 1995. Vodní atrakce nebyly projektované ani zkolaudované, podstatná je doba faktické stavby.

29. Lze dodat, že již z obsahu technické normy ČSN EN 13451-1 jasně vyplývá, že každému (nejen odborníkovi) – i při určitém deficitu praktického rozumu – by nejpozději po nahlédnutí do ní (v případě skutečného zájmu o bezpečnost bazénu) muselo být zřejmé,

co se sleduje podrobnou úpravou zmíněných parametrů a bezpečnostních prvků a jak nebezpečné může být jejich nerespektování v souvislosti s hrozbou přísátí koupajícího se velkou silou k sacímu otvoru ve značné hloubce za vzniku podtlaku.

30. Za ještě důležitější považuje Nejvyšší soud (pokud už se má posuzovat doba „účinnosti“ jednotlivých technických norem a jejich částí), že ve druhé, rozhodující fázi výstavby bazénu, respektive jeho rekonstrukce, již byla vydána nejen norma ČSN EN 13451-1, ale i norma ČSN EN 13451-3 (od května 2012), kde byly v bodě 4.6.1. vedle maximální rychlosti vody na odtocích 0,5 m/s stanoveny i další požadavky, jako je princip zdvojeného sání, vzdálenost mezi nejbližšími body obvodu zařízení minimálně 2 metry, v případě pouze jedné roštnice na sacím otvoru požadavek, aby jeden uživatel nemohl zakrýt více než polovinu plochy sacího otvoru, vypouklé roštnice vyklenuté proti směru proudění vody s převládajícím sáním po obvodě, přičemž výška vyklenutí musí být nejméně 10 % hlavního rozměru. Smysl těchto ustanovení je opět zřejmý. U nově zabudovaných čerpadel byla povolená hodnota sací síly překročena dvakrát a sací rychlosti dvaapůlkrát. Konečně v době druhé fáze byla již vydána i norma TNV 94/0920 (z března 2010), která zejména stanovila, že vodní atrakce musí být navrženy s ohledem na zajištění bezpečnosti návštěvníků při jejich provozu. V bodě 5.5 se pak uvádí, že všechny vodní atrakce, které používají pro provoz vodu odebíranou z bazénu, musí mít zajištěno sání tak, aby nemohlo dojít k přísátí koupajícího k odběrnému otvoru. Krytí otvorů sacích zařízení, stěnových nik a pracovních podvodních komor musí zabránit vniknutí (vplutí) koupajícího. Otvory krytů nesmí mít ostré hrany, velikost otvorů musí zabránit postrčení prstů, popřípadě končetin a jejich zachycení.

31. Právě v této druhé fázi, tj. na přelomu roků 2013 a 2014, byla provedena instalace tak, že později způsobila smrt poškozené. Kromě zcela nevhodných sacích čerpadel a chybějících bezpečnostních prvků lze zmínit krytí sacích otvorů nevhodnými, křehkými mřížkami z plastu, navíc nevhodně uchycenými jen do lepícího tmelu obkladů. Přitom šlo v podstatě o kumulaci nesprávných a hrubě nedbalých postupů. Bylo například znalecky potvrzeno, že pokud by byly na sací otvory instalovány správné mřížky podle norem, tak by nemohlo dojít k přísátí ani při nedodržení ostatních požadavků.

32. Zcela nedůvodně obviněný prosazuje rozdělení vytýkaného jednání na 6 jakýchsi samostatných „skutků“ podle jednotlivých fází jednání, respektive jednotlivých technických kroků. Především nelze uvažovat o posouzení jeho jednání jako pokračujícího trestného činu, v souvislosti s nímž obviněný tvrdí, že bylo takto kvalifikováno soudy. Pokračující může být jen trestný čin úmyslný, skládající se z dílčích útoků vedených mimo jiné jednotným, společným záměrem. A vůbec nelze skutek rozčleňovat na jednotlivé dílčí složky jednání. Ve skutečnosti jde v daném případě o dlouhodobější, postupně se rozvíjející nedbalostní jednání. Jeho vyústění v poslední fázi soud prvního stupně rozvedl ve výroku rozsudku a popsal i fázi předcházející, která souvisela s další částí a v ni se rozvinula.

33. Námitku chybějícího porušení důležité povinnosti obviněný opřel o ustanovení § 46a odst. 1 stavebního zákona č. 50/1976 Sb. a o svůj názor, že nikdy nedisponoval žádnou odbornou způsobilostí, nemohl tedy být stavbyvedoucím, a tudíž neměl v souvislosti se stavbou bazénu žádnou důležitou povinnost příslušející stavbyvedoucímu. Podle

zmíněného ustanovení dřívějšího stavebního zákona a rovněž podle § 158 odst. 1 stavebního zákona č. 183/2006 Sb. totiž vybrané činnosti, jejichž výsledek ovlivňuje ochranu veřejných zájmů ve výstavbě (dále jen „vybrané činnosti ve výstavbě“), mohou vykonávat pouze fyzické osoby, které získaly oprávnění k výkonu těchto činností podle zvláštního předpisu. Mezi vybrané činnosti ve výstavbě patří i odborné vedení provádění stavby nebo její změny.

34. Obviněný D. D. prováděl obě fáze stavby jako fyzická osoba podle živnostenského zákona (zákon č. 455/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů), a jelikož neměl potřebné vzdělání ani zkušenosti, byl jeho odborným zástupcem podle živnostenského rejstříku jeho kamarád P. H., autorizovaný inženýr. Soudy nižších stupňů tedy dovodily, že formálně disponoval – díky svému odbornému zástupci – dostatečnou kvalifikací.

35. Provádění stavby a její řízení patří k činnostem, jež mají pro společnost, pro ochranu jejích zájmů a pro její bezpečnost mimořádný význam. Proto také stavební zákon č. 183/2006 Sb. ve své druhé části, ve stavebním řádu, určuje, kdo může provádět stavbu a kdo smí být pověřen vedením realizace stavby. Při realizaci stavby je vždy totiž zapotřebí zajistit ochranu veřejných zájmů – proto je důležitá zmíněná úprava v § 158 stavebního zákona č. 183/2006 Sb., přičemž v § 134 odst. 2 stavebního zákona č. 183/2006 Sb. se označuje osoba, která zabezpečuje odborné vedení provádění stavby a má pro tuto činnost oprávnění podle zvláštního právního předpisu, jako „stavbyvedoucí“. Oprávnění, o němž se zmiňuje stavební zákon, se nazývá autorizace, a oprávněná (fyzická) osoba je potom autorizovanou osobou.

36. Podrobnosti a podmínky pro udělování autorizací stanovuje zákon č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 360/1992 Sb.“). Podle § 13 odst. 1 zákona č. 360/1992 Sb. se rozlišují tři druhy autorizovaných osob. Jsou jimi autorizovaný architekt, autorizovaný inženýr a autorizovaný technik. Autorizovaný inženýr nebo technik činný v oblasti realizace staveb mohou používat označení autorizovaný stavitel. Povinnosti a odpovědnost autorizovaných osob, které vykonávají vybranou činnost při řízení prováděné stavby, určuje zejména ustanovení § 153 odst. 1 stavebního zákona č. 183/2006 Sb. (viz výše). V § 153 odst. 2 až 4 stavebního zákona č. 183/2006 Sb. se pak mimo jiné stanoví, že stavbyvedoucí je dále povinen působit k odstranění závad při provádění stavby a neprodleně oznámit stavebnímu úřadu závady, které se nepodařilo odstranit při vedení stavby, vytvářet podmínky pro kontrolní prohlídku stavby, spolupracovat s osobou vykonávající technický dozor stavebníka nebo autorský dozor projektanta, pokud jsou zřízeny. Osoba vykonávající stavební dozor odpovídá spolu se stavebníkem za dodržení obecných požadavků na výstavbu a za dodržení rozhodnutí a jiných opatření vydaných k uskutečnění stavby. Osoba vykonávající stavební dozor sleduje způsob a postup provádění stavby, zejména bezpečnost instalací a provozu technických zařízení na staveništi, vhodnost ukládání a použití stavebních výrobků, materiálů a konstrukcí a vedení stavebního deníku nebo jednoduchého záznamu o stavbě; působí k odstranění závad při provádění stavby, a pokud se jí nepodaří takové závady v rámci vykonávání dozoru odstranit, oznámí je neprodleně stavebnímu úřadu.

37. Lze uzavřít, že obviněný díky odbornému zástupci P. H., autorizovanému inženýrovi, disponoval odbornou způsobilostí k tomu, aby fakticky mohl být jako podnikající fyzická osoba stavbyvedoucím. Problém však spočíval v tom, že vůbec nezapojil svého odborného zástupce při stavbě bazénu a ani v jednom případě se s ním neporadil o vhodnosti postupů. Obviněný byl skutečně stavbyvedoucím (a to nejen ve smyslu právních předpisů, tj. že splňoval zákonné podmínky pro to, aby mohl být stavbyvedoucím, ale rovněž podle faktického stavu věci, tj. že reálně vedl stavbu bazénu) a bylo nutné, aby jednal v souladu s povinnostmi a požadavky plynoucími jednak ze stavebního zákona, ale i z citovaných technických norem a vyhlášky o dokumentaci staveb.

38. Jestliže obviněný dobrovolně vykonával činnost stavbyvedoucího (a to nejen tím, že splňoval formálně zákonné podmínky pro stavbyvedoucího, ale především fakticky vedl a řídil celou stavbu, jak bylo prokázáno provedenými důkazy), je odpovědný za nedodržení zákonných povinností. Obviněný sám připustil, že on osobně neměl k takové stavbě dostatečné vzdělání ani kvalifikaci, ke stavbě neexistovala ani projektová dokumentace, přesto sám dobrovolně vedl stavbu bez reálné účasti odborného zástupce. Bylo by absurdní tvrdit, že když se obviněný pustil do složité stavby (při nesprávném postupu spojené s mnoha vážnými nebezpečími pro uživatele), aniž by k tomu měl odborné znalosti či zkušenosti a dokonce ani projektové podklady, nemůže být odpovědný za důsledky naprosto chybného provedení stavby právě proto, že vůbec nerozuměl celé stavbě.

39. Dovolatel také poukázal na spoluzavinění dalších osob, konkrétně stavebníka R. S. a K. P., s tím, že nesprávné hmotně právní posouzení spočívá právě v tom, že soudy vůbec neposuzovaly odpovědnost či spoluodpovědnost těchto dalších osob. Státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k dovolání – poněkud nad rámec konkrétní dovolací argumentace – rozvinula tuto námitku, jak shora uvedeno, tj. že z případného významného spoluzavinění zejména stavebníka R. S. by přicházelo v úvahu dovodit, že jednání obviněného není nutno kvalifikovat jako porušení důležité povinnosti.

40. K této námitce je nutno uvést, že je nesporné a v souladu se závěry judikatury, že k naplnění znaku kvalifikované skutkové podstaty trestného činu usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 2 tr. zákoníku je nezbytné, aby porušení konkrétní povinnosti považované za důležitou bylo v souladu s principem gradace příčinné souvislosti zásadní příčinou vzniku následku (účinku). Z hlediska možného spoluzavinění dalších osob státní zástupkyně poukázala na to, že pokud při vzniku následku spolupůsobilo více příčin (např. jednání pachatele a poškozeného), je třeba z hlediska povahy znaku „porušení důležité povinnosti“ vždy zkoumat konkrétní okolnosti skutku a zvláště hodnotit význam a důležitost každé příčiny pro vznik následku. Je-li rozhodující příčinou způsobeného následku v podobě usmrcení poškozeného např. jeho významné spoluzavinění při dopravní nehodě, nelze zpravidla dovodit, že pachatel spáchal trestný čin usmrcení z nedbalosti tím, že porušil důležitou povinnost, která mu byla uložena zákonem (viz rozhodnutí pod č. 32/2016 Sb. rozh. tr.).

41. Nejvyšší soud však dospěl k závěru, že v posuzovaném případě nepřichází v úvahu uplatnění této obecně platné zásady. Jednak se vztahuje zpravidla na spoluzavinění

poškozeného, jednak lze o ní uvažovat jen v těch případech, kde jde o jakési přímé poměrování spoluzavinění zúčastněných osob tak, že vyšší míra spoluzavinění jedné z nich zároveň výrazně snižuje míru zavinění druhé (jejíž trestní odpovědnost je posuzována). Taková situace zde nenastala. I když není vyloučeno spoluzavinění stavebníka a provozovatele bazénu R. S., a to ve značné míře, nijak podstatně to nemůže snížit míru zavinění obviněného. Není vyloučeno ani to, aby se na vzniku následku podílelo jednání více osob, z nichž každá spoluzpůsobila následek porušením důležité povinnosti.

42. Povinnosti, které obviněný porušil (viz výše), je třeba – obzvláště v jejich souhrnu – považovat za důležité povinnosti vyplývající z povolání obviněného a uložené mu podle zákona ve smyslu § 143 odst. 2 tr. zákoníku. Lze tu odkázat i na odůvodnění napadeného rozsudku a zdůraznit, že porušením několika zásadních povinností obviněný vytvořil značně nebezpečnou situaci, která potenciálně může vést – a nakonec také vedla – k těm nejzávažnějším následkům na životě a zdraví člověka. Z uvedených důvodů je dovolací námitka týkající se porušení důležité povinnosti zjevně neopodstatněná.

43. Přesto Nejvyšší soud neshledal důvody k odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř., neboť dovolání je částečně důvodné, a to ve vztahu k výroku o náhradě škody. Obvodní soud pro Prahu 8 rozhodl jedním výrokem o povinnosti obviněného nahradit poškozené C. K. škodu ve výši 80 490,03 euro, přičemž tento výrok je částečně vadný. Jak vyložil soud prvního stupně v odůvodnění svého rozsudku, bylo tímto výrokem rozhodnuto vlastně o dvou uplatněných nárocích uvedené poškozené, a to jednak o nároku na náhradu částky 10 412,81 euro za náklady léčení – stacionární péči o zemřelou poškozenou BBBBB, jednak o nároku na náhradu částky 70 077,22 euro jako dalších nákladů – za psychologické ošetření AAAAA, dvojčete zemřelé, která se po smrti sestry nacházela ve špatném psychickém stavu. K újmě na zdraví sestry zemřelé poškozené však nedošlo v důsledku protiprávního jednání obviněného, ale v důsledku úmrtí poškozené.

44. Rozhodnutí o posléze uvedeném nároku odporuje judikatuře Nejvyššího soudu, která je v tomto směru konstantní i po účinnosti nového občanského zákoníku (zákona č. 89/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů) a říká, že (v podobných případech) jedním z předpokladů vzniku odpovědnosti za škodu (§ 2910 o. z.) je příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním škůdce či kvalifikovanou škodnou událostí a vznikem újmy na zdraví, ovšem příčinnou souvislost mezi jednáním škůdce a vzniklou škodou (újmou) nelze dovodit ze skutečnosti, která je již sama následkem, za nějž škůdce odpovídá z jiného právního důvodu (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2015, sp. zn. 25 Cdo 1206/2015, a řadu dalších rozhodnutí Nejvyššího soudu, např. ve věcech vedených pod sp. zn. 25 Cdo 1455/2003, sp. zn. 25 Cdo 1354/2005, sp. zn. 25 Cdo 2275/2005 a sp. zn. 25 Cdo 2692/2006). Výrok o povinnosti obviněného k náhradě škody poškozené C. K. tedy nemohl obstát a v této části je dovolání důvodné ve smyslu nesprávného hmotně právního posouzení.

IV.

Rozhodnutí dovolacího soudu

45. Nejvyšší soud proto zrušil uvedený nesprávný oddělitelný výrok o náhradě škody. Současně shledal, že po zrušení rozhodnutí soudů obou stupňů v uvedených částech

týkajících se nároku na náhradu škody poškozené C. K. a rozhodnutí navazujících jsou v daném případě splněny podmínky k tomu, aby sám hned ve věci rozsudkem rozhodl (§ 265m odst. 1 tr. ř.). V řízení před soudy prvního a druhého stupně byla věc objasněna v rozsahu dostačujícím pro rozhodnutí o uplatněném nároku jmenované poškozené.

46. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. odsuzuje-li soud obviněného pro trestný čin, kterým způsobil jinému majetkovou škodu nebo nemajetkovou újmu nebo kterým se na úkor poškozeného bezdůvodně obohatil, uloží mu v rozsudku, aby nahradil poškozenému majetkovou škodu nebo nemajetkovou újmu v penězích nebo aby vydal bezdůvodné obohacení, jestliže byl nárok včas a řádně uplatněn (§ 43 odst. 3 tr. ř.). Takto postupuje za situace, jestliže jsou nárok a jeho výše odůvodněny výsledky provedení dokazování v hlavním líčení. Soud odkáže poškozeného se zbytkem uplatněného nároku, pokud mu nárok z jakéhokoli důvodu přízná jen zčásti (§ 229 odst. 2 tr. ř.). Ustanovení § 228 odst. 3 tr. ř. umožňuje za daných podmínek vyjádřit výrok o náhradě škody formou peněžního plnění v cizí měně. Rozhodnutí podle § 228 odst. 1 tr. ř. nebrání skutečnost, že způsobená škoda nebo nemajetková újma nebo vzniklé bezdůvodné obohacení není obligatorním znakem skutkové podstaty daného trestného činu a nejsou ani vyjádřeny ve výroku odsuzujícího rozsudku. Podstatné je, že škoda, nemajetková újma či bezdůvodné obohacení vznikly v důsledku spáchání posuzovaného skutku.

č. 14

47. Poškozená podala včas a řádně návrh ve smyslu § 43 odst. 3 tr. ř., přičemž o hmotně právním základu nároku na náhradu nákladů léčení zemřelé poškozené nevyvstaly žádné pochybnosti či spory.

48. Z důvodů shora vyložených Nejvyšší soud rozhodl podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. o částečném zrušení rozsudků soudů obou stupňů, a to rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 ve výroku o povinnosti obviněného nahradit poškozené C. K. škodu ve výši 80 490,03 euro a rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 1. 7. 2020, sp. zn. 5 To 75/2020, v části, jíž zůstal tento výrok v rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 nedotčen. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené části rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

49. Podle § 265m odst. 1 tr. ř. rozhodl Nejvyšší soud v rozsahu uvedeného zrušení nově rozsudkem ohledně povinnosti obviněného k náhradě škody tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozsudku, tj. že obviněný D. D. je povinen zaplatit poškozené C. K. náhradu škody ve výši 10 412,81 euro. Se zbytkem uplatněného nároku byla poškozená podle § 229 odst. 2 tr. ř. odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních.

50. O dovolání rozhodl Nejvyšší soud podle § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. za souhlasu stran rozsudkem v neveřejném zasedání, a to s vyhlášením rozsudku vyvěšením na úřední desce soudu (§ 265r odst. 8 tr. ř.).

51. Vzhledem k výraznému časovému odstupu od vyhlášení napadeného rozsudku dne 1. 7. 2020 pokládá Nejvyšší soud za nutné konstatovat, že věc mu byla s dovoláním obviněného D. D. předložena dne 25. 3. 2021. V řízení před Nejvyšším soudem tedy nedošlo k průtahům. S ohledem na urychlené rozhodnutí o dovolání nebylo zvlášť rozhodováno o podnětu dovolatele k odkladu výkonu rozhodnutí o náhradě škody (§ 265o odst. 1 tr. ř.).

č. 15

Znak bezbrannosti poškozené trestným činem znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea 2 tr. zákoníku může být naplněn i v důsledku jejího velmi nízkého věku (např. pět let), vzhledem k němuž nebyla schopna adekvátně projevit svou vůli, pochopit jednání pachatele a bránit se mu, i když netrpěla duševní poruchou, měla pozitivní vztah k pachateli a jeho jednání nevnímala jako něco, co by jí ubližovalo.

Znásilnění, Bezbrannost

§ 185 odst. 1 alinea 2 tr. zákoníku

č. 15

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. 7 Tdo 833/2021, ECLI:CZ:NS:2021:7.TDO.833.2021.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného M. B. podané proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 4. 2021, sp. zn. 2 To 23/2021, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci pod sp. zn. 53 T 2/2019.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 22. 11. 2019, sp. zn. 53 T 2/2019, byl obviněný M. B. uznán vinným zločinem znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea 2, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. Za to byl podle § 185 odst. 3 tr. zákoníku odsouzen k trestu odnětí svobody ve výměře 6 let, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. bylo rozhodnuto o nároku poškozené AAAAA (pseudonym) na náhradu škody.

2. Proti rozsudku soudu prvního stupně podali odvolání obviněný M. B., poškozená a v neprospěch obviněného státní zástupkyně. O podaných odvoláních rozhodl Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 15. 4. 2021, sp. zn. 2 To 23/2021, jímž podle § 258 odst. 1 písm. b), d), f) tr. ř. zrušil napadený rozsudek z podnětu odvolání státní zástupkyně a poškozené. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. pak znovu rozhodl tak, že obviněného uznal vinným zločinem znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea 2, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku a odsoudil ho podle § 185 odst. 3 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody ve výměře 6 let, pro jehož výkon jej podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou. Odvolací soud rozhodl podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 2 tr. ř. o nároku poškozené na náhradu škody a podle § 256 tr. ř. zamítl odvolání obviněného.

3. Obviněný se dopustil zmíněného trestného činu tím, že v přesně nezjištěných dnech v době od 1. 8. 2017 do 8. 7. 2018, kdy bydlel s rodinou N. v jejich rodinném domě na adrese XY, v pokoji, který dostal k dispozici, nebo ve sklepních prostorách domu

za účelem vlastního sexuálního uspokojení zneužil důvěry nezletilé AAAAA (pseudonym), jejíž věk znal a která jej vnímala jako člena domácnosti, a osahával ji rukou v rozkroku, v jednom případě na nahém těle a opakovaně přes oděv, dotýkal se jí penisem v oblasti nahých hýždí až do ejakulace, nechal se od ní orálně uspokojovat a stimulovat si penis její rukou rovněž až do ejakulace, přičemž využil dosavadní neznalosti nezletilé ohledně sexuální problematiky odpovídající jejímu nízkému věku, v důsledku čehož nebyla schopna pochopit smysl jeho jednání a adekvátním způsobem se mu bránit.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti tomuto rozhodnutí odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím obhájkyně dovolání, v němž uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Uvedl, že soudy činné dříve ve věci vycházely primárně z výpovědi poškozené, kterou učinila až poté, co ji matka našla v posteli, kde ležela s obviněným a kde mělo dojít ke vzájemnému dotýkání na intimních partiích. Je logické, že na nezletilou naléhali již rodiče, aby co nejpřesněji popsala, co, kdy a jak probíhalo, kladli jí konkrétní otázky a vyvozovali závěry, což se opakovalo i při výslechu na policii (včetně otázky, zda "došlo na orální sex", na kterou nezletilá odpověděla velmi neurčitě). Poškozené tak byly jak ze strany rodičů, tak ze strany vyšetřovacích orgánů kladeny sugestivní a kapciózní otázky, jejichž jediným účinkem byla manipulace s dítětem, které pod nátlakem odpovědělo tak, aby vyhovělo. Proto jsou tyto otázky zcela nepřijatelné podle § 101 odst. 3 tr. ř. Ze žádného relevantního důkazu tudíž nevyplynulo, že by mezi obviněným a poškozenou došlo k orálnímu sexu, a dovozený znak skutkové podstaty v podobě pohlavního styku srovnatelného se souloží nemůže obstát.

5. Obviněný se dále zabýval skutkovou podstatou trestného činu znásilnění s tím, že obsahuje 4 na roveň postavené premisy, a to spáchání činu násilím nebo pohrůzkou násilím nebo pohrůzkou jiné těžké újmy nebo za zneužití bezbrannosti. Je-li dovozena bezbrannost, musí se typově svojí závažností blížit závažnosti prvních tří premis. Podle znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, specializace dětská klinická psychologie, vypracovaného k posouzení duševního stavu poškozené však u ní nebyly shledány žádné symptomy, které by měly hloubku duševní choroby, poškozená měla pozitivní vztah k obviněnému, aktivity, které popisovala, vnímala jako příjemné a v době vyšetření nejevila známky jakéhokoli onemocnění. Znalkyně nevyloučila do budoucna narušení psychosexuálního vývoje, neshledala však, že by nezletilá trpěla posttraumatickou stresovou poruchou. S ohledem na uvedené nelze podle obviněného kvalifikovat jeho jednání jako zločin znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea 2, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, ale jen jako zločin pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1 tr. zákoníku.

6. Obviněný rovněž zmínil znalecké posudky týkající se jeho osoby, podle nichž zejména netrpí duševní poruchou, je heterosexuálně zaměřen s preferencí věkově přiměřených dospělých žen, nebyla zjištěna žádná sociální deviace a jeho pobyt na svobodě není nebezpečný. Byla akcentována jeho zvláštní osobnost, která je produktem velmi deprivovaného osobnostního vývoje, na němž nesou podíl jeho rodiče a pěstouni. Došlo také k zásadnímu podcenění celé záležitosti ze strany rodičů nezletilé, neboť je na první pohled zřejmé, že obviněný není schopen starat se o nezletilé dítě. Obviněný dodal,

že je obětí rodičů, kteří oba byli alkoholici a týrali ho, od svých 6 let vyrůstal v pěstounské rodině a býval přísně trestán. V rodině N. musel bezplatně vykonávat fyzicky náročnou práci, aniž by dostal zapláceno, své postavení hodnotil jako postavení otroka. Tyto skutečnosti musely ovlivnit jeho osobnost, a to negativně.

7. Závěrem obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze a vrátil věc tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí.

8. Státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k dovolání uvedla, že obviněný uplatňoval obdobné námitky v rámci své obhajoby již od počátku trestního řízení. Ve věci neshledala existenci extrémního nesouladu mezi výsledky dokazování, na jejich podkladě definovaným skutkovým stavem a jeho právním posouzením. Námitky obviněného považovala státní zástupkyně za polemiku s hodnocením důkazů ze strany soudů. Skutečnost, že nezletilá bezprostředně nevnímala jednání obviněného úkorně, pak nemá vliv na trestní odpovědnost obviněného, neboť se nesporně nacházela v pozici tzv. psychické bezbrannosti. Jednání obviněného naplnilo rovněž znaky skutkové podstaty trestného činu znásilnění podle § 185 odst. 2 tr. zákoníku, tedy že spáchal takový čin jiným pohlavním stykem provedeným způsobem srovnatelným se souloží, a to felací a stimulací penisu poškozenou. Právní kvalifikace skutku je proto zcela příléhavá.

9. Státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání jako zjevně neopodstatněné.

III.

Důvodnost dovolání

10. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání je přípustné (§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř.), bylo podáno osobou k tomu oprávněnou, tj. obviněným prostřednictvím obhájce (§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.), v zákonné lhůtě a na místě k tomu určeném (§ 265e tr. ř.) a splňuje náležitosti obsahu dovolání (§ 265f odst. 1 tr. ř.).

11. Obviněný v dovolání uplatnil dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. V jeho mezích lze namítat, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoliv nejde o trestný čin nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Nelze však na jeho podkladě přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat úplnost provedeního dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 5, 6 tr. ř., poněvadž tato činnost soudu spočívá v aplikaci ustanovení procesních, nikoliv hmotně právních. Proto je též dovolací soud vázán skutkovými zjištěními soudu prvního stupně, eventuálně soudu odvolacího, a těmito soudy zjištěný skutkový stav je pro něj východiskem pro posouzení skutku z hlediska hmotného práva.

12. Ačkoli obviněný v dovolání deklaroval, že je mu zřejmá podstata dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., přesto uplatnil zčásti námitky, které nelze podřadit pod citovaný dovolací důvod. Jde o tvrzení, podle nichž soudy (resp. v konečném důsledku odvolací soud) primárně vycházely z výpovědi poškozené AAAAA, kterou však obviněný považoval za zmanipulovanou jednak nátlakem ze strany rodičů

a jednak pokládáním nepřipustných sugestivních a kapciózních otázek ze strany vyšetřovacích orgánů. Ze žádného z provedených důkazů tak údajně nevyplývalo, že by mezi ním a poškozenou došlo k orálnímu sexu.

13. K tomu Nejvyšší soud v podstatě jen *obiter dictum* konstatuje, že odvolací soud se zabýval shodnými tvrzeními obviněného uplatněnými již v odvolání, pro své závěry také doplnil dokazování a shledal, že vedení výslechu nezletilé poškozené bylo procesně korektní a zákonné, přičemž uzavřel, že otázky, které byly kladeny poškozené při výslechu, nebyly sugestivní či kapciózní. Poškozená po položené otázce vypovídala dále vždy souvisle a samostatně (byť spíše stručně). Ze znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, specializace dětská klinická psychologie, který byl na její osobu vypracován, a z výpovědi znalkyně PhDr. T. S., Ph.D., navíc vyplynulo, že poškozená nemá sklony k fabulaci a reálně vypráví skutečnosti, jak se udály, nebylo u ní shledáno nic, co by svědčilo pro nějaký návod jinou osobou.

č. 15

14. Je namístě doplnit, že věrohodnost výpovědi poškozené nijak bez dalšího nesnižuje, že před výslechem provedeným v trestním řízení s ní bylo o předmětné záležitosti komunikováno jinými osobami, zejména rodiči. Naopak je v praxi běžné, že v obdobných případech sdělí poškozená osoba (dítě) některé informace osobě blízké, učiteli apod., kteří s ní hovoří o takovém jednání, a teprve následně jsou tvrzení poškozeného formálně provedena pro účely trestního řízení formou výslechu svědka. Navíc, byť rodiče poškozené se jí po zjištění podezření zcela logicky ptali na související okolnosti, nebyly zjištěny žádné indicie k tomu, že by jí snad měli podsouvat jakákoli tvrzení nebo ji navádět k nepravdivé výpovědi proti obviněnému.

15. Dále Nejvyšší soud uvádí, že podle § 101 odst. 3 věty třetí tr. ř. nesmějí být svědkovi kladeny otázky, v nichž by byly obsaženy klamavé a nepravdivé okolnosti nebo okolnosti, které se mají zjistit teprve z jeho výpovědi. Jak je možné doplnit z literatury (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1420), kapciózní jsou otázky předstírající nepravdivou, klamavou skutečnost, nebo předpokládající skutečnost svědkem dosud nepotvrzenou, přičemž svědka svádějí, aniž by to pozoroval, k odpovědi, kterou si přeje vyslyšající. V sugestivních otázkách se vyslychanému předkládají okolnosti, které se mají zjistit teprve z jeho výpovědi, a tím se mu naznačuje, jak má odpovědět. Z uvedeného je zřejmé, že otázky kapciózní (úskočné) i sugestivní (návodné) mají své vymezení, obviněný však do jisté míry neurčitě a obecně namítl kladení obou z nich, a to navíc i bez vztahu ke konkrétním dotazům, pouze (údajně „včetně“) k dotazu směřujícího k možnosti orálního sexu, aniž by patrně všechny otázky, položené při daném úkonu (výslechu poškozené), byly takto vadné. Pokud jde konkrétní dotaz týkající se zmíněné orální praktiky, žádný úskok či návod neobsahoval, ale poškozená samostatně, po dotazu vysloveném jí užívanými výrazy, zda orální sex s obviněným realizovali, uvedla, že ano a přidala určité podrobnosti (naopak, když byla obdobně např. dotázána, zda ji obviněný někdy něčím strašil, odpověděla, že nikoli).

16. Nejvyšší soud tak nemá důvod měnit nic na závěrech soudů, které shledaly výpověď poškozené, včetně způsobu vykonaného pohlavního styku, jako věrohodnou a současně nezjistil takové okolnosti, z nichž by vyplývaly pochybnosti o postupu soudů v souladu

se zákonem. To, že obviněný nesouhlasí se skutkovými zjištěními soudů a že se neztotožňuje se způsobem, jímž soudy hodnotily důkazy, není dovolacím důvodem.

17. Obviněný dále uplatnil námitku podřaditelnou pod dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., podle níž jeho jednání nemohlo být posouzeno jako trestný čin znásilnění ve smyslu § 185 tr. zákoníku, ale jen jako trestný čin pohlavního zneužití podle § 187 tr. zákoníku, protože nebyl naplněn znak bezbrannosti (poškozené).

18. Nejvyšší soud v dané souvislosti nejprve připomíná, že trestného činu znásilnění podle § 185 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí pachatel, který jiného násilím nebo pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku, nebo jenž k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti. Trestný čin pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1 tr. zákoníku pak spáchá, kdo vykoná soulož s dítětem mladším 15 let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije. Lze také doplnit, že jednočinný souběh těchto trestných činů je vyloučen a případy dosažení pohlavního styku s dítětem mladším 15 let za použití násilí, pohrůžky násilí či pohrůžky jiné těžké újmy anebo zneužitím bezbrannosti je nutné postihovat jen podle § 185 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku.

19. Objektivní stránka trestného činu znásilnění záleží buď v tom, že pachatel násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy donutí jiného k pohlavnímu styku (alinea 1), anebo v tom, že k takovému činu zneužije bezbrannosti jiného (alinea 2). Pokud jde o stav bezbrannosti, konstatovaný i ve věci obviněného M. B., považuje se za něj takový stav oběti, v němž není vzhledem k okolnostem schopna projevit svou vůli, za daných okolností stran pohlavního styku s pachatelem, popřípadě ve kterém není schopna klást odpor jeho jednání. Za bezbrannost se však nepovažuje stav poškozené osoby, která je sice nezletilá, ale natolik fyzicky a duševně vyspělá, že je schopna pochopit jednání pachatele a dát svůj případný nesouhlas s tímto jednáním dostatečně zřetelně najevo (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1839). Jinak řečeno, ve stavu bezbrannosti se mimo jiné nacházejí osoby, které vnímají okolní svět, avšak jejich duševní a rozumové schopnosti nejsou na takové úrovni nebo v takovém stavu, aby si ve své mysli dokázaly situaci, v níž se nacházejí, vyhodnotit dostatečně přiléhavě ze všech souvislostí a přiměřeně, logicky a účinně na ni reagovat. Tak tomu obvykle bývá např. u osob trpících duševní chorobou, pro niž nechápou význam pachatelova jednání, anebo u dětí či osob mentálně zaostalých, které nemají dostatečné znalosti a zkušenosti, aby byly schopny posoudit význam odporu proti vynucovanému pohlavnímu styku. V takových případech bezbrannosti jde o psychickou bezbrannost, v důsledku níž oběť často nechápe, co se po ní požaduje, resp. co je smyslem jednání pachatele, nebo není způsobilá vůbec domyslet a vyhodnotit důsledky takového jednání atd. Zneužití spočívá v tom, že pachatel ví o uvedené konkrétní skutečnosti a právě tuto skutečnost využije k tomu, aby dosáhl svého cíle (viz rozhodnutí uveřejněná pod č. 17/1982, č. 43/1994-II. a č. 17/2020 Sb. rozh. tr.).

20. Obviněný zpochybnil naplnění zákonného znaku „bezbrannost“, tuto námitku však spíše nepřiléhavě podložil tím, že poškozená k němu měla pozitivní vztah, nebyla stížena duševní poruchou a jeho jednání nevnímala jako něco, co by jí ubližovalo. Nejvyšší soud však konstatuje, že tyto skutečnosti jsou pro posouzení a naplnění znaku „bezbrannosti“ zcela irelevantní. Znak „bezbrannosti“ byl u poškozené dán jejím velmi útlým věkem (5 až

6 let), kdy se vůči ní obviněný dopouštěl trestného jednání, kterého si byl plně vědom. Je přitom nepochybné, že v takovém věku poškozená nebyla schopna pochopit jednání obviněného (což zjevně vyplynulo i z její výpovědi) a adekvátně projevit svou vůli a bránit se jednání obviněného. Obviněný naopak zneužil zmíněného stavu poškozené, pokud navíc z důvodu kamarádského vztahu s ní mohl i ještě snadněji manipulovat. V popsaném stavu neznalosti poškozená plnila pokyny obviněného.

21. Z uvedeného je zřejmé, že skutková část výroku o vině v rozsudku odvolacího soudu ve spojení s odpovídající částí odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů obsahuje konkrétní skutková zjištění, která naplňují všechny zákonné znaky uvedeného zločinu. Obviněný totiž s nezletilou poškozenou ve věku a stavu, které jí v důsledku zásadně limitovaných znalostí a zkušeností neumožňovaly relevantní vyhodnocení jeho požadavků, protože nebyla dostatečně seznámena s lidskou sexualitou, s tím, jak společnost nahlíží na lidskou intimitu, s normami, které na takovéto jednání klade společnost a právní řád, tedy za využití její bezbrannosti založené především na její duševní nevypěstlosti, uskutečnil pohlavní styk, a to (jak vyplynulo z její výpovědi) způsobem srovnatelným se souloží, neboť právě orální styk a stimulace přirození rukou je nutno takto posoudit (k tomu viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 7. 2010, sp. zn. 7 Tdo 841/2010, nebo ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1836 a 1841).

22. Jednání obviněného tedy naplnilo všechny znaky zločinu znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea 2, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, naopak s ohledem na skutečnost, že obviněný zneužil k vykonání pohlavního styku provedeného způsobem srovnatelným se souloží s nezletilou poškozenou její bezbrannosti, nemohlo jeho jednání naplnit skutkovou podstatu zločinu pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1 tr. zákoníku. Zmíněné argumentaci obviněného tak nebylo možné přisvědčit.

23. Pokud ve svém dovolání obviněný poukazoval na znalecké závěry vyjadřující se k jeho osobnosti, resp. doplnil i některá vlastní související tvrzení, Nejvyšší soud ve stručnosti dodává, že tato argumentace neměla žádný zřetelný vliv na právní posouzení shora citovaného skutkového děje, nicméně osobní, rodinné a další poměry obviněného byly hodnoceny v rámci výroku o trestu (viz odůvodnění rozsudku vrchního soudu).

24. Nejvyšší soud proto uzavírá, že námitky obviněného nebylo možné v části podřadit pod uplatněný dovolací důvod, ve zbylé části je Nejvyšší soud shledal neopodstatněnými. Dovolání obviněného je tedy zjevně neopodstatněné, proto je Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl. Učinil tak v neveřejném zasedání za splnění podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.

č. 16

Pravomocné rozhodnutí ve věci samé (např. zprošťující rozsudek) o skutku, v němž byl spatřován trestný čin podvodu podle § 209 tr. zákoníku spočívající v podvodném vylákání služeb od subdodavatelů generálním dodavatelem, nevytváří překážku věci rozsouzené ve smyslu § 11 odst. 1 písm. h) tr. ř. ve vztahu k jinému trestnímu stíhání

a odsouzení téhož obviněného pro skutek kvalifikovaný jako trestný čin poškození věřitele podle § 222 tr. zákoníku spočívající ve výběru a užití finančních prostředků z účtu generálního dodavatele bez úhrady pohledávek uvedených subdodavatelů. Tyto skutky nemají ani zčásti stejné jednání, ani následek, byť na sebe bezprostředně navazují, a není tedy porušen princip *ne bis in idem* (viz obdobně rozhodnutí pod č. 45/2008 Sb. rozh. tr.).

*Totožnost skutku, Překážka věci rozhodnuté, Podvod, Poškození věřitele
§ 11 odst. 1 písm. h) tr. ř., § 209, § 222 tr. zákoníku*

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 9. 2021, sp. zn. 5 Tdo 750/2021, ECLI:CZ:NS:2021:5.TDO.750.2021.1

č. 16

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného A. J. podané proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 23. 3. 2021, sp. zn. 13 To 39/2021, jež rozhodoval jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu v Kolíně pod sp. zn. 2 T 116/2018.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Kolíně ze dne 8. 12. 2020, sp. zn. 2 T 116/2018, byl obviněný A. J. uznán vinným přečinem poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a), b) tr. zákoníku, dílem dokonaným, dílem spáchaným ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku. Za to mu byl uložen podle § 222 odst. 3 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání 16 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 36 měsíců. Podle § 82 odst. 2 tr. zákoníku bylo obviněnému uloženo, aby ve zkušební době podle svých sil uhradil způsobenou škodu. Podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku byl obviněnému uloženo trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce statutárního orgánu právnické osoby na dobu 36 měsíců. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. bylo obviněnému uloženo zaplatit poškozeným uvedeným ve výroku rozsudku jako náhradu škody částky ve výši uvedené ve výroku rozsudku, přičemž se zbytkem svých nároků na náhradu škody byli tito poškození podle § 229 odst. 2 tr. ř. odkázáni na řízení ve věcech občanskoprávních.

2. Zmíněného trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným, se podle rozsudku soudu prvního stupně dopustil (zjednodušeně uvedeno) tak, že jako jediný společník a jednatel obchodní společnosti K. se sídlem XY (dále jen jako „obchodní společnost K.“), provedl na blíže nezjištěných pobočkách České spořitelny výběry z účtu vedeného ve prospěch uvedené obchodní společnosti, a to dne 22. 12. 2012 ve výši 2 100 000 Kč a dne 20. 11. 2012 ve výši 1 200 000 Kč, tedy vyvedl z majetku této obchodní společnosti finanční hotovost v celkové výši 3 300 000 Kč, která představovala převážnou část jejího

majetku, současně utlumil činnost obchodní společnosti, ač měla v té době závazky nejen u svých subdodavatelů stavebních prací a stavebního materiálu (ke dni 21. 12. 2012 činil souhrn splatných závazků této obchodní společnosti nejméně 2 864 337,85 Kč a nesplatných závazků nejméně 982 614,15 Kč). Obviněný navíc převedl obchodní podíl v uvedené obchodní společnosti na dosud neztotožněnou osobu prokazující se padělaným cestovním dokladem na jméno O. K., která se měla stát též jediným jednatelem, to vše s úmyslem částečně zmařit uspokojení věřitelů obchodní společnosti K. Tímto jednáním způsobil věřitelům obchodní společnosti K. označeným ve výroku rozsudku škodu v celkové výši 2 864 337,85 Kč a dále směřoval ke způsobení škody ve výši 435 662,15 Kč.

3. Proti tomuto rozsudku soudu prvního stupně podali obviněný a poškozená obchodní společnost S. odvolání, o nichž rozhodl Krajský soud v Praze usnesením ze dne 23. 3. 2021, sp. zn. 13 To 39/2021, tak, že je podle § 256 tr. ř. zamítl jako nedůvodná.

II.

Dovolání obviněného A. J.

č. 16

4. Obviněný podal proti citovanému usnesení Krajského soudu v Praze prostřednictvím svého obhájce dovolání z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. e) a g) tr. ř., protože podle jeho názoru jsou rozhodnutí soudů nižších stupňů vadná, neboť spočívají na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotně právním posouzení (zejména pokud jde o posouzení protiprávnosti jeho jednání), navíc byla porušena zásada nebyť dvakrát stíhán pro totéž.

5. K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. obviněný namítl, že byl za totožný skutek již jedenkrát souzen a pravomocně zproštěn obžaloby v trestní věci vedené u Okresního soudu v Kolíně pod sp. zn. 6 T 99/2015. Podle jeho názoru tímto zprošťujícím výrokem byla vytvořena překážka věci rozhodnuté, kterou také v tomto trestním řízení od počátku řízení uplatňuje. Skutek, pro nějž byl stíhán v uvedené věci a který byl kvalifikován jako podvod, je totiž podle něj stejným skutkem, pro jaký je stíhán i v nyní projednávané věci, a to nejméně pro shodný následek. V této souvislosti obviněný odkázal na judikaturu, zejména na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 5. 2006, sp. zn. 7 Tdo 536/2006, (publikované pod č. 4/2007 Sb. rozh. tr.) a usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 7. 2002, sp. zn. II. ÚS 143/02 (publikované ve svazku 27 pod č. 21, ročník 2002, s. 261 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu – dále jen „Sb. n. a u.“). Soudy nižších stupňů tím podle jeho názoru porušily princip *ne bis in idem*, a jeho nové trestní stíhání bylo proto nepřijatelné, na což upozorňoval po celé probíhající trestní stíhání.

6. Dále obviněný uplatnil dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Soudy nižších stupňů podle něj dospěly k nesprávným právním závěrům, namítl také extrémní rozpor mezi obsahem provedených důkazů a skutkovými zjištěními učiněnými soudy nižších stupňů a podle obviněného bylo také porušeno jeho právo na spravedlivý proces. Odvolací soud považoval za stěžejní svědeckou výpověď T. Z., jehož výpověď z přípravného řízení však byla v hlavním líčení pouze přečtena s ohledem na nedosažitelnost svědka, který pobývá v zahraničí. Toto svědectví se ale nijak nepromítlo do hodnocení důkazů, resp. nesprávně ho soudy nižších stupňů hodnotily jako

nevěrohodné (podobně jako výpověď svědka L. H.). Ve skutečnosti je obviněnému podle jeho přesvědčení kladeno za vinu to, co později provedl nový společník O. K., což je v právním státě nepřípustné. Veškeré dokazování probíhalo z aktivity obhajoby a soudy nižších stupňů vycházely pouze z jejich vnitřního přesvědčení nepodpořeného žádnými relevantními a objektivními důkazy. Na základě nesprávného postupu těchto soudů bylo opakovaně kriminalizováno jednání, které bylo v rámci civilního řízení označeno za souladné se zákonem, což se též vymyká zásadě trestního práva jako krajního prostředku řešení. Obviněný vytkl, že užití zásady volného hodnocení důkazů vykazovalo prvky svévole, a namítl také porušení zásady *in dubio pro reo*.

7. Obviněný proto z uvedených důvodů navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené rozhodnutí a aby věc přikázal odvolacímu soudu k novému projednání a rozhodnutí.

III.

Vyjádření k dovolání obviněného

8. K dovolání obviněného se vyjádřil nejvyšší státní zástupce prostřednictvím státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, který nesouhlasí s předestřeny námitkami obviněného. K porušení zásady *ne bis in idem* podle něj nedošlo, protože předchozí trestní stíhání nebylo vedeno pro tentýž skutek, neboť jeho podstatou byl odlišný typ podvodného jednání namířený vůči dodavatelům při uzavírání smluvních vztahů na dodávku zboží a služeb. Státní zástupce proto souhlasil se závěry soudů nižších stupňů, že zproštění obžaloby v předchozí věci nevytvořilo překážku věci rozsouzené s dopadem na nyní projednávanou věc.

9. Státní zástupce se neztotožnil ani s námitkami podřazenými obviněným pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Obviněný v podstatné části postavil své námitky na polemice s hodnocením důkazů soudy nižších stupňů a z něj vyplývajícími skutkovými zjištěními. Státní zástupce odmítl porušení zásady volného hodnocení důkazů, práva na spravedlivý proces i dalších základních zásad ovládajících trestní řízení soudy nižších stupňů. Tyto obviněným vznesené námitky jednak neodpovídají uplatněným dovolacím důvodům, jednak jsou nedůvodné, neboť soudy nižších stupňů řádně zjistily skutkový stav a hodnotily provedené důkazy jak jednotlivě, tak i v jejich vzájemných souvislostech. Státní zástupce neshledal ani tzv. extrémní rozpor mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními. Nesouhlasil ani s námitkou týkající se svědecké výpovědi svědka T. Z., neboť soud prvního stupně postupoval správně, pokud výpověď svědka dlouhodobě nedosažitelného pro jeho pobyt v cizině, který nebyl ochoten podat v trestním řízení svědectví, přečetl a tento postup náležitě odůvodnil. V této souvislosti odkázal na odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, který se touto námitkou zevrubně zabýval. Posouzení věrohodnosti svědka je součástí hodnocení důkazů, takže tato námitka ani neodpovídá deklarovanému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Totéž platí i o námitce brojící proti závěru o nevěrohodnosti svědka L. H. Taktéž hodnocením tohoto důkazu se soudy nižších stupňů zabývaly, věrohodnost svědka důvodně zpochybňovaly s ohledem na postupné změny v jeho výpovědích i na obsah dalších důkazů. K tomu státní zástupce odkázal na odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně.

10. Pod deklarovaný dovolací důvod by snad se značnou mírou benevolence bylo možné podřadit námitku obviněného týkající se nerespektování pojetí trestního práva jako krajního prostředku řešení. Avšak i tato výhrada je podle státního zástupce zjevně neopodstatněná. Ve věci obviněného totiž nebyla zjištěna žádná okolnost, která by vyrazovala stíhaný skutek ze skupiny běžně se vyskytujících trestných činů tohoto typu, dokonce v jeho případě byly naplněny dvě zvláště přitěžující okolnosti, které vedly k použití kvalifikované skutkové podstaty trestného činu podle § 222 odst. 3 písm. a), b) tr. zákoníku. Ani samotná možnost vyvození odpovědnosti podle civilních předpisů nevyklučuje uplatnění trestní odpovědnosti a naopak je povinností státu vyvodit ji vůči pachatelům trestných činů.

11. Ze shora uvedených důvodů proto státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného A. J. jako zjevně neopodstatněné.

12. Vyjádření nejvyššího státního zastupitelství bylo zasláno k případné replice obviněnému, který se k němu do konání neveřejného jednání nevyjádřil.

č. 16

IV.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

13. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení, a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označeným dovolacím důvodům.

14. Dovolání je svou povahou mimořádným opravným prostředkem, který na rozdíl od odvolání není možné podat z jakéhokoli důvodu, ale jen z některého z taxativně vymezených důvodů obsažených v § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř., resp. v § 265b odst. 2 tr. ř. Podání dovolání z jiného důvodu je vyloučeno. Přitom nestačí, aby zákonný dovolací důvod byl jen formálně deklarován, ale je třeba, aby námitky dovolatele odpovídaly takovému důvodu také svým obsahem.

15. Obviněný A. J. uplatnil dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. e) a g) tr. ř. Ve skutečnosti ale měl na mysli spíše dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. v jeho druhé alternativě, neboť se domáhal přezkumu rozhodnutí odvolacího soudu, který svým usnesením rozhodl o zamítnutí řádného opravného prostředku, tj. odvolání, proti odsuzujícímu rozsudku soudu prvního stupně, tj. proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř., přestože byly podle jeho přesvědčení v řízení mu předcházejícím dány důvody dovolání uvedené v § 265b odst. 1 písm. e) a g) tr. ř. Jinými slovy obviněný ani neoznačil správně dovolací důvod, na jehož základě by dovolací soud měl přezkoumat napadené rozhodnutí, tj. usnesení odvolacího soudu o zamítnutí jeho odvolání. Tato vada jeho podání však sama o sobě nebyla důvodem, pro který bylo dovolání obviněného odmítnuto, jak bude rozvedeno níže.

16. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. se uplatní tehdy, pokud proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo nepřípustné.

17. Obecně lze konstatovat, že dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je možno podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Jde tedy o nesprávný

výklad a použití norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotně právních norem jiných právních odvětví. Podstatou je vadné uplatnění příslušných ustanovení hmotného práva na skutkový stav zjištěný soudem prvního a druhého stupně. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán zejména tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v tom, že rozhodná skutková zjištění sice potvrzují spáchání určitého trestného činu, ale soudy nižších stupňů přesto dospěly k závěru, že nejde o trestný čin, ačkoli byly naplněny všechny jeho zákonné znaky. Tento dovolací důvod ovšem nespočívá v případném procesním pochybení soudů nižších stupňů ani v tom, že se dovolatel sice domáhá použití norem hmotného práva, ale na takový skutek, k němuž dospěl vlastní interpretací provedených důkazů, které soudy prvního a druhého stupně vyhodnotily odlišně od názoru dovolatele. Dovolání s poukazem na citovaný důvod tudíž nemůže být založeno na námitkách proti tomu, jak soudy hodnotily důkazy, jaká skutková zjištění z nich vyvodily, jak postupovaly při provádění důkazů, v jakém rozsahu provedly dokazování apod. Dovolání je koncipováno jako mimořádný opravný prostředek, a je tudíž určeno k nápravě pouze závažných právních vad pravomocných rozhodnutí.

b) K námitkám podřazeným pod důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř.

18. Pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. obviněný podřadil námitky týkající porušení zákazu dvojího stíhání a potrestání pro týž skutek (principu *ne bis in idem*). Obviněný zde vytkl, že v tomto trestním řízení pro trestný čin poškození věřitele došlo k porušení zásady *ne bis in idem*, neboť byl pro stejný skutek jinak právně kvalifikovaný již jedenkrát souzen a pravomocně zproštěn obžaloby v trestní věci vedené u Okresního soudu v Kolíně pod sp. zn. 6 T 99/2015.

19. Jde o opakovanou námitku, kterou obviněný uplatnil již v předcházejících stádiích trestního řízení v rámci své obhajoby, zabýval se jí soud prvního stupně, byla též součástí odvolací argumentace proti rozsudku soudu prvního stupně, přitom oba soudy nižších stupňů se s touto námitkou beze zbytku a správně vypořádaly, proto by postačovalo odkázat na odůvodnění jejich rozhodnutí. Opakovaná námitka, s níž se soudy nižších stupňů vypořádaly, se v dovolacím řízení zpravidla považuje za zjevně neopodstatněnou. Přesto Nejvyšší soud nad rámec uvedeného k tomu ještě doplní vlastní stanovisko, které navazuje na správné názory soudů nižších stupňů.

20. Ve spojitosti se vznesenou námitkou je třeba nejprve vyjasnit, zda v obou řízeních šlo o týž skutek, či nikoli (a tedy zda v předcházejícím trestním řízení pro trestný čin podvodu spáchaný vůči subdodavatelům mohlo dojít ke změně právní kvalifikace na trestný čin poškození věřitele a ve spojitosti s tím i k takové změně popisu skutku, který by odpovídal znakům tohoto tzv. majetkového úpadkového deliktu). Pojmeme skutek a jeho totožností se zabývá bohatá odborná literatura i judikatura, na niž lze odkázat. Skutek sice není v trestním řádu blíže definován, ustálená rozhodovací praxe (v zásadě ve shodě s odbornou literaturou) však za něj považuje ty projevy vůle pachatele navenek, které jsou kauzální pro trestněprávně relevantní následek, pokud jsou zahrnuty zaviněním (viz zejména rozhodnutí pod č. 8/1985 Sb. rozh. tr.). Totožnost skutku je zachována, pokud je shoda v jednání a v následku, nebo alespoň v jednání při rozdílném

následku anebo alespoň v následku při rozdílném jednání, postačí dokonce i částečná shoda jednání nebo i částečná shoda následku (případně obojího), pokud zůstala shoda v podstatných okolnostech (více k tomu např. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, zejména s. 2719 a násl.; JELÍNEK, J. a kol. Trestní právo procesní. 5. vydání. Praha: Leges, 2018, s. 587 a násl.; JELÍNEK, J., ŘÍHA, J., SOVÁK, Z. Rozhodnutí ve věcech trestních. 4. vydání. Praha: Leges, 2018, s. 202 a násl. a další; z judikatury např. rozhodnutí pod č. 6/1962, č. 64/1973, č. 13/1991, č. 17/1993, č. 1/1996, č. 40/2001 a č. 21/2010 Sb. rozh. tr.). Je přitom třeba odlišovat skutek a popis skutku, který se v průběhu řízení může, resp. s ohledem na skutkové závěry vzhledem k hodnocení důkazů vyplývajících z provedených důkazních prostředků musí měnit, zůstane-li zachována totožnost skutku. I Ústavní soud se v minulosti k této otázce opakovaně vyjadřoval a konstatoval, že v průběhu trestního stíhání s ohledem na postupné objasňování rozhodných skutečností dochází ke zpřesňování skutkových zjištění, proto není možno klást přehnané nároky na pregnantní popis skutku na počátku trestního stíhání v usnesení o zahájení trestního stíhání (viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 4. 10. 2005, sp. zn. II. ÚS 369/05, uveřejněný pod č. 24 ve svazku 39, ročník 2005, s. 469 Sb. n. a u., nebo nálezy Ústavního soudu ze dne 21. 2. 2006, sp. zn. I. ÚS 661/05, uveřejněný pod č. 40 ve svazku 40, ročník 2006, s. 331 Sb. n. a u.). Soudy (a předtím i státní zástupce) jsou povinny v souladu s výsledky dokazování přihlídnout ke všem okolnostem, které ve srovnání s popisem obsaženým v žalobním návrhu, resp. předtím v usnesení o zahájení trestního stíhání, skutek modifikují. Některé skutečnosti totiž mohou odpadnout, naopak jiné přistoupit, nesmí se pouze změnit podstata skutku, určená jednáním obviněného, z něhož vzešel následek porušující nebo ohrožující společenské vztahy chráněné trestním zákonem. V rozsudku soudu proto může dojít ke zpřesnění popisu skutku, pokud jde o místo a čas spáchání skutku, způsob, jakým byl čin proveden, formu zavinění apod. K této otázce se vyjádřil i Nejvyšší soud např. v rozhodnutí pod č. 1/2000 Sb. rozh. tr., v němž jednoznačně odlišoval skutek od jeho popisu a upozornil, že řízení se vede o skutku, což není možno zaměňovat s jeho popisem v obžalobě (resp. v usnesení o zahájení trestního stíhání). Soud musí mít po celou dobu řízení na paměti, o jaký skutek jde, neboť skutek musí zůstat totožný, popis skutku se ale může během řízení měnit. Trestní stíhání se vede pro skutek, a nikoli pro jeho popis, popisem skutku uvedeným v obžalobě (resp. v usnesení o zahájení trestního stíhání) ani jeho právní kvalifikací není soud vázán. Povinnost soudu rozhodnout o skutku uvedeném v obžalobě neznamená povinnost převzít z obžaloby (popřípadě z usnesení o zahájení trestního stíhání) jeho popis.

21. Nejvyšší soud k tomu připomíná, že ve věci vedené u Okresního soudu v Kolíně pod sp. zn. 8 T 99/2015 byl obviněný rozsudkem ze dne 23. 9. 2016 zproštěn obžaloby státního zástupce Okresního zastupitelství v Kolíně ze dne 27. 5. 2015, sp. zn. ZT 32/2015, a to poněkud zmatečně (bez jednoznačné konkretizace) zčásti podle § 226 písm. b) tr. ř. a zčásti podle § 226 písm. c) tr. ř. Skutek, pro který zde byl obviněný stíhán a zproštěn obžaloby, měl spočívat (zkráceně) v tom, že obviněný uvedl v omyl různé podnikatele – fyzické osoby či právnické osoby, resp. jejich zástupce, s nimiž uzavřel smlouvy na provedení subdodavatelských prací a na dodávky různých věcí potřebných k provedení stavebních prací (zejména stavebního materiálu), které jím vedená obchodní společnost K. realizovala jako hlavní dodavatel, a to s úmyslem neuhradit cenu za provedené práce

a dodané zboží subdodavatelům, přičemž tento svůj záměr posléze též splnil, protože faktury na uvedená plnění neproplatil. V tomto skutku obžaloba spatřovala zločin podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku. Již v uvedeném trestním řízení poukazoval soud prvního stupně na to, že obviněného zprošťuje obžaloby pro podvodné jednání, které se neprokázalo (především pokud jde o podvodný úmysl v době jednání kladeného mu za vinu), ale že není vyloučena jeho trestní odpovědnost pro některý z úpadkových trestných činů.

22. Také soud prvního stupně rozhodující v nyní projednávané věci (vedené u Okresního soudu v Kolíně pod sp. zn. 2 T 116/2018) správně obviněného upozornil, že v tomto trestním řízení mu nebylo kladeno za vinu podvodné vylákání služeb a věcí, jako tomu bylo v předcházejícím trestním řízení, ale tzv. vytunelování obchodní společnosti spočívající ve dvou výběrech finanční hotovosti z bankovních účtů jím ovládané obchodní společnosti K., v důsledku čehož později nemohly být uspokojeny pohledávky označených věřitelů. Z toho je zřejmé, že v tomto trestním řízení šlo o zcela jiné jednání, než jaké bylo kladeno obviněnému za vinu v předcházejícím trestním řízení. Toto ryze poškozovací jednání z jiného časového období vedlo také k jinému následku v podobě poškození věřitelů obchodní společnosti K., nikoli k bezdůvodnému obohacení uvedené obchodní společnosti na úkor subdodavatelů jednáním podvodného charakteru, které vzniklo okamžikem poskytnutí podvodně vylákaného plnění ze strany subdodavatelů. Z hlediska civilního práva je takové právní jednání relativně neplatné z důvodu omylu vyvolaného druhou stranou, k tomu viz zejména § 583 a § 586 o. z., k následné povinnosti vydat to, o co se na úkor ochuzeného obohatil z právního důvodu, který (*ex tunc*) odpadl uplatněním námitky neplatnosti – viz § 2991 o. z. a násl.; z judikatury k dřívější obsahově podobné právní úpravě viz zejména rozhodnutí pod č. 36/2008 a č. 70/2011 Sb. rozh. obč., k nové právní úpravě stejně pojímané viz například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 6. 2020, sp. zn. 33 Cdo 3/2020. V případě nyní projednávaného poškozovacího jednání bylo příčinou vzniku škody na majetku subdodavatelů tzv. vytunelování majetku jejich dlužníka v podobě výběru finanční hotovosti z bankovních účtů vedených ve prospěch dlužníka, který proto nemohl uhradit fakturované platby za poskytnuté zboží a služby, což by jinak – nebýt tohoto posuzovaného činu – mohl. Naproti tomu dříve stíhaný skutek popsany a kvalifikovaný jako podvod měl mít za následek (z hlediska trestněprávního) škodu spočívající v hodnotě podvodně vylákaných služeb a zboží. Oba následky lze rozlišit i z časového hlediska, neboť škoda (resp. z hlediska civilního práva bezdůvodné obohacení) vznikla k datu poskytnutí uvedeného zboží či služby ze strany subdodavatelů, kdy by byl případný podvod též dokonán, zatímco v případě poškození věřitelů k tomu došlo až dlouho poté, tj. když obviněný tzv. vytuneloval obchodní společnost K. v postavení dlužníka věřitelů, jejichž pohledávky jen proto nemohly být uspokojeny (protože obviněný nesprávným nakládáním s majetkem dlužníka zprostředkovaně poškodil též jeho věřitele, jimž nemohly být uhrazeny jejich pohledávky v rozsahu, v jakém obviněný vyvedl z majetku dlužníka finanční prostředky). I následky obou skutků jsou tak rozličné, v případě podvodu je to porušení zájmu společnosti na ochraně cizího majetku poškozených jeho podvodným vylákáním (tj. vlastně budoucích věřitelů), v případě druhém je to porušení ochrany majetku věřitelů prostřednictvím zásahu do majetku dlužníka a zájmu na odpovídajícím řešení jeho úpadkového stavu.

23. Ke zmíněnému lze snad jen doplnit, že jednání kladené obviněnému v tomto trestním řízení za vinu by při zjištění dalších skutkových okolností sice také mohlo být právně posuzováno jako majetkový obohacovací trestný čin, avšak nikoli jako podvod, ale jako zpronevěra, která by byla spáchaná ke škodě dlužníka, tedy obchodní společnosti K. Tak by tomu bylo, pokud by orgány činné v trestním řízení zjistily, že obviněný jako jednatel obchodní společnosti K., jemuž byly svěřeny majetkové hodnoty obchodní společnosti, si přisvojil vybranou hotovost. Toto ovšem nebylo zjištěno, nebylo ani zjištěno, že by je sice užil ve prospěch obchodní společnosti K., avšak na úhradu vybraných pohledávek jen určitých věřitelů, které by tím zvýhodnil (pak by mohlo jít o trestný čin zvýhodnění věřitele podle § 223 tr. zákoníku). Za stávajících a ustálených skutkových zjištění soudů nižších stupňů proto lze souhlasit s jimi užitou právní kvalifikací jednání obviněného jako poškozovacího majetkového trestného činu zařazeného mezi tzv. úpadkové delikty (ač úpadek není jeho znakem), tedy trestného činu poškození věřitele. Ostatně tuto právní kvalifikaci ani naplnění jednotlivých znaků skutkové podstaty tohoto trestného činu obviněný nijak ve svém dovolání nezpochybňoval, jak bude ještě uvedeno níže.

24. Z výše uvedených důvodů lze proto také souhlasit se závěry soudů nižších stupňů, že skutky stíhané ve věcech vedených u Okresního soudu v Kolíně pod sp. zn. 8 T 99/2015 a sp. zn. 2 T 116/2018 byly různé, a nikoli totožné, jak nedůvodně namítal obviněný (k tomu dospěly soudy nižších stupňů v obou zmíněných věcech – viz odůvodnění jejich rozhodnutí).

25. Nelze proto přisvědčit námitce obviněného, že došlo k porušení zásady *ne bis in idem*, neboť ze zjištěných skutkových okolností nevyplývá, že by byl obviněný za skutek popsáný ve výroku rozsudku soudu prvního stupně stíhán v jiném trestním řízení, které by skončilo pravomocným rozhodnutím ve věci samé a vytvořilo překážku věci rozsouzené (*exceptio rei iudicatae*).

c) K námitkám podřazeným pod důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

26. V rámci svých dovolacích námitek podřazených pod dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. obviněný z velké části vytýkal rozhodnutím soudů nižších stupňů nesprávné zjištění skutkového stavu, k němuž měly dospět vadným postupem při dokazování, zejména pak jeho nedostatečným rozsahem (neprovedením některých důkazů) vedoucím k neúplnosti skutkových zjištění, porušením jeho pravidel (čtením protokolů o výslechu svědků bez splnění stanovených podmínek) a především chybným hodnocením důkazů vyplývajících z provedených důkazních prostředků (zejména výpovědi svědků T. Z. a L. H.). Dále soudům nižších stupňů vytýkal nepřesvědčivost a nepřezkoumatelnost odůvodnění jejich rozhodnutí. Přitom zároveň ve svém dovolání opětovně uváděl argumenty, které uplatnil již v předchozích stadiích trestního řízení a které byly součástí jeho obhajoby v hlavním líčení i základem jeho odvolací argumentace v odvolání podaném proti rozsudku soudu prvního stupně, přičemž odvolací soud je posoudil a náležitě se s nimi vypořádal (viz odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně a odůvodnění usnesení odvolacího soudu). Otázkou věrohodnosti a pravdivosti výpovědi svědků T. Z. a L. H. se soud prvního stupně zevrubně zabýval v odůvodnění svého rozsudku a s takovým hodnocením souhlasil i odvolací soud (viz odůvodnění jeho usnesení), na něž lze plně odkázat. Šlo tedy

o opakované námitky. Obviněný přitom ve svém dovolání v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. prakticky výlučně zpochybňoval skutková zjištění soudů nižších stupňů a jejich procesní postup, resp. žádal aplikovat hmotné právo na jiný než soudy nižších stupňů zjištěný skutkový stav. Obviněný tak vlastně Nejvyššímu soudu předložil k posouzení polemiku týkající se jen skutkových otázek, a nikoli hmotně právního posouzení skutku, jímž byl uznán vinným. Takto uplatněné námitky však neodpovídají zmíněnému dovolacímu důvodu, jak byl vymezen shora.

27. Obviněný tedy v podstatě v podaném dovolání jen opakuje svou obhajobu uplatňovanou již před soudy nižších stupňů, které se s ní beze zbytku vypořádaly. Jak již bylo shora uvedeno, Nejvyšší soud zpravidla odmítne jako zjevně neopodstatněné takové dovolání, v němž obviněný pouze opakuje tytéž námitky, jimiž se snažil zvrátit již rozhodnutí soudu prvního stupně, pokud se jimi odvolací soud zabýval (viz odpovídající pasáže odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu) a vypořádal se s nimi náležitým a dostatečným způsobem (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 5 Tdo 86/2002, uveřejněné pod č. T 408. ve svazku 17 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2002).

28. Dovolání nenahrazuje řádné opravné prostředky a jeho podání není přípustné ve stejném rozsahu, jaký je charakteristický pro řádné opravné prostředky. Z tohoto hlediska je nutné posuzovat i naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., na jehož podkladě nelze zvažovat samotnou správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat úplnost provedeného dokazování a správnost hodnocení jednotlivých důkazů, jak se toho obviněný domáhal. Uvedený výklad zaujal Nejvyšší soud např. ve svém usnesení ze dne 7. 8. 2002, sp. zn. 5 Tdo 482/2002 (publikovaném pod č. T 420. ve svazku 17 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2002).

29. V tomto směru je třeba připomenout, že dokazování je doménou především soudu prvního stupně s možnou korekcí v řízení před soudem druhého stupně jako soudem odvolacím, nikoli však v řízení o dovolání. Dokazování je ovládáno zásadou vyhledávací, bezprostřednosti a ústnosti, volného hodnocení důkazů a presumpce neviny. Hodnotit důkazy tak může jen ten soud, který je také v souladu s principem bezprostřednosti a ústnosti provedl, protože jen díky tomu může konkrétní důkazní prostředek vyhodnotit a získat z něj relevantní poznatky. Zásada bezprostřednosti ve spojitosti se zásadou ústnosti zde hraje významnou roli, soud je přímo ovlivněn nejen samotným obsahem důkazního prostředku, ale i jeho nositelem (pramenem důkazu). Jen takový způsob dokazování může hodnotícímu orgánu poskytnout jasný obraz o dokazované skutečnosti a vynést rozhodnutí pod bezprostředním dojmem z provedených důkazů. I odborná literatura (viz např. JELÍNEK, J. a kol. Trestní právo procesní. 5. vydání. Praha: Leges, 2018, s. 170 a násl.; FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D. GRÍVNA, T. a kol. Trestní právo procesní. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 110 a násl.) uznává, že nejlepší cestou pro správné rozhodnutí je zhodnocení skutkových okolností na podkladě bezprostředního dojmu z přímého vnímání v osobním kontaktu.

30. Bez možnosti přezkumu na podkladě takto formulovaného dovolání (jako *obiter dictum*) lze pouze na základě znalosti trestního spisu dodat, že předložené výhrady obviněného proti postupu soudů nižších stupňů nemají žádné opodstatnění.

Nejvyšší soud může konstatovat, že posouzení věrohodnosti a pravdivosti tvrzení svědků T. Z. a L. H. a jejich hodnocení soudem prvního stupně není zjevně excesivní, naopak logicky navazuje na jiné v řízení provedené důkazy. Především zcela důvodně soud prvního stupně odmítl vycházet z verze skutkového děje potvrzované nevěrohodným svědkem L. H., který podle důvodných závěrů soudů nižších stupňů umožnil obviněnému vyvést z majetku obchodní společnosti K. osobní motorová vozidla a následně je užívat obviněným a jeho blízkými, což potvrzovaly i listinné důkazy o protiprávních jednání spáchaných za užití těchto vozidel. Nadto pravdivost jeho výpovědi o nákupu několika vozidel tímto svědkem byla oprávněně zpochybňována i z dalších důvodů, ať již to byly různé verze jeho výpovědí o podepsání smluv, převzetí vozidel či úhradě kupní ceny, smysluplnost takových nákupů nebo jeho finanční možnosti k jejich uskutečnění. Stejně tak důvodně jako nevěrohodného svědka s ohledem na jeho snahu vyhnout se výpovědi hodnotil soud prvního stupně i T. Z. Navíc z hlediska posouzení viny nejde o stěžejní, určující důkaz, svědek nesvědčil k rozhodným okolnostem skutku kladeného v této věci obviněnému za vinu.

č. 16

31. Jen s určitou mírou tolerance by bylo možno za odpovídající uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. označit námitku chybného užití zásady subsidiarity trestní represe a principu *ultima ratio*. Obviněný však ani tuto námitku nijak blíže nerozvedl, spojoval ji především s výhradou, že bylo podle něj kriminalizováno jednání, které bylo v rámci civilního řízení označeno za souladné se zákonem. To ovšem obviněný zřetelně spojoval s tím, že soudy nižších stupňů zpochybňovaly věrohodnost svědka L. H. a pravdivost verze o prodeji vozidel tomuto svědkovi, která podle obviněného byla v civilním insolvenčním řízení vyvrácena.

32. K tomu je třeba předně upozornit, že hodnocení věrohodnosti svědka a pravdivosti jeho výpovědi je výlučným oprávněním tohoto orgánu, který provedl tento důkaz. Dále je třeba upozornit, že civilní řízení je ovládáno zcela jinými zásadami než řízení trestní, trestní soudy v tomto případě vůbec neposuzovaly, zda uvedené automobily mají či nemají být zahrnuty do majetkové podstaty obchodní společnosti K. Především však v tomto trestním řízení vůbec nebylo obviněnému kladeno za vinu, že by poškodil své věřitele vyvedením uvedených vozidel z majetku této společnosti, ale jeho vina byla shledána v tom, že z účtů obchodní společnosti K. vybral 3,3 milionu Kč a neužil je k uhrazení pohledávek věřitelů zmíněné obchodní společnosti. Z toho též vyplývá, že skutkový základ argumentace obviněného, který chtěl spojit se zmíněnou zásadou subsidiarity trestní represe, nemá žádnou spojitost se skutkem kladeným v tomto řízení obviněnému za vinu.

33. Přesto nad rámec uvedeného Nejvyšší soud může konstatovat, že ani v tomto ohledu neshledal v postupu soudů nižších stupňů žádné pochybení, a nemohl tak dát obviněnému za pravdu. Naopak lze souhlasit se soudy nižších stupňů i s názorem uvedeným ve vyjádření státního zástupce k dovolání obviněného, že v jeho případě byly naplněny dokonce dvě zvláště přitěžující okolnosti, které vedly k použití kvalifikované podstaty trestného činu podle § 222 odst. 1, odst. 3 písm. a) a b) tr. zákoníku. Obviněný i při řešení této otázky vycházel z toho, že samotné odstranění části majetku obchodní společnosti, jejímž byl jednatelem a jediným společníkem, a to majetku, který měl sloužit k uspokojení jejích věřitelů, nemá být trestné, neboť není dostatečně

společensky závažné a škodlivé, aby bylo postihováno jako trestný čin. Zákonodárce má na to ovšem jiný náhled a chce takové jednání postihovat jako trestný čin, jak bylo rozvedeno shora.

34. Nejvyšší soud dlouhodobě judikuje, že jednání naplňující (formální) znaky trestného činu je třeba zásadně posoudit jako trestný čin, nejde-li o případ zvláštní (výjimečný) dalšími okolnostmi, pro které není na místě postihovat jej jako trestný čin, ale postačí postižení podle jiného právního předpisu. Při výkladu této zásady lze přitom vycházet především ze stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu publikovaného pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr.

35. Nejvyšší soud souhlasí se závěry soudů nižších stupňů, na něž může odkázat, neboť se důsledně vypořádaly i s uplatněnou obhajobou obviněného. Lze tak uzavřít, že soudy nižších stupňů se zabývaly danou věcí řádně, provedly v potřebném rozsahu dokazování, aby na jeho základě mohly učinit skutkové závěry, které našly odraz v tzv. skutkové větě odsuzujícího rozsudku soudu prvního stupně a následně i v zamítavém usnesení odvolacího soudu. Své hodnotící úvahy poté soudy nižších stupňů pečlivě vyložily v odůvodnění svých rozhodnutí, přičemž se nijak neodchýlily od výsledků dokazování, v rámci hodnocení jednotlivých důkazů nedošlo ze strany soudů k deformaci jejich obsahu a závěr o pachatelství obviněného vychází z logického vyhodnocení všech důkazů vyplývajících z opatřených a v hlavním líčení provedených důkazních prostředků. V tomto směru lze odkázat na příslušné pasáže odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, jehož skutková zjištění a hodnocení důkazů akceptoval i odvolací soud, jak vyplývá z odůvodnění jeho rozhodnutí.

V.

Závěrečné shrnutí

36. Vzhledem ke všem shora zmíněným skutečnostem Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného A. J. jako zjevně neopodstatněné. Protože Nejvyšší soud rozhodl o odmítnutí dovolání podle § 265i tr. ř., mohl tak učinit v neveřejném zasedání podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.

č. 17

Přičitatelnost protiprávního činu právnické osobě, byl-li spáchán jejím zaměstnancem nebo osobou v obdobném postavení při plnění pracovních úkolů podle § 8 odst. 1 písm. d) t. o. p. o., je podmíněna mimo jiné tím, že některá z osob uvedených v § 8 odst. 1 písm. a) až c) t. o. p. o. neprovedla opatření, které mělo být provedeno podle právního předpisu nebo které lze po ní spravedlivě požadovat ve smyslu § 8 odst. 2 písm. b) t. o. p. o. Jde zejména o zanedbání povinné kontroly zaměstnance nebo neučinění opatření k zamezení nebo odvrácení následku spáchaného trestného činu.

Povinnost provést taková opatření ukládají právnickým osobám různé právní předpisy, jde např. o zákony, které upravují bezpečnost a ochranu zdraví při práci, hygienickou a protiepidemickou péči, ochranu životního prostředí, požární ochranu atd. Může jít

rovněž o opatření podle zákona o legalizaci výnosů z trestné činnosti, pokud např. právnická osoba nesplnila povinnost identifikace bez ohledu na výši hodnoty obchodu při nákupu nebo přijetí použitého zboží nebo zboží bez dokladů o jeho nabytí ke zprostředkování jeho prodeje [viz § 7 odst. 2 písm. d) zákona č. 253/2008 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů].

Přičitatelnost činu právnické osobě

§ 8 odst. 1 písm. d), odst. 2 písm. b) t. o. p. o.

č. 17

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2021, sp. zn. 7 Tz 9/2021, ECLI:CZ:NS:2021:7.TZ.9.2021.1

Nejvyšší soud rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podala ministryně spravedlnosti, podle § 268 odst. 2, § 269 odst. 2 a § 270 odst. 1 tr. ř. tak, že pravomocným rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 4. 5. 2020, sp. zn. 24 T 146/2019, byl porušen zákon v neprospěch obviněné právnické osoby – obchodní společnosti M. L. v ustanoveních § 8 odst. 1, 2, 3 t. o. p. o. a § 205 odst. 1 písm. b), odst. 3 tr. zákoníku. Citovaný rozsudek byl zrušen. Dále byla zrušena také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušený rozsudek, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Nejvyšší soud pak přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 7, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 4. 5. 2020, sp. zn. 24 T 146/2019, který nabyl právní moci dne 10. 6. 2020, byla obviněná právnická osoba – obchodní společnost M. L. uznána vinnou přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 3 tr. zákoníku v souvislosti s § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce „t. o. p. o.“), a přečinem legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) tr. zákoníku účinného do 31. 1. 2019 v souvislosti s § 7 t. o. p. o. Za výše uvedené přečiny byla obviněná právnická osoba odsouzena k úhrnnému peněžitému trestu ve výměře 50 denních sazeb po 1 000 Kč, tj. celkem ve výši 50 000 Kč. Současně bylo rozhodnuto, že peněžitý trest může být zaplacen v 10 měsíčních splátkách po 5 000 Kč a výhoda splátek odpadá, jestliže dílčí splátka nebude zaplacená včas. Postupem podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 1, 2 tr. ř. bylo rozhodnuto o uplatněných nárocích na náhradu škody.

2. Přečinů krádeže a legalizace výnosů z trestné činnosti se obviněná právnická osoba podle skutkových zjištění Obvodního soudu pro Prahu 7 vyjádřených ve výroku rozsudku dopustila stručně řečeno tím, že dne 2. 10. 2018 okolo 9:52 hodin v XY, ulici XY,

před domem č. XY, se přesně nezjištěným způsobem zmocnila zde zaparkovaného a řádně uzamčeného motorového vozidla tov. zn. XY v hodnotě 120 000 Kč ve vlastnictví poškozeného D. K. poté, co se dosud neztotožnění pachatelé dopravili na místo krádeže jejím motorovým vozidlem XY a bezprostředně po krádeži odvezli vozidlo poškozeného do její provozovny na adrese XY, kam obě vozidla jela za sebou v tzv. doprovodu. Následně bylo vozidlo poškozeného přesně neztotožněnými osobami v blíže nezjištěné době do 10. 10. 2018 rozebráno na díly, přičemž z těchto dílů byly za účelem zastření původu odstraněny identifikační znaky a tyto díly byly dále připraveny k prodeji a nabídnuty zákazníkům v areálu užívaném obviněnou. Dne 11. 10. 2018 pak byly některé zbývající části odcizeného vozidla (v rozhodnutí vyjmenované) nalezeny Policií České republiky v prostoru „autovrakoviště“, kde dochází k výběru a prodeji starších dílů vozidel tov. zn. XY. Přitom obviněná právnická osoba, resp. její jediný jednatel P. Ch., ani jiný zaměstnanec nezajistili evidenci osob disponujících s jejím vozidlem XY, užívaným v rámci podnikatelské činnosti, nezajistili v rozporu s ustanoveními § 31 odst. 4, 5, 6 a 7 zákona č. 455/1991 Sb., živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů, dostatečnou identifikaci vykupovaného použitého zboží, resp. zboží bez dokladů o nabytí, a dostatečnou identifikací prodávajících osob podle § 5, § 7 odst. 2 písm. d), § 8, § 15 a § 16 zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosu z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, a v rozporu s § 7 odst. 1, 2 zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, nezajistili evidenci všech výkupů – účetních případů vztahujících se k získání a evidenci zajištěných použitých věcí, neboť k výzvě policejního orgánu obviněná předložila pouze 3 výkupní listy, a to k výkupu motoru 2.0 TFSI za částku 3 000 Kč ze dne 4. 10. 2018, kapoty O II za částku 1 000 Kč, kompletního nárazníku O II za částku 1 500 Kč, blatníku Oct za částku 600 Kč ze dne 4. 10. 2018, části karoserie za 100 Kč, LP dveří kompletních za 1 000 Kč, LZ dveří kompletních za 500 Kč, pátých dveří (bez okna) za částku 800 Kč, 2 kompletních náprav za částku 500 Kč a LZ světla za částku 200 Kč ze dne 5. 10. 2018, vše od osoby neznámého pobytu, občana Slovenské republiky L. K.

č. 17

II.

Stížnost pro porušení zákona a vyjádření k ní

3. Proti uvedenému pravomocnému rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 7 podala ministryně spravedlnosti dne 24. 3. 2021 u Nejvyššího soudu ve prospěch obviněné právnické osoby stížnost pro porušení zákona s tím, že zákon byl porušen v ustanoveních § 8 odst. 1, 2 a 3 t. o. p. o. v neprospěch obviněné.

4. V odůvodnění stížnosti pro porušení zákona ministryně spravedlnosti připomněla znění § 8 odst. 1, 2, 3 t. o. p. o. a poukázala na aktuální judikaturu v otázce přičitatelnosti činu právnické osobě, podle níž v případě předvídaném v § 8 odst. 3 t. o. p. o. musí pro dovození trestní odpovědnosti právnické osoby soud dospět k závěru ohledně otázky, z kterého okruhu z osob stanovených v § 8 odst. 1 t. o. p. o. pochází konkrétní nezjištěná fyzická osoba, jejíž čin je přičítán právnické osobě.

5. Pochybení Obvodního soudu pro Prahu 7 shledala ministryně spravedlnosti v tom, že ve výroku rozsudku ve vztahu k trestnému činu krádeže uvedl, se ho dopustili dva neznámí (dosud neztotožnění) pachatelé, kteří se na místo krádeže dopravili motorovým vozidlem obviněné právnické osoby. Z odůvodnění sice vyplývá jistá pravděpodobnost,

že se trestné činnosti skutečně dopustili zaměstnanci obchodní společnosti M. L. s vědomím jednatele, ovšem tyto úvahy nebyly podloženy usvědčujícími důkazy. I v případě, že by právnické osobě mohl být přičítán ve smyslu § 8 odst. 3 t. o. p. o. přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 3 tr. zákoníku, který spáchala nezjištěná fyzická osoba, která je jejím zaměstnancem, musely by být splněny podmínky stanovené v § 8 odst. 1 písm. d), odst. 2 písm. b) t. o. p. o. Ve vztahu k přečinu krádeže však argumentace soudu v dané věci nemůže obstát zejména proto, že v trestním řízení nebylo žádným způsobem prokázáno vědomí jednatele P. Ch. o trestném činu krádeže, či jeho rozhodnutí, schválení nebo pokyn ve smyslu § 8 odst. 2 písm. b) t. o. p. o.

6. Zároveň ministryně spravedlnosti namítla, že čin nelze přičítat právnické osobě ve smyslu § 8 odst. 2 písm. b) t. o. p. o. ani z toho důvodu, že orgány právnické osoby nebo osoby uvedené v § 8 odst. 1 písm. a) až c) t. o. p. o. neprovedly taková opatření, která měly provést podle jiného právního předpisu nebo která po nich lze spravedlivě požadovat, zejména neprovedly povinnou nebo potřebnou kontrolu nad činností zaměstnanců nebo jiných osob, jimž jsou nadřizeny, anebo neučinily nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení následků spáchaného trestného činu. Neobstojí tvrzení soudu, že uvedené pochybení lze spatřovat v nezajištění evidence osob disponujících vozidlem obviněné právnické osoby zn. XY. Vedení tzv. knihy jízd nespadá mezi bezpodmínečné povinnosti právnické osoby, neboť je relevantní primárně z hlediska prokázání daňové uznatelnosti nákladů vynaložených na provoz motorového vozidla.

7. Oproti tomu ministryně spravedlnosti ve vztahu k přečinu legalizace výnosů z trestné činnosti uvedla, že obviněná právnická osoba v rozporu s právními předpisy nevedla evidence, díky kterým by bylo možné dostatečně identifikovat nakupované zboží, což umožnilo spáchání zmíněného trestného činu. V tomto případě jsou tedy splněny podmínky přičitatelnosti činu právnické osobě a její trestní odpovědnost může být platně dovozena.

8. Ministryně spravedlnosti proto navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 4. 5. 2020, sp. zn. 24 T 146/2019, byl porušen zákon v neprospěch obviněné právnické osoby v ustanoveních § 8 odst. 1, 2 a 3 t. o. p. o., aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušený rozsudek, pokud vzhledem ke změně, k níž dojde zrušením, pozbydou podkladu, a aby podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 7 věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

9. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství se u veřejného zasedání Nejvyššího soudu ztotožnil s návrhem ministryně spravedlnosti. Ve vztahu k přečinu krádeže zdůraznil, že je třeba mít jasno o tom, z jakého okruhu osob v rámci § 8 odst. 1 t. o. p. o. pochází nezjištěná fyzická osoba, jejíž čin je přičítán právnické osobě, což v napadeném rozsudku chybí.

III.

Důvodnost stížnosti pro porušení zákona

10. Nejvyšší soud podle § 267 odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí v rozsahu a z důvodů uvedených ve stížnosti pro porušení

zákona, jakož i řízení předcházející napadenému rozhodnutí, a dospěl k závěru, že zákon byl porušen.

11. Nejvyšší soud v obecné rovině připomíná, že zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim vychází z principu, že sama právnická osoba nepáchá trestný čin, ale právnické osobě se pouze přičítá za podmínek uvedených v § 8 odst. 2 t. o. p. o. spáchání trestného činu, je-li spáchán osobami uvedenými v § 8 odst. 1 písm. a), b), c) nebo d) t. o. p. o., a to případně ve spojení s podmínkami uvedenými v § 8 odst. 3 a 5 t. o. p. o. (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 168 a násl.).

12. Podle § 8 odst. 1 t. o. p. o. trestným činem spáchaným právnickou osobou je protiprávní čin spáchaný v jejím zájmu nebo v rámci její činnosti, jednal-li tak

a) statutární orgán nebo člen statutárního orgánu, anebo jiná osoba ve vedoucím postavení v rámci právnické osoby, která je oprávněna jménem nebo za právnickou osobu jednat,

b) osoba ve vedoucím postavení v rámci právnické osoby, která u této právnické osoby vykonává řídicí nebo kontrolní činnost, i když není osobou uvedenou v písmenu a),

c) ten, kdo vykonává rozhodující vliv na řízení této právnické osoby, jestliže jeho jednání bylo alespoň jednou z podmínek vzniku následku zakládajícího trestní odpovědnost právnické osoby, nebo

d) zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení (dále jen „zaměstnanec“) při plnění pracovních úkolů, i když není osobou uvedenou v písmenech a) až c), jestliže jí ho lze přičítat podle § 8 odst. 2 t. o. p. o.

13. Právnické osobě lze ve smyslu § 8 odst. 2 t. o. p. o. přičítat spáchání trestného činu uvedeného v § 7 t. o. p. o., jestliže byl spáchán

a) jednáním orgánů právnické osoby nebo osob uvedených v § 8 odst. 1 písm. a) až c) t. o. p. o., nebo

b) zaměstnancem uvedeným v § 8 odst. 1 písm. d) t. o. p. o. na podkladě rozhodnutí, schválení nebo pokynu orgánů právnické osoby nebo osob uvedených v § 8 odst. 1 písm. a) až c) t. o. p. o., anebo proto, že orgány právnické osoby nebo osoby uvedené v § 8 odst. 1 písm. a) až c) t. o. p. o. neprovedly taková opatření, která měly provést podle jiného právního předpisu nebo která po nich lze spravedlivě požadovat, zejména neprovedly povinnou nebo potřebnou kontrolu nad činností zaměstnanců nebo jiných osob, jimž jsou nadřizeny, anebo neučinily nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení následků spáchaného trestného činu.

14. Podle § 8 odst. 3 t. o. p. o. trestní odpovědnosti právnické osoby nebrání, nepodaří-li se zjistit, která konkrétní fyzická osoba jednala způsobem uvedeným v § 8 odst. 1 a 2 t. o. p. o.

15. Vlastní základ trestní odpovědnosti právnických osob je upraven zejména v § 8 t. o. p. o. Pokud jde o vztah jeho jednotlivých ustanovení, pak odstavec 1 stanoví formální

podmínky trestní odpovědnosti (definuje podstatu protiprávního jednání právnické osoby), zatímco odstavec 2 obsahuje jako další materiální podmínku požadavek přičitatelnosti. Proto právnické osobě lze přičítat některý z trestných činů podle § 7 t. o. p. o. pouze za předpokladu, že jde o protiprávní čin spáchaný v jejím zájmu nebo v rámci její činnosti některou z osob uvedených v § 8 odst. 1 písm. a), b), c) nebo d) t. o. p. o., a to za splnění podmínek přičitatelnosti podle § 8 odst. 2 písm. a) nebo b) t. o. p. o., případně doplněných o podmínky podle § 8 odst. 3 nebo 5 t. o. p. o.

16. Ustanovení § 8 odst. 3 t. o. p. o. připouští vyvodit trestní odpovědnost právnické osoby i tehdy, nepodaří-li se zjistit, která konkrétní fyzická osoba jednala způsobem uvedeným v § 8 odst. 1 a 2 t. o. p. o. Rozhodná skutková zjištění ovšem musí i v tomto případě poskytovat dostatečný podklad ke spolehlivému závěru, že určitá fyzická osoba – byť neznámá či neztotožněná – spáchala protiprávní čin v zájmu trestně odpovědné právnické osoby nebo v rámci její činnosti, že si tak počínala v postavení vyžadovaném podle § 8 odst. 1 písm. a) až d) t. o. p. o. a že vzhledem k tomu lze přičítat spáchání trestného činu právnické osobě ve smyslu § 8 odst. 2 t. o. p. o. (viz rozhodnutí pod č. 34/2017 Sb. rozh. tr.).

č. 17

17. Vzhledem ke znění § 8 odst. 3 t. o. p. o. („... která konkrétní fyzická osoba jednala ...“) je zřejmé, že i v tomto případě musí jít o jednání fyzické osoby v postavení vymezeném v § 8 odst. 1 písm. a), b), c) či d) t. o. p. o., jednající v zájmu právnické osoby nebo v rámci její činnosti, a navíc jednající za splnění podmínek přičitatelnosti podle § 8 odst. 2 písm. a) nebo b) t. o. p. o. Byť tedy v konkrétní věci soudem učiněná skutková zjištění nebudou směřovat vůči konkrétní fyzické osobě, musí i tak skýtat jednoznačný a odůvodněný podklad pro závěr, že taková neztotožněná fyzická osoba spadá do některé ze skupin osob uvedených v § 8 odst. 1 písm. a), b), c) či d) t. o. p. o. (viz rozhodnutí pod č. 37/2019 Sb. rozh. tr.).

18. V projednávané věci ve vztahu k trestnému činu krádeže podle skutkové věty napadeného odsuzujícího rozsudku obviněná právnická osoba jednala prostřednictvím „neztotožněných pachatelů“. V odůvodnění tohoto rozsudku sice soud prvního stupně uvedl, že obviněná právnická osoba jednala buď prostřednictvím jednatele P. Ch. s dalším zaměstnancem či zaměstnanci obchodní společnosti, anebo pouze svými zaměstnanci za vědomí nebo podle pokynu jednatele, avšak toto své tvrzení nedoložil žádnými relevantními důkazy.

19. Je zřejmé, že v projednávané věci se soud prvního stupně neřídil výše uvedenými obecnými východisky. Neučinil jednoznačný závěr, jaká konkrétní fyzická osoba provedla odcizení vozidla, ale pouze uvedl, že šlo o „neztotožněné pachatele“. Neučinil však ani závěr, jaký vztah měla tato fyzická osoba k obviněné právnické osobě a z jakého podnětu jednala. Pokud dovolací soud prováže jednotlivé fyzické osoby uvedené toliko v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně s příslušnými ustanoveními zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, pak obviněná právnická osoba jednala prostřednictvím nezjištěné fyzické osoby (§ 8 odst. 3 t. o. p. o.), a to buď jednatele P. Ch. [§ 8 odst. 1 písm. a) t. o. p. o.], anebo případně některého ze zaměstnanců [§ 8 odst. 1 písm. d) t. o. p. o., patrně za podmínky § 8 odst. 2 písm. b) t. o. p. o.]. Skutková věta v napadeném rozsudku neobsahuje žádné vymezení, čím jednání je pro právnickou osobu přičitatelné a z jakého důvodu. Naopak odůvodnění obsahuje

několik v úvahu připadajících kombinací předpokladů umožňujících přičítat právnické osobě některý z trestných činů spáchaných fyzickou osobou ve smyslu § 8 odst. 1, 2, 3 t. o. p. o.

20. Takový postup soudu prvního stupně však popírá samotnou podstatu konstrukce trestní odpovědnosti právnických osob založenou na tzv. přičitatelnosti, tedy zvláštní subjektivní odpovědnost právnické osoby. Fakticky soud prvního stupně dovedl trestní odpovědnost obviněné právnické osoby pouze z výsledku, k němuž směřovalo jednání neztotožněných pachatelů. To je ovšem projev trestní odpovědnosti budované na objektivním principu. Jediným spolehlivým závěrem soudu je, že tato fyzická osoba jednala ve prospěch obviněné právnické osoby, tedy v jejím zájmu. Právě okolnost, že posuzované jednání bylo v zájmu obviněné právnické osoby, učinil soud dostačujícím předpokladem k přičitatelnosti takového jednání obviněné právnické osobě.

21. Předpoklad spáchání protiprávního činu „v zájmu právnické osoby“ zakotvený v návěti § 8 odst. 1 t. o. p. o. však nelze chápat jako samostatně stojící dostačující podmínku přičitatelnosti takového činu právnické osobě, nýbrž pouze jako korektiv, který má zabránit tomu, aby byla právnická osoba povolána k trestní odpovědnosti za excesy osob uvedených v § 8 odst. 1 písm. a), b), c) nebo d) t. o. p. o., které nemají žádnou požadovanou souvislost s právnickou osobou (viz rozhodnutí pod č. 23/2016 Sb. rozh. tr.). Jde pouze o korektiv doplňující další obligatorní podmínky uvedené zejména v § 8 odst. 1 pod písm. a) až d) a v § 8 odst. 2 t. o. p. o. Obdobně je třeba přistupovat i k pravidlu, byť působícímu v opačném směru, obsaženému v § 8 odst. 3 t. o. p. o., jehož užití je možné pouze v případě, že předpokládaným způsobem jednala některá z osob uvedených v § 8 odst. 1 písm. a), b), c) nebo d) t. o. p. o., navíc za podmínek uvedených v § 8 odst. 2 písm. a) nebo b) t. o. p. o.

22. S ohledem na výše uvedené soud prvního stupně dosud nedospěl k takovým skutkovým závěrům, na jejichž základě by mohl jednání dosud nezjištěných pachatelů popsané ve skutkové větě napadeného rozsudku přičíst podle § 8 odst. 1, 2, 3 t. o. p. o. obviněné právnické osobě. Konstrukci trestní odpovědnosti právnických osob opřenou o tzv. přičitatelnost trestného činu právnické osobě a představující zvláštní typ odpovědnosti za zavinění totiž nelze s odkazem na § 8 odst. 3 t. o. p. o. obejít blíže nepodloženým formulováním tak široké množiny možných jednajících fyzických osob.

23. V případě, že soud prvního stupně dovedl, že posuzovaného jednání se dopustili zaměstnanci obviněné právnické osoby podle § 8 odst. 1 písm. d) t. o. p. o. (což je jedna z možností vypočtená v odůvodnění napadeného rozsudku, ale doposud neprokázaná soudem prvního stupně), bude nutné se vypořádat i s další podmínkou přičitatelnosti uvedenou v § 8 odst. 2 písm. b) t. o. p. o., tedy že orgány právnické osoby nebo osoby uvedené v § 8 odst. 1 písm. a) až c) t. o. p. o. neprovedly taková opatření, která měly provést podle jiného právního předpisu nebo která po nich lze spravedlivě požadovat, zejména neprovedly povinnou nebo potřebnou kontrolu nad činností zaměstnanců nebo jiných osob, jimž jsou nadřizeny, anebo neučinily nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení následků spáchaného trestného činu. To doposud soud prvního stupně neučinil pravděpodobně proto, že nedospěl jednoznačně k závěru, zda se vytýkaného

jednání dopustili za obviněnou právnickou osobu blíže nezjištění zaměstnanci, statutární orgán nebo někdo úplně jiný.

24. Obecně je možné říci, že neprovedením opatření, které mělo být provedeno podle právního předpisu nebo které lze spravedlivě požadovat, je zejména zanedbání povinné kontroly zaměstnance nebo neučinění opatření k zamezení nebo odvrácení následku spáchaného trestného činu. Taková opatření jsou ukládána právnickým osobám různými právními předpisy, zejména jde o zákony o bezpečnosti práce, které upravují bezpečnost a ochranu zdraví při práci, hygienické zákony, jimiž jsou všechny ty, které upravují hygienickou a protiepidemickou péči, zákony o ochraně životního prostředí, jimiž jsou veškeré zákony, které upravují ochranu životního prostředí, dále zákony upravující památkovou péči či zákony o požární ochraně, ale i zákony v oblasti legalizace výnosů z trestné činnosti atd. (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 217).

č. 17

25. Již za současného skutkového stavu, aniž by Nejvyšší soud předjímal další dokazování, je však možné uvést, že pokud jednatel obviněné právnické osoby P. Ch. ani jiný zaměstnanec nezajistili evidenci osob disponujících s vozidlem obviněné právnické osoby tov. zn. XY, pak nejde o takové opatření. Vedení tzv. knihy jízd nespadá mezi povinnosti právnické osoby, neboť je relevantní primárně z hlediska prokázání daňové uznatelnosti nákladů vynaložených na provoz motorového vozidla podle § 24 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Kniha jízd je účetní doklad, kde jsou zaznamenány údaje o jednotlivých jízdách vozidla v obchodním majetku či soukromého vozidla používaného k podnikání. U vozidel z hlediska daně z příjmů se musí vést kniha jízd jen v tom případě, když si podnikatel zahrnuje do nákladů (v daňové evidenci výdajů) skutečné náklady na pohonné hmoty a parkovné. Podnikatel tedy nemusí vždy vést knihu jízd.

26. Jiná je situace u trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. V tomto případě, na rozdíl od trestného činu krádeže, bylo možné dovodit, že obviněná právnická osoba neprovedla taková opatření, která měla provést podle jiného právního předpisu, a proto neučinila nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení následků spáchaného trestného činu. Obviněná právnická osoba totiž měla jako podnikatel povinnost prostřednictvím svého jednatele nebo pověřené osoby podle § 31 odst. 4 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenského zákona), ve znění pozdějších předpisů, při nákupu použitého zboží a zboží bez dokladů o jeho nabytí identifikovat před uzavřením smluvního vztahu jeho účastníky podle zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů. Podle § 7 odst. 2 písm. d) tohoto zákona (ve znění účinném do 23. 4. 2019) vyplývala povinnost identifikace bez ohledu na výši hodnoty obchodu při nákupu nebo přijetí použitého zboží nebo zboží bez dokladu o jeho nabytí ke zprostředkování jejich prodeje. Současně podle živnostenského zákona měla obviněná právnická osoba povinnost vést evidenci o těchto skutečnostech, která měla být přístupná na provozovně, a údaje měla uchovávat po dobu 5 let od uzavření smlouvy (§ 31 odst. 6 živnostenského zákona).

27. Nad rámec výše uvedeného Nejvyšší soud připomíná, že soud prvního stupně by se měl zabývat také otázkou, zda jednání popsané ve skutkové větě ve výroku o vině

v napadeném rozsudku je jedním skutkem, anebo dvěma skutky, tedy vztahem obou výše uvedených trestných činů, a posouzením, zda jde o jednočinný souběh nebo o vícečinný souběh, což může mít i své procesní důsledky.

28. Tím, že Obvodní soud pro Prahu 7 nepostupoval výše uvedeným způsobem, došlo k porušení zákona v ustanovení § 8 odst. 1, 2, 3 t. o. p. o. o přičitatelnosti trestného činu právnické osobě a ustanovení § 205 odst. 1 písm. b), odst. 3 tr. zákoníku o trestném činu krádeže, jímž byla obviněná právnická osoba uznána vinnou.

29. Nejvyšší soud proto podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 4. 5. 2020, sp. zn. 24 T 146/2019, byl porušen zákon v neprospěch obviněné právnické osoby – obchodní společnosti M. L., a to v ustanoveních § 8 odst. 1, 2, 3 t. o. p. o. a § 205 odst. 1 písm. b), odst. 3 tr. zákoníku. Podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek a současně zrušil také všechna další rozhodnutí obsahově navazující na tento rozsudek, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 270 odst. 1 tr. ř. Obvodnímu soudu pro Prahu 7 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

č. 18

č. 18

Za zcizení majetku (nemovité věci) dlužníka ve smyslu § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku o trestném činu poškození věřitele nelze považovat pouhé souhlasné prohlášení o vrácení daru mezi obviněným jako obdarovaným a další osobou jako dárce učiněné pro účely zápisu vlastnického práva k nemovité věci, která byla předmětem daru, do katastru nemovitostí. Není však vyloučeno, aby se tím obdarovaný dopustil trestného činu poškození věřitele v jiné podobě, budou-li tomu odpovídat skutková zjištění, např. v alternativě podle § 222 odst. 1 písm. d) tr. zákoníku, uzná-li neexistující právo dárce na vrácení daru (§ 630 obč. zák.), resp. právo na odvolání daru (§ 2072 o. z.), popřípadě i podle § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, vytvoří-li záměrně podmínky pro vrácení daru či jeho odvolání dárce, aby zkrátil uspokojení pohledávek svých věřitelů.

Poškození věřitele

§ 222 odst. 1 písm. a), d) tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2021, sp. zn. 5 Tdo 1307/2021, ECLI:CZ:NS:2021:5.TDO.1307.2021.1

Nejvyšší soud rozhodl podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. o dovolání, které podala obviněná B. M. proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. 3 To 67/2020,

jenž rozhodoval jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu v Novém Jičíně pod sp. zn. 3 T 232/2017, tak, že se částečně zrušují

- *jednak rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. 3 To 67/2020, a to v části, v níž byl částečně zrušen rozsudek Okresního soudu v Novém Jičíně ze dne 21. 11. 2019, sp. zn. 3 T 232/2017, a v níž bylo znovu rozhodnuto o uznání viny obviněné B. M., o trestu a o nárocích poškozených na náhradu škody,*
- *jednak rozsudek Okresního soudu v Novém Jičíně ze dne 21. 11. 2019, sp. zn. 3 T 232/2017, a to ve výroku o vině pod bodem 1., ve výroku o trestu a ve výroku o náhradě škody.*

Podle § 265k odst. 2 tr. ř. byla zrušena také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené části rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Nejvyšší soud přikázal Okresnímu soudu v Novém Jičíně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

č. 18

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Novém Jičíně ze dne 21. 11. 2019, sp. zn. 3 T 232/2017, byla obviněná B. M. uznána vinnou pod bodem 1. výroku o vině přečinem poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce jen „tr. zákoník“, v daném případě šlo o znění účinné do 30. 9. 2020), a pod bodem 2. výroku o vině přečinem porušení povinnosti v insolvenčním řízení podle § 225 tr. zákoníku (opět ve znění účinném do 30. 9. 2020). Za to jí byl podle § 225 tr. zákoníku a § 43 odst. 1 tr. zákoníku uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání 10 měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 1 roku a 2 měsíců. Zároveň bylo podle § 229 odst. 1 tr. ř. rozhodnuto o uplatněných nárocích poškozených na náhradu škody.

2. Z podnětu odvolání podaného obviněnou Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. 3 To 67/2020, podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. zrušil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o vině pod bodem 1., ve výroku o trestu a ve výroku o náhradě škody a sám podle § 259 odst. 3 tr. ř. nově rozhodl tak, že obviněnou uznal vinnou přečinem poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, ovšem ve znění účinném od 1. 10. 2020. Při nezměněném výroku o vině pod bodem 2. v rozsudku soudu prvního stupně nově uložil obviněné podle § 225 tr. zákoníku a § 43 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný trest odnětí svobody v trvání 6 měsíců, jehož výkon jí byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 1 roku. Rozhodl také podle § 229 odst. 1 tr. ř. o nárocích poškozených na náhradu škody.

3. Přečinu poškození věřitele, ohledně něhož bylo podáno dovolání, se obviněná podle závěrů soudů nižších stupňů dopustila (zjednodušeně uvedeno) tím, že dne 14. 12. 2015 v XY, okres XY, na blíže nezjištěném místě učinila se svou matkou B. N. právní úkon – souhlasné prohlášení o vrácení daru pro nevděk obdarovaného, s právními účinky od 14. 12. 2015, kterým převedla na B. N. své vlastnictví k nemovitým věcem

blíže specifikovaným ve výroku o vině v rozsudku odvolacího soudu v celkové hodnotě 2 600 000 Kč ke dni 17. 4. 2013, na nichž vázlo zástavní právo pro Raiffeisen stavební spořitelnu, a. s., pro aktuální dlužnou částku v celkové výši 1 978 865,76 Kč z titulu neuhrazených úvěrů ze stavebního spoření poskytnutých obviněné B. M., takže se ostatní věřitelé při zpeněžení těchto nemovitých věcí mohli uspokojit do částky ve výši 621 134 Kč, přičemž obviněná takto jednala s vědomím, že má splatný závazek nejméně vůči 4 dalším obchodním korporacím, a současně s vědomím, že hodnota jejího dalšího majetku, z něhož by se mohly uvedené subjekty řádně uspokojit, byla nepatrná, z čehož lze dovodit, že pohledávky těchto věřitelů (specifikovaných ve výroku o vině v odsuzujícím rozsudku) nemohly být uspokojeny, a tímto jednáním způsobila škodu na cizím majetku minimálně ve výši 621 134 Kč.

II.

Dovolání obviněné

4. Proti výroku o vině v citovaném rozsudku odvolacího soudu, jímž byla obviněná uznána vinnou přečinem poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, jakož i proti výroku o trestu a o náhradě škody podala obviněná B. M. prostřednictvím svého obhájce dovolání, které opřela o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2021), jelikož skutek popsáný v napadeném rozsudku odvolacího soudu podle ní v této části nenaplnuje znaky skutkové podstaty přečinu poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

5. Obviněná vyjádřila své přesvědčení, že v důsledku jejího jednání, tj. podpisem souhlasného prohlášení, nedošlo ke zcizení vlastnictví k nemovitým věcem, tedy k jakémkoliv změně vlastnického práva, v jehož důsledku měl být věřitel poškozen. Podotkla, že podle soudů nižších stupňů mělo dojít k naplnění skutkové podstaty trestného činu poškození věřitele tím, že obviněná měla učinit souhlasné prohlášení o vrácení daru pro nevděk obdarovaného, kterým měla převést na B. N. své vlastnické právo k nemovitým věcem uvedeným ve výroku rozsudku. Dovolatelka vyslovila nesouhlas s tímto závěrem, neboť souhlasným prohlášením nelze převádět, tedy zcizit vlastnická práva. Výrok odsuzujícího rozsudku odvolacího soudu podle ní z pohledu práva postrádá smysl, neboť souhlasným prohlášením o vrácení daru pro nevděk obdarovaného nemohla převést žádná vlastnická práva a učinění takového souhlasného prohlášení nemá vliv na změnu vlastnických práv. Dovolatelka zdůraznila, že ke změně vlastnického práva dochází již samotným (jednostranným) právním jednáním dárce spočívajícím v odvolání daru, který má za následek odstoupení od darovací smlouvy, v důsledku čehož pak dojde k obnovení původního právního stavu (k tomu odkázala na § 2072 o. z.). Souhlasným prohlášením pak dochází pouze k odstranění nesouladu mezi stavem právním a stavem zapsaným v katastru nemovitostí. Obviněná konstatovala, že této skutečnosti si byl vědom i odvolací soud, když ve svém rozsudku uvedl, že zápis vkladu vlastnického práva při revokaci darování má deklaratorní povahu, neboť k obnovení vlastnického práva dárce dojde při revokaci pro nevděk *ex lege* ke dni odvolání daru. Obviněná vyzdvihla, že odvolání daru pro nevděk je jednostranným právním úkonem, který sama nemohla nijak ovlivnit. Souhlasným prohlášením obviněná pouze stvrdila, že si je vědoma svého jednání v rozporu s dobrými mravy vůči své matce B. N. (dárkyni).

6. Ustanovení § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku obsahuje taxativní výčet jednání, která představují možné způsoby naplňující skutkovou podstatu přečinu poškození věřitele, které není možné nijak rozšiřovat, a to ani výkladem nebo za použití analogie. Obviněná nepřevedla na nikoho vlastnické právo k majetku a k jeho převodu došlo doručením právního úkonu odvolání daru pro nevděk s účinky *ex nunc*, který učinila její matka, tedy nikoliv souhlasným prohlášením vůči katastru nemovitostí. Zápis do tohoto katastru je totiž pouze deklaratorní. Z toho obviněná dovodila, že se nemohla dopustit žádného z jednání uvedených v § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

8. Obviněná dále vyjádřila svůj nesouhlas s postupem odvolacího soudu, který zamítl jako nadbytečné důkazní návrhy obhajoby, ač by podle dovolatelky jimi bylo možno prokázat její závadné jednání vůči vlastní matce a objasnit okolnosti sepsání e-mailu ze dne 12. 1. 2015. To, že se obviněná vyjádřila k okolnosti sepsání e-mailu až ve své závěrečné řeči, však není důkazem, který by mohl zvrátit skutkový stav, tím by byl až její výslech.

9. Ze shora rozvedených důvodů obviněná navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek odvolacího soudu ve výrocích o vině, o trestu a o náhradě škody, stejně tak rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o vině pod bodem 1. a aby sám zprostil obviněnou v této části obžaloby, případně vrátil věc okresnímu soudu k novému projednání a rozhodnutí.

č. 18

III.

Vyjádření k dovolání

10. K dovolání obviněné se vyjádřil nejvyšší státní zástupce prostřednictvím státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství. Po shrnutí dosavadního průběhu řízení a dovolací argumentace obviněné se k ní státní zástupce vyjádřil následovně.

11. Shledal, že dovolací námítky obviněné naplňují deklarovaný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (ve znění do 31. 12. 2021). Státní zástupce připomněl teoretická východiska občanskoprávní nauky k otázce vlastnického práva v souvislosti s odvoláním daru nemovité věci a konstatoval, že souhlasné prohlášení uzavřené v souvislosti s odvoláním daru nemovité věci představuje soukromou vkladovou listinu, přičemž vklad podle této listiny má deklaratorní účinky. Věcně právní účinky již v důsledku odvolání daru nastaly a nyní je ještě třeba splnit podmínky k tomu, aby se promítly i do stavu zápisů v katastru nemovitostí. Rovněž tak podle předchozí a již neplatné právní úpravy ono „souhlasné prohlášení“ (ve smyslu zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů, a § 40 prováděcí vyhlášky č. 26/2007 Sb.), kterým obdarovaný na základě výzvy dárce podle dřívějšího § 630 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce jen „obč. zák.“), poskytl dárce patřičnou součinnost, nemohlo být tou právní skutečností (tj. právním úkonem), která měla za následek obnovení vlastnického práva dárce (tou byla i dříve výzva k požadovanému vrácení daru, pokud byly splněny předpoklady uvedené v § 630 obč. zák.), nýbrž bylo pouze deklarací obnovení vlastnického práva dárce.

12. Státní zástupce připomněl zjištěný skutkový stav uvedený ve výroku odsuzujícího rozsudku a skutkovou podstatu přečinu poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku zejména ve vztahu k poškozovacímu jednání, které se týká majetku dlužníka,

a dospěl k tomuto závěru. Jestliže v posuzovaném případě byla obviněná shledána vinnou přečinem podle § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku výlučně proto, že svým jednáním, jež spočívalo v poskytnutí součinnosti původnímu dárci, který ve smyslu § 2072 odst. 1 o. z. odstoupil od darovací smlouvy pro nevděk obdarovaného (případně se domohl vrácení daru ve smyslu § 630 obč. zák.), přičemž k této součinnosti došlo ze strany obdarované až poté, co obdržela jednostranný úkon dárkyně o odvolání daru, jak lze dovodit ze skutkové věty napadeného rozsudku, nelze takové rozhodnutí považovat za správné, jelikož koliduje se soukromoprávní úpravou.

13. Obviněná byla uznána vinnou pro jednání, které vedlo pouze k uvedení souladu zápisu v katastru nemovitostí se skutečným stavem, který ohledně vlastnického práva již existoval v době jednání kladeného obviněné za vinu. Státní zástupce shledal sporným, zda lze toto až následné jednání posuzovat jako zcizení, když jde o jednotlivý úkon z doby, kdy již byla otázka vlastnického práva vyřešena (obviněná nebyla podle popisu skutku v napadeném rozsudku uznána vinnou provedením postupných kroků a jednotlivých úkonů, které by předcházely okamžiku rozhodného pro změnu v osobě vlastníka předmětných věcí). Proto nelze hovořit o naplnění znaku „zcizení“ ve smyslu zcizení vlastního majetku, jehož se obviněná nemohla dopustit, pokud její jednání časově následovalo po změně vlastnického práva, tj. kdy již nebyla vlastníkem těchto věcí, které podle rozsudku měla zcizit a které v době jejího jednání nebyly jejím majetkem.

14. Státní zástupce nicméně v obecné rovině připustil, aby bylo podle § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku ve formě zcizení vlastního majetku posouzeno takové jednání, jímž pachatel v postavení dlužníka svých věřitelů, který vlastní majetek nabytý darováním od jiné osoby – dárce, úmyslně, ať již vědomě v součinnosti s dárce či bez jeho vědomí, vůči obdarovanému vystupoval způsobem zjevně porušujícím dobré mravy, což by vedlo až k odstoupení od darovací smlouvy ze strany dárce s dodatečným potvrzením ve formě souhlasného prohlášení dárce a obdarovaného pro potřeby změny zápisu práva v katastru nemovitostí. V posuzovaném případě však o nic takového nešlo, obviněná bylo kladeno za vinu výhradně jednání z doby, kdy již nedisponovala žádným vlastnickým právem k daným nemovitým věcem, z jejichž zpeněžení by se mohli uspokojit její věřitelé. Proto je podle státního zástupce nutno zcela odmítnout závěr uvedený ve skutkové větě, že obviněná souhlasným prohlášením o vrácení daru převedla své vlastnictví k nemovitým věcem, neboť v době tohoto úkonu již nebyla vlastníkem těchto věcí. Pro naplnění znaků trestného činu poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku je přitom třeba trvat na tom, aby to byl obviněný, kdo skutečně zcizil alespoň část svého majetku.

15. Dále státní zástupce uvedl, že darovací smlouva mezi matkou obviněné a obviněnou byla uzavřena přede dnem 1. 1. 2014, proto podle přechodného ustanovení § 3028 odst. 3 o. z. bylo třeba použít na vrácení poskytnutého daru dosavadní ustanovení, tj. § 630 obč. zák., a nikoliv § 2068 a násl. o. z. Uvedenou problematikou časové působnosti zákonů se doposud nezabývaly ani trestní soudy v nyní posuzované trestní věci, ale ani civilní soudy rozhodující o vylučovací žalobě B. N. ve věci vedené u Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci pod sp. zn. 1 Icm 60/2017. Jde nicméně o posouzení, které může mít význam jednak pro hodnocení oprávněnosti jednání matky obviněné (existence práva na vrácení daru pro hrubé porušení dobrých mravů jednáním

obviněné vůči matce), jednak pro zjištění trestnosti jednání obviněné, a to i s ohledem na subjektivní stránku trestného činu.

16. Státní zástupce poznamenal, že vše shora uvedené automaticky neznamená, že by obviněná měla být zproštěna obžaloby, jak se toho domáhala. Za trestný čin poškození věřitele podle § 222 odst. 1 tr. zákoníku prohlašuje zákonodárce i jiná jednání, kterými pachatel jako dlužník vůči svému majetku způsobí stav, kdy věřitel nemůže dosáhnout, byť zčásti, uspokojení své pohledávky. Mezi taková postihnutelná jednání lze zahrnout různé formy fingování pasiv za účelem fiktivního snížení skutečné hodnoty majetku dlužníka i zdánlivé zmenšování majetku dlužníka. Podle § 222 odst. 1 písm. d) tr. zákoníku se postihuje i jednání poškozující věřitele a spočívající v předstírání nebo uznání neexistujícího práva nebo závazku dlužníkem.

17. Státní zástupce proto vyjádřil své přesvědčení, že by v daném případě bylo přílehavější posoudit jednání obviněné (s náležitou úpravou popisu skutku) podle § 222 odst. 1 písm. d) tr. zákoníku, neboť obviněná souhlasným prohlášením pouze předstírala nebo uznala neexistující právo své matky na odvolání daru pro nevděk. Přechin poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. d) tr. zákoníku je úmyslným trestným činem, přičemž postačuje nepřímý úmysl [§ 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku], který musí zahrnovat i to, že v důsledku jednání pachatele vzniká škoda na cizím majetku a že je dána souvislost mezi ní, jeho jednáním a zmařením uspokojení pohledávky jeho věřitele. Pokud by však existovaly pochybnosti o míře a formě zavinění obviněné, bylo by nutno postupovat v její prospěch. Subjektivní stránku příslušného trestného činu nelze pouze předpokládat nebo ji dovozovat ze škodlivého následku (resp. účinku).

18. K dalším námitkám obviněné týkajícím se rozsahu dokazování státní zástupce uvedl, že nyní vzhledem ke shora uvedenému považuje za nadbytečné se jimi zabývat.

19. Státní zástupce proto navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek odvolacího soudu a částečně také rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o vině pod bodem 1., ve výroku o trestu a ve výroku o náhradě škody, stejně tak aby zrušil další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž dojde zrušením, pozbydou podkladu. Dále navrhl, aby Nejvyšší soud přikázal věc soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

20. Vyjádření státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství bylo zasláno k případné replice dovolatelce, která se k němu prostřednictvím svého obhájce též vyjádřila. Obviněná souhlasí se stanoviskem státního zástupce v tom rozsahu, v jakém jí dal za pravdu, polemizovala s ním ovšem o tom, zda její jednání mohlo naplnit jinou variantu téhož trestného činu poškození věřitele podle § 222 odst. 1 tr. zákoníku. Zopakovala své přesvědčení, že nenaplnila znaky žádného trestného činu, důvody pro odvolání daru byly splněny, proto její matka zcela v souladu s právním řádem odvolala dar, obviněná tak nepředstírala a ani neuznala neexistující právo. Proto obviněná trvá na svém návrhu, aby byla pro tento skutek zproštěna obžaloby.

IV.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

21. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení, a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označenému dovolacímu důvodu.

22. Dovolání je svou povahou mimořádným opravným prostředkem, který - na rozdíl od odvolání či některých jiných opravných prostředků - není možné podat z jakéhokoli důvodu, ale jen z některého z taxativně vymezených dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř., resp. podle § 265b odst. 2 tr. ř. Podání dovolání z jiného důvodu je vyloučeno. Přitom nestačí, aby zákonný dovolací důvod byl jen formálně deklarován, ale je třeba, aby námitky dovolatele svým obsahem odpovídaly takovému důvodu.

23. Obecně lze uvést, že dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2021) je možno podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Jde tedy o nesprávný výklad a použití norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotně právních norem jiných právních odvětví. Podstatou je vadné uplatnění příslušných ustanovení hmotného práva na skutkový stav zjištěný soudem prvního a druhého stupně. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán zejména tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplní znaky žádného trestného činu. Tento dovolací důvod ovšem nespočívá v případném procesním pochybení soudů nižších stupňů ani v tom, že se dovolatel sice domáhá použití norem hmotného práva, ale na takový skutek, k němuž dospěl vlastní interpretací provedených důkazů, které soudy prvního a druhého stupně vyhodnotily odlišně od názoru dovolatele. Dovolání s poukazem na citovaný důvod nemůže být založeno na námitkách proti tomu, jak soudy hodnotily důkazy, jaká skutková zjištění z nich vyvodily, jak postupovaly při provádění důkazů, v jakém rozsahu provedly dokazování apod. Dovolání je koncipováno jako mimořádný opravný prostředek, a je tudíž určeno k nápravě pouze závažných právních vad pravomocných rozhodnutí.

b) K dovolacím námitkám obviněné

24. Dovolání obviněné B. M. stojí na stěžejní právní námitce, že jednáním spočívajícím v učinění souhlasného prohlášení o odvolání daru pro nevděk obdarované, které jediné bylo obsaženo v popisu skutku, nemohlo dojít k naplnění skutkové podstaty trestného činu poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku se zvolenou formou jednání v podobě zcizení části svého majetku, jak bylo uvedeno v právní větě odsuzujícího rozsudku odvolacího soudu. Tato základní výhrada obviněné odpovídá deklarovanému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2021) a Nejvyšší soud ji z větší části a ve shodě se státním zástupcem akceptoval jako opodstatněnou, jak bude rozvedeno dále.

25. Přečinu poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku se dopustí ten, kdo, byť i jen částečně, zmaří uspokojení svého věřitele tím, že zničí, poškodí, zatají, zcizí, učiní neupotřebitelnou, nebo odstraní, byť i jen část svého majetku, a způsobí tím na

cizím majetku škodu nikoli malou. Z těchto více alternativně uvedených znaků zmíněné složitě základní skutkové podstaty vybraly soudy nižších stupňů v nyní posuzované trestní věci variantu spočívající v tom, že obviněná „částečně zmařila uspokojení svého věřitele tím, že zcizila část svého majetku, a způsobila tím na cizím majetku škodu nikoliv malou,“ jak uvedl odvolací soud v právní větě ve výrokové části svého rozsudku (soud prvního stupně zvolil shodné alternativy, pouze kladl obviněné za vinu značnou škodu, a to s ohledem na užití jiné právní úpravy účinné v době činu i jeho rozhodování). Zvolené variantě přečinu poškození věřitele ale neodpovídá popis skutku obsažený ve skutkové větě odsuzujícího rozsudku, jak správně namítla obviněná i státní zástupce a jak bude rozvedeno dále. Proto Nejvyšší soud přistoupil ke kasačnímu zásahu a v rozsahu skutku právně kvalifikovaného jako trestný čin poškození věřitele částečně zrušil rozhodnutí soudů nižších stupňů, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení.

26. Zde je třeba ve stručnosti připomenout skutkový stav uvedený ve skutkové větě, o němž v zásadě nebyly mezi stranami pochybnosti a z něhož vycházely i soudy nižších stupňů. Obviněná B. M. podepsala dne 14. 12. 2015 souhlasné prohlášení o vrácení daru pro nevděk týkající se nemovitých věcí, jež nabyta do vlastnictví od své matky darovací smlouvou v roce 2001. Obviněná tak učinila, ačkoliv věděla, že měla splatné závazky (dluhy) vůči svým věřitelům ve výši specifikované ve skutkové větě odsuzujícího rozsudku. V tomto jejím jednání bylo shledáno zcizení části vlastního majetku, čímž měla částečně zmařit uspokojení pohledávek svých věřitelů a způsobit tím na cizím majetku škodu nikoli malou.

27. Podle judikatury (viz např. rozhodnutí pod č. 12/2002, č. 56/2003, č. 26/2007-I., č. 40/2017, č. 43/2019, č. 5/2020, č. 17/2021 a č. 31/2021 Sb. rozh. tr., dále např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 12. 2013, sp. zn. 5 Tdo 1056/2013) i odborné literatury (viz např. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2214; PÚRY, F. Úpadkové trestné činy v České republice. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, zejména s. 67) zcizení majetku spočívá ve změně vlastnického práva jednáním pachatele, tedy v tom, že pachatel převede svůj majetek nebo jeho část na jinou osobu, a to např. prodejem, darováním apod., přičemž zároveň tak znemožní věřitelům uspokojit se z takového majetku či ekvivalentu jeho hodnoty (tedy např. peníze získané z prodeje následně utratí, nezíská za převáděný majetek žádnou či odpovídající hodnotu apod.). Musí jít tedy o taková jednání, při nichž dlužník v konečném důsledku neobdrží za zcizenou majetkovou hodnotu do svého majetku odpovídající protihodnotu vhodnou k uspokojení pohledávky věřitele, popřípadě současně s tím se zbaví takové protihodnoty, aby se z ní věřitelé nemohli uspokojit. Zcizením by mohlo být i jiné jednání, kterým jsou věci původně ve vlastnictví dlužníka vyvedeny z jeho majetku tak, aby se z nich nemohli věřitelé uspokojit (např. dlužník je vyčlení do svěřenského fondu, převede peníze nebo zaknihované cenné papíry z účtu dlužníka na účet jiné osoby, nepůjde-li o dočasný převod mající spíše charakter zatajení majetku, vloží věci do majetku obchodní společnosti nebo uzavře dohodu o vypořádání společného jmění manželů ve prospěch druhého manžela a na úkor věřitelů). Takovým případem by mohlo být i postoupení pohledávky, které je však jako zvláštní případ zcizení vyčleněno a postihováno jako samostatná forma jednání podle § 222 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku.

28. Obviněné B. M. bylo kladeno za vinu, že podepsala souhlasné prohlášení o vrácení daru. Touto listinou však nedošlo k převodu jejího vlastnického práva k dotčeným nemovitým věcem, tedy ke zcizení ve shora zmíněném smyslu, jak ostatně konstatovaly i samy soudy nižších stupňů (viz shodně odůvodnění rozsudků soudu prvního i druhého stupně). Soudy nižších stupňů ovšem toto své zjištění nijak nepromítly do popisu skutku, ale ani do právního posouzení jednání obviněné a zmínily je jen v rámci odůvodnění svých rozhodnutí, které se tak v tomto směru dostalo do rozporu s tím, co uvedly jako skutkové i právní závěry ve výrokové části svých rozsudků (nutno ovšem podotknout, že soud prvního stupně tak učinil pod vlivem závazného právního názoru odvolacího soudu obsaženého v jeho prvním kasačním rozhodnutí, a sice v usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 5. 2019, č. j. 3 To 68/2019 483, jímž byl v celém rozsahu zrušen první rozsudek soudu prvního stupně ze dne 13. 11. 2018, č. j. 3 T 232/2017-363).

29. Především bylo třeba vypořádat se, jak uvedl zcela správně ve svém vyjádření i státní zástupce, s tím, zda se vrácení daru na základě důvodů z doby od 1. 1. 2014, byl-li dar získán darovací smlouvou uzavřenou před 1. 1. 2014, bude posuzovat podle zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, nebo podle zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů. K tomu je možno odkázat na rozhodnutí publikované pod č. 92/2020 Sb. rozh. obč. (jde o rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2020, sp. zn. 33 Cdo 2339/2019), jehož právní věta zní: „Byla-li darovací smlouva uzavřena před 1. 1. 2014, je nutné nárok na vrácení daru vždy poměřovat zákonem č. 40/1964 Sb., občanským zákoníkem, ve znění účinném do 31. 12. 2013, i když k ‚nemravnému‘ chování obdarovaného, pro které dárce žádá vrácení daru, došlo až po 1. 1. 2014.“ V posuzovaném případě byla darovací smlouva týkající se předmětných nemovitých věcí (podle dosavadních skutkových zjištění soudů nižších stupňů) uzavřena dne 12. 4. 2001, tedy dlouhou dobu před nabytím účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, a proto se na okolnosti vrácení daru měl užit § 630 obč. zák., a nikoliv § 2072 o. z. o odvolání daru pro nevděk obdarovaného, jak doposud zvažovaly soudy nižších stupňů i soudy rozhodující o vylučovací žalobě matky obviněné proti insolvenční správce. Byť takový přístup nemusí být a ani není v odborné veřejnosti (zejména akademickou obcí) přijímán jako jediný možný a správný (viz např. k podobné otázce řešení přechodných ustanovení MELZER, F., TÉGL, P. Glosa: K rozhodnutí NS ohledně posouzení tzv. nových skutečností z hlediska přechodných ustanovení občanského zákoníku. Bulletin advokacie č. 3/2021, s. 64), v případě spornosti řešení právní otázky je úkolem Nejvyššího soudu sjednocovat judikaturu, k čemuž slouží především publikace vybraných rozhodnutí se zaujatým právním názorem ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek (viz zejména § 24 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů), proto je třeba se shora označeným rozhodnutím se zmíněnou právní větou řídit i v této věci.

30. I když jsou podmínky i procedura vrácení daru (§ 630 obč. zák.) a odvolání (revokace) daru pro nevděk (§ 2072 o. z.) poněkud odlišné, vycházejí v zásadě z podobných myšlenek. Oběma právním úpravám je společné, jak na to poukazovala obviněná, již dal za pravdu i státní zástupce, že ke změně vlastnického práva dochází na základě jednostranného právního úkonu/právního jednání dárce, který se může domáhat vrácení daru, resp. jej odvolá ze zákonem stanovených důvodů. V obou případech jsou takový právní úkon nebo právní jednání účinné v okamžiku, kdy tento projev vůle dojde

obdarovanému, v tom okamžiku zaniká darovací vztah mezi dárce a obdarovaným, a to zcela nezávisle na tom, jaké je stanovisko obdarovaného, který má v takovém případě povinnost vrátit, co mu bylo plněno, případně poskytnout ekvivalent hodnoty v penězích. V některých parametrech je možno vysledovat vývoj právní úpravy a odlišnosti obou úprav, a to i ve spojitosti s judikatorním vývojem. Tak například podle dřívější úpravy se uplatněním požadavku na vrácení daru darovací smlouva rušila, bylo však sporné, s jakými účinky, tj. zda *ex tunc* či *ex nunc*, resp. jaký dopad měl mít takový úkon další osoby, které v mezidobí odvodily své právo od obdarovaného. V tomto směru se rozcházela odborná literatura, a to i v závislosti na vývoji judikatury a příklonu k tomu či onomu judikatornímu proudu k ustanovení § 48 odst. 2 obč. zák. o účincích odstoupení od smlouvy, které se mělo užít i pro tyto případy – viz argumentaci a shrnutí ve stanovisku pod č. 40/2006 Sb. rozh. obč., ovšem překonaném plenárním náležením Ústavního soudu ze dne 16. 10. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 78/06, publikovaným ve svazku 47 pod č. 162 na s. 145 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu (dále ve zkratce jen „Sb. n. a u.“), podle něž odstoupením od smlouvy se smlouva od počátku ruší, ovšem účinky má odstoupení jen mezi stranami smlouvy a nedopadá na třetí osoby. Jinými slovy dobrověrní nabyvatelé jsou chráněni (to by mělo platit i v případě nabytí od obdarovaného; jinak se rozlišovaly závazkově-právní účinky a věcně-právní účinky takových pozdějších úkonů majících vliv na dříve založený právní vztah). Nemohl-li obdarovaný po odvolání daru věc vrátit, měla se i podle dřívější úpravy užít ustanovení o bezdůvodném obohacení (viz rozhodnutí pod č. 83/2006 Sb. rozh. obč.); k současné úpravě o nepoctivé držbě viz níže. Podle dřívější právní úpravy se právo domáhat se vrácení daru považovalo za majetkové právo podléhající promlčení v obecné tříleté promlčecí lhůtě ve smyslu § 101 obč. zák. Naproti tomu podle nové právní úpravy se darovací smlouva (alespoň podle části odborné literatury) ruší zásadně *ex nunc* k okamžiku, kdy projev o odvolání daru došel obdarovanému, jde-li o reálnou darovací smlouvu, resp. konsenzuální darovací smlouvu, na kterou již bylo plněno (jen v případě smluv konsenzuálních, na které doposud nebylo plněno, se ruší *ex tunc*); na vypořádání vztahu mezi dárce a obdarovaným v případě odvolání daru pro nevděk se užijí pravidla o nepoctivé držbě (viz § 2073 o. z., který se vztahuje jen k obdarovanému, nikoli však k třetím osobám, které od něj odvozují svá věcná práva). Podle nové právní úpravy ve smyslu § 2073 o. z. tak při revokaci daru, jehož je v době revokace obdarovaný stále vlastníkem a který může vydat, se mají užít pravidla o nepoctivé držbě. Revokace daru dárce má v takovém případě věcně-právní účinky a odvoláním daru se obnovuje vlastnické právo dárce s účinky *ex nunc* s tím, že obdarovaný se stává nepoctivým držitelem a vykonává od té chvíle právo, které mu nenáleží (viz § 992 o. z.), a pak se musí s dárce vypořádat jako u nepoctivé držby (podle § 1000 o. z. nepoctivý držitel vydá veškerý užitek, kterého držbou nabyt, a nahradí ten, který by získala zkrácená osoba, jakož i všechnu škodu, která vzešla z jeho držby). Zřetelné odlišnosti jsou i v podmínkách odvolání daru a kromě toho, že podle současné právní úpravy lze odvolat dar i pro nouzi (§ 2068 až § 2071 o. z.), se liší i podmínky odvolání daru pro nevděk podle § 2072 o. z. od těch vymezených v § 630 obč. zák., stejně tak je poněkud odlišně vymezen okruh osob, vůči nimž se obdarovaný má dopustit takového nevděku (jakkoliv je nutno připustit, že se v obou případech podmínky do značné míry překrývají a že reálně v konkrétním případě budou zpravidla naplněny podmínky obou právních úprav). Další podrobnosti o odlišnostech při odvolání daru, ovšem s ohledem na výše vyřčené, že se má užít úprava

dřívější, platná a účinná v době darování, není třeba rozvíjet a lze v tomto směru odkázat na odbornou literaturu – viz např. ŠVESTKA, J., DVORÁK, J., FIALA, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. (§ 1721 až 2520). Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 685; HULMÁK, M. a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 21.

31. Podle § 630 obč. zák., který je třeba v daném případě užít (viz výše), se může dárce domáhat vrácení daru, jestliže se obdarovaný chová k němu nebo členům jeho rodiny tak, že tím hrubě porušuje dobré mravy. Chování obdarovaného spočívající v porušení dobrých mravů je tak jednou z podmínek, pro kterou může dojít k vrácení daru, k němuž ovšem nedochází ze zákona, ale je třeba ještě jednostranný právní úkon (právní jednání) dárce, jenž se musí domáhat vrácení daru (nedomáhá-li se jej např. proto, že obdarovanému odpustil, vlastnické poměry se nemění). Povinnost obdarovaného vrátit předmět darovací smlouvy ale není závislá na tom, zda dárce uplatnil u soudu právo na vrácení daru. Samotným projevem vůle dárce o odvolání daru, který může mít jakoukoliv formu, došlým obdarovanému se darovací smlouva ruší a obnovuje se původní právní vztah, tj. obnoví se vlastnictví dárce k věci *ex nunc* a obdarovaný, který se stal neoprávněným držitelem, je povinen vydat mu věc, případně (nemá-li již onu věc) poskytnout peněžitou náhradu. Na tyto vztahy, které jinak výslovně zákon neupravuje, se totiž užijí ustanovení nejbližší, a to ustanovení o bezdůvodném obohacení. Obdarovaný jako dosavadní vlastník je tedy povinen vydat dar, v případě nemovitých věcí evidovaných v katastru nemovitostí to znamená poskytnout součinnost při změně v evidenci vlastnických práv, tj. v katastru nemovitostí. Neučiní-li tak, může se dárce domáhat této změny soudně (zvažována byla žaloba na určení, resp. žaloba na vyklizení, kde by pak předběžnou otázkou bylo určení vlastnického práva). Většinový názor v odborné literatuře (viz např. Škárová, M. in ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M. a kol. Občanský zákoník II. § 460 – 880. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1799; shodně i Kozák, L. in FIALA, J., KINDL, M. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2009, komentář v systému ASPI k § 630 obč. zák.) i v judikatuře (viz např. rozhodnutí pod č. 83/2006 Sb. rozh. obč.) vycházel z toho, že ke změně vlastnického práva z obdarovaného na dárce (není-li situace komplikována mezitímním převodem práva na třetí osobu) dochází již učiněním projevu vůle ze strany dárce vůči obdarovanému (v okamžiku jeho dojití do sféry obdarovaného), tj. dochází k obnovení vlastnického práva dárce, a tím k zániku vlastnického práva obdarovaného, a to *ex nunc* okamžikem, kdy dojde projev vůle dárce obdarovanému. Proto také dospěl dříve Nejvyšší soud (viz rozhodnutí pod č. 83/2006 Sb. rozh. obč.) k závěru, že v případě převodu darované věci obdarovaným na třetí osobu po takovém okamžiku (poté, co mu dárce doručil důvodnou výzvu k vrácení daru podle § 630 obč. zák.) jde o absolutně neplatný právní úkon, který nemohl založit práva třetí osoby, neboť v tu dobu byl vlastníkem věci již opět dárce. Naopak v případě převodu věci obdarovaným před tímto okamžikem nelze takový převod zpochybňovat, neboť věc převáděl skutečný vlastník (obdarovaný byl v té době vlastníkem). Rozhodnutí soudu na základě určovací žaloby pak může mít jen deklaratorní účinky (není-li žalováno na vyklizení), nevydal-li dárce věc dobrovolně, resp. neposkytl-li dobrovolně součinnost při změně zápisu v katastru nemovitostí. V odborné literatuře se ovšem lze setkat i s minoritním názorovým proudem, který se však v aplikační praxi neprosadil a podle

něž až rozhodnutím soudu na základě žaloby svého druhu (na vrácení daru) dochází ke konstitutivnímu založení vlastnického práva dárce, které se pak záznamem zapíše do katastru nemovitostí (tak např. MIKEŠ, J., ŠVESTKA, J. Nad základními otázkami vrácení daru dárce. Právní rozhledy č. 4/2002, s. 155; PECHA, R. K nároku na vrácení daru podle § 630 ObčZ. Právní rozhledy č. 6/2002, s. 284).

32. Lze tedy shrnout, že ke změně vlastnického práva, pokud jsou splněny okolnosti pro vrácení daru (obdobně při revokaci daru), dochází jednostranným projevem vůle dárce ve chvíli, kdy je doručen obdarovanému. Následným podepsáním souhlasného prohlášení mezi dárce a obdarovaným, které se vyžaduje v případě konsensu o splnění podmínek vrácení daru k dosažení změny zápisu vlastnického práva v katastru nemovitostí tak, aby byl shodný s reálným stavem (neboť ke změně vlastnického práva došlo jednostranným úkonem ze strany dárce), nemůže dojít ke zcizení majetku ve smyslu § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, neboť se jím majetek nepřevádí na jinou osobu.

č. 18

33. Je ovšem třeba připomenout, že jednostranný právní úkon dárce je jen jednou z podmínek změny vlastnického práva, tou druhou je existence předpokladů vymezených v § 630 obč. zák., tedy chování obdarovaného hrubě porušující dobré mravy vůči dárce nebo členům jeho rodiny. Jím se ovšem nerozumělo jakékoliv nevhodné chování obdarovaného nebo pouhý jeho nevděk (nikoli ovšem ve smyslu aktuální úpravy, ale ve smyslu obecného významu slova), ale takové chování, které s ohledem na všechny okolnosti konkrétního případu lze kvalifikovat jako hrubé porušení dobrých mravů, přičemž muselo být buď značné intenzity, anebo soustavné, a to ať už fyzickým násilím, hrubými urážkami, neposkytnutím potřebné pomoci apod.; muselo jít o takové chování obdarovaného vůči rodině dárce, které lze objektivně s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem, za nichž k němu došlo, posoudit jako hrubé porušení mravních a etických norem společnosti, a to z hlediska objektivního, nikoliv jen subjektivního ze strany dárce (viz Škárová, M. in ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M. a kol. Občanský zákoník II. § 460-880. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1799). Kdyby byly takové podmínky splněny, šlo by ze strany dárce o uplatnění práva, kterému se jinak poskytuje ochrana.

34. S ohledem na některé závěry soudů nižších stupňů obsažené v odůvodnění jejich rozhodnutí se ovšem nyní zdá, že shora zmíněné podmínky pro vrácení daru nebyly splněny, že ve skutečnosti mělo jít ze strany obviněné B. M. coby obdarované a její matky B. N. coby dárkyně o fingování těchto podmínek, o pouhou jejich souhlasnou proklamaci neodpovídající realitě (ostatně touto otázkou se souběžně zabývají soudy rozhodující o vylučovací žalobě v rámci insolvenčního řízení). Pokud by taková varianta, na kterou doposud neupnuly orgány činné v trestním řízení svou pozornost, byla zjištěna a prokázána, jak naznačoval ve svém vyjádření státní zástupce, bylo by možno ji posoudit tak, že obviněná uznala neexistující právo na vrácení daru předstírané její matkou jako dárkyní, což by (ve vztahu k obviněné) odpovídalo variantě popsané v § 222 odst. 1 písm. d) tr. zákoníku [případnou odpovědností matky obviněné jako dárkyně ve smyslu § 222 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku se soudy s ohledem na zásady legality a obžalovací nezabývaly a zabývat ani nemohly]. Taková varianta ale předpokládá, že soudy učiní tomu odpovídající skutková zjištění a promítnout je do výroku svých rozhodnutí

(tj. do skutkové věty, následně i do právní věty a do právní kvalifikace). Soudy tak ovšem nemají činit svévolně, jejich aktivita nesmí překročit ústavněprávní rámec a porušit princip nestrannosti jejich rozhodování a nesmějí se stát pomocníky veřejné žaloby (viz k tomu níže). Je to totiž státní zástupce, kdo předstupuje před soud se svými skutkovými tvrzeními obsaženými původně v žalobním petitu, jež musí prokazovat, případně musí náležitě přizpůsobit žalobní petit dosavadním zjištěním a upravit skutkovou větu tak, aby jim odpovídala, nebo ve spojitosti s tím upravit i právní kvalifikaci skutku spolu s právní větou, má-li být změněna. Pokud by snad (čistě hypoteticky) měla platit jiná verze skutkového děje spočívající v tom, že obviněná záměrně vytvářela podmínky pro odvolání daru, resp. pro možnost domoci se jeho vrácení dárkyní (tedy záměrně se chovala vůči matce či jejím rodinným příslušníkům způsobem hrubě porušujícím dobré mravy), aby tím umožnila dárkyni (své matce) znovu nabýt darovaný majetek, a tím zároveň (alespoň zčásti) zmařila uspokojení svých věřitelů, mohla by v tom být spatřována jiná alternativa postižitelného jednání podle § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku spočívající v učinění majetku neupotřebitelným pro účely uspokojení věřitelů, jakkoliv i tato varianta se má vztahovat primárně k jiným případům, kdy jde o jakousi dobu zničení či poškození majetku, přičemž takový majetek pak již nemůže sloužit svému původnímu účelu (např. pachatel vylije drahou tekutinu na zem, smísí materiál s jiným, a tím jej učiní neupotřebitelným). Případně by bylo možno uvažovat o jisté formě jeho odstranění, a to při předpokládané součinnosti s dárce, který pak musí splnit i druhou podmínku v podobě odvolání daru, resp. domáhání se jeho vrácení, zatímco pachatel by v takovém případě splnil podmínku první v podobě chování hrubě porušujícího dobré mravy. S ohledem na dosavadní skutková tvrzení i zjištění soudů nižších stupňů se však zdá tato verze málo pravděpodobná.

35. Takové skutkové závěry, které by umožňovaly vyslovit odsouzení obviněné pro trestný čin poškození věřitele ve spojitosti se změnou vlastnického práva k dříve darovanému majetku z důvodu odvolání daru, resp. požadování jeho vrácení dárce, tedy matkou obviněné, ovšem doposud nebyly učiněny jednoznačně, nejsou ustálené, nepromítly se tak ani do skutkové věty odsuzujících rozsudků, v nichž se objevuje jen jednání, které samo o sobě nemůže založit trestní odpovědnost obviněné pro tento či jiný trestný čin. Z tohoto důvodu nemohl obstát ani odsuzující rozsudek odvolacího soudu v části týkající se skutku původně obsaženého pod bodem 1. výroku o vině ani jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně v této části, proto v napadených částech musely být oba zmíněné rozsudky zrušeny a věc musela být vrácena soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

36. Z těchto důvodů je nadbytečné věnovat se zevrubně dalším námitkám obviněné, protože ve věci bude zřejmě třeba doplnit dokazování, soudy nižších stupňů se tak znovu dostanou do pozice, kdy se budou muset vypořádat s návrhy stran na doplnění dokazování, přičemž se budou muset řídit též pokyny uloženými v tomto rozhodnutí. Nejvyšší soud zde jen připomíná, že je to soud, kdo rozhoduje o rozsahu prováděného dokazování, je však přitom limitován judikaturou zejména Ústavního soudu o rozsahu prováděného dokazování a o tzv. opomenutých důkazech. Podle ní není povinností soudu provést všechny navrhované důkazy, ovšem musí se ústavně konformním způsobem vypořádat se všemi návrhy na provedení důkazu, tj. musí se zabývat každým

z těchto návrhů, musí rozhodnout o neprovedení důkazu a toto své rozhodnutí náležitě zdůvodnit v souladu s uznávanou judikaturou (z judikatury Ústavního soudu viz např. nález ze dne 12. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 95/97, uveřejněný ve svazku 8 pod č. 76 na s. 231 Sb. n. a u., nález ze dne 10. 10. 2002, sp. zn. III. ÚS 173/02, uveřejněný ve svazku 28 pod č. 127 na s. 95 Sb. n. a u., a nález ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. I. ÚS 733/01, uveřejněný ve svazku 32 pod č. 26 na s. 239 Sb. n. a u.). Neakceptování důkazního návrhu obviněné lze založit toliko třemi důvody. Prvním je argument, podle něhož tvrzená skutečnost, k jejímuž ověření nebo vyvrácení je navrhován důkaz, nemá relevantní souvislost s předmětem řízení. Dalším je argument, podle kterého důkaz není s to ani ověřit ani vyvrátit tvrzenou skutečnost, čili ve vazbě na toto tvrzení nedisponuje vypovídací potencií. Konečně třetím je pak nadbytečnost důkazu, tj. argument, podle něhož určité tvrzení, k jehož ověření nebo vyvrácení je důkaz navrhován, bylo již v dosavadním řízení bez důvodných pochybností (s praktickou jistotou) ověřeno nebo vyvráceno.

V.

Závěrečné shrnutí

č. 18

37. Lze tak uzavřít, že dovolací námítky obviněné B. M. týkající se právního posouzení skutku byly vyhodnoceny (v převážné části) jako důvodné. Nejvyšší soud v rámci své přezkumné činnosti zjistil, že dosavadní skutková zjištění koncentrovaná ve skutkové větě napadeného rozsudku (a ve své podstatě shodně obsažená i v rozsudku soudu prvního stupně, resp. předtím v petitu obžaloby) nejsou způsobilá naplnit znaky přečinu poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku ve variantě tvrzené soudy a spočívající ve zcizení majetku (ale prozatím ani v jiné tam uvedené variantě). Proto bylo třeba zrušit v této části nejen napadený rozsudek odvolacího soudu, a to spolu s výrokem o zrušení rozsudku soudu prvního stupně v daném rozsahu a v navazujících výrocích, ale též v rozsahu výroku o vině pod bodem 1., výroku o trestu a výroku o náhradě škody i rozsudek soudu prvního stupně. Zároveň byla zrušena i další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené části rozhodnutí, pokud zrušením uvedených částí rozsudků soudů nižších stupňů pozbyla podkladu. Kasační usnesení Nejvyššího soudu se však nijak nedotýká skutku původně obsaženého pod bodem 2. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně a kvalifikovaného jako přečin porušení povinnosti v insolvenčním řízení podle § 225 tr. zákoníku, ohledně něhož nebylo podáno dovolání a jehož se dovolací řízení netýkalo. Věc byla ve zmíněném rozsahu vrácena k novému projednání a rozhodnutí soudu prvního stupně, protože ve spojitosti s úpravou tvrzení státního zástupce, bude-li trvat na podané obžalobě, bude třeba náležitě doplnit dokazování a případně bude třeba nově naformulovat skutkovou větu, již pak bude přizpůsobena i právní věta a právní kvalifikace. Stranám se přitom zároveň umožní brojit proti takovému novému vymezení i řádným opravným prostředkem.

38. Okresní soud v Novém Jičíně zváží, nakolik je třeba s ohledem na výše uvedené závěry týkající se výkladu ustanovení § 222 odst. 1 písm. a) a d) tr. zákoníku, jak vyplývají i z odborné literatury a dosavadní judikatury, doplnit dokazování, či zda je možno učinit nové rozhodnutí bez takového doplnění pouze s ohledem na stávající důkazy. Ty je třeba pečlivě vyhodnotit a učinit náležitě skutkové závěry, které by bylo možno subsumovat pod příslušná zákonná ustanovení, jak bylo rozvedeno shora. Na základě řádně

provedeního dokazování (při plném respektu k zásadám ovládajícím dokazování, jak plynou z právní úpravy i uznávané judikatury Nejvyššího soudu i Ústavního soudu, zejména pokud jde o tzv. opomenuté důkazy) pak soud učiní jasné skutkové závěry, které promítne do skutkové věty výroku o vině v rozsudku a řádně je právně posoudí. Pokud znovu dospěje k závěru, že není důvod zprostit obviněnou obžaloby, ale je na místě uznat ji vinnou, jednoznačně naformuluje popis skutku v souladu s učiněnými skutkovými zjištěními tak, aby odpovídal ustanovení § 120 odst. 3 tr. ř. a především vyjadřoval zákonné znaky trestného činu, který bude soud v takovém skutku i nadále spatřovat.

39. Nejvyšší soud dále považuje za vhodné doplnit své úvahy v naznačeném směru upozorněním na obecně závaznou judikaturu Ústavního soudu (čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky), který se k možnostem aktivního prokazování viny obviněného soudem bez náležité aktivity státního zástupce jako veřejného žalobce opakovaně vyjadřoval. V tomto směru lze odkázat zejména na náleží Ústavního soudu ze dne 14. 5. 2008, sp. zn. II. ÚS 2014/07, uveřejněný ve svazku 49 pod č. 86 na s. 217 Sb. n. a u., v němž Ústavní soud uvedl: „Odsouzení pachatele trestné činnosti je v souladu s čl. 80 Ústavy České republiky primárně věcí státního zastupitelství. Je to tedy státní zastupitelství, kdo nese odpovědnost za to, aby soudu předložená trestní věc byla podložena procesně použitelnými důkazy potřebnými k rozhodnutí o vině a trestu v souladu s podanou obžalobou. Obecné soudy se proto nikdy nesmějí stavět do pozice pomocníka veřejné žaloby usilujícího rovněž o odsouzení a nelze k takovému výkladu rolí těchto institucí dospět ani výkladem § 2 odst. 5 alinea ultima tr. ř. Posledně uvedené zákonné ustanovení totiž v souladu s ústavními principy spravedlivého procesu a z nich vyplývajícího rozvržení rolí jeho jednotlivých účastníků nutno vykládat tak, že je soud povinen doplňovat dokazování v rozsahu potřebném pro spravedlivé rozhodnutí, které nemusí být nutně odsuzující.“ Výtku neprovedení důkazů (např. ohledně zjištění, zda došlo k fingování neexistujícího práva na vrácení daru) v řízení před soudem prvního nebo i druhého stupně je tak nutno primárně směřovat vůči státnímu zástupci, který by měl aktivně jím tvrzenou vinu před soudem prvního stupně prokazovat, na soudu potom je rozhodnutí, zda provede navržené důkazy, či v souladu s judikaturou týkající se tzv. opomenutých důkazů zamítne jejich provedení (k tomu viz rozsáhlou judikaturu zejména Ústavního soudu, např. náleží ze dne 12. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 95/97, náleží ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. I. ÚS 733/01, náleží ze dne 10. 10. 2002, sp. zn. III. ÚS 173/02, náleží ze dne 18. 11. 2004, sp. zn. III. ÚS 177/04, náleží ze dne 18. 3. 2010, sp. zn. III. ÚS 3320/09, a mnohé další). Podobně je třeba připomenout i judikaturu Ústavního soudu týkající náležitosti popisu skutku, jenž v náleží ze dne 24. 4. 2006, sp. zn. I. ÚS 670/05, uveřejněném ve svazku 41 pod č. 88 na s. 127 Sb. n. a u., uvedl, že péče o dokonalost popisu skutku náleží především aktivitě obžaloby, nikoli aktivitě soudu, který se odstraňováním takové vady podílí na prokazování viny obviněného, což rozhodně nelze chápat jako nestranné rozhodování o vině či nevině (byť je k tomu nucen trestním řádem v § 2 odst. 5 *in fine* tr. ř.). Tyto závěry převzal i Nejvyšší soud v řadě svých rozhodnutí (viz například odůvodnění rozhodnutí pod č. 13/2018, č. 47/2019 Sb. rozh. tr. a mnohá další).

40. Okresní soud v Novém Jičíně tak za součinnosti stran, zejména pak státního zástupce, vyjasní, jaká jsou skutková tvrzení, jež mají odpovídat znakům žalovaného trestného činu,

zda a jakými důkazy jsou prokázána, a bude-li toho třeba, doplní dokazování v potřebném rozsahu, resp. vypořádá se s návrhy na doplnění dokazování, věc náležitě při respektování uznávané judikatury a shora rozvedených závazných právních názorů posoudí a znovu rozhodne.

41. Při novém projednání a rozhodnutí věci je pak soud prvního stupně a následně i odvolací soud vázán právním názorem Nejvyššího soudu vysloveným v tomto usnesení (§ 265s odst. 1 tr. ř.). Dovolací soud zároveň upozorňuje na zákaz změny k horšímu ve vztahu k předchozímu rozhodnutí učiněnému odvolacím soudem, který je vyjádřen v § 265s odst. 2 tr. ř. (tzv. zákaz *reformationis in peius*).

42. Protože vady napadeného rozhodnutí zjištěné na podkladě důvodně podaného dovolání obviněné nebylo možno odstranit v případném veřejném zasedání dovolacího soudu, rozhodl Nejvyšší soud o tomto dovolání podle § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. v neveřejném zasedání.

č. 19

č. 19

Trestný čin padělání a pozměnění peněz podle § 233 odst. 2 alinea 2 tr. zákoníku je dokonán, pokud pachatel udá padělané nebo pozměněné peníze jako pravé nebo platné, anebo jako peníze vyšší hodnoty, tedy jestliže je druhá strana, jíž jsou určeny k úhradě zboží nebo služby, přijme (akceptuje je), protože teprve tehdy dojde k jejich úspěšnému uvedení do oběhu. Nepřijme-li je druhá strana z důvodu podezření, že jde o padělané nebo pozměněné peníze, dopustí se pachatel pokusu uvedeného trestného činu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku.

Padělání a pozměnění peněz, Pokus trestného činu

§ 233 odst. 2 alinea 2 tr. zákoníku, § 21 odst. 1 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2021, sp. zn. 5 Tdo 650/2021, ECLI:CZ:NS:2021:5.TDO.650.2021.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného D. S. podané proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 7. 10. 2020, sp. zn. 68 To 196/2020, jenž rozhodoval jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu ve Vsetíně pod sp. zn. 2 T 56/2020.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 27. 7. 2020, sp. zn. 2 T 56/2020, byl obviněný D. S. uznán vinným pod body 1. až 3. zločinem padělání a pozměnění peněz podle § 233 odst. 2 alinea 2 tr. zákoníku, za který mu byl podle § 233 odst. 2 tr. zákoníku

za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku uložen souhrnný nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 3 roků, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Současně byl zrušen výrok o trestu v rozsudku Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 17. 2. 2020, sp. zn. 4 T 180/2019, který nabyl právní moci dne 3. 3. 2020, jakož i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na tento výrok, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo tímto zrušením, pozbyla podkladu.

2. Proti shora citovanému rozsudku soudu prvního stupně podal obviněný odvolání, o němž rozhodl Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozsudkem ze dne 7. 10. 2020, sp. zn. 68 To 196/2020, následovně. Podle § 258 odst. 1 písm. b), d) tr. ř. zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněného uznal vinným pod body 1. až 3. výroku o vině pokusem zločinu padělaní a pozměnění peněz podle § 21 odst. 1 a § 233 odst. 2 alinea 2 tr. zákoníku, za který mu uložil stejný trest jako soud prvního stupně.

3. Uvedené trestné činnosti se podle rozsudku odvolacího soudu obviněný dopustil (zjednodušeně uvedeno) tím, že dne 3. 1. 2020 z bytu na adrese XY, kde byl na návštěvě u svědkyně A. Ž., bez jejího vědomí a souhlasu odcizil z kuchyňské linky natržený padělek bankovky nominální hodnoty 2 000 Kč se sériovým číslem C 59 638136 hodnocený stupněm nebezpečnosti 4, tj. jako méně zdařilý, přičemž obviněný od svědkyně A. Ž. věděl, že šlo o padělek. Tento padělek se obviněný následně pokusil v XY dne 4. 1. 2020 třikrát uvést do oběhu jako pravou bankovku. Nejprve pod bodem 1. výroku v prostoru čerpací stanice pohonných hmot Benzina jej předal P. T. jako pravou bankovku a požádal jej, aby za ni načerpal naftu v hodnotě 100 Kč. P. T., aniž by mu bylo známo, že jde o padělek bankovky, pro pochybnost, zda na čerpací stanici přijmou natrženou bankovku, nenačerpal naftu do vozidla a pokusil se bankovkou na čerpací stanici nejdříve uhradit nákup cigaret a poté, co M. D. nepřijala padělanou bankovku do tržby, si ji vzal zpět a ve vozidle ji vrátil obviněnému D. S. V případě pod bodem 2. výroku se obviněný pokusil týmž padělkem zaplatit prodavačce M. R. za 2 karty paysafecard (v hodnotách 1 000 Kč a 100 Kč) a za cigarety značky Camel, vše v hodnotě asi 1 200 Kč. Poté, co M. R. nepřijala padělanou bankovku do tržby a požadovala vrácení zboží i hotovosti, vrátil všechno zboží i vrácenou hotovost, vzal si zpět padělanou bankovku a opustil s ní prostor čerpací stanice pohonných hmot. Následně pod bodem 3. výroku v prostorách budovy nádraží Českých drah na ulici XY se pokusil u pokladny zaplatit padělkem pokladní Š. K. jízdenku z XY do XY v hodnotě asi 20 Kč. Poté, co pokladní rozpoznala, že jde o padělek bankovky, na což obviněného upozornila, obviněný z místa odešel a padělek zanechal na pokladně.

II.

Dovolání obviněného

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacího soudu podal obviněný D. S. prostřednictvím svého obhájce dovolání, které opřel o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť napadené rozhodnutí podle něj spočívá na nesprávném právním posouzení skutku, a zpochybnil především řešení způsobilosti užitého padělků, aby byl uveden do oběhu, a posouzení otázky zániku trestní odpovědnosti odvolacím soudem.

5. Obviněný vyjádřil své přesvědčení, že užitý prostředek trestného činu v podobě nekvalitního padělku bankovky nebyl způsobilý ke spáchání trestného činu. Ani v jednom případě nedošlo k dokonání trestného činu a trestnost případného pokusu zanikla z důvodu dobrovolného upuštění obviněného od dokonání činu. Obviněný k tomu poukázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 1. 2015, sp. zn. 8 Tdo 1171/2014, podle kterého je vždy nutné zkoumat, zda a z jakých důvodů byly použité prostředky nezpůsobilé přivodit ohrožení zájmu chráněného zákonem, jednání pachatele je nutno posuzovat i podle stupně společenské nebezpečnosti. Významný je i způsob jednání pachatele, kterým chtěl spáchat trestný čin, do jaké míry se přiblížilo k dokonání činu, pozornost bylo třeba věnovat i kvalitě padělaných peněz a jejich udání jako pravých. V dané věci podle jeho názoru nedošlo k dokonání trestného činu z důvodů, že padělaná bankovka byla nedokonalým padělkem, proto bylo vyloučeno, aby se dostala do peněžního oběhu. Každá prodavačka pohmatem zjistila, že šlo o padělek, a odmítla přijetí bankovky. Jednání pachatele tak jen zdánlivě vyvolávalo nebezpečí, že nastane následek předpokládaný ve skutkové podstatě. V daném případě byly sice naplněny formální znaky trestného činu, ale stupeň společenské nebezpečnosti jednání obviněného byl nižší než nepatrný a postačoval maximálně k právní kvalifikaci jeho jednání jako přestupku.

6. I kdyby šlo o pokus trestného činu, podle obviněného upustil od dokonání trestného činu, učinil tak dobrovolně, zároveň odstranil nebezpečí, které vzniklo chráněnému zájmu z podniknutého pokusu. Obviněný zopakoval, že ve všech případech se padělaná bankovka nedostala do oběhu, neboť obsluha pokladen pouhým pohmatem zjistila, že šlo o padělek, který z těchto důvodů nebyl přijat. Šlo tedy o beztrestný pokus, neboť tím, že obviněný ve třetím případě na nádraží Českých drah v XY zanechal dobrovolně bankovku na pokladně, prokázal, že z jeho strany již nemohla být bankovka použita k opětovnému spáchání trestného činu. Současně tak odstranil nebezpečí, které hrozilo chráněnému zájmu, tj. peněžnímu oběhu. Trestnost pokusu proto zanikla.

7. S ohledem na výše uvedené obviněný v dalším podání ze dne 21. 5. 2021 doplnil dovolací návrh, aby Nejvyšší soud zrušil výrok o vině a trestu („a související výrok o uložení souhrnného trestu“). Pokud by pak ve věci sám nerozhodl, obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené rozhodnutí odvolacího soudu a aby věc vrátil tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí.

III.

Vyjádření k dovolání

8. K dovolání obviněného se vyjádřil nejvyšší státní zástupce prostřednictvím státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství. Po rekapitulaci dovolání a dosavadního průběhu trestního řízení se státní zástupce vyjádřil k vzneseným dovolacím námitkám. Konstatoval, že obviněný v podstatě namítal dvě vady napadeného rozsudku. V první řadě se odvolací soud dostatečně nevypořádal s tím, že užitý prostředek trestného činu v podobě nekvalitního padělku bankovky nebyl způsobilý ke spáchání trestného činu, neboť jeho kvalita byla nevalná a „každá prodavačka pohmatem zjistila, že šlo o padělek a odmítla přijetí bankovky“. Bylo vyloučeno, aby se daný padělek vůbec dostal do oběhu. S ohledem na tuto skutečnost, ačkoliv byly naplněny formální znaky pokusu, tak stupeň společenské nebezpečnosti byl nižší než nepatrný a postačoval maximálně k právní kvalifikaci jednání jako přestupku.

9. Pokud jde o námitku nezpůsobilosti prostředku ke spáchání pokusu trestného činu, podle státního zástupce tato otázka nemůže mít vliv na trestní odpovědnost obviněného, neboť objektivní způsobilost pokusu naplnit znaky určitého trestného činu se v praxi nepovažovala za podmínku trestní odpovědnosti pachatele. Jedinou výjimku představoval v zásadě pouze zvláštní případ absolutně nezpůsobilého pokusu, a to pokus zcela iracionální či "pověrečný", který nemůže založit trestní odpovědnost. V uvedeném případě však nešlo o iracionální pokus, nešlo ani o běžný absolutně nezpůsobilý pokus, nýbrž maximálně o pokus nezpůsobilý relativně. Jednání obviněného bylo v zásadě typickým, běžným způsobem vědomé manipulace s padělanou bankovkou, projevující se snahou o její udání. Neúspěch obviněného nečinil z pokusu jednání absolutně nezpůsobilé a tento neúspěch bylo nutné přičíst nejen nižší kvalitě padělku, ale též obezřetnosti osob, kterým byl padělek nabízen. Státní zástupce uvedl, že méně opatrný nebo unavený pokladník či pokladník nacházející se ve stresové situaci nebo pod tlakem velkého množství zákazníků apod. by nepochybně mohl přehlédnout skutečnost, že šlo o padělek. Státní zástupce tak souhlasil s názorem odvolacího soudu týkajícím se uplatnění subsidiarity trestní represe a zásady *ultima ratio*.

10. Ohledně dobrovolného upuštění od dokonání trestného činu vyjádřil státní zástupce souhlas s názorem odvolacího soudu, že k zániku trestnosti v důsledku upuštění od dokonání nemohlo dojít, protože nebyla splněna podmínka dobrovolnosti. V tomto případě nešlo o nezdařený pokus, neboť podstatou nezdařeného pokusu je situace, když pachatel dojde k přesvědčení, že zamýšlený trestný čin již nelze dokonat. Odmítl také námitku existence extrémního nesouladu mezi provedenými důkazy a učiněnými skutkovými zjištěními.

11. Ze shora uvedených důvodů proto státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného D. S. jako zjevně neopodstatněné.

12. Vyjádření státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství bylo zasláno k případné replice dovolateli, který využil tohoto práva. Setrval na námitkách uplatněných v dovolání a neztotožnil se s názorem státního zástupce v tom, že otázka způsobilosti či nezpůsobilosti pokusu nemohla mít vliv na trestní odpovědnost a že neúspěch obviněného bylo možné přičíst nejen nižší kvalitě padělku, ale též obezřetnosti osob, kterým byl padělek nabízen. Obviněný uvedl, že státní zástupce se dopustil nepřístupné dedukce ohledně případné únavy pokladní, která by mohla padělek snadno přehlédnout, a namítl, že v dané věci nebyl řádně zjištěn skutkový stav, přičemž obviněný se třikrát neúspěšně pokusil udat padělanou bankovku do peněžního oběhu a při třetím pokusu na nádraží Českých drah v XY zanechal padělanou bankovku na pokladně. Tím, že ji tam dobrovolně zanechal, se bankovka dostala definitivně z jeho moci, a současně tak odstranil nebezpečí, které hrozilo chráněnému zájmu předcházejícím jednáním. Zároveň zopakoval, že stupeň společenské nebezpečnosti byl nižší než nepatrný, a uzavřel, že k zániku trestnosti dochází, když pachatel přestane být po spáchání pokusu trestného činu nebezpečný pro společnost, což nastává v okamžiku, když pachatel v důsledku změny chování prokáže, že z jeho strany se již není třeba obávat opětovného spáchání trestného činu, což je

i případ obviněného. Ze všech těchto důvodů obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud vyhověl jeho dovolání.

IV.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

13. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení, a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označenému dovolacímu důvodu.

14. Dovolání je svou povahou mimořádným opravným prostředkem, který na rozdíl od odvolání či některých jiných opravných prostředků není možné podat z jakéhokoli důvodu, ale jen z některého z taxativně vymezených dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř., resp. podle § 265b odst. 2 tr. ř. Podání dovolání z jiného důvodu je vyloučeno. Přitom nestačí, aby zákonný dovolací důvod byl jen formálně deklarován, ale je třeba, aby námitky dovolatele svým obsahem odpovídaly takovému důvodu.

15. Obecně lze uvést, že dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je možno podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Jde tedy o nesprávný výklad a použití norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotně právních norem jiných právních odvětví. Podstatou je vadné uplatnění příslušných ustanovení hmotného práva na skutkový stav zjištěný soudem prvního a druhého stupně. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán zejména tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplňuje znaky žádného trestného činu. Tento dovolací důvod ovšem nespočívá v případném procesním pochybení soudů nižších stupňů ani v tom, že se dovolatel sice domáhá použití norem hmotného práva, ale na takový skutek, k němuž dospěl vlastní interpretací provedených důkazů, které soudy prvního a druhého stupně vyhodnotily odlišně od názoru dovolatele. Dovolání s poukazem na citovaný důvod nemůže být založeno na námitkách proti tomu, jak soudy hodnotily důkazy, jaká skutková zjištění z nich vyvodily, jak postupovaly při provádění důkazů, v jakém rozsahu provedly dokazování apod. Dovolání je koncipováno jako mimořádný opravný prostředek, a je tudíž určeno k nápravě pouze závažných právních vad pravomocných rozhodnutí.

16. Nejvyšší soud připomíná, že zpravidla odmítne jako zjevně neopodstatněné takové dovolání, v němž obviněný pouze opakuje tytéž námitky, jimiž se snažil zvrátit již rozhodnutí soudu prvního stupně, pokud se jimi odvolací soud zabýval a vypořádal se s nimi náležitým a dostatečným způsobem (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 5 Tdo 86/2002, uveřejněné pod č. T 408. ve svazku 17 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2002).

b) K vlastním dovolacím námitkám

17. Obviněný D. S. svým dovoláním napadl rozsudek odvolacího soudu, jímž byl z podnětu jeho odvolání zrušen rozsudek soudu prvního v celém rozsahu, a odvolacím soudem byla znovu vyslovena vina obviněného, přičemž došlo ke změně právní kvalifikace v tom

směru, že v zažalovaném jednání, o němž nebylo jinak pochyb, odvolací soud nespátřoval dokonáný zločin padělání a pozměnění peněz podle § 233 odst. 2 alinea 2 tr. zákoníku, ale jen jeho pokus. V tomto směru tak vyhověl odvolání obviněného, avšak nesouhlasil s ním, že by takové jednání nebylo nebezpečné, že by znaky pokusu nebyly naplněny, resp. že by mělo jít jen o přestupek, popřípadě že by zanikla trestnost pokusu. Obviněný postavil svou dovolací argumentaci předně na nedostatečném stupni společenské nebezpečnosti činu, kterou dovozoval z méně zdařilé kvality padělku bankovky, jež nebyla způsobilá k úspěšnému udání do peněžního oběhu jako pravá. Vlastně tím namítal, že šlo o pokus trestného činu absolutně nezpůsobilým prostředkem. Dále tvrdil, že tak zanikla i případná trestnost pokusu, neboť dobrovolně upustil od dokonání trestného činu. Měl tedy splnit podmínky pro zánik trestnosti pokusu podle § 21 odst. 3 tr. zákoníku.

18. Nejvyšší soud nejprve v obecné rovině připomíná, že zločin padělání a pozměnění peněz podle § 233 odst. 2 alinea 2 tr. zákoníku spáchá ten, kdo padělané nebo pozměněné peníze udá jako pravé nebo platné anebo jako peníze vyšší hodnoty. V daném případě byla obviněnému kladena za vinu varianta spočívající v udání padělaných peněz jako pravých, přičemž odvolací soud dospěl k závěru, že k udání nedošlo, ale obviněný se o ně pokusil (dopustil se jednání k tomu bezprostředně směřujícího v úmyslu spáchat trestný čin, avšak k jeho dokonání nedošlo).

19. Vzhledem k námitkám obviněného je třeba si nejprve vyjasnit zákonodárcem užitý pojmy. Padělanými penězi (bankovkami nebo mincemi) se rozumí české nebo jiné než tuzemské peníze (viz též § 238 tr. zákoníku), které byly padělané, tedy vyhotoveny bez oprávnění s použitím zařízení a materiálů, které nebyly původně určeny k výrobě peněz nebo které nebyly drženy nebo použity v souladu se zákonem, a to s cílem, aby vypadaly jako pravé (viz k tomu např. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2334). Padělanými penězi jsou jakékoli napodobeniny bankovek nebo mincí, které vzhledem ke své kvalitě mohou být při udávání, třeba jen za určitých okolností (např. při placení za snížené viditelnosti v nočním podniku a v podobných situacích), zaměněny s pravými penězi a dostat se tak do oběhu (viz rozhodnutí pod č. 3/1991-I. Sb. rozh. tr.). Avšak nejde o tento případ, pokud jsou užitý takové napodobeniny bankovek, které vůbec nejsou s to plnit funkci oběživa nebo platidla (např. bankovce jen tvarově, popřípadě barevně přizpůsobený kus papíru apod.); v takovém případě pachatel neudává padělané peníze, ale toliko jiného uvádí v omyl ve smyslu § 209 tr. zákoníku o trestném činu podvodu.

20. Obviněný zpochybňoval především to, že jím užitá bankovka byla způsobilým předmětem pro naplnění znaků uvedeného trestného činu. V tomto směru ovšem Nejvyšší soud jednoznačně souhlasí se soudy nižších stupňů, že byly splněny i nároky na užitý padělek vyplývající ze zmíněné judikatury. Obviněný totiž neužil nějaký tvarově či barevně přizpůsobený kus papíru, ale padělek bankovky, který jistě nejméně za určité situace byl způsobilý plnit funkci oběživa. Za takový padělek je třeba považovat i padělek bankovky stupně nebezpečnosti č. 4 (méně zdařilý). Ostatně způsobilosti obviněným užitého padělku být uveden do oběhu odpovídá i reálný průběh činu kladeného mu za vinu, a to nejméně pod body 1. a 2. výroku o vině, neboť svědek P. T. nerozpoznal, že jde o padělek, bál se čerpat pohonné hmoty jen proto, že obviněným předaná

bankovka byla natržená, podobně nepřijetí bankovky vysvětlovala i svědkyně M. D., také ona ji nepřijala, protože byla natržená a vlhká, ale nepoznala, že šlo o padělek. Svědkyně M. R. ji dokonce původně přijala a vrátila na ni peníze obviněnému, pak se jí ale bankovka nějak nezdála, proto požádala obviněného o vydání zaplaceného zboží i vrácených peněz a nedokázala ani po poradě s kolegyní jednoznačně říci, zda byla bankovka padělaná. Dokonce i třetí svědkyně Š. K. původně přijala bankovku a již chtěla tisknout lístek, až pak se jí zdála divná, necítila vodoznak, a proto ji zkontrolovala pod UV lampou a poznala, že jde o padělek, proto zadržela bankovku a zavolala Policii České republiky. I z uvedeného vyplývá, že za určitých okolností byla daná bankovka nepochybně způsobila k uvedení do oběhu a na první pohled nešlo o padělek, jak nezávisle na sobě potvrdilo několik svědků. V tomto směru tak lze souhlasit se státním zástupcem i soudy nižších stupňů, že obviněným užitou bankovku lze označit za padělané peníze.

č. 19

21. Znak „udání“ padělaných peněz (o pozměněné peníze zde nešlo, proto se tomuto pojmu dále Nejvyšší soud nevěnuje) spočívá v tom, že pachatel užije padělané peníze jako pravé. Míní se tím jejich jakékoli pachatelovo odevzdání jiné osobě jako pravých a platných peněz (nebo jako peněz vyšší hodnoty) např. při půjčce, prodeji padělaných cizozemských peněz, při placení za poskytnuté služby, při dání peněz do zástavy, při výměně za cizozemské peníze anebo při darování (viz rozhodnutí pod č. 58/1978 Sb. rozh. tr.). Udáním však není uzavření peněz např. do sejfů, k němuž nemá nikdo jiný přístup (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 6. 2012, sp. zn. 7 Tdo 487/2012). Udáním také není prodej napodobeniny mince sběrateli do jeho sbírky, nebo má-li taková mince sloužit jako ozdoba (součást přívěsku), popřípadě jsou-li padělky jen ukázány jiné osobě k doložení solventnosti jejich držitele (může tu však jít o přechovávání ve smyslu § 233 odst. 1 tr. zákoníku nebo o součást podvodu podle § 209 tr. zákoníku). Shodně viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2334. Není přitom rozhodné, jak s přijatými padělanými penězi naloží jejich nový držitel (k tomu viz přiměřeně rozhodnutí pod č. 58/1978 a č. 2/2009 Sb. rozh. tr.). Udáním padělaných nebo pozměněných peněz jako pravých nebo platných anebo jako peněz vyšší hodnoty je míněn v zásadě jakýkoliv způsob uvedení takových padělků nebo pozměněných pravých peněz do oběhu, aniž by je sám pachatel padělal nebo pozměnil (viz k tomu rozhodnutí pod č. 58/1978 a č. 2/2009 Sb. rozh. tr., viz též materiál publikovaný pod č. 29/1982, s. 204, Sb. rozh. tr.).

22. V daném případě i s ohledem na odlišnou právní kvalifikaci činu užitou soudem prvního a druhého stupně bylo poněkud sporné, zda jednání obviněného zůstalo ve stadiu pokusu anebo již byly naplněny znaky posuzovaného trestného činu, a to především vzhledem k naplnění znaku "udání", tj. zda předání padělku bankovky k zaplacení je již udáním, anebo je udáním teprve akceptace takového předání padělku druhou stranou (tzn. přijetí bankovky k úhradě za zboží či služby). Většinová aplikační praxe i nauka se přiklání k tomu, že znak "udání" je naplněn jen tehdy, pokud je pachatel úspěšný při předání peněz coby oběživa (tj. při plnění jejich základní funkce všeobecného prostředku směny), tj. jestliže dosáhne toho, že je protistrana jako peníze pravé a platné akceptuje, tedy je též jako pravé a platné převezme, jinak jde o pouhý pokus jejich udání (např. pokud pokladník ihned rozpozná, že jde o padělané peníze a zadrží je, popřípadě je odmítne převzít, a nedojde tak k jejich predisponování a splnění funkce oběživa). K tomu

Ize odkázat na shodný názor vyjádřený v odborné literatuře – viz zejména DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. a kol. Trestní zákoník. Komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 1509; KUČTA, J. a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 238. Z judikatury lze odkázat zejména na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 11. 2014, sp. zn. 5 Tdo 1242/2014, dále na rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 6. 2002, sp. zn. 3 To 67/2002, nebo na rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. 10. 1997, sp. zn. 1 To 187/97, publikovaný v časopise Soudní rozhledy č. 1/1998, s. 14. V tomto směru lze vyjít též z obecného významu slova „udat“, jímž se rozumí mimo jiné zbavit se něčeho, uplatnit něco (tak např. Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost. Praha: Academia, 2013, s. 464), či zařídít, aby někdo něco přijal, zbavit se, atd. (viz Příruční slovník jazyka českého. Díl VI. Praha: ČSAV, 1951–1953, s. 386). Úspěchem při předání padělané bankovky, tj. jejich přijetím, podmiňoval pojem udání padělaných či pozměněných peněz též jeden z jazykovědců (viz ZUBATÝ, J. Udati, udávati, udánlivý, údaj, údajný. In: Naše řeč, 1930, č. 7, s. 141 až 150).

23. Lze tak uzavřít, že odvolací soud posoudil případ obviněného správně, pokud dospěl k závěru, že zločin padělání a pozměnění peněz podle § 233 odst. 2 alinea 2 tr. zákoníku nebyl dokonán, ale že se o něj obviněný jen pokusil, neboť nebyl naplněn znak „udání“ ve smyslu shora nastíněném, protože nedošlo k akceptaci bankovky jako pravého a platného platidla (poněkud jinak by tomu mohlo být v případě jednání popsaného pod bodem 2. ve výroku o vině v napadeném rozsudku odvolacího soudu, ale zde brání odlišnému závěru zákaz *reformationis in peius*).

24. Neobstojí ani obviněného argument, že nemohlo jít o trestný pokus ve smyslu § 21 odst. 1 tr. zákoníku, neboť předávaný padělek bankovky byl nezpůsobilý k uvedení do oběhu. K tomu se již vyjádřil Nejvyšší soud výše. Obviněný tím mínil zřejmě případ pokusu absolutně nezpůsobilým prostředkem, o který však v daném případě nešlo, kromě toho neplatí ani zřejmě obviněným zamýšlená teze, že takový případ je z povahy věci beztrestný. Především je nutno souhlasit se státním zástupcem, že s ohledem na kvalitu padělků šlo pouze o relativně nezpůsobilý pokus, protože za jiných okolností (např. za tmy) vůči jiné osobě (viz např. předání bankovky P. T.) mohlo být takové jednání obviněného úspěšné, předmětná bankovka tak byla jen relativně nezpůsobilým prostředkem spáchání uvedeného trestného činu.

25. Nejvyšší soud nesouhlasí ani s obranou obviněného, že došlo k zániku trestnosti pokusu podle § 21 odst. 3 tr. zákoníku. Především je třeba upozornit, že při posuzování trestnosti pokusu se rozlišuje, zda jde o pokus ukončený a neukončený. Zatímco v případě neukončeného pokusu stačí k zániku jeho trestnosti podle § 21 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, že se pachatel dobrovolně zdrží dalšího jednání, které považuje za potřebné k dokonání činu (viz rozhodnutí pod č. 16/1979 Sb. rozh. tr.), v případě ukončeného pokusu obvykle nestačí pouhé zdržení se dalšího jednání jako u neukončeného pokusu, nýbrž je třeba dobrovolného aktivního zásahu pachatele k odstranění nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu (popřípadě je třeba dobrovolně učinit oznámení o pokusu v době, kdy takové nebezpečí mohlo být ještě odstraněno příslušným orgánem); přitom trestnost již ukončeného pokusu nezanikne upuštěním od opakování pokusu, a to ani tehdy, jestliže pachatel mohl bez

obtíží opakovat tento pokus – viz rozhodnutí pod č. 9/2012-II. Sb. rozh. tr. Míru aktivity pachatele v takovém případě nelze stanovit obecně, ale je třeba ji posuzovat individuálně se zřetelem na okolnosti a poměry pachatele, zda pachatel učinil vše potřebné, aby zabránil následku, a zda to, co učinil, za daných okolností postačovalo k zabránění následku a bylo v příčinné souvislosti s odvrácením nebezpečí, které hrozilo zájmu chráněnému trestním zákonem. Přitom rozhodnutí pachatele upustit od dokonání trestného činu musí trvat až do konečného odvrácení nebezpečí vzniku následku; zániku trestnosti pak nebrání okolnost, že následek byl odvrácen za přispění a pomoci jiných osob, jestliže se tak stalo na základě aktivního jednání pachatele (viz k tomu rozhodnutí pod č. 27/1987 Sb. rozh. tr.). K případům, kdy nedochází k zániku trestnosti pokusu u násilné trestné činnosti, viz např. též rozhodnutí pod č. 16/1979 a č. 7/2007 Sb. rozh. tr., podle nichž možnost splnit podmínky zániku trestnosti pokusu u ukončeného pokusu má pachatel jen v těch výjimečných případech, kdy mezi jeho jednáním a způsobením zamýšleného následku podle povahy použitého prostředku a podle záměru pachatele zbývá ještě určitá doba, v níž je možno zabránit následku. V takových případech pak nestačí pouhé zdržení se dalšího jednání jako u neukončeného pokusu, nýbrž je třeba dobrovolného aktivního zásahu pachatele k odvrácení nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu, popřípadě je třeba dobrovolně učinit oznámení o pokusu v době, kdy takové nebezpečí mohlo být ještě odstraněno příslušným orgánem.

26. S ohledem na výše uvedený judikatorní přístup tedy ve vztahu k zániku trestnosti pokusu zločinu padělaní a pozměnění peněz podle § 21 odst. 1 a § 233 odst. 2 alinea 2 tr. zákoníku spočívajícího v tom, že pachatel předal padělanou bankovku k zaplacení za zboží nebo služby, avšak druhá smluvní strana ji nepřijala na úhradu ceny takového zboží nebo služby z důvodu podezření, že jde o padělek, nemůže prakticky nastat situace, za které by zde pachatel mohl dobrovolně upustit od spáchání takového trestného činu. Nenabízí se totiž vůbec žádný prostor pro určité jednání, kterým by dříve vyvolané nebezpečí mohl obviněný jako pachatel odvrátit, protože toto nebezpečí bylo zcela odvráceno druhou smluvní stranou, které byl padělek bankovky předán. Navíc bude prakticky vždy chybět i prvek dobrovolnosti, který je nezbytnou podmínkou zániku trestnosti pokusu, jak již uváděl státní zástupce ve svém vyjádření i odvolací soud v odůvodnění svého rozsudku. Je třeba totiž upozornit především na povinnosti příjemce platby vyplývající ze zákona č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, podle jehož § 12 odst. 1 a 2 může každý odmítnout přijetí bankovek nebo mincí, u kterých existuje důvodné podezření, že jsou padělané nebo pozměněné, ledaže je povinen je zadržet, přičemž povinnost zadržet padělané peníze bez náhrady je uložena mimo jiné jakékoliv právnické osobě v § 12 odst. 2 písm. a) citovaného zákona, tj. i osobám jednajícím za právnickou osobu, jako jsou její zaměstnanci. Kromě toho je podle § 12 odst. 2 písm. e) citovaného zákona povinností právnické osoby následně předat stejnopis potvrzení o zadržení podezřelých bankovek nebo mincí bez zbytečného odkladu Policii České republiky. Prvek dobrovolnosti tak nemůže být naplněn.

27. Je třeba odmítnout také námitku obviněného týkající se minimální „společenské nebezpečnosti“ trestného činu, za který byl odsouzen. Předně je nutno poukázat na to, že společenská nebezpečnost (nebezpečnost činu pro společnost) byla materiální

znakem trestného činu podle § 3 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů, který byl účinný do 31. 12. 2009, není však znakem trestného činu podle současné právní úpravy – viz zejména § 13 odst. 1 tr. zákoníku. Nyní platný trestní zákoník upravuje pouze zásadu subsidiarity trestní represe a princip *ultima ratio* v § 12 odst. 2 tr. zákoníku, v němž užívá pojmu společenská škodlivost.

28. Jde-li o námitku týkající se subsidiarity trestní represe, ani v tomto směru nemohl dát Nejvyšší soud obviněnému za pravdu, naopak lze souhlasit se soudy nižších stupňů i s názorem uvedeným ve vyjádření státního zástupce k dovolání obviněného. Obviněný i při řešení této otázky vycházel z toho, že samotný pokus udání padělané bankovky do oběhu a následné zanechání padělané bankovky na pokladně po odhalení, že jde o padělek, nemají být trestné, neboť to není dostatečně společensky závažné a škodlivé. Zákonodárce má ovšem na tuto záležitost jiný náhled a chce takové jednání postihovat jako trestný čin, jak bylo rozvedeno shora. K výkladu zásady subsidiarity trestní represe a principu tzv. *ultima ratio* lze odkázat na odborný výklad v recentních učebnicích trestního práva či uznávaných komentářích k trestnímu zákoníku (za všechny např. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 115). Především je třeba odkázat na stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012, publikované pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr. Podle názorů v něm vyslovených (mimo jiné) zásadně platí, že každý protiprávní čin, který vykazuje všechny znaky uvedené v trestním zákoníku, je trestným činem a je třeba vyvodit trestní odpovědnost za jeho spáchání. Tento závěr je však v případě méně závažných trestných činů korigován použitím zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, podle níž trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Stanovisko dále výslovně uvádí, že společenská škodlivost není zákonným znakem trestného činu, neboť má význam jen jako jedno z hledisek pro uplatňování zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Společenskou škodlivost přitom nelze řešit v obecné poloze, ale je ji třeba zvažovat v konkrétním posuzovaném případě u každého spáchaného méně závažného trestného činu, u něhož je nutné ji zhodnotit s ohledem na intenzitu naplnění kritérií vymezených v § 39 odst. 2 tr. zákoníku, a to ve vztahu ke všem znakům zvažované skutkové podstaty trestného činu a dalším okolnostem případu. Úvaha o tom, zda jde o čin, který s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe není trestným činem z důvodu nedostatečné společenské škodlivosti případu, se uplatní za předpokladu, že posuzovaný skutek z hlediska dolní hranice trestnosti neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty. Kritérium společenské škodlivosti případu je doplněno principem „*ultima ratio*“, ze kterého vyplývá, že trestní právo má místo pouze tam, kde jiné prostředky z hlediska ochrany práv fyzických a právnických osob jsou nedostatečné, neúčinné nebo nevhodné.

29. Nejvyšší soud uzavírá, že obviněný se pokusil ve třech případech udat do oběhu méně zdařilou napodobeninu dvoutisícikorunové bankovky, která byla schopna plnit funkci oběživa, byť pouze za určitých okolností (např. za snížené viditelnosti), a že tento padělek byl (za určitých okolností) způsobilý k oklamání jeho příjemce při placení za zboží nebo služby. Rozhodně není možno takové jednání označit za málo společensky nebezpečné či škodlivé, jak to činil obviněný, naopak potírání penězokazectví je zájmem

společnosti uznávaným nejen u nás, ale i v zahraničí, o čemž svědčí i řada mezinárodních smluv, které nás zavazují k jeho trestněprávnímu postihu (viz zejména Úmluvu o potírání penězokazectví, která byla vyhlášena pod č. 15/1932 Sb.). Jednání obviněného bylo proto odvolacím soudem zcela správně posouzeno jako pokus zločinu padělání a pozměnění peněz podle § 21 odst. 1 a § 233 odst. 2 alinea 2 tr. zákoníku.

V.

Závěrečné shrnutí

30. Lze tak uzavřít, že ty námitky obviněného D. S., které bylo možno označit za námitky nesprávného právního posouzení skutku ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., Nejvyšší soud shledal jako zjevně neopodstatněné. Proto podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné ze shora rozvedených důvodů, aniž by podle § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumával zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí nebo jemu předcházejícího řízení.

31. Protože Nejvyšší soud rozhodl o odmítnutí dovolání podle § 265i tr. ř., mohl tak učinit v neveřejném zasedání podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.

č. 20

č. 20

Při rozhodování o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody je třeba podle § 88 odst. 1 tr. zákoníku zohlednit především stav dosavadní nápravy odsouzeného, aktuální poznatky k jeho osobě a prostředí, v němž by se ocitl po podmíněném propuštění na svobodu. Splnění těchto předpokladů může spočívat i v tom, že odsouzený se ve výkonu trestu odnětí svobody úspěšně podrobil vhodnému programu zacházení, včetně např. léčby závislosti na návykových látkách, která byla důvodem spáchání trestné činnosti, a že po propuštění na svobodu má zajištěnu další terapeutickou a sociální pomoc.

K tomu, aby odsouzený po podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody vedl řádný život a aby byla prognóza v tomto směru reálná i u odsouzeného, který již byl v minulosti ve výkonu trestu odnětí svobody a případně byl z něj podmíněně propuštěn, je vhodné využít i některá z opatření podle § 89 odst. 1 věty druhé, odst. 2 věty první tr. zákoníku, např. vyslovení dohledu nad odsouzeným, uložení přiměřených omezení a přiměřených povinností, včetně povinnosti nahradit škodu nebo nemajetkovou újmu způsobenou trestným činem nebo vydat bezdůvodné obohacení získané trestným činem.

Možnost podmíněného propuštění nelze vyloučit jen s poukazem na dřívější odsouzení nebo na to, že odsouzený byl již v minulosti podmíněně propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody, byť i to jsou důležitá kritéria k posouzení prognózy, zda odsouzený povede v budoucnu řádný život.

Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

§ 88 odst. 1, § 89 odst. 1, 2 tr. zákoníku

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 27. 1. 2020, sp. zn. 6 To 31/2020, ECLI:CZ:KSUL:2020:6.TO.31.2020.1

Krajský soud v Ústí nad Labem podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. ř. zrušil napadené usnesení okresního soudu a sám znovu rozhodl tak, že podle § 88 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku se odsouzený D. J. podmíněně propouští z výkonu trestu odnětí svobody v trvání 24 měsíců a 30 měsíců uloženého mu rozsudkem Okresního soudu v Děčíně ze dne 20. 11. 2018, č. j. 5 T 31/2017-244, a rozsudkem Zemského soudu v Drážďanech, Spolková republika Německo, ze dne 20. 10. 2017, sp. zn. 4 KLS 310 Js 60416/16, který byl na území České republiky uznán rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 28. 5. 2018, č. j. 51 T 2/2018-154, ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 7. 2018, sp. zn. 14 To 93/2018. Podle § 89 odst. 1 tr. zákoníku byla odsouzenému stanovena zkušební doba v trvání 3 roků a zároveň byl nad odsouzeným vysloven dohled. Podle § 89 odst. 2 části věty první za středníkem tr. zákoníku byla odsouzenému uložena povinnost, aby ve zkušební době podmíněného propuštění podle svých sil nahradil škodu, kterou způsobil trestnými činy. Podle § 89 odst. 2 části věty první před středníkem tr. zákoníku a § 48 odst. 4 písm. b), h) tr. zákoníku byla odsouzenému uložena povinnost, aby se podrobil resocializačnímu programu v Komunitním domě Sv. D. v S. p. R. akreditovanému Ministerstvem spravedlnosti České republiky a k tomuto nastoupil dne 28. 1. 2020 a aby se zdržel požívání omamných a psychotropních látek a na výzvu terapeuta nebo probačního úředníka se podrobil testování na jejich užití.

č. 20

I.**Rozhodnutí soudu prvního stupně**

1. Napadeným usnesením Okresní soud v Mostě podle § 88 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku zamítl žádost odsouzeného D. J. o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, který mu byl uložen jednak rozsudkem Okresního soudu v Děčíně ze dne 20. 11. 2018, č. j. 5 T 31/2017-244, a jednak rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 28. 5. 2018, č. j. 51 T 2/2018-154. V odůvodnění tohoto rozhodnutí soud prvního stupně uvedl, že i přes kladné hodnocení chování odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody má za to, že s ohledem na jeho dosavadní způsob života, protože byl opakovaně odsouzen k trestům, včetně nepodmíněných trestů odnětí svobody, není osobou, ohledně které by bylo možné uzavřít, že výkon trestu na něj zapůsobil natolik, aby se již vyvaroval páchání trestné činnosti a vedl v budoucnu řádný život. Odsouzený je totiž ve výkonu trestu odnětí svobody již počtvrté a uložené a vykonané nepodmíněné tresty odnětí svobody zcela zjevně neměly žádné výchovné účinky na jeho chování a způsob života. Zároveň okresní soud zdůraznil, že odsouzený již v minulosti byl jednou podmíněně propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody, ale ve zkušební době se osvědčil a poté se znovu dopouštěl trestné činnosti.

II.

Stížnost odsouzeného

2. Proti tomuto usnesení okresního soudu podal odsouzený bezprostředně po jeho vyhlášení stížnost, kterou později podrobně písemně odůvodnil. Tím, že mu byla vyčítána jeho minulost a počet předchozích odsouzení, podle něj soud prvního stupně porušil právo na spravedlivý proces a zákaz dvojího přičítání. Odsouzený poukázal na obsah hodnocení, které na něj vypracovala vězeňská služba. Zdůraznil, že ve všech hodnotících obdobích plnil stanovený program zacházení, dobrovolně se přihlásil do léčebného programu ve vězeňském specializovaném oddělení pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování způsobenou užíváním návykových látek a úspěšně absolvoval léčebný program po 15 měsících jako nadprůměrný klient. Je zařazen do první dostupné skupiny vnitřní diferenciaci a 5krát byl kázeňsky odměněn; naopak nebyl kázeňsky trestán. Je si vědom své minulosti a svého problému s drogovou závislostí, která byla hlavní příčinou páchaní jeho trestné činnosti. Proto se poprvé ve svém životě dobrovolně, na základě změny myšlení, chování a životního stylu, rozhodl vyhledat profesionální pomoc terapeutů a sociálních pracovníků. V léčebném programu svou chutí a rozhodností změnil náhled na drogy a marnost s nimi spojenou. Odsouzený je vyučen jako kuchař, tuto práci také fakticky vykonával, má pracovní návyky a je pracovně motivován a schopen práce. I přes úspěšné dokončení vězeňského léčebného programu je si stále vědom skrytých rizik a nástrah, hlavně po výkonu trestu. Proto má i na tuto dobu zajištěnu následnou péči a byl přijat do komunitního domu v S. p. R. Resocializační program v této komunitě je profesionální a spojen se vší terapeutickou a sociální pomocí, přičemž minimální doba pobytu je 6 měsíců. Odsouzený má zajištěno bydlení a práce pro něj bude zajištěna do jednoho měsíce po nástupu do komunity. Nástup je plánován neprodleně po výkonu trestu odnětí svobody, kdy si jej před vchodem do věznice vyzvedne sociální pracovník. Odsouzený podle svého tvrzení řeší eliminaci nástrah rád a i s vědomím, že cesta k úspěchu bude trnitá, ale je přesvědčen, že není nedosažitelná. V průběhu výkonu trestu odnětí svobody ze sebe vydává poprvé maximum a smysluplně využívá čas na přípravu úspěšného návratu do společnosti. Je na vrcholu své motivace a následná péče v doléčovacím a resocializačním komunitním domě je tou nejlepší volbou mimo jeho bydliště, kde s pomocí terapeutů začne pracovat na návratu do plnohodnotného života. Odsouzený má proto za to, že okresní soud rozhodl zaujatě a nepřihlédl ke stupni jeho nápravy, eliminaci rizikových faktorů, k jeho aktivitě a k přípravě ve formě následné péče. Dluhy má ve výši asi 83 000 Kč, která ovšem nevylučuje jejich splácení. Cíl v profesionální následné péči si určil zcela dobrovolně. Odsouzený si tedy podle svého úsudku vytvořil ve věznici podmínky pro návrat do plnohodnotného života s následnou péčí a léčebný protidrogový program mu byl velmi nápomocný při přehodnocení jeho života. Má sílu, chuť a motivaci pokračovat ve své nápravě. Vzhledem k tomu odsouzený navrhl přehodnocení rozhodnutí okresního soudu v jeho prospěch.

III.

Rozhodnutí o stížnosti

3. Při rozhodování o podané stížnosti přezkoumal Krajský soud v Ústí nad Labem správnost výroku napadeného usnesení i řízení mu předcházející a dospěl k následujícím závěrům.

4. V řízení předcházejícím vydání napadeného usnesení byla dodržena všechna ustanovení trestního řádu zajišťující právo odsouzeného na obhajobu. Veřejné zasedání bylo konáno v jeho přítomnosti, byl v jeho průběhu vyslechnut, a byla mu tak dána možnost vyjádřit se k předmětu řízení, které také využil. Zde odsouzený mimo jiné uvedl, že trestnou činnost v minulosti páchal kvůli drogám. Nyní se poprvé v životě přihlásil na „drop in“, cítí se lépe, začal přemýšlet jinak a rozhodl se také jít do komunity. Rozhodl se, že se musí něco změnit, a zajistil si doléčovací centrum. V případě podmíněného propuštění by nastoupil do Komunitního domu Sv. D., kam byl přijat a kde má též zajištěno ubytování. Při veřejném zasedání přítomná vedoucí služby odborného sociálního poradenství Oblastní charity Č. K. jakožto subjektu provozujícího zařízení Komunitní dům Sv. D. v S. p. R. doplnila, že odsouzený je hodnocen jako nadprůměrný klient, spolupráce s ním probíhá již od roku 2018, tato neklesá, ale naopak je na vrcholu; k tomu připojila svou přímluvu za odsouzeného.

5. Přezkoumávané usnesení lze pokládat za nesprávné dílem po formální stránce, zejména však věcně. Pochybení formálního charakteru se okresní soud při svém rozhodování dopustil tím, že podle výroku napadeného usnesení zamítl žádost odsouzeného o podmíněně propuštění z výkonu trestu odnětí svobody s konstatováním, že jeden ze společně vykonávaných trestů mu byl uložen rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 28. 5. 2018, č. j. 51 T 2/2018-154. Z obsahu spisového materiálu je však zřejmé, že tímto rozsudkem byl pouze na území České republiky uznán rozsudek cizozemského soudu, konkrétně Zemského soudu v Drážďanech, Spolková republika Německo, jímž byl odsouzený ve skutečnosti uznán vinným a kterým mu byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 30 měsíců. Pochybení okresního soudu však spočívá především v tom, že své rozhodnutí opřel výlučně o dosavadní způsob života odsouzeného a jeho negativní trestní minulost (která je evidentní a nesporná), avšak naprosto ignoroval významné novum v podobě změny vnitřního postoje odsouzeného, absolvování specializovaného terapeutického programu v rámci výkonu trestu odnětí svobody a zajištěné pokračování terapeutického programu i po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a tyto skutečnosti nijak nehodnotil.

6. Z předloženého spisového materiálu bylo na základě hodnocení, které měl k dispozici již okresní soud, zjištěno, že odsouzený se nejprve nacházel ve vazbě, odkud byl převeden do výkonu trestu odnětí svobody (v tomto smyslu tudíž byla naprosto bezpředmětná zmínka státní zástupkyně v její závěrečné řeči ve veřejném zasedání o tom, že odsouzenému přitěžuje jeho dodání do výkonu trestu odnětí svobody, neboť ve skutečnosti byl policejním orgánem dodán do vazby, což byl postup zcela standardní, nemluvě již o tom, že podle § 88 odst. 3 tr. zákoníku má soud přihlídnout při rozhodování o podmíněném propuštění k tomu, zda odsouzený včas nastoupil do výkonu trestu, pouze v případě osob odsouzených za zločin, což ovšem není případ odsouzeného v projednávané věci). Plnění stanoveného programu zacházení odsouzeným bylo

hodnoceno celkem ve 4 hodnotících obdobích, ve všech se závěrem, že program plní. I v současné době podle věznice plní stanovený program zacházení svůj cíl. Odsouzený má zároveň stanoven cíl programu speciálního zacházení spočívající v úspěšném absolvování terapeutického programu specializovaného oddílu a dosažení uvědomělého odmítání návykových látek. Odsouzený úspěšně absolvoval terapeutický program specializovaného oddílu a dodržováním abstinence v užívání návykových látek se snaží o změnu svého života na život bez drog. Zároveň si ve věznici vytváří pracovní návyky aktivním zapojováním se do prací pro věznici a do extramurálních aktivit, úspěšně absolvoval kurs „Finanční gramotnost“ a udržuje si sociální zázemí. Projevuje zájem i o standardní pracovní zařazení, jemuž však dosud bránilo umístění na specializovaném oddílu pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování způsobenou užíváním návykových látek. Odsouzený je zařazen do první prostupné skupiny vnitřní diferenciací, byl již 5krát kázeňsky odměněn, kázeňsky nebyl trestán a je bezproblémovým vězněm v kolektivu odsouzených, který nevyhledává konflikty. Jeho opakovaná testování na přítomnost návykových látek v těle přinesla negativní výsledky. Odsouzený neměl ani žádné nedostatky v dodržování vězeňského režimu a řádně plnil své povinnosti ve výkonu trestu. Bylo u něj zjištěno vysoké riziko statických kriminogenních faktorů, nicméně byl úspěšný při snižování dynamických kriminogenních faktorů a došlo u něj ke snížení všech podstatných z těchto faktorů. Odsouzený absolvoval v průběhu března 2019 ve věznici program osobnostního růstu „Začarovaný kruh a jak z něho ven“ pořádaný Oblastní charitou Č. K., formálně deklaruje přijetí odpovědnosti za spáchanou trestnou činnost, dosáhl potřebného stupně nápravy a plnil své povinnosti, tudíž podle věznice prokázal své polepšení.

7. V opisu z evidence Rejstříku trestů má odsouzený aktuálně 12 záznamů o odsouzení tuzemskými soudy, což nakonec vyústilo v celkem dva souhrnné a jeden další nepodmíněný trest odnětí svobody, přičemž jedno z odsouzení k nepodmíněnému trestu odnětí svobody bylo již ze zákona zahazeno. Vedle toho byla na území České republiky též uznána dvě cizozemská rozhodnutí (Obvodového soudu v Bayreuthu a Zemského soudu v Drážďanech, Spolková republika Německo), taktéž odsuzující k nepodmíněným trestům odnětí svobody. Trest uložený odsouzenému Zemským soudem v Drážďanech a souhrnný trest uložený mu Okresním soudem v Děčíně nyní vykonává. Ze zvláštní části opisu z evidence Rejstříku trestů lze přihlížet (s poukazem na ustanovení § 11 odst. 2 tr. zákoníku) ke třem odsouzením ve Spolkové republice Německo, a to k odsouzením Obvodovými soudy v Drážďanech, v Döbelnu a v Rosenheimu (další dva záznamy jsou duplicitní, neboť se týkají odsouzení uznaných výslovně tuzemskými soudy, a v jednom případě trestného činu neoprávněného vstupu nebo pobytu podle německé právní úpravy není bez dalšího zřejmé, zda je splněna zákonná podmínka oboustranné trestnosti podle § 11 odst. 2 tr. zákoníku).

8. Podle § 88 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku může soud podmíněně propustit odsouzeného na svobodu, jestliže odsouzený po právní moci rozsudku, zejména ve výkonu trestu svým chováním a plněním svých povinností prokázal polepšení a může se od něho očekávat, že v budoucnu povede řádný život, nebo soud přijme záruku za dovršení nápravy odsouzeného a odsouzený vykonal alespoň polovinu uloženého nebo podle rozhodnutí prezidenta České republiky zmírněného trestu odnětí svobody. Podle § 89 odst. 1 tr. zákoníku při podmíněném propuštění stanoví soud zkušební dobu u odsouzených

za přečin až na 3 roky a u odsouzených za zločin na 1 rok až 7 let; zkušební doba počíná podmíněným propuštěním odsouzeného na svobodu. Soud může zároveň vyslovit nad pachatelem dohled. Podle § 89 odst. 2 tr. zákoníku může soud podmíněně propuštěnému uložit přiměřená omezení a přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 tr. zákoníku a směřující k tomu, aby vedl řádný život; může mu též uložit, aby podle svých sil nahradil škodu nebo odčinil nemajetkovou újmu, kterou trestným činem způsobil, nebo aby vydal bezdůvodné obohacení získané trestným činem.

9. Krajský soud, na rozdíl od okresního soudu, dospěl k závěru, že podmínky uvedené ve shora citovaných zákonných ustanoveních lze v případě odsouzeného považovat přece jen za již splněné. Předně byly splněny všechny formální podmínky pro použití institutu podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Stěžovatel byl odsouzen za trestné činy, které ve smyslu § 14 odst. 2 tr. zákoníku odpovídají kategorii přečinů. Zároveň vykonal již více než polovinu uloženého trestu odnětí svobody. Jeho chování v průběhu současného pobytu ve věznici je možno hodnotit v podstatě jako příkladné, a to i s ohledem na fakt, že bez jakéhokoli zakolísání plní cíl programu zacházení, na vlastní žádost se nechal zařadit na specializovaný oddíl do terapeutického programu týkajícího se zneužívání návykových látek, který úspěšně absolvoval, dodržuje předpisy, chová se slušně a je pracovně zařazen v rámci extramurálních aktivit či vnitřních potřeb věznice. V průběhu současného výkonu trestu nikdy nebyl kázeňsky trestán, naopak bylo mu uděleno 5 pochval. Odsouzený se sám aktivně snaží řešit své předchozí problémy se zneužíváním drog, oslovil se žádostí o spolupráci zapsaný spolek DRUG-OUT Klub, který s ním navázal spolupráci v rámci programu adiktologických služeb ve vězení. Tento program má za cíl spolupracovat s vězněnými osobami užívajícími v problematické míře návykové látky, přičemž náplní práce adiktologa je zmapování situace klienta, jeho navázání do služby a seznámení s možnostmi léčby, motivace ke změně životního stylu a snižování rizika recidivy závislosti u motivovaných klientů spolu s tvorbou plánu. S odsouzeným bylo realizováno 8 individuálních sezení poradensko-terapeutického charakteru, přičemž vyústěním této spolupráce bylo rozhodnutí odsouzeného podstoupit ve výkonu trestu odnětí svobody terapeutický program na specializovaném oddělení. V průběhu spolupráce byl odsouzený spolehlivý, aktivní, spolupráce s ním byla hodnocena jako smysluplná. Adiktoložka a terapeutka u něj usuzovala na uvěřitelnou motivaci k učinění zásadních změn v jeho vlastním životě. Pro případ potřeby mu byla nabídnuta i spolupráce do budoucna, tedy využití služeb adiktologické ambulance v Ústí nad Labem. Podle dvou osvědčení vystavených Oblastní charitou Č. K. odsouzený absolvoval program osobnostního růstu „Začarovaný kruh a jak z něho ven“ a úspěšně si také vyjednal přijetí do Komunitního domu Sv. D. provozovaného Oblastní charitou Č. K. za dodržení podmínek spočívajících v udržení abstinence od návykových látek a udržení písemného kontaktu se vzájemným poskytováním si všech informací o případných změnách (např. o podání žádosti o podmíněně propuštění z výkonu trestu odnětí svobody apod.) s četností kontaktu minimálně jednou měsíčně. Dne 10. 10. 2019 pak Oblastní charita Č. K. písemně potvrdila, že odsouzený má zájem po případném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody absolvovat pobytový resocializační program v Komunitním domě Sv. D. v S. p. R., do kterého by nastoupil okamžitě po propuštění. Součástí bezpečného bydlení je absolvování resocializačního programu, který bude odsouzeného motivovat, podporovat

a kontrolovat jeho abstinenci. Součástí programu je i povinnost klienta začít legálně pracovat (maximálně do jednoho měsíce na základě legální smlouvy, reálně klient nastupuje během 14 dnů), začít splácet případné dluhy a nepáchat trestnou činnost. Resocializační program je akreditován Ministerstvem spravedlnosti pod číslem MSP-8/2018-OVTP-PPD8-OVTP-PPD s platností od 1. 1. 2019 do 31. 12. 2020. Odsouzený aktivně řeší svou budoucnost a spolupracuje na programu písemnou formou, formou individuálních konzultací a účasti na skupinové aktivitě zvané „osobnostní růst“. Vše je zaměřeno na změnu chování, prevenci recidivy trestné činnosti a zejména udržení abstinence. Odsouzený měl v minulosti problémy se závislostí na heroinu a pervitinu, terapeuticky se pracuje na udržení abstinence a přípravy na život po výkonu trestu. Současná terapeutická a adiktologická péče zahájená ve výkonu trestu odnětí svobody bude kontinuálně pokračovat po případném propuštění na svobodu. Na své postavení má odsouzený reálný náhled a uvědomuje si nutnost podpory v počátcích svého fungování na svobodě včetně zvýšeného rizika návratu do svého trvalého bydliště. Závěrem tedy Oblastní charita Č. K. navrhla okresnímu soudu, aby vyhověl žádosti odsouzeného o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a současně mu uložil přiměřené povinnosti a omezení podrobit se zmíněnému resocializačnímu programu, zdržet se užívání psychotropních a omamných látek a na výzvu terapeuta se podrobit testování na jejich užití.

10. Krajský soud je v daném případě zajedno s hodnocením věznice, podle něhož byl odsouzený úspěšný při snižování dynamických kriminogenních faktorů a došlo u něj ke snížení všech podstatných faktorů, v souvislosti s čímž dosáhl potřebného stupně nápravy a prokázal své polepšení. Odsouzený se v rámci výkonu trestu odnětí svobody tentokrát již do značné míry sám přičinil o to, aby mohl po propuštění žít životem nespojeným s drogovou závislostí a s páčáním trestné činnosti. Krajský soud zde proto pozitivně hodnotí jak v podstatě příkladné chování odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody, tak i jeho snahu vytvořit si základní předpoklady pro vedení řádného života na svobodě, k němuž je podle všech ukazatelů skutečně odhodlán.

11. Okresní soud nepostupoval správně, pokud své negativní stanovisko k žádosti o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody opřel jen o fakt, že odsouzený dosud nežil řádným způsobem života, byl opakovaně odsuzován, a to i k nepodmíněným trestům odnětí svobody, a v minulosti byl již jednou podmíněně propuštěn (bezmála před 10 lety). Okresní soud zde řádně a přesvědčivě neodůvodnil svůj závěr, neboť zákonnou podmínku prognózy vedení řádného života na svobodě posuzoval pouze (a nikoli jen též) na základě minulého chování stěžovatele a opíral se pouze o informace z doby jeho odsouzení, avšak nijak se vedle toho nevypořádal s faktem, že během současného výkonu trestu odnětí svobody je u odsouzeného pozorována (v jeho životě dosud nevídaná) nadprůměrná snaha a vlastní aktivita v řešení jeho situace a že jeho chování v podobě vyhledávání a udržování spolupráce s nevládními neziskovými organizacemi nelze podle všeho hodnotit jako účelové. Dobrá prognóza dalšího chování odsouzeného se vztahuje k budoucnosti, tedy k době po případném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, a na její nedostatek nelze usuzovat výlučně na základě minulého chování odsouzeného, byť i to má samozřejmě svou významnou roli při úvahách soudu. Trestní minulost odsouzeného, který žádá o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, jistě musí být brána v úvahu při posuzování splnění zákonných podmínek

pro podmíněné propuštění a musí být posouzena jako důležité hledisko, avšak hodnocení splnění podmínky prognózy vedení řádného života v budoucnu zásadně nemůže být založeno jen na ní, nýbrž je nutné při něm zohlednit i další, zejména aktuální, poznatky k osobnosti odsouzeného, stav jeho nápravy i prostředí, v němž by se ocitl po případném podmíněném propuštění na svobodu. Vždy je též nezbytné rozlišovat mezi pouhou vnější adaptací odsouzeného na podmínky výkonu trestu odnětí svobody a jeho skutečnou vnitřní proměnou, která je zde významná. Je-li rozhodováno o žádosti odsouzeného, který má četnější trestní minulost, tak jako stěžovatel, a to i např. včetně dřívějšího (z dlouhodobého hlediska neefektivního a chování odsouzeného napříště nezlepšujícího) podmíněného propuštění na svobodu, je jistě nutné zvlášť pečlivě a obezřetně zkoumat i zmíněné další aktuální skutečnosti vztahující se k jeho osobnosti, nápravě a poměrům, včetně míry překonání subjektivních příčin spáchané trestné činnosti, vyznívají-li tyto pro odsouzeného příznivě. Nelze ovšem paušálně vyloučit podmíněné propuštění odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody pouze proto, že již v minulosti byl jednou či dokonce vícekrát podmíněně propuštěn, pokud zákonodárce nestanovil, že v takovém případě již podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody není možné. V podrobnostech je možno odkázat např. na nález Ústavního soudu ze dne 3. 1. 2017, sp. zn. I. ÚS 2201/16, i řadu dalších rozhodnutí Ústavního soudu zabývajících se touto problematikou.

12. Jinak řečeno, z hlediska hodnocení osoby odsouzeného a jeho chování na svobodě po případném podmíněném propuštění soud prvního stupně v projednávané věci nedocenil ten fakt, že odsouzený postupoval v průběhu současného výkonu trestu odnětí svobody víceméně příkladně a na rozdíl od drtivé většiny jiných odsouzených s obdobnou trestní minulostí, s nimiž a jejichž žádostmi o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody se soudy ve své praxi pravidelně setkávají, eliminoval riziko toho, že by se po podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody ocitl bez odborné pomoci a kontroly, neboť si vyjednal dobrovolný nástup do komplexního terapeutického pobytového resocializačního programu akreditovaného Ministerstvem spravedlnosti. Stěžejní otázkou je zde to, zda lze očekávat do budoucna, že odsouzený tentokrát již konečně povede řádný život. Přitom není zřejmé, jak více by měl odsouzený v dalším průběhu výkonu trestu dokládat svou snahu o polepšení, než tak, jak dosud činí. Za popsání stavu věci je krajský soud, a to oproti stanovisku okresního soudu, toho názoru, že podmínky pro podmíněné propuštění odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody lze aktuálně (i přes jeho negativní trestní minulost) přeci jen mít za splněné. Podmíněné propuštění je namístě tehdy, když vzhledem k účelu trestu, který byl již zvažován při jeho ukládání a stanovení výměry, a k dalším okolnostem, které mohou mít v tomto směru význam, je odůvodněn předpoklad, že odsouzený povede na svobodě řádný život a že tu není pro společnost příliš velké riziko recidivy (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 10. 1997, sp. zn. 2 Tzn 82/97). V případě podmíněného propuštění odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody musí pouhá hrozba výkonu zbytku trestu splňovat svou zábrannou funkci a musí u odsouzeného vést k důvodnému předpokladu, že již byl dosavadním výkonem trestu převychován. U odsouzeného lze v rámci jeho nynějšího uvěznění, byť již několikátého, konečně vysledovat určitý vývojový proces vnitřní proměny jeho postojů a známky změn dávajících v současnosti (přes vícečetnost trestné činnosti, za kterou vykonává trest)

určitou nadějí, že v budoucnu by již mohl a měl vést řádný život. Je zřejmé, že z nynějšího výkonu trestu odnětí svobody si vzal ponaučení, udržuje své sociální kontakty, úspěšně započal se svou terapií již uvnitř věznice, chce v ní pokračovat dobrovolně i po případném podmíněném propuštění a počítá i s pobytem mimo své bydliště v komunitním pobytovém zařízení, kde je garantováno jeho ubytování a pro blízkou budoucnost i zaměstnání. Své pracovní návyky odsouzený bez nároku na honorář rozvíjel již ve výkonu trestu, přičemž nebyl nikdy kázeňsky trestán, naopak byl 5krát odměněn.

13. Proto krajský soud rozhodl tak, že zrušil napadené usnesení a sám podle § 88 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku podmíněně propustil odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody specifikovaného ve výroku tohoto usnesení.

14. Zároveň však vzhledem k minulosti odsouzeného podle § 89 odst. 1 tr. zákoníku stanovil zkušební dobu v trvání 3 roků, tedy na samé horní hranici zákonem připuštěného rozpětí, jejíž délka se zde vzhledem k osobě odsouzeného a okolnostem, z nichž vzešlo spáchání jeho trestné činnosti, jeví jako potřebná k tomu, aby mohla být spolehlivě ověřena správnost nynější prognózy o jeho chování při pobytu mimo věznici způsobem nepřičítícím se zákonu a trvalost nynějších pozitivních trendů v jeho chování, které projevil během výkonu trestu odnětí svobody. Zároveň byl nad odsouzeným vysloven dohled, aby i nad rámec činnosti Oblastní charity Č. K. a po skončení jeho pobytu v komunitním domě bylo odborně dohlíženo na chování odsouzeného Probační a mediační službou České republiky a byl odborně veden při snaze o dosažení cíle sledovaného zákonem, tedy v daném případě života bez drog a bez páchání protiprávního jednání. Současně byla odsouzenému podle § 89 odst. 2 části věty první za středníkem tr. zákoníku uložena povinnost, aby ve zkušební době podmíněného propuštění s dohledem podle svých sil nahradil škodu, kterou způsobil trestnými činy. Jde konkrétně o způsobení majetkové škody trestnými činy popsány v rozsudku okresního soudu a také v rozsudku krajského soudu, resp. předtím již v rozsudku Zemského soudu v Drážďanech, Spolková republika Německo. I z pohledu subjektů poškozených trestnou činností odsouzeného se aktuálně jeví jako pro ně výhodnější, aby odsouzený absolvoval postpenitenciární péči a současně se zapojil do pracovního procesu poskytujícího mu finanční příjem, z něhož by mohl nahrazovat jím způsobené škody v rozsahu, který bude maximálně odpovídat jeho reálným možnostem. Pokud odsouzený nebude zaviněně plnit uloženou povinnost k náhradě škody nebo nebude vést ve zkušební době řádný život, přistoupí okresní soud (i v průběhu zkušební doby) k rozhodnutí o tom, že vykoná ve věznici dosud nevykonanou část nepodmíněného trestu odnětí svobody, z něhož byl podmíněně propuštěn. Nyní tedy bude pouze na odsouzeném samotném, aby po podmíněném propuštění s dohledem řádně dostal všem svým povinnostem a důsledně se vyvaroval všeho, čím by mohl zavdat příčinu k opětovnému návratu do výkonu trestu odnětí svobody.

15. Obdobné varování se pojí i s dalším výrokem, jímž byla odsouzenému podle § 89 odst. 2 části věty první před středníkem tr. zákoníku a § 48 odst. 4 písm. b), h) tr. zákoníku uložena povinnost, aby se podrobil resocializačnímu programu v Komunitním domě Sv. D. v S. p. R. akreditovanému Ministerstvem spravedlnosti a k tomuto nastoupil dne 28. 1. 2020 a aby se zdržel požívání omamných a psychotropních látek a na výzvu terapeuta nebo probačního úředníka se podrobil testování na jejich užití. Odsouzený

deklaroval svou připravenost podrobit se dobrovolně zmíněnému resocializačnímu programu, který je v jeho případě velmi žádoucí a lze jej kvitovat, nicméně zároveň je třeba, aby nezůstalo u pouhé proklamace odsouzeného. Byla mu proto přímo uložena povinnost, aby se podrobil tomuto resocializačnímu programu, který hodlá dobrovolně absolvovat, a to právě ode dne 28. 1. 2020, který bezprostředně následuje po dni jeho podmíněného propuštění. Soud prvního stupně bude následně ověřovat, zda splnil tuto svou povinnost a skutečně nastoupil do Komunitního domu Sv. D. v S. p. R. V případě jakýchkoli negativních zjištění by pak okresní soud přistoupil k rozhodnutí o tom, že odsouzený bude povinen vykonat zbývající část trestu odnětí svobody ve věznicí.

č. 21

Při ukládání peněžitého trestu se limitace počtu denních sazeb uvedená v § 68 odst. 3 tr. zákoníku týká jen horní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody, nikoli i její dolní hranice. Není proto vyloučeno, aby byl počet denních sazeb s přihlédnutím k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu určen tak, že jejich dvojnásobek nedosáhne dolní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody stanovené za spáchaný trestný čin.

č. 21

Peněžitý trest

§ 68 odst. 1, 3 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2022, sp. zn. 8 Tdo 138/2022, ECLI:CZ:NS:2022:8.TDO.138.2022.1

Nejvyšší soud zamítl dovolání nejvyššího státního zástupce podané v neprospěch obviněné R. O. proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 7. 9. 2021, sp. zn. 9 To 264/2021, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 10 pod sp. zn. 3 T 74/2020.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 14. 6. 2021, sp. zn. 3 T 74/2020, byla obviněná R. O. uznána vinnou přečinem těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 tr. zákoníku. Za to byla podle § 147 odst. 2 tr. zákoníku odsouzena k trestu odnětí svobody v trvání 12 měsíců, jehož výkon jí byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 2 roků. Podle § 82 odst. 2 tr. zákoníku jí bylo uloženo, aby ve zkušební době podmíněného odsouzení podle svých sil nahradila škodu způsobenou trestným činem.

2. Proti označenému rozsudku soudu prvního stupně podala obviněná odvolání. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 7. 9. 2021, sp. zn. 9 To 264/2021,

byl podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek zrušen v celém výroku o trestu. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. bylo znovu rozhodnuto tak, že obviněná byla při nezměněném výroku o vině přečinem těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 tr. zákoníku odsouzena podle § 147 odst. 2, § 67 odst. 2 písm. a), odst. 3 a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku k peněžitému trestu ve výměře 30 denních sazeb, přičemž jedna denní sazba činí 1 000 Kč.

3. Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně se obviněná dopustila přečinu těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 tr. zákoníku tím, že dne 2. 9. 2019 kolem 10:30 hodin v P. 10, v ulici XY v blízkosti sloupu veřejného osvětlení č. XY v jízdním pruhu ve směru od ulice XY k ulici XY, když řídila osobní motorové vozidlo tov. zn. XY, reg. zn. XY, nedostatečně sledovala situaci v provozu na pozemních komunikacích, zejména v prostoru za vozidlem, následkem čehož při couvání za účelem zaparkování svého vozidla se jeho zadní částí střetla s chodkyní J. V., která přecházela vozovku ulice XY mimo přechod pro chodce mezerou mezi zaparkovanými vozidly z její levé strany na pravou, tedy ve směru od obchodního centra k poliklinice. Po střetu s vozidlem obviněné poškozená spadla na vozovku a v důsledku toho utrpěla tříštivou zlomeninu horního konce pažní kosti vpravo bez posunu úlomků a zlomeninu horní části stehenní kosti vpravo, přičemž tato zranění výrazně omezovala poškozenou v běžném způsobu života po dobu minimálně 8 týdnů; uvedeným jednáním obviněná porušila své povinnosti uložené jí ustanoveními § 4 písm. a), b) a § 5 odst. 1 písm. b), d) a zejména pak povinnosti uložené jí ustanoveními § 5 odst. 2 písm. g) a § 24 odst. 2, 3 zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších předpisů.

4. Pro úplnost je vhodné uvést, že soudy nižších stupňů nerozhodovaly ve věci obviněné poprvé. Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 17. 2. 2021, sp. zn. 3 T 74/2020, byla podle § 222 odst. 2 tr. ř. věc obviněné, stíhané pro popsany skutek, v němž byl podanou obžalobou spatřován přečin těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 tr. zákoníku, postoupena odboru dopravně správních činností Magistrátu hl. m. Prahy z důvodu, že nejde o trestný čin, avšak zažalovaný skutek by mohl být jiným orgánem posouzen jako přestupek. Proti tomuto usnesení soudu prvního stupně podala státní zástupkyně Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 10 stížnost. Z jejího podnětu bylo usnesením Městského soudu v Praze ze dne 14. 4. 2021, sp. zn. 9 To 118/2021, podle § 149 odst. 1 tr. ř. napadené usnesení zrušeno a soudu prvního stupně bylo uloženo, aby o věci znovu jednal a rozhodl. Proti rozhodnutí soudu druhého stupně podala obviněná k Nejvyššímu soudu dovolání, které bylo usnesením ze dne 22. 2. 2022, sp. zn. 8 Tdo 136/2022, podle § 265i odst. 1 písm. a) tr. ř. odmítnuto jako nepřijatelné.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

5. Proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 7. 9. 2021, sp. zn. 9 To 264/2021, podal nejvyšší státní zástupce (dále též jen „dovolatel“) v zákonné lhůtě v neprospěch obviněné dovolání. Odkázal v něm na důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021, a namítl, že napadeným rozsudkem byl obviněné uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byla uznána vinnou.

6. Dovolatel zrekapituloval dosavadní průběh řízení a připomenul důvody, které odvolací soud vedly k uložení peněžitého trestu ve výměře 30 denních sazeb, přičemž výše jedné denní sazby činí 1 000 Kč, tedy v celkové výši 30 000 Kč. S takto vyměřeným trestem se dovolatel neztotožnil, neboť měl za to, že je ve svém důsledku trestem uloženým pod dolní hranicí zákonné trestní sazby stanovené za přečin, jímž byla obviněná uznána vinnou. Na jedné straně dovolatel připustil, že ryze formálně byl obviněné uložen peněžitý trest v rámci rozpětí vyplývajícího z § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku, zároveň však poukázal na skutečnost, že byl uložen jako trest samostatný. Dovolatel měl za to, že v takovém případě je třeba posuzovat jeho konkrétní výměru v návaznosti na další ustanovení trestního zákoníku, zejména ve vztahu k trestní sazbě trestu odnětí svobody.

7. Následně nejvyšší státní zástupce konstatoval, že trest odnětí svobody je univerzálním druhem trestu, který lze uložit za jakýkoli trestný čin. Obecně vyjadřuje typovou závažnost všech trestných činů a zároveň je nejpřísnějším druhem trestu, proto zákon předpokládá, že bude ukládán pouze v případě, že mírnějšími druhy trestu nelze dosáhnout účelu trestu, resp. dostatečné nápravy pachatele a ochrany společnosti. Ostatní druhy trestu vyjmenované v § 52 odst. 1 tr. zákoníku lze (až na výjimky) označit za tzv. tresty alternativní. Zatímco s porušením, resp. mařením, některých z nich (např. zákazu činnosti či vyhoštění) je spojena trestní odpovědnost za případný přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 tr. zákoníku, porušení podmínek trestů domácího vězení, obecně prospěšných prací a peněžitého trestu s sebou nese hrozbu přeměny těchto trestů na nepodmíněný trest odnětí svobody. Již z tohoto důvodu je třeba, aby posledně uvedené alternativní tresty byly ekvivalentní případné výměře trestu odnětí svobody.

8. V této souvislosti dovolatel odkázal i na závěry dosavadní rozhodovací praxe týkající se ukládání trestu obecně prospěšných prací, které považoval za použitelné též ve vztahu k ukládání peněžitého trestu, neboť právní konstrukce obou těchto druhů trestů je obdobná. Na základě usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 23. 3. 2010, sp. zn. 13 To 147/2010, uveřejněného pod č. 5/2011 Sb. rozh. tr., lze učinit závěr, že přepočítání nevykonaného trestu obecně prospěšných prací na trest odnětí svobody je třeba považovat za obsahovou složku trestnosti činu. Ačkoli Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 28. 3. 2001, sp. zn. 7 Tz 41/2001, zdůraznil, že matematický přepočítání nelze aplikovat striktně, přesto může být trest obecně prospěšných prací uložený v maximální výměře alternativou pouze ke krátkodobému trestu odnětí svobody, který nepřevyšuje 1 rok. V rozsudku ze dne 28. 3. 2001, sp. zn. 7 Tz 39/2001, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že trest obecně prospěšných prací je alternativou nepodmíněného trestu odnětí svobody v případech, v nichž by bylo namísto uložení jen krátkodobý nepodmíněný trest odnětí svobody, tj. ve výměře do 7 měsíců, která se blíží ekvivalentu maximální výměry trestu obecně prospěšných prací. Je sice možné připustit uložení daného trestu i tam, kde by výměra krátkodobého trestu odnětí svobody poněkud převyšovala 7 měsíců, avšak zpravidla je nutno považovat za vyloučené, aby trest obecně prospěšných prací byl alternativou k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, který by jinak byl uložen ve výměře převyšující 1 rok. V rozsudku ze dne 23. 5. 2007, sp. zn. 4 Tz 34/2007, uveřejněném pod č. 9/2008 Sb. rozh. tr., Nejvyšší soud uvedl, že je-li za trestný čin, jehož horní hranice sazby trestu odnětí svobody činí 6 měsíců, ukládán trest obecně prospěšných prací, může být jeho výměra stanovena jen

tak, aby po případné přeměně celého nevykonaného trestu obecně prospěšných prací v trest odnětí svobody nebyla po přepočtu překročena uvedená maximální výměra trestu odnětí svobody.

9. Podle názoru nejvyššího státního zástupce je třeba uvedené judikaturní principy vztáhnout i na ukládání peněžitého trestu. I zde je počet dní trestu odnětí svobody, který případně bude pachatel vykonávat po přeměně ve smyslu § 69 odst. 2 tr. zákoníku, obsahovou složkou peněžitého trestu, kterou nelze jakkoli oddělovat. Stejně jako výše finanční částky, kterou musí odsouzený pachatel vcelku nebo ve splátkách zaplatit, také výše případně přeměněného trestu představuje rozhodující kritérium pro výslednou citelnost uloženého peněžitého trestu. Nově přijatá právní úprava obsažená v zákoně č. 333/2020 Sb. zdůraznila princip, že mezi počtem denních sazeb, který má být stanoven podle povahy a závažnosti spáchaného trestného činu, a počtem dní trestu odnětí svobody, které musí pachatel vykonat v důsledku nezaplacení peněžitého trestu, existuje přímá úměra. Jsou-li tedy orgány činné v trestním řízení povinny důsledně respektovat zásadu *nulla poena sine lege* upravenou v § 37 odst. 1 tr. zákoníku a nejsou-li ve věci dány mimořádné okolnosti předpokládané např. v § 58 tr. zákoníku, je nutno ukládat trest podle zákonné trestní sazby stanovené pro trestný čin, jehož se pachatel dopustil. K tomu dovolatel odkázal i na § 68 odst. 3 větu druhou tr. zákoníku, stejně jako § 314e odst. 5 tr. ř., neboť z těchto ustanovení rovněž vyplývá vzájemná souvislost vyměřeného počtu denních sazeb (resp. jejího dvojnásobku) a délky trestu odnětí svobody. Lze tak podle dovolatele učinit dílčí závěr, že má-li být dodržena proporcionalita mezi trestem odnětí svobody a jinými alternativními tresty, pak výměra těchto alternativních trestů musí být v zásadě ekvivalentní k obecně stanovené sazbě trestu odnětí svobody. Přeměněný trest odnětí svobody za případný nevykonaný peněžitý trest totiž musí pachatele motivovat k zaplacení uložené finanční částky. Pokud je však pachateli trestného činu umožněna úvaha, zda je pro něj výhodnější zaplatit peněžitý trest nebo vykonat trest odnětí svobody, který je výrazně kratší, než činí dolní hranice zákonné trestní sazby pro čin, který spáchal, pak takto uložený trest bude jen stěží naplňovat svůj účel.

10. Dovolatel shrnul, že obviněná byla uznána vinnou přečinem těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 tr. zákoníku, za který zákon stanoví trest odnětí svobody v trvání od 6 měsíců do 4 roků. Obviněné byl však uložen peněžitý trest ve výměře 30 denních sazeb, přičemž podle mechanismu přepočtu denních sazeb na dny trestu odnětí svobody zakotveného v § 69 odst. 2 tr. zákoníku je obviněná teoreticky ohrožena pouze trestem odnětí svobody v trvání 60 dnů. Takto uložený peněžitý trest tedy zjevně neodpovídá citelnosti jinak v úvahu připadajícího trestu odnětí svobody ve výměře nejméně 6 měsíců, což by odpovídalo alespoň dolní hranici zákonné trestní sazby. Uložený samostatný peněžitý trest umožňující přeměnu na trest odnětí svobody toliko v trvání necelých 2 měsíců proto nelze považovat za alternativu k trestu odnětí svobody ve výměře nejméně 6 měsíců. Takto uložený peněžitý trest je proto třeba ve svém důsledku považovat za trest uložený mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byla obviněná uznána vinnou. Ve věci zároveň ani nelze shledat existenci takových okolností, které by v případě ukládání trestu odnětí svobody umožňovaly snížení trestu pod dolní hranici zákonné trestní sazby za použití § 58 odst. 1 tr. zákoníku.

11. S ohledem na popsané skutečnosti nejvyšší státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil napadený rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 7. 9. 2021, sp. zn. 9 To 264/2021, jakož i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a dále aby postupoval podle § 265l odst. 1 tr. ř. a přikázal Městskému soudu v Praze věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

12. K dovolání nejvyššího státního zástupce se prostřednictvím svého obhájce vyjádřila obviněná R. O. Předeslala, že s dovoláním v celém jeho rozsahu nesouhlasí, neboť peněžitý trest jí byl uložen při naprostém respektování znění zákona v rámci zákonem stanoveného rozmezí pro tento druh trestní sankce. Obviněná nejprve vyjmenovala skutečnosti, které se jeví být mezi stranami nesporné, a to že byla až dosud trestně i přestupkově bezúhonná, k celé věci určitou měrou přispělo i spoluzavinění poškozené, obviněná si při řízení motorového vozidla nepočínala riskantně, z čehož plyne nižší závažnost jejího jednání.

13. Následně se obviněná věnovala rozdílu mezi „obecným“ trestem odnětí svobody a "náhradním" trestem za nesplnění trestu alternativního. Uvedla, že dovolatel nesprávně směřuje právní povahu a účel obou těchto trestů. Trest odnětí svobody je možno uložit za každý trestný čin předvídaný trestním zákoníkem, je tedy ve své podstatě trestem generálním. Jde však zároveň o trest subsidiární, neboť přichází v úvahu až v případech, kdy ke splnění účelu trestu nepostačí uložit některý z trestů alternativních. Nazná-li tedy soud, že uložení tohoto generálního trestu není na místě, je tento trest opuštěn a namísto něj je stanoven trest zcela odlišný, alternativní. Až následně za porušení podmínek daného alternativního trestu je soudem stanoven trest náhradní, a to na základě samostatného rozhodnutí o přeměně trestu. Obviněná zdůraznila fakt, že základní trest odnětí svobody je z podstaty věci trestem zcela odlišným od trestu náhradního a plní také zcela jiný účel (odrazení případných pachatelů), zatímco náhradní trest je až trestem přeměňovaným a pachatel ho před spácháním trestného činu z právní podstaty věci nemůže znát. Trestní sazba trestu odnětí svobody se pojí k danému trestnému činu jako takovému, resp. k okamžiku jeho spáchání (dokonání) konkrétním pachatelem. Avšak náhradní trest nijak nesouvisí s touto obecnou trestní sazbou, neboť podmínky pro jeho stanovení jsou naplněny pouze a až v případech, kdy pachatel nesplní původní trest (alternativní), nikoli již v okamžiku spáchání trestného činu. Důvody pro aktivaci těchto dvou trestů jsou tedy zcela odlišné. Tyto tresty tak nelze paušálně ztotožňovat, propojovat či zaměňovat tak, jak to činí nejvyšší státní zástupce v dovolání. I výměry obou trestů jsou trestním zákoníkem explicitně stanoveny pro oba tyto tresty zvlášť právě proto, aby nedocházelo k jejich záměně, a tedy k nesprávné aplikaci práva. Obviněná shrnula, že již přímo zákon předpokládá a činí velký rozdíl mezi oběma tresty tak, že tyto jsou dvěma různými druhy trestání, jsou stanoveny v jiném rozmezí a k jejich uplatnění dochází z odlišných důvodů. Taktéž připomenula, že po novele trestního zákoníku již není možné vyměřit výši náhradního trestu přímo v odsuzujícím rozsudku proto, že důvod pro jeho uložení ještě nevznikl. Předchozí aplikační praxe byla nesprávná, jelikož docházelo k porušení základní zásady trestního práva, a to *nulla poena sine lege*. Nejvyšší státní zástupce se však snaží svým dovoláním zvrátit současný stav a vytvořit precedent nebezpečný pro uplatňování trestního práva v České republice.

14. Dále se obviněná zaměřila na rozdíl mezi peněžitým trestem a trestem obecně prospěšných prací. Připomenula, že oba jsou z hlediska systematiky trestů zařazeny do odlišných skupin, a tedy mají ve vztahu k trestání pachatelů zcela odlišnou funkci – zatímco trest obecně prospěšných prací patří mezi tresty postihující svobodu, peněžitý trest náleží mezi tresty majetkové, s čímž se pojí i jejich účel. Proto je nelze bez dalšího k sobě připodobňovat. K odkazu nejvyššího státního zástupce na ustanovení § 68 odst. 3 tr. zákoníku nebo § 314e odst. 5 tr. ř. a jím citovanou judikaturu obviněná podotkla, že tyto se zabývají stanovením pouze maximální výměry alternativního trestu tak, aby v případě nesplnění jeho podmínek nepřekročil náhradní trest maximální sazbu obecného trestu odnětí svobody stanovenou za daný trestný čin, dolní hranice výměry však stále zůstává v mezích zákona na úvaze soudu s tím, že při ukládání konkrétní sazby (výše) alternativního trestu jsou soudy povinny zvážit zejména konkrétní okolnosti spáchaného trestného činu, poměry pachatele, jeho dosavadní způsob života, chování po činu a další. Shledává-li dovolatel zákonem stanovenou dolní hranici výměry peněžitého trestu jako obecně nedostatečnou, resp. obecně příliš mírnou, změna je výlučně věcí zákonodárce, neboť jen ten je způsobilý ji provést.

15. Obviněná se zaměřila rovněž na účel trestu. Odvolací soud v této trestní věci považoval za přiměřený a odpovídající všem okolnostem případu toliko trest peněžitý. K tomu obviněná doplnila, že v době vyhlášení napadeného rozsudku se nacházela v pokročilém stadiu těhotenství a s ohledem na očekávané vysoké výdaje byl pro ni peněžitý trest významně citelnou sankcí. I přesto jej v plné výši zaplatila a byla dostatečně potrestána a poučena jak tímto trestem, tak již samotným průběhem trestního řízení. Nejvyšší státní zástupce však požadoval mnohonásobné dodatečné zpřísnění tohoto uloženého a v současné době již vykonaného trestu. Tím by ovšem došlo ke zmaření jak individuální prevence (výchovného účelu) trestu, tak prevence generální.

16. Obviněná ve stručnosti připomněla i základní zásady pro ukládání trestů, zejména zásadu zákonnosti a individualizace trestních sankcí. Závěr odvolacího soudu ohledně druhu a výměry uloženého trestu byl podle jejího mínění zcela v souladu s oběma těmito zásadami. Návrh nejvyššího státního zástupce naopak vyžaduje výlučné upřednostnění mechanického uplatnění trestní sankce a zcela ignoruje zásadu individualizace. Nejsou-li při ukládání konkrétního druhu a výměry trestu zásada zákonnosti a individualizace trestu použity stejnou měrou, nemůže stanovený trest odpovídat zákonným požadavkům a jako takový je nepřiměřeným, což z hlediska trestního práva je (mělo by být) nepřípustné.

17. V závěrečné pasáži svého vyjádření obviněná vytkla orgánům činným v trestním řízení nesplnění poučovací povinnosti, a tím i ohrožení jejího práva na spravedlivý proces. Konkrétní pochybení spatřovala v tom, že v rozporu s § 265h odst. 2 tr. ř. nebyla upozorněna na možnost vyjádřit se k podanému dovolání, přestože tato poučovací povinnost je důležitým atributem práva obviněného na obhajobu. Tím měla být porušena zásada *audiatur et altera pars* tvořící jednu ze složek práva na spravedlivý proces vyjádřenou v čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. V této souvislosti obviněná v podrobnostech citovala nálezy Ústavního soudu ze dne 27. 6. 2005, sp. zn. IV. ÚS 269/05, a ze dne 24. 11. 2009, sp. zn. II. ÚS 1681/08. Obviněná není erudovaným právníkem, a tudíž se musí spoléhat právě na poučení orgánů činných

v trestním řízení ohledně svých práv a povinností, na které má plné právo, a to přinejmenším na základě § 33 odst. 5 tr. ř. O možnosti vyjádření se k dovolání se však dozvěděla spíše náhodou – od svého obhájce a obratem mu udělila plnou moc pro řízení před dovolacím soudem. Pokud by se tedy nerozhodla nechat se v dovolacím řízení zastupovat advokátem, ztratila by možnost vznést proti dovolání podanému pouze a jednoznačně v její neprospěch své vlastní protiargumenty a návrhy. Již v této fázi dovolacího řízení tedy došlo k porušení jejích procesních práv a v důsledku toho k významnému ohrožení jejího práva na spravedlivý proces.

18. Obviněná má za to, že dovolání nejvyššího státního zástupce by mělo být odmítnuto či zamítnuto.

III.

Důvodnost dovolání

19. Nejvyšší soud jako soud dovolací zjistil, že dovolání je ve vymezeném rozsahu přípustné, že je podala včas oprávněná osoba a že splňuje náležitosti obsahu dovolání ve smyslu § 265f odst. 1 tr. ř. Shledal však, že není důvodné.

20. Nejvyšší státní zástupce v dovolání odkázal na dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021 [po novele trestního řádu provedené zákonem č. 220/2021 Sb. je v § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř.].

21. Podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným. S odkazem na tento dovolací důvod musí být obsahem námitek buď tvrzení, že byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo že byl uložen trest co do druhu přípustný, avšak mimo zákonnou trestní sazbu. Podstata argumentace dovolatele spočívala v tvrzení, že napadeným rozsudkem odvolacího soudu byl obviněný uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byla uznána vinnou. Takto vznesené dovolací námítky lze podřadit pod uplatněný důvod dovolání.

22. Nejvyšší státní zástupce konkrétně namítal, že pokud by obviněná neuhradila peněžitý trest, který jí byl odvolacím soudem uložen (tj. ve výměře 30 denních sazeb, přičemž jedna denní sazba činí 1 000 Kč), byla by v případě jeho přeměny na základě § 69 odst. 2 tr. zákoníku postižena pouze přímým výkonem trestu odnětí svobody v trvání 60 dnů. To ovšem neodpovídá trestní sazbě trestu odnětí svobody za přečin těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti, jímž byla obviněná uznána vinnou, která je v § 147 odst. 2 tr. zákoníku stanovena v rozmezí 6 měsíců až 4 roků. Jinak řečeno, trest odnětí svobody hrozící v případě nezaplacení uloženého peněžitého trestu se nachází hluboko pod dolní hranicí zmíněné obecné trestní sazby. Na základě toho dovolatel argumentoval, že nebyla dodržena proporcionalita mezi trestem odnětí svobody a tímto alternativním trestem, přičemž vyjadřoval názor, že výměra alternativních trestů by měla být ekvivalentní k obecně stanovené sazbě trestu odnětí svobody. Na podporu svého právního názoru dovolatel poukazyval na zákonné znění ustanovení § 68 odst. 3 tr. zákoníku a § 314e odst. 5 tr. ř. a na vybranou judikaturu, kterou ve svém dovolání obsáhle citoval. Nejvyšší soud se ovšem s jeho postojem neztotožnil, protože takový

závěr, pokud jde o vztah přeměněného alternativního trestu k dolní hranici trestní sazby odnětí svobody stanovené za příslušný trestný čin, nevyplývá ani ze zákona ani z judikatury soudů a nemá spolehlivou oporu ani v závěrech trestněprávní nauky.

23. Podle § 67 odst. 1 tr. zákoníku může soud uložit peněžitý trest, jestliže pachatel pro sebe nebo pro jiného úmyslným trestným činem získal nebo se snažil získat majetkový prospěch. V projednávané trestní věci se uplatnil § 67 odst. 2 tr. zákoníku, podle něhož bez podmínek § 67 odst. 1 tr. zákoníku může soud uložit peněžitý trest pouze v případě, že

- a) trestní zákon uložení tohoto trestu za spáchaný trestný čin dovoluje, nebo
- b) ho ukládá za přečin a vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele nepodmíněný trest odnětí svobody současně neukládá.

Jako samostatný trest může být podle § 67 odst. 3 tr. zákoníku uložen peněžitý trest, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba.

č. 21

24. Podle § 68 odst. 1 tr. zákoníku se peněžitý trest ukládá v denních sazbách a činí nejméně 20 a nejvíce 730 celých denních sazeb. Podle § 68 odst. 2 tr. zákoníku denní sazba činí nejméně 100 Kč a nejvíce 50 000 Kč. Podle § 68 odst. 3 tr. zákoníku počet denních sazeb soud určí s přihlédnutím k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu. Dvojnásobek počtu denních sazeb nesmí však ani spolu s uloženým trestem odnětí svobody a náhradním trestem odnětí svobody za trest domácího vězení přesahovat horní hranici trestní sazby trestu odnětí svobody. Výši jedné denní sazby peněžitého trestu stanoví soud se zřetelem k osobním a majetkovým poměrům pachatele. Přitom vychází zpravidla z čistého příjmu, který pachatel má nebo by mohl mít průměrně za jeden den.

25. Z hlediska výkonu peněžitého trestu je důležité zmínit i ustanovení § 69 odst. 2 tr. zákoníku následujícího znění: Jestliže pachatel nezaplatí peněžitý trest na výzvu soudu nebo do uplynutí doby, na kterou byl výkon trestu odložen anebo na kterou byly povoleny splátky, a pokud je zřejmé, že by vymáhání peněžitého trestu mohlo být zmařeno nebo by bylo bezvýsledné, přemění soud peněžitý trest nebo jeho zbytek v trest odnětí svobody a rozhodne zároveň o způsobu jeho výkonu; přitom každá zcela nezaplacená částka odpovídající jedné denní sazbě se počítá za dva dny odnětí svobody.

26. Jen pro úplnost je vhodné doplnit, že v případě mladistvých soud pro mládež podle § 27 odst. 2, 3, 4 a 5 z. s. m. uloží peněžitě opatření v rozmezí od 10 do 365 denních sazeb, přičemž denní sazba činí nejméně 100 Kč a nejvíce 5 000 Kč. Počet denních sazeb nesmí ani spolu s uloženým trestním opatřením odnětí svobody a náhradním trestním opatřením odnětí svobody za trestní opatření domácího vězení přesahovat horní hranici trestní sazby snížené podle § 31 odst. 1 z. s. m. Při přeměně peněžitého opatření v trestní opatření odnětí svobody se každá zcela nezaplacená částka odpovídající jedné denní sazbě počítá za jeden den odnětí svobody. V dalším se dovolací soud nebude zabývat podmínkami ukládání peněžitého opatření mladistvým, protože to není významné pro rozhodnutí v projednávaném případě (i zde se však použijí totožné zásady a východiska).

27. Odvolací soud uložil obviněné peněžitý trest na základě ustanovení § 67 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, jelikož ustanovení § 147 odst. 2 tr. zákoníku výslovně uvádí peněžitý trest jako jednu z alternativ potrestání pachatele. Soud rovněž pod body 20. a 21. odůvodnění napadeného rozsudku odpovídajícím způsobem (byť poněkud chaoticky) odůvodnil, proč zvolil peněžitý trest jako samostatný trest ve smyslu § 67 odst. 3 tr. zákoníku, přičemž ani dovolatel proti tomuto postupu nevznesl žádné výhrady. Taktéž výměra peněžitého trestu respektuje zákonné požadavky – 30 denních sazeb se pohybuje v rozmezí 20 až 730 celých denních sazeb uvedeném v § 68 odst. 1 tr. zákoníku, stejně tak výše jedné denní sazby 1 000 Kč odpovídá rozpětí stanovenému v § 68 odst. 2 tr. zákoníku (nejméně 100 Kč a nejvíce 50 000 Kč). Soud ovšem plně respektoval i § 68 odst. 3 tr. zákoníku, neboť dvojnásobek počtu denních sazeb v daném případě nepřekračuje horní hranici trestní sazby trestu odnětí svobody, která činí 4 roky. Nejvyšší státní zástupce sice v tomto ohledu poukazoval na vzájemnou souvislost mezi vyměřeným počtem denních sazeb (resp. jeho dvojnásobkem) a trestní sazbou odnětí svobody stanovanou pro příslušný trestný čin, nicméně toto pravidlo zákonodárce explicitně stanoví pouze ve vztahu k horní hranici trestní sazby trestu odnětí svobody, zatímco o obdobném principu ve vztahu k její dolní hranici se vůbec nezmiňuje. Totéž lze konstatovat také o dovolatelem odkazovaném ustanovení § 314e odst. 5 tr. ř., podle něhož platí, že je-li trestním příkazem ukládán peněžitý trest, nesmí dvojnásobek počtu denních sazeb ani spolu s uloženým trestem odnětí svobody a náhradním trestem odnětí svobody za trest domácího vězení přesahovat 1 rok (tj. maximální možnou výši trestu, kterou lze uložit trestním příkazem). Nabízí se tedy otázka, zda lze analogicky uplatnit obdobné pravidlo i ve vztahu k dolní hranici zákonem stanovené trestní sazby, jak požaduje nejvyšší státní zástupce s argumentem, že má-li být dodržena proporcionalita mezi trestem odnětí svobody a jinými alternativními tresty, pak výměry těchto alternativních trestů musí být v zásadě ekvivalentní k obecně stanovené sazbě trestu odnětí svobody.

28. V této souvislosti je vhodné alespoň ve stručnosti zaměřit pozornost na obecný náhled na trestání v českém právním řádu. V něm se mimo jiné projevuje zásada *depenalizace* spolu se zdůrazněním principu, že trest odnětí svobody je nutno chápat jako *ultima ratio* sankčního systému. Celkově platí, že újma, která je pachateli trestní sankcí, nemá přesahovat míru nezbytně nutnou k ochraně společnosti. Trest spojený se ztrátou svobody je proto nutno použít, pokud nelze zamezit trestným činům a zajistit obnovení narušených právních vztahů alternativním řešením (upuštěním od potrestání, podmíněným zastavením trestního stíhání apod.) ani uložením tzv. alternativních trestů (např. trestu obecně prospěšných prací, peněžitého trestu). Pokud má být trestními sankcemi dosaženo odpovídajícího pozitivního účinku na pachatele, musejí konsekvence tohoto právního zásahu odpovídat hlediskům spravedlnosti a přiměřenosti. Jen takové trestní sankce mohou být v právním státě obecně akceptovány jako záruka nastolení právního pořádku, vedoucího k zamezení trestné činnosti potenciálních pachatelů (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 484 až 486).

29. Lze tedy shrnout, že trest by měl být ukládán a individualizován v té (nejnižší možné) míře, která však bude v konkrétním případě dostatečná k naplnění jeho účelu, jímž je primárně ochrana společnosti před trestnými činy. Je navíc zjevné, že tzv. alternativní

tresty jsou chápány jako mírnější než trest odnětí svobody (zejména ten spojený s jeho přímým výkonem), a proto by měly být preferovány u těch méně závažných trestných činů, u nichž s ohledem na osobu a poměry pachatele postačují k jeho nápravě i účinné ochraně společnosti. Dvojnásob to platí, pokud je alternativní trest ukládán jako samostatný, v čemž je jednoznačně vyjádřen právě záměr postihnout pachatele mírněji než uložením trestu odnětí svobody. Tato idea se naplno projevila i v novele trestního zákoníku a dalších předpisů provedené zákonem č. 333/2020 Sb., která se významným způsobem dotkla úpravy peněžitého trestu. V důvodové zprávě k zákonu č. 333/2020 Sb. je deklarováno, že u trestných činů, u kterých to jejich povaha umožňuje, by měly být zásadně ukládány jiné tresty než trest odnětí svobody, ledaže by s přihlédnutím k osobním, rodinným, majetkovým a jiným poměrům pachatele, jeho dosavadnímu způsobu života a možnostem nápravy uložení alternativního trestu zjevně nevedlo k tomu, aby pachatel vedl řádný život. Jedním z cílů zmíněné novelizace bylo tudíž zvýšení počtu ukládání peněžitých trestů, a to ať již jako trestů samostatných, či ukládaných vedle jiného trestu.

č. 21

30. V obsahu důvodové zprávy k zákonu č. 333/2020 Sb. je akcentován také závěr, že pro přeměnu nevykonaného peněžitého trestu je stanoven pevně daný přepočtení zákonem určeným poměrem – každá zcela nezaplacená částka odpovídající jedné denní sazbě se počítá za dva dny odnětí svobody. Tato konstrukce vychází z maximální výše dosavadního náhradního trestu odnětí svobody ve výši 4 roků a maximálního počtu denních sazeb, které lze pachateli uložit (730 denních sazeb). Podle důvodové zprávy „z tohoto nového pravidla se pak odvíjí další limitace pro výměru peněžitého trestu s ohledem na zákonnou trestní sazbu trestu odnětí svobody uvedenou u každého jednotlivého trestného činu ve zvláštní části trestního zákoníku (dvojnásobek počtu denních sazeb nesmí ani spolu s uloženým trestem odnětí svobody přesahovat horní hranici trestní sazby trestu odnětí svobody) – obdobná limitace se uplatní již dnes v případě trestu domácího vězení či obecně prospěšných prací, u nichž též již při výměře těchto trestů se musí počítat s jejich pozdější přeměnou v nepodmíněný trest odnětí svobody, který nemůže být delší, než stanoví trestní zákoník za daný trestný čin ve zvláštní části (viz rozhodnutí pod č. 9/2008 Sb. rozh. tr.), naproti tomu může být uložen tak, že po přeměně i celého alternativního trestu nebude nepodmíněný trest odnětí svobody dosahovat ani délky odpovídající dolní hranici trestní sazby u daného trestného činu (viz například rozhodnutí pod č. 41/2002 Sb. rozh. tr.)“.

31. S dovolatelem lze souhlasit, že nově přijatá právní úprava obsažená v zákoně č. 333/2020 Sb. zdůraznila princip, že mezi počtem denních sazeb, který má být stanoven podle povahy a závažnosti spáchaného trestného činu, a počtem dní trestu odnětí svobody, které musí pachatel vykonat v důsledku nezaplacení peněžitého trestu, existuje přímá úměra. Nelze však souhlasit s tím, že peněžitý trest je nutno ukládat podle zákonné trestní sazby stanovené za trestný čin, jehož se pachatel dopustil. Podle Nejvyššího soudu lze dospět k jednoznačnému závěru, že uložení peněžitého trestu (jakožto trestu mírnějšího a v méně závažných případech také preferovaného před trestem odnětí svobody) je zásadně limitováno pouze horní hranicí trestní sazby trestu odnětí svobody za spáchaný trestný čin (§ 68 odst. 3 tr. zákoníku), nikoliv ovšem jeho dolní hranicí. Nic na tom nemění ani skutečnost, že peněžitý trest je ukládán jako trest samostatný, jako se to stalo v posuzované věci. V opačném případě by bylo ohroženo naplnění účelu

trestu právě u jednání (jakým je např. jednání obviněné v této věci), jejichž společenská škodlivost je natolik nízká, že zcela postačuje postihnout pachatele mírněji, než by odpovídalo trestní sazbě odnětí svobody (resp. její dolní hranici) za příslušný trestný čin. V této souvislosti nelze pustit ze zřetele, že peněžitý trest má vlastní zákonem stanovené rozpětí a měl-li by být respektován názor dovolatele, nabízí se např. otázka (nikoliv však již uspokojivá odpověď na ni), v jaké výměře bude peněžitý trest ukládán, není-li u trestu odnětí svobody za trestný čin stanovena dolní hranice trestní sazby. Požadavek vyjádřený nejvyšším státním zástupcem v podaném dovolání by také mohl ve svém důsledku vést k ukládání nepřiměřeně přísných trestů v případech, jakým je právě tento, cožby praxi ukládání sankcí v trestním soudnictví neovlivnilo nikterak pozitivním směrem a neodpovídalo by to ani zásadám, na nichž je český právní řád dlouhodobě založen.

32. Dále je potřebné zdůraznit, že ani dovolatelem citovaná judikatura jednoznačně nepotvrzuje jím vyjádřený právní názor. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2007, sp. zn. 4 Tz 34/2007, uveřejněný pod č. 9/2008 Sb. rozh. tr., v tomto duchu zapovídá uložení trestu obecně prospěšných prací v takové výměře, aby byla po případné přeměně celého nevykonaného trestu v nepodmíněný trest odnětí svobody překročena horní hranice příslušné trestní sazby trestu odnětí svobody spáchaného trestného činu. Usnesení téhož soudu ze dne 28. 3. 2001, sp. zn. 7 Tz 41/2001, dokonce výslovně stanoví, že ukládání trestu obecně prospěšných prací však „nemůže vycházet z pouhé priority možnosti teoretického přepočtu dvou hodin obecně prospěšných prací za jeden den odnětí svobody (§ 45a odst. 4 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů, dále jen "tr. zák.") a následně od ní zvažovat možnost uložení trestu obecně prospěšných prací. Touto úvahou by bylo možno ukládat trest obecně prospěšných prací jen v těch případech, kde by trest odnětí svobody nepřesahoval dobu 200 dnů, což by však v mnoha případech vyloučilo uložení trestu obecně prospěšných prací, neboť u řady trestných činů je dolní hranice trestní sazby stanovena v trvání 1 roku, což je podstatně více, než činí po přepočtu maximální hranice trestu obecně prospěšných prací. Tímto argumentem přepočtu by uložení trestu obecně prospěšných prací u trestných činů, kde vzhledem k jejich povaze a možnostem nápravy pachatele by přicházelo jeho uložení v úvahu, bylo již předem vyloučeno, což bezpochyby nebylo záměrem zákonodárce. Vzhledem k této skutečnosti není tedy vyloučeno uložení trestu obecně prospěšných prací ani u trestných činů, kde by shora uvedeným přepočtem byla překročena hranice 400 hodin obecně prospěšných prací, avšak při plném respektování ustanovení § 45 odst. 1 tr. zák. a v souladu s ustanoveními § 23 odst. 1 a § 31 odst. 1 tr. zák.“ S tím koresponduje také dovolatelem již nezmíněný právní názor vyjádřený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2001, sp. zn. 11 Tz 129/2001, uveřejněném pod č. 41/2002-III. Sb. rozh. tr., podle něhož není vyloučeno uložení trestu obecně prospěšných prací v takové výši, že uložený počet hodin tohoto trestu činí z pohledu případné jeho přeměny v trest odnětí svobody méně, než je dolní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody stanovené pro příslušný trestný čin, „pokud jsou při ukládání trestu splněny podmínky vymezené zejména v ustanoveních § 23 odst. 1 tr. zák., § 31 odst. 1 tr. zák. a § 45a tr. zák.“. S přesvědčením dovolatele o potřebě zachovávat proporcionalitu mezi trestem odnětí svobody a alternativním trestem by mohly korespondovat snad právní závěry plynoucí z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne

28. 3. 2001, sp. zn. 7 Tz 39/2001, avšak ani zde se soud nevyjádřil zdaleka tak kategoricky, jak vyznívá argumentace vznesená v podaném dovolání. Konkrétně Nejvyšší soud uvedl, že „v závislosti na povaze každého konkrétního případu je sice možné připustit uložení trestu obecně prospěšných prací i tam, kde by výměra krátkodobého trestu odnětí svobody poněkud převyšovala 7 měsíců, avšak zpravidla je nutno považovat za vyloučené, aby trest obecně prospěšných prací byl alternativou k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, který by jinak byl uložen ve výměře převyšující 1 rok“. Je tedy nutno zdůraznit, že Nejvyšší soud ani v citovaném rozhodnutí nevyloučil možnost uložení alternativního trestu, který by po případné přeměně na trest odnětí svobody nedosáhl ani dolní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody za daný trestný čin. Nadto se Nejvyšší soud v tehdy projednávané věci detailně zabýval zejména posouzením stupně nebezpečnosti činu pro společnost (nyní společenské škodlivosti), k čemuž lze z dnešního pohledu doplnit, že právě tato kritéria by měla při volbě trestní sankce hrát podstatně významnější roli než mechanický přepočítaný opakovaně zmiňovaných trestních sazeb. A pro zajímavost není od věci uvést, že předmětem odkazovaného případu byl skutek mnohonásobně závažnější než jednání obviněné v této trestní věci (pachatel řídil vozidlo pod vlivem alkoholu, za hustého sněžení, čemuž nepřizpůsobil rychlost jízdy, nezvládl řízení, narazil do stromu, a způsobil tak spolujezdci vážná zranění mající povahu těžké újmy na zdraví).

č. 21

33. Vzhledem ke všemu výše uvedenému lze shrnout, že při určení počtu denních sazeb peněžitého trestu je soud vázán výslovným požadavkem zákona, že dvojnásobek počtu těchto denních sazeb nesmí ani spolu s uloženým trestem odnětí svobody a náhradním trestem odnětí svobody za trest domácího vězení přesahovat horní hranici trestní sazby trestu odnětí svobody. Limitace počtu denních sazeb peněžitého trestu se týká jen horní hranice jeho trestní sazby, nikoli i jeho dolní hranice. Tento záměr ostatně výslovně vyjádřil sám zákonodárce v již citované důvodové zprávě k zákonu č. 333/2020 Sb. Není proto zásadně vyloučeno, aby byl počet denních sazeb peněžitého trestu s přihlédnutím k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu určen tak, že jejich dvojnásobek nedosáhne dolní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody uvedené ve zvláštní části trestního zákona za trestný čin, jímž byl obviněný uznán vinným. Zákonem stanovené předpoklady pro užití moderačního oprávnění podle § 58 tr. zákoníku o mimořádném snížení trestu odnětí svobody nejsou v tomto kontextu relevantní. Důležité ale je, aby – opíraje se o zásady přiměřenosti trestních sankcí (§ 36 tr. zákoníku) – byla při ukládání trestu respektována hlediska zmíněná v § 68 odst. 3 tr. zákoníku a je rozvádějící kritéria zakotvená především do ustanovení § 39 tr. zákoníku. Tomu odvolací soud v posuzované trestní věci dostal, přičemž ani nejvyšší státní zástupce nic nenamítal proti vyhodnocení uvedených požadavků a soustředil se výlučně na obecnou problematiku vztahu mezi výměrou alternativního trestu a zákonnou sazbou trestu odnětí svobody, k níž se Nejvyšší soud zevrubně vyjádřil. V konkrétní rovině tedy nezbyvá než odkázat na bod 20. odůvodnění napadeného rozsudku, který koresponduje i s bodem 11. odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, aniž by k tomu Nejvyšší soud cokoli doplňoval, neboť by se již přesunul do oblasti zkoumání přiměřenosti uloženého trestu, což by mu v dovolacím řízení nepříslušelo, ani kdyby dovolatel uplatnil nějaké námitky v daném ohledu.

34. Obviněná ve vyjádření k dovolání nejvyššího státního zástupce upozornila na procesní nedostatek spočívající v tom, že jí – na rozdíl od jejího obhájce – nebyl doručen opis dovolání nejvyššího státního zástupce, v čemž spatřovala porušení svého práva na spravedlivý proces. Třebaže je tato námitka svojí povahou mimo dosah dovolacího přezkumu Nejvyššího soudu, lze k ní nad rámec řečeného a jen pro úplnost uvést následující. Obviněné nutno přisvědčit, že je povinností soudu prvního stupně doručit opis dovolání nejvyššího státního zástupce jak jejímu obhájci, tak i jí, jak explicitně vyplývá z ustanovení § 265h odst. 2 tr. ř. Podle jeho dikce totiž předseda senátu (samosoudce) soudu prvního stupně doručí opis dovolání státního zástupce nebo příslušného orgánu Úřadu evropského veřejného žalobce obhájci obviněného a obviněnému s upozorněním, že se mohou k dovolání písemně vyjádřit a souhlasit s projednáním dovolání v neveřejném zasedání [§ 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.]. V konkrétním případě soud prvního stupně doručil opis dovolání nejvyššího státního zástupce obhájci obviněné, stejně tak ovšem tento opis doručoval i obviněné na adresu XY, tedy na jí označenou adresu pro účely doručování. Protože nebyla zastížena, byla zásilka vložena do domovní schránky dne 11. 1. 2022, což je u jinak správně zvoleného doručování (obálka typu III.) standardní postup, a tím bylo učiněno zadost požadavkům ustanovení § 265h odst. 2 tr. ř. Navíc obhájce informoval obviněnou o dovolání a o její možnosti vyjádřit se k němu a zpracoval s jejím vědomím vyjádření k dovolání, nelze proto reálně uvažovat o jakémkoliv zásahu do práva obviněné na spravedlivý proces.

35. Nejvyšší soud uzavírá, že námitky nejvyššího státního zástupce nejsou důvodné. Proto podané dovolání zamítl podle § 265j tr. ř. Učinil tak v neveřejném zasedání, poněvadž s projednáním v neveřejném zasedání souhlasili nejvyšší státní zástupce i obviněná [§ 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.].

č. 22

Neoprávněným bráněním v užívání domu ve smyslu skutkové podstaty přečinu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku může být i znemožnění využití věcného břemene chůze a jízdy k pozemku obviněného (povinný pozemek) svědčícího vlastníkovu jiných pozemků (oprávněné pozemky poškozeného) a zde umístěného jeho domu, bytu nebo nebytového prostoru.

Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru

§ 208 odst. 2 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2021, sp. zn. 4 Tdo 609/2021, ECLI:CZ:NS:2021:4.TDO.609.2021.1

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněné P. F. proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. 2. 2021, sp. zn. 3 To 114/2020, v trestní věci vedené u Okresního soudu ve Frýdku-Místku pod sp. zn. 3 T 163/2018.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 11. 3. 2020, sp. zn. 3 T 163/2018, byla obviněná P. F. (dále jen obviněná, popřípadě dovolatelka) uznána vinnou přečinem neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku, kterého se podle skutkové věty výroku o vině citovaného rozsudku dopustila tím, že v době nejméně od 30. 6. 2017 do 20. 11. 2018 v obci XY, okres XY, jako majitelka mimo jiné pozemku parc. č. XY – ostatní komunikace nerespektovala věcné břemeno chůze a jízdy po tomto pozemku ve prospěch vlastníků pozemků parc. č. XY, XY a XY a neumožnila majiteli uvedených nemovitostí, včetně domu č. p. XY umístěného na pozemku parc. č. XY, tj. B. L., používat pozemek parc. č. XY za účelem přístupu k domu č. p. XY a k pozemkům ve vlastnictví jmenovaného, když

- nejméně od 30. 6. 2017 úmyslně změnila původní přístupový kód, který používal B. L., na nový přístupový kód na elektronické bráně stojící souběžně se silnicí I. třídy č. 56 na pozemku parc. č. XY a částečně na pozemku parc. č. XY, čímž znemožnila B. L. přístup ze silnice na pozemek parc. č. XY, dále vystavěla souběžné drátěné oplocení na hranici pozemku parc. č. XY s pozemky ve vlastnictví B. L. a dále vystavěla na dalším svém pozemku parc. č. XY betonové oplocení bránicí ve vjezdu z tohoto pozemku na pozemek B. L.;

- poté, co v rámci exekučního řízení byl dne 4. 9. 2018 zbourán čelní plot s elektronickou bránou a zpřístupněn tak vjezd ze silnice na pozemek parc. č. XY, nejméně ve dnech 25. 9. 2018 minimálně v době od 07:30 hodin do 08:30 hodin a 27. 9. 2018 nejméně kolem 13:30 hodiny zaparkovala na místo zbouraného plotu kolmo přes pozemek parc. č. XY svoje osobní motorové vozidlo tov. zn. XY, reg. zn. XY, aby tak zabránila průjezdu k domu č. p. XY, a uzamkla pomocí visacího zámku bránu souběžného oplocení vybudovaného na hranici mezi pozemky parc. č. XY a pozemky ve vlastnictví B. L.;

- přičemž rozsudkem Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 17. 6. 2016, č. j. 13 C 282/2013-538, ve spojení s opravným usnesením ze dne 20. 7. 2016, č. j. 13 C 282/2013-551, a ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. 2. 2017, č. j. 11 Co 499/2016-739, který nabyl právní moci dne 21. 3. 2017, byla zamítnuta její žaloba na zrušení věcného břemene chůze a jízdy k pozemku parc. č. XY ve prospěch vlastníků pozemku parc. č. XY a pozemků parc. č. XY a XY;

- a usnesením Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 16. 2. 2018, č. j. 8 Nc 1801/2018-18, které se stalo vykonatelným dne 23. 2. 2018, rozhodl

soud předběžně, že P. F. je povinna zdržet se jednání bránících B. L. v přístupu k pozemkům v jeho vlastnictví;

- pozemek parc. č. XY je přitom jediný, který umožňuje realizaci chůze a jízdy k domu č. p. XY a pozemkům ve vlastnictví B. L., které nejsou přímo spojeny s veřejnou cestou, a tímto jednáním mu tak dlouhodobě bezdůvodně bránila v užívání domu č. p. XY.

2. Za shora uvedený přečin a přečin pomluvy podle § 184 odst. 1, 2 tr. zákoníku, jímž byla uznána vinnou rozsudkem Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 3. 9. 2019, sp. zn. 3 T 112/2019, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 11. 2019, sp. zn. 4 To 252/2019, uložil Okresní soud ve Frýdku-Místku obviněné podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku a § 43 odst. 2 tr. zákoníku souhrnný peněžitý trest v počtu 300 denních sazeb s výší jedné denní sazby 700 Kč, tj. celkem ve výměře 210 000 Kč. Podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, stanovil okresní soud obviněné náhradní trest odnětí svobody ve výměře 10 měsíců. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byl poškozený B. L. odkázán se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. Podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku Okresní soud ve Frýdku-Místku zrušil výrok o trestu v rozsudku Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 3. 9. 2019, sp. zn. 3 T 112/2019, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 11. 2019, sp. zn. 4 To 252/2019, jakož i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na tento výrok, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

4. Proti rozsudku Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 11. 3. 2020, sp. zn. 3 T 163/2018, podala obviněná odvolání směřující do všech výroků. O podaném odvolání rozhodl Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 10. 2. 2021, sp. zn. 3 To 114/2020, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. d), e), odst. 2 tr. ř. z podnětu odvolání obviněné zrušil napadený rozsudek ve výroku o trestu a sám za splnění podmínek § 259 odst. 3 písm. a), b) tr. ř. nově rozhodl tak, že obviněné za přečin neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku a sbíhající se přečin pomluvy podle § 184 odst. 1, 2 tr. zákoníku, jímž byla uznána vinnou rozsudkem Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 3. 9. 2019, sp. zn. 3 T 112/2019, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 11. 2019, sp. zn. 4 To 252/2019, uložil podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2, § 67 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku souhrnný peněžitý trest v počtu 100 denních sazeb s výší jedné denní sazby 700 Kč, tj. celkem ve výměře 70 000 Kč. Podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku byl obviněné stanoven pro případ, že by ve stanovené lhůtě nebyl peněžitý trest vykonán, náhradní trest odnětí svobody v trvání 5 měsíců. Současně Krajský soud v Ostravě zrušil výrok o trestu v rozsudku Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 3. 9. 2019, sp. zn. 3 T 112/2019, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 11. 2019, sp. zn. 4 To 252/2019, jakož i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na tento výrok, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Jinak zůstal napadený rozsudek nezměněn.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

5. Proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. 2. 2021, sp. zn. 3 To 114/2020, podala obviněná prostřednictvím obhájce dovolání proti výroku o vině a trestu z důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Předně dovolatelka připouští, že si je vědoma skutečnosti, že dovolání je mimořádný opravný prostředek a že nemůže sloužit k „běžné revizi skutkových zjištění“. Dovolatelka je přesvědčena o přímém rozporu informace Katastrálního úřadu pro Moravskoslezský kraj, katastrální pracoviště v XY, se skutkem, pro který byla pravomocně odsouzena, z čehož dovozuje, že její jednání nemohlo být trestným činem. Argumentuje neexistencí věcného břemene a současně skutečností, že věcné břemeno nezatěžovalo konkrétní pozemky v jejím vylučném vlastnictví. Namítá, že orgány činné v trestním řízení nepostupovaly podle § 2 odst. 5 tr. ř., byť soudy vycházely z pravomocného civilního rozsudku Okresního soudu ve Frýdku-Místku ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě, a že soudům nebylo divné, s jakou intenzitou vytrvale tvrdí dané skutečnosti. Obviněná vytkla postup soudů, které „nešly do hloubky a nevyvrácení její obhajoby“. Současně uvádí, že se stala terčem kybernetické trestné činnosti a že žádné pomluvy nepsala. Nenaplnění znaků projednávaného trestného činu dovozuje z nezatížení věcného břemene pozemku parc. č. XY ve prospěch pozemků parc. č. XY, XY a XY, když tyto pozemky nebyly nikdy oprávněnými z věcného břemene, čímž nedošlo k žádnému neoprávněnému zásahu ze strany obviněné. Obviněná předložila rozhodnutí katastrálního úřadu ze dne 6. 5. 2021, č. j. OR-204/2021-802-1, tj. oznámení o opravě chyby v údajích katastru nemovitostí. Z tohoto důvodu se nemohla dopustit přečinu, za něhož je pravomocně odsouzena. Soudům nižších stupňů dále vytýká, že vycházely toliko z historických rozhodnutí katastrálního pracoviště u obecního úřadu v XY, stejně jako u stavebního úřadu Městského úřadu v XY a že pokud by tak nečinily, jistě by došly k závěru, že její jednání nelze podřadit pod žádnou skutkovou podstatu uvedenou v trestním zákoníku. Současně obviněná namítá, že odvolací soud nadřadil odvozené věcné právo - věcné břemeno vlastnickému právu. Akcentuje, že i odvolací soud nemá pochyb o obstarání si jednoduššího přístupu poškozeného k předmětným nemovitostem, ovšem zaujímá stanovisko, že poškozený si nebude zajišťovat jiný přístup, když už jeden má, byť sporný, a obviněná to považuje za protimluv.

6. V závěru podaného dovolání obviněná navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. 2. 2021, sp. zn. 3 To 114/2020, a podle § 265k odst. 2 tr. ř. i rozsudek Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 11. 3. 2020, sp. zn. 3 T 163/2018, a aby dále postupoval podle § 265l odst. 1 tr. ř.

7. Dovolatelka následně dne 25. 5. 2021 sama prostřednictvím e-mailové komunikace zaslala Nejvyššímu soudu podání, jež nazvala "dovolání proti nezákonným rozsudkům", včetně dalších podání v podobě příloh, které se vztahují k projednávané věci stran věcného břemene.

8. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k dovolání konstatuje, že těžiště námitek obviněné spočívá v tvrzení, že věcné břemeno, které nerespektovala, vůbec neexistuje. Tuto argumentaci považuje státní zástupce za skutkovou, přičemž poukazuje na závěry soudů nižších stupňů, které na základě provedeného

dokazování dospěly k závěru, že věcné břemeno existuje. Současně zdůrazňuje, že otázka existence věcného břemene souvisela s otázkou viny, takže soudy nižších stupňů nebyly vázány civilním rozhodnutím, to ovšem nebránilo tomu, aby k výsledkům civilního řízení přihlížely, zejména za situace, kdy v rámci civilního řízení ve věci rozhodoval Nejvyšší soud, ale i Ústavní soud.

9. Státní zástupce dále akcentuje, že dovolání nelze opírat o nové skutečnosti a důkazy, a tudíž je bezpředmětný odkaz dovolatelky na oznámení katastrálního úřadu o chybě v údajích katastru nemovitostí. Nové skutečnosti by mohla dovolatelka uplatnit v jiném mimořádném opravném prostředku, a to v návrhu na povolení obnovy řízení. Nadto státní zástupce uvádí, že z provedené opravy nevyplývá, že by věcné břemeno neexistovalo, jedná se v podstatě o technickou opravu, když údaje o věcném břemenu byly přeneseny do jiné části příslušných listů vlastnictví. V tomto směru také odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2017, sp. zn. 22 Cdo 3199/2017, ve kterém bylo konstatováno, že existence věcného břemene (nyní služebnosti) není bezvýjimečně odvislá od zápisu v katastru nemovitostí. Rovněž námitka, že poškozený má možnost přístupu k domu jiným způsobem je primárně skutkového charakteru.

10. V závěru podaného vyjádření navrhl státní zástupce podané dovolání obviněné jako nedůvodné podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. odmítnout. Vyslovil podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. souhlas s projednáním dovolání v neveřejném zasedání a to i pro případ odlišného stanoviska podle § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.

III.

Přípustnost dovolání

11. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání obviněné je přípustné [§ 265a odst. 1, 2 písm. a) tr. ř.], bylo podáno osobou oprávněnou prostřednictvím obhájce, tedy podle § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř. a v souladu s § 265d odst. 2 tr. ř., přičemž lhůta k podání dovolání byla ve smyslu § 265e tr. ř. zachována.

12. Nejvyšší soud nicméně na tomto místě považuje za nezbytné zdůraznit, že jako soud dovolací přihlíží pouze k podáním, jež byla učiněna obviněnou prostřednictvím obhájce v rámci dvouměsíční lhůty podle § 265e odst. 1 tr. ř., přičemž rozsah, v němž je rozhodnutí dovoláním napadáno, a důvody dovolání lze měnit pouze po dobu trvání lhůty k podání dovolání podle § 265f odst. 2 tr. ř. (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 4. 2008, sp. zn. 7 Tdo 405/2008, a přiměřeně též usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 2. 2008, sp. zn. III. ÚS 1706/08, a usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 4. 2020, sp. zn. IV. ÚS 692/20). Dodatečná modifikace již podaného dovolání, a to, pokud jde o rozsah, v němž je napadáno některé z rozhodnutí uvedených v § 265a odst. 1, 2 tr. ř., tak i co do důvodů dovolání uvedených v § 265b tr. ř., je možné pouze po dobu dovolací lhůty. Rozsah, v němž je rozhodnutí dovoláním napadáno, se týká toho, kolik výroků a v kterých směrech dovolatel napadá, resp. zda napadá určitý výrok celý nebo jen jeho část. Tento rozsah pak může být zúžen, nebo naopak rozšířen. Pokud jde o změnu důvodů dovolání, dovolatel je oprávněn nahradit stávající důvod nebo některý z nich jiným důvodem nebo doplnit dovolání novým, dosud neuvedeným důvodem. I po dodatečných modifikacích dovolání podle § 265f odst. 2 tr. ř. musí zůstat zachovány obligatorní obsahové náležitosti dovolání podle § 265f odst. 1 tr. ř. Změny dovolání podle

§ 265f odst. 2 tr. ř. je dovolatel oprávněn činit jen do uplynutí své dvouměsíční dovolací lhůty podle § 265e tr. ř., a to včetně jakékoliv doplňování důvodů dovolání v rámci uplatněných dovolacích důvodů. Změny provedené poté jsou bez jakéhokoli právního významu a Nejvyšší soud k nim nepřihlíží. S ohledem na uvedené Nejvyšší soud nemůže přihlížet k podání obviněné zaslané elektronicky Nejvyššímu soudu přímo z její e-mailové adresy, tedy nikoliv prostřednictvím obhájce, neboť toto bylo učiněno jednak po uplynutí dovolací lhůty, jednak nebylo podáno prostřednictvím obhájce (blíže viz § 265d odst. 2 tr. ř.). Podání obviněné označené jako „dovolání“ ze dne 25. 5. 2021 tedy nemůže být Nejvyšším soudem vůbec přezkoumáváno v rámci dovolacího řízení a nemůže být na ně nijak reagováno.

IV.

Důvodnost dovolání

13. Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo dále nutno posoudit, zda námitky vznesené obviněnou naplňují jí uplatněný zákonem stanovený dovolací důvod, jehož existence je současně nezbytnou podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 tr. ř.

č. 22

14. Ve smyslu § 265b odst. 1 tr. ř. je dovolání mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotněprávních vad, nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. ř.). Tím je naplněno základní právo obviněné dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě. Dovolací soud není obecnou třetí instancí zaměřenou na přezkoumání všech rozhodnutí soudů druhého stupně a samotnou správnost a úplnost skutkových zjištění nemůže posuzovat už jen z toho důvodu, že není oprávněn bez dalšího přehodnocovat provedené důkazy, aniž by je mohl podle zásad ústnosti a bezprostřednosti v řízení o dovolání sám provádět (viz omezený rozsah dokazování v dovolacím řízení podle § 265r odst. 7 tr. ř.). Pokud by zákonodárce zamýšlel povolat Nejvyšší soud jako třetí stupeň plného přezkumu, nepředepisoval by katalog dovolacích důvodů. Už samo chápání dovolání jako mimořádného opravného prostředku ospravedlňuje restriktivní pojetí dovolacích důvodů Nejvyšším soudem (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 73/03). Nejvyšší soud je vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich odůvodněním (§ 265f odst. 1 tr. ř.) a není povolán k revizi napadeného rozsudku z vlastní iniciativy. Právně fundovanou argumentaci má přitom zajistit povinné zastoupení obviněného obhájcem – advokátem (§ 265d odst. 2 tr. ř.).

15. Důvod dovolání vymezený ustanovením § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán tehdy, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Poukazem na uvedený dovolací důvod se nelze v zásadě domáhat přezkoumání učiněných skutkových zjištění, pokud ovšem tato jsou takového druhu a rozsahu, že na jejich základě lze přijmout jim adekvátní právní závěry. Skutkový stav je tak při rozhodování o dovolání hodnocen pouze z toho hlediska,

zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny v souvislosti s provedeným dokazováním a následně právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. S poukazem na označený dovolací důvod se za dané situace nelze domáhat přezkoumání skutkových zjištění, na kterých je napadené rozhodnutí vystavěno. Nejvyšší soud se tedy nemůže odchýlit od skutkového zjištění, které bylo provedeno v předcházejících řízeních a je takto zjištěným skutkovým stavem vázán. Povahu právně relevantních námitek nemohou mít takové námitky, které směřují do oblasti skutkového zjištění a hodnocení důkazů, či takové námitky, kterými dovolatelé vytýkají neúplnost provedení dokazování. Dovolací soud musí – s výjimkou případu tzv. extrémního nesouladu – vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání a jím vyvolaného následku v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

16. Ze skutečností výše uvedených vyplývá, že východiskem pro existenci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. jsou v pravomocně ukončeném řízení stabilizovaná skutková zjištění vyjádřená především v popisu skutku v příslušném výroku rozhodnutí ve věci samé, popřípadě i další soudem (soudy) zjištěné okolnosti relevantní z hlediska norem hmotného práva (trestního, ale i jiných právních odvětví).

17. Na podkladě těchto východisek přistoupil Nejvyšší soud k posouzení dovolání obviněné P. F.

18. Vzhledem ke konkrétnímu obsahu dovolacích námitek považuje Nejvyšší soud především za vhodné uvést, že obviněná v podaném dovolání uplatňuje v podstatě stejné námitky jako v řízení před soudy nižších stupňů, přičemž tyto na její obhajobu reagovaly, tedy zabývaly se jí. V souvislosti s námitkami, které obviněná uplatnila v rámci podaného dovolání a jež jsou shodné s námitkami uplatněnými v podaném odvolání, je třeba uvést, že na situaci, kdy obviněná v podaném dovolání opakuje shodné námitky, které uplatnila před soudy nižších stupňů a s nimiž se tyto soudy řádně a náležitě vypořádaly, dopadá usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 5 Tdo 86/2002, publikované v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu (vydávaném v Nakladatelství C. H. Beck, ročník 2002, svazek 17, pod č. T 408.), podle kterého jde o dovolání zpravidla neopodstatněné. Takovým je i dovolání obviněné v dané věci.

19. Bez ohledu na shora naznačený závěr lze konstatovat, že obviněná formálně opírá své námitky o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ovšem jí namítané vady nelze podřadit pod uplatněný dovolací důvod a neodpovídají ani žádnému jinému dovolacímu důvodu. Obviněná totiž primárně sice vytýká soudům nižších stupňů nespáchání přečinu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku, ovšem na podkladě námitek, že neexistovalo žádné věcné břemeno ve prospěch vlastníků pozemků č. XY, XY a XY. Takto formulovanými dovolacími námitkami obviněná jen vyjadřuje nesouhlas se skutkovými zjištěními soudů nižších stupňů, a tudíž pouze zpochybňuje skutková zjištění soudů nižších stupňů týkající se existence předmětného věcného břemene. Takovou argumentaci zcela mívá hranice deklarovaného dovolacího důvodu a její námitky nemohou zakládat přezkumnou povinnost Nejvyššího soudu.

20. Kromě toho Nejvyšší soud považuje za nutné uvést, že soudy nižších stupňů své skutkové a právní závěry řádně zdůvodnily. Zde je namístě odkázat zejména na rozsudek soudu prvního stupně, který řádně zdůvodnil své úvahy ohledně rozsahu dokazování a hodnocení provedených důkazů. Uvedený soud následně přesvědčivým způsobem objasnil, k jakým skutkovým závěrům dospěl a na podkladě jakých důkazů [zejména výpovědi obviněné, výpovědi poškozeného, listinných důkazů (výpisů z katastru nemovitostí, soudních rozhodnutí v civilním řízení, fotodokumentace, vyjádření silničního správního úřadu, rozhodnutí stavebního úřadu aj.)]. Odvolací soud se pak plně ztotožnil se závěry soudu prvního stupně, když v podaném odvolání obviněná, jak již bylo naznačeno, uplatnila obdobné námitky jako v dovolání, přičemž se ovšem nespokojil pouze s odkazem na písemné odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, nýbrž sám doplnil dokazování a následně řádně odůvodnil své úvahy z pohledu uplatněných námitek obviněné.

č. 22

21. Soud prvního stupně provedl ve věci nadstandardní rozsáhlé dokazování, nečinil tak selektivním způsobem, neboť prováděl důkazy, jak navržené obžalobou, tak obhajobou, a věnoval náležitou a dostatečnou pozornost hodnocení jednotlivých listinných důkazů v kontextu s ostatními provedenými důkazy. Lze tedy uzavřít, že soud prvního stupně v rámci kontradiktorního řízení provedl dokazování v rozsahu, který mu umožnil zjistit skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti a v rozsahu nezbytném pro jeho rozhodnutí.

22. Hodnocení důkazů soudy nižších stupňů zároveň nevykazuje žádné znaky libovůle či svévole, nýbrž odpovídá zásadám logiky. V dané věci pak nebyl zjištěn ani tzv. extrémní nesoulad mezi skutkovými zjištěními a právním posouzením věci, který ani obviněná v rámci podaného dovolání nenamítá, a proto nebylo žádného objektivního důvodu pro pochybnosti o správnosti napadených rozhodnutí.

23. Nejvyšší soud považuje za nutné ještě zdůraznit, že v dané věci nebylo primární úlohou trestního soudu posuzovat, zda byl možný přístup k nemovitostem poškozeného jiným způsobem než prostřednictvím věcného břemene zřízeného k pozemku obviněné. Pro posouzení viny dovolatelky stran dalších způsobů vstupu na pozemky poškozeného je taková námitka zcela irelevantní a nepodstatná. Nejvyšší soud, jakož i soudy nižšího stupně, musí vycházet z právního i faktického stavu v době spáchání přečinu. Přesto považuje Nejvyšší soud za vhodné uvést, že obviněná po poškozeném fakticky požaduje, aby se dobrovolně vzdal existujícího věcného břemene, které mu právně umožňuje přístup k jeho nemovitostem, a aby požadoval zřízení věcného břemene umožňujícího mu přístup k jeho nemovitostem po někom jiném, aniž by měl zaručeno, že mu jiný vlastník pozemků umožní tento přístup přes svůj pozemek, a že tedy poškozený nebude muset vést civilní spor. Takový postup poškozeného by byl krajně riskantní a mohl by vést k tomu, že by měl skutečně právně velmi ztížený přístup ke své nemovitosti, popřípadě po jistou dobu zcela vyloučen jakýkoli přístup. V tomto směru je třeba uvést, že skutečnost, že vlastníci přiléhajících nemovitostí v jisté omezené míře umožnili poškozenému přístup k jeho nemovitosti, nelze chápat tak, že mu to po právu umožní i v budoucnu, neboť z jejich strany jde o jistou vstřícnost vůči poškozenému, nikoliv o jejich právní povinnost. Nad rámec tohoto závěru je také nezbytné zdůraznit, že pokud by se poškozený dobrovolně vzdal existujícího věcného břemene, tak by takový

postup mohl vést k tomu, že by mu právo nezbytné cesty k jeho nemovitosti ve vztahu k jiným vlastníkům nemovitostí nemuselo být přiznáno s odkazem na § 1032 odst. 1 písm. b) o. z. (viz přiměřeně Ústavního soudu ze dne 17. 7. 2019, sp. zn. III. ÚS 2408/18).

24. Jinak řečeno, pro posouzení viny a naplnění skutkové podstaty přečinu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku v daném případě nebylo rozhodné, zda existoval případně i jiný omezený přístup na pozemky poškozeného, nýbrž stav zapsaný v katastru nemovitostí stran věcného břemene v době spáchané trestné činnosti. Jestliže věcné břemeno chůze a jízdy k pozemku parc. č. XY ve prospěch vlastníků pozemku parc. č. XY a pozemků parc. č. XY a XY bylo řádně zapsáno ve veřejném rejstříku, kterým katastr nemovitostí je, pak takový zápis musí respektovat každý a kdokoliv může vycházet ze stavu zapsaného v katastru nemovitostí. Jestliže tedy věcné břemeno chůze a jízdy k pozemku parc. č. XY ve prospěch vlastníků pozemku parc. č. XY a pozemků parc. č. XY a XY bylo v době trestné činnosti obviněné zapsáno v katastru nemovitostí, musela se jím dovolatelka řídit. Obecně lze připustit, že jiný plnohodnotný přístup k nemovitosti bez toho, že by poškozený byl odkázán na jistou vstřícnost vlastníků jiných pozemků, by mohl vést za určitých okolností k úvahám o možnosti neuplatnění trestní odpovědnosti s použitím zásady subsidiarity trestní represe podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku. O takový případ ovšem v dané věci nejde.

25. Pro úplnost Nejvyšší soud dodává, že si je vědom skutečnosti, že předmětný zápis v katastru nemovitostí – veřejném seznamu má povahu vyvratitelné domněnky. Tento závěr ovšem neopravňoval obviněnou k tomu, aby ignorovala věcné břemeno a bránila poškozenému opakovaně v užívání předmětných nemovitostí. Je totiž nutno respektovat zásadu materiální publicity. Podle § 980 odst. 1 o. z. platí, že je-li do veřejného seznamu zapsáno právo k věci, neomlouvá nikoho neznalost zapsaného údaje. Podstatou zásady materiální publicity je zákonná ochrana důvěry v údaje zapsané ve veřejném seznamu, v tomto případě v katastru nemovitostí. Pokud obviněná nesouhlasila s tímto zápisem do veřejného seznamu, měla možnost se proti němu bránit právními prostředky, nikoliv trestnou činností. Zde je třeba odkázat na ustanovení § 986 odst. 1 o. z., podle něhož ten, kdo tvrdí, že je ve svém právu dotčen zápisem provedeným do veřejného seznamu bez právního důvodu ve prospěch jiného, může se domáhat výmazu takového zápisu a žádat, aby to bylo ve veřejném seznamu poznamenáno. Orgán, který veřejný seznam vede, vymaže poznámku spornosti zápisu, nedoloží-li žadatel ani do dvou měsíců od doručení žádosti, že své právo uplatnil u soudu. Postup podle tohoto ustanovení vede k zápisu poznámky spornosti do katastru nemovitostí. Dále je nezbytné doplnit, že zápis poznámky spornosti zápisu v katastru nemovitostí upravuje rovněž § 24 zákona č. 256/2013, o katastru nemovitostí (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů. Katastrální zákon pod označením "poznámka spornosti zápisu" zahrnuje, jak právní úpravu poznámky rozepře, tak poznámky spornosti: "Není-li stav zapsaný v katastru v souladu se skutečným právním stavem, osoba, jejíž věcné právo je dotčeno, se domáhá odstranění nesouladu, a prokáže-li, že své právo uplatnila u soudu, zapíše se na její žádost do katastru poznámka spornosti zápisu. Obdobně se zapíše do katastru poznámka spornosti zápisu i v případě, že někdo tvrdí, že je ve svém právu dotčen zápisem provedeným do katastru bez právního důvodu ve prospěch jiného, a žádá, aby to bylo v katastru poznamenáno.

Poznámku spornosti zápisu, která působí proti zápisu provedenému na základě napadeného právního jednání a na něj navazujícím zápisům, zapíše katastrální úřad také na základě oznámení soudu o podané žalobě nebo na základě doloženého návrhu žalobce, pokud žalobce podal žalobu o určení, že právní jednání, na jehož základě má být zapsáno právo do katastru, je neplatné, zdánlivé nebo zrušené." Současně je třeba uvést, že pokud by se obviněná domáhala výmazu zápisu v katastru nemovitostí a o tomto výmazu nebylo kladně pravomocně rozhodnuto, tak musí obviněná respektovat tento zápis, a to stejně jako státní orgány a jiné subjekty.

26. Nad rámec tohoto závěru je třeba akcentovat, že z katastru nemovitostí jako veřejně dostupného veřejného rejstříku je patrné, že v katastru nemovitostí bylo v době spáchání trestné činnosti zapsáno věcné břemeno chůze a jízdy k pozemku parc. č. XY (povinný pozemek) ve prospěch vlastníků pozemku parc. č. XY a pozemků parc. č. XY a XY (oprávněné pozemky); do 31. 8. 2016 navíc věcné břemeno hnaní dobytka, které bylo zrušeno výrokem pod bodem II. v rozsudku Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 17. 6. 2016, sp. zn. 13 C 282/2013. Ve vztahu k zákonnosti a pravdivosti zápisu v katastru nemovitostí, jak již bylo naznačeno, probíhalo občanskoprávní řízení, které iniciovala právě obviněná, která vystupovala jako žalobce, a toto řízení dospělo až k Nejvyššímu soudu jako soudu dovolacímu, ale nakonec i k Ústavnímu soudu. Žaloba obviněné o zrušení věcného břemene chůze a jízdy k pozemku parc. č. XY ve prospěch vlastníků pozemku parc. č. XY a pozemků parc. č. XY a XY byla rozsudkem Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 17. 6. 2016, sp. zn. 13 C 282/2013 (výrokem pod bodem III.), ve znění opravného usnesení téhož soudu ze dne 20. 7. 2016 a ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. 2. 2017, sp. zn. 11 Co 499/2016, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2017, sp. zn. 22 Cdo 3199/2017, zamítnuta.

27. Nejvyšší soud neshledává žádnou vadu v postupu soudů nižších stupňů, jestliže vycházely z těchto civilních rozsudků, v nichž byla otázka věcného břemene vyřešena a postavena na jisto, byť lze připustit, že trestní soudy nejsou takovým pravomocným civilním rozhodnutím vázány, pokud jde o posouzení viny obviněné (viz § 9 odst. 1 tr. ř.). Protože otázka existence věcného břemene nepochybně je podstatná pro posouzení viny obviněné, musel si trestní soud tuto otázku nepochybně posoudit jako předběžnou podle § 9 odst. 1 tr. ř. bez ohledu na existenci pravomocného civilního rozhodnutí. Jinak vyjádřeno, byť se šlo o předběžnou otázku z odvětví občanského práva, musely si ji soudy nižších stupňů posoudit samy (výjimku by představovalo řešení otázek osobního stavu podle § 9 odst. 2 tr. ř., otázky vynětí z pravomoci orgánů činných v trestním řízení podle § 10 odst. 2 tr. ř., souladnosti zákona s ústavním pořádkem, což přísluší Ústavnímu soudu, a předběžných otázek v působnosti Soudního dvora Evropské unie podle § 9a tr. ř.; o žádnou z uvedených výjimek tu ovšem nešlo) – viz k tomu např. Šámal, P. a kol. Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 170 a násl.; Draštík, A., Fenyk, J. a kol. Trestní řád. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017, s. 83 a násl. Tento princip vychází ze základního pravidla *iura novit curia* a má ústavněprávní základ v čl. 40 odst. 1 a čl. 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle nichž rozhoduje o vině a trestu jen soud v trestním řízení (proto soud v trestním řízení může dospět i ke zcela jiným závěrům v dané předběžné otázce týkající se viny oproti rozhodnutí soudu v civilní věci) – viz např. nález Ústavního soudu ze dne 26. 11. 2009, sp. zn. III. ÚS 2042/08,

uveřejněný ve svazku 55 pod č. 247 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu. Přesto platí, že soud rozhodující v trestním řízení nemůže zcela ignorovat rozhodnutí o předběžné otázce učiněné civilními soudy v občanském soudním řízení s odkazem na § 9 odst. 1 tr. ř., a přestože si otázku týkající se viny musí posoudit sám, je jeho povinností se vypořádat s argumentací civilních soudů a případnou odchylku od jiného pravomocného rozhodnutí v civilní věci k téže otázce náležitě odůvodnit (viz k tomu zejména rozhodnutí pod č. 17/2005, č. 17/2009, č. 42/2012 a č. 5/2020-III. Sb. rozh. tr.).

28. Z pohledu těchto závěrů je třeba uvést, že soudy nezaložily závěr o existenci věcného břemene na pouhém odkazu na pravomocné civilní rozhodnutí, neboť ve věci provedly rozsáhlé dokazování jednak výsledkem obviněné, jednak poškozeného, ale zejména provedly listinné důkazy týkající se předmětných nemovitostí (např. obsahem listů vlastnictví, územního rozhodnutí ze dne 25. 2. 2010, listiny o prošetření věcných břemen ze dne 26. 9. 2009, leteckých snímků katastrální mapy, vyjádření silničního správního úřadu), přičemž dospěly k závěru, že obviněná záměrně nerespektovala věcné břemeno chůze a jízdy poškozených, když ignorovala pravomocné rozhodnutí civilních soudů, ale i předběžné opatření soudu, kterým jí bylo uloženo zdržet se jednání bránícího poškozenému v přístupu k pozemkům v jeho vlastnictví. Zde je třeba pro jistou přesnost uvést, že již samotné nerespektování usnesení Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 23. 2. 2018, sp. zn. Nc 1801/2018 (předběžné opatření) by mohlo být posouzeno jako trestný čin podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku (viz přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2012, sp. zn. 4 Tdo 1038/2012). Navíc obviněná v podstatě v rámci nyní projednávané věci uplatnila obdobné argumenty stran neexistence věcného břemene jako v civilním řízení, takže z její strany jde o opakování stejné argumentace, jakou uplatnila v civilním řízení, a nejde o žádnou novou argumentaci. Nad rámec uvedeného je vhodné dodat, že civilní část řízení týkající se spornosti věcného břemene byla projednána v rámci celé soudní soustavy, a to i před Ústavním soudem, který usnesením ze dne 18. 2. 2020, sp. zn. I. ÚS 3852/17, odmítl ústavní stížnost obviněné, což rovněž jistým způsobem dokresluje celou situaci.

29. Obviněná dále argumentuje ustanovením čl. 11 odst. 1 věty první Listiny základních práv a svobod, byť na něj výslovně neodkazuje. Podle citovaného ustanovení platí, že každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Z pohledu ústavního pořádku je tak zřejmé, že právo obviněné vlastnit předmětný pozemek parc. č. XY je rovno vlastnickému právu poškozeného k pozemku parc. č. XY a pozemkům parc. č. XY a XY, k nimž by měl být zajištěn přístup v rámci práva věcného břemene chůze a jízdy. Neméně podstatné je i ustanovení čl. 11 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, podle něhož vlastnictví zavazuje. Nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. V projednávaném případě tedy musí Nejvyšší soud zdůraznit, že v případě, že dojde-li k omezení vlastnického práva v důsledku věcného břemene, zavazuje tato skutečnost vlastníka služebného pozemku (v tomto případě dovolateku) ke strpění povinnosti, nechat vlastníkovu panujícího pozemku (v tomto případě poškozeného), aby mohl vykonávat řádně právo z věcného břemene chůze a jízdy ke svým nemovitostem. Z vlastnictví tak vyplývají nejen práva, ale i povinnosti. Vlastník má právo svůj majetek držet, užívat, požívat a disponovat s ním, je oprávněn vzdát se své věci, opustit ji, spotřebovat ji nebo ji zničit. Jeho vlastnictví působí vůči všem ostatním, kteří se musí

zdržet neodůvodněných zásahů do něj. Vlastník je povinen svůj majetek nezneužívat a jeho prostřednictvím neškodit druhým. Dovolatelka tak nesměla narušovat výkon vlastnického práva poškozeného, kterému svým jednáním, k němuž se doznala, omezila výkon jeho vlastnického práva. Zde je třeba akcentovat i skutečnost, že obviněná si musela být vědoma existence věcného břemene ještě před civilním rozhodnutím, neboť v odůvodnění územního rozhodnutí Obecního úřadu v Ostravici – stavebního úřadu ze dne 25. 5. 2009, č. j. Výst. 383/2009-328, byla vyslovena podmínka zachování veřejného přístupu na komunikaci parc. č. XY, jež byla doprovázena podmínkou uzavření smlouvy o věcném břemeni s právními nástupci po původním vlastníkovi. Nejvyšší soud zdůrazňuje, že podstata věcného břemene spočívá v tom, že omezuje vlastníka nemovitosti ve prospěch někoho jiného tak, že je povinen něco trpět, něčeho se zdržet, nebo něco konat. Z věcného břemene tedy plyne oprávnění užívat cizí věc. Věcná břemena patří mezi věcná práva k cizí věci a slouží k tomu, aby oprávněný mohl využít určitou část užitné hodnoty cizí věci, a pro vlastníka věci to znamená, že je naopak povinen něco dát, konat, trpět, nebo se něčeho zdržet.

č. 22

30. Pokud obviněná v podaném dovolání odkazuje na rozhodnutí Katastrálního úřadu pro Moravskoslezský kraj, katastrální pracoviště v XY, ze dne 6. 5. 2021, č. j. OR-204/2021-802-1, tak jde toliko o její vlastní interpretaci tohoto rozhodnutí, neboť jím došlo pouze k opravě chyb v katastru nemovitostí na listu vlastnictví, protože zápis oprávnění z věcného břemene byl proveden v listu vlastnictví do části D-LV, nikoliv do části C-LV, jak tomu bylo předtím, ovšem tato změna neznámá, že by snad věcné břemeno neexistovalo. Navíc je třeba zdůraznit, že Nejvyšší soud v rámci dovolacího řízení přezkoumává napadené rozhodnutí *ex tunc*, tedy podle skutkového a právního stavu existujícího v době vydání napadeného rozhodnutí, resp. v době, kdy probíhalo řízení, které tomuto rozhodnutí předcházelo. Nové skutečnosti a důkazy, tzv. *nova*, proto nejsou v dovolacím řízení přípustná. Obecně však mohou být podnětem k podání návrhu na povolení obnovy řízení podle § 277 a násl. tr. ř. (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 4. 1997, sp. zn. Tzn 205/96, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2013, sp. zn. 11 Tdo 492/2013, či ze dne 27. 7. 2016, sp. zn. 6 Tdo 941/2016).

31. Nejvyšší soud pro jistou přesnost ještě dodává, že v současné době podle katastru nemovitostí vlastníkem pozemku parc. č. XY - ostatní komunikace, ostatní plocha, zapsané na listu vlastnictví č. XY, již není obviněná, nýbrž F. Š. Nový vlastník nemovitých věcí - pozemků parc. č. XY o výměře 227 m² a parc. č. XY o výměře 193 m² - ostatní komunikace vydražil v exekuční dražbě pořádané JUDr. J. T., LL.M., soudním exekutorem Exekutorského úřadu ve Frýdku-Místku, ve věci vedené pod sp. zn. 143 Ex 00331/18. Současně je z katastru nemovitostí zřejmé, že byla vyznačena k tomuto pozemku poznámka spornosti a pravděpodobně byla podána žaloba na určení vlastnického práva (podle zaslaných podání dovolatelky), neboť určovací žaloba se podává v případě poznámky spornosti.

32. Vzhledem ke shora uvedenému je nepochybné, že se obviněná svou argumentací obsaženou v podaném dovolání rozešla s uplatněným dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a vznesla námitky, které nejsou podřaditelné pod dovolací důvod jí deklarovaný, ale ani pod žádný jiný důvod dovolání.

33. Proto Nejvyšší soud dospěl k závěru, že o dovolání obviněné je nezbytné rozhodnout způsobem upraveným v § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř., podle něhož Nejvyšší soud odmítne dovolání, bylo-li podáno z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř. Za podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. rozhodl Nejvyšší soud o tomto dovolání v neveřejném zasedání.

č. 23

Samotná skutečnost, že obviněný byl předán do České republiky, aniž se vzdal uplatnění zásady speciality, není důvodem pro zastavení trestního stíhání podle § 11 odst. 1 písm. c) tr. ř. jen proto, že státní zástupce v přípravném řízení nepodal návrh podle § 198 odst. 3 z. m. j. s. na vyžádání dodatečného souhlasu se stíháním obviněného, pokud je toto trestní stíhání vedeno v České republice pro jiný skutek spáchaný před předáním bez omezení jeho osobní svobody vazbou a dosud nedošlo k jeho pravomocnému odsouzení k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, a ani mu nebylo pravomocně uloženo ochranné opatření spojené se zbavením osobní svobody [§ 198 odst. 1 písm. a) z. m. j. s.].

č. 23

Zásada speciality, Zastavení trestního stíhání

§ 198 odst. 1 písm. a), odst. 3 z. m. j. s., § 11 odst. 1 písm. c) tr. ř.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 9. 2021, sp. zn. 6 To 60/2021, ECLI:CZ:VSPH:2021:6.TO.60.2021.1

Vrchní soud v Praze ke stížnosti státního zástupce zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 8. 2021, č. j. 46 T 3/2021-82, a soudu prvního stupně uložil, aby ve věci znovu jednal a rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudu prvního stupně

1. Městský soud v Praze usnesením ze dne 10. 8. 2021, č. j. 46 T 3/2021-82 (dále jen „napadené usnesení“), rozhodl podle § 231 odst. 1, 2 a § 223 odst. 1 tr. ř. z důvodu § 11 odst. 1 písm. c) tr. ř. o zastavení trestního stíhání obžalovaného Z. B. (dále též jen „obžalovaný“) pro skutek (z důvodu hospodárnosti se zněním skutku na tomto místě neuvádí a odkazuje se přímo na výrok napadeného usnesení), v němž je spatřován zločin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, ve znění účinném od 1. 10. 2020.

2. V odůvodnění napadeného usnesení soud prvního stupně mj. uvedl, že obžalovaný byl do České republiky předán justičními orgány Francouzské republiky na základě evropského zatýkacího rozkazu vydaného Krajským soudem v Ústí nad Labem ze dne

20. 6. 2016, sp. zn. 50 T 5/2012, za účelem výkonu trestu odnětí svobody, jenž mu byl v uvedené věci uložen. Předání obžalovaného bylo realizováno dne 15. 7. 2016, přičemž téhož dne obžalovaný nastoupil výkon trestu odnětí svobody uloženého mu ve věci vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 50 T 5/2012. Plánovaný konec výkonu tohoto trestu byl stanoven na den 11. 3. 2021, avšak usnesením Okresního soudu Plzeň – město ze dne 25. 3. 2019, sp. zn. 3 PP 8/2019, které nabylo právní moci dnem 25. 3. 2019, byl obžalovaný podmíněně propuštěn z výkonu tohoto trestu odnětí svobody se stanovením zkušební doby v trvání 5 let za současného uložení dohledu a uložení přiměřených povinností a omezení podle § 89 odst. 2 tr. zákoníku spočívajících v tom, že mu bylo uloženo, aby po propuštění na svobodu neprodleně nastoupil do zaměstnání, bez zbytečných důvodů neměnil zaměstnavatele, v případě ztráty zaměstnání se zaevidoval na úřadu práce a s tímto orgánem řádně spolupracoval a dále aby nejpozději do 2 dnů od propuštění na svobodu kontaktoval Probační a mediační službu a neměnil zaměstnání bez jejího souhlasu a bydliště bez jejího vědomí. Ze spisového materiálu Krajského soudu v Ústí nad Labem vedeného pod sp. zn. 50 T 5/2012 plyne, že obžalovaný se v rámci předávacího řízení před francouzskými justičními orgány nevzdal uplatnění zásady speciality. Dne 19. 9. 2017, tj. v době, kdy se obžalovaný nacházel ve shora uvedeném výkonu trestu odnětí svobody, mu bylo ve věznici doručeno usnesení o zahájení trestního stíhání jeho osoby v trestní věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 46 T 9/2020 (z níž byla věc obžalovaného Z. B. dne 28. 6. 2021 podle § 23 odst. 1 tr. ř. vyloučena k samostatnému projednání a rozhodnutí, a to pod sp. zn. 46 T 3/2021). Státní zástupce Městského státního zastupitelství v Praze v přípravném řízení nepodal návrh na vyžádání dodatečného souhlasu vydávajícího orgánu k rozšíření trestního stíhání obžalovaného Z. B. (na rozdíl od postupu státního zástupce v jiné trestní věci obžalovaného vedené Městským soudem v Praze pod sp. zn. 63 T 3/2021, kde tak státní zástupce učinil). Trestní stíhání obžalovaného ve věci vedené pod sp. zn. 46 T 9/2020 (resp. sp. zn. 46 T 3/2021) probíhalo po jeho podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, obžaloba pro shora uvedený zločin byla na obžalovaného podána dne 30. 12. 2020.

3. Soud prvního stupně v odůvodnění napadeného usnesení dále dospěl k závěru, že trestní stíhání obžalovaného je v rozporu se zákonem a je nepřipustné, neboť v trestním řízení byla porušena procesní práva obžalovaného, který se v předávacím řízení nevzdal práva na uplatnění zásady speciality a justiční orgán vydávajícího státu nebyl v přípravném řízení požádán o souhlas s rozšířením trestního stíhání obžalovaného. Protože se trestní stíhání obžalovaného v projednávané věci konalo v rozporu se zásadou speciality, nemůže být zákonným podkladem pro vydání meritorního rozhodnutí. Trestní stíhání obžalovaného bylo zahájeno v době, kdy se nacházel ve výkonu trestu odnětí svobody uloženého soudem, který vydal evropský zatýkací rozkaz, na jehož základě byl obžalovaný na území Francouzské republiky zadržen a následně předán do České republiky. Toto pochybení nebylo napraveno tím, že byl obžalovaný z výkonu tohoto trestu podmíněně propuštěn za současného uložení přiměřených povinností, omezení a dohledu probačním úředníkem. V projednávané věci hrozí obžalovanému v případě uznání viny přísný nepodmíněný trest odnětí svobody – viz návrh státního zástupce v obžalobě. Tím spíše měl státní zástupce v přípravném řízení podat příslušný návrh

soudu k podání žádosti francouzským justičním orgánům o souhlas s rozšířením trestního stíhání obžalovaného pro skutek, pro který je stíhán ve věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 46 T 9/2020. Pokud by státní zástupce Městského státního zastupitelství v Praze navrhoval jiný druh trestu nespojený se zbavením osobní svobody, pak není takového souhlasu třeba. Soud prvního stupně má za to, že souhlas francouzských justičních orgánů s rozšířením trestního stíhání obžalovaného je pro trestní řízení proti obžalovanému ve věci vedené pod sp. zn. 46 T 9/2020 (nyní pod sp. zn. 46 T 3/2021) nezbytně nutný, neboť v případě vyhlášení odsuzujícího rozsudku ukládajícího nepodmíněný trest odnětí svobody by jej nebylo možno bez souhlasu vydávajícího orgánu vykonat.

II.

Stížnost státního zástupce a vyjádření k ní

4. Proti tomuto usnesení podal včas ve lhůtě uvedené v § 143 odst. 1 tr. ř. stížnost státní zástupce Městského státního zastupitelství v Praze (dále jen „státní zástupce“), který v jejím odůvodnění uvedl, že policejnímu orgánu ani dozorovému státnímu zástupci od počátku trestního stíhání obžalovaného, tj. ode dne 19. 9. 2017, nebylo známo, že se obžalovaný při vydání z Francie nevzdal zásady speciality. Na uvedenou skutečnost upozornil obžalovaný až dne 23. 10. 2019 při prostudování spisu a současně namítl, že jeho trestní stíhání je nepřípustné s ohledem na zásadu speciality. Vzhledem k tomu, že obžalovaný se zdržoval na území České republiky po uplynutí 45 dnů po svém propuštění z výkonu trestu odnětí svobody dne 25. 3. 2019, ačkoli měl možnost opustit území České republiky, má státní zástupce za to, že byla naplněna zákonná výjimka ze zásady speciality uvedená v § 198 odst. 1 písm. c) z. m. j. s. Dohled, přiměřené povinnosti a omezení, které byly obžalovanému v souvislosti s jeho podmíněným propuštěním uloženy, posoudil státní zástupce tak, že obžalovanému neznemožňují opustit území České republiky. Státní zástupce má za to, že trestní stíhání obžalovaného není nepřípustné. I kdyby při rozhodování o stížnosti soud dospěl k závěru, že zákonná výjimka ze zásady speciality stanovená v § 198 odst. 1 písm. c) z. m. j. s. není v případě obžalovaného dána, pak stejně není na místě zastavení trestního stíhání, ale projednání jeho trestní věci v řízení před soudem a při uznání jeho viny zohlednění zásady speciality uložením jiného trestu než nepodmíněného trestu odnětí svobody. Obžalovaný nebude ohrožen nepodmíněným trestem odnětí svobody a jeho trestní stíhání bude přípustné z důvodu naplnění výjimky ze zásady speciality ve smyslu § 198 odst. 1 písm. d) z. m. j. s. Závěrem státní zástupce navrhl, aby bylo napadené usnesení zrušeno.

5. Obžalovaný se vyjádřil ke stížnosti státního zástupce prostřednictvím svého obhájce a namítl, že nebylo jeho povinností upozorňovat orgány činné v trestním řízení, abysí k jeho trestnímu stíhání vyžádaly souhlas francouzských justičních orgánů s ohledem na zásadu speciality, neboť tato skutečnost jim byla dostatečně známá z výpisu z evidence Rejstříku trestů a z další evidence Policie České republiky k jeho osobě, pokud by postupovaly v souladu s ustanoveními § 2 odst. 4, 5 tr. ř. Spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp. zn. 50 T 5/2012 byl orgánům činným v přípravném řízení k dispozici, nedodržely však z úřední povinnosti postup podle § 2 odst. 4 tr. ř. Druhá úvaha státního zástupce týkající se možnosti opuštění území České republiky podle obžalovaného hraničí s návodem ke spáchání trestného činu a k maření

plnění podmínek podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody stanovených v usnesení Okresního soudu Plzeň-město ze dne 25. 3. 2019, sp. zn. 3 Pp 8/2019, přičemž obžalovaný plní opatření uložená Okresním soudem Plzeň-město. Je sice na svobodě, jak uvedl státní zástupce, ale nelze z toho dovodit, že po podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody se obžalovaný nachází na území České republiky dobrovolně a mohl by ho opustit. Obžalovaný není na území České republiky dobrovolně, ale je zde proto, že působí zajišťující instituty usnesení Okresního soudu Plzeň-město, které omezují jeho pohyb. Obžalovaný má za to, že názor státního zástupce je nesprávný, a v této souvislosti poukázal na usnesení Nejvyššího soudu ve věci vedené pod sp. zn. 11 Tcu 29/2006. Obžalovaný navrhl, aby vrchní soud zamítl stížnost státního zástupce.

III.

Rozhodnutí stížnostního soudu

6. Vrchní soud v Praze z podnětu podané stížnosti podle § 147 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost napadeného usnesení, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a dospěl k závěru, že stížnost je důvodná, byť z jiných důvodů.

7. Na úvod je třeba uvést, že smyslem zásady speciality je ochrana obviněného před trestním stíháním pro skutky, pro něž nebyl dožádaným státem vydán nebo předán (obviněný nemůže být ve státě, kam byl vydán nebo předán, stíhán či zbaven osobní svobody pro jiné skutky, než pro které byl dožádaným státem vydán), a to v době, kdy se nachází v moci orgánů dožadujícího státu. Zásada speciality je upravena v ustanoveních § 85 a § 198 z. m. j. s. První z nich je zařazeno v části upravující spolupráci s mezinárodními trestními soudy a tribunály, a to v hlavě upravující vydání osoby. Druhé ustanovení je zařazeno v části upravující zvláštní postupy mezinárodní justiční spolupráce s jinými členskými státy Evropské unie, a to v hlavě upravující předání osoby. V projednávaném případě byl obžalovaný předán do České republiky z Francouzské republiky na základě justiční spolupráce členských států Evropské unie, tudíž i zásadu speciality je třeba v jeho případě posoudit podle § 198 z. m. j. s. a judikatury vztahující se výlučně k tomuto ustanovení, tj. nelze bez dalšího použít judikaturu vztahující se k § 85 z. m. j. s. a ani starší judikaturu vztahující se k § 406 tr. ř. účinného do 31. 12. 2013, tj. do nabytí účinnosti zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. Úprava zásady speciality v § 198 z. m. j. s. je speciální, užší než v § 85 z. m. j. s. a než byla dříve v § 406 tr. ř. Na tomto místě je třeba upozornit, že soud prvního stupně v textu odůvodnění napadeného usnesení nesprávně užil pojmy odvozené od slova "vydat", když měl správně uvádět termíny odvozené od slova "předat".

8. Ustanovením § 198 odst. 1 z. m. j. s. se provádí ustanovení čl. 27 rámcového rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 13. 6. 2002 č. 2002/584/SVV o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (dále jen „rámcové rozhodnutí“). Pro posouzení zásady speciality je klíčový rozsudek Soudního dvora ze dne 1. 12. 2008 č. C-388/08 ve věci Artur Leymann, Aleksei Pustovarov, který ve vztahu k článku 27 rámcového rozhodnutí zaujal při rozhodování o předběžné otázce právní názor, podle něhož výjimka stanovená v čl. 27 odst. 3 písm. c) rámcového rozhodnutí musí být vykládána v tom smyslu, že pokud jde o „jiný trestný čin“, než kvůli kterému byla

osoba předána, musí být souhlas vyžádán – v souladu s čl. 27 odst. 4 rámcového rozhodnutí – a získán, má-li být vykonán trest odnětí svobody nebo opatření spojené s odnětím svobody. Osoba, která byla předána, může být stíhána a odsouzena za takový trestný čin před obdržáním souhlasu, pokud během trestního stíhání pro tento trestný čin nebo v rozsudku o něm nebylo uloženo žádné opatření omezující svobodu. Souhlas cizího státu s rozšířením předání tak musí být vyžádán, aby bylo možné vykonat uloženou trestní sankci spojenou s omezením nebo zbavením osobní svobody (např. nepodmíněný trest odnětí svobody). Z uvedeného plyne, že podle § 198 odst. 1 písm. g), odst. 3 z. m. j. s. je třeba vyžádat souhlas příslušného orgánu předávajícího státu až v případě, že došlo k pravomocnému odsouzení předané osoby k nepodmíněnému trestu odnětí svobody nebo ochrannému opatření spojenému se zbavením osobní svobody, přičemž jde o souhlas k výkonu takového trestu nebo ochranného opatření. Naopak, byl-li v trestním řízení vedeném pro jiný skutek spáchaný před předáním, než pro který byla osoba předána z jiného členského státu Evropské unie do České republiky, uložen jiný druh trestu nebo ochranného opatření než nepodmíněný trest odnětí svobody nebo ochranné opatření spojené se zbavením osobní svobody, podle § 198 odst. 1 písm. d) z. m. j. s. není vůbec třeba souhlasu příslušného orgánu předávajícího státu (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2020, sp. zn. 11 Tdo 606/2020, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2020, sp. zn. 11 Tdo 326/2020).

9. V posuzovaném případě, kdy obžalovaný dosud, tj. ani v přípravném řízení, v projednávané trestní věci vedené Městským soudem v Praze pro skutek, v němž je spatřován zločin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, ve znění účinném od 1. 10. 2020, nebyl omezen na osobní svobodě, nebylo trestní řízení proti obžalovanému prováděno v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, a tím ani v rozporu s jejím právním řádem. Není vadou přípravného řízení, jak uvádí soud prvního stupně, že nebyl vyžádán dodatečný souhlas s trestním stíháním obžalovaného. Naopak, vyžádání souhlasu předčasně, aniž by bylo třeba obžalovaného omezit v tomto trestním řízení na osobní svobodě, by bylo formální chybou, nadbytečným úkonem, administrativně zatěžujícím jak dožadující, tak dožádaný stát. Teprve pokud bude v této trestní věci obžalovaný uznán vinným a bude mu pravomocně uložen nepodmíněný trest odnětí svobody a nenastane-li jiný důvod vynětí z pravomoci českých justičních orgánů předpokládaných ustanovením § 198 odst. 1 z. m. j. s., nelze ve vykonávacím řízení pokračovat, aniž by byl vyžádán dodatečný souhlas k výkonu takového trestu. Obdobně je však třeba postupovat i v případě, vyvstane-li důvod k vzetí obžalovaného do vazby ještě v průběhu řízení před soudem před vyhlášením meritorního rozhodnutí.

10. Z výše uvedeného vyplývá, že argumentace soudu prvního stupně není správná a nepřípadná je i argumentace státního zástupce v podané stížnosti, popřípadě též argumentace obžalovaného, kterou uvedl v reakci na stížnost státního zástupce. Trest odnětí svobody je univerzálním druhem trestu, který lze za podmínek stanovených zákonem uložit za každý trestný čin, takže pokud by samotná možnost uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody byla překážkou pro další vedení trestního stíhání po předání osoby z cizího státu, postrádalo by ustanovení § 198 odst. 1 písm. a) z. m. j. s. svůj smysl, neboť právě v tomto ustanovení je zakotvena jedna ze zákonných výjimek přípouštějících vedení trestního stíhání i pro jiný skutek (spáchaný před předáním osoby),

než pro který byla osoba předána z jiného členského státu Evropské unie do České republiky, a to poté, co k tomuto předání fakticky došlo. Jestliže tedy dosud osobní svoboda obžalovaného v tomto řízení nebyla omezena a alespoň prozatím ani nemá být omezena, je bezpředmětné vyjadřovat se k ostatním výjimkám obsaženým v ustanoveních § 198 odst. 1 písm. b) až g) z. m. j. s.

11. Jak již uvedeno shora, smyslem zásady speciality je ochrana obviněného před trestním stíháním pro skutky, pro něž nebyl dožádaným státem vydán/předán. Dožádaný stát tak má možnost chránit vydávanou/předávanou osobu před stíháním např. pro skutky, jež nejsou na jeho území trestné, pro politické trestné činy apod. Smyslem zásady speciality není vytvoření automatické cesty k úniku pachatelů trestných činů před trestní odpovědností za určitých situací. Dále je třeba zdůraznit, že zásada speciality, tj. uvedená ochrana obviněného, je dočasná. Může zaniknout výslovným prohlášením obviněného, že se jí vzdává, souhlasem předávajícího státu, popřípadě dalšími způsoby uvedenými v ustanovení § 198 odst. 1 z. m. j. s. S ohledem na dočasnost případné překážky ve stíhání obviněného, resp. v jeho omezení na osobní svobodě nebo ve zbavení osobní svobody, nelze zastavit trestní stíhání obviněného. Ustanovení § 11 odst. 1 písm. c) tr. ř. výslovně uvádí, že důvodem pro zastavení trestního stíhání není dočasné vynětí z pravomoci orgánů činných v trestním řízení. V krajním případě, kdyby mělo opatření souhlasu dožadujícího státu trvat delší dobu, lze s ohledem na běh promlčecích lhůt uvažovat pouze o přerušení trestního stíhání.

12. Pro úplnost vrchní soud dodává, že vznikne-li v průběhu trestního řízení pochybnost o tom, zda uplatnění zásady speciality nebrání trestnímu stíhání obviněného, resp. omezení nebo zbavení osobní svobody obviněného, je nutno postupovat podle § 10 odst. 2 tr. ř. *per analogiam*, tj. předložit věc Nejvyššímu soudu, aby rozhodl o tom, zda je obviněný vyňat z pravomoci orgánů činných v trestním řízení (viz přiměřeně s ohledem na novou právní úpravu usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2006, sp. zn. 11 Tcu 29/2006, uveřejněné pod č. 24/2007 Sb.rozh. tr.).

13. Vzhledem k tomu, že v projednávaném případě zatím není třeba řešit, zda obžalovaný je či není vyňat z pravomoci českých justičních orgánů, nemohlo napadené usnesení obstát a muselo být podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř. zrušeno. Vrchní soud současně uložil soudu prvního stupně, aby ve věci obžalovaného znovu jednal a rozhodl.

Č. 24

Odstraněním části či celého majetku dlužníka ve smyslu § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku o trestném činu poškození věřitele se rozumí i jeho ukrytí, které dlužníkovi umožňuje nadále disponovat s takovým majetkem a využívat jej a eventuálně získat později tento majetek zpět. Takto je nutno posoudit i vyčlenění majetku z vlastnictví dlužníka jako zakladatele do svěřenského fondu (§ 1448 a násl. o. z.), který nemá právní osobnost. V tomto případě nejde o zcizení majetku, které spočívá v převodu majetku dlužníka nebo jeho části na jinou osobu, např. darováním nebo prodejem, pokud jím získané peněžní prostředky použije k jinému účelu než k uspokojení pohledávek svých věřitelů.

Poškození věřitele

§ 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2022, sp. zn. 5 Tdo 1273/2021, ECLI:CZ:NS:2022:5.TDO.1273.2021.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněné D. R. podané proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích – pobočky v Táboře ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. 14 To 212/2020, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Táboře pod sp. zn. 5 T 8/2019.

I.**Rozhodnutí soudů nižších stupňů**

1. Obviněná D. R. (dále i jen „obviněná“ nebo „dovolatelka“) byla rozsudkem Okresního soudu v Táboře ze dne 11. 6. 2020, sp. zn. 5 T 8/2019, uznána vinnou pomocí ke zločinu poškození věřitele podle § 24 odst. 1 písm. c) a § 222 odst. 1 písm. a), odst. 4 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. zákoník“). Za to jí byl uložen podle § 222 odst. 4 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání 36 měsíců, jehož výkon jí byl podle § 85 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 60 měsíců za současného stanovení dohledu. Podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku byl obviněné uložen i trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu advokátní činnosti a jiného samostatného právního poradenství na dobu 6 let. Spoluobviněná K. H. (dále i jen „spoluobviněná“) byla uvedeným rozsudkem uznána vinnou zločinem poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a), odst. 4 písm. a) tr. zákoníku, za který byla podle § 222 odst. 4 tr. zákoníku odsouzena k trestu odnětí svobody v trvání 36 měsíců, jehož výkon jí byl podle § 85 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 60 měsíců za současného stanovení dohledu.

2. Zmíněný rozsudek soudu prvního stupně napadli odvoláními obviněná D. R. i spoluobviněná K. H. O těchto odvoláních rozhodl Krajský soud v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře tak, že z jejich podnětu podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. sám rozhodl tak, že uznal obviněnou D. R. vinnou pomocí k přečinu poškození věřitele podle § 24 odst. 1 písm. c) a § 222 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. Za to byl obviněné D. R. podle § 222 odst. 3 tr. zákoníku uložen trest odnětí svobody v trvání 18 měsíců, jehož výkon jí byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v délce 3 roků. Podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku byl obviněné uložen rovněž trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu advokátní činnosti a jiného samostatného právního poradenství na dobu 3 roků. Spoluobviněná K. H. byla uznána vinnou přečinem poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku a byl jí uložen podle § 222 odst. 3 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání 18 měsíců, jehož výkon jí byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v délce 3 roků.

3. Pomoci k uvedenému trestnému činu se obviněná D. R. dopustila ve stručnosti tím, že jako právní zástupkyně spoluobviněné K. H. v insolvenčním řízení vedeném proti K. H., které bylo zahájeno dne 21. 11. 2014, po předchozí dohodě s ní dojednala s notářkou JUDr. V. K. sepsání statutu svěřenského fondu s názvem „Svěřenský fond ve prospěch T. B. – zajištění budoucnosti provozování penzionu“ (dále též jen „svěřenský fond“), a to za účelem umožnění převodu části majetku K. H. do tohoto fondu, k čemuž došlo notářským zápisem č. j. NZ 119/2015 (N 126/2015), který spoluobviněná K. H. za přítomnosti obviněné D. R. podepsala v notářské kanceláři dne 5. 6. 2015. Dále v tento den obviněná D. R. vyhotovila Smlouvu o vyčlenění majetku do svěřenského fondu mezi spoluobviněnou K. H. jakožto zakladatelkou svěřenského fondu a svěřenským fondem, zastoupeným svěřenským správcem, která však nebyla dále použita. Dne 26. 6. 2015 obviněná D. R. vypracovala Smlouvu o převodu majetku do založeného svěřenského fondu mezi K. H. v postavení vkladatelky a svěřenským správcem tohoto svěřenského fondu v postavení nabyvatele, a to budovy (nyní č. p. XY) multifunkčního zařízení postavené na nově odděleném pozemku parc. č. XY – zastavěná plocha a nádvoří o výměře 762 m² v katastrálním území XY, obec XY, zapsaném u Katastrálního úřadu pro Jihočeský kraj, katastrální pracoviště v XY, na listu vlastnictví č. XY. Na základě těchto listin byl proveden vklad a zápis vlastnického práva do katastru nemovitostí k uvedené nemovité věci ve prospěch svěřenského fondu. Následně si obviněná D. R. ke zcizené nemovitosti nechala provést ve svůj prospěch do katastru nemovitostí vklad a zápis zástavního práva smluvního pro vlastní pohledávku ve výši 977 880 Kč na základě Smlouvy o zřízení zástavního práva k nemovité věci ze dne 5. 4. 2016, kterou sama vyhotovila a v postavení zástavního věřitele uzavřela se svěřenským fondem v postavení zástavního dlužníka a Z. B. a K. H. v postavení dlužníků. Rovněž dne 5. 4. 2016 vyhotovila smlouvu o zřízení zástavního práva ke zcizené nemovitosti pro pohledávku ve výši 13 000 000 Kč mezi obchodní společností B., zastoupenou jednatelkou K. H., a svěřenským fondem zastoupeným svěřenským správcem, i tato smlouva byla vložena a zapsána do katastru nemovitostí s právními účinky zápisu ke dni 14. 4. 2016, čímž byla nemovitost zatížena zástavními právy převyšujícími její faktickou hodnotu. Obviněná D. R. takto jednala, ačkoli byla podrobně obeznámena s probíhajícím insolvenčním řízením vedeným proti spoluobviněné K. H., kterou v tomto řízení zastupovala, byla obeznámena s ustanovením § 111 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), ve znění pozdějších předpisů, tedy s povinností dlužníka zdržet se od zahájení insolvenčního řízení nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet, přičemž výše popsáním jednáním napomohla spoluobviněné K. H. zcizit část jejího majetku, v důsledku čehož bylo částečně zmařeno uspokojení splatných dluhů spoluobviněné K. H. vůči věřitelům, kteří jsou konkretizováni v rozsudku odvolacího soudu. Obviněná tím napomohla spoluobviněné K. H. způsobit škodu ve výši 6 180 000 Kč představující hodnotu zcizené nemovitosti, jelikož v rozhodné době nepostačovaly příjmy a majetek spoluobviněné K. H. k uspokojení pohledávek jejich věřitelů.

II.

Dovolání obviněné

4. Obviněná D. R. podala proti citovanému rozsudku odvolacího soudu prostřednictvím svého obhájce dovolání, které opřela o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g)

tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021. Předně namítla, že její jednání bylo nesprávně posouzeno jako dokonáný trestný čin, ačkoliv z popisu skutku jednoznačně vyplynulo, že se její jednání dostalo pouze do stadia pokusu ve smyslu § 21 odst. 1 tr. zákoníku. Vytkla odvolacímu soudu jeho závěr, že poškozující jednání obviněné bylo dokonáno samotným převodem nemovitého majetku v hodnotě 6 180 000 Kč do svěřenského fondu a že okolnosti, na jejichž základě následně došlo k nápravě protiprávního stavu způsobeného trestnou činností a jež nastaly po dokonání trestného činu, je nutno považovat ve smyslu usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2019, sp. zn. 5 Tdo 487/2019, za navrácení stavu před spácháním trestného činu a tuto skutečnost je namístě zohlednit v rámci náhrady škody, což soud prvního stupně také učinil.

5. Obviněná odkázala na komentářovou literaturu, podle níž je trestný čin poškození věřitele podle § 222 odst. 1 tr. zákoníku dokonán, tedy uspokojení pohledávky věřitele je alespoň částečně zmařeno, pokud pachatel v důsledku majetkových dispozic či jiných jednání uvedených v § 222 odst. 1 tr. zákoníku již není schopen poskytnout věřiteli plnění v celém rozsahu v souladu s obsahem závazkového právního vztahu a dlužník již nemá vliv ani na to, zda byl nebo bude jeho závazek vůči věřiteli splněn jinak než z dlužníkovy majetku. Dále obviněná citovala i z výše uvedeného usnesení Nejvyššího soudu, podle něhož může být důvodem pro právní posouzení stíhaného jednání jako pokusu trestného činu poškození věřitele podle § 222 odst. 1 tr. zákoníku právě fiktivní povaha kupních smluv, o jejichž naplnění obvinění vážně neuvažovali. Obviněná poukázala na jednání, které je jí kladeno za vinu rozsudkem odvolacího soudu, přičemž má za to, že šlo právě o takové fiktivní právní úkony, pro které nemohlo dojít k dokonání přečinu, jímž byla uznána vinnou, a její jednání zůstalo ve stadiu pokusu přečinu poškození věřitele ve smyslu § 21 odst. 1 a § 222 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku.

6. V důsledku nesprávné právní kvalifikace jednání obviněné jako účastenství ve formě pomoci k přečinu poškození věřitele podle § 24 odst. 1 písm. c) a § 222 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku došlo podle obviněné i k nesprávnému stanovení druhu a výměry trestu, jelikož soudy nižších stupňů nezohlednily skutečnost, že její jednání bylo pouze pokusem tohoto přečinu ve smyslu § 21 odst. 1 tr. zákoníku, nikoli dokonáným trestným činem. Obviněná namítla, že nebylo ve smyslu § 39 tr. zákoníku správně přihlédnuto k závažnosti spáchaného trestného činu, která je kromě jiného ovlivněna také tím, v jakém vývojovém stadiu se jednání pachatele nacházelo.

7. Závěrem obviněná navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek odvolacího soudu i rozsudek soudu prvního stupně.

III.

Vyjádření k dovolání

8. K dovolání obviněné se vyjádřil nejvyšší státní zástupce prostřednictvím státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, který se neztotožnil s argumentací obviněné.

9. Podle státního zástupce obviněná uplatnila jedinou námitku ve smyslu jí užitého dovolacího důvodu, a to nesprávné právní posouzení vývojového stadia trestného činu, na níž posléze vystavěla i námitku nepřiměřenosti uloženého trestu. K této druhé námitce státní zástupce uvedl, že výrok o trestu je možné napadnout především s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., ve znění účinném

do 31. 12. 2021, pokud byl uložen trest, který zákon nepřipouští, anebo došlo k uložení trestu ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl obviněný uznán vinným. K takové situaci v případě obviněné nedošlo a ani obviněná ji nenamítala. Uložení nesprávného druhu trestu nebo nepřiměřeně přísného trestu s poukazem na ustanovení § 39 až § 42 tr. zákoníku v zásadě nelze namítat, a to jak prostřednictvím dovolacího důvodu uplatněného obviněnou, tak ani prostřednictvím jiného dovolacího důvodu.

10. Ve vztahu k námitce obviněné, že její jednání skončilo ve stadiu pokusu, státní zástupce uvedl, že jednání obviněné bylo posouzeno odvolacím soudem jako pomoc k přečinu poškození věřitele podle § 24 odst. 1 písm. c) a § 222 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. Podle státního zástupce obviněná nemůže namítat, že se její jednání nedostalo do stadia dokonání trestného činu, když bylo vyhodnoceno jen jako pomoc k trestnému činu a její postavení spočívalo v účastenství na tomto trestném činu. Jako dokonání trestného činu bylo posouzeno jednání spoluobviněné K. H. Obviněná D. R. patrně chtěla namítat, že její jednání mělo být posouzeno jako pomoc k pokusu přečinu poškození věřitele podle § 24 odst. 1 písm. c) k § 21 odst. 1 a § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Ani v takovém případě se však státní zástupce neztotožnil s argumentací obviněné. Ze skutkových zjištění soudu prvního stupně i odvolacího soudu nevyplývá závěr, že by skutek neměl být kvalifikován jako dokonání trestného činu, neboť v popisu skutku je jasně vyjádřen škodlivý následek, který vznikl i v důsledku jednání dovolatelky, je zde popsáno, jakým způsobem k němu došlo a jak k jeho vzniku přispěla obviněná. Na podkladě listin vypracovaných obviněnou došlo ohledně dotčených nemovitých věcí, které původně náležely spoluobviněné K. H., k vkladu a zápisu vlastnického práva do katastru nemovitostí ve prospěch svěřenského fondu, a to za současného sdělení, že hodnota takto vyvedeného majetku představuje škodu způsobenou poškozeným věřitelům, k uspokojení jejichž pohledávek nepostačoval zbylý majetek spoluobviněné K. H. Z popisu skutku tedy rozhodně nevyplývá, že by šlo pouze o pokus trestného činu poškození věřitele podle § 21 odst. 1 a § 222 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. O přípravné fázi by bylo možno hovořit pouze v souvislosti s vypracováním smlouvy o vyčlenění majetku do svěřenského fondu ze dne 5. 6. 2016, která následně nebyla použita. Jednání obviněné D. R. ani spoluobviněné K. H. se však neomezilo pouze na tento úkon a naopak gradovalo.

11. Státní zástupce dále poukázal na skutečnost, že obviněná D. R. nijak nerozvádí a neodůvodňuje tvrzenou fiktivní povahu úkonů učiněných ve dnech dne 5. 6. 2015, 26. 6. 2015 a 5. 4. 2016. Za této situace k takto uplatněné námitce nelze podat podrobnější a relevantní vyjádření. O fiktivní úkony však zcela jistě nešlo, na podkladě smluv ze dne 26. 6. 2015 a ze dne 5. 4. 2016 došlo k vkladu a zápisu práva do katastru nemovitostí, přičemž právě k tomu směřovalo jednání spoluobviněné K. H. Dovolatelka se vědomě účastnila tohoto jednání a byla srozuměna se vznikem škodlivého následku.

12. Pokud obviněná ve svém dovolání poukázala na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2019, sp. zn. 5 Tdo 487/2019, státní zástupce nespátřuje žádnou souvislost mezi posuzovanou věcí a případem, kterým se citované usnesení zabývalo. V uvedené trestní věci šlo o neobvyklý případ, kde závazek, který vznikl v důsledku odstoupení věřitelů od smlouvy o úplatném převodu cenných papírů, spočíval v povinnosti obviněných vrátit

akcie obchodní společnosti poškozeným věřitelům. Poté, co obviněným vznikla povinnost předat akcie zpět jejich původním vlastníkům, činili jménem obchodní společnosti určité úkony, např. předstírali prodej hodnotné nemovitosti z majetku této obchodní společnosti, přičemž si byli vědomi toho, že tím částečně zmaří uspokojení věřitelů požadujících po dlužníkovi navrácení akcií obchodní společnosti a že takový obchod bude mít nevyhnutelně negativní dopad na hodnotu akcií této obchodní společnosti. Trestně právní jednání dlužníka zde spočívalo ve snaze znehodnotit majetek představovaný akciemi obchodní společnosti, a to prostřednictvím dispozic s nemovitým majetkem této akciové společnosti. K poškození vlastního věřitele tak mělo dojít v praxi ne příliš obvyklou formou jednání, u něhož Nejvyšší soud navíc výslovně vyloučil posouzení podle alternativy jednání vymezené v § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, kterou je naopak nutno užít v nyní posuzovaném případě. Za přílehavější Nejvyšší soud ve věci, které se obviněná dovolávala, považoval právní kvalifikaci podle § 222 odst. 1 písm. d) tr. zákoníku, a to zejména z důvodu povahy kupních smluv, jimiž došlo k předstíranému převodu nemovitostí nejprve z majetku původního vlastníka – obchodní společnosti ve prospěch občanského sdružení, které bylo do jednání pouze účelově začleněno, poté do vlastnictví účelově založené další obchodní společnosti, kterou nakonec ovládli obvinění. U dalších obviněných pak byla přílehavou právní kvalifikace podle § 222 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, která postihuje jednání spočívající ve fingování pasiv, která mají fiktivně snížit skutečnou hodnotu majetku dlužníka.

13. Závěrem proto státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněné jako zjevně neopodstatněné.

IV.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

14. Nejvyšší soud zjistil, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení, a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označenému dovolacímu důvodu.

15. Obviněná opřela své dovolání o ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021, a namítla, že došlo k nesprávnému právnímu posouzení skutku a k jinému nesprávnému hmotně právnímu posouzení. Dovolání z tohoto dovolacího důvodu je možno podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Jde tedy o nesprávný výklad a použití norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotně právních norem jiných právních odvětví. Podstatou citovaného dovolacího důvodu je vadné uplatnění příslušných ustanovení hmotného práva na skutkový stav zjištěný soudem prvního a druhého stupně. Je tomu tak zejména v případě, že skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v tom, že rozhodná skutková zjištění neposkytují dostatečný podklad pro závěr o tom, zda je stíháný skutek vůbec trestným činem, popřípadě o jaký trestný čin jde. Podobně to platí o jiném nesprávném hmotněprávním posouzení, které lze dovést pouze za situace, pokud byla určitá

skutková okolnost posouzena podle jiného ustanovení hmotného práva, než jaké na ni dopadalo.

16. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021, však není určen k nápravě procesních pochybení soudů nižších stupňů, pokud v jejich důsledku nedošlo k vadám při použití hmotně právních norem, případně nejde o některé z taxativně vyjmenovaných pochybení, k jejichž nápravě jsou určeny jiné dovolací důvody [např. § 265b odst. 1 písm. a), b), c), d), e), f) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021]. Nejvyšší soud je v dovolacím řízení zásadně vázán skutkovým zjištěním, k němuž dospěly soudy prvního a druhého stupně a které vyplývá z výsledků provedeného dokazování.

b) K uplatněným námitkám obviněné

17. Obviněná D. R. založila své dovolání především na námitce, že její jednání tak, jak vyplývá z popisu skutku, bylo nesprávně posouzeno jako trestný čin poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, ačkoliv z popisu skutku lze dovodit jednoznačný závěr, že její jednání dospělo pouze do stadia pokusu ve smyslu § 21 odst. 1 tr. zákoníku, nikoliv dokonaného přečinu, a to z důvodu fiktivní povahy právních úkonů, jejichž vyhotovením se měla obviněná dopustit pomoci k přečinu poškození věřitele podle § 24 odst. 1 písm. c) a § 222 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. V této souvislosti se obviněná dovolávala i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2019, sp. zn. 5 Tdo 487/2019.

18. Nejvyšší soud předně uvádí, že se dovolatelka nemohla dopustit pokusu trestného činu poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, jelikož pachatelem zde může být pouze konkrétní subjekt, a to dlužník, který zmaří (byť i jen částečně) uspokojení svého věřitele. Odvolací soud správně posoudil jednání obviněné, které je jí rozsudkem tohoto soudu kladeno za vinu, jako pomoc k přečinu poškození věřitele podle § 24 odst. 1 písm. c) a § 222 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. Skutkovou podstatu tohoto přečinu měla podle odvolacího soudu naplnit v pozici dlužníka spoluobviněná K. H., která úmyslným jednáním částečně zmařila uspokojení svých věřitelů tím, že „zcizila“ část svého majetku, a způsobila tak svým věřitelům značnou škodu. Obviněná D. R. se na tomto jejím jednání podílela tím, že jí umožnila opatřením prostředků, aby částečně zmařila uspokojení svých věřitelů tím, že „zcizí“ část svého majetku, a způsobí tak značnou škodu. V tomto směru je sice nutno vytknout odvolacímu soudu nepřesnost, že jednání obviněné D. R. a spoluobviněné K. H. v pozici dlužníka a pachatele nesměřovalo ke „zcizení“ části majetku ve vlastnictví spoluobviněné, ale k jeho „odstranění“ z dosahu věřitelů této spoluobviněné s cílem znemožnit jim uspokojení jejich pohledávek z takto odstraněného majetku. Jednání obou obviněných totiž směřovalo k vyvolání stavu, v jehož důsledku věřitelé nebudou moci dosáhnout uspokojení svých splatných pohledávek vůči spoluobviněné K. H. Zcizení majetku spočívá v tom, že dlužník převede svůj majetek nebo jeho část na jinou osobu, např. prodejem, pokud pak takto získané peněžní prostředky použije k jinému účelu než k uspokojení splatných pohledávek svých věřitelů, anebo darováním. Dlužník v případě „zcizení“ realizuje takové právní úkony, které ve svém konečném výsledku vedou k situaci, že nedisponuje odpovídající protihodnotou, kterou by mohl použít k úhradě svých splatných dluhů. Oproti tomu „odstranění“ části či celého majetku

dlužníka spočívá v jeho ukrytí, které dlužníkovi umožňuje nadále disponovat s takovýmto majetkem, využívat jej, přičemž tímto postupem si dlužník zachová i možnost získat takový svůj majetek později zpět. Jednání, které je obviněným ve výroku o vině vytýkáno, má charakter odstranění části majetku dlužníka, nikoli jeho zcizení. Vyčlenění majetku do svěřenského fondu totiž nelze ztotožňovat s převodem tohoto majetku, tedy s jeho „zcizením“. Tuto nepřesnost právních závěrů odvolacího soudu však obviněná nenamítala a ta by v zásadě ani nemohla vést ke zrušení dovoláním napadeného rozsudku za situace, že skutková zjištění soudu prvního stupně a odvolacího soudu jsou správná a „odstranění“ části majetku spoluobviněné K. H. z nich vyplývá. Je totiž nutno připomenout, že svěřenský fond nemá právní subjektivitu (osobnost), převedením části majetku spoluobviněné K. H. na předmětný svěřenský fond nedošlo ke zcizení jejího majetku, nýbrž pouze k odstranění tohoto majetku z dosahu věřitelů této spoluobviněné. Podstata svěřenského fondu totiž spočívala v tom, že jeho zakladatelka – spoluobviněná K. H. vyčlenila ze svého majetku určitou část, v tomto konkrétním případě budovy multifunkčního zařízení č. p. XY, postavené na nově odděleném pozemku parc. č. XY – zastavená plocha a nádvoří o výměře 762 m² v katastrálním území XY, obec XY, zapsaném u Katastrálního úřadu pro Jihočeský kraj, katastrální pracoviště v XY, na listu vlastnictví č. XY. Tím vzniklo oddělené a nezávislé vlastnictví, k němuž tato spoluobviněná již neměla žádná vlastnická práva, tato práva nadále vykonával svěřenský správce, který se ovšem nestal vlastníkem svěřenského fondu ani majetku, který do něj byl vyčleněn, neboť z pozice správce takto založeného svěřenského fondu mu vznikly pouze povinnosti, které obecně nese každý správce cizího majetku. Soudy nižších stupňů správně dovodily, že skutečným účelem založení svěřenského fondu byla pouze snaha spoluobviněné K. H. a jejího otce „odstranit“ tento majetek z dosahu věřitelů jmenované. Pouze za tímto účelem byl předmětný svěřenský fond jako entita bez právní subjektivitu (osobnosti) vytvořen jako autonomní majetek bez vlastníka, vyčleněný zakladatelem z jeho vlastnictví bez toho, aby tento majetek byl použit ke konkrétnímu účelu tvrzenému ve statutu svěřenského fondu. Ostatně pro zmíněný závěr svědčí i skutečnost, že svěřenským správcem se stal otec obviněné, který i před tím jednal za spoluobviněnou K. H. a byl i iniciátorem snahy zmařit uspokojení jejich věřitelů. Cílem založení svěřenského fondu tedy rozhodně nebyla snaha hájit či uspokojit práva beneficenta svěřenského fondu T. B. z tohoto autonomního vlastnictví.

19. Obviněná ve svém dovolání výslovně uvedla, že její jednání mělo být kvalifikováno pouze jako pokus trestného činu, a nikoli dokonáný trestný čin. Pokud tím měla na mysli, že hlavní pachatelka - spoluobviněná K. H. se dopustila pouze pokusu trestného činu a dovolatelka se dopustila pouze pomoci k pokusu přečinu poškození věřitele podle § 24 odst. 1 písm. c) k § 21 odst. 1 a § 222 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, nelze se ztotožnit s touto její argumentací. Obviněná ve svém dovolání nijak blíže nerozvedla, v čem spatřuje fiktivní povahu uvedených právních úkonů (jednání), a v tomto směru pouze odkázala na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2019, sp. zn. 5 Tdo 487/2019, v němž byly jako fiktivní označeny kupní smlouvy, o jejichž naplnění obvinění vážně neuvažovali. V nyní posuzované trestní věci obviněné však jde o zcela odlišnou situaci. Z popisu skutku nijak nevyplývá, že by uvedené právní úkony měly být fiktivními a že ani jedna ze stran neměla v úmyslu dosáhnout jejich naplnění. Na základě Smlouvy o převodu majetku do svěřenského fondu uzavřené mezi

K. H. jako vkladatelkou a svěřenským správcem svěřenského fondu jakožto nabyvatelem, kterou vyhotovila obviněná dne 26. 6. 2015, došlo k vkladu a zápisu vlastnického práva k předmětné nemovité věci do katastru nemovitostí ve prospěch svěřenského fondu. Na základě smlouvy o zřízení zástavního práva ke zcizené nemovitosti pro pohledávku ve výši 13 000 000 Kč, uzavřené mezi obchodní společností B., zastoupenou jednatelkou – spoluobviněnou K. H., a svěřenským fondem, vyhotovené obviněnou dne 5. 4. 2016 došlo ke vkladu a zápisu do katastru nemovitostí s právními účinky zápisu ke dni 14. 4. 2016, kdy byla dotčená nemovitá věc zatížena zástavními právy převyšujícími její hodnotu. Je tedy zřejmé, že nešlo o „naoko“ uzavřené smlouvy, neboť došlo k jejich vkladu a následnému zápisu do katastru nemovitostí.

20. Trestný čin poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku je dokonán, pokud dlužník není schopen poskytnout věřiteli celé plnění, které je obsahem závazkového vztahu mezi dlužníkem a věřitelem. Zmíněné smlouvy vyvolaly zamýšlené účinky, v důsledku jejich uzavření byla odstraněna část majetku spoluobviněné K. H., a došlo tedy k částečnému zmaření uspokojení jejich věřitelů, přičemž těmto věřitelům byla způsobena značná škoda. Jednání spoluobviněné K. H. tak způsobilo zákonem předvídaný následek a výše uvedený trestný čin byl dokonán. Na tomto závěru nemůže nic změnit ani skutečnost, že insolvenční správce dlužnice – spoluobviněné K. H. učinil potřebné právní kroky k tomu, aby i z takto odstraněného majetku této spoluobviněné mohli být její věřitelé uspokojeni.

21. Pro úplnost Nejvyšší soud uvádí, že pomoc k trestnému činu spočívá v umožnění či usnadnění spáchání trestného činu. V posuzované věci dovolatelka umožnila spoluobviněné K. H. spáchání trestného činu poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku tím, že vyhotovila předmětné smlouvy, na jejichž základě došlo k převodu majetku z vlastnictví K. H. a ke způsobení škody věřitelům. Soudy obou stupňů správně posoudily jednání dovolatelky a zvolily správnou a skutkovým zjištěním odpovídající právní kvalifikaci skutku, pokud jednání obviněné posoudily jako pomoc k dokonatému přečinu poškození věřitele podle § 24 odst. 1 písm. c) a § 222 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku.

22. Další námitka obviněné spočívala v nesprávném stanovení druhu a výměry trestu, k němuž došlo podle obviněné v důsledku vadného právního posouzení skutku jako dokonatého přečinu. Za předpokladu, že by Nejvyšší soud zjistil pochybení tvrzené obviněnou výše, zrušil by podle § 265k odst. 2 tr. ř. i navazující výrok o trestu. Jelikož však Nejvyšší soud neshledal důvodnou námitku nesprávného právního posouzení vývojového stadia trestného činu, neshledal důvodnou ani námitku dovolatelky o nepřiměřenosti jí uloženého trestu. Za jiné nesprávné hmotně právní posouzení, na němž je založeno rozhodnutí ve smyslu dovolacího důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021, je totiž možno považovat, pokud jde o výrok o trestu, jen jiné vady tohoto výroku záležející v porušení hmotného práva, než jsou otázky druhu a výměry trestu, jako je např. pochybení soudu v právním závěru o tom, zda měl či neměl být uložen souhrnný trest nebo úhrnný trest, popřípadě společný trest za pokračování v trestném činu. Námitka pouhé nepřiměřenosti uloženého trestu nenaplnuje žádný dovolací důvod. (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 9. 2002, sp. zn. 11 Tdo 530/2002, publikované pod č. 22/2003 Sb. rozh. tr.).

V.

Závěrečné shrnutí

23. Vzhledem ke všem shora uvedeným důvodům Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněné jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. Dovolací námitky obviněné sice zčásti odpovídaly uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021, avšak Nejvyšší soud je neshledal důvodnými. O dovolání obviněné bylo rozhodnuto v neveřejném zasedání podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. a Nejvyšší soud tak mohl učinit na podkladě trestního spisu, aniž by přezkoumával zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí a jemu předcházejícího řízení.

č. 25

Společné jednání spolupachatelů ve smyslu § 23 tr. zákoníku nemusí probíhat současně (ale postačí bezprostřední časová návaznost jednotlivých aktivit spolupachatelů) a není třeba, aby se všichni spolupachatelé zúčastnili na trestné činnosti stejnou měrou. U určitého typu trestné činnosti (např. neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 tr. zákoníku) ani není nezbytné, aby se spolupachatelé fyzicky stýkali, ale postačí i jejich kontakt virtuální. V případě zneužití platebního prostředku (např. získáním identifikačních údajů k platebním kartám), jímž docházelo k platbám na internetu, není z hlediska spolupachatelství podstatné, kdo fyzicky provedl příslušné peněžní transakce nebo pokusy o ně.

Okolnost, že každý ze spolupachatelů sledoval při společném jednání svůj vlastní prospěch, nevylučuje, aby úmysl byl všem pachatelům společný.

Spolupachatelství, Společné jednání*§ 23 tr. zákoníku*

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. 7 Tdo 795/2021, ECLI:CZ:NS:2021:7.TDO.795.2021.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného R. S. podané proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. 10. 2020, sp. zn. 1 To 32/2020, v trestní věci vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 37 T 6/2018.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 3. 2019, sp. zn. 37 T 6/2018, byl obviněný R. S. (spolu s obviněnými P. H. a V. S.) uznán vinným zvláště závažným zločinem neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 3 alinea 2, odst. 5 písm. b) tr. zákoníku, dílem dokonaným, dílem ve stadiu přípravy podle § 20 odst. 1 tr. zákoníku, za který byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 8 let, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s ostrahou, a k trestu propadnutí věci. Dále mu byla podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložena povinnost zaplatit společně a nerozdílně s obviněným P. H. jako náhradu škody poškozené Komerční bance, a. s., částku ve výši 15 000 Kč.

2. Uvedeného zločinu se podle zjištění soudu prvního stupně dopustil obviněný R. S. společně s dalšími dvěma obviněnými v podstatě tím, že si po předchozí vzájemné dohodě na několika internetových stránkách, na kterých jsou nelegálně za úplatu zpřístupněny identifikační údaje k cizím platebním kartám potřebné pro bezhotovostní platby, zřídili uživatelské účty a přinejmenším v letech 2012 až 2014 si prostřednictvím těchto účtů opatřil každý sám nebo společně tyto identifikační údaje v úmyslu použít je k padělání platebních příkazů na internetových platebních branách. Konkrétně obviněný R. S. si opatřil identifikační údaje ke 1 792 platebním kartám. V období od 9. 10. 2012 do 20. 8. 2014 pak obvinění P. H. a R. S. neoprávněně použili k provedení platebních transakcí identifikační údaje k 1 614 platebním kartám a v období od 12. 3. 2013 do 20. 8. 2014 obviněný R. S. samostatně použil identifikační údaje k 127 platebním kartám, to vše prostřednictvím různých e-shopů k nákupům zboží a služeb, k dobíjení kreditu telefonních SIM karet, k dobíjení PaySec kont a Mobito účtů (část zadaných platebních transakcí proběhla úspěšně, část byla zamítnuta). Obviněný R. S. dále koncem roku 2013 předal obviněnému V. S. přihlašovací údaje k uživatelským účtům, jež obsahovaly identifikační údaje k nejméně 145 cizím platebním kartám.

3. Takto všichni tři obvinění jako neoprávnění držitelé údajů k cizím platebním kartám vydávaje se za oprávněné držitele těchto karet zadávali platební příkazy prostřednictvím internetových platebních portálů, na základě nichž byly na vrub účtů příslušných bank zadané platební příkazy realizovány, čímž došlo k padělání platebních prostředků, přičemž takto obvinění činili v úmyslu neoprávněně se obohatit. Obvinění P. H. a R. S. v celkem 2 541 případech neoprávněně zadali platební příkazy, z nichž 919 platebních transakcí bylo provedeno, a získali tak neoprávněný prospěch ve výši 3 947 080 Kč, a 1 622 transakcí nebylo provedeno, ale pokusili se tak o získání dalšího neoprávněného prospěchu ve výši 6 556 126 Kč. Obviněný R. S. sám ve 262 případech neoprávněně zadal platební příkazy, z nichž 180 bylo provedeno, čímž získal neoprávněný prospěch ve výši 943 186 Kč, a v 82 případech, kdy nebyl zadaný platební příkaz proveden, se pokusil o získání neoprávněného prospěchu ve výši 329 000 Kč.

4. Odvolání obviněného R. S., kterým napadl rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích o vině a trestu, Vrchní soud v Olomouci svým rozsudkem ze dne 22. 10. 2020, sp. zn. 1 To 32/2020, podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.

II.**Dovolání obviněného**

5. Proti tomuto rozhodnutí odvolacího soudu podal obviněný dovolání s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Namítl, že předmětné činnosti se měl z počátku dopouštět na pokyn obviněného P. H., aniž by věděl o tom, že činí něco protizákonného. Podstata trestné činnosti mu byla vysvětlena až po zhruba dvou měsících v prosinci 2012. Toto období mu tak nemůže být kladeno za vinu. Soud neuvedl, z jakých okolností dovedil jeho vědomost o páchání trestné činnosti.

6. Dále v období od 24. 3. 2013 do 2. 5. 2013 obviněný páchal trestnou činnost sám, v období od 2. 5. 2013 do 20. 8. 2013 ji páchal s obviněným V. S. S obviněným P. H. spolupracoval až od 11. 12. 2013 do 10. 2. 2014. V roce 2013 se s obviněným P. H. nestýkali ani se jiným způsobem nekontaktovali. Podle dovolatele mu tak soudy přičetly k tíži i jednání obviněného P. H., ač nebyly splněny zákonné znaky spolupachatelství. Za nesprávný proto dovolatel považuje rovněž výrok o náhradě škody, jelikož jde o škodu způsobenou výlučně spoluobviněným P. H. Rozhodnutí soudů obou stupňů jsou podle něj nepřezkoumatelná, protože se touto jeho opakovaně vznesenou námitkou ohledně nenaplnění znaků spolupachatelství vůbec nezabývaly. Obviněný shledal i existenci tzv. extrémního nesouladu mezi skutkovými zjištěními soudu prvního stupně a skutkovými zjištěními, ke kterým měl soud podle obviněného dojít, přičemž tento stav nenapravit ani odvolací soud. Bylo tak porušeno jeho právo na spravedlivý proces.

7. Obviněný rovněž namítl, že soudy nepřihlédly ke všem kritériím vymezeným Nejvyšším soudem v jeho usnesení ze dne 24. 5. 2017, sp. zn. 15 Tdo 1491/2016, pro posouzení naplnění znaku spáchání činu „ve velkém rozsahu“. Přístup k platebním kartám si opatřil stažením z internetu v souboru, nikoli jejich kopírováním pomocí tzv. skimmovacích zařízení. Má za to, že jeho útoky nebyly nijak časté. Pokud by obviněný byl uznán vinným pouze trestnou činností páchanou samostatně, tak jím způsobená škoda by odůvodňovala posouzení podle mírnější právní kvalifikace.

8. Závěrem svého dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek ve výrocích pod body II. a IV., tj. ve výrocích, jímž zamítl jeho odvolání a ve kterém bylo řečeno, že napadený rozsudek soudu prvního stupně jinak zůstává nezměněn, a aby vrátil věc Vrchnímu soudu v Olomouci k dalšímu řízení.

III.**Vyjádření státního zástupce k dovolání obviněného**

9. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství v písemném vyjádření k dovolání uvedl, že podstatná část námitek se míjí s uvedeným dovolacím důvodem. Krajský soud v Ostravě zcela vyvrátil obhajobu obviněného analýzou především listinných důkazů a dospěl k závěru, že obviněný se dopustil neoprávněného opatření identifikačních údajů k platebním kartám, stejně jako neoprávněného zadávání platebních příkazů, v případech vymezených ve skutkové větě rozsudku, a to dílem sám a z větší části v kooperaci se spoluobviněným P. H., s nímž si pak rozdělili získaný prospěch. Sama nespokojenost dovolatele s hodnocením důkazů neznamena, že jsou skutková zjištění extrémně vadná. Rovněž Vrchní soud v Olomouci se dostatečně vypořádal s námitkami obviněného. S poukazem na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva státní

zástupce zdůraznil, že závazek odůvodňovat rozhodnutí nemůže být chápán tak, že je vyžadována podrobná odpověď na každý argument.

10. Pokud dovolatel zpochybňoval závěr o spolupachatelství prostřednictvím tvrzení, že trestného jednání se dopustil pouze v jím doznaných 262 případech, zatímco soudy mu bezdůvodně kladou za vinu i další jednání spáchané jen samotným obviněným P. H., jde o námitku popírající skutková zjištění soudu prvního stupně. V zásadě totéž platí i ve vztahu k výhradě dovolatele, že čin nespáchal ve velkém rozsahu, i ve vztahu k námitce, že neměl být zavázán k náhradě škody. Pod dovolací důvod lze podřadit výhradně námitku týkající se nenaplnění subjektivní stránky, která je však zjevně neopodstatněná. Byť z dokazování vyplynulo, že obviněný zpočátku opravdu nemusel znát veškeré detaily páchané trestné činnosti, bylo mu od samého počátku známo, že se podílí na nelegální činnosti, jejíž jednotlivosti rozpoznal nedlouho poté. Obviněný není tak naivní, aby uvěřil, že prosté posílání SMS za odměnu v řádu desítek tisíc korun měsíčně je legální výdělečnou aktivitou. Jeho jednání tak bylo kryto alespoň eventuálním úmyslem, posléze pak již úmyslem přímým. Závěrem státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř.

č. 25

IV.

Posouzení důvodnosti dovolání

11. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání je přípustné [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř.], bylo podáno osobou k tomu oprávněnou, tj. obviněným prostřednictvím obhájce [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě k tomu určeném (§ 265e tr. ř.) a splňuje náležitosti obsahu dovolání (§ 265f odst. 1 tr. ř.), je však zjevně neopodstatněné.

12. Z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. V mezích tohoto dovolacího důvodu lze namítat, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoliv nejde o trestný čin, nebo že jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Vedle vad, které se týkají právního posouzení skutku, lze vytýkat i „jiné nesprávné hmotněprávní posouzení“. Rozumí se jím zhodnocení otázky, která nespočívá přímo v právní kvalifikaci skutku, ale v právním posouzení jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva.

13. Obviněný uplatnil v dovolání převážně skutkové námitky ohledně způsobu hodnocení důkazů (a to pouze v obecné poloze), tedy námitky, které obsahově neodpovídají použitému (ani žádnému jinému) dovolacímu důvodu. Stěžejní dovolací námitkou skutkové povahy, na které byla postavena většina argumentů dovolatele, bylo tvrzení, že se nedopustil skutku v takovém rozsahu, jak je popsán ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, jelikož s obviněným P. H. v roce 2013 již nespolutracoval, v této době jednal sám, případně s obviněným V. S.

14. Nejvyšší soud připomíná, že dovolání není „dalším odvoláním“, nýbrž je mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotněprávních vad, tj. nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního

a druhého stupně ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Do skutkových zjištění soudů prvního a druhého stupně může Nejvyšší soud zasáhnout jen zcela výjimečně, pokud to odůvodňuje extrémní rozpor mezi skutkovými zjištěními soudů a provedenými důkazy. V takovém případě je dotčeno ústavně garantované základní právo obviněného na spravedlivý proces a zásah Nejvyššího soudu má podklad v čl. 4 a 90 Ústavy.

15. Dovolatel zpochybňoval množství jednotlivých útoků, které měl podniknout společně s obviněným P. H., s tím, že v těchto případech nebyly naplněny znaky spolupachatelství. Tuto námitku postavil především na nesouhlasu s tím, jak soudy hodnotily ve věci provedené důkazy. Přitom právě v tomto směru nelze soudu prvního stupně, který tyto důkazy hodnotil, v jeho postupu nic vytknout; šlo o postup logický a zcela dostatečně odůvodněný. Jak již zdůraznil odvolací soud v odůvodnění svého rozsudku, soud prvního stupně postupoval velmi pečlivě při vyhodnocení spolupráce obou výše zmiňovaných obviněných. Zkoumáním velkého množství (především listinných) důkazů vysledoval vzájemné propojení jednotlivých telefonních čísel s platebními kartami až k telefonním číslům nebo číslům platebních karet, případně e-mailovým adresám, které byly zajištěny v souborech v počítačích u jednotlivých obviněných. Z jejich propojení následně určil rozsah, v jakém se jednotliví obvinění dopouštěli trestné činnosti. Vzhledem k tomu, že se k této problematice dostatečně podrobně vyjádřily oba nižší soudy ve svých odůvodněních, je možné – s ohledem na skutkovou povahu této námitky – v podrobnostech na ně odkázat. Lze tedy shrnout, že jestliže soudy dospěly v projednávaném případě k závěru, že rozsah provedených důkazů je postačující pro spolehlivé rozhodnutí ve věci, postupovaly v souladu s § 2 odst. 5 tr. ř. Není rovněž pochyb o tom, že svůj postup řádně odůvodnily. Z odůvodnění obou rozhodnutí je patrné, z čeho vycházejí a na základě jakých úvah soudy dospěly ke svým závěrům. Nejvyšší soud proto ve věci neshledal žádný, natož extrémní rozpor či porušení práva na spravedlivý proces.

16. Přijatelný je i závěr soudů nižších stupňů, že obviněný R. S., jemuž (stejně jako spoluobviněnému P. H.) pod tíhou důkazů nezbylo, než doznat podstatu trestné činnosti, se snažil zmírnit svou trestní odpovědnost nepravdivým tvrzením o „přestávkách“ ve spolupáchání činu, tj. že po část předmětného období nespolupracoval se spoluobviněným, a tudíž rozsah jeho trestné činnosti je menší. Je tu třeba zmínit určité rozpory ve výpovědi obviněného, na které soud prvního stupně reagoval (viz odůvodnění jeho rozsudku) a které naznačují snahu obviněného uzpůsobit svou výpověď obsahu důkazů. Soudy na základě zejména listinných důkazů dospěly k opodstatněnému závěru, že vzájemná kooperace obviněných R. S. a P. H. byla kontinuální a dlouhodobá. Svědčí o tom mimo jiné doznání způsob dělení zisku a také fakt, že když přestal fungovat jeden způsob, přemýšleli, co dál, načež si spoluobviněný P. H. vzpomněl na účty PaySec, potom se zase dohodli na založení účtů na Aukru (jak uvedl obviněný ve své výpovědi). Spoluobviněný V. S. pak ve své výpovědi uvedl, že v době jejich spolupráce se mu obviněný zmínil, že spolupracuje s někým dalším. Přitom v duchu zásady *in dubio pro reo* soudy každému z obviněných kladly za vinu jen účast na těch transakcích, s nimiž byl ten který obviněný objektivními důkazy (tj. zmíněným propojením telefonních čísel, adres a transakcí identifikovaných v zajištěných souborech) spojen.

17. S jistou dávkou tolerance lze pod uplatněný dovolací důvod podřadit námitku, že v určité části jednání obviněného nenaplňovalo znaky spolupachatelství. Jde však o námitku zjevně neopodstatněnou. Pro spáchání trestného činu ve spolupachatelství ve smyslu § 23 tr. zákoníku se vyžaduje společné jednání obviněných a jejich společný úmysl směřující ke spáchání trestného činu. Při spolupachatelství se čin každého ze spolupachatelů posuzuje tak, jako by ho spáchal sám, každému spolupachateli se tak přičítá celý rozsah spáchaného činu včetně jeho celého následku. Soud prvního stupně se podrobně zabýval právní otázkou spolupachatelství v odůvodnění svého rozsudku, kde také přílehlavě odkázal na judikaturu Nejvyššího soudu a obecné zásady posuzování spolupachatelství správně aplikoval na zjištěný skutkový stav. Společné jednání obou pachatelů spočívalo v tom, že si po vzájemné dohodě založili uživatelské účty, prostřednictvím kterých následně získávali identifikační údaje k platebním kartám potřebné k neoprávněným platebním transakcím na internetu, přičemž tyto účty, přihlašovací údaje a údaje o získaných platebních kartách sdíleli. Především ve sdílení různých souborů, jež obsahovaly různé poznámky (zejména přehledy použitých SIM karet apod.), spočívala jejich vědomá spolupráce, jež vyplynula rovněž z rozsáhlé analýzy dat zajištěných u obou obviněných. Kromě toho obvinění vzájemně sdíleli i mobilní telefony a SIM karty potřebné k páchání trestné činnosti, jak doznal i sám obviněný R. S. ve své výpovědi v přípravném řízení. Oba obvinění byli vedeni společným úmyslem, a to použít neoprávněně získané identifikační údaje na internetových platebních branách a získat tak neoprávněný prospěch. Okolnost, že každý ze spolupachatelů sledoval při společném jednání svůj vlastní prospěch, nevylučuje, aby úmysl byl všem pachatelům společný, jak správně konstatoval již soud prvního stupně. Soud prvního stupně také v odůvodnění svého rozsudku vysvětlil časové vymezení spolupachatelství.

18. Nejvyšší soud se tedy ztotožnil s právními závěry soudů nižších stupňů, že obvinění R. S. a P. H. v rámci některých útoků (tj. v případech, jež jsou uvedeny v tabulkách I.A, I.B, II.A.B.1, III.A.B.1, IV.A.B., V.A.B.1 – viz odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně) jednali jako spolupachatelé ve smyslu § 23 tr. zákoníku. Lze připomenout, že jednání spolupachatelů nemusí probíhat současně a není třeba, aby se všichni spolupachatelé zúčastnili na trestné činnosti stejnou měrou. U daného typu trestné činnosti není ani nezbytné, aby se spolupachatelé fyzicky stýkali, postačí kontakt virtuální, popřípadě i jen rámcové vědomí jednoho spolupachatele o existenci a činnosti druhého. Nelze také vycházet z toho, kdo fyzicky provedl ty které transakce nebo pokusy o ně (např. kdo uskutečnil konkrétní „kliknutí“ a na kterém počítači). To by samozřejmě nebylo možné žádným způsobem zjistit. Takové dělení trestní odpovědnosti prosazované dovolatelem by v krajním případě vedlo například u větší skupiny spolupachatelů až k jejich beztrestnosti, pokud by prováděli podobné transakce na různých místech a v různém složení (při fakticky nezjistitelném střídání v provádění konkrétních transakcí). Obvinění se tedy u této specifické trestné činnosti nemohou vyvinít tvrzením (být částečně pravdivým), že „někdy to dělali každý sám, někdy společně“.

19. Námitky, jimiž dovolatel vytýkal nesprávnost výroku o náhradě škody a zpochybňoval naplnění znaku spáchání činu „ve velkém rozsahu“, vycházejí z jiného než soudy zjištěného skutkového stavu (konkrétně z té verze, že se obviněný dopustil pouze 262 útoků samostatným jednáním, nikoli i dalších útoků ve spolupachatelství

s obviněným P. H.). Ve světle zjištěného skutkového stavu, jak je popsán ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, jsou však obě tyto námitky nepřijatelné.

20. Kromě toho není pravda, že by soudy při posouzení naplnění znaku spáchání činu „ve velkém rozsahu“ podle § 234 odst. 5 písm. b) tr. zákoníku nepřihledly ke všem kritériím vymezeným v usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2017, sp. zn. 15 Tdo 1491/2016 (uveřejněném pod č. 1/2018 Sb. rozh. tr.). Soud prvního stupně zůvodnil naplnění uvedeného znaku v odůvodnění svého rozsudku a zmíněným rozhodnutím se velmi podrobně zabýval odvolací soud v odůvodnění svého rozsudku. Správně konstatoval, že výši neoprávněného prospěchu je možné považovat pouze za jedno z podpůrných hledisek svědčících o tom, že obvinění spáchali takový čin ve velkém rozsahu. Zásadní pro posouzení rozsahu trestné činnosti je především množství případů, kdy pachatelé padělají či pozmění platební prostředky, které následně použijí při neoprávněných transakcích, tj. užijí je na internetových platebních branách. K tomu, aby šlo o „velký rozsah“, musí zpravidla jít řádově o stovky takových případů. To je s ohledem na skutková zjištění soudu prvního stupně, že obviněný R. S. si opatřil identifikační údaje k 1792 platebním kartám a následně je neoprávněně zadal v platebních příkazech společně s obviněným P. H. celkem v 2541 případech a samostatně celkem ve 262 případech, splněno jednoznačně a také další hlediska zohledněná soudy podporují použitou právní kvalifikaci.

21. Pod uplatněný dovolací důvod lze podřadit výhradu obviněného směřující proti naplnění subjektivní stránky spáchaného zločinu, jde však o námitku zjevně neopodstatněnou. Pokud jde o naprosto převážnou část a dobu páchaní zločinu, nemůže být sporu o přímém úmyslu obviněného. Dovolatel namítl, že v prvních měsících vše konal na pokyn obviněného P. H. a neměl tušení, v čem přesně trestná činnost spočívá a co je její podstata. I zde je možno odkázat na rozhodnutí soudů nižších stupňů, které se touto námitkou zabývaly. Již soud prvního stupně zdůraznil, že z okolností této „práce“, způsobu jejího výkonu a jednoduchého zisku bylo možno dospět k jednoznačnému závěru, že obviněnému muselo být (od počátku) jasné, že jde o nelegální činnost. Sám obviněný k tomu uvedl, že spoluobviněný P. H. mu nabídl, aby posílal zprávy za 90 000 Kč měsíčně, a otázku, kde se berou peníze, neřešil.

22. Podle soudu prvního stupně se obviněný dopustil celého předmětného jednání v přímém úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. I pokud by se Nejvyšší soud přiklonil k vyjádření státního zástupce, že v počáteční fázi bylo jednání obviněného kryto spíše nepřímým úmyslem ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, nic by to na věci neměnilo. Je nepochybné, že následně – když byla dovolateli podstata trestné činnosti obviněným P. H. podrobně vysvětlena – již jednal v přímém úmyslu. Je tak zřejmé, že znaky subjektivní stránky skutkové podstaty spáchaného zločinu, jak jsou vyžadovány zákonem (tj. vyžaduje se úmyslné zavinění, bez ohledu na to, zda jde o úmysl přímý či nepřímý), byly naplněny.

23. Vzhledem k tomu, co bylo uvedeno výše, Nejvyšší soud shledal, že námitky dovolatele zčásti nejsou podřaditelné pod uplatněný dovolací důvod a zčásti jsou zjevně neopodstatněné. Proto podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného R. S. O dovolání rozhodl v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání.

25. Závěrem pokládá Nejvyšší soud za nutné vzhledem k výraznějšímu časovému odstupu od vyhlášení napadeného rozhodnutí (dne 22. 10. 2020) konstatovat, že věc mu byla s dovoláním obviněného předložena dne 21. 7. 2021. V řízení před Nejvyšším soudem tedy nedošlo k průtahům.

č. 26

Podněcováním ve smyslu § 364 tr. zákoníku může být i projev na shromáždění občanů, při kterém jeden z řečníků vybízí přítomné k tomu, aby určité osoby (např. politiky nebo zástupce samosprávy z důvodu výkonu jejich pravomoci) fyzicky napadli. Takovou výzvou dochází k překročení mezí svobody projevu a práva na shromažďování (srov. čl. 17 odst. 1, 2 a čl. 19 Listiny základních práv a svobod), jež nelze zneužívat za účelem spáchání trestného činu.

č. 26

Podněcování k trestnému činu

§ 364 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2022, sp. zn. 8 Tdo 233/2022, ECLI:CZ:NS:2022:8.TDO.233.2022.1

Nejvyšší soud odmítl jako zjevně neopodstatněné dovolání obviněného D. T. proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 10. 11. 2021, sp. zn. 3 To 263/2021, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 2 T 77/2021.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 14. 9. 2021, sp. zn. 2 T 77/2021, byl obviněný D. T. uznán vinným přečinem podněcování k trestnému činu podle § 364 tr. zákoníku, jehož se dopustil skutkem popsáním tak, že dne 14. 3. 2021 v XY na ulici XY před divadlem H. v takové části města XY, kam má přístup neomezené množství lidí, neboť jde o jeho centrum, na pódiu postaveném v souvislosti s ohlášeným a úředně povoleným shromážděním pod názvem "Máme toho dost", které svolal spolek M., před účastníky shromáždění poté, co bylo toto shromáždění v době kolem 14:25 hodiny tajemníkem Úřadu městské části XY rozpuštěno z důvodu nedodržování vládních opatření týkajících se nálezů nemocí COVID-19 ze strany účastníků shromáždění, jako jeden z řečníků prostřednictvím zvukové aparatury vyzval účastníky demonstrace slovy: „Vy víte, kde ti vaši úředníci bydlí. Vy víte, kde ti vaši politici bydlí. Vy víte, kde je máte najít. A tady už budeme potřebovat jít opravdu do toho odporu. Najdi si svého politika, najdi si svého úředníka a dejte jim do držky! Tohle si k nám nemůžou dovolit. Nikdo z nich. Nikdo. Proto tady nejste, jste tady pro nás, za naše peníze. Ale tohle my

si líbit nenecháme, my nejsme takovej národ, jak vy si myslíte. Půjdeme za váma, půjdeme za váma domů!“, a po několika minutách, kdy se na pódiu vyjadřovali další řečníci, opět prostřednictvím zvukové aparatury asi ve 14:30 hodin uvedl: „Proto říkám, najděte si ty svy politiky, najděte si ty svy úředníky. Nejde opravdu už o nic jinýho. Musíte si najít starostu, musíte si najít toho úředníka a musíte po něm jít“, čímž mohl obviněný v jiném vzbudit rozhodnutí k jednání, které by mohlo naplnit znaky trestného činu ublížení na zdraví podle § 146 tr. zákoníku, násilí proti úřední osobě podle § 325 tr. zákoníku, vyhrožování s cílem působit na úřední osobu podle § 326 tr. zákoníku nebo výtržnictví podle § 358 tr. zákoníku, případně jiného trestného činu.

2. Obviněný byl odsouzen podle § 364 tr. zákoníku a podle § 62 odst. 1 a § 63 odst. 1 tr. zákoníku k trestu obecně prospěšných prací ve výměře 180 hodin.

3. Krajský soud v Brně jako soud odvolací usnesením ze dne 10. 11. 2021, sp. zn. 3 To 263/2021, podle § 256 tr. ř. zamítl jako nedůvodné odvolání obviněného podané proti shora uvedenému rozsudku soudu prvního stupně.

II.

Dovolání obviněného

č. 26

4. Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím své obhájkyň s odkazem na důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř. dovolání zaměřené proti výroku o vině i trestu, v němž vytýkal, že soudy nesprávně právně posoudily čin, jenž mu je kladen za vinu, a nezohlednily zásadu subsidiarity trestní represe a porušily princip použití trestního práva jako *ultima ratio*.

5. Obviněný ohledně použité právní kvalifikaci namítl nesprávné závěry o naplnění subjektivní i objektivní stránky skutkové podstaty přečinu podněcování k trestnému činu podle § 364 tr. zákoníku a to, že soudy řádně nezkontrolovaly, zda měl v úmyslu vyvolat u jiné osoby jednání směřující ke spáchání trestného činu. Výzva obviněného vůči občanům byla pronesena jako reakce na stresující a emotivní situaci v souvislosti s rozpuštěním shromáždění, což obviněný považoval za nezákonné a hrubě zasahující do svých práv i práv dalších účastníků shromáždění. Uvedená slova by obviněný nikdy nezvolil, kdyby k této situaci nedošlo, neboť jeho emotivní reakce byla vyvolána celkovými nátlakovými okolnostmi ze strany státních orgánů, které prostupovaly celým shromážděním. Úředník městské části zasahoval nepřiměřeně do průběhu shromáždění, měnil průběh jeho konání a nakonec jej nezákonně rozpustil. Obviněný poukázal na roli hojně zastoupené policie, která zahradila přístupové cesty k XY, kontrolovala shromážděným osobám doklady, a to za stálého sledování z policejního vrtulníku. Atmosféra byla extrémně vypjatá. Uvedené okolnosti nepřiměřeného a svévolného přístupu státu vyvolaly reakci obviněného v podobě jeho výroku. Za těchto okolností chyběl úmysl obviněného způsobit následek vyžadovaný ke spáchání uvedeného trestného činu, neboť jeho cílem nebylo, aby přítomné osoby spáchaly trestný čin.

6. Obviněný nepřisvědčil odvolacímu soudu v tom, že jednal v nepřímém úmyslu, protože v jeho jednání nelze shledat naplnění podmínek § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zákoníku, neboť svým výrokiem nepovažoval za možné, že by mohl nastat následek trestného činu. Tímto směrem nebyl jeho výrok veden, a ani si nebyl vědom, že by někdo takto vnímal jeho výrok. Podnítila ho extrémně vyhocená a napjatá atmosféra na řádně

ohlášeném a pokojném shromáždění a nesouhlas s jeho rozpuštěním, což krajský soud později označil za nezákonnou činnost státních orgánů.

7. Z uvedených důvodů byl skutek, jak ho soudy zjistily, nesprávně právně posouzen jako trestný čin, protože nezpůsobil žádnou újmu a jednání obviněného nedosahuje potřebné závažnosti.

8. Nedostatek v právním posouzení skutku spatřoval obviněný i v tom, že soudy s ohledem na okolnosti, za kterých k činu došlo, nerespektovaly zásadu subsidiarity trestní represe a princip *ultima ratio*, neboť nebraly v úvahu všechny rozhodné souvislosti, které provázely spáchání skutku a podstatně snižovaly škodlivost činu pro společnost, mimo jiné ani to, že se obviněný doznal a projevil nad svým činem lítost.

9. Podle obviněného se soudy řádně nevypořádaly se situací, která nastala na shromáždění, a s tím, za jakých okolností bylo rozpuštěno, ani nebraly v úvahu zcela nepřiměřenou přítomnost policie, množství dohlížejících policistů i prostředků, které nasadila. Obviněný porovnal své důvody s trestní věcí řešenou Nejvyšším soudem v usnesení ze dne 4. 9. 2018, sp. zn. 7 Tdo 1032/2018, kde šlo o případ zneužití pravomoci úřední osoby v podobě, že policisti připoutali poškozenou po dobu 11 minut v ponižující pozici s cílem ji potrestat. S odkazem na závěry v této srovnávané věci obviněný zdůraznil nutnost zkoumat i v jeho případě, zda nestačilo pro malou škodlivost činu kladeného mu za vinu uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu a mimo jiné, zda nešlo vůči němu ze strany policie o státní provokaci, která byla příčinou jednání kladeného mu za vinu, neboť bez ní by k jeho činu nedošlo. Posuzovaný skutek tak neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty. Za policejní provokaci obviněný považoval ve smyslu rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2013, sp. zn. 5 Tdo 1340/2012, a v něm rozvedených úvah to, že shromáždění monitorovaly policejní složky a že s ohledem na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Teixeira de Castro proti Portugalsku došlo k nezákonnému rozpuštění shromáždění. Provokací bylo, že právě toto nezákonné rozpuštění shromáždění bylo vyprovokováním trestného činu obviněného, který by jinak tento čin nespáchal, pokud by k policejní provokaci nedošlo. Právě rozpuštění shromáždění a další úkony na místě přítomného úředníka ve spolupráci s policií měly být posuzovány se zohledněním zásady subsidiarity trestní represe.

10. K nezákonnosti rozpuštění shromáždění obviněný poukázal zejména na rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 20. 7. 2021, sp. zn. 65 A 3/2021, jímž bylo rozhodnuto, že rozpuštění shromáždění konaného dne 14. 3. 2021 bylo nezákonné a šlo ze strany Úřadu městské části XY o svévoli. V okolnostech, za kterých bylo shromáždění konáno, krajský soud neshledal žádná porušení pravidel, neboť odpovídalo účelu, pro který bylo svoláno a jenž byl řádně oznámen. Z důvodů svolání vyplývalo, že jde o nelibost občanů vůči vládním opatřením souvisejícím s epidemií nemoci COVID 19. Těchto okolností si musel být městský úřad od počátku vědom, a proto krajský soud nepovažoval za splněnou podmínku, že v průběhu shromáždění nastalo podstatné odchylení se od oznámeného účelu způsobem, který by naplnil důvod pro zákaz shromáždění podle § 10 odst. 1 zákona č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, ve znění pozdějších změn (dále „zákon č. 84/1990 Sb.“).

11. Odvolací soud se podle obviněného nezabýval všemi námitkami uvedenými v odvolání, a byť se vypořádal s principem *ultima ratio*, vyhodnotil jej účelově a iracionálně v neprospěch dovolatele, aniž by zkoumal uvedené příčiny jednání obviněného. Nebral do úvahy, že s ohledem na policejní provokaci šlo o zásah, který byl objektivně způsobitelný narušit nebo ohrozit práva chráněná zákonem (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 11. 2015, sp. zn. 30 Cdo 3849/2014). Obviněný se neztotožnil s odvolacím soudem, že nešlo o policejní provokaci, protože by muselo jít o aktivní činnost policie s cílem podněcovat určitou osobu ke spáchání konkrétního trestného činu, a vyvolat tak její trestní stíhání, což v posuzované věci podle odvolacího soudu nenastalo. Obviněný označil tyto úvahy odvolacího soudu za nesprávné, protože u policejní provokace není nutné, aby „státní orgány jednaly aktivně s cílem směřujícím k podněcování obviněného ke spáchání trestného činu a vyvolání jeho trestního stíhání“. V rozporu se závěry odvolacího soudu obviněný shledal, že ze strany policie došlo k porušení povinnosti podle § 11 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon č. 273/2008 Sb.“), neboť šlo o nepřiměřený a svévolný postup státu, když zejména nezákonné rozpuštění shromáždění vyvolalo reakci obviněného v podobě posuzovaného výroku. Bez tohoto postupu státu nepatřícího do demokratického právního systému by nedošlo k výrokům obviněného, neboť nechtěl pronést takový výrok, a je zjevné, že by jej bez uvedených příčin nepronесl.

12. Vzhledem ke všem uvedeným výhradám je obviněný přesvědčen, že nenaplnil znaky přečinu podněcování k trestnému činu podle § 364 tr. zákoníku po stránce formální ani materiální, a proto navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Brně i jemu předcházející rozsudek Městského soudu v Brně a podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal věc Městskému soudu v Brně, aby ji znovu projednal a rozhodl.

13. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství v reakci na obsah dovolání obviněného, jež mu bylo v opise zasláno k případnému vyjádření, uvedl, že nevyužívá tohoto svého oprávnění a k podanému dovolání se nebude vyjadřovat.

III.

Přípustnost dovolání

14. Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve shledal, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř., bylo podáno oprávněnou osobou podle § 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze toto podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.).

15. Napadená rozhodnutí a řízení jim předcházející Nejvyšší soud může přezkoumat jen na podkladě dovolání relevantně opřehého o některý z důvodů vymezených v ustanovení § 265b odst. 1, 2 tr. ř.

IV.

Obecně k důvodům dovolání

16. Obviněný podal dovolání s odkazem na důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř. dne 14. 2. 2022, tedy v době, kdy už bylo účinné od 1. 1. 2022 znění trestního řádu podle novely provedené zákonem č. 220/2021 Sb., která nově pod ustanovení § 265b odst. 1

písm. g) tr. ř. vložila další dovolací důvod, podle nějž lze dovolání podat, „jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy“.

17. Důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění podle původní právní úpravy (účinné do 31. 12. 2021), je po novele provedené zákonem č. 220/2021 Sb. uveden beze změn v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. a je založen stále na stejném znění, že „rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení“. Slouží tedy k nápravě nesprávné právní kvalifikace nebo jiné vadně zjištěné okolnosti podle hmotného práva. Lze jím namítat, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoliv o trestný čin nejde, nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Podle tohoto důvodu v zásadě není možné přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat rozsah provedení dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 5, 6 tr. ř., poněvadž tato činnost soudu spočívá v aplikaci ustanovení procesních, nikoliv hmotněprávních. Posouzení správnosti právních otázek ve smyslu uvedeného dovolacího důvodu se provádí na základě skutkového stavu zjištěného soudy prvního, případně druhého stupně, přičemž Nejvyšší soud jimi učiněná skutková zjištění nemůže změnit, a to jak na základě případného doplnění dokazování, tak ani v závislosti na jiném hodnocení důkazů provedených v předcházejícím řízení (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 8. 7. 2003, sp. zn. IV. ÚS 564/02, dále přiměřeně usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 4. 2003, sp. zn. I. ÚS 412/02, ze dne 24. 4. 2003, sp. zn. III. ÚS 732/02, ze dne 9. 12. 2003, sp. zn. II. ÚS 760/02, ze dne 30. 10. 2003, sp. zn. III. ÚS 282/03, ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 449/03, aj.).

18. Z obsahu podaného dovolání je zjevné, že obviněný nenamítal žádné nedostatky, které by bylo možné podřadit pod nové znění důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť nevytýkal vady ve skutkových zjištěních. Z obsahu dovolání plyne, že se ztotožnil se skutkem, jak byl zjištěn, a na jeho podkladě vytýkal výhradně vady právní, tedy to, že skutek byl nesprávně právně posouzen, a to zejména s ohledem na subjektivní stránku a na nedostatečné uplatnění materiálního korektivu v podobě společenské škodlivosti přečinu (§ 12 odst. 2 tr. zákoníku), který mu je kladen za vinu.

19. Takto podané dovolání obsahově dopadá na stávající důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., [dříve uvedený pod písm. g)]. Se zřetelem na podmínky v něm stanovené Nejvyšší soud zkoumal, zda je dovolání důvodné.

V.

K námitkám obviněného

20. Obviněný vytýkal vadnou právní kvalifikaci tvrzením, že okolnosti, za kterých se shromáždění dne 14. 3. 2021 na XY v XY konalo, nespovídají pro naplnění objektivních a subjektivních znaků přečinu podněcování k trestnému činu podle § 364 tr. zákoníku. Proto je vhodné uvést, že tento trestný čin spáchá ten, kdo veřejně podněcuje k trestnému činu.

21. Podněcováním je každý projev, který je způsobilý vyvolat u jiných osob náladu nebo rozhodnutí spáchat trestný čin. Nezáleží na formě projevu ani na způsobu provedení a může jít o podněcování přímé i nepřímé. Trestný čin je dokonán už samotným projevem, kterým chce pachatel vzbudit takové rozhodnutí. Z hlediska naplnění skutkové podstaty je bezvýznamné, zda a s jakou odezvou se podněcování setkalo, tedy zda pachatel dosáhl sledovaného účelu. Podněcovat lze i k individuálně neurčeným trestným činům a podněcování může být adresováno neurčitému okruhu osob (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3352). Osoba podněcující k trestnému činu směřuje ke vzbuzení rozhodnutí spáchat trestný čin u trestně odpovědné osoby nebo více osob, trestný čin musí být konkretizován alespoň jeho hlavními rysy [viz blízkost návodu u trestné součinnosti ve smyslu § 24 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a výklad in DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. a kol. Trestní zákoník. Komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 2843]. Pojmu "podněcování" odpovídá jakékoliv působení na vůli nebo cit neurčitého počtu lidí, jež směřuje k tomu, aby v těchto lidech bylo vyvoláno rozhodnutí porušit zákon v určitém směru; spadá sem takové vyzývání neurčitého počtu lidí k onomu porušení (viz rozhodnutí pod č. 2877/1927 Sb. rozh. tr. – Vážný). Podněcováním k trestnému činu nejde jen o vzbuzování nálady náchylné k páchaní trestných činů, k jakým podněcovatel nabádá, nýbrž i utvrzování v takové náladě je spáchat (viz rozhodnutí pod č. 2181/1925 Sb. rozh. tr. – Vážný). To, k jakému trestnému činu podněcování vede, musí vyplývat ze způsobu, jakým pachatel navádí jiné osoby k tomu, aby spáchaly trestný čin. Povaha a charakter projevu však musí obsahovat dostatečné údaje, z nichž jsou zřejmé znaky konkrétního trestného činu (nepostačuje přestupek), není však nezbytné, aby použité formulace výslovně uváděly znaky skutkové podstaty. Postačí i zřejmý a rozhodný kontext, z něhož je taková právní kvalifikace patrná. Je tak zřejmé, že podněcování může směřovat k jakémukoliv trestnému činu, tedy k protiprávnímu jednání, jež trestní zákoník označuje za trestné (viz § 13 odst. 1 tr. zákoníku), aniž by bylo nutné dovést naplnění všech znaků takové skutkové podstaty trestného činu, k němuž pachatel veřejně podněcuje, protože trestní zákon takové požadavky v § 364 tr. zákoníku neklade. Postačí, když je čin, k němuž pachatel podněcuje, vymezen pro něj jen hrubými charakteristickými znaky (např. objektivní stránkou, chráněným objektem nebo předmětem jeho útoku). Ve smyslu § 111 tr. zákoníku podněcování může směřovat k přípravě (§ 20 tr. zákoníku), pokusu (§ 21 tr. zákoníku) nebo organizátorství (§ 24 tr. zákoníku) trestného činu.

22. Přečin podle § 364 tr. zákoníku je spáchán veřejně ve smyslu § 117 tr. zákoníku, pokud byl realizován obsahem tiskoviny nebo rozšiřovaného spisu, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo před nejméně třemi osobami současně přítomnými.

23. Jde o trestný čin úmyslný, a proto pachatel musí přinejmenším vědět, že jeho projev může vyvolat rozhodnutí spáchat některé z jednání trestním zákoníkem označovaného jako trestný čin (viz § 13 odst. 1 a § 111 tr. zákoníku), a musí s tím být alespoň srozuměn [viz § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zákoníku]. Po subjektivní stránce se proto u pachatele vyžaduje vědomí významu a dosahu slov, jimiž vybízí přímo nebo nepřímo jiné osoby k porušení zákonem chráněných statků, úmysl vyvolat v jiných osobách vůli spáchat trestný čin, i jeho vědomost o tom, že jde o jednání trestné

(viz rozhodnutí pod č. 2181/1925 Sb. rozh. tr. – Vážný). Na zavinění ve formě úmyslu u trestného činu podle § 364 tr. zákoníku lze usuzovat, jestliže pachatel na veřejném prostranství vyzývá přítomné osoby k tomu, aby fyzicky napadly jiné osoby (politicky činné), a z obsahu slov a použitých výrazů je zjevné, že se tím snaží je vyburcovat, aby jim způsobily újmu na zdraví. Není nutné, aby taková újma byla konkretizována, postačí jen slovní vyjádření způsobu napadení, z něhož je zřejmé, že pachatel vyzývá ostatní k takovému následku.

24. Nelze přisvědčit námitce obviněného, že nepovažoval za možné, že by následek mohl nastat, protože tímto směrem jeho slova neměřila, a ani si není vědom, že by někdo takto jeho výrok vnímal. Pro závěr o subjektivní stránce není rozhodné osobní hledisko pachatele, ale závěr soudu učiněný na podkladě výsledků provedeného dokazování, tedy to, za jakých okolností a jakou formou byl posuzovaný projev pachatele realizován. Nutné je zmínit i to, že závěr o tom, zda tu je zavinění ve smyslu trestního zákoníku a v jaké formě (§ 15 a 16 tr. zákoníku), je závěrem právním, jenž se musí zakládat na skutkových zjištěních soudu vyplývajících z dokazování stejně jako závěr o objektivních znacích trestného činu. Skutečnosti duševního (psychického) života významné pro právní závěr o tom, zda tu je zavinění a v jaké formě, jsou předmětem dokazování právě tak jako všechny další okolnosti naplňující znaky trestného činu. Na zavinění a jeho formu je třeba usuzovat ze všech konkrétních okolností, za kterých byl trestný čin spáchán (viz rozhodnutí pod č. 60/1972-II. Sb. rozh. tr.). Proto soudy důvodně opíraly svůj závěr o zavinění obviněného o všechny okolnosti vzešlé z dokazování, jak vysvětlil soud prvního stupně ve svém rozsudku, kde rozvedl, že subjektivní stránka skutkové podstaty [nepřímý úmysl obviněného podle § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zákoníku] vyplynula zejména z kamerových záznamů, na nichž je vidět průběh demonstrace i chování a vystoupení obviněného, tak i z jím vyjadřovaných slov a způsobu, jak je vyjadřoval, včetně kontextu dané situace, v níž je přítomným dával na vědomí.

25. Nejvyšší soud k těmto správným závěrům doplňuje, že uvedená zjištění nekorespondují s obhajobou obviněného a nevyplývá z nich, že svá slova nemyslel tak, jak vyzněla, protože z důkazů plyne právě cíleně zaměřené vyzývání přítomných k tomu, aby (zřejmě za účelem pomsty za rozpuštění demonstrace) vyhledali osoby, které odpovídají za uvedené rozpuštění, aby za nimi šli do jejich obydlí a fyzicky je napadli.

26. O nepřímý úmysl podle § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zákoníku, který soudy u obviněného shledaly, jde, když pachatel věděl, že svým jednáním může způsobem uvedeným v zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, a pro případ, že je způsobí, s tím byl srozuměn. Srozuměním se rozumí i smíření pachatele s tím, že způsobem uvedeným v trestním zákoně může porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem. Srozumění pachatele u nepřímého úmyslu vyjadřuje aktivní volní vztah pachatele k tomu, že způsobí následek relevantní pro trestní právo, čímž je míněna vůle, jež se projevila navenek, tj. chováním pachatele. Způsobení následku není přímým cílem pachatele, ani nevyhnutelným prostředkem (přímo ho nechce), neboť pachatel sleduje svým záměrem cíl jiný, který může být z hlediska trestního práva jak cílem relevantním, tak i cílem nezávadným. Přitom je však pachatel

vždy srozuměn s tím, že realizace tohoto cíle předpokládá způsobení následku významného pro trestní právo, avšak tento následek je nechtěným, pouze vedlejším následkem jednání pachatele, s kterým je však srozuměn. Na takové srozumění lze usuzovat z toho, že pachatel nepočítal se žádnou konkrétní okolností, která by mohla zabránit následku, který si představoval jako možný, a to ať už by šlo o jeho vlastní zásah, nebo o zásah někoho jiného (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 222).

27. Ve věci zjištěné jednání obviněného svědčí o jeho úmyslném zavinění, a to s ohledem na okolnosti, za kterých k jeho prohlášením na adresu osob přítomných na demonstraci došlo, neboť jako jeden z řečníků prostřednictvím zvukové aparatury poté, co byla demonstrace rozpuštěna na základě rozhodnutí představitele městské samosprávy, opakovaně vyzýval účastníky demonstrace (slovy „... víte, kde ti vaši úředníci bydlí, ... kde ti vaši politici bydlí ... kde je máte najít ... budeme potřebovat jít opravdu do toho odporu. Najdi si svého politika, najdi si svého úředníka ...“) k tomu, aby napadli úřední osoby (slovy „... a dejte jim do držky ... Půjdeme za váma, půjdeme za váma domů ... Musíte si najít starostu, musíte si najít toho úředníka a musíte po něm jít.“). Tato slova byla pronášena v prostředí, které po rozpuštění demonstrace bylo zmítáno emocemi, neboť toto opatření nebylo ze strany demonstrantů vnímáno pozitivně. Toho obviněný využil a pobízel přítomné ke spáchání trestného činu ublížení na zdraví podle § 146 tr. zákoníku, jenž spočívá v tom, že pachatel jinému ublíží na zdraví, což lze dovodit ze slov „dejte jim do držky“, která jsou výslovnou výzvou k tomu, aby byla jiným osobám způsobena fyzická újma v podobě ublížení na zdraví. Takové jednání může zakládat i přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku, jehož se dopustí ten, kdo se na místě veřejnosti přístupném dopustí hrubé neslušnosti např. tím, že jiného napadne. Vzhledem k tomu, že obviněný výslovně označoval osoby, jako jsou politici a úředníci, tedy ve smyslu § 325 a § 326 tr. zákoníku úřední osoby, mohlo jít i o tyto přečiny postihující násilí proti úředním osobám.

28. Obviněný si byl všech těchto skutečností vědom, neboť podle obsahu jím uváděných slov tato směřoval k přítomným demonstrujícím osobám. V daném případě bylo motivem jeho rozhořčení nad tím, že demonstrace byla rozpuštěna pro nepochopení názorů propagovaných při demonstraci ze strany politiků, což obviněného v určitém směru vyprovokovalo k vyjádření vzdoru se současným burcováním k útokům proti osobám, které zapříčinily rozpuštění.

29. Nebylo prokázáno, že by pronesené výroky byly reakcí na zakázané či protiprávní jednání konkrétních osob, ani to, že by politici či policie k trestnému činu obviněného vybízeli. Na kamerových záznamech je zaznamenán průběh a časové návaznosti, podle nichž nebylo možné přisvědčit obviněnému, že šlo o policejní provokaci. Za tu se považuje aktivní činnost policie, která směřuje k podněcování určité osoby (fyzické či právnické) ke spáchání konkrétního trestného činu s cílem získat usvědčující důkazy a vyvolat její trestní stíhání a jejímž důsledkem je vzbuzení úmyslu spáchat trestný čin podněcovanou osobou, ačkoliv předtím tato osoba žádný takový úmysl neměla. Policejní provokací je i taková aktivní činnost policie, jíž dochází k doplňování chybějících zákonných znaků základní skutkové podstaty určitého trestného činu, k záměrnému podstatnému navýšení rozsahu spáchaného činu podněcovanou osobou či jiným

způsobem vyvolané změně právní kvalifikace spáchaného činu k tíži podněcované osoby, byť by jinak tato osoba byla ke spáchání činu v obecném smyslu rozhodnuta [viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2015, sp. zn. 11 Tdo 730/2015, nebo ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 5 Tdo 497/2012, či rozsudek Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) ve věci Furcht proti Německu, stížnost č. 54648/09]. Je totiž nepřipustným porušením článku 39 Listiny základních práv a svobod (dále „Listina“), jestliže se jednání státních orgánů (Policie České republiky) stává součástí skutkového děje a dochází k celé posloupnosti úkonů, z nichž se trestné jednání skládá (např. provokace či iniciování trestného činu). Jak Ústavní soud konstatoval v řadě svých nálezu, zásah státu do skutkového děje, jenž ve své komplexnosti tvoří trestný čin, resp. takový podíl státu na jednání osoby, jehož důsledkem je trestní kvalifikace tohoto jednání, je nepřipustný. Takový postup policejních orgánů je současně i vybočením z přesně vymezených hranic, v jejichž rámci má probíhat zákonný a zároveň spravedlivý proces zaručený článkem 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále „Úmluva“) - viz nálezu Ústavního soudu ze dne 25. 6. 2003, sp. zn. II. ÚS 710/01.

č. 26

30. Na posuzovanou věc nedopadá ani rozsudek ESLP ve věci Teixeira de Castro a další proti Portugalsku (stížnost č. 25829/94), v níž šlo o situaci, kdy dva policisté oblečení v civilu požádali osobu podezřelou z konzumace drog o zprostředkování koupě heroínu s cílem identifikovat překupníky a stěžovatel prostřednictvím dvou dalších osob obstaral požadované množství drogy, pro což byl obviněn z obchodování s omamnými látkami a odsouzen soudem. ESLP dospěl k závěru, že činnost policistů překročila meze činnosti infiltrovaných agentů, jelikož vyprovokovali trestný čin a v tom bylo shledáno porušení práva na spravedlivý proces podle článku 6 Úmluvy. Žádné obdobné skutečnosti v nyní posuzované věci nenastaly. Soudy nižších stupňů se danou situací na místě zabývaly i s ohledem na obhajobu obviněného zmiňující policejní provokaci a dospěly k závěru, že o ni podle žádného objektivního zjištění nešlo. Velké množství policistů a nasazení techniky či jiných policejních prostředků ještě samo o osobě neznamena, že jde o policejní provokaci. Tu nelze spatřovat v postupech policie při plnění zákonem stanovených úkolů (viz § 16 zákona č. 273/2008 Sb.), s nimiž se obviněný neztotožňuje. V zajišťování úkolů při demonstraci přítomnými policisty nebyly objektivně zjištěny žádné snahy či jiné aktivity, které by bylo možné považovat za záměrné vybočení z plnění jejich úkolů nebo za snahu podněcovat obviněného k trestné činnosti. Posoudí-li se výhrady obviněného, ani v nich žádné takové konkrétní konání ze strany některého z policistů nepopisuje. Při těchto závěrech je třeba přisvědčit úvaze soudů, že obviněným zmiňovaný rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2013, sp. zn. 5 Tdo 1340/2012, o němž se v dovolání opíral, řeší zcela jiný případ, který není možné z uvedených důvodů vztahovat na posuzovanou věc. Proto je správný závěr soudů nižších stupňů o tom, že obviněný jednal zcela o své vůli a z vlastního rozhodnutí se záměrem vzbudit v přítomných osobách rozhodnutí spáchat trestný čin. Závěr, že jednal v nepřímém úmyslu, je rovněž správný, neboť pro něj svědčí skutkové i právní závěry učiněné soudy a není pochyb o tom, že obviněný jednal za podmínek stanovených v § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zákoníku.

31. Námitky o vadnosti posouzení objektivní stránky trestného činu obviněný sice zmínil, ale bez vysvětlení konkrétních nedostatků s tím, že jednal popsáním způsobem proto, že byla porušena ústavou zaručená práva jeho i ostatních účastníků demonstrace.

K tomu lze uvést, že trestná činnost obviněného se uskutečnila na původně povolené demonstraci před demonstrujícími občany na veřejném prostranství a měla politický podtext. Obviněného nezbujuje trestní odpovědnosti za podněcování k trestnému činu ani zohlednění práva na svobodu projevu zakotveného v článku 10 Úmluvy a článku 17 odst. 1 Listiny, které je politickým právem (nikoliv absolutním) a v judikatuře ESLP se vykládá široce. Obecně podle ní platí presumpce, že článek 10 Úmluvy zahrnuje všechny formy projevu, bez ohledu na médium, prostřednictvím něhož je projev realizován, a bez ohledu na obsah projevu. V obou případech ale existují jisté hranice. Velkou výzvu i pro ESLP představuje tzv. expresivní projev, tedy odpověď na otázku, co je ještě „projev“ (spadající pod ochranu článku 10 Úmluvy) a co už je „jednání“ (nespadající pod citovaný článek). Jakkoliv ESLP dosud jasně nedefinoval pojem „politický projev“, zřetelně z jeho judikatury vyplývá, že do této kategorie spadají nejen projevy týkající se vlády, politiků a politických stran, ale např. i otázky soudnictví a jiných politických témat. Z privilegovaného postavení politického projevu vyplývají rovněž některé specifické principy aplikovatelné i v difamačních sporech, tj. zejména zvýšená ochrana projevů namířených proti vládě a politikům či privilegovaného postavení mluvčích, jež jsou politiky. Občanský projev znamená projev, který sleduje veřejný zájem, přičemž tento pojem je nutno vykládat široce; nemusí se nutně týkat jen veřejných institucí či úředních osob, ale mohou pod něj spadat i projevy týkající se ekonomických, sociálních, kulturních a komerčních témat. Pro úplnost je třeba dodat, že „zvýšená ochrana“ je u „projevu sledujícího veřejný zájem“ poněkud nižší než u projevu politického (viz KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 996, 1021 až 1025).

32. Uvedená kritéria jsou však prolomena v takových extrémních situacích, kdy je svoboda projevu zneužita k páčání trestného činu nebo je prostředkem k tomu, aby byl spáchán trestný čin jinými osobami. Rozhodný je význam kolidujících ústavních práv (viz rozsudky ESLP Castells proti Španělsku ze dne 23. 4. 1992, stížnost č. 11798/85, bod 42., či Ceylan proti Turecku ze dne 8. 7. 1999, stížnost č. 23556/94, bod 34.). Jestliže obviněný v rámci projevu na shromáždění občanů burcoval jiné osoby k páčání trestné činnosti, lze takový čin označit za zneužití svobody projevu a je třeba jej postihnout prostředky trestního práva. Omezení či dokonce trestní postih takových projevů bude nezbytně nutný v demokratické společnosti tehdy, pokud budou tyto projevy obsahovat výzvy k násilí či k popírání, zpochybňování, schvalování nebo ospravedlňování zločinů proti lidskosti spáchaných v minulosti (viz např. tzv. Osvětimskou lež), jakož i k podpoře a propagaci hnutí směřujících k potlačení základních lidských práv a svobod, a to zvláště ve vztahu k některým minoritám. V případě nenávisných projevů přitom není možné zkoumat pouze jejich prvoplánový obsah, nýbrž i jejich celkový kontext (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 28. 11. 2011, sp. zn. IV. ÚS 2011/10).

33. Nejvyšší soud se na základě těchto skutečností neztotožnil s námitkami obviněného, že nenaplnil skutkem, který mu je kladen za vinu, po formální stránce znaky přečinu podněcování k trestnému činu podle § 364 tr. zákoníku, protože jak po objektivní, tak i po subjektivní stránce naplnil znaky této skutkové podstaty.

34. Obviněný zaměřil své výhrady proti nedodržení zásady subsidiarity trestní represe a principu *ultima ratio* ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku kromě toho, že byl vyprovokován policií, též proti tomu, že došlo k nezákonnému rozpuštění shromáždění a dalším úkonům na místě přítomného úředníka městské části ve spolupráci s policií, což jsou okolnosti, které měly být posouzeny v rámci zásady subsidiarity trestní represe se zřetelem na rozhodnutí a důvody uvedené v rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 20. 7. 2021, sp. zn. 65 A 3/2021, podle kterého rozpuštění shromáždění konaného dne 14. 3. 2021 na XY v XY bylo nezákonné. Na této nezákonnosti se podíleli i policisté, kteří byli na místě ve velkém počtu přítomni a z jejichž strany došlo k porušení § 11 zákona č. 273/2008 Sb., jenž jim ukládá dbát, aby žádné osobě v důsledku jejich postupu nevznikla bezdůvodná újma, a postupovat tak, aby případný zásah do práv a svobod, vůči nimž směřuje úkon, nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného úkonem. Podle obviněného policie způsobila újmu lidem tím, že je odrazovala svou excesivní přítomností včetně techniky od účasti na legálním shromáždění, takže část přihlížejících se od účasti odvrátila a část měla přítomnost na shromáždění znepříjemněnou vynučováním si ověřování jejich totožnosti. Šlo o nepřiměřený a svévolný postup státu, jenž vyústil do nezákonného rozpuštění shromáždění, v čemž obviněný spatřoval okolnosti, které vyvolaly jeho reakci v podobě posuzovaného výroku, který by, pokud by uvedený postup státu nenastal, nepronesl.

35. Nejvyšší soud předesílá, že obdobnou námitkou se již zabývaly oba soudy nižších stupňů. Soud prvního stupně ve svém rozsudku rozvedl obsah rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 20. 7. 2021, sp. zn. 65 A 3/2021, jímž bylo k návrhu žalobce doc. JUDr. Z. K. proti žalovanému Úřadu městské části XY rozhodnuto, že rozpuštění shromáždění ze dne 14. 3. 2021 bylo nezákonné. Důvodem bylo nedodržení podmínek stanovených v § 10 odst. 1 zákona č. 84/1990 Sb., protože účel byl zřejmý již od ohlášení shromáždění a byl v demokratické společnosti legitimní. Krajský soud současně vyslovil, že vládní opatření ohledně nošení roušek byla přijata prostřednictvím podzákonného právního předpisu, byť v návaznosti na krizový zákon, a tedy jsou předpisem nižší právní síly, než je Ústava či zákony. Podle obviněného trestní soud sice tyto skutečnosti z citovaného rozhodnutí vyložil, jejich posouzením se však nezabýval a tam uvedené závěry nezohlednil ve vztahu k jeho dopadu pro uplatnění zásady subsidiarity trestní represe.

36. K těmto námitkám Nejvyšší soud připomíná, že na uvedené skutečnosti reagoval odvolací soud, který vyložil, že pokud obviněný spatřoval důvody svého trestného jednání v rozpuštění shromáždění a svévolném postupu Úřadu městské části XY a Policie České republiky, šlo jen o zástupné důvody, které měly objektivní opodstatnění. Vyložil, proč nešlo o policejní provokaci a že v rozsudku ze dne 20. 7. 2021, sp. zn. 65 A 3/2021, Krajský soud v Brně i při zjištění, že rozpuštění shromáždění bylo nezákonné, nekonstatoval, že by úředníci uvedeného úřadu postupovali s cílem směřujícím k podněcování obviněného ke spáchání trestného činu s poukazem na to, že ani případné porušení shromažďovacího práva neopravňovalo obviněného k tomu, aby veřejně vyzýval účastníky k násilí vůči úředníkům a politikům (viz odůvodnění přezkoumávaného usnesení). Odvolací soud rovněž s ohledem na zásady vyjádřené ve stanovisku trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012, uveřejněném pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr., vyslovil, že v daném případě nejde o trestní věc, na kterou by nebylo možné aplikovat normy trestního práva.

V činu obviněného shledal naplněnými všechny znaky skutkové podstaty přečinu podněcování k trestnému činu podle § 364 tr. zákoníku, a to i z hlediska posuzovaného materiálního korektivu – společenské škodlivosti.

37. Nejvyšší soud se s těmito závěry odvolacího soudu ztotožnil, proto na ně ve stručnosti odkazuje. Toliko pro úplnost ke stejným námitkám obviněného uvedeným v dovolání doplňuje, že na čin obviněného je třeba aplikovat normy trestního práva, neboť obviněný při projevu na shromáždění občanů burcoval jiné osoby k páčání trestné činnosti, vybízel je, aby vyhledali politiky a úředníky a aby je pak fyzicky napadli. Jde o jednání, při němž byla zneužita svoboda projevu ke spáchání trestného činu, který je nutné postihnout prostředky trestního práva. V demokratické společnosti je trestní postih takových projevů, při nichž dojde ke zneužití demokratických práv, nezbytně nutný tehdy, pokud projevy obsahují výzvy k násilí či k popírání, zpochybňování, schvalování nebo ospravedlňování zločinů proti lidskosti spáchaných v minulosti (viz např. tzv. Osvětimskou lež), jakož i k podpoře a propagaci hnutí směřujících k potlačení základních lidských práv a svobod, a to zvláště ve vztahu k některým minoritám. V případě nenávistných projevů přitom není možné zkoumat pouze jejich prvoplánový obsah, nýbrž i jejich celkový kontext (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 28. 11. 2011, sp. zn. IV. ÚS 2011/10).

38. Z uvedených důvodů jde v posuzované věci o společensky škodlivý čin, neboť jím došlo k překročení mezí svobody projevu (viz body 31. a 32. výše) zaručené článkem 17 odst. 1, 2 Listiny a sledující veřejný zájem na veřejném shromáždění (viz článek 19 Listiny), jenž s ohledem na popsané projevy dosahuje závažnosti posuzovaného trestného činu, tzn. že nejde o čin, který by nebyl trestným činem, jímž je podle trestního zákoníku takový protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v tomto zákoně (§ 13 odst. 1 tr. zákoníku). Zásadně platí, že každý protiprávní čin, který vykazuje všechny znaky uvedené v trestním zákoníku, je trestným činem a je třeba vyvodit trestní odpovědnost za jeho spáchání.

39. Obviněným požadovaný závěr, že jde o případ méně závažného činu, nemá opodstatnění zejména s ohledem na okolnosti, za kterých byl spáchán. Skutečnosti, na něž se obviněný v rámci své obhajoby i v tomto dovolání odvolával ve snaze domoci se snížení vlastní trestní odpovědnosti, tedy údajná provokace ze strany zastupitelů městského úřadu nebo jeho úředníků či policejních sil, které byly přítomny na místě konání shromáždění za účelem udržení veřejného pořádku, nebyly prokázány, neboť z provedených důkazů neplynul ani náznak zmíněné provokace ze strany státních orgánů.

40. Je třeba přisvědčit obviněnému v tom, že účastníky vnímaná nedůvodnost rozpuštění shromáždění byla podnětem k nespokojenosti, kterou přítomní pociťovali již v době konání shromáždění, i když závěr o nezákonnosti rozpuštění shromáždění rozhodnutím Úřadu městské části XY vešel ve známost až dne 20. 7. 2021 vydáním výše konstatovaného rozsudku Krajského soudu v Brně. V době činu obviněného důvody, které vedly k tomuto rozhodnutí, nebyly známy, a tedy fakticky nemohly mít vliv na projevy obviněného učiněné bezprostředně po rozpuštění shromáždění dne 14. 3. 2021. Ani taková skutečnost však nemůže vést k ospravedlnění jednání obviněného, při němž vyzýval občany, aby si vyhledali své politiky a úředníky a šli je

fyzicky napadnout, jak z jeho slov vyplývá. Nebyl nikým provokován ani ničím jiným objektivně naváděn k činu, ale šlo jen o jeho vlastní projev učiněný svobodně, byť v emočně vypjaté situaci v důsledku rozpuštění shromáždění. I když v tom lze shledávat jistý podnět k rozladěnosti, nemůže být důvodem pro snížení společenské škodlivosti činu obviněného, který zneužil svobody slova (dvakrát na shromáždění osobně vystoupil) i práva občanů se shromažďovat (přítomno bylo asi 100 osob) k tomu, aby je podnítil k fyzickému útoku proti jiným osobám. Jeho jednání při nezvládnuté emotivní situaci a proslov, jímž spoluobčany burcoval slovy „Najdi si svého politika, najdi si svého úředníka ... a dejte jim do držky“, svědčí o snaze po pomstě nebo odvetě za nesplněná očekávání z důvodu rozpuštění shromáždění, s nimiž si obviněný jako jeden z řečníků spojoval význam demonstrace.

č. 26

41. Z uvedených důvodů jde v posuzovaném jednání o čin škodlivý, u něhož není důvodu, aby byl tento závěr korigován použitím zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, podle níž trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Nepřichází proto do úvahy závěr, že v této trestní věci jde o čin, který s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe není trestným činem z důvodu nedostatečné společenské škodlivosti případu. Tato zásada se totiž uplatní jen za předpokladu, že posuzovaný skutek z hlediska dolní hranice trestnosti neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty. Není opodstatněný ani poukaz na uplatnění principu „*ultima ratio*“, z něhož vyplývá, že trestní právo má místo pouze tam, kde jiné prostředky z hlediska ochrany práv fyzických a právnických osob jsou nedostatečné, neúčinné nebo nevhodné (viz blíže již citované stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012, uveřejněné pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr.). Princip *ultima ratio* v této věci nebyl porušen, neboť povaha činu spočívající v tom, že pachatel podněcuje jiného ke spáchání trestného činu, je daná objektem tohoto přečinu, jímž je zájem na ochraně společnosti před veřejnou propagací trestné činnosti a naváděním k jejímu spáchání veřejnou formou, což svědčí o specifické úmyslné alternativě trestné součinnosti, kde ochrana práv není zaručena jinými právními odvětvími, ale právě v daném případě zejména trestním právem. Je to trestní právo, které slouží k ochraně před pácháním trestných činů. U činu, jímž jsou občané podněcováni k tomu, aby fyzicky útočili na úředníky a politiky, nejde o uspokojování subjektivních práv soukromoprávní povahy (k tomu viz náleží Ústavního soudu ze dne 8. 11. 2001, sp. zn. IV. ÚS 564/2000, a další). Jde o jednání, u něhož jiné právní prostředky ochrany společnosti kromě trestního práva selhávají nebo nejsou efektivní, jak správně dovodil odvolací soud, protože ani správní postih z navádění občanů na demonstraci, aby útočili na úřední osoby, nemůže postačovat k nápravě. Je třeba mít na paměti i to, že trestní právo je ovládáno zásadou, že žádný trestný čin nesmí zůstat bez zákonného trestu (*nullum crimen sine poena legali*), která vyjadřuje myšlenku neodvratnosti trestního postihu v případě spáchání trestného činu (viz náleží Ústavního soudu ze dne 29. 4. 2019, sp. zn. I. ÚS 3113/13).

42. Povaha činu kladeného obviněnému za vinu svědčí o škodlivosti odpovídající běžně se vyskytujícím trestným činům podle § 364 tr. zákoníku a je dána zejména místem, kde ke spáchání došlo, jímž bylo v daném případě náměstí, kde byla shromážděna asi

100 lidí, jímž obviněný adresoval svá sdělení za konkrétní situace, která nastala v důsledku rozpuštění probíhající demonstrace. Přítomné tedy ovládla deziluze, na niž právě obviněný svými slovy působil. Jeho slova měla návodný charakter, protože jimi přítomné občany vybízel ke konkrétnímu jednání, např. prohlášeními „Najdi si svého politika ... dejte jim do držky“. Jeho slova dopadala na neurčitou skupinu úředníků a politiků, avšak v daných souvislostech, které vyplynuly z okolností na místě a z podmínek, za kterých se demonstrace konala, bylo možné se znalostí místních a politických vazeb (demonstrace se konala proti dodržování vládních krizových opatření, především proti nošení ochrany úst a nosu) určit i konkrétní osoby, vůči nimž obviněný podněcoval spáchání trestného činu. Společenskou škodlivost zvyšuje i to, že nešlo o stručné vyjádření, ale o opakované výzvy, gradující v intenzitě a se stupňující se naléhavostí, navíc proti konkrétní osobě, protože podněcování směřovalo i k útoku na starostu, tedy na osobu, i když nikoliv jmenovitě označenou, ale s ohledem na její postavení a vzhledem k místu konání demonstrace její funkcí individuálně určenou. Po posouzení takového činu z materiálního hlediska lze shledat, že jde o trestné jednání i se zřetelem na princip proporcionality, z jehož podstaty plyne, že stát může omezovat základní práva osob jen v míře nezbytné pro dosažení účelu aplikované zákonné normy (viz shodně nález Ústavního soudu ze dne 31. 7. 2006, sp. zn. IV. ÚS 227/05), neboť v této věci bylo nezbytné trestněprávní řešení věci s trestním postihem, který dostatečně vyjádřil zejména osobní poměry pachatele, a to i s ohledem na emoční a citovou stránku, v níž uvedený čin spáchal.

43. Všechna Nejvyšším soudem posouzená zjištění a právní úvahy vedly k závěru, že soudy nižších stupňů nepochybily, jestliže v jednání obviněného shledaly naplnění znaků objektivní i subjektivní stránky skutkové podstaty přečinu podněcování k trestnému činu podle § 364 tr. zákoníku a spáchaný čin označily za trestný i ve smyslu zásady vyjádřené v § 12 odst. 2 tr. zákoníku.

č. 27

Skutečnost, že po zpracování znaleckého posudku znalcem zapsaným v seznamu znalců za splnění podmínek § 105 tr. ř. a zákona č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech (dále jen „zákon o znalcích“), znalec ukončí svou činnost podle § 14 odst. 3 písm. c) zákona o znalcích oznámením o ukončení znalecké činnosti, nebrání v tom, aby tento znalec byl za splnění hledisek § 108 tr. ř. vyslechnut jako znalec přibráný *ad hoc*. Učinit tak lze, byl-li opětovně poučen ve smyslu § 106 tr. ř., složil-li slib podle § 5 odst. 2 zákona o znalcích (srov. § 26 odst. 3 zákona o znalcích) a nebrání-li takovému postupu důvody pro jeho vyloučení podle § 18 zákona o znalcích.

Znalecký posudek

§ 108 tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2022, sp. zn. 8 Tdo 201/2022, ECLI:CZ:NS:2022:8.TDO.201.2022.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl jako zjevně neopodstatněné dovolání obviněného V. K. podané proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 12. 10. 2021, sp. zn. 4 To 124/2021, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu ve Znojmě pod sp. zn. 17 T 86/2020.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

č. 27

1. Rozsudkem Okresního soudu ve Znojmě ze dne 3. 5. 2021, sp. zn. 17 T 86/2020, byl obviněný V. K. uznán vinným zločinem pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1, 2 tr. zákoníku, kterého se dopustil tím, že v přesně nezjištěné době nejméně od roku 2010 do konce roku 2017 v obci XY, okres XY, zprvu v rodinném domě č. p. XY, později v rodinném domě č. p. XY v různé denní a noční době opakovaně jiným způsobem pohlavně zneužíval svého nevlastního vnuka - poškozeného nezletilého AAAAA (pseudonym) tak, že v období jeho pobytů u obviněného jej hladil na prsou, osahával na celém těle včetně intimních partií, třel mu penis a prováděl felaci, zasouval mu prsty do konečnicku a požadoval, aby mu rovněž sáhl na penis, chodil před poškozeným nahý, přičemž u tohoto jednání obviněný na sobě neměl spodní prádlo, měl pouze župan, případně byl obnažen. Tohoto jednání se obviněný dopustil přesto, že bezpečně věděl, že poškozený v dané době nedosáhl věkové hranice 15 let, a takto jednal v době, kdy mu byl poškozený svěřen k doзору, přičemž u obviněného byla s ohledem na zjištěnou pedofilií podstatně snížena ovládací schopnost.

2. Za tento zločin byl obviněný odsouzen podle § 187 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 40 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 30 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 84 a § 85 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 4 roků za současného vyslovení dohledu. Podle § 85 odst. 2 a § 48 odst. 4 tr. zákoníku mu byly uloženy přiměřené povinnosti řádně se podrobovat uloženému ochrannému léčení a zdržet se neoprávněných zásahů do práv a právem chráněných zájmů poškozeného. Podle § 99 odst. 2 písm. a), odst. 4 tr. zákoníku bylo obviněnému uloženo i ochranné léčení psychiatrické – sexuologické ve formě ústavní. Poškozený byl s nárokem na náhradu nemajetkové újmy odkázán podle § 229 odst. 1 tr. ř. na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. Krajský soud v Brně jako odvolací soud usnesením ze dne 12. 10. 2021, sp. zn. 4 To 124/2021, podle § 256 tr. ř. zamítl jako nedůvodné odvolání obviněného podané proti výroku o vině a trestu v uvedeném rozsudku.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím svého obhájce dovolání s poukazem na důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2021), neboť tvrdil, že výrok o vině spočívá na nesprávném hmotněprávním posouzení skutku a bylo rozhodnuto o zamítnutí odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně, aniž byly splněny procesní podmínky stanovené pro takové rozhodnutí.

5. Nesprávné hmotněprávní posouzení obviněný spatřoval v existenci extrémního nesouladu mezi právními závěry a učiněnými skutkovými zjištěními, protože soudy v rozporu s § 2 odst. 5, 6 tr. ř. hodnotily důkazy jednostranně a nesprávně a bez přiměřených důvodů odmítly obhajobou navrhané vypracování nového znaleckého posudku k duševnímu stavu obviněného za situace, kdy znalkyně MUDr. Ž. H. ukončila svou činnost. Oba soudy postupovaly v rozporu s pravidlem *in dubio pro reo* a principem presumpece nevinny (§ 2 odst. 2 tr. ř.).

6. Pro naplnění znaků zločinu pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku podle obviněného při neexistenci přímého důkazu chybí řetězec nepřímých důkazů, jež by prokazovaly existenci všech rozhodných skutečností. Za přímý důkaz nebylo možné označit výpověď poškozeného, která neobsahovala spontánní souvislé vyjádření, nebyla hodnocena nezaujatě a objektivně v souladu s ostatními důkazy. Poškozený pouze odpovídal na otázky, aniž by kdykoli soustavněji popsal průběh událostí. Pokládané otázky byly návodné, a proto jeho výpověď není možné považovat za věrohodnou ve smyslu přímého důkazu, když ani své matce I. K. nepopsal průběh činu, neboť jen odpovídal na otázky „ano“ nebo „ne“ a výpovědi této svědkyně byly založeny na předání zprostředkovaných informací. Za dobu, během které mělo docházet k pohlavnímu zneužívání poškozeného, matka poškozeného nezjistila žádnou změnu v jeho chování či jakémoliv projevy, které by poukazovaly na to, že se poškozenému AAAAA děje něco nedovoleného. Znalec PhDr. J. M. vyhodnotil poškozeného jako obecně věrohodného, nikoliv však specificky, neboť ani před ním se poškozený nevyjádřil ke konkrétním okolnostem skutku.

7. Zjištěná posttraumatická stresová porucha, pro kterou byl poškozený umístěn do Centra sociálních služeb, měla příčinu v tom, že našel oběšeného přítele matky, nikoliv v jednání obviněného, jak vyplynulo i ze stanoviska znalkyně z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, MUDr. E. Č. Pokud se měl obviněný dopouštět nedovoleného jednání v době od roku 2010 do konce roku 2017, v tomto období u poškozeného nebyly zjištěny žádné projevy podporující závěr o protiprávním jednání obviněného.

8. Vady ve znaleckém posudku znalkyně MUDr. Ž. H. z oboru zdravotnictví, odvětví sexuologie, obviněný spatřoval v tom, že jmenovaná v době provádění důkazu znaleckým posudkem u hlavního líčení již byla vymazána ze seznamu znalců. Soudy se pro ověření její odbornosti spokojily s tvrzením, že jako znalkyně skončila kvůli péči o manžela. Závěr o sexuální deviaci obviněného proto není podložen řádně provedeným důkazem, protože v době zpracování znaleckého posudku jako důkazu nebyly splněny podmínky podle § 26 odst. 1 písm. c) zákona č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích

a znaleckých ústavech (dále jen „zákon č. 254/2019 Sb.“), a nesprávným byl i postup soudu prvního stupně, jestliže přibral tuto znalkyni *ad hoc*. Závěr soudů o nebezpečnosti obviněného pro jeho sexuální deviaci tudíž vychází z nezákonného důkazu, zejména pokud bylo zjištěno, že písemně zpracovaný posudek neobsahuje všechny promítané snímky ani jejich vyhodnocení [viz § 28 odst. 2 písm. f) zákona č. 254/2019 Sb.], a nesprávný byl i způsob vyšetření obviněného znalkyní.

9. K průběhu činu obviněný tvrdil, že žádným důkazem nebylo prokázáno, že by poškozeného hladil na prsou, osahával na celém těle včetně intimních partií, třel mu penis a prováděl felaci, zasouval prsty do konečnicku a požadoval, aby mu nezletilý sáhl na penis, neboť poškozený se o tom sám nikdy nezmínil a žádný jiný svědek nebyl přítomen takovému jednání. Jediné, co sdělil poškozený, bylo, že obviněný před ním chodil nahý, což však nenaplnuje objektivní stránku žalovaného zločinu. Popis uvedených konkrétních praktik vychází z trestního oznámení uskutečněného matkou I. K., nikoliv z objektivně prokázaných skutečností, a proto nemůže být činěn závěr o spáchání zločinu pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1, 2 tr. zákoníku. Z těchto důvodů obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Brně a jemu předcházející rozsudek Okresního soudu ve Znojmě a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Okresnímu soudu ve Znojmě přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

10. Státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství k dovolání uvedla, že argumentace obviněného neodpovídá důvodům, jež označil, ale výhrady směřující výlučně proti nesprávným skutkovým zjištěním, opomenutým důkazům a procesně nepoužitelným důkazům jsou podřaditelné pod důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2022. Podle současné právní úpravy odpovídá důvod dovolání původně uvedený v § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. nynějšímu § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř.

11. Ke skutkovým zjištěním, proti nimž obviněný brojil a v nichž státní zástupkyně nezjistila vady, uvedla, že korespondují zejména s výpovědí poškozeného, jeho matky, otce a sestry, podstatnými byly též znalecké posudky vypracované jak na osobu poškozeného, tak obviněného. Závěr o věrohodnosti poškozeného soud opíral o výpověď, která odpovídala situaci i věku nezletilého AAAAA, jenž hovořil i o dalších sexuálně motivovaných kontaktech ze strany obviněného než pouze o tom, že doma chodil nahý. Věrohodnosti poškozeného byla ze strany soudů věnována potřebná pozornost, jak vyplývá z rozsudku soudu prvního stupně, kde se vypořádal i s obhajobou obviněného. Odvolací soud se se závěry soudu prvního stupně ztotožnil a shledal, že postupoval v souladu s § 2 odst. 6 tr. ř., což dovodila i státní zástupkyně.

12. Státní zástupkyně neshledala nezákonným ani nevypracování revizního znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví sexuologie, neboť soud prvního stupně se zabýval důkazním návrhem obviněného a rozhodl o jeho zamítnutí, protože nebylo zapotřebí doplňovat dokazování. Znalecký posudek MUDr. Ž. H. bylo možné považovat za procesně použitelný důkaz, neboť znalkyně při hlavním líčení uvedla důvod ukončení znalecké činnosti a jako *ad hoc* přibraná znalkyně potvrdila u hlavního líčení závěry znaleckého posudku. Odvolací soud v uvedeném neshledal vady a postup podle § 26 odst. 1 písm. c) zákona č. 254/2019 Sb., jež zvolil soud prvního stupně, považoval za zákonný. Nešlo o nepoužitelný důkaz (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2002,

sp. zn. 5 Tdo 219/2002), a protože státní zástupkyně nezjistila žádné vady namítané v dovolání, navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl toto dovolání jako zjevně neopodstatněné.

13. Obviněný na vyjádření státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství do dne konání neveřejného zasedání písemně nereagoval.

III.

Přípustnost dovolání

14. Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve shledal, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř., bylo podáno oprávněnou osobou podle § 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.).

15. Napadená rozhodnutí a řízení jim předcházející může Nejvyšší soud přezkoumat jen na podkladě dovolání relevantně opřené o některý z důvodů vymezených v ustanoveních § 265b odst. 1, 2 tr. ř., proto dále posuzoval, zda je podané dovolání důvodné.

IV.

Obecně k důvodům dovolání

16. Obviněný v dovolání označil důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř. s tím, že namítá vady spočívající v nesprávném právním posouzení skutku a že odvolací soud zamítl jeho odvolání, aniž byly splněny procesní podmínky pro takový postup, což jsou výhrady, které odpovídají znění trestního řádu před novelou provedenou zákonem č. 220/2021 Sb., která nabyla účinnosti od 1. 1. 2022, ač obviněný podal dovolání až dne 15. 2. 2022, tj. za účinnosti uvedené novely. Podle ní uvedené označení důvodů nyní odpovídá § 265b odst. 1 písm. h) a m) tr. ř. Nejvyšší soud ve své přezkumné činnosti vycházel ze zásady platné pro trestní řízení, že procesní úkony se zásadně provádějí podle trestního řádu účinného v době konaného řízení (viz rozhodnutí pod č. 13/2014 Sb. rozh. tr.) a při rozhodování v této trestní věci po 1. 1. 2022 aplikoval normy trestního práva procesního účinné v době, kdy se rozhoduje, tj. postupoval podle trestního řádu ve znění jeho novely účinné od 1. 1. 2022.

17. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. [od 1. 1. 2022 důvod podle písm. m)] spočívá v tom, že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. [nyní písm. a) až l)]. Obviněný zaměřil své dovolání proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 12. 10. 2021, sp. zn. 4 To 124/2021, a rozsudku Okresního soudu ve Znojmě ze dne 3. 5. 2021, sp. zn. 17 T 86/2020.

18. Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. [nyní písm. h) tr. ř.] lze dovolání podat, jestliže napadená rozhodnutí a jim předcházející řízení vykazují vady spočívající v nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení [shodně jako předchozí důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.]. Tento důvod slouží k přezkoumání správnosti právního posouzení činu, tj. právní

kvalifikace skutku, jak byla v původním řízení učiněna, a její souladnosti s příslušnými ustanoveními hmotného práva, anebo správnosti jiného hmotněprávního posouzení. Přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat rozsah provedeného dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 5, 6 tr. ř. na podkladě tohoto důvodu v zásadě není možné, poněvadž tato činnost soudu spočívá v aplikaci ustanovení procesních, nikoliv hmotněprávních.

19. Tyto zásady lze prolomit, jestliže nebyly dodrženy zásadní požadavky spravedlivého procesu (srov. článek 6 Listiny základních práv a svobod a články 36 a 38 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod), neboť rozhodování o mimořádném opravném prostředku se nemůže ocitnout mimo rámec ochrany základních práv jednotlivce a tato ústavně garantovaná práva musí být respektována (a chráněna) též v řízení o všech opravných prostředcích (k tomu viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 4. 2004, sp. zn. I. ÚS 125/04, ze dne 18. 8. 2004, sp. zn. I. ÚS 55/04, ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. I. ÚS 554/04, a stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14). Ústavní soud vymezil taktéž zobecňující podmínky, při jejichž splnění má nesprávná realizace důkazního řízení za následek porušení základních práv a svobod ve smyslu dotčení postulátů spravedlivého procesu, a to v případech opomenutých důkazů, případně důkazů získaných a posléze i použitých v rozporu s procesními předpisy, nebo pokud je zjištěno svévolné hodnocení důkazů provedené bez jakéhokoliv akceptovatelného racionálního logického základu (k tomu viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 18. 11. 2004, sp. zn. III. ÚS 177/04, a ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. IV. ÚS 570/03, aj.).

č. 27

20. Podle obsahu dovolání obviněný popsanými výhradami nenaplnil důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. ve stávající právní úpravě [dříve podle písm. g)], neboť brojil zejména proti učiněným skutkovým zjištěním a procesním postupům soudů nižších stupňů. Námitky obviněného je však možné podřadit pod důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2022, jenž byl do trestního řádu nově vložen ve znění „jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy“. Tento důvod je dán třemi alternativami procesních vad, pro které rozhodná skutková zjištění mají určující význam pro naplnění znaků trestného činu nemohou obstát, a postačí, když je naplněna alespoň jedna z nich. Vždy však je třeba, aby v jejich důsledku byla zpochybněna skutková zjištění, která mají určující význam pro naplnění znaků trestného činu, jenž je na nich založen. Prostřednictvím tohoto důvodu nelze zpochybnovat jakoukoliv skutkovou okolnost, s níž se obviněný neztotožnil, ale jen takovou, která je rozhodná pro naplnění některého ze znaků skutkové podstaty posuzovaného trestného činu.

21. Posoudí-li se dovolání podle vymezení důvodů dovolání a principů, na nichž jsou rozvedené důvody založeny, lze shledat, že pokud obviněný poukazoval na to, že znalecký posudek byl před soudem stvrzován znalkyní, která již nebyla zapsána v seznamu znalců, a tento postup považoval za vadný a v důsledku toho z něj plynoucí zjištění za nepoužitelná jako důkaz, jde o alternativu důvodu podle § 265b odst. 1

písm. g) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2022, spočívající v tom, že „skutková zjištění jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech“. Tvzení, že soudy nedůvodně nenechaly vypracovat jiný znalecký posudek, lze podřadit pod alternativu, že nebyly „nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy“. Namítal-li obviněný, že soudy vadně vycházely z výpovědi poškozeného, která nebyla dostatečným důkazem, a že jeho vina na posuzovaném zločinu zůstala neobjasněna, jde o alternativu „že skutková zjištění jsou ve zjevném rozporu s provedenými důkazy“.

22. Nejvyšší soud proto na podkladě tohoto dovolání posuzoval jeho důvodnost (§ 265f odst. 1 tr. ř.) při dodržení zásady, že není povolán k revizi napadeného rozhodnutí z vlastní iniciativy (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 8. 2006, sp. zn. 8 Tdo 849/2006).

V.

K námitkám obviněného

23. Výhrady obviněného směřovaly proti úplnosti provedeného dokazování a jeho správnosti. Neúplnost dokazování spojoval s nutností provedení nového znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví sexuologie a psychologie, zpracovaného znalkyní MUDr. Ž. H., která v době, kdy byla vyslýchána jako znalkyně, již nebyla zapsána v seznamu znalců. Uvedená okolnost podle obviněného bránila v tom, aby byl znalecký posudek použit jako důkaz, a proto se domáhal zpracování jiného posudku.

24. Nejvyšší soud nepovažuje tyto námitky obviněného za důvodné, protože postup soudů nevykazoval vady, které by založily pochybnosti o procesní použitelnosti zmíněného znaleckého posudku. Znalkyně MUDr. Ž. H. podle obsahu spisu byla přibrána opatřením Policie České republiky ze dne 19. 7. 2018, sp. zn. KRPB-98873-97/TČ-2018-060073-AŠI, jako znalkyně Krajského soudu v Hradci Králové k podání znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví sexuologie a psychologie. Písemně jej zpracovala dne 28. 8. 2018. Podle jejího prohlášení prostřednictvím videokonference u hlavního líčení dne 3. 5. 2021 ke dni 31. 12. 2020 ukončila svou znaleckou činnost z osobních důvodů, konkrétně vzhledem k nutnosti starat se o nemocného manžela.

25. Podle protokolu o hlavním líčení konaném dne 3. 5. 2021 soud na toto zjištění reagoval tak, že za účelem jejího výsledku k obsahu zpracovaného posudku přibral MUDr. Ž. H. jako osobu vykonávající jednorázově znaleckou činnost (*ad hoc*) podle § 26 odst. 1 písm. c) zákona č. 254/2019 a jako znalkyni ji prostřednictvím videokonference před podáním znalecké výpovědi poučil podle § 106 tr. ř. (§ 26 zákona č. 254/2019 Sb.). V návaznosti na toto poučení uvedla, že od 31. 12. 2020 již není evidována jako soudní znalkyně, což soud prvního stupně ověřil lustrací v seznamu znalců, neboť se vzdala znalecké činnosti kvůli péči o těžce nemocného manžela. Přitom vyloučila, že by důvodem ukončení znalecké činnosti byly jakékoli výhrady odborného charakteru. Soud postupoval analogicky podle § 26 odst. 1 písm. a) až c) zákona č. 254/2019 Sb. (znalecký posudek byl již vypracován, ale nedošlo k jeho provedení jako důkazu v hlavním líčení) a rovněž zaznamenal námitky obhajoby proti tomuto postupu a požadavky na přezkoumání důvodů ukončení činnosti znalkyně, jakož i výhrady vůči úplnosti a přezkoumatelnosti závěrů obsažených ve znaleckém posudku. Podle § 5 odst. 2 zákona č. 254/2019 Sb. MUDr. Ž. H. opětovně složila slib

znalce a přednesla znalecké závěry v souladu s písemným zpracováním posudku, reagovala na dotazy obhajoby (viz protokol o hlavním líčení v trestním spise). Obsah přezkoumávaných rozhodnutí svědčí o tom, že soudy vysvětlily své postupy, a to i v reakci na námítky o porušení pravidel spravedlivého procesu. Rovněž se vypořádaly s tím, proč není nutné opatřit nový znalecký posudek, jak obhajoba požadovala.

26. Namítal-li obviněný v dovolání, že popsaný postup je nesprávný a soud měl nechat zpracovat nový posudek, Nejvyšší soud se s ním neztotožnil. Z výsledků provedeného dokazování vyplynulo, že písemný posudek zpracovala MUDr. Ž. H. v době, kdy byla zapsána v seznamu znalců vedeného u Krajského soudu v Hradci Králové pro obor zdravotnictví, odvětví sexuologie a psychologie. V souladu s touto odbornou způsobilostí zpracovala znalecký posudek v listinné podobě na základě opatření policejního orgánu dne 28. 8. 2018. Byl proto zachován formální postup pro zpracování uvedeného znaleckého posudku stanovený v § 105 tr. ř. a postupovalo se i v souladu se zákonem č. 254/2019 Sb.

č. 27

27. V uvedeném postupu Nejvyšší soud neshledal vady, protože soud danou situaci řešil v souladu s podmínkami stanovenými v § 105 odst. 3 tr. ř. Předseda senátu soudu, před kterým se v době uvedených námitek řízení vedlo, posoudil výhrady jako neopodstatněné z důvodů, které vyložil, a dále postupoval podle § 106 tr. ř. V souladu s ustanovením § 26 odst. 1, odst. 5 písm. a) zákona č. 254/2019 Sb. při hlavním líčení předseda senátu shledal, že pokud znalkyně ukončila svou znaleckou činnost výlučně z osobních důvodů, tak ji s jejím souhlasem ustanovil k jednorázovému výkonu znalecké činnosti, a to za splnění podmínek stanovených v § 26 odst. 3 zákona č. 254/2019 Sb. Vzhledem k tomu, že námitkám obhajoby proti znaleckému posudku z uvedených důvodů nevyhověl a oznámil obviněnému a jeho obhájci, proč tak učinil, i to, proč neshledal důvod k tomu, aby byl přibrán znalec nový, mohl znalkyni vyslechnout k jí dříve zpracovanému posudku podle § 108 tr. ř. Postupoval podle § 105 odst. 3, § 106 a § 108 odst. 1 tr. ř. při respektu k pravidlům stanoveným v zákoně č. 254/2019 Sb., neboť samotné aktivní ukončení činnosti znalkyně neznamena, že by její posudek nemohl být v dalším řízení použit jako důkaz, pokud byl zpracován v souladu se všemi zákonnými podmínkami. Z uvedených důvodů námítky obviněného nejsou důvodné, protože skutečnost, že po zpracování znaleckého posudku znalcem zapsaným v seznamu znalců za splnění podmínek § 105 tr. ř. a zákona č. 254/2019 Sb. znalec ukončí svou znaleckou činnost podle § 14 odst. 3 písm. c) zákona č. 254/2019 Sb. tím, že podá oznámení o jejím ukončení, nebrání v tom, aby jako osoba zpracovávající znalecký posudek byl za splnění podmínek podle § 108 tr. ř. vyslechnut jako znalec. Učinit tak může, byl-li poučen o významu znaleckého posudku ve smyslu § 106 tr. ř., složil-li slib podle § 5 odst. 2 zákona č. 254/2019 Sb. (viz § 26 odst. 3 zákona č. 254/2019 Sb.) a nebrání-li takovému postupu důvody pro vyloučení stanovené v § 18 zákona č. 254/2019 Sb. Vychází se zde totiž z konceptu znalce *ad hoc*, který počítá s tím, že osoba, která složila znalecký, byť pro jediný případ, vykonává tuto znaleckou činnost podle zákonných ustanovení ji regulujících, bere na sebe povinnosti a vstupuje do práv spojených s výkonem znalecké činnosti (viz § 18 odst. 2 zákona č. 254/2019 Sb.).

28. Obviněný brojil neopodstatněně i proti tomu, že soud postupoval s odkazem na § 26 odst. 1 písm. c) zákona č. 254/2019 Sb., jenž zavádí podmínky pro ustanovení osoby nezapsané v seznamu znalců znalcem (*ad hoc*) proto, že by podání znaleckého posudku znalcem bylo spojeno s nepřiměřenými náklady nebo obtížemi. I toto hledisko bylo doloženo, neboť šlo o zohlednění nákladů, jež by přineslo nové vypracovávání znaleckého posudku v situaci, kdy jeden znalecký posudek existoval a zpracoval ho v té době činný soudní znalec. Navíc by takový postup vedl k průtahům v trestním řízení a byl by spojen s dalšími obtížemi, které by představovaly nové vyšetření obviněného a další komplikace v prováděném dokazování.

29. Pro úplnost Nejvyšší soud dodává, že v posuzované věci nebyly důvody pro vyhovění požadavku obviněného na to, aby soud přezkoumával okolnosti, pro něž znalkyně MUDr. Ž. H. oznámením ukončila svou znaleckou činnost. K uvedenému lze poukázat na ustanovení § 14 odst. 3 písm. c) zákona č. 254/2019 Sb., podle něhož oprávnění vykonávat znaleckou činnost může zaniknout i oznámením o ukončení znalecké činnosti, a to k poslednímu dni kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž bylo oznámení doručeno Ministerstvu spravedlnosti. Jde o jeden ze způsobů zániku oprávnění vykonávat znaleckou činnost, jenž je dán přímo ze zákona a nastává v případě existence rozhodné události, přičemž oznámení o ukončení činnosti přísluší pouze osobě znalce, nikomu jinému. Jde o osobní rozhodnutí znalce učiněné oznámením, které není nikterak formalizováno, lze ho učinit jakýmkoliv způsobem, z něhož je seznatelná a ověřitelná totožnost znalce. Ministerstvo spravedlnosti bez zbytečného odkladu zaznamená do seznamu znalců, že došlo k zániku oprávnění vykonávat znaleckou činnost. Nekoná se řízení, ani nejde o rozhodnutí; takový postup by přicházel v úvahu pouze v případech podle § 14 odst. 1 zákona č. 254/2019 Sb., podle něhož příslušný orgán rozhoduje o zrušení oprávnění vykonávat znaleckou činnost, pokud již znalec nesplňuje zákonem předepsané podmínky pro výkon znalecké činnosti (viz komentář k § 14 zákona č. 254/2019 Sb., dostupný v právním informačním systému Beck-online ke dni 30. 3. 2022).

30. V přezkoumávané věci soudy vycházely z vyjádření znalkyně, které považovaly za věrohodné, neboť nic (kromě pochybností obhajoby) nesvědčilo o tom, že svoji znaleckou činnost neukončila dobrovolně z jí uváděných důvodů, zejména neexistovalo žádné rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti, na základě něhož by bylo její znalecké oprávnění zrušeno. Znalkyně oznámila ukončení své znalecké činnosti za podmínek § 14 odst. 3 písm. c) zákona č. 254/2019 Sb., podle kterého jde o individuální akt, u něž se důvody neuvádějí, nejsou tedy zákonnou podmínkou. Proto i v tomto řízení nebyl soud povinen se zabývat důvody, neboť ty byly dány pouze na straně znalkyně, která po odborné stránce stále pracuje jako lékařka psychiatrické léčebny na sexuologickém oddělení, kde do nedávna působila jako primářka.

31. Nutnost vypracování jiného psychologického znaleckého posudku nevyplynula ani z výhrad obviněného proti jeho obsahu. Pokud byly pochybnosti o jeho úplnosti, byl posudek doplněn výslechem znalkyně u hlavního líčení dne 3. 5. 2021, kdy byla k metodám znaleckého zkoumání obhajobou několikrát dotazována a všechny nejasnosti vysvětlila. Soudy se zabývaly obsahem daného posudku, respektovaly jeho význam a nezanedbaly požadavek kritického hodnocení všech důkazů, hodnotily ho stejně

pečlivě jako každý jiný důkaz a s ním i celý proces utváření znaleckého důkazu, včetně přípravy znaleckého zkoumání, opatřování podkladů pro znalce, průběhu znaleckého zkoumání, jakož i věrohodnosti teoretických východisek, jimiž znalkyně odůvodnila své závěry (viz náleží Ústavního soudu ze dne 30. 4. 2007, sp. zn. III. ÚS 299/06). Na námitku obviněného o opomenutém důkazu reagoval soud prvního stupně ve svém rozsudku, kde uvedl, že nebyly dány podmínky stanovené v § 109 věty druhé tr. ř. a proč uvedené doplnění dokazování považoval za nadbytečné. Nejde o extrémní vadu spočívající v tzv. opomenutých důkazech, neboť soud nezaložil nejen nepřezkoumatelnost vydaného rozhodnutí, ale ani jeho protiústavnost (viz náleží Ústavního soudu ze dne 21. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 802/02). Nešlo ani o důkaz, který by nebyl hodnocen způsobem stanoveným zákonem, tj. důkaz, o němž v řízení nebylo soudem rozhodnuto (viz např. náleží Ústavního soudu ze dne 8. 11. 2006, sp. zn. II. ÚS 262/04, ze dne 8. 12. 2009, sp. zn. I. ÚS 118/09, či ze dne 18. 3. 2010, sp. zn. III. ÚS 3320/09, a další).

32. Proto Nejvyšší soud nepovažoval za důvodné výhrady obviněného proti uvedenému znaleckému posudku a postupu soudů s ním spojenému.

č. 27

33. Nepřisvědčil ani námitkám obviněného směřujícím proti nedostatečnému objasnění objektivní stránky zločinu, jenž mu je kladen za vinu, pro způsob, jakým vypovídal poškozený nezletilý AAAAA. Podle obsahu přezkoumávaných rozhodnutí je zřejmé, že soud prvního stupně věnoval výpovědi tohoto svědka potřebnou pozornost, měl k dispozici řetězec nepřímých důkazů a obsah výpovědi poškozeného, která byla přímým důkazem. V intencích § 2 odst. 6 tr. ř. s ohledem na tyto důkazy a v souvislosti s nimi posuzoval i obsah výpovědi poškozeného, která nebyla osamoceným důkazem, ale soud se opíral též o svědectví I. K., nezletilé BBBBB (pseudonym), R. K., A. T. a rovněž vycházel ze závěrů znalců MUDr. E. Č., PhDr. J. M. a MUDr. Ž. H., kteří u hlavního líčení vysvětlili a potvrdili výsledky jejich zkoumání obsažené ve znaleckých posudcích z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie dětí a dospělých, oboru školství a kultura, odvětví psychologie, specializace psychologie dospělých, dětí a mladistvých, a oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a sexuologie. Soud hodnotil též listinné podklady, a to zejména zprávy o gynekologickém vyšetření nezletilé BBBBB, zprávu společnosti S., sdělení Centra sociálních služeb, Krizového centra pro děti a dospívající, zprávy ze školy poškozeného a další (viz výčet důkazů popsanych v rozsudku soudu prvního stupně). Odvolací soud reagoval na výhrady obviněného, jež vznesl vůči důslednosti soudu prvního stupně při hodnocení důkazů a správnosti učiněných skutkových zjištění, přezkoumal odsuzující rozsudek a shledal, že soud prvního stupně postupoval v souladu s § 2 odst. 5, 6 tr. ř., při formulování skutku se nedopustil žádných pochybení, zvolil odpovídající právní kvalifikaci, důsledně se vypořádal s obhajobou vznesenou obviněným a dostatečně odůvodnil své úvahy a závěry.

34. Brojil-li obviněný proti způsobu, jakým poškozený vypovídal, zejména že nereprodukoval samostatně prožité události, nelze přisvědčit těmto vzneseným námitkám. Poškozený je osobou dlouhodobě pohlavně zneužívanou, blízkou obviněnému a z hlediska věku i na něm spáchané trestné činnosti obětí zvláště zranitelnou, a proto u něj bylo třeba užít ustanovení § 102 odst. 1 tr. ř., v němž se realizuje právě tato zvýšená ochrana dětí, tudíž jeho uplatnění nelze podmiňovat jen hlediskem ustanovení článku 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy o ochraně

lidských práv a základních svobod. Je-li tedy svědek mladší osmnácti let vyslýchán o okolnostech uvedených v § 102 odst. 1 tr. ř. již v přípravném řízení (§ 164 odst. 1 věta třetí tr. ř.), je nutno už v tomto stadiu řízení dbát na použitelnost takového důkazu v hlavním líčení a provádět výslech tak, aby nemusel být opakován, ale zároveň aby nebyl zpochybnitelný z hlediska kontradiktorního charakteru jeho provedení. Posoudí-li se v této věci způsob, jak poškozený vypovídal, nevzbuzuje pochybnosti to, že sám plynule nepopisoval prožité události, protože toho nebyl vzhledem ke své citové deprivaci i osobnostní struktuře schopen, a nelze odhlédnout ani od intimní sexuální problematiky, o kterou v této věci šlo. Je třeba mít na paměti, že mezi hlavní charakteristiky staršího školního období patří emoční nevyváženost, labilita, problémy se sebedpřijetím, nástup pubescence a somatosexuální zralosti, kdy děti procházejí kritickým obdobím tzv. krize identity. Dítě staršího školního věku má problémy s přijetím sebe sama (v oblasti těla i povahy), snaží se pochopit vlastní nitro a možnosti změny povahy, prožívá určité věci hlouběji a má problémy se sebehodnocením. Toto období je charakteristické v oblasti sociální zvýšenou kritičností především k autoritám, touhou po věrném příteli a navazováním vztahů mezi chlapci a děvčaty, které nabývají erotické povahy (viz VÁGNEROVÁ, M. Vývojová psychologie: dětství a dospívání. Praha: Karolinum Press, 2012, s. 358 až 365). Se znalostí těchto aspektů je třeba přistupovat k posuzování výpovědi poškozeného v návaznosti na výsledky provedeného dokazování. Podle znaleckých posudků z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie dětí a dospělých, a z oboru školství a kultura, odvětví psychologie, specializace psychologie dospělých, dětí a mladistvých, jež zpracovali znalci MUDr. E. Č. a PhDr. J. M., poškozený zpracovával události prožité s obviněným negativně a chování obviněného – chození bez oblečení, osahávání poškozeného i na penisu, po těle, tedy zjevně sexuálně motivované – nevnímal dobře, vyjadřoval obavy a strach. Poškozený je z osobnostního pohledu uzavřený, otevřeně se nesvěřuje. Pocity si často nechával pro sebe, tlumil je v sobě a potlačoval, což rovněž vysvětlovalo, že prohlásil, že by proběhlé události nehlásil, pokud by to matka I. K. nezjistila od jeho nezletilé sestry BBBBB, která hovořila o „láskování s obviněným“. Nelze pominout, že termín „láskování“ popisovala jak I. K., tak i poškozený. Soudy zvažovaly nejen způsob, jakým poškozený událost popisoval, ale i to, jak odpovídal na pokládané otázky. Lze jen dodat, že takový způsob výslechu není vyloučen. I když má svědek popsat vlastními slovy průběhu události, může tak učinit jen tehdy, když je toho schopen (viz § 101 odst. 2 tr. ř.). Povinností orgánů činných v trestním řízení je, aby taková možnost – souvisle vypovědět vše, co sám o věci ví – byla svědkovi dána. Pokud však svědek sám nevyužije této možnosti, je na orgánu činném v trestním řízení, aby prováděl výslech tak, aby šetřil osobnost svědka, obzvláště, jde-li o dítě (viz § 102 tr. ř.), a to zejména, jde-li o osobní údaje nebo o intimní oblast. Nelze přitom pominout ani to, že šlo o otázky směřující do intimní oblasti, které je třeba klást zvláště šetrně (viz § 101 odst. 3 tr. ř.). Posoudí-li se v přezkoumávané věci způsob kladení otázek poškozenému ze strany policejního orgánu a odpovědi poškozeného na ně, nevzbuzuje tento postup pochybnosti a nelze mu vytýkat ani to, že by byl proveden v rozporu s procesními pravidly. Kontext, který z tohoto způsobu výslechu vzešel, lze považovat za výpověď poškozeného, z níž jsou průběh činu, případně jeho jednotlivosti, zcela zřejmé.

35. Soud při posuzování věrohodnosti poškozeného reflektoval i pasáže jeho výpovědi, které naopak vyzněly ve prospěch obviněného a kde nezletilý AAAAA popsal, že jej obviněný "nenutil násilím, nechtěl mu to dělat pusou, do zadečku a podobně", tudíž ačkoli měl možnost zdůraznit negativní jednání vůči své osobě, neučinil tak. Význam pro posouzení věrohodnosti poškozeného mělo i to, že řešil citlivou otázku své vlastní sexuální orientace, obával se vlastního selhání a možnosti homosexuální orientace, s níž se nechtěl ztotožnit, a své podlehnutí obviněnému si vyčítal. Posuzovány byly i záznamy poskytnuté ze školních zařízení.

36. Úvahy soudů směřovaly i k ověření možnosti zmanipulování poškozeného ze strany jeho matky a v reakci na obhajobu obviněného zvažovaly tuto možnost, avšak s ohledem na provedené dokazování ji vyloučily. Z obsahu napadených rozhodnutí a způsobu, jakým se soudy vypořádaly se všemi rozhodnými skutečnostmi, jakož i s výhradami obviněného, vyplývá, že zejména soud prvního stupně věnoval posouzení věrohodnosti poškozeného potřebnou pečlivost a podrobně rozvedl, z jakých důkazů vycházel a jakými úvahami se řídil při jejich hodnocení. Se stejnou důsledností přiměřeně reagoval na výhrady obviněného. Postupoval při plném respektu k zásadám uvedeným v § 2 odst. 6 tr. ř., věrohodnost poškozeného posuzoval se zřetelem na všechny ve věci provedené důkazy, které hodnotil jak jednotlivě, tak i ve vzájemných souvislostech, své závěry dostatečně a podrobně v bodě 32. rozsudku odůvodnil a posuzoval i s tím spojenou pravdivost verze skutku, kterou předložila jeho matka I. K. na základě prožitků, které jí poškozený popisoval.

37. Obdobnými námitkami se dostatečně zabýval i odvolací soud, který jim v rámci svého přezkumu nepřisvědčil a naopak se ztotožnil se závěry soudu prvního stupně, jenž kladl důraz na přesvědčivost tvrzení poškozeného, kterou dovozoval i ze způsobu, jak popisované skutečnosti podával a jak na dotazy o intimních otázkách reagoval. Přitom trestná činnost obviněného vyšla najevo náhodně, mimo vůli poškozeného, když obviněného náhodně přistihla mladší sestra poškozeného BBBBB, která se svěřila matce, že viděla, jak se „láskovali“, tedy uvedla chování obviněného k poškozenému způsobem odpovídajícím svému věku čtyř let. Nelze přehlédnout, že soudy se zabývaly též osobností poškozeného a vycházely zde ze závěrů znaleckých posudků z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie dětí a dospělých, a z oboru školství a kultura, odvětví psychologie, specializace psychologie dospělých, dětí a mladistvých. Z dokazování nevyšla najevo ani žádná motivace, která by svědčila pro nepravdivé výpovědi poškozeného proti obviněnému z důvodu ovlivnění jeho matkou.

38. Nejvyšší soud nezjistil známky libovůle soudů nebo jejich snahy vyhnout se plnění svých povinností při zajišťování rozsahu a způsobu provedení dokazování. V projednávané věci nejde ani o případnou existenci tzv. deformace důkazů, tj. vyvozování skutkových zjištění, která v žádném smyslu nevyplývají z provedení dokazování (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 14. 7. 2010, sp. zn. IV. ÚS 1235/09, či ze dne 4. 6. 1998, sp. zn. III. ÚS 398/97). Odůvodnění rozhodnutí opřené o skutkový stav zjištěný na základě řetězce navzájem si neodporujících nepřímých důkazů nelze *a priori* považovat za méně přesvědčivé, než takové, které by vyplývalo z přímých důkazů, a to ani tehdy, bylo-li možno dokazování doplnit ještě o další nepřímé důkazy (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 7. 2013, sp. zn. IV. ÚS 2228/12).

39. Nejvyšší soud neshledal podmínky pro závěr o naplnění důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v jeho novém znění podle novely trestního řádu provedené zákonem č. 220/2021 Sb., protože skutková zjištění učiněná soudy jsou dostatečná, odpovídají všem požadavkům pro naplnění znaků trestného činu podle § 187 odst. 1, 2 tr. zákoníku a nejsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů. Naopak, jak bylo popsáno výše, bylo zjištěno, že uvedená skutková zjištění soudy na základě provedení dokazování správně prokázaly a vyhodnotily, přičemž postupovaly v souladu s pravidly stanovenými v § 2 odst. 5, 6 tr. ř.

40. Vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud mohl posoudit důvodnost dovolání toliko na základě odůvodnění přezkoumávaných rozhodnutí a příslušného spisu, z nichž je patrné, že napadená rozhodnutí ani jim předcházející řízení netrpí vytykanými vadami a veškeré závěry učiněné soudy mají podklad v obsahu spisu i v napadených rozhodnutích, stejně jako v zákonné úpravě a na ni navazující judikatuře soudů, odmítl dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

č. 28

č. 28

I když na základě vnitrostátní úpravy jiného členského státu Evropské unie může jeho rozhodnutí ukládající peněžitou sankci nebo jiné peněžité plnění učiněné v nepřítomnosti dotčené osoby nabýt právní moci bez ohledu na to, zda jí bylo vůbec doručeno, tak v řízení o uznání a výkonu tohoto cizozemského rozhodnutí s ohledem na ustanovení § 267 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 267 odst. 3 písm. c) z. m. j. s. soud nemůže uznat takové rozhodnutí, neboť tato ustanovení českého právního řádu vyžadují, aby cizozemské rozhodnutí bylo dotčenému osobně doručeno.

Uznání a výkon cizozemských rozhodnutí

§ 267 odst. 1 písm. e), odst. 3 písm. c) z. m. j. s.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2022, sp. zn. 11 Tz 24/2022, ECLI:CZ:NS:2022:11.TZ.24.2022.1

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti proti usnesení Městského soudu v Brně ze dne 24. 7. 2020, sp. zn. 9 T 124/2019, ve prospěch P. Š. rozhodl podle § 268 odst. 2, § 269 odst. 2 a § 270 odst. 1 tr. ř. tak, že pravomocným usnesením Městského soudu v Brně ze dne 24. 7. 2020, sp. zn. 9 T 124/2019, byl porušen zákon v neprospěch P. Š. v ustanovení § 267 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 267 odst. 3 písm. c) zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů (dále též ve zkratce "z. m. j. s."), zrušil napadené usnesení

a Městskému soudu v Brně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Městský soud v Brně usnesením ze dne 24. 7. 2020, sp. zn. 9 T 124/2019, které nabylo právní moci dne 14. 8. 2020, rozhodl pod bodem I. tak, že podle § 261 odst. 1 písm. a) z. m. j. s. ve spojení s § 268 odst. 1, odst. 4 z. m. j. s. se na území České republiky uznává a vykoná peněžitá pokuta ve výši 5 524,43 Kč v přepočtu na českou měnu po způsobu uvedeném v § 268 odst. 5 z. m. j. s. uložená P. Š. rozhodnutím nizozemského orgánu Centraal Justitieel Incassobureau ze dne 23. 1. 2019, sp. zn. 9062 5422 2281 7792, jež nabylo právní moci dne 6. 3. 2019; pod bodem II. bylo rozhodnuto tak, že se náhradní trest za nevykonaný peněžitý trest podle § 268 odst. 7 z. m. j. s. neukládá.

2. P. Š. byl rozhodnutím nizozemského orgánu uznán vinným ze silničního deliktu pro jednání spočívající v tom, že dne 11. 1. 2019 vozidlo s poznávací značkou XY, kdy tato značka byla pod jménem posuzovaného buď registrována, nebo posuzovaný měl tento vůz v rozhodném okamžiku pronajatý, překročilo maximální povolenou rychlost na dálnici o 24 km/h, čímž porušilo čl. 2 zákona o správním řízení v případech některých přestupků proti předpisům o silničním provozu.

II.

Stížnost pro porušení zákona

3. Dne 10. 2. 2022 podal ministr spravedlnosti proti shora uvedenému usnesení Městského soudu v Brně stížnost pro porušení zákona, a to ve prospěch P. Š.

4. Porušení zákona v neprospěch P. Š. shledal ministr spravedlnosti v tom, že Městský soud v Brně sice dovedl existenci důvodu pro neuznání rozhodnutí podle § 267 odst. 1 písm. e) z. m. j. s. ve spojení s § 267 odst. 3 písm. c) z. m. j. s. a že tato ustanovení jsou v souladu s čl. 7 a 20 rámcového rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 24. 2. 2005 č. 2005/214/SVV, o uplatňování zásady vzájemného uznávání peněžitých trestů a pokut (dále též jen "rámcové rozhodnutí č. 2005/214/SVV"). Avšak upřednostnil aplikaci vybraných závěrů rozsudku Soudního dvora Evropské unie ze dne 5. 12. 2019 ve věci C-671/18, resp. výklad čl. 7 a 20 rámcového rozhodnutí č. 2005/214/SVV poskytnutý nizozemskou stranou, která tak učinila v reakci na výzvu Městského soudu v Brně k doplnění dodatkových informací týkajících se zasláního osvědčení. Ustanovení rámcových rozhodnutí však nemají přímý účinek, a proto vnitrostátní soud není povinen na základě práva Evropské unie upustit od použití vnitrostátního práva; je však povinen vykládat je eurokonformně, přičemž eurokonformní výklad rámcového rozhodnutí nemůže jít *contra legem*. Nadto ministr spravedlnosti podtrhl, že výklad nizozemské strany nelze považovat za správný, neboť zásada vzájemného uznávání není nadřazena ochraně základních práv a svobod. Závěry rozsudku Soudního dvora Evropské unie ze dne 5. 12. 2019 ve věci C-671/18, na které sama nizozemská strana odkazovala, jsou-li posuzovány ve svém celku, jsou ovšem v přímém rozporu se stanoviskem nizozemské strany. Orgán vykonávajícího státu, který rozhoduje o uznání a výkonu rozhodnutí ukládajícího peněžitý trest nebo pokutu, musí totiž ověřit, zda dotčená osoba skutečně obdržela toto rozhodnutí, přičemž Soudní dvůr Evropské unie hovoří o záruce

skutečného a efektivního přijetí rozhodnutí, která znamená doručení dotčené osobě a poskytnutí dostatečně dlouhé doby k podání opravného prostředku. Soud členského státu Evropské unie, který rozhoduje o uznání a výkonu rozhodnutí nizozemského správního orgánu, tedy musí zkoumat, zda rozhodnutí, o jehož uznání a výkon jde, bylo dotčené osobě účinně doručeno, bylo zaručeno její právo na obhajobu a poskytnuta dostatečná lhůta k podání opravného prostředku (tj. lhůta počínající od skutečného doručení). V tomto ohledu fikce doručení stanovená v nizozemském právu, kde se rozhodnutí považuje za doručené k datu jeho odeslání dotčené osobě běžnou poštou, popřípadě více či méně odůvodněné předpoklady nizozemské strany ohledně doručení rozhodnutí, o jehož uznání a výkon jde, zaslání běžnou poštou na adresu dotčené osoby zjištěnou na základě spolupráce podle směrnice Evropského parlamentu a Rady Evropské unie č. 2015/413/Evropské unie neposkytují záruku skutečného a efektivního přijetí rozhodnutí tak, jak byla formulována Soudním dvorem Evropské unie v citovaném rozsudku, ani záruku práva na obhajobu.

5. Ministr spravedlnosti uzavřel, že při způsobu doručování rozhodnutí, o jehož uznání a výkon jde, zvoleném nizozemskou stranou, se jeví zřejmě jedinou možností, jak skutečné doručení tohoto rozhodnutí potvrdit, zajistit sdělení dotčené osoby. Podle čl. 7 odst. 3 rámcového rozhodnutí č. 2005/214/SVV je primárně na nizozemské straně, aby doložila, že rozhodnutí, o jehož uznání a výkon jde, bylo doručeno dotčené osobě způsobem splňujícím záruku skutečného a efektivního přijetí rozhodnutí, není tedy povinností soudu, který rozhoduje o uznání a výkonu, dotazovat se dotčené osoby, zda rozhodnutí, o jehož uznání a výkon jde, skutečně obdržela. Rozhodnutí, o jehož uznání a výkon jde, je zjevně rozhodnutím vydaným tzv. od stolu, tedy v nepřítomnosti osoby, vůči níž směřuje, což nizozemská strana potvrdila v písm. h) bodu 2 b) osvědčení. Tato skutečnost pak zakládá důvod pro neuznání podle § 267 odst. 1 písm. e) z. m. j. s., přičemž současně nelze uplatnit výjimku uvedenou v § 267 odst. 3 písm. c) z. m. j. s., neboť toto ustanovení vyžaduje, aby rozhodnutí bylo osobně doručeno dotčené osobě, což vylučuje jakoukoli fikci doručení (viz rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 24. 5. 2016 ve věci C-108/16 PPU, *Openbaar Ministerie v. Pavel Dworzecki*), a v jazyce, kterému rozumí, neboť jinak by nebylo možné dovodit, že byla řádně poučena o právu na podání opravného prostředku.

6. Ministr spravedlnosti rovněž podotkl, že výrok usnesení Městského soudu v Brně obsahuje i formální vady. Podkladem pro výrok o uznání a výkonu zmíněného cizozemského rozhodnutí je ustanovení § 268 odst. 1 z. m. j. s., které stanoví, že nejde-li o případ uvedený v § 264 odst. 2 nebo 3 nebo v § 266 odst. 1 z. m. j. s., anebo není-li dán důvod pro neuznání rozhodnutí jiného členského státu Evropské unie, samosoudce uzná takové rozhodnutí na území České republiky a současně rozhodne, že se peněžité sankce nebo jiné peněžité plnění uložené tímto rozhodnutím vykoná. Z dikce citovaného ustanovení je zřejmé, že na území České republiky se uznává rozhodnutí jiného členského státu Evropské unie, nikoli peněžité sankce nebo jiné peněžité plnění jím uložené. Pod bodem I. výroku usnesení Městského soudu v Brně však bylo rozhodnuto o uznání „peněžité pokuty“ uložené rozhodnutím nizozemského správního orgánu. Stejně tak podle § 268 odst. 7 z. m. j. s. nemůže soud rozhodující o uznání a výkonu rozhodnutí jiného členského státu Evropské unie ukládat náhradní trest odnětí svobody, ale pouze stanovovat, přičemž učinit tak může pouze za nevykonaný peněžitý trest, nikoli

za nevykonanou pokutu. Městský soud v Brně nicméně ve výroku II. napadeného rozhodnutí uvedl, že „Náhradní trest odnětí svobody za nevykonaný peněžitý trest se podle § 268 odst. 7 citovaného zákona neukládá.“. Tento výrok je tedy vadný s ohledem na to, že peněžitý trest vůbec nebyl uložen a ve vztahu k uložené pokutě je toliko nadbytečný.

7. Vzhledem ke shora uvedenému proto ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením Městského soudu v Brně ze dne 24. 7. 2020, sp. zn. 9 T 124/2019, byl porušen zákon v neprospěch P. Š., a to v ustanovení § 267 odst. 1 písm. e) z. m. j. s. ve spojení s § 267 odst. 3 písm. c) z. m. j. s., aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadené usnesení a aby podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal Městskému soudu v Brně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

8. Intervenující státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství se při veřejném zasedání ztotožnila s podanou stížností pro porušení zákona a s důvody v ní uvedenými. Podle jejího názoru jde o judikurní záležitost a Nejvyšší soud tak může podat výklad i pro další obdobné případy. Oproti stížnosti pro porušení zákona navrhla, aby Nejvyšší soud po zrušení napadeného usnesení ve věci sám rozhodl tak, že neuzná zmíněné cizozemské rozhodnutí.

č. 28

III.

Důvodnost stížnosti pro porušení zákona

9. Nejvyšší soud, jakožto soud příslušný rozhodovat o stížnostech pro porušení zákona (§ 266 odst. 1 tr. ř.), z podnětu stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti ve prospěch P. Š. (§ 267 odst. 1 tr. ř.), přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost podána, a to v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a dospěl k závěru, že stížnost je důvodná.

10. Nejvyšší soud považuje za nezbytné předně poukázat na dotčená ustanovení příslušných předpisů a připomenout jak závěry své dosavadní rozhodovací praxe stran interpretace a aplikace ustanovení § 267 odst. 1 písm. e) z. m. j. s. ve spojení s § 267 odst. 3 písm. c) z. m. j. s., tak závěry vyplývající z rozsudku Soudního dvora Evropské unie uváděného v napadeném rozhodnutí.

11. Z ustanovení § 267 odst. 1 písm. e) z. m. j. s. se podává, že samosoudce neuzná rozhodnutí jiného členského státu, pokud takové rozhodnutí bylo vydáno v řízení vedeném v nepřítomnosti osoby, vůči níž směřuje, není-li dále stanoveno jinak.

12. Jinak je pak stanoveno v § 267 odst. 3 písm. c) z. m. j. s., podle něhož rozhodnutí jiného členského státu Evropské unie lze uznat, i když je dán důvod pro neuznání uvedený v § 267 odst. 1 písm. e) z. m. j. s., pokud osoba, vůči níž takové rozhodnutí směřuje, poté, co jí bylo osobně doručeno rozhodnutí a byla výslovně poučena o svém právu na nové projednání věci nebo právu na podání opravného prostředku, jejichž využití umožňuje její účast v novém nebo opravném řízení, opětovné posouzení nebo přezkoumání věci a provedení nových důkazů a může vést ke změně původního rozhodnutí, se takového práva výslovně vzdala, nebo je v příslušné lhůtě neuplatnila nebo opravný prostředek vzala zpět.

13. Podle čl. 7 odst. 2 písm. g) rámcového rozhodnutí č. 2005/214/SVV, které se týká doručení rozhodnutí v písemném řízení, příslušný orgán vykonávajícího státu může rovněž odmítnout uznat a vykonat rozhodnutí, pokud se zjistí, že podle osvědčení dotčená osoba nebyla v případě písemného řízení v souladu s právem vydávajícího státu vyzkoušena o svém právu na podání opravného prostředku v dané věci a o lhůtách pro tento opravný prostředek osobně ani prostřednictvím zástupce určeného nebo přiděleného v souladu s vnitrostátním právem.

14. Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 18. 10. 2016, sp. zn. 11 Tz 54/2016, mimo jiné uvedl, že: „... námitka směřující do otázky doručení meritorního (cizozemského) rozhodnutí obviněnému, resp. překladu takového rozhodnutí, se (...) úzce dotýká stěžejní problematiky zachování práva obviněného na spravedlivý proces.“, v návaznosti na což doplnil, že pro úspěšné provedení uznávacího řízení je zapotřebí, aby předmětem takového řízení bylo „... rozhodnutí, které bylo obviněnému řádně doručeno, tento byl s jeho obsahem adekvátně seznámen, což v případě občana jiného členského státu vyžaduje jeho znalost jazyka odsuzujícího státu, anebo zajištění překladu rozhodnutí do jazyka, kterému obviněný rozumí (...).“ V témže rozhodnutí (na jehož závěry Nejvyšší soud odkazuje např. v rozsudku ze dne 31. 5. 2018, sp. zn. 11 Tz 3/2018, nebo v rozsudku ze dne 25. 6. 2019, sp. zn. 11 Tz 57/2019) Nejvyšší soud připomenul, že problematika překladu rozhodnutí a poučení obviněného o právu na podání opravného prostředku proti soudnímu rozhodnutí je upravena článkem 5 odst. 3 Úmluvy o vzájemné pomoci v trestních věcech mezi členskými státy Evropské unie ze dne 29. 5. 2000.

15. Podle rozsudku Soudního dvora Evropské unie ze dne 5. 12. 2019 ve věci C-671/18 v bodě 35. unijní normotvůrce tím, že odkázal na právní předpisy členských států Evropské unie, ponechal na těchto státech, aby rozhodly o způsobu, jakým bude dotyčná osoba informována o právu podat opravný prostředek, lhůtě pro jeho podání, jakož i okamžiku, kdy taková lhůta začíná běžet, za předpokladu, že oznámení je účinné a je zaručen výkon práva na obhajobu (obdobně viz rozsudek ze dne 22. 3. 2017 ve věci Tranca a další, C-124/16, C-188/16 a C-213/16, bod 42.). Tedy orgán vykonávajícího státu, který rozhoduje o uznání a výkonu rozhodnutí ukládajícího peněžité trest nebo pokutu, musí ověřit, zda dotčená osoba toto rozhodnutí skutečně obdržela, a před rozhodnutím o uznání a výkonu či o neuznání případně vyžádat od vydávajícího státu veškeré nezbytné informace, přičemž orgán vydávajícího členského státu je povinen tyto informace poskytnout (viz body 43. až 45. odůvodnění citovaného rozsudku).

16. Nejvyšší soud předně podotýká, že při rozhodování o uznání a výkonu cizozemského rozhodnutí je třeba se zabývat nejen naplněním podmínek, které jsou vymezeny v adekvátní části zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních pro takový postup, ale je též třeba mít vždy na mysli zachování pravidel, která jsou určující pro bezproblémové fungování právního řádu České republiky a zájmů, které hájí. Na zajištění takto vnímaného veřejného pořádku poukazuje ministr spravedlnosti v rámci svých námitek proti napadenému rozhodnutí Městského soudu v Brně. Především námitka vztahující se k otázce skutečného doručení meritorního (cizozemského)

rozhodnutí P. Š. se přitom úzce dotýká stěžejní problematiky zachování práva obviněného (resp. dotčené osoby) na spravedlivý proces.

17. Z odůvodnění rozhodnutí Městského soudu v Brně vyplývá, že nizozemský orgán v doplnění svého osvědčení stran doručení rozhodnutí (příkazu) uvedl, že toto bylo v souladu s nizozemským právním řádem dne 23. 1. 2019, tedy v den, kdy bylo vydáno, doručeno v češtině dotyčné osobě, přičemž tato měla 6 týdnů na odvolání. Rozhodnutí tak následně dne 6. 3. 2019 nabylo právní moci. Nizozemský orgán doplnil, že citované rámcové rozhodnutí nevyžaduje, aby spolu s žádostí zasílal i doklad o doručení. Tedy rozhodnutí včetně poučení bylo P. Š. zasláno na adresu jeho trvalého pobytu dne 23. 1. 2019 (tímto bylo rozhodnutí podle nizozemského právního řádu oznámeno), přičemž mu byla poskytnuta šestitýdenní lhůta (do 6. 3. 2019) k podání opravného prostředku. Doručenka ve vztahu k doručení tohoto rozhodnutí nebyla Městskému soudu v Brně předložena.

č. 28

18. Městský soud v Brně v návaznosti na shora uvedené sice dovodil, že by podle ustanovení § 267 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 267 odst. 3 písm. c) z. m. j. s. (tato korespondují s čl. 7 a 20 rámcového rozhodnutí 2005/214/SVV) dané cizozemské rozhodnutí neuznal. Nicméně vzal v úvahu závěry rozsudku Soudního dvora Evropské unie ze dne 5. 12. 2019 ve věci C-671/18, podle kterého ustanovení čl. 7 odst. 2 písm. g) a čl. 20 odst. 3 rámcového rozhodnutí č. 2005/214/SVV musí být vykládána v tom smyslu, že nemůže odmítnout uznání daného rozhodnutí, pokud bylo oznámeno v souladu s vnitrostátními právními předpisy vydávajícího členského státu s poučením o právu podat opravný prostředek a lhůtě pro jeho podání; a současně pokud dotyčný měl dostatečnou lhůtu pro podání opravného prostředku proti tomuto rozhodnutí (viz bod 4. odst. 2 a bod 8. odůvodnění napadeného rozhodnutí).

19. Uvedené závěry Městského soudu v Brně však nemohou obstát, neboť, jak již na to obecně upozornil i ministr spravedlnosti, Soudní dvůr Evropské unie v rámci své rozhodovací činnosti dovodil, že rámcová rozhodnutí mají tzv. nepřímý účinek, který spočívá v tom, že vnitrostátní orgány jsou povinny vzít v úvahu všechna pravidla vnitrostátního práva a vykládat vnitrostátní právo eurokonformně, tj. v co největším možném rozsahu ve světle znění a účelu rámcového rozhodnutí; eurokonformní výklad však nemůže být základem pro výklad vnitrostátního práva *contra legem* [viz rozsudek Soudního dvora Evropské unie (velkého senátu) ze dne 16. 6. 2005 ve věci C 105/03, Maria Pupino, a rozsudek Soudního dvora Evropské unie (velkého senátu) ze dne 5. 9. 2012 ve věci C-42/11, Joao Pedro Lopes Da Silva Jorge]. Uvedené nutně vede k závěru, že Městský soud v Brně se neměl přiklonit k výkladu ustanovení čl. 7 a 20 tak, jak to učinila nizozemská strana, nýbrž měl přistoupit k interpretaci a aplikaci vnitrostátního práva. Měl tedy dojít k závěru, že není postačující zjištění o oznámení rozhodnutí v souladu s vnitrostátními právními předpisy vydávajícího členského státu, ale že je třeba dané rozhodnutí osobně doručit, jak vyžaduje ustanovení § 267 odst. 1 písm. e) z. m. j. s. ve spojení s § 267 odst. 3 písm. c) z. m. j. s., neboť právo na obhajobu, popřípadě na spravedlivý proces, je neslučitelné s vyloučením možnosti oprávněné osoby se účinně hájit v řízení před orgánem veřejné moci.

20. Pokud se dále týká samotného rozsudku Soudního dvora Evropské unie ze dne 5. 12. 2019 ve věci C-671/18, v tomto rozhodnutí se konkrétně v bodě 35. uvádí, že unijní

normotvůrce tím, že odkázal na právní předpisy členských států, ponechal na těchto státech, aby rozhodly o způsobu, jakým bude dotyčná osoba informována o právu podat opravný prostředek, lhůtě pro jeho podání, jakož i okamžiku, kdy taková lhůta začíná běžet, ovšem to vše za předpokladu, že oznámení je účinné a je zaručen výkon práva na obhajobu. Městský soud v Brně tedy měl zkoumat, zda rozhodnutí, o jehož uznání a výkon rozhodoval, bylo P. Š. účinně, tj. skutečně, doručeno, kdy se tak stalo a zda bylo zaručeno jeho právo na obhajobu poskytnutím dostatečné lhůty k podání opravného prostředku. Jak již podotknul ministr spravedlnosti, fikce doručení stanovená v nizozemském právu, kdy se rozhodnutí považuje za doručené k datu jeho odeslání dotčené osobě běžnou poštou, popřípadě více či méně odůvodněné předpoklady nizozemské strany ohledně doručení rozhodnutí, o jehož uznání a výkon jde, zasláno běžnou poštou na adresu dotčené osoby zjištěnou na základě spolupráce podle směrnice č. 2015/413/SVV neposkytují záruku skutečného a efektivního přijetí rozhodnutí tak, jak byla formulována Soudním dvorem Evropské unie v citovaném rozsudku, ani záruku práva na obhajobu. Tyto záruky mohou být v písemném řízení, kdy rozhodnutí, o jehož uznání a výkon jde, není vydáno v rámci soudního jednání, naplněny pouze v případě, že je doloženo, že dotčená osoba v jazyce, kterému rozumí, skutečně obdržela rozhodnutí, o jehož uznání a výkon jde, a z něhož je zřejmé, co a proč jí je kladeno za vinu, jaká sankce se jí ukládá a jakým způsobem a v jaké lhůtě se může proti tomuto rozhodnutí bránit. Tato povinnost potom v souladu s čl. 7 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2005/214/SVV dopadá na nizozemskou stranu. Samozřejmě Nejvyšší soud v tomto směru není oprávněn jakkoli zpochybňovat nizozemskou vnitrostátní úpravu ohledně způsobu doručování rozhodnutí orgánů veřejné moci, včetně v ní zakotvené fikce doručení odvíjející se od okamžiku zaslání rozhodnutí, ovšem s ohledem na povahu rámcového rozhodnutí a jeho zakotvení v české právní úpravě musí vycházet z příslušných ustanovení jak zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, tak ústavních předpisů České republiky, garantujících právo na spravedlivý proces, tedy ve vztahu k projednávané věci možnost se účinně bránit proti řádně doručnému rozhodnutí cizozemského orgánu.

21. Je třeba připomenout, že rámcová rozhodnutí orgánů Evropské unie nemají přímé vnitrostátní účinky, zakládají však povinnost členského státu Evropské unie je implementovat do vnitrostátního práva tak, aby byla šetřena podstata, smysl a účel unijní úpravy. Totéž platí i pro jejich výklad a aplikaci vnitrostátními orgány, a to ovšem v souladu se zákonnou úpravou. Při vlastní aplikaci příslušné vnitrostátní orgány (české orgány činné v trestním řízení) se tedy řídí právní úpravou obsaženou v českém právním řádu představující implementaci předmětného rámcového rozhodnutí. V posuzované věci jde o příslušná ustanovení zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, zejména dotčená ustanovení § 267 odst. 1 písm. e) a § 267 odst. 3 písm. c) z. m. j. s.

22. Správně také ministr spravedlnosti upozornil na formální vady rozhodnutí Městského soudu v Brně. S ohledem na znění ustanovení § 268 odst. 1 z. m. j. s. samosoudce uznává cizozemské rozhodnutí na území České republiky a současně rozhoduje, že se vykoná peněžitá sankce nebo jiné peněžité plnění uložené tímto rozhodnutím. Samosoudce tedy uznává rozhodnutí jiného členského státu Evropské unie, nikoli peněžitou sankci nebo jiné peněžité plnění jím uložené,

avšak v napadeném rozhodnutí Městského soudu v Brně se ve výroku pod bodem I. nesprávně uvádí, že bylo rozhodnuto o uznání a výkonu „peněžitě pokuty“ uložené rozhodnutím nizozemského správního orgánu. Stejně tak podle § 268 odst. 7 z. m. j. s. (ve znění účinném do 30. 9. 2020) se náhradní trest odnětí svobody neukládá, ale pouze stanovoval, přičemž učinit tak bylo možné pouze za nevykonaný peněžitý trest, nikoli za nevykonanou pokutu. Městský soud v Brně oproti tomu ve výroku pod bodem II. rozhodl, že se neukládá náhradní trest odnětí svobody za nevykonaný peněžitý trest. Peněžitý trest nebyl vůbec P. Š. uložen a ve vztahu k uložené pokutě je takový výrok již ze své podstaty nadbytečný.

23. Vzhledem ke všem výše uvedeným skutečnostem proto Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným usnesením Městského soudu v Brně ze dne 24. 7. 2020, sp. zn. 9 T 124/2019, byl porušen zákon v neprospěch P. Š. v § 267 odst. 1 písm. e) z. m. j. s. ve spojení s § 267 odst. 3 písm. c) z. m. j. s. Dále Nejvyšší soud podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadené usnesení Městského soudu v Brně. Současně zrušil také všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 270 odst. 1 tr. ř. pak Městskému soudu v Brně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

č. 28

24. Městský soud v Brně nyní opětovně projedná věc P. Š., a to tak, aby mohl učinit zákonu odpovídající rozhodnutí. Za tímto účelem bude zejména znovu zkoumat, zda rozhodnutí, o jehož uznání a výkon jde, bylo P. Š. účinně doručeno, přičemž s ohledem na fikci doručení zakotvenou v nizozemském právu bude zřejmě jedinou možností, jak si ověřit osobní doručení jmenovanému, jeho výslech či jiné jeho sdělení. Městský soud v Brně poté znovu uváží důvod pro neuznání předloženého cizozemského rozhodnutí podle § 267 odst. 1 písm. e) z. m. j. s. a zejména to, zda je namístě výjimka uvedená v § 267 odst. 3 písm. c) z. m. j. s., když k jejímu naplnění je nezbytné, aby cizozemské rozhodnutí jiného členského státu Evropské unie ukládající peněžitou sankci nebo jiné peněžitě plnění bylo osobně doručeno dotčené osobě, což vylučuje fikci doručení (viz rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 24. 5. 2016 ve věci C-108/16 PPU, Openbaar Ministerie v. Pavel Dworzecki, body 52. a 57.), a v jazyce, kterému rozumí. V novém rozhodnutí pak případně napraví i výše vytýkané formální vady výroků napadeného rozhodnutí.

25. S ohledem na možnost dalšího šetření k objasnění okolnosti doručení (nedoručení) zmíněného cizozemského rozhodnutí (např. výslechem P. Š., který se evidentně zdržuje na stále stejné adrese – viz doručka s předvoláním k veřejnému zasedání Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2022, či jiným jeho sdělením), je zde nadále dán prostor pro doplnění dokazování za účelem posouzení důvodnosti návrhu na uznání a výkon cizozemského rozhodnutí, jímž byla P. Š. uložena peněžitá pokuta. Za této situace by bylo předčasné učinit definitivní rozhodnutí v této věci již v řízení u Nejvyššího soudu.

č. 29

Hrubý nepoměr vzájemných plnění u trestného činu lichvy podle § 218 odst. 1 tr. zákoníku je nutno dovodit na základě celkového hodnocení všech plnění sjednaných mezi pachatelem a poškozeným, a nelze ho tedy posuzovat izolovaně jen ve vztahu k jednotlivým dílčím plněním. Výsledná hodnota těchto dílčích plnění může být odrazem více samostatných smluvních vztahů mezi pachatelem a poškozeným, jejichž předmětem je úvěr nebo půjčka, a to včetně smluvních sankcí, zajišťovacích institutů apod.

Lichva

§ 218 odst. 1 tr. zákoníku

č. 29

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2021, sp. zn. 7 Tdo 1176/2021, ECLI:CZ:NS:2021:7.TDO.1176.2021.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání, které podala obviněná A. K. proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 4. 2021, sp. zn. 5 To 166/2020, v trestní věci vedené u Okresního soudu ve Frýdku-Místku pod sp. zn. 2 T 123/2016.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 19. 2. 2020, sp.zn. 2 T 123/2016, byla obviněná A. K. uznána vinnou přečinem lichvy podle § 218 odst. 1 alinea 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. Za tento přečin a za sbíhající se trestnou činnost byla odsouzena podle § 209 odst. 4 tr. zákoníku za užití § 43 odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 4 roků a 4 měsíců, pro jehož výkon byla podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazena do věznice s ostrahou. Dále byl obviněné podle § 67 odst. 1 tr. zákoníku uložen peněžitý trest, a to podle § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku ve výměře 40 denních sazeb s výší jedné sazby 1 000 Kč, tedy v celkové výměře 40 000 Kč. Podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku byl obviněné současně stanoven pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, náhradní trest odnětí svobody v trvání 4 měsíců. Podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku pak byly zrušeny výroky o trestech, jež se týkaly sbíhající se trestné činnosti, a podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 2 tr. ř. bylo rozhodnuto o nárocích poškozených na náhradu škody. Vedle toho byla obviněná podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštěna obžaloby pro další skutek kladený jí obžalobou za vinu, ovšem tato část rozsudku nebyla napadena odvoláním a nyní ani dovoláním, a nebyla tak předmětem dovolacího řízení.

2. Podle skutkových závěrů soudu prvního stupně se obviněná dopustila uvedeného přečinu jednáním spočívajícím v tom, že

I. v období od 8. 7. 2010 do 31. 12. 2010 v O. a jinde obviněná zneužila lehkomyšlnosti a především finanční tísně manželů J. Š. a Z. Š., kteří ji oslovili na inzerát, že nutně potřebují finanční částku ve výši 475 000 Kč k uhrazení tíživých dluhů, nejprve v O. ve dnech 8. 7. 2010 a 9. 7. 2010 zprostředkovala a zajistila jednak uzavření smlouvy o administrativních a organizačních činnostech s obchodní společností JMT G. CZ, datované dnem 8. 7. 2010, jednak smlouvy o úvěru s obchodní společností JMT G. CZ, datované dnem 9. 7. 2010, a jednak zástavní smlouvy k nemovitým věcem, datované dnem 9. 7. 2010, na základě kterých byl dne 9. 7. 2010 manželům Š. poskytnut krátkodobý úvěr na tři měsíce ve výši 475 000 Kč s tím, že měla být vrácena včetně všech navýšení a odměn celkově částka ve výši 617 500 Kč (z toho 42 750 Kč smluvní odměna a 57 000 Kč jako „expresní příplatek“), když tyto závazky byly zajištěny zástavním právem na nemovitých věcech J. Š. – rodinném domu č. p. XY v obci XY v k. ú. XY, včetně garáže a přilehlých pozemků, přičemž obviněná věděla, že J. Š. s manželem je v takové tíživé finanční situaci, že úvěr včetně navýšení není schopna uhradit a obzvláště nikoli v tak krátké době, a hrozil tak prodej zastavených nemovitostí, proto slibovala, že zajistí následnou konsolidaci úvěru, následně v O. dne 1. 10. 2010 k úhradě předešlého úvěru od obchodní společnosti JMT G. CZ zajistila, nechala vyhotovit a zprostředkovala J. Š. od V. F. zástavní smlouvu a půjčku se splatností na 3 měsíce ve výši 970 000 Kč, z níž V. F. uhradila téhož dne dlužnou částku obchodní společnosti JMT G. CZ ve výši 617 500 Kč, což představovalo navýšení ve výši 142 500 Kč, tj. 30 % za 85 dnů a 129 % za jeden rok, čímž obviněná A. K. opatřila obchodní společnosti JMT G. CZ hrubě nepřiměřený prospěch ve výši 142 500 Kč, a to ke škodě J. Š.;

II./1. v O., P., okr. F.-M., a jinde obviněná zneužila lehkomyšlnosti a především finanční tísně A. Š., která na základě smlouvy o úvěru na částku ve výši 270 000 Kč ze dne 12. 10. 2010 uzavřené s obchodní společností I. v důsledku sankcí a „zesplatnění“ úvěru měla zaplatit této společnosti částku ve výši 600 000 Kč, která byla zajištěna zástavním právem k rodinnému domu v obci XY č. p. XY na pozemku p. č. XY, k pozemku p. č. XY a k pozemku – zahradě p. č. XY, vše v k. ú. XY, a dále k bytové jednotce č. XY v obci XY, k. ú. XY, včetně podílu na společných částech domu a pozemku, a hrozil tak prodej zastavených nemovitých věcí, dne 15. 4. 2011 v O. obviněná zajistila, zprostředkovala, nechala vypracovat a předložila k podpisu A. Š. zástavní smlouvu a smlouvu o půjčce na částku ve výši 870 000 Kč od V. F., z této půjčky byl dne 19. 4. 2011 V. F. uhrazen předešlý dluh vůči obchodní společnosti I. ve výši 600 000 Kč, obviněná pak předala A. Š. dne 15. 4. 2011 částku ve výši 70 000 Kč a částku ve výši 200 000 Kč si s vědomím A. Š. ponechala jako provizi, když poškozená plně důvěřovala obviněné A. K., smlouvu podepisovala v tíživé situaci, aby byl uhrazen její dluh u obchodní společnosti I., a aby nepřišla o dům jeho prodejem jako zástavy, čímž obviněná obstarala sobě hrubě nepřiměřený prospěch ve výši 200 000 Kč ke škodě A. Š.;

II./2. v období od 15. 4. 2011 do 28. 6. 2011 v O., F.-M., P., okr. F.-M., a jinde obviněná zneužila důvěřivosti, snadné manipulovatelnosti a především finanční

tísňě A. Š., která na základě smlouvy o půjčce na částku ve výši 870 000 Kč ze dne 15. 4. 2011 s V. F. měla uhradit částku ve výši 920 000 Kč, která byla zajištěna zástavním právem k rodinnému domu v obci XY č. p. XY na pozemku p. č. XY, k pozemku p. č. XY a k pozemku – zahradě p. č. XY, vše v k. ú XY, a dále k bytové jednotce č. XY v obci XY v k. ú. XY, včetně podílu na společných částech domu a pozemku, a hrozil tak prodej zastavených nemovitých věcí, přičemž zástavní smlouvu a smlouvu o půjčce ze dne 15. 4. 2011 předtím zajistila, nechala vypracovat a zprostředkovala právě obviněná A. K., následně dne 28. 6. 2011 ve F.-M. k úhradě předešlé půjčky od V. F. zajistila a zprostředkovala od obchodní společnosti TG C. CZ krátkodobý úvěr na tři měsíce ve výši 1 290 000 Kč, z něhož byla téhož dne uhrazena V. F. dlužná částka ve výši 920 000 Kč vkladem na její účet a částku ve výši 370 000 Kč měla A. Š. podle smlouvy obdržet jako další půjčku, přičemž úvěr měl být splacen do dne 28. 9. 2011 v částce ve výši 1 406 100 Kč, jinak smlouva obsahovala sankce – smluvní pokutu ve výši 250 000 Kč za prodlení větší než 7 dní a smluvní úrok ve výši 0,2 % denně z dlužné částky v případě prodlení, přičemž obviněná A. K. věděla, že A. Š. je v takové tíživé finanční situaci, že úvěr včetně navýšení není schopna splatit a obzvláště ne v tak krátké době, a hrozil tak prodej zastavených nemovitých věcí, čímž nezbytně musí dojít k uplatnění přísných sankcí navyšujících dlužnou částku, a tím obviněná uvrhla A. Š. do ještě tíživější finanční situace a dluhové pasti, kterou bylo nutno řešit jen prodejem rodinného domu v XY č. p. XY včetně přilehlých pozemků, a proto si tento prodej A. Š. již sama zajistila dne 19. 1. 2012 u kupujícího M. F., v důsledku toho byl dne 30. 1. 2012 původní úvěr ve výši 1 290 000 Kč získaný od obchodní společnosti TG C. CZ uhrazen včetně navýšení a sankcí v celkové částce ve výši 1 750 000 Kč právě z prodeje nemovitých věcí, což představovalo navýšení ve výši 460 000 Kč, tj. 36,65 % za 220 dnů a 59 % za jeden rok, tedy navýšení hrubě nepřiměřené, čímž obviněná A. K. obstarala obchodní společnosti TG C. CZ hrubě nepřiměřený prospěch ve výši 460 000 Kč ke škodě A. Š.;

III. v období od 20. 7. 2011 do 6. 4. 2012 v O., P.-M., okr. F.-M., a jinde obviněná zneužila lehkomyšlnosti a především finanční tísně M. K., který na základě smlouvy o půjčce na částku ve výši 640 000 Kč ze dne 20. 7. 2011 uzavřené s T. P. měl uhradit částku ve výši 660 000 Kč, která byla zajištěna zástavním právem k rodinnému domu v obci XY č. p. XY na pozemku p. č. XY a k přilehlým pozemkům ve vlastnictví M. K., a hrozil tak prodej zastavených nemovitých věcí, přičemž zástavní smlouvu a smlouvu o půjčce ze dne 20. 7. 2011 s T. P. předtím zajistila, zprostředkovala, nechala vypracovat a M. K. dala podepsat právě obviněná A. K., dne 16. 11. 2011 v O. k úhradě předešlé půjčky od T. P. pak zajistila a zprostředkovala od společnosti TG C. CZ úvěr ve výši 1 135 000 Kč, z něhož byla dne 18. 11. 2011 uhrazena dlužná částka T. P. ve výši 660 000 Kč a částku ve výši 475 000 Kč měl M. K. podle smlouvy o úvěru datované dnem 15. 11. 2011 obdržet jako další půjčku, přičemž úvěr měl být splacen dne 15. 1. 2012 částkou ve výši 1 180 400 Kč, jinak smlouva obsahovala sankce – smluvní pokutu ve výši 350 000 Kč za prodlení větší než 20 dní a smluvní úrok ve výši 0,08 % denně z dlužné částky v případě prodlení, přičemž obviněná

věděla, že M. K. je v takové tíživé finanční situaci, že úvěr včetně navýšení není schopen splatit a obzvláště ne v tak krátké době, čímž nezbytně musí dojít k uplatnění přísných sankcí navyšujících dlužnou částku, a hrozil tak prodej zastavených nemovitých věcí, čímž obviněná A. K. uvrhla M. K. do ještě tíživější finanční situace a dluhové pasti, kterou bylo nutno řešit jen prodejem rodinného domu M. K. v obci XY č. p. XY, včetně přilehlých pozemků, přičemž následně obviněná rovněž zprostředkovala prodej domu a zajistila kupující P. D. a R. D. a kupní smlouva byla uzavřena dne 30. 3. 2012 ve F.-M., v důsledku toho byl dne 5. 4. 2012 původní úvěr ve výši 1 135 000 Kč u obchodní společnosti TG C. CZ ze dne 16. 11. 2011 uhrazen včetně navýšení a sankcí v celkové částce ve výši 1 450 000 Kč právě z prodeje rodinného domu, což představovalo navýšení ve výši 315 000 Kč, tj. 27,756 % za 143 dnů a 70 % za jeden rok, tedy navýšení hrubě nepřiměřené, čímž obviněná obstarala obchodní společnosti TG C. CZ hrubě nepřiměřený prospěch ve výši 315 000 Kč ke škodě M. K.;

IV. v období od 29. 7. 2011 do 1. 11. 2012 v O., K., okr. F.-M., a jinde obviněná zneužila lehkomyšlnosti a především finanční tísně M. R., která na základě smlouvy o úvěru na částku ve výši 46 000 Kč ze dne 14. 9. 2010 uzavřené s obchodní společností I. v důsledku sankcí a „zesplatnění“ úvěru měla zaplatit této společnosti částku ve výši 194 188 Kč, která byla zajištěna zástavním právem ke spoluvlastnickému podílu o velikosti 2/4 na rodinném domě v obci XY č. p. XY a přilehlých pozemcích, a hrozil tak prodej zastavených nemovitých věcí, nejprve dne 29. 7. 2011 v K. a ve F.-M. k úhradě dluhu u obchodní společnosti I. zajistila, zprostředkovala, nechala vypracovat a M. R. předložila k podpisu smlouvu o půjčce na částku ve výši 460 000 Kč s V. F., z této půjčky uhradila V. F. téhož dne předešlý dluh obchodní společnosti I. ve výši 194 188 Kč, zbylá částka ve výši 265 815 Kč měla být podle smlouvy další půjčkou pro M. R., z této částky si obviněná A. K. ponechala blíže neurčenou částku za zprostředkování půjčky od V. F. a zbývající část předala poškozené M. R. dne 29. 7. 2011, zároveň se smlouvou o půjčce dne 29. 7. 2011 obviněná zajistila, zprostředkovala, nechala vypracovat a podepsat M. R. zástavní smlouvu, čímž byly závazky ze smlouvy o půjčce zajištěny zástavním právem k spoluvlastnickému podílu M. R. o velikosti 1/2 na rodinném domu v obci XY č. p. XY a přilehlých pozemcích, přičemž obviněná věděla, že M. R. je v takové tíživé finanční situaci, že úvěr včetně navýšení není schopna splatit v dohledné době, a věděla, že dojde k uplatnění sankcí ze smlouvy, a hrozil tak prodej zastavených nemovitých věcí, čímž obviněná A. K. uvrhla M. R. do ještě tíživější finanční situace a dluhové pasti, následně dne 1. 11. 2012 v Ostravě k úhradě předešlé půjčky od V. F. ze dne 29. 7. 2011 zajistila a zprostředkovala od obchodní společnosti 4P. zástavní smlouvu, blankosměnku, směnečné vyplňovací prohlášení k blankosměnce do celkové částky 1 275 000 Kč a smlouvu o obstarání věci spočívající v zajištění splacení půjčky V. F. ze dne 29. 7. 2011, na základě čehož dne 2. 11. 2012 obchodní společnost 4P. uhradila V. F. částku ve výši 900 000 Kč na splacení původní půjčky ve výši 460 000 Kč ze dne 29. 7. 2011, jejíž uzavření předtím taktéž zajistila a zprostředkovala obviněná, což představovalo navýšení ve výši 440 000 Kč, tj. 95,65 % za 455 dnů

a 75,57 % za rok, tedy navýšení hrubě nepřiměřené, čímž obviněná obstarala V. F. hrubě nepřiměřený prospěch ve výši 440 000 Kč, vše ke škodě M. R.

3. Tento rozsudek následně napadla obviněná stran výroku o vině, trestu a navazujících výroků o náhradě škody odvoláním, z jejíhož podnětu Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 27. 4. 2021, sp. zn. 5 To 166/2020, podle § 258 odst. 1 písm. d), e), odst. 2 tr. ř. zrušil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o trestu. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. pak znovu rozhodl tak, že podle § 209 odst. 4 tr. zákoníku za užití § 43 odst. 2 tr. zákoníku odsoudil obviněnou k souhrnnému trestu odnětí svobody v délce 3 roků a 6 měsíců, pro jehož výkon ji podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou. Dále byl obviněné podle § 67 odst. 1 tr. zákoníku uložen peněžitý trest, a to ve výměře podle § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku 60 denních sazeb s výší jedné sazby 700 Kč, tedy v celkové výměře 42 000 Kč. Podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku byly současně zrušeny výroky o trestech, jež se týkaly sbíhajících se trestné činnosti.

II.

Dovolání obviněné

4. Proti rozsudku soudu druhého stupně v celém jeho rozsahu podala obviněná dovolání, opírající se o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a k) tr. ř. Ve vztahu k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. namítla, že jednání, jímž byla uznána vinnou pod bodem II./2. výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, nenaplní všechny znaky skutkové podstaty trestného činu lichvy, ačkoliv soudy zde dospěly k závěru, že smlouva, v níž obchodní společnost TG C. CZ vystupuje jako věřitel vůči A. Š., má lichevní charakter. Původní úvěr činil 1 290 000 Kč a vrácena byla částka 1 750 000 Kč, což představuje navýšení ve výši 460 000 Kč. Podle soudu prvního stupně jde o navýšení 36,65 % za 220 dnů a 59 % za jeden rok (v odůvodnění rozsudku bylo nesprávně uvedeno roční navýšení 69 %, nicméně ve výrokové části rozsudku je správně uvedeno 59 %). Takové navýšení však není navýšením hrubě nepřiměřeným, a proto nemůže jít o trestný čin lichvy. Otázkou tzv. hrubého nepoměru plnění ve smyslu § 218 tr. zákoníku se opakovaně zabývala judikatura, v níž bylo dovozeno, že poskytnutí půjčky peněz s úrokem 70 % a více za rok zakládá hrubý nepoměr. Soudní praxe dovodila tento nepoměr i při nižším úroku, nicméně vždy je nutné vycházet ze specifických okolností každého konkrétního případu. Roční navýšení 59 % však nepředstavuje hrubý nepoměr vzájemných plnění. Úrok ze zapůjčené částky byl sjednán ve výši 3 % měsíčně, smluvní úrok z prodlení činil 0,2 % denně z dlužné částky a byl zákonný. Jednorázovou smluvní pokutu ve výši 250 000 Kč pak bylo nutno poměřovat ve vztahu k jistině poskytnutého úvěru, přičemž v dané věci představovala asi 19 % jistiny úvěru, což nelze v žádném případě označit za nepřiměřené. Navíc nárok na smluvní pokutu nevznikl ihned při prodlení, ale až po určité době trvajícího prodlení, konkrétně větším než sedm dní. Jako nepřiměřené judikatura shledala jednorázové smluvní pokuty ve výši dosahující cca 50 % jistiny úvěru či půjčky (viz např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci vedené pod sp. zn. 3 Tdo 1256/2012). O takovou situaci v případě úvěru poskytnutého A. Š. od obchodní společnosti TG C. CZ zjevně nejde.

5. Pokud okresní soud v odůvodnění svého rozhodnutí popsal judikaturu, z níž dovodil existenci hrubého nepoměru vzájemných plnění, podle obviněné Nejvyšší soud ve zmíněných rozhodnutích shledal jako lichevní vždy vyšší roční navýšení, než bylo

dovozeno v tomto případě. Ve věci vedené pod sp. zn. 5 Tdo 1282/2004 šlo o navýšení 70 % a více, ve věci vedené pod sp. zn. 5 Tdo 248/2003 o navýšení 66 %, ve věci vedené pod sp. zn. 3 Tdo 225/2012 o navýšení 65 %, ve věci vedené pod sp. zn. 5 Tdo 1483/2012 o navýšení 66 % a ve věci vedené pod sp. zn. 7 Tdo 717/2013 o navýšení 70 %. Uvedená rozhodnutí tak neumožňují posoudit smlouvu mezi obchodní společnostmi TG C. CZ a A. Š. jako smlouvu lichevní. Soud prvního stupně k tomu dále konstatoval, že o smlouvu lichevního charakteru může jít i v případě mnohem nižšího ročního navýšení, resp. mnohem nižšího úroku. K podpoře tohoto svého závěru poukázal na další dvě rozhodnutí Nejvyššího soudu, která ale vzhledem k zásadním odlišnostem vůbec není možné uplatnit na daný případ. Ve věci projednávané u Nejvyššího soudu pod sp. zn. 3 Tdo 1256/2012 šlo o úrok ve výši 10 % měsíčně, po přepočtu na roční úrok tedy ve výši 120 %, což je diametrální rozdíl oproti nyní posuzované záležitosti. V uvedené věci navíc byla sjednána smluvní pokuta pro případ prodlení ve výši 443 000 Kč při jistině půjčky ve výši 885 000 Kč, tj. 50 % jistiny, a při prodlení ji byl dlužník povinen uhradit okamžitě. V případě úvěru poskytnutého obchodní společnostmi TG C. CZ činila smluvní pokuta asi 19 % jistiny a nenastupovala ihned při prodlení. Oba případy jsou tedy neporovnatelné. V rámci rozhodnutí vydaného Nejvyšším soudem ve věci vedené pod sp. zn. 4 Tdo 416/2013 byla jako lichevní shledána smlouva, v níž byl sjednán úrok ve výši 44 % ročně. Soud prvního stupně však zcela pominul, že lichevní charakter uzavřené smlouvy zde nebyl shledán pouze na základě toho, že úrok činil asi 44 % ročně, ale významnou roli sehrálo sjednané zajištění závazku, kdy byla uzavřena smlouva o zajišťovacím převodu členských práv a povinností k družstevnímu bytu. V nyní posuzovaném případě však A. Š. jako dlužník nepřišla o své vlastnické právo k nemovitým věcem v době uzavření smlouvy o úvěru, jelikož zajištění bylo provedeno zřízením zástavního práva. Smlouva o zajišťovacím převodu práva dostává dlužníka do mnohem svízelnější situace, jelikož dlužník „ztrácí“ vlastnické právo ke svému nemovitému majetku, a pokud nebude poskytnutou půjčku či úvěr splácet řádně a včas, tak o své nemovitosti „přijde nadobro“. Tato situace však v případě A. Š. nenastala.

6. Obviněná doplnila, že nelze postupovat ani tak, jak to činil odvolací soud, který z lichevního charakteru smlouvy, která byla uzavřena s poškozenou jako první v pořadí, dovodil lichevní charakter i smlouvy uzavřené jako druhé v pořadí, to vše navíc za situace, kdy každá ze smluv byla uzavřena s odlišným věřitelem. Pokud bylo s jedním dlužníkem postupně uzavřeno za sebou několik smluv, není možné je posuzovat souhrnně, ale právě naopak, u každé z nich je nutno separátně hodnotit, zda vzhledem ke sjednaným podmínkám jde o smlouvu lichevní, či nikoliv. Skutečnosti uvedené pod bodem II./1. skutkové věty v rozsudku soudu prvního stupně tak mohly mít nejvýše význam pro posouzení, zda si v případě jednání pod bodem II./2. výroku o vině byla obviněná vědoma tísne a lehkomyšlnosti A. Š., nicméně lichevní charakter smlouvy popsané pod bodem II./1. výroku o vině nemůže bez dalšího založit lichevní charakter i smlouvy popsané pod bodem II./2. zmíněného výroku.

7. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. obviněná uplatnila ve vztahu ke skutku popsanému pod bodem I. ve výrokové části v rozsudku soudu prvního stupně. Soud prvního stupně oproti obžalobě vypustil ze skutkové věty zcela pasáž o tom, že měla požadovat po J. Š. částku ve výši 40 000 Kč pro účely úplatku pro bankovní úředníci. Podstatné změny nastaly v popisu tohoto skutku i v případě úvěru

poskytnutého V. F., neboť okresní soud v popisu skutku uvedl, že V. F. poskytla úvěr ve výši 970 000 Kč, obžaloba však pracovala s částkou jistiny úvěru ve výši 700 000 Kč. Nevynesení zprošťujícího výroku, ale pouze vypuštění části skutkové věty, nebylo blíže zdůvodněno. Odvolací soud k námitkám obviněné uvedl, že nešlo o dílčí skutek tohoto trestného činu, ale o dílčí část jejího jednání, vázané skutkově na smlouvu o úvěru s obchodní společností JMT G. CZ. Podle obžaloby se přitom měla obviněná dopustit lichevního jednání v souvislosti se dvěma úvěry poskytnutými manželům Š. Šlo o úvěry od obchodní společnosti JMT G. CZ a dále od V. F. Z provedeního dokazování vyplynulo, že V. F. neposkytla úvěr ve výši jistiny 700 000 Kč, ale ve výši 970 000 Kč, a pokud jí byla vrácena částka ve výši 1 030 000 Kč, rozdíl činil 60 000 Kč, což nelze označit jako navýšení hrubě nepřiměřené. Z provedených důkazů tedy vyplynulo, že se část skutku pod bodem I., týkající se úvěru od V. F., vůbec nestala tak, jak bylo tvrzeno v podané obžalobě, proto mělo být rozhodnuto zprošťujícím výrokiem. Důvodnost této námitky vyplývá i z odkazu okresního soudu na zásadu *in dubio pro reo* a na skutečnost, že nebylo prokázáno to, co bylo tvrzeno v obžalobě. Vypuštění části popisu skutku vnímá obviněná jako nezákonné, přičemž za současného stavu pravomocné meritorní rozhodnutí navozuje nejistý právní stav umožňující případné další budoucí trestní řízení ohledně dílčího útoku týkajícího se úvěru poskytnutého V. F. jako věřitelkou manželům Š. jako dlužníkům.

8. Obviněná navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě i rozsudek Okresního soudu ve Frýdku-Místku, jakož i další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí a aby věc vrátil soudu prvního stupně, aby ji znovu projednal a rozhodl.

III.

Vyjádření k dovolání

9. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství k dovolání obviněné uvedl, že je postaveno výlučně na doslovném opakování námitek vytýkaných v předchozích stádiích trestního řízení, s nimiž se soudy řádně vypořádaly. K této problematice odkázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 5 Tdo 86/2002, podle něhož opakuje-li obviněný v dovolání v podstatě jen námitky uplatněné v řízení před soudem prvního stupně a v odvolacím řízení, se kterými se soudy obou stupňů dostatečně a správně vypořádaly, jde zpravidla o dovolání zjevně neopodstatněné ve smyslu § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. Byť tedy obviněná uplatnila své námitky z hlediska vytýkaných dovolacích důvodů způsobem v zásadě relevantním, je zřejmé, že především Krajský soud v Ostravě se jejími shodnými tvrzeními řádně zabýval a stručně rozvedl důvody, pro které jim nelze přisvědčit. S jeho úvahami soustředěnými v odůvodnění rozsudku se lze ztotožnit. Státní zástupce tedy jen v krátkosti ve vztahu k námitce vztahující se k dílčímu útoku pokračujícího přečinu lichvy, konkrétně k jednání vymezenému pod bodem II./2. výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, shrnul, že Okresní soud ve Frýdku-Místku správně připomněl, že takový hrubý nepoměr může s ohledem na konkrétní zjištěné okolnosti zakládat i úrok nižší, jak to vyplývá kupříkladu z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. 4 Tdo 416/2013. V aktuálně řešené trestní věci přitom nelze přehlédnout významnou skutečnost spočívající v úzké souvislosti jednání obviněné popsaného pod bodem II./2. s předchozím

jednáním vymezeným v bodě II./1. výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, neboť právě v důsledku aktivních kroků obviněné byl dluh poškozené A. Š. nejprve navýšen o více než 600 000 Kč, což se stalo bezprostředním impulzem pro následné uzavření smlouvy o úvěru, jehož podstatou byl nepoměr mezi plněním poskytnutým poškozené a plněním, které byla nucena vrátit, vyjádřený hodnotou téměř 60 %. Poskytnutí úvěru, jehož následná úhrada představovala navýšení o 59 % ročně, nepochybně představuje hrubý nepoměr a má lichvářskou povahu.

10. Státní zástupce se pak neztotožnil ani s námitkou údajného procesního pochybení soudu prvního stupně, který neprokázanou část jednání jen tzv. vypustil a nerozhodl ohledně ní o zproštění obžaloby. Z hlediska posouzení dané problematiky je zapotřebí rozlišit skutek a popis skutku. Soud rozhoduje výlučně o skutku tak, jak byl zjištěn v rámci dokazování, a nikoli o jeho popisu vyjádřeném v obžalobě. Nic mu tedy nebrání modifikovat skutek v porovnání s podanou obžalobou tak, aby odpovídal nově učiněným skutkovým závěrům. V posuzované věci soud prvního stupně tzv. vypustil pouze tu část jednání pod bodem I. výroku o vině, která nebyla prokázána. Nešlo přitom o samostatný dílčí útok, o kterém by bylo třeba rozhodnout zproštěním obžaloby, neboť ona „dílčí část“ skutkového děje se stále vztahovala k původní smlouvě lichevního charakteru.

11. Státní zástupce navrhl odmítnout dovolání obviněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

IV.

Rozhodnutí o důvodnosti dovolání

12. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání je přípustné [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř.], bylo podáno osobou k tomu oprávněnou, tj. obviněnou prostřednictvím obhájce [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě k tomu určeném (§ 265e tr. ř.) a splňuje náležitosti obsahu dovolání (§ 265f odst. 1 tr. ř.).

13. Z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., který obviněná jako první uplatnila, lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Směřuje-li dovolání proti odsuzujícímu rozhodnutí, pak tomuto dovolacímu důvodu obsahově odpovídají pouze námitky, v nichž se tvrdí, že skutkový stav, který zjistily soudy prvního a druhého stupně, nevykazuje znaky trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným. Předmětem právního posouzení totiž je skutek, tak jak ho zjistily soudy, a nikoli jak ho prezentuje či jak se jeho zjištění dožaduje dovolatel.

14. Pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze tedy podřadit námitky obviněné týkající se nenaplnění znaku skutkové podstaty trestného činu lichvy podle § 218 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku, konkrétně že hodnota vzájemných plnění, sjednaných a realizovaných ve vztahu k poškozené A. Š., u skutku popsaného pod bodem II./2. výroku o vině, nebyla v hrubém nepoměru.

15. K tomu Nejvyšší soud především připomíná, že trestného činu lichvy podle § 218 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí, kdo zneužívá něčí rozumové slabosti, tísně, nezkušenosti, lehkomyšlnosti nebo něčího rozrušení, dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru (alinea první), nebo kdo takovou pohledávku uplatní nebo v úmyslu uplatnit ji na sebe

převede (alinea druhá, tzv. palichva). Z citované dikce zákona je zřejmé, že naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu je především vázané na podmínku, jejíž splnění obviněná v podaném dovolání zpochybnila a která spočívá ve slibu nebo v poskytnutí lichvářského plnění, tedy takového plnění, jehož hodnota je v hrubém nepoměru ve vztahu k hodnotě vzájemného plnění.

16. Hrubý nepoměr poskytnutého nebo slíbeného plnění ve vztahu k tomu, co za to poškozená osoba obdrží, je nutné posuzovat z hlediska současných objektivních směnných hodnot obou plnění. Hodnota vzájemného plnění se stanoví podle stejných zásad, jako se určuje výše škody (§ 138 odst. 1 tr. zákoníku). Pro posouzení hrubého nepoměru vzájemných plnění záleží jen na hodnotě obou plnění a na jejich vzájemném srovnání, nikoli na výši výsledné škody, protože toto kritérium zákon neuvádí jako znak trestného činu lichvy.

17. Při poskytování úvěrů a půjček existuje z hlediska požadovaných úroků určitá hranice, která odděluje standardní podnikatelskou činnost provozovanou v souladu s právním řádem a lichvu. Uvedenou hranicí je podle trestního zákoníku to, co lze pokládat již za hrubý nepoměr mezi vzájemnými plněními pachatele a poškozeného ve smyslu § 218 odst. 1 tr. zákoníku. Poskytnutí půjčky peněz s úrokem dosahujícím 70 % a více za rok pak podle judikatury (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2005, sp. zn. 5 Tdo 1282/2004, publikované pod č. 52/2005 Sb. rozh. tr.) nepochybně zakládá takový hrubý nepoměr. Soudní praxe však dovozuje zmíněný nepoměr i při nižším úroku, resp. roční procentní sazbě nákladů úvěru či půjčky (tzv. RPSN), pokud několikanásobně převyšuje obvyklou výši úroku (resp. výši RPSN), jakou požadují v daném místě a čase banky při poskytování úvěrů nebo půjček (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2012, sp. zn. 3 Tdo 225/2012, publikované pod č. 23/2013 Sb. rozh. tr., podle něhož stačí úrok ve výši 65 % a podle okolností i méně za rok, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. 4 Tdo 416/2013, podle něhož může postačovat, s přihlédnutím k dalším okolnostem, výše úroku 44,1 % za rok, anebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2015, sp. zn. 4 Tdo 1013/2015, v němž úvěrová smlouva – s ohledem na úrok ve výši 28,8 % za rok, zajišťovací a sankční nástroje a zjevnou nereálnost splnění ze strany poškozené – byla posouzena jako smlouva lichevní).

18. S ohledem na výklad ustanovení § 218 odst. 1 tr. zákoníku i zmíněnou soudní praxi je současně zřejmé, že sjednaná výše úroků nemůže být jediným kritériem pro posouzení, zda okolnosti poskytnutí konkrétní půjčky vykazují znaky lichvářského jednání či nikoli. V této souvislosti Nejvyšší soud odkazuje např. na rozhodnutí publikované pod č. 5/2001 Sb. rozh. tr., v jehož rámci bylo konstatováno, že při posouzení, zda jde v případě sjednané půjčky o příslib plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru, jak předpokládá ustanovení § 218 odst. 1 tr. zákoníku, je třeba zvažovat vedle hodnotového poměru vzájemných plnění i dobu, na kterou je půjčka uzavřena, resp. na další okolnosti (viz obdobně i již zmíněné usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2015, sp. zn. 4 Tdo 1013/2015, připomínající zejména zajišťovací a sankční nástroje, a dále literaturu, např. ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. Svazek 2. § 205 až 421. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1768).

19. Skutkový stav, z něhož soudy obou stupňů v dané věci při hmotněprávním posouzení otázky naplnění znaku hrubého nepoměru hodnot vzájemných protiplnění u předmětné

úvěrové smlouvy vycházely, lze stručně shrnout tak, že obviněná s vědomím značně nepříznivé finanční situace poškozené A. Š. (tj. jejich nízkých příjmů a tyto příjmy převyšujících dluhů) a toho, že poškozená použije finanční prostředky získané z úvěru téměř výlučně k úhradě předchozích dluhů, zprostředkovala a zajistila uzavření krátkodobé úvěrové smlouvy s V. F., jejímž předmětem byla půjčka finanční částky ve výši 870 000 Kč, z níž V. F. uhradila předchozí dluh poškozené ve výši 600 000 Kč, částku ve výši 200 000 Kč si obviněná ponechala pro vlastní potřebu a částku ve výši 70 000 Kč předala poškozené. Současně bylo ujednáno zajištění tohoto závazku ve formě smlouvy o zřízení zástavního práva k rodinnému domu v obci XY a také k bytové jednotce v obci XY (viz bod II./1. výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně). Dále pak při vědomí, že poškozená tuto půjčku nebude schopná splatit, obviněná o dva měsíce později zprostředkovala a zajistila poškozené uzavření další krátkodobé úvěrové smlouvy (která je nyní předmětem posuzování), tentokrát s obchodní společností TG C. CZ na částku ve výši 1 290 000 Kč se splatností 3 měsíce a se současným ujednáním, pro případ prodloužení, smluvního úroku ve výši 0,2 % denně z dlužné částky, a dále jednorázové smluvní pokuty ve výši 250 000 Kč v případě prodloužení delšího než 7 dní. Ani tuto půjčku nebyla poškozená schopna splatit a ta byla v konečném důsledku uhrazena z prodeje zastavených nemovitých věcí (jejich prodej si poškozená zajistila sama).

20. Z naznačeného postupu obviněné při zprostředkování a zajišťování půjček poškozené vyplynulo, že obviněná jednala primárně s cílem dosáhnout toho, aby vůči poškozené mohly být v krátkém časovém horizontu několika měsíců uplatňovány pohledávky včetně jejich příslušenství, zahrnujícího nejen samotné úroky, ale i předem očekávané výnosy z vysoko nastavených smluvních pokut i úroků z prodloužení, když dopředu zjevně musela počítat s tím, že nenastane žádná okolnost, která by poškozené umožnila splatit poskytnuté půjčky včas a vyhnout se tak následkům spojeným s případným prodloužením. Poškozená tedy – zjednodušeně řečeno – na počátku potřebovala uhradit úvěr třetí osobě ve výši 600 000 Kč a nebyla toho schopna, pro což jí obviněná zajistila půjčku ve výši 870 000 Kč, ovšem z toho vyplývající závazek ve výši 920 000 Kč pak nemohla uhradit jinak než další půjčkou (úvěrem) poskytnutou obviněné, a to ve výši 1 290 000 Kč, na jejíž zaplacení vydala z prodeje nemovitých věcí částku ve výši 1 750 000 Kč, to vše během několika měsíců (byť je třeba připomenout, že minoritní část plnění byla poškozené vyplacena v hotovosti vedle úhrady půjček).

21. Při posouzení naplnění znaku hrubého nepoměru je pak v tomto případě, s ohledem na shora uvedené závěry soudní praxe, jednak nutné nahlížet na sjednanou smluvní pokutu i úroky z prodloužení tak, že vznik právního nároku na ně byl v případě poškozené nevyhnutelný, tj. obviněná nepochybně musela počítat s tím, že poškozená bude muset hradit i tyto náklady, proto, přestože jde o složku sankční, bylo namístě ji zahrnout do celkového navýšení poskytnutého úvěru, které tedy představovalo 59 % za rok. Je zcela nerozhodné, že povinnost smluvní pokuty nastávala až při prodloužení se splacením úvěru v trvání 7 dnů, neboť tento časový odstup nevytvářel pro poškozenou žádný relevantní prostor pro řešení její situace v podobě finanční tísně, o níž obviněná věděla a zneužila ji.

22. Dále je nutné poukázat na délku doby, na kterou byla uzavřena úvěrová smlouva popsaná v bodě II./2. výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, jak na ni obviněná v dovolání poukázala, neboť rovněž doba splatnosti v trvání 3 měsíců představovala z pohledu poškozené, i s ohledem na její finanční situaci, možnosti a výši úvěru, objektivní nereálnost eventuálního úplného splnění závazku.

23. Ve vztahu k naplnění znaku hrubého nepoměru ve významu požadovaném skutkovou podstatou podle § 218 odst. 1 tr. zákoníku je třeba nepochybně zohlednit i vědomí obviněné o plné konkrétní finanční a majetkové situaci poškozené. Poškozená se nacházela v situaci, která byla z jejího hlediska bezvýhodná, neboť jí hrozilo, že v případě neuhrazení předchozího dluhu (na jehož uhrazení neměla finanční prostředky) přijde o svůj dům jeho prodejem jako zástavy. Obviněná s vědomím všech těchto skutečností přesto opakovaně zajistila poškozené uzavření úvěrové smlouvy, čímž její značně neuspokojivou finanční situaci ještě zhoršila, to vše s již zmíněným vědomím o nereálnosti plnění ze strany poškozené a o její lehkomyšlnosti.

24. Nejvyšší soud rovněž doplňuje, že v dané věci je posuzováno pouze jednání obviněné, která uzavření smluv s poškozenou zajistila a zprostředkovala a v podstatě systematicky vůči poškozené postupovala, tj. bez jejího jednání by k jejich uzavření nedošlo (resp. tím získala i pro sebe provizi). V návaznosti na to je zcela nerozhodné, že v případě obou souborů smluvních vztahů vystupoval odlišný věřitel (V. F. a obchodní společnost TG C. CZ), takže toto zjištění nemá pro komplexní posouzení věci žádný vliv.

25. S ohledem na popsané skutečnosti je pak zřejmé, že jednání obviněné vůči poškozené A. Š. je nutné hodnotit celkově a nelze je, jak požadovala obviněná v dovolání, posuzovat izolovaně v rámci jednotlivých smluv. Konečné plnění mezi věřitelem a dlužníkem totiž může být odrazem více samostatných (dílčích) smluvních vztahů, jejichž předmětem je – v obdobných jako nyní projednávaných souvislostech – úvěr či půjčka, sankce, zajištění apod., navíc smlouvy mohou v krátkých časových intervalech navazovat a doplňovat se tak, jak tomu bylo i v dané věci. Jeden dílčí a z kontextu věci vytržený závazkový vztah by sice nemusel zakládat hrubý nepoměr vzájemných plnění, ale právě souhrn všech zřetelně propojených vztahů již naplňuje takový znak, a jde tedy o zasažení objektu daného deliktu.

26. Obviněná pak za zjištěných okolností zajistila poškozené úvěrový vztah, z něhož jí vyplynul prospěch ve výši 200 000 Kč (stran něhož ani obviněná v dovolání nic nenamítala proti hrubosti nepoměru plnění), a na to bezprostředně a při vědomí, že poškozená nebude schopna úvěr splatit, navázala zajištěním dalšího, a to krátkodobého vztahu, jenž matematickým součtem všech plnění, jejichž existence byla obviněné předem známá (tedy že po poškozené bude požadováno i uhrazení sankcí a že k nutnosti jejich uhrazení vzniknou podmínky), znamenal navýšení o 59 %. Proto je namístě dovodit, že i zmíněnou úvěrovou smlouvu, uzavřenou mezi poškozenou a obchodní společností TG C. CZ s uvedeným celkovým navýšením ve výši 59 % p. a., je třeba rovněž označit jako smlouvu lichevní, resp. jako součást zajištění lichevních vztahů obviněnou poškozené A. Š., neboť jeho znakem byl mimo jiné hrubý nepoměr vzájemných plnění.

27. Nejvyšší soud doplňuje, že zaplacení popsaných dluhů poškozenou bylo zajištěno zástavním právem na jí vlastněných nemovitých věcech. Tento institut sice, na rozdíl od zajišťovacího převodu práva (jehož dopady mohou být nicméně významně ovlivněny zejména rozvazovacími podmínkami), nezakládá okamžitý přesun vlastnického práva k nemovité věci, avšak vzhledem k okolnostem případu a hodnotě zástavy zajišťoval úhradu všech (nepoměrných) dluhů poškozené, která proto také, s ohledem na svoji důvěřivost, manipulovatelnost a finanční tíseň, musela v konečném důsledku nutně přistoupit k jejich prodeji. Toho si obviněná musela být vědoma, stejně jako skutečnosti, že poškozená přijímá další závazky zejména proto, aby nemusela prodat svůj nemovitý majetek, což – jak bylo uvedeno – nakonec musela učinit, ovšem vlivem jednání obviněné o několik měsíců později, zato s výrazně vyšší platební povinností.

28. Souhrnně řečeno, právní posouzení jednání obviněné, a to i pokud jde o jeho dílčí momenty popsané pod bodem II./2. výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, bylo učiněno správně a bez vad, neboť i jeho podstatou bylo zajištění sjednání lichevních vztahů, naplňujících znak hrubého nepoměru hodnot vzájemných plnění ve smyslu § 218 odst. 1 tr. zákoníku. Nejvyšší soud shledal námitky obviněné ve vztahu k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. zjevně neopodstatněnými.

29. Obviněná uplatnila v dovolání i dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. Namítla, že ve výroku rozsudku soudu prvního stupně chybí výrok o jejím zproštění obžaloby podle § 226 tr. ř., neboť soud prvního stupně stran neprokázané části jejího jednání tuto část pouze vypustil ze skutkové věty, konkrétně z bodu I. výroku o vině.

30. Nejvyšší soud k dané problematice především konstatuje, že zmíněný dovolací důvod je dán, jestliže v rozhodnutí některý výrok chybí nebo je neúplný. Je tedy jednak naplněn, pokud určitý výrok nebyl vůbec učiněn, tedy určitý výrok v napadeném rozhodnutí není obsažen, přestože jej soud měl podle zákona nebo podle návrhu některé ze stran pojmout do výrokové části rozhodnutí. Druhou alternativou je, že určitý výrok sice byl v napadeném rozhodnutí učiněn, ale není úplný. Neúplným je takový výrok napadeného rozhodnutí, který neobsahuje některou podstatnou náležitost stanovenou zákonem, např. je-li v případě výroku o vině uvedena právní kvalifikace skutku jenom zákonným pojmenováním trestného činu včetně příslušného zákonného ustanovení, ale není citována tzv. právní věta vyjadřující zákonné znaky trestného činu (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3173 a 3174). Obviněnou vznesená námitka je tedy ve vztahu k uplatněnému dovolacímu důvodu relevantní, nelze jí však přiznat opodstatnění.

31. Pro posouzení dané otázky je rozhodující vymezení pojmu skutek. Momentem, který dělí pachatelovo jednání na různé skutky, je následek závažný z hlediska trestního práva, který pachatel způsobil nebo chtěl způsobil. Za jeden skutek lze považovat jen ty projevy vůle pachatele navenek, které jsou pro tento následek kauzální, pokud jsou zahrnuty zaviněním (viz rozhodnutí pod č. 8/1985 Sb. rozh. tr. a dále ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 172). Soud může podle § 220 odst. 1 tr. ř. rozhodovat jen o skutku, který je uveden v žalobním návrhu. Podle § 12 odst. 12 tr. ř. se skutkem rozumí též dílčí útok pokračujícího trestného činu. Obžalovací zásada uvedená v ustanovení § 220 odst. 1 tr. ř., podle něhož soud

může rozhodnout jen o skutku, který je uveden v žalobním návrhu, neznamená, že mezi skutkem, který je uveden v žalobním návrhu, a skutkem, uvedeným ve výroku rozsudku, musí být úplná shoda. Některé skutečnosti mohou odpadnout a naopak jiné přistoupit, avšak nesmí se změnit podstata skutku. Podstata skutku je určována účastí obžalovaného na určité události popsané v žalobním návrhu, z níž vzešel následek porušující nebo ohrožující společenské zájmy chráněné trestním zákonem. Totožnost skutku bude zachována, bude-li zachována totožnost jednání nebo následku (viz rozhodnutí publikované pod č. 64/1973 Sb. rozh. tr.). Od skutku je nutno odlišovat popis skutku jako obligatorní náležitost příslušného rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení. Soud je sice vázán skutkem uvedeným v žalobním návrhu, ale nikoli jeho popisem v obžalobě. Proto není povinen bez dalšího převzít popis skutku z obžaloby, ale při zachování totožnosti skutku soud musí přizpůsobit jeho popis tak, aby odpovídal použité právní kvalifikaci skutku.

32. V návaznosti na konstatované závěry Nejvyšší soud uvádí, že soud prvního stupně rozhodoval v rámci bodu I. o dílčím útoku obviněné, který z procesního pohledu tvořil jeden skutek. Jeho podstatou bylo jednání, směřující podle podané obžaloby vůči poškozeným J. Š. a Z. Š., jímž zneužila jejich důvěřivosti, snadné manipulovatelnosti a především jejich finanční tísně, a kteří ji oslovili na inzerát s tím, že nutně potřebovali půjčku k úhradě tíživých dluhů. Na tuto žádost obviněná, při vědomí, resp. za využití zmíněných okolností, reagovala tím, že, jak bylo uvedeno v obžalobě, jim zprostředkovala uzavření řady na sebe navazujících smluv, jimiž poškozeným nejprve zajistila krátkodobý úvěr u obchodní společnosti JMT G. CZ k úhradě aktuálního dluhu, ač věděla, že ani tento úvěr, včetně dalších navýšení, nebudou schopni uhradit, zejména ve stanovené krátké době, proto slibovala i následnou konsolidaci úvěru. Tuto jim zajistila prostřednictvím navazujících smluvních vztahů s V. F., které poškození nebyli již vůbec schopni splnit, resp. stalo se tak až prodejem zajištěných nemovitých věcí. Podstatou uvedeného děje je tedy zjevně jedno jednání obviněné, reagující na žádost poškozených příslibem zajištění úvěrů a konsolidace dluhu, završené následkem v podobě uvržení poškozených do větší dluhové pasti a prodeje jejich nemovitého majetku. Obviněná jednala ve vztahu k těmto poškozeným v rychlé časové souvislosti, zprostředkovala jim uzavření více úvěrových smluv s vědomím, že dluh neuhradí a bude muset dojít k další konsolidaci, přičemž celá tato situace mohla vyústit jedině do prodeje nemovitých věcí poškozených. Jde tedy o jeden skutek, resp. ve smyslu § 12 odst. 12 tr. ř. jeden dílčí útok pokračující trestné činnosti obviněné.

33. Soud prvního stupně po provedení dokazování následně učinil zjištění, že první část naznačených smluvních vztahů, zajištěných obviněnou poškozeným J. Š. a Z. Š., je s ohledem na poměr vzájemného plnění lichevního charakteru, část druhá již v plném rozsahu nikoli. V rámci bodu I. výroku o vině svého rozsudku tudíž rozhodl o žalovaném skutku (dílčím útoku), jehož (pouze) popis upravil tak, že vypustil trestněprávně nerelevantní momenty, týkající se úkonů, jimiž obviněná nezakládala lichevní vztah. Naopak nerozhodoval o zproštění obžaloby podle § 226 tr. ř., neboť tím by o témže skutku učinil dvě rozhodnutí, což je vyloučeno. Okresní soud ve Frýdku-Místku tudíž v daném ohledu postupoval správně.

34. Nejvyšší soud doplňuje, že jiný závěr nelze dovozovat ani z užití pravidla *in dubio pro reo*, resp. z toho, že nebylo plně prokázáno tvrzení obžaloby (jak namítala obviněná v dovolání), neboť takové skutečnosti bez dalšího neznamenají nutnost rozhodnutí o zproštění obžaloby soudem prvního stupně. Podstatné je, zda se neprokázání některých tvrzení obžaloby (či přetrvávání pochybností o jejich reálnosti) týkalo skutku jako takového (a může být namíste obžalovaného pro něj obžaloby zprostit), nebo jen určitých momentů, které sice i mohou skutek co do jednání a následku upřesňovat (např. rozšiřovat nebo zužovat), ale na jeho podstatu dopad nemají.

35. Z uvedeného je zřejmé, že v rozsudku okresního soudu žádný výrok nechybí, a proto ani dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. nebyl naplněn.

36. S ohledem na shora popsané závěry Nejvyšší soud konstatuje, že dovolací argumentace obviněné je sice pod uplatněné dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a k) tr. ř. podřaditelná, nicméně byla shledána zjevně neopodstatněnou. Proto Nejvyšší soud dovolání obviněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl jako zjevně neopodstatněné. Učinil tak v neveřejném zasedání za splnění podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.

37. *Obiter dictum* je namíste rovněž poznamenat, že rozhodnutí soudu druhého stupně je ze dne 27. 4. 2021, avšak věc byla předložena Nejvyššímu soudu k projednání dovolání až dne 25. 10. 2021, a v dovolacím řízení tak nedošlo k žádným průtahům.

č. 30

č. 30

Porušením důležité povinnosti ve smyslu § 143 odst. 2 tr. zákoníku řidičem motorového vozidla není pouhé nerespektování dopravního značení, které primárně neslouží k ochraně života a zdraví lidí. Zároveň musí být dána příčinná souvislost mezi účelem porušené normy a způsobeným následkem.

Zákaz vjezdu všech motorových vozidel s výjimkou dopravní obsluhy se v určitém místě stanoví zpravidla tehdy, pokud je zde zájem na tom, aby byl v dané oblasti snížen průjezd motorových vozidel (např. za účelem nižší hlučnosti, zčásti i bezpečnosti chodců). Ze samotného porušení tohoto zákazu, i když se na obviněného jako řidiče motorového vozidla nevztahovala výjimka podle dodatkové tabulky umožňující vjezd dopravní obsluhy, nelze dovozovat existenci a následné porušení důležité povinnosti uložené mu podle zákona (tj. podle zákona o silničním provozu).

Porušení důležité povinnosti, Ublížení na zdraví

§ 143 odst. 1, 2 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2022, sp. zn. 5 Tdo 118/2022, ECLI:CZ:NS:2022:5.TDO.118.2022.1

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněné N. S. K. podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 15. 9. 2021, sp. zn. 5 To 174/2021, v trestní věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 3 T 35/2021. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Nejvyšší soud přikázal Krajskému soudu v Brně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 19. 5. 2021, sp. zn. 3 T 35/2021, byla obviněná N. S. K. uznána vinnou přečinem usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ve zkratce „tr. zákoník“). Za to jí byl uložen podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání 12 měsíců, jehož výkon jí byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 18 měsíců. Podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku byl obviněné uložen i trest zákazu činnosti, spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu na dobu 18 měsíců. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněné uložena povinnost nahradit poškozené Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky, regionální pobočce v B., škodu ve výši 3 911 Kč. Dále jí byla uložena povinnost nahradit poškozené AAAAA (pseudonym) nemajetkovou újmu peněžní částkou ve výši 350 000 Kč. Podle § 229 odst. 2 tr. ř. byli poškození se zbytkem svých nároků na náhradu nemajetkové újmy odkázáni na řízení ve věcech občanskoprávních.

2. Skutek, kterým byla obviněná uznána vinnou, spočíval ve stručnosti v tom, že dne 4. 5. 2020 v 10:28 hodin řídila osobní motorové vozidlo tovární značky XY, registrační značky XY, majitele – obchodní společnosti M., v XY po ulici XY ve směru od ulice XY, přičemž při odbočování vpravo do ulice XY porušila ustanovení § 4 písm. a), § 5 odst. 1 písm. b), c), d) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o silničním provozu“), a při vědomí výskytu několika dětí na ulici XY pokračovala v jízdě, ač s ohledem na robustní karoserii vozidla neměla náležitý výhled z vozidla, přičemž nepřizpůsobila jízdu technickým vlastnostem vozidla a v důsledku toho na zpomalovací prahu na ulici XY srazila přední částí vozidla a povalila na vozovku nezletilou AAAAA, která jela na dětském odrážedle při pravém okraji vozovky (z pohledu řidičky) ulice XY ve směru ke křižovatce s ulicí XY a které přejetím levé poloviny hlavy pravým předním kolem vozidla způsobila smrtelná zranění.

3. Proti tomuto rozsudku soudu prvního stupně podali obviněná, státní zástupce a poškození odvolání, o nichž rozhodl Krajský soud v Brně svým rozsudkem ze dne 15. 9. 2021, sp. zn. 5 To 174/2021, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. b), d), e), f), odst. 2 tr. ř. z podnětu odvolání státního zástupce a poškozených zrušil napadený rozsudek ve výrocích o vině, trestu a náhradě škody týkajících se obviněné N. S. K. Podle § 259 odst. 3 písm. a), odst. 4 tr. ř. odvolací soud nově rozhodl tak, že obviněná spáchala přečin

usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 2 tr. zákoníku. Podle § 143 odst. 2 tr. zákoníku jí byl uložen trest odnětí svobody v trvání 24 měsíců, jehož výkon jí byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 2 a ½ roku. Podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku byl obviněné dále uložen trest zákazu činnosti, spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu na dobu 4 roků. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněné uložena povinnost nahradit vyjmenovaným poškozeným nemajetkovou újmu a způsobenou škodu. Podle § 229 odst. 2 tr. ř. byli poškození odkázáni se zbytkem svých nároků na řízení ve věcech občanskoprávních. Odvolání obviněné bylo podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítnuto.

II.

Dovolání obviněné

4. Proti citovanému rozsudku odvolacího soudu podala obviněná N. S. K. prostřednictvím svého obhájce dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021, z něhož bude dále vycházet i Nejvyšší soud.

5. Podle obviněné soudy obou stupňů v první řadě chybně vyhodnotily, že porušila dopravní značku „Zákaz vjezdu všech motorových vozidel“ s dodatkovou tabulkou „Mimo dopravní obsluhy“ jen z důvodu své pohodlnosti. Do dané ulice totiž jela z důvodu péče o svou dceru, přičemž pokud by dodržela dopravní značení, jak upozorňují soudy, tak by musela nést dítě a veškeré vybavení na vzdálenost delší než 400 metrů, ačkoliv bylo možné zaparkovat vozidlo přímo před domem u příbuzné na parkovacím místě. Obviněná nesouhlasí také s tvrzením soudů, podle něhož se na ni nevztahovala výjimka, spočívající v povolení vjezdu vozidlům dopravní obsluhy, a tento závěr se jí jeví jako příliš formalistický. Dovedeno *ad absurdum*, podle názoru odvolacího soudu by do ulice opatřené dopravní značkou B 11 „Zákaz vjezdu všech motorových vozidel“ s dodatkovou tabulkou E 13 „Mimo dopravní obsluhy“ mohlo vjet např. i vozidlo zásilkové služby nad 3,5 tuny s dovozem drobného balíčku obsahujícího náramkové hodinky, avšak příjezd matky se spícím dítětem do domu její příbuzné s celkovou váhou dítěte včetně sedačky a osobních potřeb dítěte i matky asi 20 kg by byl nepřipustný.

6. Obviněná nesouhlasí s tím, že by právě porušení zmíněného dopravního značení bylo skutečnou příčinou nehody, neboť toto tvrzení nemá oporu v dokazování. Kdyby totiž obviněná z důvodu nutnosti vyřídit určitou záležitost vezla kromě své dcery a osobních věcí své příbuzné například i potraviny, splnila by podmínky dopravní obsluhy i podle čistě formalistického výkladu a na skutkovém ději by se tím nic nezměnilo.

7. Podle názoru obviněné je chybný i závěr soudu prvního stupně, že ačkoliv nemohla vůbec vidět poškozenou AAAAA, a to jak z důvodu její výšky, tak z důvodu technického řešení křížovky a konstrukce řízeného vozidla, přesto dovedl její zavinění ze skutečnosti, že pokračovala v jízdě, i když v ulici XY viděla hlouček osob a měla na základě toho předpokládat pohyb nehlídaného batolete pod koly jejího vozidla. Obviněná ovšem skutečně zastavila ihned, jakmile zpozorovala v dálce gestikulující osoby, což dokazuje i výsledné postavení jejího vozidla a znalcem stanovená brzdná dráha pouhých 3 a 1/2 metru.

8. Jak dále obviněná zdůraznila, odvolací soud dospěl po přezkoumání znaleckého posudku znalce Ing. J. M. k chybným závěrům, které jsou navíc v rozporu se skutečnostmi

uvedenými v tomto posudku. Obviněná nesouhlasí s postupem odvolacího soudu, který se nevypořádal s její námitkou rozdílného věku a výšky figuranta použitého při vyšetřovacím pokusu, při němž se znalec sice zavázal zohlednit jeho odlišnou výšku oproti usmrčené poškozené při zpracování posudku, což ovšem následně neučinil. Uvedený rozdíl však podle obviněné mohl vést k nesprávným závěrům ve znaleckém posudku o jejích možnostech spatřit včas poškozenou. Pokud jde o zmíněnou námitku obviněné týkající se odlišné výšky figuranta, který byl o 10 cm vyšší, než byla výška poškozené, odvolací soud se s ní vůbec nevypořádal a pouze konstatoval, že věkový rozdíl mezi poškozenou a figurantem nepovažuje za příliš velký. Jestliže podle znaleckého posudku mohla obviněná při vyšetřovacím pokusu ze své pozice řidiče zahlédnout pouze vršek hlavy figuranta, pak podle jejího názoru je uvedený rozdíl výšky velmi podstatnou skutečností, kterou měl soud zohlednit ve svých závěrech o možnostech viditelnosti poškozené.

9. Obviněná nesouhlasí ani s tvrzením odvolacího soudu, podle jehož názoru nepřizpůsobila rychlost a způsob jízdy řízenému vozidlu. Pokud jde o rychlost jízdy, podle závěrů znalce při odbočování v místě, kde byla povolena nejvyšší rychlost 30 km/hod., jela rychlostí 7 km/hod., což se fakticky rovná rychlejší chůzi a jízdě na hraně nejnižší konstrukční rychlosti vozidla. Odvolací soud nijak blíže nerozvedl způsob jízdy vozidly a nespécifikoval konkrétní pochybení na straně obviněné, proto podle ní je toto tvrzení soudu nepřezkoumatelné.

10. Nejzásadnější pochybení odvolacího soudu spatřuje obviněná ve změně právní kvalifikace skutku do podoby závažnějšího trestného činu, který měla spáchat tím, že porušila důležitou povinnost uloženou jí podle zákona, přičemž odvolací soud v tomto směru argumentoval tím, že vjížděla do obytné zóny. Podle obviněné ovšem v době posuzované nehody a ani nyní není v dané ulici instalována dopravní značka IZ 5a „Obytná zóna“, která by umožňovala hry dětí po celé šíři komunikace, přičemž toto nepravdivé tvrzení se objevuje napříč celým rozsudkem odvolacího soudu. Naopak v souvislosti se zmíněným tvrzením obviněná připomněla i ustanovení § 3 odst. 1 zákona o silničním provozu, podle něhož se provozu na pozemních komunikacích nesmí účastnit osoba, která by vzhledem k věku nebo ke sníženým tělesným nebo duševním schopnostem mohla ohrozit bezpečnost tohoto provozu. To neplatí, pokud osoba sama nebo jiná osoba učinila taková opatření, aby k ohrožení bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích nedošlo.

11. Podle názoru obviněné soudu nižších stupňů chybně vyhodnotily její odpovědnost za smrt poškozené AAAAA jako odpovědnost primární. Primární zavinění toho, že se poškozená dostala do zóny jízdy vozidla řízeného obviněnou, však obviněná shledává u osoby či osob, které porušily svou zákonnou povinnost a řádně nevykonávaly dozor nad pohybem dítěte nezpůsobilého být účastníkem silničního provozu, ač jim to zákon výslovně ukládá.

12. Obviněná proto navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. v celém rozsahu zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 15. 9. 2021, sp. zn. 5 To 174/2021, a aby dále zrušil i předcházející rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 19. 5. 2021, sp. zn. 3 T 35/2021, a vrátil mu věc k dalšímu projednání.

III.

Vyjádření k dovolání

13. Nejvyšší státní zástupce se vyjádřil k podanému dovolání obviněné N. S. K. prostřednictvím státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství. Podle jeho názoru jsou konkrétní námitky uvedené obviněnou (vyjma výroku o trestu) důvodné, neboť část rozhodných skutkových zjištění není podložena dokazováním a navíc ani z těchto nepodložených skutkových zjištění nelze učinit právní závěr, že by obviněná svým jednáním porušila důležitou povinnost ve smyslu § 143 odst. 2 tr. zákoníku.

14. Za zcela správnou považuje státní zástupce argumentaci obviněné o neexistenci obytné zóny, kterou ve svém rozhodnutí opakovaně uvádí odvolací soud, přičemž toto tvrzení nemá žádnou oporu v provedeném dokazování, ač s poukazem na uvedený závěr dospěl odvolací soud k přísnější právní kvalifikaci spáchaného skutku. Státní zástupce souhlasí i s vytýkanými vadami vyšetřovacího pokusu, které se týkají odlišné výšky figuranta, jež nebyla zahrnuta do znaleckého posudku, proto závěry o výhledových možnostech obviněné ve znaleckém posudku vzbuzují podstatné pochybnosti. Podle státního zástupce jsou závěry o trestnosti jednání obviněné a o jeho právní kvalifikaci předčasné, přičemž trestní odpovědnost je možno dovozovat pouze za takové jednání, k němuž existuje konkrétně popsaná rozumná alternativa beztrestného jednání. Možnost, kterou zde shledaly soudy, tedy že obviněná měla vystoupit z vozidla a podívat se na místo, kam odbočuje, nepokládá státní zástupce za jednání, které by mělo být bez dalšího rozumně požadováno od obviněné.

15. Obviněná také důvodně poukázala na nález Ústavního soudu ze dne 31. 5. 2016, sp. zn. III. ÚS 2065/15, v němž byla posuzována trestní odpovědnost řidiče, který při couvání z parkovacího místa u obchodu přejel jednoho dítěte, jež se nezjištěným způsobem ocitlo za jeho vozidlem. Při porovnání těchto případů je patrné, že obviněný ve zmíněné věci měl ještě menší možnost předpokládat výskyt dítěte za vozidlem, ovšem na druhé straně se tento obviněný skutečně nacházel v obytné zóně. Oběma věcmi je pak podle státního zástupce společné to hlavní – dominantní zavinění osob, které měly pečovat o bezpečnost dítěte.

16. Jak dále v návaznosti na uvedené státní zástupce upozornil, v případě smrti dítěte ve věku 1 a 1/2 roku nelze ze zřejmých důvodů opomíjet odpovědnost jeho matky, která se zde podle jeho názoru jeví být spíše dominantní a vyšší než v rozsahu 30 %, k němuž dospěl soud prvního stupně, či snad 10 %, jak tvrdí odvolací soud. Proto ve shodě s obviněnou je státní zástupce přesvědčen, že z důvodu zmíněného dominantního zavinění matky poškozené nelze u obviněné dovodit naplnění znaku, spočívajícího v porušení důležité povinnosti uložené podle zákona, jak rozhodl odvolací soud.

17. Státní zástupce proto navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadený rozsudek odvolacího soudu, jakož i rozsudek soudu prvního stupně, a aby podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, která zrušením pozbydou podkladu, a aby podle § 265l odst. 1

tr. ř. přikázal soudu prvního stupně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

IV.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

18. Nejvyšší soud po zjištění, že byly splněny všechny formální a obsahové podmínky k podání dovolání, dospěl k následujícím závěrům.

19. Pokud jde o dovolací důvod, obviněná N. S. K. opřela své dovolání o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021 [nyní v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.], tedy že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. K výkladu tohoto dovolacího důvodu Nejvyšší soud připomíná, že je dán tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v tom, že rozhodná skutková zjištění neposkytují dostatečný podklad k závěru, zda je stíháný skutek vůbec trestným činem, popřípadě o jaký trestný čin jde. Podobně to platí o jiném nesprávném hmotněprávním posouzení, které lze dovodit za situace, pokud byla určitá skutková okolnost posouzena podle jiného ustanovení hmotného práva, než jaké na ni dopadalo. S poukazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. však nebylo možné přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkového stavu, či prověřovat zákonnost provedeného dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 5, 6 tr. ř. Východiskem pro případné naplnění citovaného dovolacího důvodu byla zásadně jen skutková zjištění stabilizovaná v pravomocně ukončeném řízení a vyjádřená především v popisu skutku v příslušném výroku rozhodnutí ve věci samé, popřípadě i další soudem (soudy) zjištěné okolnosti relevantní z hlediska norem trestního práva hmotného, ale i jiných hmotněprávních odvětví.

20. Nejvyšší soud v nyní posuzované věci přezkoumal podle § 265i odst. 3, 4 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost napadeného rozsudku odvolacího soudu, a to v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, přičemž obviněná N. S. K. v části svého dovolání uplatnila námitky, které odpovídají uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Jde zejména o její tvrzení, jež se týká naplnění znaku kvalifikované skutkové podstaty podle § 143 odst. 2 tr. zákoníku, spočívajícího v porušení důležité povinnosti uložené podle zákona, kterého se měla obviněná dopustit. Její námitky, jimiž se snažila zpochybnit správnost skutkových zjištění jak soudu prvního stupně, tak odvolacího soudu, a jimi provedeného hodnocení důkazů, jsou však mimo citovaný dovolací důvod. Po přezkoumání pak dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání obviněné je zčásti důvodné a že napadený rozsudek odvolacího soudu nemůže obstát.

b) K námitce směřující proti popisu skutku a jeho právní kvalifikaci

21. Nejvyšší soud k tomu připomíná, že trestného činu usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 2 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo jinému z nedbalosti způsobí smrt, a to proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona. U obviněné N. S. K. shledal

odvolací soud variantu záležející v porušení důležité povinnosti uložené jí podle zákona, která spočívala zejména v tom, že porušila povinnosti řidiče motorového vozidla podle § 4 písm. a), c) a § 5 odst. 1 písm. b), c), d) zákona o silničním provozu. Podle nich je každý povinen při účasti na provozu na pozemních komunikacích chovat se ohleduplně a ukázněně, aby svým jednáním neohrožoval život, zdraví nebo majetek jiných osob, přičemž je povinen se řídit dopravními značkami, věnovat se plně řízení vozidla a sledovat situaci v provozu na pozemních komunikacích, přizpůsobit jízdu technickým vlastnostem vozidla a dbát zvýšené opatrnosti zejména vůči dětem. Obviněná dále podle odvolacího soudu např. nedodržela potřebnou míru opatrnosti, měla omezený výhled z důvodu technických vlastností jí řízeného vozidla, byla si vědoma možného výskytu osob v obytné zóně apod.

č. 30

22. Nejvyšší soud shledal důvodnou tu dovolací námitku obviněné N. S. K., kterou zpochybnila naplnění znaku kvalifikované skutkové podstaty podle § 143 odst. 2 tr. zákoníku, tedy porušení důležité povinnosti, která jí byla uložena podle zákona. Odvolací soud ve svém rozsudku uvedl, že již porušením dopravního značení „Zákaz vjezdu všech motorových vozidel“ s dodatkovou tabulkou „Mimo dopravní obsluhy“ obviněná porušila důležitou povinnost řidiče motorového vozidla, přičemž následkem bylo usmrcení poškozené AAAA. K tomu Nejvyšší soud připomíná, že je vždy potřeba přihlížet k tomu, jaký je účel konkrétního zákazu, který je stanoven určitým dopravním značením v daném místě. Je zřejmé, že k posuzované dopravní nehodě a k usmrcení poškozené došlo v oblasti, kde byla bytová zástavba, a kde tedy bylo možné předpokládat zvýšený počet chodců, proto bylo nutné dbát i vyšší opatrnosti, avšak zmíněné dopravní značení, které tam bylo v době nehody umístěno, nemělo primárně chránit život a zdraví těchto chodců či jiných účastníků silničního provozu. Zákaz vjezdu všech motorových vozidel s výjimkou dopravní obsluhy se v určitém místě stanoví zpravidla tehdy, pokud je zde zájem na tom, aby byl v dané oblasti snížen průjezd motorových vozidel, a to za účelem nižší hlučnosti, většího dopravního klidu a zčásti samozřejmě i bezpečnosti chodců v těchto místech. Smyslem tohoto bezpečnostního předpisu tedy není primárně ochrana života a zdraví lidí (chodců, jiných účastníků silničního provozu); to by bylo možné dovodit např. tehdy, kdyby šlo o oblast označenou jako obytná zóna. Proto ze samotného porušení zákazu vjezdu všech motorových vozidel, i když se na obviněnou skutečně nevztahovala výjimka podle dodatkové tabulky umožňující vjezd dopravní obsluhy, nelze dovodit existenci a následné porušení důležité povinnosti řidiče motorového vozidla uložené mu zákonem (tj. zákonem o silničním provozu).

23. V návaznosti na výše uvedené je třeba také uvést, že odvolací soud vyhodnotil jednání obviněné podle přísnější právní kvalifikace i na podkladě argumentu, že se ho dopustila v oblasti označené jako „Obytná zóna“, podle § 39 zákona o silničním provozu, čímž ohrozila zájem chráněný tímto značením a porušila tím důležitou povinnost uloženou jí zákonem. Podle zmíněného ustanovení je ovšem obytná zóna zastavěnou oblastí, jejíž začátek je označen dopravní značkou „Obytná zóna“ a konec je označen dopravní značkou „Konec obytné zóny“. Tímto značením je založena povinnost řidičů, aby v obytné zóně dávali vždy přednost chodcům, a to i dětem, které si v dané oblasti hrají. Z dikce zákona je zřejmé, že právě dopravní označení obytné zóny je tím bezpečnostním předpisem, jehož účelem je především chránit život a zdraví chodců,

kteří se v dané oblasti mohou nacházet, a to obvykle s ohledem na hustější zástavbu a vyšší výskyt chodců v daném místě. Pokud by k posuzované dopravní nehodě skutečně došlo v obytné zóně, bylo by možné uzavřít, že obviněná porušila důležitou povinnost uloženou jí zákonem, podle něhož je třeba dbát v takovém místě zvýšené opatrnosti řidičů motorových vozidel i z důvodu většího výskytu dětí. Ovšem toto tvrzení odvolacího soudu o existenci obytné zóny, ačkoliv se v odůvodnění napadeného rozsudku objevuje opakovaně, a závěry z něj učiněné jsou chybné, neboť nejsou ničím podloženy, resp. Úvaha odvolacího soudu o usmrcení poškozené v obytné zóně je v rozporu s charakterem místa, kde došlo k dopravní nehodě, a s jeho označením, tedy i v rozporu se zákonem o silničním provozu.

24. Samotné porušení zákazu vjezdu všech motorových vozidel, aniž se na obviněnou vztahovala výjimka pro dopravní obsluhu, je zřejmým pochybením obviněné, avšak s ohledem na účel tohoto omezení, který byl zmíněn výše, nelze bez dalšího označit toto jednání za porušení důležité povinnosti uložené zákonem. Odvolacím soudem uvedená další porušení povinností, kterých se měla obviněná dopustit podle § 4 písm. a), b), § 5 odst. 1 písm. b), c), d) zákona o silničním provozu, pak nelze vyhodnotit jako natolik zásadní, aby mohla vést k přísnější právní kvalifikaci jednání obviněné i podle § 143 odst. 2 tr. zákoníku.

25. Nejvyšší soud proto uzavírá, že k naplnění skutkové podstaty trestného činu usmrcení z nedbalosti § 143 odst. 1, 2 tr. zákoníku, kterého se pachatel dopustí v důsledku porušení důležité povinnosti uložené mu podle zákona, nepostačuje bez dalšího pouze skutečnost, že poruší dopravní značení, které primárně neslouží k ochraně života a zdraví lidí. K opačnému závěru by bylo možné dojít, kdyby k takovému jednání přistoupilo porušení další povinnosti stanovené v zájmu bezpečnosti lidí a ochrany jejich života a zdraví, spočívající např. ve výraznějším překročení povolené rychlosti, případně pokud by k nehodě skutečně došlo v obytné zóně, kde musí řidiči motorových vozidel předpokládat možný výskyt osob, často i dětí, ve vozovce, a dbát tedy zvýšené opatrnosti. Tyto okolnosti však u obviněné nebylo možné dovodit. Navíc při úvahách o porušení důležité povinnosti uložené zákonem je třeba zohlednit též rozsah a význam spoluzavinění poškozené (viz rozhodnutí pod č. 32/2016 Sb. rozh. tr.), které v dané věci přichází v úvahu.

26. Jak je z uvedených důvodů zřejmé, dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu nemůže v nyní posuzované věci obstát, a proto jej Nejvyšší soud z podnětu důvodně podaného dovolání obviněné zrušil, neboť (za stávajících skutkových zjištění) odvolací soud nesprávně právně posoudil jednání obviněné jako přečin usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 2 tr. zákoníku, ačkoli nebylo možné učinit závěr, že by obviněná skutečně porušila důležitou povinnost uloženou jí podle zákona.

c) K ostatním námitkám obviněné

27. Dále obviněná N. S. K. ve zbylých částech svého dovolání nesouhlasila se skutkovými zjištěními, která ve věci učinily soudy nižších stupňů, a zejména vytkla to, jak soudy hodnotily důkazy, jak se vypořádaly s rozpory mezi důkazy a jak postupovaly při dokazování. Tím obviněná zpochybnila výsledky dokazování a shledala existenci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021,

v chybném procesním postupu soudů nižších stupňů. Takové námitky se ovšem nijak netýkají právního posouzení skutku, který je obsažen ve výroku o vině v odsuzujícím rozsudku odvolacího soudu a za nějž byla obviněná odsouzena, ani jiného hmotněprávního posouzení. Provádění důkazů, včetně jejich hodnocení a vyvozování skutkových závěrů z důkazů, totiž neupravuje hmotné právo, ale předpisy trestního práva procesního, zejména pak ustanovení § 2 odst. 5, 6, § 89 a násl., § 207 a násl. a § 263 odst. 6, 7 tr. ř.

28. Nicméně pokud jde o námitku obviněné vztahující se k nesrovnalostem mezi podaným znaleckým posudkem a závěry odvolacího soudu, Nejvyšší soud souhlasí s tím, že odvolací soud se dostatečně nevypořádal s tvrzením obviněné, podle něhož ve znaleckém posudku nebyla zohledněna rozdílná výška mezi figurantem při vyšetřovacím pokusu a poškozenou AAAAA. S ohledem na to, že soudy nižších stupňů opakovaly tvrzení obsažené ve znaleckém posudku, že obviněná v určité chvíli mohla zahlédnout vršek hlavy poškozené, měl se odvolací soud lépe vypořádat s námitkou odlišné výšky figuranta a poškozené, aby bylo postaveno zcela najisto, jaké měla obviněná výhledové možnosti z místa řidiče svého motorového vozidla.

č. 30

29. Pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021, ani pod jiný ze zákonných dovolacích důvodů nespadá podle Nejvyššího soudu ani námitka obviněné, podle níž nesou primární odpovědnost za smrt poškozené AAAAA jiné osoby, zejména pak matka poškozené. Navíc míra její spoluodpovědnosti za usmrcení poškozené může být předmětem opětovného posouzení odvolacím soudem, jemuž byla věc přikázána k novému projednání a rozhodnutí.

V.

Závěrečné shrnutí

30. Na podkladě shora uvedených skutečností a úvah Nejvyšší soud shledal dovolání obviněné N. S. K. částečně důvodným, a proto podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Brně, včetně rozhodnutí na něj obsahově navazujících, pokud zrušením pozbyla svůj podklad, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Nejvyšší soud přikázal tomuto soudu věc, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

31. Krajský soud v Brně tak v uvedeném rozsahu opětovně projedná trestní věc obviněné a odstraní vady vytknuté tímto rozhodnutím Nejvyššího soudu. Nejistí-li odvolací soud při novém projednání věci a na podkladě doplněného dokazování, jehož rozsah a zaměření zvaží, žádné nové skutečnosti, musí vycházet z toho, že na podkladě dosavadního skutkového stavu nelze u obviněné dovodit porušení důležité povinnosti uložené jí podle zákona. Zároveň se odvolací soud vypořádá s námitkami obviněné týkajícími se výsledků vyšetřovacího pokusu a závěrů znaleckého posudku. Opětovně pak vyhodnotí i spoluzavinění (resp. „spoluzpůsobení“ následku) samotné poškozené a její matky. Nejvyšší soud dále připomíná, že podle § 265s odst. 1 tr. ř. je soud nižšího stupně vázán právním názorem vysloveným v tomto rozhodnutí.

32. Protože vady napadeného rozsudku odvolacího soudu zjištěné na podkladě zčásti důvodně podaného dovolání obviněné nebylo možno odstranit v případném veřejném

zasedání dovolacího soudu, rozhodl Nejvyšší soud o dovolání podle § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. v neveřejném zasedání.

Č. 31

I. Obviněný nesmí být nepřipustně nucen k využití tzv. konsenzuálních způsobů vyřízení trestních věcí (k dohodě o vině a trestu, prohlášení viny či označení nesporných skutečností), a to ani příslibem pro něj výrazně výhodnějšího rozhodnutí, než jakého by dosáhl, kdyby nevyužil takového postupu. Jinak by došlo k porušení zákazu nucení k sebeobvinění (*nemo tenetur se ipsum accusare*).

Před využitím tzv. konsenzuálních způsobů vyřízení trestních věcí jsou soudy povinny pečlivě zjišťovat jejich podmínky a především musí dbát, aby byla naplněna zásada materiální pravdy, která je i při takovém procesním postupu vůdčí idejí, na níž je postaven český trestní proces. To se v případě institutu označení nesporných skutečností (§ 206d tr. ř.) projevuje tím, že soud jej nesmí využít a upustit od dokazování skutečností označených stranami v jejich prohlášení, je-li s ohledem na ostatní zjištěné skutečnosti závažný důvod pochybovat o takových prohlášeních.

Nesporné skutečnosti ve smyslu § 206d tr. ř. musejí být jednoznačně identifikovány, a to jak ve vyjádřeních stran, tak v samotném usnesení soudu, jímž se upouští od dokazování takových skutečností. Je přípustné provést tuto identifikaci odkazem na jejich soupis obsažený ve spise (zpravidla na skutkovou větu žalobního návrhu v obžalobě).

Nesporné skutečnosti, Zjišťování skutkového stavu věci

§ 2 odst. 5, § 206d tr. ř.

II. Výrok o náhradě škody je třeba odůvodnit podobně, jako se odůvodňuje rozhodnutí v civilních věcech. Především je třeba takový výrok opřít o příslušné ustanovení hmotněprávního předpisu, z něž vyplývá povinnost k náhradě majetkové škody, nemajetkové újmy v penězích nebo k vydání bezdůvodného obohacení.

Adhezní řízení, Rozsudek

§ 125 odst. 1, § 228 odst. 1 tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2021, sp. zn. 5 Tdo 888/2021, ECLI:CZ:NS:2021:5.TDO.888.2021.1

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněného D. B. podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 29. 4. 2021, sp. zn. 11 To 103/2021, a rozsudek Okresního soudu v Kladně ze dne 9. 3. 2021, sp. zn. 1 T 11/2021. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Nejvyšší soud přikázal Okresnímu soudu v Kladně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Kladně ze dne 9. 3. 2021, sp. zn. 1 T 11/2021, byl obviněný D. B. uznán vinným zločinem porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 odst. 1, odst. 3 písm. a), b) zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce jen „tr. zákoník“), za který mu byl podle § 270 odst. 3 tr. zákoníku uložen trest odnětí svobody v trvání 36 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 36 měsíců. Podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku mu byl dále uložen trest propadnutí věcí specifikovaných ve výroku o tomto trestu v odsuzujícím rozsudku. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byli poškození odkázáni se svými nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

2. Proti rozsudku soudu prvního stupně podal odvolání pouze státní zástupce, a to v neprospěch obviněného a toliko proti výroku o náhradě škody. Krajský soud v Praze o něm rozhodl svým rozsudkem ze dne 29. 4. 2021, sp. zn. 11 To 103/2021, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. f), odst. 2 tr. ř. zrušil celý výrok o náhradě škody v rozsudku soudu prvního stupně a sám podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl následovně. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložil obviněnému povinnost zaplatit vyjmenovaným poškozeným obchodním společnostem jako náhradu škody stanovené peněžitě částky a podle § 229 odst. 2 tr. ř. se zbytkem jejich nároků odkázal poškozené obchodní společnosti na řízení ve věcech občanskoprávních (v podrobnostech lze poukázat na výrokovou část napadeného rozsudku, který je stranám znám).

3. Uvedeného trestného činu se obviněný D. B. podle rozsudku soudu prvního stupně dopustil (zjednodušeně uvedeno) tím, že v období od 26. 8. 2017 do 9. 3. 2019 z místa svého bydliště v XY z popsanych počítačových sestav připojených do internetové sítě prostřednictvím poskytovatele internetových služeb pod uživatelskými účty XY, XY a XY neoprávněně umísťoval na filehostingové servery bez souhlasu nositelů autorských práv nejméně 3 502 souborů o celkovém objemu 14 980 48 MB (14 2865 terabajtů) dat, představujících audiovizuální díla podléhající ochraně podle zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce též jen „AZ“). Obviněný tak v rozporu s ustanovením § 12 odst. 4 písm. a), § 13 a § 80 odst. 2 písm. a) AZ vyráběl a šířil neoprávněně rozmnoženiny takových děl, které neoprávněně ve smyslu § 12 odst. 4 písm. f), § 18 odst. 2 a § 80 odst. 2 písm. e) AZ sděloval počítačovou sítí

veřejnosti. V důsledku jednání obviněného si jím umístěná díla stáhli ostatní uživatelé v celkovém počtu 188 871krát. Podle závěrů soudu prvního stupně obviněný tak způsobil jednotlivým obchodním společnostem škodu vyčíslenou v peněžitých částkách následovně: A. škodu ve výši 55 220 Kč, B. S. F. D. škodu ve výši 5 115 Kč, B. M. P. škodu ve výši 156 530 Kč, B. škodu ve výši 4 010 765 Kč, C. škodu ve výši 195 965 Kč, F. E. škodu ve výši 62 150 Kč, F. F. C. škodu ve výši 3 740 Kč, H. E. škodu ve výši 166 705 Kč, H. C. E. škodu ve výši 126 280 Kč, M. B. škodu ve výši 3 920 895 Kč, U. škodu ve výši 660 Kč, a blíže neustanoveným poškozeným škodu ve výši 1 683 880 Kč, tedy celkovou škodu ve výši 10 387 905 Kč.

II.

Dovolání obviněného

4. Proti rozsudku odvolacího soudu podal obviněný D. B. prostřednictvím své obhájkyňe dovolání, které opřel o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

5. Nejprve dovolatel shrnul dosavadní průběh trestního řízení. Připomněl, že před zahájením hlavního líčení zaslal soudu prvního stupně obsáhlé vyjádření, v němž poukazoval na chybné výpočty znaleckého posudku při kalkulaci způsobené škody trestným činem. Protože u hlavního líčení vyplynulo, že poškození budou se svým nárokem na náhradu škody odkázáni na řízení ve věcech občanskoprávních, označil proto zjištěné skutečnosti za nesporné v souladu s ustanovením § 206a tr. ř., a to i přesto, že s tvrzenou výší škody nesouhlasil. Konstatoval, že pokud by tak neučinil (neprohlásil skutečnosti za nesporné), nebylo by možno poškozené odkázat na civilní řízení podle § 229 odst. 1 tr. ř., neboť by ve věci bylo nutno provádět další zdlouhavé a nákladné dokazování ke zjištění výše škody. Soud prvního stupně tak uznal obviněného vinným trestným činem porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 odst. 1, odst. 3 písm. a), d) tr. zákoníku, uložil mu trest a poškozené s nároky na náhradu škody odkázal na civilní řízení. Obviněný se vzdal práva na odvolání, stejně tak státní zástupce, který i přesto podal odvolání proti výroku o náhradě škody. Z podnětu podaného odvolání státním zástupcem pak soud druhého stupně uložil obviněnému povinnost uhradit vyjmenovaným poškozeným peněžité částky na náhradu škody způsobené trestným činem. S tímto výrokiem však obviněný nesouhlasí, neboť jednak škoda (v uváděné výši) nebyla prokázána, jednak se státní zástupce vzdal práva odvolání.

6. Pokud se podle dovolatele soudy nižších stupňů odmítly zabývat určením výše škody, byla porušena zásada presumpce nevinny, neboť za situace, kdy výše škody nebyla v řízení prokázána a znalecký posudek k tomuto nebyl vyhotoven správně, neměla být přiznána. Nelze se jen spoléhat na doznání obviněného, když ze spisu vyplývá, že uvedenou škodu v této výši nemohl způsobit. Soudy nižších stupňů uvedené závěry o škodě nekriticky převzaly do svých rozhodnutí, čímž došlo podle názoru obviněného k naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jelikož rozhodnutí soudů nižších stupňů spočívají na nesprávném právním posouzení skutku a jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

7. Obviněný poukázal na konkrétní skutečnosti, proč podle něj nebyla výše škody správně prokázána. Vyjádřil své přesvědčení, že znalec při stanovení výše škody vycházel

z chybných premis (počet stažení, extrémní dostupnost souborů, odměna pro půjčovnu filmů, nikoliv odměna pro autory, filmy na servery nahrávaly i jiné osoby apod.). Byla podle jeho názoru ignorována judikatura Nejvyššího soudu – usnesení ze dne 8. 10. 2014, sp. zn. 5 Tdo 171/2014, neboť škoda nebyla určena v souladu s právem.

8. Dále obviněný uvedl, že v jeho případě mohlo dojít k zániku trestnosti podle § 24 odst. 3 tr. zákoníku. Byť se tento zánik trestnosti vztahuje pouze na účastenství, tak se obviněný domnívá, že ho lze přiměřeně užít i na jeho věc. Podle názoru obviněného totiž jeho jednání lze posoudit jako účastenství na činech osob, které na datová úložiště nahrávaly stejné filmy, a dále následně přispívaly na stejná „warezová“ fóra. Jak plyne z výpovědi obviněného, filmy stahoval ze stejných serverů, odkud je nahrával, přičemž do filmů častokrát přidával titulky. Obviněný se pohyboval i na „warezových“ fórech, kde byly umístěné odkazy na stažení filmů. Touto činností si zvyšoval na komunitním fóru „hodnost“, a tedy svou jakousi internetovou prestiž. I když obviněný účastníky fóra osobně neznal, *de facto* s nimi při nahrávání filmů na datová úložiště spolupracoval (bez jednání druhého účastníka by nemohl film stáhnout, a tedy do něj nahrát titulky). Všechny tyto skutečnosti vedou podle obhajoby k závěru, že obviněný jednal jako účastník ve smyslu § 24 tr. zákoníku. Podle dovolatele byly také splněny obě podmínky podle § 24 odst. 3 tr. zákoníku pro zánik trestní odpovědnosti. Dobrovolně totiž upustil od trestné činnosti a odstranil nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákoníkem, neboť nahrané soubory odstranil ještě před domovní prohlídkou provedenou Policií České republiky. Obviněný upozornil, že na serverech existovaly totožné soubory nahrané od jiných uživatelů. Při ukládání trestu mělo být k této skutečnosti [podle § 39 odst. 7 písm. a) tr. zákoníku] přiměřeně přihlédnuto, jelikož obviněný nebyl jediný, kdo díla takto zveřejnil.

9. Dovolatel proto vyjádřil přesvědčení, že postup soudů nižších stupňů byl nezákonný, výkonem rozsudku odvolacího soudu může dojít k zásahu do jeho ústavně zaručených práv, a proto navrhl také odklad vykonatelnosti napadeného rozhodnutí. Dále uvedl, že přiznaná výše škody, s níž od počátku nesouhlasil, je pro něj likvidační.

10. S ohledem na výše uvedené obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud „změnil“ napadený rozsudek soudu druhého stupně (případně i rozsudek soudu prvního stupně) tak, že se v plném rozsahu zprošťuje obžaloby, případně aby zrušil rozsudek odvolacího soudu, popřípadě i rozsudek soudu prvního stupně, a aby vrátil věc některému z těchto soudů k novému projednání a rozhodnutí.

III.

Vyjádření k dovolání

11. K dovolání obviněného se vyjádřil nejvyšší státní zástupce prostřednictvím státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství. Státní zástupce konstatoval, že se nelze dovoláním obviněného po věcné stránce zabývat, neboť je nepřijatelné.

12. Zdůraznil, že dovolání představuje mimořádný opravný prostředek, který nelze podat proti jakémukoli pravomocnému rozhodnutí soudu, neboť není určeno k univerzálnímu přezkumu a k nápravě všech tvrzených vad. Dovolání lze podat výhradně proti taxativnímu výčtu rozhodnutí ve věci samé, který je předvídan v § 265a odst. 2 písm. a) až h) tr. ř. Dovolání obviněného bylo v posuzované věci podáno proti rozsudku

odvolacího soudu, kterým tento soud jen na podkladě odvolání státního zástupce, podaného v neprospěch obviněného, podle § 258 odst. 1 písm. f), odst. 2 tr. ř. zrušil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku, jímž byli poškození podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázáni s uplatněnými nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních, a podle § 259 odst. 3 písm. b) tr. ř. znovu o jejich nárocích rozhodl ve smyslu § 228 odst. 1 tr. ř., resp. § 229 odst. 2 tr. ř. Rozsudkem odvolacího soudu nebylo rozhodováno o vině a trestu obviněného, neboť tyto výroky nabyly právní moci již v řízení před soudem prvního stupně. Ve vztahu k výrokům o vině a trestu se obviněný i státní zástupce vzdali práva odvolání. Rozsudek, kterým odvolací soud rozhodl výlučně na podkladě odvolání státního zástupce tak, že rozsudek soudu prvního stupně zčásti zrušil, a to pouze ve výroku o náhradě škody, a sám ve věci znovu rozhodl o náhradě škody, není rozsudkem, jímž byl obviněný uznán vinným a uložen mu trest, popřípadě ochranné opatření nebo bylo upuštěno od potrestání. Předmětem rozhodování Krajského soudu v Praze nebyla otázka viny nebo trestu, ale rozhodnutí o nároku poškozených. Státní zástupce vyjádřil své přesvědčení, že napadený rozsudek nelze považovat za rozhodnutí ve věci samé ve smyslu § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř.

13. Z uvedených důvodů proto státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného jako nepřipustné podle § 265i odst. 1 písm. a) tr. ř.

IV.

Posouzení přípustnosti a důvodnosti dovolání

a) Přípustnost dovolání

14. Nejvyšší soud nejprve posuzoval, zda je dovolání přípustné, vědom si taxativního výčtu rozhodnutí v § 265a odst. 2 tr. ř., jež lze napadnout dovoláním, jak na ně upozorňoval státní zástupce ve svém vyjádření k dovolání, jemuž lze obecně dát za pravdu. V daném případě jde ovšem o velmi specifický případ. Odvolací soud sice výrok o vině nepřezkoumával, avšak podle názoru Nejvyššího soudu tak učinit měl podle § 254 odst. 2 tr. ř., jak bude rozvedeno níže, proto výtku nepřezkoumání viny odvolacím soudem může být též součástí dovolacích námitek. Nejvyšší soud totiž má za to, že v tomto konkrétním případě obviněný mohl napadnout dovoláním rozsudek soudu druhého stupně, byť ten rozhodoval na základě odvolání podaného pouze státním zástupcem, a to v neprospěch obviněného do výroku o náhradě škody. Provedenou analogií *in favorem defensionis* dospěl dovolací soud k závěru, že tak obviněný mohl učinit (i za této specifické situace), jak bude rozvedeno dále, neboť šlo *de facto* o rozhodnutí podle § 265a odst. 2 písm. h) tr. ř. (zčásti za užití rozhodnutí pod č. 14/2005 Sb. rozh. tr.). Nejvyšší soud je v tomto případě přesvědčen, že odvolací soud měl za dané situace (rozvedené níže) povinnost přezkoumat podle § 254 odst. 2 tr. ř. rovněž správnost výroku o vině (viz rozhodnutí pod č. 20/2004 a č. 54/2002-II. Sb. rozh. tr.), neboť vytýkané vady měly svůj původ ve výroku o vině. Státní zástupce svým odvoláním napadal vadný výrok o náhradě škody v rozsudku soudu prvního stupně, který neuložil obviněnému povinnost nahradit škodu, ač ta byla součástí skutkových zjištění obsažených ve skutkové větě výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně (přitom bylo zřejmé, že obviněný po celé trestní řízení zpochybňoval takto vypočtenou škodu a především nechtěl, aby bylo mu uloženo ji nahradit). Pokud by ale ke svému rozhodnutí odvolací soud nepřistoupil ryze formalisticky a nepřiznal poškozeným nárok

na náhradu škody jen proto, že mu takovou povinnost ukládá ustanovení § 228 odst. 1 tr. ř., ale skutečně by rozsoudil spor, zda má obviněný zaplatit určitou částku poškozeným, v jaké výši ji má zaplatit, zda jde o škodu, nemajetkovou újmu či bezdůvodné obohacení, podle jakého hmotněprávního ustanovení je možné uložit obviněnému takovou částku k zaplacení, musel by se nutně zabývat i tím, zda skutečně obviněný v dané výši popsané ve skutkové větě výrokové části takovou škodu také svým jednáním poškozeným způsobil, tedy musel by přezkoumat z tohoto důvodu podle § 254 odst. 2 tr. ř. i výrok o vině, což však odvolací soud zjevně neučinil (alespoň se o tom ve velmi stručném odůvodnění svého rozhodnutí nezmiňuje). Kdyby ovšem odvolací soud přezkoumal výrok o vině z pohledu vytýkaných vad chybného výroku učiněného v adhezním řízení i výrok o vině, musel by dospět k závěru, že byl učiněn na základě chybného procesního postupu soudu prvního stupně, který nedostal své úloze nestranného soudu, akceptoval bez výhrad vadný popis skutku obsažený v obžalobě, ač obviněný upozorňoval na některé vady, a přiměl obviněného k prohlášení nesporných skutečností, přičemž nedostal své povinnosti chránit základní zásady, jimiž je trestní řízení ovládáno, jak bude zmíněno níže.

č. 31

15. Dále je třeba poznamenat, že provést přezkum napadeného rozsudku (včetně jeho výroku o vině) z podnětu odvolání toliko státního zástupce podaného v neprospěch obviněného může a má odvolací soud nejen v neprospěch obviněného, ale i v jeho prospěch. To vyplývá ze stanoviska Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 303/2012, publikovaného pod č. 21/2013 Sb. rozh. tr.: „Odvolací soud může na podkladě odvolání podaného státním zástupcem pouze v neprospěch obviněného zrušit nebo změnit napadený rozsudek soudu prvního stupně nejen v neprospěch obviněného, ale i v neprospěch a ve prospěch obviněného a také výlučně v jeho prospěch. Takovému rozhodnutí nebrání ani skutečnost, že obviněný se po vyhlášení rozsudku výslovně vzdal odvolání (§ 250 odst. 1 tr. ř.). Rozhodnout ve prospěch obviněného může odvolací soud pouze za splnění podmínek uvedených v ustanoveních § 254 odst. 1, 2, 3 tr. ř. a § 258 a § 259 tr. ř. V odůvodnění rozhodnutí musí takový postup řádně odůvodnit.“ Požadavek zákazu změny k lepšímu ve vztahu k obviněnému na základě odvolání státního zástupce podaného v neprospěch obviněného (zvláště, pokud by si obviněný nepodal odvolání), neodpovídá zásadám trestního řízení, ani postavení a úkolům státního zástupce a v konečném důsledku ani principu spravedlnosti, který musí ovládat rozhodování soudu v trestním řízení; zásahy do těchto principů jsou možné jen na základě zákona a v souladu s ním; v zásadě by takovým jednostranným přístupem byl narušen i účel trestního řízení (§ 1 odst. 1 tr. ř.), kterým je nade vše pochybnost především snaha náležitě zjistit trestné činy a podle zákona jejich pachatele spravedlivě potrestat (viz k tomu usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2012, sp. zn. 5 Tdo 1039/2012).

16. Lze tedy shrnout, že odvolací soud měl postupovat podle § 254 odst. 2 tr. ř. a přezkoumat i výrok o vině a ve spojení s § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř. pro podstatnou procesní vadu, ale též z dalšího důvodu podle § 258 odst. 1 písm. c) tr. ř., jak bude rozvedeno dále, zrušit rozsudek soudu prvního stupně. Proto ohledně přípustnosti podaného dovolání dospěl Nejvyšší soud k závěru, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení, tedy, že dovolatel byl oprávněn i v tomto (výjimečném) případě podat dovolání. Dále se zabýval otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označenému dovolacímu důvodu.

b) Obecně k dovolání obviněného

17. Proti rozhodnutí soudu druhého stupně podal obviněný D. B. dovolání, o jehož přípustnosti bylo pojednáno výše, které opřel o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

18. Nejvyšší soud považuje za potřebné nejprve obecně uvést, že dovolání je svou povahou mimořádným opravným prostředkem, který na rozdíl od odvolání či některých jiných opravných prostředků není možné podat z jakéhokoli důvodu, ale jen z některého z taxativně vymezených dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř., resp. podle § 265b odst. 2 tr. ř. Podání dovolání z jiného důvodu je vyloučeno. Přitom nestačí, aby zákonný dovolací důvod byl jen formálně deklarován, ale je třeba, aby námitky dovolatele svým obsahem takovému důvodu odpovídaly. Zároveň Nejvyšší soud ctí judikaturu Ústavního soudu a připomíná stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14, publikované ve svazku 72 na s. 599 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, dále např. nález Ústavního soudu ze dne 25. 3. 2014, sp. zn. II. ÚS 3142/12, publikovaný ve svazku 72 pod č. 40 na s. 471 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, podle kterého se dovolací řízení v žádném svém stadiu nenachází mimo ústavní rámec pravidel spravedlivého procesu vymezeného Úmluvou a Listinou (viz za všechny též nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 669/05 ze dne 5. 9. 2006, publikovaný ve svazku 42 pod č. 156 na s. 275 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu).

19. Na úvod je třeba uvést, že řada námitek obviněného se naprosto míjela s uplatněným dovolacím důvodem uvedeným v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., řada těchto námitek pak byla zjevně neopodstatněná (např. posouzení jednání obviněného jako účastenství, jehož trestnost dokonce podle obviněného měla zaniknout). Také je možno připomenout, že výslednou situaci, proti které nyní obviněný brojí svým dovoláním, si vlastním nevhodným procesním postupem do značné míry způsobil obviněný sám, ač byl po celou dobu řízení před soudem právně zastoupen obhájcem. Přesto všechno v zájmu zachování práva na spravedlivý proces, práva na obhajobu, dodržení základních procesních zásad, jimiž je trestní řízení ovládáno, respektu k publikované judikatuře i k právní jistotě všech subjektů na tomto řízení zúčastněných, přistoupil Nejvyšší soud k přezkumu nejen napadeného rozhodnutí, ale též procesního postupu jemu předcházejícího. Na tomto základě pak dospěl k závěru, že rozhodnutí soudů nižších stupňů nemohou obstát a je třeba je zrušit, věc vrátit soudu prvního stupně k provedení nového řízení nezatíženého podstatnými procesními vadami, jehož výsledkem bude spravedlivé rozhodnutí ve věci samé.

20. Nesprávné právní posouzení skutku, které ve svém dovolání v rámci dovolacího důvodu obviněný (s určitou mírou benevolence) uplatnil, spočívalo ve zpochybnění naplnění znaku škody. Znak škody měl odraz jednak v právní kvalifikaci skutku, neboť jde o okolnost zvlášť přitěžující, kterou je podle § 270 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku podmíněno použití vyšší trestní sazby, jednak ve výsledku i ve výroku o náhradě škody v adhezním řízení. V tomto ohledu šlo o námitky odpovídající uplatněnému dovolacímu důvodu. Obviněný v této spojitosti sice důvodně (nicméně mimo rámec uplatněného dovolacího důvodu) zpochybňoval též procesní postup zvolený soudem prvního stupně,

při utváření závěru o výši škody. Obviněný zpochybňoval výši škody po celou dobu řízení, proto tato okolnost nemohla být označena za nespornou ve smyslu § 206d tr. ř.

c) K procesnímu postupu orgánů činných v trestním řízení v této věci

21. Nejvyšší soud na tomto místě nejprve pro přehlednost poukáže na procesní postup v tomto řízení počínaje podáním obžaloby s upozorněním na jednotlivá pochybení orgánů činných v trestním řízení, která pak budou níže rozvedena.

22. Státní zástupce ve věci podal k soudu prvního stupně dne 21. 1. 2021 obžalobu pro zločin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 odst. 1, odst. 3 písm. a), b) tr. zákoníku, aniž by náležitě v souladu s judikaturou vymezil skutek tak, aby nemohl být zaměněn s jiným (viz níže), při stanovení výše škody přitom vycházel ze znaleckého posudku, který za tím účelem opatřil (k jeho nedostatkům viz dále). K této obžalobě se na výzvu soudu s poučením vyjádřil prostřednictvím své obhájkyne obviněný podáním ze dne 22. 2. 2021, v němž především zpochybňoval výši škody obsaženou v obžalobě s poukazem na relevantní judikaturu Nejvyššího soudu.

23. Soud prvního stupně poté nařídil ve věci hlavní líčení na den 9. 3. 2021. V něm pak státní zástupce přednesl obžalobu, upozornil na dřívější návrh obviněného na uzavření dohody o vině a trestu v přípravném řízení, k čemuž nedošlo, protože obviněný nesouhlasil s výší škody stanovenou znalcem a akceptovanou státním zástupcem. Po přečtení písemného vyjádření zástupce poškozených obchodních společností, že se připojují s nárokem na náhradu škody k trestnímu řízení, předsedkyně senátu podle protokolu poučila obviněného podle § 206a tr. ř., následně přerušila hlavní líčení za účelem porady obviněného s obhájkyňi o vyjádření (obsah diskuze během tohoto přerušování v tomto směru již není zaznamenán, ale z dalších pasáží protokolu je zřejmé, že nešlo o pouhou poradou obviněného s obhájcem, protože po rozhodnutí o pokračování v hlavním líčení navázal na svou předchozí řeč státní zástupce s novým návrhem a vyjádřil stanovisko, že by nesouhlasil s tím, pokud by obviněný byl sice uznán vinným a byl mu uložen trest, nicméně došlo by k odkázání poškozených na řízení ve věcech občanskoprávních). Zjevně tak probíhalo jakési dohadovací řízení mezi obviněným, obhájcem a zřejmě též soudem, ač ten by se do tohoto procesu zapojovat neměl, byla přitom předjednána varianta dalšího postupu, kterou soud zřejmě obviněnému přislíbil a skutečně také posléze využil. Poté obviněný prohlásil „veškeré skutečnosti zjištěné v přípravném řízení a vyplývající z obžaloby za nesporné“ s tím, že nežádá jejich prokazování. Podobně to učinil i předtím státní zástupce.

24. Soud prvního stupně pak podle § 206d tr. ř. rozhodl, že se upouští od dokazování skutečností, které státní zástupce a obviněný prohlásili za nesporné, a to „všech zjištěných v přípravném řízení, vyplývajících z obžaloby a zjištěných dosud v řízení před soudem“. Z takového prohlášení přitom vůbec není jasné, o jaké skutečnosti jde (tak např. jen v otázce škody se v přípravném řízení zmiňovaly různé částky, jiné uplatňovali poškození, jiná byla ve znaleckém posudku, vůbec není jasné, co se mínilo skutečnostmi zjištěnými v řízení před soudem, před nímž do té doby nebyl proveden jediný důkaz, byly opět míněny „skutečnosti“ obsažené v podáních poškozených, zejména pokud jde o výše škod, které po obviněném žádali nahradit,

nebo šlo o výše škod uvedených v obžalobě?). Takové označení nesporných skutečností je naprosto nedostatečné, vadné, navíc o nespornou skutečnost, o níž by nebyly důvodné pochybnosti, jak bude zmíněno níže, vůbec nešlo.

25. Soud prvního stupně pak neprováděl žádné dokazování a udělil stranám slovo k závěrečným řečem, v jejichž rámci obviněný prostřednictvím své obhájky znovu zopakoval, že nesouhlasí s výší škody. Přesto soud prvního stupně zcela nekriticky převzal petit obžaloby a obviněného ve shodě s ní uznal vinným, jak bylo rozvedeno shora. K dotazu předsedkyně senátu se pak obviněný vzdal práva odvolání, státní zástupce to učinil jen ohledně výroku o vině a trestu, ponechal si lhůtu ohledně výroku o náhradě škody (není tedy pravdou, jak tvrdil dovolatel, že by se zcela vzdal odvolání ohledně všech výroků).

26. Státní zástupce pak napadl rozsudek odvoláním v neprospěch obviněného, jímž žádal zrušit napadený rozsudek ve výroku učiněném v adhezním řízení a uložit obviněnému povinnost nahradit poškozeným škodu. K tomu se znovu obsáhle vyjádřil obviněný s tím, že nesouhlasí s výší škody.

27. Odvolací soud pak ve veřejném zasedání konaném dne 29. 4. 2021, aniž by ve věci provedl jediný důkaz, přisvědčil názoru státního zástupce a bez dalšího bližšího odůvodnění jen s odkazem na § 228 odst. 1 tr. ř. (který stanoví pouze procesní povinnost rozhodnout) přiznal poškozeným jednotlivé nároky na náhradu způsobené škody uvedené ve skutkové větě v rozsudku soudu prvního stupně. V odůvodnění svého rozhodnutí se nikterak nevypořádal s tím, zda výše škody byla správně zjištěna, nezabýval se ani jinými hmotněprávními předpoklady pro přiznání tohoto nároku a jeho rozhodnutí je v tomto ohledu prakticky nepřezkoumatelné.

28. Z uvedeného přehledu vyplývá souhrn celé řady na sebe postupně navazujících a v některých případech i podstatných procesních vad v postupu orgánů doposud činných v tomto trestním řízení, pro které rozhodnutí soudů nižších stupňů nemohou obstát, neboť nejsou spravedlivým výsledkem vadně vedeného trestního procesu. Vše ovšem počíná vadami nedostatečných skutkových zjištění, které orgány činné v trestním řízení, byť na ně obviněný opakovaně upozorňoval, zcela ignorovaly a nedaly tak průchod zásadě materiální pravdy, která je přes zavedení konsenzuálních způsobů vyřízení trestních věcí stále výchozí základní zásadou, již je ovládán trestní proces (přitom i níže uvedená novela, kterou byly tyto způsoby v hlavním líčení připuštěny, s ní počítá a poskytuje jí ochranu).

d) K vadám skutkových zjištění o výši škody

29. Především je možno v daném trestním řízení orgánům činným v trestním řízení, zejména pak soudům, které mají rozhodovat nezávisle a nestranně, vytknout nekritické akceptování v přípravném řízení opatřeného znaleckého posudku z oboru ekonomika prof. Ing. V. S., CSc. Ač proti němu byly vznášeny relevantní námitky ze strany obhajoby, orgány činné v trestním řízení se jimi bezdůvodně odmítly zabývat. Z důvodů těchto výhrad by dokonce v hlavním líčení, pokud by v něm bylo prováděno dokazování, ani neměl být takový znalecký posudek přečten podle § 211 odst. 5 tr. ř., i kdyby s tím strany souhlasily (popřípadě souhlas obviněného byl presumován), protože rozhodně není možno konstatovat, že nejsou pochybnosti o správnosti a úplnosti tohoto posudku.

Tím spíše není možno na takovém posudku, který dokonce doposud nebyl ani jako důkaz proveden, stavět výrok o vině, jako tomu bylo v dané věci. Aniž by Nejvyšší soud měl možnost znalce vyslechnout, již ze samotného písemného vyhotovení je patrné, že výhrady vznesené obviněným proti tomuto posudku v průběhu přípravného řízení i v řízení před soudem jsou zcela důvodné.

30. Pokud se postup znalce zjednoduší, je ve své podstatě založen na prosté matematické operaci spočívající v součinu dvou údajů, a sice počtu stažení audiovizuálních děl a znalcem odhadnuté průměrné ceny stažení jednoho filmu u on-line půjčoven či tzv. streamovacích služeb (dále zjednodušeně jen „streamovací služby“). Je třeba souhlasit s obviněným, že takový postup zjištění škody vůbec neodpovídá judikatuře Nejvyššího soudu, jak ji mimo jiné též znalec zmiňoval (ale neřídil se jí), neboť již v minulosti bylo konstatováno, že nikoli každý, kdo si stáhne zdarma nějaké dílo, by tak učinil i v případě, že by za něj musel zaplatit, naopak je třeba při stanovení výše ušlého zisku vycházet z toho, kolik by býval získal poškozený, nebýt jednání pachatele protiprávně zpřístupňujícího chráněná díla (viz rozhodnutí pod č. 39/2015 Sb. rozh. tr.). Dále je zcela důvodná výhrada obviněného, že znalec zaměňoval cenu za stažení jednoho díla a výši zisku poškozených obchodních společností, držitelů autorských práv, když i laikovi musí být jasné, že jde o dva zcela různé ekonomické ukazatele, že poskytovatelé streamovací služby (subjekty odlišné od držitelů autorských práv) celou získanou částku nepřeučtovávají držitelům autorských práv, protože v ceně za stažení musí být zahrnuty i jejich nemalé provozní náklady, ale též jejich marže. Dále lze posudku vytknout, že je založen na zcela nepřezkoumatelném postupu, jakým znalec dospěl k závěru, že jedno stažení filmu stojí v průměru 55 Kč. K tomuto jedinému údaji, který má být hlavním přínosem opatřeného znaleckého posudku (protože jinak jde ve zbytku o rovnici s prostým součinem dvou členů, jak bylo zmíněno shora, tedy počtu stažení a odhadem stanovené průměrné ceny jednoho stažení, k níž není třeba žádné odbornosti, ale jde o prostý matematický úkon vyučovaný na základní škole), znalec nabídl přehled cen u některých vybraných poskytovatelů streamovacích služeb, pak ale některé nedůvodně vyřadil, přitom vůbec není jasné, jak ze zbývajících údajů o různých cenách dospěl k hodnotě 55 Kč za jedno stažení, když sám přiznával, že u celé řady služeb bylo možno filmy pořídit za částky výrazně nižší (nejnižší byla 17,30 Kč za jedno stažení). Ani postup spočívající v jakémsi zprůměrování cen na trhu by nemohl odpovídat tradičnímu postupu v trestním řízení založeném na prokázání minimální míry škody (vychází se z nejnižší ceny na trhu). Kromě toho takový paušální přístup není správný i z řady dalších důvodů, na něž doposud nebylo poukazováno. Sám znalec připouštěl, že ceny filmů u téhož poskytovatele streamovací služby mohou být rozličné, a to v závislosti na dalších faktorech (např. zda jde o novinku či starší film, jde o film v celosvětové distribuci, o film produkce amerických filmových studií, film evropský nebo dokonce tuzemský film, tzv. film artový, pro úzký okruh zájemců, festivalový atd.).

31. Je zjevné, že nějaké alespoň hrubší rozřazení filmů do různých cenových kategorií znalec ani policejní orgán, resp. posléze státní zástupce či soud vůbec neprováděli, nevedli k tomu žádné dokazování, vůbec se nezabývali ani tím, zda některé z filmů, které měl obviněný umístit na uvedené servery, nebyly i oficiálně tehdy nabízeny zdarma ke stažení apod. V této spojitosti vzbuzuje největší pochybnosti závěr o způsobení škody

neznámému držiteli autorských práv, který vůbec nebyl vyhledán, a to jen proto, že není zastupován Českou protipirátskou unií, přesto i jemu měla být způsobena škoda (ačkoliv není vůbec pozitivně zjištěno, že by to takto sám poškozený vnímal).

32. Uvedené ostatně souvisí i s tím, že vlastně ze žádného z doposud učiněných meritorních rozhodnutí není vůbec patrné ani to, čí autorská práva a umístěním jakého díla měla být obviněným porušena (jak bude zmíněno níže). Je proto z uvedených důvodů zcela nedostatečných skutkových zjištění zřejmé, že na základě zmíněného znaleckého posudku nebylo možno dospět k jakémukoliv závěru o výši škody. Toho si měl být vědom již státní zástupce, posléze i soud prvního stupně, nakonec i soud odvolací, protože řadu z těchto výhrad opakovaně uplatňoval i sám obviněný, těmito výhradami se doposud žádný orgán činný v trestním řízení nezabýval, ač to u všech byla jejich povinnost, jak bude zdůrazněno níže u výhrad jejich nesprávného procesního postupu.

e) K vadám formulace popisu skutku

33. V daném případě se totiž státní zástupce dopustil další podstatné procesní vady, na kterou nijak nereagoval ani soud prvního stupně, naopak ji převzal i do svého rozsudku, čímž nesplnil svou roli spočívající v kontrole správnosti a odůvodněnosti tvrzení obsažených v obžalobě, stejně tak na to nereagoval ani soud odvolací. Jak již bylo zmíněno, v obžalobě (a vlastně i předtím v usnesení o zahájení trestního stíhání) nebyla jednoznačně identifikována příslušná autorská díla, u nichž obviněný neměl respektovat autorská práva dalších subjektů.

34. Jde ale o zcela zásadní skutkovou okolnost, která musí být popsána ve výrokové části meritorního rozhodnutí, v případě státního zástupce v žalobním návrhu obžaloby (a to namísto některých zbytečných podrobností, které vůbec nenaplnují žádný ze znaků skutkové podstaty a ani skutek jinak blíže neidentifikují, jako je např. detailní označení jednotlivých komponent počítačové soustavy, prostřednictvím níž měl obviněný svůj čin spáchat – ty je třeba identifikovat jen v případě výroků těchto věcí se týkajících, jako je výrok o trestu propadnutí věci). Tento požadavek na identifikaci jednotlivých děl, držitelů autorských práv, do nichž tím mělo být zasaženo, vyplývá z ustálené judikatury Nejvyššího soudu, ovšem připouští se v případech velmi rozsáhlého soupisu takových údajů i odkaz obsažený ve výroku rozsudku na příslušnou část trestního spisu, kde je takový soupis obsažen – viz například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 3. 2014, sp. zn. 5 Tdo 120/2014, případně usnesení ze dne 18. 3. 2020, sp. zn. 5 Tdo 117/2020, přiměřeně též usnesení ze dne 9. 12. 2020, sp. zn. 5 Tdo 1231/2020. V každém případě je ale nezbytné pro zachování práva na obhajobu a práva na spravedlivý proces, aby obviněný po celou dobu trestního řízení věděl, do jakých práv jakým způsobem měl zasáhnout, aby se právě také mohl bránit zařazení určitých děl do takového soupisu s tím, že šlo o díla volná, u nichž nejsou majetková autorská práva chráněna.

35. Taková přesná identifikace je také nezbytná pro jednoznačné vymezení skutku tak, aby nemohl být zaměněn s jiným, je tak rozhodující pro zachování jeho totožnosti, aby v budoucnu nemohl být obviněný znovu stíhán pro šíření týchž děl ve stejném období. Je tedy určující pro vytvoření překážky věci rozhodnuté (*exceptio rei iudicatae*) a pro zamezení porušení principu zákazu dvojího stíhání a odsouzení pro totéž (princip *ne bis in idem*). Tato zřetelná vada popisu skutku, jak na ni opakovaně

upozorňuje ve své judikatuře i Nejvyšší soud, však nebyla soudem prvního stupně státnímu zástupci nijak vytknuta, naopak soud prvního stupně nekriticky a chybně převzal popis skutku z petitu obžaloby do enunciatu svého rozsudku.

f) K vadám procesního postupu při využití konsenzuálních způsobů vyřízení trestní věci

36. Dovolací soud připomíná, že s účinností od 1. 10. 2021 došlo zákonem č. 333/2020 Sb. k novelizaci mimo jiné i trestního řádu, do něhož byla též zavedena ustanovení § 206a až § 206d tr. ř. upravující tzv. konsenzuální způsoby řešení trestních věcí (a to s využitím prací na rekonstrukci trestního řízení). Tyto instituty (sjednání dohody o vině a trestu, prohlášení viny, označení nesporných skutečností) mají za cíl zrychlit trestní řízení, zjednodušit jej, případně i zcela vyloučit potřebu vést dokazování o skutečnostech, které lze označit za nesporné, v mezích, v jakých se strany na takovém postupu shodnou, nejsou-li zároveň důvodné pochybnosti o správnosti takového postupu. Posiluje se tak kontradiktornost trestního řízení (ve smyslu hledání pravdy a spravedlnosti) s ohledem na požadavky zrychlení trestního řízení, zásady hospodárnosti a v konečném důsledku také efektivity trestání a naplnění záměrů tzv. restorativní justice. Zároveň je však nutno mít na druhou stranu na paměti, že stále platí základní zásady trestního řízení, v tomto kontextu zejména zásada materiální pravdy (§ 2 odst. 5 tr. ř.), presumpce nevinu a zásada vyhledávací, nežádoucí je též vytvářet na obviněného jakýkoliv nátlak, aby některý z konsenzuálních způsobů řešení trestních věcí využil, neboť takový postup by byl v rozporu s principem zákazu nucení k sebeobviňování (*nemo tenetur se ipsum accusare*) – blíže k potřebě dodržování základních zásad při využívání těchto institutů viz přiměřeně ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2263 a násl.

37. Orgány činné v trestním řízení by v žádném případě neměly rezignovat na zjištění skutečného stavu věci, o kterém nejsou důvodné pochybnosti, a to ani tehdy, pokud by se na tom strany shodly. Jinými slovy nelze akceptovat cokoli za nesporné skutečnosti, příp. za prohlášení viny či v rámci dohody o vině a trestu, a to jen proto, že mezi stranami existuje na tom konsenzus, ač je zřejmé, že to neodpovídá pravdě. První pojistkou, že nedojde k takovému nesprávnému konsenzu na něčem, co zjevně neodpovídá pravdě, je činnost státního zástupce, pro kterého též platí základní zásady, jimiž je ovládáno trestní řízení. Další pojistka je dána soudu prvního stupně, který zjevně nesprávný konsenzus nemá akceptovat – viz celou řadu pojistek, podle nichž nemá dosaženou dohodu o vině a trestu soud o ní rozhodující akceptovat – v § 314o odst. 1 písm. b), § 314p, § 314q odst. 3 tr. ř. (zejména k ověření stanoviska obviněného a znalosti důsledků), § 314r odst. 2 tr. ř. (k důvodům, proč dohodu o vině a trestu neschválí), na který mimo jiné odkazuje i § 206b odst. 3 tr. ř. K důvodům nepřijetí prohlášení viny viz § 206c odst. 5 tr. ř. (není-li v souladu se zjištěným skutkovým stavem nebo zjistí-li závažné porušení práv obviněného v předchozím řízení, nemusí přijmout ani z dalších důvodů), v případě nesporných skutečností jde o § 206d tr. ř. (pokud není závažného důvodu o těchto prohlášeních pochybovat). Soud prvního stupně musí na podanou obžalobu nahlížet kriticky, to znamená, že již při předběžném projednání obžaloby nebo při jejím přezkoumání samosoudcem si musí ověřit, zda byly v přípravném řízení mimo jiné zjištěny základní skutkové okolnosti, bez kterých není možné v hlavním líčení rozhodnout, tedy musí zároveň ověřit, zda skutková tvrzení

obsažená v petitu obžaloby mají svůj podklad v důkazech vyplývajících z důkazních prostředků opatřených v přípravném řízení.

38. Kromě zmíněných vad chybných skutkových zjištění ohledně škody údajně obviněným způsobené a nedostatečného vymezení skutku se soud prvního stupně ve svém procesním postupu dopustil též dalších hrubých procesních pochybení. Především vůbec nereagoval na výhrady obviněného vůči skutkovému popisu obsaženému v obžalobě, neposkytl tak ochranu základní zásadě tzv. materiální pravdy ve smyslu § 2 odst. 5 tr. ř., ač mu to ukládá i ustanovení o konsenzuálním způsobu vyřízení trestní věci, který byl v daném případě využit, a sice § 206d tr. ř. (soud může rozhodnout o upuštění od dokazování tzv. nesporných skutečností, pokud s ohledem na ostatní zjištěné skutečnosti není závažného důvodu o těchto prohlášeních pochybovat).

39. Vadný však byl již předcházející postup soudu prvního stupně, resp. předsedkyně senátu. Především z protokolu o hlavním líčení vyplývá, že při jeho přerušení došlo k jakési mimoprotokolární dohodě, že soudkyně uloží mírný trest na samé dolní hranici zákonné trestní sazby, pokud obviněný nebude brojit proti výroku o vině, tento trest zjevně akceptoval i státní zástupce, nikoli však se soudem dohodnutý výrok o náhradě škody. Takový postup již hraničí se zapovězeným principem *nemo tenetur se ipsum accusare*, protože obviněný, kterému hrozil nepodmíněný trest odnětí svobody, pokud by nebyl tento trest uložen na samé dolní hranici zákonné trestní sazby (3 roky až 8 let), byl v podstatě nucen vzdát se svých výhrad proti formulaci popisu skutku se stanovenou vysokou škodou, ač s ní vůbec nesouhlasil, jak opakovaně zdůrazňoval. Jen na okraj lze v této spojitosti poznamenat, že v tomto směru byla zcela naivní představa obviněného, že by znak škody obsažený jen ve výroku o vině mu nebyl k tíži, pokud by poškození byli odkázáni na řízení ve věcech občanskoprávních, protože v těchto řízeních je civilní soud vázán výrokem odsuzujícího rozsudku v trestní věci, tj. včetně konstatování o způsobení škody v určité výši (viz k tomu § 135 odst. 1 o. s. ř. a stanovisko pod č. 22/1979 Sb. rozh. obč.).

40. Takové případy nepřijatelného nátlaku na vůli obviněného při využívání konsenzuálních způsobů vyřizování trestních věcí zapovídá i judikatura Evropského soudu pro lidská práva (převážně k dohodám o vině a trestu, o níž tu však ve své podstatě materiálně do jisté míry šlo, byť formálně soud prvního stupně využil institut označení nesporných skutečností). Podle Evropského soudu pro lidská práva Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, u nás publikovaná pod č. 209/1992 Sb. (dále ve zkratce jen „Úmluva“), v zásadě nevylučuje, aby se dotčená osoba vzdala práva na soud, neboť takové vzdání se práva je výhodné jak pro dotčené osoby, tak pro státní orgány, podléhá však striktní kontrole. Právo na soud má v demokratické společnosti tak mimořádný význam, že je osoba nemůže ztratit jen proto, že přistoupila na mimosoudní dohodu, a proto vyžaduje Evropský soud pro lidská práva zvláště pozornou kontrolu takových opatření. Jednou z podmínek, kterou je v každém případě třeba splnit, je absence donucení. Jistá míra donucení pramení již ze samotné podstaty institutů o konsenzuálních způsobech vyřizování trestních věcí, při nichž je nabídkou za nižší trest požadováno doznání obviněného, nesmí zde však být velký nepoměr mezi tím, co obviněnému hrozí, pokud by se nedoznal, a postihem, který je mu výměnou

za doznání nabízen. Na to Evropský soud pro lidská práva poukazoval v řadě svých rozhodnutí, v nichž precizoval požadavky na využití těchto procesních prostředků – viz zejména rozhodnutí Deweer proti Belgii z 27. 2. 1980 (série A č. 35, č. 69/03/75, zejména § 49 až § 51), Le Compte, Van Leuven a De Meyere proti Belgii z 23. 6. 1981 (č. 6878/75 a 7238/75, zejména § 59), Philip Hall proti Spojenému království z 19. 2. 2002 (č. 65327/01), Lutz proti Německu z 25. 8. 1987 (č. 9912/82) Babar Ahmad a další proti Spojenému království z 6. 7. 2010 (č. 24027/07 a další), či Sodadžiev proti Bulharsku z 5. 10. 2006 (č. 58733/00). Evropský soud pro lidská práva přitom konstatoval, že presumpce nevinny je zárukou v individuálním zájmu obviněného, s níž sice může obviněný libovolně disponovat, tedy může se jí i vzdát, uzná-li vinu, nicméně při vzdání se práva na spravedlivý proces se všemi jeho atributy musí obviněný učinit prohlášení svobodně, a to jak výslovně, tak i mlčky, zároveň musí být jeho prohlášení jednoznačné, musí být předtím dostatečně informován a srozuměn s následky svého prohlášení, které musí být úředně zaprotokolováno, aby nedošlo k porušení práva na spravedlivý proces. Více k tomu viz v odborné literatuře, například ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2265 a násl., REPÍK, B. Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo. Praha: ORAC, 2002, s. 97 a násl.; BERGER, V. Judikatura Evropského soudu pro lidská práva. 1. české vydání. Praha: IFEC, 2003, s. 172; a především KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. Evropská úmluva o lidských právech. Praha: C. H. Beck, 2012, zejména s. 618, 780 a násl.

č. 31

41. Této významné roli ochrany zákonnosti, spravedlivého procesu a spravedlivého posouzení věci však soud prvního stupně nedostál. Naopak se podílel na nepřijatelném nátlaku na obviněného, ač bylo zjevné, že jeho vůle byla jiná, že s výší škody nesouhlasil, přistoupil na prohlášení skutečností za nesporné jen proto, aby dosáhl mírného potrestání, tedy mírného výroku o trestu, tj. podmíněnému trestu odnětí svobody, když mu reálně hrozil i trest odnětí svobody nepodmíněný, který by musel být využit, pokud by nebyl takový trest vyměřen na samé dolní hranici zákonné trestní sazby.

42. Soudu prvního stupně lze vytknout také ledabylý postup při poučení obviněného o možnosti využití konsenzuálních způsobů vyřízení trestních věcí, jakož i důsledků takového postupu.

43. Především ale soud prvního stupně jednotlivé skutečnosti, které snad měly být prohlášeny za nesporné, jednoznačně neidentifikoval. Jím užitá formulace „veškeré skutečnosti zjištěné v přípravném řízení a vyplývající z obžaloby“, resp. „všech zjištěných v přípravném řízení, vyplývajících z obžaloby a zjištěných dosud v řízení před soudem“, jsou zmatečné, neurčité a nemohou být podkladem pro skutkové závěry přenesené do skutkové věty výrokové části rozsudku, a to i kdyby jinak mezi obviněným a státním zástupcem nebyl žádný spor o některém ze skutkových tvrzení státního zástupce obsažených v obžalobě, jako tomu bylo v této věci. Již shora bylo naznačeno, že jen o výší způsobené škody se do rozhodnutí soudu vedl spor, jiné částky uplatňovali poškození, jiná vyplývala ze znaleckého posudku, který ale důvodně zpochybňoval obviněný (viz výše). Vůbec není zřejmé ani to, co soud myslel skutečnostmi zjištěnými dosud v řízení před soudem, před nímž neprobíhalo žádné dokazování, a tedy nemohly být zjištěny ani žádné skutečnosti.

44. Institut označení nesporných skutečností je až ten třetí v pořadí (za dohodou o vině a trestu a prohlášením viny), pokud je mezi obviněným a státním zástupcem nejnižší míra konsenzu, o němž navíc nejsou důvodné pochybnosti, tento konsenzus se zásadně má vztahovat ke skutkovým tvrzením obsaženým v petitu obžaloby, a to buď všem, anebo jejich části, má být využíván tehdy, pokud obviněný nesouhlasí se státním zástupcem zcela ohledně viny (skutku i právní kvalifikace), trestu a případně ochranného opatření, a není namístě uzavřít dohodu o vině a trestu, resp. pokud nemůže prohlásit vinu podle § 206c tr. ř. (předpokladem je souhlas se skutkem i právní kvalifikací). K důvodům zavedení těchto institutů viz ŠÁMAL, P., ŘÍHA, J., STRYA, J. Odklony v justiční praxi. Trestněprávní revue č. 9/2019, s. 177 až 186, č. 10/2019, s. 202 až 206).

45. Pokud tedy soud prvního stupně nechá prohlásit strany určité skutečnosti za nesporné (není-li závažných důvodů o nich pochybovat) a následně chce upustit od dokazování takto označených nesporných skutečností, musí je jednoznačně identifikovat, tj. nejlépe je vyjádřit výslovně ve výroku svého usnesení učiněného podle § 206d tr. ř. Postačí však i jednoznačná jejich identifikace prostřednictvím odkazu na konkrétní pasáž obsaženou v trestním spisu, která je stranám známa a s níž se mohly seznámit, typicky na petit obžaloby (např. upouští se od dokazování všech skutečností obsažených ve skutkové větě v tzv. petitu obžaloby státního zástupce ze dne ..., sp. zn. ..., které strany prohlásily za nesporné). Není však možné založit výrok o vině na zcela nejednoznačném a zmatečném výroku, jako tomu bylo v této věci.

46. Především ale soud prvního stupně sám jen na základě znalosti spisu měl dospět k závěru, že o výši škody, jak byla tvrzena státním zástupcem v obžalobě, je více závažných důvodů pro pochybnosti, jak bylo rozvedeno shora, tedy vůbec neměl podle § 206d tr. ř. *in fine* akceptovat prohlášení stran této skutečnosti za nespornou a měl ve vztahu k této okolnosti provést dokazování, resp. vyzvat státního zástupce, aby tvrzenou výši škody prokázal. Jednak tato skutečnost (výše způsobené škody) nebyla nesporná, jednak by měl mít sám soud závažný důvod o ní pochybovat. Pokud by i přes upozornění, že zmíněným znaleckým posudkem nebyla prokázána, státní zástupce trval na správnosti svých tvrzení a na nich založené právní kvalifikaci, měl v tomto rozsahu uložit státnímu zástupci tento znak také prokázat. Nabízelo se ovšem i ponechání toliko jediného kvalifikačního znaku, pro který by i nadále šlo o zločin s trestní sazbou trestu odnětí svobody v rozpětí 3 roky až 8 let, a sice ponechání toliko kvalifikačního znaku v podobě spáchání činu ve velkém rozsahu ve smyslu § 270 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku, přičemž písm. a) téhož odstavce by bylo zcela vypuštěno ve spojitosti s vypuštěním tvrzené škody ze skutkové větě (srov. k tomu rozhodnutí č. 39/2015 Sb. soud. rozh. tr.).

g) K chybnému postupu odvolacího soudu

47. K nápravě zmíněných vad skutkových zjištění, hmotněprávní kvalifikace i procedurálních vad nedošlo ani v řízení odvolacím, ač k tomu měl odvolací soud příležitost. Již shora bylo rozvedeno, že odvolací soud, který sice rozhodoval z podnětu odvolání státního zástupce podaného v neprospěch obviněného do výroku o náhradě škody, mohl a měl přezkoumat nejen tento samotný výrok, ale podle § 254 odst. 2 tr. ř. měl přezkoumat též výrok o vině, neboť oba výroky byly úzce provázány. Sám odvolací soud svůj nový výrok o náhradě škody odůvodnil vlastně jen tím, že výše škody je součástí skutkové větě výroku o vině, který nebyl opravným prostředkem napaden, a proto musel

uvedený závěr o výši škody, jímž byl vázán, promítnout i do nového adhezního výroku. Odvolací soud se však opomněl zabývat ustanovením § 254 odst. 2 tr. ř., podle něhož lze přezkoumat i výrok odvoláním nenapadený, pokud v něm má vytýkaná vada svůj původ a pokud oprávněná osoba i proti němu mohla brojít odvoláním. Obě uvedené podmínky tohoto ustanovení byly splněny. Přitom odvolací soud není limitován tím, že státní zástupce podal odvolání v neprospěch obviněného, protože na podkladě takového odvolání může rozhodnout i ve prospěch obviněného (viz zmíněné stanovisko pod č. 21/2013 Sb. rozh. tr.).

48. Pokud by se odvolací soud seriózně zabýval rozhodováním v adhezním řízení a nepostupoval ryze formalisticky jen s odkazem na procesní normu (§ 228 odst. 1 tr. ř.), podle níž má takové rozhodnutí učinit, nebrání-li tomu však zákonné překážky, musel by dospět k závěru, že výrok o vině rozsudku soudu prvního stupně v části týkající se výše škody nemůže obstát. To by ovšem musel odvolací soud respektovat judikaturu Ústavního soudu (viz čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky), podle níž se na rozhodování trestních soudů v adhezním řízení musí klást stejné nároky jako na soudy civilní. Soud druhého stupně sice zcela změnil adhezní výrok rozsudku soudu prvního stupně, pro své rozhodnutí však neprovedl jediný důkaz, své rozhodnutí ani nijak neodůvodnil s oporou o hmotněprávní předpis, podle něhož by měl obviněný za škodu odpovídat, nezabýval se vůbec podmínkami takové odpovědnosti. Zcela rezignoval na náležitě odůvodnění výroku o náhradě škody ve smyslu § 125 odst. 1 tr. ř., jeho rozhodnutí je tak nepřezkoumatelné. K náležitostem odůvodnění tohoto výroku viz z odborné literatury např. JELÍNEK, J., ŘÍHA, J., SOVÁK, Z. Rozhodnutí ve věcech trestních. 4. vydání. Praha: Leges, 2018, zejména str. 346 a násl.; z bohaté judikatury lze odkázat například na nález Ústavního soudu ze dne 20. 10. 2009, sp. zn. II. ÚS 1320/08, publikovaný ve svazku 55 pod č. 218 na s. 47 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu, anebo na nález Ústavního soudu ze dne 30. 3. 2012, sp. zn. III. ÚS 2954/11, publikovaný ve svazku 64 pod č. 69 na s. 781 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu.

49. Nejvyšší soud tak dal dovolateli za pravdu v tom, že v dané věci došlo k chybnému hmotněprávnímu posouzení skutku, pokud bylo užito ustanovení § 270 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku o způsobení škody velkého rozsahu. Tento závěr soudy nižších stupňů učinily na základě procesního postupu, který byl v rozporu s celou řadou základních zásad ovládajících trestní řízení (zejména v rozporu se zásadou stíhání jen ze zákonných důvodů a způsobem, který stanoví zákon, s právem na obhajobu, principem oficiality, zásadou zjištění materiální pravdy, se zásadou vyhledávací, s právem na spravedlivý proces, se zákazem nucení k sebeobviňování atd.). Byť tedy šlo primárně o zpochybnění skutkového závěru, který ale měl svůj odraz v právní kvalifikaci, bylo třeba poskytnout obviněnému ochranu před zjevně nespravedlivým odsouzením a napadený rozsudek soudu druhého stupně i jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně zrušit. V dalším řízení bude třeba nejasnosti ohledně výše škody jednoznačně rozptýlit, popř. se nechává orgánům ve věci dále činným na zvážení, zda není dostačující využití druhé z kvalifikačních okolností v podobě spáchání činu ve velkém rozsahu. Kromě toho bude mít soud prvního stupně znovu příležitost, aby ve spolupráci se státním zástupcem upravil popis skutku tak, aby byl jednoznačně identifikovatelný skutek, pro který je toto řízení vedeno a o němž má být meritorně rozhodnuto, jak bylo rozvedeno výše.

Soud prvního stupně bude mít též příležitost napravit předchozí vadný procesní postup, který vedl k nespravedlivému rozhodnutí.

V.

Závěrečné shrnutí

50. Lze tak uzavřít, že námitky obviněného D. B. byly alespoň v části přípustné i důvodné. Nejvyšší soud na podkladě jím podaného dovolání přezkoumal zákonnost a odůvodněnost výroků napadeného rozhodnutí a zjistil, že v dané věci nemůže obstát jak rozsudek soudu druhého stupně, tak ani rozsudek soudu prvního stupně z celé řady důvodů, které byly zmíněny shora. Proto Nejvyšší soud k dovolání obviněného zrušil podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. jak napadený rozsudek odvolacího soudu, tak i jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně, zároveň zrušil i všechna rozhodnutí na ně obsahově navazující, pokud zrušením pozbyla podkladu.

51. V následném trestním řízení je třeba napravit shora vytčená procesní pochybení a učinit kroky vyplývající z výše uvedených pasáží. Především bude třeba upravit skutkovou větu obsaženou v petitu obžaloby a posléze nekriticky převzatou soudem prvního stupně, a to v součinnosti se státním zástupcem. Jde především o identifikaci děl chráněných autorským právem, do kterého měl obviněný zasáhnout, označení skutečně těch filmů, které této ochraně podléhají. Pokud státní zástupce setrvá na tom, že činností obviněného byla poškozeným způsobena nějaká škoda, musí ji též bez důvodných pochybností prokázat. Soudy pak musí nestranně a nezávisle o podané obžalobě proti obviněnému rozhodnout, musejí přitom postupovat v souladu se základními principy, jimiž je ovládáno trestní řízení tak, aby výsledkem jejich postupu bylo spravedlivé rozhodnutí.

52. Nejvyšší soud dále považuje za vhodné doplnit své úvahy v naznačeném směru upozorněním na obecně závaznou judikaturu Ústavního soudu (čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky), který se k možnostem aktivního prokazování viny obviněného soudem bez náležité aktivity státního zástupce jako veřejného žalobce opakovaně vyjadřoval. V tomto směru lze odkázat zejména na nález Ústavního soudu ze dne 14. 5. 2008, sp. zn. II. ÚS 2014/07, uveřejněný pod č. 86/2008 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, v němž Ústavní soud uvedl: „Odsouzení pachatele trestné činnosti je v souladu s čl. 80 Ústavy České republiky primárně věcí státního zastupitelství. Je to tedy státní zastupitelství, kdo nese odpovědnost za to, aby soudu předložená trestní věc byla podložena procesně použitelnými důkazy potřebnými k rozhodnutí o vině a trestu v souladu s podanou obžalobou. Obecné soudy se proto nikdy nesmějí stavět do pozice pomocníka veřejné žaloby usilujícího rovněž o odsouzení, a nelze k takovému výkladu rolí těchto institucí dospět ani výkladem § 2 odst. 5 alinea ultima tr. ř. Posledně uvedené zákonné ustanovení totiž v souladu s ústavními principy spravedlivého procesu a z nich vyplývajícího rozvržení rolí jeho jednotlivých účastníků nutno vykládat tak, že je soud povinen doplňovat dokazování v rozsahu potřebném pro spravedlivé rozhodnutí, které nemusí být nutně odsuzující.“ Výtku neprovádění důkazů (např. ohledně zjištění, jak bylo nakládáno s účetnictvím) v řízení před soudem prvního nebo i druhého stupně je tak nutno primárně směřovat vůči státnímu zástupci, který by měl aktivně jím tvrzenou vinu před soudem prvního stupně prokazovat, na soudu potom je rozhodnutí, zda navržené důkazy provede, či v souladu s judikaturou týkající se tzv. opomenutých

důkazů jejich provedení zamítne (k tomu srov. rozsáhlou judikaturu zejména Ústavního soudu, např. náleží Ústavního soudu ze dne 12. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 95/97, náleží Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. I. ÚS 733/01, náleží Ústavního soudu ze dne 10. 10. 2002, sp. zn. III. ÚS 173/02, náleží Ústavního soudu ze dne 18. 11. 2004, sp. zn. III. ÚS 177/04, náleží Ústavního soudu ze dne 18. 3. 2010, sp. zn. III. ÚS 3320/09, a mnohé další). Podobně je třeba připomenout i judikaturu Ústavního soudu týkající náležitěho popisu skutku, jenž v nálezu ze dne 24. 4. 2006, sp. zn. I. ÚS 670/05, uveřejněném ve svazku 41 pod č. 88 Sbírkou nálezů a usnesení Ústavního soudu, uvedl, že péče o dokonalost popisu skutku náleží především aktivitě obžaloby, nikoli aktivitě soudu, který se odstraňováním takové vady podílí na prokazování viny obviněného, což rozhodně nelze chápat jako nestranné rozhodování o vině či nevině (byť je k tomu nucen trestním řádem v § 2 odst. 5 *in fine* tr. ř.).

53. Nejvyšší soud dále připomíná, že podle § 265s odst. 1 tr. ř. jsou orgány činné v trestním řízení vázány právním názorem Nejvyššího soudu vysloveným v tomto rozhodnutí o dovolání a jsou též povinny respektovat zákaz změny k horšímu (*reformationis in peius*) ve smyslu § 265s odst. 2 tr. ř.

54. Protože vady napadeného rozhodnutí zjištěné na podkladě důvodně podaného dovolání obviněného nebylo možno odstranit v případném veřejném zasedání dovolacího soudu, rozhodl Nejvyšší soud o tomto dovolání podle § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. v neveřejném zasedání.

č. 32

č. 32

Ustanovení § 58 odst. 5 tr. zákoníku o mimořádném snížení trestu odnětí svobody nelze užít, pokud státní zástupce neoznačil obviněného za spolupracujícího ve smyslu § 178a tr. ř. Případnou spolupráci obviněného s orgány činnými v trestním řízení pak lze zohlednit při úvaze o druhu a výměře trestu jako polehčující okolnost podle § 41 tr. zákoníku nebo jako jiný důvod pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody podle § 58 tr. zákoníku.

Spolupracující obviněný, Mimořádné snížení trestu odnětí svobody

§ 178a tr. ř., § 58 odst. 5 tr. zákoníku

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. 13 To 183/2021, ECLI:CZ:KSHKPA:2021:13.TO.183.2021.1

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích zamítl odvolání obžalovaných i státního zástupce podaná proti rozsudku Okresního soudu v Pardubicích ze dne 22. 6. 2021, sp. zn. 2 T 110/2021.

I.

Rozhodnutí soudu prvního stupně

1. Napadeným rozsudkem Okresního soudu v Pardubicích byli odsouzeni obžalovaní M. U. a J. F. pro zločin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku s tím, že v případě obžalovaného M. U. šlo o zločin dílem dokonáný, dílem nedokonáný ve stadiu pokusu, a obžalovaný J. F. byl současně odsouzen pro přečin ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. b) tr. zákoníku. Obžalovanému M. U. byl uložen podle § 283 odst. 2 tr. zákoníku nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 38 měsíců, pro jehož výkon byl zařazen podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku do věznice s ostrahou. Dále byl obžalovanému podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku uložen trest propadnutí řady věcí, jmenovitě mobilních telefonů, finanční hotovosti a dalších věcí souvisejících s distribucí pervitinu. Podle § 99 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku bylo obžalovanému uloženo i ambulantní ochranné léčení protitoxikomanické. Obžalovanému J. F. byl uložen podle § 283 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 44 měsíců, pro jehož výkon byl rovněž zařazen podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku do věznice s ostrahou. Podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku byl i jemu uložen trest propadnutí řady věcí souvisejících s distribucí pervitinu. I tomuto obžalovanému bylo podle § 99 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku uloženo ochranné ambulantní léčení protitoxikomanické.

2. Uvedených trestných činů se dopustili obžalovaní podle skutkových zjištění okresního soudu tím, že obžalovaný M. U.

a) dne 7. 2. 2021 při svém zadržení v 16:25 hodin v P. v budově nádraží Českých drah měl při sobě celkem 20,05 g drogy pervitin s obsahem 15,5 g metamfetaminu báze, která byla určena z větší části pro jiného a z části pro vlastní potřebu,

b) v blíže neurčené době nejméně však od července 2019 do 7. 2. 2021 na různých místech v P. a na dalších místech prodal či poskytl zdarma psychotropní látku metamfetamin (pervitin) různým osobám, a to konkrétně:

- J. F. ve 35 případech prodal celkem 350 gramů za celkovou částku 350 000 Kč (1 000 Kč za 1 g) psychotropní látky metamfetamin,

- T. L. ve 2 až 3 případech poskytl zdarma celkem 0,6 - 0,9 gramů (2 až 3krát po 0,3 g) psychotropní látky metamfetamin,

- M. B. v několika případech postupně z části zdarma poskytl celkem 30 gramů a z části prodal celkem 20 g za částku 40 000 Kč (2 000 Kč za 1 g), celkově tak poskytl 50 gramů psychotropní látky metamfetamin,

- M. K. v několika případech prodal za částku 60 000 Kč celkem 30 gramů (2 000 Kč za 1 g) psychotropní látky metamfetamin,

- F. B. v několika případech prodal za částku 20 000 Kč celkem 10 gramů (2 000 Kč za 1 g) psychotropní látky metamfetamin,

- P. N. v několika případech prodal za částku 30 000 Kč celkem 15 gramů (2 000 Kč za 1 g) psychotropní látky metamfetamin,
- E. H. v několika případech prodal či poskytl za částku 60 000 Kč nejméně 30 gramů (2 000 Kč za 1 g) psychotropní látky metamfetamin,
- J. CH. v několika případech prodal za částku 30 000 Kč celkem 15 gramů (2 000 Kč za 1 g) psychotropní látky metamfetamin,
- L. K. v několika případech prodal za částku 40 000 Kč celkem 20 gramů (2 000 Kč za 1 g) psychotropní látky metamfetamin,
- A. A. v několika případech prodal za částku 20 000 až 22 000 Kč celkem 10 až 11 gramů (2 000 Kč za 1 g) psychotropní látky metamfetamin,
- N. K. v několika případech prodal za částku 30 000 Kč až 40 000 Kč celkem 15 až 20 gramů (2 000 Kč za 1 g) psychotropní látky metamfetamin,
- D. H. v několika případech prodal za částku 40 000 Kč celkem 20 gramů (2 000 Kč za 1 g) psychotropní látky metamfetamin,
- M. Š. nejméně ve 2 případech poskytl výměnou za různé věci v množství pokaždé po 1 g celkem 2 gramy psychotropní látky metamfetamin.

č. 32

3. Obžalovaný J. F. v blíže neurčené době, nejméně však od ledna 2020 do 7. 2. 2021 na různých místech v P. a na dalších místech prodal či poskytl psychotropní látku metamfetamin (pervitin) různým osobám, a to konkrétně:

- a) M. U. v 35 případech prodal za celkovou částku 350 000 Kč celkem 350 gramů (1 000 Kč za 1 g) psychotropní látky metamfetamin,
- b) M. K. v několika případech prodal za celkovou částku 60 000 Kč celkem 30 gramů (1 000 Kč za 0,5 g) psychotropní látky metamfetamin,
- c) nezletilé AAAAA (pseudonym) v několika případech prodal (500 Kč za 0,2 g) či poskytl zdarma celkem 20 gramů psychotropní látky metamfetamin,
- d) T. M. v několika případech prodal za celkovou částku 15 000 Kč celkem 10 gramů (1 500 Kč za 1 g) psychotropní látky metamfetamin,
- e) Z. P. v několika případech prodal za celkovou částku 45 000 Kč celkem 30 gramů (1 500 Kč za 1 g) psychotropní látky metamfetamin,
- f) E. H. v několika případech prodal za celkovou částku 80 000 Kč celkem 40 gramů (2 000 Kč za 1 g) psychotropní látky metamfetamin,
- g) M. B. v několika případech postupně z části zdarma poskytl 20 gramů a z části prodal 30 gramů za celkovou částku 75 000 Kč (2 500 Kč za 1 g), celkem tak poskytl 50 gramů psychotropní látky metamfetamin,
- h) L. K. v několika případech prodal za celkovou částku 80 000 Kč celkem 40 gramů (2 000 Kč za 1 g) psychotropní látky metamfetamin,

ch) T. L. v 10 případech poskytl zdarma celkem 3 gramy (10 krát 0,3 g) psychotropní látky metamfetamin,

i) M. Š. postupně nejméně v 5 až 6 případech poskytl výměnou za různé oblečení v množství pokaždé po 1 g celkem okolo 5 až 6 gramů psychotropní látky metamfetamin.

Oba obžalovaní tak činili bez příslušného povolení a s vědomím, že látka metamfetamin je podle zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů, zařazena v příloze č. 5 v seznamu č. 5 nařízení vlády č. 463/2013 Sb., ve znění pozdějších předpisů, jako zakázaná psychotropní látka.

II.

Odvolání obžalovaných a státní zástupkyně

4. Proti rozsudku okresního soudu podali v zákonné lhůtě odvolání oba obžalovaní i státní zástupkyně. Ta podala odvolání v neprospěch obžalovaných proti výrokům o trestech odnětí svobody. Připomněla, že kromě zmiňovaných polehčujících okolností nelze pomíjet to, že obžalovaný M. U. se posuzovaného jednání dopustil ve zkušební době podmíněného odsouzení, výrazný byl i rozsah spáchané trestné činnosti, když množství distribuované drogy pervitinu více jak 3x přesáhlo hranici spjatou se značným množstvím. Obžalovanému J. F. přitěžuje spáchání dvou trestných činů, jde přitom o pachatele, který již byl v minulosti opakovaně odsouzen a ani předchází výkon nepodmíněných trestů odnětí svobody ho nepřiměl k tomu, aby se vyvaroval další trestné činnosti. I jemu přitěžuje rozsah spáchaného trestného jednání. Podle státní zástupkyně okresní soud ve výměře trestu nezohlednil dostatečně zmíněné přitěžující okolnosti, a to jednak množství drogy výrazně převyšující relevantní hranici významnou pro právní kvalifikaci, i delší období, po které k trestné činnosti docházelo. U obžalovaného M. U. šlo o období jednoho a půl roku, u obžalovaného J. F. pak o období jednoho roku. Trestnou činností si oba obžalovaní opatrovali nemalé finanční prostředky. Dostatečně nebyla zohledněna ani předchozí trestná činnost obžalovaných, spáchání trestné činnosti ve zkušební době podmíněného odsouzení v případě obžalovaného M. U. a předchozí postihy a výkon nepodmíněných trestů u obžalovaného J. F. Státní zástupkyně proto navrhla, aby odvolací soud zrušil výroky o uložených trestech odnětí svobody u obou obžalovaných a obžalovanému M. U. nově uložil trest odnětí svobody ve výměře 4 roků s výkonem ve věznici s ostrahou a obžalovanému J. F. úhrnný trest odnětí svobody ve výměře 4 roků a 6 měsíců se zařazením do věznice s ostrahou.

5. Obžalovaný M. U. zaměřil odvolání rovněž pouze proti výroku o trestu a zdůraznil, že mu měl být uložen souhrnný trest. Trestním příkazem Okresního soudu v Pardubicích ze dne 12. 4. 2019, sp. zn. 4 T 38/2019, byl totiž odsouzen pro jinou trestnou činnost k podmíněně odloženému trestu odnětí svobody a účinky vyhlášení odsuzujícího rozhodnutí nastaly doručením trestního příkazu dne 13. 8. 2019. Pokud se měl obžalovaný dopouštět nyní posuzované trestné činnosti nejméně od července 2019, došlo ke spáchání trestné činnosti ještě před doručením zmíněného trestního příkazu. K tomu měl okresní soud přihlídnout a rozhodnout v jeho případě o uložení souhrnného trestu. Obžalovaný dále připomněl, že ke spáchání trestné činnosti se doznal, nad svým jednáním projevil lítost a výrok o vině přijal. Výhrady má i k trestu propadnutí věci,

jmenovitě pokud jde o mobilní telefon a finanční hotovost ve výši 3 729 Kč, neboť šlo o věci, které se nijak netýkaly páchání trestné činnosti. Předmětný telefon měl obžalovaný krátce, pořídit ho několik dní před zadržením a finanční hotovost byla příjmem ze zaměstnání.

6. Obžalovaný pak zejména zdůraznil, že měla být zohledněna jeho spolupráce s Policií České republiky, Obvodním ředitelstvím policie pro Prahu 3, kde je vedeno trestní řízení proti dodavatelům omamných a psychotropních látek, kteří dodávali pervitin obžalovanému i spoluobžalovanému, a toto řízení je vedeno pod sp. zn. KRPA-172834/TČ-2020-001374. Okresní soud nijak nevzal v potaz, že předmětné trestní řízení mohlo být spojeno s uvedeným trestním řízením v Praze a v takovém případě by oba obžalovaní mohli být označeni jako spolupracující obvinění. Protože však řízení byla vedena odděleně, nemohli být tímto institutem označeni, a soud nijak nezohlednil, že svojí výpovědí obžalovaný dopomohl k dopadení pachatele v jiné trestní věci a k jeho usvědčení. Obžalovaný navrhl, aby si odvolací soud vyžádal zprávu od uvedeného útvaru policie k tomu, jaká byla spolupráce s obžalovaným a zda dopomohl k usvědčení, a posléze aby k tomu bylo přihlédnuto při ukládání trestu. Obžalovaný M. U. poukázal i na to, že má vyživovací povinnost ke dvěma nezletilým dětem, že jeho syn trpí autismem a největším trestem bude nepřítomnost obžalovaného pro jeho syna, když se s ním nebude moci stýkat. Obžalovaný si nyní uvědomil, že svým jednáním nejvíce ublížil dětem a je rozhodnutý žít nadále spořádaným a klidným životem. K tomu přispívá i fakt, že poskytl součinnost orgánům činným v trestním řízení a napomohl objasňovat nejenom vlastní, ale i trestnou činnost dodavatelů. K trestné činnosti se tak staví velmi kriticky a plně chápe závažnost svého protiprávního jednání.

7. Uložený trest tak pokládá obžalovaný M. U. za nepřiměřeně přísný, má za to, že výměra trestu neodpovídá charakteru trestné činnosti a jeho osobě, kdy zejména měl okresní soud výrazně přihlédnout k tomu, že obžalovaný napomohl rozkrytí a usvědčení trestné činnosti svých dodavatelů. Obžalovaný má kladné hodnocení z vazby i od původního zaměstnavatele a k jeho nápravě by postačil trest mírnější. Obžalovaný proto navrhl, aby odvolací soud zrušil výrok o trestu a sám mu nově uložil souhrnný trest, a to nejvýše v trvání 38, resp. 36 měsíců.

8. Obžalovaný J. F. zaměřil své odvolání rovněž pouze proti výroku o trestu a zdůraznil, že se ke spáchání trestné činnosti doznal v přípravném řízení i v řízení před soudem. Svědčí mu tak polehčující okolnost doznání, ale i prohlášení viny, když snaha o sjednání dohody o vině a trestu nebyla úspěšná. Opět připomněl, že výrazným způsobem přispěl jak on sám, tak i spoluobžalovaný M. U. k rozkrytí hlavního centra dodávek pervitinu ve směru na Prahu v součinnosti s policejním orgánem působícím v Pardubicích i v Praze. Bohužel však došlo k oddělení skupiny v Pardubicích od skupiny v Praze, trestní věc obviněných T. V. a Š. V. byla posléze projednávána i Obvodním soudem v Praze a obžalovaný navrhl, aby si zmíněné okolnosti spolupráce obžalovaného s policejními orgány odvolací soud ověřil zprávou policejního komisaře Správy kriminální policie a vyšetřování v Pardubicích a aby dále vyžádal spisový materiál týkající se výpovědi obžalovaného u policejního orgánu v Praze. Připomněl i kladné hodnocení od zaměstnavatele a navrhl, aby odvolací soud výrok o trestu zrušil a nově obžalovanému uložil trest odnětí svobody v trvání 2 až 3 let se zařazením do věznice s ostrahou.

9. Státní zástupkyně navrhla zamítnout odvolání obžalovaných jako nedůvodná, obdobně obžalovaní navrhli zamítnout jako nedůvodné odvolání podané státní zástupkyní.

III.

Rozhodnutí odvolacího soudu

10. Z podnětu podaných odvolání přezkoumal odvolací soud ve smyslu § 254 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost odvoláním dotčených výroků o trestech, když obžalovaní nepodali odvolání proti výroku o vině a s ohledem na prohlášení viny by ani nebyli oprávněni výrok o vině svým odvoláním napadnout, a státní zástupkyně svoje odvolání omezila jen proti výrokům o trestech odnětí svobody. Zároveň přezkoumal i správnost postupu řízení, které vydání rozsudku předcházelo, a sám rovněž doplnil dokazování k návrhu obžalovaných. Z vyžádaných zpráv pak zjistil, že oba obžalovaní opakovaně vypovídali o trestné činnosti dalších osob, od kterých odebírali pervitin v P., a to jak formou podání vysvětlení, tak později při výslechu jako svědci. Podle sdělení policejního orgánu působícího u Obvodního ředitelství policie Praha 3, bylo u tohoto útvaru vedeno vyšetřování ve věci obviněných Š. V. a oba obžalovaní, tedy M. U. i J. F., společně popsali, a to jak v rámci podání vysvětlení, tak později při výslechu v pozici svědků za účasti obhájce, distribuci pervitinu v P. v městské části L. a v jejím okolí, která se týkala nejprve obviněného T. V. a jeho pozdějšího nástupce Š. V. Obžalovaní M. U. i J. F. od počátku plně spolupracovali s orgány činnými v trestním řízení a podali úplnou výpověď, která byla zaznamenána do zaslaných protokolů.

11. I když se v odvolání obžalovaného M. U. objevila připomínka, že by měl mít nárok na postavení spolupracujícího obviněného, považuje odvolací soud za nutné připomenout, že označení osoby jako spolupracujícího obviněného je ve smyslu § 178a tr. ř. ve výlučné pravomoci státního zástupce, který takto může označit obviněného v obžalobě nebo v dohodě o vině a trestu. Jde o určitou formu dohody mezi státním zástupcem a osobou, která může napomoci objasnění závažné trestné činnosti. Označení spolupracujícího obviněného je možné pouze v případech, které souvisejí s objasňováním zločinu páchaného v souvislosti s organizovanou skupinou, a už tato formální podmínka v posuzované věci splněna nebyla. Při zvažování využití uvedeného institutu spolupracujícího obviněného pak musí být splněna řada formálních podmínek a státní zástupce vždy hodnotí, zda je takové označení potřebné a nezbytné, a to mimo jiné s přihlédnutím k okolnostem jednotlivých případů, podílu konkrétního obviněného na spáchání trestného činu, ale i s ohledem na důkazní situaci týkající se trestné činnosti spojené s organizovanou skupinou. V rozsudku ze dne 19. 6. 2018, sp. zn. 6 Tz 6/2018, publikovaném pod č. 36/2019 Sb. rozh. tr. sice Nejvyšší soud dovedl, že postavení spolupracujícího obviněného mohou odůvodnit i výpovědi, kterými v procesním postavení svědka v jiných samostatně vedených, avšak věcně souvisejících trestních řízeních významně přispěl k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované skupiny, za podmínky, že takovými výpověďmi byl v řízení proveden důkaz, i tehdy však šlo o trestní stíhání osoby, kterou označil za spolupracujícího obviněného státní zástupce.

12. V posuzované věci není důvod zpochybňovat, že ve prospěch obžalovaných svědčí jednak doznání ke spáchání vlastní trestné činnosti, jednak součinnost s orgány činnými

v trestním řízení, kdy obžalovaní napomohli nejenom k objasnění vlastní trestné činnosti, ale i související trestné činnosti dalších osob, od kterých získávali v P. pervitin. Pro označení obžalovaných M. U. a J. F. jako spolupracujících obviněných však v dané věci podmínky splněny nebyly a bylo proto namíste jejich součinnost a spolupráci s orgány činnými v trestním řízení, kdy napomohli objasnění trestné činnosti, hodnotit jako jednu z polehčujících okolností, stejně jako i jejich doznání a rovněž prohlášení viny. Právě prohlášení viny může mít jako polehčující okolnost různou váhu a jeho hodnota může být posuzována odlišně, např. v situaci, kdy jde o pachatele, který byl přistižen přímo při spáchání trestné činnosti, oproti případům, kde se předpokládá výslech značného počtu svědků a prohlášením viny pachatel urychlí řízení, které jinak vyžaduje provádění obsáhlého dokazování. O podobnou situaci jde i v nyní posuzovaném případě, kdy by jinak bylo nezbytné vyslyšet větší počet svědků.

č. 32

13. Uvedené okolnosti tedy bylo namíste hodnotit jako okolnosti polehčující a svědčící ve prospěch obžalovaných a promítnout je do ukládaných trestů. Přesto nebylo možné pomíjet, že pro rozhodování o druhu a výměře trestu je prvořadým hlediskem povaha a závažnost spáchané trestné činnosti. Není tedy možné opomíjet fakt, že se obžalovaní dopustili závažného zločinu, v jehož páčání pokračovali po relativně delší dobu, a množství drogy, kterou poskytovali převážně za peníze dalším osobám, velmi výrazně přesáhlo hranici podmiňující posuzování jednání jako spáchaného ve značném rozsahu. S ohledem na charakter uvedené trestné činnosti bylo i podle odvolacího soudu plně namíste, aby byli obžalovaní postiženi již nepodmíněnými tresty odnětí svobody, a to zvláště za situace, kdy nebylo možné dovozovat, že jde o osoby, které do té doby vedly spořádaný a bezúhonný život.

14. V případě obžalovaného M. U. byla vyhodnocena jako nedůvodná jeho odvolací námitka, že mu měl být ukládán souhrnný trest. Jednání, kterého se dopustil, mělo probíhat po dlouhou dobu, jde o distribuci pervitinu, která měla probíhat po řadu měsíců a i když spáchání trestné činnosti obžalovaný započal ještě před vyhlášením jiného odsuzujícího rozhodnutí, z pohledu posuzování souběhu trestné činnosti je rozhodující datum, kdy bylo páčání trestné činnosti ukončeno. Pokud se trestné činnosti obžalovaný dopouštěl i poté, kdy byl v předchozí trestní věci odsouzen, pak nevyvstaly důvody pro ukládání souhrnného trestu, ale důvodně mu byl uložen trest samostatný. Navíc okresní soud musel přihlížet i k tomu, že trestné činnosti se obžalovaný dopouštěl zpočátku v době, kdy proti němu probíhalo trestní stíhání pro jiný trestný čin, a později i poté, co byl pravomocně odsouzen a nacházel se ve zkušební době podmíněného odsouzení.

15. V případě obžalovaného J. F. nelze pomíjet, že kromě zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy se dopustil i sbíhajícího se přečinu ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. b) tr. zákoníku, když drogu opakovaně poskytoval nezletilé osobě. U obžalovaného J. F. jde navíc o osobu, která byla v minulosti již opakovaně soudně trestána a opakovaně vykonávala i nepodmíněný trest odnětí svobody. Vedle polehčujících okolností, na které poukazovali obžalovaní v odvoláních, tak bylo nutné při rozhodování o trestu hodnotit i povahu a závažnost trestné činnosti a dosavadní způsob života obžalovaných, kteří se dopustili i jiné trestné činnosti, a pokud poté okresní soud uložil obžalovanému

M. U. nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 3 roků a 2 měsíců se zařazením do věznice s ostrahou doplněný trestem propadnutí věci, a to za současného uložení ambulantního ochranného léčení, a obžalovanému J. F., jemuž byl ukládán trest úhrnný, uložil nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 3 roků a 8 měsíců s výkonem ve věznici s ostrahou a doplněný trestem propadnutí věci, rovněž současně s ambulantním ochranným protitoxikomanickým léčením, nelze podle odvolacího soudu tvrdit, že by šlo o tresty nepřiměřeně přísné, které by nezohledňovaly na jedné straně spolupráci obžalovaných s orgány činnými v trestním řízení i jejich doznání, pomoc při objasnění další trestné činnosti i prohlášení viny, které výrazně urychlilo trestní řízení, na druhé straně však také povahu a závažnost spáchané trestné činnosti i skutečnost, že obžalovaný M. U. se trestné činnosti dopouštěl i ve zkušební době podmíněného odsouzení a obžalovaný J. F. páchal trestnou činnost, přestože již byl v minulosti vícekrát odsouzen a vykonával i nepodmíněné tresty odnětí svobody.

16. Jestliže tedy okresní soud uložil oběma obžalovaným tresty výrazně v první čtvrtině trestní sazby, nelze tvrdit, že by šlo o tresty nepřiměřeně přísné, které by nereagovaly i na zmiňované polehčující okolnosti zdůrazňované v odvolání obžalovaných. Pokud se státní zástupkyně domáhala zpřísnění výměry trestů odnětí svobody, pak nutno připomenout, že právě s ohledem na spolupráci obžalovaných s orgány činnými v trestním řízení a v neposlední řadě s přihlédnutím k tomu, že u hlavního líčení prohlásili vinu, čímž usnadnili průběh řízení, urychlili jeho průběh a vyloučili možnost, aby sami mohli později podat odvolání do výroku o vině, nelze uložené tresty pokládat ani za nepřiměřeně mírné.

17. Odvolací soud nezjistil pochybení ani v případě uložení trestu propadnutí věci obžalovanému M. U., neboť ke kontaktům s odběrateli pervitinu pravidelně používal mobilní telefon, trestnou činností si měl vydělat značné finanční prostředky, přičemž šlo o obchody v řádu stovek tisíc korun, a výrok o propadnutí všech zajištěných věcí, včetně mobilního telefonu a menší finanční částky, se tak jeví jako odpovídající, zákonný a dostatečně odůvodněný.

18. Odvolací soud tak neshledal důvody ke zrušení či změně výroků dotčených odvoláním, a proto jak odvolání obžalovaných, tak i odvolání státní zástupkyně jako nedůvodná zamítl.

Č. 33

O přeměně peněžitého trestu nebo jeho zbytku v trest odnětí svobody může rozhodnout podle § 344 odst. 1 tr. ř. pouze předseda senátu (samosoudce), nikoli vyšší soudní úředník.

Výkon peněžitého trestu, Přeměna trestu, Vyšší soudní úředník

§ 344 odst. 1 tr. zákoníku, § 12 zákona č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 1. 2022, sp. zn. 12 To 20/2022, ECLI:CZ:KSHK:2022:12.TO.20.2022.1

Krajský soud v Hradci Králové z podnětu stížnosti odsouzeného zrušil podle § 149 odst. 1 tr. ř. usnesení Okresního soudu v Náchodě ze dne 31. 12. 2021, č. j. 14 T 2/2021-151.

I.

Rozhodnutí soudu prvního stupně

1. Usnesením ze dne 31. 12. 2021, č. j. 14 T 2/2021, rozhodl Okresní soud v Náchodě tak, že podle § 344 odst. 1 tr. ř. za použití § 69 odst. 2 tr. zákoníku se dosud nezaplacená část peněžitého trestu ve výši 40 000 Kč z celkové výše peněžitého trestu 50 000 Kč, který byl uložen odsouzenému D. F. trestním příkazem Okresního soudu v Náchodě ze dne 6. 1. 2021, č. j. 14 T 2/2021-119, jenž nabyl právní moci dne 21. 1. 2021, přeměňuje v trest odnětí svobody v trvání 80 dnů. Podle § 344 odst. 1 tr. ř. za použití § 69 odst. 2 tr. zákoníku a § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku byl odsouzený D. F. zařazen pro výkon trestu odnětí svobody do věznice s ostrahou. Toto usnesení vydala vyšší soudní úřednice.

2. Z odůvodnění citovaného usnesení vyplývá, že odsouzenému byly ke splácení peněžitého trestu usnesením Okresního soudu v Náchodě ze dne 5. 2. 2021, č. j. 14 T 2/2021-134, povoleny splátky ve výši 5 000 Kč měsíčně počínaje únorem 2021, a jelikož odsouzený řádně nehradil tyto splátky, když zaplatil pouze v březnu 2021 částku 5 000 Kč, byly usnesením téhož soudu ze dne 18. 5. 2021, č. j. 14 T 2/2021-141, splátky odvolány a zaplacení peněžitého trestu bylo předáno k vymáhání, před jehož zahájením odsouzený uhradil znovu částku ve výši 5 000 Kč. Jelikož odsouzený nepracuje a nepobírá ani dávky, vymáhání zbytku peněžitého trestu se nepodařilo. Na výzvu k zaplacení zbytku peněžitého trestu a upozornění na přeměnu nezaplacené části peněžitého trestu na trest odnětí svobody v trvání 80 dnů, doručenou odsouzenému dne 29. 12. 2021, odsouzený telefonicky sdělil, že byl 2 měsíce po infarktu v nemocnici, vyřizuje si invalidní důchod a nechce, aby mu byl trest přeměněn, slibuje jeho splácení od března 2022.

II.

Stížnost odsouzeného

3. Proti shora uvedenému usnesení podal v zákonné lhůtě sám odsouzený D. F. stížnost, v níž poukazuje na to, že je po operaci srdce a čekají ho rehabilitace. Jakmile bude pracovat, zaplatí peněžitý trest. Včasnou stížnost podal i zvolený obhájce odsouzeného s tím, že ji odůvodní ve lhůtě nejméně 30 dní, kterou potřebuje k opatření relevantních podkladů.

III.

Rozhodnutí stížnostního soudu

4. Z podnětu takto podané stížnosti přezkoumal krajský (stížnostní) soud podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a dospěl k těmto závěrům.

5. Geneze trestní věci, v níž byl odsouzenému za přečin krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku trestním příkazem Okresního soudu v Náchodě ze dne 6. 1. 2021, č. j. 14 T 2/2021-119, který nabyl právní moci dne 21. 1. 2021, uložen mimo jiné peněžitý trest ve výměře 50 denních sazeb po 1 000 Kč, tedy v celkové výměře 50 000 Kč, z něhož odsouzený ke dni vydání napadeného rozhodnutí uhradil 10 000 Kč, odpovídá zcela popisu uvedenému v napadeném rozhodnutí. Krajský soud však shledává pochybení v tom, kdo vydal napadené usnesení.

6. Zákonem č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 121/2008 Sb.“), je upraveno postavení vyššího soudního úředníka, který je oprávněn provádět v rozsahu stanoveném tímto nebo zvláštním zákonem úkony soudu, které jsou mu svěřeny v občanském soudním řízení, v soudním řízení správním, v trestním řízení a v jiné činnosti soudu. Rozsah činnosti vyšších soudních úředníků upravují ustanovení § 4 až § 14 zákona č. 121/2008 Sb. Pro vymezení činnosti vyššího soudního úředníka v rámci obecně zákonem svěřené působnosti, stejně jako pro soudce, je rozhodující rozvrh práce soudu; vyšší soudní úředník nepracuje zcela samostatně, ale je součástí soudního oddělení ustaveného při senátu nebo samosoudci. Podle § 4 odst. 2 zákona č. 121/2008 Sb. rozvrh práce určuje, ve kterých věcech, typech řízení a při jaké činnosti soudu provádí vyšší soudní úředník jednotlivé úkony na základě pověření nebo bez pověření předsedou senátu, a který předseda senátu je oprávněn udělit toto pověření. Podle § 5 zákona č. 121/2008 Sb. je předseda senátu oprávněn dát vyššímu soudnímu úředníkovi písemně pokyn, jak má být úkon proveden. Pověření k provedení jednotlivého úkonu a pokyn předsedy senátu jsou pro vyššího soudního úředníka závazné a předseda senátu dohlíží na to, aby byl úkon proveden řádně a včas; pokyn k provedení úkonu vyžaduje výlučně písemnou formu. Ohledně rozsahu pravomocí vyšších soudních úředníků, který je v současné době vymezen pouze negativním výčtem, je třeba odkázat i na již zrušené ustanovení § 10 zákona č. 121/2008 Sb. a k němu uvedenou judikaturu (zrušení původního pozitivního výčtu pravomocí vyšších soudních úředníků Ústavním soudem – viz náleží Ústavního soudu ze dne 22. 5. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 31/10).

7. Pokud jde o negativní výčet úkonů vyššího soudního úředníka v trestním řízení, ten upravuje § 12 zákona č. 121/2008 Sb. Podle tohoto ustanovení vyšší soudní úředník v trestním řízení může, nestanoví-li zvláštní zákon jinak, provádět veškeré úkony soudu prvního stupně s výjimkou

a) rozhodování a provádění úkonů při jednání soudu v hlavním líčení, veřejném zasedání a neveřejném zasedání,

b) vydání trestního příkazu, příkazu k zatčení, příkazu k odnětí věci, příkazu k domovní prohlídce, příkazu k prohlídce jiných prostor a pozemků, příkazu

k osobní prohlídce, příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního zařízení, příkazu ke zjištění údajů o telekomunikačním provozu, příkazu k uchování dat nebo k znemožnění přístupu k nim, nařízení vydání zásilky, nařízení záměny obsahu zásilky,

c) rozhodnutí o zajištění peněžních prostředků na účtu u banky, na účtu u spořitelního a úvěrního družstva nebo jiných subjektů, které vedou účet pro jiného, blokaci peněžních prostředků penzijního připojištění se státním příspěvkem, blokaci čerpání finančního úvěru, blokaci finančního pronájmu a zajištění zaknihovaných cenných papírů,

d) rozhodnutí ve věcech právního styku s cizinou,

e) udělování souhlasu za předsedu senátu orgánům činným v trestním řízení k provedení úkonů podle trestního řádu,

f) úkonů soudce v přípravném řízení,

g) rozhodování o tom, zda se zruší uložené přiměřené omezení, přiměřená povinnost, výchovné opatření nebo dohled.

č. 33

8. Podle § 344 odst. 1 tr. ř., ve znění účinném od 1. 10. 2020, o přeměně peněžitého trestu nebo jeho zbytku v trest odnětí svobody rozhodne předseda senátu mimo veřejné zasedání; před rozhodnutím umožní odsouzenému, aby se k věci vyjádřil. Ve veřejném zasedání rozhodne tehdy, pokud o to odsouzený výslovně požádá.

9. Z výše uvedeného je zřejmé, že o přeměně peněžitého trestu za situace, kdy není konáno k žádosti odsouzeného veřejné zasedání, se rozhoduje mimo veřejné zasedání, tedy jinak, přičemž nejde ani o neveřejné zasedání. Ačkoli z negativního výčtu úkonů vyššího soudního úředníka v trestním řízení uvedeného v § 12 písm. a) zákona č. 121/2008 Sb. nevyplývá tento jiný typ řízení, v němž vyšší soudní úředník nemůže rozhodovat, neboť je uvedeno pouze rozhodování a provádění úkonů při jednání soudu v hlavním líčení, veřejném zasedání a neveřejném zasedání, přesto je nutné uzavřít, že ani o přeměně peněžitého trestu na trest odnětí svobody nemůže rozhodovat vyšší soudní úředník, a to tím spíše, pokud forma řízení o přeměně peněžitého trestu závisí pouze na volbě odsouzeného.

10. Působnost vyššího soudního úředníka je vymezena v maximální možné míře tak, že tato působnost končí tam, kde začíná výhradní zákonem stanovená působnost soudce. Je třeba trvat na tom, že soudní moc musí být realizována ústavně konformním způsobem, tj. i využívání dalších odborníků soudy musí být činěno v kontextu Ústavy České republiky. Jejich role je primárně rolí pomocnou, tj. nemůže vést k úřednickému rozhodování. Základním pravidlem ústavního charakteru je výkon soudnictví soudcem (viz čl. 81, čl. 82 odst. 1 a čl. 94 odst. 2 Ústavy České republiky), podíl ostatních osob na něm je výjimkou z tohoto pravidla. V kontextu výše uvedeného pak platí, že je-li pochybnost, zda může učinit úkon soudu jiná osoba než soudce, je třeba vykládat ustanovení zákona restriktivně, tj. že jiná osoba nemůže činit takový úkon soudu (viz náleží Ústavního soudu ze dne 23. 2. 2010, sp. zn. III. ÚS 1531/09).

11. Rozhodování o vině a trestu je pouze v pravomoci soudce a v posuzovaném případě ohledně rozhodnutí o přeměně nezaplaceného peněžitého trestu na trest odnětí

svobody se zařazením do příslušného typu věznice jde nepochybně o rozhodnutí o trestu, když jde o rozhodnutí o osobní svobodě jedince.

12. Krajský soud proto konstatuje, že v řízení předcházejícím napadenému usnesení došlo k pochybení, pokud napadené usnesení bylo vydáno vyšší soudní úřednicí a nikoli soudcem, a proto krajský soud podle § 149 odst. 1 tr. ř. bez dalšího rozhodnutí zrušil napadené usnesení.

Č. 34

Obhájcem v trestním řízení podle § 35 odst. 1 tr. ř. nemůže být usazený evropský advokát, dokud po dohodě s obviněným neustanoví advokáta jako svého konzultanta v otázkách procesního práva podle § 35p odst. 1 zákona o advokacii a dokud neoznámí soudu nebo jinému orgánu činnému v trestním řízení adresu sídla konzultanta podle § 35p odst. 2 zákona o advokacii.

Č. 34

Obhájce

§ 35 odst. 1 tr. ř., § 35p odst. 2 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 7. 2022, sp. zn. 8 Tz 60/2022, ECLI:CZ:NS:2022:8.TZ.60.2022.1

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ve prospěch obviněného S. T. proti pravomocnému rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 5. 3. 2020, sp. zn. 44 To 58/2020, podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že tímto rozsudkem a v řízení, jež mu předcházelo, byl porušen zákon v ustanoveních § 35 odst. 1, § 36 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. ř. a § 35p odst. 1, 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, v neprospěch obviněného S. T., podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek, současně zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušený rozsudek, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 270 odst. 1 tr. ř. Městskému soudu v Praze přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 12. 12. 2019, sp. zn. 3 T 121/2019, byl obviněný S. T. (dále jen „obviněný“) shledán vinným zločinem týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku (výrok pod bodem

1.), zločinem týrání svěřené osoby podle § 198 odst. 1, odst. 2 písm. b), c), d) tr. zákoníku (výrok pod bodem 2.), přečinem ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. b) tr. zákoníku (výroky pod body 1. a 2.) a přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 2 tr. zákoníku (výrok pod bodem 3.), jichž se měl dopustit skutky blíže specifikovanými ve skutkové větě ve výroku o vině rozsudku. Za to byl odsouzen podle § 199 odst. 2 tr. zákoníku a § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody ve výměře 3 roků, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Dalším výrokem bylo podle § 229 odst. 1 tr. ř. rozhodnuto o nárocích poškozených na náhradu škody.

2. Proti citovanému rozsudku soudu prvního stupně podali odvolání obviněný, státní zástupce a poškození P. E. J., K. D. K. a N. S. K. Obviněný zaměřil své odvolání proti všem výrokům napadeného rozsudku, státní zástupce podal odvolání proti výroku o trestu, a to v neprospěch obviněného, poškození napadli odvoláními jich se týkající výroky o náhradě škody. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 5. 3. 2020, sp. zn. 44 To 58/2020, podle § 258 odst. 1 písm. f), odst. 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek ve výroku o náhradě škody a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněnému podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložil povinnost nahradit jmenovaným poškozeným ve výroku konkretizovanou nemajetkovou újmu. Podle § 256 tr. ř. zamítl odvolání obviněného.

II.

Stížnost pro porušení zákona a vyjádření k ní

3. Proti tomuto rozsudku Městského soudu v Praze podal ministr spravedlnosti ve prospěch obviněného S. T. stížnost pro porušení zákona. Podle názoru ministra spravedlnosti byl napadeným rozhodnutím v neprospěch obviněného porušen zákon v ustanoveních § 35 odst. 1 a § 36 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. ř.

4. Ministr spravedlnosti (dále též „stěžovatel“) ve stížnosti pro porušení zákona nejprve v obecné rovině připomněl znění ustanovení trestního řádu upravujících nutnou obhajobu v souvislosti s případem obviněného. Odkázal rovněž na relevantní ustanovení zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o advokacii“), vymezující, kdo je podle tohoto zákona advokátem a postavení usazeného evropského advokáta.

5. Stěžovatel konstatoval, že z předloženého spisu vyplývá, že obviněný byl stíhán mimo jiné pro trestné činy podle § 198 odst. 1, odst. 2 písm. b), c) a d) a § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, u nichž je dán důvod nutné obhajoby podle § 36 odst. 3 tr. ř. s ohledem na vyšší zákonné trestní sazby, která činí 2 roky až 8 let. Skutečnost, že trestní stíhání obviněného bylo vedeno vazebně, je dalším důvodem nutné obhajoby podle § 36 odst. 1 písm. a) tr. ř.

6. Stěžovatel rekapituloval, že obviněný v průběhu vazebního zasedání dne 30. 1. 2020 vyjádřil svou vůli, aby jej dále zastupovala I. I. S., usazená evropská advokátka. Obvodní soud pro Prahu 9 proto v počátku konaného vazebního zasedání postupem podle § 39 odst. 1 tr. ř. z důvodu vyplývajícího z § 37 odst. 2 tr. ř. zrušil ustanovení

obhájce Mgr. J. J. Jelikož šlo o trestní řízení, v němž musel být obviněný zastoupen obhájcem, měla zvolená usazená evropská advokátka podle § 35p odst. 1 zákona o advokacii povinnost ustanovit advokáta po dohodě s klientem jako svého konzultanta v otázkách procesního práva. Oznámení o ustanovení konzultanta přitom byla povinna učinit již při svém prvním úkonu, tj. během zmíněného vazebního zasedání, a to v souladu s § 35p odst. 2 zákona o advokacii. I. I. S. však tuto svou povinnost nesplnila a v dalším průběhu trestního řízení zastupovala obviněného bez konzultanta, který měl garantovat dodržení všech podstatných procesně právních ustanovení trestního řádu, jakož i dalších zákonných předpisů, navazujících na trestní řád.

7. Stěžovatel poznamenal, že soudy toto procesní pochybení v rámci prvostupňového ani odvolacího řízení nezaznamenaly a k usazené evropské advokátce přistupovaly jako k plnohodnotné advokátce. Bez konzultanta pak vystupovala i ve veřejném zasedání o odvolání dne 5. 3. 2020, kde byla přítomna toliko se svou asistentkou N. S. S., usazenou evropskou advokátkou, tedy opět osobou nespĺňující podmínku podle § 35p odst. 1 zákona o advokacii. Jestliže odvolací soud za této situace konal veřejné zasedání o podaných odvoláních, došlo jeho postupem k porušení práva na obhajobu obviněného, neboť ten nebyl u veřejného zasedání řádně zastoupen. Rozsudek odvolacího soudu nemůže obstát, neboť byl zjevně učiněn na podkladě vadného postupu v řízení.

8. Ministr spravedlnosti proto navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným rozsudkem Městského soudu v Praze byl porušen zákon v neprospěch obviněného S. T., a to v ustanoveních § 35 odst. 1 a § 36 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. ř., dále aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil tento rozsudek, jakož i další rozhodnutí obsahově navazující na zrušený rozsudek, pokud vzhledem ke změně, k níž dojde zrušením, pozbydou podkladu, a aby podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal Městskému soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, případně postupoval podle § 271 odst. 1 tr. ř.

9. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“) ve vyjádření ke stížnosti pro porušení zákona uvedl, že se s ní zcela ztotožňuje. V podrobnostech odkázal na argumentaci stěžovatele a dodal, že proti obviněnému bylo vedeno řízení o trestných činech, na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje 5 let, zároveň bylo stíhání vedeno vazebně, obviněnému proto svědčily důvody nutné obhajoby podle § 36 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. ř. Obviněný v průběhu vazebního zasedání vyjádřil svou vůli, aby ho zastupovala I. I. S. jako usazená evropská advokátka. I v otázce oprávnění této usazené evropské advokátky k zastupování obviněného jakožto obhájkyne státní zástupce odkázal na argumentaci stěžovatele. Nad rámec již uvedeného pouze doplnil, že jmenovaná usazená evropská advokátka v průběhu trestního řízení komunikovala v českém jazyce patrně obtížněji než rodilý mluvčí, přičemž se domáhala také pomoci tlumočnicka, a tyto okolnosti pouze utvrzují pochybnosti, zda mohla sama v souladu se zákonem o advokacii řádně zastupovat obviněného bez pomoci konzultanta.

10. Státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným rozsudkem Městského soudu v Praze byl v neprospěch obviněného S. T. porušen zákon v ustanoveních § 35 odst. 1 a § 36 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. ř., aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek a zrušil i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž dojde zrušením, pozbydou podkladu, a dále aby podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal Městskému soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

11. Obhájce obviněného ve vyjádření ke stížnosti pro porušení zákona zevrubně zrekapituloval relevantní část řízení předcházející napadenému rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 5. 3. 2020, sp. zn. 44 To 58/2020, a ve shodě se stížností pro porušení zákona i on vyjádřil přesvědčení, že soudy pochybily, pokud k usazené evropské advokátce I. I. S. přistupovaly jako k plnohodnotné advokátce a nevyzvaly ji k předložení oznámení o ustanovení konzultanta ve smyslu § 35p odst. 2 zákona o advokacii. Porušení zákona spatřoval obhájce také v činnosti odvolacího soudu, který zamítl odvolání obviněného podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné, aniž dostál povinností, které mu ukládá ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř. Podle obhájce obviněného měl totiž zjistit pochybení v souvislosti s nezákonným zastupováním obviněného obhájcem, jemuž toto postavení v řízení nepříslušelo, a byť šlo o odvoláním nevytýkanou vadu, tato vada měla vliv na správnost výroků, proti nimž bylo odvolání podáno.

12. I obhájce obviněného navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným rozsudkem Městského soudu v Praze byl v neprospěch obviněného S. T. porušen zákon v ustanoveních § 35 odst. 1 a § 36 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. ř., aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek i všechna další rozhodnutí na něj obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž dojde zrušením, pozbydou podkladu, a dále aby podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal Městskému soudu v Praze věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

III.

Důvodnost stížnosti pro porušení zákona

13. Nejvyšší soud podle § 267 odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost rozhodnutí, proti němuž byla podána stížnost pro porušení zákona, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení předcházející napadenému rozhodnutí, přičemž shledal, že zákon byl napadeným rozhodnutím soudu skutečně porušen v neprospěch obviněného.

14. V kontextu posuzované věci není od věci připomenout, že podle § 35 odst. 1 tr. ř. obhájcem v trestním řízení může být jen advokát. Pro jednotlivé úkony trestního řízení se může obhájce dát zastoupit koncipientem.

15. Podle § 36 odst. 1 písm. a) tr. ř. obviněný musí mít obhájce už v přípravném řízení, je-li ve vazbě, výkonu trestu odnětí svobody, výkonu ochranného opatření spojeného se zbavením osobní svobody nebo na pozorování ve zdravotním ústavu.

Podle § 36 odst. 3 tr. ř. koná-li se řízení o trestném činu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje 5 let, musí mít obviněný obhájce už v přípravném řízení.

16. Pachatele zločinu týrání svěřené osoby podle § 198 odst. 1, odst. 2 písm. b), c), d) tr. zákoníku, jakož i zločinu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, lze potrestat odnětím svobody na 2 roky až 8 let.

17. Podle § 4 zákona o advokacii je advokátem ten, kdo je zapsán v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou (dále jen „Komora“).

18. Podle § 35l odst. 1 zákona o advokacii je usazeným evropským advokátem evropský advokát, který je zapsán do seznamu evropských advokátů vedeného Komorou.

19. Podle § 35o zákona o advokacii je evropský advokát oprávněn poskytovat právní služby spočívající v zastupování v řízení před soudy nebo jinými orgány, včetně obhajoby v trestním řízení, a to i v těch případech, kdy zvláštní právní předpis stanoví, že účastník řízení musí být zastoupen advokátem nebo že zástupcem účastníka řízení může být jen advokát.

20. Podle § 35p odst. 1 zákona o advokacii poskytuje-li evropský advokát právní služby spočívající v zastupování v řízení před soudy nebo jinými orgány, včetně obhajoby v trestním řízení, a stanoví-li zvláštní právní předpis, že účastník musí být v tomto řízení zastoupen advokátem nebo že zástupcem účastníka může být jen advokát, je evropský advokát povinen ustanovit advokáta po dohodě s klientem jako svého konzultanta v otázkách procesního práva, které budou v řízení řešeny (dále jen „konzultant“); konzultantem může evropský advokát ustanovit i zmocněnce pro doručování podle § 35j odst. 2 zákona o advokacii.

21. Podle § 35p odst. 2 zákona o advokacii je evropský advokát povinen oznámit soudu nebo jinému orgánu adresu sídla konzultanta při prvním úkonu, který vůči němu učiní; dokud evropský advokát nesplní tuto povinnost, není oprávněn dále poskytovat právní služby.

22. Nutná obhajoba, je-li dán některý z důvodů uvedených v § 36 tr. ř., počíná v přípravném řízení od okamžiku zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 tr. ř. a pokračuje v dalších stádiích trestního řízení, pokud tento důvod nadále trvá (viz rozhodnutí pod č. 2/1978 a č. 1/1979 Sb. rozh. tr.). Počátek nutné obhajoby je tedy vždy spojen se zahájením trestního stíhání (nemůže nastat dříve), což vyplývá z použitého pojmu „obviněný“ v návěťě ustanovení § 36 odst. 1 tr. ř., protože právě od zahájení trestního stíhání se vede řízení proti konkrétní osobě (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 443).

23. K důvodům nutné obhajoby obviněného v nyní projednávané věci ze spisu vyplynulo, že dne 28. 2. 2019 bylo usnesením policejního orgánu zahájeno trestní stíhání obviněného pro skutky kvalifikované jako zločin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, zločin týrání svěřené osoby podle § 198

odst. 1, odst. 2 písm. c), d) tr. zákoníku, přečin ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. a), d), odst. 3 písm. b) tr. zákoníku a přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. zákoníku (viz usnesení o zahájení trestního stíhání ve spise). Dne 28. 2. 2019 obviněný také převzal opis tohoto usnesení; téhož dne byl zadržen (viz protokol o zadržení obviněného ve spise) a následně byl usnesením Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 2. 3. 2019, sp. zn. 20 Nt 1009/2019, podle § 73b odst. 1 tr. ř. ve spojení s § 68 odst. 1 tr. ř. z důvodů uvedených v § 67 písm. a), b) a c) tr. ř. vzat do vazby. Obvodní soud pro Prahu 9 opakovaně přezkoumával, zda nadále trvají důvody vazby, přičemž vždy ponechal obviněného ve vazbě [z důvodů podle § 67 písm. a), c) tr. ř.]. Obviněný byl proto ve vazbě nepřetržitě od 28. 2. 2019 až do právní moci rozhodnutí, jímž mu byl uložen trest odnětí svobody, tj. do 5. 3. 2020 (viz usnesení Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 1. 4. 2020, sp. zn. 3 T 121/2019, o započítání vazby do trestu odnětí svobody). Za takové situace byly po dobu trvání trestního stíhání dány důvody nutné obhajoby uvedené v § 36 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. ř.

č. 34

24. Ze spisového materiálu je dále zjištěno, že obviněný nevyužil svého práva zvolit si obhájce, ani mu nebyl zvolen jinou k tomu oprávněnou osobou. Protože obviněný neměl obhájce v případě, kdy ho musí mít, a nezvolil si obhájce v určené lhůtě, byl mu opatřením soudce Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 28. 2. 2019, sp. zn. 20 Nt 1009/2019, podle § 39 odst. 1 tr. ř. ustanoven obhájce Mgr. J. J.

25. Z protokolu o vazebním zasedání konaném u Obvodního soudu pro Prahu 9 dne 30. 1. 2020 se podává, že obviněný na počátku tohoto vazebního zasedání sdělil soudu, že si přeje, aby jej nadále zastupovala I. I. S., usazená evropská advokátka podle § 35l odst. 1 zákona o advokacii (viz seznam usazených evropských advokátů vedený Českou advokátní komorou, č. průkazu XY), která soudu předložila plnou moc podepsanou obviněným. Obvodní soud pro Prahu 9 proto podle § 39 odst. 1 tr. ř. z důvodu vyplývajícího z ustanovení § 37 odst. 2 tr. ř. zrušil ustanovení obhájce Mgr. J. J. V důsledku toho Mgr. Š. K., zastupující obviněného v tomto vazebním zasedání na základě substituční plné moci udělené Mgr. J. J., na počátku vazebního zasedání opustila jednací síň a dalšího řízení se již neúčastnila (neúčastnil se jej ani sám Mgr. J. J.).

26. Z protokolu o vazebním zasedání ani z obsahu spisového materiálu ovšem nevyplývá a není nikterak doloženo, že by si I. I. S., evropská usazená advokátka, ve smyslu § 35p odst. 1 zákona o advokacii ustanovila po dohodě s obviněným advokáta jako svého konzultanta a sdělila Obvodnímu soudu pro Prahu 9, tj. soudu, vůči němuž činila svůj první úkon v postavení obhájkyň obviněného, adresu jeho sídla. Přitom I. I. S. jako usazená evropská advokátka nebyla podle § 35p odst. 2 zákona o advokacii oprávněna poskytovat obviněnému právní služby, dokud soudu nesdělila adresu sídla advokáta, kterého si ustanovila pro trestní řízení po dohodě s obviněným jako konzultanta v otázkách procesního práva. Jelikož usazený evropský advokát není advokátem podle § 4 zákona o advokacii, ale je podle § 35o zákona o advokacii za splnění dalších podmínek stanovených zákonem o advokacii oprávněn poskytovat právní služby

spočívající mimo jiné i v obhajobě v trestním řízení, a to i v těch případech, kdy zvláštní právní předpis stanoví, že účastník řízení musí být zastoupen advokátem (§ 35p zákona o advokacii), nelze jej bez splnění těchto zákonem stanovených podmínek považovat za advokáta oprávněného vykonávat obhajobu v trestním řízení podle § 35 odst. 1 tr. ř.

27. Původně ustanovený obhájce Mgr. J. J. tak měl v souladu s ustanovením § 37 odst. 2 věty třetí tr. ř. (*per analogiam*) vykonávat obhajobu obviněného, dokud ji nebyla nově zvolená obhájkyň schopna osobně převzít. Ačkoliv za běžných okolností je třeba za takové osobní převzetí zpravidla považovat přítomnost nově zvoleného obhájce, kterým je advokát ve smyslu § 4 zákona o advokacii, v konkrétní situaci, byla-li ve vazebním zasedání předložena plná moc k obhajobě obviněného usazenou evropskou advokátkou, to neplatí bez splnění dalších podmínek. Nelze ztratit ze zřetele ustanovení § 35p odst. 1, 2 zákona o advokacii, v jejichž důsledku usazený evropský advokát není oprávněn dále poskytovat právní služby, nesplní-li povinnost po dohodě s klientem ustanovit advokáta jako svého konzultanta v otázkách procesního práva, které budou v řízení řešeny, a neoznámí-li soudu (nebo jinému orgánu), vůči němuž činí svůj první úkon, adresu sídla konzultanta. Proto ani jeho osobní účast při úkonu právní služby nelze považovat za osobní převzetí obhajoby obviněného. Podle § 73f odst. 2 tr. ř. není účast obhájce ve vazebním zasedání nutná, v důsledku čehož skutečnost, že obviněný nebyl řádně zastoupen již ve vazebním zasedání konaném dne 30. 1. 2020 před soudem prvního stupně, nepředstavuje relevantní vadu řízení.

28. Jinak ale nutno pohlížet na situaci ve veřejném zasedání o odvolání. Městský soud v Praze jako odvolací soud vyrozuměl původně ustanoveného obhájce Mgr. J. J. o konání veřejného zasedání o odvolání, jehož termín byl stanoven na den 5. 3. 2020, načež tento advokát sdělil odvolacímu soudu, že má za to, že „zvolením si vlastního obhájce došlo ke skončení ustanovení advokáta“. Odvolací soud proto kontaktoval usazenou evropskou advokátku I. I. S., vyžádal od ní předložení plné moci a současně ji vyrozuměl o dni konání veřejného zasedání. Z protokolu o veřejném zasedání o odvolání ze dne 5. 3. 2020 se podává, že se jej v postavení obhájkyň obviněného účastnila I. I. S., a to v přítomnosti svého tlumočnicka a své asistentky N. S. S., která je rovněž usazenou evropskou advokátkou (č. průkazu XY; plná moc pro I. I. S. založena ve spise, plná moc pro N. S. S. založena ve spise). Ani v odvolacím řízení obhájkyň obviněného I. I. S. neoznámila soudu adresu ustanoveného konzultanta, který měl garantovat dodržení všech podstatných procesně právních ustanovení trestního řádu, jakož i dalších, na trestní řád navazujících zákonných předpisů, jak zmiňuje ve stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti.

29. Nejvyšší soud má ze všech rozvedených důvodů za to, že odvolací soud pochybil, pokud konal veřejné zasedání o odvolání, aniž by v něm byl obviněný řádně zastoupen. Podle § 263 odst. 3 tr. ř. při veřejném zasedání konaném o odvolání musí obviněný mít obhájce ve všech případech, kdy ho musí mít při hlavním líčení. Podle § 202 odst. 4 věty druhé tr. ř. nelze v případech nutné obhajoby (§ 36 tr. ř.) konat hlavní líčení bez přítomnosti obhájce. Jelikož u obviněného trvaly i v odvolacím řízení důvody nutné obhajoby uvedené v § 36 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. ř., musel mít obviněný ve veřejném

zasedání o odvolání přítomného obhájce. Tato podmínka však ze stejných důvodů jako v případě vazebního zasedání u Obvodního soudu pro Prahu 9 nebyla splněna (viz výše bod 26. tohoto rozsudku Nejvyššího soudu). Pokud si I. I. S. jako usazená evropská advokátka neustanovila pro trestní řízení, v němž měla vykonávat obhajobu obviněného, advokáta jako konzultanta v otázkách procesního práva, které budou v řízení řešeny, jak vyžaduje ustanovení § 35p odst. 1 zákona o advokacii, a soudu, před nímž měla obhajobu vykonávat, nesdělila adresu sídla tohoto konzultanta podle § 35p odst. 2 zákona o advokacii, nebyla oprávněna poskytovat obviněnému právní služby spočívající v obhajobě v trestním řízení, a nebylo ji tak možno považovat za obhájkyňi ve smyslu § 35 odst. 1 tr. ř. Za konzultanta podle § 35p odst. 2 zákona o advokacii nemohla být v dané věci považována ani N. S. S., asistentka I. I. S., která byla přítomna u veřejného zasedání o odvolání, neboť není advokátem ve smyslu § 4 zákona o advokacii, který jediný může být podle § 35p odst. 1 zákona o advokacii konzultantem evropského advokáta při obhajobě v trestním řízení, nýbrž rovněž usazeným evropským advokátem.

č. 34

30. Nad rámec uvedeného lze k míře dopadu porušení citovaných ustanovení konstatovat, že ustanovení trestního řádu o nutné obhajobě, stejně jako ustanovení zákona o advokacii ukládající evropskému advokátovi povinnost ustanovit si advokáta po dohodě s klientem jako svého konzultanta v otázkách procesního práva, které budou v řízení řešeny, slouží k zajištění práva obviněného na obhajobu. Tím, že byl obviněný v řízení před odvolacím soudem zastoupen evropskou advokátkou, která opomněla svou povinnost zvolit si pro obhajobu obviněného v trestním řízení obhájce jako svého konzultanta podle § 35p odst. 1 zákona o advokacii, a nebyla tak schopna zajistit obviněnému řádnou obhajobu, došlo ke zkrácení práva obviněného na obhajobu v případě, kdy byla jeho obhajoba nutná podle § 36 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. ř. Je třeba zdůraznit, že toto porušení nebylo toliko formální záležitostí, neboť ze spisového materiálu vyplývá, že I. I. S. nebyla schopna efektivně se dorozumívat v českém jazyce, tedy jazyce, v němž probíhalo trestní řízení (jak vyplývá např. z úředního záznamu založeného ve spise), musela mít pro řízení vlastního tlumočníka (viz protokol o veřejném zasedání o odvolání), a nebyla tak schopna dohlédnout na zachování všech práv obviněného a využít všech možností pro jeho účinnou obhajobu. Odvolací soud (stejně jako již předtím soud prvního stupně) pochybil, pokud nezaznamenal vytýkané procesní pochybení. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 5. 3. 2020, sp. zn. 44 To 58/2020, nemůže obstát, protože v řízení, jež mu předcházelo, nebyla dodržena významná procesní ustanovení zajišťující právo na obhajobu.

31. Nejvyšší soud po přezkoumání obsahu trestního spisu na podkladě stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti ve prospěch obviněného zjistil, že v posuzované trestní věci došlo z výše uvedených důvodů k porušení zákona v neprospěch obviněného. Proto podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 5. 3. 2020, sp. zn. 44 To 58/2020, byl porušen zákon v ustanoveních § 35 odst. 1, § 36 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. ř. a § 35p odst. 1, 2 zákona o advokacii v neprospěch obviněného S. T. Podle § 269 odst. 2 tr. ř. pak zrušil napadený rozsudek a současně zrušil i všechna další rozhodnutí obsahově

navazující na zrušený rozsudek, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 270 odst. 1 tr. ř. Nejvyšší soud přikázal Městskému soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Na tomto soudu bude, aby odstranil vytykané procesní pochybení a aby znovu rozhodl o všech podaných odvoláních.

Č. 35

Podmínka jiného potřebného opatření k náhradě škody ve smyslu § 307 odst. 1 písm. b) tr. ř. může být splněna řádným oznámením škodní události příslušné pojišťovně a poskytnutím další potřebné součinnosti (viz rozhodnutí č. 19/1995 Sb. rozh. tr.), a to i v případě, že poškozený řádně nespecifikoval výši svého nároku nebo neposkytl jinou součinnost.

Podmíněné zastavení trestního stíhání

§ 307 odst. 1 písm. b) tr. ř.

Č. 35

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2021, sp. zn. 3 Tdo 1120/2021, ECLI:CZ:NS:2021:3.TDO.1120.2021.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl jako zjevně neopodstatněné dovolání, které podal nejvyšší státní zástupce v neprospěch obviněného I. M. proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 14. 6. 2021, sp. zn. 6 To 212/2021, jako soudu stížnostního v trestní věci vedené u Okresního soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 5 T 25/2021.

I.

Rozhodnutí soudu prvního a druhého stupně

1. Usnesením Okresního soudu v Ústí nad Labem ze dne 30. 4. 2021, sp. zn. 5 T 25/2021, bylo trestní stíhání obviněného I. M. pro přečin těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 tr. zákoníku podmíněně zastaveno podle § 231 odst. 1 tr. ř. za užití § 223a odst. 1 tr. ř. a § 307 odst. 1, 3 tr. ř. a byla mu stanovena zkušební doba v trvání 24 měsíců.

2. Tohoto přečinu se měl obviněný dopustit jednáním spočívající v tom, že dne 7. 7. 2020 v 11:55 hodin v XY v rámci plnění pracovních povinností řídil nákladní motorové vozidlo tov. zn. XY, reg. zn. XY, ve vlastnictví společnosti T. h. m. Ú. n. L., přičemž při couvání z parkoviště u domu č. p. XY na pozemní komunikaci v ulici XY v rozporu s ustanoveními § 5 odst. 1 písm. b), § 24 odst. 2, odst. 3 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, se plně nevěnoval řízení motorového

vozidla a nesledoval situaci v provozu na pozemní komunikaci, zároveň jako řidič motorového vozidla ohrozil dalšího účastníka provozu na pozemní komunikaci a rovněž si nezajistil bezpečné couvání pomocí způsobilé a náležitě poučené osoby při nedostatečném rozhledu, v důsledku čehož při couvání narazil zadní částí jím řízeného vozidla do poškozené B. I., která šla po chodníku pro pěší ve směru od domu č. p. XY k domu č. p. XY. Poškozená se po střetu částečně nacházela pod zadní částí vozidla, odkud byla vyproštěna po popojetí vozidla vpřed a v důsledku nárazu utrpěla neposunutou zlomeninu levého lícního oblouku přesahující na stěny vedlejší nosní dutiny v horní čelisti se zakrvácením do této dutiny a neposunutou zlomeninu základny 1. záprstní kosti levé ruky s průvodním krevním výronem do podkoží zápěstí a bolestivostí palcového valu ruky a další drobná poranění, v jejichž důsledku byla omezena hospitalizací od 7. 7. 2020 do 21. 8. 2020, zákazem dotyku s levou stranou obličeje po dobu 3 týdnů a nemožností smrkat a kýchat po dobu 3 týdnů, nutností užívat antibiotika po dobu 5 dní, užíváním sádrové dlahy na levé ruce po předloktí po dobu 2 týdnů a nutností užívat asistenci při základní sebeobsluze.

3. Krajský soud v Ústí nad Labem usnesením ze dne 14. 6. 2021, sp. zn. 6 To 212/2021, podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl jako nedůvodné stížnosti státního zástupce a poškozené podané proti citovanému usnesení okresního soudu.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti tomuto usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem podal nejvyšší státní zástupce v neprospěch obviněného dovolání, které opřel o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. f) a l) tr. ř., neboť napadeným usnesením bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti usnesení soudu prvního stupně uvedenému v § 265a odst. 2 písm. f) tr. ř., přestože bylo v řízení mu předcházejícím rozhodnuto o podmíněném zastavení trestního stíhání, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí.

5. Podstatou dovolací argumentace nejvyššího státního zástupce je jeho nesouhlas se závěrem Krajského soudu v Ústí nad Labem ohledně splnění podmínky uvedené v § 307 odst. 1 písm. b) tr. ř. *in fine* pro podmíněné zastavení trestního stíhání s ohledem na to, že není uzavřena otázka, zda obviněný splnil podmínku „jiného potřebného opatření k náhradě škody“. Nejvyšší státní zástupce je toho názoru, že pro splnění této podmínky je třeba zjistit, zda nárok poškozeného je účinně uplatnitelný a vymahatelný podle zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon č. 168/1999 Sb.“). V tomto směru dovolatel odkazuje na ustanovení § 6 odst. 2, 3 zákona č. 168/1999 Sb. a v návaznosti na ně pak na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2012, sp. zn. 4 Tdo 1515/2012 (publikované pod č. 59/2013 Sb. rozh. tr.).

6. Podle § 6 odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb. nestanoví-li tento zákon jinak, má pojištěný právo, aby pojistitel za něj uhradil v rozsahu a ve výši podle občanského zákoníku poškozenému a) způsobenou újmu vzniklou ublížením na zdraví nebo usmrcením, b) účelně vynaložené náklady spojené s péčí o zdraví zraněného zvířete a způsobenou škodu vzniklou poškozením, zničením nebo ztrátou věci, jakož i škodu vzniklou odcizením

věci, pozbyla-li fyzická osoba schopnost ji opatrovat, c) ušlý zisk, d) účelně vynaložené náklady spojené s právním zastoupením při uplatňování nároků podle písmen a) až c); v souvislosti se škodou podle písmene b) nebo c) však jen v případě marného uplynutí lhůty podle § 9 odst. 3 zákona č. 168/1999 Sb. nebo neoprávněného odmítnutí anebo neoprávněného krácení pojistného plnění pojistitelem, pokud poškozený svůj nárok uplatnil a prokázal a pokud ke škodné události, z níž tato újma vznikla a kterou je pojištěný povinen nahradit, došlo v době trvání pojištění odpovědnosti, s výjimkou doby jeho přerušení.

7. Podle § 6 odst. 3 zákona č. 168/1999 Sb. nebylo-li ujednáno jinak, poskytne pojistitel plnění v rozsahu a ve výši podle § 6 odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb. v penězích nejvýše do limitu pojistného plnění stanoveného v pojistné smlouvě.

8. Nejvyšší státní zástupce je toho názoru, že soudy obou stupňů rezignovaly na zjištění, zda poškozenou uplatněný nárok je reálně uplatnitelný a vymahatelný podle shora uvedené právní úpravy. V tomto směru, aniž by to bylo jakkoli argumentačně podloženo, stížnostní soud v odůvodnění svého usnesení konstatoval, že pokud by byl nárok u pojišťovny uplatněn, pojišťovna by se jím zabývala. Tato úvaha se však míjí s aplikační praxí vyjádřenou v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2012, sp. zn. 4 Tdo 1515/2012, které bylo publikované pod č. 59/2013 Sb. rozh. tr., podle níž v případě konkrétního jednání, které naplňuje definici jiného potřebného opatření k náhradě škody ve smyslu § 307 odst. 1 písm. b) tr. ř., musí jít o opatření, které přináší poškozenému podobnou míru jistoty, jakou mu přináší dohoda uvedená v tomtéž ustanovení, jejíž obsah je právně závazný a jejíhož splnění se lze domoci soudně. Takovou kvalitu však postup obviněného nemá a nelze jej bez výhrady podřadit pod jiné potřebné opatření k náhradě škody.

9. Nahlášení vzniku škody pojišťovně lze považovat za dostatečné opatření pouze při splnění dvou zvláštních podmínek. Zaprvé musí být známa celková výše škody a její druh, zadruhé tato škoda musí být současně pojištěním zcela kryta. Nejvyšší státní zástupce je toho názoru, že jakkoliv lze nárok na bolestné s odkazem na § 6 odst. 2 písm. a) zákona 168/1999 Sb. a náklady na vypracování znaleckého posudku s odkazem na § 6 odst. 2 písm. d) zákona č. 168/1999 Sb. úspěšně uplatnit podle § 9 odst. 1 zákona č. 168/1999 Sb. v rámci řešení pojistné události a lze zřejmě očekávat uspokojení tohoto nároku výplatou pojistného plnění, tak jiná situace nastává u nároku na náhradu za právní zastoupení poškozené. V případě nákladů na přibrání zmocněnce (advokáta) nejsou tyto náklady z tzv. povinného smluvního pojištění hrazeny. Přitom skutečnost, že i náklady vzniklé poškozené přibráním advokáta, aby ji zastupoval v trestním řízení, představují majetkovou škodu, která spočívá ve zmenšení jejího majetku, je jednoznačná. I zde jde o majetkovou újmu, která vznikla v příčinné souvislosti s protiprávním jednáním. Z tzv. povinného smluvního pojištění jsou s odkazem na § 6 odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb. hrazeny poškozenému jen účelně vynaložené náklady spojené s právním zastoupením, avšak pouze při uplatňování nároků za a) škodu způsobenou na zdraví nebo usmrcením, b) škodu vzniklou poškozením, zničením nebo ztrátou věci, jakož i škodu vzniklou odcizením věci, pozbyla-li fyzická osoba schopnost ji opatrovat, nebo c) ušlý zisk. V každém případě musí jít o náklady zastoupení spojené s uplatňováním nároku na pojistné plnění. Náklady právního zastoupení jsou tzv. povinným smluvním

pojištěním kryty pouze v omezené míře deklarované v § 6 odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb. Jde přitom o majetkovou škodu, jejíž plné uhrazení je základní zákonnou podmínkou pro rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání. Z tohoto důvodu nahlášení škodní události nepředstavuje jiné potřebné opatření, protože poškozenému neposkytuje žádnou jistotu v tom směru, že mu budou plně uhrazeny náklady právního zastoupení jako majetková škoda. Proto musí k jinému potřebnému opatření přistoupit ohledně této části nároku i alternativa první nebo druhá podle § 307 odst. 1 písm. b) tr. ř., aby bylo možno užít podmíněné zastavení v souladu se zákonem.

10. Ze všech těchto důvodů pak nejvyšší státní zástupce uzavřel, že nelze-li tedy na základě shora uvedeného podřadit uspokojení nároku poškozené zcela pod jednání obviněného spočívající v jiném potřebném opatření k náhradě škody, je třeba dospět k závěru, že pro rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání nebyly splněny bezesbytku všechny zákonné podmínky. Pokud přesto Okresní soud v Ústí nad Labem přikročil k podmíněnému zastavení trestního stíhání obviněného I. M. podle § 307 odst. 1, 3 tr. ř., pak zatížil své rozhodnutí vadou ve smyslu § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř. Jestliže Krajský soud v Ústí nad Labem nenapravit uvedenou nesprávnost, třebaže k tomu měl na podkladě podaných stížností státního zástupce a poškozené vytvořen náležitý procesní prostor, pak zatížil své rozhodnutí vadou ve smyslu uplatněného dovolacího důvodu podle § 256b odst. 1 písm. l) tr. ř.

č. 35

11. Proto nejvyšší státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 14. 6. 2021, sp. zn. 6 To 212/2021, i jemu předcházející usnesení Okresního soudu v Ústí nad Labem ze dne 30. 4. 2021, sp. zn. 5 T 25/2021, jakož i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a dále postupoval podle § 265l odst. 1 tr. ř. a přikázal Okresnímu soudu v Ústí nad Labem, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

12. K dovolání nejvyššího státního zástupce se prostřednictvím svého obhájce vyjádřil obviněný I. M., který je toho názoru, že dovolání postrádá opodstatněnost a stížnostní soud svým rozhodnutím nepochybil. Obviněný zdůraznil, že nároky poškozené jsou kryty pojistným plněním podle zákona č. 168/1999 Sb. To platí i o nárocích, které v době rozhodování o odklonu nebyly uplatněny, byť jejich neuplatnění nebo nevyčíslení je zapříčiněno jakýmkoliv důvodem. Jiným potřebným opatřením k náhradě škody je totiž jistě i oznámení vzniku pojistné události příslušné pojišťovně v případě, že došlo ke vzniku škody při provozu motorového vozidla. To ostatně konstatuje i nejvyšší státní zástupce v dovolání. Obviněný však nesouhlasí s tím, že by překážkou tohoto odklonu měla být situace, kdy soud (nebo státní zástupce) rozhodují o podmíněném zastavení trestního stíhání za stavu, kdy poškozená osoba (z jakéhokoliv důvodu) nespecifikovala škodu co do důvodu a výše. Obviněný je toho názoru, že vydáním rozhodnutí o tomto odklonu za stavu, kdy je takto škodní událost řádně oznámena příslušné pojišťovně, zůstávají všechny nároky poškozeného zachovány, a to jak vůči pojišťovně, tak eventuálně vůči samotnému škůdci.

13. V daném případě jde podle obviněného o situaci, kdy ke škodě došlo při plnění pracovních úkolů obviněného, a tedy vůči poškozené odpovídá za škodu zaměstnavatel

obviněného, nikoliv bezprostředně obviněný sám. Limit pojistného plnění pak navíc zcela evidentně přesahuje byť jen teoreticky reálnou škodu, kterou by byla poškozená oprávněna uplatnit. Pokud by měly platit závěry obsažené v odůvodnění dovolání nejvyššího státního zástupce, že totiž za dostatečné opatření k náhradě škody lze považovat pouze takové oznámení škodné události, kdy je známa celková výše škody a její druh (za současného splnění podmínky, že škoda musí být pojištěním zcela kryta), pak by podle obviněného logicky muselo docházet k situacím, kdy z jakéhokoliv důvodu, kdy škodu ještě nelze uplatnit v plné výši, neboť například nejsou známy všechny skutečnosti, na nichž závisí její vyčíslení, bylo by rozhodnutí o odklonu vyloučeno. Takový stav je však podle obviněného nežádoucí, zákonodárcem jistě nezamýšlený, nechtěný a nepředvídaný.

14. Uvedené závěry platí podle obviněného i pro nároky na náhradu právního zastoupení poškozeného. Neoprávněnost argumentace nejvyššího státního zástupce je pak zřetelná i s ohledem na to, že náklady právního zastoupení poškozené nebyly v době rozhodování soudu specifikovány. Opět však platí, že tyto náklady jsou kryty pojistným plněním z tzv. povinného smluvního pojištění a rovněž z povahy věci osobou zaměstnavatele obviněného.

15. Obviněný proto uzavírá, že soudy obou stupňů nepochybily, jestliže za daného stavu pokládaly podmínky pro podmíněné zastavení trestního stíhání za splněné. Z toho důvodu obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zamítl dovolání jako nedůvodné.

III.

Posouzení důvodnosti dovolání

16. Nejvyšší soud přezkoumal rozhodnutí napadené dovoláním, a to v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, a poté dospěl k závěru, že dovolání nejvyššího státního zástupce je zjevně neopodstatněné. K tomuto závěru dospěl poté, co konfrontoval skutečnosti zjištěné v dosavadním průběhu trestního řízení v této trestní věci vedoucí k vydání napadeného rozhodnutí s relevantní právní úpravou upravující institut podmíněného zastavení trestního stíhání podle § 307 odst. 1 tr. ř. a stávají judikaturou.

a) Zjištění Nejvyššího soudu ohledně dosavadního průběhu trestního řízení

17. Z obsahu spisového materiálu vyplývá (a je to v zásadě nesporné), že obviněný po dopravní nehodě nahlásil škodnou událost svému zaměstnavateli, který ji poté oznámil pojišťovně. Škodná událost byla u České podnikatelské pojišťovny, a. s., zaevidována pod č. 2206026082.

18. Ze spisového materiálu je dále patrné, že po podání obžaloby (dne 12. 4. 2021) poškozená prostřednictvím svého zmocněnce uplatnila v trestním řízení (rovněž dne 12. 4. 2021) svůj nárok na náhradu újmy v celkové výši 56 651 Kč. Tento nárok poškozená konkretizovala tak, že částka 42 656 Kč činí bolestné ve výši 125 bodů, částka 3 995 Kč znalečné a částka 10 000 Kč náklady právního zastoupení; k tomu doložila znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví stanovení nemateriální újmy na zdraví, který si nechala vypracovat, a doklad o vyúčtování znalečného. Náklady právního zastoupení nebyly blíže konkretizovány.

19. Za této situace Okresní soud v Ústí nad Labem svým usnesením ze dne 30. 4. 2021, sp. zn. 5 T 25/2021, podle § 231 odst. 1 tr. ř. za užití § 223a odst. 1 tr. ř. a § 307 odst. 1, 3 tr. ř. podmíněně zastavil trestní stíhání obviněného I. M. pro přečin těžkého ublížení na zdraví podle § 147 odst. 1, 2 tr. zákoníku a obviněnému stanovil zkušební dobu v trvání 24 měsíců.

20. Proti uvedenému usnesení podali stížnost státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Ústí nad Labem a prostřednictvím zmocněnce též poškozená B. I. Stížnost státního zástupce byla zaměřena na skutečnost, že nebyly dostatečně zohledněny povaha a okolnosti spáchaného přečinu, a to zejména ve vztahu k věku poškozené a délce jejího léčení. Dále státní zástupce navrhl pro případ, že by mělo být ve věci rozhodnuto podmíněným zastavením trestního stíhání, aby se tak stalo za současného složení peněžité částky určené na pomoc obětem trestné činnosti ve výši nejméně 30 000 Kč a za současného závazku obviněného zdržet se během zkušební doby řízení motorových vozidel všech druhů. Poškozená ve stížnosti namítla, že, ač řádně uplatnila nároky na náhradu škody v trestním řízení, obviněný jí dosud neuhradil škodu a ani není zřejmé, zda učinil jiná potřebná opatření k její náhradě, neboť Česká podnikatelská pojišťovna, a. s., nijak na pojistnou událost nereagovala.

č. 35

21. Krajský soud v Ústí nad Labem před svým rozhodnutím doplnil dokazování o vyjádření České podnikatelské pojišťovny, a. s. (vyjádření ze dne 9. 6. 2021), v němž pojišťovna uvedla, že jí byla zaslána plná moc zmocněnce poškozené dne 29. 10. 2020 a tento zmocněnec byl vyzooměn. Vzhledem k tomu, že (k datu vyjádření) nebyly vzneseny žádné nároky ze strany poškozené, nemohla se k nim pojišťovna vyjádřit, byť je připravena hradit pojistné plnění do výše limitu sjednaného ve smlouvě. Pojistná událost je stále otevřená. Zaměstnavatel obviněného a zdravotní pojišťovna své s nároky na náhradu škody v trestním řízení neuplatnili.

22. Po takto doplněném dokazování následně Krajský soud v Ústí nad Labem podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl stížnosti státního zástupce a poškozené jako nedůvodné. V odůvodnění pak krajský soud ohledně zákonné podmínky spočívající v náhradě způsobené škody, případně učinění potřebných opatření k její náhradě, uvedl, že okresní soud správně poukázal na nahlášení pojistné události obviněným cestou zaměstnavatele, což je doloženo materiály České podnikatelské pojišťovny, a. s. Tato skutečnost pak vyplývá i z již citovaného vyjádření zmíněné pojišťovny ze dne 9. 6. 2021. Z téhož vyjádření navíc vyplynulo, že po zaslání plné moci právním zástupcem poškozené B. I., udělené JUDr. J. N., dne 29. 10. 2020 byl tento vyzooměn, že vzhledem k tomu, že žádné nároky nebyly vzneseny, nemohou se k nim blíže vyjádřit, nicméně jsou připraveni je hradit do výše pojistného limitu sjednaného ve smlouvě. Dne 14. 4. 2021 pak pojišťovna obdržel přípis, kterým právní zástupce zasílá na vědomí kopii dokumentu „připojení se s nárokem na náhradu újmy do trestního řízení jako poškozená“ ze dne 8. 4. 2021. Ze závěru uvedeného vyjádření pak vyplývá, že daná pojistná událost je stále otevřena a pojišťovna je připravena se zabývat nároky poškozené neprodleně poté, co budou u ní vzneseny. Zaměstnavatel obviněného ani zdravotní pojišťovna poškozené pak své nároky na náhradu škody v trestním řízení neuplatnili (jak již konstatoval okresní soud).

b) Relevantní právní úprava

23. Podle § 307 odst. 1 tr. ř. může v řízení o přečinu se souhlasem obviněného soud a v přípravném řízení státní zástupce podmíněně zastavit trestní stíhání, jestliže (a) obviněný se k činu doznal, (b) nahradil škodu, pokud byla činem způsobena, nebo s poškozeným o její náhradě uzavřel dohodu, anebo učinil jiná potřebná opatření k její náhradě, (c) vydal bezdůvodné obohacení činem získané, nebo s poškozeným o jeho vydání uzavřel dohodu, anebo učinil jiná vhodná opatření k jeho vydání.

24. Z hlediska otázky náhrady škody, tedy shora citovaného a v této trestní věci dovoláním dotčeného ustanovení § 307 odst. 1 písm. b) tr. ř., je zřejmé, že pro splnění podmínky předpokládané tímto ustanovením je nutné, aby obviněný buď nahradil škodu, pokud byla činem způsobena, nebo s poškozeným o její náhradě uzavřel dohodu, anebo učinil jiná potřebná opatření k její náhradě.

c) Právní posouzení věci

25. Jestliže předmětem dovolací argumentace nejvyššího státního zástupce je zpochybnění závěru soudů nižších stupňů, že obviněný před rozhodnutím o podmíněném zastavení svého trestního stíhání učinil jiná potřebná opatření k náhradě škody, pak k této podmínce podle § 307 odst. 1 písm. b) tr. ř. lze nejprve obecně konstatovat, že jiným potřebným opatřením k náhradě škody může být i nahlášení vzniku škody jako pojistné události a poskytnutí potřebné součinnosti pojišťovně. Za jiná potřebná opatření k náhradě škody lze přitom považovat i kroky obviněného směřující k tomu, aby škodu v souladu s platnou právní úpravou nahradil jiný subjekt, který za ni odpovídá, například zaměstnavatel, došlo-li k trestnému činu při plnění pracovních úkolů (viz usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 31. 10. 1994, sp. zn. 4 To 693/94, publikované pod č. 19/1995 Sb. rozh. tr., nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 10. 2002, sp. zn. 4 Tz 62/2002, publikovaný pod č. T 466. v sešitě 19 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2003). V takovém případě by měl obviněný následně plnit z titulu regresu vůči uvedenému subjektu.

26. S podaným dovoláním (a jeho odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2012, sp. zn. 4 Tdo 1515/2012, které bylo publikováno pod č. 59/2013 Sb. rozh. tr.) pak lze souhlasit do té míry, že v případě konkrétního jednání, které naplňuje definici jiného potřebného opatření k náhradě škody ve smyslu § 307 odst. 1 písm. b) tr. ř., musí jít o opatření, které přináší poškozenému podobnou míru jistoty, jakou představuje dohoda uvedená v tomtéž ustanovení, jejíž obsah je právně závazný a jejíhož splnění se lze domoci soudně. V obecné rovině pak lze souhlasit i s názorem nejvyššího státního zástupce, že nahlášení vzniku škody pojišťovně lze považovat za dostatečné opatření pouze při splnění dvou zvláštních podmínek. Zaprvé musí být známa celková výše škody a její druh, zadruhé tato škoda musí být současně zcela kryta pojištěním.

27. Pokud jde o otázku, zda bude způsobená škoda zcela kryta pojištěním, je nutno s ohledem na obsah spisového materiálu a odůvodnění dovoláním napadených rozhodnutí konstatovat, že tato otázka nebyla předmětem dokazování v trestním řízení v této trestní věci. Nejvyšší soud je však toho názoru (a obdobně to připouští v dovolání

sám nejvyšší státní zástupce), že k překročení minimálních limitů stanovených v § 3a odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb. nedojde.

28. Pokud jde o otázku nezbytnosti zjištění celkové výše škody a jejího druhu a výhrady nejvyššího státního zástupce, že soudy obou stupňů rezignovaly na zjištění, zda nárok požadovaný poškozenou je reálně uplatnitelný a vymahatelný podle shora uvedené právní úpravy, lze předně konstatovat (s ohledem na obsah podaného dovolání), že z hlediska nároku na náhradu škody uplatněného poškozenou není sporu o to, zda bude poškozená v rámci pojistné události uspokojena podle § 9 odst. 1 zákona č. 168/1999 Sb. co do nároku na bolestné [s odkazem na § 6 odst. 2 písm. a) zákona č. 168/1999 Sb.], respektive co do nákladů na vypracování znaleckého posudku [zde s odkazem na § 6 odst. 2 písm. d) zákona č. 168/1999 Sb.].

29. Nejvyšší státní zástupce je však dále toho názoru, že jiná situace nastává u nároku poškozené na náhradu za právní zastoupení. Jeho argumentace (s určitou mírou zjednodušení) je založena na přesvědčení, že v případě nákladů na přibrání zmocněnce (advokáta) nejsou tyto náklady z tzv. povinného smluvního pojištění hrazeny, jakkoliv jde o majetkovou újmu, která vznikla v příčinné souvislosti s protiprávním jednáním. Podle nejvyššího státního zástupce jsou z tzv. povinného smluvního pojištění s odkazem na § 6 odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb. hrazeny poškozenému jen účelně vynaložené náklady spojené s právním zastoupením, avšak pouze při uplatňování nároků za a) škodu způsobenou na zdraví nebo usmrcením, b) škodu vzniklou poškozením, zničením nebo ztrátou věci, jakož i škodu vzniklou odcizením věci, pozbyla-li fyzická osoba schopnost ji opatrovat, nebo c) ušlý zisk. V každém případě musí jít o náklady zastoupení spojené s uplatňováním nároku na pojistné plnění. Náklady právního zastoupení jsou tzv. povinným smluvním pojištěním kryty pouze v omezené míře deklarované v § 6 odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb. Jde přitom o majetkovou škodu, jejíž plné saturování je základní zákonnou podmínkou pro rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání. Z tohoto důvodu nahlášení škodní události nepředstavuje jiné potřebné opatření, protože poškozenému neposkytuje žádnou jistotu v tom směru, že mu budou plně uhrazeny náklady právního zastoupení jako majetková škoda. Proto musí k jinému potřebnému opatření přistoupit ohledně této části nároku i alternativa první nebo druhá podle § 307 odst. 1 písm. b) tr. ř., aby bylo možné užít podmíněné zastavení trestního stíhání v souladu se zákonem. Podle nejvyššího státního zástupce tedy platí, že nelze-li na základě shora uvedeného podřadit nárok poškozené zcela pod jednání obviněného spočívající v jiném potřebném opatření k náhradě škody, je třeba dospět k závěru, že pro rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání nebyly splněny bezesbytku všechny zákonné podmínky.

30. Jakkoliv Nejvyšší soud nehodlá v obecné rovině zásadně zpochybňovat naznačené úvahy nejvyššího státního zástupce sumarizované v předchozím odstavci, je nutné tyto úvahy současně konfrontovat se skutečnostmi zjišťovanými v této trestní věci, a to skutečnostmi vztahujícím se jednak k osobě obviněného a jeho aktivitě směřující ke splnění podmínek podmíněného zastavení jeho trestního stíhání, jednak k aktivitě a postoji poškozené v rámci trestního řízení při specifikaci jejího nároku na náhradu způsobené škody.

31. Pokud jde o obviněného, ten především způsobil poškozené škodu při plnění pracovních úkolů a za tuto škodu vůči poškozené tedy odpovídá zaměstnavatel obviněného, nikoliv bezprostředně on sám. S ohledem na ustálenou rozhodovací praxi (viz výše bod 25.) je přitom jiným potřebným opatřením k náhradě škody i oznámení vzniku pojistné události příslušné pojišťovně v případě, že došlo ke vzniku škody při provozu motorového vozidla, jak se také v této trestní věci stalo. Není také sporu o tom, že příslušná pojišťovna byla a je připravena hradit pojistné plnění do výše limitu sjednaného ve smlouvě, s již opakovaně uvedenou výhradou, že nebyly vzneseny žádné nároky ze strany poškozené, a proto se k nim nemohla pojišťovna vyjádřit a pojistná událost je stále otevřená. To platí i o nárocích, které v době rozhodování soudu nebyly uplatněny, byť jejich neuplatnění nebo nevyčíslení je zapříčiněno jakýmkoliv důvodem.

32. Pokud jde o poškozenou, je zjišťováno, že v době rozhodování soudu tato prostřednictvím svého obhájce nespécifikovala náklady právního zastoupení. Není tedy zřejmé, zda šlo o náklady na přibrání zmocněnce (advokáta), které nejsou podle nejvyššího státního zástupce hrazeny z tzv. povinného smluvního pojištění, či o náklady spojené s právním zastoupením při uplatňování nároků poškozené (za škodu způsobenou na zdraví nebo usmrcením, škodu vzniklou poškozením, zničením nebo ztrátou věci, jakož i škodu vzniklou odcizením věci, pozbyla-li fyzická osoba schopnost ji opatrovat, nebo ušlý zisk).

33. Je pak otázkou, zda neexistence konkrétní a pochybnosti nezbuzující specifikace nákladů právního zastoupení poškozené v době rozhodování soudu o naznačeném odklonu od trestního stíhání v podobě podmíněného zastavení trestního stíhání a jistota jejich úhrady ze strany pojišťovny brání v závěru o tom, že obviněný splnil podmínku uvedenou v ustanovení § 307 odst. 1 písm. b) tr. ř., tedy že učinil jiné potřebné opatření k náhradě škody. Otázkou rovněž je, zda může být překážkou uvedeného postupu soudu situace, kdy soud (nebo státní zástupce) rozhodují o odklonu za stavu, že poškozená osoba ještě (z jakéhokoliv důvodu) nespécifikovala škodu co do důvodu a výše, při vědomí a zdůraznění toho, že škodní událost byla řádně příslušné pojišťovně oznámena, zde zaevidována s prohlášením o připravenosti pojišťovny plnit v rozsahu pojistného plnění, jakkoliv k úhradě způsobené škody nedošlo.

34. Nejvyšší soud je toho názoru, že uvedená situace nebrání použití daného odklonu, neboť poškozené zůstávají zachovány veškeré nároky, a to jak vůči pojišťovně, tak eventuálně vůči samotnému obviněnému či jeho zaměstnavateli. Lze přisvědčit názoru obviněného, který uvedl ve svém vyjádření k dovolání nejvyššího státního zástupce, že pokud by měly platit závěry uvedené v odůvodnění podaného dovolání, že za dostatečné opatření k náhradě škody lze považovat pouze takové oznámení škodné události, kdy je známa celková výše škody a její druh (za současného splnění podmínky, že škoda musí být zcela kryta pojištěním), pak by muselo docházet k situacím, že z jakéhokoliv důvodu, kdy škodu ještě nelze uplatnit (specifikovat) v plné výši, neboť například nejsou známy veškeré skutečnosti, na nichž závisí její vyčíslení, bylo by rozhodnutí o odklonu vyloučeno, což je z hlediska podstaty a smyslu odklonu od trestního stíhání v podobě podmíněného zastavení trestního stíhání stav zákonodárcem jistě nezamýšlený, nechtěný a nepředvídaný. Do značné míry by se uvedený závěr dostal do rozporu i s judikatorní praxí konstatovanou shora v tomto usnesení v otázce,

co lze považovat za jiná potřebná opatření k náhradě škody v situacích, kdy náklady na náhradu způsobené škody jsou kryty pojistným plněním z tzv. povinného smluvního pojištění a rovněž z povahy věci osobou zaměstnavatele obviněného.

35. Za dané situace, pokud nebyly náklady právního zastoupení poškozené době rozhodování soudu specifikovány, tedy poškozená nesdělila pojišťovně všechny skutečnosti, které jí umožní specifikovat zejména příslušnou požadovanou částku a poté ji poškozené uhradit (nebyla poškozenou poskytnuta nezbytná součinnost), nemůže tato pasivita či nedůslednost poškozené bránit obviněnému domáhat se postupu podle § 307 odst. 1 tr. ř.

36. Proto Nejvyšší soud uzavřel, že Okresní soud v Ústí nad Labem měl pro rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání splněny všechny zákonné podmínky, a to včetně jednání obviněného spočívající v jiném potřebném opatření k náhradě škody, a tudíž nezatížil své rozhodnutí vadou ve smyslu § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř., takže ani Krajský soud v Ústí nad Labem nemohl své rozhodnutí zatížit vadou ve smyslu dalšího uplatněného dovolacího důvodu, totiž důvodu podle § 256b odst. 1 písm. l) tr. ř.

č. 36

IV.

Způsob rozhodnutí dovolacího soudu

37. Ze shora uvedených důvodů tedy Nejvyšší soud rozhodl o dovolání nejvyššího státního zástupce způsobem uvedeným v § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., podle kterého Nejvyšší soud dovolání odmítne, jde-li o dovolání zjevně neopodstatněné.

č. 36

Trestný čin těžkého ublížení na zdraví (§ 145 odst. 1 tr. zákoníku), jehož se pachatel dopustil tím, že jako řidič motorového vozidla fyzicky napadl jiného účastníka silničního provozu po vynuceném zastavení jeho vozidla pro nespokojenost s rychlostí nebo způsobem jeho jízdy, lze pokládat za čin spáchaný v souvislosti s řízením motorových vozidel. Proto lze jeho pachateli uložit trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku.

Trest zákazu činnosti

§ 73 odst. 1 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 8. 2022, sp. zn. 8 Tdo 593/2022, ECLI:CZ:NS:2022:8.TDO.593.2022.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl jako zjevně neopodstatněné dovolání obviněného R. H. podané proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne

29. 3. 2022, sp. zn. 10 To 47/2022, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Kolíně pod sp. zn. 8 T 119/2021.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Kolíně ze dne 6. 12. 2021, sp. zn. 8 T 119/2021, byl obviněný R. H. uznán vinným zločinem těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku, za který byl odsouzen podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 3 roků, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 5 let. Podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu 5 let a podle § 82 odst. 2 tr. zákoníku též povinnost, aby ve zkušební době podmíněného odsouzení podle svých sil nahradil škodu, kterou způsobil trestným činem. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. bylo rozhodnuto o povinnosti obviněného nahradit škodu a nemajetkovou újmu poškozeným.

2. Tento rozsudek napadli odvoláními obviněný a státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Kolíně v neprospěch obviněného, oba je zaměřili proti výrookům o vině i trestu. Krajský soud v Praze rozhodl o odvoláních rozsudkem ze dne 29. 3. 2022, sp. zn. 10 To 47/2022, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. zrušil napadený rozsudek a podle § 259 odst. 3 písm. a) tr. ř. z podnětu odvolání obviněného po doplnění dokazování upravil skutkový děj, na základě odvolání státní zástupkyně zpřísnil obviněnému trest a znovu rozhodl tak, že obviněný dne 20. 8. 2020 kolem 21:25 hodiny řídil po silnici č. I/38 ve směru od K. H. na P. nákladní vozidlo tov. zn. XY, reg. zn. XY, s návěsem, přičemž již před městem K. dojel před ním jedoucí rychlostí asi 70 km/h nákladní vozidlo tov. zn. XY, reg. zn. XY, řízené J. B., které se na obchvatu města snažil agresivní jízdou několikrát předjet, a to s ohledem na přijíždějící protijedoucí vozidla bezúspěšně, na toto vozidlo troubil, blikal světly, blikal i pravým směrovým světlem, aby mu uhnul do odbočovacího pruhu, přičemž agresivní styl jízdy obviněného trval po celou dobu až do obce N. V. I, okres K., kde se mu podařilo v ulici XY v úseku s plnou dělicí čarou předjet uvedené vozidlo, následně intenzivně brzdil až do zastavení, čímž přinutil zastavit předjeté vozidlo i další vozidla. Poté obviněný ihned vystoupil ze svého vozidla a běžel k řidiči předjetého vozidla J. B., který, když spatřil běžícího řidiče nákladního vozidla, vystoupil z vozidla a stoupl si vedle svého vozidla čelem k přibíhajícímu řidiči, který ho ihned udeřil pěstí do obličeje a dále ho chtěl zasáhnout dalšími ranami pěstí směřujícími na hlavu, přičemž poškozený J. B. před útokem obviněného ustupoval a kryl si obličej a obviněný v tomto jednání pokračoval, ačkoli věděl, že se nachází na frekventované silnici I. třídy, kde je hustý provoz vozidel, zatlačil tak poškozeného až do jízdní dráhy protijedoucího vozidla tov. zn. XY, reg. zn. XY, které řídil Jx. B., tento již nestačil reagovat na náhlý vstup J. B., srazil ho přední částí svého vozidla, v důsledku čehož poškozený J. B. utrpěl závažná zranění, s nimiž musel být letecky transportován do nemocnice a která si vyžádala léčení a podstatné omezení v obvyklém způsobu života značně přesahující 6 týdnů.

3. Uvedený čin posoudil odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně jako zločin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku a odsoudil obviněného k trestu odnětí svobody v trvání 3 roků nepodmíněně, pro jehož výkon jej podle § 56

odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou. Podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku mu uložil i trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu 5 let. Podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 2 tr. ř. rozhodl o náhradě škody a nemajetkové újmy.

II.

Dovolání obviněného a vyjádření k němu

4. Proti citovanému rozsudku odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím svého obhájce z důvodů podle § 265b odst. 1 písm. d), h) a i) tr. ř. dovolání, neboť podle něj byla porušena ustanovení o jeho přítomnosti v hlavním líčení, soudy nesprávně právně posoudily skutek, jenž mu je kladen za vinu, a byl mu uložen druh trestu, který zákon nepřipouští.

5. V rámci uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. obviněný považoval výrok o trestu za vadný ohledně trestu zákazu činnosti, jenž mu byl uložen v rozporu se zákonem, protože se činu, za nějž mu byl uvedený trest uložen, nedopustil v přímé souvislosti s činností, ohledně níž byl vysloven. Skutek, pro který byl obviněný uznán vinným, podle jeho názoru nespáchal v důsledku zaviněného porušení povinností při řízení motorových vozidel, ani s ním nemá přímou souvislost, neboť těžká újma na zdraví poškozenému nebyla způsobena řízením motorového vozidla, ale v důsledku střetu s vozidlem, které řídila třetí osoba. Motorové vozidlo řízené obviněným tedy nesloužilo jako nástroj pro spáchání trestné činnosti, ani nemělo žádnou jinou trestněprávní souvislost se spáchaným skutkem (viz rozhodnutí pod č. 10/1973 nebo č. 23/1963 Sb. rozh. tr.). Pro vyslovení zákazu určité činnosti nebylo splněno ani to, že by sám přímo takovou činnost vykonával (viz rozhodnutí pod č. 41/1965 Sb. rozh. tr.). V posuzované věci nebylo respektováno, že zakazovaná činnost nemusí být znakem objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu, její souvislost s trestným činem však musí být přímá, bezprostřední (viz rozhodnutí pod č. 5/1980 Sb. rozh. tr.). Řízení motorových vozidel představuje hlavní zdroj příjmů obviněného, a jeho zákaz je proto v rozporu s principem individualizace trestu, jelikož bude mít negativní dopad nejen na něj samotného, ale i na jeho rodinu. Nejvyšší soud by měl zvážit i přiměřenost trestu odnětí svobody, protože obviněný by chtěl nahradit škodu, kterou svým jednáním způsobil, čemuž by mohl dostat lépe na svobodě než ve výkonu trestu odnětí svobody.

6. V závěru dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil v celém rozsahu napadený rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 29. 3. 2022, sp. zn. 10 To 47/2022, ve spojení s rozsudkem Okresního soudu v Kolíně ze dne 6. 12. 2021, sp. zn. 8 T 119/2021, a aby ve věci sám znovu rozhodl nebo ji přikázal Okresnímu soudu v Kolíně k opětovnému projednání.

7. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k dovolání obviněného ve vztahu k uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. nepřisvědčil jeho výhradám proti výroku o trestu. U trestu zákazu činnosti postačí pro jeho uložení souvislost mezi trestným jednáním a zakázanou činností. Není tedy nutné, aby bylo trestné jednání páčáno přímo v rámci zakazované činnosti. Zákonný předpoklad „souvislosti činnosti“ s trestným činem byl proto v posuzovaném případě naplněný, neboť byla dána souvislost místní, protože k útoku došlo na pozemní

komunikaci, kde obviněný řídil vozidlo, časová, jelikož napadl poškozeného ihned poté, co ho tzv. vybrzdil a vyskočil z motorového vozidla, a splněna byla i souvislost osobní, protože konfliktní situaci vyvolal obviněný svým hulvátským a krajně riskantním stylem jízdy a týkala se především poškozeného. Státní zástupce shledal i souvislost subjektivní, neboť motivem napadení byla nespokojenost obviněného jako řidiče motorového vozidla se způsobem jízdy poškozeného. Není vyloučena ani věcná stránka souvislosti, protože konflikt započal již během jízdy motorových vozidel, kdy obviněný prudce brzdil před vozidlem poškozeného a vynutil si jeho zastavení. Údery pěstmi představují toliko vyvrcholení konfrontace započaté během jízdy. Z těchto důvodů shledal státní zástupce naplněnu podmínku „souvislosti se spáchaným trestným činem“.

III.

Přípustnost dovolání

8. Nejvyšší soud jako soud dovolací shledal, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř., bylo podáno oprávněnou osobou podle § 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze toto podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.). Nejvyšší soud poté, co se vypořádal s ostatními dovolacími námitkami k jiným dovolacím důvodům, uvedl k dovolacímu důvodu týkajícímu se uloženého trestu zákazu činnosti následující.

č. 36

IV.

K důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. zákoníku

9. Obviněný vytýkal prostřednictvím důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř., že mu byl trest zákazu činnosti uložen v rozporu s podmínkami stanovenými zákonem, protože činnost, která mu jím byla zakázána, není v souvislosti s činem, pro který byl uznán vinným. Tyto námitky odpovídají zákonnému vymezení uvedeného důvodu, jenž je dán, jestliže byl obviněnému uložen druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou zákonem na trestný čin, jímž byl uznán vinným.

10. Druhem trestu, který zákon nepřipouští, se rozumí zejména případy, v nichž byl obviněnému uložen některý z druhů trestů uvedených v § 52 tr. zákoníku bez splnění těch podmínek, které zákon předpokládá, tj. pokud v konkrétním případě určitému pachateli za určitý trestný čin nebylo možno uložit některý druh trestu s ohledem na jeho zvláštní zákonné podmínky. Může jít i o případ kumulace dvou nebo více druhů trestů, které podle zákona nelze vedle sebe uložit. Jde též o takový druh trestu, jenž nedovoluje uložit zákon účinný v době, kdy se rozhoduje o trestném činu. Za uložení trestu mimo zákonem stanovenou trestní sazbu se považuje případ, kdy u odstupňovatelných druhů trestu, které mají určitou sazbu vymezenou trestním zákoníkem, se vyměří trest, jenž přesahuje zákonnou maximální hranici. U trestu odnětí svobody je konkrétní hranice trestní sazby stanovena v příslušném ustanovení zvláštní části trestního zákoníku. U trestu zákazu činnosti lze v případě, že není mezi trestným jednáním, pro něž byl obviněný odsouzen, a zakázanou činností shledána souvislost, považovat za nesplnění zákonem stanovené podmínky pro uložení takového trestu.

11. Posoudí-li se v projednávané trestní věci trest zákazu činnosti podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu 5 let, který byl

obviněnému uložen, a povaha trestného jednání, za které byl odsouzen, nelze přisvědčit jeho námitkám. Obviněný spáchal zločin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku v bezprostřední návaznosti na řízení motorového vozidla, neboť právě způsob jízdy při řízení motorového vozidla byl příčinou zastavení obou vozidel a "vyřizování si účtů" za ni. Uvedenou souvislost proto soud prvního stupně shledal v tom, že ze strany obviněného šlo o „odvetu“ za to, že styl jízdy poškozeného neodpovídal jeho představám. Odvolací soud v reakci na obdobnou obhajobu obviněného k zachování souvislosti mezi napadením poškozeného a řízením motorového vozidla obviněným konstatoval, že fyzickým útokem na poškozeného vyvrcholilo předchozí nebezpečné a riskantní chování obviněného jako řidiče motorového vozidla, při němž troubením a světelnými signály dával poškozenému na vědomí své záměry na vozovce a představy o způsobu jízdy, jimž se poškozený dostatečně a především v souladu s představou obviněného nepodvolil. Celá situace přesně popsaná ve skutkovém zjištění odvolacího soudu svědčí o tom, že čin obviněného, tj. fyzické napadení poškozeného, byl spáchán v souvislosti s řízením motorových vozidel, což koresponduje se zákonným vymezením uvedeného druhu trestu, neboť podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku může soud uložit trest zákazu činnosti na 1 rok až 10 let, dopustil-li se pachatel trestného činu v souvislosti s touto činností.

č. 36

12. Obecně lze k souvislosti spáchaného trestného činu s činností, která může být zakázána, uvést, že tato souvislost musí být užší, přímá, bezprostřední. Nestačí, že pachatel projevil trestným činem morální nezpůsobilost k výkonu činnosti (viz rozhodnutí pod č. 5/1980 Sb. rozh. tr.). Podmínkou pro uložení trestu zákazu činnosti podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku je, aby se pachatel právě v souvislosti s touto činností dopustil trestného činu. Účelem trestu zákazu činnosti je zabránit pachateli vykonávat jen takovou činnost (zaměstnání, povolání nebo funkci), která mu dává příležitost k páčání trestných činů určitého druhu (viz rozhodnutí pod č. 42/1967 Sb. rozh. tr., a výklad podle materiálu uveřejněného pod č. 13/1969 Sb. rozh. tr.). Činnost, kterou lze zakázat, nemusí být znakem objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu. Souvislost v tomto smyslu bude dána především v případě, když byl trestný čin spáchán přímo při výkonu určité činnosti. Postačí ovšem, jestliže tato činnost poskytla pachateli příležitost ke spáchání trestného činu nebo mu alespoň trestnou činnost usnadnila (viz rozhodnutí pod č. 26/2007-III. a č. 41/1965 Sb. rozh. tr.). Nepostačuje však, jestliže by šlo jen o náhodnou souvislost (viz rozhodnutí pod č. 35/1997 Sb. rozh. tr.). Na přímou souvislost spáchaného trestného činu s činností, která má být zakázána, lze usuzovat z toho, že tato činnost nepostrádá věcný (vnitřní, účelový), místní a časový vztah ke spáchanému trestnému činu (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 933).

13. Nejvyšší soud nevyhověl námitkám obviněného, protože jednání pachatele, který se dopustil trestného činu ublížení na zdraví (§ 145 odst. 1 tr. zákoníku) tím, že jako řidič motorového vozidla po zastavení vozidel na vozovce fyzicky napadl jiného účastníka silničního provozu pro nespokojenost s jeho rychlostí nebo způsobem jízdy, je nutné vyložit jako čin spáchaný v souvislosti s řízením motorových vozidel. Proto mu lze uložit trest zákazu činnosti podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku, neboť v takovém případě je mezi tímto uloženým trestem a spáchanou trestnou činností zachována potřebná souvislost. Způsobená újma na zdraví poškozeného měla v této věci příčinu právě

v provozu na pozemní komunikaci, byla vyvolána v rámci silniční dopravy a i k následku v podobě újmy na zdraví poškozeného došlo tím, že byl sražen vozidlem dalšího účastníka silničního provozu. Veškeré souvislosti uvedeného trestného jednání se odehrály při postavení a výkonu činnosti řidiče motorového vozidla, přičemž bez nich by k posuzované situaci vůbec nedošlo. Podstatou byla agresivita obviněného, projevující se při řízení motorového vozidla, která našla vyústění v odvetné reakci v podobě brachiálního útoku, jehož následkem byla těžká újma na zdraví poškozeného. Nelze odhlédnout od toho, že uvedená příčina spočívala v riskantní jízdě obviněného snažícího se vynutit si na druhých své dominantní postavení na silnici, a protože se mu to nedařilo, choval se agresivně, nebezpečně, vulgárně a zcela nepřipustně. Tím obviněný jako řidič motorového vozidla zcela selhal. Obviněný způsobem jízdy bezprostředně předcházející vynucenému zastavení za ním jedoucího vozidla hrubě porušil pravidla silničního provozu, zejména ustanovení § 17 odst. 5 písm. c) zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších předpisů. Přestože zákonné znění uvedené porušené povinnosti řidiče není zahrnuto do popisu skutku, ze slovního vyjádření způsobu jízdy obviněného před vlastním posuzovaným činem zřetelně a jasně vyplývá. Ze všech těchto důvodů byla souvislost spáchaného trestného činu s činností, která může být zakázána, zachována. Trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel je nezbytné ukládat právě v těch případech, kdy příčinou spáchaného trestného činu byla agresivita a nebezpečnost řidiče v rámci dopravy na pozemních komunikacích, a to i tehdy, když objektem posuzovaného trestného jednání není řízení motorových vozidel, jako tomu bývá u úmyslných trestných činů ublížení na zdraví nebo trestných činů, jejichž objektem je ochrana majetku jiných osob (jestliže je agrese vybijena např. na dopravním prostředku apod.).

14. Ze všech těchto důvodů je uložený trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všech druhů na dobu 5 let, tedy asi v polovině zákonného rozpětí trestní sazby stanovené podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku od 1 roku do 10 let, trestem nutným, ale i přiměřeným. Lze připustit, že s ohledem na následky, výraznou brutalitu obviněného a zcela nečekanou a nepřijatelnou agresi, kterou projevoval po celou posuzovanou dobu jeho jízdy i po ní, jde o trest spíše mírnější.

15. Obviněný vytýkal rovněž nepřiměřenou přísnost a nevhodnost uloženého nepodmíněného trestu odnětí svobody s ohledem na to, že (též se zřetelem na navazující uložený trest zákazu činnosti, která je zdrojem jeho obživy a pravidelných příjmů) nebude schopen zaplatit uloženou náhradu škody a nemajetkové újmy v rozsahu, kterého by byl schopen, kdyby byl na svobodě a mohl pracovat. K tomu je třeba připomenout, že námitky vůči druhu a výměře uloženého trestu s výjimkou trestu odnětí svobody na doživotí lze v dovolání úspěšně uplatnit jen v rámci zákonného důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř., a to tehdy, jestliže byl obviněnému uložen druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou zákonem za trestný čin, jímž byl uznán vinným. Jiná pochybení soudu spočívající v nesprávném druhu či výměře uloženého trestu, zejména nesprávné vyhodnocení kritérií uvedených v § 39 až § 42 tr. zákoníku a v důsledku toho uložení nepřiměřeného přísného nebo naopak mírného trestu, nelze v dovolání namítat prostřednictvím tohoto ani jiného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 tr. ř. (viz rozhodnutí pod č. 22/2003 Sb. rozh. tr.).

16. Vzhledem k tomu, že obviněný vytýkal trestu odnětí svobody jen jeho nepřiměřenost, nenaplnil těmito námitkami označený dovolací důvod. Přesto nad rámec dovolání Nejvyšší soud zdůrazňuje, že odvolací soud při ukládání trestu obviněnému přihlížel ke všem rozhodným skutečnostem (viz § 39 a násl. tr. zákoníku), zejména měl na zřeteli význam ochrany lidského zdraví. Bral v úvahu i způsob provedení činu, zdůraznil předchozí způsob jízdy obviněného, který byl krajně nebezpečný a riskantní, jakož i motivaci jednání obviněného, spočívající v odplatě za předchozí způsob řízení vozidla poškozeným, kterou označil za zcela nepochopitelnou. Odvolací soud přihlédl i k osobním poměrům obviněného, zejména k jeho dosavadní trestní bezúhonnosti, když nebyl dosud postižen ani pro přestupek a je příznivě hodnocen svým zaměstnavatelem, a na zřeteli měl i nutnost uhradit vzniklou škodu. Z uvedených důvodů Nejvyšší soud neshledal nedostatky namítané obviněným ani ve výroku o trestu.

17. Nejvyšší soud proto odmítl dovolání obviněného, jehož nedůvodnost mohl posoudit na základě napadených rozhodnutí a příslušného spisu, jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

č. 37

č. 37

Důkazním prostředkem použitelným v trestním řízení ve smyslu § 89 odst. 2 tr. ř. jsou primárně vlastní údaje o telekomunikačním provozu poskytnuté právníky nebo fyzickými osobami zajišťujícími veřejnou komunikační síť nebo poskytujícími veřejně dostupnou službu elektronických komunikací (viz zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů), opatřené podle § 88a tr. ř.

Pokud procesní strany nepožadují provedení důkazu obsahem těchto údajů, lze vycházet jen z jejich vyhodnocení zpracovaného policejním orgánem, a to na základě postupu podle § 213 odst. 1, 2 tr. ř.

Dokazování, Listinný důkaz, Odposlech a záznam telekomunikačního provozu
§ 89 odst. 2 tr. ř., § 88a tr. ř., § 213 odst. 1 tr. ř., § 213 odst. 2 tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2020, sp. zn. 8 Tdo 974/2020, ECLI:CZ:NS:2020:8.TDO.974.2020.1

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněné I. G. proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 5. 3. 2020, sp. zn. 9 To 64/2020, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 5 T 146/2019.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 9. 1. 2020, sp. zn. 5 T 146/2019, byla obviněná I. G. uznána vinnou pod body 1. až 5. výroku o vině zločinem podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku, dílem dokonaným, dílem ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, pod bodem 6. výroku o vině přečinem krádeže podle § 205 odst. 1, 2 a 3 tr. zákoníku, jichž se dopustila ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku s obviněným J. Š., kterého k takovému postupu navedla, ač věděla, že má soudem omezenou svéprávnost a smí nakládat s majetkem a penězi pouze do výše 200 Kč, přičemž podrobnosti jsou uvedeny v popisu skutku v citovaném rozsudku.

2. Za tyto trestné činy a za sbíhající se přečin krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku, kterým byla obviněná uznána vinnou rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 9. 6. 2018, sp. zn. 89 T 68/2018, byla odsouzena podle § 209 odst. 4 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému k trestu odnětí svobody v trvání 4 a 1/2 roku, pro jehož výkon byla podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazena do věznice s ostrahou. Podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku byl zrušen výrok o trestu v rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 9. 6. 2018, sp. zn. 89 T 68/2018, jakož i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na tento výrok, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo tímto zrušením, pozbyla podkladu.

3. Krajský soud v Brně svým usnesením ze dne 5. 3. 2020, sp. zn. 9 To 64/2020, podle § 256 tr. ř. zamítl jako nedůvodná odvolání obviněných I. G. a J. Š. i poškozené A. P. podaná proti zmíněnému rozsudku soudu prvního stupně.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Obviněná I. G. podala prostřednictvím svého obhájce dovolání z důvodů podle § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř. a v něm uvedenému usnesení odvolacího soudu vytkla, že neodstranil vady namítané v jejím odvolání, a poukázala na nedostatky, které spatřovala v tzv. extrémním nesouladu mezi skutkovými zjištěními a soudem provedeným dokazováním.

5. Kromě jiných nedostatků obviněná vytkla především to, že soud prvního stupně provedl důkaz úředním záznamem Policie České republiky o vyhodnocení výpisů z telekomunikačního provozu, i když podle ní nešlo o relevantní důkaz (resp. byl jako takový proveden v hlavním líčení). Odvolací soud se podle obviněné dostatečně nezabýval námitkou, že nebylo možné provádět důkaz úředním záznamem o vyhodnocení výpisů z telekomunikačního provozu pořízeným policejním orgánem v trestním řízení namísto samotných údajů o telekomunikačním provozu. Podle názoru obviněné nepostačovalo, že odvolací soud bez bližšího vysvětlení v odůvodnění svého usnesení jen uvedl, že soud prvního stupně mohl použít výsledky záznamů o telekomunikačním provozu, protože byly opatřeny v souladu se zákonem a byly využity údaje o telefonních číslech a jejich užitelích, které soud prvního stupně vyhodnotil, aniž by musel mít obsahy komunikací. Obviněná považovala za nesprávné, že skutková zjištění o tom, kdy a s jakými užiteli telefonních čísel byla v kontaktu, utvářel soud z úředního záznamu, z něhož ustanovoval pachatele trestné činnosti a dovozoval jejich úmysl, ač jej jako důkaz nemohl a neměl použít. Zpráva o zjištění údajů o uskutečněném

telekomunikačním provozu může být poskytnuta nejen v písemné, ale i v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový a nepřetržitý přístup k vyžadování informací z databáze účastníků veřejné telekomunikační služby i předávání dat souvisejících s poskytováním telekomunikační služby (viz § 66 odst. 3 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů). Obviněná poukázala na odbornou literaturu a na to, že požadované údaje o uskutečněném telekomunikačním provozu musí být zachyceny způsobem, který umožňuje pozdější provedení důkazu v řízení před soudem, což však v řízení vedeném proti ní nebylo splněno, neboť nebyla provedena jakákoliv hlasová nahrávka hovorů spolupachatelky s poškozenými, která by ji ztotožňovala. Důkaz, k němuž směřoval příkaz ke zjištění údajů o telekomunikačním provozu vydaný Městským soudem v Brně ze dne 17. 9. 2018, sp. zn. 70 Nt 8342/2018, nebyl v řízení proveden, a v trestním spisu chybí přímý důkaz o relevantním telekomunikačním provozu vztahujícím se k trestné činnosti kladené za vinu obviněné. Proto soud prvního stupně opíral-li se o úřední záznam, který nemůže být důkazem, učinil skutková zjištění na základě důkazu, který v trestním spisu není založen a nebyl řádně proveden.

č. 37

6. K podanému dovolání se vyjádřila státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství a k námitce obviněné o použití záznamu o telekomunikačním provozu jako důkazu uvedla, že byl proveden v souladu s pravidly spravedlivého procesu, protože byl získán ve shodě s procesními předpisy (viz např. nálezy Ústavního soudu ve věcech vedených pod sp. zn. IV. ÚS 135/99, I. ÚS 129/2000, III. ÚS 190/01, II. ÚS 291/2000, aj.), neboť informace z něj byly získány na základě řádně vydaného podle § 88a odst. 1 tr. ř. a soudcem odůvodněného příkazu Městského soudu v Brně ze dne 17. 9. 2018, sp. zn. 70 Nt 8342/2018. K samotnému provedení tohoto důkazu v hlavním líčení státní zástupkyně doplnila, že přečtení úředního záznamu policejního orgánu obsahujícího vyhodnocení podstatných částí zaznamenaného telekomunikačního provozu nelze považovat za nepřipustné, jestliže byl tento důkaz v zájmu rychlosti a hospodárnosti trestního řízení jako listinný důkaz během hlavního líčení předložen stranám k nahlédnutí podle § 213 odst. 1 tr. ř., přičemž žádná ze stran nežádala jeho podrobnější provedení (např. přečtením podle § 213 odst. 2 tr. ř.), ani nevyužila možnost se k němu podle § 214 tr. ř. vyjádřit. Uvedená výhrada tudíž nenaplnuje dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť nejde o vadu či pochybení v podobě např. opomenutého důkazu nebo důkazu získaného a posléze použitého v rozporu s procesními předpisy.

III.

Připustnost dovolání

7. Nejvyšší soud nejprve shledal, že dovolání obviněné je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř., podala ho obviněná jako osoba oprávněná podle § 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř., ve lhůtě a na místě zákonem stanoveném v § 265e odst. 1, 2 tr. ř.

8. Z obsahu dovolání Nejvyšší soud zjistil, že splňuje i další formální požadavky vymezené v § 265f odst. 1 tr. ř., protože je v něm uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, jaké výroky a v jakém rozsahu napadá. Zabýval se proto tím, zda obviněnou uplatněné důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř. byly skutečně obsahově naplněny, neboť jen na podkladě dovolání relevantně opřené o některý ze zákonných důvodů

podle § 265b tr. ř. lze napadená rozhodnutí a řízení jim předcházející podrobit věcnému přezkoumání.

IV.

Důvodnost dovolání

9. Podle obsahu podaného dovolání je zjevné, že obviněná uplatnila výhrady především proti procesnímu postupu, neboť vytýkala, že soudy pochybily při provedení důkazu úředním záznamem o zjištěném telekomunikačním provozu podle § 88a tr. ř.

10. Námitky obviněné o vadném provedení důkazu úředním záznamem policejního orgánu o vyhodnocení výpisů z telekomunikačního provozu u hlavního líčení se netýkají právního posouzení skutku ani jiného hmotněprávního posouzení, a tedy nebyly uplatněny v souladu s dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť argumentace obviněné, že takový důkaz nebylo vůbec možné provést, a pokud jej soud provedl, nemohl o něj opírat své skutkové závěry, spočívá na výtkách proti procesnímu postupu, jež nelze prostřednictvím žádného dovolacího důvodu namítat. Nejvyšší soud však v této věci, v níž dovolatelka poukazovala uvedenou výhradou na porušení zásad spravedlivého procesu, nejprve posuzoval, zda zmíněný postup soudu odpovídal procesním pravidlům, zejména zda byl namítaný důkaz proveden zákonem stanoveným způsobem.

11. Nejvyšší soud z obsahu spisu shledal, že v posuzované věci podal v přípravném řízení státní zástupce Městského státního zastupitelství v Brně návrh ze dne 7. 8. 2018 na vydání příkazu podle § 88a odst. 1 tr. ř., v němž byly uvedeny všechny rozhodné skutečnosti, zejména, že jde o prověřování ve věci zločinu podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku u obou uvedených obviněných, v čem měla tato trestná činnost spočívat a jaké byly důvody pro zajištění výpisu z telekomunikačního provozu u konkrétně uvedených telefonních čísel. O tomto návrhu rozhodl soudce Městského soudu v Brně příkazem k zjištění údajů o telekomunikačním provozu dne 17. 9. 2018, sp. zn. 70 Nt 8342/2018, tak, že podle § 88a odst. 1 tr. ř. nařídil, aby všechny právnické osoby provozující telekomunikační činnost na území České republiky a poskytující telekomunikační služby a další dotčené fyzické a právnické osoby poskytly policejnímu orgánu informace o skutečněném telekomunikačním provozu u konkrétně popsanych telefonních čísel.

12. Uvedené informace byly poskytnuty Policii České republiky, Útvaru zvláštních činností, Službě kriminální policie a vyšetřování, expozituře Brno, u něhož jsou uloženy ve formátu "XML" na webovém prohlížeči nebo v aplikaci „AnswerReaderLite“. Na základě tohoto materiálu vedoucí zmíněné policejní expozitury dohledal použitá čísla vztahující se k projednávané trestné činnosti a tyto poznatky zpracoval dne 11. 7. 2018 do písemného materiálu vedeného pod č. j. UZC-14901-1/ČJ-2018-2825BR, jež odeslal Městskému ředitelství Policie České republiky, Obvodnímu oddělení Brno-střed k č. j. KRPB-118364-51/TČ-2018-060210. Tyto podklady byly dne 27. 9. 2018 zpracovány oddělením Městského ředitelství policie Brno, 5. oddělení obecné kriminality Brno pod č. KRPB-118364-148TČ-2018-060275-MU do tzv. úředního záznamu (vyhodnocení výpisů z telekomunikačního provozu). Pro úplnost je třeba poznamenat, že z jeho obsahu plyne, jaká komunikace v rozhodném období korespondujícím s dobou, na níž se povolení

vztahovalo, probíhala u uživatelů konkrétních telefonních čísel, jichž se povolení týkalo. Z tam popsaného přehledu lze dohledat vzájemné komunikace v rozhodném období, jakož i výpisy z mobilních buněk, jež odpovídají lokalizací místům, kde se obvinění v inkriminované dny pohybovali.

13. Podle protokolu o hlavním líčení ze dne 14. 10. 2019 soud prvního stupně provedl důkaz uvedenými listinnými podklady tak, že je podle § 213 odst. 1 tr. ř. předložil stranám k nahlédnutí, a to kromě jiných i příslušné sdělení, úřední záznam, podnět k podání návrhu na vydání příkazu, příkaz k zajištění údajů o telekomunikačním provozu a úřední záznamy. Strany přítomné u hlavního líčení, mimo jiné i obviněná a její obhájce, se k takto provedeným důkazům nevyjádřily.

14. Soud prvního stupně na základě zmíněného úředního záznamu posuzoval zjištění z něj vyplývající, týkající se telefonních čísel, která užívala obviněná, jakož i telefonních čísel poškozených, s nimiž v rozhodné době komunikovala. Svě závěry a úvahy z nich plynoucí pak rozvedl v odůvodnění rozsudku a popsal i ostatní důkazní prostředky a důkazy z nich vyplývající, dále uvedl, jak hodnotil veškeré důkazy, přičemž zdůraznil, že přihlížel jak ke každému důkazu jednotlivě, tak i k jejich souhrnu, a popsal, jakým závěrům na základě takto komplexního hodnocení dospěl. Odvolací soud k obdobné námitce obviněné ve svém usnesení konstatoval, že soud prvního stupně nepochybil, jestliže vycházel mimo jiné i z úředního záznamu, neboť mohl použít výsledky záznamů o telekomunikačním provozu, protože byly opatřeny v souladu se zákonem a byly z nich čerpány údaje o telefonních číslech, jejich uživatelích a kontaktech mezi čísly. Rovněž zdůraznil, že podstatou tohoto důkazu tedy nebyly obsahy komunikací, kterých nebylo pro řádné objasnění věci třeba, ale jen přehled o tom, s kým a kde obvinění komunikovali.

15. Nejvyšší soud na podkladě těchto zjištění plynoucích z obsahu spisu nemohl přisvědčit námitkám uvedeným v dovolání, neboť jak orgány přípravného řízení, tak i soud postupovaly zcela v souladu se všemi zákonnými požadavky a plně respektovaly zásady týkající se postupu vyplývajícího z podmínek stanovených zákonem v § 88a tr. ř.

16. Podmínky, za kterých lze uvedený záznam použít, jsou popsány v ustanovení § 88a tr. ř. Nutné je zmínit, že ústavnost § 88a tr. ř. byla v minulosti opakovaně podrobena důkladné revizi, o čemž svědčí nálezy pléna Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2011 sp. zn. Pl. ÚS 24/10 (č. 94/2011 Sb.), ze dne 20. 12. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 24/11 (č. 43/2012 Sb.), a v nedávné době ze dne 14. 5. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 45/17 (č. 161/2019 Sb.), týkající se problematiky „*Data retention III* (shromažďování a využívání provozních a lokalizačních údajů o telekomunikačním provozu)“, v nichž bylo mimo jiné uvedeno, že „Údaje o telekomunikačním provozu mohou mít mnohdy větší vypovídací hodnotu než znalost obsahu komunikace, a připodobnění k odposlechům je zde proto namístě; provozní a lokalizační údaje zasluhují z hlediska ochrany základních práv podobnou míru regulace.“ Ústavní soud zde rovněž uvedl, že cílem shromažďování provozních a lokalizačních údajů je podle důvodové zprávy jejich následné využití pro odhalování vybrané trestné činnosti podle § 88a odst. 1 tr. ř. Ústavní soud dále konstatoval, že „Všechny uvedené cíle sledují silný veřejný zájem (ochrana bezpečnosti a zdraví obyvatel, ekonomických zájmů státu) a jako takové je lze označit za legitimní. Informace,

kteří uvedené oprávněné orgány z vyžádaných provozních a lokalizačních údajů získávají, jsou nepochybně způsobilé posunout je v jejich činnosti vpřed a nasměrovat je o krok blíže k naplnění uvedeného účelu, ať už je jím (zjednodušeně a obrazně řečeno) objasnění trestné činnosti, nalezení ztraceného seniora či odvrácení teroristické hrozby“.

17. Předpokladem k tomu, aby obsah údajů zaznamenaných o uskutečněném telekomunikačním provozu podle § 88a tr. ř. mohl sloužit jako důkaz, je opatření těchto údajů v souladu se zákonem. I když obviněná výslovně nevytýkala uvedené vady, je pro úplnost vhodné zmínit, že jak orgány přípravného řízení, tak i soudy postupovaly před zajištěním zmíněných údajů v souladu s podmínkami podle § 88a tr. ř., neboť státní zástupce objasnil ve svém návrhu důvody, pro které požadoval vydání příkazu o záznamech o uskutečněném telekomunikačním provozu na telefonní stanice, které užívaly konkrétní osoby, a rozvedl i důvody, které jej k takovému požadavku vedly. Zejména vymezil, že jde o trestný čin podvodu podle § 209 tr. zákoníku, na který dopadá ustanovení § 88a tr. ř., neboť je uveden mezi úmyslnými trestnými činy, pro které zákon umožňuje využít údaje o uskutečněném telekomunikačním provozu. Soudce přezkoumal uvedený podnět a vydal příkaz, který rovněž odůvodnil, a to se zřetelem na to, že cílem v této trestní věci byly provozní a lokalizační údaje, jež měly sloužit pro odhalení trestné činnosti, z níž byla dovolatelka obviněna, tj. aby byly dohledány a identifikovány zdroje adresáta komunikace a dále údaje vedoucí ke zjištění data, času, způsobu a doby trvání komunikace. Tyto údaje byly poskytnuty od právnických nebo fyzických osob zajišťujících veřejnou komunikační síť (viz zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů). Následně byly zpracovány orgánem činným v trestním řízení, jenž je vyžádal, a podle povahy jejich obsahu je zpracoval do úředního záznamu „o vyhodnocení výpisů telekomunikačního provozu“. Důkaz tímto úředním záznamem soud při hlavním líčení provedl tak, že ho za podmínek § 213 odst. 1, 2 tr. ř. předložil stranám k nahlédnutí. Ani tento způsob provedení důkazu nevykazuje žádné vady, protože soud může posudky, zprávy státních i jiných orgánů a další listiny a jiné věcné důkazy při hlavním líčení předložit stranám k nahlédnutí. Z povahy uvedeného úředního záznamu je zřejmé, že jde o jinou listinu zpracovanou orgánem činným v trestním řízení, a tedy soud jí mohl provést důkaz postupem podle § 213 odst. 1 tr. ř. Podle protokolu o hlavním líčení žádná ze stran nenavrhl, aby tato listina byla přečtena. Takový postup je ústavně konformní (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 7. 2013, sp. zn. II. ÚS 2664/12). Rovněž je třeba upozornit, že podklady, na jejichž základě byly závěry zpracovány do uvedeného úředního záznamu, měl soud rovněž k dispozici a také je při hlavním líčení za podmínek § 213 tr. ř. provedl k důkazu.

18. Ze všech těchto důvodů nebylo možné přisvědčit námitce obviněné o nepoužitelnosti zmíněného úředního záznamu jako důkazu, neboť v případě zájmu obhajoby na získání informací o telekomunikačním provozu u zajištěných konkrétních telefonních čísel bylo možné požádat o provedení důkazu příslušnými podklady, z nichž čerpal policejní orgán při zpracování úředního záznamu, jelikož jsou uloženy ve formátu „XML“ na webovém prohlížeči nebo aplikaci „AnswerReaderLite“, jak plyne z obsahu tohoto důkazu, čehož se však obviněná v řízení před soudem nedomáhala.

19. Lze proto uzavřít, že pokud soud prvního stupně zjištění plynoucí ze záznamu telekomunikačního provozu zpracovaného orgánem činným v trestním řízení do úředního záznamu přečetl při hlavním líčení v souladu s § 213 tr. ř. a takto získané informace použil jako důkazy, jde o postup, který odpovídá podmínkám, za nichž lze záznam telekomunikačního provozu v rámci dokazování provést a použít. Orgány činné v přípravném řízení i soud dostaly svým povinností a splnily všechna kritéria pro to, aby mohly být využity informace vyplývající z uvedených záznamů telekomunikačního provozu v tomto trestním řízení jako důkazy. Vycházely proto z § 89 odst. 2 tr. ř., podle něhož může za důkaz sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, mimo jiné listiny důležité pro trestní řízení a ohledání. Důkazem může být prostředek, jímž lze zjistit a objasnit skutečný stav věci, jenž je předvídan příslušným procesním předpisem a který je podle tohoto předpisu proveden. Z důvodů shora popsaných nešlo o důkaz získaný nezákonným způsobem, neboť nebyl pořízen v rozporu s trestním řádem (§ 89 odst. 3 tr. ř.) a soudy se při jeho použití zabývaly se všemi okolnostmi. Přitom nic nespovídá o tom, že jeho zákonnost byla zpochybněna (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 11. 6. 2002, sp. zn. II. ÚS 291/2000, či ze dne 1. 11. 2001, sp. zn. III. ÚS 190/01, aj.).

20. Nejvyšší soud na základě těchto skutečností při nedůvodnosti výhrady obviněné o vadnosti postupu soudu podle § 213 tr. ř. navíc zdůrazňuje, že obviněnou zpochybněný důkaz nebyl jediným, o který byly závěry o její vině opřeny, neboť ta byla spolehlivě prokázána též jinými důkazy a potřebné údaje o průběhu skutků vyplývaly i z dalších důkazních pramenů (svědecké výpovědi a listinné důkazy), proto tento důkaz sloužil jako důkaz podpůrný, ověřující a dokládající již známé skutečnosti, jak vyplývá i z rozsahu dokazování provedeného před soudem prvního stupně, které bylo velmi obsáhlé (viz přiměřeně i usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 8. 2015, sp. zn. III. ÚS 1701/14).

21. Nebylo možné přisvědčit obviněné ohledně vadné realizace důkazů a jejich nesprávného hodnocení, protože nelze soudům přikázat, jakou důkazní sílu mají přiznat jednotlivým důkazům (viz např. usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. III. ÚS 859/13), přičemž soud je oprávněn a zároveň povinen hodnotit důkazy ve smyslu § 2 odst. 6 tr. ř. podle svého vnitřního přesvědčení, a to jak jednotlivě, tak ve vzájemné souvislosti (viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 23. 10. 2014, sp. zn. I. ÚS 1677/13, či ze dne 24. 11. 2005, sp. zn. I. ÚS 455/05). Soudy v dané věci splnily zákonem stanovenou povinnost řádně hodnotit důkazy (§ 2 odst. 6 tr. ř.), neboť zkoumaly věrohodnost a pravdivost každého důkazu jednotlivě a poté v souhrnu s ostatními důkazy, a to vždy ve vztahu ke konkrétní dokazované skutečnosti. Právo na spravedlivý proces nezaručuje jednotlivci přímo nárok na rozhodnutí odpovídající jeho názoru, ale zajišťuje mu právo na spravedlivé soudní řízení, čemuž soudy v posuzované věci dostaly, neboť provedly dostatek důkazů za účelem náležitého objasnění skutkového stavu bez důvodných pochybností (viz přiměřeně např. nálezy Ústavního soudu ze dne 28. 8. 2008, sp. zn. II. ÚS 445/06, a ze dne 1. 4. 2015, sp. zn. I. ÚS 2726/14, či usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 8. 2015, sp. zn. II. ÚS 1576/15). Pravidla spravedlivého procesu proto nebyla porušena (viz např. usnesení Ústavního soudu ze dne 31. 1. 2013, sp. zn. II. ÚS 2800/11, ze dne 19. 10. 2010, sp. zn. II. ÚS 1067/10, či ze dne 4. 12. 2013, sp. zn. IV. ÚS 1326/13, aj.). Dokazování bylo provedeno v souladu s ustanovením § 2 odst. 5 tr. ř., přičemž soudy

vyhodnotily důkazy jednotlivě i ve vzájemných souvislostech v souladu se zásadami podle § 2 odst. 6 tr. ř.

22. Nejvyšší soud se pak zabýval ostatními dovolacími námitkami obviněné a na podkladě přezkoumávaných rozhodnutí a připojeného spisu podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněné jako zjevně neopodstatněné.

Č. 38

Úplatkem ve smyslu § 331 odst. 1 alinea 1 a § 334 odst. 1 tr. zákoníku může být i odměna, kterou poskytl žadatel o dotaci zaměstnanci orgánu veřejné moci, podílejícímu se na dotačním řízení, za administrativní a další služby (např. za to, že provedl kontrolu splnění podmínek pro vyplacení dotace). Následné rozvázání pracovněprávního vztahu orgánem veřejné moci s takovým zaměstnancem zpravidla nebude dostatečným uplatněním odpovědnosti podle jiného právního předpisu ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku.

Č. 38

Přijetí úplatku, Subsidiarita trestní represe, Úplatek

§ 331 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku, § 334 odst. 1 tr. zákoníku, § 12 odst. 2 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2021, sp. zn. 5 Tdo 467/2021, ECLI:CZ:NS:2021:5.TDO.467.2021.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněných K. H. a H. S. proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. 10. 2020, sp. zn. 6 To 57/2020, jenž rozhodoval jako soud odvolací v trestní věci vedené u Krajského soudu v Brně – pobočky ve Zlíně pod sp. zn. 61 T 8/2018.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Krajského soudu v Brně – pobočky ve Zlíně ze dne 6. 5. 2020, sp. zn. 61 T 8/2018, byli obvinění K. H. a H. S. uznáni vinnými přečinem přijetí úplatku podle § 331 odst. 1 alinea 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. zákoník“). Obviněnému K. H. byl za to a za sbíhající se trestné činy poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1, odst. 4 písm. b) tr. zákoníku uložen podle § 260 odst. 4 tr. zákoníku ve spojení s § 43 odst. 2 tr. zákoníku souhrnný trest odnětí svobody v trvání 3 roků, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 3 roků a 6 měsíců. Podle § 67 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku byl tomuto obviněnému uložen také peněžitý trest ve výměře 140 denních sazeb

po 1 000 Kč, tedy v celkové výši 140 000 Kč. Podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku mu byl uložen pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, náhradní trest odnětí svobody v trvání 7 měsíců. Současně byl zrušen výrok o trestu v rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 6. 2. 2020, sp. zn. 6 To 4/2019, který se týkal obviněného K. H., jakož i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na tento výrok, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Obviněná H. S. za uvedený trestný čin uložil soud prvního stupně podle § 331 odst. 1 tr. zákoníku a § 67 odst. 1, 3 tr. zákoníku za použití § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku peněžitý trest ve výměře 40 denních sazeb po 500 Kč, tedy v celkové výši 20 000 Kč. Podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku jí byl pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, uložen náhradní trest odnětí svobody v trvání 4 měsíců. Tímto rozsudkem bylo rozhodnuto také o vině a trestu dalších obviněných J. Š., A. H. a M. K.

2. Proti uvedenému rozsudku soudu prvního stupně podali státní zástupce, obvinění K. H., M. K. a H. S. a poškozená Česká republika – Ministerstvo financí odvolání, o nichž rozhodl Vrchní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 22. 10. 2020, sp. zn. 6 To 57/2020, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. d), e), odst. 2 tr. ř. z podnětu podaného odvolání státního zástupce a obviněných mimo jiné částečně zrušil napadený rozsudek ohledně obviněných K. H. a H. S. v celém výroku o trestu. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněnému K. H. za přečin přijetí úplatku podle § 331 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku, ohledně něhož zůstal napadený rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o vině nezměněn, a za sbíhající se zločiny poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1, 4 písm. b) tr. zákoníku uložil podle § 260 odst. 4 tr. zákoníku ve spojení s § 43 odst. 2 tr. zákoníku souhrnný trest odnětí svobody v trvání 3 roků, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 3 roků a 6 měsíců. Podle § 67 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku byl tomuto obviněnému uložen rovněž peněžitý trest ve výměře 125 denních sazeb po 2 000 Kč, tedy v celkové výši 250 000 Kč. Současně byl zrušen výrok o trestu v rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 6. 2. 2020, sp. zn. 6 To 4/2019, který se týkal obviněného K. H., jakož i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na tento výrok, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Obviněná H. S. za přečin přijetí úplatku podle § 331 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku, ohledně něhož zůstal napadený rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o vině nezměněn, podle § 331 odst. 1 tr. zákoníku a § 67 odst. 1, 3 tr. zákoníku za použití § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku uložil odvolací soud peněžitý trest ve výměře 40 denních sazeb po 1 000 Kč, tedy v celkové výši 40 000 Kč. Odvolací soud tímto rozsudkem rozhodl také o trestu ostatních obviněných. Ve zbylých výrocích ponechal odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně nezměněn. Odvolání poškozené bylo podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

3. Uvedené trestné činnosti se podle skutkových zjištění měli obvinění dopustit (zjednodušeně uvedeno) tím, že obviněný K. H. ve 4 útocích popsaných v tzv. skutkové větě rozsudku soudu prvního stupně pod body I. až IV. výroku o vině a obviněná H. S. ve 2 útocích popsaných tamtéž pod body II. a IV. výroku o vině za finanční odměnu (případně i za jiné naturální plnění v případě obviněného K. H.) pomáhali získat, resp. čerpat dotaci obchodním společností R. CZ (body I., II. a III. skutkové věty výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně) a R. (bod IV. skutkové věty výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně) tím, že zpracovávali, korigovali a kontrolovali veškerou dokumentaci,

kteřá se pro přidělení a čerpání dotace vyžaduje podle příslušných předpisů. Zneužili přitom svého pracovního postavení, zkušeností a informací nabytých ve své funkci, a to obviněný K. H. jako vedoucí oddělení (později odboru) kontroly a plateb Úřadu regionální rady, Regionální rady regionu soudržnosti Střední Morava, v rámci Regionálního operačního programu Střední Morava (dále jen „Úřad regionální rady“ nebo ve zkratce „ÚRR“) a obviněná H. S. nejprve od 1. 1. 2009 jako vedoucí odboru řízení projektu Regionálního operačního programu Střední Morava, od 9. 8. 2012 na mateřské a následně rodičovské dovolené a od 1. 5. 2013 pracující na základě dohod o pracovní činnosti jako odborný referent oddělení řízení projektů. Obviněný K. H. radil příjemcům dotace, jaké dokumenty a v jakých termínech je třeba dodat, aby celé dotační řízení probíhalo co nejrychleji a bezproblémově, iniciativně vyžadoval po těchto subjektech podklady pro tyto dokumenty, vyhotovoval je a předával je zpět těmto subjektům, kteří je pak následně předkládali na ÚRR. Dále jsou v rozsudku soudu prvního stupně ve skutkové větě detailně popsány konkrétní dokumenty s časovými údaji, které obvinění pro dané příjemce dotace, tj. obchodní společnosti R. CZ a R., vypracovali. Obviněný K. H. oslovil obviněnou H. S. a nabídl jí, aby mu za finanční odměnu pomáhala při obstarání části agendy spojené s vyřízením a čerpáním dotace na projekt „Hotel M.“ (dříve „Penzion M. 2“), dále na projekt „Hotel H.“, přičemž obviněná H. S. tyto nabídky přijala. Od června 2012 vypomáhala na projektu Hotelu M., nejpozději od května 2014 pak vypomáhala na projektu Hotelu F. Obviněný K. H. dotčeným subjektům (příjemcům dotace) s předstihem oznamoval rozhodnutí a stanoviska ÚRR, sděloval jim interní informace, aby na ně tito příjemci o dotaci byli schopni okamžitě reagovat. Za jednání popsané pod bodem I. Výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně (projekt Bytový dům a penzion M. XY) obviněný K. H. za své služby pro obchodní společnost R. CZ při získání a čerpání dotace z ROP Střední Morava a za doložení udržitelnosti výsledků projektu fakturoval obchodní společnosti R. CZ prostřednictvím obchodní společnosti Z. P., jejíž založení obviněný K. H. k tomuto účelu inicioval, resp. přímo inkasoval od J. Š. finanční částky v celkové výši nejméně 35 550 Kč. Za jednání obviněných popsané pod bodem II. výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně (projekt Hotel M.) při získání a čerpání předmětné dotace inkasoval obviněný K. H. za své služby pro obchodní společnost R. CZ od J. Š. finanční částky v přesně nezjištěné celkové výši, minimálně však dne 13. 12. 2013 urgoval J. Š. o zaplacení finanční částky v dosud nezjištěné výši, stejně tak v dubnu 2014 žádal J. Š. o platbu s tím, že její část musí předat obviněné H. S., v prosinci 2014, v době, kdy obviněný K. H. společně s obviněnou H. S. připravovali a sestavovali žádost o závěrečnou platbu, domlouvali se spolu na tom, že za vyřízení každé běžné žádosti o platbu obdrží obviněný K. H. od J. Š. částku ve výši 20 000 Kč a za vyřízení žádosti o závěrečnou platbu pak dvojnásobek této částky. Dále pak obviněný K. H. získal od J. Š. za své služby pro obchodní společnost R. CZ i jiný než finanční prospěch, a to nejméně v dubnu a květnu 2014, když J. Š. zajistil obviněnému K. H. montáž vinylové podlahy v jeho bytě, jejíž původní cena vyčíslená obchodní společností F. činila částku 25 290 Kč, přičemž po intervenci J. Š. byla tato podlaha obchodní společností F. zhotovena za částku asi 15 000 Kč a i tuto cenu uhradil J. Š. za obviněného K. H. Obviněná H. S. za svou pomoc obdržela od obviněného K. H. provizi ve výši nejméně 27 500 Kč. Za jednání popsané pod bodem III./1. výroku o vině (projekt Hotelu F.) inkasoval obviněný K. H. za své služby pro obchodní společnost R. CZ při získání předmětné dotace od J. Š., resp. od obchodní společnosti R. CZ, finanční částky

v nezjištěné výši. Za své služby pro obchodní společnost R. při získání a čerpání dotace popsané pod bodem IV. výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně (projekt Hotelu H.) měl obviněný K. H. od M. K. příslibu finanční hotovost ve výši 2 % z částky alokované na dotaci pro projekt, což činí částku 259 000 Kč, z níž obdržel částku ve výši nejméně 240 000 Kč, a obviněná H. S. za svou pomoc obdržela od obviněného K. H. provizi ve výši nejméně 20 000 Kč.

II.

Dovolání obviněných

a) Dovolání obviněného K. H.

4. Proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. 10. 2020, sp. zn. 6 To 57/2020, podali dovolání obvinění K. H. a H. S. Obviněný K. H. opřel své dovolání podané prostřednictvím svého obhájce o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Ve svém dovolání nejprve tento obviněný shrnul dosavadní průběh řízení. Připomněl, že byl původně prvním rozsudkem soudu prvního stupně za stejné jednání zproštěn obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř.

5. Dovolatel založil své dovolání na námitkách, že posuzovaný skutek byl nesprávně kvalifikován jako trestný čin přijetí úplatku, neboť podle jeho názoru vůbec nešlo o trestný čin, nebyly naplněny všechny zákonné znaky skutkové podstaty tohoto trestného činu, případně měla být aplikována zásada subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku.

6. Podle dovolatele soudy nižších stupňů konstatovaly, že nebyl nadán žádnou pravomocí v rámci procesu rozhodování o přidělení dotace a nebyl schopen ovlivnit, zda daný subjekt dotaci získá, či nikoliv. Měl za to, že nemohl naplnit požadavek objektivní stránky trestného činu přijetí úplatku v tom směru, že měl v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu přijmout úplatek. Dovolatel nesouhlasil se závěry odvolacího soudu, který pod pojem "obstarávání věcí obecného zájmu" zařadil i kontrolu řádného plnění podmínek dotačního procesu, přičemž obviněný působil jako vedoucí odboru kontroly a plateb. Dovolatel zdůraznil, že konkrétním subjektům „vypomáhal“ s administrativní činností ve věci žádosti o poskytnutí dotace, za což měl obdržet určitou odměnu. Obviněný působil na pozici, na které měl na starosti kontrolu a platby, ale neměl na starost proces rozhodování o přidělení dotace. Jestliže pomáhal žadatelům o dotace sestavovat a připravovat žádosti o platby, pak nijak nemohl zneužít svých znalostí a informací, které nabyl výkonem své funkce. Třebaže žádosti o platbu, které zpracoval, byly odevzdány na úřad, ve kterém působil, tyto žádosti byly kontrolovány příslušnými projektovými manažery. Vyzdvihl, že projektoví manažeři, kteří byli v řízení vyslechnuti jako svědci, popsali, že obviněný do jejich činnosti nijak nezasahoval, nepůsobil na ně a nijak se o dotčené projekty výrazněji nezajímal. Ve fázi po schválení dotace pak neměl obviněný možnost přímo ovlivňovat jednotlivé administrativní úkony. Dovolatel vyjádřil své přesvědčení, že na jeho osobu nelze pohlížet jako na osobu, která spolupůsobilá při obstarávání věcí obecného zájmu.

7. Dovolatel rovněž nespatřuje nutnou souvislost mezi plněním, které obdržel za vykonanou činnost, a obstaráním věcí obecného zájmu, neboť v procesu přidělování dotace (věci obecného zájmu) nijak nepůsobil.

8. I kdyby však dovolací soud dovodil, že znaky skutkové podstaty trestného činu přijetí úplatku naplněny byly, tak se mělo podle názoru obviněného postupovat podle zásady subsidiarity trestní represe. Dovolatel dále k této zásadě upravené v § 12 odst. 2 tr. zákoníku odkazoval na judikaturu a stanovisko Nejvyššího soudu. Podotkl, že s ním byl kvůli jednání popsanému v rozsudku soudu prvního stupně rozvázáán pracovní poměr, což považoval za (dostatečné) uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Obviněný konstatoval, že posuzovaný skutek neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty, dotační proces nebyl jeho jednáním nijak negativně ovlivněn, nedošlo k nezákonnému proplacení dotace a obviněný nijak nezasahoval do procesu rozhodování o přidělení dotace.

9. Proto ze všech shora uvedených důvodů obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudky soudů nižších stupňů a aby soudu prvního stupně přikázal ve věci znovu jednat a rozhodnout.

b) Dovolání obviněné H. S.

10. Obviněná H. S. uplatnila rovněž dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Vyjádřila názor, že odvolací soud její námitky proti rozsudku soudu prvního stupně bagatelizoval a nebral je v úvahu.

11. Dovolatelka uvedla, že jednání, které jí je kladeno za vinu, nespadá pod zákonný znak objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu přijetí úplatku spočívající v „obstarávání věcí obecného zájmu“. Nikdo z obviněných podle ní nemohl ovlivnit samotné dotační řízení. Obvinění vykonávali jen administrativní činnost ve fázi, kdy žadatel o dotaci už byl jejím příjemcem, dotace již byla schválena a docházelo k jejímu proplacení a s tím byla spojená kontrola. Odvolací soud však podle obviněné tyto fáze nerozlišoval. Na kontrolní fázi se podle svého pracovního zařazení nepodílela, neboť v té době čerpala rodičovskou dovolenou. Odvolacímu soudu obviněná dále vytkla, že se důsledně nezabýval postavením Úřadu regionální rady, jeho organizací a strukturou, zejména co se týče rozložení úkolů na jednotlivých pozicích.

12. Odvolací soud přijal závěr, který respektoval i soud prvního stupně, že kontrola řádného plnění podmínek dotačního procesu spadá pod pojem „obstarávání věcí obecného zájmu“ a že na této kontrole se s ohledem na své pracovní zařazení měla podílet i obviněná. Avšak podle obviněné administrativní činnost, kterou pro subjekty činila, a vyplnění žádosti o platby a monitorovací zprávy podle skutečných údajů od příjemce dotace, bez jakékoliv změny, nemůže mít takovou intenzitu, že se tím snažila ovlivnit věci obecného zájmu. K tomu ani nesměřovala její vůle. Podle obviněné ani není podstatné, že za svoji pomoc v době rodičovské dovolené přijala odměnu.

13. Dále se dovolatelka věnovala pojmu úplatku jako neoprávněné výhodě. V jejím případě podle ní nemohlo jít o úplatek, neboť tento smluvní nárok jí vznikl v důsledku závazkového vztahu spočívajícího v její administrativní pomoci. Případně svůj nárok považovala za vrácení bezdůvodného obohacení, na které měla právní nárok, a podle obviněné odvolací soud nesprávně vyhodnotil souvislost mezi přijatou úplatou za služby a obstaráním věcí obecného zájmu. Dovolatelka znovu zdůraznila, že přijatá úplata byla pouze za její činnost spojenou s vyplněním formulářů pro příjemce dotace, služby byly spjaty pouze se soukromým zájmem subjektů a neodpovídaly její pracovní

náplni u Úřadu regionální rady, a to i s ohledem na její čerpání rodičovské dovolené a faktického nevykonávání pracovní činnosti. Obviněná vyzdvihla, že subjekty, kterým poskytla administrativní pomoc, nebyly rozhodně nijak zvýhodněny před jinými příjemci dotace.

14. Dovolatelka namítla nedostatek subjektivní stránky spočívající v chybějícím úmyslu spáchat trestnou činnost v podobě přijetí úplatku. V době, kdy činila administrativní úkony, se necítila jako osoba jednající ve věci obecného zájmu, neměla zájem zvýhodnit určité subjekty či nějak narušit nestranné rozhodování o dotaci. Svou činnost vnímala jako výpomoc při rodičovské dovolené, za kterou inkasovala odměnu, která se nijak nevymykla obvyklé výši odměny u jiných poradenských subjektů.

15. Konečně také obviněná brojila proti nesprávnému vyhodnocení otázky možného užití zásady subsidiarity trestní represe. Odvolací soud podle ní nijak konkrétně nevyhodnotil významné okolnosti tohoto případu, které ukazují na nízkou společenskou škodlivost jednání obviněné. Ty dovolatelka shrnula následovně (a v podstatě již byly v dovolání obviněnou všechny zmíněny). Její činnost spočívala pouze v administrativní pomoci, nemanipulovala nijak s údaji od příjemců dotace, byla na rodičovské dovolené, neplnila pracovní úkoly a za výpomoc obdržela obvyklou odměnu. Obviněná nezasahovala do rozhodování Úřadu regionální rady, nenarušila jeho nestrannost při rozhodování a byla za dané jednání již postižena v rovině pracovněprávní, protože přišla o práci na Úřadě regionální rady a nebylo jí vyplaceno odstupné. Tento finanční dopad na ni výrazně dolehl, a to více, než kolik činila inkasovaná odměna, nyní žije řádným životem. Obviněná upozornila na délku trestního stíhání, po kterou žije v nejistotě, okolí na ni shlíží jako na „podvodnici“ a rovněž poukázala na výpověď ředitele Úřadu regionální rady I. M., že dané jednání obviněných porušilo etický kodex, avšak nepovažuje ho za trestné jednání. Dovolatelka upozornila také na fakt, že byla prvním rozsudkem soudu prvního stupně zproštěna obžaloby, což podle ní potvrzuje tenkou hranici mezi trestností daného jednání, jež je obtížně posouditelná pro právního laika.

16. Na základě shora uvedeného dovolatelka navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek odvolacího soudu a přikázal tomuto soudu, aby věc znovu projednal a rozhodl.

III.

Vyjádření k dovoláním

17. K dovoláním obou obviněných se vyjádřil nejvyšší státní zástupce prostřednictvím státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství. Ten nejprve shrnul dosavadní průběh řízení a dovolací argumentaci obou obviněných a vyjádřil přesvědčení, že obsah obou dovolání opakuje obhajobu, kterou obvinění uplatňovali již v průběhu trestního stíhání. Státní zástupce upozornil, že v takovém případě, kdy se s obhajobou obviněných dostatečně a správně vypořádaly soudy nižších stupňů, dovolací soud zpravidla odmítne takové dovolání jako zjevně neopodstatněné.

18. Státní zástupce konstatoval, že námitky obviněných lze vesměs podřadit pod uplatněný dovolací důvod, když jádrem dovolací argumentace obou obviněných je otázka správnosti právního posouzení znaku vyžadovaného příslušnou skutkovou podstatou trestného činu podle § 331 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku a spočívajícího

v obstarávání věci obecného zájmu a na to navazujícího požadavku souvislosti přijatého úplatku s takovým obstaráváním věci obecného zájmu. Státní zástupce podotkl, že teoretická východiska pro objasnění těchto pojmů dostatečně osvětlily oba soudy nižších stupňů. Za zcela důvodný považoval státní zástupce závěr odvolacího soudu, že pod pojem obstarávání věci obecného zájmu musí spadat i proces kontroly řádného plnění podmínek dotačního procesu.

19. Pro opodstatněnost tohoto závěru podle státního zástupce není rozhodující, že soudy v posuzovaném případě nepřikly obviněným výkon rozhodovací pravomoci ve fázi rozhodování o přidělení dotace. Jak bylo v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně rovněž zmíněno, pojem obstarávání věci obecného zájmu je mnohem širší než pojem plnění úkolů v rámci pravomoci úřední osoby. Obstarávání věci obecného zájmu se neomezuje pouze na činnost osob, které samy obstarávají věci obecného zájmu a jsou k tomu nadány rozhodovací pravomocí. Obstaráváním věci obecného zájmu je nutno rozumět i jednání mnohem širšího okruhu osob, jejichž činností je obstarávání věci obecného zájmu podmiňováno či které při obstarávání věci obecného zájmu spolupůsobí. V komentáři k trestnímu zákoníku citovaném soudem je výslovně zmiňován případ provádění kontroly. Právě s fází dotačního řízení, jež se týkala kontroly plnění podmínek pro čerpání dotací, z časového hlediska v době, kdy ještě finanční dotační prostředky nebyly proplaceny, souvisela činnost obou obviněných (v případě obviněného K. H. je na tomto místě třeba zdůraznit, že ze skutkových zjištění akcentovaných i v odůvodnění soudních rozhodnutí vyplynul mnohem širší záběr jeho jednání, který se neomezoval jen na proces kontroly). Zejména právě v případě obviněného K. H., který zastával na ÚRR funkci vedoucího odboru kontroly a plateb, jsou spolupůsobení na obstarávání věci obecného zájmu a podmíněnost takového obstarávání jeho činností zcela zjevné. Ovšem i činnost obviněné H. S., která byla z pozice vedoucího úředníka znalá poměrů na ÚRR a svých zákonných povinností [definovaných především v § 16 zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 312/2002 Sb.“)] a s plným uvědoměním si souvislosti ingerovala do těch činností ÚRR, jež se týkaly kontroly materiálů předkládaných příjemci dotací, a to tím, že tyto začala pro účely následné kontroly a jejího zdárného a bezproblémového průběhu sama připravovat, nadto vědomě za součinnosti s vedoucím příslušného odboru. Podle názoru státního zástupce je tedy nutno tuto činnost obviněné podřadit pod činnost spolupůsobení při obstarávání věci obecného zájmu.

20. Státní zástupce jednoznačně odmítl obhajobu obviněných, že by se jejich činnost poskytovaná konkrétním příjemcům dotace měla posuzovat jako ryze soukromý občanskoprávní závazkový vztah. Konstatoval, že skutečnost, že si žadatel o dotaci, resp. příjemce dotace vyjedná nezákonnou spolupráci s úředníky dotačního úřadu, kteří následně za úplatu v jeho zájmu v rozporu se svými povinnostmi úředníka úřadu vykonávají úkony v průběhu živého dotačního řízení, nic nemění na setrvávajícím obecném zájmu na řádném průběhu dotačního řízení a zachování rovného přístupu k prostředkům poskytovaným dotačními programy z veřejných zdrojů.

21. Podle státního zástupce nelze rovněž označit činnost obviněných jako „banální výpomoc“, jak se snaží dovolatelé naznačit. Státní zástupce zdůraznil, že projektoví

manažeři, kteří kontrolovali předmětné doklady, jež však předtím vytvořili obvinění, působili na odboru ÚRR, jehož vedoucím byl obviněný K. H. Byli přímými podřízenými obviněného s povinností plnit jeho pokyny a příkazy. Obviněný pak kontrasygnoval výstupy projektových manažerů. Proto státní zástupce vyjádřil názor, že v případě obviněného K. H. je přímý vztah úplatku k jeho činnosti naprosto zjevný. Konstatoval, že k ovlivnění činnosti projektových manažerů ze strany obviněného došlo již tím, že jim byly předkládány dokumenty, na kterých se podílel sám obviněný.

22. V případě obviněné H. S. pak spatřoval státní zástupce taktéž souvislost mezi úplatkem a činností spadající pod obstarávání věcí obecného zájmu. Zdůraznil, že souvislost s obstaráváním věcí obecného zájmu je obecně dána nejen v případech, kdy přijatý (slíbený) úplatek má vztah k činnosti osoby, která sama obstarává věci obecného zájmu, ale i v případě činnosti osoby, která při tomto obstarávání jen spolupůsobí, např. koná přípravné nebo pomocné práce. Obviněná podle učiněných zjištění připravovala k pokynům obviněného a ve prospěch příjemce dotace podklady, jež měly následně být podrobeny kontrole a přezkumu na odboru ÚRR, který vedl právě obviněný. Ostatně bylo by nelogické, pokud by obviněná zjevně porušující zákonné povinnosti úředníka, resp. vedoucího úředníka ÚRR, svou činností v průběhu dotačního řízení, v němž dochází k bezdůvodnému zvýhodňování vybraného účastníka, který uplácí, nebyla trestně postižitelná, když za obstarávání věcí obecného zájmu se výslovně považuje též zachovávání povinnosti uložené právním předpisem nebo smluvně převzaté, jejímž účelem je zajistit, aby v obchodních vztazích nedocházelo k poškozování nebo bezdůvodnému zvýhodňování účastníků těchto vztahů nebo osob, které jejich jménem jednají (§ 334 odst. 3 tr. zákoníku).

23. K námitce obviněné, že činnost vykonávala v době, kdy byla na rodičovské dovolené, státní zástupce uvedl, že z odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně vyplývá, že na mateřskou dovolenou nastoupila dne 9. 8. 2012, tedy až poté, kdy již vykonala dílčí jednání v případě skutku pod bodem II. výroku o vině. Od 1. 5. 2013 měla dále vedle rodičovské dovolené vykonávat činnost u ÚRR na základě dohod o pracovní činnosti, přitom i po uvedeném datu se měla svými dílčími kroky dopouštět trestné činnosti.

24. Podle státního zástupce v dané věci nelze přímé finanční platby (či v případě obviněného i naturální plnění spočívající v položení podlahy) přijaté obviněnými od spoluobviněných – fyzických osob jednajících za příjemce dotace – považovat za odměnu za provedené administrativní činnosti učiněné na podkladě řádného závazkového vztahu, jelikož pro příjemce dotace nebyl prioritní toliko výkon samotných administrativních úkonů, jež si mohl objednat u jakýchkoliv subjektů podnikajících v této poradenské či administrativněprávní oblasti, ale zajištění správnosti administrativních úkonů a jejich "posvěcení" právě konkrétně ze strany osob působících v řídicích funkcích ÚRR, jež měly následně tyto administrativní úkony kontrolovat a posuzovat. Pokud obviněná přijímala platby za takové činnosti, k jejichž provedení nebyla oprávněna (i vzhledem ke svému postavení a zastávané funkci u ÚRR), je nutno platby od zástupců příjemců dotací považovat za neoprávněný majetkový prospěch – úplatek spočívající v přímém majetkovém obohacení. Dále státní zástupce odmítl námitky obviněné týkající se posuzování finančních plateb za činnost vykonanou v závazkovém smluvním vztahu s ohledem na smluvní volnost, resp. nárok vyplývající z institutu bezdůvodného

obohacení. Zdůraznil, že i v soukromém právu jsou zakázána ujednání porušující dobré mravy či veřejný pořádek v jeho širším pojetí odpovídajícím pojmu veřejný zájem (viz § 1 odst. 2, § 547 a § 580 odst. 1 o. z.). Státní zástupce zmínil rovněž princip, že nikdo nesmí těžít ze svého nepoctivého nebo protiprávního činu (§ 6 odst. 2 o. z.).

25. Státní zástupce uvedl, že v případě obviněných došlo k úmyslnému jednání v rozporu s právními normami, stejně jako k obcházení zákonných norem. Odkázal na vybrané povinnosti úředníků podle § 16 zákona č. 312/2002 Sb., podle něhož kromě obecných povinností dodržování ústavního pořádku a právních (i ostatních) předpisů vztahujících se k práci jimi vykonávané měli obvinění povinnost hájit při výkonu správních činností veřejný zájem, jednat a rozhodovat nestranně bez ohledu na své přesvědčení a zdržet se při výkonu práce všeho, co by mohlo ohrozit důvěru v nestrannost rozhodování, zdržet se jednání, jež by závažným způsobem narušilo důvěryhodnost územního samosprávného celku (jeho úřadu) či které by mohlo vést ke střetu veřejného zájmu se zájmy osobními, zejména nezneužívat informace nabyté v souvislosti s výkonem zaměstnání ve prospěch svůj vlastní nebo někoho jiného, nejednat v rozporu s oprávněnými zájmy územního samosprávného celku, v souvislosti s výkonem zaměstnání nepřijímat dary nebo jiné výhody, s výjimkou darů nebo výhod poskytovaných územním samosprávným celkem, u něhož je zaměstnán, nebo na základě právních předpisů a kolektivních smluv, v rozsahu stanoveném zvláštními právními předpisy zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, které se dozvěděli při výkonu zaměstnání a v souvislosti s ním atd. Obvinění byli taktéž obeznámeni s tím, že úředník může vykonávat jinou výdělečnou činnost jen s předchozím písemným souhlasem územního samosprávného celku, u něhož je zaměstnán.

26. Pokud obvinění opakovaně přijali finanční i jiná plnění od příjemců dotace, resp. o ně aktivně usilovali, a využívali svého postavení úředníků v ÚRR, svých osobních zkušeností nabytých v souvislosti s výkonem úřednické činnosti, ale i znalostí vazeb a postupů na ÚRR, pak takový přístup je nejen v rozporu s právními normami, nýbrž oprávněně musí vzbuzovat i zásadní pochybnost o tom, zda při výkonu správních činností a v souvisejících činnostech jednali ve veřejném zájmu. Z pohledu laické veřejnosti a občanů musí takové postupy, kdy je podkopáván rovný přístup osob k dotačním prostředkům a k řízení, v němž se o nich jedná a rozhoduje, vážně ohrožovat důvěru v nestrannost rozhodování a vedení řízení a vůbec důvěryhodnost celého ÚRR regionu soudržnosti Střední Morava. Proto státní zástupce považoval za správný závěr soudů nižších stupňů, že obvinění přijali úplatek v souvislosti s obstaráváním věci obecného zájmu, a naplnili tak skutkovou podstatu přečinu přijetí úplatku podle § 331 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku.

27. Dále se státní zástupce ve svém vyjádření věnoval posouzení principu subsidiarity trestní represe podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Vyjádřil své přesvědčení, že v dané věci se touto otázkou soudy nižších stupňů dostatečně zabývaly a dospěly ke správnému závěru, že došlo k natolik závažnému zásahu do právem chráněného zájmu, že na obviněné již bylo třeba působit trestněprávními normami. Státní zástupce konstatoval, že ani zánik pracovněprávního vztahu jako důsledek jejich jednání, tedy uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu, nevylučuje rovněž uplatnění trestní odpovědnosti v případě, kdy dojde k naplnění zákonných znaků

skutkové podstaty určitého trestného činu. Zdůraznil, že trestní právo chrání též soukromé zájmy fyzických a právnických osob (odkázal např. na usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 9. 2014, sp. zn. III. ÚS 1211/14). Nadto v případě trestného činu přijetí úplatku podle § 331 tr. zákoníku nelze hovořit o výhradní ochraně soukromých zájmů (např. zaměstnavatele), ale o ochraně veřejného zájmu a celospolečensky uznávaných hodnot. Ochrana takového konkrétního právního statku nemůže být dostatečně zajišťována uplatněním odpovědnosti podle jiného právního (pracovněprávního) předpisu. Nadto státní zástupce vyjádřil pochybnost o způsobu ukončení pracovněprávního vztahu obviněných u ÚRR. K dalším důvodům, které uváděla obviněná a jež měly opodstatňovat odlišné použití principu subsidiarity trestní represe, státní zástupce uvedl, že nešlo o okolnosti, které by významně snižovaly společenskou škodlivost činu, avšak šlo o okolnosti, které se promítají do úvahy o trestu, a nikoliv o vině.

28. S ohledem na výše uvedené státní zástupce shledal všechny námitky obviněných zjevně neopodstatněnými. Proto navrhl, aby Nejvyšší soud odmítl podaná dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

č. 38

IV.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

29. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení, a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označenému dovolacímu důvodu.

30. Dovolání je svou povahou mimořádným opravným prostředkem, který na rozdíl od odvolání není možné podat z jakéhokoli důvodu, ale jen z některého z taxativně vymezených důvodů v § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř., resp. v § 265b odst. 2 tr. ř. Podání dovolání z jiného důvodu je vyloučeno. Přitom nestačí, aby zákonný dovolací důvod byl jen formálně deklarován, ale je třeba, aby námitky dovolatele také svým obsahem odpovídaly takovému důvodu.

31. Oba obvinění uplatnili dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Obecně lze konstatovat, že dovolání z tohoto důvodu je možno podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Jde tedy o nesprávný výklad a použití norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotněprávních norem jiných právních odvětví. Podstatou je vadné uplatnění příslušných ustanovení hmotného práva na skutkový stav zjištěný soudem prvního a druhého stupně. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán zejména tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplní znaky žádného trestného činu. Tento dovolací důvod ovšem nespočívá v případném procesním pochybení soudů nižších stupňů ani v tom, že se dovolatel sice domáhá použití norem hmotného práva, ale na takový skutek, k němuž dospěl vlastní interpretací provedených důkazů, které soudy prvního a druhého stupně vyhodnotily odlišně. Dovolání s poukazem na citovaný důvod tudíž nemůže být založeno na námitkách proti tomu, jak soudy hodnotily důkazy, jaká skutková zjištění z nich

vyvodily, jak postupovaly při provádění důkazů, v jakém rozsahu provedly dokazování apod. Dovolání je koncipováno jako mimořádný opravný prostředek a je tudíž určeno k nápravě pouze závažných právních vad pravomocných rozhodnutí.

b) K vlastním dovolacím námitkám

32. Nejvyšší soud nejprve připomíná, že zpravidla odmítne jako zjevně neopodstatněné takové dovolání, v němž obviněný pouze opakuje tytéž námitky, jimiž se snažil zvrátit již rozhodnutí soudu prvního stupně, pokud se jimi odvolací soud zabýval a vypořádal se s nimi náležitým a dostatečným způsobem (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 5 Tdo 86/2002, uveřejněné pod č. T 408. ve svazku 17 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2002).

33. Oba dovolatelé vlastně jen opakovali svou dosavadní obhajobu z průběhu celého trestního stíhání, na kterou zcela dostatečně, zevrubně a úplně již odpověděly soudy nižších stupňů v odůvodnění svých rozhodnutí, Nejvyšší soud s jejich odůvodněními (podobně jako s argumentací státního zástupce v jeho vyjádření) souhlasí, a proto na ně může beze zbytku odkázat. Protože jeho rozhodnutí o odmítnutí dovolání jako mimořádného opravného prostředku má být jen stručně odůvodněno (viz § 265i odst. 2 tr. ř.) a pouhý (byť i jen generální) odkaz na podrobné a dostatečné odůvodnění rozhodnutí soudů nižších stupňů (zvláště pak v rozhodnutí o podaném mimořádném opravném prostředku) lze v takových případech považovat za dostačující (z judikatury Evropského soudu pro lidská práva k tomu viz např. rozsudek ze dne 19. 4. 1994 ve věci Van de Hurk proti Nizozemsku, stížnost č. 16034/90, rozsudek ze dne 28. 1. 2003 ve věci Burg a ostatní proti Francii, stížnost č. 34763/02, rozsudek ze dne 9. 12. 1994 ve věci Ruiz Torija proti Španělsku, stížnost č. 18390/91, rozsudek ze dne 19. 12. 1997 ve věci Helle proti Finsku, stížnost č. 20772/92, rozsudek ze dne 15. 2. 2007 ve věci Boldea proti Rumunsku, stížnost č. 19997/02; z judikatury Ústavního soudu viz např. nález Ústavního soudu ze dne 12. 5. 2016, sp. zn. IV. ÚS 2766/15, publikovaný ve svazku 81 pod č. 84/2016 na s. 413 Sbírkou nálezů a usnesení Ústavního soudu; z rozhodnutí Nejvyššího soudu viz např. usnesení ze dne 27. 1. 2021, sp. zn. 5 Tdo 1345/2020), bylo by možno se spokojit s takovým odkazem, proč byla dovolání obviněných odmítnuta. Přesto však Nejvyšší soud níže zčásti doplní odůvodnění rozhodnutí soudů nižších stupňů a zaujme výslovné vlastní stanovisko k předložené obhajobě obviněných, kteří jinak (v zásadě) svými námitkami naplnili deklarovaný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., pokud vytkli nenaplnění konkrétně zmíněných znaků objektivní stránky skutkové podstaty přečinu přijetí úplatku podle § 331 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku, jímž byli uznáni vinnými, resp. shledávali nesprávnost v postupu soudů nižších stupňů vzhledem k údajně chybné aplikaci § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Jak již bylo naznačeno, ač tyto námitky dovolatelů odpovídaly uplatněnému dovolacímu důvodu, jak byl vymezen shora, nebyly dovolacím soudem shledány opodstatněnými, a proto Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněných jako zjevně neopodstatněná (a to též z důvodů rozvedených níže).

1. Ke znakům skutkové podstaty přečinu přijetí úplatku podle § 331 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku

34. Přečinu přijetí úplatku podle § 331 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu

pro sebe nebo pro jiného přijme nebo dá si slíbit úplatek. Jde o skutkovou podstatu, která má více znaků stanovených alternativně. Dovolatelům bylo konkrétně kladeno za vinu, že každý z nich „v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu pro sebe přijal úplatek“.

35. Dovolatelé se hájili tím, že mezi obstarávání věcí obecného zájmu nelze zahrnout jejich jednání, které spočívalo v pomoci určitým subjektům (příjemcům dotace) s vyřízením, resp. následným čerpáním dotace, tedy že přijatá odměna za jimi vykonanou činnost není úplatkem (neoprávněnou výhodou), ale po právu poskytnutým plněním na základě soukromoprávního závazkového vztahu založeného smlouvou, stejně tak chyběla i souvislost mezi přijetím takového plnění s obstaráváním věcí obecného zájmu.

36. Nejvyšší soud znovu konstatuje, že se soudy nižších stupňů důsledně zabývaly těmito námitkami v odůvodnění svých rozhodnutí, na něž je tak možno odkázat (stejně tak lze odkázat na vyjádření státního zástupce). Soudy nižších stupňů se detailně věnovaly rozboru pojmu „obstarávání věcí obecného zájmu“, a to jak obecně (citací komentářové literatury), tak konkrétně ve vztahu k posuzovanému případu. Důkladně a logicky posoudily, zda kontrola řádného plnění podmínek dotace a následné vyplacení dotace spadá pod pojem obstarání věcí obecného zájmu, a s jejich závěry souhlasí rovněž dovolací soud. Nejvyšší soud k tomu jen může poznamenat, že obviněný K. H. se podle znění skutkové věty účastnil dotačního procesu již před schválením žádosti o poskytnutí dotace (není tak správná jeho opačná výhrada uváděná v dovolání), ovšem za věc obecného zájmu je třeba zcela nepochybně považovat i celý další průběh dotačního řízení následující po schválení dotace, který má vliv na pozdější vyplacení dotace i případnou pozdější kontrolu správnosti takového vyplacení. Jen namátkou lze uvést, že obviněný např. připravoval podklady k základní studii proveditelnosti, odstraňoval nedostatky v projektové žádosti, s předstihem žadatele informoval, že jejich žádost byla schválena, připravoval materiál a odstraňoval závady k doložení finančního zdraví subjektu tak, aby dokumenty splňovaly požadavky pro vyplacení dotace, jak vyplývá z podrobně formulované skutkové věty odsuzujícího rozsudku soudu prvního stupně. Ostatně na to poukazoval i odvolací soud v odůvodnění svého rozsudku a důvodně to ve svém vyjádření k dovoláním zmiňoval i státní zástupce.

37. Nejvyšší soud k tomu pouze pro úplnost připomíná, že „obstaráváním věcí obecného zájmu“ je nutno rozumět činnosti, které souvisí s plněním úkolů týkajících se věcí obecného (veřejného) zájmu. Jde tedy o plnění všech úkolů, na jejichž řádném a nestranném průběhu má zájem celá společnost nebo určitá sociální skupina. Jde o každou činnost, která souvisí s plněním společensky významných úkolů. Poskytování dotací, a to ve všech fázích dotačního procesu, v němž dochází k poskytování finančních prostředků tzv. „ve veřejném zájmu“, ať už ze strany státu, územně samosprávného celku, Evropské unie či jiného subjektu veřejného práva, je nutno již z podstaty dotace samé považovat za věc obecného zájmu ve smyslu skutkové podstaty trestného činu přijetí úplatku. Je potřeba zdůraznit, že se na pojem obstarávání věcí obecného zájmu tradičně pohlíží velmi široce. Škodlivost korupčního jednání je zpravidla zdůrazňována především v oblasti veřejné správy, zejména pak u služebníků státu či územních samosprávných celků, ale je v zájmu společnosti ji potírat i v dalších oblastech života, tedy i v soukromé sféře, jak ostatně vyplývá i ze změn právní úpravy v této oblasti

[viz např. zavedení postihu úplatkářství v souvislosti s podnikáním stávajícím trestním zákoníkem v porovnání s předchozím zákonem č. 140/1961 Sb., trestním zákonem, ve znění účinném do 31. 12. 2009; viz však též postih podplácení jako nekalosoutěžní praktiky podle § 248 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku, popřípadě další případy postihu korupčního jednání v § 256 odst. 3 a 4, § 257, § 258 či § 347a odst. 2 tr. zákoníku]. Obecně existuje společenská shoda na potřebě trestat korupční jednání v široké škále sociálního života – může jít i o takové činnosti jako je např. činnost znalce spočívající v podání znaleckého posudku (např. rozhodnutí pod č. 55/2011 Sb. rozh. tr.) nebo osoby nominované jako rozhodčí na ligové fotbalové zápasy (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. 8 Tdo 396/2007).

38. V této věci je pro posouzení naplnění zkoumaných znaků objektivní stránky trestného činu přijetí úplatku podstatné pracovní zařazení obviněných. Obviněný K. H. byl vedoucí oddělení (posléze odboru) kontroly a plateb Úřadu regionální rady, Regionální rady regionu soudržnosti Střední Morava, v rámci Regionálního operačního programu Střední Morava. Obviněný byl přímým nadřízeným odborných referentů oddělení kontroly a plateb ÚRR, kteří prováděli kontrolu při následném vyplácení dotace v projektech uvedených pod body I. až IV. skutkové věty ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně. Obviněná H. S. byla vedoucí odboru řízení projektu Regionálního operačního programu Střední Morava od 1. 1. 2009, byť dne 9. 8. 2012 nastoupila na mateřskou a následně rodičovskou dovolenou, od 1. 5. 2013 pracovala na základě dohod o pracovní činnosti jako odborný referent oddělení řízení projektů. Obviněná se hájila tím, že v době, ve které jí je kladeno předmětné jednání za vinu, byla na mateřské a rodičovské dovolené. Jednak byla zčásti tato obhajoba z hlediska skutkových zjištění vyvrácena, neboť popsané činnosti posouzené jako trestný čin se pod bodem II. výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně dopouštěla od června 2012 do podzimu 2014 a jednání popsaného pod bodem IV. výroku o vině téhož rozsudku pak od května 2014 do listopadu 2014, tedy v době, kdy působila jako vedoucí pracovník ÚRR a následně pak jako pracovník na základě dohody o pracovní činnosti. Jednak je třeba upozornit, že čerpáním mateřské či rodičovské dovolené pracovní poměr nezaniká, jde o překážku na straně zaměstnance a zaměstnavatel je po tuto dobu povinen omluvit nepřítomnost zaměstnance (viz § 191 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů). Tedy pracovní poměr po celou dobu čerpání mateřské a rodičovské dovolené stále trvá, smluvním stranám pracovního vztahu zůstávají zachována práva a povinnosti plynoucí z pracovní smlouvy a zaměstnanec pouze po určitou dobu nevykonává práci.

39. Objektivní stránka přečinu přijetí úplatku podle § 331 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku dále vyžaduje, aby úplatek (tj. neoprávněnou výhodu spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok, jak vyplývá z § 334 odst. 1 tr. zákoníku) byl přijat nebo slíben v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu. V posuzované věci ze skutkových zjištění zcela jednoznačně vyplynulo, že obvinění za činnost popsanou ve skutkové větě odsuzujícího rozsudku inkasovali od subjektů, kterým takto „vypomáhali“ při vyplacení financí z dotace, finanční prostředky, resp. obviněný K. H. také jiné naturální plnění. Činností obviněných se dostalo subjektům R. CZ a R. neoprávněné výhody, neboť oproti jiným žadatelům (příjemcům) dotace jejich

žádosti nezpracovávali zaměstnanci ÚRR, který kontroloval vyplacení dotace. Tyto subjekty měly v podstatě jistotu, že jejich žádosti budou perfektní, dostávalo se jim rovněž s předstihem informací o dotačním řízení, a to právě kvůli pracovnímu zařazení obviněných. Takové výhody jiní žadatelé (příjemci) neměli.

40. Kromě shora zmíněného narušení principu rovnosti subjektů vystupujících vůči orgánům veřejné správy se zvýhodněním těch, kteří jsou ochotni poskytnout úplatu za takové služby, se uvedeným nezákonným postupem obviněných vytváří i velmi nebezpečný prostor pro užívání nezákonného nátlaku na subjekty přistupující k veřejné správě, aby využili nabízených služeb, jinak mohou mít problémy v oficiálním řízení. Takovým subjektům se tím totiž může snadno naznačit, že při využití nabízených „služeb“ ze strany služebníků veřejné správy bude vše v pořádku, řízení proběhne hladce a následné kontroly dopadnou dobře, zatímco v případě nepřijetí těchto „služeb“ budou žadatelé o dotaci podrobeni přísné kontrole, která by mohla skončit tak, že nebude reálně vyplacena dotace (jde o situaci nikoli nepodobnou v kriminálních vědách popsané kriminální praxe tzv. racketeeringu, tedy vyděračství se snahou o získání úplaty pod příslibem nevyžádané budoucí ochrany).

č. 38

41. Nelze přijmout ani obhajobu dovolatelky H. S., že šlo o smluvní závazek, za který jí po právu náležela odměna. Kromě všech ustanovení občanskoprávních předpisů (§ 1 odst. 2, § 6 odst. 2, § 547 a § 580 odst. 1 o. z.) zmiňovaných státním zástupcem je nutno také připomenout zásadu *ex iniuria ius non oritur* (z bezpráví nemůže vzniknout právo), případně jinou zásadu *nemo turpitudine suam allegare potest* (nikdo nemůže mít prospěch ze své vlastní nepoctivosti). Obviněná totiž údajnou přípustnost svého jednání obhajovala podle jejího mínění formálně dokonalou smlouvou s uplácějícím subjektem, na základě níž jí byla poskytnuta úplata za jí odvedenou práci, kterou však soudy nižších stupňů označily za nezákonnou činnost v rozporu s právem (a to nejméně v rozporu s povinnostmi vyplývajícími z § 16 zákona č. 312/2002 Sb., jak správně poukazoval i státní zástupce ve svém vyjádření k dovoláním). Kdyby byl takový přístup (dovedeno do absurdních důsledků – *argumentum ad absurdum*) zobecněn, bylo by jakékoliv úplatkářství trestně nepostižitelné, protože by stačila jednoduchá obrana spočívající v tom, že podplácějící se s podpláceným přece společně dohodli na poskytnutí určitých vzájemných plnění (například poskytnutí peněz za nevykonání kontroly a nepostižení za nějaký delikt), tudíž úplata by byla poskytnuta na základě jejich smlouvy, a proto by podle takového názoru nemohlo jít o úplatkářství. Uvedený přístup jistě není možný, protože takové jednání musí být pro rozpor se zákonem absolutně neplatné (viz § 580 odst. 1 o. z.). Navíc úplatkem je dokonce i taková neoprávněná výhoda, na kterou nemá podplácený nárok, je-li poskytnuta za vykonání pravomoci v souladu s právním řádem (např. poskytnutí úplatku za přednostní vyřízení věci soudci – viz například JELÍNEK, J. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 854).

42. Nelze si též nevšimnout, že obviněný K. H. nepochybně velmi dobře věděl, že to, co činí, je nezákonné, protože danou činnost také zastíral. Za tímto účelem totiž zřídil obchodní společnost Z. P., jež formálně měla poskytovat poradenství obchodní společnosti R. CZ při žádosti o vyplacení dotace, aby prostřednictvím této obchodní společnosti (zastřehně) si nechal proplácet úplatky pro svou osobu. Zároveň si obviněný

zřídil novou zvláštní e-mailovou adresu a telefonní číslo, tedy utajené informační kanály, prostřednictvím kterých se mohl utajeně domlouvat s podplácejícím a poskytovat mu protislužby.

43. To že v procesu přidělování a vyplácení dotace nebyli v těchto konkrétních případech obvinění nadáni žádnou rozhodovací pravomocí, se odrazilo na právní kvalifikaci trestného činu, jímž byli uznáni vinnými. Nebylo jim totiž kladeno za vinu, že by daný trestný čin spáchali v postavení úřední osoby [znak kvalifikované skutkové podstaty podle § 331 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku], resp. že by spáchali trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby (podle § 329 tr. zákoníku), k čemuž se vyjádřil dostatečně již soud prvního stupně v odůvodnění svého rozsudku. K právní kvalifikaci jednání jako přečinu přijetí úplatku podle § 331 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku, pro nějž byli obvinění odsouzeni, však postačí, že obvinění K. H. a H. S. spolupůsobili (případně konali přípravné či pomocné práce) na obstarávání věci obecného zájmu, tj. nemuseli být v konkrétním případě nadáni pravomocemi rozhodovat. Jako zaměstnanci ÚRR (ve vedoucích pozicích), který měl dohlížet na řádnost a zákonnost vyplácení dotací, vypracovávali žádosti o platby mimo svůj pracovní poměr pro vybrané příjemce dotace a za to inkasovali odměnu, tímto zcela nepochybně spolupůsobili na řádný chod vyplácení dotací, jak bylo zmíněno i shora. Tato výhoda spočívající v jejich zmíněné činnosti, kterou neposkytovali v rámci své běžné práce coby zaměstnanci ÚRR všem žadatelům, také alespoň částečně odpovídala jejich pracovní náplni. Nehraje tedy roli, že přímo neovlivňovali rozhodování o přidělení nebo vyplacení dotace, jak se obhajovali.

44. Nejvyšší soud tedy uzavírá, že je třeba souhlasit se závěry soudů nižších stupňů, že pojem „obstarávání věci obecného zájmu“ je vykládán judikaturou široce a zcela jistě sem po obsahové stránce bude náležet i kontrola plnění dotačních podmínek a na základě jejich splnění následně vyplácení dotací, tedy i jednání obviněných, které je popsáno ve skutkové větě odsuzujícího rozsudku soudu prvního stupně. Nepochybně má celá společnost zájem na tom, aby přidělování a rovněž také vyplácení dotací probíhalo řádně, nestranně, bez jakéhokoliv ovlivnění a střetu zájmů a v souladu s právními předpisy. Je tak nepřijatelné, aby zaměstnanci ÚRR, kteří kontrolovali důvodnost a správnost vyplácení dotací, poskytovali za úplatu výhody subjektům, s nimiž spolupracovali a jež informovali s předstihem o určitých úkonech v konkrétním dotačním řízení, navíc znalí díky svému profesnímu zařazení, jak na dané podněty kvalifikovaně a promptně reagovat a co doložit, aby bylo vyhověno požadavkům na vyplacení dotace. Taková výhoda nebyla poskytována všem příjemcům dotace, ale šlo o neoprávněnou výhodu pro určité subjekty, za což obvinění v dané souvislosti obdrželi úplatek. Proto také Nejvyšší soud souhlasí s právní kvalifikací skutků užitou soudy nižších stupňů.

2. K subsidiaritě trestní represe

45. Oba dovolatelé vznesli též námitku, že soudy nižších stupňů neužily zásadu subsidiarity trestní represe a princip *ultima ratio*. Domnívali se, že uplatnění trestní odpovědnosti je příliš tvrdé, zvláště za situace, kdy již byli „potrestáni“ podle pracovního práva rozvázáním pracovního poměru. Nejvyšší soud poukazuje, že i touto námitkou se soudy nižších stupňů zevrubně a zcela dostatečně zabývaly.

46. K obecnému výkladu zásady subsidiarity trestní represe a principu použití trestního práva jako *ultima ratio* lze odkázat na recentní učebnice trestního práva či uznávané komentáře k trestnímu zákoníku (za všechny viz např. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 115 a násl.). Především je třeba odkázat na stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012, publikované pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr., na které ostatně i dovolatelé poukazovali a jež zmiňoval ve svém vyjádření i státní zástupce. Podle názorů v něm vyslovených (mimo jiné) zásadně platí, že každý protiprávní čin, který vykazuje všechny znaky uvedené v trestním zákoníku, je trestným činem a je třeba vyvodit trestní odpovědnost za jeho spáchání. Tento závěr je však v případě méně závažných trestných činů korigován použitím zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, podle níž trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Ve stanovisku se dále výslovně uvádí, že společenská škodlivost není zákonným znakem trestného činu, neboť má význam jen jako jedno z hledisek pro uplatňování zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Společenskou škodlivost přitom nelze řešit v obecné poloze, ale je ji třeba zvažovat v konkrétním posuzovaném případě u každého spáchaného méně závažného trestného činu, u něhož je nutné ji zhodnotit s ohledem na intenzitu naplnění kritérií vymezených v § 39 odst. 2 tr. zákoníku, a to ve vztahu ke všem znakům zvažované skutkové podstaty trestného činu a dalším okolnostem případu. Úvaha o tom, zda jde o čin, který s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe není trestným činem z důvodu nedostatečné společenské škodlivosti případu, se uplatní za předpokladu, že posuzovaný skutek z hlediska dolní hranice trestnosti neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty. Kritérium společenské škodlivosti případu je doplněno principem *ultima ratio*, z něhož vyplývá, že trestní právo má místo pouze tam, kde jiné prostředky z hlediska ochrany práv fyzických a právnických osob jsou nedostatečné, neúčinné nebo nevhodné. Obecně je možno připomenout též další bohatou judikaturu zejména Nejvyššího soudu k této otázce (z poslední doby viz např. rozhodnutí publikovaná pod č. 42/2015, č. 39/2016, č. 31/2017, č. 50/2017, č. 52/2018 a č. 41/2020 Sb. rozh. tr.). Rozhodně není pravdou, že pouhá možnost uplatnění či samotné uplatnění civilní odpovědnosti za deliktní jednání naplňující znaky skutkové podstaty trestného činu je dostačující pro závěr, že nebude uplatněna též odpovědnost trestní, protože pak by řada trestných činů uvedených v trestním zákoníku neměla vůbec své opodstatnění (tak např. většina trestných činů majetkových či hospodářských).

47. Se zřetelem na výše uvedené však nelze v případě obviněných dovozovat, že by se posuzovaný případ s ohledem na konkrétní zjištěné skutečnosti vymykal běžně se vyskytujícím trestným činům dané právní kvalifikace a činil by jej tak bagatelním, že by to opravňovalo dospět k závěru, že není třeba s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe vyvodit jejich trestní odpovědnost, jak se obvinění domnívali. Jak bylo již vysvětleno výše, je třeba důsledně chránit zájem společnosti na potírání korupčního jednání v širokém spektru lidských činností, a to i za užití institutů trestního práva, které se právě v tomto směru jeví jako účinné, zatímco uplatnění odpovědnosti jiné (např. civilněprávní) jako nedostatečné, a to obzvláště ve veřejném sektoru. V tomto

konkrétním případě jednání obviněných probíhalo po značně dlouhou dobu (obviněný K. H. tak jednal od března 2008 do dubna 2015, obviněná H. S. od června 2012 nejméně do listopadu 2014), činili tak u více dotačních projektů (obviněný K. H. ve 4 zjištěných případech a obviněná H. S. ve 2 zjištěných případech). Obviněný K. H. sám aktivně vyhledával zájemce a nabízel jim tuto „pomoc“ s vyřízením dotace, čímž zároveň vytvářel jistý druh nátlaku na takové subjekty (a to aniž by to doprovodil jakoukoliv pohrůzkou či následkem za nepřijetí nabídky), a za své jednání inkasoval finanční odměnu. Tato odměna přitom v jednom případě spočívala dokonce v podílu ve výši 2 % z částky alokované na dotaci (z čehož značnou část ve výši 240 000 Kč také obdržel), tedy obviněný ve výsledku byl dokonce čistým příjemcem dotace, ač se z pozice zaměstnance orgánu veřejné moci podílel na dotačním řízení ohledně téže dotace. V ostatních případech pak tento obviněný inkasoval částky ve výši 20 000 Kč a více za provedené úkony, v jednom případě obdržel plnění v podobě položení podlahy ve své nemovitosti. Obviněná H. S. pak obdržela od K. H., jak sama uvedla, za svou činnost peněžní prostředky ve výši nejméně 27 500 Kč a 20 000 Kč. Není přitom pravdou, jak se hájili obvinění, že do dotačního programu nijak nezasáhli, protože naopak tím, že poskytli své znalosti za úplatu pouze některým žadatelům o dotaci (resp. příjemcům o dotaci), a to mimo své pracovní povinnosti za úplatu, tak tím ovlivnili dotační řízení nepřímou ve prospěch těchto žadatelů, a nemuseli tedy ani v dané věci přímo konat či uplatňovat své pracovní pravomoci úřední osoby.

48. Také proto a zcela ve shodě se soudy nižších stupňů je Nejvyšší soud přesvědčen, že není vůbec jakýkoliv prostor pro úvahy, že by vůči obviněným neměla být vyvozována trestní odpovědnost za takové korupční jednání s tím, že pouhé ukončení pracovněprávního vztahu s orgánem veřejné moci, v jehož rámci se dopouštěli korupčního jednání, by mělo postačovat. Naopak ani Nejvyšší soud nepovažuje takový důsledek jejich jednání za dostačující, je však jistě důsledkem nezbytným pro zamezení jejich další trestné činnosti. Vedle toho je ovšem třeba vyvodit i trestní odpovědnost obviněných a uplatnit i trestní sankce, jak to učinily i soudy nižších stupňů.

49. Tyto i další skutečnosti (např. že jinak je osobou trestně zachovalou, matkou pečující o děti atd.), na které obviněná H. S. také poukazovala a jež měly podle ní vyloučit její trestní odpovědnost, jsou, jak správně podotkl státní zástupce, okolnostmi, které soudy nižších stupňů posuzovaly při rozhodování o trestu a jež vzaly rovněž v úvahu.

50. To vše vede k závěru, že bylo namíste uplatnit vůči obviněným trestní odpovědnost a důsledky s ní spojené, neboť zvláště ve veřejném sektoru je třeba dbát na řádné, nestranné a zákonné obstarávání věcí obecného zájmu ku prospěchu celé (většinové) společnosti a neakceptovat korupční jednání.

V.

Závěrečné shrnutí

51. Vzhledem ke všem shora zmíněným důvodům tak lze uzavřít, že námitky dovolatele K. H. a dovolatelky H. S. byly Nejvyšším soudem shledány zjevně neopodstatněnými. Proto Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl obě dovolání obviněných, aniž by přezkoumával zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí nebo jemu

předcházejícího řízení. Protože Nejvyšší soud rozhodl o odmítnutí obou dovolání podle § 265i tr. ř., mohl tak učinit v neveřejném zasedání podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.

Č. 39

K naplnění podmínek zvláštní účinné lítosti podle § 242 tr. zákoníku se vyžaduje aktivní přístup pachatele trestného činu neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby podle § 241 tr. zákoníku. Ten je zpravidla vyloučen, pokud již pachatel nemá žádnou možnost disponovat s vlastním majetkem, jako je tomu např. v insolvenčním řízení. Odlišná situace je však v případě, že k vymožení pohledávek věřitelů pachatele byla ještě před zahájením trestního stíhání nebo v jeho průběhu vedena exekuční řízení, v jejichž rámci byly z majetku pachatele průběžně uspokojovány nároky věřitelů – správců povinných plateb. Zánik trestní odpovědnosti v důsledku účinné lítosti zde bude přicházet v úvahu zejména tehdy, jestliže pachatel poskytl potřebnou součinnost k vymáhání dlužných plateb nebo přispěl k dobrovolné úhradě některých z nich.

Č. 39

Účinná lítost, Zánik trestnosti, Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby

§ 241 tr. zákoníku, § 242 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2022, sp. zn. 5 Tdo 324/2022, ECLI:CZ:NS:2022:5.TDO.324.2022.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání nejvyššího státního zástupce podané v neprospěch obviněného R. F. proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 12. 10. 2021, sp. zn. 4 To 354/2021, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 6 T 83/2020.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 25. 5. 2021, sp. zn. 6 T 83/2020, byl obviněný R. F. podle § 226 písm. e) tr. ř. zproštěn obžaloby státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Českých Budějovicích ohledně skutku, v němž byl spatřován přečin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby podle § 241 odst. 1 tr. zákoníku. Podstata žalovaného skutku spočívala v tom, že obviněný jako jediný jednatel a společník obchodní společnosti F. od března 2017 do srpna 2019 nesplnil zákonnou povinnost zaměstnavatele - obchodní společnosti F. odvést za jeho zaměstnance daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku

zaměstnanosti a pojistné na zdravotní pojištění, a to přesto, že tyto povinné platby byly zaměstnancům obchodní společnosti F. strženy z jejich mezd a tato obchodní společnost měla k jejich úhradě dostatek prostředků, čímž na povinných odvodech vznikl celkový dluh ve výši 211 985 Kč. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že trestnost tohoto činu zanikla v důsledku zvláštní účinné lítosti podle § 242 tr. zákoníku.

2. Proti citovanému rozsudku podala státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Českých Budějovicích v neprospěch obviněného R. F. odvolání, které Krajský soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 12. 10. 2021, sp. zn. 4 To 354/2021, zamítl jako neúvodné podle § 256 tr. ř.

II.

Dovolání nejvyššího státního zástupce

3. Nejvyšší státní zástupce podal dovolání v neprospěch obviněného R. F. proti tomuto usnesení odvolacího soudu a opřel ho o dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g) a l) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění účinném do 31. 12. 2021 (dále jen „tr. ř.“). Nejvyšší soud podotýká, že ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. bylo s účinností od 1. 1. 2022 novelizováno zákonem č. 220/2021 Sb., jímž byl do výčtu dovolacích důvodů zařazen nový dovolací důvod pod písm. g) a dosavadní důvody pod písmeny g) až l) jsou nyní označeny jako písm. h) až m). Pro lepší srozumitelnost reprodukce námitek i vypořádání se s nimi bude v tomto usnesení zachováno označení dovolacích důvodů ve znění účinném do 31. 12. 2021 podle doby podání dovolání nejvyššího státního zástupce v neprospěch obviněného R. F.

4. Úvodem nejvyšší státní zástupce připomněl obsah odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů, proti nimž směřuje jeho dovolání. Zejména zopakoval hlavní úvahy, jimiž soudy vysvětlily splnění podmínek pro užití ustanovení § 242 tr. zákoníku o účinné lítosti vztahující se výhradně k trestnému činu neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby. Sám dovolatel poté obecně vyložil institut jak obecné účinné lítosti podle § 33 tr. zákoníku, tak zvláštní účinné lítosti podle § 242 tr. zákoníku a stručně je porovnal. S odkazem na rozhodnutí uveřejněné pod č. 44/1972 Sb. rozh. tr. nejvyšší státní zástupce zdůraznil, že pro naplnění účinné lítosti podle § 242 tr. zákoníku nestačí jakákoli dodatečná úhrada neodvedených plateb, pojem „účinná lítost“ vylučuje, aby toto ustanovení dopadalo i na případy, u nichž dojde k uhrazení povinných plateb bez jakéhokoli přičinění pachatele nebo dokonce proti jeho vůli. K tomu dále dovolatel uvedl, že v posuzované věci byla podstatná část dlužných povinných plateb uhrazena v exekučním řízení, tj. v důsledku iniciativy státu, resp. správců povinných plateb. Na podporu svého tvrzení nejvyšší státní zástupce odkázal na usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 6. 9. 2005, sp. zn. 10 To 325/2005, uveřejněné pod č. 27/2006 Sb. rozh. tr., podle něhož nejsou splněny podmínky účinné lítosti ve smyslu § 147a tr. zák. (nyní § 242 tr. zákoníku) u těch dlužných částek, které byly zaplacený až prostřednictvím exekuce bez přičinění obviněného. Podle nejvyššího státního zástupce vycházel Nejvyšší soud ze stejného právního názoru i ve svých usneseních ze dne 12. 2. 2020, sp. zn. 8 Tdo 72/2020, a ze dne 16. 12. 2015, sp. zn. 3 Tdo 1406/2015. Dovolatel si byl vědom skutečnosti, že kromě úhrady části dlužných částek v exekučním řízení obviněný R. F. uhradil některé platby sám, případně zajistil jejich zaplacení. Ani za těchto okolností však podle něj nebylo možné

dovodit naplnění podmínek zvláštní účinné lítosti, neboť k tomu by bylo nutné, aby obviněný sám uhradil všechny dlužné částky povinných plateb, ohledně nichž byla podána obžaloba. Nepřijatelným byl pro nejvyššího státního zástupce názor odvolacího soudu, který se domníval, že obviněný přispěl k úhradě dluhu tím, že nijak nemařil exekuční řízení a neodkláněl příjmy obchodní společnosti tak, aby nebyly poukazovány na účet postižený exekucí. Pokud by obviněný takto postupoval, dopouštěl by se podle nejvyššího státního zástupce trestné činnosti podle § 222 nebo § 337 odst. 3 tr. zákoníku, a přesvědčení odvolacího soudu by tedy bylo možné vyložit tak, že ke splnění podmínek účinné lítosti dostačovalo, že se obviněný nedopouštěl trestného jednání ve vztahu k probíhajícímu exekučnímu vymáhání dlužných plateb.

5. Protože tedy podle přesvědčení dovolatele k zániku trestnosti v důsledku zvláštní účinné lítosti podle § 242 tr. zákoníku nemohlo dojít, v důsledku čehož byla rozhodnutí soudů nižších stupňů založena na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení, závěrem svého podání Nejvyššímu soudu navrhl, aby podle § 265k odst. 1, 2 a § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil napadená rozhodnutí soudů obou stupňů, včetně rozhodnutí na ně obsahově navazujících, pokud vzhledem ke změně, k níž dojde zrušením, pozbydou podkladu, a dále aby podle § 265l odst. 1 tr. ř. věc přikázal okresnímu soudu v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

6. Obviněný R. F. se k dovolání, které v jeho neprospěch podal nejvyšší státní zástupce, nevyjádřil.

III.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

7. Nejvyšší soud zjistil, že byly splněny všechny formální a obsahové podmínky k podání dovolání. Nejvyšší státní zástupce opřel své dovolání o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř. [nyní jde o § 265b odst. 1 písm. h) a m) tr. ř.].

8. K výkladu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Nejvyšší soud připomíná, že mohl být naplněn především tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazoval znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplňoval znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v okolnosti, že rozhodná skutková zjištění neposkytují dostatečný podklad k závěru o tom, zda je stíhaný skutek vůbec trestným činem, popřípadě o jaký trestný čin jde. Podobně to platí o jiném nesprávném hmotněprávním posouzení, které lze dovodit pouze za situace, pokud byla určitá skutková okolnost posouzena podle jiného ustanovení hmotného práva, než jaké na ni dopadalo. Dovolání, které se opírá o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., je tedy určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů.

9. Pokud jde o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., ten mohl být naplněn ve dvou variantách, jimž je společné, že musí jít o případy, v nichž bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř. Podle první varianty

tohoto dovolacího důvodu tak bylo rozhodnuto, aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí. Druhá varianta je určena k nápravě vady spočívající v tom, že v řízení předcházejícím rozhodnutí soudu druhého stupně byl dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř., přesto soud rozhodl o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku. Nejvyšší státní zástupce uplatnil druhou z uvedených variant, neboť podle jeho názoru napadeným usnesením odvolacího soudu bylo zamítnuto odvolání státní zástupkyně proti rozsudku soudu prvního stupně, který trpí vadou odpovídající dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

b) K dovolacím námitkám

10. S poukazem na dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř. dovolatel vytkl soudům obou stupňů nesprávné právní posouzení naplnění podmínek pro užití institutu zvláštní účinné lýtosti podle § 242 tr. zákoníku. Ačkoli jde o právně relevantní argumentaci, která vytýká nesprávné použití hmotného práva, Nejvyšší soud ji neshledal důvodnou a naopak se ztotožnil s právním názorem soudů prvního a druhého stupně, že trestní odpovědnost obviněného R. F. za trestný čin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby podle § 241 odst. 1 tr. zákoníku zanikla v důsledku účinné lýtosti podle § 242 tr. zákoníku.

11. Trestného činu neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby podle § 241 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí pachatel, který ve větším rozsahu nesplní jako zaměstnavatel nebo plátce svoji zákonnou povinnost odvést za zaměstnance nebo jinou osobu daň, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti nebo pojistné na zdravotní pojištění. Podle § 242 tr. zákoníku však trestní odpovědnost za uvedený trestný čin zaniká, jestliže pachatel dodatečně splnil svou povinnost dříve, než soud prvního stupně počal vyhlášovat rozsudek. Obecně představuje účinná lýtost jednu z okolností způsobujících zánik trestní odpovědnosti a spočívá v tom, že pachatel dokonání trestného činu svou vlastní aktivní činností dobrovolně zamezí nebo napraví škodlivý následek trestného činu, na který se účinná lýtost vztahuje. Smyslem účinné lýtosti je především motivovat pachatele slibem beztrestnosti k tomu, aby zamezil nebo napravil škodlivý následek spáchaného trestného činu. To se projevuje také v ustanovení § 242 tr. zákoníku, kde je upravena zvláštní účinná lýtost, jež je ve vztahu speciality k obecné účinné lýtosti upravené v § 33 tr. zákoníku. Zatímco institut účinné lýtosti podle § 33 tr. zákoníku klade důraz na dobrovolnost kroků pachatele směřujících k odstranění již způsobeného škodlivého následku nebo zabránění hrozícího škodlivého následku, zvláštní případy účinné lýtosti zakotvené v § 242, § 197, § 248a, § 312b a § 362 tr. zákoníku se soustřeďují na zabránění hrozícím škodlivým následkům a na jejich reparaci. Konkrétně u účinné lýtosti podle § 242 tr. zákoníku má zájem na reparaci, tedy na dodatečném odvedení příslušných povinných plateb, přednost před trestním postihem pachatele. Pro naplnění podmínek této účinné lýtosti je nutné, aby trestný čin podle § 241 tr. zákoníku byl dokonán, pachatel tohoto trestného činu dodatečně splnil veškerou zákonnou povinnost odvést za jiného jemu sražené příslušné povinné platby, které se vztahují k období vymezenému žalovaným skutkem (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 4. 2008, sp. zn. 5 Tdo 368/2008, uveřejněné pod č. T 1090. v sešitě 45 Souboru trestních

rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo nakladatelství C. H. Beck, Praha 2008), a to i případně dodatečně sražené platby nebo dodatečně předepsané doplatky a také prominuté a promlčené platby vztahující se opět k žalovanému období. K zániku trestní odpovědnosti pachatele ve smyslu § 242 tr. zákoníku se však nevyžaduje, aby byly uhrazeny eventuální sankce za dlužné částky (pokuty, penále, úroky z prodlení, přírážky), a ani není významné, jestli jsou odvedeny povinné platby sražené v období, které předcházelo či následovalo po období, které je předmětem trestního stíhání. O účinnou lítost podle § 242 tr. zákoníku půjde i tehdy, jestliže pachatel sám nezaplatí povinnou platbu, ale svou vlastní aktivní činností zařídí, že za něho byly platby uhrazeny jinou osobou. Dále zákon vyžaduje, aby veškeré dlužné platby za období vymezené v žalovaném skutku byly uhrazeny do chvíle, než soud prvního stupně započne vyhlášovat rozsudek, resp. vydá trestní příkaz. Je však možné, aby se tak stalo i po podání odporu proti trestnímu příkazu, a to do doby, než soud prvního stupně počne vyhlášovat rozsudek, případně si lze představit i situaci, kdy je účinná lítost podle § 242 tr. zákoníku naplněna i poté, co byl odvolacím soudem zrušen rozsudek soudu prvního stupně, následně došlo k odvedení sražené daně nebo částek pojistného dříve, než soud prvního stupně přistoupil k vyhlášení nového rozsudku (viz přiměřeně rozhodnutí uveřejněné pod č. 54/1971 Sb. rozh. tr.). Na rozdíl od obecné účinné lítosti podle § 33 tr. zákoníku není u účinné lítosti podle § 242 tr. zákoníku kladen důraz na dobrovolnost; pachatel trestného činu podle § 241 tr. zákoníku může odvést dodatečně dlužné platby až pod tlakem zahájeného a již probíhajícího trestního stíhání. Autor příslušné části jednoho z níže citovaných komentářů k trestnímu zákoníku (Alexander Sotolář) přímo tvrdí, že účinná lítost podle § 242 tr. zákoníku vůbec nevyžaduje dobrovolnost (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2458 až 2461; a DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. a kol. Trestní zákoník. Komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015, s. 1721 až 1725).

12. Ustálená soudní praxe v otázce naplnění podmínek účinné lítosti podle § 242 tr. zákoníku konstantně zdůrazňuje aktivní přístup pachatele trestného činu neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby. Ten je z logiky věci vyloučen, pokud již pachatel nemá žádnou možnost disponovat s vlastním majetkem, jako je tomu např. v konkursním, resp. v insolvenčním řízení (viz shora citované usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 4. 2008, sp. zn. 5 Tdo 368/2008, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2022, sp. zn. 7 Tdo 1349/2021). Odlišná situace však nastává v případě, že k vymození pohledávek věřitelů pachatele byla ještě před zahájením trestního stíhání vedena exekuční řízení, v jejichž rámci byly z majetku pachatele trestného činu podle § 241 tr. zákoníku průběžně uspokojovány nároky věřitelů – správců povinných plateb. Tehdy je nezbytné individuálně posuzovat konkrétní postoj pachatele, zda vedle probíhajícího nebo již skončeného vykonávacího řízení k vymození některých dlužných částek vymezených v žalovaném skutku činí aktivní kroky, a to kdykoli v době před vyhlášením rozsudku soudu prvního stupně, za účelem úhrady ostatních dlužných povinných plateb či nikoli, a také, zda se k exekučnímu řízení staví smířlivě, nijak ho nemaří nebo dokonce sám přispívá ke splnění dluhů ještě dobrovolnými platbami nad rámec stanovených srážek. Nejvyšší státní zástupce odkázal v dovolání na rozhodnutí uveřejněné pod č. 27/2006 Sb. rozh. tr., dále na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2015, sp. zn. 3 Tdo 1406/2015, a na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 2. 2020,

sp. zn. 8 Tdo 72/2020, o něž opřel svůj názor, že v rozsahu povinných plateb, jež byly uhrazeny v exekučním řízení, nelze považovat podmínky účinné lítosti podle § 242 tr. zákoníku za splněné, což nemohla zvrátit ani skutečnost, že v posuzované věci zajistil úhradu části dlužných částek sám obviněný R. F. S tímto výkladem dovolatele se však Nejvyšší soud neztotožnil, jak již bylo naznačeno, naopak považuje za správný přístup k použití zvláštního ustanovení o účinné lítosti podle § 242 tr. zákoníku ve vztahu k obviněnému R. F., který zvolily soudy prvního i druhého stupně.

13. Ani citovaná soudní rozhodnutí nevyznívají striktně v tom smyslu, že je vyloučeno, aby nebylo možno využít institutu účinné lítosti podle § 242 tr. zákoníku při posuzování podmínek jejího naplnění ve vztahu k jakékoli exekučně vymožené dlužné částce na daních či jiných povinných platbách označených v § 241 odst. 1 tr. zákoníku. Krajský soud v Hradci Králové ve svém usnesení uveřejněném pod č. 27/2006 Sb. rozh. tr. doslova uvedl: „V zásadě je možné souhlasit se závěry okresního soudu, že pokud byly dlužné částky za uvedené neuhrazené povinné platby zaplacený až prostřednictvím exekuce bez přičinění obžalovaného, nebudou v této části podmínky účinné lítosti splněny ... Bude však namísto zprávou exekutora prokazovat, jaký byl přístup obžalovaného k exekuci, protože míra jeho vstřícnosti by rovněž mohla mít vliv na stupeň společenské nebezpečnosti obviněného.“ Z ostatních hledisek nelze okolnosti zmíněné v trestní věci, kterou se v odvolacím řízení zabýval Krajský soud v Hradci Králové, porovnat s trestní věcí obviněného R. F., protože Krajský soud v Hradci Králové věc vracel soudu prvního stupně s četnými podněty k doplnění skutkových zjištění charakterizujících žalovanou trestnou činnost. Závěry v trestní věci, kterou řešil senát trestního kolegia Nejvyššího soudu pod sp. zn. 3 Tdo 1406/2015, nedopadají na nyní posuzovanou věc obviněného R. F. vůbec, protože skutkově jde o zcela odlišnou situaci. Na rozdíl od obviněného R. F. byl obviněný, jehož dovolání projednával jiný senát trestního kolegia Nejvyššího soudu ve výše označené věci, ohledně splácení dlužných povinných plateb zcela pasivní, tyto odvody byly uhrazeny výhradně ve vykonávacím řízení, obviněný neprojevil ani náznakem snahu hradit něco z vlastní iniciativy a podobně pasivní přístup zaujal také při řízení obchodní společnosti, která byla po dobu 8 let ve ztrátě, což obviněný ponechal bez povšimnutí, nepřistoupil k úsporným opatřením, jimiž by se snažil zvrátit nepříznivé hospodářské výsledky podnikatelského subjektu, v němž vykonával funkci jednatele, což samozřejmě také přispělo k nedostatku prostředků na úhradu běžných i dlužných povinných plateb. Rovněž v trestní věci řešené Nejvyšším soudem pod sp. zn. 8 Tdo 72/2020 jsou patrné zjevné pochybnosti o vážné a skutečné vůli obviněného splatit všechny dluhy na povinných platbách obchodní společnosti, která dlouhodobě dlužila oprávněným příjemcům plateb od listopadu 2009 do listopadu 2015, neboť i v dovolání vytýkal soudu prvního stupně, že nevyhověl jeho požadavku náležitě zjistit přesnou výši dlužných částek, ačkoli tyto informace si měl právě obviněný sám aktivně zjistit u svých věřitelů, resp. u věřitelů obchodní společnosti, jejímž byl jednatelem a osobou odpovědnou za plnění zákonné povinnosti odvést za zaměstnance sražené povinné platby, a dohodnout se, případně se pokusit o dohodu s nimi na způsobu jejich úhrady. Nejvyšší soud v citované trestní věci uzavřel, že obviněný byl zcela pasivní, částečné úhrady povinných plateb probíhaly v letech 2016 až 2018 výlučně na podkladě vymáhacího řízení, obviněný byl obeznámen s aktuální výší dluhů z výsledků znaleckého zkoumání ještě před vyhlášením rozsudku soudu prvního

stupně, čímž mu bylo umožněno „... dodatečně uhradit dlužnou částku, a naplnit tak podmínky pro užití zvláštního ustanovení o účinné lítosti podle § 242 tr. zákoníku“. Ani v tomto případě tedy obviněný sám nezaplatil dluhy na povinných platbách, neprojevil žádnou snahu o dodatečné splnění jemu uložených povinností, proto se marně dovolával využití ustanovení o zvláštní účinné lítosti.

14. Jak je zřejmé ze shora stručně vyložených úvah soudní praxe, nelze shledat ani v jedné z citovaných trestních věcí totožné, nebo alespoň srovnatelné skutkové okolnosti, jaké byly zjištěny v trestní věci obviněného R. F. Z obsahu trestního spisu ve shodě s odůvodněním rozhodnutí obou soudů zřetelně vyplývá nepochybná snaha obviněného R. F. hradit průběžně povinné odvody (viz např. výpověď Mgr. J. Z., opatrovnice obviněné právnické osoby F., nebo svědeckou výpověď I. W., která u hlavního líčení potvrdila, že v momentě, kdy byly v obchodní společnosti dostupné nějaké finanční prostředky, obviněný osobně navštívil správce povinných odvodů a platil dlužné platby, čemuž odpovídá například i písemné sdělení Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky, potvrzující uhrazení dlužného pojistného od ledna do července roku 2019 na pokladně jedné z poboček Všeobecné zdravotní pojišťovny). Obviněný R. F. zastupující obchodní společnost F. vyvíjel průběžně snahu splácet dluhy této obchodní společnosti z nadbytku finančních prostředků ještě nad rámec probíhajících vykonávacích řízení k vymození dlužného plnění oprávněných subjektů. O jeho aktivním přístupu k plnění těchto povinností vypovídá například tabulka v trestním spise dokládající průběžné splácení jak dobrovolnými splátkami, tak ve vykonávacím řízení. Usuzovat na odhodlání obviněného vyrovnat v maximální míře dluhy obchodní společnosti F. lze také ze skutečnosti, že některá probíhající exekuční řízení byla zastavena z důvodu úhrady vymáhaného nedoplatku povinnou obchodní společností F. Výkon podnikatelské činnosti obchodní společnosti F. nebyl pod vedením obviněného přerušen nebo zastaven, naopak podnikání bylo provozováno kontinuálně se záměrem dosahovat podnikatelského zisku a použít jej následně pro realizaci práv věřitelů této obchodní společnosti na plnění, např. formou přikázání pohledávky z účtu. Pokud obchodní společnost F. měla k dispozici volné peněžní prostředky, obviněný je použil na mimořádnou úhradu (oproti pravidelnému odepsání peněžních prostředků dlužníka z jeho účtu) alespoň části dlužných povinných plateb. V případě, že obchodní společnost nedisponovala peněžními prostředky na jejich úhradu, z obchodní činnosti byly na jejích účtech ponechány alespoň částky nezbytně nutné k vymození příslušného plnění v exekučním řízení. Není tedy pochyb o aktivitě obviněného k dodatečnému splnění nároků oprávněných subjektů vzniklých v souvislosti se zákonnými odvody za zaměstnance, jež byla obviněným vyvíjena souběžně vedle probíhajících exekučních řízení.

15. Z časového hlediska byl obviněný R. F. poučen o možnosti zániku trestní odpovědnosti za trestný čin podle § 241 tr. zákoníku v důsledku zvláštní účinné lítosti podle § 242 tr. zákoníku v rámci usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 12. 3. 2020, které mu bylo doručeno dne 2. 5. 2020. Již před zahájením trestního stíhání a uvedeným poučením obviněného byl v rámci výkonu rozhodnutí plně uhrazen dluh za žalované období vůči České republice zastoupené Okresní správou sociálního zabezpečení v Českých Budějovicích, stejným způsobem byl zaplacen také dluh vůči České republice zastoupené Finančním úřadem pro Jihočeský kraj, rovněž před zahájením trestního

stíhání obviněný sám aktivně uhradil všechny dlužné částky dalšímu věřiteli - Všeobecné zdravotní pojišťovně, částečně potom před zahájením trestního stíhání obviněný aktivně sám uhradil dlužné platby Vojenské zdravotní pojišťovně za období od ledna 2018 do prosince 2018, přičemž zbytek dluhu za období od ledna 2019 do srpna 2019 byl uhrazen exekučně dne 3. 9. 2020, tedy po zahájení trestního stíhání. Dluh vůči Zdravotní pojišťovně Ministerstva vnitra byl částečně uhrazen ve vykonávacím řízení před zahájením trestního stíhání, zbytek obviněný zaplatil sám aktivně v průběhu odročovaného hlavního líčení, podobně jako celý dluh vůči České průmyslové zdravotní pojišťovně. Z uvedených skutečností je patrné, že obviněný, aniž by byl pod tlakem zahájeného trestního stíhání a aniž by byl poučen o možnosti zbavit se trestní odpovědnosti, již aktivně jednal ve věci splácení dluhů na povinných odvodech, k nimž byla obchodní společnost F. ze zákona zavázána. Byť by bylo žádoucí, aby věřitelé nemuseli vynakládat úsilí na vymáhání svých pohledávek, nelze v trestním řízení klást obviněnému neúměrně k tíži, že část plateb byla uhrazena ve vykonávacím řízení ještě před zahájením trestního stíhání, neboť v té době si obviněný nemusel ještě ani uvědomovat, jak významné pro jeho trestní odpovědnost je, aby se aktivně snažil hradit dluhy sám. Ostatně zvláštní účinná lítost podle § 242 tr. zákoníku právě předpokládá, že pachatel trestného činu podle § 241 tr. zákoníku začne hradit dlužné částky pod nátlakem z negativních následků, jež pro něj může mít trestní stíhání. Přesto však v určitém rozsahu na základě vlastní iniciativy obviněného byly některé povinné platby zaplacený, aniž by byl upozorněn na možné trestněprávní důsledky. Následně po zahájení trestního stíhání a řádném poučení obviněného mj. o možnosti využít institut zvláštní účinné lítosti podle § 242 tr. zákoníku bylo plněno třem ze šesti věřitelů, a to Zdravotní pojišťovně Ministerstva vnitra a České průmyslové pojišťovně samotným obviněným a Vojenské zdravotní pojišťovně byl zbytek dluhu uhrazen formou exekuce. Jednoznačně tedy obviněný průběžně po celou dobu (v brzké době po zahájení úkonů trestního řízení, avšak bez ohledu na to, zda proti němu skutečně bude vedeno trestní stíhání) vynakládal úsilí na to, aby obchodní společnost F. platila dlužné povinné odvody. Pokud již probíhala exekuční řízení, obviněný se stavěl pozitivně k jejich výslednému efektu, tj. aby byla uspokojena pohledávka příslušného věřitele obchodní společnosti F. Není pochyb, že motivační funkce institutu účinné lítosti, jež zajišťuje zánik trestní odpovědnosti spáchaného trestného činu, výrazně napomohla k tomu, aby byly uhrazeny všechny dluhy obchodní společnosti F. na povinných odvodech za žalované období, tj. aby byl naplněn smysl ustanovení § 242 tr. zákoníku, jímž je reparace škodlivého následku trestného činu neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby. Motivace pachatele trestného činu podle § 241 tr. zákoníku, aby napravil způsobenou újmu, by byla zcela mizivá, pokud by bylo naprosto vyloučeno užít zvláštní účinnou lítost v případech, v nichž věřitel uplatnil nárok na plnění v exekučním řízení, navíc ještě před zahájením trestního stíhání a řádným poučením obviněného o možnosti zániku jeho trestní odpovědnosti za trestný čin podle § 241 tr. zákoníku za podmínek podle § 242 tr. zákoníku. V podstatě by takové poučení bylo již zcela bezvýznamné a v praxi by se tak ustanovení § 242 tr. zákoníku stalo v mnoha případech zcela obsoletní. V reálném životě je totiž zcela běžné, že příslušné instituce, jimž ze zákona mají plynout pravidelné povinné odvody, činí poměrně včasné po marných výzvách právní kroky k vymožení dlužných částek, což je vlastně i jejich povinnost, protože jde o veřejné prostředky, k jejichž správě mají také svou odpovědnost,

na což upozornil již okresní soud v odůvodnění svého rozsudku. Nelze jim vyčítat, že uplatňují řádně své nároky, avšak v trestním řízení to může mít při postoj, jaký k exekučně vymoženým dlužným povinným odvodům zaujal dovolatel, značně negativní důsledky. Zásadním hlediskem pro naplnění podmínek zvláštní účinné lítosti podle § 242 tr. zákoníku je aktivita obviněného a jeho přístup k dodatečnému hrazení neodvedených plateb, a to i tehdy, pokud byly vymoženy exekučně. Takový závěr pak vyplývá i ze všech rozhodnutí, na která odkázal nejvyšší státní zástupce ve svém dovolání a o něž opíral svou dovolací argumentaci k tvrzení o nesprávném použití ustanovení hmotného práva. Lze tedy shrnout, že pro naplnění účelu ustanovení o zvláštní účinné lítosti podle § 242 tr. zákoníku je nutné v každém jednotlivém případě se zabývat individuálně postojem obviněného k závazku hradit příslušné povinné platby. Zejména pokud je prokázáno, že aktivně činil kroky k jejich úhradě ještě před zahájením trestního stíhání, jako tomu bylo v posuzované věci, aniž by však mělo být k tíži pachatele, pokud začne aktivně přispívat k placení dluhů až po zahájení trestního stíhání. Naplnění podmínek užití zvláštní účinné lítosti podle § 242 tr. zákoníku nelze vyloučit ani tehdy, pokud byly některé povinné platby vymoženy v exekučním řízení. V takových případech bude vhodné obstarat vyjádření exekutora, jakým způsobem dlužník ve vykonávacím řízení vystupoval, zda nějakým způsobem nemařil účel exekučního řízení apod., což by představovalo překážku pro užití ustanovení § 242 tr. zákoníku. V posuzované trestní věci však nebyly zjištěny jakékoli obstrukce ze strany obviněného ve vztahu k některému z exekutorů, naopak se kladně stavěl k tomu, že dluhy obchodní společnosti F. budou splněny alespoň touto cestou. Nelze též odhlédnout od skutečnosti, že dlužník nemá v průběhu výkonu rozhodnutí možnost dosáhnout zastavení tohoto druhu řízení jinak, než úhradou celé dlužné částky, ohledně níž je exekuce vedena (viz § 268 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů). Obviněný však neměl k dispozici tolik finančních prostředků, aby dosáhl takového cíle, nicméně aktivně přispíval k řádnému průběhu vykonávacího řízení a podle možností hradil též mimořádné splátky tak, aby byly dluhy uhrazeny v co nejkratší době.

16. Soudy prvního a druhého stupně tedy nepochybily v jiném hmotněprávním posouzení, jak předpokládá úspěšné uplatnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., o který nejvyšší státní zástupce opřel své dovolání. Naopak v trestní věci obviněného R. F. soudy prvního i druhého stupně vyhodnotily splnění zákonných podmínek k užití § 242 tr. zákoníku zcela správně. Nejvyšší soud může stručně připomenout hlavní podstatu jejich úvah, které vyústily v závěr, že v trestní věci obviněného byly splněny podmínky ustanovení o zvláštní účinné lítosti, v jejímž důsledku zanikla trestní odpovědnost obviněného za trestný čin podle § 241 tr. zákoníku, o jehož spáchání nevznikly pochybnosti. Zásadní z pohledu soudů bylo, že dluh za žalované období byl v plném rozsahu vyrovnán vůči všem oprávněným příjemcům povinných plateb, škodlivý následek trestného činu byl napraven, a to částečně na základě exekucí a částečně na základě dobrovolných plateb aktivně jednajícího obviněného, který spolupracoval s exekutorskými úřady a jako jednatel dlužníka - obchodní společnosti F. se snažil, aby tato obchodní společnost hospodárně dále podnikala, a byly tak zajištěny prostředky na úhradu jejích dluhů v průběhu exekučního řízení i nad rámec vymožených částek. Odvolací soud zdůraznil převažující zájem na dodatečném odvedení příslušných povinných plateb nad zájmem potrestat pachatele

trestného činu neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby podle § 241 tr. zákoníku, na čemž je založen smysl zvláštní účinné lýtosti podle § 242 tr. zákoníku. S uvedenými úvahami soudů nižších stupňů se Nejvyšší soud s ohledem na shora podaný výklad plně ztotožnil.

IV.

Závěrečné shrnutí

17. Na podkladě všech výše popsanych skutečností dospěl Nejvyšší soud k závěru, že nejvyšší státní zástupce podal proti napadenému rozhodnutí odvolacího soudu v neprospěch obviněného R. F. dovolání, které, ačkoliv částečně vycházelo z námitek, jež odpovídají uplatněným dovolacím důvodům podle § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř. [nyní jde o § 265b odst. 1 písm. h) a m) tr. ř.], není opodstatněné. Ostatní námítky dovolatele pak neodpovídají uplatněným, ani žádným jiným dovolacím důvodům. Nejvyšší soud proto odmítl dovolání nejvyššího státního zástupce podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné, přičemž nepřezkoumával zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí ani správnost řízení mu předcházejícího. Jde totiž o závěr, který lze učinit bez takové přezkumné činnosti pouze na podkladě spisu a obsahu dovolání, aniž by bylo potřeba opatřovat další vyjádření dovolatele či ostatních stran trestního řízení nebo dokonce doplňovat řízení provedením důkazů podle § 265r odst. 7 tr. ř.

18. Podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. mohl Nejvyšší soud rozhodnout tímto způsobem o dovolání nejvyššího státního zástupce podaném v neprospěch obviněného R. F. v neveřejném zasedání, proto tak učinil.

č. 40

č. 40

Plátce daně registrovaný k dani z přidané hodnoty, který uskutečnil v konkrétním období zdanitelná plnění podléhající této dani, avšak nepodal daňové přiznání k dani z přidané hodnoty, a tudíž řádně nepřiznal a neodvedl tuto daň, se může dopustit trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku i přesto, že podal kontrolní hlášení ve smyslu § 101c zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. Kontrolní hlášení, byť jde o daňové tvrzení, je evidenčním nástrojem k řádnému zjištění daňové povinnosti daňového poplatníka, avšak nezabavuje jej povinnosti podat daňové přiznání podle § 21 zákona o dani z přidané hodnoty.

Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby

§ 240 odst. 1 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 7. 2022, sp. zn. 8 Tdo 630/2022, ECLI:CZ:NS:2022:8.TDO.630.2022.1

Nejvyšší soud odmítl jako zjevně neopodstatněné dovolání obviněného I. Š. proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 11. 11. 2021, sp. zn. 11 To 238/2021, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Příbrami pod sp. zn. 3 T 142/2020.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Příbrami ze dne 27. 4. 2021, sp. zn. 3 T 142/2020, byl obviněný I. Š. uznán vinným v bodě I. výroku o vině pokračujícím zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, v bodě II. výroku o vině přečinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku, kterých se dopustil zkráceně tím, že

I. jako jednatel společností S. s. (dále jako „společnost S.“) a společnosti I. P. (dále jako „společnost I.“), obě se sídlem v XY, tj. jako osoba plně fakticky odpovědná za finanční a daňové záležitosti uvedených společností registrovaných k dani z přidané hodnoty (dále ve zkratce „DPH“), když obě společnosti jsou v této věci rovněž obviněnými právníckými osobami a obě měly povinnost podávat daňová přiznání k této dani čtvrtletně, a to společnost S. od 24. 2. 2012, a společnost I. od 17. 5. 2006, jednáním obviněného I. Š., který v postavení jediného jednatele v rozhodné míře určoval postup obou společností vůči orgánům finanční správy v rámci jejich podnikatelské činnosti a v jejich prospěch,

1. v úmyslu zkrátit DPH v rozporu s příslušnými ustanoveními zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon č. 235/2004 Sb.“), v daňovém přiznání k DPH za období 1. čtvrtletí 2016 podaném dne 2. 5. 2016 za společnost S. Finančnímu úřadu pro Středočeský kraj, územnímu pracovišti v P., v němž vykázal vlastní daňovou povinnost ve výši 27 637 Kč, kterou uhradil, a v dodatečném daňovém přiznání k DPH za období 1. čtvrtletí 2016 podaném dne 11. 5. 2016, v němž vykázal povinnost ve výši 33 534 Kč, kterou neuhradil, neoprávněně uplatnil nárok na vyšší odpočet DPH u přijatého zdanitelného plnění vykázaného na vstupu tím, že do podkladů k daňovému přiznání vědomě zařadil dvakrát doklad o přijaté platbě č. 2391500569 ze dne 5. 1. 2016 (zaevidovaný pod č. FP 161100002 dne 13. 1. 2016 a č. FP 16100009 dne 15. 3. 2016) od dodavatele - společnosti C. 21 v celkové částce 907 500 Kč, základ daně 750 000 Kč, DPH v základní sazbě 21 % 157 500 Kč, předmět plnění: daňový doklad k záloze č. 2301500569 uhrazené dne 5. 1. 2016, ačkoli si jako jediný disponent k účtu č. XY, ze kterého byla dne 4. 1. 2016 platba ve výši 907 500 Kč odeslána, musel být vědom, že platbu v takové výši odesílal pouze jedenkrát, a nemůže být tedy u správce daně uplatněn nárok na vrácení DPH z tohoto plnění dvakrát, a zároveň v tomto daňovém přiznání nepřiznal (zatajil) a neodvedl daň

na výstupu ve snížené sazbě 15 % ze tří uskutečněných zdanitelných plnění tím, že vědomě nezařadil do daňového tvrzení:

tržby ze vstupného na koncert L. B., který se konal dne 12. 3. 2016 v Domě kultury města O., které byly připsány na účet společnosti S. č. XY ve výši 285 550 Kč, základ daně 248 314,28 Kč, DPH ve snížené sazbě 15 % ve výši 37 235,72 Kč,

tržby ze vstupného na koncert L. B., který se konal dne 13. 3. 2016 v Městském divadle v M., které byly připsány na účet společnosti S. č. XY ve výši 238 400 Kč, základ daně 207 312,64 Kč, DPH ve snížené sazbě 15 % ve výši 31 087,36 Kč,

a tržby ze vstupného na koncert V. N. & B., který se konal dne 8. 1. 2016 v Divadle A. D. P., které byly připsány na účet společnosti S. č. XY, přičemž tržby za vstupenky činily celkem 161 180 Kč, základ daně 140 162,13 Kč, daň ve snížené sazbě 15 % ve výši 21 017,87 Kč,

čímž za zdaňovací období 1. čtvrtletí 2016 zkrátil DPH ve výši 246 841 Kč,

2. v úmyslu zkrátit DPH v rozporu s příslušnými ustanoveními zákona č. 235/2004 Sb. nepodal přiznání k DPH za společnost S., nepřiznal a neodvedl daň na výstupu z jedenácti uskutečněných zdanitelných plnění za zdaňovací období 4. čtvrtletí 2016, a to ani na výzvy k podání daňových přiznání, v důsledku čehož finanční úřad v souladu s § 145 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon č. 280/2009 Sb.“), předpokládal, že daňová povinnost je 0 Kč, ačkoli tato ve skutečnosti vznikla, a to na základě konkrétně uvedených dokladů, čímž za zdaňovací období 4. čtvrtletí 2016 zkrátil DPH ve výši 615 300 Kč,

3. v úmyslu zkrátit DPH v rozporu s příslušnými ustanoveními zákona č. 235/2004 Sb. nepodal přiznání k DPH za společnost I., nepřiznal a neodvedl daň na výstupu z jedenácti uskutečněných zdanitelných plnění za zdaňovací období 4. čtvrtletí 2016, a to ani na výzvy k podání daňových přiznání, v důsledku čehož finanční úřad v souladu s § 145 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb. předpokládal, že daňová povinnost je 0 Kč, ačkoli tato ve skutečnosti vznikla, a to na základě konkrétně uvedených dokladů, čímž za zdaňovací období 4. čtvrtletí 2016 zkrátil DPH ve výši 1 034 313 Kč,

4. v úmyslu zkrátit DPH v rozporu s příslušnými ustanoveními zákona č. 235/2004 Sb. nepodal přiznání k DPH za společnost S., nepřiznal a neodvedl daň na výstupu z pěti uskutečněných zdanitelných plnění za zdaňovací období 1. čtvrtletí 2017, a to ani na výzvy k podání daňových přiznání, v důsledku čehož finanční úřad v souladu s § 145

odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb. předpokládal, že daňová povinnost je 0 Kč, ačkoli tato ve skutečnosti vznikla, a to na základě konkrétně uvedených dokladů, čímž za zdaňovací období 1. čtvrtletí 2017 zkrátil DPH ve výši 149 856 Kč,

5. v úmyslu zkrátit DPH v rozporu s příslušnými ustanoveními zákona č. 235/2004 Sb. nepodal přiznání k DPH za společnost I., nepřiznal a neodvedl daň na výstupu ze šesti uskutečněných zdanitelných plnění za zdaňovací období 1. čtvrtletí 2017, a to ani na výzvy k podání daňových přiznání, v důsledku čehož finanční úřad v souladu s § 145 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb. předpokládal, že daňová povinnost je 0 Kč, ačkoli tato ve skutečnosti vznikla, a to na základě konkrétně uvedených dokladů, čímž za zdaňovací období 1. čtvrtletí 2017 zkrátil DPH ve výši 318 234 Kč;

II. obviněný I. Š. jako jednatel a jediný společník společnosti S., registrované k DPH u správce daně od 24. 2. 2012 s povinností od 1. 4. 2018 podávat daňová přiznání k této dani měsíčně, který v postavení jediného jednatele v rozhodné míře určoval postup společnosti vůči orgánům finanční správy v rámci její podnikatelské činnosti a ve prospěch této společnosti, v úmyslu zkrátit DPH, v rozporu s příslušnými ustanoveními zákona č. 235/2004 Sb. nepodal přiznání k DPH za společnost S., nepřiznal a neodvedl daň na výstupu z jediného uskutečněného zdanitelného plnění za zdaňovací období duben 2018, a to ani na výzvy k podání daňových přiznání, v důsledku čehož finanční úřad v souladu s § 145 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb. předpokládal, že daňová povinnost je 0 Kč, ačkoli tato ve skutečnosti vznikla, a to na základě konkrétní vydané faktury v celkové výši 1 300 750 Kč, čímž obviněný za zdaňovací období duben 2018 zkrátil DPH ve výši 225 750 Kč.

2. Za tyto trestné činy byl obviněný I. Š. odsouzen podle § 240 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 2 roků, jehož výkon mu byl podmíněně odložen podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku na zkušební dobu v trvání 2 roků. Podle § 67 odst. 1 a § 68 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku mu byl uložen peněžitý trest v celkové částce 90 000 Kč. Rovněž bylo rozhodnuto o vině obviněných právnických osob - společnosti S. a I., které byly uznány vinnými ve stejném rozsahu jako dovolatel, a bylo rozhodnuto i o jejich trestech.

3. Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 11. 11. 2021, sp.zn. 11 To 238/2021, podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. zrušil uvedený rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o trestu uloženém obviněnému I. Š. a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že h odsoudil podle § 240 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 2 roků, jehož výkon mu podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 2 roků.

II.

Dovolání obviněného a vyjádření k němu

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím obhájce z důvodů podle § 265b odst. 1 písm. g), h), m) tr. ř. dovolání, na jeho základě vytýkal

nesprávné právní posouzení činů kladených mu za vinu, protože soudy vadně posoudily subjektivní stránku zločinu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, jímž byl uznán vinným, a neprovedly dostatečné dokazování, když neobjasnily všechny rozhodné skutečnosti, které jsou určující pro správné právní závěry, a odvolací soud tyto vady neodstranil.

5. Nesprávné právní závěry ohledně zavinění obviněný spatřoval v tom, že soudy v činu, jenž mu je kladen za vinu, shledaly nepřímý úmysl, protože tvrdil, že se činu mohl dopustit pouze podle § 16 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku z tzv. pravé lhostejnosti, a proto se nemohl dopustit úmyslného trestného činu podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku. Uvedenou skutkovou podstatu však nenaplnil ani po objektivní stránce, protože byla podána kontrolní hlášení, a proto soudy nemohly spatřovat trestnost jeho jednání v nepodání daňových přiznání. Odkázal na § 1 odst. 3 zákona č. 280/2009 Sb., podle něhož základem pro správné zjištění a stanovení daně je daňové tvrzení podané daňovým subjektem. Podle § 1 odst. 4 zákona č. 280/2009 Sb. je takovým daňovým tvrzením daňové přiznání, hlášení nebo vyúčtování. Tedy i kontrolní hlášení je druh daňového tvrzení obsahující vybrané údaje o plněních vykazovaných plátcem DPH a jeho podání v této věci bylo doloženo provedenými důkazy (znaleckým posudkem). Podle § 135 zákona č. 280/2009 Sb. je každý daňový subjekt povinen podat řádné daňové tvrzení, přičemž i z provedených důkazů vyplynulo, že kontrolním hlášením daňový subjekt přiznává svou daňovou povinnost a dokonce i detailnější informace o svých daňových povinnostech než ty, které plynou z prostého daňového přiznání. Pokud odvolací soud shledal, že se obviněný nezajímal o stav svého účetnictví, a že byl smířen s tím, že DPH není odváděna a ani do budoucna odváděna nebude, je tato skutečnost v extrémním rozporu s výpovědí obviněného, účetní i založenou e-mailovou komunikací ze dnů 11. 5. 2017 a 26. 5. 2017, z nichž je evidentní, že úmyslem obviněného nebylo jakkoli krátit daň, naopak vždy apeloval na to, aby měl všechny daňové povinnosti v pořádku.

6. Obviněný zdůraznil, že zkrácením daně není její pouhé neodvedení, byla-li příslušná platba správně vypočtena, přiznána nebo vyměřena (viz náleze Ústavního soudu ze dne 12. 6. 2002, sp. zn. I. ÚS 722/01), a že neodvedenou a nezaplacenou daň lze vymáhat i jinými prostředky než pomocí trestního práva. Podle obviněného pokud byla správci daně doručena kontrolní hlášení, chybí znak podvodného jednání spočívající v tom, že daňový subjekt v rozporu se skutečností předstírá jiný rozsah daně, než který mu reálně vznikl, protože daňový subjekt plní jemu předepsané povinnosti podle zákona č. 235/2004 Sb., byť nikoli zcela. Důsledkem takového pochybení je sankce uložená daňovým úřadem, nikoli trestní sankce. Závěry odvolacího soudu v jeho rozsudku jsou proto podle obviněného absurdní, protože kontrolní hlášení byla fakticky podána, tudíž nemohla být jen „údajná“, jak odvolací soud uzavřel a vadně spatřoval i nutnost kriminalizace činu obviněného v tom, že si jako daňový subjekt ulehčil práci a nechal vypočítání své daňové povinnosti na správci daně. Soud totiž opomněl, že byly ze strany obviněných společností splněny povinnosti podle § 101a odst. 1 písm. b) zákona č. 235/2004 Sb., čímž přiznaly daňovým tvrzením svou daňovou povinnost.

7. Za nesprávné právní posouzení obviněný považoval i to, že správce daně doručoval výzvy k podání daňových přiznání osobě odlišné od daňového subjektu (společnosti S.),

kteřá nebyla daňovým subjektem zmocněna v souladu s § 33 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů, a nebyla oprávněna přijímat písemnosti. Proto správce daně nemohl dojít k předpokladu, že daňová povinnost daňového subjektu je 0 Kč, jak tomu bylo v této věci. Takovému závěru správce daně musí předcházet jeho výzva s pevnými náležitostmi, kterou je třeba daňovému subjektu prokazatelně doručit. Obviněný se nespokojil s tím, že soudy uzavřely, že plná moc udělená společností S. toliko v souladu s kontrolou správce daně uskutečněnou v roce 2016 opravňovala správce daně k zasílání veškerých dalších písemností mimo tuto kontrolu k rukám účetní J. P., ač nebyl proveden důkaz o tom, že by se výzvy k podání daňových přiznání skutečně dostaly do dispozice společnosti S.

8. Znaky trestného činu podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku nebyly podle obviněného v jeho trestní věci naplněny ani proto, že soudy nezkoumaly existenci společenské škodlivosti promítnuté do zásady subsidiarity trestní represe (§ 12 odst. 2 tr. zákoníku), protože zejména pominuly posuzovat splnění podmínky negativního dopadu spáchaného činu na zájem chráněný trestním zákoníkem (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2016, sp. zn. 8 Tdo 1362/2016 a stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012).

č. 40

9. Významným byl podle obviněného i rozpor mezi skutkovými zjištěními a provedenými důkazy a též skutečnost, že nebyly provedeny jím navrhované podstatné důkazy. Poukázal na to, že soudy nižších stupňů provedly důkazy doručenkami ze dnů 25. 1. 2017 a 25. 4. 2017, jež se vázaly ke společnosti I. a z kterých se podává, že datové zprávy adresované správci daně obsahovaly jak kontrolní hlášení, tak daňová přiznání. Odeslání těchto zpráv společnost I. potvrdila, avšak soudy nijak nezkoumaly, zda předmětné zprávy opravdu obsahovaly daňová přiznání, či nikoli, i když to obviněný navrhoval. Navržené důkazy neprovedly a spokojily se s tvrzením správce daně, že datové zprávy od společnosti I. obsahovaly pouze kontrolní hlášení. Společnost S. byla podle soudů vyzvána správcem daně k podání daňových přiznání, a proto byl správce daně oprávněn předpokládat, že její daňová povinnost je 0 Kč, avšak k objasnění těchto závěrů soudy neprovedly jediný důkaz a neověřily, že společnost S. nebo její statutární orgán obdržely výzvy k podání daňových přiznání. Výzvy totiž očividně byly adresovány pouze neoprávněnému subjektu, kterému navíc nebyly doručeny.

10. Závěrem podaného dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil obě napadená rozhodnutí soudů nižších stupňů a přikázal věc soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

11. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve svém vyjádření shledal, že dovolání obviněného není důvodné. K námitkám proti subjektivní stránce odkázal na úvahy soudů nižších stupňů, které dospěly k závěru, že obviněný skutek spáchal v nepřímém úmyslu, pro který vycházely ze všech zjištěných skutečností (viz zejména příslušné body rozsudku soudu prvního stupně). Ani v úvahách, které vedly soudy k uvedenému závěru, neshledal pochybení či nedostatky, jež obviněný v dovolání namítal.

12. K tvrzení obviněného o nenaplnění objektivní stránky státní zástupce uvedl, že zákonná povinnost podávat tzv. kontrolní hlášení vznikla plátcům DPH s účinností od

1. 1. 2016 a nahradila původně samostatný výpis z evidence pro účely DPH. Kontrolní hlášení je speciální daňové tvrzení, které nenahrazuje řádné daňové přiznání k DPH ani souhrnné hlášení. Ztotožnil se s odvolacím soudem (viz odůvodnění jeho rozsudku), že se obviněný v žádném případě nemůže vyvinít tím, že společnosti řádně podaly kontrolní hlášení. Není povinností finančního úřadu dohledávat a zjišťovat vznik a rozsah daňové povinnosti daňového poplatníka. Kontrolní hlášení neslouží jako podklad pro zjištění a vyměření povinnosti k DPH, nýbrž k tomu, aby bylo zamezeno uplatnění odpočtů k DPH v rámci tzv. karuselových podvodů. Poukázal též na rozhodnutí pod č. 22/2005 a č. 34/2006 Sb. rozh. tr., podle nichž je trestný čin podle § 240 tr. zákoníku spáchán pouhým nepodáním řádného daňového přiznání.

13. Námitku proti postupu správce daně při doručování výzev daňovému subjektu - společnosti S. státní zástupce považoval za uplatněnou mimo důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., neboť v ní obviněný nezpochybňoval právní posouzení, ale předkládal své vlastní skutkové závěry a na jejich základě své právní hodnocení. Obviněný tím nenaplnil ani důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., protože soud prvního stupně učinil skutkový závěr, že od 3. 10. 2016 byla u správce daně založena generální plná moc pro účetní J. P. k zastupování společnosti S. a předchozí plná moc udělená obviněným této účetní k zastupování téže společnosti ze dne 28. 7. 2016 byla výslovně formulována tak, že je udělena „ke všem postupům, jednáním řízením a úkonům ohledně společnosti ...“. Podstatné jsou i další okolnosti, které soudy braly v úvahu, z nichž je zřejmé, že se obviněný jako jediný jednatel společnosti dověděl o výzvách finančního úřadu k podání daňových přiznání. Především byl v kontaktu s účetní a zejména byl i několikrát přímo kontaktován finančním úřadem, který mu nedostatky sděloval. V uvedených závěrech nehledal státní zástupce vady.

14. Tvrzení o extrémním rozporu neshledal státní zástupce důvodným, protože se soudy nedopustily žádného nesouladu mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními. Soud prvního stupně řádně zjistil skutkový stav bez důvodných pochybností a v potřebném rozsahu a zkoumal (což obviněný popíral), zda datové zprávy zaslané z datové schránky společnosti I. ve dnech 25. 1. 2017 a 25. 4. 2017 obsahovaly také daňová přiznání. Podle ID datových zpráv, které předložila J. P., bylo zjištěno, že tyto ID odpovídají zcela jiným datovým zprávám odeslaným v systému datových schránek jinými odesílateli jiným příjemcům, a proto jde o uměle vytvořené doručenký podle vzorů reálných doručenek datových zpráv. Obdobné platí o elektronické komunikaci předložené obviněným, kterou se soud prvního stupně rovněž zabýval ve svém rozsudku.

15. Státní zástupce označil výhrady obviněného proti neúplným skutkovým zjištěním vytýkající nevyhovění důkazním návrhům obhajoby za opakované námitky, jimiž se soudy nižších stupňů zabývaly a v odůvodnění svých rozhodnutí se s nimi vypořádaly. Jde tudíž o opakovaná tvrzení, na něž bylo reagováno, což odpovídá usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 5 Tdo 86/2002, a v takových případech jde zpravidla o dovolání zjevně neopodstatněné. Na rozdíl od obviněného státní zástupce shledal, že soudy se zabývaly i zásadou subsidiarity trestní represe (§ 12 odst. 2 tr. zákoníku), protože soud prvního stupně vysvětlil, proč nejde o bagatelní trestný čin. Když státní zástupce nezjistil žádné vytýkané nedostatky, navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl podané dovolání jako zjevně neopodstatněné.

III.

Formální podmínky pro podání dovolání

16. Nejvyšší soud jako soud dovolací shledal, že obviněný podal dovolání jako oprávněná osoba podle § 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze toto podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), a že podané dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř.

17. Napadená rozhodnutí a řízení jim předcházející může Nejvyšší soud přezkoumat jen na podkladě dovolání relevantně opřeno o některý z důvodů vymezených v ustanoveních § 265b odst. 1, 2 tr. ř., a proto bylo třeba zkoumat, zda dovolání bylo podáno v souladu s uplatněnými důvody podle §265b odst. 1 písm. g), h), m) tr. ř.

IV.

Obecně k uplatněným důvodům dovolání

18. Podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. lze namítat, že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř. Z obsahu podaného dovolání a též vzhledem k tomu, že odvolací soud přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně podle § 254 odst. 1, 2 tr. ř., je zřejmé, že obviněný použil uvedený dovolací důvod v jeho druhé alternativě, podle které za důvody dovolání, jež byly dány v řízení předcházejícím vydání přezkoumávaného rozhodnutí, označil § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř.

19. Důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. slouží k nápravě vad, jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. Postačí, když je naplněna alespoň jedna z těchto alternativních podmínek. Vždy však je třeba, aby v jejich důsledku byla vytýkána skutková zjištění, která mají určující význam pro naplnění znaků trestného činu, jenž je na nich založen. Prostřednictvím tohoto důvodu nelze napadat jakoukoliv skutkovou okolnost, s níž se obviněný neztotožnil, ale jen takovou, která je rozhodná pro naplnění některého ze znaků skutkové podstaty posuzovaného trestného činu.

20. Námitky podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. lze uplatnit, jestliže napadená rozhodnutí a jim předcházející řízení vykazují vady spočívající v nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení [shodně jako dřívejší § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.]. V mezích tohoto důvodu lze namítat, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoliv nejde o trestný čin nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Posouzení správnosti právních otázek ve smyslu uvedeného dovolacího důvodu se provádí na základě skutkového stavu zjištěného soudy prvního, případně druhého stupně, přičemž Nejvyšší soud nemůže jimi učiněná skutková zjištění změnit, a to jak na základě případného doplnění dokazování, tak ani v závislosti na jiném hodnocení důkazů provedených v předcházejícím řízení (srov. náleze Ústavního soudu ze dne 8. 7. 2003,

sp. zn. IV. ÚS 564/02, dále přiměřeně usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 4. 2003, sp. zn. I. ÚS 412/02, ze dne 24. 4. 2003, sp. zn. III. ÚS 732/02, ze dne 9. 12. 2003, sp. zn. II. ÚS 760/02, ze dne 30. 10. 2003, sp. zn. III. ÚS 282/03, ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 449/03, aj.).

21. Prostřednictvím tohoto dovolacího důvodu je možné namítat zásadně vady právní povahy, tedy to, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoli nejde o trestný čin nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. V rámci takto vymezeného dovolacího důvodu je možné vytýkat buď nesprávnost právního posouzení skutku, tj. chybnou právní kvalifikaci skutku, jak byl v původním řízení zjištěn, v rozporu s příslušnými ustanoveními hmotného práva, anebo vadnost jiného hmotněprávního posouzení. Uvedený důvod neslouží k přezkoumání správnosti a úplnosti skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani k prověřování rozsahu provedení dokazování a správnosti hodnocení důkazů ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. Tyto zásady je možné prolomit, jestliže nebyly dodrženy zásadní požadavky spravedlivého procesu (srov. články 36 a 38 Listiny základních práv a svobod a článek 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod), neboť rozhodování o mimořádném opravném prostředku se nemůže ocitnout mimo rámec ochrany základních práv jednotlivce a tato ústavně garantovaná práva musí být respektována (a chráněna) též v řízení o všech opravných prostředcích (k tomu viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 4. 2004, sp. zn. I. ÚS 125/04, ze dne 18. 8. 2004, sp. zn. I. ÚS 55/04, ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. I. ÚS 554/04, stanovisko pléna ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14).

V.

K námitkám obviněného

a) K nedostatkům v dokazování

22. Obviněný prostřednictvím důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. vytýkal nedostatečné objasnění okolností, za kterých došlo ke spáchání činu, a zpochybňoval, jakým způsobem bylo prokázáno doručení výzev k podání daňového přiznání společnosti S. správcem daně a zda společnost I. pomocí datových zpráv zaslaných finančnímu úřadu neposlala i daňová přiznání. Brojil i proti tomu, že soudy odmítly jím navrhované důkazy. Tyto výhrady lze považovat za tvrzení o nedostatečnosti skutkových zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu a jež by mohla být ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů. Takové závěry však z výsledků provedení dokazování nevyplývaly.

23. Nejvyšší soud připomíná, že není smyslem dovolacího řízení, aby při něm opakoval všechny ve věci provedené důkazy, nýbrž je v něm třeba ověřit způsob, jímž soudy nižších stupňů k provádění a hodnocení těchto důkazů, zda tak činily s potřebnou objektivitou a důsledností a jejich obsah posuzovaly nejen jednotlivě, ale i ve vzájemné souvislosti.

24. Z odůvodnění přezkoumávaných rozhodnutí vyplývá, že soudy nižších stupňů věnovaly zjištění skutkového stavu potřebnou pozornost a zkoumaly ho i se zřetelem na obhajobu obviněného. Soud prvního stupně provedl dokazování, které zaznamenal v rozsudku a podrobně vysvětlil, o které důkazy opřel své skutkové závěry.

25. Nebylo možné přisvědčit tvrzení obviněného o neprokázání doručení výzev k podání daňového přiznání společnosti S., protože z obsahu přezkoumávaných rozhodnutí plyne, že soud tuto skutečnost zjišťoval a na podkladě výsledků provedeného dokazování ověřil, že finanční úřad doručil výzvy obviněné společnosti. Tyto skutečnosti soud prvního stupně podrobně, včetně uvedení jednotlivých dat doručení, rozvedl v rozsudku. Lze jen připomenout, že o pochybnostech ve správnosti přiznání k DPH u obviněné společnosti S. za 1. čtvrtletí roku 2016 se obviněný dozvěděl již dne 16. 5. 2016, kdy byla do datové schránky společnosti S. doručena výzva k jejich odstranění. Za tímto účelem byl obviněný pracovníci správce daně i telefonicky kontaktován. Poté udělil generální plnou moc k zastupování společnosti S. svědkyni J. P., která byla dne 3. 10. 2016 osobně seznámena s obsahem těchto pochybností a dne 1. 4. 2017 jí byla dokonce do vlastních rukou doručena opětovná výzva k prokázání oprávněnosti nároku na odpočet daně z přijatých zdanitelných plnění a správnosti výše daně přiznané z uskutečněných zdanitelných plnění společnosti S. Dne 27. 2. 2017 byla J. P. jako tehdejší zástupkyni společnosti S. vhozena do schránky výzva k podání daňového přiznání k DPH za 4. čtvrtletí 2016 a krátce poté, dne 29. 5. 2017, jí byla jako zplnomocněné zástupkyni společnosti S. vhozena do schránky výzva k podání daňového přiznání k DPH za 1. čtvrtletí 2017. Fikcí jí byla doručena dne 29. 6. 2018 i výzva k podání přiznání k DPH za duben 2018. Na základě uvedených zjištění nelze přisvědčit obviněnému, že by se soudy touto skutečností nezabývaly a že by ji neobjasňovaly, protože jí věnovaly potřebnou pozornost a obviněným uváděná tvrzení vyvrátily.

26. Nebyla potvrzena ani obhajoba obviněného, že pokud komunikoval správce daně s účetní J. P., nebyla k takovým úkonům z jeho strany zmocněna. K tomu soud prvního stupně vysvětlil, že z obsahu plné moci ze dne 28. 7. 2016 je zřejmé, že ji udělil obviněný jako jednatel společnosti S. svědkyni J. P., a to výslovně tak, že „ji zplnomocňuje ke všem jednáním na finančním úřadě týkajícím se společnosti S.“. Následně jí udělil další oprávnění k jednání za jmenovanou společnost, což potvrdila plná moc, která je u správce daně založena od 3. 10. 2016, kde šlo o plnou moc generální, podle níž byla J. P. zplnomocněna „ke všem postupům, jednáním, řízením a úkonům ohledně společnosti S.“. Z obsahu uvedených plných mocí je tudíž zřejmé, že zmocnění bylo J. P. dáno pro veškeré jednání za společnost S. s příslušným finančním úřadem, a proto nelze považovat za nesprávný postup správce daně, který po obdržení plné moci ze dne 3. 10. 2016 jednal právě s ní a jí i doručoval.

27. Provedenými důkazy bylo dostatečně objasněno, že J. P. zajišťovala pro daňové záležitosti obviněných potřebné úkony a činnosti a s dovolatelem úzce spolupracovala, což potvrdil i V. B., zaměstnanec finančního úřadu, jenž měl na starost vyměření daně u společnosti I., která má sídlo na stejném místě jako společnost S. Tento svědek osobně dvakrát telefonicky hovořil s obviněným, který mu řekl, že daňová přiznání má na starosti jeho účetní, přičemž na termíny stanovené pro podání daňového přiznání nereagoval. Ozval se až v době, kdy došlo ke stanovení daně podle pomůcek. Pokud obviněný zpochybňoval uvedené skutečnosti, jde o pouhou polemiku s obsahem provedených důkazů a popírání zjištěného skutkového stavu. Obviněnému nebylo možné přisvědčit ani v tom, že společnost I. řádně podala daňová přiznání k DPH ve dnech 25. 1. 2017 a 25. 4. 2017 společně s kontrolními hlášeními, protože ani tato námitka nemá odraz ve výsledcích provedeného dokazování. Stejně je neopodstatněná výtká, že soudy

nezkoumaly, že daňová přiznání skutečně nebyla obsahem předmětných zpráv. Obviněný totiž pominul důkazy podložený závěr, uvedený v rozsudku, že dne 25. 1. 2017 zaslala obviněná společnost I. do datové schránky správce daně kontrolní hlášení za prosinec 2016, avšak žádná datová zpráva pod ID XY, jež měla obsahovat i daňové přiznání, v tento den nebyla v systému správce daně nalezena. Jestliže takovou datovou zprávu předkládala J. P. Policii České republiky jako doklad o podání příslušného daňového přiznání v tento den, k datové zprávě pod tímto ID bylo zjištěno, že jde o zprávu, kterou Český statistický úřad prostřednictvím J. J. poslal společnosti H. A. S. C. Přitom Český statistický úřad sdělil, že osobu J. P. nezná a že nedesílal jejím prostřednictvím žádné datové zprávy. Dne 25. 4. 2017 bylo podáno kontrolní hlášení za březen 2017, nicméně žádná datová zpráva pod ID XY, jež měla obsahovat daňové přiznání, v tento den rovněž nebyla v systému správce daně nalezena, ačkoli ji svědkyně J. P. předložila Policii České republiky. Reálně šlo o zprávu, kterou zaslal soudní exekutor JUDr. P. K. spořitelnímu družstvu, přičemž bylo zjištěno, že ten neměl žádné kontakty s J. P. Jiné podání kromě výše uvedených kontrolních hlášení v těchto dnech z datové schránky společnosti I. nebylo učiněno, přiznání k DPH tato společnost v dané době podala jen dne 1. 7. 2016.

28. Podle uvedených skutkových zjištění soudy logicky dovodily, že zmíněné doručky nejsou pravé. Důvodně proto uzavřely, že daňová přiznání nebyla podána, jak ostatně také plyne ze závěrů šetření učiněného správcem daně. Jeho závěrům přisvědčují i zjištění, podle kterých šlo o uměle vytvořené doručky podle vzorů jiných reálných doručenek datových zpráv. Bylo zjištěno, že J. P. nepracovala (jak sama uvedla ve své výpovědi) pro JUDr. P. K. ani pro Český statistický úřad. Obsah reálných datových zpráv byl zcela odlišný od přiznání k dani. O tom, jak mohly vzniknout výše uvedené „doručenky“ datových zpráv pod ID XY a XY, svědčila nepřímo výpověď svědka M. K. poskytujícího služby v oblasti IT, který se s obviněným bavil o spolupráci na základě prosby J. P., s níž se znal, obviněného však osobně viděl poprvé při hlavním líčení a stvrdil, že neměnil jakékoli dokumenty podle požadavků J. P., neměl přístup do datové schránky JUDr. P. K. ani do žádné jiné datové schránky, neznal společnost H. A. S. a Českému statistickému úřadu neposkytoval své služby, pouze pro J. P. občas něco stáhl. Uvedené skutečnosti rovněž svědčí o tom, že tvrzení obviněného nemají oporu v provedených důkazech a jím uváděná obhajoba se opírá o okolnosti, které nevyplynuly z výsledků provedeného dokazování. Naopak je zřejmé, že závěry soudů se opírají o zjištění plynoucí z provedených důkazů.

29. Nejvyšší soud neshledal v uvedených procesních postupech soudu prvního stupně nedostatky, na které obviněný v dovolání poukazoval, neboť z odůvodnění přezkoumávaného rozsudku lze dovodit, že se věnoval posouzení jednotlivých důkazů samostatně i ve vzájemné souvislosti, hodnotil je nejen na základě zákonných požadavků, ale rovněž je konfrontoval s obhajobou obviněného. Odvolací soud shledal výrok o vině navzdory obdobným námitkám obviněného správným a na jeho výhrady reagoval a zabýval se jimi. Rozsudek soudu prvního stupně změnil z podnětu odvolání obviněného pouze ve výroku o trestu.

30. Při závěru, že učiněná skutková zjištění nevykazují vytýkané vady a mají podklad v dokazování, není důvodnou ani obecně formulovaná námitka, že soudy neprovedly

obviněným navrhované důkazy, jimi se obviněný domáhal prokázání skutečnosti, zda daňová přiznání skutečně nebyla předmětem datových zpráv zaslaných ve dnech 25. 1. 2017 a 25. 4. 2017.

31. Nejvyšší soud v postupech soudů nižších stupňů shledal, že braly do úvahy všechny rozhodné skutečnosti, přičemž není možné dospět k závěru, že by (ve vztahu k důkazním návrhům obviněného) šlo o důkazy, které by nebyly provedeny nebo hodnoceny způsobem stanoveným zákonem, tedy, že by o nich v řízení nebylo soudem vůbec rozhodnuto. Z těchto důvodů není trestní řízení zatíženo vadou spočívající v tzv. opomenutých důkazech (viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 8. 11. 2006, sp. zn. II. ÚS 262/04, ze dne 8. 12. 2009, sp. zn. I. ÚS 118/09, či ze dne 18. 3. 2010, sp. zn. III. ÚS 3320/09, a další). Podle obsahu přezkoumávaného rozhodnutí odvolací soud reagoval na důkazní návrhy obviněného a své závěry vysvětlil v rozsudku, kde uvedl, že na návrh obviněného doplnil dokazování výsledkem znaleců Z. U. a M. U., kteří zpracovali znalecký posudek z oboru ekonomika, odvětví finance a finanční řízení, neboť tento znalecký posudek se zabýval především kontrolními hlášeními, jejich charakterem, obsahem a způsobem podání. Oproti tomu zamítl návrh na doplnění dokazování vyžádáním zpráv o doručenkách z IP adres, které by měly prokázat, že kontrolní hlášení byla řádně a včas podána, neboť ho považoval za nadbytečný, protože pro vinu obviněných nejsou podstatná kontrolní hlášení, ale daňová přiznání, která nebyla řádně podána, jak vyplynulo z řetězce jiných důkazních prostředků. Nešlo proto o tzv. opomenuté důkazy ani takové, které by měly určující vliv na závěry o vině obviněného.

č. 40

32. Z uvedeného je zřejmé, že soudy věnovaly dostatečnou pozornost prověření obhajoby obviněného a zajištění důkazů objasňujících všechny rozhodné okolnosti, za nichž k činu došlo. Jejich postup odpovídal zásadám uvedeným v § 2 odst. 5 a 6 tr. ř. i § 125 odst. 3, resp. § 134 odst. 2 tr. ř. Obstaraly si dostatek důkazních prostředků, které zákonným způsobem provedly a hodnotily plně v souladu se zásadami vymezenými v § 2 odst. 6 tr. ř. (viz zejména nálezy Ústavního soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. IV. ÚS 570/03).

33. Nejvyšší soud shledal, že soudy učiněná skutková zjištění byla správně prokázána, lze z nich vycházet pro posouzení správnosti právních úvah učiněných soudy nižších stupňů a je možné podle nich reagovat na námítky obviněného směřující proti použité právní kvalifikaci.

b) K právnímu hodnocení

34. Stěžejními námitkami proti právní kvalifikaci bylo tvrzení obviněného, že nebyla naplněna objektivní stránka uvedeného zločinu, protože nezkrátil daň, neboť jím vedené společnosti řádně podávaly kontrolní hlášení, která mohou sloužit ke stanovení daňové povinnosti stejně jako daňová přiznání, a proto se správce daně nemohl domnívat, že obviněný deklaroval nulovou daňovou povinnost. Od tohoto názoru obviněný odvíjel i nenaplnění subjektivní stránky, protože nejednal s úmyslem zkrátit daň. Tento argument opíral i o skutečnost, že veškeré účetnictví měla na starosti J. P. a on nevěděl o zjištěných nedostatcích.

35. Zločinu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku se dopustí ten, kdo zkrátí daň, clo, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na úrazové pojištění, pojistné na zdravotní pojištění, poplatek nebo jinou podobnou povinnou platbu anebo vyláká výhodu na některé z těchto povinných plateb a spáchá takový čin ve značném rozsahu.

36. Objektivní stránka daného trestného činu spočívá v tom, že je zkrácena daň nebo jiná povinná platba, v důsledku čehož je poplatníkovi vyměřena daň či jiná platba nižší nebo k vyměření vůbec nedojde. Při zkrácení daně jde o zvláštní případ podvodu, jímž se v rozporu se zákonem ovlivňuje daňová povinnost určitého subjektu tak, že ten v rozporu se skutečností předstírá nižší rozsah této povinnosti nebo předstírá, že takovou povinnost vůbec nemá. Pachatel tedy příslušné výkazy či podklady pro stanovení uvedených povinných plateb zfalšuje, nepořídí, úmyslně zkreslí nebo nevede, aby tím dosáhl nižšího výpočtu daně a dalších plateb nebo aby zatajil, že má určitou daňovou povinnost (viz rozhodnutí pod č. 22/2005-I. Sb. rozh. tr.).

37. V posuzované věci obviněný I. Š. za společnosti, jejichž byl statutárním orgánem, zejména nepodal daňové přiznání k DPH, ač došlo k plnění, u něhož mu vznikla tato povinnost, čímž došlo ke zkrácení daně. Obviněný byl osobou povinnou ohledně uvedených příjmů podat daňové přiznání a zároveň zaplatit daň, což neučinil, jak se podává z popsanych skutkových zjištění. Tím naplnil znaky trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku, jenž lze ve vztahu k DPH spáchat úmyslným nepodáním přiznání k této dani, a tím i zatajením zdanitelného plnění, přestože společnosti, jejichž byl jednatelem byly plátcí DPH registrovanými u správce daně. V takovém případě správce daně není povinen stanovit vyšší nepřiznané daně podle pomůcek, ale je oprávněn předpokládat u daňového subjektu nulovou vyšší daně. Ke zkrácení daně došlo v důsledku nepodání daňového přiznání a zatajení zdanitelného plnění, nikoli v příčinné souvislosti s případnou nečinností správce daně (viz rozhodnutí pod č. 34/2006 Sb. rozh. tr.).

38. Jestliže obviněný tvrdil, že nebylo nutné, aby podával daňová přiznání za dotčená období, jak je vyjádřeno v tzv. skutkové větě, protože nepopřel, že mu vznikla daňová povinnost, když řádně podal tzv. kontrolní hlášení, na základě nichž mohla být daň vyměřena, a současně uváděl, že podaná kontrolní hlášení jsou mnohem detailnější než daňová přiznání, a proto správce daně nemohl při existenci kontrolních hlášení automaticky předpokládat, že daňová povinnost společností S. a I. je nulová, tak nelze takto vznesené argumentaci přisvědčit. Kontrolní hlášení podle § 101c zákona č. 235/2004 Sb. nenahrazuje povinnost podat řádné daňové přiznání k DPH podle § 101 zákona č. 235/2004 Sb. Pro splnění daňové povinnosti u DPH platí podle § 20a odst. 1 zákona č. 235/2004 Sb. povinnost přiznat daň při dodání zboží nebo poskytnutí služby. Je nutné zdůraznit, že takto je povinen postupovat každý plátcé registrovaný k DPH. Plátcé si v takovém případě nemůže sám zvolit, zda daň přizná nebo nikoliv, případně, že postačí jiný způsob jejího oznámení správci daně. Jde o striktně stanovenou povinnost přiznat daň. V době, kdy byl čin obviněného spáchán (poslední nesplněná povinnost byla za 1. čtvrtletí roku 2017), platila do 30. 6. 2017 právní úprava v § 21 zákona č. 235/2004 Sb., podle něhož „Daň byl plátcé povinen přiznat ke dni uskutečnění zdanitelného plnění

nebo ke dni přijetí úplaty, a to k tomu dni, který nastane dříve, pokud zákon nestanoví jinak. Plátce daň uvádí v daňovém přiznání za zdaňovací období, ve kterém mu vznikla povinnost přiznat daň“. Změna nastala zákonem č. 170/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti daní, jenž pravidla pro stanovení dne uskutečnění zdanitelného plnění a okamžiku, kdy vzniká povinnost přiznat daň, změnil a s účinností od 1. 7. 2017 došlo k přeformulování a současně k vyčlenění pravidel upravujících okamžik vzniku povinnosti přiznat daň do samostatného § 20a zákona č. 235/2004 Sb.

39. Obviněný byl proto podle § 21 odst. 1 zákona č. 235/2004 Sb., ve znění účinném do 30. 6. 2017, jako plátce DPH povinen přiznat daň ke dni uskutečnění zdanitelného plnění nebo ke dni přijetí úplaty, podle toho, který den nastal dříve. Touto právní úpravou byl obviněný povinen se řídit, a nebylo dáno na jeho úvaze, jak bude postupovat, protože uvedený postup byl podle zákona obligatorní.

40. K námitkám obviněného je třeba zdůraznit, že u DPH jde o „povinnost přiznat daň“, tato povinnost, kterou je plátce DPH povinen splnit, a to ve smyslu jejího „přiznání“, jak výslovně stanoví zákon č. 235/2004 Sb., je v souladu s článkem 62 směrnice Rady Evropské unie ze dne 28. 11. 2006 č. 2006/112/ES o společném systému DPH, podle něhož „daňovou povinností se rozumí povinnost odvést daň, jejíž splnění může správce daně podle zákona od určitého okamžiku vyžadovat od osoby povinné odvést daň bez ohledu na skutečnost, že úhrada daně může být odložena“. Obdobně tato povinnost vyplývá i z článku 10 odst. 1 písm. b) tzv. šesté směrnice o DPH ze dne 20. 6. 1973 č. COM(73)950, podle něhož se „daňovou povinností rozumí povinnost odvést daň, jejíž splnění mohou finanční orgány k určitému dni na základě zákona požadovat od daňového dlužníka bez ohledu na skutečnost, že úhrada daně může být odložena“. Zdanitelné plnění se uskuteční a daňová povinnost vzniká dodáním zboží nebo poskytnutím služby. Z uvedených předpisů tedy vyplývá, že povinnost k DPH je vázána na to, že ji daňový poplatník sám „přizná“ ve smyslu zákonem stanovených podmínek. Podle § 101 odst. 1 písm. a) zákona č. 235/2004 Sb. má plátce daně povinnost podat daňové přiznání. Podle § 101 odst. 3 zákona č. 235/2004 Sb. je plátce povinen podat daňové přiznání i v případě, že mu nevznikla povinnost přiznat daň. Rozhodné tedy je, že plátce má povinnost podat daňové přiznání k DPH na rozdíl od většiny jiných daní i za zdaňovací období, ve kterém mu nevznikla daňová povinnost (tuto skutečnost uvádí plátce zaškrtnutím příslušné kolonky daňového přiznání). Jakýkoliv jiný způsob, který nesplňuje podmínky „přiznání“ DPH správci daně, znamená, že nebylo postupováno v souladu s uvedenými povinnostmi, a vede k závěru, že DPH nebyla přiznána, což za splnění dalších podmínek naplňuje znaky objektivní stránky trestného činu podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku. Toto ustanovení totiž chrání zájem státu na správném vyměření daně a jiné povinné platby. Proto zkrácením není její neodvedení, byla-li správně vypočtena, přiznána nebo vyměřena. Nesmí však být zatajena skutečnost odůvodňující vznik daňové a jiné povinnosti. Z tohoto důvodu se i podle nálezu Ústavního soudu ze dne 12. 6. 2002, sp. zn. I. ÚS 722/01, považuje za trestné zkrácení daně i její „nepřiznání“.

41. Uvedenou povinnost „přiznat daň“ ve smyslu § 21 (§ 20a) a § 101 zákona č. 235/2004 Sb. nelze nahradit jiným způsobem nebo postupem, a tedy ani splněním povinnosti podat kontrolní hlášení, jak se toho obviněný v dovolání domáhal.

42. Kontrolní hlášení nenahrazuje daňové přiznání a nezbavuje plátce daně [ani jinou osobu u vedenou v § 101 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 235/2004 Sb.] povinnosti přiznat daň podle § 21 (dříve § 20a) zákona č. 235/2004 Sb. Je jen jedním z evidenčních podkladů pro účely přiznání DPH, které má za povinnost plátce nebo identifikovaná osoba vést, a pro ten účel uvádět veškeré údaje vztahující se k jejich daňovým povinnostem (viz § 100 zákona č. 235/2004 Sb.). Povinnost podat kontrolní hlášení upravuje § 101c zákona č. 235/2004 Sb. a podává se jen za období vymezené v § 101e zákona č. 235/2004 Sb. (tj. právnické osoby za kalendářní měsíc, fyzické osoby za zdaňovací období). Plátce je v první řadě povinen podat kontrolní hlášení, pokud v daném období, za které hlášení podává, uskutečnil zdanitelné plnění s místem plnění v tuzemsku nebo za takové plnění přijal úplatu přede dnem jeho uskutečnění. Druhým důvodem je případ, že v tomto období plátce přijal zdanitelné plnění s místem plnění v tuzemsku nebo poskytl úplatu za takové plnění přede dnem jeho uskutečnění, pokud mu v popsanych případech vzniká povinnost přiznat daň nebo pokud uplatňuje nárok na odpočet daně (viz NOVOTNÁ, M. Komentář k § 101c zákona č. 235/2004 Sb., dostupný v právním informačním systému Beck-online ke dni 20. 7. 2022).

43. Se zřetelem na obviněným uplatněnou námitku, že kontrolní hlášení nahrazuje přiznání k dani, je nutné zdůraznit, že kontrolní hlášení slouží pouze k evidenčním účelům, k nimž bylo nově uzákoněno i podle důvodové zprávy (viz sněmovní tisk č. 291/0) k zákonu č. 360/2014 Sb. účinnému od 31. 12. 2014, jenž novelizoval zákon č. 235/2004 Sb. Představuje soubor požadavků na evidenci údajů vztahujících se k daňové povinnosti, a to z důvodu zlepšení výběru daní, omezení daňových podvodů u DPH, a tím i posílení postavení poctivých daňových subjektů. Jeho cílem a smyslem je umožnit správci daně získat informace o vybraných transakcích realizovaných plátcí a ve spojení s dalšími údaji, které má správce daně k dispozici, identifikovat riziková spojení osob (řetězce, karusely) odčerpávající neoprávněně finanční prostředky z veřejných rozpočtů formou vyplácených nadměrných odpočtů. Významným faktorem má být včasnost zjištění údajů, kde správce daně porovnává získané údaje navzájem a spojuje formou "párování" jednotlivých kontrolních hlášení, a tak v okamžiku podání kontrolního hlášení disponuje údaji, které mu umožňují provést včasnou analýzu a identifikovat možná riziková spojení plátců. Lze tedy dovodit, že jde o institut, na jehož základě správce daně v okamžiku podávání daňových přiznání disponuje údaji, které by jinak získával převážně až následnou kontrolní činností u jednotlivých plátců, a jehož cílem je správné zjištění a stanovení daní a zabezpečení jejich úhrady. Základem pro správné zjištění a stanovení daně je však i přes institut kontrolního hlášení, daňové přiznání. Institut kontrolního hlášení tak lze považovat za jeden z druhů daňového tvrzení, které se od jiných daňových tvrzení týkajících se DPH liší některými specifiky (viz náleznost pléna Ústavního soudu ze dne 6. 12. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 32/15, body 59. a 60. odůvodnění). Skutečnost, že je kontrolní hlášení díky použitému označení slovem „hlášení“ řádným daňovým tvrzením ve smyslu legislativní zkratky ustanovení § 1 odst. 3 zákona č. 280/2009 Sb., potvrdil i zákonodárce a současně s tím vymezil, že řada ustanovení daňového řádu je pro něj vyloučena speciální úpravou, podobně jako je tomu u souhrnného hlášení.

44. Kontrolní hlášení má povahu evidenčního nástroje, který slouží správci daně k řádnému vyměření daňové povinnosti daňovému subjektu a ověření jím v daňovém

přiznání tvrzených skutečností, neboť jednotlivé položky uvedené v obou těchto daňových tvrzeních na sebe musí vzájemně navazovat tak, aby bylo možné prokázat oprávněnost výše odpočtů daňových subjektů a nedocházelo k nadměrnému odčerpávání finančních prostředků z veřejných rozpočtů. Oba instituty jsou tudíž vzájemně propojeny, ale rozhodně se nenahrazují, neboť každý z nich slouží zcela jinému účelu a představuje jinou, oddělitelnou povinnost, která daňovému subjektu plyne ze zákona č. 235/2004 Sb. Nadto kontrolní hlášení má daňový subjekt povinnost podat pouze v zákonem předpokládaných případech vymezených v § 101c zákona č. 235/2004 Sb., zatímco daňové přiznání je povinen podat vždy, a to i v případě, kdy nedošlo k uskutečnění zdanitelných plnění. Lze tedy uzavřít, že podání kontrolního hlášení nezabývá daňový subjekt povinností podat daňové přiznání vymezené v § 101 zákona č. 235/2004 Sb.

č. 40

45. Z uvedené stručné charakteristiky kontrolního hlášení vyplývá, že jím nelze nahradit přiznání k DPH, neboť je jen evidenční pomůckou, tzv. daňovým tvrzením podle § 1 odst. 3 zákona č. 280/2009 Sb. a může sloužit pro potřeby vyměření daňové povinnosti daňovému subjektu, nezabývá však plátce daně povinností podat daňové přiznání podle § 21 (dříve § 20a) zákona č. 235/2004 Sb. Plátce daně registrovaný k DPH, který uskutečnil v konkrétním období zdanitelná plnění podléhající DPH, nepodal přiznání k DPH, nepřiznal a neodvedl tuto daň, se dopustí trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku i přesto, že podal kontrolní hlášení ve smyslu § 101c zákona č. 235/2004 Sb.

46. Nejvyšší soud na základě toho shledal, že nebylo možné přisvědčit obviněnému, že nebyla činy kladenými mu za vinu naplněna objektivní stránka zločinu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, protože výsledky dokazování provedeného před soudem bylo dostatečně po všech stránkách prokázáno, že ve značném rozsahu zkrátil daň, protože za uvedená zdaňovací období nepodal daňová přiznání, a to ani po výzvě správce daně, a stejně tak řádně nedoložil některé jím tvrzené skutečnosti, které uváděl v daňových přiznáních, popřípadě v kontrolních hlášeních jako jednatel spoluobviněných společností S. a I. Lze jen zdůraznit, že trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku je možné ve vztahu k DPH spáchat i úmyslným nepodáním přiznání k této dani, a tím i zatajením zdanitelného plnění. V takovém případě je správce daně oprávněn předpokládat u daňového subjektu nulovou výši daně (viz rozhodnutí pod č. 34/2006 Sb. rozh. tr. a v návaznosti na něj rozhodnutí pod č. 55/2012 Sb. rozh. tr.).

47. Z výsledků provedeného dokazování vyplynuly skutečnosti popsané pod body I./1. až I./5. a II. a bylo prokázáno, že obviněný zejména nepodal daňová přiznání a zatajil zdanitelná plnění, k nimž ve zdaňovacím období došlo a která byl povinen k řádnému vyměření DPH přiznat. Uvedeným postupem úmyslně v rozporu se zákonem buď předstíral nižší daňovou povinnost, než jaká reálně vznikla společností S. a I. na základě jimi uskutečněných zdanitelných plnění, anebo nepodal daňová přiznání, a tudíž předstíral, že neměly žádnou daňovou povinnost. I když podal kontrolní hlášení, v němž informoval o proběhlých plněních správce daně, nezabývalo jej to povinností uvedená plnění uvést do daňového přiznání a zákonným způsobem je přiznat podle § 21 zákona č. 235/2004 Sb. (v době činu podle § 20a). Informace uvedená v kontrolním

hlášení jej této povinnosti nezbavuje, neboť obviněný jako statutární orgán společnosti, které jsou plátcem daně, nemůže svou povinnost prokazovat skutečnosti relevantní pro správné vyměření daňové povinnosti převádět na správce daně, neboť ten zásadně v daňovém řízení nenese důkazní břemeno (§ 92 odst. 3 zákona č. 280/2009 Sb.). Právě daňový subjekt (nikoliv správce daně) je povinen prokazovat všechny skutečnosti, které musí uvádět v daňovém přiznání, neboť jej stihá bezvýhradně důkazní břemeno, které pro něj představuje povinnost prokázat svá tvrzení uvedená v daňovém přiznání dostatečnými a hodnověrnými důkazy (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 7. 1. 2003, sp. zn. II. ÚS 420/02, ze dne 5. 11. 2002, sp. zn. II. ÚS 571/01, a ze dne 3. 9. 2002, sp. zn. II. ÚS 750/2000).

48. Z těchto důvodů Nejvyšší soud shledal, že obviněný jednáním popsaným v přezkoumávaných rozhodnutích po objektivní stránce naplnil znaky zločinu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku.

49. Obviněný vznesl výhrady i proti závěrům soudů o subjektivní stránce, když vytýkal, že soudy nesprávně shledaly, že jednal úmyslně, protože byl v postavení jednatele společností S. a I., ačkoli potřebné úkony ve vztahu k daním činila jeho účetní J. P. Jde o námitky, které uplatnil již v předchozích fázích řízení, a soudy se zabývaly po skutkové stránce tím, za jakých okolností se daňové povinnosti v obou společnostech plnily, zejména, zda a do jaké míry obviněný ovlivňoval daňové záležitosti a zda se včas dozvěděl o tom, že nejsou řádně podávána daňová přiznání.

50. Z přezkoumávaných rozhodnutí lze jen ve stručnosti připomenout, že zejména soud prvního stupně podrobně rozvedl, jak byl obviněný zapojen do vyměřování daňové povinnosti společností S. a I., a to i v porovnání s tím, jakou úlohu měla účetní J. P. Obviněný byl jediný společník a jednatel jmenovaných společností, a tudíž byl i osobou fakticky odpovědnou za jejich finanční a daňové záležitosti. Účetní J. P. byla zaměstnankyně těchto společností a obviněný jí dodával potřebné podklady k tvorbě daňových přiznání. Pokud vůči finančním orgánům vystupovala, jednala tak na základě zplnomocnění, jež jí obviněný udělil. Význam má i to, že při jednání se správcem daně činila obstrukce a při vědomí chybného daňového přiznání k DPH nenapravila tyto chyby a ani sám obviněný, ač byl o problémech opakovaně informován, nezajistil nápravu. O pochybnostech v přiznání k DPH za společnost S. za 1. čtvrtletí roku 2016 se obviněný dozvěděl již dne 16. 5. 2016, kdy byla do datové schránky společnosti S. doručena výzva k odstranění pochybností o správnosti daňového přiznání. Za tímto účelem byl následně obviněný pracovníci správce daně i telefonicky kontaktován a poté udělil generální plnou moc k zastupování společnosti S. účetní J. P., která byla se situací obeznámena a několikrát ze strany správce daně urgována. Obdobně tomu bylo i u společnosti I., ohledně níž byl obviněný již v průběhu roku 2017 opakovaně informován. V. B. o tom, že společnost I. nepodala přiznání k DPH za období 4. čtvrtletí 2016 a 1. čtvrtletí 2017, přesto obviněný nejenže nepodal tato přiznání k DPH, ale v roce 2018 až minimálně do 18. 2. 2019 neuhradil správcem daně vyměřenou DPH, přestože mu bylo příslušné oznámení o vyčíslení daně doručeno již dne 4. 1. 2018 do datové schránky uvedené společnosti. Soud se zabýval i průběhem a postupem správce daně a tím, že obviněný věděl o tom, že komunikace mezi J. P. a finančním úřadem není zcela v pořádku

(jmenovaná se velice často omlouvala z domluvených schůzek a byla nekontaktní i ve dny, kdy přislíbila, že kontaktuje finanční úřad). Proto byl obviněný dne 27. 6. 2016 kontaktován pracovníci finančního úřadu M. E., neboť nebylo reagováno na výzvu k odstranění pochybností ze dne 16. 5. 2016, a obviněný přislíbil nápravu. Účetní J. P. se dostavila na finanční úřad až dne 28. 7. 2016, předložila plnou moc k zastupování společnosti S. a dále předložila evidence pro účely DPH za 1. čtvrtletí 2016, kontrolní hlášení za leden až březen 2016 a faktury. Pro další jednání však byla opět nekontaktní, a proto M. E. dne 14. 9. 2016 znovu kontaktovala přímo obviněného s tím, že bude zahájena daňová kontrola.

51. Odvolací soud shledal správnými závěry o tom, že obviněný jednal úmyslně a byl dostatečně informován o všech rozhodných skutečnostech, a doplnil, že obviněný věděl, že daň není řádně odvedena a že by měla být odvedena, a byl upozorněn na nedostatky i ze strany správce daně. Nepodnikl však jako jednatel společností odpovídající kroky. Z hlediska zavinění obviněného poukázal i na to, že v některých obdobích byla daňová přiznání podávána a v jiných, která jsou předmětem trestního stíhání, se tak nedělo, a to ani na výzvu k přiznání daně za období 4. čtvrtletí roku 2016 a 1. čtvrtletí roku 2017. Poukázal i na to, že nelze odhlédnout od toho, že v daných obdobích měla být daň podle výpočtů příslušného správce daně vysoká, což dosvědčuje snahu vyhnout se v těchto obdobích přiznání daně. Obviněný byl navíc jediným disponentem s účty společností S. a I., a tudíž věděl o všech pohybech na těchto účtech, měl povědomí i o částkách uváděných na jednotlivých vystavených fakturách, a tedy věděl, že tyto faktury slouží jako podklad pro daňová přiznání. Měl povinnost zajistit, aby přiznání byla řádně podávána. Pokud se dozvěděl, že osoba, kterou pověřil vedením účetnictví, nevykonává tuto činnost dostatečně pečlivě, bylo jeho povinností zjednat bez zbytečného odkladu nápravu.

52. Nejvyšší soud považuje uvedená zjištění, úvahy i závěry soudů nižších stupňů za správné a odpovídající výsledkům provedeného dokazování i zásadám stanoveným zákonem pro zavinění. Zločin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku je trestným činem úmyslným (§ 15 tr. zákoníku) a soudy nižších stupňů dostaly svým povinností, pokud závěry o tom, že obviněný jednal v nepřímém úmyslu, prokázaly na základě zjištěných objektivních okolností (viz např. rozhodnutí pod č. 19/1971, a č. 60/1972-IV. Sb. rozh. tr.).

53. Nad rámec úvah soudů nižších stupňů Nejvyšší soud k námitkám obviněného doplňuje, že podle § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zákoníku pachatel jedná v úmyslu nepřímém, pokud věděl, že svým jednáním může způsobem uvedeným v zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákonem, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn. Srozuměním se rozumí i smíření pachatele s tím, že způsobem uvedeným v trestním zákoně může porušit nebo ohrozit zájem chráněný tímto zákonem. Srozumění pachatele u nepřímého úmyslu vyjadřuje aktivní volní vztah pachatele ke způsobení následku relevantního pro trestní právo, čímž je míněna vůle, jež se projevila navenek, tj. chováním pachatele (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2016, sp. zn. 5 Tdo 1467/2015, a též ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 223 a 224).

54. Obviněný I. Š. jako jednatel rovněž obviněných společností jednal úmyslně, neboť se jako statutární orgán dozvěděl o všech rozhodných skutečnostech, za kterých bylo přistupováno k přiznávání daní, za což byl odpovědný, jak z jeho strany, tak ze strany jím ustanovené účetní nebo správce daně. Věděl o tom, že účetní neplní své povinnosti, na což byli oba v průběhu daňového řízení upozorňováni, a byl obeznámen se všemi rozhodnými skutečnostmi. To vyplynulo z celého řetězce provedených důkazů, které odrážely jeho vědomost o rozhodných skutečnostech i o tom, jaké nedostatky správce daně zjistil. Na úmysl obviněného soudy usuzovaly z charakteru a způsobu celého jednání a z okolností, za nichž k němu došlo (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 7. 2019, sp. zn. 5 Tdo 1101/2018). Lze připomenout, že v případě, že se pachatel jako jednatel v rámci svého podnikání dozví, že osoba, kterou pověřil vedením účetnictví, nevykonává tuto činnost dostatečně pečlivě, je jeho povinností zjednat bez zbytečného odkladu nápravu. Pokud neučiní nutné kroky k zajištění řádného vedení účetnictví, nemůže se zbavit své trestní odpovědnosti za některý z trestných činů spáchaných při podnikání (např. za trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku) s poukazem na to, že uvedená osoba nebyla způsobilá k vedení účetnictví (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2014, sp. zn. 5 Tdo 745/2014). Rovněž lze připomenout, že volní složka úmyslného zavinění pachatele trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku může vyplývat z postavení pachatele jako osoby oprávněné jednat jménem poplatníka daně, resp. za něj. Složka vědění u úmyslného zavinění pak může u citovaného trestného činu spočívat ve znalosti rozsahu jednotlivých účetních operací a jejich hodnot, jakož i výše získaných finančních částek, s nimiž v rámci svého postavení mohl nakládat (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 5 Tdo 1003/2013).

55. Nejvyšší soud z uvedených důvodů shledal, že soudy nižších stupňů postupovaly při posuzování subjektivní stránky skutkové podstaty spáchaného trestného činu správně a nedopustily se jím tvrzených pochybení. Odvolací soud nepochybil, jestliže u obviněného shledal tzv. nepravou lhostejnost (nelze dovodit shodnost např. s usneseními Nejvyššího soudu ze dne 17. 7. 2019, sp. zn. 5 Tdo 1101/2018, a ze dne 13. 5. 2020, sp. zn. 4 Tdo 439/2020, v nichž Nejvyšší soud dospěl k závěru o existenci tzv. pravé lhostejnosti obviněného, neboť v těchto věcech bylo prokázáno, že obviněný spoléhal na řádné vedení účetnictví, jemuž nerozuměl, a bezvýhradně věřil pověřené účetní). Tak tomu v nyní projednávaném případě nebylo, protože obviněný byl stěžejní osobou ve vztahu ke svým daňovým povinnostem, byl obeznámen se všemi rozhodnými skutečnostmi a účetní, jíž svěřil daňové záležitosti, dával podklady a určoval, jak má postupovat. Obviněný však zcela rezignoval na svou povinnost podat daňové přiznání přesto, že si byl vědom této povinnosti zejména proto, že na ni byl opakovaně upozorněn ze strany správce daně, ale i z okolností, za kterých provozoval své podnikání, s nímž měl zkušenosti, a znal obsah svých povinností, které vykonával sám, anebo je v části přenášel na svou účetní J. P. Neučinil však dostatečné kroky k zajištění řádného vedení účetnictví ani k napravení této situace, resp. k odstranění pochybností o daňové povinnosti společností S. a I. Podle chování obviněného a okolností, za nichž k činům došlo, musel být smířen s tím, že daňová povinnost těchto společností nebude správně vyměřena, a dojde tak z jeho strany k jejímu zkrácení.

56. Ze všech uvedených důvodů Nejvyšší soud k výhradám obviněného proti naplnění formálních znaků posuzované skutkové podstaty shledal, že jednání obviněného bylo dostatečně objasněno a po právní stránce soudy důvodně posouzeno pod bodem I. výroku o vině jako pokračující zločin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku a pod bodem II. jako stejný trestný čin, nicméně pouze v základní variantě podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku.

c) K subsidiaritě trestní represe

57. Námitkám obviněného nebylo možné přisvědčit, ani pokud vytýkal, že soudy opomenuly posuzovat splnění podmínky negativního dopadu jeho činu do zájmu chráněného zákonem a nezabývaly se subsidiaritou trestní represe. Takové tvrzení neodpovídá obsahu odůvodnění přezkoumávaných rozhodnutí a lze poukázat na rozsudek soudu prvního stupně, jenž ke společenské škodlivosti činu obviněného rozvedl své úvahy v odůvodnění rozsudku, v nichž zdůraznil opakovanost nesplněných povinností i výši způsobeného daňového úniku, z čehož dovozoval, že nejde o bagatelní záležitost. Důvodným neshledal ani požadavek na možnost volby jiných než trestních prostředků k ochraně fiskálních zájmů a svůj závěr, že by jiné formy postihu než prostřednictvím trestního práva nepostačovaly, shledal zejména v tom, že skutková podstata trestného činu byla beze zbytku ve všech znacích naplněna, s tím, že stát nemůže rezignovat na svou roli při ochraně svých oprávněných zájmů při výběru daní. Odvolací soud se výslovně nezabýval subsidiaritou trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, ale svůj souhlas s argumenty soudu prvního stupně shrnul do závěru o správnosti použité právní kvalifikace. Navíc důsledně zvažoval dopady trestní sankce na obviněného, když v jeho prospěch znovu rozhodl o trestu tak, že již neuložil peněžitý trest, jenž považoval za příliš přísný vedle podmíněně odloženého trestu odnětí svobody, který ponechal beze změny.

58. Nejvyšší soud považuje uvedené závěry soudů obou stupňů za postačující k tomu, aby učinily správný závěr o vině obviněného, že byly naplněny formální znaky trestného činu, a řádně s ohledem na konkrétní okolnosti posoudily trestný čin obviněného i z hlediska jeho škodlivosti pro společnost (viz stanovisko pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr.). Právě s ohledem na skutečnosti zjištěné soudy, zejména snahu obviněného nevyhovět správnímu orgánu a výši zkrácené daně, která u činu pod bodem I. výroku o vině znamenala naplnění kvalifikované skutkové podstaty, nepřicházelo do úvahy, že by byla trestní odpovědnost vyloučena. K jejímu zpochybnění může dojít pouze tehdy, lze-li uplatněním jiného druhu odpovědnosti dosáhnout splnění všech funkcí odpovědnosti, tj. splnění cíle reparačního a preventivního, a přitom funkce represivní není v daném případě nezbytná (viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 26. 7. 2012, sp. zn. III. ÚS 1148/09). O takový případ v posuzované věci, jak již bylo výše rozvedeno, nešlo, neboť jde o závažné trestné jednání, u něhož na ochranu fiskálních zájmů státu při spáchání závažného úmyslného daňového deliktu a způsobení značného úniku daní nemohou k nápravě postačit prostředky občanského ani správního práva, neboť taková ochrana by byla neúčinná. Proto je namístež využití trestní odpovědnosti (viz k tomu např. nálezy Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2004, sp. zn. I. ÚS 4/04, ze dne 25. 11. 2003, sp. zn. I. ÚS 558/01, ze dne 12. 10. 2006, sp. zn. I. ÚS 69/06, aj.).

59. Nejvyšší soud k výše uvedenému v této konkrétní věci doplňuje, že pod bodem I. výroku o vině šlo o zločin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku spáchaný v pokračování, pod bodem II. výroku o vině podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku. Škodlivost činů zvyšovala laxnost přístupu obviněného ke splnění povinnosti řádně podávat daňová přiznání, ale i následná neexistence adekvátní reakce a dostatečné spolupráce se správcem daně. Z hlediska naplnění materiálního korektivu nemá význam, že daň byla zásahem finančního úřadu doměřena, popřípadě v určitém rozsahu uhrazena obviněnými společnostmi, neboť k odstranění závadného stavu, a to i ze strany obviněného, došlo až po spáchání projednávaného trestného činu, a to díky snaze a správnému postupu finančního úřadu, který při plnění svých povinností z vlastní iniciativy zjistil nepříznanou daň a snažil se zjednat nápravu, nicméně ze strany všech obviněných nedošlo k adekvátní reakci.

60. S ohledem na to, že byly řádně objasněny a zjištěny všechny rozhodné skutečnosti i ve smyslu materiálního korektivu, Nejvyšší soud ve skutkových ani právních závěrech neshledal obviněným namítané nedostatky a ztotožnil se se závěry soudů obou stupňů, že obviněný po všech stránkách naplnil znaky trestných činů, jimiž byl uznán vinným.

61. Vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud mohl důvodnost dovolání posoudit toliko na základě odůvodnění přezkoumávaných rozhodnutí a příslušného spisu, z nichž je patrné, že napadená rozhodnutí ani jim předcházející řízení netrpí vytýkanými vadami a veškeré závěry učiněné soudy mají podklad v obsahu spisu i v napadených rozhodnutích stejně jako v zákonné úpravě a na ni navazující judikatuře soudů, podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné.

č. 41

č. 41

Při stanovení odměny za činnost advokáta jako opatrovníka ustanoveného mladistvému podle § 43 odst. 2 z. s. m. nelze vycházet z tarifní hodnoty podle § 10 odst. 3 advokátního tarifu, protože nejde o výkon obhajoby, ale je třeba použít § 9 odst. 1 advokátního tarifu, neboť jde o zastupování v řízení, v němž nelze hodnotu věci nebo práva vyjádřit v penězích a zároveň advokátní tarif nestanoví jinak.

Advokátní tarif, Opatrovník

§ 9 odst. 1, § 10 odst. 3 advokátního tarifu, § 43 odst. 2 z. s. m.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 5. 2022, sp. zn. 1 Tmo 2/2022, ECLI:CZ:VSPH:2022:1.TMO.2.2022.1

Vrchní soud v Praze jako soud pro mládež zrušil ke stížnosti státní zástupkyně usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 2. 2. 2022, sp. zn. 101 Tm 3/2021, a ve věci sám rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudu prvního stupně

1. Usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem jako soudu pro mládež ze dne 2. 2. 2022, sp. zn. 101 Tm 3/2021, byla J. Ch. podle § 151 odst. 2, 3, 6 tr. ř. stanovena odměna a náhrada hotových výdajů za výkon funkce opatrovníka ustanoveného podle § 43 odst. 2 z. s. m. mladistvému AAAAA (pseudonym) v celkové výši 47 827,67 Kč. Krajský soud stanovil výši odměny v částce 2 480 Kč za úkon právní služby podle § 7 a § 10 odst. 3 písm. d) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen ve zkratce „AT“ nebo „advokátní tarif“), vycházel tedy z analogického určení tarifní hodnoty podle závažnosti trestného činu, pro který je řízení vedeno, jak to předpokládá advokátní tarif pro výkon obhajoby. Co do výše odměny, výčtu jednotlivých v odůvodnění tohoto usnesení specifikovaných úkonů, i co do výše náhrady hotových výdajů se tak zcela ztotožnil s návrhem opatrovníka, a to včetně snížení sazby odměny o 20 % podle ustanovení § 12a odst. 1 AT účinného v době provedení úkonů.

Č. 41

II.

Stížnost

2. Proti tomuto usnesení podala v zákonné lhůtě stížnost státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem. Namítla, že sazba odměny za úkon právní služby neměla být stanovena podle § 10 odst. 3 písm. d) AT ve výši 2 480 Kč za úkon právní služby, protože nejde o výkon obhajoby, ale podle § 9 odst. 1 AT ve výši 1 200 Kč za úkon právní služby, neboť jde o zastupování v řízení, v němž nelze hodnotu věci nebo práva vyjádřit v penězích a zároveň advokátní tarif nestanoví jinak. Odkázala v té souvislosti na usnesení Vrchního soudu v Praze jako soudu pro mládež ze dne 8. 8. 2019, sp. zn. 1 Tmo 19/2019, v němž byl tento závěr vysloven. Vrchnímu soudu navrhla, aby zrušil napadené usnesení a sám rozhodl tak, že stanoví odměnu opatrovníku shodně jako soud prvního stupně za 13 nárokovaných úkonů právní služby, ovšem bude vycházet z odměny za jeden úkon ve výši 1 200 Kč, což by spolu s ostatními položkami celkové stanovené odměny opatrovníka (náhrada hotových výdajů sestávající se z tzv. režijních paušálů, cestovného a náhrady za promeškaný čas) činilo 27 693,27 Kč. Ve zbytku odpovídajícím rozdílu v odměně státní zástupkyně navrhla zamítnout návrh opatrovníka.

III.

Důvodnost stížnosti

3. Vrchní soud v Praze jako soud pro mládež přezkoumal z podnětu podané stížnosti podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení i řízení, které mu předcházelo, a dospěl k závěru, že stížnost je důvodná.

4. Pokud jde o řízení před vydáním napadeného usnesení, lze stručně konstatovat, že netrpí vadami, které by mohly ovlivnit správnost a zákonnost přezkoumávaného rozhodnutí. Krajský soud rozhodoval podle § 151 odst. 2, 3, 6 tr. ř. na podkladě návrhu

J. Ch., který se jako opatrovník mladistvého ustanovený státním zástupcem domáhal přiznání odměny za úkony právní služby jasně specifikované a vyčíslené v návrhu a s tím související náhrady hotových výdajů podle advokátního tarifu.

5. Stěžejní námitkou tak je určení výše odměny opatrovníka, který byl podle § 43 odst. 2 z. s. m. ustanoven mladistvému, aby vykonával práva jeho zákonného zástupce. V této otázce se vrchní soud ztotožnil se stěžovatelkou a neshledal důvody pro odchýlení se od závěru, který vyslovil Vrchní soud v Praze ve stěžovatelkou citovaném usnesení ze dne 8. 8. 2019, sp. zn. 1 Tmo 19/2019, a to ani ve světle posléze vydané judikatury Ústavního soudu, jíž došlo ke zrušení ustanovení § 9 odst. 5 AT týkajícího se některých opatrovníků s tím, že zakládalo nepřiměřenou nerovnost mezi odměnami opatrovníků – advokátů (viz náleží Ústavního soudu ze dne 14. 1. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 22/19). Zrušené ustanovení § 9 odst. 5 AT nemělo žádný přímý vliv na dřívější posouzení věci a argumentace tohoto nálezu nedopadá na tuto problematiku, neboť činnost obhájce mladistvého není srovnatelná s činností zákonného zástupce mladistvého či jej nahrazujícího opatrovníka, a navíc Vrchním soudem v Praze zaujatý výklad nezakládá automaticky mnohonásobně nižší výši odměny opatrovníka než obhájce, která může být v případě méně závažné právní kvalifikace jednání stíhané osoby i stejná.

6. Advokátní tarif neobsahuje ustanovení, které by výslovně upravovalo výši odměny opatrovníka ustanoveného podle § 43 odst. 2 z. s. m. Role takového opatrovníka je však zásadně odlišná od postavení obhájce, pro kterého je výslovně v § 10 odst. 3 AT nastavena tarifní hodnota odměny v závislosti na výši trestní sazby za trestný čin, pro který je řízení vedeno. Právo na obhajobu je úzkou, specializovanou výsečí obecného práva na právní pomoc, čemuž odpovídají jak požadavky na osobu obhájce, kterým musí být vždy advokát (§ 35 odst. 1 tr. ř.), tak i okruh práv a povinností, které mu trestní řád (§ 41 tr. ř. a další), popřípadě zákon o soudnictví ve věcech mládeže přiznává, a které jsou tak širší, než práva obviněného obecně i práva mladistvého (například v otázce práva účasti na úkonech řízení apod.). V případě řízení proti mladistvému je právo na obhajobu zajištěno v nejúplnějším možné podobě, neboť důvod nutné obhajoby je dán již od prvního úkonu, který je v trestním řízení proti mladistvému učiněn, a to i v případě, že ještě nebylo zahájeno jeho trestní stíhání. Mladistvý tak musí mít obhájce vždy a zákonný zástupce, případně jej nahrazující opatrovník, nemůže suplovat činnost obhájce. Nelze například konat hlavní líčení bez účasti obhájce, pokud důvod nutné obhajoby trvá, a to bez ohledu na to, zda je u hlavního líčení přítomen opatrovník mladistvého. Mladistvému AAAAA byla takto ustanovena obhájkyň Mgr. L. P., a to na základě opatření soudce Okresního soudu v Chomutově ze dne 4. 5. 2021, sp. zn. 0 Ntm 129/2021.

7. Naproti tomu opatrovník mladistvého ustanovený podle § 43 odst. 2 z. s. m., k čemuž v tomto případě došlo na základě usnesení státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem ze dne 4. 5. 2021, sp. zn. 1 KZN 659/2021, zastupuje roli zákonného zástupce mladistvého. Jeho práva v řízení jsou tak odvislá od práv zákonných zástupců a nevztahují se na něj ani povinnosti obhájce podle § 41 odst. 1 tr. ř. I proto právní předpisy nejen nevyžadují, aby byl takový opatrovník advokátem, ale dokonce primárně předpokládají jiné osoby, u kterých není vysokoškolské právnické vzdělání podmínkou, jako jsou např. osoby blízké (resp. vhodné osoby, které mladistvý

podle své volby uvede), orgán sociálně právní ochrany dítěte apod. (viz § 43 odst. 1 a 2 z. s. m.).

8. Závěr o tom, že není namístě stanovit odměnu podle advokátního tarifu v případě opatrovníka ustanoveného mladistvému způsobem odpovídajícím odměně jeho obhájce (který na rozdíl od opatrovníka musí být v řízení proti mladistvému přítomen vždy), je dále podpořen i speciálním ustanovením § 10a AT, které výslovně stanoví, že v případě výkonu funkce opatrovníka dítěte podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže se považují za tarifní hodnotu částky uvedené v § 10 odst. 3 AT, konkrétně v závislosti na trestní sazbě za trestný čin, který je v jednání dítěte spatřován a jehož znaky nejsou naplněny pro nedostatek věku jako podmínky trestní odpovědnosti. V řízení proti dětem mladším patnácti let, které se měly dopustit činu jinak trestného, vedeném podle hlavy III. zákona o soudnictví ve věcech mládeže, se totiž již neuplatní trestní řád, ale postupuje se podle občanskoprávních předpisů upravujících civilní řízení, které nepočítají s obhájcem, a takové dítě tedy nejenže současně nemusí mít obhájce, ale ani jej mít nemůže. I proto, na rozdíl od opatrovníka mladistvého, musí být opatrovníkem dítěte mladšího patnácti let vždy advokát (§ 91 odst. 2 z. s. m.).

č. 41

9. Odlišnost v nastavení odměňování pak vyplývá i z toho, že v případech, v nichž se předpokládá činnost advokáta spočívající v obhajobě nebo v činnosti, která se jí může blížit, zakládají právní předpisy možnost zpětně vyžadovat náklady, které na tuto službu vynaložil stát, na jiné osobě. V případě nákladů na obhájce odsouzeného, tj. i odsouzeného mladistvého, je to podle § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř., v případě opatrovníka dítěte mladšího patnácti let, které se mělo dopustit činu jinak trestného, je tato možnost v odůvodněných případech zakotvena v § 95 odst. 3 z. s. m.

10. Při stanovení odměny za činnost advokáta jako opatrovníka ustanoveného mladistvému podle § 43 odst. 2 z. s. m. tak nelze vycházet z tarifní hodnoty podle § 10 odst. 3 AT, protože nejde o výkon obhajoby, ale je třeba použít § 9 odst. 1 AT, neboť jde o zastupování v řízení, v němž nelze hodnotu věci nebo práva vyjádřit v penězích a zároveň advokátní tarif nestanoví jinak. Odměna za úkon právní služby tak v tomto případě činí podle § 7, § 9 odst. 1 AT a za použití § 12a AT, ve znění účinném do 31. 12. 2021, ve smyslu čl. II. vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 406/2021 Sb. částku 1 200 Kč.

11. Opatrovníkovi proto za jednotlivé úkony, které uplatnil ve svém návrhu (byť řadu z nich nesprávně označil za výkon obhajoby – viz jeho návrh ve spise) a které mají oporu ve spisovém materiálu, přísluší odměna takto:

	datum	Úkon	AT	odměna
1	4. 5. 2021	první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení	§ 11 odst. 1 písm. b)	1200 Kč
2	5. 5. 2021	účast u výslechu zadrženého mladistvého (12:41 až 13:07 hod.)	§ 11 odst. 1 písm. e)	1200 Kč

3	5. 5. 2021	účast u výslechu obviněného mladistvého (17:05 až 17:16 hod.)	§ 11 odst. 1 písm. e)	1200 Kč
4	7. 5. 2021	vazební zasedání (9:30- až 11:28 hod.)	§ 11 odst. 1 písm. g)	1200 Kč
5, 6	2. 7. 2021	vazební zasedání (9:00 až 12:05 hod.)	§ 11 odst. 1 písm. g)	2400 Kč
7	13. 7. 2021	účast u výslechu obviněného mladistvého (10:13 až 10:26 hod.)	§ 11 odst. 1 písm. e)	1200 Kč
8	13. 7. 2021	účast u výslechu poškozeného (13:20 až 13:31 hod.)	§ 11 odst. 1 písm. e)	1200 Kč
9, 10	14. 7. 2021	účast u výslechu svědků (10:00 až 10:32 hod. a 12:02 až 12:04 hod.)	§ 11 odst. 1 písm. e)	2400 Kč
11	30. 7. 2021	prostudování spisu	§ 11 odst. 1 písm. f)	1200 Kč
12, 13	1. 9. 2021	hlavní líčení (9:24 až 11:40 hod.)	§ 11 odst. 1 písm. g)	2400 Kč
odměna celkem				15600 Kč

12. Ke každému z těchto úkonů právní služby přísluší podle § 13 odst. 1, 4 AT paušální náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč, celkem tedy 3 900 Kč (13 x 300 Kč).

13. Opatrovníku dále náleží podle § 13 odst. 1, 5 AT uplatněná náhrada cestovních výdajů, a to za cestu vykonanou dne 13. 7. 2021 z Ch. do L. a zpět ve výši 845 Kč, dne 30. 7. 2021 z Ch. do Ú. n. L. a zpět ve výši 821 Kč a dne 1. 9. 2021 z Ch. do Ú. n. L. a zpět ve výši 821 Kč, celkem tedy ve výši 2 487 Kč, a podle § 14 odst. 1 písm. a) AT náhrada za čas promeškaný cestou k úkonům a zpět ve dnech 13. 7. 2021, 30. 7. 2021 a 1. 9. 2021 za celkem 9 půlhodin, vždy po 100 Kč za jednu půlhodinu, celkem tedy 900 Kč.

14. Opatrovník je plátcem daně z přidané hodnoty, a jeho nárok se tedy podle § 151 odst. 2 tr. ř. zvyšuje o částku odpovídající této dani, jejíž sazba podle § 47 odst. 1 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, činí 21 %, tj. o částku ve výši 4 806,27 Kč (15600 + 3900 + 2487 + 900 = 22887; 22887 x 0,21 = 4 806,27).

15. Z podnětu důvodné stížnosti státní zástupkyně tak Vrchní soud v Praze jako soud pro mládež zrušil v celém rozsahu napadené usnesení a na základě shora uvedeného

rozhodl, že J. Ch. přísluší za výkon funkce opatrovníka ve smyslu § 43 odst. 2 z. s. m. mladistvému AAAAAA odměna ve výši 15 600 Kč a náhrada hotových výdajů ve výši 7 287 Kč (3900 + 2487 + 900) zvýšená o 21 %, tj. o částku 4 806,27 Kč jako náhradu daně z přidané hodnoty, celkem mu tedy náleží částka ve výši 27 693,27. Vzhledem k tomu, že náklady na soudem ustanoveného opatrovníka v trestním řízení nese stát, aniž by bylo výslovně v trestním řádu řešeno, podle kterého ustanovení se tato odměna, určená podle advokátního tarifu, opatrovníku přízná, je na místě postupovat z procesního hlediska analogicky jako v případě ustanoveného obhájce či ustanoveného zmocněnce, popřípadě obhájce zvoleného obviněným nebo zmocněnce zvoleného poškozeným s nárokem na bezplatné zastoupení advokátem (tj. že náklady hradí primárně stát), tedy podle této situaci nejbližších ustanovení § 151 odst. 2, 3 a 6 tr. ř. Ve zbytku týkajícím se částky 20 134,40 Kč, což představuje shora vysvětlený rozdíl ve výši odměny stanovené za jeden úkon právní služby (13 úkonů po 1 200 Kč namísto navržené výše 2 480 Kč spolu s odpovídajícím zvýšením o daň z přidané hodnoty) byl návrh opatrovníka zamítnut.

č. 42

č. 42

Zákonná díkce „ve spojení s organizovanou skupinou“, obsažená v § 283 odst. 4 písm. c) tr. zákoníku, dopadá i na volnější formy vztahu pachatele k takové skupině, než je jeho členství v ní. K naplnění tohoto znaku kvalifikované skutkové podstaty tak může dojít i významnější spoluprací s organizovanou skupinou, jež působí ve více státech, z nichž jedním může být Česká republika, v zásadě srovnatelnou s jeho členstvím v takové skupině.

Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy

§ 283 odst. 4 písm. c) tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 10. 2021, sp. zn. 11 Tdo 1044/2021, ECLI:CZ:NS:2021:11.TDO.1044.2021.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného P. H. proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 2. 6. 2021, sp. zn. 3 To 38/2021, v trestní věci vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 46 T 13/2020.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 5. 3. 2021, sp. zn. 46 T 13/2020, byl obviněný P. H. uznán vinným zvláště závažným zločinem nedovolené výroby a jiného

nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 3 písm. b), c), odst. 4 písm. c) tr. zákoníku, a to dílem dokonaným a dílem ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku. Za to byl odsouzen podle § 283 odst. 4 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 15 let, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. Současně mu byl podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku uložen trest propadnutí věci, a to věci podrobně specifikovaných v citovaném rozhodnutí soudu.

2. Uvedený rozsudek napadl obviněný odvoláním, které bylo usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 2. 6. 2021, sp. zn. 3 To 38/2021, podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítnuto.

3. Podle skutkových zjištění Krajského soudu v Brně se obviněný P. H. dopustil zmíněné trestné činnosti tím, že:

jako člen organizované skupiny působící na území České republiky a Polské republiky po předchozích dohodách, ve vzájemné součinnosti a dělbě úkolů, vedeni společným záměrem se samostatně stíhanými A. M. S., bytem v Polské republice, a M. Š., bytem XY, a dalšími dosud neustanovenými osobami se vědomě podílel v době od přesně nezjištěného dne roku 2016 do 29. 3. 2018 asi v 15 případech na organizaci a realizaci dovozu léčivých přípravků s obsahem hydrochloridu pseudoefedrinu, zejména léků APSELAN® a SUDAFED® s obsahem 60 mg hydrochloridu pseudoefedrinu v jedné tabletě, CIRRUS® a CIRRUS DUO® s obsahem 120 mg hydrochloridu pseudoefedrinu v jedné tabletě, případně dalších léčiv, která nejsou vyráběna a ani registrována v České republice a která již nebyla v původních, originálních obalech a tzv. blistrech, ale vyloupana z blistrů a uložena v plastových sáčcích, v rozporu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 11. 2. 2004 č. 273/2004 o prekurzorech drog, kterým je látka pseudoefedrin zařazena do přílohy č. 1, Kategorie I, ve smyslu článku 2 písm. a) tohoto nařízení, přičemž jediným důvodem tohoto jednání bylo zajištění léčiva s obsahem pseudoefedrinu pro následnou opakovanou výrobu hydrochloridu metamfetaminu (pervitinu) a získání finančního prospěchu prodejem vyrobené drogy, a to tím způsobem, že:

A. M. S. zajišťovala na území Polské republiky výše uvedené léčivé přípravky zejména od osoby A. F., které následně ve svém přechodném bydlišti ve XY, Polská republika, sama nebo společně s dalšími osobami vyjímala z originálních obalů, vyloupávala z blistrů a ukládala do plastových sáčků z důvodu snadnějšího převozu, manipulace a přepočtu požadovaného množství, které na základě předchozí objednávky prostřednictvím osobních jednání, sociálních sítí a komunikačních programů jako Skype, WhatsApp a dalších, zprostředkované M. Š., dovážela osobním motorovým vozidlem tov. zn. XY, polské reg. zn. XY, na místa předání, která se nacházela zejména na území města XY, zejména šlo o parkoviště nákupního centra XY, v posledním zjištěném případě o parkoviště Obchodního centra XY a další, kde je předávala za přítomnosti M. Š. obviněnému P. H.,

kterého znala pod příjmením H., za předem smlouvenou cenu, současně od něho obdržela v injekčních stříkačkách část pervitinu z výroby, kterou provedl v rámci a s vědomím této skupiny obviněný P. H. s další dosud neustanovenou osobou označovanou jako „m. M.“ zejména v nemovitosti č. p. XY v obci XY, dále v rekreační chatě č. e. XY v obci XY, případně na dalších dosud neustanovených místech, přičemž M. Š. objednával prostřednictvím sociálních sítí, komunikačních programů jako Skype, WhatsApp a osobních jednání od A. M. S. léčivé přípravky s obsahem pseudoefedrinu na základě předchozí osobní domluvy s obviněným P. H., který stanovoval množství léčiv podle svých finančních možností, když objednávky se zpočátku pohybovaly v částkách desetitisíců a v pozdější době v částkách statisíců korun za jednotlivá odebraná množství léčiv, dále zprostředkoval i místa setkání, kterých se ve všech případech aktivně účastnil, přičemž za jednotlivé zprostředkované dodávky léčiv zpočátku dostával od A. M. S. finanční odměnu, v pozdější době provizi ve formě léčiv, které po dohodě předával obviněnému P. H., který z léčiv vyrobil hydrochlorid metamfetaminu – pervitin, část vyrobené drogy si ponechal a část předal zpět M. Š., který drogu opakovaně prodával nejméně jedné osobě slovenské národnosti vystupující pod jménem N. nebo R. za sjednanou cenu 1 000 Kč za 1 gram a část si ponechával pro vlastní potřebu;

M. Š. se podílel i na vlastní výrobě pervitinu tím, že zajišťoval vědomě dovoz a odvoz osobním motorovým vozidlem tov. zn. XY, reg. zn. XY, obviněného P. H. a další dosud neustanovené osoby vystupující pod jménem m. M., včetně potřebného vybavení a chemických látek k výrobě drogy na místa, kde došlo k realizaci její výroby, v některých případech se účastnil nákupů chemických látek, případně dalších věcí potřebných k výrobě drogy společně s obviněným P. H.;

obviněný P. H. si v uvedeném počtu případů prostřednictvím M. Š. objednával od A. M. S. léčivé přípravky s obsahem pseudoefedrinu podle svých finančních možností, když zpočátku šlo o jednorázové objednávky v řádu desetitisíců korun, později z důvodu navýšení finančního potenciálu prodejem vyrobené drogy z dovezených léčiv šlo o jednorázové objednávky v řádu statisíců korun, které osobně od A. M. S. přebíral za dohodnutou cenu na území města XY za přítomnosti osoby M. Š., přičemž na místě uhradil A. M. S. buď celou sjednanou finanční částku, případně vzniklý nedoplatek uhradil při dalším odběru léčiv; léčiva následně užil v rámci a s vědomím této skupiny v rozporu zejména s ustanovením § 4 a § 12 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů, k výrobě pervitinu, kterou prováděl společně s další dosud neustanovenou osobou označovanou jako „m. M.“, zejména v nemovitosti č. p. XY v obci XY, v rekreační chatě č. e. XY v obci XY, případně na dalších dosud neustanovených místech Jihomoravského kraje, s tím, že část vyrobené

drogy předával při nákupu léčiv A. M. S. a zbylou větší část vyrobené drogy dále distribuoval blíže nezjištěným způsobem; na výrobě drogy se podílel i M. Š. tím, že obviněného P. H. a další osoby podílející se na této výrobě vozil osobním motorovým vozidlem tov. zn. XY, reg. zn. XY, včetně varny a dalších potřebných věcí k nemovitostem, kde docházelo k výrobě drogy; současně obviněný P. H. vyráběl pervitin i z léčiv s obsahem pseudoefedrinu, která obdržel M. Š. jako provizi od A. M. S. za dodání těchto léčiv obviněnému P. H.; vyrobenou drogu z léčiv z provize zčásti předal zpět osobě M. Š., část si ponechal.

Popsaným způsobem jednal obviněný nejméně v následujících případech:

1. dne 23. 8. 2017 kolem 21:23 hodiny prodala A. M. S. obviněnému P. H. na parkovišti nákupního centra XY v XY léčivé přípravky, které krátce předtím přivezla svým osobním motorovým vozidlem z Polské republiky, a to APSELAN® s obsahem 60 mg hydrochloridu pseudoefedrinu v jedné tabletě, v množství nejméně 50 000 kusů tablet tohoto léčiva za částku 550 000 Kč, léčivo v uvedeném množství si převzal obviněný P. H. a uhradil pouze část ceny ve výši 250 000 Kč, současně předal pervitin v dosud nezjištěném množství jedné až několika uživatelských dávek A. M. S.; obchod zprostředkoval M. Š. na základě předchozí domluvy s oběma jmenovanými a na místě obdržel provizi 500 ks tablet léčiva APSELAN®, uložených v plastovém sáčku, které předal obviněnému P. H. na základě předchozí domluvy k výrobě drogy, když část drogy vyrobené z léčiv, které obdržel M. Š., obviněný P. H. předal M. Š. zpět; z uvedeného množství 50 500 ks tablet vyrobil s vědomím a v rámci této skupiny obviněný P. H. přesně nezjištěné množství pervitinu s tím, že obvyklým postupem bylo možno vyrobit minimálně 1 784 gramů pervitinu;

2. dne 26. 9. 2017 kolem 17:45 hodiny A. M. S. na parkovišti u domu č. XY v XY předala léčivé přípravky, které krátce předtím přivezla svým osobním motorovým vozidlem z Polské republiky, a to APSELAN® s obsahem 60 mg hydrochloridu pseudoefedrinu v jedné tabletě v množství 5 000 tablet O. N., s níž odnesla léčiva do domu č. XY, kde jí M. Š., který obchod zprostředkoval, zaplatil za léčiva částku 50 000 Kč a předal je k výrobě pervitinu obviněnému P. H., který z uvedeného množství vyrobil přesně nezjištěné množství pervitinu, přičemž obvyklým postupem bylo možno vyrobit minimálně 176 gramů pervitinu, z něhož část předal zpět M. Š. pro vlastní potřebu; následně kolem 19:00 hodiny A. M. S. na parkovišti nákupního centra XY v XY předala léčivé přípravky CIRRUS® s obsahem 120 mg hydrochloridu pseudoefedrinu v jedné tabletě v množství nejméně 12 960 kusů tablet za částku 300 000 Kč za přítomnosti M. Š. obviněnému P. H., který současně uhradil i nedoplatek za nákup léčiv dne 23. 8. 2017 ve výši 300 000 Kč; zároveň obviněný P. H. předal pervitin v dosud nezjištěném množství jedné až několika uživatelských dávek A. M. S.; následně v rámci a s vědomím této skupiny obviněný P. H. vyrobil z uvedených léčiv přesně nezjištěné množství pervitinu s tím, že obvyklým postupem bylo možno vyrobit minimálně 685 gramů pervitinu;

3. dne 18. 11. 2017 kolem 16:30 hodiny na parkovišti nákupního centra XY v XY došlo ke schůzce A. M. S. s obviněným P. H., při které obviněný vyměnil A. M. S. padělané bankovky měny EUR, kterými jí zaplatil při úhradě léčiv z předchozího obchodu, současně jí předal pervitin v přesně nezjištěném množství jedné až několika užitelských dávek;

4. na základě osobní schůzky a domluvy na objednávce množství a ceně léčiv mezi obviněným P. H. a M. Š. v přesně nezjištěný den měsíce března 2018 M. Š. ve dnech 24. až 25. 3. 2018 navštívil A. M. S. v jejím bydlišti v XY, Polská republika, kde sjednal konkrétní množství, která byla schopna A. M. S. zajistit pro obchod a upřesnění ceny, místa a času předání, k němuž došlo dne 29. 3. 2018 kolem 16:00 hodiny na parkovišti obchodního centra XY v XY, kam A. M. S. dovezla z Polské republiky 37 112 ks (14 223,4 gramů) tablet léčivého přípravku CIRRUS DUO®, obsahujících 4 500 gramů hydrochloridu pseudoefedrinu k prodeji obviněnému P. H. za částku 932 000 Kč, léčivé přípravky měla ukryty ve vnitřním prostoru plechového disku s pneumatikou, který byl uložen v zavazadlovém prostoru jejího vozidla tov. zn. XY, polské reg. zn. XY; na místě se setkala s obviněným P. H., dále s M. Š. a R. Š. u restaurace McDonald's, následně přešli k venkovnímu vchodu, kde obviněný P. H. předal A. M. S. 1 ks upravené plastové injekční stříkačky (tzv. tlačky) o objemu 2 ml s modrým pístem, obsahující 1,290 gramu pervitinu s koncentrací metamfetaminové báze 69,7 %, současně řešili finanční hotovost, kterou měl P. H. připravenou, jež byla nižší než částka sjednaná za dovozené množství léčivých přípravků, avšak M. Š. se za pozdější úhradu nedoplatku obviněným P. H. zaručil; poté byli všichni jmenovaní před předáním léčiv a úhradou části sjednané ceny na místě zadržení policejním orgánem, přičemž předmětné léčivé přípravky chtěla tato skupina použít k výrobě pervitinu obviněným P. H., jehož z uvedeného množství léčiv mohlo být vyrobeno nejméně 4 100 gramů.

Obviněný P. H. tak v rámci popsané součinnosti jednal s vědomím, o jaká léčiva a psychotropní látku jde, a i přes to, že nedisponoval příslušným oprávněním pro nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, z dodaného a následně zpracovaného množství léčivých přípravků vyrobil přesně nezjištěné množství pervitinu, když obvyklým postupem bylo možno vyrobít minimálně 2 645 gramů pervitinu, dalších 4 100 gramů pervitinu zamýšlel vyrobít z objednaného a dovezeného množství léčiv dne 29. 3. 2018, tedy celkem šlo o 6 745 gramů drogy; prodejem tohoto množství dílem bylo získáno a dílem bylo zamýšleno získat finanční prospěch ve výši celkem 4 776 606 Kč po odečtení vzniklých nákladů spojených s nákupem léčiv a chemických látek nezbytných k výrobě;

přičemž látka pseudoefedrin je zařazena do přílohy č. 1, kategorie I, ve smyslu čl. 2 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 11. 2. 2004 č. 273/2004 o prekurzorech drog a metamfetamin, tj. (+)-1-fenyl-2-methylaminopropan, náleží mezi psychotropní látky zařazené do seznamu II podle Úmluvy o psychotropních látkách a přílohy č. 5 k nařízení vlády o seznamech návykových látek č. 463/2013 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Obviněný P. H. napadl dovoláním podaným prostřednictvím svého obhájce obě citovaná rozhodnutí nižších soudů, a to v celém jejich rozsahu. Uplatnil v něm dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť napadená rozhodnutí podle jeho mínění spočívají na nesprávném hmotněprávním posouzení věci.

5. V odůvodnění svého dovolání obviněný předně namítá, že soudy chybně vyhodnotily výpověď svědka M. Š., kterou dovolatel považuje za zcela nevěrohodnou. Obviněný přitom upozorňuje, že také soud prvního stupně a případně i odvolací soud dospěly k závěru, že tuto výpověď nelze vnímat jako zcela věrohodnou a lze z ní vycházet pouze tam, kde je v souladu s dalšími důkazy. Podle obviněného ovšem žádné jiné důkazy, jako je např. výpověď svědků A. M. S. a M. S., nedokládají, že by obviněný vyráběl pervitin. Pouze svědek M. J. ve své výpovědi uvedl, že obviněný měl „vařit pervitin po kilech“, avšak z této části výpovědi nelze podle něj vycházet, jelikož tento svědek hovořil pouze o tom, co měl vědět z doslechu, a to bez uvedení zdroje těchto informací, přičemž se jeho výpověď podstatně rozchází s výpovědí svědka M. Š. Podle dovolatele tak pro závěr o výrobě drogy jeho osobou chybí pádné důkazy, přičemž osamocený důkaz výpovědi svědka M. Š. nemůže být jediným podkladem pro rozhodnutí o jeho vině.

6. Obviněný dále namítá, že jeho jednáním nebyl naplněn kvalifikační znak podle § 283 odst. 4 písm. c) tr. zákoníku, tedy že nedošlo ke spáchání trestného činu ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech. Obviněný k tomu uvádí, že tento znak může být naplněn, pokud pachatel je sám členem takové skupiny či jedná ve spojení s takovou skupinou, přičemž dále se ve své argumentaci zabývá těmito variantami. K první variantě namítá, že nemohl jednat ve spojení s organizovanou skupinou, jelikož se setkával pouze se svědky, kterými jsou samostatně stíhaní A. M. S. a M. Š., přičemž pouze tyto dvě osoby nemohou tvořit organizovanou skupinu. Existenci takovéto skupiny přitom tito svědci obviněnému nesdělili a ze žádného důkazu nevyplývá, že by obviněný věděl, že jedná ve spojení s organizovanou skupinou.

7. K druhé variantě pak obviněný vytkl, že nemohl být členem organizované skupiny společně se svědky A. M. S. a M. Š., jelikož jejich vzájemná spolupráce nedosahovala nezbytné míry sofistikovanosti, koordinace a užšího spojení těchto osob. Podle obviněného mezi nimi nedošlo ani k rozdělení rolí, nebyla mezi nimi žádná hierarchie a nedocházelo mezi nimi k rozdělování zisku z trestné činnosti. V souladu s judikaturou citovanou obviněným tedy v dané věci chybí základní náležitosti pro závěr o existenci organizované skupiny. Podle názoru obviněného měla svědkyně A. M. S. na území České republiky velké množství odběratelů, přičemž s obviněným nebyla, kromě několika setkání v délce trvání v řádu minut, v žádném kontaktu, vzájemně si v důsledku jazykové bariéry nerozuměli a zmíněná svědkyně nevěděla nic o tom, co se děje s předanými léčivými a kdo a jak je má zpracovat. Stejně tak svědek M. Š. zajišťoval podle své výpovědi odběr léčiv nejen pro obviněného, ale i pro další osoby. Obviněný tedy zdůrazňuje, že i pokud by připustil, že drogy vyráběl, činil by tak zcela samostatně a bez spolupráce s třetími osobami, což podle jeho názoru vyplývá také z jeho trestní minulosti, když byl v kontaktu s drogami i předtím, než měl údajně spolupracovat se svědky A. M. S. a M. Š., a dokonce i po zahájení trestního stíhání,

a to opět samostatně. Obviněný znovu zdůrazňuje, že se podle svého tvrzení jakkoli necítil jako člen organizované skupiny a nebyl si vědom, že by takováto skupina existovala a působila i v zahraničí. Obviněný podle svého mínění ani nevěděl, kde se A. M. S. zdržuje, jaké má občanství a odkud léčiva vozí. Léčiva přitom nebyla předávána v původních obalech, chyběly u nich příbalové letáky a nikterak z nich nebyl zjevný jejich původ, když je dovozel navíc přebíral vždy na území České republiky a podle obžaloby se měl dopouštět i výroby pervitinu v Jihomoravském kraji.

8. Závěrem tak obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil jak napadené usnesení vrchního soudu, tak i rozsudek krajského soudu, a dále přikázal krajskému soudu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

9. K dovolání obviněného P. H. se vyjádřil státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“), který předně konstatoval, že obviněný ve svém dovolání pouze zopakoval svou obhajobu, kterou již uplatnil jak před soudem prvního stupně, tak před odvolacím soudem, přičemž tato obhajoba byla oběma soudy nižších stupňů řádně vypořádána. Podstatná část námitek dovolatele pak podle státního zástupce směřuje proti učiněným skutkovým zjištěním. Tyto námitky přitom zjevně nenaplní žádný z důvodů dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ani podle jiného ustanovení. Za právně relevantně uplatněnou skutkovou námitku z hlediska daného dovolacího důvodu by totiž bylo možno považovat toliko námitku extrémního nesouladu mezi provedeným dokazováním a učiněnými skutkovými zjištěními. Takovou námitku však dovozel podle státního zástupce neuplatnil, jelikož nevedl, které z četných úvah soudu prvního stupně či odvolacího soudu považuje za zcela svévolné a nesmyslné.

10. Celkový obsah námitek dovolatele tak podle státního zástupce směřuje spíše k tomu, že soudy měly porušit zásadu *in dubio pro reo*, která je však zásadou procesní, a nikoliv hmotněprávní. Dodržení této zásady je přitom podle názoru státního zástupce Nejvyšší soud oprávněn a povinen posoudit pouze za situace, kdy by porušení této zásady pro jeho závažnost vedlo k porušení ústavního práva dovolatele na spravedlivý proces.

11. Státní zástupce dále k argumentaci dovolatele, podle které si nemohl být vědom skutečnosti, že svědkyně A. M. S. působí v Polsku, a to ani na základě toho, že hovořila polsky, odkazuje na skutečnost, že tato svědkyně při předávání léčiv užívala motorové vozidlo s polskou registrační značkou, z čehož dovozel muselo být patrné, že jde o osobu žijící v Polsku. Státní zástupce dále poukázal na úvahu odvolacího soudu, podle které byl i následný pokus dovolatele o převoz léků z Bosny a Hercegoviny uskutečněný dne 11. 12. 2018, tedy již po zadržení obviněného a jeho spolupachatelů, opět motivován snahou opatřit si materiál pro výrobu pervitinu. Dovozel tak muselo být zcela nepochybně známo, že k tomu vhodná léčiva je možno získat pouze mimo území České republiky.

12. Uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. tak podle názoru státního zástupce odpovídá dovolání pouze v té části, v níž dovozel uvádí, že skutková zjištění soudů stran jeho spolupráce se svědky nestačí k závěru o spáchání trestného činu ve spojení s organizovanou skupinou působící na území více států. S touto námitkou se však podle státního zástupce již soudy nižších stupňů vypořádaly ve svých

rozhodnutí, k čemu odkazuje na odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně a odůvodnění usnesení odvolacího soudu. Státní zástupce tedy závěrem shrnuje, že námítky dovolatele dílem neodpovídají žádnému dovolacímu důvodu a dílem jde o opakování námitek uplatněných obviněným již v předchozím řízení, které soudy nižších stupňů dostatečně a správně vypořádaly. Takové dovolání je tedy zjevně neopodstatněné a státní zástupce proto závěrem navrhl, aby ho Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

III.

Přípustnost dovolání

13. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zjišťoval, zda je dovolání přípustné a zda vyhovuje všem relevantním ustanovením trestního řádu, tedy zda dovolání obviněného bylo podáno v souladu s § 265a odst. 1, 2 tr. ř., zda bylo podáno ve dvouměsíční zákonné lhůtě a na příslušném místě v souladu s § 265e odst. 1, 3 tr. ř., jakož i oprávněnou osobou ve smyslu § 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř. Dále Nejvyšší soud zkoumal, zda dovolání splňuje obligatorní obsahové náležitosti upravené v § 265f tr. ř.

14. Po jeho prostudování Nejvyšší soud shledal, že obviněný respektoval všechna výše uvedená ustanovení trestního řádu, takže vyhodnotil podané dovolání jako přípustné a vyhovující relevantním ustanovením trestního řádu, tzn. že nebyly shledány žádné skutečnosti bránící jeho věcnému projednání.

IV.

Důvodnost dovolání

15. Vzhledem k tomu, že dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., musel Nejvyšší soud dále posoudit otázku, zda lze obviněným uplatněné dovolací důvody [viz níže uvedený závěr o faktickém uplatnění dovolacího důvodu i podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř.] považovat za některý z důvodů taxativně uvedených v citovaném ustanovení zákona, jehož existence je zároveň podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem.

16. V souvislosti s dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Nejvyšší soud připomíná, že tento dovolací důvod je dán tehdy, jestliže dovoláním napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. V jeho mezích lze namítat, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoliv nejde o trestný čin, nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Skutečnosti, které lze podřadit pod uvedený dovolací důvod, jsou již zcela jednoznačně uvedeny v judikatuře Nejvyššího soudu (např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2017, sp. zn. 11 Tdo 661/2017, ze dne 29. 3. 2017, sp. zn. 5 Tdo 104/2017, ze dne 9. 11. 2016, sp. zn. 4 Tdo 1258/2016) a Ústavního soudu (např. usnesení Ústavního soudu ze dne 1. 9. 2004, sp. zn. II. ÚS 279/03, ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 449/03, ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 73/03).

17. Nad rámec uvedeného Nejvyšší soud ve shodě s judikaturou Ústavního soudu (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 4. 5. 2006, sp. zn. I.ÚS 17/05) konstatuje, že obviněný ve svém dovolání, jímž brojí i proti závěrům učiněným soudem prvního stupně,

tak *de facto* uplatnil shora uvedený dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. ve spojení s dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., a to v jeho druhé alternativě. Ta je dána tehdy, bylo-li rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. Zejména svými námitkami směřujícími proti zjištěnému skutkovému stavu stran výroby pervitinu totiž obviněný výslovně brojí proti hodnocení důkazů provedenému soudem prvního stupně s tím, že se vymezuje vůči závěrům obsaženým v odůvodnění jeho rozhodnutí.

18. Mimo to Nejvyšší soud i při respektování shora uvedeného interpretuje a aplikuje podmínky připuštění dovolání tak, aby dodržel maximy „práva na spravedlivý proces“ vymezené Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a Listinou základních práv a svobod. Je proto povinen v rámci dovolání posoudit, zda nebyla v předchozích fázích řízení porušena základní práva obviněného, včetně jeho práva na spravedlivý proces (k tomu viz stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14).

č. 42

19. Nejvyšší soud tedy v duchu výše citované judikatury Nejvyššího soudu i Ústavního soudu zkoumal, zda dovolání obviněného splňuje kritéria jím uplatněných dovolacích důvodů či jiného důvodu dovolání. Po prostudování obsahu dovolání a připojeného spisového materiálu přitom Nejvyšší soud dospěl k závěru, že obviněným P. H. uplatněné dovolací námitky odpovídají dovolacím důvodům pouze zčásti.

20. Obviněný P. H. totiž podstatnou částí námitek ve svém dovolání usiloval o zpochybnění skutkových závěrů nižších soudů vztahujících se k jeho trestné činnosti, a to námitkami brojícími proti hodnocení svědeckých výpovědí (zejména výpovědi svědka M. Š. a svědka M. J.). Prostřednictvím těchto námitek se pak obviněný snaží o revizi skutkových zjištění, vztahujících se k výrobě pervitinu jeho osobou, ve svůj prospěch. Takovéto námitky skutkové a procesní povahy jsou však v řízení před Nejvyšším soudem zcela irelevantní. K dílčím skutkovým námitkám obviněného se proto Nejvyšší soud vyslovil toliko *obiter dictum*, tedy nad rámec své přezkumné činnosti.

21. Z odůvodnění rozhodnutí soudu prvního stupně se podává, že Krajský soud v Brně při hodnocení výpovědi svědka M. Š. vycházel z jeho výpovědi učiněné v hlavním líčení, jakož i výpovědi z přípravného řízení, načež obě jeho výpovědi porovnal též s údaji, které tento svědek uvedl v postavení obviněného v rámci původního společného řízení a následně je též zasadil do kontextu s dalšími ve věci provedenými důkazy, především výpovědi obviněného P. H., svědků M. J. a A. M. S. a dalších svědků, s protokoly o provedeném sledování osob a věcí, či protokoly o domovní prohlídce a prohlídce jiných prostor. Obdobně pak postupoval rovněž stran výpovědi svědků M. J. a A. M. S. K tomu lze doplnit, že obviněný od počátku trestního řízení tvrdil, že se nedopustil žádné výroby pervitinu a nekupoval léčiva, nýbrž pouze svědku M. Š. na jeho přání dělal doprovod při jeho kontaktech se svědkyní A. M. S. a té předával injekční stříkačky s pervitinem, přičemž za toto jednání byl svědkem M. Š. placen. Tuto obhajobu obviněného však oba soudy nižších stupňů vyhodnotily jako účelovou a nevěrohodnou, když podle jejich zjištění to byl naopak obviněný P. H.,

kterému svědkyně A. M. S. prodávala léčiva a který jí za to platil penězi a drogami, zatímco M. Š. působil pouze jako zprostředkovatel za poskytnutou provizi. Stran výroby pervitinu přitom obviněný ve svém dovolání nezpochybňuje žádné dílčí skutečnosti či úvahy soudů nižších stupňů, nýbrž se obecnými námitkami zaměřenými proti věrohodnosti svědků (resp. jejich výpovědím) snaží o vyloučení těchto důkazů. Soud prvního stupně přitom hodnotil výpovědi všech svědků velmi obezřetně, načež správně uzavřel, že věrohodnost svědka M. J. je třeba pro dílčí změny v jeho výpovědích a pro jeho trestní minulost považovat za sníženou. Současně dospěl k závěru, že ve výpovědi svědka M. Š. lze najít details, které nejsou zcela v souladu s realitou, avšak pouze v dílčích skutečnostech. Z údajů obsažených ve výpovědích jmenovaných svědků tak soud prvního stupně vycházel pouze tam, kde tyto údaje byly v souladu s dalšími řádně provedenými důkazy.

26. K vlastní výrobě pervitinu obviněným P. H. pak soud prvního stupně uzavřel, že jeho zjištění v tomto ohledu nevycházejí pouze z výpovědi výše uvedených svědků, nýbrž v nich obsažené údaje korespondují i s obsahem komunikace mezi svědkyní A. M. S. a svědkem M. Š., stejně jako s obsahem navigace v motorovém vozidle svědka M. Š., který obviněného podle své výpovědi vozil (stejně jako další neustanovené osoby, chemikálie a materiál nezbytný pro výrobu drogy) do míst, kde probíhala jednotlivá výroba. Mezi těmito nemovitostmi přitom byla i nemovitost v obci XY, k jejímuž vlastnictví se hlásí rodinní příslušníci obviněného P. H., přičemž podle závěrů soudu prvního stupně byl faktickým vlastníkem právě obviněný, který také poskytl prostředky na její pořízení. Obviněný byl přitom, nad rámec financování nákupu dané nemovitosti a léčiv v hodnotě řádu milionů korun, schopen financovat i vlastní nákladný životní styl, a to i přesto, že byl formálně nemajetný a zadlužený. Podle zjištění nižších soudů přitom obviněný odebíral léčivo v množství desítek tisíc kusů, které bylo zcela zjevně určeno k výrobě pervitinu a nemohlo jakkoli posloužit k léčebným účelům, jelikož mu bylo dodáváno již vyloupané z tzv. blistrů a bez příbalových letáků. Nadto obviněný platil za léčivo nejen v hotovosti, ale též prostřednictvím již vyrobeného pervitinu, přičemž pervitin vyráběl na přání svědka M. Š. také z léčiva, které tento svědek obdržel jako provizi za zprostředkování obchodu mezi obviněným a svědkyní A. M. S. Skutkový stav ve vztahu k výrobě pervitinu obviněným P. H. tak byl podle dílčích zjištění soudu prvního stupně náležitě objasněn provedenými důkazy, a to navzdory skutečnosti, že obviněný nebyl při samotné výrobě drogy přistižen a ani nebyl zaevidován žádný konkrétní případ výroby drogy.

27. Nejvyšší soud tedy v dané věci neshledal žádné pochybnosti o správnosti obviněným zpochybněných skutkových závěrů, které byly opřeny o vícero důkazů, a to zejména o výpovědi svědkyně A. M. S., svědků M. Š. a M. J., znalecké posudky z oboru kybernetika, počítačová analýza, o výsledky sledování, odborná vyjádření z oboru kriminalistika, chemie a daktyloskopie a protokoly o provedení domovních prohlídek. Soud prvního stupně přitom v rozporu s tvrzením obviněného stran skutkových závěrů o výrobě pervitinu jeho osobou nevycházel výlučně z výpovědi svědka M. Š., takže ze strany soudu v nyní posuzované věci nešlo o svévolné, rozporuplné, nelogické či nepřezkoumatelné hodnotící úvahy, které by odporovaly základním principům ovládajícím proces hodnocení důkazů. V nyní posuzované věci je zřejmé, že se Krajský soud v Brně ve smyslu § 2 odst. 5, 6 tr. ř. náležitě vypořádal se všemi skutečnostmi důležitými pro jeho

rozhodnutí a rovněž věnoval dostatečnou pozornost námitkám obviněného, s nimiž se vyčerpávajícím způsobem vyrovnal, přičemž s jeho argumentací se plně ztotožnil Nejvyšší soud stejně jako Vrchní soud v Olomouci. Takto vznesené námitky obviněného jsou založeny na jeho vlastním hodnocení provedených důkazů a vlastní verzi o průběhu rozhodných událostí. Obviněným uplatněné námitky se ve skutečnosti týkají procesní stránky věci a směřují k revizi skutkových zjištění, z kterých vycházel soud prvního stupně při hmotněprávním posouzení skutku.

28. Za daného stavu lze konstatovat, že Krajský soud v Brně posuzoval věrohodnost jednotlivých proti sobě stojících důkazů důkladně, přičemž obzvláště pečlivě a obezřetně postupoval při hodnocení výpovědí svědků, načež ze všech souvislostí, které se nabízely, logickým a přesvědčivým způsobem vyvodil skutkové závěry, respektující přitom princip presumpce nevinny. V nyní projednávané věci tak nejde o případnou existenci tzv. deformace důkazů ve smyslu konstantní judikatury Ústavního soudu, tj. o vyvozování skutkových zjištění, která v žádném smyslu nevyplývají z provedeného dokazování (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 14. 7. 2010, sp. zn. IV. ÚS 1235/09, a ze dne 4. 6. 1998, sp. zn. III. ÚS 398/97), jež by měla za následek porušení zásady *in dubio pro reo*.

č. 42

29. Obviněný P. H. dále brojí proti závěru soudu prvního stupně o tom, že jeho jednání naplňovalo znak kvalifikované skutkové podstaty trestného činu podle § 283 odst. 4 písm. c) tr. zákoníku, tedy že byl trestný čin podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku spáchán ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech. Daná námitka odpovídá obviněným uplatněným dovolacím důvodům v tom rozsahu, kde obviněný *in concreto* namítá, že jeho vzájemná spolupráce se svědkyní A. M. S. a svědkem M. Š. nedosahovala nezbytné míry sofistikovosti a koordinace. Mezi jeho osobou, svědkyní A. M. S. a svědkem M. Š. totiž podle obviněného nedošlo k rozdělení rolí, nebyla mezi nimi žádná hierarchie a nedocházelo mezi nimi k rozdělování zisku z trestné činnosti. Obviněný podle svého tvrzení představoval jak pro svědkyni A. M. S. tak pro svědka M. Š. pouze jednu z mnoha osob, s nimiž tito obchodovali, přičemž obviněný se nikterak necítil být členem organizované skupiny. Obviněný nadto předestírá též argumentaci vedoucí k hypotetické možnosti, že by nebyl členem organizované skupiny, nýbrž se svého jednání dopustil pouze ve spojení s již existující organizovanou skupinou, ovšem takováto argumentace je pro posouzení jeho věci zcela irelevantní, jelikož podle závěrů soudů nižších stupňů byl členem organizované skupiny, kterou tvořil společně se svědkyní A. M. S. a svědkem M. Š.

30. Obviněný v rámci této námitky zpochybnil rovněž skutkový stav, když tuto část své dovolací argumentace založil na tvrzení, že si nebyl vědom skutečnosti, že léčiva, jež mu dodávala svědkyně A. M. S., byla dovážena z území Polské republiky. Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že daná část námitky po obsahové stránce primárně nezpochybňuje právní posouzení dotčeného skutku, nýbrž se jejich prostřednictvím obviněný domáhá přijetí jím nabízených (a pro něho výhodnějších) verzí skutkových zjištění, z kterých pak vyvstávají pochybnosti o právní kvalifikaci žalovaného skutku. Takovéto námitky je však třeba v řízení před Nejvyšším soudem označit za zcela irelevantní, a to v souladu s tím, co již Nejvyšší soud uvedl výše k námitkám, kterými obviněný brojil proti skutkovým závěrům soudu prvního stupně stran výroby drogy jeho osobou.

31. Nejvyšší soud nad rámec odkazu na své výše uvedené závěry ohledně neexistence pochybností o správnosti skutkových závěrů k danému uvádí, že ani skutečnost, že obviněný P. H. přebíral léčiva určená k výrobě drogy již vyloupaná z tzv. blistrů, bez příbalových letáků a na území České republiky, nemůže zpochybnit závěr o jeho vědomí ohledně působení organizované skupiny na území Polské republiky. Již samotná skutečnost, že obviněný je, a to s ohledem na jeho trestní minulost, jakož i jeho vlastní vyjádření, osobou znalou drogového prostředí, svědčí o jeho znalosti faktu, že jím odebíraná léčiva pro výrobu pervitinu nejsou na území České republiky volně k dostání. Obviněný si taktéž podle závěrů soudu prvního stupně obsažených v odůvodnění jeho rozhodnutí krátce poté, co v důsledku zahájení trestního stíhání přišel o zdroj léčiv z Polska, pokusil zajistit si náhradní zahraniční zdroj léčiv v Bosně a Hercegovině. I tato skutečnost tak dokládá jeho vědomí o faktické nemožnosti získání většího množství léčiv nezbytných pro výrobu pervitinu na území České republiky. Podle skutkových závěrů soudu prvního stupně přitom obviněnému byl za účelem získání značného množství prekurzoru svědkem M. Š. zprostředkován dovoz léků polsky hovořící svědkyní A. M. S. Za tato léčiva přitom obviněný neplatil pouze v české měně a pervitinem, nýbrž i v eurech. Svědkyně A. M. S. přitom používala při předání léků osobní motorové vozidlo s polskou registrační značkou, jak vyplývá z odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, v němž je shrnut výsledek sledování této svědkyně ze dne 26. 9. 2017. Veškeré tyto skutečnosti tak ve svém souhrnu podle Nejvyššího soudu fakticky vylučují v dovolání přednesenou obhajobu obviněného, v níž předestírá svoji nevědomost o tom, že svědkyně A. M. S. působí na území Polské republiky, odkud také dovážela daná léčiva.

32. K námitce právního hodnocení stran naplnění znaků kvalifikované skutkové podstaty trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným, Nejvyšší soud uvádí, že zvlášť závažného zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 4 písm. c) tr. zákoníku se dopustí ten, kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekurzor nebo jed, a takový čin spáchá ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

33. Nejvyšší soud považuje za vhodné k uvedené problematice ve stručnosti a toliko v obecné rovině připomenout, že trestní zákoník výslovně nedefinuje pojem „organizovaná skupina“ (na rozdíl od pojmu „organizovaná zločinecká skupina“ ve smyslu § 129 tr. zákoníku), takže je jeho vymezení i nadále věcí soudní praxe a judikatury. Organizovanou skupinou se podle dosavadní judikatury rozumí sdružení nejméně tří trestně odpovědných osob, v kterém je provedena určitá dělba úkolů mezi jednotlivé členy sdružení a jehož činnost se v důsledku toho vyznačuje plánovitostí a koordinovaností, což zvyšuje pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu a tím i jeho škodlivost a závažnost. Organizovaná skupina nemusí mít trvalejší charakter, proto lze tímto způsobem spáchat i jen ojedinělý trestný čin. Současně se nevyžaduje výslovné přijetí za člena organizované skupiny nebo výslovné přistoupení člena k takové skupině, když zcela postačí, že se pachatel fakticky a neformálně (třeba i jen konkludentně) včlenil do skupiny a aktivně se podílel na její činnosti. Pro účast na organizované skupině není rovněž třeba, aby obviněný znal veškeré osoby podílející se na její činnosti nebo jejich úkoly, když naopak postačuje, že se svým jednáním začlení

do takovéto koordinované činnosti a je obeznámen s jejím účelem (k tomu viz blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 11 Tdo 1010/2016). Tomu, aby pachatel spáchal trestný čin jako člen organizované skupiny, resp. ve spojení s organizovanou skupinou, rovněž nebrání skutečnost, že se nepodařilo zjistit totožnost všech členů organizované skupiny (k tomu blíže viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2010, sp. zn. 8 Tdo 940/2010, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2017, sp. zn. 11 Tdo 267/2017). O organizovanou skupinu působící ve více státech jde tehdy, pokud působí nejméně ve dvou státech, a to případně včetně České republiky (k tomu viz blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 8. 2015, sp. zn. 11 Tdo 504/2015). Pro trestný čin spáchaný organizovanou skupinou je typické, že při plánovitém a promyšleném rozdělení úkolů mezi její členy dochází ze strany některých členů jen k dílčím jednáním, která se sama o sobě jeví jako méně závažná, a to jak z hlediska své povahy, tak z hlediska příčinného významu pro způsobení následku (k tomu viz blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 6. 2017, sp. zn. 7 Tdo 678/2017). Rozdělení úkolů mezi více spolupachatelů je předpokladem toho, aby po spojení všech dílčích činností jednotlivých spolupachatelů bylo dosaženo zamýšleného cíle snáze a spolehlivěji. To, že jednání některého z členů takové skupiny se jeví jako jednání méně závažné (posuzováno jak z hlediska jeho povahy, tak i příčinného významu pro způsobení následku), nemůže mít samo o sobě vliv na závěr, že jde o čin spáchaný členy organizované skupiny. Zákonnou dikcí „ve spojení“, obsaženou v § 283 odst. 4 písm. c) tr. zákoníku, jsou postiženy i volnější formy vztahu pachatele k uvedené skupině, než je jeho členství ve skupině, a není tak nutno detailně prokazovat naplnění pojmu členství v organizované skupině (k tomu viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2015, sp. zn. 6 Tdo 193/2015, a ze dne 9. 10. 2013, sp. zn. 6 Tdo 526/2013). K naplnění dané kvalifikované skutkové podstaty přitom může dojít i pouhou spoluprací s organizovanou skupinou, jež působí ve více státech, z nichž jedním je i Česká republika.

34. Ke znaku „člen organizované skupiny“ se vzhledem k povaze této zvlášť přitěžující okolnosti musí vztahovat zavinění ve formě úmyslu (§ 15, § 17 tr. zákoníku, viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1604; přiměřeně též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 10. 2013, sp. zn. 5 Tdo 826/2013-I.).

35. Promítne-li Nejvyšší soud shora připomenuté závěry z dosavadní rozhodovací praxe do poměrů nyní projednávané trestní věci, je třeba konstatovat, že námitky obviněného jsou zjevně neopodstatněné a právní posouzení jeho jednání soudy nižších stupňů jako „spáchaného ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech“ je zcela namístě. V nyní posuzované věci soud prvního stupně přílehlavě upozornil na všechny relevantní aspekty ústící v přesvědčivý závěr o existenci organizované skupiny působící ve více státech, jimiž se rozumí nejméně dva státy, přičemž znak „více států“ byl v daném případě naplněn tím, že skupina působila na území České republiky a Polské republiky, protože se její členové dopouštěli svého jednání na území obou těchto států. Stran vyžadovaného znaku zapojení nejméně tří osob lze konstatovat, že v daném případě šlo o evidentní zapojení více než tří osob za současného vzájemného rozdělení jejich úloh, přičemž právě dělba těchto úloh zajišťovala úspěšnější dokonání činu. Pro rozdělení úloh přitom není podstatné, že mezi sebou členové skupiny neměli hierarchické postavení, a nebyli tedy ve vztahu podřízenosti a nadřízenosti. Jednání

obviněného a samostatně stíhaných svědků totiž zcela jednoznačně naplňuje výše uvedené znaky, neboť obviněný P. H. společně se svědkyní A. M. S. a svědkem M. Š. vytvořili organizovanou skupinu, s níž byly spojeny také další neustanovené osoby. Tato organizovaná skupina zajišťovala dlouhodobě (a to po dobu delší než jeden rok) ve větším objemu dovoz léčiv nezbytných k výrobě pervitinu na území České republiky, které byly zajištěny svědkyní A. M. S. na území Polska, načež k jednotlivým předáním docházelo po domluvě zprostředkované svědkem M. Š., přičemž obviněný P. H. zajišťoval na území České republiky společně s dosud neustanovenými osobami výrobu pervitinu, jehož část poskytoval společně s úhradami ceny léčiva mimo jiné i výše uvedeným svědkům, zatímco zbylou část nezjištěným způsobem dále distribuoval. Svědek M. Š. se přitom nepodílel pouze na zprostředkování drogy, nýbrž obviněného též vozil k nemovitostem, kde docházelo k výrobě pervitinu, stejně jako vozil i další neustanovené osoby podílející se na výrobě a předměty nezbytné k výrobě drogy. Ve vztahu k obviněnému P. H. oba nižší soudy obsáhle odůvodnily, v čem konkrétně je spatřována činnost organizované skupiny, jakož i podíl obviněného na ní, proč neuvěřily jeho obhajobě a z jakých důvodů mají za to, že byl tímto jednáním naplněn znak kvalifikované skutkové podstaty ve smyslu § 283 odst. 4 písm. c) tr. zákoníku.

36. Celá skupina přitom vykazovala takovou míru plánovitosti své činnosti, že dané okolnosti zvyšovaly pravděpodobnost úspěšného provedení činu a tím i jeho nebezpečnost pro společnost. Jestliže tedy bylo v nyní projednávaném případě důkazy provedení v odpovídajícím rozsahu (zejména svědeckými výpověďmi, protokoly o sledování, odbornými vyjádřeními z oboru kriminalistika, chemie a daktyloskopie, protokoly o provedení domovních prohlídek a protokoly o provedení prohlídek jiných prostor) dostatečným způsobem prokázáno, že obviněný P. H. spolu se svědkyní A. M. S. a svědkem M. Š. prostřednictvím konspirativní komunikace, kterou zprostředkoval svědek M. Š., zajišťovali dovoz léčiva nezbytného pro výrobu pervitinu do České republiky, kde obviněný P. H. z těchto léků následně vyráběl pervitin, jenž kromě distribuce dalším osobám poskytoval též oběma jmenovaným svědkům. Každá z těchto osob přitom profitovala z dílčích činností, kterými se podílela na chodu celé skupiny, přičemž obviněný P. H. nehradil sjednanou cenu za předaná léčiva vždy při jejich předání, nýbrž tak činil i zpětně, takže si všichni museli být vědomi toho, jaké úkoly každý z nich při této spolupráci zajišťuje. Za tohoto stavu je tedy správný rovněž závěr soudů obou nižších stupňů o naplnění subjektivní stránky daného trestného činu v podobě úmyslu přímého ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, a to i ve vztahu k naplnění zákonných znaků kvalifikované skutkové podstaty trestného činu podle § 283 tr. zákoníku.

37. Nejvyšší soud proto ve vztahu k této části dovolací argumentace obviněného nemůže jinak než uzavřít, že právní posouzení stran naplnění daného kvalifikačního znaku soudem prvního stupně i odvolacím soudem zcela odpovídá jeho ustálené rozhodovací praxi, a jako takovému mu tedy nelze nic vytknout.

38. Protože Nejvyšší soud, jak je podrobně uvedeno shora, v napadených rozhodnutích obou nižších soudů, popřípadě v jejich postupu v rámci řízení, které předcházelo vydání těchto rozhodnutí, neshledal porušení zákona ve smyslu uplatněných dovolacích důvodů, ani jiného důvodu dovolání uvedeného v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř.,

nemohl být naplněn ani obviněným výslovně neuplatněný (nicméně implicitně jím vyjádřený) dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř.

39. S ohledem na výše uvedené dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovoláním napadeným rozhodnutím vrchního soudu ani jemu předcházejícím postupem nedošlo k porušení zákona ve smyslu dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř. Jelikož bylo dovolání obviněného P. H. dovolacím soudem shledáno zjevně neopodstatněným, postupoval Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. a jím podané dovolání odmítl.

č. 43

č. 43

Pokud nájemci bytu měli s pronajímatelem uzavřené platné nájemní smlouvy, podle nichž mu řádně platili zálohy za služby (za dodávky vody a tepla), byl obviněný jako pronajímatel podle smluv o dodávkách vody a o dodávkách tepla povinen hradit zálohy za tyto služby jejich poskytovateli. Jestliže pronajímatel tuto povinnost úmyslně neplnil a v důsledku toho došlo k přerušení dodávek tepla a vody nájemcům bytu, tak za splnění dalších zákonných podmínek může tímto jednáním naplnit skutkovou podstatu přečinu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku.

Ani případný spor mezi pronajímatelem a poskytovatelem služeb (tj. dodávek tepla a vody) týkající se otázky započtení pohledávek, nemohl zprostit obviněného, jakožto pronajímatele, této povinnosti.

Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru

§ 208 odst. 2 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2020, sp. zn. 4 Tdo 27/2020, ECLI:CZ:NS:2020:4.TDO.27.2020.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného P. N. proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. 6. 2019, sp. zn. 3 To 198/2018, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 11 T 139/2015.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 14. 12. 2017, sp. zn. 11 T 139/2015, byl obviněný P. N. (dále jen obviněný, popřípadě dovolatel) uznán vinným přečinem neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku a přečinem útisku podle § 177 odst. 1 tr. zákoníku, kterých se podle skutkové věty výroku o vině daného rozsudku dopustil tím, že v období od 19. 8. 2008

do 2. 5. 2013 vystupoval a fakticky jednal jako jediný jednatel obchodní společnosti U.-I. a v období od 3. 5. 2013 do 30. 3. 2015 jednal jako jediný jednatel obchodní společnosti U.-I., která byla v rozhodné době výlučným vlastníkem domu č. p. XY situovaném v ulicích XY a XY v XY, ve vztahu k nájemcům domu nerespektoval platné nájemní smlouvy nájemců N. P., L. Š., K. L. a M. W., opravňující je užívat jejich byty v uvedeném domě, a v úmyslu zabránit uvedeným nájemcům v řádném a nerušeném užívání těchto bytů, a dosáhnout tak zrušení jimi uzavřených nájemních smluv a jejich následného odstěhování z domu společně s osobami s nimi byty oprávněně obývajících, znemožnil nájemcům řádně užívat jejich byty tím, že přestože poskytování služeb spojených s užíváním bytů je zohledněno v poplatcích uvedených v nájemních smlouvách, neučinil žádné nezbytné kroky směřující k obnovení a zajištění řádných dodávek teplé a studené vody do jednotlivých bytů, když dodávka studené vody byla zajištěna v domě na XY v XY pouze prostřednictvím zahradní hadice natažené ze sklepních prostor domu přes výtahovou šachtu do 3. nadzemního podlaží na chodbu před dveře bytu K. L. a dodávka studené vody v domě na ulici XY v XY nebyla zajištěna, jelikož ze zahradní hadice natažené ze sklepních prostor tohoto domu přes výtahovou šachtu do 3. nadzemního podlaží voda netekla, přestože studená voda byla do komerčních prostor domu dodávána prostřednictvím rozvodů vody v domě. Dále obviněný neučinil úmyslně žádné nezbytné kroky k zajištění a obnovení řádných dodávek tepla do jednotlivých bytů, takže dodávky tepla byly řešeny elektrickými přímotopy, které byly dodány do bytu M. W. v roce 2013 v počtu 4 kusů, z nichž jeden byl nefunkční, v roce 2012 v počtu 2 kusů do bytu K. L., tedy způsobem vytápění mnohem finančně a fyzicky náročnějším, nekomfortním a zejména zdravotně nevyhovujícím, navíc dodané přímotopy byly nedostačující k vytopení jednotlivých bytů a zvýšené náklady na vytápění museli hradit nájemci z vlastních prostředků, přestože byla mimo jiné uložena povinnost zajistit dodávku tepla do bytu poškozené M. W. rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 22. 10. 2010, sp. zn. 60 C 361/2008, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 8. 11. 2011, sp. zn. 71 Co 150/2011. Od roku 2006 pak obviněný neprováděl vyúčtování nájmů a služeb spojených s užíváním bytu, nezajišťoval úklid ve společných prostorách domu, nezprovoznil výtah, nezajistil plně funkční osvětlení společných prostor a dále v domě na ulici XY v XY nenainstaloval odstraněné poštovní schránky, které se zde v minulosti nacházely, a takto jednal i přesto, že byl opakovaně upozorňován na uvedené nedostatky písemně a ústně nájemci bytů v uvedeném domě a vyzván k jejich odstranění, přičemž uvedení nájemci řádně hradili nájem i platby za služby spojené s užíváním bytů. Proto z důvodu neposkytování služeb spojených s užíváním bytů následně M. W. v prosinci roku 2013 jednostranně snížila stanovené nájemné, N. P. nejprve v březnu 2010 jednostranně snížila částku určenou na platby za služby spojené s užíváním bytu a poté v říjnu roku 2012 jednostranně snížila platby za nájem i za služby spojené s užíváním bytu, K. L. přestal hradit platby za služby spojené s užíváním bytu od ledna roku 2009 a L. Š. přestal hradit nájemné i platby za služby zcela, když přestala být v roce 2008 dodávána i studená voda. Tímto svým kumulovaným jednáním obviněný znemožnil nájemcům řádné užívání bytů, spočívající zejména v koupání, mytí, praní prádla, dodržování základních hygienických potřeb, a tím i důstojnou existenci, když mezi uvedenými nájemníky byla i osoba vysokého věku a špatného zdravotního stavu, a to K. L., přičemž v důsledku nemožnosti řádného užívání bytů museli uvedení nájemci vyvinout zcela nepřiměřené úsilí spočívající v zátěži při

vycházení schodů do vyšších pater a přenášení vody z chodby do bytů a dále znemožnil bezpečný pohyb nájemců ve společných a pouze částečně osvětlených prostorách domu a nemožnost jiného než nákladného a dlouhodobého právního řešení vzniklé situace byla u nájemců spojena se zvýšeným psychickým úsilím a v neposlední řadě i vynaložením zvýšených finančních částek spojených s nákupem vody, jakož i překonáním dlouhodobého psychického nátlaku na jejich osoby, včetně nezanedbatelných nákladů právního zastoupení, a to vše ke škodě poškozených N. P., M. W., L. Š., K. L.

2. Okresní soud v Ostravě uložil za uvedené přečiny obviněnému podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný trest odnětí svobody v trvání 14 měsíců, jehož výkon mu podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 2 roků a 6 měsíců.

3. Proti citovanému rozsudku Okresního soudu v Ostravě podali odvolání obviněný a poškozené N. P. a M. W. Obviněný zaměřil své odvolání proti všem výrokům rozsudku. O podaných odvoláních rozhodl Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 4. 6. 2019, sp. zn. 3 To 198/2018, tak, že je podle § 256 tr. ř. zamítl.

Č. 43

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti tomuto usnesení Krajského soudu v Ostravě podal obviněný prostřednictvím svého obhájce dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jelikož skutek, pro který byl odsouzen, byl nesprávně právně posouzen.

5. Obviněný namítl, že byl pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Pardubicích ze dne 16. 4. 2010, sp. zn. 2 T 62/2009, uznán vinným jednak přečinem útisku podle § 237 trestního zákona č. 140/1961 Sb., účinného do 31. 12. 2009 (dále ve zkratce "tr. zák."), a jednak trestným činem neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 249a odst. 2 tr. zák., za které mu byl ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 13 To 254/2010, uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání 1 roku s podmíněným odkladem na zkušební dobu v trvání 2 roků. Skutková věta tohoto rozsudku popisuje jeho jednání na stejném místě, ovšem v období od března 2006 do 18. 8. 2008, když následek i způsob jednání jsou naprosto totožné s popisem skutku v rozsudku Okresního soudu v Ostravě ze dne 14. 12. 2017, sp. zn. 11 T 139/2015, jiné je jen období (od 19. 8. 2008 do 2. 5. 2013). Podle názoru dovolatele již nelze jeho jednání od 19. 8. 2008 do 2. 5. 2013 posuzovat, že má příčinnou souvislost s následky zde popsány, když již v předchozím rozhodnutí Okresního soudu v Pardubicích bylo pravomocně rozhodnuto o jeho vině. Podle dovolatele byl tedy podruhé odsouzen pro týž skutek, takže v dané věci měla být použita zásada, že nikdo nesmí být trestně stíhán opětovně pro týž skutek, neboť zde vznikla překážka věci pravomocně rozhodnuté a v této trestní věci mělo být trestní stíhání zastaveno podle § 11 odst. 1 písm. h) tr. ř.

6. Současně dovolatel namítá, že v období od 25. 4. 2008 do 3. 5. 2013 nebyl jednatelem obchodní společnosti U.-I., a nemohl tedy fakticky učinit nezbytné kroky k tomu, aby byly do domu obnoveny a zajištěny řádné dodávky teplé a studené vody.

7. Proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. 6. 2019, sp. zn. 3 To 198/2018, podal obviněný následně prostřednictvím dalšího obhájce doplnění dovolání s poukazem

na důvody podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. ve spojení s § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jelikož skutek, pro který byl odsouzen, byl nesprávně právně posouzen již soudem prvního stupně, a přesto odvolací soud zamítl jeho odvolání.

8. Obviněný tvrdí, že v daném případě jde o věc pravomocně odsouzenou a jeho pravomocným odsouzením rozsudkem Okresního soudu v Ostravě došlo k porušení zásady „*ne bis in idem*“ a že jeho trestní stíhání měl odvolací soud zastavit podle § 11 odst. 1 písm. h) tr. ř. Současně zdůrazňuje, že následek nastal v důsledku jednání jiného subjektu, a trvá na tom, že on, resp. obchodní společnost U.-I. setrvala na postoji, který v dané věci zastává od počátku celé věci, protože má za to, že její závazky vůči dodavateli tepla a vody byly splněny započtením a že to byl právě dodavatel tepla, kdo porušil své povinnosti, když odpojil dům od dodávek a způsobil tak škody na daném domě. Současně má za to, že v jeho věci lze přiměřeně užít závěry z nálezu Ústavního soudu ze dne 18. 9. 1995, sp. zn. IV. ÚS 81/95. Tím, že setrval na své projevované vůli neuhradit platby za služby, když ke splnění závazku k úhradě těchto služeb došlo započtením, podle jeho názoru jde stejně jako v uvedeném nálezu o stejný následek, a tedy o totožný, a nikoliv nový skutek. Tuto totožnost nemůže narušit změna v jednotlivých okolnostech, které skutek individualizují.

9. Dovolatel opětovně namítl, že v období od 19. 8. 2008 do 2. 5. 2013 nebyl oprávněn aktivně jednat za obchodní společnost U.-I. (vlastníka domu), takže mu nelze přičítat jednání uvedené v napadených rozhodnutích, toto lze vyčítat pouze samotné obchodní společnosti. Z pohledu této argumentace odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci vedené pod sp. zn. 21 Cdo 2646/2016 (v období od 25. 4. 2008 do 21. 2. 2012 nesplňoval podmínky pro výkon funkce jednatele) či Krajského soudu v Ostravě ve věci vedené pod sp. zn. 71 Co 332/2013 (nebyl oprávněn podepsat za společnost výpověď z nájmu bytu dne 16. 5. 2008, neboť v této době nebyl jednatelem obchodní společnosti). Podle obviněného tedy nebyl způsobilým subjektem trestného činu, není u něj dáno zavinění a chybí také materiální stránka trestného činu. Zdůrazňuje i skutečnost, že orgány činné v trestním řízení, jakož i poškození si museli být vědomi toho, že od 28. 5. 2010 není oprávněn jednat za zmíněnou obchodní společnost, a nemohl tak činit aktivní kroky k tomu, aby zajistil řádné dodávky tepla, provádět vyúčtování nájemného a plateb za služby spojené s užíváním bytu, zajišťovat úklid společných prostor, zprovoznit výtah, zajistit osvětlení chodeb apod.

10. Následně dovolatel upozornil na odůvodnění napadeného rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě, podle něhož obviněný po celé inkriminované období prokazatelně jednal s obchodní společností D. i s nájemci bytů v domě, vždy používal svůj podpis i razítko obchodní společnosti U.-I., přičemž soud prvního stupně důvodně poukázal na rozsáhlé materiály, z nichž vyplývá, že obviněný vždy *de iure i de facto* jednal a vystupoval jako jednatel obchodní společnosti U.-I., takže lze stěží uvěřit obviněnému, že byť by chtěl a měl popřípadě zájem provést jakékoli úpravy či dát do pořádku obnovení dodávky tepla a teplé vody v dané nemovitosti, nemohl tak činit, neboť za období od 25. 4. 2008 do 3. 5. 2013 byl vymazán z obchodního rejstříku, ale fakticky jednal a vystupoval jako jednatel obchodní společnosti. Obviněný považuje toto hodnocení za rozporné s kogentní právní úpravou upravující jednání za obchodní společnost, stejně jako s rozsáhlou judikaturou zabývající se jednáním obchodní společnosti,

kteří se může dít pouze prostřednictvím statutárních orgánů, případně zmocněných zástupců obchodní společností. Soudy tedy zaměnily právní hodnocení s otázkou důvěryhodnosti obhajoby, přičemž při právním hodnocení soudy nerespektovaly kogentní korporátní právní úpravu.

11. S odkazem na princip materiální publicity obviněný namítl, že pokud by v období od 28. 5. 2010 do 3. 5. 2013 jednal jménem obchodní společnosti U.-I., nemohlo by takové jednání platně zavázat uvedenou společnost a současně by si při jednání s ním musel každý být vědom toho, že k jednání za společnost není oprávněn.

12. K závěru krajského soudu o tom, že obviněný sice na podkladě soudního rozhodnutí pozbyl funkci jednatele, avšak byl jediným společníkem ve společnosti, dovolatel namítá, že není společníkem obchodní společnosti U.-I. nejpozději od 24. 4. 2006. Následně zdůrazňuje, že způsobilým subjektem by mohla být pouze samotná obchodní společnost U. I., kterou je v souladu se zákonem č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, možno stíhat od 1. 1. 2012, přičemž pokud orgány činné v trestním řízení tuto skutečnost opomněly a stíhaly pouze jeho, jde o zásadní pochybení, které má za následek nezákonné rozhodnutí ve věci.

č. 43

13. Obviněný dále konstatuje, že v dané věci není možné dovodit subjektivní stránku trestného činu, tedy úmysl obviněného. Naopak podle dovolatele z provedeného dokazování vyplývá závěr, že k odpojení tepla a teplé vody došlo ze strany poskytovatele těchto služeb neoprávněně, přičemž poskytovatel se snažil neoprávněně donutit obchodní společnost U. I. fakticky podruhé splnit závazky, které již zanikly zápočtem. Podle názoru dovolatele měl povinnost vůči nájemcům dodavatel tepla a teplé vody, nikoliv on. Na podporu závěru, že ve věci nebyl dán jeho úmysl bránit nájemcům v řádném užívání bytů, dovolatel zmiňuje výpověď poškozené M. W. ve věci vedené u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 51 EXE 11224/2012 a výpověď M. C. v daném trestním řízení, z nichž je zjevné, že jim byl nabízen náhradní byt po dobu rekonstrukce, avšak tento náhradní byt poškozená odmítla, a sama tak přispěla k tomu, že doposud nedošlo k obnovení stavu tak, jak je požadováno ve skutkové větě rozsudku soudu prvního stupně.

14. Dovolatel rovněž namítá, že není naplněna ani objektivní stránka trestného činu, neboť následek nastal pouze v důsledku neoprávněného aktivního jednání dodavatele tepla a teplé vody ve spojení s negativním postojem nájemců, nikoliv jeho jednáním. V tomto směru následně obviněný velmi podrobně rozvádí okolnosti, za kterých došlo k odpojení dodávek tepla a teplé vody.

15. V neposlední řadě dovolatel zmiňuje, že jeho jednání není možné vnímat jako protiprávní, neboť jím byl sledován legitimní cíl – úhrada pohledávek obchodní společnosti U. I. vůči obchodní společnosti D., resp. V., a v souladu s ustálenou judikaturou je tak nutno učinit závěr o neexistenci trestnosti činu s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe (viz např. nález Ústavního soudu ze dne 29. 4. 2014, sp. zn. I. ÚS 3113/13, usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 7. 2017, sp. zn. II. ÚS 1699/17). Jednání, které je obviněnému vytýkáno, postrádá společenskou škodlivost právě nad rámec škody, která mohla vzniknout poškozeným, přičemž i za takovou škodu nemůže odpovídat on sám, ale pouze a jedině obchodní společnost U.-I. jako vlastník dané

nemovitosti. Pokud se soudy nižších stupňů nezabývaly subsidiaritou trestní represe, porušily ústavní princip *nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*. Podle názoru obviněného soudy porušily i čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, neboť uplatňovaly trestněprávní represi tam, kde zákon jasně stanovil, že obviněný *ex lege* nebyl statutárním orgánem. Taktéž byl nucen činit něco, co mu zákon vůbec neukládá, v rozporu s čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, tj. dodávat jako fyzická osoba teplo tam, kde vlastníkem je obchodní společnost, ve které *ex lege* nemohl být statutárním orgánem. Namítá, že byl v konkrétním případě stíhán, resp. odsouzen jinak než z důvodu a způsobem, který stanoví zákon, když zákon a judikatura jasně stanovily, že obviněný nemohl jednat za obchodní společnost, což zakazuje čl. 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Současně má za to, že závěry soudů nižších stupňů jsou v rozporu s čl. 9 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, tj. zákazem nucených prací, neboť byl nucen činit něco, co dokonce zákon nepřipouštěl.

16. K dovolání obviněného se vyjádřil státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, který zastává názor, že námitka obviněného ohledně toho, že nebyl ve stíhaném období jednatelem obchodní společnosti, která vlastnila dané nemovitosti, a neměl tak faktický vliv na spáchání protiprávního jednání, směřuje do skutkových zjištění učiněných soudem prvního stupně. Tato námitka by mohla naplňovat vymezený dovolací důvod toliko tehdy, pokud by šlo o možný extrémní rozpor mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními. Avšak rozhodnutí v nyní projednávané věci takovým deficitem podle názoru státního zástupce netrpí.

17. Pokud jde o to, že podle názoru dovolatele byl rozhodnutím soudů nižších stupňů odsouzen pro totožný skutek, za který již byl uznán vinným rozsudkem Okresního soudu v Pardubicích ze dne 16. 4. 2010, sp. zn. 2 T 62/2009, který nabyl právní moci dne 28. 2. 2012, a vznikla tak překážka věci rozhodnuté a jeho trestní stíhání mělo být zastaveno ve smyslu § 11 odst. 1 písm. h) tr. ř., má státní zástupce za to, že ani tato námitka není podřaditelná pod dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Taková námitka by mohla být formálně podřazena pod dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. e), l) t. ř., nicméně podle názoru státního zástupce jde o argumentaci neopodstatněnou.

18. Ve vztahu k této námitce státní zástupce připomíná ustanovení § 11 odst. 1 písm. h) a § 12 odst. 11 tr. ř. také to, co právní nauka označuje za jeden skutek, tedy všechny ty projevy vůle pachatele navenek, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou zahrnuty zaviněním. Státní zástupce uvádí vymezení trvajícího trestného činu, tedy že jde o takový čin, kterým pachatel vyvolá protiprávní stav, jež následně udržuje, přičemž tento stav může trvat sebedéle, neboť zákonodárce postihuje především udržování protiprávního jednání. Zdůrazňuje, že podle § 12 odst. 11 tr. ř. sdělení obvinění ukončuje jeden trvající trestný čin a odděluje ho od dalšího takového trestného činu. To je v souladu i s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu, podle které ustanovení § 12 odst. 11 tr. ř., podle něhož v případech, že obviněný pokračuje v jednání, pro které je stíhán, i po sdělení obvinění, posuzuje se takové jednání od tohoto úkonu jako nový skutek, přičemž toto dopadá rovněž na trvající trestný čin. Sdělení obvinění tedy přerušuje páčání tohoto trestného činu a tvoří předěl,

od kterého se další jednání posuzuje jako samostatný skutek (vše viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2014, sp. zn. 15 Tdo 887/2014).

19. Podle státního zástupce je zřejmé, že přečin neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku, jakož i přečin útisku podle § 177 odst. 1 tr. zákoníku jsou trestnými činy trvajícemi (viz i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. 7 Tdo 1164/2006). Sdělením obvinění dne 18. 8. 2008, kdy bylo obviněnému P. N. doručeno usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 1. 7. 2008 ve věci, v níž byl následně pravomocně odsouzen rozsudkem Okresního soudu v Pardubicích ze dne 16. 4. 2010, sp. zn. 2 T 62/2009, došlo k ukončení tohoto „prvního“ trvajícího trestného činu. Protiprávní jednání, jehož se tedy obviněný na základě pravomocného rozsudku Okresního soudu v Ostravě ze dne 14. 12. 2017, sp. zn. 11 T 139/2015, dopouštěl ode dne 19. 8. 2008 do dne 2. 5. 2013, bylo tedy soudem prvního stupně i odvolacím soudem správně posouzeno jako nový samostatný skutek právně posouzený jako dva shora uvedené trvajíc trestné činy.

č. 43

20. K výtkám obviněného státní zástupce ještě doplňuje, že nesouhlasí s názorem dovolatele, že jednání, které zapříčinilo přetrvávající následek, neprobíhalo v období, které postihuje napadené usnesení, a že byla zachována totožnost uvedených skutků, a to jak v jednání, tak i v následku. Porovnáním skutků podle výroků rozsudků Okresního soudu v Pardubicích ze dne 16. 4. 2010, sp. zn. 2 T 62/2009, a Okresního soudu v Ostravě ze dne 14. 12. 2017, sp. zn. 11 T 139/2015, je zřejmé, že tyto se odlišují nejen v době spáchání jednání obviněného, ale i ve formě jednání obviněného, když v rozsudku Okresního soudu v Pardubicích jde o aktivní konání, kterým skutečně vyvolal trvajíc protiprávní stav, a v rozsudku Okresního soudu v Ostravě jde o formu opomenutí, kdy již protiprávní stav pasivně úmyslně udržoval. Státní zástupce konstatuje, že trestný čin neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku může být spáchán opomenutím, a jde tak o nepravý omisivní delikt, a to iz pohledu judikatury Nejvyššího soudu (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. 7 Tdo 1164/2006, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2004, sp. zn. 7 Tdo 191/2004). V daném případě pak obviněný v souladu s dikcí § 112 tr. zákoníku opomenul konání, k němuž byl povinen zejména na základě tehdy účinného zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, (viz např. jeho § 687) a na základě platných nájemních smluv uzavřených s poškozenými. Skutek, o kterém rozhodl Okresní soud v Pardubicích, tedy není totožným skutkem se skutkem, o kterém rozhodl Okresní soud v Ostravě.

21. V závěru vyjádření k dovolání státní zástupce navrhl Nejvyššímu soudu, aby podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné.

III.

Přípustnost dovolání

22. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání obviněného je přípustné [§ 265a odst. 1, 2 písm. h) tr. ř.], bylo podáno oprávněnou osobou a prostřednictvím obhájce, tedy podle § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř. a v souladu s § 265d odst. 2 tr. ř., přičemž lhůta k podání dovolání byla ve smyslu § 265e tr. ř. zachována a dovolání splňuje i obsahové náležitosti (§ 265f tr. ř.).

IV.

Důvodnost dovolání

23. Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo dále nutno posoudit, zda námitky vznesené obviněným naplňují jím uplatněné zákonem stanovené dovolací důvody, jejichž existence je současně nezbytnou podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 tr. ř.

24. Důvodem dovolání podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. je existence vady spočívající v tom, že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 1 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí, nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. Citovaný dovolací důvod tedy dopadá na případy, kdy došlo k zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku bez věcného přezkoumání rozhodnutí, a procesní strana tak byla zbavena přístupu ke druhé instanci, nebo byl-li zamítnut řádný opravný prostředek, ačkoliv již v předcházejícím řízení byl dán dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. V posuzované věci přichází v úvahu tato druhá varianta.

25. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Dovolací soud musí – s výjimkou případu tzv. extrémního nesouladu – vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání a následku v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

26. Vzhledem ke konkrétnímu obsahu uplatněné dovolací argumentace je možno konstatovat, že obviněný uplatnil námitky částečně právně relevantním způsobem, když za takovou lze považovat námitky stran porušení zásady subsidiarity trestní represe a nepřípustnosti trestního stíhání.

27. Obviněný především uplatňuje námitku, že jeho trestní stíhání je nepřípustné, přičemž výslovně odkazuje na ustanovení § 11 odst. 1 písm. h) tr. ř. a na zásadu *ne bis in idem*. Podle § 11 odst. 1 písm. h) tr. ř. nelze trestní stíhání zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, proti tomu, proti němuž dřívější stíhání pro týž skutek skončilo pravomocným rozsudkem soudu nebo bylo rozhodnutím soudu nebo jiného oprávněného orgánu pravomocně zastaveno, jestliže rozhodnutí nebylo v předepsaném řízení zrušeno. Jde o vyjádření pravidla *ne bis in idem*. Ustanovení čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, nadepsané „*Ne bis in idem*“, v českém překladu publikovaném ve Sbírce zákonů zní: „Nikdo nemůže být stínán nebo potrestán v trestním řízení podléhající pravomoci téhož státu za trestný

čin, za který již byl osvobozen nebo odsouzen konečným rozsudkem podle zákona a trestního řádu tohoto státu“. Tento princip vychází rovněž z čl. 40 odst. 5 Listiny základních práv a svobod, podle kterého nikdo nemůže být trestně stíhán za čin, pro který již byl pravomocně odsouzen nebo zproštěn obžaloby. Tato zásada však nevylučuje uplatnění mimořádných opravných prostředků v souladu se zákonem.

28. Předně považuje Nejvyšší soud za nutné k této námitce obviněného uvést, že není podřaditelná pod zvolený dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ale mohla by být formálně podřaditelná pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř., který sice výslovně v dovolání ani v jeho doplnění obviněný neuplatnil, nicméně z obsahu dovolání je zjevné, že ho uplatňuje. Přestože, jak již bylo naznačeno, tato námitka nebyla formálně zařazena pod správný dovolací důvod, považoval Nejvyšší soud za vhodné se s ní vypořádat po věcné stránce.

29. Při řešení uvedené problematiky je také třeba vzít v úvahu, jaké konkrétní trestné činy byly ve skutku, kterým byl obviněný v nyní projednávané věci uznán vinným, spatřovány. Šlo o přečiny podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku a § 177 odst. 1 tr. zákoníku. Zde je na místě uvést, že přečinu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo neoprávněně brání oprávněné osobě v užívání bytu, domu nebo nebytového prostoru. Přečinu útisku podle § 177 odst. 1 tr. zákoníku se pak dopustí osoba, která jiného nutí, zneužívá jeho tísně nebo závislosti, aby něco konal, opominul nebo trpěl. Nejvyšší soud považuje také za vhodné zdůraznit, že jednání chápe trestní zákoník v § 112 také jako opomenutí takového konání, k němuž byl pachatel povinen podle jiného právního předpisu, úředního rozhodnutí nebo smlouvy, v důsledku dobrovolného převzetí povinnosti konat nebo vyplývala-li taková jeho zvláštní povinnost z jeho předchozího ohrožujícího jednání anebo k němuž byl z jiného důvodu podle okolností a svých poměrů povinen.

30. Dále je nezbytné zmínit definici trvajících trestného činu a jeho procesně právní specifika. Trvajícím trestným činem je takový čin, kterým pachatel vyvolá protiprávní stav a ten pak udržuje. Podstatným rysem trvajících trestného činu je, že se zde postihuje právě ono udržování protiprávního stavu. U tohoto trestného činu musí trvat jednání, kterým se udržuje protiprávní stav. Vyvolání protiprávního stavu se může stát konáním i opomenutím (srov. § 112 tr. zákoníku). Udržování protiprávního stavu se pak zpravidla děje opomenutím, spočívajícím v tom, že pachatel takový stav neodstraní. Trvajícím podoba trestného činu není formou provedení trestného činu, která by tu někdy byla a jindy nebyla, nýbrž plyne ze zákona. Trvajícím trestným činům se posuzují jako jediné jednání, které trvá tak dlouho, pokud protiprávní stav je udržován. Mezníkem, který ukončuje jeden takovýto trestný čin od dalšího, je sdělení obvinění, neboť podle § 12 odst. 11 tr. ř. „pokračuje-li obviněný v jednání, pro které je stíhán, i po sdělení obvinění, posuzuje se takové jednání od tohoto úkonu jako nový skutek“. Pojmem pokračuje-li v jednání, se zde nerozumí jen „pokračování v trestném činu“, ale i „trestné činy trvajícím a hromadným“ (trestní řád hovoří o pokračování v jednání, kterým jsou i jednotlivé akty či útoky u trestných činů hromadných a udržování protiprávního stavu u trestných činů trvajících; jde tedy o širší pojem než pokračování v trestném činu). Rozhodující je okamžik, kdy podezřelému bylo obvinění skutečně

sděleno (okamžikem sdělení obvinění se po novele trestního řádu provedené zákonem č. 265/2001 Sb. rozumí z hlediska zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1, 2 tr. ř. až okamžik doručení usnesení o zahájení trestního stíhání obviněnému), nikoli např. okamžik, kdy bylo usnesení o zahájení trestního stíhání písemně vyhotoveno nebo nabylo právní moci (§ 160 odst. 7, § 140 a § 141 odst. 4 tr. ř.; viz rozhodnutí pod č. 49/1997-II. Sb. rozh. tr.). I když trestná činnost po sdělení obvinění plynule navazuje na předchozí, netvoří obě části jeden trestný čin (rozhodnutí pod č. 47/1967, č. 26/1977, č. 12/1984 a č. 28/1989 Sb. rozh. tr. již nejsou použitelná) - viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 168 až 170. Ostatně to je i v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu, podle které ustanovení § 12 odst. 11 tr. ř. dopadá rovněž na trvající trestný čin. Sdělení obvinění tedy přerušuje páčání tohoto trestného činu a tvoří předěl, od kterého se další jednání posuzuje jako samostatný skutek (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2014, sp. zn. 15 Tdo 887/2014).

31. Oba přečiny, pro které byl obviněný uznán vinným, jsou trestnými činy trvajícími (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. 7 Tdo 1164/2006). Pokud tedy bylo dne 18. 8. 2008 obviněnému sděleno obvinění doručením usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 1. 7. 2008 ve věci vedené u Okresního soudu v Pardubicích pod sp. zn. 2 T 62/2009, přičemž tato věc byla pravomocně skončena rozsudkem Okresního soudu v Pardubicích ze dne 16. 4. 2010, došlo tímto doručením sdělení obvinění k vytvoření mezníku, který odlišuje „první a druhý“ trvající trestný čin obviněného. Z uvedeného je tedy zřejmé, že obviněný nebyl dvakrát odsouzen pro stejnou věc, neboť Okresním soudem v Pardubicích byl obviněný odsouzen pro skutek trvající v období od března 2006 do 18. 8. 2008, kdežto Okresním soudem v Ostravě byl obviněný odsouzen pro skutek trvající v období od 19. 8. 2008 do 2. 5. 2013. Vzhledem k předělu sdělením obvinění ze dne 18. 8. 2008 posoudil Okresní soud v Ostravě správně jednání obviněného jako nový samostatný skutek, právně posouzený jako trvající trestný čin neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku a trvající trestný čin útisku podle § 177 odst. 1 tr. zákoníku. Proto lze uplatněnou argumentaci považovat za zjevně neopodstatněnou.

32. Argumentace dovolatele, že jednání, které zapříčinilo trvající následek, neprobíhalo v období, za které je postižen napadeným rozhodnutím, a proto byla zachována totožnost skutků z pohledu rozhodnutí Okresního soudu v Pardubicích s nyní projednávaným skutkem (jak v jednání, tak i v následku) je zcela lichá. Z rozhodnutí Okresního soudu v Pardubicích ze dne 16. 4. 2010, sp. zn. 2 T 62/2009, a Okresního soudu v Ostravě ze dne 14. 12. 2017, sp. zn. 11 T 139/2015, je zřejmé, že tyto se odlišují nejen v době spáchání jednání obviněného. Odlišná je i převažující forma jednání obviněného, když zatímco v rozsudku Okresního soudu v Pardubicích je jednání obviněného převážně ve formě aktivního konání, kterým skutečně vyvolal trvající protiprávní stav, v rozsudku Okresního soudu v Ostravě je jednání obviněného popsáno ve formě opomenutí, kdy již protiprávní stav záměrně pasivně úmyslně udržoval. Zde je třeba zdůraznit, že trestný čin neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo nebytovému prostoru lze podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku spáchat i opomenutím, když pak se jedná o nepravý omisivní delikt (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. 7 Tdo 1164/2006, nebo usnesení Nejvyššího

soudu ze dne 18. 2. 2004, sp. zn. 7 Tdo 191/2004). V projednávané věci se obviněný dopustil protiprávního jednání ve smyslu § 112 tr. zákoníku, když opomenul konat na základě uzavřených platných nájemních smluv a na základě zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ale i rozhodnutí soudů.

33. Proto ze shora uvedených důvodů shledal Nejvyšší soud, že v dané věci nerozhodovaly soudy nižších stupňů podruhé ve stejné věci, neboť se jednalo o dva různé skutky. Z uvedeného je tedy zjevné, že nedošlo k porušení zásady *ne bis in idem*, když pro řízení ve věci u Okresního soudu v Ostravě neexistovala překážka *exceptio rei iudicatae*. Současně je zjevné, že v řízení nebyly dány podmínky pro rozhodnutí podle § 11 odst. 1 písm. h) tr. ř.

34. Ve vztahu k námitce obviněného, že se skutku nemohl dopustit, protože v období od 19. 8. 2008 do 2. 5. 2013 nebyl oprávněn jednat za společnost U.-I. vlastníka předmětného domu, když nebyl jednatelem, je třeba uvést, že tato má procesní charakter, když směřuje do způsobu hodnocení důkazů soudů nižších stupňů a jako taková není podřaditelná pod zvolený dovolací důvod. Bez ohledu na tento závěr je třeba konstatovat, že tuto námitku již obviněný uplatnil v řízení před soudy nižších stupňů, přičemž tyto ji neignorovaly a vypořádaly se s ní a dovolací soud jejich závěry zcela akceptuje. Lze skutečně připustit, že obviněný sice pozbyl funkci jednatele ke dni 28. 5. 2008, což ovšem bylo vyznačeno v obchodním rejstříku až dva roky poté, přičemž nedošlo k ustanovení jiného jednatele, takže fakticky uvedená společnost neměla žádného jednatele. V tomto směru ovšem nelze pominout, že sám obviněný zpochybňoval oprávněnost postupu soudu ohledně jeho výmazu jako jednatele z obchodního rejstříku, když nelze ani přehlédnout, že v dalších úředních jednáních a korespondenci nadále jako představitel společnosti vystupoval a takto i fakticky jednal (viz např. výpověď z nájmu poškozené W., jednání se společností D.) Z uvedeného je tedy zjevné, že přestože obviněný formálně pozbyl způsobilost k výkonu funkce jednatele, avšak *de iure i de facto* navenek jednal a vystupoval jako jednatel společnosti, za kterou vedl soudní spory a nechal se zastupovat právním zástupcem a jako jednatel této společnosti vystupoval ve vztahu k třetím osobám. Jelikož obviněný fakticky vystupoval jako jednatel společnosti U.-I. není důvod přičítat udržování protiprávního stavu jiné osobě než jemu. Na místě je také zdůraznit, že tuto skutečnost soud prvního stupně vyjádřil ve skutku, kterým byl obviněný uznán vinným, když výslovně uvedl, že obviněný vystupoval a fakticky jednal jako jediný jednatel uvedené společnosti. Lze rovněž připustit, že obviněný v žalovaném období skutečně nebyl společníkem uvedené společnosti, neboť ke dni 24. 4. 2006 přestal být společníkem, ovšem v tomto směru je třeba poukázat na provedené důkazy, ze kterých vyplývá, že to byl právě obviněný, který v žalovaném období předmětnou společnost fakticky řídil a takto vystupoval ve vztahu k třetím subjektům. Lze tedy uzavřít, že námitka obviněného je neúvodná.

35. Navíc Nejvyšší soud uzavírá, že možností obviněného dopustit se trestného jednání, když v posuzovaném období nebyl jednatelem obchodní společnosti, se Nejvyšší soud v minulosti již zabýval, a to v usnesení ze dne 22. 5. 2013, sp. zn. 8 Tdo 431/2013, kde konstatoval, že vzhledem ke skutečnosti, že obviněný fakticky jako jednatel navenek vystupoval, nelze přičítat udržování protiprávního stavu jiné osobě než právě jemu.

36. Obviněný dále namítá, že subjektem způsobilým ke spáchání dané trestné činnosti by mohla být pouze samotná obchodní společnost U.-I., kterou je v souladu se zákonem č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, je možno stíhat od 1. 1. 2012, přičemž pokud orgány činné v trestním řízení tuto skutečnost opomněly a stíhaly pouze jeho, jde o zásadní pochybení, které má za následek nezákonné rozhodnutí ve věci. Nejvyšší soud považuje za vhodné tuto námitku, přestože není podřaditelná pod zvolený dovolací důvod z pohledu konkrétní dovolací argumentace a úvah obsažených v bodě 42. tohoto rozhodnutí, rozvést. Subjektem trestného činu se rozumí fyzická osoba, která svým jednáním naplnila všechny znaky jeho skutkové podstaty, ve všech jeho zákonných formách, jsou-li trestné (viz KRATOCHVÍL, V. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 219). Vzhledem k přijetí zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, může být subjektem trestného činu i právnická osoba. Podle tohoto zákona ve znění účinném od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2013 nebylo možné obchodní společnost U.-I. stíhat, neboť citovaný zákon v ustanovení § 7 obsahoval taxativní výčet trestných činů, za které bylo možné právnickou osobu stíhat, a to formou pozitivního výčtu, avšak trestný čin neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 tr. zákoníku či trestný čin útisku podle § 177 tr. zákoníku nebyl v tomto ustanovení obsažen. Je tedy zjevné, že obchodní společnost U. I. S ohledem na časové rozmezí páchaní dané trestné činnosti nebylo možné v tomto případě pro uvedené přečiny stíhat. Navíc skutečnost, že by snad bylo možno stíhat za daný skutek ještě jinou osobu, nenaplnuje žádný dovolací důvod, když soudy jsou vázány zásadou obžalovací.

37. I za situace, kdyby bylo možné vést řízení i proti obchodní společnosti U. I., by bylo nutné brát v úvahu skutečnost, že právnická osoba je samostatný subjekt, a to i ve smyslu trestní odpovědnosti. Podle § 9 odst. 3 t. o. p. o., ve znění v příslušné době, trestní odpovědností právnické osoby není dotčena trestní odpovědnost fyzických osob uvedených v § 8 odst. 1 t. o. p. o. a trestní odpovědností těchto fyzických osob není dotčena trestní odpovědnost právnické osoby. Byl-li trestný čin spáchán společným jednáním více osob, z nichž alespoň jedna je osoba právnická, odpovídá každá z nich, jako by trestný čin spáchala sama. Z uvedeného je tedy zjevné, že vztah trestní odpovědnosti právnické osoby k trestní odpovědnosti fyzické osoby je vymezen v citovaném ustanovení jako souběžný samostatný a nezávislý odpovědnostní vztah. Je proto třeba zkoumat podmínky trestní odpovědnosti právnické osoby i fyzické osoby nezávisle na sobě, a to rovněž u totožného skutku a trestného činu. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim nevychází z akcesority trestní odpovědnosti právnické osoby, proto nelze vyvozovat, že by nebylo možné postihnout pachatele – fyzickou osobu za spáchaný trestný čin, pokud by nedošlo ke stíhání právnické osoby (viz ŠÁMAL, P., DĚDIČ, J., GŘIVNA, T., PÚRY, F., ŘÍHA, J. Trestní odpovědnost právnických osob. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 253). Z uvedeného je tedy zjevné, že i za situace, kdyby orgány činné v trestním řízení trestně stíhaly i obchodní společnost U.-I. (což s ohledem na výše uvedené možné nebylo), nevylučovalo by to trestní odpovědnost obviněného za spáchání daných přečinů, neboť zákon umožňuje, aby v případě spáchání trestného činu byla sankcionována

právnícká osoba spolu s fyzickou osobou, nebo pouze sama právnícká osoba, anebo pouze fyzická osoba (jako v tomto konkrétním případě).

38. Obviněný dále uplatnil námitku, že u něj není možné dovodit subjektivní stránku trestného činu, tedy jeho úmysl bránit poškozeným v řádném užívání bytu, a dosáhnout tak zrušení jejich řádných nájemních smluv a jejich odstěhování z domu, založené na tvrzení, že k odpojení dodávek tepla a teplé vody došlo ze strany poskytovatele těchto služeb neoprávněně, protože se tento poskytovatel svým postupem snažil protiprávně donutit obchodní společnost U. I. fakticky podruhé splnit závazky, které již zanikly zápočtem. Nejvyšší soud k tomu zdůrazňuje, že zdánlivě by se mohlo jevit, že tato námitka je podřaditelná pod zvolený dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., když posouzení, zda došlo k naplnění subjektivní stránky trestného činu se vztahuje k právnímu posouzení skutku. Přesto lze uzavřít, že vzhledem ke konkrétně zvolené argumentaci nelze mít za to, že by ji obviněný uplatnil právně relevantním způsobem. Obviněný totiž fakticky zpochybňuje skutková zjištění soudů nižších stupňů, když vyjadřuje přesvědčení, že dokazováním bylo prokázáno, že k odpojení dodávek tepla a teplé vody došlo ze strany poskytovatele těchto služeb neoprávněně. Obviněný tedy zpochybňuje způsob hodnocení důkazů soudy nižších stupňů, a jeho námitky tudíž mají procesní charakter a jako takové nemohou naplňovat zvolený dovolací důvod. Jinak vyjádřeno, pokud by obviněný namítal, že skutek, kterým byl uznán vinným, aniž by zpochybňoval skutková zjištění soudů nižších stupňů, nenaplňoval subjektivní stránku trestných činů, pro které byl odsouzen, tak by byla jeho argumentace podřaditelná pod zvolený dovolací důvod. Pokud je ovšem argumentace obviněného založena na nesouhlasu se skutkovými zjištěními soudů nižších stupňů (např. že poskytovatel tepla a vody odpojil tyto služby neoprávněně, že byl obviněný nucen dodavatelem tepla a vody splnit své závazky podruhé, že nájemcům nabízel náhradní byty a oni je odmítali atd.), tak jde o procesní námitky, které stojí mimo zvolený dovolací důvod.

39. Jako další zdánlivě právně relevantně uplatněnou námitku podřaditelnou pod zvolený dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Nejvyšší soud hodnotí námitku obviněného týkající se naplnění objektivní stránky trestného činu. Obviněný namítá, že nebyl subjektem způsobilým jednat, samotné jeho „nejednání“ nebylo v příčinné souvislosti s následkem, tento následek nastal pouze v důsledku neoprávněného jednání dodavatele tepla a teplé vody, ve spojení s negativním postojem nájemců k jakýmkoliv návrhům ze strany pronajímatele. Z konkrétní argumentace dovolatele je však zjevné, že námitky směřují do skutkových zjištění soudů nižších stupňů, když obviněný hodnotí provedené důkazy jinak než soudy nižších stupňů a snaží se dosáhnout pro sebe příznivějšího skutkového stavu. Jak již bylo uvedeno výše, skutkové námitky dovolatele nemohou naplnit zvolený dovolací důvod.

40. Bez ohledu na výše uvedené považuje Nejvyšší soud za vhodné se k namítanému nedostatku subjektivní a objektivní stránky vyjádřit, když je třeba zdůraznit, že obviněný v podstatě namítá shodné skutečnosti ve vztahu k subjektivní i objektivní stránce (tj. že k odpojení dodávek tepla a teplé vody došlo ze strany poskytovatele těchto služeb neoprávněně, nabízel nájemcům náhradní byty, ale oni je odmítali).

41. Obviněný opakovaně namítá, že původem všeho je obchodní společnost D., resp. V., která neoprávněně odpojila dodávky tepla a teplé vody do předmětného domu. S názorem dovolatele však nelze souhlasit, neboť v dané věci není pochyb o tom, že nájemci řádně platili za služby, tedy i za dodávky tepla a teplé vody. Případný spor mezi pronajímatelem, tedy obchodní společností U.-I. a poskytovatelem služeb - obchodní společností D., resp. V., týkající se otázky započtení pohledávek, nemůže zprostit obviněného, jakožto osobu fakticky jednající za obchodní společnost U.-I., povinností, které pro něj vyplývají z ustanovení § 687 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, účinného v době do 31. 12. 2013. Citované ustanovení stanovilo, že pronajímatel je povinen předat nájemci byt ve stavu způsobilém k řádnému užívání a zajistit nájemci plný a nerušený výkon práv spojených s užíváním bytu (nyní jde o ustanovení § 2243 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, účinného od 1. 1. 2014, v němž je uvedeno, že byt je způsobilý k nastěhování a obývání, odpovídá-li ujednáním ve smlouvě, a není-li nic ujednáno, je byt způsobilý k nastěhování a obývání, pokud je čistý a ve stavu, který se obvykle považuje za dobrý, a pokud je zajištěno poskytování nezbytných plnění spojených s užíváním bytu nebo s ním souvisejících). Povinnost pronajímatele předat nájemci byt ve stavu způsobilém k řádnému užívání a zajistit mu plný a nerušený výkon práv spojených s užíváním bytu zahrnuje i povinnost opatřit byt vytápěním, hygienickým zařízením, rozvody elektrické energie a vody a odvody odpadních vod. Povinnost pronajímatele zajistit nájemci bytu a osobám, které s ním žijí, plnění, jejichž poskytování je s užíváním bytu spojeno (§ 688 občanského zákoníku účinného do 31. 12. 2013), znamená poskytování služeb jako je úklid domu, odvoz odpadků, dodávka vody, odvod odpadních vod apod. Všechny uvedené povinnosti, které pro pronajímatele vyvstávají, jsou obsahem jeho vlastnického práva. Na tomto místě je nezbytné zmínit koncepci vlastnického práva vyjádřenou v čl. 11 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, tedy že vlastnictví zavazuje a nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Jde o vyjádření zákonodárcova záměru, že vlastnictví neznamená absolutní svobodu vlastníka při výkonu jeho práv, ale že vlastnictví představuje především také řadu povinností. Z uvedeného je však zjevné, že obviněný si povinnosti vyplývající pro něj z jeho vlastnického práva náležitě neplnil.

42. Nadto je třeba ve vztahu k dodávkám pitné vody uvést, že zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích, ve znění pozdějších předpisů, v § 8 odst. 5 věta první stanoví povinnost vlastníku vodovodu nebo kanalizace uzavřít písemnou smlouvu o dodávce vody nebo odvádění odpadních vod s odběratelem. Podle § 2 odst. 5 téhož zákona (ve znění do 31. 12. 2013) musí být odběratelem (až na určité výjimky) vlastník pozemku nebo stavby připojené na vodovod nebo kanalizaci (zde tedy obchodní společnost U.-I.); odběratelem není nájemce bytu (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 3. 2010, sp. zn. II. ÚS 342/10, nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 8. 2009, sp. zn. II. ÚS 485/09). Tato povinnost se však nevztahuje pouze na uzavření smlouvy o dodávkách pitné vody a udržování odběrného zařízení (potrubí a měřičů) v provozuschopném stavu, ve spojení s § 687 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (nyní § 2243 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů), nýbrž zahrnuje i povinnost zajistit, aby vodu dodávanou dodavatelem do domu měl možnost nájemce bytu fakticky odebírat (viz

usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 8. 2009, sp. zn. II. ÚS 485/09, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 2. 2006, sp. zn. 26 Cdo 1067/2005, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2006, sp. zn. 26 Cdo 513/2006, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2005, sp. zn. 26 Cdo 131/2005). Z výpovědí poškozených, jakož i zaměstnanců D., resp. V., vyplývá, že nájemci chtěli uhradit pohledávky za služby o dodávce vody, neboť pronajímatel danou situaci neřešil. Za této situace (kdy nájemci chtěli platit za služby přímo poskytovateli služeb) mohl obviněný využít institutu tzv. dohodnutého odběratele, který je upraven v § 8 odst. 7 zákona o vodovodech a kanalizacích, což neučinil. Ustanovení o dohodnutém odběrateli má vyhovět praktické potřebě vlastníka nemovitosti, který přenechá nemovitost k užívání jiné osobě, aby vodné a stočné a další povinnosti místo vlastníka nemovitosti plnil tento uživatel svým jménem a na svou odpovědnost (viz RUBEŠ, P. Komentář k § 8 - Práva a povinnosti vlastníka vodovodu nebo kanalizace. In: RUBEŠ, P. Zákon o vodovodech a kanalizacích: Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Dostupné v systému ASPI). I tato skutečnost svědčí o postoji a faktickém úmyslu obviněného ve vztahu k zajištění řádného užívání bytů poškozenými.

Č. 43

43. Jelikož obviněný nevyužil instituty, které mu zákonodárce poskytl, a neumožnil nájemcům, aby uhradili platby za služby přímo poskytovatelům těchto služeb, tedy neumožnil jim, aby povinnost hradit zálohy za služby přešla přímo na nájemce, zůstala povinnost hradit příslušné zálohy za služby na pronajímateli, tedy na obviněném, který fakticky jednal za obchodní společnost U. I. Zde je namíste pouze zmínit, že ve vztahu k dodávkám tepla zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách a výkonu státní správy v energetických odvětvích (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, v části věnující se teplárenství (§ 76 až § 89) neupravuje institut dohodnutého odběratele.

44. Lze tedy uzavřít, že jelikož nájemci měli uzavřené platné nájemní smlouvy, ve kterých bylo uvedeno, že nájemci pronajímateli budou hradit zálohy za služby, musel si obviněný být ve spojení s uzavřenými smlouvami o dodávkách vody a o dodávkách tepla vědom své povinnosti hradit poskytovateli těchto služeb zálohy za služby, což ostatně obviněný ani nezpochybňuje. Současně muselo být dovolateli jasné, že pokud poruší svou povinnost z těchto smluv pro něj vyplývajících, jakožto i povinnosti vyplývajících pro něj ze zákona (§ 687 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů) dojde k přerušení dodávek tepla a vody na daném odběrném místě, v důsledku čehož zůstanou nájemci bytů bez tepla, bez teplé vody a následně dokonce úplně bez vody. Z provedeného dokazování je zjevné, že obviněný si byl vědom skutečnosti, že k této situaci skutečně došlo a že nájemci byli vlivem jeho jednání dlouhodobě odpojeni od dodávek tepla a vody do svých bytů, přičemž neučinil žádné kroky k tomu, aby dodávky služeb do odběrného místa opětovně zajistil, a to za situace, kdy byla obchodní společnost, za kterou obviněný fakticky jednal, pravomocně uložena povinnost obnovit dodávku vody. Z uvedeného je také zjevné, že obviněný si musel být vědom toho, že setrváváním na výsledku soudního sporu ohledně výměňkové stanice a zápočtu kompenzací pohledávek, tedy vlivem jeho jednání (opomenutím jeho povinností) bydlí jeho nájemci v bytech, ve kterých je extrémní chlad a kde jsou přerušeny dodávky vody, přestože si nájemci řádně plní veškeré své povinnosti. Nejvyšší soud dále pro stručnost zcela odkazuje na náležité odůvodnění

rozsudku soudu prvního stupně, s nímž se zcela ztotožňuje. Lze konstatovat, že obviněný přes vědomí dlouhodobé neutěšené a složité životní situace svých nájemců setrval na svém stanovisku neplatit za dodávky tepla a teplé vody obchodní společnosti D., neučinil žádné právně relevantní kroky k obnovení řádného užívání bytů nájemci, neumožnil nájemcům vrátit se do komfortního užívání bytových jednotek (šlo o byty první kategorie), naopak jeho jednáním a stálým setrváním na neplacení za dodávky tepla a teplé vody dům chátral, došlo k popraskání radiátorů, přestala téct voda a nájemci museli užívat vodu formou vyvedení zahradní hadice ze sklepních prostor, což je skutečně nepředstavitelné, zejména z hlediska hygienických a nekomfortních zdravotně nevyhovujících podmínek. V domě nakonec přestal fungovat výtah a osvětlení chodeb, nebyly zde poštovní schránky a nebyl zajištěn úklid společných prostor. V tomto směru je také třeba vzít k úvahu i věk poškozených, zejména poškozeného K. L., když je nepochybné, že obviněný takto jednal veden úmyslem zabránit poškozeným v řádném užívání jejich bytů, zejména však tak konal proto, aby poškození ukončili své nájemní smlouvy z důvodů zcela nevhodných životních podmínek, což se nakonec i v případě některých nájemců v průběhu tohoto jednání stalo (viz např. svědek L. Š.).

45. Podle Nejvyššího soudu z provedených důkazů zcela jasně vyplývá příčinná souvislost mezi jednáním obviněného (neplacením za dodávky tepla a teplé vody) a následkem spočívajícím v odpojení dodávek tepla, teplé vody, vody vůbec, čímž znemožnil důstojné a komfortní užívání daných bytových jednotek, znemožnil jim koupání, mytí, praní, dodržování základních hygienických potřeb, a tím i důstojnou existenci, samotný nerušený výkon práv nájemce ve smyslu § 687 odst. 1 občanského zákoníku. Jde tedy o zjevné naplnění objektivní stránky trestného činu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku. Současně z uvedeného vyplývá i naplnění objektivní stránky trestného činu útisku podle § 177 odst. 1 tr. zákoníku, když jednání obviněného mělo za následek, že poškozeným osobám nájemců dlouhodobě bránil v řádném užívání jejich bytů a neučinil žádnou nápravu v závadném stavu, uvedl svým protiprávním jednáním poškozené do situace, kdy nebyli schopni užívat řádně své bytové jednotky, do zcela nekomfortních poměrů a do velmi tíživé a zdravotně závadné situace, přičemž tak jednal zcela zjevně s cílem přimět nájemce – poškozené ke zrušení nájemních smluv a k vystěhování z dané nemovitosti.

46. Nejvyšší soud považuje za vhodné dále uvést, že - byť to soudy nižších stupňů v odůvodnění svých rozhodnutí výslovně neuvádí - není pochyb o tom, že obviněný jednal ve formě přímého úmyslu [§ 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku], který vyplývá z popisu skutku. Soud prvního stupně v odůvodnění rozsudku vyložil, že obchodní společnost U.-I., zastoupená obviněným, dlouhodobě, programově a úmyslně bránila svým nájemcům v řádném a nerušeném užívání bytů ... s jediným cílem, aby poškození opustili předmětné bytové jednotky, zrušili uzavřené nájemní smlouvy a odstěhovali se z domu. Tímto způsobem nájemci jednoznačně trpěli v rámci užívání svých bytů a obviněný nutil poškozené vynakládat nemalé prostředky, aby mohli v bytech alespoň trochu důstojně bydlet, přičemž stranou nemohou zůstat ani opakované žaloby a soudní řízení na základě právního zastoupení, které si poškození vzali, aby se domohli svých práv. Již z tohoto vyjádření vyplývá, že obviněný jednal v přímém úmyslu. Nejvyšší soud má za to, že soudy nepochybily, když shledaly v jednání obviněného úmyslné zavinění, neboť ze skutkových zjištění soudů lze tuto formu jednoznačně dovodit, obzvláště

za situace, když je z výpovědí poškozených a nájemců nebytových prostorů zjevné, že osobám, které využívaly dům pro komerční účely, byly služby dodávány, z čehož lze dovodit, že ve vztahu k nájemcům bytů bylo jeho jednání, resp. opomenutí jednání, úmyslné. Z uvedeného jasně vyplývá, že obviněný naplnil i subjektivní stránku obou přečinů.

47. Ve vztahu k naplnění subjektivní a objektivní stránky Nejvyšší soud ještě závěrem dodává, že přestože obviněný naznačuje, že nájemci neakceptováním nabízených náhradních bytů zapříčinili danou situaci, je toto tvrzení obviněného zcela liché. Nejvyšší soud zdůrazňuje, že nájemci měli uzavřené řádné nájemní smlouvy, plnili si veškeré povinnosti, které pro ně z těchto smluv vyplývaly, přičemž rozhodně neměli povinnost přijímat obviněným nabízené náhradní byty. Z provedeného dokazování vyplývá, že nájemci byli fixováni na své byty, někteří v nich bydleli celý svůj život, přičemž řada z nich investovala do bytů nemalé peníze (např. L. Š. provedl rekonstrukci v hodnotě asi 1 000 000 Kč). Současně z výpovědí poškozených vyplývá, že nabídka náhradních bytů nepůsobila seriózně a budila dojem, že se jedná o trvalé řešení situace, nikoliv dočasnou variantu. Argumentace obviněného je v tomto směru nepřipadná, neboť nájemní smlouvy byly platné, byly uzavřeny na dobu neurčitou, přičemž se vázaly k bytům v domě č. p. XY v ulici XY v XY. Na základě těchto smluv měli nájemci plné právo užívat byty v daném domě a skutečnost, že odmítli náhradní byty, nelze interpretovat tak, že si snad sami zavinili, že bydlí ve zcela nevyhovujících podmínkách.

48. Dále se Nejvyšší soud podrobně vypořádal též s dovolací argumentací týkající se subsidiarity trestní represe a poté uzavřel, že obviněný uplatnil dovolací námitky, které zčásti nejsou podřaditelné pod zvolený dovolací důvod a zčásti jsou neopodstatněné. Proto Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl podané dovolání obviněného.

č. 44

č. 44

Proti usnesení, jímž soud prvního stupně neschválil dohodu o vině a trestu podle § 206b odst. 3 tr. ř., není přípustná stížnost. Ustanovení § 314r odst. 2 věty druhé a třetí tr. ř. se nepoužije.

Dohoda o vině a trestu, Stížnost

§ 206b odst. 3, 4, § 314q odst. 3 až 5, § 314r odst. 2 tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2022, sp. zn. 5 Tz 32/2022, ECLI:CZ:NS:2022:5.TZ.32.2022.1

Nejvyšší soud podle § 268 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl stížnost pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ve prospěch obviněného R. Š. proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 15. 7. 2021, sp. zn. 4 To 33/2021, jímž byla zamítnuta stížnost obviněného proti usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 24. 5. 2021, sp. zn. 29 T 15/2019.

I.

Napadené rozhodnutí

1. Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 15. 7. 2021, sp. zn. 4 To 33/2021, podle § 148 odst. 1 písm. a) tr. ř. zamítl stížnost obviněného R. Š. proti usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 24. 5. 2021, sp. zn. 29 T 15/2019, kterým tento soud neschválil dohodu o vině a trestu uzavřenou dne 9. 4. 2021 v budově Vrchního státního zastupitelství v Olomouci mezi státním zástupcem Vrchního státního zastupitelství v Olomouci a obviněným R. Š., zastoupeným obhájcem JUDr. R. H., a předloženou v průběhu hlavního líčení. Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci v tomto usnesení přiznal obviněnému právo stížnosti proti citovanému usnesení, včetně jejího odkladného účinku. Obviněný využil práva podání stížnosti v zákonné lhůtě a soud prvního stupně předložil věc s podanou stížností k rozhodnutí stížnostnímu soudu, a to Vrchnímu soudu v Olomouci, který ve svém rozhodnutí dospěl k závěru, že proti napadenému usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci, které bylo vyhlášeno až ve stadiu řízení před soudem v rámci hlavního líčení dne 24. 5. 2021, zákon nepřipouští možnost opravného prostředku, proto stížnost podanou obviněným zamítl podle § 148 odst. 1 písm. a) tr. ř. Podle názoru stížnostního soudu totiž v dané věci nelze užít ustanovení § 314r odst. 2 věty druhé a věty třetí tr. ř., neboť to se vztahuje pouze na rozhodování o schválení dohody o vině a trestu za situace, že návrh na schválení této dohody předložil státní zástupce ještě v přípravném řízení. Pokud by byla připuštěna možnost opravného prostředku proti rozhodnutí soudu prvního stupně včetně toho, že stížnostní soud by mohl změnit usnesení soudu prvního stupně ve smyslu § 149 odst. 1 tr. ř., znamenalo by to výrazný zásah stížnostního soudu do řízení před soudem prvního stupně. Ostatně z tohoto důvodu ustanovení § 206b odst. 3 tr. ř. předpokládá jen přiměřený postup soudu prvního stupně podle § 314q odst. 3 až 5 a § 314r tr. ř. po přednesení návrhu na schválení sjednané dohody o vině a trestu státním zástupcem.

II.

Stížnost pro porušení zákona

2. Proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 15. 7. 2021, sp. zn. 4 To 33/2021, podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného R. Š.

3. Podle ministra spravedlnosti Vrchní soud v Olomouci tím, že odepřel obviněnému právo stížnosti proti shora uvedenému usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci, porušil ustanovení § 148 odst. 1 písm. a) tr. ř. a § 314r odst. 2 tr. ř. ve spojení s ustanovením § 206b odst. 3 tr. ř. v neprospěch obviněného. Ministr spravedlnosti připomněl dosavadní průběh řízení ve věci obviněného a dalších stíhaných osob a zdůraznil, že již v přípravném řízení se obviněný zcela doznal k trestné činnosti, pro kterou je stíhán, a požádal o status spolupracujícího obviněného ve smyslu § 178a

tr. ř., který mu nebyl přiznán. Obviněný zopakoval své doznání i u hlavního líčení, přičemž ostatní obvinění zpochybnili jeho doznání nebo pouze částečně potvrdili skutkový děj, ale odmítli, že by jejich cílem byl tisk padělaných bankovek. Za této situace došlo dne 9. 4. 2021 mezi státním zástupcem Vrchního státního zastupitelství v Olomouci a obviněným R. Š. k uzavření dohody o vině a trestu podle § 175a tr. ř. a byl o tom vyhotoven protokol. Následně státní zástupce dne 16. 4. 2021 předložil soudu prvního stupně návrh na schválení této uzavřené dohody o vině a trestu, jímž se soud prvního stupně zabýval v rámci hlavního líčení konaného dne 24. 5. 2021. Ze strany soudu prvního stupně došlo k jednání nad rámec rozhodování o návrhu na schválení dohody o vině a trestu ve smyslu § 314r tr. ř., přičemž soud projednal podaný návrh v hlavním líčení za účasti i dalších obviněných a v rámci závěrečného návrhu dal jejich obhájčům prostor k tomu, aby se vyjádřili k návrhu podanému státním zástupcem. Poté soud prvního stupně rozhodl svým usnesením, jímž neschválil předloženou dohodu o vině a trestu.

Č. 44

4. Ministr spravedlnosti dále odkázal na ustanovení § 148 odst. 1 písm. a), § 206b odst. 1, 3 a 4 a § 314r odst. 2 tr. ř. a dovedl z nich nezákonnost napadeného rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci, který dospěl k závěru, že stížnost proti výše zmíněnému usnesení soudu prvního stupně nelze připustit. Právní názor zaujatý v rozhodnutí stížnostního soudu podle ministra spravedlnosti nevyplývá z citované právní úpravy a není ani argumentačně podložen, neboť podle § 175a odst. 1 tr. ř. je předpokladem pro zahájení jednání o dohodě o vině a trestu skutečnost, že výsledky vyšetřování dostatečně prokazují, že se skutek stal a že je trestným činem. Zákonodárce přitom neomezil možnost uzavření dohody o vině a trestu jen na fázi přípravného řízení, což potvrzuje i ustanovení § 206b tr. ř.

5. Podle názoru ministra spravedlnosti nelze ustanovení § 314r odst. 2 tr. ř. vnímat tak, že je omezeno na proces schvalování dohody o vině a trestu před podáním obžaloby, neboť pak by neexistovala právní úprava použitelná pro rozhodování o schválení či neschválení dohody o vině a trestu předložené v rámci probíhajícího hlavního líčení před soudem prvního stupně. Použití tohoto zákonného ustanovení ve stadiu řízení, v němž již probíhá hlavní líčení, je v souladu s přípustnou analogií zákona, která je ve prospěch obviněných osob. Závěr stížnostního soudu o nepoužitelnosti ustanovení § 314r odst. 2 věty třetí tr. ř. je podle ministra spravedlnosti v rozporu s právy procesních stran řízení, neboť tím dochází ke zvýhodnění obviněných, kteří uzavřeli se státním zástupcem dohodu o vině a trestu v řízení před podáním obžaloby, oproti obviněným, kteří uzavřeli tuto dohodu až v průběhu řízení před soudem prvního stupně.

6. V této souvislosti ministr spravedlnosti poukázal i na opačný závěr jiného senátu Vrchního soudu v Olomouci, který svým usnesením ze dne 24. 2. 2021, sp. zn. 5 To 5/2021, rozhodl ke stížnosti obviněných v trestní věci projednávané Krajským soudem v Ostravě pod sp. zn. 54 T 10/2016, přičemž podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. ř. zrušil v celém rozsahu usnesení tohoto soudu ze dne 5. 1. 2021, kterým bylo rozhodnuto o odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu, a sám rozhodl, že podle § 206b odst. 3 tr. ř. za použití § 314r odst. 2 tr. ř. se neschvaluje dohoda o vině a trestu sjednaná dne 20. 10. 2021 mezi státním zástupcem a obviněnými uvedenými v rozhodnutí.

7. V závěru podané stížnosti pro porušení zákona pak ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 1 tr. ř. vyslovil, že usnesením Vrchního soudu

v Olomouci ze dne 15. 7. 2021, sp. zn. 4 To 33/2021, byl porušen zákon v neprospěch obviněného R. Š. v ustanoveních § 148 odst. 1 písm. a) tr. ř. a § 314r odst. 2 tr. ř. ve spojení s § 206b odst. 3 tr. ř., dále aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadené usnesení, jakož i všechna další rozhodnutí na něj obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž dojde zrušením, pozbydou podkladu, a aby podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal Vrchnímu soudu v Olomouci, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

III.

Vyjádření ke stížnosti pro porušení zákona

8. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství se ve svém vyjádření v zásadě ztotožnil s podanou stížností pro porušení zákona, protože podle jeho názoru ani z ustanovení § 314r odst. 2 tr. ř., ani z jiného zákonného ustanovení nelze dovozovat, že by v případě dohody o vině a trestu uzavřené až v průběhu řízení před soudem měl být její právní režim odlišný v otázce možnosti podat opravný prostředek a požadovat se přezkumu rozhodnutí soudu prvního stupně stížnostním soudem od situace, kdy je dohoda o vině a trestu uzavřena před podáním obžaloby. Podle státního zástupce je možné použití analogie v trestním právu procesním ve prospěch obviněného a minimálně analogickým použitím ustanovení § 314r odst. 2 věty třetí tr. ř. by měla být přípustněna stížnost proti usnesení, jímž soud prvního stupně neschválil dohodu o vině a trestu, která byla uzavřena až v průběhu řízení před soudem, neboť při jejím neschválení nepřichází v úvahu vrácení věci do přípravného řízení. Podle přesvědčení státního zástupce soud prvního stupně nesprávně použil ustanovení § 206b odst. 3 tr. ř., podle něhož po přednesení návrhu na schválení dohody o vině a trestu se v hlavním líčení postupuje přiměřeně podle § 314q odst. 3 až 5 a § 314r tr. ř. Tento zákonný požadavek znamená, že by se mělo přiměřeně postupovat nejen v otázce vymezení důvodů, pro které může soud neschválit dohodu o vině a trestu, nýbrž i v otázce možnosti napadení usnesení o neschválení této dohody stížností. Přiměřené použití citovaného ustanovení § 314r odst. 2 tr. ř. je vyloučeno jen ohledně vrácení věci do přípravného řízení, a to ustanovením § 206b odst. 4 tr. ř., podle něhož při neschválení dohody o vině a trestu soudem se pokračuje v hlavním líčení na podkladě původní obžaloby.

9. Závěrem svého vyjádření státní zástupce učinil stejný návrh na rozhodnutí Nejvyššího soudu, jaký je obsažen ve stížnosti pro porušení zákona.

IV.

Posouzení důvodnosti stížnosti pro porušení zákona

10. Nejvyšší soud shledal stížnost pro porušení zákona podle § 266 odst. 1 tr. ř. přípustnou a z jejího podnětu přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost výroku napadeného usnesení v rozsahu a z důvodů uvedených ve stížnosti pro porušení zákona, jakož i řízení předcházející napadanému usnesení, a dospěl k závěru, že stížnost pro porušení zákona není důvodná.

11. K tomu Nejvyšší soud připomíná, že řízení o schválení dohody o vině a trestu upravují obecně ustanovení § 314o až § 314s tr. ř. V nich je stanoven postup soudu, jemuž státní zástupce namísto podání obžaloby či návrhu na potrestání předloží návrh na schválení

dohody o vině a trestu sjednané mezi ním a obviněným v přípravném řízení. Novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 333/2020 Sb. s účinností od 1. 10. 2020 byla rozšířena možnost sjednání dohody o vině a trestu i na dobu po podání obžaloby, tj. v průběhu řízení před soudem. Pokud je dohoda o vině a trestu předložena až v průběhu hlavního líčení, použije se ustanovení § 206b tr. ř., které je speciální právní úpravou ve vztahu k ustanovením § 314o a násl. tr. ř., přičemž podle § 206b odst. 3 tr. ř. se po přednesení návrhu na schválení dohody o vině a trestu státním zástupcem postupuje přiměřeně podle § 314q odst. 3 až 5 a § 314r tr. ř. Jestliže ministr spravedlnosti v podané stížnosti pro porušení zákona uvedl, že soudy obou stupňů fakticky uznaly, že je třeba postupovat podle § 314r tr. ř., lze konstatovat, že soudy v souladu s ustanovením § 206b odst. 3 tr. ř. použily zmíněná ustanovení přiměřeně. To však neznamená, že je nutné uplatnit citovaná ustanovení v jejich celém rozsahu.

Č. 44

12. Nelze přisvědčit ani argumentaci ministra spravedlnosti, že dohodu o vině a trestu je možné uzavřít kdykoliv v průběhu řízení, pokud jsou splněny podmínky uvedené v § 175a odst. 1 tr. ř. Dohoda o vině a trestu byla dříve institutem použitelným zejména v přípravném řízení, o čemž svědčí i právní úprava podle § 314o a násl. tr. ř. Proto byly v § 175a odst. 1 tr. ř. stanoveny podmínky, které musí být v přípravném řízení splněny, aby bylo možné uzavřít dohodu o vině a trestu. Není možné se ztotožnit ani se závěrem ministra spravedlnosti, že nově přijatá úprava podle § 206b tr. ř. umožňuje kdykoli v průběhu řízení před soudem prvního stupně schválit uzavřenou dohodu o vině a trestu. Systematické zařazení posledně zmíněného zákonného ustanovení do právní úpravy počátku hlavního líčení svědčí pro závěr, že tento postup je možný a vhodný především na počátku hlavního líčení před zahájením dokazování soudem prvního stupně.

13. Pro případ, že dohoda o vině a trestu není schválena, stanoví trestní řád odlišný postup v § 314r odst. 2 tr. ř. pro dohodu o vině a trestu sjednanou v přípravném řízení a odlišný postup v § 206b odst. 4 tr. ř. týkající se dohody o vině a trestu předložené v hlavním líčení. Jestliže nedojde ke schválení dohody o vině a trestu sjednané před podáním obžaloby (návrhu na potrestání), soud podle § 314r odst. 2 tr. ř. vrátí věc usnesením do přípravného řízení. Proti tomuto usnesení je přípustná stížnost, která má odkladný účinek. Pokud však není schválena dohoda o vině a trestu, která byla sjednána až v průběhu řízení před soudem, podle § 206b odst. 4 tr. ř. pokračuje soud v hlavním líčení na podkladě původní obžaloby. Jelikož postup soudu po neschválení dohody o vině a trestu je upraven v obou zmíněných ustanoveních, v případě neschválení dohody o vině a trestu sjednané až v řízení před soudem a předložené v hlavním líčení se použije speciální úprava podle § 206b odst. 4 tr. ř., která vylučuje postup podle § 314r odst. 2 věty druhé a třetí tr. ř. Ostatně proto zákonodárce uvedl v § 206b odst. 3 větě čtvrté tr. ř., že po přednesení návrhu na schválení dohody o vině a trestu se v hlavním líčení postupuje jen přiměřeně podle § 314q odst. 3 až 5 a § 314r tr. ř., takže nelze použít všechna tato ustanovení bez dalšího. Totéž se týká např. i ustanovení § 314r odst. 5 a 6 tr. ř., jelikož v tomto směru má soud v hlavním líčení speciální právní úpravu obsaženou v ustanoveních § 221 a násl. tr. ř., včetně práva na opravný prostředek proti rozhodnutí a jeho odkladného účinku. Proto se zde nemůže uplatnit ani ustanovení § 314r odst. 2 věty třetí tr. ř., jak se toho domáhá ve stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti, neboť kdyby proti usnesení soudu prvního stupně měla být přípustná

stížnost, a to dokonce s odkladným účinkem, nemohl by tentýž soud vyhovět jednoznačnému zákonnému požadavku podle § 206b odst. 4 věty první tr. ř., aby v případě, že nedošlo ke sjednání dohody o vině a trestu nebo soud neschválil dohodu o vině a trestu, pokračoval v hlavním líčení na podkladě původní obžaloby. Takový závěr navíc odpovídá záměru zákonodárce v tom směru, aby pak soud mohl subsidiárně využít další instituty v podobě prohlášení viny podle § 206c tr. ř. (viz též § 206b odst. 4 větu druhou tr. ř.) nebo označení nesporných skutečností podle § 206d tr. ř. V souvislosti s tím je pak třeba respektovat i zásadu rychlosti řízení před soudem, která nabývá na významu především ve vazebních věcech (§ 2 odst. 4 tr. ř.); v souladu s ní by jistě nebylo, kdyby mělo do postupu soudu prvního stupně a do jeho rozhodování o podané obžalobě (návrhu na potrestání) hned na počátku hlavního líčení vstupovat řízení o stížnosti a rozhodování stížnostního soudu.

14. S ohledem na uvedené zde tedy platí omezení vyplývající z ustanovení § 141 odst. 2 věty druhé tr. ř., podle něhož lze usnesení soudu napadnout stížností jen v těch případech, kde to zákon výslovně připouští a jestliže soud rozhoduje v prvním stupni. V ustanovení § 206b tr. ř., které lze považovat z již zmíněných důvodů za samostatnou a zčásti speciální úpravu vůči ustanovení § 314r tr. ř., zákon nepočítá se stížností proti usnesení, jímž soud prvního stupně neschválil dohodu o vině a trestu. Proto Vrchní soud v Olomouci rozhodl v napadeném usnesení správně, jestliže jako nepřipustnou zamítl stížnost podanou proti takovému usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci.

15. Kromě jazykového a systematického výkladu dotčených ustanovení svědčí závěru o použití úpravy podle § 206b odst. 4 tr. ř. a vyloučení ustanovení § 314r odst. 2 věty třetí tr. ř. i účel stížnosti. Jak již bylo uvedeno výše, pokud je sjednána dohoda o vině a trestu v přípravném řízení, státní zástupce nepodá obžalobu ani návrh na potrestání, ale předloží soudu návrh na schválení dohody o vině a trestu. Jestliže soud neschválí dohodu o vině a trestu, nezbývá jiná možnost než vrátit věc do přípravného řízení, jelikož obžaloba (resp. návrh na potrestání) nebyla podána a soud nemá na základě čeho vést další řízení, zejména pak hlavní líčení. V případě, kdy je dohoda o vině a trestu předložena až v průběhu řízení před soudem, je však již vedeno hlavní líčení na základě podané obžaloby či návrhu na potrestání a přípravné řízení proběhlo v celém rozsahu bez ohledu na to, zda bude později sjednána dohoda o vině a trestu. Účelem stížnosti proti usnesení o neschválení dohody o vině a trestu uzavřené v přípravném řízení a o vrácení věci do přípravného řízení je tudíž možnost zabránit tomu, aby byla věc vrácena do přípravného řízení, pokud jsou splněny podmínky k uzavření a schválení dohody o vině a trestu, a tedy k tomu, aby se vedlo řízení před soudem.

16. V posuzovaném případě nelze uvažovat ani o uplatnění analogie nějakých ustanovení, konkrétně pak ustanovení § 314r odst. 2 věty třetí tr. ř. Analogii je možné použít pouze tam, kde zákonná úprava nedopadá na všechny možné nebo v úvahu přicházející případy, a existuje tak mezera v zákoně (viz např. FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GRÍVNA, T. a kol. Trestní právo procesní. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 44). Pouhá skutečnost, že se analogické použití konkrétního ustanovení jeví vhodným, není důvodem pro uplatnění analogie. V trestní věci obviněného R. Š. nelze dospět k závěru, že je v zákoně mezera, jelikož postup soudu při neschválení dohody o vině

a trestu je výslovně upraven v ustanovení § 206b odst. 4 tr. ř., přičemž vedle toho se podle § 206b odst. 3 věty čtvrté tr. ř. v hlavním líčení postupuje přiměřeně i podle ustanovení § 314q odst. 3 až 5 a § 314r tr. ř. Takovým způsobem je tedy zcela pokryta právní úprava postupu soudu v hlavním líčení při rozhodování o schválení dohody o vině a trestu, a to včetně situace, jestliže tato dohoda nebyla schválena. Vzhledem k tomu zde není prostor pro nějakou analogii, ale naopak, z obecné úpravy řízení o schválení dohody o vině a trestu podle § 314o a násl. tr. ř., konkrétně pak z ustanovení § 314r tr. ř., se uplatní v souladu s jejich jen přiměřeným užitím pouze ta ustanovení, vůči nimž není ustanovení § 206b tr. ř. speciální a která odpovídají povaze věci a zvláštnostem rozhodování o schválení dohody o vině a trestu v hlavním líčení. Proto s ohledem na úpravu v ustanovení § 206b odst. 4 tr. ř. se nemůže použít ustanovení § 314r odst. 2 věty druhé a třetí tr. ř.

17. Argumentace uplatněná ve stížnosti pro porušení zákona i ve vyjádření státního zástupce k ní o jistém znevýhodnění obviněného, který uzavřel dohodu o vině a trestu se státním zástupcem až v době po nařízení hlavního líčení, by snad mohla být pouze podnětem pro zákonodárce ke změně právní úpravy, nikoliv však podkladem pro použití analogie. Navíc je třeba zdůraznit, že obviněný nemá nějaké zaručené právo nebo nárok na uzavření a schválení dohody o vině a trestu, případně na využití jiných institutů (např. podle § 206c a § 206d tr. ř.) nebo alternativních způsobů vyřízení trestní věci (např. podle § 307 a násl., § 309 a násl. tr. ř.). Proto je věcí zákonodárce, jaké podmínky pro ně stanoví a zda budou tyto podmínky zcela shodné ve všech stádiích trestního řízení.

č. 45

V.

Závěrečné shrnutí

18. Ze všech shora rozvedených důvodů dospěl Nejvyšší soud k závěru, že stížnost pro porušení zákona není důvodná, protože v nyní posuzované věci nedošlo usnesením Vrchního soudu v Olomouci k vytýkanému porušení zákona v ustanoveních § 148 odst. 1 písm. a) tr. ř. a § 314r odst. 2 tr. ř. ve spojení s ustanovením § 206b odst. 3 tr. ř. v neprospěch obviněného R. Š., jak tvrdil ministr spravedlnosti. Nejvyšší soud tedy podle § 268 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl stížnost pro porušení zákona jako nedůvodnou a učinil tak v neveřejném zasedání podle § 274 odst. 2 tr. ř.

č. 45

Zákonné znaky přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku může naplnit i cizinec, jemuž bylo ve správním řízení uloženo vyhoštění a který se poté zdržoval na území České republiky, i když dosud proti němu nebyla použita donucovací opatření kvýkonu vyhoštění podle čl. 8 směrnice Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 16. 12. 2008 č. 2008/115/ES o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (tzv. návratová směrnice). Při úvahách, zda má být proti takovému cizinci uplatněna trestní odpovědnost za uvedený přečin a jaký trest za něj uložit, je třeba ovšem vycházet z eurokonformního výkladu ustanovení § 337 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku vyplývajícího z judikatury

Evropského soudního dvora a zabývat se též otázkou, proč nebyla použita donucovací opatření podle tzv. návratové směrnice, a to i se zřetelem k zásadě subsidiarity trestní represe (§ 12 odst. 2 tr. zákoníku).

Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, Subsidiarita trestní represe
§ 337 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, § 12 odst. 2 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2022, sp. zn. 5 Tdo 274/2022, ECLI:CZ:NS:2022:5.TDO.274.2022.1

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněného O. E. podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 23. 11. 2021, sp. zn. 4 To 219/2021, a jemu předcházející rozsudek Okresního soudu v Blansku ze dne 23. 9. 2021, sp. zn. 1 T 61/2021. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Nejvyšší soud přikázal Okresnímu soudu v Blansku, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

č. 45

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Blansku ze dne 23. 9. 2021, sp. zn. 1 T 61/2021, byl obviněný O. E. uznán vinným přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. Podle § 337 odst. 1 tr. zákoníku mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání 12 měsíců, jehož výkon mu byl podle 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu 2 roků. Podle § 80 odst. 1, 2 tr. zákoníku byl dále obviněnému uložen trest vyhoštění na dobu 3 roků.
2. Proti uvedenému rozsudku podal obviněný odvolání, které Krajský soud v Brně usnesením ze dne 23. 11. 2021, sp. zn. 4 To 219/2021, zamítl podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné.
3. Skutku, jímž byl obviněný uznán vinným, se měl ve stručnosti dopustit tak, že nerespektoval pravomocné rozhodnutí o správním vyhoštění a v určené lhůtě neopustil území České republiky. Dne 17. 6. 2021 v 8:20 hodin bylo kontrolou obviněného v obci XY na ulici XY u čerpací stanice pohonných hmot OMV, kterou vykonala hlídka Policie České republiky, zjištěno, že obviněnému nebylo vydáno vízum ani oprávnění k pobytu na území České republiky, přičemž lustrací v informačních systémech bylo zjištěno, že se obviněný nachází v evidenci nežádoucích osob s platností od 12. 10. 2020 do 9. 4. 2023. Na základě této skutečnosti byl obviněný téhož dne v 10:15 hodin zajištěn a eskortován na Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje, odbor cizinecké policie, oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort v Brně, kde bylo ověřeno, že obviněný byl do evidence nežádoucích osob vložen na základě rozhodnutí Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie, přijímací středisko Zastávka, ze dne 18. 3. 2020, č. j.

CPR-2564-43/ČJ-2019-931200-SV, kterým bylo obviněnému uloženo správní vyhoštění a stanovena doba 2 roků, po kterou mu nelze umožnit vstup na území členských států Evropské unie, přičemž doba k vycestování z území České republiky byla obviněnému stanovena do 30 dnů od nabytí právní moci rozhodnutí. Citované rozhodnutí nabylo právní moci dne 12. 10. 2020, a to na základě rozhodnutí o zamítnutí odvolání obviněného, které vydalo Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky pod č. j. MV-74141-12/OAM-2020, ve spojení s rozhodnutím o posledním opravném prostředku, jímž bylo usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 3. 2021, č. j. 8 Azs 43/2021-21, kterým byla odmítnuta kasační stížnost obviněného a které nabylo právní moci dne 9. 3. 2021. Doba k vycestování tedy započala běžet dnem 9. 3. 2021 a rozhodnutí o správním vyhoštění obviněného se stalo vykonatelným dnem 9. 4. 2021.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

a) Dovolání obviněného

č. 45

4. Proti výše uvedenému usnesení odvolacího soudu ve spojení s rozsudkem soudu prvního stupně podal obviněný O. E. prostřednictvím svého obhájce dovolání, které zaměřil proti výroku odvolacího soudu o zamítnutí odvolání obviněného. Obviněný uplatnil dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021 (pokud nebude dále v tomto rozhodnutí uvedeno jinak, znamená zkratka „tr. ř.“ znění tohoto zákona účinné do konce roku 2021).

5. Obviněný nejdříve zrekapituloval průběh vybraných azylových řízení, resp. řízení o žádosti o povolení trvalého pobytu, která byla vedena ve vztahu k němu a jeho rodině v České republice, a poukázal na nezákonný postup, kterého se měly správní orgány v těchto řízeních údajně dopouštět. Rozhodnutí o správním vyhoštění, které měl obviněný mařit, bylo vydáno navzdory tomu, že Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky, činilo průtahy v řízeních a opakovaně bezdůvodně nevydalo obviněnému a jeho rodině víza za účelem strpení. Nepřehlednost jednotlivých správních rozhodnutí vedla k tomu, že děti obviněného jsou do současné doby účastníky řízení o žádosti o povolení trvalého pobytu a obviněný je účastníkem řízení před Krajským soudem v Brně, který rozhoduje o žalobě obviněného ve věci jeho trvalého pobytu.

6. Soudu prvního stupně obviněný vytkl nedostatečné posouzení překážek pro uložení trestu vyhoštění ve smyslu § 80 odst. 3 tr. zákoníku, jakož i nedostatečné dokazování ve vztahu k otázce nebezpečí, které může obviněnému a jeho rodině hrozit při návratu do Turecka. Přestože obviněný předložil v trestním řízení listinné důkazy prokazující existenci důvodné obavy z pronásledování v důsledku vyšetřování jeho prokurdských aktivit na území Turecka, které obviněný popsal i ve svém dovolání, soud prvního stupně tyto listiny při ukládání trestu vyhoštění zcela pominul.

7. Vyhoštění obviněného není podle jeho názoru v souladu s mezinárodními závazky České republiky, neboť bezprostředně a podstatným způsobem zasahuje i do života a základních práv jeho nezletilých dětí. V této souvislosti připomněl, že trest vyhoštění mu nebyl uložen ani v jiné trestní věci vedené před Okresním soudem v Jihlavě pod sp. zn. 10 T 73/2019, a to právě s ohledem na poměry obviněného a jeho situaci v Turecku.

8. Obviněný nesouhlasil ani se závěry soudu prvního stupně, podle nichž měl být poučen o povinnosti vycestovat z území Evropské unie do 30 dnů od sepsání protokolu pracovníky odboru cizinecké policie Jihlava. Protokol neobsahuje žádné takové poučení. Neexistenci dostatečného poučení obviněného potvrdila ve svém prohlášení rovněž paní A. Y., která obviněnému tlumočila průběh uvedeného policejního úkonu. Důkaz touto listinou nicméně odvolací soud odmítl provést ve veřejném zasedání. Nedostatečné dokazování má v tomto ohledu za následek nesprávné právní hodnocení subjektivní stránky přečinu, který je předmětem obžaloby, tj. „jeho spáchání v úmyslu ...“.

9. Obviněný rovněž namítl, že nebyla naplněna „materiální stránka předmětného přečinu, tj. vědomé zavinění“. Soudy měly podle něj důsledně posoudit konkrétní jednání obviněného právě se zřetelem na všechny specifické okolnosti, do nichž bylo třeba promítnout také postup správních orgánů vůči jeho osobě a nezletilým dětem. Pokud by tak učinily, musely by dospět k závěru, že posuzované jednání, byť může být v rozporu s pravomocným správním rozhodnutím, nenaplnuje znaky jeho maření v takovém rozsahu a takovým způsobem, že je lze posoudit jako trestný čin.

10. Obviněný doplnil své dovolání v zákonné dvouměsíční lhůtě podáním ze dne 31. 1. 2022, v němž částečně rozvinul svou již uplatněnou argumentaci k vadám při posouzení subjektivní stránky spáchaného činu a uloženého trestu vyhoštění. Navíc připojil další námitku týkající se možného naplnění objektivní stránky daného přečinu, neboť formulace výroku o vině „obsahuje pouze konstatování, že hlídka policie kontrolovala osobu, která předložila cestovní pas na jméno obžalovaného, kterému bylo uloženo správní vyhoštění“. Obviněný dále požádal o odložení výkonu rozhodnutí napadeného dovoláním podle § 265o odst. 1 tr. ř., a to trestu vyhoštění. V závěru učinil shodný závěrečný návrh jako v prvním podání, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Brně a přikázal věc znovu projednat a rozhodnout tomuto soudu, případně aby zrušil též rozsudek Okresního soudu v Blansku, a přikázal věc k novému projednání a rozhodnutí soudu prvního stupně.

b) Vyjádření nejvyššího státního zástupce k dovolání obviněného

11. K dovolání obviněného se vyjádřil státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, který nejprve konstatoval, že obviněný v dovolání doslovně zopakoval námitky uplatněné v předchozích stadiích trestního řízení, s nimiž se již soudy nižších stupňů beze zbytku vypořádaly. Námitka procesního pochybení, spočívajícího v nedoručení napadeného usnesení odvolacího soudu s překladem do tureckého jazyka, stojí podle názoru státního zástupce mimo rámec dovolacích důvodů. Výhrady směřující proti úplnosti dokazování, resp. proti správnosti části skutkových zjištění a jejich souladu s provedenými důkazy, považuje státní zástupce za neopodstatněné.

12. Dokazování provedené soudy nižších stupňů považuje státní zástupce za dostatečné pro objasnění věci. Pokud jde o návrh obviněného na provedení důkazu prohlášením paní A. Y., odvolací soud jej shledal nadbytečným, což řádně odůvodnil v odůvodnění napadeného usnesení. Nejde proto o opomenutý důkaz. Za neopodstatněnou považuje státní zástupce také námitku, že závěry soudů vyvozené z materiálů poskytnutých Policií České republiky nejsou v souladu s provedenými důkazy. Obviněný byl totiž seznámen s výsledkem odvolacího řízení ohledně rozhodnutí o uložení správního vyhoštění,

stejně jako o odmítnutí kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem, což při svém zadržení stvrdil na protokolu sám obviněný, stejně jako přítomná tlumočnice.

13. Státní zástupce dále zrekapituloval relevantní části průběhu proběhnuvších správních řízení o správním vyhoštění obviněného, resp. o jeho žádosti o povolení trvalého pobytu, a vyslovil názor, že byla naplněna objektivní i subjektivní stránka přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázní. Z hlediska subjektivní stránky zdůraznil zejména zjištění, že obviněnému byla dne 3. 5. 2021 řádně oznámena veškerá dotčená rozhodnutí týkající se jeho správního vyhoštění.

14. Podle státního zástupce nelze přiznat důvodnost ani výtkám obviněného proti nesplnění zákonných podmínek pro uložení trestu vyhoštění z důvodu existence překážek ve smyslu § 80 odst. 3 tr. zákoníku. Přestože to obviněný explicitně nevyjádřil, z obsahu jeho námitek lze podle státního zástupce dovodit, že se dovolává naplnění podmínek uvedených v § 80 odst. 3 písm. c), d) tr. zákoníku. Vzhledem k tomu, že obviněný nemá na území České republiky povolen trvalý pobyt, což je jedna z negativních podmínek podle § 80 odst. 3 písm. c) tr. zákoníku, jež musí být dány kumulativně, nemohla být u obviněného prokazatelně shledána překážka pro uložení trestu vyhoštění. Pokud jde o překážku vyjádřenou v § 80 odst. 3 písm. d) tr. zákoníku, státní zástupce zdůraznil, že soudy zkoumaly případnou hrozbu pronásledování pro politické či národnostní názory obviněného, a to stejně jako správní orgány v dotčených řízeních o správním vyhoštění, povolení trvalého pobytu či udělení azylu. Přitom i na podkladě nevěrohodných či nepravých listin předložených obviněným soudy správně neshledaly v případě obviněného žádnou překážku ve smyslu § 80 odst. 3 písm. d) tr. zákoníku.

15. Státní zástupce proto navrhl odmítnout dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné.

III.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

16. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení, a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti námitek obviněného ve vztahu k uplatněným dovolacím důvodům.

17. V první řadě nutno připomenout, že obviněný podal své dovolání před účinností zákona č. 220/2021 Sb., jímž bylo mimo jiné změněno ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. tak, že do něj byl vložen nový dovolací důvod pod písm. g) a dosavadní důvody označené pod písm. g) až l) jsou nyní uvedeny pod písm. h) až m). Přestože Nejvyšší soud rozhodoval již za nové právní úpravy, ve vztahu ke všem dovolacím důvodům i nadále platí, že konkrétní námitky dovolatele musí obsahově odpovídat jejich zákonnému vymezení, nestačí pouhé označení určitého důvodu dovolání, aniž by mu bylo možné podřadit vytýkaná pochybení.

18. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že obviněný dílem uplatnil námitku, která je v obsahovém souladu s odkazovaným dovolacím důvodem a kterou je zároveň třeba považovat za důvodnou. Jde o hmotněprávní výhradu spočívající v tom, že podle něj

nebyla naplněna „materiální stránka předmětného přečinu“. Přestože to výslovně neuvádí, z obsahu uplatněné námitky je podle Nejvyššího soudu zřejmé, že obviněný se dovolává nedostatku společenské škodlivosti skutku, který mu je kladen za vinu (ačkoli tuto otázku zároveň poněkud nepřesně spojuje i se subjektivní stránkou trestného činu). Zmíněná námitka odpovídá dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. [nyní podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.], který je naplněn tehdy, jestliže napadené rozhodnutí, nebo jemu předcházející řízení spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. V rámci tohoto dovolacího důvodu tedy lze vznášet námitky spočívající především v tom, že skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v okolnosti, že rozhodná skutková zjištění neposkytují dostatečný podklad k závěru o tom, zda je stíhaný skutek vůbec trestným činem, popřípadě o jaký trestný čin jde. Vedle vad, které se týkají posouzení skutku, lze vytýkat též „jiné nesprávné hmotněprávní posouzení“. Rozumí se jím zhodnocení otázky, která nespočívá přímo v právní kvalifikaci skutku, ale v právním posouzení jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva.

19. Nejvyšší soud pouze na okraj upřesňuje, že obviněný měl správně uplatnit dovolací důvod uvedený ve druhé alternativě ustanovení § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. [nyní § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř.], neboť napadl usnesení soudu druhého stupně, jímž bylo zamítnuto jeho odvolání proti odsuzujícímu rozsudku soudu prvního stupně jako nedůvodné, přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. [nyní v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.]. Tato vada podaného dovolání však sama o sobě nemá zásadní vliv na možnost jeho projednání Nejvyšším soudem.

20. Na podkladě této části dovolání proto mohl Nejvyšší soud přezkoumat podle § 265i odst. 3, 4 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost napadeného usnesení Krajského soudu v Brně a jemu předcházejícího řízení včetně rozsudku Okresního soudu v Blansku a zjistil, že nemohou obstát.

b) K právní námitce odůvodňující kasační výrok Nejvyššího soudu

21. Přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku se dopustí ten, kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že se zdržuje na území České republiky, ačkoli mu byl uložen trest vyhoštění nebo bylo rozhodnuto o jeho správním vyhoštění. Objektem tohoto trestného činu je zájem na řádném výkonu rozhodnutí soudů a jiných orgánů veřejné moci. Maření nebo podstatného ztěžování se lze dopustit ve vztahu ke dvěma druhům rozhodnutí, a to k rozsudku soudu o uloženém trestu vyhoštění nebo k rozhodnutí jiného orgánu veřejné moci o správním vyhoštění (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 3. 2014, sp. zn. 8 Tdo 230/2014).

22. Obviněnému je v posuzované trestní věci kladeno za vinu maření výkonu rozhodnutí příslušného orgánu cizinecké policie o správním vyhoštění, které mu bylo uloženo podle § 119 odst. 1 písm. b) bodů 4. a 9. zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území

České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“). Nejvyšší soud připomíná, že z hlediska vyvození trestní odpovědnosti obviněného je v posuzovaném případě významná nejen právní úprava v trestním zákoníku a v zákoně o pobytu cizinců, ale za relevantní je třeba považovat rovněž unijní právní úpravu, z níž má zásadní význam směrnice Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 16. 12. 2008 č. 2008/115/ES o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (dále též jen „návrátová směrnice“), a to zejména v kontextu navazující judikatury Soudního dvora Evropské unie (dále též ve zkratce ve zkratce „SDEU“).

č. 45

23. Se zřetelem k posuzovaným skutkovým okolnostem ve věci obviněného O. E. je nutné zohlednit především ustanovení čl. 8 návratové směrnice, které členským státům Evropské unie jednak stanovuje povinnost přijmout všechna opatření nezbytná k výkonu rozhodnutí o navrácení, jestliže nebyla poskytnuta lhůta k dobrovolnému opuštění území státu v souladu s čl. 7 odst. 4 návratové směrnice nebo jestliže povinnost návratu nebyla během lhůty pro dobrovolné opuštění území poskytnutá podle čl. 7 návratové směrnice splněna (odst. 1), jednak jim v krajním případě umožňuje přistoupit k donucujícím opatřením, jež jsou přiměřená a nepřekračující únosnou míru použití síly (odst. 4). Z těchto donucujících opatření je poté v čl. 15 až čl. 18 návratové směrnice výslovně upraveno zajištění za účelem vyhoštění, jež představuje významný zásah, který je přípustný až tehdy, pokud v daném případě nemohou být účinně uplatněna jiná mírnější donucovací opatření.

24. Soudní dvůr Evropské unie se k obsahu čl. 8 i k souvisejícím ustanovením návratové směrnice vyjádřil ve svém rozsudku ze dne 6. 12. 2011 ve věci Alexandre Achughbaban, č. C-329/11 (dále jen „rozsudek ve věci Achughbaban“), v němž zdůraznil potřebu výkladu návratové směrnice v tom smyslu, že „právní úpravě členského státu, která za neoprávněný pobyt ukládá trestněprávní sankci, brání v rozsahu, v němž lze podle této právní úpravy uložit trest odnětí svobody státnímu příslušníkovi třetí země, který sice na území uvedeného členského státu pobývá neoprávněně a není ochoten toto území opustit dobrovolně, ale vůči kterému nebyla uplatněna donucovací opatření podle čl. 8 této směrnice a v jehož případě – byl-li zajištěn za účelem přípravy a uskutečnění vyhoštění – ještě neuplynula maximální doba trvání tohoto zajištění“.

25. Ve své rozhodovací praxi tak SDEU akcentoval zákaz členských států Evropské unie použít trestněprávní úpravu, která by mohla ohrozit dosažení cílů návratové směrnice, a tím ji zbavit užitečného účinku. Tento unijní předpis ukládá členským státům povinnost provést vyhoštění v případech uvedených v čl. 8 odst. 1 návratové směrnice v co nejkratší době. Tak by tomu podle SDEU „zjevně nebylo, kdyby poté, co byl konstatován neoprávněný pobyt státního příslušníka třetí země, dotyčný členský stát před výkonem rozhodnutí o navrácení, či dokonce ještě před přijetím tohoto rozhodnutí vedl trestní stíhání, po kterém by případně následoval trest odnětí svobody. Takovýto postup by oddálil vyhoštění ..., a ostatně ani není vyjmenován mezi důvody pro odklad vyhoštění uvedenými v čl. 9 směrnice“ (viz bod 45. rozsudku ve věci Achughbaban).

26. Výše uvedený výklad však podle SDEU nevylučuje možnost členských států přijmout či ponechat v platnosti (trestněprávní) úpravu, na základě které by bylo možné stíhat

a případně i uložit trest odnětí svobody neoprávněně pobývajícimu státnímu příslušníkovi třetí země, kterého nebylo možné ze země vyhostit ani s použitím donucovacích opatření ve smyslu návratové směrnice (viz bod 46. rozsudku ve věci Achughbabian).

27. Na rozhodnutí ve věci Achughbabian navázal SDEU mimo jiné v rozsudku ze dne 6. 12. 2012 ve věci Md Sagor, č. C-430/11, v němž se v kontextu právní úpravy návratové směrnice zabýval otázkou přípustnosti uložení peněžitého trestu, který může být případně nahrazen trestem vyhoštění anebo trestem domácího vězení. Zatímco uložení peněžitého trestu, jakož i trestu vyhoštění, nemusí podle SDEU bránit tomu, aby rozhodnutí o navrácení bylo přijato a provedeno v souladu s čl. 6 až čl. 8 návratové směrnice (viz body 36. až 42. citovaného rozsudku), v případě trestu domácího vězení tomu může být naopak. SDEU vyslovil názor, podle něhož „trest domácího vězení může ... zpozdit, a tudíž i narušit taková opatření, jako je dopravení na hranice a nucený návrat leteckou cestou, která přispívají k provedení vyhoštění. Takové riziko narušení řízení o navrácení nastává především tehdy, když platné právní předpisy nestanoví, že výkon trestu domácího vězení uloženého neoprávněně pobývajícimu státnímu příslušníkovi třetího státu musí být ukončen, jakmile je možné provést vyhoštění uvedené osoby“ (viz bod 45. citovaného rozsudku). Soudní dvůr Evropské unie poté doplnil, že předkládající (vnitrostátní) soud musí posoudit, zda ve vnitrostátní právní úpravě existuje pravidlo, které stanoví přednost vyhoštění před výkonem trestu domácího vězení. Pokud nikoli, je třeba dospět k závěru, že návratová směrnice brání tomu, aby se mechanismus spočívající v přeměně peněžitého trestu na trest domácího vězení použil na neoprávněně pobývajících státních příslušníky třetích zemí.

28. Judikatura SDEU ve vztahu k jednotlivým trestům ukládaným v návaznosti na různé situace, které mohou potenciálně nastat při užití návratové směrnice, je souhrnně nastíněna rovněž v bodech 48. až 56. stanoviska generálního advokáta předneseného dne 2. 2. 2016 ve věci Sélina Affum (Amisah), č. C-47/15, na které lze pro přehlednost odkázat. Zobecní-li Nejvyšší soud závěry z ní vyplývající, je zřejmé, že omezení příslušníka třetí země na svobodě, které není součástí řízení o navrácení, resp. donucovacích opatření přijatých v souladu s návratovou směrnicí, může v konečném důsledku zdržet proces navrácení cizince, a není proto slučitelné s cílem návratové směrnice.

29. Nejvyšší soud pro vysvětlení podotýká, že návratová směrnice činí v rámci procesu navrácení rozdíl mezi rozhodnutím o navrácení (čl. 6) a výkonem tohoto rozhodnutí (čl. 8; návratová směrnice používá pro výkon rozhodnutí ve smyslu fyzického dopravení osoby mimo území dotyčného členského státu pojem vyhoštění – viz čl. 3 bod 5. návratové směrnice). Z hlediska závěrů judikatury SDEU je pro posuzovaný případ relevantní primárně ustanovení čl. 8 návratové směrnice, které členskými státy Evropské unie jednak stanovuje povinnost přijmout všechna nezbytná opatření za účelem uskutečnění navrácení (odst. 1), jednak jim v krajním případě umožňuje přistoupit rovněž k donucovacím opatřením, která jsou přiměřená a nepřekračující únosnou míru použití síly (odst. 4). Z těchto donucovacích opatření je poté v čl. 15 až čl. 18 návratové směrnice výslovně upraveno zajištění za účelem vyhoštění, jež představuje významný zásah,

kteřý je přípustný až tehdy, pokud v daném případě nemohou být účinně uplatněna jiná mírnější donucovací opatření.

30. Úprava donucovacích opatření týkajících se výkonu rozhodnutí o navrácení, resp. rozhodnutí o povinnosti opustit území, či správního vyhoštění ve smyslu české právní úpravy, je obsažena zejména v hlavě XI zákona o pobytu cizinců, která rozlišuje tzv. zvláštní opatření za účelem vycestování cizince z území (§ 123b), finanční záruku (§ 123c) a zajištění cizince (§ 124 a násl.). Pro samotný výkon navrácení, resp. vyhoštění prostřednictvím donucovacích opatření je přitom relevantní i § 128 zákona o pobytu cizinců upravující fyzické dopravení zajištěného cizince na hraniční přechod.

31. Při uplatnění výše nastíněných východisek v podmínkách vnitrostátního právního řádu České republiky je nutno konstatovat, že právní úprava trestního zákoníku, konkrétně jeho ustanovení § 337 odst. 1 písm. b), nereflektuje dotčenou judikaturu SDEU, neboť v zásadě umožňuje trestně stíhat cizince, kterému bylo ve správním řízení uloženo vyhoštění ještě předtím, než jsou proti němu použita donucovací opatření podle čl. 8 návratové směrnice, jak jsou promítnuta do relevantních ustanovení zákona o pobytu cizinců. Je přitom potřeba vzít v úvahu, že trestní zákoník umožňuje za každý trestný čin uložit trest odnětí svobody, který tak představuje tzv. univerzální druh trestu. Výjimkou není ani posuzovaný přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, pro jehož základní skutkovou podstatu zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby 2 roky. V podmínkách trestního zákoníku tudíž nelze vyloučit uložení trestu odnětí svobody cizinci (státnímu příslušníkovi třetí země), který sice nerespektoval předchozí rozhodnutí o správním vyhoštění, avšak ohledně jehož osoby doposud nebylo usilováno o efektivní dosažení základního cíle a účelu návratové směrnice, a to cestou veškerých prostředků, které zákon o pobytu cizinců nabízí. S ohledem na uvedené je nutno uzavřít, že stávající právní úprava trestního zákoníku do současné doby nereflektuje dostatečně, resp. vůbec pravidla stanovená pro všechny členské země návratovou směrnicí, ani její výklad, který ve svých rozhodnutích poskytl SDEU.

32. Soudy nižších stupňů proto pochybily, když se při posouzení trestní věci obviněného O. E. nezabývaly otázkou účinků, které návratová směrnice v kontextu související judikatury SDEU vyvolává, a jaký mohou mít dopad na postavení obviněného a vyvození jeho trestní odpovědnosti za stíhaný skutek. Přestože se unijní směrnice nevztahují přímo na jednotlivce, ale zavazují obecně pouze členské státy Evropské unie, je třeba připomenout, že v důsledku jejich nesprávné transpozice a implementace mohou při naplnění určitých podmínek vyvolat rovněž následky, které ovlivní postavení jednotlivců. Jedním z nich je uplatnění tzv. nepřímého účinku směrnice, který po vnitrostátních soudech vyžaduje, aby, pokud mohou v mezích vnitrostátních výkladových metod interpretovat vnitrostátní právo vícero způsoby, zvolily takový výklad, který vede k výsledku odpovídajícímu znění a účelu směrnice. Jinými slovy vnitrostátní soud musí interpretovat vnitrostátní právo v co největším rozsahu tak, aby byl dosažen výsledek zamýšlený směrnicí (viz např. bod 116. rozsudku SDEU ze dne 5. 10. 2004 ve věci Pfeiffer, č. C-397/01, a další).

33. Povinnost eurokonformního výkladu se netýká pouze daného ustanovení či předpisu, který transponuje (obsahově promítá) pravidla směrnice do vnitrostátního práva, nýbrž jakéhokoli relevantního ustanovení vnitrostátního právního řádu, tj. rovněž ustanovení,

kteřá nejsou přímou transpozicí směrnice (viz bod 115. citovaného rozsudku SDEU ve věci Pfeiffer), a to včetně ustanovení přijatých před směrnicí (viz rozsudek SDEU ze dne 13. 11. 1990 ve věci Marleasing, č. C-106/89). Podmínkou pro uplatnění takového výkladu je vedle dodržení mezí daných interpretačními metodami uznanými vnitrostátním právem marné uplynutí implementační lhůty (viz např. bod 115. rozsudku SDEU ze dne 4. 7. 2006 ve věci Konstantinos Adeneler, č. C-212/04).

34. Nejvyšší soud pro úplnost dodává, že implementační lhůta návratové směrnice uplynula ve smyslu jejího čl. 20 dne 24. 12. 2010. Přesto nebylo dosud v České republice komplexně přistoupeno k její transpozici do příslušné právní úpravy, zejména nebyly promítnuty přijaté závěry rozhodovací praxe SDEU k výkladu návratové směrnice do skutkové podstaty přečinu podle § 337 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. Bez ohledu na tuto skutečnost nutno poznamenat, že systematika trestního zákoníku má k dispozici nástroje umožňující vzít v úvahu konkrétní skutkové okolnosti, které jsou rozhodující z pohledu maximalizace výsledku zamýšleného návratovou směrnicí, a tyto pak zohlednit při posouzení otázky vyvození trestní odpovědnosti vůči obviněnému. V tomto ohledu se nabízí důsledné využití zásady subsidiarity trestní represe (§ 12 odst. 2 tr. zákoníku), která jako jedna ze základních zásad trestního práva hmotného vyžaduje, aby stát uplatňoval prostředky trestního práva zdrženlivě, to znamená především tam, kde jiné právní prostředky selhávají nebo nejsou efektivní. Z uvedené zásady plyne, že trestněprávní řešení představuje krajní prostředek (*ultima ratio*), a to jak pro zákonodárce, tak pro orgány činné v trestním řízení. Postulát *ultima ratio* má nepochybně význam i pro interpretaci trestněprávních norem ve smyslu vyvození trestní odpovědnosti pouze u závažnějších případů protispolečenských jednání, tj. těch, u kterých nepostačuje uplatnění ochrany prostředky práva občanského, obchodního či správního (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 115 až 117; dále též stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr.).

35. V posuzované trestní věci obviněného nebylo v rámci použití zásady subsidiarity trestní represe a možnosti vyvození jeho trestní odpovědnosti za skutek, který je předmětem obžaloby, prakticky vůbec přihlédnuto k výše zmíněným podmínkám plynoucím z unijního práva pro interpretační řešení možných důsledků neslučitelnosti vnitrostátního práva s návratovou směrnicí, tedy jejího nepřímého účinku. Soudy prvního a druhého stupně měly důsledně zvážít potřebu a nezbytnost trestního stíhání obviněného O. E. se zřetelem k tomu, zda vůči němu byla učiněna veškerá v úvahu přicházející donucovací opatření podle zákona o pobytu cizinců jakožto prostředku správního práva. Po prostudování obsahu trestního spisu nicméně Nejvyššímu soudu nezbyvá než konstatovat, že orgány činné v trestním řízení nezaměřily vyšetřování směrem k otázce, zda příslušné orgány přistoupily k realizaci zmíněných donucovacích opatření podle zákona o pobytu cizinců, nebylo prověřováno, zda vůbec mohla být tato opatření s přihlédnutím k osobním i rodinným poměrům obviněného uplatněna, případně v jaké míře. Z tohoto důvodu nemohla rozhodnutí soudů obou stupňů v dovolacím řízení obstát a Nejvyšší soud musel rozhodnout o zrušení napadeného usnesení Krajského soudu v Brně i jemu předcházejícího rozsudku Okresního soudu v Blansku. Vzhledem k tomu, že je primárním úkolem veřejné žaloby opatřit a soudu předložit veškeré důkazy, které opodstatňují podání obžaloby na obviněného,

bude vhodné, aby okresní soud pro nové hlavní líčení ve věci uložil státnímu zástupci povinnost doplnit dokazování v uvedeném směru. Pokud bude státní zástupce nadále trvat na podané obžalobě, bude jeho úkolem předložit soudu příslušné podklady týkající se realizace rozhodnutí o správním vyhoštění obviněného a o výkonu odpovídajících opatření vůči němu za účelem naplnění cíle návratové směrnice. Teprve poté, co bude postavena tato otázka najisto, to znamená, až okresní soud v uvedeném směru doplní důkazy v hlavním líčení, bude nutné důsledně zvážit samotnou důvodnost podané obžaloby a naplnění všech zákonných podmínek pro vyvození trestní odpovědnosti obviněného za porušení povinností vyplývajících z rozhodnutí o správním vyhoštění a za nerespektování určené lhůty k opuštění České republiky po marném uplatnění konkrétních kroků k výkonu tohoto rozhodnutí. V případě vyslovení viny obviněného bude rovněž třeba promítnout výsledek doplněného dokazování do popisu skutku tak, aby z něho vyplývalo naplnění účelu návratové směrnice i respektování příslušné judikatury SDEU, které byly zmíněny v tomto usnesení. Samozřejmě v odůvodnění případného odsuzujícího rozsudku okresní soud vyloží veškeré své úvahy, jimiž byl veden, a vyloží svá skutková zjištění ve vazbě na jejich právní posouzení tak, aby odpovídaly jednotlivým znakům skutkové podstaty žalovaného přečinu. Do svých úvah musí okresní soud samozřejmě zahrnout i hodnocení zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, jejíž použití je nutné ve všech případech, v nichž soudy vyslovují vinu obviněných.

36. Nejvyšší soud dodává, že vzhledem k povaze shledaných vad napadeného usnesení a předcházejícího rozsudku nebylo za této procesní situace účelné zabývat se dalšími dovolacími námitkami obviněného, navíc naprostá většina z nich se týkala průběhu a výsledku jiných řízení mimo rámec trestního řízení.

IV.

Závěrečné shrnutí

37. Na základě shora uvedených skutečností Nejvyšší soud shledal dovolání obviněného O. E. částečně důvodným, a proto podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Brně i rozsudek Okresního soudu v Blansku, zrušil také všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Okresnímu soudu v Blansku, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

38. Při novém projednání a rozhodnutí věci je pak okresní soud vázán právním názorem Nejvyššího soudu vysloveným v tomto usnesení (§ 265s odst. 1 tr. ř.). Nejvyšší soud zároveň připomíná, že svůj kasační výrok učinil na podkladě dovolání obviněného, proto v dalším řízení nemůže dojít ke změně rozhodnutí v jeho neprospěch (§ 265s odst. 2 tr. ř.).

39. Nejvyšší soud pro úplnost dodává, že nerozhodoval samostatně o odkladu výkonu rozhodnutí podle § 265o odst. 1 tr. ř., ale z důvodu procesní ekonomie neprodleně přistoupil k vydání kasačního rozhodnutí. Protože vady napadeného usnesení a jemu předcházejícího rozsudku nebylo možno odstranit v případném veřejném zasedání, rozhodl Nejvyšší soud podle § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. v neveřejném zasedání.

č. 46

Omluvitelnou pohnutku ve smyslu § 146a tr. zákoníku zpravidla nemůže vyvolat předchozí nebezpečné jednání poškozeného jako účastníka silničního provozu, které bylo v rozporu s dopravními předpisy a obviněný jím mohl být rozhořčen.

Ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky

§ 146a tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2022, sp. zn. 11 Tdo 123/2022, ECLI:CZ:NS:2022:11.TDO.123.2022.1

Nejvyšší soud podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného D. S. proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 29. 9. 2021, sp. zn. 50 To 252/2021, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Karlových Varech pod sp. zn. 7 T 38/2020.

č. 46

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 24. 6. 2021, sp. zn. 7 T 38/2020, byl obviněný D. S. uznán vinným přečinem poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku, přečinem ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku, přečinem výtržnictví podle § 358 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku a přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. d) tr. zákoníku. Za tyto trestné činy jednání byl odsouzen podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 18 měsíců, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Současně mu byl podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel v trvání 12 měsíců. Obviněnému byla podle § 228 odst. 1 tr. ř. rovněž uložena povinnost uhradit na náhradě škody poškozené Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky, Regionální pobočka Plzeň, částku ve výši 17 575 Kč.

2. Citovaný rozsudek Okresního soudu v Karlových Varech následně obviněný stejně jako státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Karlových Varech napadli odvoláními, která byla usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 29. 9. 2021, sp. zn. 50 To 252/2021, podle § 256 tr. ř. jako nedůvodná zamítnuta.

3. Podle skutkových zjištění okresního soudu se obviněný D. S. dopustil trestné činnosti tím, že dne 3. 4. 2020 od 21:15 do 21:35 hodin v XY poblíž Obchodního domu Penny Market předjel svým motorovým vozidlem tov. zn. XY, černé barvy, typu SUV, motorové vozidlo poškozeného T. V. tov. zn. XY, které zablokoval tak, že zastavil své vozidlo v jeho jízdni dráze, vystoupil s teleskopickým obuškem v ruce, přičemž poškozený nezastavil,

objel jej a pokračoval v jízdě, takže obviněný udeřil obuškem do vozidla poškozeného, čímž udělal důlek v rámu pravých zadních dveří, a způsobil tak škodu na vozidle ve výši Kč 8 000 Kč. Obviněný dále sledoval poškozeného až k domu na adrese XY, kde přistoupil k vozidlu poškozeného, který zde zastavil, otevřel dveře u řidiče, sehnul se do vozidla poškozeného, z něhož odcizil palubní kameru zn. Beng v hodnotě 500 Kč, kterou měl poškozený připevněnou na čelním skle vozidla, a zaútočil na sedícího poškozeného v jeho vozidle teleskopickým obuškem úderem do obličeje tak, že zlomil poškozenému nos a způsobil drobná povrchová zranění v obličeji a rozbil mu dioptrické brýle v hodnotě 4 000 Kč, přičemž zranění poškozeného si vyžádalo převoz k ošetření zdravotnickou záchrannou službou a následnou operaci nosu s hospitalizací v Karlovarské krajské nemocnici trvající od 6. 4. 2020 do 9. 4. 2020; poškozenému tím způsobil škodu na jeho majetku v celkové výši 12 500 Kč a uvedeného jednání se dopustil, ačkoliv byl pro přečin výtržnictví pravomocně odsouzen trestním příkazem Okresního soudu v Sokolově ze dne 2. 11. 2010, sp. zn. 21 T 103/2010.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

č. 46

4. Proti shora uvedenému usnesení odvolacího soudu podal obviněný D. S. prostřednictvím svého obhájce dovolání, a to proti všem jeho výrokům, a uplatnil v něm dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021, neboť je přesvědčen, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Naplnění tohoto dovolacího důvodu spatřuje obviněný v porušení svého práva na spravedlivý proces v důsledku existence extrémního nesouladu mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními.

5. V odůvodnění svého dovolání obviněný předně namítl, že soud prvního stupně vystavěl své skutkové závěry pouze na řetězci nepřímých důkazů, přičemž provedené důkazy nejsou dostatečné pro spolehlivé zjištění skutkového stavu. Odvolací soud následně stvrdil tento postup, přičemž své závěry vystavěl na doznání obviněného, které však bylo učiněno při jeho zadržení, obviněný v jeho rámci nevypověděl nic konkrétní ke skutku, který mu byl kladen za vinu, a především bylo podle dovolatele učiněno ze strachu a za účelem vyhnout se dalším represím ze strany policejního orgánu. Obviněný má tedy za to, že soudy obou instancí na základě jeho doznání již nepřezkoumávaly všechny okolnosti případu, a nedostály tak své zákonné povinnosti doplňovat dokazování v rozsahu potřebném pro spravedlivé rozhodnutí.

6. Obviněný vedle toho namítl, že skutková zjištění soudů nižších stupňů považuje za extrémně rozporná s obsahem jednotlivých důkazů, přičemž tyto důkazy byly hodnoceny pouze v neprospěch obviněného. K tomu dovolatel blíže uvádí, že výpovědi policistů V. F. a M. Ž. o skutku, který mu byl kladen za vinu, neuvádí nic podstatné z hlediska objasnění průběhu skutkového děje, jelikož tito svědci mohli vypovídat pouze k průběhu vyšetřování. Svědci T. D. a P. D., jakož i poškozený T. V., tj. osoby, které jako jediné byly na místě činu v době jeho spáchání přítomny, neoznačili osobu obviněného za pachatele skutku s tím, že poškozený dokonce uvedl, že se do doby hlavního líčení s obviněným nikdy nesešel. Současně nebyla prokázána ani přítomnost těhotné ženy na místě činu, jelikož svědek M. Ž. osobně viděl i ztotožnil partnerku obviněného,

avšak svědkyně P. D. o těhotenství ženy přítomné na místě činu vypověděla pouze v souvislosti, že o něm měl hovořit pachatel. Dále nebylo prokázáno, že vozidlo, které bylo přítomno na místě činu, bylo skutečně vozidlem obviněného, jelikož se ani z kamerového záznamu ani z popisu svědků T. D. a P. D. nepodává tovární značka vozidla, jeho registrační značka či jakákoliv přesnější specifikace, než že šlo o typ SUV černé barvy, přičemž i na základě soudem předložených fotografií vozidla obviněného uvedla svědkyně P. D. pouze tolik, že by to mohlo být vozidlo z místa činu. Nadto obviněný podotýká, že se spáchání skutku nepodává ani z kamerového záznamu, na kterém mají být zachycena vozidla pachatele a poškozeného. Soud prvního stupně pak vycházel pouze z tvrzení poškozeného, že kamera zajištěná ve vozidle dovolatele je kamerou, která jím byla poškozenému odcizena, aniž by bylo zjišťováno a ztotožněno např. její sériové číslo či původ, přičemž ze žádné ze dvou kamer, které byly zajištěny v jeho vozidle, nebyl zajištěn žádný kamerový záznam. Ani nedopalek cigarety, zajištěný na místě činu a obsahující DNA obviněného, přitom podle obviněného sám o sobě nevypovídá nic o tom, že by se skutek tak, jak je popsán v odsuzujícím rozsudku a je obviněnému kladen za vinu, skutečně stal.

7. Obviněný dále zdůrazňuje, že k osobě poškozeného svědek T. D. mimo jiné uvedl, že je výbušné povahy, a popsal jej jako rozdvojenou osobnost s finančními problémy. Naproti tomu svědkyně P. D. popsal poškozeného jako osobu jednodušší. Byť soud prvního stupně v odůvodnění rozsudku sám uvedl, že poškozený při svědecké výpovědi vykazoval zdravotní indispozici, i přesto vycházel při popisu skutku pouze z jeho výpovědi, kterou i přes vše výše uvedené nepodrobil objektivnímu hodnocení její věrohodnosti. Pečlivě se věnoval pouze údajnému předání peněžní částky „jako jisté náhrady za projednávané protiprávní jednání vůči němu“, které se ovšem opět opírá pouze o výpověď poškozeného, jehož jednotlivá tvrzení se však neshodují ani v samotné částce, kterou měl od pachatele obdržet.

8. Obviněný dále namítá, že právní kvalifikaci jeho jednání jako přečinu podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku považuje za chybnou, neboť dané jednání nenaplnňuje znaky skutkové podstaty tohoto trestného činu, a opakovaně podotýká, že soudy nižších stupňů připustily, že obviněný byl k činu motivován situací vzniklou v silničním provozu a mohl získat pocit ohrožení v souvislosti s jízdou poškozeného, a to s ohledem na těhotnou partnerku, kterou vezl ve svém vozidle. Soudy nižších stupňů se ovšem nikterak nepokoušely zajistit žádný objektivní důkaz k tomu, jak se obviněný a poškozený chovali při inkriminované jízdě, přestože svědek T. D. ve své výpovědi uvedl, že se mu poškozený přiznal, že obviněného v průběhu jízdy ohrožoval, a uvedl též, že poškozený v minulosti řídil i po bezprostředním požití alkoholu. Přesto se však odvolací soud nikterak blíže nezabýval pohnutkou obviněného, a to především posouzením, zda by z jeho strany nemohlo jít o pohnutku omluvitelnou, čímž by mohla být naplněna skutková podstata trestného činu podle § 146a tr. zákoníku.

9. Závěrem pak obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Plzni a následně sám rozhodl ve věci tak, že se obviněný zproštuje obžaloby.

10. K dovolání obviněného D. S. zaslal své písemné stanovisko státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“), který předně konstatoval, že obviněný ve svém dovolání pouze zopakoval svoji obhajobu, kterou již

uplatnil před soudem prvního stupně i odvolacím soudem, přičemž tato obhajoba byla oběma soudy nižších stupňů řádně vypořádána. Podstatná část námitek dovolatele pak podle státního zástupce směřuje proti učiněným skutkovým zjištěním, přičemž tyto námitky nenaplnují uplatněný dovolací důvod a nemohly by být odůvodněné ani po změně formulace dovolacích důvodů novelou trestního řádu, k níž došlo s účinností od 1. 1. 2022. Soud prvního stupně totiž v dané věci podle státního zástupce provedl komplexní a bezvadné dokazování, a to nejen pokud jde o jeho rozsah, ale rovněž co do problematiky navazujícího formování skutkových závěrů. Svým povinností pak dostál i odvolací krajský soud, který řádně přezkoumal odvolání obviněného a se všemi jeho námitkami se přesvědčivě vypořádal.

11. Podle státního zástupce nelze v této souvislosti přehlédnout zejména to, že obviněný předmětnou trestnou činnost při svém výslechu konaném v rámci přípravného řízení v přítomnosti svého obhájce doznal. Nešlo přitom o důkaz osamocený, jelikož průběh útoku vůči poškozenému popsali jak svědci – manželé D., tak i poškozený T. V., který se vyjádřil rovněž k tomu, co předcházelo konfliktu. Útok je navíc popisován i v telefonátu svědka T. D. na linku Policie České republiky. Ačkoli dovolatele jako agresora nebyli uvedeni svědci schopni u hlavního líčení jednoznačně identifikovat, o jeho pachatelství svědčí, kromě jeho vlastního doznání, také to, že užívá stejné vozidlo jako útočník. S útočníkem byla na místě činu ve vozidle taktéž těhotná žena, což koresponduje se zjištěním, že obviněný měl v té době těhotnou přítelkyni. Na místě činu byl současně zajištěn nedopalek cigarety s DNA odpovídající osobě dovolatele. V jeho vozidle byla navíc nalezena i kamera poškozeného odcizená při útoku. Rozsah způsobeného zranění pak byl spolehlivě zjištěn na podkladě lékařské zprávy a pořízené fotodokumentace, výše škody pak na podkladě zajištěného odborného vyjádření. Pokud tedy obviněný do jisté míry zpochybňoval obsahovou vazbu učiněných skutkových zjištění na provedené důkazy, není možné mu podle státního zástupce přisvědčit.

12. K námitce obviněného, že s ohledem na okolnosti bylo namísto posoudit soudy zjištěné jednání jako přečin ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky podle § 146a odst. 1 tr. zákoníku, státní zástupce uvádí, že rovněž tato námitka postrádá opodstatnění. Obviněným akcentovaná předchozí konfliktní situace v silničním provozu, jejímiž viníky byli navíc oba, tedy dovolatel i poškozený, rozhodně nebyla natolik intenzivním a silným podnětem, který by odůvodňoval, byť jen dílčí úvahy o eventuálním posouzení stíhaného jednání z hlediska uvedené privilegované skutkové podstaty.

13. Státní zástupce tedy závěrem shrnuje, že soudy učinily správná skutková zjištění a jednání dovolatele přiřadily také odpovídající právní kvalifikaci. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (ať již ve znění účinném do 31. 12. 2021, nebo od 1. 1. 2022), ani dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2022, tudíž nebyly naplněny. Dovolání obviněného tedy státní zástupce považuje za zjevně neopodstatněné, proto navrhuje, aby ho Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

14. Vyjádření státního zástupce k dovolání podanému obviněným bylo následně zasláno obhájci obviněného k jeho případné replice, která však do okamžiku zahájení neveřejného zasedání o podaném dovolání nebyla předložena.

III.**Přípustnost dovolání**

15. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zjišťoval, zda je dovolání přípustné a zda vyhovuje všem relevantním ustanovením trestního řádu, tedy zda dovolání obviněného bylo podáno v souladu s § 265a odst. 1, 2 tr. ř., zda bylo podáno ve dvouměsíční zákonné lhůtě a na příslušném místě v souladu s § 265e odst. 1, 3 tr. ř., jakož i oprávněnou osobou ve smyslu § 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř. Dále Nejvyšší soud zkoumal, zda dovolání splňuje obligatorní obsahové náležitosti upravené v § 265f tr. ř.

16. Po jeho prostudování Nejvyšší soud shledal, že obviněný respektoval všechna výše uvedená ustanovení trestního řádu, proto podané dovolání vyhodnotil jako přípustné a vyhovující relevantním ustanovením trestního řádu, tzn. že nebyly shledány žádné skutečnosti bránící jeho věcnému projednání.

IV.**Důvodnost dovolání**

17. Vzhledem k tomu, že dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., musel Nejvyšší soud dále posoudit otázku, zda lze obviněným uplatněný dovolací důvod považovat za některý z důvodů taxativně uvedených v citovaném ustanovení zákona (ať již ve znění účinném do 31. 12. 2021, nebo ve znění účinném od 1. 1. 2022), jehož existence je zároveň podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem.

18. Jak již bylo konstatováno shora, obviněný podal své dovolání s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021, tedy proto, že se domnívá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. V mezích tohoto dovolacího důvodu bylo do 31. 12. 2021 možné namítat, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoliv o trestný čin nešlo, nebo že šlo o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat úplnost provedení dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 5, 6 tr. ř., v zásadě nebylo možné, poněvadž tato činnost soudu spočívá v aplikaci ustanovení procesních, nikoliv hmotněprávních. Posouzení správnosti právních závěrů bylo možné posuzovat pouze na základě skutkových zjištění učiněných soudem prvního stupně, eventuálně soudem odvolacím, jež dovolací soud zásadně nemohl měnit. Vedle vad týkajících se právního posouzení skutku bylo možno vytýkat též „jiné nesprávné hmotněprávní posouzení“, jímž se rozumí zhodnocení otázky nespočívající přímo v právní kvalifikaci skutku, nýbrž v právním posouzení jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva.

19. Tyto zásady však bylo možné i za právní úpravy účinné do 31. 12. 2021 prolomit, jestliže nebyly dodrženy zásadní požadavky spravedlivého procesu (viz článek 6 Listiny základních práv a svobod a články 36 a 38 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod), neboť rozhodování o mimořádném opravném prostředku se nemůže ocitnout mimo rámec ochrany základních práv jednotlivce a tato ústavně garantovaná práva musí

být respektována (a chráněna) též v řízení o všech opravných prostředcích (k tomu viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 4. 2004, sp. zn. I. ÚS 125/04, ze dne 18. 8. 2004, sp. zn. I. ÚS 55/04, ze dne 31.3. 2005, sp. zn. I. ÚS 554/04, stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14). Ústavní soud vymezil taktéž zobecňující podmínky, za jejichž splnění má nesprávná realizace důkazního řízení za následek porušení základních práv a svobod ve smyslu dotčení postulatů spravedlivého procesu, a to v případě opomenutých důkazů, dále důkazů získaných, a tudíž posléze i použitých, v rozporu s procesními předpisy, či je-li zjištěno svévolné hodnocení důkazu provedeného bez jakéhokoliv akceptovatelného racionálního logického základu (k tomu např. nálezy Ústavního soudu ze dne 18. 11. 2004, sp. zn. III. ÚS 177/04, ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. IV. ÚS 570/03, aj.). S těmito principy se přitom ve své rozhodovací praxi plně ztotožnil i Nejvyšší soud jako soud dovolací.

20. V době rozhodování Nejvyššího soudu je přitom od 1. 1. 2022 účinná novela trestního řádu provedená zákonem č. 220/2021 Sb., v rámci níž dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (v nezměněné dikci) je nově vymezen v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Současně byl do ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. vložen nový dovolací důvod spočívající v tom, že „rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy“. Jde tedy o nově formulovaný dovolací důvod, který v podstatě vychází z dosavadní aplikační praxe Nejvyššího soudu uplatňované ve vztahu k dovolání obviněného opírajícího se o důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021.

21. Nejvyšší soud podle zásady platné pro trestní řízení, podle které se procesní úkony zásadně provádějí podle trestního řádu účinného v době řízení, nikoli v době činu (viz např. Novotný, O. a kol. Trestní právo hmotné. 1. Obecná část. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 93; též rozhodnutí pod č. 13/2014 Sb. rozh. tr.), je při svém rozhodování v dovolacím řízení realizovaném po 1. 1. 2022 povinen aplikovat normy trestního práva procesního účinné v době jeho rozhodování, tj. včetně trestního řádu ve znění novely provedené zákonem č. 220/2021 (účinné od 1. 1. 2022), avšak s tím, že i nadále pro rozsah přezkumné povinnosti Nejvyššího soudu dovoláním napadených rozhodnutí platí, že dovolací soud je vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich odůvodněním (§ 265f odst. 1 tr. ř.) a není povolán k revizi napadeného rozhodnutí z vlastní iniciativy (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 8. 2006, sp.zn. 8 Tdo 849/2006). Současně platí, že rozsah, stejně jako důvody podané dovolání lze měnit jen po dobu trvání zákonné lhůty k podání tohoto mimořádného opravného prostředku (§ 265f odst. 2 tr. ř.). Osobě obviněného D. S. přitom lhůta k podání dovolání v nyní posuzované věci uplynula ještě před datem 1. 1. 2022, tj. před účinností výše označené novely trestního řádu.

22. Mimo to Nejvyšší soud i při respektování shora uvedeného interpretuje a aplikuje podmínky připuštění dovolání tak, aby dodržel maximy „práva na spravedlivý proces“ vymezené Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a Listinou základních práv a svobod. Je proto povinen v rámci dovolání posoudit, zda nebyla v předchozích fázích řízení porušena základní práva obviněného, včetně jeho práva

na spravedlivý proces (k tomu viz stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14).

V.

K meritu věci

23. Nejvyšší soud tedy v duchu výše citované judikatury Nejvyššího soudu i Ústavního soudu zkoumal, zda dovolání obviněného splňuje kritéria jím uplatněného dovolacího důvodu či jiného důvodu dovolání. Po prostudování obsahu dovolání a připojeného spisového materiálu přitom Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolací námitky obviněného uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021, odpovídají pouze z části. Obviněný totiž prostřednictvím většiny svých námitek vznesených v rámci jím podaného mimořádného opravného prostředku opětovně usiluje o zpochybnění veškerých skutkových závěrů učiněných nižšími soudy, přičemž za tímto účelem namítá nedostatky v hodnocení jednotlivých důkazů, když veškeré důkazy i v jejich souhrnu považuje za nedostatečné pro prokázání toho, že to byl právě on, kdo se dopustil jednání popsaného ve skutkové větě rozhodnutí nalézacího soudu. Takovéto námitky skutkové povahy jsou však v dovolacím řízení před Nejvyšším soudem zcela irelevantní. V této souvislosti Nejvyšší soud připomíná, že ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. (a to ve znění účinném do 31. 12. 2021, stejně jako ve znění účinném od 1. 1. 2022) je dovolání mimořádným opravným prostředkem, který není určen k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně, ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Těžiště dokazování se totiž nachází v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popř. korigovat toliko soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, odst. 7 tr. ř.). Do skutkových zjištění soudů prvního a druhého stupně je pak Nejvyšší soud oprávněn zasáhnout jen zcela výjimečně, pokud to odůvodňuje reálně existující extrémní rozpor mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními z nich učiněnými. O takovou situaci však v nyní posuzované věci zcela zjevně nejde.

24. Za případ extrémního nesouladu totiž nelze považovat tu situaci, kdy hodnotící úvahy nižších soudů, splňující požadavky formulované v § 2 odst. 6 tr. ř., ústí do skutkových a na ně navazujících právních závěrů, které jsou odlišné od pohledu obviněného, přičemž z obsahu provedených důkazů jsou odvoditelné postupy nepřícíící se zásadám formální logiky a požadavku pečlivého uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu. Z obsahu předloženého spisového materiálu je přitom zcela zřejmé, že Okresní soud v Karlových Varech dostal tomuto zákoněmu požadavku, když v odůvodnění svého rozsudku pečlivě a přesvědčivě objasnil, z jakých důkazů vycházel, jakým způsobem jednotlivé důkazy hodnotil a proč obviněného uznal vinným spáchanými přečiny. Obviněný D. S. přitom fakticky ani nenamítá, že ze skutkových zjištění soudu prvního stupně nelze dovodit závěry stran spáchaní těchto trestných činů jeho osobou, nýbrž primárně namítá (opětovně) nedostatek důkazů pro své odsouzení, když napadá hodnocení provedených důkazů a domáhá se změny skutkových zjištění učiněných soudy nižších stupňů ve svůj prospěch. Za tímto účelem obviněný předkládá řadu námitek, jež jsou identické s námitkami, které uplatnil již před soudy nižších stupňů a které byly těmito soudy plně a řádně vypořádány. Obviněný k tomu

předkládá vlastní hodnocení důkazů, když především zpochybňuje vážnost a správnost jím učiněného doznání, jakož i výpovědi jednotlivých svědků. Obviněný dále předestírá řadu svých vlastních úvah stran osobnosti poškozeného a jeho jednání, na jejichž základě považuje jeho svědeckou výpověď za nevěrohodnou, přičemž za nedostatečně prokázanou pokládá též způsobenou škodu. Pravá podstata těchto námitek však směřuje proti hodnocení provedených důkazů, jakož i z něj učiněných skutkových zjištění, aniž by tyto nasvědčovaly extrémnímu rozporu mezi skutkovými zjištěními a skutkovým stavem. Takovéto námitky však nemohly, s ohledem na jejich nepodřaditelnost nejen pod obviněným uplatněný, ale ani pod žádný jiný dovolací důvod taxativně upravený v ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. (a to jak ve znění účinném do 31. 12. 2021, tak ve znění účinném od 1. 1. 2022), založit přezkumnou povinnost dovolacího soudu.

č. 46

25. V kontextu námitek obviněného D. S., jimiž tento brojí proti zjištěnému skutkovému stavu, Nejvyšší soud konstatuje, že Okresní soud v Karlových Varech v dané věci postupoval v souladu s § 2 odst. 5, 6 tr. ř., tedy zjistil skutkový stav tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který byl nezbytný pro jeho rozhodnutí. Provedené důkazy poté vyhodnotil podle svého vnitřního přesvědčení, založeného na pečlivém uvážení všech zjištěných okolností jednotlivě i v jejich souhrnu. Skutkový stav, tak jak je popsán ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně a jak vyplývá i z dalších skutečností popsaných především v odůvodnění jeho rozsudku, je přitom plně v souladu s provedenými důkazy, aniž by vyvstávaly jakékoli, natož důvodné, pochybnosti o jeho správnosti. Odvolací soud následně v odůvodnění svého rozhodnutí opětovně podrobně, přesvědčivě a logicky odůvodnil, z jakých důvodů ani on neuvěřil obhajobě prezentované obviněným. Rozhodně přitom není možno souhlasit s tvrzením dovolatele, že provedené důkazy lze hodnotit v jeho prospěch, takže jsou skutkové závěry soudu prvního stupně nepodložené, jestliže tak i přesto nedůvodně neučinil. Je namístě zdůraznit zejména skutečnost, že závěr o vině obviněného se opírá především o doznání obviněného z přípravného řízení, jež obviněný učinil nejen po zákonném poučení, ale i po poradě se svým obhájcem a za jeho osobní přítomnosti. Byť lze toto doznání vyhodnotit jako kusé, obviněný nicméně v jeho rámci svým prohlášením stvrdil pravdivost všeho, co mu bylo kladeno za vinu v usnesení o zahájení trestního stíhání. Toto doznání je pak podpořeno četnými dalšími (byť nepřímými) důkazy, a to bez ohledu na skutečnost, že byť poškozený a svědci přítomní na místě činu byli schopni popsat samotné trestné jednání, nebyli již schopni označit obviněného za osobu pachatele tohoto jednání, ani jej jako pachatele vyloučit. Šlo především o shodu DNA profilu na nedopalku cigarety nalezeném na místě činu s DNA profilem obviněného, kamerový záznam z místa činu potvrzující shodu vozidla obviněného s vozidlem zachyceném na kamerovém záznamu, výpověď svědků P. D. a T. D. o shodnosti vozidla a přítomnosti těhotné ženy ve vozidle pachatele na místě činu, což v jiné souvislosti potvrzuje i svědek M. Ž., jakož i fotodokumentaci potvrzující chybějící palubní kameru ve vozidle poškozeného, která byla následně zajištěna ve vozidle obviněného a identifikována poškozeným. Rovněž zranění poškozeného objektivně dokládají lékařské zprávy a fotodokumentace poškozeného pořízená po jeho napadení. Veškeré tyto důkazy tak podporují výpověď poškozeného o útoku, jehož byl obětí, a vylučují rozumné pochybnosti o identitě útočnicka, jelikož v dané věci lze bez pochybností učinit závěr

o vině obviněného na základě provedených důkazů, které navzájem tvoří ucelený řetězec, jehož jednotlivé články jsou mezi sebou v souladu, tzn. že tvoří vzájemně souladné, související závěry, přičemž okruh zjištěných přímých a nepřímých důkazů je uzavřen a bez důvodných pochybností vede k závěru o vině obviněného, čímž je současně vyloučen závěr jiný.

26. Nejvyšší soud přitom s ohledem na rozsah dokazování provedeného soudem prvního stupně nepřisvědčil námitce obviněného D. S., že v daném případě nebyly provedené důkazy dostatečné pro jeho odsouzení, proto jej bylo nutno v souladu se zásadou *in dubio pro reo* stran žalovaného skutku zprostit podané obžaloby. Za daného stavu lze naopak konstatovat, že oba nižší soudy posuzovaly věrohodnost jednotlivých důkazů důkladně, když obzvláště pečlivě a obezřetně postupovaly při hodnocení jak vlastního doznání obviněného, tak výpovědi poškozeného T. V., stejně jako dalších svědeckých výpovědí a důkazů, načež ze všech souvislostí, které se nabízely, logickým a přesvědčivým způsobem vyvodily skutkové závěry, respektující přitom princip presumpce nevin. V nyní posuzované věci tak nejde o případnou existenci tzv. deformace důkazů ve smyslu konstantní judikatury Ústavního soudu, tj. o vyvozování skutkových zjištění, která v žádném smyslu nevyplývají z provedeného dokazování (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 14. 7. 2010, sp. zn. IV. ÚS 1235/09, a ze dne 4. 6. 1998, sp. zn. III. ÚS 398/97), jenž by měla za následek porušení zásady *in dubio pro reo*.

27. Námitce dovolatele, že jednal v omluvitelné pohnutce, a jeho jednání tak mělo být případně kvalifikováno jako trestný čin podle § 146a tr. zákoníku, kterou jako jedinou lze považovat za námitku hmotněprávní, a tedy podřaditelnou pod dovolací důvod uplatněný obviněným, dovolací soud z níže uvedených důvodů nepřisvědčil.

28. Trestného činu ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky podle § 146a odst. 1, 2 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo jinému způsobí těžkou újmu na zdraví v silném rozrušení ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného.

29. Skutková podstata trestného činu ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky podle § 146a tr. zákoníku je privilegovanou skutkovou podstatou k trestným činům těžkého ublížení na zdraví podle § 145 tr. zákoníku a ublížení na zdraví podle § 146 tr. zákoníku. Tato privilegovaná skutková podstata postihuje nižším trestem případy, při nichž pachatel jinému úmyslně ublíží na zdraví nebo způsobí těžkou újmu na zdraví v silném rozrušení ze strachu, úleku nebo zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného. Daná právní úprava přitom sleduje záměr, aby byly od těžkého ublížení na zdraví podle § 145 tr. zákoníku nebo ublížení na zdraví podle § 146 tr. zákoníku odlišeny případy typově společensky méně škodlivé (méně závažné). Z hlediska privilegovaného posouzení musí silné rozrušení pachatele pocházet ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli. Za silné rozrušení pachatele je třeba považovat duševní stav, při němž pachatel jak vnitřně, tak i zpravidla navenek vykazuje značné emoční vzrušení či neklid ovlivňující jeho další jednání a projevující se v průběhu činu, a to bez ohledu na to, zda se na takovém rozrušení podílí nervová labilita či přímo duševní porucha pachatele (tzv. psychické predispozice), anebo je příčinou silného rozrušení pouze vlastní strach, úlek, zmatek nebo jiné omluvitelné hnutí mysli na straně pachatele. Ublížení na

zdraví je v daném případě důsledkem předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného, jedná-li pachatel pod vlivem takového zavrženíhodného jednání poškozeného, které je obecně považováno za chování v příkrém rozporu s morálkou a svědčí o morální zvrhlosti, bezcitnosti, bezohledném sobectví a o neúctě poškozeného k ostatním osobám nebo společnosti. Musí tedy jít o jednání zlé, zraňující, ponižující nebo hrozící způsobením závažné újmy na právech. Totopředchozí zavrženíhodné jednání poškozeného zároveň musí – má-li splňovat uvedená kritéria – v době, kdy pachatel páchá svůj čin, stále ve svém zraňujícím, ponižujícím či jinak negativně na obviněného dopadajícím účinku působit a čin obviněného jím musí být ovlivněn. Rozhodný je zde totiž právě tento neblahý účinek, který se odráží v chování obviněného a ovlivňuje jeho city, emoce či obvyklé vnímání reality.

č. 46

30. V návaznosti na výše uvedené je s přihlédnutím ke skutkovým zjištěním nižších soudů závěr o tom, že by snad obviněný D. S. v daném případě jednal v omluvitelné pohnutce, zcela vyloučen. V nyní posuzované věci totiž nedošlo k fyzickému napadení poškozeného v důsledku jeho předchozího zavrženíhodného jednání vůči obviněnému. Skutková zjištění soudů nepodporují případnou úvahu, že obviněný atakoval poškozeného proto, že byl silně rozrušen a že na něj útočil ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli. Naopak potvrzují, že agresivní fyzický výpad vůči poškozenému nebyl odůvodněný a s ohledem na chování poškozeného adekvátní, když obviněný značně překročil míru proporcionality svého jednání k předchozímu chování poškozeného. Ani eventuelní existence rizikové situace v dopravním provozu, jež by měla původ výlučně v jednání poškozeného, nicméně při níž nedošlo ke zranění žádné ze zúčastněných osob ani k poškození jejich motorových vozidel, by nemohla ospravedlnit následné sledování poškozeného obviněným za přítomnosti jeho těhotné partnerky a napadení poškozeného zbraní, jež bylo realizováno opakovanými údery do obličeje obuškem a mělo za následek, kromě drobných povrchových zranění v obličeji a rozbitých dioptrických brýlí, též zlomeninu nosu poškozeného, tedy zranění vyžadující odborný lékařský zákrok v podobě operace nosu s jeho několikadenní hospitalizací ve zdravotnickém zařízení. Obviněný se přitom dopustil fyzického útoku proti poškozenému v době, kdy poškozený ukončil jízdu a zaparkoval, tj. evidentně v okamžiku, kdy mu ze strany poškozeného nemohlo hrozit žádné nebezpečí. Obviněný se navíc za účelem napadení vyzbrojil obuškem, zatímco poškozený, jak vyplývá z obsahu předloženého trestního spisu, byl, pokud jde o fyzický výpad vůči obviněnému, zcela pasivní, což dokládá mimo jiné i fakt, že sám obviněný neutrpěl žádné zranění. Všechny tyto skutečnosti tak svědčí závěru, že obviněný nejednal v důsledku citového strádání z činu poškozeného, nýbrž šlo o snahu pomstít se poškozenému, eventuálně jej potrestat za předchozí konflikt vzniklý v rámci dopravního provozu, přičemž obviněný úmyslně využil své fyzické převahy a překvapivého agresivního útoku též k tomu, aby se zmocnil kamery z vozidla poškozeného, a to pravděpodobně s úmyslem znemožnit prokázání skutečného průběhu předchozího dopravního konfliktu a identifikaci své osoby.

31. Takové jednání přitom nelze v žádném ohledu považovat za omluvitelnou pohnutku ve smyslu shora citovaného ustanovení § 146a tr. zákoníku. Konfliktní situace vznikající v rámci silničního provozu způsobené chováním jeho účastníků, které může být subjektivně vnímáno či objektivně posouzeno jako bezohledné, obvykle nevykazují znaky

morální zvrhlosti, bezcitnosti a bezohledného sobectví, které bývají v tomto případě zákonem vyžadovány. Proto za situace, kdy obviněný fyzicky napadl poškozeného, byť mohl být rozhořčen jeho předchozím jednáním, nejednal v takovém citovém rozpoložení, které předpokládá omluvitelná pohnutka v podobě předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného. V daném případě rovněž chybí působení emočního vlivu z takového předchozího jednání poškozeného, pod jehož působením musí obviněný jednat, aby šlo o omluvitelnou pohnutku. V těchto souvislostech je tedy patrné, že v nyní posuzované věci nebyly naplněny okolnosti předpokládané zákonodárcem u přečinu ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky podle § 146a tr. zákoníku, proto Nejvyšší soud vyloučil možnost takového právního posouzení činu obviněného, když naopak právní kvalifikace učiněná Okresním soudem v Karlových Varech, stvrzená rovněž Krajským soudem v Plzni jako soudem odvolacím, je správná, odpovídající všem skutkovým zjištěním učiněným na podkladě řádně provedených důkazů.

VI. Závěr

č. 46

32. V souvislosti s uplatněnou argumentací dovolatele je třeba zdůraznit, že obviněný D. S. fakticky veškeré své dovolací námitky uplatnil již v předchozích stádiích trestního řízení, přičemž oba soudy nižších stupňů se s nimi již řádně vypořádaly. Soud prvního stupně ani odvolací soud se přitom v nyní posuzované věci nezpronevřily přísnému pravidlu prokázání viny obviněného mimo jakoukoliv rozumnou pochybnost, přičemž dbaly o dosažení co nejvyšší možné jistoty ohledně závěru vyplývajícího z jednotlivých důkazů. K tomu lze jen doplnit, že obecně platí, že procesní předpisy ponechávají, pokud jde o hodnocení důkazů, volnou úvahu rozhodujícímu soudu.

33. V daném řízení nedošlo ani k porušení práva obviněného na odvolání v důsledku nedostatečného vypořádání odvolacích námitek, respektive nevyhovujícího odůvodnění napadeného usnesení krajského soudu, neboť odvolací soud se vypořádal jak se zásadními námitkami obviněného, tak i s hlavními procesními i hmotněprávními aspekty dané věci. V této souvislosti lze zmínit např. usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2008, sp. zn. II. ÚS 2947/08, z něhož mimo jiné vyplývá, že i Evropský soud pro lidská práva zastává stanovisko, že soudům adresovaný závazek, plynoucí z čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a promítnutý do zákonných podmínek kladených na odůvodnění soudního rozhodnutí, „nemůže být chápán tak, že vyžaduje podrobnou odpověď na každý argument“ (viz např. věc *García proti Španělsku*). V tomto směru lze poukázat rovněž na aktuální judikaturu Nejvyššího soudu, např. usnesení ze dne 29. 9. 2016, sp. zn. 4 Tdo 999/2016, usnesení ze dne 23. 10. 2018, sp. zn. 6 Tdo 1281/2018, aj.

34. S ohledem na charakter námitek obviněného považuje Nejvyšší soud za vhodné připomenout mimo jiné i právní závěr obsažený v usnesení Ústavního soudu dne 4. 5. 2005, sp. zn. II. ÚS 681/04, podle kterého právo na spravedlivý proces není možné vykládat tak, že garantuje úspěch v řízení či zaručuje právo na rozhodnutí, jež odpovídá představám stěžovatele (tj. obviněného). Uvedeným právem je zajišťováno „pouze“ právo na spravedlivé soudní řízení, v němž se uplatní všechny zásady soudního rozhodování podle zákona a v souladu s ústavními principy.

35. S ohledem na výše uvedené dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovoláním napadeným rozhodnutím krajského soudu ani jemu předcházejícím postupem nedošlo k porušení zákona ve smyslu obviněným uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021, ale ani žádného jiného z důvodů dovolání, jak jsou v zákoně taxativně zakotveny (a to ve znění citovaného ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. účinném do 31. 12. 2021, ani ve znění účinném od 1. 1. 2022). Jelikož bylo dovolání obviněného D. S. z hlediska jím uplatněného dovolacího důvodu shledáno zjevně neopodstatněným, postupoval Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. a jím podané dovolání odmítl.

Č. 47

Č. 47

Návrat obviněného do státu, jehož je státním občanem, nelze bez dalšího považovat za akt, jímž se obviněný vyhýbá trestnímu řízení ve smyslu § 302 tr. ř., zvláště když je známa adresa jeho pobytu v domovském státě.

Pokud soudy doručovaly obviněnému na adresu jeho pobytu v cizině např. obžalobu, předvolání k hlavnímu líčení a vyrozumění o konání veřejného zasedání k projednání odvolání přímo (tj. prostřednictvím provozovatele poštovních služeb), ačkoliv takový způsob doručování byl v rozporu s ustanovením § 43 odst. 1, 3 z. m. j. s., tak ani z bezúspěšného doručování těchto písemností nemohly vyvodit závěr, že jsou splněny podmínky pro konání řízení proti uprchlému.

Řízení proti uprchlému, Doručování

§ 302 tr. ř., § 43 odst. 1, 3 z. m. j. s.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2022, sp. zn. 4 Tdo 73/2022, ECLI:CZ:NS:2022:4.TDO.73.2022.1

Nejvyšší soud k dovolání obviněného M. P. zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. 6. 2021, sp. zn. 8 To 168/2021, jakož i rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 5. 5. 2021, sp. zn. 3 T 153/2019, včetně řízení, které předcházelo jejich vydání, a Obvodnímu soudu pro Prahu 10 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 5. 5. 2021, sp. zn. 3 T 153/2019, byl obviněný M. P. uznán vinným zločinem znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku na skutkovém základě, že o půlnoci ze dne 12. 6. 2019 na den 13. 6. 2019 v XY v konečné stanici metra XY linky XY v tam stojící vlakové soupravě, která měla

následně vyjždět ve směru do stanice XY, ve čtvrtém vagónu soupravy č. XY využil nepřítomnosti dalších osob a překonal odpor poškozené M. H., kterou proti její vůli chytil rukama a v pozici ve stoje jí sáhnul jednou rukou pod šaty, odsunul spodní prádlo a vsunul prsty do pochvy, následně poté, co poškozená ze soupravy vystoupila a opět do ní chtěla nastoupit, ji obžalovaný proti její vůli chytil za ruku a stáhl na nástupiště, držel ji svojí paží za horní část těla a přitom ji vlekl po nástupišti směrem k východu a pak, z důvodu zaregistrování jeho jednání dalšími osobami, zanechal dalšího jednání a odešel. Za to byl odsouzen podle § 185 odst. 2 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 3 roků, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou.

2. Odvolání obviněného podané proti citovanému rozsudku Městský soud v Praze usnesením ze dne 29. 6. 2021, sp. zn. 8 To 168/2021, podle § 256 tr. ř. zamítl jako nedůvodné.

II.

Dovolání obviněného a vyjádření k němu

3. Proti tomuto rozhodnutí odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím svého obhájce dovolání, a to s odkazem na důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. d), g), h) a l) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021. Předně namítl, že soudy nižších stupňů v rozporu se zákonem konaly hlavní líčení a veřejné zasedání o odvolání v nepřítomnosti obviněného, kterého považovaly za uprchlého, čímž došlo k porušení jeho ústavně garantovaného práva na spravedlivý proces. Postup podle § 302 tr. ř. zde totiž nebyl namístě. Obhájce připomněl, že obviněný byl nejprve stíhán vazebně a dne 9. 10. 2019, tj. ve fázi přípravného řízení, byl propuštěn na svobodu. V součinnosti s obhajobou si okamžitě zajistil legalizaci pobytu v České republice a bydlení na ubytovně v P., účastnil se úkonu spočívajícího v prostudování spisu po skončení vyšetřování u policejního orgánu a poté podal na příslušném odboru Ministerstva vnitra žádost o povolení dlouhodobého pobytu na našem území, tak aby se mohl v trestním řízení i nadále hájit osobně. V prosinci 2019 však již neměl finanční prostředky ani na zajištění základních potřeb, a proto byl nucen odcestovat do místa svého trvalého bydliště na Ukrajinu ke své rodině. To, že se mu tam opakovaně nepodařilo doručit předvolání k soudnímu jednání, samo o sobě nemohlo vést k závěru o splnění podmínek pro vedení řízení proti uprchlému. Soudy měly nejprve důsledně a ve spolupráci s příslušnými ukrajinskými úřady zkoumat, proč obviněného nelze v místě trvalého bydliště zastihnout, což v potřebné míře neučinily.

4. Pokud jde o samotný výrok o vině trestným činem znásilnění, obhájce připomněl, že obviněný od počátku popírá svou vinu. S poškozenou se předtím neznal a spatřil ji pouze krátce v metru, kdy jevila známky silné opilosti. Chtěl jí pomoci, a proto ji podpíral při chůzi. Klíčová část skutkového děje, kdy měl uvnitř vagónu poškozené proti její vůli vsunout prsty do pochvy, nebyla bez důvodných pochybností prokázána. V uvedené souvislosti obhájce zdůraznil, že odsouzení dovolatele zde bylo postaveno pouze na výpovědi poškozené, která se v rozhodné době nacházela ve stavu těžké opilosti (3,71 ‰ alkoholu v krvi), a podle výpovědi znalce není vyloučeno, že v danou chvíli byly narušeny její schopnosti správně vnímat realitu a zachovat si zdravý úsudek. Nebylo tedy vyloučeno, že jednání obviněného ve vlakové soupravě vnímala jinak, než jak

se ve skutečnosti událo, a tuto svou představu následně interpretovala ve svých výpovědích. Při jedné z nich navíc sama připustila, že byla opilá a nepamatuje si vše. Dále pak uvedla, že když ji zadrželi pracovníci metra s tím, že byla přivolána policie, prosila je, ať ji nechají odejít domů s tvrzením, že se nic nestalo. Přestože se ve výpovědích poškozené, které představovaly v podstatě jediný přímý usvědčující důkaz, objevily zcela zásadní rozpory, soud prvního stupně je vyhodnotil v neprospěch obviněného a odvolací soud následně aproboval takový postup jako správný. Oba soudy tak zatížily svá rozhodnutí vadou spočívající v tzv. extrémním nesouladu mezi obsahem provedených důkazů a z nich vyvozenými skutkovými zjištěními na straně jedné a právním posouzením skutku na straně druhé. Obhájce dále vyjádřil zásadní nesouhlas s právním posouzením jednání obviněného jako úmyslného trestného činu, když tato forma zavinění podle jeho mínění ani nebyla náležitě vyjádřena ve skutkové větě ve výroku odsuzujícího rozsudku.

5. Ve vztahu k výroku o trestu obhájce namítl, že obviněnému byla uložena nepřiměřeně přísná sankce, která zejména s ohledem na intenzitu posuzovaného jednání neodpovídala zásadám zakotveným v § 37 až § 39 tr. zákoníku. Zdůraznil, že obviněný je osobou bezúhonnou a dosud netrestanou. Naproti tomu odmítl argument odvolacího soudu, že za situace, kdy obviněný po propuštění z vazby vycestoval z území České republiky do rodné země, o níž je známo, že nevydává vlastní občany, by se případné uložení jiného, alternativního trestu minulo účinkem.

6. S ohledem na výše rekapitulované důvody tedy obhájce obviněného navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadené usnesení Městského soudu v Praze i jemu předcházející rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 10 a poté aby buď postupoval podle § 265l odst. 1 tr. ř. a odvolacímu soudu přikázal věc k novému projednání a rozhodnutí, anebo v ní za podmínek § 265m tr. ř. rozhodl sám zprošťujícím výrokiem.

7. K podanému dovolání se vyjádřil státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“). K námitkám uplatněným s poukazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. konstatoval, že postrádají jakékoli opodstatnění. Zdůraznil, že ačkoli byly obviněnému doručovány zásilky na jím uvedenou adresu a prostřednictvím jeho tehdejší obhájky deklaroval zájem se osobně účastnit hlavního líčení, nikdy se k němu nedostavil, a to ani navzdory opakovaně nabízeným možnostem ze strany obvodního soudu. V průběhu řízení nakonec přerušil i kontakty s obhájky a nikdy se ani nepokoušel obstarat si povolení ke vstupu do České republiky. Materiální aspekt rozhodnutí, odůvodňující možnost vést proti němu nadále řízení jako proti uprchlému, zde tedy byl splněn. Pokud jde o námitky podřazené pod důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., státní zástupce poukázal na jejich procesní, a nikoli hmotněprávní povahu. Obhájce podle jeho názoru adekvátně neargumentoval ani existencí tzv. extrémního rozporu mezi provedeným dokazováním a z něj vyvozenými skutkovými zjištěními, který navíc v této trestní věci ani reálně nelze dovodit. Soud prvního stupně vzal zcela důvodně za základ svých skutkových závěrů výpověď poškozené, kterou posoudil obezřetně a ve spojení s dalšími důkazy. Tuto výpověď přitom podporovaly jak kamerové záznamy ze stanice metra, tak i výpovědi svědků pracujících v dopravním podniku, kteří vnímali následné projevy chování poškozené i obviněného ve stanici. K osobě poškozené byl rovněž vyžádán znalecký posudek z oboru

zdravotnictví, odvětví psychiatrie, sexuologie a klinické psychologie, z něž vyplynula její způsobilost vnímat, zapamatovat si a reprodukovat prožité události. Třebaže se v inkriminované době nacházela ve stavu opilosti, v důsledku pravidelné konzumace alkoholu vůči němu byla odolnější. Zjevně si také byla vědoma toho, jakému sexuálnímu útoku je vystavena. Z kamerových záznamů zároveň nevyplývá, že by její motorika byla podstatným způsobem narušena. Z odůvodnění soudních rozhodnutí pak nevyplývá, že by soudy hodnotily tyto důkazy nějak selektivně a neobjektivně.

8. Pokud jde o výhrady směřující proti výroku o uloženém trestu, státní zástupce zastává názor, že neodpovídají nejen důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ale ani dalšímu uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Prosté výhrady proti přísnosti trestu uloženého v zákonné výměře totiž nelze v jejich rámci relevantně vznášet. V potrestání obviněného se navíc nenachází žádný ústavněprávní deficit. Soud prvního stupně se adresně zabýval individualizací trestu ve vztahu k jeho osobě a jednání a v odůvodnění rozsudku vysvětlil, které skutečnosti vzal při stanovení jeho druhu a výměry v úvahu. Zohlednil i avizovanou trestní bezúhonnost obviněného, jemuž však na druhé straně přitěžovalo využití alkoholového opojení a nižší obranyschopnosti poškozené při realizaci sexuálního útoku. Poznámku odvolacího soudu ohledně vycestování obviněného na Ukrajinu pak obhájce vytrhl z kontextu, neboť navazovala na předchozí výklad k účelu trestu spočívajícímu ve sledování individuální a generální prevence. Trest, který byl obviněnému uložen, rozhodně nelze označit za extrémně přísný, exemplární či zjevně nespravedlivý.

9. Svě vyjádření uzavřel státní zástupce návrhem, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl podané dovolání jako zjevně neopodstatněné a aby tak rozhodl v neveřejném zasedání.

III.

Přípustnost dovolání

10. Obviněný M. P. (resp. obhájce vystupující za jeho osobu v rámci řízení proti uprchlému) je podle § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř. osobou oprávněnou k podání dovolání pro nesprávnost výroků rozhodnutí soudu, které se ho bezprostředně dotýkaly. Dovolání bylo podáno v zákonné dvouměsíční dovolací lhůtě (§ 265e odst. 1 tr. ř.), obhájcem (§ 265d odst. 2 věta první tr. ř.) a současně splňovalo formální a obsahové náležitosti podle § 265f odst. 1 tr. ř. Jeho přípustnost je dána podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř., neboť směřuje proti pravomocnému rozhodnutí soudu druhého stupně ve věci samé, jímž byl zamítnut řádný opravný prostředek (odvolání) obviněného proti rozsudku, kterým byl uznán vinným a byl mu uložen trest.

11. Dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř., v aktuálním znění [dříve § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř.], je existence vady spočívající v tom, že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí, nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. Uplatněný dovolací důvod tedy dopadá na případy, kdy došlo buď k zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku bez věcného přezkoumání napadeného rozhodnutí,

a procesní strana tak byla zbavena přístupu ke druhé instanci, anebo byl řádný opravný prostředek zamítnut, ačkoliv již v předcházejícím řízení byl dán některý ze shora uvedených dovolacích důvodů. První z obou alternativ zmíněného důvodu dovolání byla v dané trestní věci vyloučena, neboť Městský soud v Praze projednal odvolání obviněného ve veřejném zasedání a rozhodl o něm po provedeném přezkumu. Druhá alternativa by pak v posuzovaném případě byla naplněna toliko za předpokladu, že by řízení předcházející napadenému rozhodnutí soudu druhého stupně bylo zatíženo některou z vad zakládajících existenci dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. d), h) a i) tr. ř., v nyní účinném znění [dříve § 265b odst. 1 písm. d), g) a h) tr. ř.], které obhájce obviněného rovněž uplatnil.

12. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. je dán tehdy, jestliže v řízení před soudy byla porušena ustanovení o přítomnosti obviněného v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání. Tento dovolací důvod tedy předpokládá, že se v rozporu se zákonem konalo hlavní líčení nebo veřejné zasedání v nepřítomnosti obviněného, ač měla být jeho přítomnost umožněna nebo zajištěna, čímž byl obviněný zkrácen na svém právu, aby jeho věc byla projednána v jeho přítomnosti, a aby se tak mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům. Účelem práva obviněného na projednání trestní věci v jeho přítomnosti je pak zejména zajištění reálné možnosti vyjádřit se před soudem k tomu, co je mu v obžalobě kladeno za vinu, a k důkazům, na nichž je obžaloba založena. Podle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod má každý v rámci práva na soudní a jinou právní ochranu i ústavně zaručené právo na projednání věci v jeho přítomnosti.

č. 47

IV.

Důvodnost dovolání

13. Jestliže obviněný prostřednictvím obhájce namítl, že proti němu bylo v určité fázi konáno řízení jako proti uprchlému podle ustanovení § 302 a násl. tr. ř., ačkoliv pro takový postup nebyly splněny zákonné podmínky, a v důsledku toho mu bylo odepřeno právo na přítomnost u hlavního líčení, resp. u veřejného zasedání o odvolání, uplatnil dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. právně relevantně a navíc důvodně.

14. Obviněný M. P. je státním občanem Ukrajiny. Ode dne 15. 6. 2019 byl stíhán vazebně, přičemž do vazby byl vzat na základě usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 15. 6. 2019, sp. zn. 1 Nt 2015/2019, z důvodu podle § 67 písm. a) tr. ř. Posléze byl z vazby propuštěn dne 9. 10. 2019. Posledním osobním úkonem obviněného v této věci bylo prostudování spisu dne 30. 10. 2019. Cizinecká policie vystavila obviněnému výjezdní příkaz platný do 31. 10. 2019. Ministerstvo vnitra České republiky, odbor azylové a migrační politiky, potvrdilo, že obviněný si dne 23. 10. 2019 podal žádost o vydání dlouhodobého víza za účelem strpění pobytu na území České republiky. Ministerstvo vnitra pak rozhodlo dne 5. 11. 2019 tak, že mu vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území České republiky neudělilo pro nesplnění podmínky uvedené v § 33 odst. 3 ve spojení s § 120a odst. 4 zákona č. 326/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Toto rozhodnutí není v trestním spise založeno. Obviněný se podle vyjádření jeho tehdejší obhájkyne zřejmě v prosinci 2019 vrátil zpět na Ukrajinu. Jeho bydlištěm měla být obec XY, okres XY. Soud prvního stupně se mu pokoušel doručit poštou na tuto adresu obžalobu, předvolání k hlavnímu líčení plánované na den 9. 1. 2020 a poučení,

kteří mu bylo doručeno dne 24. 12. 2019. Podle jednotlivých sdělení obhájkyň obviněného tento sliboval, že se k hlavnímu líčení dostaví s tím, že ale nemá vyřízené potřebné doklady, posléze že jej nechtějí pustit přes hranici kvůli ukončení doby platnosti cestovního dokladu, že má problémy ohledně víza za účelem dostavení se k soudu, jelikož v důsledku několikaměsíčního vazebního stíhání v této věci značně překročil povolenou dobu pobytu v České republice a příslušné úřady k tomu přihlíží k jako negativní okolnosti, že se na ně obrátí znovu apod. Ze sdělení vizového odboru Ministerstva zahraničních věcí České republiky ze dne 24. 2. 2020 plyne, že obviněný podle vizového archivačního systému evidujícího všechny žádosti o víza a pobyty nepodal za posledních 5 let žádost o vízum ani o pobyt. Z kopie cestovního pasu obviněného je patrné, že jeho platnost končí dnem 9. 8. 2028.

15. Podle pokynů soudu prvního stupně daných příslušné trestní kanceláři byla obviněnému poštou opakovaně doručována obžaloba, poučení a předvolání k hlavnímu líčení, a to na hlavní líčení plánované na den 9. 1. 2020 (odročeno za účelem zjištění obhájkyň obviněného, kdy bude schopen přicestovat do České republiky). Posléze mu bylo bezúspěšně znovu doručováno poštou předvolání k hlavnímu líčení na dny 1. 4. 2020 (hlavní líčení bylo odloženo), 3. 6. 2020 (hlavní líčení odročeno kvůli zákazu vstupu státních příslušníků Ukrajiny do České republiky z důvodu onemocnění COVID-19), 2. 9. 2020 (hlavní líčení odloženo), 21. 9. 2020 (hlavní líčení odročeno za účelem vydání příkazu k zatčení). Předseda senátu soudu prvního stupně pak dne 24. 9. 2020 vydal příkaz k zatčení a soud prvního stupně usnesením ze dne 27. 1. 2020, sp. zn. 3 T 153/2019, podle § 305 tr. ř. rozhodl, že proti obviněnému bude nadále vedeno řízení proti uprchlému. Odůvodnil to tím, že ve věci bylo opakovaně nařizováno hlavní líčení, k němuž se obviněný nikdy nedostavil, ač byl obeslán a přes svou obhájkyň deklaroval svůj zájem osobně se účastnit hlavního líčení. V průběhu dalšího řízení přerušil kontakt i se svou obhájkyň a podle vyjádření Ministerstva zahraničních věcí se nepokusil si vyřídit povolení ke vstupu na území České republiky. Policejní orgány neměly poznatky o aktuálním pobytu obviněného, nepodařilo se jej zajistit ani prostřednictvím příkazu k zatčení. Soud prvního stupně proto uzavřel, že obviněný, ač si byl vědom trestního stíhání proti jeho osobě, vyhýbá se kontaktu s orgány činnými v trestním řízení, čímž maří trestní řízení, a tím znemožňuje doručení předvolání k hlavnímu líčení, a tedy samotné rozhodnutí ve věci. Ve dnech 25. 3. 2021 a 5. 5. 2021, kdy se konalo hlavní líčení, soud prvního stupně doručoval předvolání k hlavnímu líčení obviněnému vyvěšením na úřední desku soudu. Odvolací soud pak rovněž vyrozuměl obviněného o konání veřejného zasedání dne 29. 6. 2021 vyvěšením na úřední desku soudu. Tento soud měl za to, že podmínky vedení řízení proti uprchlému obviněnému byly splněny. V odůvodnění napadeného usnesení nejprve rekapituloval komunikaci soudu prvního stupně s obhájkyň obviněného a uvedl, že se obviněného i přes opakované pokusy nepodařilo řádně předvolat. Ukrajina nevydává své vlastní občany a informace k nim podle zkušeností odvolacího soudu neposkytuje. Přímé sdělení obviněného chybí a ani jeho obhájkyň neměla o něm žádné informace. Soud prvního stupně proto podle odvolacího soudu projevil vysoký stupeň trpělivosti a vyčerpal všechny možnosti, jež reálně měl k dispozici ve vztahu k zachování práv obviněného, a věc projednal s asi šestiměsíčním časovým odstupem, který obviněnému nadstandardně poskytl s ohledem na omezení cestování v důsledku pandemie onemocnění COVID-19. Obviněný neprojevil

jakoukoli snahu skutečně řešit situaci a jeho prohlášení o neschopnosti se dostavit k hlavnímu líčení v České republice posoudil jako účelové ve snaze zmařit hlavní líčení i případný výkon trestu.

16. K celé této nastalé situaci je třeba zdůraznit, že doručování do ciziny upravuje ustanovení § 43 odst. 1 z. m. j. s., podle něhož justiční orgán doručuje písemnost v trestním řízení adresátovi v cizím státu na základě žádosti o právní pomoc. Podle § 43 odst. 3 z. m. j. s. může justiční orgán doručit písemnost v trestním řízení adresátovi v cizím státu, umožňuje-li to mezinárodní smlouva nebo zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních přímo prostřednictvím provozovatele poštovních služeb. Takovou multilaterální mezinárodní smlouvou, k níž přistoupila Česká republika i Ukrajina, je Evropská úmluva o vzájemné pomoci ve věcech trestních (viz sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí pod č. 550/1992 Sb.), spolu s Dodatkovým protokolem (viz sdělení Ministerstva zahraničních věcí České republiky pod č. 31/1997 Sb.). V Druhém dodatkovém protokolu (viz sdělení Ministerstva zahraničních věcí České republiky pod č. 48/2006 Sb. m. s. a přílohu č. 9/A níže uvedené instrukce Ministerstva spravedlnosti) učinila Ukrajina výhradu a využila práva nepřijmout čl. 16 citované úmluvy, v němž je upraveno takové přímé doručování poštou. Doručování písemností na Ukrajinu upravuje i instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 9. 4. 2014, č. j. 37/2013-MOT-J/65, o postupu soudů ve styku s cizinou ve věcech trestních, podle jejíž přílohy č. 16 je Ukrajina v souladu s čl. 15 odst. 1 věta druhá Evropské úmluvy o vzájemné pomoci ve věcech trestních, ve znění čl. 4 Druhého dodatkového protokolu, státem s možností přímého styku justičních orgánů. Ukrajina dále učinila prohlášení k čl. 7 Evropské úmluvy o vzájemné pomoci ve věcech trestních tak, že předvolání obviněného, který je na území Ukrajiny, se zasílá orgánům, kterých se týká, nejméně 40 dnů přede dnem, kdy se má dostavit k soudu. Ukrajina dále prohlásila, že ve smyslu čl. 24 Evropské úmluvy o vzájemné pomoci ve věcech trestních se pro její účely „justičními orgány“ Ukrajiny rozumí obecné soudy, prokurátoři všech stupňů a orgány přípravného vyšetřování (příloha č. 8/A této instrukce).

17. Z uvedeného plyne, že soud prvního stupně nebyl oprávněn doručovat obžalobu a předvolání k hlavnímu líčení poštou, ale byl povinen za účelem provedení takového procesního úkonu požádat v intencích Evropské úmluvy o vzájemné pomoci ve věcech trestních příslušný justiční orgán Ukrajiny, na jejímž území má být úkon proveden. Soud prvního stupně mohl případně požádat tyto ukrajinské orgány o součinnost v podobě vypátrání pobytu obviněného. V odvolacím řízení pak pochybil i odvolací soud, neboť byl na základě podaného odvolání povinen zkoumat, zda byly a jsou splněny zákonné podmínky pro řízení proti uprchlému. Pokud by tak řádně učinil, nemohl by akceptovat předchozí postup soudu prvního stupně při doručování písemností obviněnému na Ukrajinu, a to právě z důvodu, že na Ukrajinu není přípustné přímé doručování soudních písemností poštou, nýbrž pouze prostřednictvím justičního orgánu, což nebylo uskutečněno.

18. Dále je třeba zmínit, že návrat obviněného do státu, jehož je občanem, nelze bez dalšího považovat za akt, jímž se obviněný vyhýbá trestnímu řízení ve smyslu § 302 tr. ř., zvláště když je známa adresa jeho pobytu v tomto státě. Jestliže soud prvního stupně nedoručil obžalobu a předvolání k hlavnímu líčení prostřednictvím ukrajinských

justičních orgánů a odvolací soud pokračoval v řízení proti uprchlému i přes takové pochybení, postupovaly oba soudy procesně nesprávně. Obviněného řádně nepředvolaly k hlavnímu líčení a posléze nevyrozuměly o konání veřejného zasedání způsobem umožňujícím jim popřípadě konat hlavní líčení či veřejné zasedání v jeho nepřítomnosti v rámci řízení proti uprchlému. Zákonné podmínky pro řízení proti uprchlému ve smyslu § 302 a násl. tr. ř. tudíž v posuzované věci nebyly splněny. Z usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 27. 1. 2021, sp. zn. 3 T 153/2019, kterým rozhodl o konání řízení proti uprchlému, nadto není ani patrné, zda soud měl za to, že takové řízení vede proti obviněnému z důvodu, že se vyhýbá trestnímu řízení pobytem v cizině, nebo proto, že se skrývá.

19. Taktéž je nutno přičinit poznámku, že pokud Ministerstvo vnitra České republiky nevyhovělo žádosti obviněného o vydání víza nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území České republiky, obviněný byl po propuštění z vazby povinen vycestovat z území České republiky tím spíše, pokud do České republiky přicestoval bez víza a finančních prostředků. To také posléze učinil. Za pozornost rovněž stojí, že za těchto okolností byl nemajetný obviněný bez jakýchkoli vazeb k České republice, pobývající na jejím území nelegálně a s povinností se vrátit do svého domovského státu, propuštěn z vazby, přičemž v trestním spise ani není založeno rozhodnutí o jeho propuštění z vazby. Toliko z lustrace obviněného po podání obžaloby lze vysledovat, že tak zřejmě učinil soud, když vazba byla nahrazena jiným opatřením podle § 73 odst. 1 nebo § 73a tr. ř. za současného využití elektronické kontroly podle § 73 odst. 4 tr. ř.

20. Na základě výše uvedených zjištění a závěrů tak Nejvyšší soud shledal podané dovolání v této části důvodným. Zbývající uplatněnou dovolací argumentací se již nezabýval, neboť napadená rozhodnutí soudů nižších stupňů v důsledku shora vytýkaného závažného porušení procesních pravidel pro doručování nemohou tak jako tak obstát. Obviněný bude moci uplatnit své námitky v novém řízení, které bude muset být v jeho věci konáno po jejím vrácení soudu prvního stupně. Nejvyšší soud tudíž zrušil napadené usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. 6. 2021, sp. zn. 8 To 168/2021, jakož i rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 5. 5. 2021, sp. zn. 3 T 153/2019, včetně řízení, která oběma zrušeným rozhodnutím soudů nižších stupňů předcházela, a současně zrušil i všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která v důsledku tohoto rozhodnutí pozbyla svého podkladu (§ 265k odst. 1, 2 tr. ř.). Poté Nejvyšší soud přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 10, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl (§ 265l odst. 1 tr. ř.).

21. V novém řízení bude třeba, aby obvodní soud doručil obviněnému předvolání k hlavnímu líčení a obžalobu v intencích Evropské úmluvy o právní pomoci ve věcech trestních prostřednictvím ukrajinských justičních orgánů, popřípadě prostřednictvím nich zjistil pobyt obviněného. Pokud by bylo i takové doručení, případně zjištění pobytu obviněného neúspěšné, může rozhodnout o konání řízení proti uprchlému ve smyslu § 302 tr. ř. a násl., v němž řádně odůvodní, zda tak činí proto, že se obviněný vyhýbá trestnímu řízení pobytem v cizině, anebo tím, že se skrývá.

Č. 48

Vyplývá-li ze sdělení o zdravotním stavu obviněného (bez ohledu na formu sdělení či souvislosti s jinými lékařskými zprávami) možnost, že obviněný je stížen duševní chorobou, která nastala až po spáchání činu a trvale mu znemožňuje chápat smysl trestního stíhání a která vyvolává v době rozhodování soudu důvodné pochybnosti o přípustnosti trestního stíhání ve smyslu § 11 odst. 1 písm. g) tr. ř., je potřebné, aby soud odstranil uvedené pochybnosti zpravidla vyšetřením duševního stavu obviněného, nepostačí-li k tomu jiný postup (viz přiměřeně rozhodnutí pod č. 46/1990-II. Sb. rozh. tr.).

Nepřípustnost trestního stíhání, Duševní choroba

§ 11 odst. 1 písm. g) tr. ř.

Č. 48

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2022, sp. zn. 5 Tdo 4/2022-I., ECLI:CZ:NS:2022:5.TDO.4.2022.2

Nejvyšší soud k dovolání obviněného P. V. proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. 7. 2021, sp. zn. 1 To 138/2020, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 32 T 1/2020, částečně zrušil usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. 7. 2021, sp. zn. 1 To 138/2020, a to ohledně obviněného P. V., jakož i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušenou část rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a Vrchnímu soudu v Olomouci přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 9. 2020, sp. zn. 32 T 1/2020, byl obviněný P. V. uznán vinným zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, kterého se dopustil skutkem podrobně popsaným ve výroku o vině v citovaném rozsudku. Za tento zločin a za sbíhající se přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, jímž byl uznán vinným trestním příkazem Okresního soudu v Karviné – pobočky v Havířově ze dne 28. 7. 2020, sp. zn. 103 T 75/2020, který nabyl právní moci dne 15. 8. 2020, jakož i za sbíhající se přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, jímž byl uznán vinným rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 9. 9. 2020, sp. zn. 5 T 101/2020, který nabyl právní moci dne 9. 9. 2020, byl obviněný odsouzen podle § 240 odst. 3 tr. zákoníku a § 43 odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 7 let, k jehož výkonu byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku byl obviněnému uložen i trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu

funkce statutárního orgánu, člena statutárního orgánu nebo prokuristy v obchodních korporacích a družstvech na dobu 5 let a podle téhož ustanovení mu byl také uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu 5 let. Současně byly podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku zrušeny výrok o trestu v trestním příkaze Okresního soudu v Karvině – pobočky v Havířově ze dne 28. 7. 2020, sp. zn. 103 T 75/2020, výrok o souhrnném trestu v rozsudku Okresního soudu v Ostravě ze dne 9. 9. 2020, sp. zn. 5 T 101/2020, jakož i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na tyto výroky, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byla poškozená Česká republika, zastoupená Finančním úřadem pro Moravskoslezský kraj, územním pracovištěm v K., a Finančním úřadem pro Jihomoravský kraj, územním pracovištěm B. II., odkázána se svým nárokem na náhradu majetkové škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

2. Týmž rozsudkem bylo rozhodnuto též o vině a trestu spoluobviněné obchodní společnosti V.

3. Proti uvedenému rozsudku Krajského soudu v Ostravě podali odvolání jednak obviněný P. V. a jednak obviněná obchodní společnost V. O podaných odvoláních rozhodl Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 22. 7. 2021, sp. zn. 1 To 138/2020, tak, že je podle § 256 tr. ř. zamítl jako nedůvodná. Týmž usnesením Vrchní soud v Olomouci rozhodl rovněž o odvolání spoluobviněného M. Š., jež směřovalo proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 9. 2020, sp. zn. 32 T 4/2020, a které rovněž podle § 256 tr. ř. zamítl.

II.

Dovolání obviněného

4. Obviněný P. V. podal prostřednictvím své obhájkyňe proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. 7. 2021, sp. zn. 1 To 138/2020, dovolání, které opřel o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř.

5. Obviněný ve svém dovolání namítl, že od května roku 2021 (tedy v průběhu trestního stíhání) je léčen v psychiatrickém zařízení A. pro duševní chorobu – organickou poruchu osobnosti, která mu trvale znemožňuje chápat smysl trestního stíhání. Z lékařské zprávy psychiatra T. V. ze dne 21. 7. 2021 je podle obviněného zřejmé, že pro organickou poruchu osobnosti obviněný není schopen účastnit se jednání soudu, jeho duševní porucha je závažná, trvalá a nevyléčitelná; kontakt s objektivní realitou je zkrácen a jeho schopnost stát před soudem a účinně se hájit je prakticky vymizelá. O duševní chorobě obviněného byl u veřejného zasedání dne 22. 7. 2021 informován odvolací soud, který se však odmítl zabývat touto skutečností.

6. Dále obviněný poukázal na lékařské zprávy, podle kterých prodělal mozkovou mrtvici a zůstal ochrnutý na pravou polovinu těla; není soběstačný a k běžnému životu potřebuje pomoc druhé osoby. Přes tyto skutečnosti byl dne 21. 10. 2021 dodán do vazební věznice v Ostravě k výkonu trestu odnětí svobody.

7. S ohledem na uvedené skutečnosti má obviněný za to, že je naplněn důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. ve vztahu k ustanovení § 11 odst. 1 písm. g) tr. ř., podle kterého musí být zastaveno trestní stíhání proti tomu, jemuž duševní choroba, která nastala až po spáchání činu, trvale znemožňuje chápat jeho smysl.

8. Závěrem svého dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení Vrchního soudu v Olomouci a aby vrátil věc tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí.

III.

Vyjádření k dovolání

9. Nejvyšší státní zástupce se vyjádřil k dovolání obviněného P. V. prostřednictvím státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství. Podle jeho názoru námitky obviněného je možno podřadit pod uplatněný dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř., resp. v § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. [nyní v § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř.] ve spojení s dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. Nicméně nejde o dovolání opodstatněné, a to s ohledem na právní závěry ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, podle které jde o dovolání zjevně neopodstatněné ve smyslu § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., pokud je omezeno pouze na opakování námitek uplatněných obviněným již v řízení před soudem prvního stupně a v odvolacím řízení, s nimiž se soudy obou stupňů již dostatečně a správně vypořádaly (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2002, sp. zn. 5 Tdo 219/2002).

č. 48

10. Pokud jde o dovolací námitky obviněného, podle státního zástupce z odůvodnění napadeného usnesení odvolacího soudu vyplývá, že se s obsahově zcela shodnou námitkou dostatečně a věcně správně vypořádal, když podrobně popsal a rozvedl nejen způsob a okolnosti uplatnění této námitky, ale i své důvody, proč jí nevyhověl. Konkrétně uvedl, že veřejné zasedání konané dne 22. 7. 2021 proběhlo podle § 263 odst. 4 tr. ř. a *contrario* v nepřítomnosti obviněného, když veřejné zasedání původně nařizené na den 29. 6. 2021 bylo odročeno na žádost obviněného, který předložil soudu lékařskou zprávu ze dne 28. 6. 2021, podle níž nebyl schopen účasti u veřejného zasedání. Poté dne 21. 7. 2021 ve 22:36 hodin byla do datové schránky odvolacího soudu doručena žádost obhájkyň obviněného o odročení veřejného zasedání konaného následující den, a to z důvodu špatného zdravotního stavu obviněného. K této žádosti byla současně přiložena kopie e-mailu, jehož obsahem bylo sdělení, že obviněný je od května roku 2021 léčen v zařízení A. pro organickou poruchu osobnosti, v důsledku čehož není schopen se z medicínských důvodů účastnit soudního jednání, že jeho duševní porucha je závažná, trvalá a nevléčitelná, že jeho kontakt s objektivní realitou je zkreslen a že jeho schopnost stát před soudem a účinně se hájit je nyní prakticky vymizelá. Jak ovšem odvolací soud zdůraznil, tento e-mail nebylo možné pokládat za lékařskou zprávu, neboť neobsahoval tzv. hlavičku, otisk razítka ani e-mailovou adresu zdravotnického zařízení. Nebylo přitom možné přehlédnout ani skutečnost, že ačkoli měl být obviněný léčen již od května 2021 se závažnou duševní poruchou, která měla vylučovat jeho schopnost vnímat objektivní realitu, již dříve soudu předložená lékařská zpráva se o tom vůbec nezmiňovala. Odvolací soud proto nepovažoval takto předloženou omluvu za řádnou a rozhodl o konání veřejného zasedání o odvolání v nepřítomnosti obviněného.

11. Uvedené skutečnosti podle názoru státního zástupce objektivně nezakládaly žádné důvodné pochybnosti o způsobilosti obviněného chápat smysl trestního stíhání vzhledem k jeho údajné duševní chorobě, která měla nastat až po spáchání činu, a tím spíše bez dalšího ani nemohly odůvodnit zastavení trestního stíhání obviněného odvolacím soudem s poukazem na ustanovení § 11 odst. 1 písm. g) tr. ř.

12. Závěrem svého vyjádření proto státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné.

IV.

Posouzení důvodnosti dovolání

13. Nejvyšší soud po zjištění, že byly splněny všechny formální a obsahové podmínky k podání dovolání, dospěl k následujícím závěrům.

14. Obviněný uplatnil ve svém dovolání dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. Ten je naplněn, pokud proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo nepřipustné. V podstatě jde o případy, kdy bylo proti obviněnému vedeno trestní stíhání, které nebylo zastaveno, přestože existoval některý z důvodů nepřipustnosti trestního stíhání ve smyslu § 11 odst. 1, 2 a 5 tr. ř. nebo § 11a tr. ř., kde jsou taxativně, pozitivně a výslovně vypočteny důvody nepřipustnosti trestního stíhání. Jiné namítané vady týkající se průběhu trestního stíhání (např. nedostatek obligatorních náležitostí usnesení o zahájení trestního stíhání apod.) nezakládají důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. (viz rozhodnutí pod č. 38/2005 Sb. rozh. tr.).

15. Obviněný má za to, že v dané věci bylo proti němu vedeno trestní stíhání, které minimálně v době rozhodnutí odvolacího soudu bylo nepřipustné, neboť ho měl odvolací soud zastavit z důvodu uvedeného v ustanovení § 11 odst. 1 písm. g) tr. ř. Taková námitka odpovídá dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř., byť na něj měl obviněný poukázat prostřednictvím důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021 [nyní podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř.]. Po přezkoumání pak dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání obviněného je důvodné, a napadené usnesení odvolacího soudu tedy nemůže obstát.

16. Podle § 11 odst. 1 písm. g) tr. ř. je trestní stíhání nepřipustné proti tomu, jemuž duševní choroba, která nastala až po spáchání činu, trvale znemožňuje chápat smysl trestního stíhání. V takovém případě trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno. Pokud důvod nepřipustnosti trestního stíhání nastane nebo je zjištěn až v řízení před soudem, soud zastaví trestní stíhání ve stadiu předběžného projednání obžaloby podle § 188 odst. 1 písm. c) tr. ř., v hlavním líčení podle § 223 odst. 1 tr. ř. nebo mimo ně v neveřejném zasedání podle § 231 tr. ř. a v odvolacím řízení podle § 257 odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř. ve veřejném i v neveřejném zasedání.

17. V trestní věci obviněného P. V. obdržel Vrchní soud v Olomouci dne 21. 7. 2021 prostřednictvím datové schránky informaci o tom, že obviněný je od května roku 2021 léčen v psychiatrickém zařízení pro organickou poruchu osobnosti, v důsledku čehož není z medicínských důvodů schopen účasti na soudním jednání, že jeho duševní porucha je závažná, trvalá a nevyléčitelná, jeho kontakt s objektivní realitou je zkreslen a že jeho schopnost stát před soudem a účinně se hájit je nyní prakticky vymizelá. Odvolací soud hodnotil tuto informaci toliko v souvislosti se žádostí o odročení veřejného zasedání o odvolání, přičemž e-mailovou zprávu přiloženou k žádosti nepokládá za lékařskou zprávu, neboť neobsahovala tzv. hlavičku, otisk razítka ani e-mailovou adresu zdravotnického zařízení. Jak rovněž zdůraznil, ačkoli podle předloženého e-mailu měl být obviněný léčen již od května 2021 se závažnou duševní poruchou, která měla vylučovat

jeho schopnost vnímat objektivní realitu, již dříve soudu předložená lékařská zpráva se o tom vůbec nezmiňovala. Odvolací soud proto nepovažoval takto předloženou žádost o odročení veřejného zasedání za řádnou a rozhodl o konání veřejného zasedání o odvolání v nepřítomnosti obviněného s tím, že dne 22. 7. 2021 rozhodl o podaném odvolání.

18. Podle názoru Nejvyššího soudu vzhledem k charakteru sdělení o zdravotním stavu obviněného, z něhož vyplývá možnost, že je stížen takovou duševní chorobou, která mu trvale znemožňuje chápat smysl trestního stíhání (bez ohledu na formu sdělení či souvislosti s jinými lékařskými zprávami), zde byly v době rozhodování odvolacího soudu pochybnosti o přípustnosti trestního stíhání ve smyslu § 11 odst. 1 písm. g) tr. ř. Povinností odvolacího soudu pak bylo odstranit tyto pochybnosti a zjistit, zda obviněný skutečně trpí duševní chorobou, zda tato choroba nastala až po spáchání činu a zda znemožnila obviněnému chápat smysl trestního stíhání. Tyto okolnosti je třeba objasnit zpravidla vyšetřením duševního stavu obviněného, k němuž je nutno podle § 105 odst. 1 tr. ř. přibrat znalce (viz přiměřeně rozhodnutí pod č. 46/1990-II. Sb. rozh. tr.), nepostačí-li k tomu jiný postup (např. dostatečně podrobná lékařská zpráva).

19. Nejvyšší soud na základě těchto okolností shledal, že námitka obviněného stran nepřijetí trestního stíhání je důvodná, neboť odvolací soud nepostavil najisto, že v řízení nejsou důvody pro zastavení trestního stíhání podle § 11 odst. 1 písm. g) tr. ř. Tato vada postupu odvolacího soudu odůvodňuje naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. a vyžaduje kasační zásah Nejvyššího soudu.

V.

Závěrečné shrnutí

20. Na podkladě všech popsanych skutečností Nejvyšší soud shledal dovolání obviněného P. V. s ohledem na naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. důvodným, a proto z jeho podnětu částečně zrušil napadené usnesení Vrchního soudu v Olomouci jen ohledně tohoto obviněného a také všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo jeho zrušením, pozbyla podkladu.

21. Jelikož zjištěná vada byla založena v řízení o odvolání, přikázal Nejvyšší soud odvolacímu soudu, aby věc obviněného P. V. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, tj. aby v řízení postavil najisto, zda obviněný trpí duševní chorobou, která nastala až po spáchání činu a trvale mu znemožňuje chápat smysl trestního stíhání, což by bylo důvodem pro zastavení trestního stíhání podle § 11 odst. 1 písm. g) tr. ř. [v případě nikoliv trvalého znemožnění chápání smyslu trestního stíhání by pak bylo namísto přerušení trestního stíhání podle § 255 odst. 1 tr. ř. ve spojení s ustanovením § 173 odst. 1 písm. c) tr. ř.]. Pokud vyjde najevo, že obviněný netrpí takovou duševní chorobou, odvolací soud znovu projedná odvolání obviněného a rozhodne o něm.

22. V souvislosti s rozhodováním Nejvyššího soudu o dovolání bylo rozhodnuto samostatným usnesením ze dne 27. 1. 2022 o tom, že podle § 265l odst. 4 tr. ř. se obviněný P. V. nebere do vazby.

23. Podle § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. mohl Nejvyšší soud rozhodnout tímto způsobem o dovolání obviněného v neveřejném zasedání, proto tak učinil.

č. 49

Právo odepřít výpověď jako svědek podle § 100 odst. 1, 2 tr. ř. je právem osobním a nepřenositelným na jinou osobu i v případě výslechu osoby mladší než osmnáct let.

Zástupce orgánu sociálně-právní ochrany dětí přítomný u výslechu takové osoby (§ 102 odst. 1 tr. ř.) jí může poskytnout toliko pomoc k využití jejího oprávnění (srov. § 867 o. z.), avšak je vyloučeno, aby za tuto osobu sám využil tohoto práva.

Výslech svědka, Orgán sociálně-právní ochrany dětí

§ 100 odst. 1, 2 tr. ř., § 102 odst. 1 tr. ř.

č. 49

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 11. 12. 2020, sp. zn. 4 To 44/2020, ECLI:CZ:VSOL:2020:4.TO.44.2020.1

Vrchní soud v Olomouci jako soud odvolací k odvolání obžalované J. M. a státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Ostravě zrušil rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 11. 2019, č. j. 54 T 1/2018-1178, a věc vrátil soudu prvního stupně, aby učinil nové rozhodnutí.

I.

Řízení před soudem prvního stupně

1. Napadeným rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 11. 2019, č. j. 54 T 1/2018-1178, byla obžalovaná J. M. uznána vinnou zločinem týrání svěřené osoby podle § 198 odst. 1, odst. 2 písm. a), b), d) tr. zákoníku, jehož se měla dopustit tím, že:

v období od měsíce června 2016 do 12. 12. 2016 v XY, v bytech XY a na ul. XY, kde postupně bydlela společně se svou vlastní nezletilou dcerou AAAAA (pseudonym), poté, kdy jí na podkladě usnesení Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 27. 5. 2016, sp. zn. 0 Nc 3905/2016, byla předběžně předána do péče nezletilá BBBBB (pseudonym),

přestože si musela být vědoma, že nezletilá BBBBB byla opakovaně vystavována působení násilí různorodého charakteru a intenzity, a to až velké intenzity síly, v důsledku čehož postupně utrpěla řadu bolestivých zranění, zejména zlomeninu zevního konce levé klíční kosti, zlomeniny dolních konců obou pažních kostí, vykloubení levého loketního kloubu, zlomeninu horního konce pravé loketní kosti, zlomeninu střední části pravé loketní kosti a zlomeninu dolního konce pravé loketní kosti, deformaci nosu odpovídající zlomenině nosní přepážky, zhmoždění a defiguraci dolního rtu, ztrátová poranění prvního a druhého řezáku v dolní čelisti vpravo a prvního až třetího řezáku dolní čelisti

vlevo, poranění zevního genitálu, konkrétně protržení panenské blány, úmyslně nezajistila nezletilé jakékoli lékařské ošetření a ponechala utrpěná zranění nezletilé BBBBB dlouhodobě bez odpovídající odborné léčby, kterýžto stav, vedle omezení hybnosti postižených končetin, významně prolongoval bolestivost těchto zranění,

načež se neodpovídající péče o nezletilou BBBBB, spočívající zejména v úmyslném dlouhodobém odírání lékařských vyšetření a případných odborných zákroků v souvislosti s utrpěnými poraněními, projevila tím, že při lékařských prohlídkách dne 12. 12. 2016 byla u nezletilé BBBBB zjištěna mnohočetná zranění různého charakteru, a to krevní podlitiny v rozsahu levého ušního boltce a pod pravým okem, podlitiny na dlaních a na předních plochách bérců, pohmožděniny nosu s oděrkou kůže a s jeho výraznou deformací, odpovídající zlomenině nosní přepážky, zhmoždění a defigurace dolního rtu po neošetřené ráně na jeho vnitřní ploše se ztrátovým poraněním prvního a druhého řezáku v dolní čelisti vpravo a prvního až třetího řezáku dolní čelisti vlevo, vazivové jizvy, a to ve vlasech na vrcholu hlavy a na vrcholu brady, kruhovitě zahnědlé jizvičky vlevo od pupku a vpravo na hrudníku, starší zlomeniny zhojené masivními svalky, a to v místě neléčené zlomeniny zevního konce levé klíční kosti, v místě neléčených zlomenin a epifizeolýz (porušení kontinuity růstové ploténky na konci kosti) dolních konců obou pažních kostí s přítomností reaktivních vápenatých uloženin v okolní svalovině a s vykloubením levého loketního kloubu, v místě neléčené zlomeniny horního konce pravé loketní kosti, v místě zlomeniny střední části pravé loketní kosti bez posunu a v místě zlomeniny dolního konce pravé loketní kosti, poranění zevního genitálu, konkrétně protržení panenské blány, a poranění konečníku, projevující se jizevnatými změnami v celém rozsahu tzv. hráze (prostor mezi poševním vchodem a konečníkem) a změnami po zhojených drobných tržných poraněních ve sliznici konečníku, těžkou chudokrevnost, odpovídající opakovaným a neléčeným traumatům skeletu a prořídle vlasy s ložisky vytržených vlasů ve vlasaté části hlavy,

tato zjištěná poranění si vyžádala od 12. 12. 2016 do 24. 12. 2016 hospitalizaci nezletilé BBBBB na dětském oddělení Nemocnice v N. J. a následně hospitalizaci od 4. 1. 2017 do 13. 1. 2017 na Klinice dětské chirurgie, ortopedie a traumatologie Fakultní nemocnice B., kde musela nezletilá podstoupit v celkové anestézii rozhybání obou loketních kloubů s následným přiložením sádrové fixace, když průměrná doba léčení nejzávažnějších poranění, to je zlomenin dlouhých kostí skeletu horních končetin bez adekvátní fixace je 6 až 8 týdnů,

přičemž popsaná poranění byla ze soudně lékařského hlediska charakteristická pro zlé nakládání s dítětem v širším časovém období, tedy typická u tzv. syndromu týraného dítěte, který se projevuje obecně i v rovině psychické, a to především do budoucna disharmonickým vývojem osobnosti nezletilého dítěte, jehož emotivita bude plochá, vazby k lidem povrchní, nelze vyloučit úzkostné stavy, ale také impulzivně – agresivní reakce,

lhostejnost, nedůvěru k lidem, poruchy chování, jako důsledek prožitého aktivního fyzického týrání, pasivního zanedbávání, emoční deprivace i nedostatečné podnětové stimulace, když daného jednání se obžalovaná dopouštěla na nezletilé s vědomím, že pro nízký věk se nezletilá BBBBB nebyla schopna tomuto jednání jakkoli bránit, neboť její samotná existence byla zcela závislá na obžalované.

Za toto jednání byla obžalovaná odsouzena podle § 198 odst. 2 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 3 roků a 6 měsíců, pro jehož výkon byla podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazena do věznice s ostrahou. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byla poškozená RBP, zdravotní pojišťovna se sídlem v O., odkázána se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

II.

Odvolání

2. Citovaný rozsudek byl napaden odvoláními státního zástupce a obžalované J. M. Ta v jeho písemném odůvodnění, zpracovaném obhájcem, předně uvedla, že jím napadá toliko výrok o trestu, neboť jej vnímá jako nepřiměřeně přísný. Má za to, že soud prvního stupně přespříliš hodnotil okolnosti, které viděl v rámci ukládání trestu jako okolnosti jí přitěžující, a naopak některé podstatné skutečnosti, svědčící v její prospěch, nedocenil. I přes závažnost jednání, pro které byla uznána vinnou, je namístež uložit jí trest odnětí svobody v rámci trestní sazby při její dolní hranici s tím, že by výkon trestu byl podmíněně odložen na zkušební dobu při horní hranici sazby s dohledem Probační a mediační služby. Obžalovaná je naprosto přesvědčena, že všechny podmínky zkušební doby řádně splní, a za této situace tedy žádá odvolací soud, aby vyhověl jejímu odvolání, zrušil napadený rozsudek ve výroku o trestu a nově rozhodl tak, že jí uloží trest odnětí svobody při dolní hranici trestní sazby a výkon tohoto trestu podmíněně odloží na zkušební dobu při horní hranici trestní sazby za současného uložení dohledu.

3. Státní zástupce v písemném odůvodnění svého odvolání uvedl, že je podává v neprospěch obžalované J. M. a je zaměřen proti výroku o vině i trestu, neboť s napadeným rozsudkem, tak jak byl vyhlášen, nesouhlasí. Státní zástupce předně připomněl právní kvalifikaci vyplývající z podané obžaloby, oproti které soud prvního stupně vypustil zločin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, přičemž tento postup z důvodů v odvolání podrobně rozvedených pokládá za nesprávný. Má za to, že v jednání, které bylo obžalované prokázáno soudem prvního stupně, lze spatřovat zločin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku.

III.

Důvodnost odvolání

4. Vrchní soud v Olomouci zjistil, že odvolání byla podána osobami oprávněnými podle § 246 odst. 1 písm. a), písm. b) tr. ř. a v zákonné lhůtě, vyplývající z ustanovení § 248 odst. 1 tr. ř.

5. Jelikož odvolací soud neshledal důvody k zamítnutí či odmítnutí odvolání podle § 253 tr. ř., přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch oddělitelných výroků rozsudku, proti nimž byla podána odvolání, jakož i správnost postupu řízení,

kteří mu předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad. K vadám, které nebyly odvoláními vytýkány, odvolací soud přihlížel, jen pokud měly vliv na správnost výroků, proti nimž byla podána odvolání. S ohledem na vymezení obsahu odvolání státního zástupce nebyla přezkumná činnost odvolacího soudu nijak omezena.

6. V řízení, které předcházelo napadenému rozsudku, nebylo shledáno podstatných vad, které by měly za následek, že v tomto řízení byla porušena ustanovení, jimiž se má zabezpečit objasnění věci nebo právo obhajoby, a které by mohly mít vliv na správnost a zákonnost přezkoumávané části rozsudku [§ 258 odst. 1 písm. a) tr. ř.]. V tomto směru odvolatelé nevnesli žádné výhrady.

7. Po přezkoumání napadeného rozsudku v kontextu s námitkami odvolatelů a předloženým spisovým materiálem odvolací soud zjistil, že ten je zatížen vadami, spočívajícími v tom, že se v přezkoumávané části rozsudku soud prvního stupně nevypořádal se všemi okolnostmi významnými pro rozhodnutí, což je vada podřaditelná pod ustanovení § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř., a dále, že vznikly pochybnosti o správnosti skutkových zjištění ohledně přezkoumávané části rozsudku, přičemž k objasnění věci je třeba důkazy opakovat či provádět důkazy další a jejich provádění před odvolacím soudem by znamenalo nahrazovat činnost soudu prvního stupně, což je vada podřaditelná pod ustanovení § 258 odst. 1 písm. c) tr. ř. Zjištěná pochybení byla důvodem k vrácení věci soudu prvního stupně podle § 259 odst. 1 tr. ř., přičemž toto rozhodnutí odvolací soud mohl učinit v neveřejném zasedání, neboť pro takovýto postup byly splněny zákonné podmínky, vyplývající z ustanovení § 263 odst. 1 písm. b) tr. ř., když je zřejmé, že vady nelze odstranit ve veřejném zasedání. K důvodům, které vedly odvolací soud k tomuto závěru, je třeba uvést následující.

8. Ve vztahu ke zločinu týrání svěřené osoby podle § 198 odst. 1, odst. 2 písm. a), b), d) tr. zákoníku odvolací soud uvádí, že z odůvodnění napadeného rozsudku vztahujícího se k tomuto zločinu je patrné, jaké důkazy byly provedeny, jak je soud prvního stupně hodnotil, jakým způsobem se vypořádal s obhajobou obžalované a jakými právními úvahami se řídil při posouzení prokazovaných skutečností podle příslušných ustanovení trestního zákoníku. Z uvedeného je tedy zřejmé, že v zásadě respektoval podmínky vyplývající z ustanovení § 125 odst. 1 tr. ř., vymezující obsah rozsudku, což vyplývá z odůvodnění napadeného rozsudku. Nicméně, s ohledem na užitou právní kvalifikaci, a to konkrétně naplnění okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby ve smyslu znaku těžké újmy na zdraví z pohledu mučivých útrap podle § 122 odst. 2 písm. h) tr. zákoníku, však v popisu skutku chybí vyjádření tohoto znaku. Soud prvního stupně ve skutkové větě uvádí toliko to, že poškozená „utrpěla řadu bolestivých zranění“ a že dále „významně prolongoval bolestivost těchto zranění“, přičemž se omezil na toto konstatování o bolestivosti zranění, která utrpěla poškozená. I přes ono svým způsobem pozitivní konstatování ohledně činnosti soudu prvního stupně ve vztahu ke zmíněnému zločinu je však nutno uvést, že ohledně vypuštěné právní kvalifikace jako zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku oproti tomu, co bylo konstatováno výše, soud prvního stupně se již náležitě nevypořádal se všemi okolnostmi významnými pro rozhodnutí, když některé skutečnosti, které mají význam, eventuálně by mohly mít význam, pro rozhodnutí, zůstaly mimo jeho pozornost, což našlo svůj negativní odraz v rámci aplikace ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. Tato zásada volného

hodnocení důkazů se opírá o všestranné, hluboké a logické zhodnocení důkazů i jejich vzájemných souvislostí s přihlédnutím ke všem okolnostem případu. Podle přesvědčení odvolacího soudu však soud prvního stupně celou věc nehodnotil komplexně z pohledu co nejširších souvislostí, aby tak získal v souladu s citovanou zásadou volného hodnocení důkazů patřičný náhled na celou věc, ale na základě svého neúplného hodnocení důkazů provedených ve věci, vztahujících se ke zločinu těžkého ublížení na zdraví, dospěl k závěru prezentovanému v napadeném rozsudku. Soudu prvního stupně na jedné straně, s ohledem na vyznění důkazní situace, nelze upřít snahu se s ní patřičně vypořádat, nicméně způsob, který zvolil a jenž prezentoval, podle přesvědčení odvolacího soudu není rozhodně odpovídající závažnosti celé věci. Podle názoru senátu ve věci rozhodujícího soud prvního stupně si situaci při hodnocení důkazů ve vztahu k tomuto zločinu poněkud zjednodušil a zásadu *in dubio pro reo* pak aplikoval nevhodně a předčasně.

9. Jedna ze skutečností, která zřejmě vedla soud prvního stupně k aplikaci této zásady, byl výslech nezletilé AAAAA v přípravném řízení, který soud prvního stupně shledal procesně nezpůsobilým důkazem a který následně ani v hlavním líčení nebyl proveden k důkazu, a tedy z něj logicky ani nevycházel při svých hodnotících úvahách. Odvolací soud se s tímto jeho názorem neztotožnil, přičemž v rámci svých úvah vycházel z následujících skutečností.

10. Odvolací soud považuje za vhodné připomenout, že obsahem spisu je protokol o výslechu dítěte – osoby mladší 18 let, který byl proveden dne 22. 12. 2016 jako neodkladný úkon, přičemž šlo o výslech nezletilé AAAAA, která je biologickou dcerou obžalované J. M. Z protokolu jsou patrné osoby, které se zúčastnily tohoto výslechu, když kromě nezletilé a komisaře Policie České republiky byl přítomen i zástupce orgánu sociálně-právní ochrany dětí (dále též jen ve zkratce „OSPOD“), dále státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Novém Jičíně, soudce Okresního soudu v Novém Jičíně, pedagog Základní školy v XY a další policejní orgán. V tomto směru je tedy možné konstatovat, že výslech z formálního hlediska proběhl ve smyslu § 102 tr. ř., kde jsou zachyceny podmínky umožňující konat výslech osoby mladší než 18 let. Ze zvukového záznamu, jakož i zpracovaného protokolu, který je *de facto* doslovným opisem onoho záznamu, je zřejmé, jakým způsobem byla nezletilá poučena v rámci svých procesních práv jako svědek. Zde soud prvního stupně poukázal na dva nedostatky, pro které shledal tento úkon procesně nezpůsobilým. Předně podle jeho názoru přítomný opatrovník měl být policejním orgánem dotázán ve smyslu § 100 odst. 1 tr. ř. na vyjádření ohledně využití práva odmítnout výpověď, což se však nestalo, a za této situace podle názoru soudu prvního stupně pak byl u tohoto úkonu fakticky zbytečný. Další výhrada směřovala k formě poučení, kterou prezentoval policejní orgán ve vztahu k nezletilé AAAAA a kterou soud prvního stupně shledal jako nesprávnou, nezpůsobilou, dokonce v rozporu se zákonem. Odvolací soud se po seznámení se s argumentací soudu prvního stupně neztotožnil s jeho výhradami a má za to, že úkon provedený policejním orgánem ve formě výslechu osoby mladší 18 let je úkonem učiněným v souladu se zákonem. Pokud jde o otázku konání či nekonání ustanoveného opatrovníka, pak k tomuto odvolací soud připomíná, že se v daném případě vede trestní řízení, tomu také odpovídá postup státní zástupkyně, která unesením podle § 45 odst. 2 tr. ř. *per analogiam* ustanovila nezletilé AAAAA pro potřeby trestního řízení jako opatrovníka k zajištění výkonu práv nezletilé

pracovníka Městského úřadu N. J., který byl také účasten u onoho procesního úkonu. Dále je třeba poukázat na ustanovení § 102 odst. 1 tr. ř., z něhož jsou patrné osoby, které mají být k výslechu takovéto osoby přibrány, když jednou z nich je orgán sociálně-právní ochrany dětí, čemuž bylo v rámci tohoto úkonu rovněž vyhověno. Z citovaného ustanovení také vyplývá, že pokud to může přispět ke správnému provedení výslechu, mohou být přibráni i rodiče, tedy zákonní zástupci vyslychané osoby mladší 18 let. Dále z téhož ustanovení vyplývá, že tyto osoby, které byly přibrány, tedy rodiče, v daném případě zástupce OSPOD, mohou navrhnout odložení výkonu úkonu na pozdější dobu, tedy za situace, kdy k tomuto úkonu ještě nedošlo, nebyl započat, nebo jeho přerušeni či ukončení, tedy úkonu, který již běží, a to vše ve vztahu k vyslychané osobě a k její psychice. Jinými slovy, zákon zde uvádí, za jakých situací může osoba přibraná k výslechu do něj zasáhnout a z jakého důvodu. Právní názor, který uplatnil soud prvního stupně v napadeném rozsudku ve vztahu k činnosti opatrovníka, v daném případě zástupce OSPOD, vnímá odvolací soud jako nedůvodně extenzivní, a to s ohledem na to, co vyplývá z výše uvedeného. Pokud jde o další argumentaci soudu prvního stupně, a to nesprávné poučení nezletilé AAAAA, pak k tomuto odvolací soud uvádí, že podle zákona nezletilá osoba má být poučena o svých právech a povinnostech přiměřeně svému věku podle příslušných ustanovení trestního řádu. V daném případě policejní orgán dostal této povinnosti, byť si lze představit poněkud „volnější formu“ daného poučení. K tomu, co policejní orgán v rámci poučení nezletilé před výslechem uváděl, je třeba zdůraznit, že tento výslech probíhal dne 22. 12. 2016 a trestní stíhání obžalované J. M. bylo zahájeno až dne 26. 4. 2017, tedy, tak jak v rámci poučení nezletilé uváděl, opravdu v tu chvíli nevěděl, co se na místě stalo a čeho byla svědkem, když v podstatě ve vztahu k poškozené v místě bydliště byla vždy jen ona a její matka – obžalovaná. Dále je třeba připomenout, že v době výslechu již nezletilá AAAAA navštěvovala první třídu základní školy, dokázala se vyjádřit a tomu bylo také uzpůsobeno její poučení a rovněž výslech. Rozhodně z toho nelze vyčíst, že by byla k výpovědi jakkoliv nucena, a to dokonce i proti své matce, ale byla jí vysvětlena přiměřeně jejímu věku situace, ve které by měla vypovídat, přičemž z onoho poučení je zřejmé, že dvakrát jí bylo uvedeno a byla tak poučena, že nemusí vůbec vypovídat, pokud nechce. Odvolací soud shledal poučení nezletilé AAAAA v rámci jejího výslechu orgánem činným v trestním řízení souladným se zákonem, dostatečným a odpovídajícím jejímu věku, a proto se neztotožnil s postupem soudu prvního stupně, který vyhodnotil tento důkaz jako procesně nezpůsobilý a také jej neprovedl v hlavním líčení v rámci provedeného dokazování. Za této situace proto bude povinností soudu prvního stupně po vrácení věci provést tento důkaz a ve smyslu § 2 odst. 6 tr. ř. jej hodnotit spolu s dalšími již ve věci provedenými důkazy.

11. Po vrácení věci soud prvního stupně ve svém novém rozhodnutí odstraní shora vytčené nedostatky, provede důkaz protokolem o výslechu nezletilé AAAAA a spolu s dalšími ve věci provedenými důkazy bude hodnotit tento důkaz tak, jak mu to ukládá ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. V případě, že nebude moci na základě rozumných pochybností dospět k závěru, že to byla právě obžalovaná J. M., kdo způsobil tato poranění poškozené BBBBB, bude se pak podrobně zabývat tím, zda jednáním obžalované J. M. nedošlo ke spáchání zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku omisivně ve smyslu § 112 tr. zákoníku. Z důvodů

v usnesení podrobně uvedených vnímá odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně v daném okamžiku jako předčasné, a proto, jelikož bylo shledáno odvolání státního zástupce důvodným, a to i ve vztahu k odvolání obžalované J. M., která jej zaměřila toliko proti výroku o trestu, neboť v situaci, kdy byl napadený rozsudek zrušen v celém rozsahu, bude o tomto výroku, pokud soud prvního stupně dospěje k závěru o vině obžalované, nově rozhodováno.

č. 50

Započítání vykonaného peněžitého trestu do souhrnného nepodmíněného trestu odnětí svobody podle § 92 odst. 2 tr. zákoníku je možné (nebyl-li znovu uložen peněžitý trest). Zápočet se provede v poměru vyplývajícím z ustanovení § 69 odst. 2 tr. zákoníku (ve znění účinném od 1. 10. 2020), tedy každá zaplacená částka odpovídající jedné denní sazbě peněžitého trestu se započítá jako dva dny odnětí svobody.

Započítání trestu

§ 92 odst. 2 tr. zákoníku

č. 50

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 1. 2022, sp. zn. 23 To 546/2021, ECLI:CZ:KSCB:2022:23.TO.546.2021.1

Krajský soud v Českých Budějovicích jako soud stížnostní z podnětu stížnosti státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Českém Krumlově zrušil usnesení Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 19. 10. 2021, sp. zn. 4 T 71/2021, a znovu rozhodl tak, že podle § 92 odst. 2 tr. zákoníku a § 334 odst. 1 tr. ř. se odsouzenému započítává do souhrnného nepodmíněného trestu odnětí svobody uloženého ve výměře 14 měsíců rozsudkem Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 29. 9. 2021, sp. zn. 4 T 71/2021, vykonaný peněžitý trest v rozsahu 150 denních sazeb s výší jedné denní sazby 110 Kč (celkem ve výměře 16 500 Kč) uložený trestním příkazem Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 26. 2. 2021, sp. zn. 4 T 23/2021, což činí po přepočtu na trest odnětí svobody celkem 300 dní.

I.

Rozhodnutí soudu prvního stupně

1. Usnesením Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 19. 10. 2021, sp. zn. 4 T 71/2021, bylo rozhodnuto tak, že podle § 92 odst. 2 tr. zákoníku a § 334 odst. 1 tr. ř. se z trestního příkazu Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 26. 2. 2021, sp. zn. 4 T 23/2021, jehož výrok o trestu byl při ukládání souhrnného trestu podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku zrušen, započítává do souhrnného trestu odnětí svobody uloženého v trvání 14 měsíců rozsudkem Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 29. 9. 2021,

sp. zn. 4 T 71/2021, vykonaný peněžitý trest ve výši 16 500 Kč po přepočtu na trest odnětí svobody v trvání 75 dní.

II. Stížnost

2. Proti tomuto usnesení podala v zákonné lhůtě stížnost státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Českém Krumlově. V ní namítla, že nelze souhlasit se zápočtem peněžitého trestu do souhrnného trestu odnětí svobody. Podle § 92 odst. 2 tr. zákoníku jestliže byl pachatel soudem nebo jiným orgánem potrestán a došlo k jeho novému odsouzení pro týž skutek, započítá se mu vykonaný trest do uloženého trestu, pokud je vzhledem k druhu uloženého trestu započítání možné. Obdobně postupuje soud, uložil-li pachateli trest úhrnný nebo souhrnný (§ 43 tr. zákoníku) nebo společný trest za pokračování v trestném činu (§ 45 tr. zákoníku). Podle § 92 odst. 3 tr. zákoníku není-li započítání vazby nebo trestu možné, přihlédne soud k této skutečnosti při stanovení druhu trestu, popřípadě jeho výměry. Započítání vykonaného trestu do souhrnného trestu je možné v případech, kdy jde o tresty stejného druhu, a tehdy, pokud se uložené tresty svým obsahem a rozsahem kryjí. Podle názoru státní zástupkyně tomu tak v uvedeném případě není, když dříve uložený peněžitý trest a následně uložený souhrnný trest odnětí svobody se svým obsahem a rozsahem zcela odlišují. Uložený trest odnětí svobody zasahuje do osobní svobody odsouzeného, který je po dobu výkonu trestu omezen striktně na osobní svobodě pobytem v příslušném typu věznice po dobu 24 hodin denně. Naproti tomu peněžitý trest neomezuje odsouzeného žádným takovým srovnatelným způsobem, jeho obsah je zcela odlišný od trestu odnětí svobody. Nejde o tresty srovnatelné, a tedy započitatelné. V daném případě již při ukládání trestu mělo být, a podle názoru státní zástupkyně také bylo, postupováno podle § 92 odst. 3 tr. zákoníku a již vykonaný trest peněžitý byl zohledněn při ukládání souhrnného trestu odnětí svobody, který byl uložen ve výměře 14 měsíců a státní zástupkyně ho akceptovala. Pokud by nebyl zohledněn již vykonaný peněžitý trest, přicházelo by v úvahu ukládání přísnějšího souhrnného trestu odnětí svobody. V závěru své stížnosti státní zástupkyně navrhla, aby stížnostní soud zrušil napadené usnesení podle § 149 odst. 1 tr. ř.

č. 50

III. Posouzení důvodnosti stížnosti

3. Krajský soud v Českých Budějovicích jako soud stížnostní přezkoumal správnost napadeného rozhodnutí včetně řízení, jež mu předcházelo, a dospěl poté k následujícím závěrům.

4. Odsouzený byl trestním příkazem Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 26. 2. 2021, sp. zn. 4 T 23/2021, uznán vinným přečinem ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 tr. zákoníku, za což mu byl uložen peněžitý trest v rozsahu 150 denních sazeb, když jedna denní sazba činí 110 Kč, tj. celkem ve výši 16 500 Kč. Dále mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všech druhů nadobu 14 měsíců. Tento trestní příkaz nabyl právní moci dne 27. 4. 2021. Odsouzený zaplatil uložený peněžitý trest dne 15. 6. 2021.

5. Rozsudkem Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 29. 9. 2021, sp. zn. 4 T 71/2021, byl odsouzený uznán vinným pokračujícími přečiny krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), b), odst. 2 tr. zákoníku a poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku a dále přečinem porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 2 tr. zákoníku a byl odsouzen za tyto přečiny a za sbíhající se přečin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 tr. zákoníku, jímž byl uznán vinným trestním příkazem Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 26. 2. 2021, sp. zn. 4 T 23/2021, podle § 205 odst. 2 a § 43 odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody na 14 měsíců se zařazením do věznice s ostrahou. Dále mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všech druhů na dobu 14 měsíců. Podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku byl současně zrušen výrok o trestu v trestním příkaze Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 26. 2. 2021, sp. zn. 4 T 23/2021, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Tento rozsudek nabyl právní moci ve výroku o vině a trestu dne 29. 9. 2021.

6. Napadené rozhodnutí o započtení vykonaného peněžitého trestu do souhrnného nepodmíněného trestu odnětí svobody odůvodnil soud prvního stupně následovně. Vzhledem k tomu, že dříve uložený peněžitý trest byl v době ukládání souhrnného trestu zcela vykonán, je nutné rozhodnout o jeho započtení. Protože peněžitý trest byl odsouzenému uložen ve výměře celkem 150 denních sazeb, je třeba mu do souhrnného trestu započíst celkem 75 dní, tedy jednu polovinu denních sazeb. K tomuto závěru dospěl okresní soud s přihlédnutím k tomu, že zákonodárce v § 69 odst. 2 tr. zákoníku stanovil, že při převodu peněžitého trestu na trest odnětí svobody je třeba každou jednu nezaplacenou denní sazbu peněžitého trestu považovat za dva dny trestu odnětí svobody. Tedy jinými slovy peněžitý trest je mírnější než trest odnětí svobody, a proto musí při převodu dojít k jeho zpřísnění (např. při přeměně trestu obecně prospěšných prací je zachováno, že jedna neodpracovaná hodina se rovná jednomu dni trestu odnětí svobody). Naopak při zápočtu mírnějšího trestu do přísnějšího, tj. peněžitého trestu do nepodmíněného trestu odnětí svobody, musí být tento výpočet obrácený a je namístě tedy započíst polovinu zaplacených denních sazeb, neboť peněžitý trest je pro odsouzeného daleko méně omezující než trest odnětí svobody v nepodmíněné formě.

7. Stížnostní soud se neztotožnil s názorem státní zástupkyně v tom, že by okresní soud pochybil, pokud v dané trestní věci přistoupil k užití ustanovení § 92 odst. 2 tr. zákoníku o započítání trestu.

8. Podle § 92 odst. 1 tr. zákoníku jestliže se vedlo proti pachateli trestní řízení ve vazbě a dojde v tomto řízení k jeho odsouzení, započítá se mu doba strávená ve vazbě do uloženého trestu, popřípadě do trestu úhrnného nebo souhrnného, pokud je vzhledem k druhu uloženého trestu započítání možné.

9. Podle § 92 odst. 2 tr. zákoníku jestliže byl pachatel soudem nebo jiným orgánem potrestán a došlo k jeho novému odsouzení pro týž skutek, započítá se mu vykonaný trest do uloženého trestu, pokud je vzhledem k druhu uloženého trestu započítání možné. Obdobně postupuje soud, uložil-li pachateli trest úhrnný nebo souhrnný (§ 43 tr. zákoníku) nebo společný trest za pokračování v trestném činu (§ 45 tr. zákoníku).

10. Podle § 92 odst. 3 tr. zákoníku není-li započítání vazby nebo trestu možné, přihlédne soud k této skutečnosti při stanovení druhu trestu, popřípadě jeho výměry.

11. Započítání vykonaného trestu do trestu nově uloženého musí být použito v případě trestů stejného druhu ve smyslu § 52 tr. zákoníku, které se svým obsahem a rozsahem kryjí. Zákonná úprava však připouští i započítání mezi tresty různého druhu. Lze tak započítat vykonaný trest propadnutí věci nebo peněžitý trest do trestu propadnutí majetku. Rovněž tak lze započítat vykonaný trest obecně prospěšných prací do nepodmíněného trestu odnětí svobody (viz rozhodnutí publikované pod č. 50/1999 Sb. rozh. tr.). I dobu strávenou ve vazbě lze započítat do trestu obecně prospěšných prací uloženého v řízení, v němž byl odsouzený ve vazbě. Rozsah zápočtu se v těchto případech řídí přepočtem uvedeným v ustanovení § 65 odst. 3 tr. zákoníku, tj. každý den vykonané vazby odpovídá výkonu jedné hodiny trestu obecně prospěšných prací a každá hodina vykonaného trestu obecně prospěšných prací odpovídá jednomu dni trestu odnětí svobody (viz rozhodnutí publikované pod č. 23/2008 Sb. rozh. tr.).

č. 50

12. Jak uvádí i komentářová literatura, započítání není možné, jestliže jsou druhy trestů, o jejichž započítání jde, svými účinky natolik odlišné, že mezi nimi nelze stanovit kvantitativní proporce tak, aby bylo možné jednoznačně a přesně stanovit, v jaké míře lze považovat nově uložený trest za již odpykaný předtím vykonanou vazbou nebo vykonaným jiným druhem trestu.

13. Pokud jde o zápočet vykonaného peněžitého trestu do trestu odnětí svobody, tak podle názoru stížnostního soudu trestní zákoník ve znění činném od 1. 10. 2020 umožňuje takový postup. Podle nyní účinného ustanovení § 69 odst. 2 tr. zákoníku jestliže pachatel nezaplatí peněžitý trest na výzvu soudu nebo do uplynutí doby, na kterou byl výkon trestu odložen anebo na kterou byly povoleny splátky, a pokud je zřejmé, že by vymáhání peněžitého trestu mohlo být zmařeno nebo by bylo bezvýsledné, přemění soud peněžitý trest nebo jeho zbytek v trest odnětí svobody a rozhodne zároveň o způsobu jeho výkonu; přitom každá zcela nezaplacená částka odpovídající jedné denní sazbě se počítá za dva dny odnětí svobody.

14. Za situace, kdy peněžitý trest je stanoven pomocí denních sazeb a citované ustanovení § 69 odst. 2 tr. zákoníku stanoví, v jakém poměru se nezaplacený peněžitý trest přemění v trest odnětí svobody, lze rozsah zápočtu vykonaného peněžitého trestu do trestu odnětí svobody jednoznačně stanovit v takovém poměru, že každá zaplacená částka odpovídající jedné denní sazbě peněžitého trestu bude počítána za dva dny trestu odnětí svobody. Takto stanovený zákonný přepočet umožňuje i zápočet doby strávené ve vazbě do peněžitého trestu uloženého v řízení, v němž byl odsouzený ve vazbě, a to v poměru, že každé dva dny vazby odpovídají jedné denní sazbě uloženého peněžitého trestu.

15. Okresní soud s ohledem na shora uvedené správně ve věci přistoupil k užití ustanovení § 92 odst. 2 tr. zákoníku, ale nesprávně stanovil rozsah zápočtu. Jím rozvedené úvahy, jak jsou shora citovány, nemají podklad v příslušných zákonných ustanoveních. Lze sice souhlasit s tím, že peněžitý trest je primárně pro odsouzeného podstatně méně omezující než trest odnětí svobody, ale pokud odsouzený nezaplatí peněžitý trest ve stanovené lhůtě a je-li zřejmé, že by vymáhání peněžitého trestu mohlo

být zmařeno nebo by bylo bezvýsledné, stanovil zákonodárce jednoznačný přepočít pro přeměnu takto nevykonaného peněžitého trestu na trest odnětí svobody, když každá zcela nezaplacená částka odpovídající jedné denní sazbě peněžitého trestu se počítá za dva dny trestu odnětí svobody.

16. Pevně daný přepočít vyplývající z ustanovení § 69 odst. 2 tr. zákoníku se odráží i v ustanovení § 68 tr. zákoníku, které upravuje výměru peněžitého trestu. Podle § 68 odst. 3 věty druhé tr. zákoníku dvojnásobek počtu denních sazeb nesmí ani spolu s uloženým trestem odnětí svobody a náhradním trestem odnětí svobody za trest domácího vězení přesahovat horní hranici trestní sazby trestu odnětí svobody. Výměra peněžitého trestu je limitována zákonnou trestní sazbou trestu odnětí svobody uvedenou u každého jednotlivého trestného činu ve zvláštní části trestního zákoníku, přičemž i v tomto případě je ekvivalentem jedné denní sazby peněžitého trestu trest odnětí svobody ve výměře dva dny.

17. Úvaha okresního soudu, že v případě zápočtu vykonaného peněžitého trestu do nepodmíněného trestu odnětí svobody musí být výpočet obrácený a má být započítána toliko polovina zaplacených denních sazeb, nemá podklad v žádném ustanovení trestního zákoníku či trestního řádu. Odsouzený, který ve stanovené době nezaplatí peněžitý trest, je při splnění dalších zákonných podmínek ohrožen výkonem trestu odnětí svobody v počtu dní, který odpovídá dvojnásobku nezaplacených denních sazeb, jak byl jejich počet stanoven při výměře peněžitého trestu. I pokud již dojde k pravomocnému rozhodnutí o přeměně peněžitého trestu nebo jeho zbytku v trest odnětí svobody podle § 344 odst. 1 tr. ř., tak podle § 344 odst. 2 tr. ř. odsouzený může odvrátit výkon trestu odnětí svobody, na který byl přeměněn peněžitý trest nebo jeho zbytek, tím, že peněžitý trest nebo jeho část zaplatí. Nebyl-li peněžitý trest zaplacen zcela nebo byla-li po přeměně peněžitého trestu zaplacena alespoň část odpovídající jedné denní sazbě, rozhodne předseda senátu o tom, jakou část přeměněného trestu odnětí svobody je třeba vykonat. I při rozhodování o výměře části přeměněného trestu odnětí svobody, kterou je třeba vykonat, postupuje předseda senátu podle přepočtu vyplývajícího z ustanovení § 69 odst. 2 tr. zákoníku, tedy každá dodatečně zaplacená finanční částka odpovídající jedné denní sazbě snižuje výměru trestu odnětí svobody, který je třeba vykonat, o dva dny. I v tomto případě jde prakticky o určitý zápočet dodatečně vykonaného peněžitého trestu do nepodmíněného trestu odnětí svobody a zákon neumožňuje soudu zohledňovat pouze polovinu zaplacených denních sazeb peněžitého trestu.

18. Vzhledem ke shora uvedenému stížnostní soud podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. ř. zrušil napadené usnesení a znovu rozhodl tak, že do uloženého souhrnného nepodmíněného trestu odnětí svobody se započítává vykonaný peněžitý trest v rozsahu 150 denních sazeb, což činí po přepočtu na trest odnětí svobody celkem 300 dní. Takovému rozhodnutí, které vyznělo ve prospěch odsouzeného, nebránila skutečnost, že stížností soud rozhodoval toliko ke stížnosti státní zástupkyně, jež byla podána v neprospěch odsouzeného. Ustanovení § 150 odst. 1 tr. ř. (podle něhož orgán rozhodující o stížnosti nemůže z jejího podnětu změnit usnesení v neprospěch osoby, která stížnost podala nebo v jejíž prospěch byla stížnost podána) nevyklučuje, aby ke stížnosti státního zástupce podané v neprospěch bylo rozhodnuto ve prospěch osoby, které se stížnost týká.

č. 51

I. Trestného činu padělání a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a nálezu podle § 350 odst. 2 alinea 1 tr. zákoníku se dopustí pachatel, který může z titulu své funkce, odbornosti či zařazení vystavit v konkrétním řízení lékařský posudek, byť tak učiní formou aprobace (osvědčení správnosti) rozhodných podkladů vypracovaných jinou osobou, s vědomím, že obsahují informace neodpovídající realitě, a tedy aniž by sám provedl veškeré úkony potřebné pro vystavení lékařského posudku. Z hlediska naplnění znaků tohoto trestného činu není podstatné formální označení listiny jako lékařského posudku, ale její obsah a účel, pro který byla vydána.

Padělání a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a nálezu

§ 350 odst. 2 alinea 1 tr. zákoníku

č. 51

II. Nepravdivý nebo hrubě zkreslený lékařský posudek užije ve smyslu § 350 odst. 2 alinea 2 tr. zákoníku i ten, kdo s ním fyzicky nedisponuje, je-li takový posudek vystavený v jeho zájmu a je-li s jeho vědomím a vůlí užít jako pravý v řízení před orgánem veřejné moci.

Padělání a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a nálezu

§ 350 odst. 2 alinea 2 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 11. 2022, sp. zn. 4 Tdo 572/2022, ECLI:CZ:NS:2022:4.TDO.572.2022.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněných D. H. a F. H. proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 1. 11. 2021, sp. zn. 6 To 46/2021, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Mostě pod sp. zn. 4 T 84/2016.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Mostě ze dne 10. 11. 2020, sp. zn. 4 T 84/2016, byli obviněni D. H. a F. H. uznáni vinnými jednak přečinem podvodu podle § 209 odst. 1, 3 tr. zákoníku a dále obviněna D. H. přečinem padělání a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a nálezu podle § 350 odst. 1, odst. 2 alinea 1 tr. zákoníku a obviněný

F. H. přečinem padělání a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a nálezu podle § 350 odst. 1, odst. 2 alinea 2 tr. zákoníku, za jednání spočívající v tom, že obviněná D. H. jako lékařka posudkové služby Okresní správy sociálního zabezpečení v XY dne 27. 1. 2010 a 2. 11. 2010 svým podpisem stvrdila, a tak vědomě aprobovala nadhodnocené výsledky posouzení stupně závislosti svého manžela - obviněného F. H., zpracované jako výsledek posouzení stupně závislosti osoby pro účely příspěvku na péči podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 24. 1. 2010 a 2. 11. 2010, ačkoli si byla vědoma, že skutečný zdravotní stav jejího manžela - obviněného F. H. neodpovídá hodnocení v jí aprobovaném posudku a že tyto posudky budou použity před orgánem sociálního zabezpečení Magistrátu města XY při rozhodování o příspěvku na péči, o přiznání mimořádných výhod při rozhodování o čerpání dalších příspěvků, čímž byla způsobena České republice, Úřadu práce v XY, celková škoda ve výši 516 000 Kč na neoprávněně vyplacených dávkách. K tomu došlo tím, že

1. nejprve obviněný F. H. v rámci sociálního šetření konaného poté, kdy dne 6. 11. 2010 podal na Magistrátu města XY žádost o příspěvek na péči, před sociální pracovnící dne 12. 1. 2010 vědomě předstíral a zamlčel rozhodné skutečnosti, zastíral skutečný stav závislosti na pomoci jiné osoby pro hodnocení schopnosti zvládat některé základní potřeby a hodnocení míry soběstačnosti, takže byl hodnocen jako osoba splňující podmínky pro první stupeň závislosti, a posouzení zdravotního stavu ve smyslu ustanovení § 8 zákona č. 582/1991 Sb., v platném znění, ze dne 24. 1. 2010 svým podpisem dne 27. 1. 2010 stvrdila, a tak vědomě aprobovala obviněná D. H. jako lékařka posudkové služby Okresní správy sociálního zabezpečení v XY, ačkoli si byla vědoma, že skutečný zdravotní stav jejího manžela - obviněného F. H. neodpovídá hodnocení v jí aprobovaném posudku a že tento posudek bude použit před orgánem sociálního zabezpečení Magistrátu města XY při rozhodování o příspěvku na péči, o přiznání mimořádných výhod při rozhodování o čerpání dalších příspěvků, a tento posudek byl předložen Magistrátu města XY, odboru sociálních věcí, v rámci řízení o přiznání stupně závislosti a získání příspěvku na péči, přičemž rozhodnutím ze dne 8. 2. 2010, č. j. 10137/2010/MOS, s účinností od ledna 2010 mu byl přiznán příspěvek ve výši 2 000 Kč měsíčně, který pobíral od ledna 2010 do listopadu 2010, tedy v celkové výši 22 000 Kč,

a současně dne 4. 1. 2010 obviněný F. H. podal žádost o přiznání II. stupně mimořádných výhod pro těžce zdravotně postižené občany (ZTP), přičemž na základě nadhodnoceného posudku vylákal tyto mimořádné výhody II. stupně, přiznané rozhodnutím ze dne 3. 2. 2010, č. j. MmM/00232/2010, s účinností od 4. 1. 2010;

2. následně dne 8. 9. 2010 obviněný F. H., vědom si skutečnosti, že nespĺňuje podmínky pro přiznání příspěvku, podal návrh nazměnu výše příspěvku na péči a shodným způsobem při následném sociálním šetření dne 29. 9. 2010 zastíral svůj skutečný zdravotní stav a výsledek posouzení stupně závislosti osoby pro účely příspěvku na péči podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 2. 11. 2010, svým podpisem téhož dne

stvrдила, a tak vědomě aprobovala obviněná D. H. jako lékařka posudkové služby Okresní správy sociálního zabezpečení v XY, ačkoli si byla vědoma, že skutečný zdravotní stav jejího manžela - obviněného F. H. neodpovídá hodnocení v jí aprobovaném posudku a že tento posudek bude použit před orgánem sociálního zabezpečení Magistrátu města XY při rozhodování o příspěvku na péči, o přiznání mimořádných výhod při rozhodování o čerpání dalších příspěvků, přičemž rozhodnutím ze dne 9. 11. 2010, č. j. 8992/2010/MOS, mu byl s účinností od 1. 9. 2010 zvýšen příspěvek na péči na částku 8 000 Kč měsíčně, který pobíral od září 2010 do července 2015, tedy v celkové výši 488 000 Kč;

3. dne 2. 1. 2012 obviněný F. H. podal žádost o příspěvek na mobilitu, který mu byl přiznán dne 9. 2. 2012 rozhodnutím Úřadu práce České republiky č. j. MPSV-UP/224157/12/AIS-ZDP s platností od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2015 ve výši 400 Kč měsíčně, který pobíral od ledna 2010 do října 2015 v celkové výši 23 200 Kč,

č. 51

aniž oba obvinění v průběhu řízení či průběhu čerpání dávek a výhod oznámili skutečnosti rozhodné pro trvání nároku, jeho výši nebo výplatu, a to do 8 dnů od vzniku skutečnosti, ačkoli šlo o jejich povinnost, o které byli poučeni.

2. Za to byli oba obvinění shodně odsouzeni podle § 209 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnným trestům odnětí svobody ve výměře 2 roků, jejichž výkon jim byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 2 roků. Podle § 82 odst. 2 tr. zákoníku byla oběma obviněným současně uložena přiměřená povinnost nahradit podle svých sil škodu, kterou způsobili trestným činem. Výrokem podle § 228 odst. 1 tr. ř. jim soud zároveň uložil povinnost zaplatit společně a nerozdílně poškozené České republice, zastoupené Úřadem práce České republiky, jako náhradu škody částku 501 200 Kč.

3. Na podkladě následných odvoláních obou obviněných Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 1. 11. 2021, sp. zn. 6 To 46/2021, podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. zrušil shora citovaný rozsudek soudu prvního stupně v celém rozsahu. Za podmínek § 259 odst. 3 tr. ř. pak ve věci nově rozhodl tak, že na nezměněném skutkovém základě zopakovaném ve výroku jeho rozsudku uznal oba obviněné vinnými přečinem podvodu podle § 209 odst. 1, 3 tr. zákoníku a dále obviněnou D. H. přečinem padělání a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a nálezu podle § 350 odst. 2 alinea 1 tr. zákoníku a obviněného F. H. přečinem padělání a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a nálezu podle § 350 odst. 2 alinea 2 tr. zákoníku. Za tyto trestné činy byli oba obvinění odsouzeni podle § 209 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnným trestům odnětí svobody v trvání 2 roků s podmíněným odkladem jejich výkonu podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku na zkušební dobu v trvání 2 roků. Podle § 82 odst. 2 tr. zákoníku věty za středníkem jim byla též uložena přiměřená povinnost nahradit podle svých sil škodu způsobenou trestným činem. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. jim odvolací soud uložil také povinnost zaplatit jako náhradu škody poškozené České republice, zastoupené Úřadem práce České republiky, částku ve výši 501 200 Kč.

II.

Dovolání a vyjádření k nim

4. Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podali obvinění D. H. a F. H. dovolání vypracovaná formou společného podání jejich obhájcem. Oba dovolatelé v něm výslovně odkázali na ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. s tím, že napadené „rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení“.

5. Obviněná D. H. ve vztahu k vlastnímu jednání konkrétně namítla, že toliko aprobovala lékařský posudek jiné lékařky, a sice Z. Š., která zároveň nebyla kmenovou lékařkou Okresní správy sociálního zabezpečení v XY. Takový postup podle jejího mínění nemůže být stavěn na roveň samotnému vystavení posudku, jak v podstatě dovodily soudy nižších stupňů, aniž by našly relevantní právní normu, z níž by vyplývalo, co pouhá aproba posudku vystaveného jiným lékařem vlastně po právní stránce znamená. Okresní soud si namísto toho vypomohl nepřiléhavými analogiemi, když postavení posudkové lékařky Z. Š. přirovnal například k postavení asistenta soudce a postavení soudce zde přiřkl právě dovolatelce. Asistent soudce však nemá žádnou pravomoc a soudci skutečně pouze asistuje, zatímco úkolem posudkové lékařky V. Š. bylo odpovědné posuzování stavu šetřených osob. Dovolatelka v uvedené souvislosti rovněž podotkla, že právní význam aproba nebyl vyjasněn minimálně do 9. 9. 2013 ani uvnitř soustavy České správy sociálního zabezpečení, jak plyne ze zápisu z porady vedení úseku lékařské posudkové služby č. 8/2013 ze dne 4. 9. a ze dne 5. 9. 2013. Sama trvá na tom, že podle tehdy zavedené praxe měla aproba posudku kmenovým lékařem okresní správy sociálního zabezpečení pouze formální roli („... aby na okresní správu sociálního zabezpečení odcházel posudek s podpisem kmenového lékaře ...“) a rozhodně neznamenal, že aprobující lékař před podpisem znovu provedl samotné posouzení zdravotního stavu žadatele o příslušné dávky či příspěvky, nebo kontroloval správnost posudku vystaveného jiným lékařem. Tím zároveň zdůvodnila, proč se sama z předmětné věci nevyloučila. To by podle svých slov učinila tehdy, kdyby měla ona sama přímo posuzovat zdravotní stav manžela, k čemuž ale nedošlo. Postupovala naopak podle ustálené praxe, což vyplývá z prokázané skutečnosti, že vyloučení z důvodu podjatosti nebylo v období let 2010 až 2015 využito žádným posudkovým lékařem Okresní správy sociálního zabezpečení v XY, a to ani v případech, kdy šlo o posuzovanou osobu jemu blízkou. Okresní soud ovšem bagatelizoval daný fakt s tím, že jde o poměrně krátkou dobu, která nic neznamená. Současně zamítl důkazní návrh dovolatelky na provedení důkazu interním předpisem ředitelky okresní správy sociálního zabezpečení, o kterém tvrdila, že ve skutečnosti neexistoval. Neprovedení důkazu odůvodnil tím, že svědectví samotné ředitelky je dostatečně věrohodným důkazem a není důvod pokládat její tvrzení o existenci tohoto předpisu za lživé. Dovolatelka však nadále míní, že se soud neměl spokojit s tvrzením svědkyně a z údajného předpisu měl vycházet jen tehdy, pokud by jej skutečně fyzicky viděl. Obviněná nesouhlasí ani se závěrem, že by vědomě aprobovala nadhodnocené výsledky posouzení stupně závislosti svého manžela, a tím se dopustila úmyslného trestného činu podvodu. V uvedené souvislosti znovu zopakovala, že zdravotní stav spoluobviněného F. H. a jeho schopnost zvládat základní životní potřeby byly postupně posouzeny ošetřujícím lékařem, sociální pracovníci provádějící šetření v domácnosti a posudkovou lékařkou Z. Š. Nikdo z nich přitom nezpochybnil závislost

obviněného F. H. na pomoci jiné fyzické osoby v I. stupni. To učinili teprve až znalci ustanovení soudem v rámci dokazování v tomto trestním řízení. K závěru o nadhodnocení stupně závislosti však zejména znalkyně dospěla jen proto, že spoluobviněný vykonával zaměstnání. Přitom nesmyslně trvala na tom, že předmětem šetření bylo právě zjišťování, zda posuzovaná osoba pracuje, ačkoli to striktně popřely všechny svědkyně spjaté s procesem přiznávání příspěvku. Dovolatelka pokládá za podstatné, že sociální pracovnice I. A. P., která prováděla šetření v roce 2010 a následně i v roce 2015, dospěla u jejího manžela vždy ke stejnému závěru, že potřebuje pomoc nebo dohled jiné osoby ve více než dvanácti ukazatelích péče o vlastní osobu, které vypočítává příloha č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb. Ona sama pak vnímala jeho zdravotní stav jako špatný a jeho soběstačnost jako omezenou. Proto jí posouzení provedené lékařkou Z. Š. nepřipadalo jako rozporné se skutečností, a tudíž se nemohla dopustit úmyslného protiprávního jednání, jímž by cokoli zastírala. Obviněná žila s manželem ve společné domácnosti a sama vnímala, že reálně potřebuje její pomoc a dohled při zvládnání řady úkonů běžného života. To, že pracoval, pokládá z hlediska právního posouzení věci za irelevantní, neboť nárok na příspěvek na péči mají podle citované vyhlášky právě i zaměstnané osoby.

č. 51

6. Obviněný F. H. se v dovolání vymezil proti závěru soudů, že v řízeních o přiznání příspěvku na péči a jeho zvýšení a o přiznání druhého stupně mimořádných výhod vědomě užil hrubě zkresleného posudku. Zdůraznil, že takový posudek nikdy fyzicky nedoručil, nedisponoval s ním, a nemohl jej tedy ani předložit příslušnému orgánu. Navíc nebyl seznámen s jeho obsahem, takže vůbec nemohl vědět, že je padělaný. Soudy nesprávně kvalifikovaly jeho jednání podle § 350 odst. 2 alinea 2 tr. zákoníku, pokud pod slova „kdo užije“ zahrnuly proces vzniku a nakládání se zprávou, posudkem nebo nálesem, k němuž dochází jen v rámci řízení uvnitř příslušného orgánu nebo mezi příslušnými orgány. Dovolatel negoval rovněž závěr, podle něž vědomě předstíral či zamlčel nebo zastíral svůj skutečný zdravotní stav. Trvá na tom, že žádné takové jeho počínání nebylo v řízení prokázáno. Jedinou osobou, kterou mohl oklamat, byla sociální pracovnice I. A. P. Ta ho navštívila doma, při šetření postupovala v souladu s pravidly pro hodnocení schopnosti zvládat úkony péče o vlastní osobu a úkony soběstačnosti podle přílohy č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb. a on jí odpověděl na všechny dotazy pravdivě. Nijak ji nevedl v omyl a stejně tak jí nezamlčel ani žádnou podstatnou skutečnost.

7. Oba obvinění závěrem společně namítli, že v řízení nebyla prokázána jejich vzájemná předchozí domluva a součinnost. Soudy se po jejich výtce snažily uměle vytvořit dojem, že obviněný F. H. věděl o posudku Z. Š. a o jeho aprobaci spoluobviněnou D. H. a následně tento posudek i aktivně využíval. To však není pravda. Obviněný nic nevěděl o průběhu řízení a o osudu jeho žádostí a návrhů. Stejně tak dovolatelé odmítli závěr soudů, že v průběhu čerpání dávek a výhod neoznámili skutečnosti rozhodné pro trvání nároku. I kdyby bylo připuštěno, že na počátku byl zdravotní stav obviněného F. H. posouzen chybně, ovšem nikoli jejich úmyslným zaviněním, chybí zde jakýkoli důkaz o tom, že v průběhu čerpání dávek opravdu došlo k jeho změně, a oni tak byli povinni cokoli oznamovat.

8. Z výše rekapitulovaných důvodů dovolatelé shodně navrhli, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem a aby je zprostil podané obžaloby z důvodu uvedeného v § 226 písm. a) tr. ř.

9. K podaným dovoláním se písemně vyjádřil státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“), který úvodem konstatoval, že obvinění v něm v zásadě pouze opakují svou obhajobu uplatňovanou v řízení před soudy obou stupňů. Ty se přitom s jejich námitkami vypořádaly věcně správně. Jestliže se obviněná D. H. hájila tím, že sama nezpracovávala posudek na zdravotní stav svého manžela, nemá podle státního zástupce tento argument z hlediska užití právní kvalifikace žádné opodstatnění. V uvedené souvislosti podotkl, že je „starobylym úskokem“ úředníků, že první z nich zprávu „jen“ vypracuje a druhý ji „jen“ podepíše a oba tak činí v naději, že se tím zbaví své případné odpovědnosti za obsah dokumentu. Té se ovšem může zbavit jen ten, kdo nevěděl o nepravdivosti jeho obsahu, což je v dané věci případ svědkyně Z. Š. jakožto zpracovatelky posudku, a nikoli dovolatelky D. H. jakožto jeho aprobantky. Za nepřiléhavý označil státní zástupce i argument spoluobviněného F. H., že nemohl naplnit znak „užití“ nepravdivé lékařské zprávy, posudku nebo nálezu v řízení před orgánem veřejné moci, jestliže příslušnou listinou sám nikdy nedisponoval ani ji osobně nepředložil správnímu orgánu. V dané souvislosti odkázal na výklad zmíněného znaku v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2017, sp. zn. 8 Tdo 361/2017, v němž jiný dovolací senát v obdobné věci vyslovil právní názor, že zákon zásadně nevyžaduje, aby pachatel trestného činu podle § 350 odst. 1 alinea 2 tr. zákoníku předložil padělaný lékařský posudek osobně, tj. užil padělaný lékařský posudek jako pravý, ale postačí, že jej užije prostřednictvím jiné osoby, kterou za tímto účelem vybaví posudkem. Pokud tedy v nynější trestní věci vyložil odvolací soud pojem „užil“ u obviněného tak, že u pachatele postačuje vědomé využití existence daného dokladu, postupoval v souladu s citovaným rozhodnutím. I pro posouzení skutku obviněného je zde rozhodné, že nepravdivá zpráva byla s jeho vědomím založena mezi doklady, které měly být posléze předloženy správnímu orgánu pro potřeby příslušného řízení. Nebylo přitom zapotřebí, aby ji dovolatel předkládal sám. Pokud jde o námitku obviněné D. H., že okresní soud zamítl její návrh na provedení důkazu interním předpisem ředitelky okresní správy sociálního zabezpečení, o němž současně tvrdila, že neexistoval, odvolací soud k ní podle státního zástupce přiléhavě podotkl, že obviněná neměla působit ve věci svého manžela přinejmenším z etických důvodů. Hledání požadované interní normy bylo zároveň nadbytečné i proto, že vyloučení dovolatelky z posuzování zdravotního stavu spoluobviněného vyplývalo přímo z ustanovení § 14 odst. 1 správního řádu, a k opomenutí žádného důkazu tedy v předložené trestní věci nedošlo. Ostatní námitky obviněných již podle státního zástupce fakticky směřovaly do procesu hodnocení důkazů a jako takové neodpovídaly žádnému ze zákonných dovolacích důvodů. Závěrem tedy státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud odmítl podaná dovolání v neveřejném zasedání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněná.

10. Na vyjádření státního zástupce reagovali dovolatelé replikou, v jejímž úvodu „opravili písafskou chybu“ spočívající v nepřesném odkazu na uplatněný dovolací důvod s tím, že namísto důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. uplatňují důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. K vlastnímu textu vyjádření úvodem podotkli, že státní zástupce nijak nevyvrátil jejich zásadní námitku týkající se právního charakteru aprobace posudku,

když pouze odkázal na vadné stanovisko odvolacího soudu. Dále se ohradili proti poznámce o „starobylém úskoku úředníků“, která by podle nich měla opodstatnění jen tehdy, pokud by bylo prokázáno, že skutečně šlo o úskok. V uvedené souvislosti pak zdůraznili, že ani orgány činné v trestním řízení nedospěly k závěru, že by se s nimi posudková lékařka Z. Š. jakkoli podílela na přiznání výhod pro obviněného F. H. Přitom to byla právě ona, kdo posuzoval jeho zdravotní stav. Nešlo tedy o žádný úskok, jak zkratkovitě dovodil státní zástupce. Za nepřiléhavý považují dovolatelé i jeho odkaz na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2017, sp. zn. 8 Tdo 361/2017, které má údajně obsahovat právní závěry uplatnitelné i na nyní posuzovanou věc ve vztahu k námitce obviněného F. H., že svým jednáním nenaplnil obligatorní znak přečinu padělaní a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a nálezu podle § 350 odst. 2 alinea 2 tr. zákoníku spočívající v „užití“ některého z vyjmenovaných dokumentů. Dovolatelé připomněli, že ve věci řešené výše citovaným rozhodnutím pachatel osobně disponoval padělanou lékařskou zprávou a pouze se obhajoval tím, že ji nepředložil příslušnému úřadu, ale „jen“ provozovateli autoškoly, který ji následně odevzdal úřadu. V tom spočívá zásadní rozdíl oproti nynější věci, neboť obviněný F. H. nikdy neměl v ruce lékařský posudek a neměl ani informace o jeho vzniku a zpracování. V závěru pak dovolatelé vyjádřili svůj nesouhlas s názorem krajského soudu, s nímž se ztotožnil i státní zástupce, že obviněná neměla působit ve věci svého manžela přinejmenším z etických důvodů, a připomněli, že jde o jejich trestní, nikoliv etickou odpovědnost. V této souvislosti tedy trvají na svém názoru, že odvolací soud měl provést důkaz interním předpisem, jehož neexistenci obvinění namítají, a nespokojit se s odkazem na výpověď svědkyně a s poukazy na etické provinění.

III.

Přípustnost a důvodnost dovolání

11. Obvinění D. H. a F. H. jsou podle § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř. osobami oprávněnými k podání dovolání pro nesprávnost výroků rozhodnutí soudu, které se jich bezprostředně dotýkají. Jejich dovolání byla podána v zákonné dvouměsíční dovolací lhůtě (§ 265e odst. 1 tr. ř.) a prostřednictvím obhájce (§ 265d odst. 2 věta první tr. ř.) a současně splňovala formální a obsahové náležitosti předpokládané v ustanovení § 265f odst. 1 tr. ř. Jejich přípustnost je dána podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř., neboť směřují proti pravomocnému rozhodnutí soudu druhého stupně ve věci samé, jímž byli obvinění uznáni vinnými a zároveň jim byly uloženy tresty.

12. Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo dále zapotřebí zkoumat, zda konkrétní námitky, o které je obvinění opřeli, lze podřadit pod dovolací důvod, na který odkázali. Toto zjištění mělo zásadní význam z hlediska splnění podmínek pro provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem (§ 265i odst. 1, 3 tr. ř.).

13. Nejvyšší soud na tomto místě připomíná, že trestní řád byl novelizován zákonem č. 220/2021 Sb., a to mimo jiné v tom směru, že s účinností od 1. 1. 2022 došlo ke změnám v systematice ustanovení § 265b tr. ř. Obviněnými uplatněný hmotněprávní důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021, je nyní nově zařazen v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Změnu této právní úpravy nakonec

zaznamenala i obhajoba, jak je patrné z „opravy písařské chyby“ v její replice k vyjádření státního zástupce.

14. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2022 [dříve § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.], je tedy dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že citovaný dovolací důvod je určen k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva. S poukazem na něj se naopak nelze domáhat přezkumu skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno. Zjištěný skutkový stav věci, kterým je dovolací soud vázán, je zde při rozhodování o dovolání hodnocen pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. To znamená, že dovolací soud musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku a rozveden v jeho odůvodnění, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

15. Nejvyšší soud pokládá za nutné na tomto místě připomenout, že zákonem č. 220/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, byl rozšířen okruh dovolacích důvodů. Nově konstituovaný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. opravňuje Nejvyšší soud zasáhnout do skutkových zjištění učiněných soudy za předpokladu, že tato rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. Zmíněný dovolací důvod tedy nově vyjadřuje závažné procesní vady, jež v konečném důsledku zakládají neústavnost pravomocného rozhodnutí. Mezi taková flagrantní pochybení spadají zejména případy opomenutých důkazů, dále důkazů získaných a posléze i použitých v rozporu s procesními předpisy a konečně případy svévolného hodnocení důkazů, provedeného bez jakéhokoliv akceptovatelného racionálního logického základu, jež má za následek existenci tzv. extrémního rozporu mezi skutkovým stavem věci v podobě dovozované soudy a provedenými důkazy. Předpokladem relevantního uplatnění daného dovolacího důvodu je však zároveň zjištění, že tvrzené vady řízení skutečně měly nebo alespoň mohly mít podstatný význam pro skutkové závěry soudů, a tím i pro konečné hmotněprávní posouzení stíhaného jednání.

16. Obvinění ve svých dovoláních výslovně neoznačili tento dovolací důvod, ačkoliv část jejich námitek je evidentně skutkového charakteru. Označení konkrétního dovolacího důvodu včetně jeho zákonného ustanovení je však jednou ze základních náležitostí dovolání podle § 265f tr. ř., neboť předurčuje rozsah přezkumné činnosti Nejvyššího soudu. V případě, kdy obvinění vymezili mantinely dovolacího řízení toliko požadavkem na přezkum hmotněprávních vad podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., není Nejvyšší soud oprávněn svoji působnost svévolně rozšiřovat o další dovolací důvody,

a tudíž se k takovým námitkám nepřihlíží. Maje na paměti práva obviněných, zejména pak právo na řádné odůvodnění rozhodnutí, která se jejich osob týkají, Nejvyšší soud učinil krátký komentář i k těmto (skutkovým) námitkám.

17. Jednotlivými námitkami se Nejvyšší soud zabýval postupně a systematicky tak, jak byly strukturovány podle podaných dovolání.

18. Prvním okruhem námitek jsou námitky obviněné D. H., a to vůči nesprávnému posouzení a probace lékařského posudku, dále neprovedení důkazu interním předpisem okresní správy sociálního zabezpečení a dále se vymezila vůči závěru, že věděla o nadhodnocení stupně závislosti svého manžela F. H.

19. Obviněná vyjádřila nesouhlas s právním posouzením jí učiněné a probace lékařského posudku vystaveného lékařkou Z. Š. jako jednání podřaditelného pod pojem „vystaví nepravdivou nebo hrubě zkreslenou lékařskou zprávu, posudek nebo nález“ podle § 350 odst. 2 tr. zákoníku. Nejvyšší soud konstatuje, že jde o námitku, s níž se již vypořádal krajský soud v napadeném rozhodnutí, s jehož závěry se lze plně ztotožnit, a v podrobnostech na ně proto odkazuje. Nejvyšší soud připomíná, že cílem, kterého chtěl zákonodárce při formulaci dané skutkové podstaty trestného činu padělání a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a nálezu dosáhnout, a tedy objektem tohoto trestného činu, je zcela zřejmě ochrana autority zpráv posudků a nálezů sloužících jako podklad pro zjištění skutkového stavu v řízení před orgány sociálního zabezpečení, jinými orgány veřejné moci, včetně řízení před soudy. Právě i objekt spáchaného trestného činu je třeba mít na zřeteli při posuzování jednání obviněné v tomto konkrétním případě a obecně při posuzování jednání lékaře jako speciálního subjektu trestného činu podle § 350 tr. zákoníku. Pouhé odlišné označení listiny či právního jednání neznamená, že dané právní jednání obsahově nenaplní kvality předpokládané daným ustanovením právě s ohledem na zájem chráněný příslušnou normou. Konkrétně řečeno skutečnost, že listina není označena jako lékařský posudek, neznamená, že obsahově nenaplní požadavky, a jeho autentičnost je tak chráněna normami trestního práva. V daném případě je namítáno, že šlo o pouhou aprobaci, což - i kdyby tomu tak skutečně bylo - není vadou právního posouzení. Na tomto místě Nejvyšší soud považuje za vhodné připomenout, že pro naplnění zmíněné skutkové podstaty není rozhodující ani přesné rozlišení pojmů posudek, zpráva a nález, ale účel, pro který se zpráva, posudek či nález podávají (k tomu viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3267). Pojem "aprobace" se překládá jako schválení či osvědčení. Již z pouhého významu tohoto slova je tedy patrné, že nejde o formální úkon v podobě připojení podpisu, ale osvědčení obsahu listiny a její správnosti, tedy úkon, kterým na sebe aprobující osoba přebírá odpovědnost za takto osvědčenou správnost. Pro posouzení trestní odpovědnosti obviněné je nepodstatné, zda provedla veškeré úkony pro vypracování posudku sama, či prostřednictvím jiného lékaře, když to byla právě ona, kdo byl z titulu své funkce, odbornosti a zařazení v dané věci způsobilý vydat lékařský posudek. Trestní odpovědnosti jí tedy nezbavuje ani skutečnost, že základní lékařské posouzení učinila lékařka Z. Š. Z něj vyplývající zjištění pak obviněná podle svých slov aprobovala, tedy osvědčila jeho správnost, přičemž z jí vyhotovených listin je patrné, že se seznámila s jejich obsahem, sama z nich čerpala, katalogizovala je v rámci

dokumentu "Výsledek posouzení stupně závislosti osoby" a kvalifikovala je podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Posouzení lékařkou Z. Š. tak je nutno chápat jako jeden z podkladů – byť shrnující veškeré ostatní podklady a naplňující zákonné požadavky posouzení s výjimkou oprávněného subjektu – posudkového lékaře okresní správy sociálního zabezpečení – pro posudek v konkrétním případě označený jako "Výsledek posouzení stupně závislosti osoby" ve smyslu § 25 odst. 4 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Nelze tudíž přisvědčit tomu, že by obviněná pouze opatřila záznam o posouzení vypracovaný lékařkou Z. Š. razítkem, jak se snaží navodit, ale sama jej vytvořila, závěry kvalifikovala podle stupně závislosti, a to vše s vědomím toho, že jde o zkrácené informace neodpovídající realitě (jak bude uvedeno níže), na jejichž základě bude posuzovanému uznán nárok na příspěvek na péči. Soud prvního stupně i odvolací soud tedy listiny vyhotovené obviněnou a označené jako "Výsledek posouzení stupně závislosti osoby" zcela správně kvalifikovaly jako jeden ze znaků dané skutkové podstaty (lékařský posudek), a námitku obviněné je tak třeba odmítnout jako zjevně neopodstatněnou. V ostatních detailech pak Nejvyšší soud odkazuje na již uvedené odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu. Znak skutkové podstaty spočívající ve vystavení hrubě zkráceného posudku o zdravotním stavu jiné osoby byl tedy jednáním obviněné v daném případě beze zbytku a jakýchkoliv pochybností naplněn.

č. 51

20. Se shora uvedeným naplněním znaku skutkové podstaty souvisí i druhá námitka obviněné stran nadhodnocení posouzení stupně závislosti obviněného F. H. Obviněná trvala na tom, že schopnost zvládat základní životní potřeby (respektive neschopnost) byla posouzena ošetřujícím lékařem, sociální pracovníci a posudkovou lékařkou Z. Š. a nadhodnocení konstatovali až znalci ustanovení v trestním řízení. V této souvislosti zdůraznila, že soběstačnost obviněného byla shledána pouze na základě toho, že vykonával zaměstnání, což však nebylo v rozporu s tím, že obviněný pobíral příspěvek na péči. Současně obviněná poukázala na skutečnost, že zaměstnání jejího manžela nebylo předmětem šetření a posuzování stavu nebylo podle rejstříku ukazatelů v době rozhodování tak jednoduché, jak vyplývá z nyní vypracovaných posudků. Takto formulované námitky jsou však ve své podstatě námitkami skutkovými, a tedy nenaplňujícími dovolací důvod uplatněný obviněnou. Nejvyšší soud přesto pokládá za potřebné zmínit, že s takto vznesenými výhradami se již dostatečně vypořádal odvolací soud a před ním i soud prvního stupně. K jejich závěrům nelze vznést jakékoli zásadní výtky. Pouze na dokreslení je vhodné konstatovat, že to byla obviněná, kdo měl posoudit, zda a v jaké míře zvládá obviněný základní úkony sebez péče a soběstačnosti. Odvolávání se na posouzení lékařem a sociální pracovníci je zcela nepřipadné, stejně tak námitka, že pracovní zařazení nebylo předmětem zkoumání. Nejvyšší soud není povolán k tomu, aby zkoumal či komentoval, kdo a jakým způsobem byl povinen tyto informace případně zjistit. Avšak obviněná jako manželka posuzované osoby věděla o tom, že je její manžel zaměstnán a na jaké pozici. Nelze se tedy odvolávat na to, že v průběhu řízení nebylo zkoumáno jeho pracovní zařazení, když jí, jakožto osobě nadané pravomocí posoudit stupeň závislosti osoby a současně blízké osobě obviněného, byla tato skutečnost známa, a přesto ji ve svých závěrech nikterak nerefletovala. Vedle přinejmenším zavádějících a nadhodnocených informací, které poskytl obviněný při sociálním šetření, bylo toto pochybení a vědomé nezohlednění zaměstnání

posuzovaného jednou ze skutečností vedoucích k hrubému zkreslení lékařské zprávy, tak jak je obviněné kladeno za vinu. Nelze tedy přisvědčit tomu, že obviněná nevěděla o nadhodnocení problematičnosti zdravotního stavu svého manžela, když se na tom svým jednáním sama podílela. S touto námitkou se konečně dostatečně vypořádaly soudy nižších stupňů ve svých rozhodnutích.

21. Nejvyšší soud se dále zabýval námitkou neprovedení důkazu interním předpisem ředitelky okresní správy sociálního zabezpečení. Taková námitka má být formálně podřazena pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jak je uvedeno shora, a tudíž jde o námitku uplatněnou mimo zvolený dovolací důvod. Nejvyšší soud, aniž by chtěl jakkoliv rozšířit dovoláním vymezené mantinely přezkumu, připomíná, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. založí přezkum namítaných skutečností toliko v případě, že nebyly nedůvodně provedeny podstatné důkazy. Námitka obviněné však zjevně nesplňuje takový parametr. Zjištění ohledně existence, respektive jí tvrzené neexistence, interního předpisu nemohlo nic zásadního změnit na rozhodných skutkových zjištěních. V této souvislosti lze dát za pravdu státnímu zástupci, že bylo povinností obviněné vyloučit se z daného posuzování na základě ustanovení § 14 odst. 1 správního řádu. Vedle neoddiskutovatelné etické povinnosti je zde založena i zákonná povinnost, kterou ani existence, respektive neexistence interního předpisu nemůže nijak zvrátit.

č. 51

22. Obviněný F. H. namítl, že nebylo prokázáno, že by vědomě předstíral či zamlčel rozhodné skutečnosti, respektive není zřejmé, že by se dopustil jakéhokoliv klamání. V tomto kontextu opětovně připomíná, že jediné, kdy se mohl dopustit jakéhokoliv zkreslení, je v kontaktu se sociální pracovníci, avšak v rozhodnutí soudu není uvedena jediná skutečnost, v níž by sociální pracovníci oklamal. Nejvyšší soud konstatuje, že jde o skutkovou námitku, jejímž prostřednictvím obviněný zpochybňuje skutkové závěry nižších soudů. Již ze skutkové věty rozsudků je patrné, že obviněnému je kladeno za vinu vědomé předstírání a zamlčení rozhodných skutečností a zastírání skutečného stavu závislosti na pomoci jiné osoby. Soudy vzaly toto klamavé jednání za prokázané na základě důkazů provedených svědeckými výpověďmi a znaleckými posudky. Obviněný se tedy domáhá jiného hodnocení provedených důkazů, což však Nejvyššímu soudu nepřisluší, neboť v dovolacím řízení je možnost provádění, a tím i hodnocení důkazů značně omezena (viz § 265r odst. 7 tr. ř.). S prováděním a hodnocením důkazů je spojena zásada bezprostřednosti a ústnosti (§ 2 odst. 11 tr. ř.), což je doménou soudu prvního stupně a v omezeném rozsahu odvolacího soudu, nikoli ale soudu dovolacího. Tato námitka tudíž nebyla způsobilá založit dovolací přezkum s ohledem na uplatněný důvod dovolání. I kdyby však byla vznesena s poukazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., šlo by o pouhou polemiku s hodnocením důkazů ze strany soudů nižších stupňů, což samo o sobě nemůže založit dovolací přezkum.

23. Dalším okruhem námitek obviněného F. H. byly výtky vůči - podle jeho názoru - nesprávné právní kvalifikaci, pokud jde o užití hrubě zkresleného lékařského posudku. Svoji argumentaci zakládá především na skutečnosti, že celé řízení o přiznání příspěvku na péči je konstruováno tak, že žadatel není vůbec seznámen s lékařským posudkem, nedostane jej takřkajíc do rukou, a je proto vyloučeno, aby jej užil. Obviněný poukazuje na skutečnost, že i zákon rozlišuje mezi pojmy „aby jej bylo užito“ (§ 350 odst. 2 alinea 1

tr. zákoníku) a „kdo užije“ (§ 350 odst. 2 alinea 2 tr. zákoníku). Výtčám obviněného však nelze přisvědčit. Ze skutkových zjištění vyplynulo, že obviněnému byl znám postup orgánů správy sociálního zabezpečení i nutnost vypracovat lékařský posudek svědčící o jeho zdravotním stavu a o jeho schopnostech soběstačnosti a sebezpečí. Sám obviněný vytvořil veškeré předpoklady, aby nepravdivý lékařský posudek vůbec vznikl a byl následně užit v jeho prospěch, s čímž byl obviněný seznámen (naplnění intelektuální složky úmyslu) a právě k tomuto cíli směřoval (volní složka úmyslu). Za tímto účelem jednali ve vzájemné součinnosti s manželkou – obviněnou D. H., která vystavila hrubě zkeslený lékařský posudek. Skutečnost, že obviněný fyzicky neobdržel tento posudek, jej nikterak nezbavuje trestní odpovědnosti. Úmyslem obou obviněných bylo, aby vznikl lékařský posudek neodpovídající realitě, na jehož základě bude obviněnému přiznán příspěvek na péči a mobilitu, a tento byl použit jako pravý a pravdivý. S touto námitkou, kterou obviněný vznesl již v rámci obhajoby před odvolacím soudem, se krajský soud vypořádal v odůvodnění svého rozsudku. Nejvyšší soud se ztotožňuje s názorem krajského soudu a jím uvedené pouze doplňuje ve vztahu k formulaci této námitky v dovolání. Skutečnost, že i zákonodárce rozlišuje v rámci skutkových podstat uvedených v § 350 odst. 2 tr. zákoníku mezi činným a trpným rodem slovesa "užít" je dána výlučně speciálním subjektem skutkové podstaty v alinea 1 tohoto ustanovení. Nejvyšší soud připomíná, že při výkladu zákonných ustanovení se nelze omezit toliko na výklad slovní, natož pak pouze jednoho slova interpretované skutkové podstaty, ale je třeba zít v úvahu kromě významu jednotlivých slov i konstrukci a účel vykládané normy. V daném případě tedy nelze odhlédnout od skutečnosti, že účelem ustanovení § 350 tr. zákoníku je ochrana autority, důvěryhodnosti a spolehlivosti lékařských zpráv. Konstrukce této skutkové podstaty pak postihuje různé způsoby jednání, jež narušují tento veřejný zájem, a vytváří tak celkem čtyři skutkové podstaty tohoto trestného činu, přičemž § 350 odst. 2 tr. zákoníku obsahuje dvě skutkové podstaty týkající se nepravdivého a hrubě zkesleného lékařského posudku. Skutkovou podstatu podle § 350 odst. 2 alinea 1 tr. zákoníku může svým jednáním naplnit pouze speciální subjekt – lékař nebo jiná zdravotnický způsobilá osoba. Proto je v tomto případě užito trpného rodu slovesa užít, tj. "aby jej bylo užito". Naopak skutková podstata obsažená v § 350 odst. 2 alinea 2 tr. zákoníku již počítá s obecným subjektem, tedy kýmkoliv. Trestnost užití posudku nebo nálezu neodpovídajícího realitě vychází opět ze zájmu na ochraně důvěryhodnosti lékařských zpráv. Jinak řečeno i osoba, která sice sama posudek, zprávu či nález nevyhotovila, ale i přes vědomost o tom, že jde o nepravdivý či hrubě zkeslený posudek či lékařskou zprávu, je užije, se dopouští zásahu do účelu sledovaného touto normou. Pouhá skutečnost, že s nimi subjekt tohoto trestného činu fyzicky nedisponoval, nehraje ve světle výše uvedeného výkladu podstatnou roli. V nyní posuzované věci to byl obviněný F. H., v jehož zájmu byl hrubě zkeslený lékařský posudek vystaven, a v jeho prospěch a s jeho vědomím i vůlí (obviněný potřeboval takové lékařské závěry a chtěl je k zajištění svého cíle) byl užit jako pravý a pravdivý. Ze skutkových zjištění soudů vyplynulo, že oba obvinění měli v úmyslu vytvořit hrubě zkeslený lékařský posudek, který bude užit jako pravý a pravdivý pro přiznání sociálních dávek. Pouhá skutečnost, že doručení takového posudku k samotnému rozhodnutí zajišťuje orgán sociálního zabezpečení, nemůže ospravedlnit jednání obviněného (obviněných). Ke stejnému závěru vede použití důkazu opakem – v případě, kdyby byl výklad slova „užít“ zúžen toliko na faktickou fyzickou dispozici s lékařským posudkem, došlo by pak k absurdní situaci,

že trestnost jednání by závisela toliko na nastavení procesního postupu orgánu sociální správy. V souvislosti se shora uvedeným tedy Nejvyšší soud uzavírá, že právní posouzení jednání obviněného kvalifikované soudem prvního stupně tak, že „užil v řízení před orgánem sociálního zabezpečení hrubě zkreslený posudek“, je správné, jelikož bylo prokázáno, že obviněný od počátku jednal s vědomím a záměrem, že takovýto lékařský posudek bude použit jako pravdivý a objektivní, v důsledku čehož následně dosáhne čerpání výhod v řízení před orgánem sociálního zabezpečení, tedy v konečném výsledku svého finančního obohacení. Rovněž uvedená námitka obviněného byla shledána Nejvyšším soudem jako zjevně neopodstatněná.

24. Společně pak oba obvinění vytkli nedostatečné prokázání jednání po vzájemné domluvě a v součinnosti. Nutno konstatovat, že opět jde o námitku, jejímž prostřednictvím mají být zpochybněna skutková zjištění soudů, tedy o námitku nezpůsobilou založit oprávnění Nejvyššího soudu k přezkumu. Z tohoto důvodu se Nejvyšší soud omezí na krátký komentář. Vzájemná součinnost jakožto abstraktní pojem vyplývá z celého skutkového děje, jednání obviněných a jeho vzájemného kontextu, z hodnocení dílčích důkazů jednotlivě a ve vzájemných souvislostech, tak jak bylo učiněno v rámci předcházejícího řízení. Jde o souběžnou činnost dvou a více osob směřující k naplnění společného cíle. Podmínkou této součinnosti nemusí být konkrétní dohoda, ale faktická činnost. Právě z tohoto důvodu je možno dospět k závěru o vzájemné součinnosti toliko na základě komplexního hodnocení skutkového děje. Avšak argumentace obviněných je založena na selektivním posouzení jejich dílčích kroků bez objektivního hodnocení ve vzájemných souvislostech. Dovolatelé přísně oddělují jednání obviněného F. H., který zkreslil a nadhodnotil svůj zdravotní stav a omezení a současně nesdělil v rámci prováděného šetření veškeré okolnosti týkající se schopnosti o sebe pečovat a o své soběstačnosti, od jednání obviněné D. H. (manželky obviněného F. H.), která i přes veškerou znalost skutečného stavu věci ohledně svého manžela a své profesionální znalosti potvrdila tyto informace. Tato jednání nebyla činěna odděleně, jak se snaží vykreslit obsah dovolání. Z celého dokazování vyplývá, že jednotlivé kroky obviněných byly činěny koordinovaně (ve vzájemné součinnosti), tak aby bylo dosaženo cíle (neoprávněného přiznání příspěvku na péči a mobilitu). Soud prvního stupně i odvolací soud odůvodnily svá zjištění dostatečně přesvědčivě v souladu se zásadami dokazování podle § 2 odst. 5 a 6 tr. ř. Závěry obou soudů jsou ve světle provedeného dokazování logicky správné a konzistentní, a nelze jim tak nic vytknout.

25. Námitka, kterou se obvinění ohrazují vůči připomenutí jejich povinnosti oznámit skutečnosti rozhodné pro trvání nároku, vychází z vlastních skutkových závěrů o nevědomosti obviněných a z polemiky o skutečném zdravotním stavu a s tím souvisejících schopnostech obviněného F. H., a jako taková nenaplnuje žádný dovolací důvod.

26. Nejvyšší soud tedy závěrem konstatuje, že nebylo důvodné vyhovět dovoláním obviněných, když jimi vznesené námitky z větší části nekorespondovaly s uplatněným dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. a ve zbývajících částech pak byly posouzeny jako zjevně neopodstatněné. Nejvyšší soud proto v konečném výsledku odmítl dovolání obviněných D. H. a F. H. podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. To učinil za splnění podmínek podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání.

č. 52

Požadavek účasti vyžádané osoby v řízení, ve kterém jí byl uložen trest odnětí svobody, pro jehož výkon má být předána do jiného členského státu Evropské unie, uvedený v § 205 odst. 3 písm. g) z. m. j. s. se vztahuje k řízení, ve kterém bylo meritorně rozhodováno o vině a trestu, nikoli na řízení vykonávací, ve kterém došlo k odvolání podmíněného odkladu trestu odnětí svobody, aniž by byla změněna jeho původní výše.

Právní styk s cizinou, Evropský zatýkací rozkaz

§ 205 odst. 3 písm. g) z. m. j. s.

č. 52

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 3. 2022, sp. zn. 14 To 18/2022, ECLI:CZ:VSPH:2022:14.TO.18.2022.1

Vrchní soud v Praze jako soud stížnostní podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl stížnost vyžádaného R. R. proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 26. 1. 2022, sp. zn. 1 Nt 9/2021.

I.

Rozhodnutí soudu prvního stupně

1. Usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 26. 1. 2022, sp. zn. 1 Nt 9/2021, bylo rozhodnuto tak, že podle § 205 odst. 1 z. m. j. s. se vyžádaný R. R. na základě evropského zatýkacího rozkazu Obvodního soudu Varšava-Praga ze dne 17. 8. 2021, sp. zn. V KOP 96/21, předává do Polské republiky k výkonu trestu odnětí svobody v trvání 10 měsíců, který mu byl uložen rozsudkem Obvodního soudu Varšava ze dne 10. 10. 2017, sp. zn. VIII K 267/15, pro trestné činy pronásledování a ublížení na zdraví podle čl. 190a § 1, čl. 190 § 1, čl. 12, čl. 216 § 1, čl. 11 § 2 a čl. 217 § 1 polského trestního zákona. Uvedených trestných činů se vyžádaný dopustil tak, že jednak v období od ledna 2014 do září 2014 ve Varšavě zaslal v krátkých intervalech zprávy obsahující fyzické výhrůžky osobám E. J. a W. Z., v nichž informoval, že fyzicky ublíží jejich dceři AAAAA (pseudonym), a tímto způsobem v nich vzbudil obavu, že jim fyzicky ublíží, a také telefonoval do jejich bytu, a to i v noci, a rovněž těmito telefonáty v nich vzbudil obavu z fyzického útoku, jednak dne 19. 9. 2014 na tramvajové zastávce K. ve Varšavě fyzicky napadl W. Z. tak, že ji udeřil rukou do zad.

2. Dalším výrokem shora uvedeného usnesení krajského soudu bylo rozhodnuto tak, že podle § 206 odst. 1 z. m. j. s. se předběžná vazba vyžádaného R. R. přeměňuje na vazbu předávací.

3. Podle odůvodnění citovaného usnesení Krajský soud v Českých Budějovicích neshledal žádnou překážku uvedenou v § 205 odst. 2 z. m. j. s. (ve znění účinném od 1. 1. 2023 rovněž uvedenou v § 205 odst. 3 z. m. j. s.), která by bránila předání vyžádaného.

Ztotožnil se se stanoviskem státní zástupkyně, že jednání vyžádaného, za které byl odsouzen, by podle českého trestního zákoníku naplňovalo skutkovou podstatu přečinu nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1 tr. zákoníku, případně nebezpečného pronásledování podle § 354 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, tedy je oboustranně trestné. Výrok o přeměně předběžné vazby ve vazbu předávací pak v souladu se zákonem navazuje na rozhodnutí o předání vyžádaného.

II.

Stížnost

4. Proti výše zmíněnému usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích podal vyžádaný ihned po jeho vyhlášení stížnost, kterou následně odůvodnil prostřednictvím svého obhájce. Poukázal na to, že je otázkou, do jaké míry se předávací řízení stává formálním postupem a jak dalece jsou české soudy oprávněny přezkoumávat postup jiných soudů. V daném případě polský soud rozhodl o odsouzení a o následné přeměně podmíněného trestu odnětí svobody v trest nepodmíněný. Krajský soud odmítl argumentaci vyžádaného, že nebyly splněny procesní podmínky pro odsouzení k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, a dává k tíži vyžádanému, že si měl být vědom svého odsouzení, a přesto opustil polské území, což vedlo k tomu, že nemohl být v další fázi řízení vyrozuměn o zahájení řízení, týkajícího se podmíněného odkladu uloženého trestu. Vyžádaný poukázal na to, že polský soud pochybil, pokud nezajistil jeho přítomnost u soudu, a to případně i cestou mezinárodního zatykače. Místo toho doručoval jeho právnímu zástupci, což však nezaručuje doručení rozsudku přímo do rukou odsouzeného. Vyžádaný si není vědom toho, že by v době trestního stíhání nesměl vycestovat v rámci Evropské unie, a ani mu nebyly odebrány cestovní doklady. Není tak najisto postaveno, zda je rozhodnutí o jeho odsouzení, resp. o přeměně uloženého trestu, skutečně pravomocné, a krajskému soudu vytýká, že si to neověřil.

5. S ohledem na shora uvedené vyžádaný navrhl, aby Vrchní soud v Praze zrušil napadené usnesení a aby vrátil věc Krajskému soudu v Českých Budějovicích k novému projednání a rozhodnutí.

III.

Posouzení důvodnosti stížnosti

6. Vrchní soud v Praze na podkladě shora uvedené stížnosti podle § 147 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost obou výroků napadeného usnesení, proti nimž také směřuje stížnost vyžádaného, jakož i řízení, které mu předcházelo, a jak je dále uvedeno, neshledal stížnost důvodnou.

7. Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl o návrhu státní zástupkyně na předání vyžádaného k výkonu trestu odnětí svobody v souladu s požadavkem uvedeným ve zmíněném evropském zatykáčím rozkazu ve veřejném zasedání, kterého se účastnil rovněž vyžádaný a jeho obhájce. Vyžádanému bylo umožněno, aby s pomocí tlumočnicka v rámci své výpovědi uplatnil výhrady proti případnému předání, stejně jako připomínky k prováděným důkazům. Mohl rovněž navrhnout provedení dalších důkazů. V průběhu řízení předcházejícího vyhlášení napadeného usnesení tak byla respektována práva vyžádaného a nedošlo v něm k žádné procesní vadě, která by odůvodňovala jeho zrušení.

8. Vrchní soud v Praze neshledal pochybení ani po věcném přezkoumání výroku o předání vyžádaného. Podmínkami, za nichž lze rozhodnout o předání vyžádaného k výkonu trestu odnětí svobody a které vyplývají výkladem a *contrario* z ustanovení § 205 odst. 2 z. m. j. s., se krajský soud v odůvodnění napadeného usnesení v potřebném rozsahu zabýval a vrchní soud neshledal žádnou skutečnost, která by zpochybňovala jeho závěr, že předání vyžádaného nebrání žádná zákonná překážka. V odůvodnění svého usnesení se soud prvního stupně zvláště věnoval námitce vyžádaného, že o předání nelze rozhodnout proto, že tomu brání skutečnost, že se neúčastnil řízení, v němž mu byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody. K jeho argumentaci, odkazující na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva (správně jde o rozsudek Evropského soudního dvora) ze dne 22. 10. 2017, sp. zn. C-571/17, lze dodat, že požadavky uvedené v § 205 odst. 2 písm. j) z. m. j. s. [ve znění účinném od 1. 1. 2023 uvedené v § 205 odst. 3 písm. g) z. m. j. s.] týkající se účasti vyžádané osoby v řízení, se vztahují k řízení, v němž se rozhoduje o uložení trestu, a to zpravidla současně s rozhodováním o vině, tedy k tzv. meritorním rozhodnutím. Nevztahují se na vykonávací řízení, spočívající kromě jiného v modifikaci již uloženého trestu, tedy i v odvolání odkladu podmíněně uloženého trestu odnětí svobody a jeho přeměny v trest nepodmíněný. Právní řády některých evropských zemí dokonce nepožadují, aby takové rozhodnutí učinil soud ve veřejném jednání, nebo dokonce takové rozhodnutí svěřují jinému orgánu – zpravidla státnímu zástupci.

9. Jak je zřejmé z vyjadřování vyžádaného, ten směřuje řízení, v němž bylo rozhodnuto o vině a jemu uloženém trestu, s rozhodováním o přeměně tohoto trestu. Z informací vyžadujícího státu vyplývá, že rozsudkem Obvodního soudu Varšava ze dne 10. 10. 2017 bylo rozhodnuto, že vyžádaný - tehdy v roli obžalovaného - byl uznán vinným shora uvedenými trestnými činy a byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání 10 měsíců, jehož výkon byl odložen na zkušební dobu v trvání 4 roků. Protože vyžádaný neplnil povinnosti, které mu byly uloženy ve zkušební době, rozhodl Okresní soud pro Varšavu, Praga-Sever, dne 18. 10. 2019 o výkonu uvedeného trestu. Vyhlášení odsuzujícího rozsudku v roce 2017 se vyžádaný osobně zúčastnil, rozhodnutí o výkonu uloženého trestu nabylo právní moci dne 19. 11. 2019 a na jeho podkladě následně došlo k vydání evropského zatýkacího rozkazu. Postup, který ve své stížnosti navrhoval vyžádaný, tj. vydání evropského zatýkacího rozkazu a teprve po předání vyžádaného rozhodovat o výkonu uloženého trestu, nepřicházel v úvahu. O vině a trestu v té době již bylo pravomocně rozhodnuto, nebylo tedy možné žádat o předání k trestnímu stíhání, a evropský zatýkací rozkaz za účelem výkonu trestu lze vydat jen ohledně nepodmíněného trestu odnětí svobody. Rovněž nelze akceptovat námitku vyžádaného, že po vyhlášení meritorního rozhodnutí v trestním řízení mu nikdo nezakázal pohybovat se v jiných státech Evropské unie. To by bylo samozřejmě možné, pokud by to nebylo v rozporu s povinnostmi, které mu vyplývaly z dohledu probačního úředníka; právě pro jejich neplnění došlo k nařízení výkonu trestu odnětí svobody. Z těchto důvodů Vrchní soud v Praze neshledal ve výroku napadeného usnesení o předání žádnou věcnou pochybení ani rozpor se zákonem.

10. Vadným nebyl shledán ani výrok napadeného usnesení, jímž podle § 206 odst. 1 z. m. j. s. byla předběžná vazba vyžádaného přeměněna ve vazbu předávací. Výrok o předávací vazbě je totiž obligatorně navázán na rozhodnutí o předání a jediným

důvodem předávací vazby je skutečnost, že o předání – v tomto případě k výkonu trestu odnětí svobody – rozhodl soud kladně. Na rozdíl od předběžné vazby v tomto případě nepřichází v úvahu nahrazení vazby jiným opatřením, a pokud soud rozhodne o předání a zároveň je neodloží, musí vždy rozhodnout o přeměně předběžné vazby vyžádané osoby ve vazbu předávací.

11. Předání vyžádaného nebrání skutečnost, že opakovaně požádal v České republice o udělení mezinárodní ochrany. Řízení o jeho první žádosti bylo zastaveno dne 28. 1. 2022 a řízení o jeho další žádosti ze dne 15. 2. 2022 bylo pro nepřipustnost zastaveno dne 10. 3. 2022.

12. Na základě shora uvedeného dospěl Vrchní soud v Praze k závěru, že Krajský soud v Českých Budějovicích v řízení o shora uvedeném evropském zatýkacím rozkazu postupoval v souladu se zákonem a zákonu odpovídají i výroky jeho usnesení učiněné na podkladě důkazů, provedených v rozsahu potřebném pro takové rozhodnutí. Na tom nemohly nic změnit ani námitky vyžádaného uvedené v jeho stížnosti, a proto Vrchní soud v Praze rozhodl tak, že stížnost se jako nedůvodná podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítá.

č. 53

č. 53

Argumentace odvolacího soudu, že hodnocení důkazů je doménou nebo výsostným právem soudu prvního stupně, do něhož odvolací soud není oprávněn zasahovat a je jím vázán, nebo že odvolací soud neshledal extrémní rozpor mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními, takže nemůže zasáhnout do skutkových závěrů soudu prvního stupně, je v rozporu s koncepcí odvolacího řízení, jehož úprava naopak výslovně předpokládá, že předmětem přezkumu odvolacího soudu jsou jak hodnocení důkazů, tak skutková zjištění soudu prvního stupně [viz např. § 258 odst. 1 písm. b), c) tr. ř.].

Vázanost hodnocením důkazů soudem prvního stupně podle § 263 odst. 7 tr. ř. se projeví jen v souvislosti se změnou nebo doplněním skutkových zjištění odvolacím soudem a vztahuje se na omezený okruh případů, v nichž odvolací soud sám rozhoduje ve věci rozsudkem (§ 259 odst. 3 tr. ř.). Ustanovení § 263 odst. 7 tr. ř. se uplatní při zrušení rozsudku soudu prvního stupně z důvodů uvedených v § 258 odst. 1 písm. b), c) tr. ř., tedy přezkoumá-li odvolací soud hodnocení důkazů soudem prvního stupně a shledá-li je vadným a ve věci sám rozhodne.

Řízení o odvolání, Dokazování

§ 258 odst. 1, § 263 odst. 7 tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 10. 2022, sp. zn. 7 Tdo 850/2022, ECLI:CZ:NS:2022:7.TDO.850.2022.1

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněného R. Š. podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 25. 5. 2022, sp. zn. 44 To 66/2022, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 18. 1. 2022, sp. zn. 6 T 71/2019. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené rozsudky, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Obvodnímu soudu pro Prahu 4 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 18. 1. 2022, sp. zn. 6 T 71/2019, byl obviněný R. Š. uznán vinným zločinem týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, za který mu byl uložen trest odnětí svobody na 31 měsíců s podmíněným odkladem jeho výkonu na zkušební dobu 43 měsíců a obviněnému bylo uloženo podrobit se během zkušební doby programu sociálního výcviku a psychologického poradenství spočívajícího v odborné systematické psychoterapii zaměřené zejména na zvládání mezilidských a partnerských vztahů. Výrokem podle § 228 odst. 1 tr. ř. bylo rozhodnuto, že obviněný je povinen zaplatit poškozené E. G. částku ve výši 100 000 Kč jako náhradu nemajetkové újmy.

2. O odvolání obviněného podaném proti výroku o vině a dalším výrokům bylo rozhodnuto rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 25. 5. 2022, sp. zn. 44 To 66/2022, tak, že rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 byl zrušen ve výroku o trestu a ve výroku o náhradě nemajetkové újmy a nově bylo rozhodnuto tak, že obviněný byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 24 měsíců, jehož výkon mu byl podmíněně odložen na zkušební dobu 36 měsíců. Nově bylo rozhodnuto také o náhradě nemajetkové újmy tak, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněnému uložena povinnost zaplatit poškozené E. G. částku 60 000 Kč a podle § 229 odst. 2 tr. ř. byla poškozená se zbytkem nároku na náhradu nemajetkové újmy odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. Jako zločin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku byl posouzen skutek, který podle skutkových zjištění Obvodního soudu pro Prahu 4, s nimiž se ztotožnil také Městský soud v Praze, spočíval v tom, že obviněný nejméně od počátku roku 2015 do června 2017, kdy poškozená E. G. útekem ukončila vzájemné soužití, především v místě společného bydliště, tj. v rodinném domě na adrese XY, úmyslně dlouhodobě psychicky a fyzicky týral tehdejší družku E. G., a to s postupně vzrůstající intenzitou a způsoby blíže popsanými ve výroku rozsudku.

II.

Dovolání obviněného

4. Obviněný R. Š. podal dovolání proti citovanému rozsudku Městského soudu v Praze. Tento rozsudek napadl proto, že jím zůstal nedotčen výrok o vině. Odkázal na důvody dovolání uvedené v § 265b odst. 1 písm. g), h) a l) tr. ř. Jako dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. obviněný uplatnil rozsáhle zpracované námitky proti skutkovým

zjištěním soudů, která jsou podle jeho mínění nesprávná. Vytkl, že soudy založily tato zjištění na svědecké výpovědi poškozené, kterou označil za nevěrohodnou, nepravdivou, nepodloženou, tendenčně proti němu zaměřenou a nezpůsobilou být podkladem rozhodnutí. Poukázal na to, že svědci, jejichž výpovědi soudy pokládaly za další usvědčující důkazy, ve skutečnosti reprodukovali jen to, co jim sdělila poškozená, a nikoli to, co sami vnímali svými smysly. Obviněný projevil nesouhlas s tím, jak soudy při posuzování věrohodnosti jeho výpovědi a svědecké výpovědi poškozené interpretovaly znalecké posudky ohledně osoby poškozené, a s tím, že vůbec nevzaly v úvahu to, co vyplývalo ze znaleckých posudků vypracovaných ohledně jeho osoby. Obviněný dále namítl, že soudy neprovedly jím navrhované důkazy, které podle jeho názoru mohly potvrdit nevěrohodnost svědecké výpovědi poškozené, a zmínil, že sám byl předmětem slovního i fyzického napadání ze strany poškozené.

č. 53

5. Pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. obviněný zahrnul námitky, jimiž vytkl nesprávnost právního posouzení skutku jako trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 tr. zákoníku. V této spojitosti konstatoval, že soudy s tímto trestným činem bez dalšího ztotožnily tzv. domácí násilí jako komplexní jev, který může nabývat různých podob a být způsoben různými příčinami. Zdůraznil, že ne všechny formy tzv. domácího násilí mohou vést k závěru, že jde o trestný čin. Poukázal zejména na situační verbální a fyzické párové násilí, které se vyskytuje v partnerských soužitích, ale není trestným činem, protože např. postrádá asymetrický vztah mezi partnery nebo se mezi nimi role oběti a agresora střídá.

6. S dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. obviněný spojil námitky, jimiž poukázal na to, že do skutkové části výroku o vině nebyla zahrnuta část žalovaného skutku, aniž byl v tomto směru zproštěn obžaloby výrokem pojatým do rozsudku.

7. Obviněný se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou soudů a aby přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 4 věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout, nebo aby ho sám zprostil obžaloby.

III.

Vyjádření k dovolání

8. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství v písemném vyjádření k dovolání konstatoval, že pokud bylo dovolání podáno s odkazem na ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., není tu žádný zjevný rozpor mezi skutkovými zjištěními soudů, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným, a obsahem provedených důkazů, přičemž zdůraznil, že soudy správně vycházely z logické a přesvědčivé svědecké výpovědi poškozené. V návaznosti na to státní zástupce vyjádřil názor, že skutková zjištění soudů nejsou zatížena ani vadou spočívající v neprovedení navrhovaných podstatných důkazů. Poukázal na to, že s odkazem na ustanovení § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. bylo dovolání podáno jen formálně, neboť námitky týkající se právního posouzení skutku obviněný koncipoval nikoli ve vztahu ke skutkovému stavu, který zjistily soudy, ale ke své vlastní skutkové verzi. Státní zástupce proto navrhl, aby bylo dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítnuto jako zjevně neopodstatněné.

IV.

Posouzení důvodnosti dovolání

9. Nejvyšší soud shledal, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a), h) tr. ř., bylo podáno obviněným jako oprávněnou osobou podle § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř., prostřednictvím obhájkyne podle § 265d odst. 2 tr. ř., ve lhůtě a na místě podle § 265e odst. 1, 2 tr. ř. a s obsahovými náležitostmi podle § 265f odst. 1 tr. ř.

10. Nejvyšší soud neshledal důvody k odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř. Poté podle § 265i odst. 3, 4 tr. ř. přezkoumal napadený rozsudek i předcházející řízení a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné z hlediska dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

11. Podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Podstatou tohoto dovolacího důvodu je vadné užití hmotného práva, tj. typicky trestního zákona, na skutkový stav, který zjistily soudy prvního a druhého stupně. Podané dovolání tomu obsahově odpovídá v části, v níž obviněný namítl, že „domácí násilí nelze ztotožňovat se skutkovou podstatou trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 tr. zákoníku“, dále že „soud prvního stupně a následně i odvolací soud ... pojem domácího násilí a trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 tr. zákoníku zaměňují“, a konečně že soudy „z údajně prokázaného výskytu domácího násilí v domácnosti dovolatele a poškozené bez dalšího dovozují spáchání zmíněného trestného činu dovolatelem a řádně neprovádí subsumpci dokazovaného skutkového stavu“. Tyto námitky odpovídají dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

12. Pokud soudy kvalifikovaly skutkový stav popsany ve výroku o vině jako zločin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, jde o nesprávné právní posouzení skutku.

13. Trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí. Skutek se posoudí též podle § 199 odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, jestliže pachatel páchá takový čin po delší dobu.

14. Při výkladu zákonných znaků uvedeného trestného činu je nutno mít na paměti, že stát tu prostředky trestní represe zasahuje do výsostně soukromé sféry zpravidla rodinných či obdobných vztahů. Povaha těchto vztahů vyžaduje, aby stát minimalizoval tyto zásahy, aby k nim přistupoval zdrženlivě a aby je uplatňoval jen v těch nejzávažnějších případech. Zmíněné vztahy jsou mnohdy zatíženy jevem, který je souhrnně označován jako domácí násilí. Ustanovení § 199 tr. zákoníku o trestném činu týrání osoby žijící ve společném obydlí není určeno k postihu domácího násilí ve všech jeho formách a projevech, ale má poskytovat nezbytnou ochranu tam, kde je lidská důstojnost dotčena nejcitelněji. Z toho vyplývá, že okruh skutkových okolností, které naplňují zákonné znaky uvedeného trestného činu, je třeba hledat v okolnostech vykazujících výrazně vyšší míru závažnosti nad rámec obvyklých neshod, rozdíšek, slovních a fyzických napadení, urážek, výhrůžek, schválností apod.

15. Týráním se rozumí zlé nakládání s jinou osobou, přičemž toto jednání se vyznačuje vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti, určitou trvalostí a tím, že osobou, která je mu vystavena, je důvodně pocíťováno jako těžké příkoří (viz například rozhodnutí uveřejněné pod č. 20/2006 Sb. rozh. tr.). V požadavku trvalosti jednání, které je týráním, se vyjadřuje to, že nestačí jednání ojedinělé, občasné a v jednotlivých aktech oddělené větším časovým odstupem, nýbrž musí jít o jednání soustavné. Trvalost jednání, které má být posouzeno jako týráním, je nutno posuzovat také v závislosti na jeho intenzitě. V této spojitosti je ovšem nutno zdůraznit, že jednání, které co do své povahy nelze považovat za týráním, zásadně nemůže být posouzeno jako týráním jen z důvodu délky doby trvání.

16. Do výroku o vině obviněného R. Š. byly zahrnuty i takové formy jednání, které vzhledem k jejich povaze nelze považovat za týráním a které nemohly nabýt povahy týráním ani v důsledku délky doby trvání. Jde především o jednání, které bylo ve výroku o vině vymezeno tak, že obviněný „porušoval vzájemné dohody o způsobu soužití“. Ve vztahu k zákonnému znaku týráním, jak je zakotven v § 199 odst. 1 tr. zákoníku, je toto zjištění nejasné, nekonkrétní a neadekvátní. Z kontextu posuzované věci lze usuzovat, že obviněný a poškozená byli původně poté, co se seznámili, dohodnuti na tom, že společný život budou vést v P., avšak obviněný se nakonec rozhodl zůstat a vést společný život s poškozenou ve Ž. n. S. Nedodržení naznačené dohody není možné posoudit jako týráním, byť jinak mohlo být nekorektní. Za týráním není možné pokládat ani další jednání obviněného vůči poškozené, které bylo ve výroku o vině vymezeno tak, že „jí odmítl půjčovat osobní motorové vozidlo“, neboť šlo o projev vlastnického práva obviněného, byť projev nevhodný. Na uvedené způsoby jednání obviněného navazuje výrok o vině tím, že „poškozená byla závislá na jeho vůli, přičemž se cítila osamělá a izolovaná“. Do tohoto postavení se poškozená dostala v důsledku autoritativního, dominantního a necitlivého jednání obviněného, přičemž byla zklamaná a posléze i frustrovaná z nesplněných očekávání, nicméně nešlo o týráním ve smyslu § 199 odst. 1 tr. zákoníku. Tento závěr je třeba vztáhnout také k té části jednání obviněného, která podle výroku o vině záležela v tom, že „po poškozené požadoval sex a poté, co jej poškozená odmítla, jí za trest vzal věci, které jí v předchozí době daroval“. Takové jednání vykazuje znaky svévole a sebezposazování, nikoli však týráním.

17. Další formy jednání obviněného, které jsou uvedeny ve výroku o vině a které spočívaly v bezdůvodných kontrolách poškozené, dále ve slovních urážkách, nadávkách, ponižování, zesměšňování, výhrůžkách a nakonec i v násilném jednání a fyzickém napadání, jsou způsobily naplnit zákonný znak týráním ve smyslu § 199 odst. 1 tr. zákoníku, avšak pouze za předpokladu, že k nim nedocházelo jen sporadicky, ojediněle či občasně, nýbrž soustavně a s určitou intenzitou. Zákonný znak „týráním“ vyžaduje, aby ze strany obviněného šlo o jednání, jehož kvantitativní stránka je tak výrazná, že je namíště závěr o soustavnosti daného jednání. Z výroku o vině a ani z odůvodnění rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 nejsou patrna žádná bližší zjištění týkající se kvantitativního rozsahu zmíněných forem jednání obviněného. Zjištění, že obviněný bezdůvodně kontroloval poškozenou, je nejasné z toho hlediska, čeho konkrétně se kontroly týkaly, v čem byla jejich podstata a jak časté byly. Slovní a fyzické útoky obviněného proti poškozené jsou ve výroku o vině uvedeny bez toho, že by bylo zřejmé, jak často k nim docházelo, zda šlo o ojedinělé či opakované případy, jaký byl časový odstup mezi jednotlivými útoky apod. Právě nedostatek

odpovídající kvantifikace jednotlivých forem posuzovaného jednání brání závěru, že šlo o týrání podle § 199 odst. 1 tr. zákoníku. Nic na tom nemění ani nejasná a neurčitá formulace zahrnutá do výroku o vině ve znění, že „frekvence tohoto ... jednání se ... stupňovala“, neboť není zřejmé, jaké míry tato frekvence dosáhla.

18. U poškozené nebyl zjištěn syndrom týrané osoby ani tzv. stockholmský syndrom ve smyslu medicínské diagnózy. To samo o sobě nevylučuje možnost posoudit skutek jako trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 tr. zákoníku, neboť uvedený následek není zákonným znakem tohoto trestného činu. V souvislostech posuzované věci však jde o okolnost, která zvýrazňuje pochybnosti o právním posouzení skutku vyplývající jednak z toho, že do výroku o vině byly pojaty i takové formy jednání, které nejsou týráním již svou povahou, a jednak z toho, že ty formy jednání, které svou povahou mají potenciál být týráním, nebyly ve zjištěních soudů kvantifikovány tak, aby bylo možné spolehlivě učinit závěr, že k nim docházelo soustavně a že byly týráním.

19. Výrok o vině obviněného zločinem týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku je při stávajících skutkových zjištěních vadný, neboť skutek, jak byl zjištěn ve výroku o vině, nenaplnuje znaky uvedeného trestného činu, byť jinak mohlo být jednání obviněného bezohledné, nevybíravé, svévolné, necitlivé a celkově morálně nepřijatelné jako projev přehnané autoritativnosti, dominance, zlomyslnosti a sebezprosazování.

20. Soudy nevyjasnily způsob, intenzitu, četnost a časový rámeček jednotlivých jednání obviněného, to vše při respektování pravidla *in dubio pro reo*. Teprve poté by bylo možno učinit závěr, zda prokázaným jednáním obviněný naplnil znaky trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 tr. zákoníku. Je namístě připomenout, že k naplnění znaku týrání nepostačuje uplatňování dominance ve vztahu jedním z partnerů, nedostatek empatie ani to, co je nazýváno vztahovou asymetrií (vztah má mj. mnoho složek, v jejichž rámci nemusí platit stejné vzorce symetrie), nepostačuje k němu ani velmi neuspokojivé a konfliktní partnerské soužití, byť může pro partnera znamenat traumatické prožívání a přinést i následky v podobě psychické poruchy.

21. S ohledem na soudy popsanou intenzitu jednání obviněného je namístě rovněž poukázat na princip *ultima ratio*. Trestněprávní kvalifikace určitého činu jako trestného činu je nejzazším řešením, tj. krajním prostředkem, který má význam z hlediska ochrany základních celospolečenských hodnot pouze v závažnějších případech protispolečenských jednání. Trestní právo nesmí zasahovat do společenského života z jiného důvodu než k ochraně před trestnými činy vymezenými v trestním zákoně. To souvisí se zásadou subsidiarity trestní represe a z ní vyplývajícím principem *ultima ratio* (§ 12 odst. 2 tr. zákoníku), které brání tzv. hypertrofii trestní represe, která je příznačná pro totalitní režimy a vůbec pro situace, kdy fungování práva podléhá ideologickým tlakům. Z principu *ultima ratio* plyne, že trestněprávní řešení je nejzazším (subsidiárním) prostředkem k ochraně právního řádu. Vyžaduje se, aby stát uplatňoval prostředky trestního práva zdrženlivě, to znamená především tam, kde jiné právní prostředky selhávají nebo nejsou efektivní. Trestní právo disponuje těmi nejcitelnějšími prostředky státního donucení, které značně zasahují do práv a svobod občanů a jejich blízkých a mohou vyvolat i řadu vedlejších negativních účinků. Proto legitimitu trestněprávních zásahů může odůvodnit výlučně nutnost ochrany elementárních

právních hodnot před činy zvláště škodlivými pro společnost s tím, že neexistuje jiné řešení než trestněprávní a že pasivita státu by mohla vést ke svémoci či svépomoci občanů a k chaosu (viz ŠÁMAL, P., GŘIVNA, T., BOHUSLAV, L., NOVOTNÝ, O., HERCZEG, J., VANDUCHOVÁ, M. a kol. Trestní právo hmotné. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, s. 47). Jen důsledné respektování principu *ultima ratio* zaručuje, že omezení základních práv fyzických i právnických osob v důsledku trestních sankcí je možno považovat za proporcionální a odpovídající účelu trestního práva.

22. Napadený rozsudek Městského soudu v Praze, jímž byl výrok o vině ponechán nedotčen, je rozhodnutím, které spočívá na nesprávném právním posouzení skutku ve smyslu § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Z hlediska tohoto ustanovení je dovolání obviněného důvodné.

23. Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. Pokud jde o námitky vztahující se k tomuto dovolacímu důvodu, s ohledem na výše uvedené by bylo předčasné se k nim vyjadřovat. Jak bylo vyloženo, učiněná skutková zjištění nejsou plně určující pro naplnění znaků trestného činu, respektive jde o skutková zjištění neúplná a dosud neuzavřená.

24. Přesto je vhodné dodat, že hodnocení důkazů soudem prvního stupně vykazuje i nadále (i přes svou obšírnost) určité prvky jednostrannosti. To zmínil už Městský soud v Praze ve svém usnesení ze dne 24. 2. 2021, sp. zn. 44 To 11/2021, jímž zrušil první odsuzující rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 25. 11. 2020, sp. zn. 6 T 71/2019. Soud prvního stupně se ve druhém odsuzujícím rozsudku vypořádal s výtkami odvolacího soudu zčásti tím způsobem, že s nimi polemizoval. Tak například když odvolací soud uvedl, že svědci podporující verzi poškozené jsou svědci vypovídající o skutečnostech, které se dozvěděli „z doslechu“ od poškozené, oponoval soud prvního stupně tak, že „v rozporu s tím, co uváděl Městský soud v Praze“, popisovali tito svědci to, co vnímali svými smysly. K tomu argumentoval mimo jiné tím, že svědkyně J. Č. uvedla, že poškozená opakovaně mluvila o slovních útocích a o vyhrožování ze strany obviněného, a že svědkyně V. M. uvedla, že poškozená jí řekla, že už to nemůže vydržet, že jí obviněný nadává a vyhrožuje. Je pravda, že soud prvního stupně zmínil rovněž tvrzení svědka B. K., že několik měsíců po rozchodu s obviněným byla poškozená pohublá, zamračená, ubrečená, a svědkyně H. B., že v průběhu vztahu s obviněným docházelo u poškozené ke zhoršování vady řeči. Ani tyto výpovědi však nutně nemusí potvrzovat více, než že partnerský vztah (i následný rozchod) poškozené a obviněného nebyl prost rozporů a stresů. Na jiném místě soud prvního stupně kritizuje odvolací soud za jeho subjektivní a z kontextu vytržené hodnocení důkazů, posléze nevhodně uvádí, že odvolací soud „sugeruje“, že při komunikaci obviněného a poškozené šlo o projev oboustranného nevhodného chování, nebo že „není pravdou to, co naznačuje Městský soud v Praze ...“, že „není zřejmé, na základě čeho odvolací soud dovedl ...“, že „nesouhlasí s názorem Městského soudu v Praze ...“. Soud prvního stupně se tak nepřipustně stylizuje do role jakési přezkumné instance ve vztahu k odvolacímu soudu.

25. Pokud Obvodní soud pro Prahu 4 uvádí, že nesouhlasí s názorem Městského soudu v Praze (vysloveným ve zmíněném kasačním usnesení), že by důkazy již v původním rozsudku hodnotil jednostranným způsobem, tak Nejvyšší soud naopak s uvedeným názorem odvolacího soudu souhlasí a konstatuje, že jednostranným přístupem k hodnocení důkazů je do jisté míry poznamenán i druhý odsuzující rozsudek. Patrné je to například při hodnocení záznamů o komunikaci mezi oběma partnery (obviněným a poškozenou). Zaznamenané vulgární a urážlivé výroky obviněného soud prvního stupně v odůvodnění podtrhuje a argumentuje tím, že pokud obviněný takto komunikoval s poškozenou i po ukončení vztahu, není důvod nepředpokládat, že se obviněný choval obdobným způsobem vůči poškozené i během jejich soužití. Stejnou úvahu odvolacího soudu ohledně vulgární komunikace poškozené však soud prvního stupně odmítá s tím, že není zřejmé, na základě čeho – „kromě vlastního subjektivního názoru“ – odvolací soud dovozuje, že není důvod nepředpokládat, že se poškozená chovala obdobným způsobem vůči obviněnému i během jejich společného soužití.

26. Nadávky a urážky ze strany obviněného hodnotí soud prvního stupně jako týrání, zatímco nadávky a urážky ze strany poškozené vysvětluje obranou proti týrání. Obecně vzato je sice samozřejmé, že vulgární výrazy mohou být použity jako určitá reakce, obrana oběti týrání (oběti tzv. zahnané do kouta) proti agresorovi, nicméně kontext důkazů založených ve spise úplně nenasvědčuje tomu, že by šlo o takový případ. Soud prvního stupně ani nijak nevysvětluje tento svůj závěr a opírá se – stejně jako na jiných místech rozsudku – spíše o obvykle uváděná obecná schémata týrání. K tomu připojuje argument, že obhajobou předložené záznamy komunikace jsou selektivní a vytržené z kontextu.

27. K vulgární a urážlivé komunikaci s obviněným ze strany poškozené uvedl odvolací soud ve zmíněném kasačním usnesení, že tyto důkazy prokazují, že poškozená zdaleka nebyla v natolik submisivním postavení, že by se bála jakýmkoliv způsobem dát najevo odpor vůči obviněnému, aby se vyhnula stupňování agresivního chování vůči ní. Jestliže se s obviněným navzájem častovali nadávkami a urážkami, jde o oboustranné projevy nevhodného chování a nelze hovořit o týrání poškozené. Obvodní soud podrobil tento dílčí právní názor kritice a odmítl ho s tím, že nejde o právní názor, nýbrž o pouhé hodnocení důkazů, a to subjektivní a vytržené z kontextu (na jiném místě odůvodnění však při zmínce o znaleckém posudku PhDr. K. N., CSc., považuje určení, zda šlo o týrání, za názor právní). I to svědčí o tendenci soudu prvního stupně poněkud jednostranně přistupovat k věci a k argumentům uvedeným v kasačním usnesení odvolacího soudu.

28. Je rovněž očividné, že s narůstajícími spory mezi oběma partnery byla stále naléhavěji nastolována (nejen v úvahách partnerů, ale posléze i výslovně) otázka, u koho z nich bude v případě rozchodu vyrůstat jejich nezletilý syn AAAAA (pseudonym). Potenciálním sporem o dítě a rovněž potenciálním opatrovnickým soudním sporem byl pak vztah čím dál více prodchnut a charakterizován. Poškozená to vyjádřila mimo jiné tak, že obviněný jí vyhrožoval, že pokud odejde, přijde o dítě, tj. syn zůstane u obviněného. To bylo také přejato do skutkové věty odsuzujícího rozsudku. Je proto nelogické a zavádějící, pokud soud prvního stupně zdůrazňoval, že „spory mezi obviněným a poškozenou ohledně výchovy nezletilého AAAAA vypukly až po ukončení vztahu“. Soud prvního

stupně tím v podstatě odmítl hodnotit výpověď poškozené a další důkazy v souvislosti právě s opatrovnickým sporem o syna AAAAA. To je však zjevný nedostatek v hodnocení důkazů. Bylo také nesprávné, jestliže soud prvního stupně zkritizoval a zcela odmítl závěr odvolacího soudu, že z trestního oznámení poškozené ze dne 11. 9. 2017, tj. několik měsíců po ukončení soužití poškozené a obviněného, vyplývá, že motivem jejího trestního oznámení je snaha ovlivnit rozhodování opatrovnického soudu. Přinejmenším souvislost trestního oznámení a opatrovnického sporu je z obsahu trestního oznámení zřejmá. Soud prvního stupně se měl blíže zabývat časovými a dalšími souvislostmi mezi zasláním e-mailu azylovému domu dne 26. 12. 2016, ukončením soužití poškozené s obviněným v červnu 2017, podáním trestního oznámení v září 2017 a průběhem opatrovnického sporu. Rovněž bude třeba se vypořádat s námitkou dovolatele, že v podání opatrovnickému soudu z června 2017, kde poškozená navrhla svěřeni nezletilého syna AAAAA do své výlučné péče, se poškozená nezmiňuje o žádném domácím násilí ze strany obviněného.

č. 53

29. Odvolací soud v uvedeném kasačním usnesení vytkl, že soud prvního stupně automaticky hodnotí jako nevěrohodné svědecké výpovědi rodinných příslušníků obviněného, aniž by uvedl nějaké konkrétní skutečnosti v jejich výpovědích, které by byly v rozporu s jinými důkazy, s výjimkou výpovědi poškozené E. G. Odvolací soud rovněž zdůraznil, že soud prvního stupně se nepokusil odstranit rozpory vyplývající z výpovědi poškozené a svědkyně L. F. (podle soudu prvního stupně potvrzující výpověď poškozené). I tyto výtky soud prvního stupně odmítl s tím, že výpovědi svědků potvrzujících obhajobu obviněného jsou jako celek v rozporu například se znaleckým posudkem ústavu z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, který dospěl k závěru, že v důsledku jednání obviněného se u poškozené od roku 2016 rozvinula porucha přizpůsobení. Soud prvního stupně se nevypořádal přesvědčivě s tím, co uvedl Městský soud v Praze. Jeho zhodnocení hlavních dvou skupin vzájemně si odporujících důkazů neodpovídá ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. Například v podstatě odmítl výpovědi dcer obviněného A. Š. a B. Š., které pravidelně trávily určitou dobu (jeden den v týdnu a každý druhý víkend) v domácnosti obviněného a poškozené a které označily poškozenou za osobu vyvolávající konflikty, která často „taťku komandovala“, přičemž nebyly svědky toho, že by obviněný jakkoli napadal poškozenou. Ani poškozená přitom nepochybnila, že se dcery obviněného v jejich domácnosti vyskytovaly, a vyplývá to i z elektronické komunikace obsažené ve spise, kde se poškozená vyjadřovala o dcerách obviněného velmi nevybíravým způsobem, nicméně vyplývá z toho, že dcery obviněného v domácnosti bývaly a měly zde své věci (které poškozená žádala odstěhovat). Jistěže u těchto svědkyň (i dalších osob s poměrem k obviněnému) lze předpokládat určitou zaujatost, to však platí i u svědků nepřímo potvrzujících výpověď poškozené. Každopádně je v rozporu se skutečností tvrzení soudu prvního stupně, že výpověď poškozené nestojí osamoceně, zatímco výpověď obviněného ano.

30. Soud prvního stupně uvedl, že věrohodnost výpovědi poškozené je primárně verifikována závěry znaleckých posudků z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a psychologie, vypracovaných jak k osobě poškozené, tak k osobě obviněného. Avšak i hodnocení těchto důkazů – podle soudu prvního stupně stěžejních – vykazuje zjevné nedostatky.

31. Znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, je nepochybně důležitým důkazem při prokazování psychické poruchy a případně i jejího původu, nicméně není důkazem absolutním. Je třeba jej hodnotit stejně jako jiné důkazy. Takové přesvědčivé hodnocení však Nejvyšší soud v odůvodněných rozhodnutích soudů nižších stupňů postrádá. Nelze přehlédnout, že znalecký posudek byl zpracováván se značným odstupem od údajného vzniku poruchy přízpůsobení. Je třeba jej pečlivě hodnotit z hlediska dostatečnosti podkladů, vnitřní logické provázanosti i z hlediska metodologického, tj. jakými metodami znalci zjišťovali konkrétní potíže projevující se u poškozené (pozorováním a klinickým rozhovorem – řízeným interview, případně nějakým objektivním testováním) a jakou míru objektivitu tyto metody vykazují.

32. Nelze patrně pochybovat o existenci psychické stresové poruchy u poškozené zvané „porucha přízpůsobení“, ani o tom, že její stěžejní příčinou byl chronický stres v důsledku velmi neuspokojivého partnerského soužití s obviněným (viz znalecký posudek MUDr. I. D., CSc., s nímž se posléze plně ztotožnil ústavní znalecký posudek). Rovněž je nepochybné, že duševní stav poškozené v době vyšetření znalci byl ovlivněn i sporem o jejího nezletilého syna. Přitom je očividné, že vznik a vývoj poruchy mohl být ovlivněn predispozicemi poškozené, která je hypersenzitivní, má nízkou frustrační toleranci a snadnou pohotovost ke spuštění neurotické reakce (viz výpověď zpracovatele ústavního znaleckého posudku MUDr. P. N. v hlavním líčení). K tomulze zmínit vyjádření původního znalce MUDr. I. D., že v konfliktní situaci je obvyklé, že se partneři navzájem zraňují, míněno nejen fyzicky, avšak psychická újma se nemusí vyskytovat u obou, záleží na jejich predispozicích a míře zraňování.

33. Soud prvního stupně nedocenil, jak složité je v podobných věcech postavení znalců psychiatrů a psychologů, pokud mají po delší době zpětně hodnotit, co přesně bylo příčinou psychických potíží posuzované osoby. Sporná je už formulace otázky položené znalcům psychiatrům, zda vznik, případně rozvoj újmy na psychickém zdraví poškozené je v příčinné souvislosti s jednáním, které je obviněnému kladeno obžalobou za vinu. Na takovou otázku mohou znalci v podobných případech stěžejně a bez pochybností odpovědět. Soud prvního stupně ve svém odůvodnění podtrhl, že zpracovatel znaleckého posudku ústavu uvedl, že porucha přízpůsobení vzniká vlivem méně intenzivních traumat, ale prožívaných po delší dobu, tj. stresová zátěžová situace je méně intenzivní, ale delší. Tím znalec vymezil rozdílnost od posttraumatické stresové poruchy, která vzniká na základě většinou ojedinělého, závažného traumatu (fyzické napadení, smrt rodinného příslušníka aj.). Na druhé straně je známo, že v jiných případech znalci psychiatři vyvozují vznik posttraumatické stresové poruchy z dlouhodobějších drobných ústrků v partnerském soužití. Už z toho je patrná obtížnost zpětného dovozování průběhu partnerského vztahu z charakteru psychické poruchy a tím spíše problematičnost dovozování konkrétních okolností jednotlivých minulých incidentů na bázi znaleckých posudků o duševním stavu. Je třeba odlišovat hodnocení znaleckého posudku z odvětví psychiatrie z hlediska vzniklé újmy na psychickém zdraví poškozeného a z hlediska toho, jaké konkrétní jednání obviněného je tím prokázáno.

34. Jak už bylo zmíněno, znalci jsou v podobných případech do značné míry odkázáni na sdělení vyšetřované osoby. V tzv. souhrnu znaleckého posudku ústavu – Ústřední vojenské nemocnice ze dne 21. 9. 2020 se např. uvádí: „Vznik obtíží dává posuzovaná do

souvislosti s jednáním obviněného (časově od r. 2016) a není znám jiný stresor, který by původ přítomné symptomatiky mohl vysvětlit odlišným mechanismem. Charakter obtíží odpovídá dokladované stresové zátěži.“ V samotném posudku se pak uvádí, že „počátek symptomatiky je udáván k r. 2016“. Znalcům sice bylo známo, že v době vyšetření poškozené probíhal náročný opatrovnický spor o dítě, který zpracovatel označil termínem „válka Roseových“ (známým i z jiných opatrovnických sporů), přičemž obecně opatrovnické konflikty mohou způsobit poruchu přizpůsobení, ovšem jednak nebylo vysvětleno, proč by tímto sporem nemohla být do určité míry ovlivněna sdělení poškozené, jednak soud prvního stupně nepracoval s již zmíněnou skutečností, že fakticky spor o dítě existoval již v době, kdy mělo podle rozsudku dojít k páčání trestného činu.

č. 53

35. Obvodní soud v rozsudku striktně uvedl, že zpracovatel znaleckého posudku ústavu u hlavního líčení „odmítl konstrukci“ vyjádřenou Městským soudem v Praze v jeho kasačním usnesení, že porucha přizpůsobení mohla být vyvolána osobností poškozené, která má sklony k úzkostným stavům, je přecitlivělá, nenaplnily se její představy o společném soužití s obviněným, pobývala v cizím městě, kde se cítila omezená tím, že tam neměla své dosavadní přátele a známé, rodinné příslušníky, nemohla vykonávat své povolání houslistky v orchestru v P., případně péče o nezletilého syna byla pro ni náročnější, než očekávala. Tato interpretace výpovědi zpracovatele je však poněkud zjednodušující a ne zcela přesná. Pokud jde o otázku stresoru, zpracovatel především uvedl, že znalci nesmějí hodnotit důkazy a vycházejí z toho spisu, který jim byl dodán. Přitom ani poškozená ve své výpovědi ani žádný jiný informační zdroj se nezmiňuje o jiném stresoru – dokladován byl jen jediný, přičemž poškozená říkala, že ty její potíže jsou z tohoto stresu, „a my nemáme žádnou možnost to nějakým způsobem napadnout, tu spisovou dokumentaci, kterou máme, ... tzn. máme zde určité potíže pacientky, které odpovídají svým charakterem tomu, co je uváděno ve spise. Ale víc nemůžeme říct, ani nesmíme.“ K tomu, co naznačil Městský soud v Praze jako možný stresor (viz shora), zpracovatel uvedl: „Tohle samo o sobě by nevyvolalo tu reakci, kterou jsme pozorovali, mohlo to působit jako predispoziční faktor a usnadnit vznik té reakce, ale samo o sobě by tuto reakci nevyvolalo.“ K přímému dotazu obhájkyň, co bylo příčinou poruchy přizpůsobení u poškozené, zpracovatel uvedl: „Na tuto otázku odpovědět nemohu.“ Dále uvedl, že porucha byla přítomna od roku 2016, opatrovnický konflikt ji mohl prodlužovat. Faktorem vyvolávajícím (nikoli pouze prodlužujícím) poruchu přizpůsobení mohlo být to, že v roce 2016 obviněný sdělil poškozené, že bude požadovat (jejich společné) dítě do vlastní péče. K tomu Nejvyšší soud dodává, že ve výroku o vině se uvádí jako součást týrání poškozené, že jí obviněný „vyhrožoval“, že syn zůstane u něj, což je však sdělení, které nevykazuje znaky týrání.

36. O neúplnosti a určité jednostrannosti hodnocení důkazů soudem prvního stupně svědčí i to, že se náležitě nezabýval znaleckým posudkem MUDr. M. S., znalce z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, který dospěl k závěru, že obviněný trpí posttraumatickou stresovou poruchou v důsledku trestního stíhání a opatrovnického sporu, přičemž zároveň znalec dovodil i příčinnou souvislost s jednáním poškozené. Znalec rovněž uvedl, že mohl vycházet pouze ze spisového materiálu a že rozpory ve výpovědích stran konfliktu není možné vzít v úvahu. Znalci nejsou známy jiné okolnosti, které by mohly vyvolat posttraumatickou stresovou poruchu, bylo možno

vycházet pouze z údajů posuzovaného a přítomné psychopatie. Tento znalecký posudek naznačuje složitou a nejednoznačnou situaci v posuzovaném dlouhodobém partnerském a posléze opatrovnickém konfliktu, který přerostl do roviny trestněprávní, a zároveň potvrzuje složitost zpětného přesného určování konkrétních příčin psychických poruch aktérů konfliktů v podobných případech.

37. Soud prvního stupně opřel své skutkové závěry rovněž o znalecký posudek psycholožky PhDr. T. S., Ph.D., která uvedla, že svědecká výpověď poškozené k prošetřovanému trestnému činu nese znaky líčení skutečně prožitých událostí. Nevzal však v úvahu, že podobný závěr činí znalci z odvětví psychologie zpravidla ve vztahu ke konkrétnímu, obvykle jednorázovému a výrazně oddělitelnému objektivnímu skutkovému ději. Obtížnější je situace v případech, kdy vyšetřovaná osoba popisuje průběh dlouhodobého vztahu a soužití, během něhož se řada popisovaných vyjádření či incidentů v nějaké formě stala, ovšem jejich interpretace, kvantifikace a zobecnění závisí na subjektivním vnímání vyšetřované osoby, byť u ní nemusí být zjištěny patologické sklony ke zkreslenému vnímání reality, k bájeví lhavosti apod. I pokud tedy poškozená podle znalkyně líčila skutečné situace a konflikty a byly řečeny i například urážky, o kterých hovořila, neposkytuje takový závěr dostatečný podklad pro zjištění, kolikrát, v jaké intenzitě a v jakém kontextu k nim docházelo.

38. Zároveň soud prvního stupně v podstatě opomenul znalecký posudek PhDr. K. N., CSc., znalce z oboru klinické a forenzní psychologie, který dospěl k závěru, že naopak výpověď obviněného lze pokládat za věrohodnou. Opět tedy soud přihlížel spíše k důkazům v neprospěch obviněného a takto je i hodnotil.

39. Zcela nevhodná je v odůvodnění odsuzujícího rozsudku zmínka o tom, že snaha znevěrohodnit osobu poškozenou (tj. i její výpověď) je podrobována kritice neziskových organizací. Při rozlišování skutečných případů týrání, kvůli kterým bylo ustanovení § 199 pojato do trestního zákoníku, je přitom úkolem orgánů činných v trestním řízení mimo jiné právě to, aby při své rozhodovací činnosti nepodléhaly jakýmkoli aktuálním aktivistickým tlakům.

40. Nejvyšší soud tedy považoval za potřebné vyjádřit se rovněž k některým výše zmíněným vadám v hodnocení důkazů a tvorbě skutkových zjištění, i když primární důvod kasace spočívá v naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

41. Městský soud v Praze jako soud odvolací (jiný senát, než rozhodoval v této věci původně zrušovacím usnesením) v napadeném rozhodnutí nevzal výše uvedené vady v úvahu a poměrně nekriticky přistoupil na argumentaci soudu prvního stupně, byť ji částečně rozvinul. Svou přezkoumnou úlohu tedy úplně nesplnil. Odvolací soud mimo jiné uvedl, že plně akceptuje, že soud prvního stupně nemá žádné pochybnosti o trestné činnosti obviněného a že hodnocení důkazů spadá výlučně do domény soudu prvního stupně. Je však třeba zdůraznit, že odvolací soud je oprávněn a povinen zabývat se v rámci postupu podle § 254 odst. 1 tr. ř. přezkoumáním toho, jak soud prvního stupně hodnotil důkazy. Odvolací soud, i když sám neprovede žádné nové důkazy ani neopakuje důkazy provedené před soudem prvního stupně, může dojít k závěru, že skutková zjištění soudu prvního stupně jsou nejasná, neúplná nebo vzbuzují pochybnost o své správnosti, na základě čehož konstatuje neslučitelnost

přezkoumávaného rozhodnutí s ustanovením § 2 odst. 6 tr. ř. Může v takovém případě vytknout vady hodnocení důkazů, jichž se podle jeho názoru dopustil soud prvního stupně (nelogičnost závěrů, opomenutí některých okolností apod.), není však oprávněn dávat mu závazné pokyny, k jakým závěrům má při hodnocení důkazů dojít.

42. Nejvyšší soud poukazuje v této souvislosti na nesprávnou praxi některých odvolacích soudů, které (často s poukazem na ustanovení § 263 odst. 7 tr. ř.) uvádějí, že hodnocení důkazů je „doménou“, „výsostným právem“ apod. soudu prvního stupně, do něhož odvolací soud není oprávněn zasahovat a je jím vázán. Některé zase (zaměřující odvolací a dovolací řízení) konstatují, že neshledaly „extrémní rozpor“ mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními, proto nemohou zasáhnout do skutkových závěrů soudu prvního stupně. Taková argumentace je v rozporu s koncepcí odvolacího řízení, jehož úprava naopak výslovně předpokládá, že předmětem přezkumu odvolacího soudu jsou jak hodnocení důkazů, tak skutková zjištění soudu prvního stupně. Jasně to vyplývá mimo jiné z ustanovení § 258 odst. 1 písm. b), c) tr. ř.

č. 53

43. O vázanosti hodnocením důkazů soudem prvního stupně hovoří ustanovení § 263 odst. 7 tr. ř. v souvislosti se změnou nebo doplněním skutkových zjištění. Tato vázanost se vztahuje na omezený okruh případů, v nichž odvolací soud sám rozhoduje ve věci rozsudkem (§ 259 odst. 3 tr. ř.), tj. nevrací věc podle § 259 odst. 1 tr. ř. soudu prvního stupně. Ustanovení § 263 odst. 7 tr. ř. se uplatní až po zrušení rozsudku soudu prvního stupně z důvodů uvedených v § 258 odst. 1 písm. b), c) tr. ř., tedy až poté, co odvolací soud přezkoumá hodnocení důkazů soudem prvního stupně a shledá je vadným, ovšem jen pokud pak sám ve věci rozhoduje. Jestliže naopak na základě závěru o vadném hodnocení důkazů věc vrátí soudu prvního stupně, sám odvolací soud nemění ani nedoplňuje skutková zjištění. Nelze mu tudíž vytýkat porušení § 263 odst. 7 tr. ř., nýbrž leda to, že se snažil prosadit vlastní, jiné hodnocení důkazů, a nereagoval pouze na vadné hodnocení důkazů soudem prvního stupně (blíže viz HRACHOVEC, P. Vázanost odvolacího soudu v trestním řízení tím, jak soud prvního stupně hodnotil důkazy. Advokátní deník, dne 5. 2. 2021). Je ovšem nutno zdůraznit, že příklon k hodnocení důkazů a skutkovému závěru (byť dílčímu) nepříznivému pro obviněného za situace, kdy existují dvě logické možnosti tohoto hodnocení a dvě různé a reálné skutkové verze, je vadným, a nikoli jiným hodnocením důkazů. Odvolacímu soudu lze tedy v případech postupu podle § 259 odst. 1 tr. ř. vytýkat zrušení rozsudku bez zákonného důvodu podle § 258 odst. 1 písm. b) nebo c) tr. ř., nikoli porušení ustanovení § 263 odst. 7 tr. ř. To je významné konstatování, neboť na něm si lze dobře uvědomit, že pečlivé přezkoumání hodnocení důkazů a skutkových zjištění učiněných soudem prvního stupně je podstatnou součástí a mnohdy těžištěm činnosti odvolacího soudu. Ovšem v posuzovaném případě se odvolací soud nezhodil této povinnosti řádně a v souladu se zákonným zájmem na spravedlivém výsledku řízení.

44. Z hlediska posledního uplatněného dovolacího důvodu zbývá dodat, že podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže v rozhodnutí některý výrok chybí nebo je neúplný. Chybějící nebo neúplný výrok ve smyslu citovaného ustanovení znamená, že soud ve výrokové části rozhodnutí nevyčerpal v celém rozsahu to, co bylo předmětem rozhodnutí. V napadeném rozsudku Městského soudu v Praze, jímž bylo rozhodnuto o odvolání obviněného, evidentně nechybí žádný výrok ani není neúplný.

Městský soud v Praze z podnětu odvolání obviněného zrušil v rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 výrok o trestu a výrok o náhradě nemajetkové újmy a sám znovu v těchto otázkách meritorně rozhodl. Tím vyčerpал v celém rozsahu to, co bylo předmětem rozhodnutí.

45. Neopodstatněná je námitka nedostatku zprošťujícího výroku ve vztahu k té části jednání obviněného, která oproti obžalobě nebyla pojata do výroku o vině. Jestliže v případě trvajících trestného činu, jakým je i trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 tr. zákoníku, dojde soud k závěru, že obviněného nelze uznat vinným některou z více forem žalovaného jednání, vyjádří to tím, že do skutkové části výroku o vině nepojme tuto část jednání obviněného, aniž by o tom činil nějaký výrok, zejména nikoli zprošťující výrok, a pouze v odůvodnění rozsudku vysvětlí, proč obviněného uznal vinným jen ostatními formami žalovaného jednání. Pokud by soud ohledně jedné z dílčích forem jednání zakládajícího trvajících trestný čin rozhodl zprošťujícím výrokem, mělo by to účinek ve vztahu k celému skutku a podle okolností by to vytvořilo překážku věci rozhodnuté i ve vztahu k dalším formám žalovaného jednání. Z hlediska ustanovení § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. by proto dovolání obviněného bylo zjevně neopodstatněné.

46. Vzhledem k tomu, co bylo uvedeno výše, Nejvyšší soud zrušil jak napadený rozsudek Městského soudu v Praze, tak rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 jako součást řízení předcházejícího napadenému rozsudku. Zároveň Nejvyšší soud zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která zrušením obou rozsudků ztratila podklad. Poté přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 4, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. V souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání.

č. 54

č. 54

S ohledem na ustanovení § 89 odst. 2 tr. ř. je přípustným důkazním prostředkem i záznam telefonického rozhovoru, který byl pořízen jedním z jeho účastníků bez souhlasu druhého účastníka téhož telefonického rozhovoru (viz obdobně rozhodnutí pod č. 7/2008 Sb. rozh. tr.). Proto je možno k důkazu použít i záznam telefonického rozhovoru, který pořídil volající (např. zástupce pojišťovny) a jímž si ověřoval u volaného některé okolnosti související s činností volajícího (např. okolnosti pojistné události, ohledně níž volaný uplatnil nárok na pojistné plnění). To platí i v případě, jestliže volající výslovně nesdělil volanému, že telefonický hovor je zaznamenáván, a nedotázal se ho na souhlas s pořízením takového záznamu, pokud však zřetelně deklaroval své postavení a smysl hovoru a celá komunikace byla zjevně srozumitelná. Za této situace nejde o nezákonné donucení k získání důkazu od volané osoby ve smyslu § 89 odst. 3 tr. ř., které by vylučovalo použít záznam telefonického rozhovoru jako důkazní prostředek.

Důkaz, Dokazování

§ 89 odst. 2, 3 tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2021, sp. zn. 7 Tdo 501/2021, ECLI:CZ:NS:2021:7.TDO.501.2021.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného V. M. podané proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 2. 2. 2021, sp. zn. 8 To 13/2021, v trestní věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 91 T 66/2020.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 10. 11. 2020, sp. zn. 91 T 66/2020, byl obviněný V. M. uznán vinným přečinem pojistného podvodu podle § 210 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku a odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 3 měsíců s podmíněným odkladem jeho výkonu na zkušební dobu 20 měsíců.

2. Přečinu pojistného podvodu se podle zjištění soudu prvního stupně obviněný dopustil v podstatě tím, že poté, co dne 7. 11. 2019 na blíže nezjištěném místě v B. elektronicky požádal obchodní společnost Generali Česká pojišťovna, a. s., o vyplacení pojistného plnění z pojistné smlouvy č. 3153473717 z důvodu trvalých následků po úrazu pravého kolene ze dne 19. 6. 2018, přičemž odškodnění trvalých následků bylo šetřeno jako pojistná událost č. 1807579580042, během telefonického hovoru dne 2. 1. 2020 k upřesnění informací o pojistné události s likvidátorem obchodní společnosti Generali Česká pojišťovna, a. s., zamlčel informaci o operaci pravého kolene ze dne 4. 10. 2002 a nepravdivě uvedl, že se nikdy v minulosti neléčil s pravým kolenem.

3. Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 2. 2. 2021, sp. zn. 8 To 13/2021, bylo odvolání obviněného podané proti výroku o vině i trestu podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítnuto.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Toto usnesení odvolacího soudu napadl obviněný dovoláním, opírajícím se o důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Namítl, že soudy zjištěný skutek není trestným činem, jelikož nebyla naplněna subjektivní stránka jeho skutkové podstaty, a v případě, že by byla naplněna, soudy měly postupovat v souladu se zásadou subsidiarity trestní represe. Obviněný shledal nedostatek zavinění v tom, že nebylo prokázáno úmyslné sdělení nepravdivé informace při telefonickém hovoru dne 2. 1. 2020, přičemž si na tento telefonický hovor nepamatuje. Obviněný poukázal na lékařskou zprávu MUDr. H. L., z níž vyplynulo, že trpěl, mimo jiné, poruchami paměti. Bez významu není ani jeho psychická heredita a rovněž skutečnost, že je v invalidním důchodu pro psychiatrickou diagnózu, přičemž z posudku o invaliditě vyplývá, že má problémy s pamětí. Pokud slyšel

nahrávku telefonického hovoru, je z ní patrné, že odpovídá na artroskopickou operaci kolene, která se udála 18 let před zmíněným telefonickým hovorem, a proto si ji v daný okamžik nevybavil, a to jednak s ohledem na dobu, která uplynula od operace, jednak s ohledem na svůj psychický stav. Jestliže tedy uvedl při telefonickém hovoru dne 2. 1. 2018 nesprávnou informaci, nestalo se tak v úmyslu zatajit skutečnost, že byl operován. Soudy navíc nevyhověly návrhu obviněného na výslech svědkyně MUDr. H. L., případně nepřístupily k jím navrhovanému vypracování znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, v čemž spatřoval extrémní nesoulad mezi skutkovými zjištěními soudů a listinným důkazem – lékařskou zprávou MUDr. H. L. Dále obviněný namítl, že soud postavil závěr o jeho vině na jediném důkazu, a to nahrávce telefonického hovoru ze dne 2. 1. 2018, přičemž tento hovor byl provokativní a veden úskočným záměrem. Obviněný vyslovil pochybnost, zda nahrávka splňovala všechny zákonné náležitosti, aby mohla být použita jako důkaz, jelikož volající (zástupce pojišťovny) nesdělil zřetelně a srozumitelně, že hovor je nahráván, a nedotázal se na souhlas s pořízením takového záznamu. Druhá dovolací námitka směřovala k porušení principu subsidiarity trestní represe. Obviněný namítl, že jednáním popsáním ve výroku soudu měla vzniknout škoda jen ve výši 4 000 Kč, která se neblížila ani hranici škody nikoli nepatrné. Navíc fakticky vůbec nevznikla škoda, jelikož trestný čin pojistného podvodu je předčasně dokonáným činem. Připustil, že byl v minulosti pro shodnou trestnou činnost odsouzen, ale šlo o rozsudek z roku 2008 a odsouzení bylo zahlazeno, přičemž od spáchání této shodné trestné činnosti v roce 2004 uplynula dlouhá doba.

5. Obviněný závěrem navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a aby přikázal Krajskému soudu v Brně věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

6. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k dovolání podřadil pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. s jistou dávkou benevolence námitky obviněného, vztahující se k subjektivní stránce přečinu pojistného podvodu podle § 210 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku a k neuplatnění zásady subsidiarity trestní represe. Ve vztahu k argumentaci týkající se zavinění ve formě minimálně nepřímého úmyslu státní zástupce uvedl, že úmysl obviněného vyplývá z charakteru a způsobu jeho jednání vůči Generali České pojišťovně, a. s. Informace, které sdělil v rámci telefonického rozhoru uskutečněného dne 2. 1. 2020, byly zjevně nepravdivé. Obviněný opakovaně uvedl, že se neléčil s pravým kolenem, ačkoli ve skutečnosti podstoupil dne 4. 10. 2002 artroskopickou operaci. Jestliže byl obviněný přesvědčen o neregulérnosti provedeného telefonického rozhovoru, mohl si stěžovat na tento postup a mohl rovněž vyvrátit poskytnuté informace svou pozdější aktivitou, kterou by popřel pravdivost neexistence léčení pravého kolene, což však neučinil. Státní zástupce neshledal opodstatněnými ani námitky k uplatnění zásady subsidiarity trestní represe. V posuzovaném případě nešlo o ojedinělé a hraniční vybočení obviněného z běžného rámce uplatňování nároků z pojistných vztahů, na které by postačovala reakce v podobě občanskoprávní odpovědnosti. Informace, které obviněný poskytl o zdravotním stavu, byly určující pro následné vyplacení pojistného plnění z důvodu odškodnění trvalých následků. Pojistný podvod byl detekován kontrolními mechanismy Generali České pojišťovny, a. s., podle kterých obviněný, jak vysvětlil svědek J. N., specialista řízení operačních rizik, vykazoval příznaky rizikového klienta vzhledem k jeho dříve evidovaným záměrům

uvádět pojišťovny v omyl, a proto bez takové kontroly by obviněný mohl snáze pokročit k neoprávněnému získání finančních prostředků.

7. Státní zástupce závěrem navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání jako zjevně neopodstatněné.

III.

Důvodnost dovolání

8. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání je přípustné [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř.], bylo podáno osobou k tomu oprávněnou, tj. obviněným prostřednictvím obhájce [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě k tomu určeném (§ 265e tr. ř.) a splňuje náležitosti obsahu dovolání (§ 265f odst. 1 tr. ř.), avšak je zjevně neopodstatněné.

9. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2021) je dán, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoli z hlediska procesních předpisů. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly právně posouzeny v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva.

10. S určitou mírou tolerance lze považovat za podřaditelnou pod uplatněný dovolací důvod námitku obviněného týkající se nedostatku zavinění ve formě úmyslu a námitku, kterou se domáhal uplatnění zásady subsidiarity trestní represe.

11. K námitce chybějícího úmyslu lze obecně uvést, že zavinění vyjadřuje vnitřní vztah pachatele k následku jeho jednání. Zavinění je takovým psychickým stavem pachatele, který nelze přímo pozorovat, a na zavinění lze proto usuzovat ze všech okolností případu, za kterých došlo ke spáchání trestného činu. Může to být i určité chování pachatele, neboť i jednání je projevem vůle. Závěr o zavinění pachatele přitom musí být vždy podložen výsledky dokazování a musí z nich logicky vyplynout. Okolnosti subjektivního charakteru lze zpravidla dovozovat toliko nepřímou z okolností objektivní povahy, z nichž je možno podle zásad logického myšlení usuzovat na vnitřní vztah pachatele k porušení nebo ohrožení zájmů chráněných trestním zákonem (viz např. rozhodnutí publikovaná pod č. 62/1973 a č. 41/1976 Sb. rozh. tr. a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 5. 2010, sp. zn. 8 Tdo 394/2010, nebo ze dne 13. 2. 2019, sp. zn. 7 Tdo 1380/2018).

12. Soudy obou stupňů respektovaly uvedená pravidla v projednávané věci, neboť si pro své závěry o naplnění subjektivní stránky posuzovaného trestného činu opatřily dostatek důkazů. Je tak zřejmé, že obviněný jednal (přínejmenším) v úmyslu nepřímém podle § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. K tomu Nejvyšší soud doplňuje, že obviněný činil aktivní kroky k neoprávněnému získání prostředků z pojistné smlouvy. Nepravdivé skutečnosti uvedl v rámci telefonického hovoru s likvidátorem pojistné události dne 2. 1. 2020, přičemž tento telefonický hovor navazoval na uplatnění nároku ze dne 7. 11. 2019, a to z pojistné události, ke které došlo dne 19. 6. 2018, tudíž je namíste odmítnout argumentaci obhajoby, že s ohledem na dobu, která uplynula od operace pravého kolene (dne 4. 10. 2002), si na ni během telefonického hovoru již nevzpomněl. Obviněný proto

nemohl být zaskočen telefonickým hovorem ze dne 2. 1. 2020, jak tvrdí, a pokud uplatnil svůj nárok na pojistné plnění, mohl i předpokládat, že pojišťovna si bude tyto skutečnosti ověřovat, mimo jiné telefonicky. Měl dostatek času ověřit si informace, navíc za situace, když šlo o zranění pravého kolene, které mu bylo v roce 2002 operováno. Obviněný je svéprávnou a v oboru znalou osobou (v minulosti pracoval pro pojišťovny), která měla zkušenosti s uzavíráním pojištění a uplatňováním požadavků na plnění z těchto smluvních vztahů. Zvolený přístup obchodní společnosti Generali České pojišťovny, a. s., jímž se zajišťovala kontrola podmínek možného vyplacení pojistného plnění, které by jinak nebylo kryto pojistnou smlouvou, nestavěl obviněného do role pasivního objektu. Při telefonickém hovoru opakovaně potvrdil, že se v minulosti neléčil s poraněním pravého kolene, ačkoliv ho kodpovědi nikdo nenutil. Obviněný mohl uvést, že si nevzpomíná, což uvedl při dotazu na léčení s levým kolenem, případně mu nic nebránilo uvést, že má problémy s pamětí, a proto si není jistý. Nic takového však nevyplývá z nahrávky telefonního rozhovoru.

13. Obviněný v souvislosti se zmíněným telefonickým rozhovorem ze dne 2. 1. 2020 vyslovil pochybnost, zda jeho nahrávka splňovala všechny zákonné náležitosti, aby mohla být použita jako důkaz. S touto procesní (tedy v zásadě se nacházející již mimo uplatněný hmotněprávní dovolací důvod) námitkou se Nejvyšší soud neztotožnil. Podle § 89 odst. 2 tr. ř. může za důkaz sloužit vše, co může přispět k objasnění věci. V trestním řízení podle § 89 odst. 3 tr. ř. nesmí být použit důkaz získaný nezákonným donucením nebo hrozbou takového donucení, s výjimkou případu, kdy se použije jako důkaz proti osobě, která použila takového donucení nebo hrozby donucení. Otázku, zda byl určitý důkaz získán nezákonným donucením nebo hrozbou takového donucení, řeší každý orgán činný v trestním řízení samostatně, konečné rozhodnutí v tomto směru pak přísluší soudu (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 29. 1. 1998, sp. zn. I. ÚS 484/97). Nezákonné donucení může mít jakoukoli podobu a z povahy věci vyplývá, že půjde zejména o fyzické donucení (násilí), ale i o hrozbu nezákonným donucením, která představuje spíše psychické působení na vůli osoby, od níž byl takový důkaz získán (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář. 7. vydání, Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1348). Nahrávka telefonického rozhovoru ze dne 2. 1. 2020 mezi obviněným a zaměstnancem Generali České pojišťovny, a. s., nevykazuje znaky nezákonného donucení, a proto nemůže jít o nezákonný důkaz v daném smyslu. Znak nezákonného donucení nelze v obdobné situaci shledat pouze v tom, že volající (zástupce pojišťovny) explicitně nesdělil volanému, že telefonický hovor je nahráván, a nedotázal se ho na souhlas s pořízením takového záznamu (viz také rozhodnutí publikované pod č. 7/2008 Sb. rozh. tr.), zejména pokud volající zřetelně deklaroval své postavení a smysl hovoru a celá komunikace byla zjevně srozumitelná. Nelze se ztotožnit ani s námitkou obviněného, že daný hovor byl provokativní s úskočným záměrem, pokud si pojišťovna hodlala ověřit poskytnuté informace, u nichž měla pochybnosti o pravdivosti. Je to naopak standardní postup, který může předcházet komplikacím vzniklým v důsledku nedostatečné pozornosti při vyplňování podkladů pro přiznání nároku na pojistné plnění. V projednávané věci pojišťovna vycházela z informací, které měla uvedeny v žádosti o přiznání odškodnění trvalého následku po úrazu pravého kolene ze dne 19. 6. 2018, a současně měla informace od svědka J. N., specialisty řízení rizik, podle nichž obviněný

měl v minulosti operaci pravého kolene, což bylo v rozporu s jeho písemnou žádostí. Ověření této skutečnosti tedy bylo namístě a důkaz o něm není nezákonný.

14. V rámci výše uvedené námítky týkající se zavinění obviněný vytkl také extrémní nesoulad mezi skutkovými zjištěními soudu a listinným důkazem, konkrétně lékařskou zprávou MUDr. H. L. Poukázal na skutečnost, že v době jednání trpěl, mimo jiné, poruchami paměti, byla u něj shledána psychická heredita a byl v invalidním důchodu pro psychiatrickou diagnózu, přičemž z posudku o invaliditě (který se v trestním spise nenachází) dovedl, že má problémy s pamětí. Soudy navíc nevyhověly jeho návrhu na výslech svědkyně MUDr. H. L., případně nepřistoupily k jím navrhovanému vypracování znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že nejde o námitku tzv. extrémního nesouladu provedených důkazů se skutkovými zjištěními soudu, a to ani formou opomenutých důkazů. Telefonický rozhovor ze dne 2. 1. 2018 a jeho obsah byl jednoznačně prokázán, jelikož byl nahrán a nahrávka tohoto hovoru byla provedena soudem jako důkaz. Tento důkaz je v souladu se svědeckou výpovědí J. N., specialistou řízení operačních rizik poškozené společnosti. Žádný důkaz pak nebyl opomenutý, protože zmíněnou lékařskou zprávou a navrženým výsledkem svědkyně MUDr. H. L., případně navrženým zpracováním znaleckého posudku, se zabýval odvolací soud jak samostatně, tak v kontextu s ostatními důkazy. Odvolací soud zdůraznil, že důkaz lékařskou zprávou MUDr. H. L., případně její výslech jako svědkyně, nebylo třeba provádět, protože skutkový stav byl bezpečně zjištěn na základě ostatních důkazů provedených u hlavního líčení. Důkazní řízení netrpí vadou tzv. opomenutých důkazů, a tedy zmíněným postupem soudů nemohlo dojít ani k porušení ústavně zaručeného základního práva obviněného na spravedlivé soudní řízení.

15. Argumentace obviněného, že v době telefonického rozhovoru dne 2. 1. 2018 trpěl mimo jiné poruchami paměti (což mělo vyplývat ze zmíněné lékařské zprávy), předložená v souvislosti se skutečností, že v době, kdy byl dotazován na okolnosti operace pravého kolene, nebyl na to připraven, která se udála v roce 2002 (tedy 16 let před tímto telefonickým hovorem), směřuje rovněž k otázce naplnění subjektivní stránky ve formě úmyslu. Zde Nejvyšší soud odkazuje na své závěry uvedené výše pod bodem 12. tohoto usnesení a navíc dodává, že lze souhlasit s odvolacím soudem, který z lékařské zprávy dovedl pouze subjektivní stesky obviněného, že je úzkostný, nesoustředěný, roztěkaný, stále něco zapomíná a má strach, aby nešlo o nějaké onemocnění mozku. Lékařka uzavřela, že u obviněného byla diagnostikována depresivní porucha s panickými atakami u disponované osobnosti. Z této zprávy nijak nevyplývalo, že by si obviněný nebyl schopen vzpomenout po 16 letech na operaci pravého kolene, což je poměrně zásadní zásah do tělesné integrity. Současně je nutné zdůraznit, že obviněný nemohl být dotazem pracovníka pojišťovny při telefonickém rozhovoru zaskočen a nebyl nucen si rychle vzpomenout na událost starou 16 let, neboť, jak již bylo zmíněno, uplatnil pojistný nárok za poranění pravého kolene v roce 2018, v oboru nějakou dobu pracoval a musel si být vědom, že pokud bude řešeno odškodnění trvalých následků, jako v tomto případě, může dojít k takovému ověřování. Lze tedy uzavřít, že daná lékařská zpráva sama o sobě nevyvolává pochybnosti o naplnění subjektivní stránky projednávaného trestného činu ve formě minimálně nepřímého úmyslu.

16. Pod uplatněný dovolací důvod je podřaditelná, avšak rovněž zjevně neopodstatněná i námitka týkající se zásady subsidiarity trestní represe vyjádřené v § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Zde Nejvyšší soud především uvádí, že zásadně platí, že každý protiprávní čin, který vykazuje všechny znaky uvedené v trestním zákoníku, je trestným činem a je třeba vyvodit trestní odpovědnost za jeho spáchání. Tento závěr je v případě méně závažných trestných činů korigován zásadou subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, podle níž trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Společenskou škodlivost je třeba zvažovat v konkrétním posuzovaném případě u každého spáchaného méně závažného trestného činu, u něhož je nutné ji zhodnotit s ohledem na intenzitu naplnění kritérií vymezených v § 39 odst. 2 tr. zákoníku. Úvaha o tom, zda jde o čin, který s odkazem na zásadu subsidiarity trestní represe nemá být trestněprávně postižen z důvodu nedostatečné společenské škodlivosti, se uplatní za předpokladu, že posuzovaný skutek z hlediska dolní hranice trestnosti neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty. Kritérium společenské škodlivosti případu je doplněno principem *ultima ratio*, z něhož vyplývá, že trestní právo má místo pouze tam, kde jiné prostředky z hlediska ochrany práv fyzických a právnických osob jsou nedostatečné, neúčinné nebo nevhodné (viz stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012, publikované pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr.).

17. Pokud obviněný namítal, že jednáním popsaným ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně měla vzniknout škoda jen ve výši 4 000 Kč, která se neblíží ani hranici škody nikoliv nepatrné, pak tomuto konstatování nelze nic vytknout. Nicméně je nutné zdůraznit, že jakákoliv škoda není znakem základní skutkové podstaty přečinu pojistného podvodu podle § 210 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku, ale až skutkových podstat kvalifikovaných. Současně nejde ani o zanedbatelnou částku (např. v řádech stokorun). Tento přečin představuje předčasně dokonáný trestný čin, jehož skutková podstata zahrnuje jednání, které je svou povahou reálně pokusem, tudíž k naplnění jejích znaků není nutný faktický vznik škody. Postačí, jak tomu nastalo i v projednávané věci, pokud obviněný uvedl nepravdivý údaj při uplatnění práva na pojistné plnění.

18. Nejvyšší soud rovněž nesouhlasí s tvrzením obviněného, podle něhož posuzovaný skutek neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům pojistného podvodu podle § 210 odst. 1 tr. zákoníku. Částka, kterou by obviněný získal v případě úspěšně uplatněného nároku, není sice vysoká, ale je nutné zohlednit kromě toho, že svým jednáním naplnil formální znaky přečinu pojistného podvodu podle § 210 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku, charakter trestné činnosti, způsob provedení činu a osobu obviněného. Obviněný se v minulosti pohyboval v oblasti pojišťovnictví, pracoval zde a znal její zákonitosti. Nutno také poukázat na to, že u něj nešlo o ojedinělé vybočení z jinak bezúhonného a řádného života, jelikož je osobou, která již v minulosti těžila neoprávněný majetkový prospěch z pětinasobného trestného činu pojistného podvodu a pokusu trestného činu podvodu, kterých se obdobně jako v projednávané věci dopustil především sdělováním nepravdivých a hrubě zkreslených údajů při uplatnění nároku na plnění z pojistných smluv, byť toto odsouzení je již zahlazeno. Navíc, krátce před tím, než se dopustil nyní posuzovaného přečinu, bylo dne 27. 11. 2019 (s datem právní moci

dne 17. 12. 2019) podmíněně zastaveno další trestní stíhání obviněného, vedené Okresním soudem v Blansku pod sp. zn. 14 T 159/2019. Obviněný se tedy dopustil trestné činnosti právě ve zkušební době podmíněného zastavení trestního stíhání. Z těchto důvodů úmyslné protiprávní jednání obviněného vybočilo z rámce civilních vztahů a stalo se natolik společensky škodlivým, že bylo třeba na něj reagovat prostředky trestního práva. Výši škody, ke které jednání obviněného směřovalo, pak soud správně zohlednil ve výměře uloženého trestu u dolní hranice zákonné trestní sazby.

19. Souhrnně řečeno, námitky uvedené v dovolání obviněného zčásti nejsou podřaditelné pod uplatněný (ani jiný) dovolací důvod a zčásti sice odpovídají uplatněnému dovolacímu důvodu, avšak jsou neopodstatněné. Nejvyšší soud proto podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné.

č. 55

č. 55

Trest zákazu činnosti uložený právnické osobě podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku a § 20 odst. 1 t. o. p. o. může být vymezen i tak široce, že se jím zakazuje výkon všech předmětů podnikání, které má právnická osoba zapsané v příslušném veřejném rejstříku, pokud je to odůvodněno souvislostí se spáchanou trestnou činností, např. s trestným činem poškození věřitele podle § 222 tr. zákoníku, který se může týkat každého z předmětů podnikání.

Trest zákazu činnosti

§ 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku, § 20 odst. 1 t. o. p. o.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2022, sp. zn. 5 Tdo 1358/2021, ECLI:CZ:NS:2022:5.TDO.1358.2021.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. odmítl dovolání, které podal nejvyšší státní zástupce ve prospěch obviněné právnické osoby – obchodní společnosti A., vymazané z obchodního rejstříku ke dni 30. 9. 2021, proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 13. 7. 2021, sp. zn. 4 To 105/2021, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 11 T 20/2020.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 11. 5. 2021, sp. zn. 11 T 20/2020, byla obviněná právnická osoba – obchodní společnost A., zastoupená opatrovníkem Mgr. J. C., uznána vinnou pokusem přečinu poškození věřitele podle § 21 odst. 1 a § 222 odst. 1 písm. d) zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů

(dále jen „tr. zákoník“), za něž jí byl podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku uložen trest zákazu činnosti spočívající „v zákazu podnikání v předmětu zámečnictví, nástrojařství, výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona“ na dobu 1 roku. Tímto rozsudkem rozhodl soud prvního stupně i o vině obviněné D. B., jejíž jednání bylo přičítáno obviněné právnické osobě.

2. Proti rozsudku soudu prvního stupně podaly obě uvedené obviněné odvolání, která byla podle § 256 tr.ř. zamítnuta usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 13. 7. 2021, sp. zn. 4 To 105/2021.

II.

Dovolání nejvyššího státního zástupce a vyjádření k němu

3. Proti uvedenému usnesení odvolacího soudu podal nejvyšší státní zástupce ve prospěch obviněné právnické osoby – obchodní společnosti A. (dále jen obviněná právnická osoba) dovolání z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. h), k) a l) tr. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2021 – dále jen „tr. ř.“), neboť napadeným usnesením bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř., přestože byl v řízení mu předcházejícím rozsudkem soudu prvního stupně uložen obviněné právnické osobě takový druh trestu, který zákon nepřipouští, navíc výrok o trestu je neúplný. Podle názoru nejvyššího státního zástupce je rozhodnutí odvolacího soudu ohledně obviněné právnické osoby nesprávné tudíž, pokud jím bylo zamítnuto odvolání obviněné právnické osoby proti výroku o trestu v rozsudku soudu prvního stupně.

4. Nejvyšší státní zástupce nejprve citoval ustanovení § 1 odst. 1 a 2, § 20 odst. 1 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ve zkratce „t. o. p. o.“), a § 73 tr. zákoníku, dále v obsáhlém expozé připomenul judikaturu k těmto ustanovením a odkázal též na výklady obsažené v odborné literatuře. Z toho všeho dovodil, že v daném případě soud prvního stupně pochybil, pokud ve výroku o trestu neodkázal na ustanovení § 20 odst. 1 t. o. p. o. a vymezil trest zákazu činnosti neúměrně široce, a to v podstatě jako zákaz podnikání ve všech oborech zapsaných v předmětu činnosti obviněné právnické osoby v obchodním rejstříku. Navíc nebylo ani nijak specifikováno, v rámci výkonu jaké z činností zapsaných v obchodním rejstříku se měla obviněná právnická osoba dopustit dané trestné činnosti, přičemž z výroku a ani z odůvodnění nelze dovodit, že by se jí měla dopustit při výkonu veškeré podnikatelské činnosti. Proto ani nemělo být odvolání obviněné právnické osoby zamítnuto odvolacím soudem, který měl napravit tento nesprávný výrok o trestu.

5. Nejvyšší státní zástupce proto navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení odvolacího soudu ve vztahu k obviněné právnické osobě, jakož i další navazující rozhodnutí mající v něm svůj podklad, a aby mu přikázal věc znovu projednat a rozhodnout.

6. Dovolání nejvyššího státního zástupce bylo zasláno k vyjádření opatrovníku obviněné právnické osoby, který vyjádřil souhlas s navrženým postupem i předloženou argumentací, kterou dále rozvinul.

7. Dovolatel i opatrovník obviněné právnické osoby souhlasili s projednáním věci v neveřejném zasedání i pro případ jiného než navrženého rozhodnutí.

III.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

8. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení, a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označeným dovolacím důvodům.

9. Dovolání je svou povahou mimořádným opravným prostředkem, který na rozdíl od odvolání není možné podat z jakéhokoli důvodu, ale jen z některého z důvodů taxativně vymezených v § 265b odst. 1 písm. a) až m) tr. ř., resp. v § 265b odst. 2 tr. ř. Podání dovolání z jiného důvodu je vyloučeno. Přitom nestačí, aby zákonný dovolací důvod byl jen formálně deklarován, ale je třeba, aby námitky dovolatele svým obsahem odpovídaly takovému důvodu.

10. Nejvyšší státní zástupce opřel své dovolání o dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. h), k) a l) tr. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2021). Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. je dán, jestliže bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. Dovolatel uplatnil uvedenou druhou alternativu.

11. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je naplněn, pokud byl obviněnému uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným. V tomto případě uplatnil dovolatel první alternativu.

12. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. je dán tehdy, jestliže v rozhodnutí některý výrok chybí nebo je neúplný. V tomto případě dovolatel uplatnil druhou alternativu, tedy že výrok sice učiněn byl, avšak není podle dovolatele úplný. O tento případ jde, pokud napadený výrok nemá všechny nezbytné zákonné náležitosti, tedy neobsahuje některou podstatnou náležitost stanovenou zákonem.

b) K dovolání nejvyššího státního zástupce

13. Předně je třeba uvést, že Nejvyšší soud v obecné rovině souhlasí s tezemi a východisky, na nichž dovolatel založil svou argumentaci, která vychází z uznávané judikatury i výkladu obsaženého v odborné literatuře. Nicméně v daném případě s ohledem na konkrétní okolnosti případu jím uplatněné námitky neshledal opodstatněnými a odpovídajícími uplatněným dovolacím důvodům. Předně je třeba uvést, že většina judikatury vztahující se k jednoznačnosti obsahového vymezení trestu zákazu činnosti byla Nejvyšším soudem učiněna na základě podaných stížností pro porušení zákona, jejíž předpoklady uplatnění jsou znatelně odlišné v porovnání s dovoláním, které je limitováno omezenými dovolacími důvody. To je patrné především ve vztahu k výroku o trestu, který lze dovoláním napadat jen za využití úzce vymezeného

důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., jen výjimečně pak z důvodu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (např. neuložení souhrnného trestu, ač pro to byly splněny podmínky). V daném případě však byl soudem prvního stupně jako adekvátní vybrán trest zákazu činnosti, který nepochybně lze uložit za trestný čin, jímž byla obviněná právnická osoba uznána vinnou, a to i jako samostatný trest, ostatně tento výběr druhu trestu ani sám dovolatel nezpochybňoval. Námitky totiž vznášel ryze proti obsahovému zaměření trestu zákazu činnosti a zpochybňoval jeho přílišnou šíři v podobě veškeré podnikatelské činnosti (k níž byla obviněná právnická osoba oprávněna). Zde je ovšem třeba upozornit na odlišnosti od řady jiných rozhodnutí (z poslední doby viz např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2020, sp. zn. 5 Tz 31/2020, a ze dne 30. 9. 2020, sp. zn. 5 Tz 26/2020, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 12. 2019, sp. zn. 7 Tdo 1427/2019, uveřejněné pod č. 40/2020 Sb. rozh. tr.), v nichž buď zcela chybělo vymezení obsahu trestu zákazu činnosti, anebo byl trest vymezen tak, že se vztahoval vlastně na jakoukoliv činnost, a to včetně plnění zákonných povinností, což vedlo Nejvyšší soud ke kasačnímu zásahu. Tak tomu ovšem v nyní projednávaném případě nebylo, trest zákazu činnosti byl omezen jen na tu činnost, která byla uvedena jako předmět podnikání v obchodním rejstříku, tedy vztahoval se na „podnikání v předmětu zámečnictví, nástrojářství, výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona“. Bylo by možno zpochybňovat, zda takové vymezení není příliš široké, šlo by ovšem již mnohem spíše o spor o přiměřenost sankce v podobě vymezení konkrétního, jinak zákonného druhu trestu, což ovšem již neodpovídá uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Kromě toho není důvodná ani námitka, že není zřejmé, jaká činnost obsažená v předmětu podnikání mohla vést ke spáchání trestného činu, pokud byla obviněná právnická osoba odsouzena za pokus přečinu poškození věřitele, který souvisel s celým podnikáním obviněné právnické osoby ve všech oborech její dosavadní činnosti.

14. Ani námitka chybějícího odkazu na § 20 odst. 1 t. o. p. o. ve výrokové části rozsudku sama o sobě nemůže založit důvod pro kasaci napadeného rozhodnutí Nejvyšším soudem v mimořádném opravném řízení. Tatovýhrada předně nenaplníuje uplatněný dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. Lze souhlasit s dovolatelem, že výrok o trestu v rozsudku soudu prvního stupně je v tomto ohledu nepřesný a že měl obsahovat i odkaz na § 20 odst. 1 t. o. p. o., nicméně i přes toto pochybení je takový výrok nepochybně vykonatelný, lze podle něj postupovat, proto by samotný tento nedostatek nebyl důvodem pro kasační zásah do pravomocně skončené věci, měla-li by být v dalším řízení odstraněna jen tato vada.

15. Především je však třeba uvést, že obviněná právnická osoba – obchodní společnost A. byla po sepsání dovolání nejvyšším státním zástupcem vymazána z obchodního rejstříku. Právní úprava nemá výslovné řešení pro takovou situaci v zákoně o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, nabízí se užít § 1 odst. 2 t. o. p. o. a použít úpravu obecnou, obsaženou v trestním řádu, není-li to z povahy věci vyloučeno. V tomto ohledu obsahuje nejbližší zvláštní úpravu § 265p odst. 2 písm. a) tr. ř., podle něž je dovolání v neprospěch obviněného vyloučeno, pokud obviněný zemřel. Užití tohoto ustanovení je jednak ve vztahu k obviněným právnickým osobám vyloučeno z povahy věci (viz shodně ŠÁMAL, P., DĚDIČ, J., GŘIVNA, T., PÚRY, F., ŘÍHA, J. Trestní odpovědnost právnických osob a řízení proti nim. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 59 a 62), jednak v daném případě bylo podáno dovolání ve prospěch

obviněné právnické osoby. Nicméně je třeba komplexně nahlížet na celou situaci. V nyní posuzovaném případě bylo vedeno trestní řízení pro jeden z tzv. úpadkových deliktů proti právnické osobě – obchodní společnosti, tj. ve smyslu fikční teorie umělé entitě, která byla založena za účelem podnikání, avšak byla v nedobré ekonomickém stavu, který vyústil ve spáchaný delikt, pro nějž byla odsouzena a za který jí byl uložen relativně mírný samostatný trest zákazu činnosti v dosavadním oboru a předmětu činnosti. Z důvodu nedobrého ekonomického stavu této obchodní společnosti bylo proti ní coby dlužníkovi vedeno insolvenční řízení, bylo rozhodnuto o prohlášení konkursu, který byl následně podle § 308 odst. 1 písm. d) zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů, zrušen pro nedostatek majetku, jenž zcela nepostačoval pro uspokojení pohledávek věřitelů (viz usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 28. 5. 2021, č. j. KSBR 31 INS 16324/2019-B-24). Podle § 312 odst. 3 insolvenčního zákona je takové zrušení podkladem pro výmaz dlužníka z obchodního rejstříku, nejde-li o právnickou osobu zřízenou zákonem. Obviněná právnická osoba byla proto vymazána z obchodního rejstříku dne 30. 9. 2021. Za této situace jakékoliv pokračování v trestním řízení vůči zaniklé právnické osobě nedává smysl, tím méně pak cízelování výroku o trestu zákazu činnosti, který by beztak nebyl vykonán.

č. 56

IV.

Závěrečné shrnutí

16. Vzhledem ke všem shora uvedeným skutečnostem Nejvyšší soud odmítl dovolání nejvyššího státního zástupce jako podané z jiných než zákonem předvídaných důvodů podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř., aniž by podle § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumával zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí nebo jemu předcházejícího řízení. Protože Nejvyšší soud rozhodl o odmítnutí dovolání podle § 265i tr. ř., mohl tak učinit v neveřejném zasedání podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.

č. 56

Pokud pachatel s využitím omylu banky odčerpal peněžní prostředky z bankovního účtu, dopustil se tím trestného činu podvodu podle § 209 tr. zákoníku ke škodě banky (viz rozhodnutí pod č. 27/2014-II. Sb. rozh. tr.). To však neplatí bezvýjimečně, zejména nikoli v případech, že pachatel nezaměřil svůj útok (v řadě realizovaných kroků) jen na výběr finančních prostředků z účtu u banky, ale především na podvodné získání možnosti disponovat s účtem na základě zmocnění vylákaného od majitele účtu. Za takové situace jsou jeho následné úkony (pokyny k převodům či výběrům), byť jsou jinak v rozporu s právem, formálně autorizovány oprávněnou osobou a poškozeným je majitel účtu, nikoli banka, která neměla možnost posoudit neoprávněnost dispozic s účtem.

Podvod

§ 209 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2021, sp. zn. 7 Tdo 219/2021, ECLI:CZ:NS:2021:7.TDO.219.2021.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného J. B. proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 12. 11. 2020, sp. zn. 7 To 367/2020, v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 1 T 188/2019.

I.**Rozhodnutí soudů nižších stupňů**

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 14. 8. 2020, sp. zn. 1 T 188/2019, byl obviněný J. B. uznán vinným zločinem podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku a byl za to odsouzen podle § 209 odst. 4 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 3 roků, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Dále byl obviněnému podle § 67 odst. 1 tr. zákoníku uložen peněžitý trest, a to podle § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku ve výměře 100 denních sazeb s výší jedné denní sazby 5 000 Kč, tedy v celkové výměře 500 000 Kč, a podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku byl současně stanoven pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, náhradní trest odnětí svobody v trvání 1 roku. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. pak bylo rozhodnuto o nároku poškozeného J. F. jakožto dědice po M. R. na náhradu škody.

2. Podle skutkových závěrů soudu prvního stupně se obviněný dopustil uvedeného zločinu jednáním spočívajícím v tom, že v úmyslu získat majetkový prospěch zneužil nepříznivého zdravotního stavu svědkyně M. R., která trpěla závažnou duševní chorobou nikoli přechodného rázu, a to demencí středního stupně, přičemž její kognitivní funkce byly zásadním a nevratným způsobem poškozeny, dne 15. 5. 2018 s vědomím toho, že svědkyně, duševně nemocná seniorka starší 80 let, byla přes svůj nepříznivý zdravotní stav pouhý den předtím, tedy dne 14. 5. 2018, na vlastní žádost (tzv. negativní reverz) za jeho doprovodu propuštěna z T. nemocnice, kde byla hospitalizována od 7. 5. 2018 na oddělení geriatric, této dal dne 15. 5. 2018 na pobočce České pošty v Ř. u P. podepsat listinné dokumenty (plné moci), na jejichž podkladě byl oprávněn uzavírat, měnit nebo ukončovat smlouvy týkající se investičních služeb a majetkových účtů vedených na jméno svědkyně u České spořitelny, a. s., přestože svědkyně s ohledem na její shora popsaný zdravotní stav nemohla porozumět podstatě, účelu a obsahu jí podepsaných plných mocí. Obviněný následně uplatnil plné moci, jako její údajně vědomé projevy vůle, následujícím způsobem:

- na základě plné moci k jednání souvisejícímu s investičními službami ze dne 15. 5. 2018 uskutečnil téhož dne na pobočce České spořitelny, a. s., v P. 10 – S. celkem 8 jednorázových pokynů na prodej cenných papírů v hodnotě

4 180 106,69 Kč z majetkového účtu č. XY, vedeného u České spořitelny, a. s., najméno M. R., ve prospěch účtu č. XY, jehož jediný majitel a disponent je obviněný J. B.,

- na základě plné moci k ukončení smlouvy o penzijním připojištění ze dne 15. 5. 2018 ukončil téhož dne na pobočce České spořitelny, a. s., v P. 10 – S. penzijní připojištění č. XY, vedené na jméno svědkyně u Penzijního fondu České spořitelny, a. s., přičemž byla ve prospěch účtu č. XY, jehož jediným majitelem a disponentem je obviněný J. B., vyplacena částka ve výši 99 593 Kč,

- a dále využil nepříznivého zdravotního stavu svědkyně M. R., přičemž dne 21. 5. 2018 společně se svědkyní navštívil pobočku Raiffeisenbank v Ř. u P. a svědkyni zneužil k prodeji investičních nástrojů ze smlouvy č. XY, vedených na jméno svědkyně, ve výši 320 105,96 Kč, které převedl ve prospěch účtu č. XY, vedeného na jméno svědkyně u České spořitelny, a. s., tato částka byla připsána na účet dne 24. 5. 2018, ještě týž den uskutečnil převod částky ve výši 300 000 Kč ve prospěch účtu č. XY, jehož jediným majitelem a disponentem je obviněný J. B., který je jako jediný oprávněn nakládat i s daným bankovním účtem č. XY svědkyně M. R. na základě plné moci,

č. 56

přičemž shora uvedené právnické osoby uskutečnily zmíněné finanční transakce při neznalosti skutečnosti, že svědkyně M. R. nebyla vzhledem ke svému duševnímu stavu schopna vůbec projevit svou vůli, čímž způsobil poškozené obchodní společnosti Česká spořitelna, a. s., škodu ve výši 4 279 699,69 Kč, a poškozené obchodní společnosti Raiffeisenbank, a. s., škodu ve výši 320 105,96 Kč.

3. Zmíněný rozsudek následně napadli obviněný a státní zástupkyně Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 4 odvoláními. Z podnětu odvolání státní zástupkyně Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 12. 11. 2020, sp. zn. 7 To 367/2020, podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek ve výroku o trestu a podle § 259 odst. 3 písm. b) tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněného odsoudil podle § 209 odst. 4 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v délce 3 roků, pro jehož výkon ho podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou. Dále byl obviněnému podle § 67 odst. 1 tr. zákoníku uložen peněžitý trest, a to ve výměře podle § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku 100 denních sazeb s výší jedné denní sazby 5 000 Kč, tedy v celkové výměře 500 000 Kč. Podle § 70 odst. 1 tr. zákoníku byl obviněnému uložen rovněž trest propadnutí věci, a to finanční částky konkrétně specifikované ve výrokové části citovaného rozhodnutí. Odvolání obviněného pak bylo podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

II.

Dovolání obviněného

4. Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím obhájce dovolání, opírající se o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. e), g) a l) tr. ř. K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. uvedl, že jeho trestní stíhání bylo po celou dobu nepřipustné s ohledem na zpětvzetí souhlasu M. R., která byla poškozenou, s trestním stíháním podle § 163 odst. 1 tr. ř. a § 11 odst. 1 písm. l) tr. ř. Toto zpětvzetí bylo učiněno zcela svobodně, projev vůle M. R. byl jasný, srozumitelný a určitý, což bylo potvrzeno i výpověďmi svědkyň L. B. a I. K. Vyšetřující komisařka

nechtěla osobní prohlášení M. R. přijmout, proto došlo k sepsání listiny o zpětvzetí souhlasu s trestním stíháním.

5. Pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. obviněný podřadil tři skupiny vad, které podle něj měly rozhodující vliv na správnost napadeného rozsudku i řízení mu předcházející, a to nesprávné právní posouzení skutku jako trestného činu a porušení zásady presumpce nevin, dále porušení práva obviněného na obhajobu a rovněž existenci opomenutých důkazů. Konkrétně k nesprávnému právnímu posouzení skutku jako trestného činu a porušení zásady presumpce nevin obviněný uvedl, že dovozený skutkový stav i jeho právní posouzení neodpovídají provedenému dokazování, proto z důvodu existence tzv. extrémního rozporu musí Nejvyšší soud zasáhnout do skutkových zjištění. Z dokazování totiž podle obviněného vyplynulo, že M. R. nejednala v omylu, ale zcela svobodně a finanční prostředky mu darovala. Tento závěr byl potvrzen i u veřejného zasedání při výslechu znalce MUDr. M. P., který uvedl, že M. R. nebyla v inkriminované době nezpůsobilá svobodně jednat, resp. netrpěla demencí těžké etiologie, neboť u ní nebyly přítomny žádné závažné změny duševního stavu, k čemuž znalec odkázal na hodnotu MMSE ze dne 12. 7. 2018 a vyšší kapacitu mentálních funkcí. Odvolací soud, který byl ve znaleckých otázkách laikem, nemohl závěry znalce MUDr. M. P., pokud byly odůvodněné, podložené, odborně správné a logické, být odporovaly závěru jiných znalců, nepřijmout, naopak z nich musel vycházet (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 30. 4. 2007, sp. zn. III. ÚS 299/06, a ze dne 8. 9. 2020, sp. zn. III. ÚS 1477/20). Kromě toho bylo nutné užít zásadu *in dubio pro reo*, nikoliv postup zcela opačný. Závěry znalců MUDr. P. K. a PhDr. J. K. byly automaticky převzaty a použity v neprospěch obviněného jako podklad pro jeho odsouzení, aniž by byly soudem správně hodnoceny. Odvolací soud tyto znalce již k vysvětlení nastalých rozporů nevyslechl ani nezajistil vypracování revizního znaleckého posudku (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2003, sp. zn. 4 Tz 80/2002). Z dalších provedených důkazů pak vyplynulo, že M. R. nebyla v době udělení plných mocí obviněnému nezpůsobilá svobodně jednat, naopak několik let plánovala dát peníze obviněnému nebo tomu, kdo se o ni bude starat. Ze svědeckých výpovědí byla převzata pouze část vyznívající v neprospěch obviněného a z některých nebyly učiněny skutkové závěry vůbec (svědkyně I. K.). Stejně tak nebyla žádná opora v důkazech pro to, aby soudy neuvěřily obviněnému ohledně okolností propuštění M. R. z T. nemocnice, zejména že by ji měl nutit k dimisi, kterou žádala sama jmenovaná. Dále obviněný namítl nesprávně uvedenou výši tvrzené škody a také chyby v popisu skutkového děje, neboť nečerpal finanční prostředky pouze na základě plných mocí, ale byl s M. R. osobně v České spořitelně, kde se ona sama osobně v převodu angažovala. Policejní orgán měl pak možnost M. R. opakovaně slyšet v době, kdy ještě žila, avšak nevyužil této možnosti, což představuje porušení práva obviněného na obhajobu. Došlo tudíž k porušení zásady presumpce nevin a z ní vyplývajícího principu *in dubio pro reo*, přičemž podle obviněného napadený rozsudek vykazuje znaky libovůle. K námitce nesprávného právního hodnocení obviněný uvedl, že soudy obou stupňů nesprávně posoudily subjektivní stránku trestného činu, jelikož nemohl u M. R. změnu směrem k nezpůsobilosti (pokud takový stav vůbec nastal) rozpoznat, tuto skutečnost neodhalili ani pracovníci v bance, na poště či v domově seniorů. Soudy obou stupňů pouze předpokládaly úmysl obviněného, resp. vycházely ze způsobeného následku, který ještě vymezily zcela vadným způsobem. Nezabývaly

se totiž ve vztahu k výši způsobené škody tím, že darované finanční prostředky byly užity pro M. R., přičemž obviněný předložil důkazy o platbách za výdaje, avšak soud tuto skutečnost v napadeném rozsudku vůbec nehodnotil. Pokud pak soud prvního stupně označil jako poškozené banky, ty evidentně neutrpěly žádnou škodu, když nepřijaly žádné kroky k vymáhání tvrzené škody.

6. Porušení svého práva na obhajobu obviněný spatřoval v tom, že se odvolací soud zcela opomenul zabývat jeho námitkami, v jejichž rámci navrhoval i značné množství důkazů, a nevěnoval dostatečnou pozornost výslechu znalce MUDr. M. P., který jako jediný provedl. Po celou dobu trestního řízení byl obviněnému kladen za vinu jiný skutek, zástupci bank nebyli poučeni o právech poškozeného v trestním řízení a nemohli se k věci vyjádřit. Postupem soudu prvního stupně, který změnil popis skutku a osobu poškozeného, bylo zjevně nejen zkráceno právo obviněného na obhajobu, neboť mu nebyl dán dostatečný čas k přípravě a nebylo mu umožněno reagovat na odlišně zvolenou právní kvalifikaci, ale došlo zejména k porušení jeho práva na spravedlivý proces.

č. 56

7. K námitce týkající se opomenutých důkazů pak obviněný uvedl, že v průběhu trestního řízení učinil velké množství důkazních návrhů, zejména co se týče navrhovaných svědků, jejichž výpověď byla způsobilá vyvrátit skutečnosti tvrzené obžalobou, avšak soudy obou stupňů tyto důkazy zpochybňující vinu obviněného ignorovaly, což je v rozporu např. s nálezem Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. I. ÚS 733/01. Odvolací soud navíc nezamítl důkazní návrhy obviněného procesním usnesením, jak ukládá trestní řád.

8. K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. obviněný sdělil, že jej uplatňuje, protože jeho odvolání bylo Městským soudem v Praze zamítnuto, ač předcházející řízení bylo zatíženo výše popsány vadami, naplňujícími dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

9. Obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Městského soudu v Praze a zprostil ho v celém rozsahu obžaloby podle § 226 písm. a) tr. ř., neboť skutek označený v žalobním návrhu není trestným činem, případně aby věc vrátil Městskému soudu v Praze nebo Obvodnímu soudu pro Prahu 4, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Obviněný současně navrhl, aby bylo postupem podle § 265o odst. 1 tr. ř. rozhodnuto o odložení či přerušení výkonu napadeného rozhodnutí.

10. Dovolání obviněného bylo podle § 265h odst. 2 tr. ř. zasláno Nejvyššímu státnímu zastupitelství k možnému vyjádření, které však nebylo do dne konání neveřejného zasedání Nejvyššímu soudu doručeno.

III.

Posouzení důvodnosti dovolání

11. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání obviněného je přípustné [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. a), h) tr. ř.], bylo podáno obviněným jako osobou oprávněnou prostřednictvím obhájce [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze toto podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.). Dovolání obsahuje i obligatorní náležitosti stanovené v § 265f odst. 1 tr. ř.

12. Obviněný opřel své dovolání o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. a podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. s odkazem na § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

13. Pokud jde o první z nich, tedy podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř., tento dovolací důvod je dán, jestliže proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo nepřípustné. Zmíněný stav nastane v případě vedení trestního stíhání, ačkoli ve věci existoval některý z obligatorních důvodů uvedených v § 11 odst. 1, 2 tr. ř. nebo v § 11a tr. ř., pro který nelze trestní stíhání zahájit, a bylo-li již zahájeno, musí být zastaveno. Podle § 11 odst. 1 písm. l) tr. ř. pak jeho existenci může založit i situace, v níž bylo trestní stíhání podmíněno souhlasem poškozeného, pokud jeho souhlas nebyl dán nebo byl vzat zpět. Obviněný k tomu konkrétně namítl, že M. R. vzala zpět souhlas s jeho trestním stíháním podle § 163 odst. 1, 2 tr. ř., přičemž toto zpětvzetí bylo učiněno zcela svobodně a projev její vůle byl jasný, srozumitelný a určitý, a proto jeho trestní stíhání bylo podle § 11 odst. 1 písm. l) tr. ř. nepřípustné.

14. K posouzení zmíněné argumentace je třeba nejprve vyjasnit, zda lze M. R. považovat ve smyslu § 43 tr. ř. za osobu poškozenou a současně nacházející se k obviněnému ve vztahu ve smyslu § 100 odst. 2 tr. ř., z jejíž pozice by posléze byla podle § 163 odst. 1 tr. ř. oprávněna udělit, resp. vzít zpět souhlas s trestním stíháním obviněného, a zda tento úkon učinila. Soud prvního stupně považoval za poškozené v této trestní věci výlučně banky, u nichž byly provedeny finanční transakce popsané ve skutkové větě ve výroku o vině v jeho rozsudku, odvolací soud pak jako osobu poškozenou označoval v odůvodnění svého rozhodnutí i M. R. Je namístě dodat, že obviněný k tomu v dovolání v podstatě nepředložil bližší argumentaci.

15. Nejvyšší soud dále uvádí, že poškozeným je podle § 43 odst. 1 tr. ř. mimo jiné ten, komu byla trestným činem způsobena majetková škoda, nebo ten, na jehož úkor se pachatel trestným činem obohatil. V případě trestného činu podvodu podle § 209 tr. zákoníku by taková osoba zjevně měla existovat, neboť obligatorním znakem jeho skutkové podstaty je mimo jiné způsobení škody na cizím majetku.

16. Dále je namístě zmínit, že na podvodu může být zainteresováno až pět osob: pachatel, osoba uváděná pachatelem v omyl nebo jednající v omylu, osoba provádějící v omylu majetkovou dispozici, osoba poškozená a osoba obohacená. Je proto možné hovořit mimo jiné o dotčené osobě, kterou může být jednak osoba, kterou pachatel uvedl v omyl (ale sama neprovádí majetkovou dispozici), dále osoba, kterou pachatel uvedl v omyl a která zároveň v omylu provádí příslušnou majetkovou dispozici, a konečně osoba, kterou pachatel neuvedl v omyl, ale která v důsledku omylu jiné osoby (vůči níž se pachatel dopustil podvodného jednání) provádí – v omylu – majetkovou dispozici (viz ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2. § 205 až 421. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1687). Jak je zřejmé z mechanismu jednání, realizovaného obviněným (stran námitek obviněného směřujících proti tomu, jak bylo jeho jednání skutečně apod., viz dále), obviněný jednal primárně vůči M. R., u níž, zjednodušeně řečeno, využil jejího nepříznivého zdravotního stavu, resp. omezení kognitivních funkcí, tedy toho, že v podstatě nevěděla, co mu podepisuje či co pro něj činí, a využil ji k provedení úkonů v podobě zejména zmocnění k nakládání s prostředky na bankovních účtech. Na jejich základě následně učinil další kroky vůči bankovním institucím, které prodaly cenné papíry M. R., ukončily její a jimi vedené finanční produkty apod. a získané peněžní částky

převedly do dispozice obviněného. Z uvedeného je zřejmé, že obviněný byl pachatelem, který jednal podvodně vůči M. R. (vedl ji v omyl), přičemž v důsledku jejího omylu, resp. v návaznosti na něj, další osoby (finanční instituce) provedly majetkové dispozice, kterými odčerpaly část majetku M. R. ve prospěch obviněného (pokud i M. R. učinila určité majetkové dispozice, směřující k prodeji investičních nástrojů, byly získané finanční prostředky vloženy na její účet, tedy zůstávaly nadále v rámci její majetkové sféry, přičemž teprve z tohoto účtu byly prostředky úkonem obviněného, na základě podvodně vylákaného zmocnění, převedeny na jeho účet).

17. Z uvedeného vyplývá, že konečný negativní majetkový efekt jednání obviněného dopadl do sféry M. R., která tak byla poškozenou osobou (byla jí způsobena majetková škoda). K tomu Nejvyšší soud doplňuje, že není namístě nijak zpochybňovat závěry rozhodnutí, zmíněných Obvodním soudem pro Prahu 4 v odůvodnění jeho rozsudku, jimiž podkládal právní názor, podle něhož byly poškozenými osobami finanční instituce (banky), nicméně je v dané věci nelze plně zohlednit. Nepochybně platí, že peněžní prostředky na účtu, vedeném peněžním ústavem na základě smlouvy o běžném účtu, nejsou v majetku majitele účtu, v jehož prospěch byl tento účet zřízen, ale v majetku peněžního ústavu (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2004, sp. zn. 11 Tdo 40/2004, a ze dne 27. 8. 2013, sp. zn. 4 Tdo 812/2013). Jestliže pak bylo ve druhém z nich, publikovaném pod č. 27/2014-II. Sb. rozh. tr., návazně konstatováno, že pokud pachatel neoprávněně odčerpал peněžní prostředky z účtu, škoda vznikla peněžnímu ústavu, nikoli majiteli účtu, a poškozeným je proto peněžní ústav, je nutné uvedené tvrzení vykládat v kontextu posuzovaných trestních věcí, v nich existujících vztahů a přesného znění právního závěru. V judikované trestní věci (publikované pod č. 27/2014 Sb. rozh. tr.) byly totiž primárním cílem pachatele peněžní prostředky na cizím účtu, kterých se zmocňoval prostřednictvím neoprávněného (padělaného) příkazu k úhradě, vyhotoveného zcela mimo ingerenci majitele účtu, což vedlo ke spáchání trestného činu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 tr. zákoníku v jednočinném souběhu s trestným činem podvodu podle § 209 tr. zákoníku. V takovém případě pachatel odčerpал peněžní prostředky z účtu neoprávněně (viz dikci citované právní věty „... pokud pachatel neoprávněně odčerpал ...“), ke škodě finančního ústavu (banky), která jejich výplatu nebo převod vůbec neměla uskutečnit, neboť související pokyny (příkaz) vůbec neučinila oprávněná osoba (při provádění výplat z účtu se přitom peněžní ústav řídí pokyny majitele účtu). V nyní posuzované věci ovšem obviněný J. B. jednal primárně vůči M. R., na které podvodným způsobem vylákal zmocnění, teprve na základě kterého byly úkony, formálně se již jevícími jako řádné, na základě pokynu, vyplývajícího z jednání oprávněného majitele účtů (byť prostřednictvím zmocněnce), provedeny majetkové dispozice, které obviněnému zpřístupnily finanční prostředky. Na straně finančních ústavů tak nevznikla škoda, neboť postupovaly ve smyslu pokynů, autorizovaných oprávněnou osobou M. R., majitelkou dotčených účtů či jiných finančních produktů, tedy z pohledu pro tento moment nastavených pravidel nikoli neoprávněně, ale naopak povinně.

18. Jinak řečeno, skutečnost, že pachatel obecně vzato odčerpал (v konečném důsledku) peněžní prostředky z účtu, sice obvykle zakládá stav v podobě poškození na straně banky, avšak nikoli bezvýjimečně a bez dalšího, ale je nutné posuzovat kontext daného skutkového děje, vztahy mezi zúčastněnými subjekty a oprávněnost (neoprávněnost)

dílčích kroků. Jestliže totiž pachatel svůj útok nesměřoval primárně (v řadě realizovaných kroků) na výběr finančních prostředků z účtu, ale na podvodné opatření si možnosti s nimi disponovat v podobě vylákání zmocnění od majitele účtu, jeho následné úkony (pokyny k převodům či výběrům) postrádají znak neoprávněnosti ve smyslu rozhodnutí publikovaného pod č. 27/2014 Sb. rozh. tr., neboť (byť jsou jinak v rozporu s právem) jsou formálně autorizovány oprávněnou osobou. Poškozeným je proto v takovém případě majitel účtu, a nikoli banka.

19. Pokud potom soud prvního stupně odkazoval na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2020, sp. zn. 8 Tdo 1557/2019, a na usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 5. 2020, sp. zn. III. ÚS 3397/19, tato rozhodnutí byla vydána v rámci shodného trestního řízení, v němž byla v předchozím řízení řešena i otázka osoby poškozené v obdobném skutkovém ději jako nyní posuzované. S ohledem na předloženou argumentaci se jí nicméně Nejvyšší soud ani Ústavní soud v podstatě věcně nezaobíraly, a tedy nezaujaly k dané problematice žádný právní názor.

20. Osobou poškozenou v posuzované věci je proto M. R. Ze své pozice poškozené pak obecně vzato mohla učinit zpětvzetí souhlasu s trestním stíháním obviněného jako svého prasynovce (viz § 163 odst. 1, 2 tr. ř. a § 100 odst. 2 tr. ř.). Zde je ovšem nutné doplnit, že obviněný a M. R. nebyli příbuzní v pokolení přímém a není současně zcela bezvýhradně zřejmé, zda by M. R. pociťovala újmu obviněného právem jako vlastní, přičemž ani obviněný v dovolání takový stav netvrdí. Nicméně s ohledem na jinak zjevně existující příbuzenský vztah a určitou kooperaci (kontakt, péči) a rovněž vzhledem k závěrům odvolacího soudu je patrně nutné jej (takový vztah) předpokládat. Avšak v návaznosti na zjištěné skutkové okolnosti věci, podle nichž sepsání dokumentu o zpětvzetí toho souhlasu učinila M. R. nikoli samostatně, ale až po intervenci ze strany sestry obviněného, svědkyně L. B., jejíž určité propojení s obviněným, resp. participace na jeho krocích, byly v této věci prokázány, nelze zmíněné zpětvzetí považovat za učiněné dobrovolně a svobodně. Naopak z okolností věci vyplývá, že se tak stalo ve smyslu § 163a odst. 1 písm. d) tr. ř. v tísní vyvolané nátlakem, jak již konstatoval Městský soud v Praze. Lze proto již jen zopakovat, že M. R. byla pod vlivem L. B., která jí tvrdila údajný špatný stav rodiny a údajné ohrožení možnosti starání se o ni, pokud svůj souhlas s trestním stíháním obviněného nevezme zpět, a rovněž jí opatřila listinu s písemným vyjádřením takové – údajné – vůle M. R. a zajistila legalizaci jejího podpisu. K tomu Nejvyšší soud zdůrazňuje, že existenci nátlaku – byť je nutné posoudit věc v její celistvosti a vzhledem ke všem okolnostem – je třeba hodnotit individuálně, mimo jiné ve vztahu k osobě, vůči níž mělo být takto jednáno, neboť jde o posouzení stavu, vzniklého u konkrétní osoby (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2017, sp. zn. 3 Tdo 1730/2016). Poškozená M. R. přitom byla postižena závažnou duševní poruchou s poškozením kognitivních funkcí a byla velmi snadno manipulovatelná s hrubou poruchou soudnosti (což také zjevně umožnilo spáchání trestného činu obviněným). Ačkoliv tedy zjištěné a výše naznačené jednání svědkyně L. B., popřípadě obviněného, nebylo maximálně intenzivní či agresivní a na duševně zdravou dospělou osobu by nutně nemuselo mít podstatný vliv, u M. R. tomu bylo s ohledem na její stav, který byl svědkyni znám (L. B. zajistila dne 7. 9. 2018 vyhotovení a podpis listiny o zpětvzetí souhlasu s trestním stíháním obviněného, přičemž již dne 13. 6. 2018

vyhotovila návrh na zahájení řízení o omezení svéprávnosti M. R., v němž tvrdila její demenci, zmatenost, dezorientovanost a ovlivnitelnost), zcela jinak.

21. Souhrnně řečeno, z okolností celé věci vyplývá, že M. R. byla obecně vzato oprávněna k úkonu podle § 163 odst. 1 tr. ř., nicméně zmíněné zpětvzetí souhlasu s trestním stíháním obviněného (jinak vedeného z jejího podnětu) učinila v tísní vyvolané nátlakem, a tudíž ve smyslu § 163a odst. 1 písm. d) tr. ř. nebylo jejího souhlasu třeba. S ohledem na to je zřejmé, že vedení trestního stíhání obviněného nebylo nepřípustné, a nedošlo proto ani k naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř.

22. Z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. [resp. Zde s ohledem na procesní situaci podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. za užití § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.] lze dovolání podat, jestliže bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., přestože již rozhodnutí soudu prvního stupně spočívalo na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Směřuje-li dovolání proti odsuzujícímu rozhodnutí, pak tomuto dovolacímu důvodu obsahově odpovídají pouze námitky, v nichž se tvrdí, že skutkový stav, který zjistily soudy prvního a druhého stupně, nevykazuje znaky trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným, ale trestného činu jiného nebo žádného. Předmětem právního posouzení totiž je skutek, tak jak ho zjistily soudy, a nikoli jak ho prezentuje či jak se jeho zjištění dožaduje dovolatel.

23. V podaném dovolání ovšem obviněný ve většinové části svých námitek nezpochybil právní kvalifikaci skutkových zjištění učiněných soudy, ale primárně napadl správnost těchto zjištění a správnost procesu dokazování, jenž vedl k jejich dovození. Tyto námitky obviněného tedy směřují proti způsobu hodnocení důkazů soudy obou stupňů a rozsahu dokazování, přičemž obviněný se snaží přikládat provedeným důkazům obsah odpovídající jeho představě o skutkovém ději, což s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. [resp. podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. s odkazem na § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.] nelze činit.

24. Vzhledem k tomu, že obviněný svou argumentací namítal také porušení zásady presumpce nevinny a pravidla *in dubio pro reo*, je možné doplnit, že takové námitky taktéž nemohou naplňovat zvolený dovolací důvod, ani jiný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 tr. ř. Pravidlo *in dubio pro reo*, které vyplývá ze zásady presumpce nevinny (§ 2 odst. 2 tr. ř.), znamená, že za situace, kdy nelze odstranit dalším dokazováním důvodné pochybnosti o skutkové otázce významné pro rozhodnutí ve věci, je třeba rozhodnout ve prospěch obviněného. Z uvedeného vymezení tedy vyplývá, že se tato zásada vztahuje výlučně k otázce hodnocení důkazů a zjišťování skutkových okolností případu, nikoliv k právnímu posouzení skutku, jak předpokládá ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Jako taková tedy není způsobilá naplnit zvolený (ale ani žádný jiný) dovolací důvod, obdobné závěry pak platí pro zásadu presumpce nevinny (viz závěry o procesní povaze námitek neužití zásady presumpce nevinny v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 6. 2018, sp. zn. 5 Tdo 418/2018, nebo v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2018, sp. zn. 6 Tdo 92/2018).

25. Lze doplnit, že v naznačené souvislosti nebylo namíste akceptovat ani tvrzení obviněného uvedené v dovolání, podle kterého policejní orgán měl možnost M. R. (která zemřela dne 9. 7. 2019) opakovaně vyslechnout v době, kdy ještě žila, což bylo navrhováno, ovšem chybně se nestalo. Jmenovaná totiž byla jako svědkyně vyslechnuta v přípravném řízení dne 21. 6. 2018 podle § 158 odst. 9 tr. ř. za podmínek podle § 158a tr. ř., a to za přítomnosti soudce, tedy procesním postupem zcela odpovídajícím trestnímu řádu. S přihlédnutím ke stavu M. R., jenž měl vliv i na možnost zohlednění její výpovědi, nebyl zmíněný požadavek zjevně důvodný a v jeho neakceptaci nelze spatřovat jakékoliv porušení práva obviněného.

26. Dále obviněný namítl existenci tzv. extrémního rozporu mezi provedenými důkazy a z toho učiněnými skutkovými zjištěními. Takovou vadu však Nejvyšší soud v posuzované věci neshledal. Soudy obou stupňů si vytvořily dostatečný skutkový podklad pro svá rozhodnutí v souladu s § 2 odst. 5 tr. ř. a nijak nevybočily z mezí volného hodnocení důkazů podle § 2 odst. 6 tr. ř. Všechny řádně provedené důkazy soudy hodnotily podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu, v souladu s pravidly formální logiky a zásadou volného hodnocení důkazů, čímž dospěly ke správným skutkovým závěrům odpovídajícím výsledkům dokazování. Obhajoba obviněného byla vyvrácena především vyjádřením znalců MUDr. P. K. a PhDr. J. K., výpověďmi svědků (zejména J. K., S. S. a H. S.) a listinnými důkazy (zejména je namíste připomenout propouštěcí zprávu z T. nemocnice založenou v trestním spisu). Na podkladě řádně provedeného dokazování pak byl spolehlivě zjištěn skutkový děj (což vyloučilo možnost užití pravidla *in dubio pro reo*), jehož podstatou bylo zneužití stavu M. R. obviněným a vylákání jejího majetku (finančních prostředků).

27. Pokud jde o skutkové závěry soudů obou stupňů, je nutné je označit za důvodné, logické a navazující na provedené důkazy, což značí nemožnost dovození jakéhokoli, natož extrémního, rozporu mezi nimi a na základě nich učiněnými právními závěry.

28. Ve stručnosti a pouze *obiter dictum* je možné k podstatným momentům věci připomenout, že především M. R. nebyla z T. nemocnice dne 14. 5. 2018 propuštěna na tzv. negativní reverz pouze z formálních důvodů (nedostatek času ošetřující lékařky), neboť měla být přijata do Domova pro seniory Ř., tedy že by k ukončení hospitalizace mělo v následujících dnech dojít i bez podepsání tohoto negativního reverzu. Naopak z propouštěcí zprávy je zřejmé, že s ohledem na špatný zdravotní stav M. R. nebylo její propuštění doporučováno a bylo zdůrazněno, že i přes opakovaná poučení o zdravotním stavu pacientky a o možných komplikacích až po hrozbu smrti žádá ona a její synovec (obviněný) o negativní reverz. Soudy obou stupňů tedy naprosto důvodně neuvěřily výpovědi obviněného a jeho sestry svědkyně L. B., která tuto skutečnost uváděla shodně s obviněným.

29. Dále soudy neakceptovaly tvrzení obviněného k následnému jednání po tomto rizikovém propuštění M. R. a jejím stěhování do Domova pro seniory Ř., v jehož rámci měla jmenovaná zdravotně (zejména duševně) silně hendikepovaná osoba údajně aktivně, samostatně, svobodně a vážně a současně naprosto bezdůvodně bezodkladně (v podstatě v řádu hodin) učinit zcela zásadní rozhodnutí, které vyústilo v převod

v podstatě veškerého v bankách uloženého majetku v hodnotě několika milionů korun z jejího vlastnictví do vlastnictví obviněného.

30. Stěžejní pak v celé věci bylo posouzení zdravotního stavu M. R., a to v období kolem data 15. 5. 2018. Obviněný zpochybňoval zejména znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a psychologie, vypracovaný znalci MUDr. P. K. a PhDr. J. K., a naopak poukazoval na opačné závěry plynoucí z jím předloženého znaleckého posudku vypracovaného znalcem MUDr. M. P., resp. domáhal se jeho zohlednění, popřípadě zadání znaleckého posudku revizního. K tomu ovšem Nejvyšší soud poukazuje na závěry soudů činných dříve ve věci, které neshledaly existenci dvou rovnocenných znaleckých posudků v tom smyslu, že by závěry obou byly odborně správné a logické, a bylo by nutné proto na případné rozpory reagovat. Ve znaleckém posudku MUDr. M. P. byla totiž shledána zásadní pochybení a právě na základě této skutečnosti byl pro závěr o vině obviněného brán v úvahu pouze původní znalecký posudek. Pokud obviněný uváděl, že soudy jsou v těchto odborných otázkách laikem a v podstatě nemohou odborně zasahovat do závěrů znaleckých posudků, je třeba upozornit, že jde o důkaz v trestním řízení, který je třeba (jakožto všechny ostatní) po jeho provedení v souladu s ustanoveními § 2 odst. 5 a 6 tr. ř. hodnotit, což také soudy obou stupňů učinily. Přitom právě na základě tohoto postupu bylo zjištěno, že znalec MUDr. M. P. uváděl, že v období, kdy došlo k provedení posuzovaných právních úkonů, neexistují žádné objektivní informace, podle nichž by se M. R. nacházela ve stavu, kdy by se nechala manipulovat, avšak zcela pominul, že již v této době byla dlouhodobě léčena v Centru pro neurogenerativní onemocnění pro demenci a při její hospitalizaci dne 7. 5. 2018 byl konstatován (na základě provedených vyšetření) středně těžký kognitivní deficit, což byly pro posouzení zdravotního stavu svědkyně zásadní podklady. Naopak zprávou z geriatrické ambulance ze dne 12. 7. 2018, na kterou se znalec MUDr. M. P. odvolával, se zabývali znalci MUDr. P. K. a PhDr. J. K. ve svém posudku, kde vysvětlili příčinu rozporů s předchozími lékařskými zprávami i následným vyšetřením. Z této zprávy ostatně plyne také to, že bylo doporučeno vypracovat znalecký psychiatrický posudek k případnému zbavení svéprávnosti M. R. Odvolací soud se tak zcela logicky přiklonil k závěrům znalců, kteří vycházeli ze všech dostupných podkladů a jejichž závěry byly odborně správné a logické. Nevznikly zde tedy žádné pochybnosti o správnosti tohoto posudku, totéž však nelze říci o znaleckém posudku předloženém obviněným. V tomto postupu odvolacího soudu tak nelze v žádném případě shledávat libovůli, jak obviněný naznačoval. Lze proto uzavřít, že Nejvyšší soud se plně ztotožňuje se závěrem, podle něhož M. R. v rozhodné době nebyla schopna pro duševní chorobu odolat nátlaku ze strany obviněného a její jednání bylo chorobným projevem daným demencí, nikoliv projevem její svobodné vůle.

31. Navíc (i s ohledem na obviněným tvrzenou soudní praxi) je nutno poukázat na skutečnost, že v případě tohoto znaleckého posudku nešlo o jediný důkaz. Lze zmínit řadu svědeckých výpovědí (nikoliv pouze výpověď svědkyně J. K., jak uváděl obviněný), z nichž jednak vyplynulo, že M. R. byla velice šetrná a své finanční prostředky nechtěla nikomu poskytnout (protože např. peníze dočasně neposkytla ani své neteři ve chvíli, kdy je potřebovala, jako půjčku), k tomuto lze odkázat právě na výpověď její neteře – svědkyně P. S. či svědkyně I. P. Dále z nich také vyplynulo, že opakovaně uváděla, že její majetek, resp. finanční prostředky, obdrží někdo až po její smrti (viz výpověď svědkyně I.

P., svědkyně S. S. či svědkyně T. K.). Nic tedy nenásvědčovalo tomu, že by chtěla s penězi za svého života jakkoli disponovat. Je možno taktéž poukázat na řadu svědecky doložených vyjádření M. R. po tom, co došlo k dispozici s jejími finančními prostředky, tyto kroky opakovaně hodnotila velmi negativně (viz výpověď svědkyně H. S., svědkyně I. P. či svědkyně T. K.), což ostatně v konečném důsledku vedlo i k podání trestního oznámení v této věci. Zmíněná zjištění tak zásadně nekorespondují s obhajobou obviněného, podle které M. R. jednala zcela svobodně a chtěla na něj převést finanční prostředky. Lze znovu zmínit, že – jak poznamenal soud prvního stupně – nebyly zde shledány ani žádné důvody pro darování těchto finančních prostředků obviněnému z důvodu péče o M. R. (již vůbec nikoli všech prostředků), neboť si veškeré léčebné a bytovací výdaje mohla hradit sama, aniž by tyto finanční prostředky na někoho převáděla (někomu darovala). Pokud pak soudy neuvěřily některým výpovědím svědků či některé z nich nebyly pro posouzení této věci relevantní, bylo to uvedeno a dostatečně a logicky vysvětleno v odůvodnění jejich rozhodnutí, na něž Nejvyšší soud v tomto směru odkazuje.

32. Vedle výše uvedených námitek, kterými měl podkládat existenci tzv. extrémního nesouladu mezi skutkovým zjištěním a skutečnostmi, jež vyplývají z provedených důkazů, obviněný dále tvrdil, že mu byl kladen po celou dobu trestního řízení za vinu jiný skutek, následně změněný soudem prvního stupně zejména v osobě poškozeného, což mu omezilo dostatečný čas k přípravě, resp. mu nebylo umožněno reagovat na odlišně zvolenou právní kvalifikaci. Ačkoli ani takovou námitku není možné podřadit pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. s odkazem na § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., Nejvyšší soud k tomu především uvádí, že trestní řízení je nepochybně ovládáno i zásadou totožnosti skutku, podle níž obžaloba může být podána jen pro skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání (§ 176 odst. 2 tr. ř.), a soud může rozhodovat jen o skutku, který je uveden v žalobním návrhu (§ 220 odst. 1 tr. ř.). Totožnost skutku je pak zachována především při naprostém souladu mezi popisem skutku v usnesení o zahájení trestního stíhání, v žalobním návrhu a ve výrokové části rozhodnutí soudu, nicméně postačí i shoda mezi podstatnými skutkovými okolnostmi. Některé okolnosti tedy mohou oproti např. obžalobě přibýt, některé mohou odpadnout, soud může upřesnit nepřesný popis z obžaloby, nesmí se ovšem změnit podstata skutku (viz závěry publikované pod č. 6/1962 Sb. rozh. tr. a ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání. Praha, C. H. Beck, 2013, s. 2722). Podstata projednávaného skutku v posuzované věci, tedy mechanismus jednání obviněného, který měl zneužít jemu známého zdravotního (duševního) stavu M. R. a takto se obohatit o částky popsány ve výroku o vině, pocházející z určitého zdroje, ke škodě jiného, jsou setrvalé, zřejmé a po celou dobu řízení neměnné, stejně jako navazující právní kvalifikace. K porušení zmíněné zásady, a rovněž ani k jakémukoli omezení práv obviněného na obhajobu, tedy zjevně nedošlo.

33. V daném rozsahu se tudíž argumentace obviněného míjí s tvrzeným dovolacím důvodem.

34. Pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. s odkazem na § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. tak lze podřadit jen jednak s jistou mírou tolerance námitku týkající se nenaplnění subjektivní stránky v jednání obviněného (ve vztahu k vědomosti

o zdravotním stavu M. R.) u trestného činu podvodu podle § 209 tr. zákoníku a námitku ohledně nesprávně určené výše škody ve vztahu k tomuto trestnému činu, a jednak námitku týkající se určení osoby poškozené trestnou činností.

35. Pokud jde o subjektivní stránku, resp. zavinění obviněného, s ohledem na učiněná skutková zjištění není pochyb o tom, že si obviněný musel být a také byl plně vědom zdravotního stavu M. R. Tuto skutečnost dokládá např. zjištění, že obviněný byl dne 14. 5. 2018 poučen o zdravotním stavu M. R. při jejím propuštění z T. nemocnice (na tzv. negativní revers) a zejména sám popsal její chování dne 30. 5. 2018 při jejím vyšetření v psychiatrické ambulanci, když uvedl, že zapomínala vypnout plyn, vypila celou láhev sirupu, snědla větší množství léků, nechtěla pustit ošetřovatelku domů apod., z čehož tedy jednoznačně plyne, že věděl o jejím špatném zdravotním stavu. Je možné dodat, že zmíněnou skutečnost naopak nemuseli rozpoznat pracovníci v bance, na poště či na jiných místech, kteří (jako laikové) byli na rozdíl od obviněného v poměrně krátkém a často jednorázovém kontaktu s M. R., což jednoznačně vyplynulo i ze znaleckého vyjádření. Uvedená skutková zjištění je následně nutné hodnotit tak, že obviněný jednal zcela cíleně, veden zřetelným záměrem získat v konečném důsledku do své majetkové sféry finanční prostředky M. R., a tedy nutně v přímém úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

č. 56

36. K námitce ohledně nesprávně určené výše způsobené škody, přičemž podle obviněného se soudy nezabývaly tím, že finanční prostředky darované obviněnému byly užity pro potřeby M. R., k čemuž obviněný předložil důkazy o platbách za výdaje, Nejvyšší soud uvádí, že došlo-li podvodným vylákaním peněz již k dokonání trestného činu podvodu podle § 209 tr. zákoníku, je způsobenou škodou celá vylákaná peněžitá částka bez ohledu na to, zda obviněný později vrátí vylákané peníze nebo jejich část poškozenému. Takové vrácení peněz je třeba považovat jen za náhradu způsobené škody nebo její části (viz rozhodnutí publikované pod č. 32/2004 Sb. rozh. tr.). Dosáhl-li věřitel alespoň částečného uspokojení, má to pak význam z hlediska povahy a závažnosti trestného činu ve smyslu § 39 odst. 1, 2 tr. zákoníku, a pokud zejména došlo k úplnému uspokojení, i z hlediska použití zásady subsidiarity trestní represe podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2056). Výše způsobené škody byla tedy soudem prvního stupně vymezena v souladu s uvedenou judikaturou zcela správně. Zde na okraj Nejvyšší soud doplňuje, že obviněný ze získané částky ve výši asi 4 a 1/2 milionu Kč vynaložil ve prospěch M. R. jen menšinovou částku, další potom na své výdaje a existující zbytek (údajně asi 2 miliony Kč) vyzvedl v hotovosti a v řízení odmítl uvést, kde se nachází.

37. Obviněný dále předložil námitku týkající se určení osoby poškozené, popřípadě tvrdil, že poškozenými nemohly být banky, které nejednaly v omylu, ale finanční prostředky vydaly (převedly) na základě platných plných mocí. K tomu Nejvyšší soud uvádí, že postavení osoby poškozené je do jisté míry procesní záležitostí (§ 43 a násl. tr. ř.), znakem použité skutkové podstaty je potom způsobení škody na cizím majetku. To, že takový následek, tzn. škoda na cizím majetku, nastal, je nepochybné, neboť peníze, o které se obviněný obohatil, byly pro něj cizím majetkem. I zmíněný znak, újma majetkové povahy jako následek, vzniklý v příčinné souvislosti s jednáním obviněného, což je postačující pro soudy vyslovené právní posouzení skutku, je tedy

zjevně dán. Součástí jiného hmotněprávního posouzení pak v širších souvislostech a s dopady zejména do adhezního řízení může být i určení, na straně kterého subjektu vznikla škoda. V podrobnostech je k tomu možné odkázat na již výše uvedené [k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř.] a doplnit, že v posuzované věci s ohledem na aktuální procesní stav jde (z hmotněprávního pohledu) o otázku zcela marginální. Jak již totiž bylo řečeno, znaky použité skutkové podstaty byly naplněny (tedy právní posouzení skutku bylo provedeno správně), odvolací soud potom rovněž správně shledal postavení osoby poškozené u M. R. (byť v podstatě mimo jiné), a nad rámec toho zmíněná otázka nemůže mít žádné dopady do adhezního řízení, neboť dědic J. F. byl podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázán se svým nárokem na řízení ve věcech občanskoprávních (což je navíc způsob rozhodnutí, opírající se o výklad ve prospěch obviněného, stejně jako neexistence předchozího přístupu i k bankám jako k poškozeným).

38. Souhrnně [k námitkám podřaditelným pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. s odkazem na § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.] řečeno, obligatorní znaky skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku byly jednáním obviněného naplněny, což znamená, že hmotněprávní závěry soudů nižších stupňů jsou v podstatných momentech správné.

39. S ohledem na shora popsané závěry Nejvyšší soud konstatuje, že námitky předložené obviněným v dovolání se v části míjí s věcným naplněním tvrzených dovolacích důvodů stejně jako dalších dovolacích důvodů uvedených v § 265b tr. ř., ve zbylé části jim pak není možné přisvědčit. Proto Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné. S ohledem na popsaný závěr nebylo ani namístě se vyslovit k návrhu obviněného na odklad či přerušeni výkonu napadeného rozhodnutí.

Rejstřík

Rejstřík hesel

Rozhodnutí ve věcech trestních

A	L
Adhezní řízení	Legalizace výnosů z trestné činnosti
5 Tdo 888/2021 336	5 Tdo 591/2021 52
Advokátní tarif	Lichva
1 Tmo 2/2022 439	7 Tdo 1176/2021 313
B	Listinný důkaz
Bezbrannost	8 Tdo 974/2020 386
7 Tdo 833/2021 177	M
C	Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání
Cizí věc	5 Tdo 274/2022 481
7 Tdo 17/2021 111	Mimořádné snížení trestu odnětí svobody
D	13 To 183/2021 352
Dočasné odložení trestního stíhání	N
3 Tz 17/2021 136	Návod
Dohoda o vině a trestu	5 Tdo 973/2021 117
5 Tz 32/2022 474	Ne bis in idem
Dokazování	5 Tdo 591/2021 52
7 Tdo 501/2021 556	Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy
7 Tdo 850/2022 543	11 Tdo 1044/2021 444
8 Tdo 974/2020 386	Tpjn 301/2018 18
Doručování	Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby
4 Tdo 73/2022 502	5 Tdo 324/2022 410
Důkaz	Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru
7 Tdo 501/2021 556	4 Tdo 27/2020 458
Duševní choroba	Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo nebytovému prostoru
5 Tdo 4/2022-I 510	4 Tdo 609/2021 248
E	Nepřípustnost trestního stíhání
Evropský zatýkací rozkaz	5 Tdo 4/2022-I 510
14 To 18/2021 47	
14 To 18/2022 539	

O		5 Tdo 1273/2021	265
Obecně prospěšné zařízení		5 Tdo 1307/2021	201
6 To 297/2017	84	5 Tdo 750/2021	183
Obhájce		Právní styk s cizinou	
8 Tz 60/2022	363	14 To 18/2022	539
Odposlech a záznam telekomunikačního provozu		14 To 25/2021	44
8 Tdo 974/2020	386	14 To 46/2021	157
Opatrovník		Prekursor	
1 Tmo 2/2022	439	Tpjn 301/2018	18
Orgán sociálně-právní ochrany dětí		Protiprávnost	
4 To 44/2020	515	7 Tdo 309/2021	164
P		Překážka věci rozhodnuté	
Padělání a pozměnění peněz		5 Tdo 750/2021	183
5 Tdo 650/2021	216	Přeměna trestu	
Padělání a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a nálezů		12 To 20/2022	360
4 Tdo 572/2022	526	Přičitatelnost činu právnické osobě	
Pachatel		7 Tz 9/2021	194
5 Tdo 591/2021	52	Přijetí úplatku	
Peněžitý trest		5 Tdo 467/2021	393
8 Tdo 138/2022	235	R	
Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody		Rozsudek	
6 To 31/2020	227	5 Tdo 888/2021	336
Podmíněné zastavení trestního stíhání		Ř	
3 Tdo 1120/2021	371	Řízení o odvolání	
Podněcování k trestnému činu		7 Tdo 850/2022	543
8 Tdo 233/2022	280	Řízení o stížnosti	
Podvod		3 Tz 17/2021	136
5 Tdo 750/2021	183	Řízení proti uprchlému	
7 Tdo 219/2021	567	4 Tdo 73/2022	502
Pokus trestného činu		S	
5 Tdo 650/2021	216	Společné jednání	
Porušení důležité povinnosti		7 Tdo 795/2021	273
5 Tdo 118/2022	327	Spolupachatelství	
Porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku		7 Tdo 795/2021	273
15 Tdo 525/2021	91	Spolupracující obviněný	
5 Tdo 1114/2020	68	13 To 183/2021	352
Poškození cizí věci		Stížnost	
7 Tdo 17/2021	111	5 Tz 32/2022	474
8 Tz 77/2021	148	Subsidiarita trestní represe	
Poškození věřitele		5 Tdo 274/2022	481
		5 Tdo 467/2021	393

Š		
Škoda		Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu
7 Tdo 17/2021	111	Tpjn 301/2018 .....
T		Výslech svědka
Totožnost skutku		4 To 44/2020 .....
5 Tdo 750/2021	183	Vyšší soudní úředník
Trest zákazu činnosti		12 To 20/2022 .....
5 Tdo 1358/2021	562	
8 Tdo 593/2022	380	Z
U		Zákaz nucení k sebeobviňování
Ublížení na zdraví		5 Tdo 591/2021 .....
5 Tdo 118/2022	327	Zánik trestnosti
Ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky		5 Tdo 324/2022 .....
11 Tdo 123/2022	491	Započítání trestu
Účinná lítost		23 To 546/2021 .....
5 Tdo 324/2022	410	Zásada speciality
Úmysl		6 To 60/2021 .....
5 Tdo 1114/2020	68	Zásadavení trestního stíhání
Úplatek		6 To 60/2021 .....
5 Tdo 467/2021	393	Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby
Usmrcení z nedbalosti		8 Tdo 630/2022 .....
7 Tdo 309/2021	164	Znalecký posudek
Uznání a výkon cizozemských rozhodnutí		8 Tdo 201/2022 .....
11 Tz 24/2022	305	Znásilnění
14 To 46/2021	157	7 Tdo 833/2021 .....
V		8 Tdo 699/2021 .....
Výkon peněžitého trestu		Zneužití informace a postavení v obchodním styku
12 To 20/2022	360	6 To 22/2021 .....
		Zneužití postavení v obchodním styku
		6 To 22/2021 .....